تفسير روح البيان
തഫ്സീറു റൂഹുൽ ബയാൻ

— ഭാഗം **1** —

രചന: ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി അൽ-ബുറൂസവി
തയ്യാറാക്കിയത്: ഹാഫിള് മുഹമ്മദ് റാഷിദ് ഫൈസി
പ്രസാധനം: Mr Books Press
വർഷം: 2026

© 2026 തഫ്സീറു റൂഹുൽ ബയാൻ.
രചന: ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി അൽ-ബുറൂസവി
തയ്യാറാക്കിയത്: ഹാഫിള് മുഹമ്മദ് റാഷിദ് ഫൈസി
പ്രസാധനം: Mr Books Press

ഈ ഗ്രന്ഥം ആർക്കും സ്വതന്ത്രമായി ഉപയോഗിക്കാവുന്നതാണ്. ഇതിൽ എന്തെങ്കിലും തെറ്റുകൾ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടാൽ തിരുത്താനായി ഞങ്ങളെ അറിയിക്കുക.

തഫ്സീറു റൂഹുൽ ബയാൻ - *PART 1*

ആമുഖം

വിശുദ്ധ ഖുർആന്റെ ആന്തരികവും ബാഹ്യവുമായ അർത്ഥതലങ്ങളെ സമന്വയിപ്പിച്ച് രചിക്കപ്പെട്ട അത്യപൂർവ്വമായ ഒരു തഫ്സീർ ഗ്രന്ഥമാണ് 'റൂഹുൽ ബയാൻ'. ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി അൽ-ബുറൂസവി (റഹിമഹുല്ലാഹ്) തസ്വവ്വുഫിന്റെയും ആത്മീയ ചിന്തകളുടെയും വെളിച്ചത്തിൽ തർക്കീബ്, ശരീയത്ത്, ഹഖീഖത്ത്, മഅ്രിഫത്ത് എന്നിവയെ ഏകോപിപ്പിച്ചാണ് ഈ ഗ്രന്ഥം തയാറാക്കിയിട്ടുള്ളത്. സാഹിത്യ സമ്പുഷ്ടമായ ശൈലിയും ആത്മീയ രഹസ്യങ്ങളുടെ വിചാരണയുമാണ് ഈ ഗ്രന്ഥത്തെ അഹ്‌ലുസ്സുന്നത്തി വൽ ജമാഅത്തിന്റെ പണ്ഡിതന്മാർക്കിടയിൽ അതീവ സ്വീകാര്യമാക്കിയത്.

തഫ്സീറു റൂഹുൽ ബയാൻ - *PART 1*

ഉള്ളടക്കം

ഒന്നാം ഭാഗം 1

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ പ്രഥമ അധ്യായമായ സൂറത്തുൽ ഫാതിഹ,... 3

സൂറത്തുൽ ഫാതിഹയുടെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി... 5

സൂറത്തുൽ ബഖറ 7

അലിഫ്-ലാം-മീം (الم). അത് ഗ്രന്ഥമാകുന്നു (ذلك الكتاب),... 9

അലിഫ്-ലാം-മീം. ഈ വേദഗ്രന്ഥം, അതിൽ യാതൊരു സംശയവുമില്ലാത്തതാണ്.... 11

ആരാണ് ഈ മുത്തഖികൾ (المتقون)? അവർ അദൃശ്യത്തിൽ... 13

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഗ്രന്ഥത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഈ വചനങ്ങളിൽ, അദൃശ്യമായതിലുള്ള... 15

അവർ തങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിങ്കൽ നിന്നുള്ള സന്മാർഗത്തിലാകുന്നു. അവരത്രെ... 17

സത്യനിഷേധികളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം, അവർക്ക് താക്കീത് നൽകിയാലും ഇല്ലെങ്കിലും... 19

അല്ലാഹു അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിലും അവരുടെ കേൾവികളിലും മുദ്രവെച്ചിരിക്കുന്നു.... 21

വിശുദ്ധ ഖുർആൻ ഇവിടെ മനുഷ്യരിലെ മൂന്നാമതൊരു വിഭാഗത്തെയാണ്... 23

അല്ലാഹുവിനെ വഞ്ചിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നവരും വിശ്വസിച്ചവരും എന്ന് അവർ... 25

അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ (قلوب) ഒരു രോഗമുണ്ട് (مرض).... 27

ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ കപടവിശ്വാസികളുടെ (മുനാഫിഖൂൻ -... 29

അല്ലാഹു തആല പറയുന്നു: 'അറിയുക, തീർച്ചയായും അവർ... 31

വിശ്വാസികളുടെ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹു വിവരിക്കുന്നു: 'ജനങ്ങളെപ്പോലെ നിങ്ങളും... 33

വിശ്വാസികളുമായി കണ്ടുമുട്ടുമ്പോൾ അവർ പറയുന്നു: 'ഞങ്ങൾ വിശ്വസിച്ചിരിക്കുന്നു'.... 35

അല്ലാഹു അവരെ പരിഹസിക്കുന്നു. അവരുടെ അതിക്രമത്തിൽ അന്ധരായി... 37

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു: 'അവർ സന്മാർഗത്തിന്... 39

അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശം ഹൃദയങ്ങളിൽ പതിയുമ്പോൾ, സത്യനിഷേധികളുടെ അവസ്ഥ... 41

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ പതിനെട്ടാം... 43

അല്ലെങ്കിൽ ആകാശത്തുനിന്നുള്ള മഴ പോലെ; അതിൽ ഇരുട്ടുകളും... 45

അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശം അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ നിന്ന് മറയുന്നതിനെക്കുറിച്ച്... 47

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു: 'മനുഷ്യരേ, നിങ്ങളെയും... 49

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ വചനമായ 'അവൻ നിങ്ങൾക്ക് ഭൂമിയെ... 51

വിശുദ്ധ ഖുർആൻ അല്ലാഹുവിന്റെ വചനമാണെന്നതിന് തെളിവായി, അവിടുന്ന്... 53

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ വചനം അവിശ്വാസികളുടെ... 55

വിശ്വസിക്കുകയും സൽകർമ്മങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തവർക്ക് സന്തോഷവാർത്ത അറിയിക്കുക.... 57

അല്ലാഹു ഒരു കൊതുകിനെയോ അതിലും നിസ്സാരമായതിനെയോ ഉപമയായി... 59

അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ഉടമ്പടി (عهد) ലംഘിക്കുന്നവരെക്കുറിച്ചാണ് ഈ വചനം... 61

അല്ലാഹുവിനെ നിങ്ങൾ എങ്ങനെ നിഷേധിക്കുന്നു? നിങ്ങൾ നിർജീവമായ... 63

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല ഈ പ്രപഞ്ചത്തെയും അതിലുള്ള... 65

അല്ലാഹു മലക്കുകളോട് പറഞ്ഞു: 'തീർച്ചയായും ഞാൻ ഭൂമിയിൽ... 67

അല്ലാഹു ആദമിന് (അലൈഹിസ്സലാം) എല്ലാ വസ്തുക്കളുടെയും നാമങ്ങൾ... 69

മലക്കുകൾ മറുപടി പറഞ്ഞു: 'നീ എത്രയോ പരിശുദ്ധൻ!... 71

അല്ലാഹു പറഞ്ഞു: 'ആദം! ഇവരുടെ നാമങ്ങൾ അവർക്ക്... 73

അല്ലാഹു മലക്കുകളോട് ആദമിനെ (അലൈഹിസ്സലാം) ആദരിക്കാൻ കൽപ്പിച്ച... 75

അല്ലാഹു ആദമിനോടും (അലൈഹിസ്സലാം) അദ്ദേഹത്തിന്റെ പത്നിയോടും കൽപ്പിച്ചു:... 77

അനന്തരം പിശാച് അവരെ (ആദമിനെയും ഹവ്വയെയും) അവിടെ... 79

പിന്നീട് ആദം അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ റബ്ബിൽ നിന്ന്... 81

അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു: 'നിങ്ങൾ എല്ലാവരും ഇവിടെനിന്ന് ഇറങ്ങിപ്പോവുക.'... 83

അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ ഓർമ്മിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ബനൂ ഇസ്രായേല്യരെ അഭിസംബോധന... 85

അല്ലാഹുവിന്റെ വചനമായ വിശുദ്ധ ഖുർആൻ അവതരിപ്പിക്കുന്നു: 'ഞാൻ... 87

സത്യത്തെ അസത്യവുമായി കൂട്ടിക്കുഴയ്ക്കരുത്. അറിഞ്ഞുകൊണ്ട് സത്യത്തെ മറച്ചുവെക്കുകയും... 89

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല കൽപ്പിക്കുന്നു: 'നിങ്ങൾ നമസ്കാരം... 91

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ വചനത്തിൽ, അറിവുള്ളവരോട്... 93

വിശ്വാസികളേ, ക്ഷമ (صبر) കൊണ്ടും നമസ്കാരം (صلاة)... 95

അല്ലാഹുവിനെ കണ്ടുമുട്ടുന്നവരാണ് തങ്ങളെന്നും, അവങ്കലേക്ക് മടങ്ങിച്ചെല്ലേണ്ടവരാണ് തങ്ങളെന്നും... 97

ഇസ്രായീൽ സന്തതികളേ, ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് നൽകിയ അനുഗ്രഹങ്ങളെയും,... 99

അല്ലാഹു അനുഗ്രഹിച്ച ആ സന്ദർഭം ഓർക്കുക: ഫിർഔന്റെ... 101

അല്ലാഹു തആല പറയുന്നു: 'നാം നിങ്ങൾക്കായി കടലിനെ... 103

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു: 'മൂസായോട് നാം... 105

പിന്നീട്, നന്ദികേട് കാണിച്ചതിന് ശേഷം നാം നിങ്ങൾക്ക്... 107

മൂസ അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ ജനതയോട് ഇപ്രകാരം അരുളി:... 109

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ 55... 111

പിന്നീട്, മരണശേഷം നാം നിങ്ങളെ ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ്പിച്ചു.
നിങ്ങൾ... 113
അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ അനുഗ്രഹങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള ഈ സൂക്തം
വിവരിക്കുന്നത്... 115
അല്ലാഹു കൽപിച്ചരുളിയ ആ സന്ദർഭം ഓർക്കുക: 'നിങ്ങൾ... . . . .
. . . . 117
അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപനകളെ അവഗണിച്ചുകൊണ്ട്, തങ്ങളോട്
കൽപിക്കപ്പെട്ട വാക്കിന്... 119
അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ സ്മരിക്കുക. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം
തന്റെ... 121
അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ നിഷേധിച്ചുകൊണ്ട് ഇസ്രായേൽ
സന്തതികൾ ചോദിച്ച... 123
തീർച്ചയായും സത്യവിശ്വാസികളായവരും, യഹൂദമതവിശ്വാസികളും,
ക്രിസ്ത്യാനികളും, സാബിഉകളും -... 125
അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു: 'നാം നിങ്ങളോട്... . . . .
. . . . 127
പിന്നീട് നിങ്ങൾ ഇതിൽ നിന്നെല്ലാം പിന്തിരിഞ്ഞു
കളഞ്ഞു.... 129
വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ ഇസ്രായീൽ സന്തതികളുടെ... . . . .
. . . . 131
അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളിലൂടെയുള്ള ഈ യാത്രയിൽ, സൂറത്തുൽ
ബഖറയിലെ... 133
മൂസ നബി (അലൈഹിസ്സലാം) തന്റെ ജനതയോട് അല്ലാഹുവിന്റെ... . . . .
. . . . 135
ഖുർആൻ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ 70-ഉം 71-ഉം
ആയത്തുകളുടെ... 137
വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ ഇസ്രായീൽ സന്തതികളുടെ... . . . .
. . . . 139

അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളെ നിഷേധിച്ചുകൊണ്ട് ഹൃദയങ്ങൾ കട്ടുത്തുപോയവരെക്കുറിച്ചാണ് ഇവിടെ... 141

അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളെ കേൾക്കുകയും, അത് മനസ്സിലാക്കിയതിന് ശേഷം... 143

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ ഇസ്രായീൽ സന്തതികളിലെ... 145

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ എൺപതാം... 147

അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളിലൂടെയുള്ള ഈ യാത്രയിൽ, സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ... 149

അല്ലാഹുവിനോട് കരാർ ചെയ്ത ആ സന്ദർഭം ഓർക്കുക:... 151

അല്ലാഹു തആല ഇസ്രായീൽ സന്തതികളോട് എടുത്ത ഉറച്ച... 153

അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളിൽ നിന്ന് ഉദ്ധരിച്ചുകൊണ്ട് റൂഹുൽ ബയാൻ... 155

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു: 'മൂസായ്ക്ക് നാം... 157

അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളെ നിഷേധിക്കുകയും, തങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങൾ ആവരണങ്ങളാൽ... 159

അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്നുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥം (ഖുർആൻ) അവർക്ക്... 161

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തത്തിൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ അരുളപ്പാടുകളെ... 163

അല്ലാഹു അവതരിപ്പിച്ച വേദഗ്രന്ഥമായ ഖുർആനിൽ വിശ്വസിക്കാൻ അവരോട്... 165

ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ ഇസ്രായേൽ സന്തതികളുടെ ചരിത്രത്തിലെ... 167

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ യഹൂദരുടെ കപടതയെയും... 169

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ വചനത്തിൽ, ജൂതന്മാരുടെ... 171

ഖുർആൻ ജിബ്രീൽ (عليه السلام) മുഖേന ഹൃദയത്തിലേക്ക്... 173

അല്ലാഹുവിനോടും അവന്റെ മലക്കുകളോടും അവന്റെ ദൂതന്മാരോടും ജിബ്രീലിനോടും... 175

അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളെയും ഉടമ്പടികളെയും കുറിച്ച് ഖുർആൻ പരാമർശിക്കുമ്പോൾ,... 177

സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ 102 മുതൽ 108 വരെയുള്ള... 179

അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്നുള്ള പ്രതിഫലം (ثواب) ലഭിക്കണമെങ്കിൽ, സത്യവിശ്വാസവും... 181

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ 104- ാം... 183

സത്യനിഷേധികളായ വേദക്കാരും ബഹുദൈവാരാധകരും തങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിങ്കൽ നിന്ന്... 185

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ വചനങ്ങളിൽ നിന്ന് നാം ഏതെങ്കിലും... 187

അല്ലാഹുവിനാണ് ആകാശഭൂമികളുടെ ആധിപത്യമെന്ന് നിനക്കറിയില്ലേ? അല്ലാഹുവിനല്ലാതെ നിങ്ങൾക്ക്... 189

വിശ്വാസികളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അസൂയയുടെ (حسد) കനലുകൾ പേറുന്ന... 191

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ 110- ാം... 193

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ 111,... 195

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തം യഹൂദരുടെയും ക്രിസ്ത്യാനികളുടെയും... 197

അല്ലാഹുവിന്റെ പള്ളികളിൽ അവന്റെ നാമം സ്മരിക്കപ്പെടുന്നതിനെ തടയുകയും,... 199

അല്ലാഹുവിന്റേതാണ് കിഴക്കും പടിഞ്ഞാറും. അതിനാൽ നിങ്ങൾ എങ്ങോട്ട്... 201

അല്ലാഹുവിനെ അല്ലാതെ മറ്റാരെയും ആരാധിക്കരുത് എന്ന് പ്രഖ്യാപിച്ചുകൊണ്ട്,... 203

ആകാശങ്ങളുടെയും ഭൂമിയുടെയും സ്രഷ്ടാവാണ് അല്ലാഹു. അവൻ ഒരു... 205

അവിശ്വാസികൾ ചോദിക്കുന്നു: 'അല്ലാഹു നമ്മോട് നേരിട്ട് സംസാരിക്കുകയോ,... 207

തീർച്ചയായും നാം നിന്നെ സത്യവുമായി നിയോഗിച്ചിരിക്കുന്നു, സന്തോഷവാർത്ത... 209

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ വചനത്തിൽ, സത്യവിശ്വാസികളോട്... 211

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു: 'നാം ആർക്ക്... 213

അല്ലാഹു തന്റെ ദാസനായ ഇബ്റാഹീം നബി (അലൈഹിസ്സലാം)... 215

അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'ഇബ്രാഹീം നബി (അലൈഹിസ്സലാം) യെയും... 217

ഇബ്രാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം പ്രാർത്ഥിച്ച സന്ദർഭം ഓർക്കുക:... 219

ഇബ്രാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാമും ഇസ്മാഈൽ നബി അലൈഹിസ്സലാമും... 221

റബ്ബനാ വജഅ്ൽനാ മുസ്ലിമൈനി ലക വമിൻ

ദുർരിയ്യതിനാ... 223

റബ്ബനാ (رَبَّنَا) - ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, വഅ്ഥ്... 225

അല്ലാഹുവിന്റെ ദീനിൽ നിന്ന് മുഖം തിരിക്കുന്നവൻ

സ്വന്തം... 227

ഇബ്രാഹിം നബി അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ മക്കളെയും യഅ്ഖൂബ്... 229

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ

ഇബ്റാഹീം... 231

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗദർശനത്തെയും സത്യത്തെയും തിരസ്കരിച്ചുകൊണ്ട്

ജൂതന്മാരും ക്രിസ്ത്യാനികളും... 233

വിശ്വാസികളുടെ ഹൃദയങ്ങളെ അല്ലാഹുവിങ്കലേക്ക് അടുപ്പിക്കുന്ന ഈ

സൂക്തങ്ങളിൽ,... 235

അല്ലാഹുവിന്റെ നിറം (صبغة الله) സ്വീകരിക്കുക എന്നതാണ്... 237

അല്ലാഹുവിനോട് തർക്കിക്കുന്നവരോട് ചോദിക്കുക: 'ഞങ്ങളുടെയും

നിങ്ങളുടെയും രക്ഷിതാവ്... 239

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ 140-ഉം... 241

വിഡ്ഢികളായ മനുഷ്യർ ചോദിക്കും: 'മുമ്പ് അവർ അഭിമുഖീകരിച്ചിരുന്ന... 243

അല്ലാഹുവിന്റെ അത്യുന്നതമായ കല്പനയാൽ, നാം നിങ്ങളെ ഒരു... 245

ഖിബ്‌ലയുടെ മാറ്റത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഈ വചനം വിശ്വാസികളുടെ

ഹൃദയങ്ങളെ... 247

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ 145 മുതൽ 152

വരെയുള്ള... 249

വേദഗ്രന്ഥം നൽകപ്പെട്ടവർക്ക് തങ്ങളുടെ മക്കളെ തിരിച്ചറിയുന്നതുപോലെ നബി... 251

ഓരോ സമൂഹത്തിനും അതിന്റേതായ ഒരു ദിശയുണ്ട് (وجهة)... 253

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾക്ക് നന്മ... 255

വിശ്വാസികളേ, ക്ഷമ (صبر) കൊണ്ടും നമസ്കാരം (صلاة)... 257

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ കൊല്ലപ്പെട്ടവരെക്കുറിച്ച് 'മരിച്ചവർ' എന്ന് നിങ്ങൾ... 259

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു: 'തീർച്ചയായും നാം... 261

അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്നുള്ള അനുഗ്രഹങ്ങളും (صلوات) കാരുണ്യവും (رحمة)... 263

തീർച്ചയായും സഫായും മർവയും അല്ലാഹുവിന്റെ ചിഹ്നങ്ങളിൽ (. . ...شعائر 265 . . . .

അല്ലാഹു അവതരിപ്പിച്ച തെളിവുകളും മാർഗദർശനവും മറച്ചുവെക്കുന്നവരെ അല്ലാഹു... 267

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് വ്യതിചലിച്ചവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തിലേക്കുള്ള... 269

അല്ലാഹു തആല പറയുന്നു: 'നിങ്ങളുടെ ദൈവം ഏകനായ... 271

തീർച്ചയായും, ആകാശഭൂമികളുടെ സൃഷ്ടിപ്പിലും (خلق السماوات والأرض),... 273

അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അചഞ്ചലമായ സ്നേഹം (محبة) ഹൃദയത്തിൽ നിറയുന്നതിനെക്കുറിച്ചാണ്... 275

അല്ലാഹുവിനോട് പങ്കുചേർത്തവർ തങ്ങളുടെ നേതാക്കളെയും ആരാധനാമൂർത്തികളെയും വിട്ടുപിരിയുന്ന... 277
അല്ലാഹു തആല മനുഷ്യരോട് പൊതുവായി അഭിസംബോധന ചെയ്തുകൊണ്ട്... 279
തീർച്ചയായും, അവൻ (പിശാച്) നിങ്ങളോട് കൽപ്പിക്കുന്നത് തിന്മയും... 281
സത്യത്തിന്റെ പ്രകാശവുമായി പ്രവാചകന്മാർ കടന്നുവരുമ്പോൾ, അല്ലാഹു അവതരിപ്പിച്ച... 283
വിശ്വസിച്ചവരേ, നാം നിങ്ങൾക്ക് നൽകിയ വിശിഷ്ടവും പരിശുദ്ധവുമായ... 285
നിശ്ചയമായും അല്ലാഹു നിങ്ങൾക്ക് നിഷിദ്ധമാക്കിയിരിക്കുന്നത് മയ്യിത്ത് (الميتة)... 287
അല്ലാഹു വേദഗ്രന്ഥത്തിലൂടെ അവതരിപ്പിച്ച സത്യങ്ങളെ മറച്ചുവെക്കുകയും (يكتمون... 289
വിശ്വാസത്തിന്റെ യഥാർത്ഥ കാതൽ കേവലം ദിശകളിലേക്കുള്ള തിരിവല്ല,... 291
വിശ്വാസികളേ, കൊല്ലപ്പെട്ടവരുടെ കാര്യത്തിൽ പ്രതികാരം (قصاص) നിങ്ങൾക്ക്... 293
ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ നീതിയുടെയും നിയമത്തിന്റെയും ആത്മീയമായ... 295
അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു: 'നിങ്ങളിൽ ആർക്കെങ്കിലും... 297
വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ വസ്വിയ്യത്തിനെക്കുറിച്ചുള്ള (وصية)... 299
വിശ്വസിച്ചവരേ (يا أيها الذين آمنوا)! നിങ്ങൾക്ക്... 301

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ വചനം വിശ്വാസികളുടെ... 303

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, വിശുദ്ധ റമദാൻ... 305

അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അടുപ്പത്തെക്കുറിച്ചുള്ള അതിമനോഹരമായ ഈ സൂക്തം, അല്ലാഹുവിന്റെ... 307

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ നൂറ്റി എൺപത്തിയേഴാം... 309

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾക്കിടയിൽ അന്യായമായി... 311

അവർ നിന്നോട് ചന്ദ്രക്കലകളെക്കുറിച്ച് ചോദിക്കുന്നു. പറയുക: അവ... 313

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ നിങ്ങളോട് യുദ്ധം ചെയ്യുന്നവരോട് നിങ്ങൾ... 315

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ശത്രുത പുലർത്തുന്നവരോട് പ്രതിരോധം തീർക്കുമ്പോൾ,... 317

അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക (تقوى) എന്നതിലൂടെയും, അല്ലാഹു സൂക്ഷ്മജ്ഞാനമുള്ളവനാണ്... 319

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ നിങ്ങൾ ധനം ചെലവഴിക്കുക. നിങ്ങളുടെ... 321

അല്ലാഹുവിനുവേണ്ടി ഹജ്ജും ഉംറയും പൂർത്തിയാക്കുക. ഹജ്ജിന്റെയും ഉംറയുടെയും... 323

ഹജ്ജ് നിശ്ചിതമായ മാസങ്ങളിലാകുന്നു. അതിനാൽ ആ മാസങ്ങളിൽ... 325

ഹജ്ജ് വേളയിൽ നിങ്ങളുടെ നാഥനിൽ നിന്നുള്ള അനുഗ്രഹം... 327

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഭവനമായ കഅ്ബാലയത്തിൽ ഹജ്ജ് കർമ്മങ്ങൾ... 329

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ 200 മുതൽ... 331
അല്ലാഹുവിനെ നിശ്ചിത എണ്ണമുള്ള ദിവസങ്ങളിൽ നിങ്ങൾ സ്മരിക്കുക.... 333
അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ... 335
അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ... 337
വിശ്വാസികളേ, നിങ്ങൾ പൂർണ്ണമായി ഇസ്ലാമിലേക്ക് പ്രവേശിക്കുവിൻ. പിശാചിന്റെ... 339
അല്ലാഹുവിന്റെ വ്യക്തമായ തെളിവുകളെ (بينات) കുറിച്ച് ചോദിച്ചു... 341
അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുന്നവർക്ക് (تقوى) പരലോകത്ത് ലഭിക്കുന്ന ഉന്നതമായ... 343
മനുഷ്യർ ഒരൊറ്റ സമുദായമായിരുന്നു. പിന്നീട് അല്ലാഹു സന്തോഷവാർത്ത... 345
അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ സ്വർഗ്ഗം നേടുക എന്നത് കേവലം... 347
വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ ദാനധർമ്മങ്ങളുടെ ആത്മീയമായ... 349
അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾക്ക് ഒരു... 351
വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തം അവിശ്വാസികളുടെ കുതന്ത്രങ്ങളെയും... 353
തീർച്ചയായും വിശ്വസിക്കുകയും, തങ്ങളുടെ നാഥന്റെ പ്രീതി തേടിക്കൊണ്ട്... 355
അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തത്തിൽ, മദ്യത്തെയും... 357

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ 220.............................. 359

വിശ്വാസികളല്ലാത്ത സ്ത്രീകളെ നിങ്ങൾ വിവാഹം കഴിക്കരുത്; അവർ............................ 361

അല്ലാഹുവിനോട് പശ്ചാത്താപം (توبة) ചെയ്യുന്നവരെയും, ശുദ്ധി പാലിക്കുന്നവരെയും............................ 363

നിങ്ങളുടെ ഭാര്യമാർ നിങ്ങൾക്ക് കൃഷിഭൂമിയാണ് (حرث). അതിനാൽ............................ 365

സന്താനങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചുള്ള ഈ അധ്യായത്തിൽ, അല്ലാഹുവിനോടുള്ള സൂക്ഷ്മത............................ 367

അല്ലാഹുവിനെ മുൻനിർത്തി സത്യം ചെയ്തുകൊണ്ട് നന്മ ചെയ്യുന്നതിനോ,............................ 369

അല്ലാഹു നിങ്ങളുടെ അശ്രദ്ധമായ സത്യപ്രതിജ്ഞകളുടെ പേരിൽ നിങ്ങളെ............................ 371

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ ദാമ്പത്യ ജീവിതത്തിലെ............................ 373

വിവാഹമോചിതരായ സ്ത്രീകൾ തങ്ങളുടെ ആർത്തവകാലം മൂന്ന് തവണ............................ 375

വിവാഹമോചനം (طلاق) രണ്ടു തവണയാണ്. അതിനുശേഷം ഒന്നുകിൽ............................ 377

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തം വിവാഹമോചനത്തിന്റെ അന്തിമഘട്ടത്തെക്കുറിച്ചാണ്............................ 379

വിവാഹമോചനത്തിന് ശേഷമുള്ള ഇദ്ദ (عدّة) കാലയളവ് അവസാനിക്കാറാകുമ്പോൾ,............................ 381

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ വചനമായ 'നിങ്ങൾ അവരെ തടയരുത്'............................ 383

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ വചനമായ 'മാതാക്കൾ തങ്ങളുടെ കുട്ടികൾക്ക്............................ 385

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു: 'നിങ്ങളിൽ നിന്ന്... 387

വിവാഹാലോചനയെക്കുറിച്ചുള്ള ഈ സൂക്തം അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ കാരുണ്യത്തെയും... 389

വിവാഹനിശ്ചയം കഴിഞ്ഞിട്ടും, എന്നാൽ മഹർ നിശ്ചയിക്കാതെയും അല്ലെങ്കിൽ... 391

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ ദാമ്പത്യജീവിതത്തിലെ... 393

അല്ലാഹു തആല അരുളുന്നു: 'നിങ്ങൾ നമസ്കാരങ്ങളെയും, പ്രത്യേകിച്ച്... 395

അല്ലാഹു തആല പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾ നമസ്കാരങ്ങൾ കൃത്യമായി... 397

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു: 'നിങ്ങളിൽ നിന്ന്... 399

വിവാഹമോചിതരായ സ്ത്രീകൾക്ക് മര്യാദയനുസരിച്ചുള്ള ഉപജീവനമാർഗ്ഗം (നഫഖഃ -... 401

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ പുറപ്പെട്ടവരുടെ കഥയിലൂടെ, മരണത്തെ ഭയന്ന്... 403

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ നിങ്ങൾ യുദ്ധം ചെയ്യുക (قِتَال).... 405

അല്ലാഹുവിനു വേണ്ടി കടം നൽകുക എന്നതിനർത്ഥം അവന്റെ... 407

മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം-ന് ശേഷമുള്ള ഇസ്രായേൽ സന്തതികളുടെ ചരിത്രത്തെക്കുറിച്ച്... 409

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ പോരാടാൻ തങ്ങളുടെ നേതാവിനെ നിയോഗിക്കണമെന്ന്... 411

അവരുടെ പ്രവാചകൻ അവരോട് പറഞ്ഞു: 'തീർച്ചയായും അല്ലാഹു... 413

താലൂത്ത് (طالوت) തന്റെ സൈന്യവുമായി പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹം... 415

താലൂത്തിന്റെ സൈന്യം ജാലൂത്തിന്റെ സൈന്യത്തെ അഭിമുഖീകരിച്ചപ്പോൾ അവർ... 417

അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ (آيات) സത്യസന്ധമായി നിനക്ക് നാം... 419

അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'ഈ ദൂതന്മാരിൽ ചിലരെ നാം... 421

വിശ്വസിച്ചവരേ, നാം നിങ്ങൾക്ക് നൽകിയതിൽ നിന്ന്, കച്ചവടമോ... 423

അല്ലാഹു - അവനല്ലാതെ ആരാധനയ്ക്ക് അർഹനായി മറ്റാരുമില്ല.... 425

മതകാര്യങ്ങളിൽ യാതൊരുവിധ നിർബന്ധവുമില്ല. സന്മാർഗം (هدى) ദുർമാർഗത്തിൽ... 427

അല്ലാഹു സത്യവിശ്വാസികളുടെ രക്ഷകനാണ് (ولي). അവൻ അവരെ... 429

അല്ലാഹുവിന്റെ സാമ്രാജ്യത്തെക്കുറിച്ച് തർക്കിച്ചവനെ നീ കണ്ടില്ലേ? ഇബ്‌റാഹീം... 431

അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ കഴിവുകളെയും പുനരുജ്ജീവനത്തെയും കുറിച്ചുള്ള അതിശയകരമായ... 433

ഇബ്രാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം അല്ലാഹുവിനോട് ചോദിച്ചു: 'നാഥാ,... 435

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ തങ്ങളുടെ സമ്പത്ത് ചെലവഴിക്കുന്നവരുടെ ഉപമ,... 437

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ തങ്ങളുടെ സമ്പത്ത് ചെലവഴിക്കുകയും, പിന്നീട്... 439

നല്ല വാക്കും (قول معروف) മാപ്പും (مغفرة)... 441

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശിഷ്ട ഗ്രന്ഥമായ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ... 443

അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി തേടിക്കൊണ്ടും, സ്വന്തം ആത്മാക്കളെ ഉറപ്പിച്ചുനിർത്തിക്കൊണ്ടും... 445

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ചെലവഴിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ചുള്ള ഉദാഹരണത്തിന് ശേഷം, ഈ... 447

വിശ്വാസികളേ, നിങ്ങൾ സമ്പാദിച്ചതിൽ നിന്നും, ഭൂമിയിൽ നിന്ന്... 449

പിശാച് നിങ്ങളെ ദാരിദ്ര്യം കൊണ്ട് ഭയപ്പെടുത്തുകയും, നിങ്ങളെ... 451

അല്ലാഹുവിനോട് നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന ഏതൊരു നേർച്ചയും (نذر)... 453

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ വിശ്വാസികളുടെ ഔദാര്യത്തെയും... 455

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ തങ്ങളുടെ സമ്പത്ത് രാപ്പകൽ ഭേദമന്യേ,... 457

പലിശ (ربا) ഭക്ഷിക്കുന്നവർ, പിശാച് ബാധയേറ്റ് മത്തുപിടിച്ചവനെപ്പോലെയല്ലാതെ... 459

സത്യവിശ്വാസികളേ, നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുകയും (تقوى), പലിശയിൽ... 461

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയുടെ അവസാന ഭാഗം... 463

അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക (تقوى) എന്ന അവസ്ഥയിൽ ജീവിക്കുകയും,... 465

വിശ്വാസികളേ, നിങ്ങൾ നിശ്ചിത കാലയളവിലേക്ക് പരസ്പരം കടം... 467

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾ യാത്രയിലാവുകയും,... 469

ആകാശങ്ങളിലുള്ളതും ഭൂമിയിലുള്ളതും അല്ലാഹുവിന്റേതാണ്. നിങ്ങളുടെ മനസ്സിലുള്ളത് നിങ്ങൾ... 471

വിശ്വാസികൾ തങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ ഉറപ്പിച്ചു പറയുന്നതിങ്ങനെയാണ്: 'അല്ലാഹുവിന്റെ... 473

അല്ലാഹു ഒരാളോടും അയാളുടെ കഴിവിലപ്പുറമുള്ളതൊന്നും അടിച്ചേൽപ്പിക്കുകയില്ല. അവൻ... 475

അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്താൽ കൂടുതൽ ഉന്നതിയിലേക്ക് ഉയരാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന... 477

റൂഹുൽ ബയാൻ (വിജ്ഞാനങ്ങളുടെ ആത്മാവ് എന്നർത്ഥം വരുന്ന ഈ ഗ്രന്ഥം, വിശുദ്ധ ഖുർആനിന്റെ അഗാധമായ അർത്ഥതലങ്ങളെയും ആത്മീയ രഹസ്യങ്ങളെയും വെളിപ്പെടുത്തുന്ന ഒരു ഉന്നത തഫ്സീർ കൃതിയാണ്).

തഫ്സീർ റൂഹുൽ ബയാൻ ഒന്നാം ഭാഗം. പരമകാരുണികനും കരുണാനിധിയുമായ അല്ലാഹുവിന്റെ നാമത്തിൽ ഞാൻ തുടങ്ങുന്നു. തന്റെ അസ്തിത്വപരമായ പൂർണ്ണതയുടെ രഹസ്യങ്ങളിൽ നിന്ന് പ്രപഞ്ചത്തിന്റെയും അതിലെ സകല ചരാചരങ്ങളുടെയും ചിത്രങ്ങൾ വെളിപ്പെടുത്തിയ അല്ലാഹുവിനാണ് സർവ്വ സ്തുതിയും. തന്റെ അസ്തിത്വപരമായ ഏകത്വത്തിൽ നിന്ന് അക്ഷരങ്ങളെയും വാക്കുകളെയും സംസാരങ്ങളെയും പുറത്തുകൊണ്ടുവന്നവനാണവൻ. അത്യുന്നതമായ തൻസീഹിന്റെ (അല്ലാഹുവിനെ സൃഷ്ടികളിൽ നിന്ന് പരിശുദ്ധനാക്കൽ) സ്ഥാനത്തുനിന്ന്, യാതൊരു വക്രതയുമില്ലാത്ത അറബി ഖുർആനെ അവൻ അവതരിപ്പിച്ചു. കാലത്തിന്റെ ഏത് ഘട്ടത്തിലും തെളിവുകളും പ്രമാണങ്ങളും പ്രകാശിച്ചുനിൽക്കുന്ന, നിലനിൽക്കുന്ന അത്ഭുതമായി അതിനെ അവൻ മാറ്റി. അറിവിന്റെയും ദർശനത്തിന്റെയും ഉറപ്പിന്റെയും സാന്നിധ്യത്തിലേക്കുള്ള കവാടം തുറന്ന നമ്മുടെ നേതാവ് സയ്യിദുനാ മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ മേൽ അല്ലാഹുവിന്റെ സ്വലാത്തും സലാമുമുണ്ടാകട്ടെ. ആദം നബി അലൈഹിസ്സലാം വെള്ളത്തിനും മണ്ണിനുമിടയിലായിരുന്നപ്പോൾ തന്നെ പ്രവാചകനായിരുന്ന മഹാനാണവർ. ഖുർആനിന്റെ സ്വഭാവം ഉൾക്കൊണ്ട അവരുടെ കുടുംബത്തിന്റെയും അനുചരന്മാരുടെയും, അന്ത്യനാൾ വരെ അവരെ നന്മയിൽ പിൻപറ്റിയവരുടെയും മേലും അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹമുണ്ടാകട്ടെ. ശേഷം, അല്ലാഹുവിന്റെ ദരിദ്രനായ അടിമ, ഇസ്മാഈൽ ഹഖി അൽ-ഖൽവതി പറയുന്നു: എന്റെ ഗുരുനാഥനും, അറിവിന്റെയും ജ്ഞാനത്തിന്റെയും അത്യുന്നത സ്ഥാനീയനും, അല്ലാഹുവിന്റെ തെളിവുമായ ശൈഖ്, അല്ലാഹുവിന്റെ സഹായത്തിന്റെയും തൗഫീഖിന്റെയും പ്രകാശങ്ങൾ ഉദയം ചെയ്ത മഹാൻ, രണ്ടാം സഹസ്രാബ്ദത്തിന്റെ തുടക്കത്തിൽ നവീകരണത്തിന്റെ (തജ്ദീദ്) രഹസ്യം ലഭിച്ച മഹാൻ, ഇസ്താംബൂളിൽ താമസമാക്കിയ സയ്യിദ് ശൈഖ് എന്നിവർ എന്നോട് ബ്രൂസ നഗരത്തിലേക്ക് താമസം മാറാൻ നിർദ്ദേശിച്ചു. അവിടെ വെച്ച് വലിയ പള്ളിയിൽ പ്രസംഗിക്കാനും ഓർമ്മിപ്പിക്കാനും ഞാൻ നിർബന്ധിതനായി. നേരത്തെ ഞാൻ ശേഖരിച്ചുവെച്ചിരുന്ന തഫ്സീറുകളുടെയും വിജ്ഞാനങ്ങളുടെയും ചില ഭാഗങ്ങൾ ചിതറിക്കിടക്കുകയായിരുന്നു. അവയെ സംഗ്രഹിക്കാനും, അനാവശ്യമായ വാക്കുകളിൽ നിന്നും അക്ഷരങ്ങളിൽ നിന്നും അവയെ ശുദ്ധീകരിക്കാനും, എനിക്ക് ലഭിച്ച ജ്ഞാനങ്ങൾ അതിനോട് ചേർത്ത് ഒരു മാല പോലെ കോർക്കാനും ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു.

എന്റെ അറിവും കഴിവും പരിമിതമാണെങ്കിലും, അല്ലാഹു എനിക്ക് സമയം അനുവദിച്ചുതരികയാണെങ്കിൽ, ഈ മഹത്തായ ദൗത്യം പൂർത്തിയാക്കാനും, മാസങ്ങളോളം ഞാൻ കുറിച്ചുവെച്ച കുറിപ്പുകളെ ക്രോഡീകരിച്ച് ജനങ്ങൾക്ക്

ഉപകാരപ്രദമാക്കാനും ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. അന്ന്, സമ്പത്തോ മക്കളോ ഉപകരിക്കാത്ത പരലോകത്ത് ഇതൊരു നിധിയായി മാറട്ടെ. അല്ലാഹുവിനോട് ഞാൻ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു, ഇത് എന്റെ സൽകർമ്മങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുകയും, എന്റെ ആയുസ്സിലുടനീളം നിലനിൽക്കുന്ന നന്മയായി ഇതിനെ മാറ്റുകയും ചെയ്യേണമേ. അല്ലാഹു ഒരു അടിമയിൽ നന്മ ഉദ്ദേശിച്ചാൽ, അവന്റെ കർമ്മങ്ങളെ അവൻ മനോഹരമാക്കുന്നു. ഇനി, 'അഊദു ബില്ലാഹി മിനശ്ശൈത്വാനിർ റജീം' എന്നതിനെക്കുറിച്ച് പറയട്ടെ: ഇതിലെ യുക്തി അല്ലാഹുവിന്റെ വാതിൽക്കൽ അനുവാദം ചോദിക്കുക എന്നതാണ്. ഒരു രാജാവിന്റെ കൊട്ടാരത്തിൽ പ്രവേശിക്കാൻ അനുവാദം വേണ്ടതുപോലെ, അല്ലാഹുവിനോട് സംഭാഷണത്തിലേർപ്പെടാൻ (മുനാജാത്ത്) ആഗ്രഹിക്കുന്നവൻ തന്റെ നാവിലെ അഴുക്കുകൾ നീക്കി ശുദ്ധിയാക്കേണ്ടതുണ്ട്. അറിവുള്ളവർ പറയുന്നു: ഇതൊരു അഭയസ്ഥാനമാണ്, ഭയപ്പെടുന്നവർക്കുള്ള സുരക്ഷിതത്വമാണ്. സൂറത്തുന്നഹ്ലിലെ 'ഖുർആൻ പാരായണം ചെയ്യുമ്പോൾ അല്ലാഹുവിൽ അഭയം തേടുക' എന്ന കൽപ്പനയുടെ നിർവ്വഹണമാണിത്. 'അഊദു' എന്നാൽ ഞാൻ അഭയം തേടുന്നു, സഹായം തേടുന്നു എന്നൊക്കെയാണ് അർത്ഥം. ഇത് കേവലം ഒരു വിവരണം മാത്രമല്ല, അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്തിലേക്കുള്ള ഒരു പ്രാർത്ഥന കൂടിയാണ്. അല്ലാഹുവും അടിമയും തമ്മിലുള്ള കരാർ പ്രകാരം, ഞാൻ എന്റെ അടിമത്തം നിറവേറ്റുന്നു, നീ നിന്റെ റബ്ബായുള്ള ഔദാര്യം കൊണ്ട് എന്നെ സംരക്ഷിക്കേണമേ എന്ന അർത്ഥം ഇതിലുണ്ട്. അല്ലാഹുവിന്റെ നാമത്തെ സംബന്ധിച്ച്, അത് ഉത്ഭവിച്ചതാണോ (മുശ്തഖ്) അല്ലയോ എന്നതിൽ പണ്ഡിതന്മാർക്കിടയിൽ അഭിപ്രായവ്യത്യാസമുണ്ട്. ജലാലുദ്ദീൻ റൂമി (ഖദ്ദസല്ലാഹു സിർറഹു) പറഞ്ഞതുപോലെ, അവന്റെ അസ്തിത്വത്തെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കുമ്പോൾ ബുദ്ധികൾ പോലും അമ്പരന്നുപോകുന്നു. അല്ലാഹുവിനെ കുറിച്ച് ചിന്തിക്കുമ്പോൾ അവന് സമാനമായി മറ്റൊന്നുമില്ലെന്ന് മനസ്സിലാക്കുക. അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക, ഇസ്തിആദത്തിന്റെ (അല്ലാഹുവിനോട് ശരണപ്പെടൽ) വചനങ്ങൾ മൂന്ന് തരത്തിലുണ്ട്: അല്ലാഹുവിന്റെ വിശേഷണങ്ങളെക്കൊണ്ടുള്ളത് (സിഫാത്തിയ), അവന്റെ പ്രവൃത്തികളെക്കൊണ്ടുള്ളത് (അഫ്ആലിയ), അവന്റെ സത്തയെക്കൊണ്ടുള്ളത് (ദാത്തിയ). നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയതുപോലെ: 'അല്ലാഹുവേ, നിന്റെ കോപത്തിൽ നിന്ന് നിന്റെ തൃപ്തിയെക്കൊണ്ടും, നിന്റെ ശിക്ഷയിൽ നിന്ന് നിന്റെ മാപ്പിനെക്കൊണ്ടും ഞാൻ ശരണപ്പെടുന്നു. നിന്നിൽ നിന്ന് തന്നെ നിന്നോട് ഞാൻ ശരണപ്പെടുന്നു.' ഇസ്തിആദത്തിന്റെ എല്ലാ വശങ്ങളെയും ഉൾക്കൊള്ളാൻ അല്ലാഹു എന്ന സർവ്വനാമം (ഇസ്മുൽ ജലാല) തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു. തഫ്സീറുൽ കബീറിൽ പറയുന്നു: തിന്മകൾ ഒന്നുകിൽ വിശ്വാസപരമായ കാര്യങ്ങളിൽ നിന്നാകാം; അതിൽ തെറ്റായ എല്ലാ ചിന്താഗതികളും വഴിപിഴച്ച എഴുപത്തിരണ്ട്

വിഭാഗങ്ങളുടെ വിശ്വാസങ്ങളും ഉൾപ്പെടുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ അവ ശാരീരികമായ പ്രവൃത്തികളിൽ നിന്നാകാം.

ഖുർആൻ പാരായണം ചെയ്യുമ്പോൾ അല്ലാഹുവിനോട് അഭയം തേടുക എന്നത് അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്. ഇത് പിശാചിന്റെ ദുർബോധനങ്ങളിൽ നിന്നും (വസ്‌വസ) ഹൃദയത്തെ സംരക്ഷിക്കാനും, അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളുടെ ആത്മീയ പ്രകാശം (നൂർ) ഹൃദയത്തിൽ പതിയാനും സഹായിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ ഔന്നത്യത്തെയും മഹത്വത്തെയും തിരിച്ചറിഞ്ഞുകൊണ്ട്, വിനയത്തോടെയും ഭയഭക്തിയോടെയും (തഖ്‌വ) വേണം ഖുർആൻ പാരായണം ചെയ്യാൻ. ദുരിതങ്ങൾ പലവിധമാണ്. ചിലത് ദീനിനെ ബാധിക്കുന്നവയാണ്; അല്ലാഹു നിരോധിച്ച കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യുക എന്നത് ഇതിൽ പെടുന്നു. ഇവയുടെ വ്യാപ്തി കണക്കാക്കുക അസാധ്യമാണ്. മറ്റു ചിലത് ദീനിനെ ബാധിക്കാത്തവയാണ്; രോഗങ്ങൾ, വേദനകൾ, അഗ്നിബാധ, മുങ്ങിമരണം, ദാരിദ്ര്യം, അന്ധത, അവശത തുടങ്ങിയ പരീക്ഷണങ്ങൾ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. ഇവയുടെ എണ്ണം അനന്തമാണ്. അതിനാൽ 'അഊദു ബില്ലാഹി' (അല്ലാഹുവിൽ ഞാൻ അഭയം തേടുന്നു) എന്ന് പറയുമ്പോൾ ഈ എല്ലാ തിന്മകളിൽ നിന്നും സംരക്ഷണം തേടുക എന്ന ഉദ്ദേശ്യം വേണം. ബുദ്ധിമാനായ ഒരാൾ അഭയം തേടുമ്പോൾ ഈ മൂന്ന് വിഭാഗങ്ങളെയും അവയുടെ ഉപവിഭാഗങ്ങളെയും മനസ്സിൽ കൊണ്ടുവരണം. ഇവയുടെ അനന്തത തിരിച്ചറിയുമ്പോൾ, സൃഷ്ടികളുടെ കഴിവുകൊണ്ട് ഇവയെ തടയാൻ കഴിയില്ലെന്ന് അവന് ബോധ്യമാകും. അപ്പോൾ അവന്റെ ബുദ്ധി അവനോട് പറയും: 'സർവ്വ കഴിവുകളുമുള്ള അല്ലാഹുവിൽ ഞാൻ അഭയം തേടുന്നു'. പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു: എല്ലാ വിജ്ഞാനങ്ങളും നാല് വേദങ്ങളിലുണ്ട്. അവയുടെ സാരം ഖുർആനിലും, ഖുർആനിന്റെ സാരം ഫാതിഹയിലും, ഫാതിഹയുടെ സാരം ബിസ്മിയിലും, ബിസ്മിയുടെ സാരം അതിലെ 'ബാ' (ب) എന്ന അക്ഷരത്തിലുമുണ്ട്. തഫ്സീറുൽ കബീറിൽ പറയുന്നത് പോലെ, വിജ്ഞാനത്തിന്റെ ലക്ഷ്യം അടിമയെ റബ്ബിലേക്ക് എത്തിക്കുക എന്നതാണ്. ബിസ്മിയിലെ 'ബാ' അല്ലാഹുവിലേക്ക് അടിമയെ ചേർത്തുനിർത്തുന്നു. ശൈത്താൻ എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തിൽ നിന്ന് അകറ്റപ്പെട്ടവൻ എന്നർത്ഥം. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയല്ലാഹു അൻഹു പറയുന്നു: അവൻ അല്ലാഹുവിനെ ധിക്കരിച്ചപ്പോൾ ശപിക്കപ്പെടുകയും ശൈത്താനായി മാറുകയും ചെയ്തു. ശപിക്കപ്പെട്ട ശേഷമാണ് അവന് ഈ പേര് ലഭിച്ചത്. അതിനുമുമ്പ് അവൻ 'അസാസീൽ' അല്ലെങ്കിൽ 'നാഇൽ' എന്നായിരുന്നു അറിയപ്പെട്ടിരുന്നത്. ശൈത്താനിൽ നിന്ന് അഭയം തേടുമ്പോൾ അവന്റെ പ്രത്യേക തിന്മകളായ വസ്‌വാസ് (ദുർബോധനം), ഹംസ് (കുത്തുവാക്കുകൾ) തുടങ്ങിയവയെ പ്രത്യേകം പരാമർശിക്കാത്തത്, അവന്റെ എല്ലാവിധ ഉപദ്രവങ്ങളിൽ നിന്നും പൊതുവായി സംരക്ഷണം ലഭിക്കാനാണ്. 'റൗളത്തുൽ അഖ്യാർ' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറയുന്നു: ശൈത്താനുകൾ ആണും പെണ്ണുമായി വരുന്നു, അവർ പ്രജനനം നടത്തുന്നു, അവർ മരിക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ ജിന്നുകൾ ആണും പെണ്ണുമായി വരുന്നു,

പ്രജനനം നടത്തുന്നു, അവർ മരിക്കുന്നു. മലക്കുകളാകട്ടെ ആണോ പെണ്ണോ അല്ല, അവർ പ്രജനനം നടത്തുന്നില്ല, ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നില്ല. ജിന്നുകളുടെയും ശൈത്താന്റെയും അസ്തിത്വം നിഷേധിക്കുന്നത് അറിവില്ലാത്ത ചില തത്വചിന്തകന്മാർ മാത്രമാണ്. ഇമാം ഗസ്സാലി റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിനെക്കുറിച്ച് ഒരു കഥയുണ്ട്; അദ്ദേഹം ജിന്നുകളുടെയും മനുഷ്യരുടെയും മുഫ്തിയായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ അദ്ദേഹം ജിന്നുകളോട് ഒരു കാര്യം ചോദിച്ചു. അപ്പോൾ അവർ പറഞ്ഞു: 'സഅ്മഖ്ശരി തഫ്സീർ എഴുതുന്നുണ്ട്, അത് പകുതിയായി'. ഇമാം അത് കൊണ്ടുവരാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. അവർ അത് കൊണ്ടുവന്നു. ഇമാം അത് പകർത്തിയെഴുതി തിരികെ വെച്ചു. സഅ്മഖ്ശരി വന്നപ്പോൾ ഇമാം അത് കാണിച്ചുകൊടുത്തു. അദ്ദേഹം അത്ഭുതപ്പെട്ടുപോയി. താൻ മാത്രം അറിഞ്ഞുകൊണ്ട് രഹസ്യമായി എഴുതിയത് എങ്ങനെ ഇവിടെ വന്നു എന്ന് അദ്ദേഹം അമ്പരന്നു. അപ്പോൾ ഇമാം പറഞ്ഞു: 'ഇത് നിങ്ങളുടേതാണ്, ജിന്നുകൾ വഴി ഇത് ഞങ്ങൾക്ക് ലഭിച്ചു'. സഅ്മഖ്ശരി ജിന്നുകളെ നിഷേധിച്ചിരുന്ന ആളായിരുന്നു, എന്നാൽ ആ സദസ്സിൽ വെച്ച് അദ്ദേഹം അത് സമ്മതിച്ചു. ജിന്നുകൾക്ക് അദൃശ്യകാര്യങ്ങൾ (ഗൈബ്) അറിയാം എന്നല്ല ഇതിനർത്ഥം. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'ജിന്നുകൾക്ക് അദൃശ്യകാര്യങ്ങൾ അറിയാമായിരുന്നുവെങ്കിൽ അവർ ഈ നിന്ദ്യമായ ശിക്ഷയിൽ കഴിയുമായിരുന്നില്ല'. ജിന്നുകൾ വായുവിൽ നിന്നോ അഗ്നിയിൽ നിന്നോ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടവരാണ്. അവർക്ക് പാമ്പ്, തേൾ, മൃഗങ്ങൾ, പക്ഷികൾ, മനുഷ്യർ തുടങ്ങിയ വിവിധ രൂപങ്ങൾ സ്വീകരിക്കാൻ കഴിയും. അവർക്ക് ബുദ്ധിയും വിവേകവുമുണ്ട്. സുലൈമാൻ നബി അലൈഹിസ്സലാമിന് വേണ്ടി അവർ വലിയ നിർമ്മിതികൾ നടത്തിയിരുന്നു.

ജിന്നുകളിൽ നന്മയുള്ളവരുണ്ട്, അവരെ 'സ്വാലിഹുൽ ജിന്ന്' എന്ന് വിളിക്കുന്നു. തിന്മയുള്ളവരുമുണ്ട്, അവരാണ് ശൈത്വാന്മാർ. ഫനാരിയുടെ ഫാതിഹ തഫ്സീറിൽ ഇപ്രകാരം കാണാം. ശൈത്വാൻ എന്നതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശ്യം ഇബ്‌ലീസും അവന്റെ അനുയായികളുമാണെന്നാണ് പ്രബലമായ അഭിപ്രായം. എന്നാൽ, ജിന്നുകളിലും മനുഷ്യരിലും പെട്ട നേർവഴിയിൽ നിന്ന് വ്യതിചലിച്ച അഹങ്കാരികളായ എല്ലാവരെയും ഇത് ഉൾക്കൊള്ളുന്നുവെന്നും അഭിപ്രായമുണ്ട്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'മനുഷ്യരിലും ജിന്നുകളിലുമുള്ള ശൈത്വാന്മാർ'. 'റജീം' (ശപിക്കപ്പെട്ടവൻ) എന്ന വാക്കിന് ആകാശത്ത് നിന്ന് മലക്കുകൾ എറിഞ്ഞോടിക്കപ്പെട്ടവൻ എന്നോ, ആകാശത്തേക്ക് കയറാൻ ശ്രമിക്കുമ്പോൾ നക്ഷത്രങ്ങൾ കൊണ്ട് എറിയപ്പെടുന്നവൻ എന്നോ അർത്ഥമുണ്ട്. ശൈത്വാന്റെ ഏറ്റവും നിന്ദ്യമായ വിശേഷണമാണിത്. ഖുർആനിൽ അവന് പല പേരുകളും വിശേഷണങ്ങളുമുണ്ട്. അതിൽ ഏറ്റവും മോശമായത് 'റജീം' ആണ്, കാരണം അവന് ലഭിക്കുന്ന എല്ലാ ശിക്ഷകളും ഈ വാക്കിൽ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. അതിനാൽ തന്നെയാണ് ഈ പേര് ആദ്യം പ്രയോഗിച്ചത്. യഥാർത്ഥത്തിൽ 'ഇസ്തിആദ' (അല്ലാഹുവിൽ അഭയം തേടൽ)

എന്നത് വെറും വാക്കുകൾ കൊണ്ടല്ല, മറിച്ച് ഹൃദയസാന്നിധ്യം കൊണ്ടാണ് സാധ്യമാകുന്നത്. നാവുകൊണ്ട് 'അഊദു ബില്ലാഹി' (ഞാൻ അല്ലാഹുവിൽ അഭയം തേടുന്നു) എന്ന് പറയുകയും, പ്രവൃത്തികൊണ്ട് ശൈത്വാന്റെ കൂടെ ചേരുകയും ചെയ്യുന്നത് വൈരുദ്ധ്യമാണ്. അറിവുള്ളവർ (ആരിഫീങ്ങൾ) അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയെ കാണുന്നതിൽ നിന്നും, സൃഷ്ടികളുടെ മറയിൽ നിന്നും അഭയം തേടുന്നു. കാരണം, ആരിഫിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ പ്രകാശിക്കുന്ന ജ്ഞാനത്തിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ നിന്ന് ശൈത്വാൻ ഓടിപ്പോകുന്നു. അബൂ സഈദ് അൽ ഖർറാസ് (റളിയള്ളാഹു അൻഹു) ഇബ്‌ലീസിനെ സ്വപ്നത്തിൽ കണ്ടപ്പോൾ വടി കൊണ്ട് അടിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. അപ്പോൾ ഇബ്‌ലീസ് പറഞ്ഞു: 'അബൂ സഈദ്, ഞാൻ വടിയെ ഭയക്കുന്നില്ല, മറിച്ച് ആരിഫിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ഉദിക്കുന്ന ജ്ഞാനസൂര്യന്റെ പ്രകാശത്തെയാണ് ഞാൻ ഭയക്കുന്നത്'. അല്ലാഹു അല്ലാത്തവരിൽ നിന്ന് അഭയം തേടുന്നത് അടിമത്തത്തിന് (ഉബൂദിയ്യത്ത്) വിരുദ്ധമാണെന്ന് ചിലർ പറയാറുണ്ട്. എന്നാൽ, ശത്രുവിനെ ശത്രുവായി കാണുന്നത് സ്നേഹത്തിന്റെ പൂർത്തീകരണമാണ്. അല്ലാഹു അല്ലാത്തവരിൽ നിന്ന് അല്ലാഹുവിലേക്ക് ഓടിപ്പോകുന്നത് അടിമത്തത്തിന്റെ പൂർണ്ണതയാണ്. അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടാത്തവനെ ഭയപ്പെടുന്നത് സ്വന്തം ദൗർബല്യം വെളിപ്പെടുത്തലാണ്. മൗലാനാ ജലാലുദ്ദീൻ റൂമി (റളിയള്ളാഹു അൻഹു) പറയുന്നു: 'മനുഷ്യന് അനേകം മറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ശത്രുക്കളുണ്ട്...' ബുദ്ധിമാനായ മനുഷ്യൻ എപ്പോഴും ജാഗ്രതയുള്ളവനാണ്. 'തഫ്സീർ അൽ കബീറിൽ' രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു: 'അഊദു ബില്ലാഹി' (അല്ലാഹുവിൽ ഞാൻ അഭയം തേടുന്നു) എന്ന് പറയുന്നത് സൃഷ്ടികളിൽ നിന്ന് സ്രഷ്ടാവിലേക്കുള്ള മടക്കമാണ്. സ്വന്തം അശക്തിയിൽ നിന്ന് അല്ലാഹുവിന്റെ സമ്പൂർണ്ണമായ ഐശ്വര്യത്തിലേക്കുള്ള പലായനവുമാണത്. സകല നന്മകളും നേടിയെടുക്കാനും തിന്മകളെ തടയാനും ഇത് അനിവാര്യമാണ്. 'അല്ലാഹുവിലേക്ക് നിങ്ങൾ ഓടിപ്പോവുക' (ഫഫിർറൂ ഇലല്ലാഹ്) എന്ന ഖുർആനിക വചനത്തിന്റെ രഹസ്യം ഇതിലുണ്ട്. അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യം ലഭിക്കാൻ സ്വന്തം അശക്തി (അജ്സ്) തിരിച്ചറിയുകയല്ലാതെ മറ്റൊരു മാർഗ്ഗവുമില്ലെന്ന് ഇത് സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഹസൻ (റളിയള്ളാഹു അൻഹു) പറയുന്നു: ഹൃദയസാന്നിധ്യത്തോടെ ആത്മാർത്ഥമായി അല്ലാഹുവിൽ അഭയം തേടുന്നവനും പിശാചിനും ഇടയിൽ അല്ലാഹു മുന്നൂറ് മറകൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നു. ഓരോ മറയും ആകാശവും ഭൂമിയും തമ്മിലുള്ള അകലത്തിന് തുല്യമാണ്. ഇബ്നു അബ്ബാസ് (റളിയള്ളാഹു അൻഹു) നിവേദനം ചെയ്യുന്നു: ഒരിക്കൽ നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) പള്ളിയിൽ നിന്ന് പുറത്തുവന്നപ്പോൾ പിശാചിനെ കണ്ടു. നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) ചോദിച്ചു: 'എന്തിനാണ് നീ എന്റെ പള്ളിയുടെ വാതിലിൽ വന്നത്?' പിശാച് പറഞ്ഞു: 'അല്ലാഹുവാണ് എന്നെ ഇവിടെ എത്തിച്ചത്.' നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) ചോദിച്ചു: 'എന്തിന്?' പിശാച് പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങൾക്ക് ഇഷ്ടമുള്ളത് എന്നോട് ചോദിക്കാൻ.' അപ്പോൾ നബി (സല്ലല്ലാഹു

അലൈഹിവസല്ലം) നമസ്കാരത്തെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചു: 'എന്റെ ഉമ്മത്തിനെ ജമാഅത്തായി നമസ്കരിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് നീ എന്തിനാണ് തടയുന്നത്?' പിശാച് പറഞ്ഞു: 'അവർ നമസ്കാരത്തിന് പുറപ്പെട്ടാൽ എനിക്ക് കഠിനമായ പനി ബാധിക്കുന്നു, അവർ പിരിയുന്നത് വരെ അത് മാറുന്നില്ല.' നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) ചോദിച്ചു: 'എന്റെ ഉമ്മത്തിനെ വിജ്ഞാനത്തിൽ നിന്നും പ്രാർത്ഥനയിൽ നിന്നും നീ എന്തിനാണ് തടയുന്നത്?' പിശാച് പറഞ്ഞു: 'അവർ പ്രാർത്ഥിക്കുമ്പോൾ എനിക്ക് കേൾവിശക്തിയും കാഴ്ചശക്തിയും നഷ്ടപ്പെടുന്നു, അവർ പിരിയുന്നത് വരെ അത് മാറുന്നില്ല.' നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) ചോദിച്ചു: 'എന്റെ ഉമ്മത്തിനെ ഖുർആനിൽ നിന്ന് നീ എന്തിനാണ് തടയുന്നത്?' പിശാച് പറഞ്ഞു: 'അവർ ഖുർആൻ ഓതുമ്പോൾ ഈയം ഉരുകുന്നത് പോലെ ഞാൻ ഉരുകിപ്പോകുന്നു.' നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) ചോദിച്ചു: 'എന്റെ ഉമ്മത്തിനെ ജിഹാദിൽ നിന്ന് നീ എന്തിനാണ് തടയുന്നത്?' പിശാച് പറഞ്ഞു: 'അവർ ജിഹാദിന് പുറപ്പെട്ടാൽ അവർ തിരിച്ചുവരുന്നത് വരെ എന്റെ കാലുകളിൽ ചങ്ങലയിടപ്പെടുന്നു. അവർ ഹജ്ജിന് പുറപ്പെട്ടാൽ തിരിച്ചുവരുന്നത് വരെ ഞാൻ ബന്ധനസ്ഥനാകുന്നു. അവർ ദാനധർമ്മം ചെയ്യാൻ ഉദ്ദേശിച്ചാൽ, മരമെന്നപോലെ എന്നെ അറുക്കുന്ന ഈർച്ചവാളുകൾ എന്റെ തലയിൽ വെക്കപ്പെടുന്നു.' മനുഷ്യന്റെ പ്രകൃതിയിൽ പിശാചിന് സ്വാധീനം ചെലുത്താൻ കഴിയും.

الجزء الاول

ഒന്നാം ഭാഗം

[سورة الفاتحة (1) : الآيات 1 إلى 7]

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ പ്രഥമ അധ്യായമായ സൂറത്തുൽ ഫാതിഹ, അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ കാരുണ്യത്താൽ പ്രകാശപൂരിതമായ ഒരു അധ്യായമാണ്. 'തുറക്കപ്പെടുന്നത്' എന്നർത്ഥം വരുന്ന ഫാതിഹ, ഖുർആനിന്റെ താക്കോലും വിശ്വാസിയുടെ പ്രാർത്ഥനയുടെ ആത്മാവുമാണ്. 'പരമകാരുണികനും കരുണാനിധിയുമായ അല്ലാഹുവിന്റെ നാമത്തിൽ' എന്ന് തുടങ്ങുന്ന ഈ അധ്യായം, പ്രപഞ്ചനാഥനായ അല്ലാഹുവിനെ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ട് ആരംഭിക്കുന്നു. സർവ്വലോക പരിപാലകനായ റബ്ബിനോടുള്ള അടിമയുടെ സമർപ്പണവും, നേരായ പാതയിലേക്കുള്ള വഴികാട്ടലിനായുള്ള കേഴലും ഇതിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ കോപത്തിന് പാത്രമായവരുടെയും വഴിതെറ്റിയവരുടെയും പാതയല്ലാതെ, അനുഗ്രഹീതരായവരുടെ പാതയിലൂടെ സഞ്ചരിക്കാൻ നമ്മെ പ്രാപ്തരാക്കണമേയെന്ന പ്രാർത്ഥനയോടെ ഈ അധ്യായം പൂർണ്ണമാകുന്നു.

ഭക്ഷണപാനീയങ്ങളിലൂടെയാണ് (ശൈത്വാന്റെ) പ്രവേശനം. അവ രണ്ടും ഒരു മനുഷ്യൻ ഉപേക്ഷിക്കുമ്പോൾ, അവൻ വയറിന്റെയും ലൈംഗികാവയവത്തിന്റെയും ആസക്തികളെ തടയുന്നതിൽ പരിശ്രമിച്ചിരിക്കുന്നു. അപ്പോൾ ശൈത്വാന് (الشيطان) ഒരു തരത്തിലും ഇടപെടാൻ സാധിക്കുകയില്ല. എന്നാൽ നഫ്സിനെ (النفس) സംസ്കരിക്കുന്നതിനുള്ള കാരണം അഞ്ച് നേരത്തെ നമസ്കാരങ്ങളാണ്. കാരണം, നമസ്കാരം നിർബന്ധമാക്കിയത് നഫ്സിനെ (النفس) സംസ്കരിക്കുന്നതിനാണ്. അതിൽ മൂന്ന് തലങ്ങളിലുള്ള വിനയമുണ്ട്: മഹാനായ രാജാവിന്റെ മുന്നിൽ കൈകൾ കെട്ടിനിൽക്കുക, അവന് റുകൂഅ് (ركوع) ചെയ്യുക, അവന് സുജൂദ് (سجود) ചെയ്യുക. അങ്ങനെ, വിനയത്തിലൂടെയും ഭക്തിയിലൂടെയും താഴ്മയിലൂടെയും നഫ്സ് (النفس) സംസ്കരിക്കപ്പെടുന്നു. വഹബ് ഇബ്നു മുനബ്ബിഹ് റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: നൂഹ് നബി അലൈഹിസ്സലാം കപ്പലിൽ നിന്ന് പുറത്തിറങ്ങിയപ്പോൾ ഇബ്ലീസ് അലൈഹില്ലഅ്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുത്തേക്ക് വന്നു. അപ്പോൾ നൂഹ് നബി അലൈഹിസ്സലാം ചോദിച്ചു: അല്ലാഹുവിന്റെ ശത്രുവായ നീ പറയുക, ആദം സന്തതികളുടെ ഏത് സ്വഭാവങ്ങളാണ് നിനക്കും നിന്റെ സൈന്യങ്ങൾക്കും അവരെ വഴിതെറ്റിക്കാനും നശിപ്പിക്കാനും കൂടുതൽ സഹായകമാകുന്നത്? ഇബ്ലീസ് (إبليس) പറഞ്ഞു: ആദം സന്തതികളിൽ പിശുക്കനും

(ശ്ശുഹ്ഹ് - شح) അത്യാഗ്രഹിയും (ഹിർസ് - حرص) അസൂയാലുവും (ഹസദ് - حسد) അഹങ്കാരിയും (ജബർ - جبر) തിടുക്കക്കാരനുമായ (അജല - عجلة) ഒരാളെ ഞങ്ങൾ കണ്ടെത്തിയാൽ, പന്ത് തട്ടിയെടുക്കുന്നതുപോലെ ഞങ്ങൾ അവനെ തട്ടിയെടുക്കും. ഈ സ്വഭാവങ്ങളെല്ലാം അവനിൽ ഒരുമിച്ചുകൂടിയാൽ ഞങ്ങൾ അവനെ ധിക്കാരിയായ ശൈത്വാൻ (ശൈത്വാൻ മരീദ് - شيطان مريد) എന്ന് വിളിക്കും. കാരണം ഈ സ്വഭാവങ്ങൾ ശൈത്വാന്മാരുടെ നേതാക്കളുടെ സ്വഭാവങ്ങളിൽപ്പെട്ടതാണ്. ഒരു ഹദീസിൽ വന്നിരിക്കുന്നു: ഇബ്ലീസ് അലൈഹില്ലഅ്ന എല്ലാ ദിവസവും ദുനിയാവിനെ തന്റെ കൈകളിൽ ഉയർത്തിപ്പിടിച്ച് പറയും: ദോഷം വരുത്തുകയും ഉപകാരം ചെയ്യാതിരിക്കുകയും ദുഃഖിപ്പിക്കുകയും സന്തോഷിപ്പിക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഇത് ആര് വാങ്ങും? അപ്പോൾ ദുനിയാവിന്റെ ആളുകൾ പറയും: ഞങ്ങൾ. അപ്പോൾ അവൻ പറയും: നിങ്ങൾ തിടുക്കം കാണിക്കരുത്, കാരണം ഇതിന് ഒരുപാട് ന്യൂനതകളുണ്ട്. അപ്പോൾ അവർ പറയും: കുഴപ്പമില്ല. അപ്പോൾ അവൻ പറയും: ഇതിന്റെ വില ദിർഹമോ ദീനാറോ അല്ല, മറിച്ച് നിങ്ങളുടെ സ്വർഗ്ഗത്തിലെ (الجنة) ഓഹരിയാണ്. ഞാൻ ഇത് നാല് കാര്യങ്ങൾ നൽകി വാങ്ങിയതാണ്: അല്ലാഹുവിന്റെ ശാപം, അവന്റെ കോപം, അവന്റെ ശിക്ഷ, അവനുമായുള്ള ബന്ധവിച്ഛേദനം. ഞാൻ സ്വർഗ്ഗം (الجنة) വിറ്റാണ് ഇത് വാങ്ങിയത്. അപ്പോൾ അവർ പറയും: അത് ഞങ്ങൾക്ക് അനുവദനീയമാണോ? അപ്പോൾ അവൻ പറയും: നിങ്ങൾ എനിക്ക് ഇതിൽ ലാഭം നൽകണമെന്ന് ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു, അതായത് നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളെ ഇതിനെ ഒരിക്കലും ഉപേക്ഷിക്കില്ലെന്ന് ഉറപ്പിക്കുക. അപ്പോൾ അവർ പറയും: അതെ. അങ്ങനെ അവർ അത് വാങ്ങും. അപ്പോൾ ശൈത്വാൻ (الشيطان) പറയും: എത്ര മോശമായ കച്ചവടം! ഹാഫിള് ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: ഈ ദുർബലമായ ലോകവുമായി ഒരു ദൃഢമായ ഉടമ്പടി ഉണ്ടാക്കരുത്; കാരണം ഈ വൃദ്ധയായ സ്ത്രീ ആയിരം വരന്മാരുടെ മണവാട്ടിയാണ്. ശൈഖ് സഅ്ദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: വിവേകശാലിയായ മനുഷ്യന് ലോകം നിസ്സാരമാണ്, കാരണം ഓരോ കാലത്തും അത് മറ്റൊരാളുടെ വാസസ്ഥലമാണ്. ലോകത്തിൽ ഹൃദയം അർപ്പിക്കരുത്, കാരണം അത് ഒരു അപരിചിതയാണ്; ഓരോ ദിവസവും ഓരോ വീട്ടിൽ പാടുന്ന ഒരു ഗായകനെപ്പോലെ. ഓരോ പ്രഭാതത്തിലും പുതിയൊരു ഭർത്താവുള്ള ഒരു പ്രിയതമയെ സ്നേഹിക്കുന്നത് ഉചിതമല്ല. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ശൈത്വാന്റെ ദുർബോധനങ്ങളെ (വസ്വാസ് - وسوسة) കുറിച്ച് ചോദിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ അവിടുന്ന് സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറഞ്ഞു: (ഒന്നുമില്ലാത്ത വീട്ടിൽ കള്ളൻ പ്രവേശിക്കുകയില്ല. അത് ശുദ്ധമായ ഈമാനിൽ (إيمان) നിന്നുള്ളതാണ്). അലി ഇബ്നു അബീത്വാലിബ് റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറഞ്ഞു: നമ്മുടെ നമസ്കാരവും വേദക്കാരുടെ നമസ്കാരവും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം ശൈത്വാന്റെ ദുർബോധനങ്ങളാണ് (വസ്വാസ് - وسوسة). കാരണം അവൻ അവിശ്വാസികളുടെ കാര്യത്തിൽ നിന്ന്

വിരമിച്ചിരിക്കുന്നു, കാരണം അവർ അവനോട് യോജിച്ചു. എന്നാൽ മുഅ്മിനുകൾ (المؤمنون) അവനെ എതിർക്കുകയും അവനോട് യുദ്ധം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു. യുദ്ധം ഉണ്ടാകുന്നത് എതിർപ്പുകളോടൊപ്പമാണ്. ഒരു സംഭവം ഉദ്ധരിക്കപ്പെടുന്നു: ഖുറാസാനിൽ നിന്നുള്ള ഒരു മനുഷ്യൻ ഇറാഖിലേക്ക് യാത്ര പുറപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം അവിടുത്തെ ഒരു പണ്ഡിതന്റെ അടുത്ത് പതിവായി പോവുകയും അദ്ദേഹത്തിൽ നിന്ന് നാലായിരം ജ്ഞാനത്തിന്റെ ഹദീസുകൾ പഠിക്കുകയും ചെയ്തു. തന്റെ നാട്ടിലേക്ക് മടങ്ങാൻ ഉദ്ദേശിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം തന്റെ ഉസ്താദിനോട് അനുവാദം ചോദിച്ചു. അപ്പോൾ ഉസ്താദ് അദ്ദേഹത്തോട് പറഞ്ഞു: നിന്റെ ഹദീസുകളേക്കാൾ ഉത്തമമായ ഒരു വാക്ക് ഞാൻ നിനക്ക് പഠിപ്പിച്ചു തരട്ടെയോ? അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു: അതെന്താണ്? ഉസ്താദ് ചോദിച്ചു: ഖുറാസാനിൽ ഇബ്ലീസ് (إبليس) ഉണ്ടോ? അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: ഉണ്ട്. ഉസ്താദ് ചോദിച്ചു: അവൻ നിങ്ങൾക്ക് ദുർബോധനം (വസ്വാസ് - وسوسة) നൽകാറുണ്ടോ? അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: ഉണ്ട്. ഉസ്താദ് ചോദിച്ചു: അവന്റെ ദുർബോധനങ്ങളിൽ നിങ്ങൾ എന്തുചെയ്യും? അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: ഞങ്ങൾ അതിനെ തടയും. ഉസ്താദ് ചോദിച്ചു: അവൻ രണ്ടാമതും ദുർബോധനം നൽകിയാലോ? അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: ഞങ്ങൾ അതിനെ തടയും. ഉസ്താദ് പറഞ്ഞു: അങ്ങനെയെങ്കിൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ ശത്രുവായ അവൻ നിങ്ങളെ ഉപദ്രവിക്കുകയും ത്വാഅത്തിൽ (طاعة) നിന്ന് നിങ്ങളെ തടയുകയും ചെയ്താൽ, അവന്റെ ദുർബോധനങ്ങളെ തടയുന്നതിൽ നിങ്ങൾ വ്യാപൃതരാകരുത്. മറിച്ച്, ഒരു ഇടയന്റെ നായയോട് ഒരു അപരിചിതൻ പെരുമാറുന്നതുപോലെ അവനോട് പെരുമാറുക. അല്ലാഹുവിൽ അഭയം തേടുക (استعيذوا بالله); കാരണം അവൻ നായകളിൽ ഒരു നായ മാത്രമാണ്. അല്ലാഹു നമ്മെയും നിങ്ങളെയും അവന്റെ കുതന്ത്രങ്ങളിൽ നിന്നും തിന്മകളിൽ നിന്നും കാത്തുരക്ഷിക്കട്ടെ.

سورة فاتحة الكتاب

സൂറത്തുൽ ഫാതിഹയുടെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് രേഖപ്പെടുത്തുന്നു*:* ഈ അധ്യായം ഖുർആനിന്റെ ഹൃദയവും അതിന്റെ രഹസ്യങ്ങളുടെ ഖജനാവുമാണ്*.* *'*അൽഹംദുലില്ലാഹ്*'* *(الحمد لله)* എന്നതിലൂടെ അല്ലാഹുവിന്റെ അസ്തിത്വത്തെയും അവന്റെ ഗുണവിശേഷങ്ങളെയും സ്തുതിക്കുന്നു*.* ഇവിടെ സ്തുതി എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങൾക്കുള്ള നന്ദി മാത്രമല്ല*,* മറിച്ച് അവന്റെ പരിശുദ്ധമായ സത്തയെ *(ذات)* വാഴ്ത്തലാണ്*.* *'*റബ്ബ്*'* *(رب)* എന്ന പദം പ്രപഞ്ചത്തെ പരിപാലിക്കുന്നവനും പോഷിപ്പിക്കുന്നവനുമായ നാഥനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു*.* *'*റഹ്മാൻ*'* *(رحمن),* *'*റഹീം*'* *(رحيم)* എന്നീ നാമങ്ങൾ അവന്റെ കാരുണ്യത്തിന്റെ വിശാലതയെ വെളിപ്പെടുത്തുന്നു*.* *'*ഇയ്യാക്ക നഅ്ബുദു*'* *(إياك نعبد)* എന്ന വചനം ഇബാദത്തിന്റെ *(عبادة)* പരമമായ ലക്ഷ്യത്തെ വ്യക്തമാക്കുന്നു*;* അതായത്*,* അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അടിമത്തം പൂർണ്ണമായി അവനിൽ മാത്രം കേന്ദ്രീകരിക്കുക*.* *'*ഇഹ്ദിനസ്സ്വിറാത്വൽ മുസ്തഖീം*'* *(اهدنا الصراط المستقيم)* എന്ന പ്രാർത്ഥനയിലൂടെ*,* അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി ലഭിച്ചവരുടെ നേർമാർഗ്ഗത്തിൽ *(صراط)* ഉറച്ചുനിൽക്കാൻ വിശ്വാസി അല്ലാഹുവിനോട് സഹായം തേടുന്നു*.* ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗദർശനവും *(هداية)* അവന്റെ ഔദാര്യവും തേടുന്ന ഒരു ആത്മീയ യാത്രയാണ്*.*

ബിസ്മില്ലാഹിർറഹ്മാനിർറഹീം (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ). പിൽക്കാല ഹനഫീ പണ്ഡിതന്മാർക്കിടയിൽ സ്വീകാര്യമായ ഏറ്റവും ശരിയായ അഭിപ്രായം, ബിസ്മില്ലാഹ് ഒരു സൂറത്തിന്റെ ഭാഗമല്ലാത്ത, തനതായ ഒരു സൂക്തമാണെന്നാണ്. സൂറത്തുകൾക്കിടയിൽ വേർതിരിവ് വരുത്തുന്നതിനും, പ്രാധാന്യമുള്ള ഓരോ കാര്യങ്ങളും ആരംഭിക്കുമ്പോൾ അനുഗ്രഹം തേടുന്നതിനും വേണ്ടിയാണ് ഇത് അവതരിപ്പിക്കപ്പെട്ടത്. എല്ലാ പ്രധാന കാര്യങ്ങൾക്കും തുടക്കം കുറിക്കുമ്പോൾ ബിസ്മില്ലാഹ് ചൊല്ലി തുടങ്ങുന്ന പതിവ് പോലെയാണിത്. ഖുർആനിന്റെ താക്കോലാണിത്; ലൗഹുൽ മഹ്ഫൂളിൽ (اللـوح المحفـوظ) പേന ആദ്യമായി കുറിച്ചതും, ആദം നബിക്ക് (ആദം അലൈഹിസ്സലാം - آدم عليه السلام) ആദ്യമായി അവതരിപ്പിക്കപ്പെട്ടതും ഇതുതന്നെയാണ്. ഇസ്തിആദക്ക് (الاسـتعاذة) ശേഷം ബിസ്മില്ലാഹ് വരുന്നതിലെ യുക്തി, അലങ്കാരത്തിന് (തഹ്‌ലിയ്യ - التحليـة) മുമ്പ് ശുദ്ധീകരണം (തഖ്‌ലിയ്യ - التخليـة) എന്ന തത്വമാണ്. അല്ലാഹു അല്ലാത്ത സകലതിൽ നിന്നും മുഖം തിരിച്ച്, അവനിലേക്ക് മാത്രം തിരിയുന്നതിനും അഭിമുഖീകരിക്കുന്നതിനും പ്രാധാന്യം നൽകുന്നതിലാണ് ഈ ക്രമീകരണത്തിന്റെ പൊരുൾ. ബിസ്മില്ലാഹ് (بِسْمِ اللَّهِ).

അവിശ്വാസികൾ തങ്ങളുടെ വിഗ്രഹങ്ങളുടെ നാമങ്ങൾ ഉച്ചരിച്ചുകൊണ്ടാണ് കാര്യങ്ങൾ ആരംഭിച്ചിരുന്നത്. ഉദാഹരണത്തിന്, 'ലാത്തിന്റെയും ഉസ്സയുടെയും നാമത്തിൽ' എന്ന് അവർ പറയുമായിരുന്നു. അതിനാൽ, ഏകദൈവ വിശ്വാസിയായ ഒരു സത്യവിശ്വാസി അല്ലാഹുവിന്റെ നാമത്തെ (اسم الله) മുൻനിർത്തിക്കൊണ്ട് കാര്യങ്ങൾ ആരംഭിക്കേണ്ടത് അനിവാര്യമായിത്തീർന്നു. ഇതിനായി 'ബിസ്മി' (باسم) എന്ന് പറയുമ്പോൾ, 'അല്ലാഹുവിന്റെ നാമത്തിൽ ഞാൻ വായിക്കുന്നു' അല്ലെങ്കിൽ 'ഞാൻ പാരായണം ചെയ്യുന്നു' എന്നിങ്ങനെ ക്രിയയെ പിന്തിരിപ്പിച്ച കൊണ്ടുള്ള ഒരു അർത്ഥമാണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. 'ബി' (ب) എന്ന അക്ഷരത്തിൽ സകല വിജ്ഞാനങ്ങളും നിക്ഷേപിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്ന് പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു. അതായത്, 'എന്റെ അസ്തിത്വത്താലാണ് എല്ലാം ഉണ്ടായത്, എന്റെ അസ്തിത്വത്താലാണ് എല്ലാം നിലനിൽക്കുന്നത്' എന്ന അർത്ഥം. സൃഷ്ടിജാലങ്ങളുടെ നിലനിൽപ്പ് അല്ലാഹുവിലാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ നാമത്താലല്ലാതെ മറ്റൊന്നിനും യഥാർത്ഥ അസ്തിത്വമില്ല. 'ഞാൻ ഒരു വസ്തുവിലേക്കും നോക്കിയില്ല, അതിൽ അല്ലാഹുവിനെ കാണാതെ' എന്ന മഹത്തുക്കളുടെ വചനത്തിന്റെ പൊരുളും ഇതുതന്നെ. അല്ലാഹുവിന്റെ ഗ്രന്ഥം 'ബാ' (ب) എന്ന അക്ഷരം കൊണ്ട് ആരംഭിച്ചതിലെ പത്ത് രഹസ്യങ്ങൾ സൂഫി പണ്ഡിതന്മാർ വിവരിക്കുന്നു: ഒന്ന്, 'അലിഫ്' (ا) അഹങ്കാരത്തെയും ഔന്നത്യത്തെയും സൂചിപ്പിക്കുമ്പോൾ, 'ബാ' വിനയത്തെയും എളിമയെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. വിനയമുള്ളവനെ അല്ലാഹു ഉയർത്തുന്നു. രണ്ട്, 'ബാ' ചേർന്നുനിൽക്കുന്നതിനെ (الصاق) സൂചിപ്പിക്കുന്നു. മൂന്ന്, 'ബാ' എപ്പോഴും താഴെയായി (മക്സൂർ) നിൽക്കുന്നു. 'തന്റെ പ്രീതിക്കായി ഹൃദയം തകർന്നവരുടെ കൂടെയാണ് ഞാൻ' എന്ന അല്ലാഹുവിന്റെ വചനപ്രകാരം, ഈ എളിമ അതിന് അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യം (عندية) നൽകുന്നു. നാല്, പുറമെ എളിമ കാണിച്ചാലും, ആത്മീയമായി അത് ഉന്നതമാണ്. അഞ്ച്, സത്യസന്ധതയുടെ പ്രതീകമാണ് 'ബാ'. ആറ്, 'അലിഫ്' ഒരു 'ഇല്ലത്ത്' (രോഗം/ദൗർബല്യം) ഉള്ള അക്ഷരമാണ്, 'ബാ' അങ്ങനെയല്ല. ഏഴ്, അർത്ഥതലത്തിൽ 'ബാ' ഒരു സ്വതന്ത്ര അക്ഷരമാണ്. എട്ട്, 'ബാ' മറ്റുള്ളവയിൽ സ്വാധീനം ചെലുത്തുന്ന (عامـل) അക്ഷരമാണ്. ഒമ്പത്, 'ബാ' പൂർണ്ണതയുള്ളതാണ്. 'ഞാൻ ബാ-യുടെ താഴെയുള്ള ബിന്ദുവാണ്' എന്ന് ഹസ്രത്ത് അലി റളിയള്ളാഹു അൻഹു അരുളിയത് ഈ മാർഗ്ഗദർശനത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. പത്ത്, മനുഷ്യൻ 'അലസ്തു ബിറബ്ബിക്കും' എന്ന ചോദ്യത്തിന് 'ബലാ' (بلى) എന്ന് മറുപടി നൽകിയപ്പോൾ ആദ്യം ഉച്ചരിച്ച അക്ഷരം 'ബാ' ആണ്. അതിനാൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ താക്കോലായി ഈ അക്ഷരം തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു.

അല്ലാഹു എന്ന നാമം അവന്റെ ذات (അസ്തിത്വം) കൊണ്ടോ, ഖുദ്ദൂസ് (പരിശുദ്ധൻ) പോലുള്ള സൽബിയ്യായ (നിഷേധാർത്ഥത്തിലുള്ള) വിശേഷണങ്ങൾ കൊണ്ടോ, അലീം (സർവ്വജ്ഞൻ) പോലുള്ള സുബൂത്തിയ്യായ

(സ്ഥിരീകരണാർത്ഥത്തിലുള്ള) വിശേഷണങ്ങൾ കൊണ്ടോ, അല്ലെങ്കിൽ ഖാലിഖ് (സ്രഷ്ടാവ്) പോലുള്ള അവന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ കൊണ്ടോ വിളിക്കപ്പെടാവുന്നതാണ്. എന്നാൽ ചില പണ്ഡിതന്മാരുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ, ഈ നാമങ്ങൾ അല്ലാഹുവിൽ നിന്ന് നേരിട്ട് അറിയിച്ചുതന്നവ (തൗഖീഫിയ്യ) മാത്രമാണ്. അല്ലാഹു എന്ന നാമമാണ് 'ഇസ്മുൽ അഅ്ളം' (ഏറ്റവും മഹത്തായ നാമം) എന്നതാണ് പ്രബലമായ അഭിപ്രായം. എന്നാൽ ഒരാൾ ചോദിച്ചേക്കാം: 'ഇസ്മുൽ അഅ്ളം കൊണ്ട് പ്രാർത്ഥിച്ചാൽ ഉത്തരം ലഭിക്കുമെന്നും ചോദിച്ചാൽ നൽകപ്പെടുമെന്നുമാണല്ലോ വിശ്വാസം. എന്നാൽ ഞങ്ങൾ പലപ്പോഴും പ്രാർത്ഥിച്ചിട്ടും ഉത്തരം ലഭിക്കുന്നില്ലല്ലോ?' അതിനുള്ള മറുപടി ഇതാണ്: നമസ്കാരത്തിന് നിബന്ധനകളുള്ളതുപോലെ പ്രാർത്ഥനയ്ക്കും ചില മര്യാദകളും നിബന്ധനകളുമുണ്ട്. അവ പാലിക്കാതെ പ്രാർത്ഥനയ്ക്ക് ഉത്തരം ലഭിക്കുകയില്ല. അതിൽ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ടത് ഹൃദയത്തെ ശുദ്ധീകരിക്കലാണ്; അതിന് ഹലാലായ ഭക്ഷണം അനിവാര്യമാണ്. 'പ്രാർത്ഥന ആകാശത്തേക്കുള്ള താക്കോലാണ്, ആ താക്കോലിന്റെ പല്ലുകൾ ഹലാലായ ഭക്ഷണമാണ്' എന്ന് പറയപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. പ്രാർത്ഥനയുടെ അവസാന നിബന്ധന ഇഖ്ലാസ് (നിഷ്കളങ്കത) ആണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾ ദീനിൽ നിഷ്കളങ്കരായിക്കൊണ്ട് അല്ലാഹുവിനോട് പ്രാർത്ഥിക്കുക.' ഹൃദയസാന്നിധ്യമില്ലാതെ നാവുകൊണ്ട് മാത്രം നടത്തുന്ന പ്രാർത്ഥന, വാതിലിനു മുന്നിൽ നിന്ന് വെറുതെ ബഹളമുണ്ടാക്കുന്നവന്റെയോ വീടിന്റെ മുകളിൽ നിന്ന് വിളിച്ചുപറയുന്ന കാവൽക്കാരന്റെയോ ശബ്ദം പോലെയാണ്. എന്നാൽ ഹൃദയസാന്നിധ്യത്തോടെയുള്ള പ്രാർത്ഥന, അല്ലാഹുവിന്റെ സന്നിധിയിൽ ആ വ്യക്തിക്ക് വേണ്ടി ശുപാർശ ചെയ്യുന്ന ഒന്നാണ്. ശൈഖ് മുഅയ്യദുദ്ദീൻ അൽ ജുന്ദീ (റളിയള്ളാഹു അൻഹു) പറയുന്നു: 'ഇസ്മുൽ അഅ്ളമിന് ഒരു ഹഖീഖത്തും (യാഥാർത്ഥ്യവും) അർത്ഥവുമുണ്ട്. അത് അർത്ഥങ്ങളുടെ ലോകത്ത് നിന്ന് ഉത്ഭവിച്ചതാണ്. അതിന്റെ രൂപവും ശബ്ദവും വാക്കുകളാൽ വിവരിക്കാൻ കഴിയാത്തതാണ്. അതിന്റെ ഹഖീഖത്ത് എന്നത് എല്ലാ പൂർണ്ണതകളുടെയും സംഗമസ്ഥാനമാണ്. അതിന്റെ അർത്ഥം ഓരോ കാലഘട്ടത്തിലെയും ഇൻസാനുൽ കാമിൽ (പൂർണ്ണ മനുഷ്യൻ) ആണ്. അവനാണ് ഖുത്ബുൽ അഖ്താബ്, അല്ലാഹുവിന്റെ അമാനത്ത് വഹിക്കുന്നവൻ, അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രതിനിധി. റസൂൽ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പ്രകടമായതോടെ ഈ നാമത്തിന്റെ അർത്ഥവും രൂപവും വെളിപ്പെടുകയും, അല്ലാഹു അത് നമുക്ക് അറിവ് നൽകി അനുഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തു.' റഹ്മാൻ എന്നാൽ കാരുണ്യം എന്നാണ് അർത്ഥം. ഭാഷാപരമായി ഹൃദയത്തിന്റെ മൃദുത്വവും ആർദ്രതയുമാണ് റഹ്മത്ത്. അല്ലാഹുവിന്റെ കാര്യത്തിൽ ഇത് അവന്റെ ഔദാര്യവും ഉപകാരവുമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ റഹ്മത്ത് അവന്റെ ذات (അസ്തിത്വ)പരമായ വിശേഷണമാണ്. അല്ലാഹു സൃഷ്ടികളെ സൃഷ്ടിച്ചത് തന്നെ അവന്റെ കാരുണ്യം കൊണ്ടാണ്. ശൈഖ്

ഖൈസരി (റളിയള്ളാഹു അൻഹു) പറയുന്നു: 'റഹ്മത്ത് എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ വിശേഷണങ്ങളിൽ ഒന്നാണ്. അത് നൂറായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. റസൂൽ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: അല്ലാഹുവിന് നൂറ് കാരുണ്യമുണ്ട്. അതിൽ ഒന്ന് മാത്രമാണ് അവൻ ഈ ലോകത്തിന് നൽകിയത്. ബാക്കി തൊണ്ണൂറ്റി ഒൻപത് കാരുണ്യങ്ങൾ പരലോകത്തേക്ക് മാറ്റിവെച്ചിരിക്കുന്നു.' ബിസ്മിയിലെ റഹ്മാൻ, റഹീം എന്നീ നാമങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന്റെ ഈ വിശാലമായ കാരുണ്യത്തെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്.

അല്ലാഹുവിന്റെ 'അർറഹീം' എന്ന നാമം സവിശേഷമായ കാരുണ്യത്തെയാണ് കുറിക്കുന്നത്. അസ്തിത്വത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനപരമായ യോഗ്യതകൾക്കനുസരിച്ചാണ് അത് ഓരോ സൃഷ്ടിയിലേക്കും പകർന്നു നൽകപ്പെടുന്നത്. അല്ലാഹുവിന് മൂവായിരം നാമങ്ങളുണ്ടെന്ന് പണ്ഡിതന്മാർ രേഖപ്പെടുത്തുന്നു. ആയിരം നാമങ്ങൾ മലക്കുകൾക്ക് മാത്രമറിയാം, ആയിരം നാമങ്ങൾ അമ്പിയാക്കൾക്ക് മാത്രമറിയാം. മുന്നൂറ് വീതം തൗറാത്തിലും ഇൻജീലിലും സബൂറിലുമുണ്ട്. തൊണ്ണൂറ്റി ഒമ്പത് നാമങ്ങൾ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലുണ്ട്. ഒന്ന് അല്ലാഹു സ്വന്തം അറിവിൽ മറച്ചുവെച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ മൂവായിരം നാമങ്ങളുടെയും സാരം അല്ലാഹുവിന്റെ മൂന്ന് പ്രധാന നാമങ്ങളിലായി സംഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അത് മനസ്സിലാക്കി ചൊല്ലുന്നവൻ അല്ലാഹുവിനെ അവന്റെ മുഴുവൻ നാമങ്ങൾ കൊണ്ടും സ്മരിച്ചവന് തുല്യമാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമ തങ്ങൾ ഇസ്‌റാഇന്റെ രാവിൽ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ വെച്ച് നാല് പുഴകൾ കണ്ടു. വെള്ളം, പാൽ, മദ്യം, തേൻ എന്നിവയുടെ ആ പുഴകൾ എവിടെ നിന്നാണ് ഉത്ഭവിക്കുന്നതെന്ന് ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാം അല്ലാഹുവിനോട് പ്രാർത്ഥിക്കാൻ നിർദ്ദേശിച്ചു. പ്രാർത്ഥനയ്ക്ക് ശേഷം ഒരു മലക്ക് വന്ന് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമ തങ്ങളെ ഒരു അത്ഭുതകരമായ മണിമാളികയ്ക്ക് മുന്നിലെത്തിച്ചു. ആ മാളികയുടെ കവാടത്തിൽ 'ബിസ്മില്ലാഹിർറഹ്മാനിർറഹീം' എന്ന് എഴുതിയിരുന്നു. അത് ചൊല്ലിയപ്പോൾ വാതിൽ തുറന്നു. ആ മാളികയുടെ നാല് മൂലകളിൽ നിന്നാണ് ആ പുഴകൾ ഉത്ഭവിക്കുന്നതെന്ന് അവിടുന്ന് മനസ്സിലാക്കി. 'ബിസ്മില്ലാഹിർറഹ്മാനിർറഹീം' എന്ന് ആത്മാർത്ഥമായി ചൊല്ലുന്നവർക്ക് സ്വർഗ്ഗത്തിലെ ഈ പുഴകളിൽ നിന്ന് അല്ലാഹു പാനീയം നൽകുമെന്ന് അവിടുന്ന് അറിയിച്ചു. ഈ തിരുവചനം കൊണ്ട് തുടങ്ങുന്ന പ്രാർത്ഥന ഒരിക്കലും തള്ളപ്പെടുകയില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ നാമത്തെ ആദരിച്ച് 'ബിസ്മില്ലാഹിർറഹ്മാനിർറഹീം' എന്ന് എഴുതിയ കടലാസ് കഷ്ണം നിലത്തുനിന്ന് എടുക്കുന്നവനെ അല്ലാഹു സിദ്ദീഖീങ്ങളുടെ ഗണത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നു. ശൈഖ് അഹ്മദ് അൽ ബൂനി പറയുന്നു: അസ്തിത്വത്തിന്റെ വൃക്ഷം 'ബിസ്മില്ലാഹിർറഹ്മാനിർറഹീം' എന്നതിൽ നിന്നാണ് ശാഖകളായി പടർന്നത്. ലോകം മുഴുവൻ നിലനിൽക്കുന്നത് ഈ വചനത്തിന്റെ കരുത്തിലാണ്. ഉമർ റളിയള്ളാഹു അൻഹു റോമൻ ചക്രവർത്തിക്ക് അയച്ചുകൊടുത്ത തൊപ്പിയിൽ ഈ വചനം എഴുതിയ കടലാസ് ഉണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ടാണ്

അദ്ദേഹത്തിന്റെ തലവേദന ശമിച്ചത്. ഫാതിഹ ഓതുമ്പോൾ ബിസ്മി അതിനോട് ചേർത്ത് ഒറ്റ ശ്വാസത്തിൽ ഓതണമെന്ന് ശൈഖുൽ അക്ബർ ഫുതുഹാത്തിൽ ഉണർത്തുന്നു.

ഖുർആനിലെ അധ്യായങ്ങളുടെ തുടക്കക്കാരൻ (فاتحـــة الكتـــاب) എന്ന നാമകരണത്തിന് പിന്നിലെ അർത്ഥതലങ്ങൾ അഗാധമാണ്. വിശുദ്ധ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ തുടക്കത്തിലും, വിജ്ഞാനത്തിന്റെ ആരംഭത്തിലും, ഖുർആൻ പാരായണത്തിലും നമസ്കാരത്തിലും ഇത് പ്രഥമസ്ഥാനം വഹിക്കുന്നു. സകല സംസാരങ്ങളുടെയും തുടക്കം സ്തുതി (الحمــد) കൊണ്ടായതിനാലും, ലൗഹുൽ മഹ്ഫൂളിൽ ആദ്യം രേഖപ്പെടുത്തിയ വചനമായതിനാലും ഇതിന് ഈ പേര് ലഭിച്ചു. ഇത് ഇഹലോകത്തെ ലക്ഷ്യങ്ങളുടെയും പരലോകത്തെ സ്വർഗ്ഗകവാടങ്ങളുടെയും താക്കോലാണ്. ഇതിന്റെ അർത്ഥങ്ങൾ ഗ്രഹിക്കുന്നവർക്ക് ഖുർആനിലെ സങ്കീർണ്ണമായ ആശയങ്ങളുടെ (متشـــابهات) പൂട്ടുകൾ തുറക്കാനും, അതിലെ പ്രകാശത്താൽ ആയത്തുകളുടെ രഹസ്യങ്ങൾ വെളിപ്പെടുത്താനും സാധിക്കുന്നു. ഖുർആനിന്റെ മാതാവ് (أم القــرآن) എന്ന് ഇതിനെ വിളിക്കുന്നു. കാരണം, അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വം (الوهية), പ്രവാചകത്വം (نبوة), വിധിവിശ്വാസം (قضاء وقــدر), പരലോകം (معــاد) എന്നീ നാല് അടിസ്ഥാന തത്വങ്ങളാണ് ഇതിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നത്. 'സബ്ഉൽ മഥാനി' (سبع المثاني) എന്ന പേര് ലഭിക്കാൻ കാരണം, ഇതിലെ ഏഴ് ആയത്തുകൾ ഖുർആനിലെ ഏഴ് ഭാഗങ്ങൾക്ക് തുല്യമായ പ്രതിഫലം നൽകുന്നു എന്നതിനാലാണ്. കൂടാതെ, ഈ ഏഴ് ആയത്തുകൾ പാരായണം ചെയ്യുന്നവന് നരകത്തിന്റെ ഏഴ് വാതിലുകൾ അടയ്ക്കപ്പെടുന്നു. സൂറത്തുൽ ഹംദ്, സൂറത്തുശ്ശിഫാ (രോഗശമനം), അസാസുൽ ഖുർആൻ (ഖുർആനിന്റെ അടിസ്ഥാനം) തുടങ്ങി നിരവധി നാമങ്ങൾ ഇതിനുണ്ട്. 'അൽഹംദുലില്ലാഹ്' എന്നതിലെ 'അൽ' എന്നത് സർവ്വ സ്തുതികളും അല്ലാഹുവിനാണെന്ന പൂർണ്ണതയെ കുറിക്കുന്നു. സൂഫി വര്യന്മാരുടെ വീക്ഷണത്തിൽ, സ്തുതി എന്നത് സ്തുത്യർഹനായവന്റെ പൂർണ്ണതയെ വെളിപ്പെടുത്തലാണ്. ശൈഖ് ദാവൂദ് അൽ ഖൈസരി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറയുന്നു: സ്തുതി എന്നത് വാക്കുകൊണ്ടും (قـــولي), പ്രവൃത്തികൊണ്ടും (فعلي), അവസ്ഥകൊണ്ടും (حالي) ആകുന്നു. വാക്കുകൊണ്ടുള്ള സ്തുതി അല്ലാഹുവിനെ വാഴ്ത്തലാണ്. പ്രവൃത്തികൊണ്ടുള്ള സ്തുതി, ശരീരത്തിലെ ഓരോ അവയവത്തെയും അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾക്കനുസൃതമായി ഉപയോഗിച്ച് അവനെ ആരാധിക്കലാണ്. അവസ്ഥകൊണ്ടുള്ള സ്തുതി എന്നത് ആത്മാവിനെയും ഹൃദയത്തെയും അല്ലാഹുവിന്റെ ഗുണവിശേഷങ്ങളാൽ അലങ്കരിക്കലാണ്.

പരിപൂർണ്ണതകൾ (കമാലാത്ത്) അവരുടെ ആത്മാക്കളുടെയും സത്തകളുടെയും സ്ഥിരമായ ഗുണമായി മാറുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ, ഇത് സത്യമായവന്റെ (അൽ-ഹഖ്) സ്വന്തം സ്ഥാനത്ത് വെച്ചുള്ള സ്തുതിയാണ്. അവിടുത്തെ പ്രകടനങ്ങൾ (മള ◌ാഹ ◌ിർ) അവിടുന്ന് തന്നെയാണെന്ന അർത്ഥത്തിൽ, അവിടുത്തെ വിശദമായ സ്ഥാനത്ത്

വെച്ച് അവിടുന്ന് തന്നെത്തന്നെ സ്തുതിക്കുന്നു. അവിടുത്തെ ദൈവികമായ ഏകീകരണ സ്ഥാനത്ത് (മഖാമുൽ ജംഇൽ ഇലാഹി) അവിടുന്ന് തന്നെത്തന്നെ സ്തുതിക്കുന്നതിനെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം, വാക്കുകളാൽ അത് അവിടുത്തെ ഗ്രന്ഥങ്ങളിലും ഏടുകളിലും അവിടുത്തെ പരിപൂർണ്ണ ഗുണങ്ങളെ (സിഫാത്തുൽ കമാലിയ്യ) വിവരിച്ചുകൊണ്ട് നിർവ്വഹിക്കുന്നു. പ്രവൃത്തികളാൽ, അവിടുത്തെ സൗന്ദര്യത്തിന്റെയും മഹത്വത്തിന്റെയും പരിപൂർണ്ണതകളെ അദൃശ്യ ലോകത്ത് (ഗൈബ്) നിന്ന് ദൃശ്യ ലോകത്തേക്കും (ശഹാദ), ആന്തരികതയിൽ നിന്ന് ബാഹ്യതയിലേക്കും, അറിവിൽ നിന്ന് ദർശനത്തിലേക്കും അവിടുത്തെ ഗുണങ്ങളുടെയും നാമങ്ങളുടെയും (അസ്മാഅ്) പ്രഭാവകേന്ദ്രങ്ങളിലൂടെ വെളിപ്പെടുത്തുന്നു. അവസ്ഥയാൽ, അത് അവിടുത്തെ സത്തയിൽ അവിടുത്തെ ആദ്യത്തെ പവിത്രമായ പ്രവാഹത്താലും (അൽ-ഫൈളുൽ അഖ്ദസ്) നിത്യമായ പ്രകാശത്തിന്റെ വെളിപ്പെടുത്തലാലും സംഭവിക്കുന്നു. അതിനാൽ അവിടുന്ന് തന്നെയാണ് സ്തുതിക്കുന്നവനും സ്തുതിക്കപ്പെടുന്നവനും. ഇമാം ഗസ്സാലി റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ 'മിൻഹാജുൽ ആബിദീൻ' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ സൂചിപ്പിക്കുന്നത് പോലെ, ഒരു സഞ്ചാരി (സാലിക്) തന്റെ ലക്ഷ്യത്തിലെത്താൻ മറികടക്കേണ്ട ഏഴ് തടസ്സങ്ങളിൽ അവസാനത്തേതാണ് സ്തുതിയും (ഹംദ്) നന്ദിയും (ശുക്ർ). ഒരു അടിമ ആരാധനയുടെ പാതയിലേക്ക് പ്രവേശിക്കുന്നത് ഒരു ദൈവികമായ പ്രചോദനത്താലാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയതുപോലെ, പ്രകാശം ഹൃദയത്തിൽ പ്രവേശിക്കുമ്പോൾ അത് വികസിക്കുകയും തുറക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. അപ്പോൾ വഞ്ചനയുടെ ലോകത്ത് (ദാറുൽ ഗുറൂർ) നിന്നുള്ള അകൽച്ചയും, ശാശ്വത ലോകത്തേക്കുള്ള (ദാറുൽ ഖുലൂദ്) മടക്കവും, മരണം വന്നെത്തുന്നതിന് മുമ്പുള്ള തയ്യാറെടുപ്പുമാണ് അതിന്റെ അടയാളം.

ഞാൻ പാപങ്ങളിൽ മുങ്ങിത്താണവനാണ്. അതിനാൽ, ആ പാപങ്ങളുടെ തടവറയിൽ നിന്ന് എന്നെ മോചിപ്പിക്കാനും, അവയുടെ മാലിന്യങ്ങളിൽ നിന്ന് എന്നെ ശുദ്ധീകരിക്കാനും, അവിടുത്തെ സേവനത്തിന് എന്നെ യോഗ്യനാക്കാനും ഞാൻ അല്ലാഹുവിലേക്ക് പശ്ചാത്താപം (توبة) ചെയ്യേണ്ടതുണ്ട്. ഇവിടെയാണ് പശ്ചാത്താപത്തിന്റെ തടസ്സം (عقبة التوبة) അവന് അഭിമുഖമായി വരുന്നത്. പശ്ചാത്താപത്തിന്റെ അവകാശങ്ങളും നിബന്ധനകളും പൂർത്തീകരിച്ചുകൊണ്ട് സത്യസന്ധമായ പശ്ചാത്താപം കൈവരിച്ചാൽ, പിന്നെ അവൻ സൽമാർഗ്ഗത്തിലേക്കുള്ള യാത്രയെ (سلوك) കുറിച്ച് ചിന്തിക്കുന്നു. അപ്പോൾ അവന് ചുറ്റും ആരാധനയിൽ നിന്ന് അവനെ തടയുന്ന നാല് തടസ്സങ്ങൾ (عوائق) കാണാൻ സാധിക്കുന്നു: ദുനിയാവ്, സൃഷ്ടികൾ, പിശാച്, സ്വന്തം മനസ്സ് (نفس). ഈ തടസ്സങ്ങളെ മറികടക്കാൻ നാല് കാര്യങ്ങൾ ആവശ്യമാണ്: ദുനിയാവിനോടുള്ള അമിതഭ്രമം വെടിയുക, സൃഷ്ടികളിൽ നിന്ന് ഒഴിഞ്ഞുമാറുക, പിശാചിനോട് യുദ്ധം ചെയ്യുക, ഒടുവിൽ ഏറ്റവും കഠിനമായ മനസ്സിനോട് (نفس) പോരാടുക. മനസ്സിനെ പൂർണ്ണമായി ഉപേക്ഷിക്കാനോ പിശാചിനെപ്പോലെ ഒറ്റയടിക്ക് കീഴ്പ്പെടുത്താനോ

സാധ്യമല്ല, കാരണം അത് നമ്മുടെ വാഹനവും ഉപകരണവുമാണ്. അതിനെ ദൈവഭയം (تقوى) എന്ന കടിഞ്ഞാൺ കൊണ്ട് നിയന്ത്രിക്കുകയേ നിവൃത്തിയുള്ളൂ. തുടർന്ന്, ആരാധനയിൽ നിന്ന് അവനെ വ്യതിചലിപ്പിക്കുന്ന നാല് ഉപദ്രവങ്ങൾ (عـــوارض) അവന് നേരിടേണ്ടി വരുന്നു: ഉപജീവനത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ആശങ്ക, കാര്യങ്ങളുടെ പര്യവസാനത്തെക്കുറിച്ചുള്ള അനിശ്ചിതത്വം, പ്രയാസങ്ങളും പരീക്ഷണങ്ങളും, വിധിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കാര്യങ്ങൾ. ഇതിനെ അല്ലാഹുവിലുള്ള ഭരമേൽപ്പിക്കൽ (توكل), കാര്യങ്ങൾ അവന് വിട്ടുകൊടുക്കൽ (تفويض), ക്ഷമ (صبر), വിധിയിൽ തൃപ്തിപ്പെടൽ (رضى) എന്നിവ കൊണ്ട് മറികടക്കണം. പിന്നീട്, മനസ്സ് മടിയുള്ളതായി കാണുമ്പോൾ, അതിനെ നന്മയിലേക്ക് നയിക്കാൻ പ്രതീക്ഷയും (رجاء) ഭയവും (خوف) എന്ന രണ്ട് പ്രേരകങ്ങൾ ആവശ്യമാണ്. ഇതിനുശേഷം, ആരാധനയിൽ നിന്ന് തടയുന്ന റിയാഅ് (കാണിക്കൽ), ഉജ്ബ് (അഹങ്കാരം) എന്നീ രണ്ട് വലിയ വിപത്തുകൾ (قـوادح) ഇല്ലാതാക്കാൻ ഇഖ്ലാസ് (ആത്മാർത്ഥത) കൊണ്ട് സാധിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ ഓർത്ത് നന്ദി (شـكر) പ്രകടിപ്പിക്കുമ്പോൾ, അവൻ ആത്മീയമായ ഉന്നതിയിലെത്തുന്നു. ഒടുവിൽ, ഈ നശ്വരമായ ലോകത്ത് ശരീരം നിലനിർത്തിക്കൊണ്ടുതന്നെ ഹൃദയം പരലോകത്തേക്ക് ചേക്കേറുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ തൃപ്തിയുമായി മലക്കുകൾ അവനെ സ്വീകരിക്കുമ്പോൾ, അവൻ തന്റെ ദരിദ്രമായ ആത്മാവിന് വലിയൊരു രാജ്യം തന്നെ ലഭിച്ചതായി കാണുന്നു. ശൈഖ് സഅ്ദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പാടിയതുപോലെ: 'ജീവിതം ഒരു വധുവിനെപ്പോലെയായിരുന്നു, എന്നാൽ അതിന്റെ അന്ത്യം ഏറ്റവും മനോഹരമായ ദിവസമായിത്തീർന്നു.'

ഖുസ്രു തന്റെ അന്ത്യനിമിഷത്തിൽ ഇങ്ങനെ മൊഴിഞ്ഞു: 'ഖുസ്രു ഈ ലോകത്തുനിന്ന് വിടവാങ്ങുമ്പോൾ ചുണ്ടുകൾക്കിടയിൽ മന്ത്രിക്കുന്നു... പ്രവാസത്തിന്റെ വേദനയിൽ എന്റെ ഹൃദയം വിങ്ങുന്നു, എന്റെ യഥാർത്ഥ ഭവനത്തിലേക്ക് മടങ്ങാൻ ഞാൻ കൊതിക്കുന്നു.' 'റബ്ബിൽ ആലമീൻ' (رَبِّ الْعـالَمِينَ) എന്ന പ്രയോഗം അല്ലാഹുവിന്റെ സത്തയെ സ്തുതിക്കുന്ന 'അൽഹംദ്' എന്ന പദത്തിന് ശേഷം വരുന്നത്, അവന്റെ സത്തയിലുള്ളതും വിശേഷണങ്ങളിലുള്ളതുമായ സർവ്വ സ്തുതികൾക്കും അവൻ അർഹനാണെന്ന് തെളിയിക്കാനാണ്. 'റബ്ബ്' എന്നാൽ പരിപാലകൻ (تربية) എന്നും നന്മ വരുത്തുന്നവൻ (إصلاح) എന്നും അർത്ഥം. അവൻ ലോകത്തെ മുഴുവൻ അവരുടെ ആഹാരത്തിലൂടെയും നിലനിൽപ്പിന്റെ കാരണങ്ങളിലൂടെയും പരിപാലിക്കുന്നു. മനുഷ്യന്റെ ബാഹ്യരൂപത്തെ അനുഗ്രഹങ്ങൾ (نعـمـة) കൊണ്ടും, ആന്തരികതയെ കാരുണ്യം (رحـمـة) കൊണ്ടും അവൻ പരിപാലിക്കുന്നു. ആരാധകരുടെ ആത്മാക്കളെ ശരീഅത്തിന്റെ നിയമങ്ങൾ കൊണ്ടും, ആഗ്രഹിക്കുന്നവരുടെ ഹൃദയങ്ങളെ ത്വരീഖത്തിന്റെ മര്യാദകൾ കൊണ്ടും, പ്രണയികളുടെ രഹസ്യങ്ങളെ ഹഖീഖത്തിന്റെ പ്രകാശങ്ങൾ കൊണ്ടും അവൻ പരിപാലിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടിപ്പിലെ അത്ഭുതങ്ങൾ എത്ര മഹത്തരമാണ്!

കേൾക്കാൻ ഒരു ചെറിയ അസ്ഥിയും, കാണാൻ ഒരു ചെറിയ കൊഴുപ്പും, സംസാരിക്കാൻ ഒരു ചെറിയ മാംസഖണ്ഡവും നൽകി അവൻ നമ്മെ പരിപാലിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടിപ്പിൽ പതിനെണ്ണായിരം ലോകങ്ങളുണ്ടെന്ന് വഹ്ബ് (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അബൂഹുറൈറ (റളിയള്ളാഹു അൻഹു) നിവേദനം ചെയ്യുന്നു: അല്ലാഹു സൃഷ്ടികളെ നാല് വർഗ്ഗങ്ങളായി തിരിച്ചു. മലക്കുകൾ, ശൈത്താനുകൾ, ജിന്നുകൾ, മനുഷ്യർ. ഇവയിൽ മനുഷ്യരിൽ ഏകദൈവവിശ്വാസികളായ ഒരു വിഭാഗം മാത്രമാണ് രക്ഷപ്പെടുന്നത്. അവർ അഹ്ലുസ്സുന്നത്തി വൽ ജമാഅഃ (أهل السنة والجماعة) ആണ്. നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) അരുളി: 'എന്റെ സമുദായം എഴുപത്തിമൂന്ന് കക്ഷികളായി പിരിയും. അവരിൽ ഒരു വിഭാഗമൊഴികെ ബാക്കിയെല്ലാവരും നരകത്തിലായിരിക്കും.' സ്വഹാബികൾ ചോദിച്ചു: 'അവർ ആരാണ് നബിയേ?' അവിടുന്ന് പറഞ്ഞു: 'ഞാനും എന്റെ അനുചരന്മാരും ഏതൊരു മാർഗ്ഗത്തിലാണോ അതിൽ നിലകൊള്ളുന്നവർ.' ഇതാണ് സത്യത്തിന്റെ പാത, സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കുള്ള വഴി.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിലെ ഈ ഭാഗം ബിസ്മിയിലെയും ഫാത്തിഹയിലെയും കാരുണ്യത്തിന്റെ രഹസ്യങ്ങളെ വിവരിക്കുന്നു. ഒന്നാമതായി, ബിസ്മിയിലെ കാരുണ്യം അല്ലാഹുവിന്റെ സത്തയോട് (ذات) ചേർന്നതും, ഫാത്തിഹയിലെ കാരുണ്യം അവന്റെ ഗുണവിശേഷങ്ങളോട് (صفات) ചേർന്നതുമാണ്. രണ്ടാമതായി, ബിസ്മി ഫാത്തിഹയുടെ ഭാഗമല്ലെന്ന് ഇതിൽ നിന്ന് മനസ്സിലാക്കാം; കാരണം ഫാത്തിഹയിൽ അത് ആവർത്തിക്കുന്നത് അർത്ഥശൂന്യമാകുമായിരുന്നു. മൂന്നാമതായി, അല്ലാഹുവിനെ ധാരാളമായി സ്മരിക്കാൻ ഇത് വിശ്വാസികളെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു. 'ഒരാൾ എന്തൊന്നിനെ സ്നേഹിക്കുന്നുവോ അതിനെ അവൻ ധാരാളമായി ഓർക്കുന്നു' എന്ന ഹദീസ് ഇതിന് സാക്ഷിയാണ്. നാലാമതായി, 'റബ്ബുൽ ആലമീൻ' എന്ന് പ്രയോഗിച്ചതിലൂടെ, ഇഹലോകത്ത് അന്നം നൽകുന്ന റഹ്മാനും പരലോകത്ത് പാപങ്ങൾ പൊറുക്കുന്ന റഹീമുമാണ് അല്ലാഹു എന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നു. അഞ്ചാമതായി, സ്തുതി (الحمد) വഴി കാരുണ്യം ലഭിക്കുന്നു. ആദം നബി അലൈഹിസ്സലാം ആദ്യമായി അല്ലാഹുവിനെ സ്തുതിച്ചപ്പോൾ അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തിന് കാരുണ്യം ചൊരിഞ്ഞു. ആറാമതായി, ഈ വിശേഷണങ്ങളുടെ ആവർത്തനം അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. റഹ്മാൻ എന്നത് മനുഷ്യർക്ക് ചെയ്യാൻ കഴിയാത്ത വലിയ അനുഗ്രഹങ്ങൾ നൽകുന്നവനും, റഹീം എന്നത് മനുഷ്യർക്ക് ചെയ്യാൻ കഴിയുന്ന ചെറിയ നന്മകൾക്ക് പ്രതിഫലം നൽകുന്നവനുമാണ്. ദുൻയാവിലെ പരീക്ഷണങ്ങൾ പലപ്പോഴും പുറമെ ദോഷമായി തോന്നാമെങ്കിലും, അവയുടെ ഉള്ളിൽ വലിയ കാരുണ്യമുണ്ട്. മൂസാ നബി അലൈഹിസ്സലാമിനോടൊപ്പം ഖിള്ര് അലൈഹിസ്സലാം ചെയ്ത കാര്യങ്ങൾ ഇതിന് ഉദാഹരണമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യം അവന്റെ കോപത്തെക്കാൾ മുൻകടന്നതുകൊണ്ടാണ് ഈ പ്രപഞ്ചം നിലനിൽക്കുന്നത്. ചെറിയ ആവശ്യങ്ങൾ

ചോദിക്കാൻ മടിക്കേണ്ടതില്ലെന്നും, ചെരുപ്പിന്റെ വാർ മുതൽ ഭക്ഷണത്തിനുള്ള ഉപ്പ് വരെ അല്ലാഹുവിനോട് ചോദിക്കാമെന്നും റഹീം എന്ന നാമം നമ്മെ പഠിപ്പിക്കുന്നു. ശൈഖ് സഅ്ദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'ഈ വാതിലിൽ നീ തല വെച്ചാൽ, നിന്റെ കൈകൾ ശൂന്യമായി മടങ്ങുമെന്ന് കരുതുന്നത് അസാധ്യമാണ്'.

യാഥാർത്ഥ്യത്തിന്റെ ആളുകൾ (അഹ്ലുൽ ഹഖീഖ) പറയുന്നു: പരമകാരുണികനുമായി (അർ-റഹ്മാൻ) ബന്ധപ്പെട്ടുള്ള സമഗ്രമായ ദിവ്യസാന്നിധ്യങ്ങൾ (حضرات كلية) മൂന്നെണ്ണമാണ്: വെളിപാടിന്റെ സാന്നിധ്യം (حضـــرة الظهـــور), നിഗൂഢതയുടെ സാന്നിധ്യം (حضـــرة البطـــون), സംയോജനത്തിന്റെ സാന്നിധ്യം (حضرة الجمع). ഓരോ അസ്തിത്വത്തിനും ഈ പദവികളുണ്ട്, അവയുടെ നിയമങ്ങളിൽ നിന്ന് മുക്തമല്ല. ഈ പദവികൾക്കനുസരിച്ചാണ് കാരുണ്യത്തിന്റെ വിധികൾ ഭാഗ്യമുള്ളവരിലും (സഅദാഅ്) നിർഭാഗ്യവാന്മാരിലും (അശ്ഖിയാഅ്) വിഭജിക്കപ്പെടുന്നത്. അതുപോലെ, ശരീരങ്ങളില്ലാതെ ആത്മാക്കളാൽ മാത്രം അനുഗ്രഹം അനുഭവിക്കുന്നവർ (അതായത്, അമൂർത്തമായ ആത്മാക്കളെപ്പോലെ), ഇതിന് വിപരീതമായി ശരീരങ്ങളാൽ മാത്രം അനുഗ്രഹം അനുഭവിക്കുന്നവർ, ഈ രണ്ട് കാര്യങ്ങളും ഒരുമിപ്പിക്കുന്നവർ എന്നിവരിലും ഈ വിധികൾ ബാധകമാണ്. സ്വർഗ്ഗവാസികളിൽ ചിലർ അവരുടെ അറിവുകൾ കാരണം ആത്മാവിന്റെ തലത്തിൽ ഭാഗ്യമുള്ളവരാണ്, രൂപത്തിന്റെ തലത്തിലല്ല. കാരണം, സ്വർഗ്ഗത്തിൽ അവർക്ക് ഭൗതികമായ അനുഗ്രഹങ്ങൾ (അന്നഈമുസ്സൂരി) ലഭിക്കാൻ ആവശ്യമായ കർമ്മങ്ങൾ അവർ മുൻകൂട്ടി ചെയ്തിട്ടില്ല, ഉണ്ടെങ്കിൽത്തന്നെ അത് മറ്റുള്ളവരെ അപേക്ഷിച്ച് വളരെ കുറവായിരിക്കും. ഇതിന് വിപരീതമായി, അറിവില്ലാത്ത സന്യാസിമാരെയും ആരാധകരെയും (സുഹ്ഹാദ് വൽ ഉബ്ബാദ്) പോലുള്ളവരുണ്ട്. അവരുടെ ആത്മാക്കൾക്ക് ആത്മീയമായ അനുഗ്രഹത്തിൽ (അന്നഈമുർറൂഹാനി) വളരെ കുറഞ്ഞ ഓഹരി മാത്രമേയുള്ളൂ, കാരണം അവർക്കും ദിവ്യമായ വൈജ്ഞാനിക സാന്നിധ്യങ്ങൾക്കും (അൽ-ഹളറാത്തുൽ ഇൽമിയ്യത്തിൽ ഇലാഹിയ്യ) ഇടയിൽ അനുയോജ്യതയില്ല. അതുകൊണ്ടാണ് കർമ്മം ചെയ്യുന്ന സമയത്ത് അവരുടെ ലക്ഷ്യങ്ങൾ കർമ്മത്തിനപ്പുറമുള്ള കാര്യങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരുന്നത്. മറിച്ച്, അവർ കർമ്മത്തെത്തന്നെ ലക്ഷ്യമായി കരുതി, അതിൽത്തന്നെ ഒതുങ്ങിനിന്നു. അവർക്ക് വാഗ്ദാനം ചെയ്യപ്പെട്ട കാര്യങ്ങളിൽ ആഗ്രഹിച്ചും, മുന്നറിയിപ്പ് നൽകപ്പെട്ട കാര്യങ്ങളിൽ ഭയപ്പെട്ടും അവർ അതിൽ മാത്രം മതിയാക്കി. എന്നാൽ, രണ്ട് അനുഗ്രഹങ്ങളും പൂർണ്ണമായി ഒരുമിപ്പിക്കുന്നവരാണ് അറിവിലും കർമ്മത്തിലും പൂർണ്ണമായ ഓഹരി നേടിയ വിജയികൾ. പ്രവാചകന്മാർ (അലൈഹിസ്സലാം) അവരിൽപ്പെടുന്നു, അതുപോലെ അവരുടെ പൂർണ്ണമായ പാരമ്പര്യം ലഭിച്ചവർ, അതായത് പൂർണ്ണരായ ഔലിയാക്കൾ (വിശുദ്ധർ). മൗലാനാ ജലാലുദ്ദീൻ റൂമി (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) പറഞ്ഞു: "ഓരോ പ്രാവുകളും ഓരോ മതത്തിൽ

പറക്കുന്നു... എന്നാൽ ഈ പ്രാവ് പക്ഷപാതമില്ലാത്ത ഭാഗത്തേക്കാണ്." (هر کبوتر می پرد در مذهبی ... وین کبوتر جانب بی جانبی) "പ്രതിഫലദിനത്തിന്റെ ഉടമസ്ഥൻ" (مالِكِ يَـوْمِ الـدِّينِ). 'ദിവസം' (يـوم) എന്നതുകൊണ്ട് സാധാരണ വ്യവഹാരത്തിൽ സൂര്യോദയം മുതൽ സൂര്യാസ്തമയം വരെയുള്ള സമയത്തെയാണ് അർത്ഥമാക്കുന്നത്. ശരീഅത്തിൽ (ശറഇൽ) അത് രണ്ടാം പ്രഭാതം (ഫജ്റുസ്സാനി) മുതൽ സൂര്യാസ്തമയം വരെയുള്ള സമയമാണ്. എന്നാൽ ഇവിടെ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് സൂര്യനില്ലാത്തതിനാൽ കേവലമായ സമയത്തെയാണ്. അതായത്, പ്രതിഫലദിനത്തിൽ എല്ലാ കാര്യങ്ങളുടെയും ഉടമസ്ഥൻ അല്ലാഹുവാണ്. 'ദിവസം' (യൗമ്) എന്നതിനെ 'പ്രതിഫലം' (ദീൻ) എന്നതിലേക്ക് ചേർത്ത് പറഞ്ഞത് ചെറിയൊരു ബന്ധം സൂചിപ്പിക്കാനാണ്, 'അഹ്സാബ് യുദ്ധദിനം' (يوم الأحزاب), 'വിജയദിനം' (يوم الفتح) എന്നിങ്ങനെയുള്ള സംഭവങ്ങൾ നടന്ന സമയങ്ങളിലേക്ക് മറ്റു കാലങ്ങളെ ചേർത്ത് പറയുന്നതുപോലെ. ഈ ദിവസത്തെ പ്രത്യേകം എടുത്തുപറഞ്ഞത് ഒന്നുകിൽ അതിന്റെ മഹത്വവും ഭീകരതയും വർദ്ധിപ്പിക്കാനാണ്, അല്ലെങ്കിൽ അതിൽ കാര്യങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വവും, അന്ന് ഉടമകൾക്കും ഉടമസ്ഥതയിലുള്ളവയ്ക്കും (അൽ-മുല്ലാക് വൽ-അംലാക്) ഇടയിലുള്ള ബന്ധങ്ങൾ പൂർണ്ണമായി വിച്ഛേദിക്കപ്പെടുമെന്നും വ്യക്തമാക്കാനാണ്. ആ ദിവസത്തിൽ അല്ലാഹു അല്ലാതെ ഒരു ഉടമയോ, ദാതാവോ, പ്രതിഫലം നൽകുന്നവനോ ഉണ്ടാകില്ല. 'ഉടമസ്ഥത' (الملك) എന്നതിന്റെയും 'രാജത്വം' (الملك) എന്നതിന്റെയും അടിസ്ഥാനം ബന്ധിപ്പിക്കൽ, മുറുക്കൽ, ശക്തി എന്നിവയാണ്. യഥാർത്ഥത്തിൽ, അല്ലാഹുവിനാണ് പൂർണ്ണമായ ശക്തിയും (അൽ-ഖുവ്വത്തുൽ കാമില), നടപ്പിലാക്കുന്ന അധികാരവും (അൽ-വിലായത്തുന്നാഫിദ), നിലവിലുള്ള ഭരണവും (അൽ-ഹുക്മുൽ ജാരി), നടപ്പിലാക്കിയ വ്യവഹാരവും (അത്തസ്വറുഫുൽ മാളി) ഉള്ളത്. അടിമകൾക്ക് ഇത് ആലങ്കാരികമാണ്, കാരണം അവരുടെ ഉടമസ്ഥതയ്ക്ക് തുടക്കവും ഒടുക്കവുമുണ്ട്. അത് ചില കാര്യങ്ങളിൽ മാത്രമാണ്, എല്ലാറ്റിലുമല്ല. ശരീരത്തിലാണ്, ഗുണങ്ങളിലല്ല. സ്വന്തം ആത്മാവിലാണ്, അന്യന്റെ ആത്മാവിലല്ല. ബാഹ്യമായതിലാണ്, ആന്തരികമായതിലല്ല. ജീവനുള്ളതിലാണ്, മരിച്ചതിലല്ല. എന്നാൽ യഥാർത്ഥ ആരാധ്യനായ അല്ലാഹുവിന്റെ കാര്യം ഇതിൽ നിന്ന് വ്യത്യസ്തമാണ്, കാരണം അവന്റെ ഉടമസ്ഥതയ്ക്ക് നാശമില്ല, അവന്റെ രാജത്വത്തിന് കൈമാറ്റവുമില്ല. 'മാലിക്' (مـالـك) എന്ന് അലിഫ് ചേർത്ത് ഓതുന്നതിന് 'മലിക്' (ملك) എന്ന് അലിഫ് ഇല്ലാതെ ഓതുന്നതിനേക്കാൾ കൂടുതൽ പ്രതിഫലമുണ്ട്, കാരണം അതിൽ ഒരു അക്ഷരം കൂടുതലുണ്ട്. അബൂ അബ്ദില്ലാഹ് മുഹമ്മദ് ഇബ്നു ശുജാഅ് അസ്സൽജി (റഹിമഹുല്ലാഹ്) പറയുന്നു: 'മാലിക്' എന്ന് ഓതുന്നതായിരുന്നു എന്റെ പതിവ്. അപ്പോൾ ചില സാഹിത്യകാരന്മാരിൽ നിന്ന് 'മലിക്' (ملك) ആണ് കൂടുതൽ അർത്ഥവത്തായത് എന്ന് ഞാൻ കേട്ടു. അങ്ങനെ ഞാൻ എന്റെ പതിവ് ഉപേക്ഷിച്ച് 'മലിക്' എന്ന് ഓതി. അപ്പോൾ ഞാൻ

സ്വപ്നത്തിൽ ഒരു പറയുന്നവനെ കണ്ടു, അവൻ ചോദിച്ചു: "എന്തുകൊണ്ടാണ് നീ നിന്റെ നന്മകളിൽ നിന്ന് പത്ത് കുറച്ചത്? നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) പറഞ്ഞത് നീ കേട്ടിട്ടില്ലേ: 'ആരെങ്കിലും ഖുർആൻ ഓതിയാൽ, ഓരോ അക്ഷരത്തിനും പത്ത് നന്മകൾ അവന് രേഖപ്പെടുത്തപ്പെടും, അവനിൽ നിന്ന് പത്ത് തിന്മകൾ മായ്ക്കപ്പെടും, അവന് പത്ത് പദവികൾ ഉയർത്തപ്പെടുകയും ചെയ്യും.'" ഞാൻ ഉണർന്നു, എന്റെ പതിവ് ഉപേക്ഷിച്ചില്ല. പിന്നീട് രണ്ടാമതും ഞാൻ സ്വപ്നത്തിൽ കണ്ടു, എന്നോട് ചോദിച്ചു: "എന്തുകൊണ്ടാണ് നീ ഈ പതിവ് ഉപേക്ഷിക്കാത്തത്? നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) പറഞ്ഞത് നീ കേട്ടിട്ടില്ലേ: 'ഖുർആൻ മഹത്വമുള്ളതായും ഗംഭീരമായും ഓതുക' (اقرأوا القرآن فخما مفخما), അതായത്, മഹത്വമുള്ളതും ആദരണീയമായതും." അപ്പോൾ ഞാൻ ഖുത്വ്റുബിന്റെ അടുത്ത് ചെന്നു, അദ്ദേഹം ഭാഷയിൽ ഒരു ഇമാമായിരുന്നു. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തോട് 'മാലിക്' (المالك) എന്നതിനും 'മലിക്' (الملك) എന്നതിനും ഇടയിലുള്ള വ്യത്യാസം ചോദിച്ചു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: "അവ രണ്ടിനുമിടയിൽ വലിയ വ്യത്യാസമുണ്ട്. 'മാലിക്' (المالك) എന്നാൽ ദുനിയാവിൽ ഒരു വസ്തുവിന്റെ ഉടമസ്ഥനായവനാണ്. എന്നാൽ 'മലിക്' (الملك) എന്നാൽ രാജാക്കന്മാരെ ഉടമപ്പെടുത്തുന്നവനാണ്." തഫ്സീറുൽ ഇർഷാദിൽ പറയുന്നു: "രണ്ട് ഹറമുകളിലെയും (മക്കയും മദീനയും) ആളുകൾ 'മലിക്' (ملك) എന്ന് ഓതി. അത് സർവ്വാധിപതിയായ സുൽത്താനെയും, പ്രകടമായ ആധിപത്യത്തെയും, പൂർണ്ണമായ വിജയത്തെയും, പൊതുവായ കാര്യങ്ങളിൽ കൽപ്പനകളിലൂടെയും നിരോധനങ്ങളിലൂടെയും പൂർണ്ണമായി ഇടപെടാനുള്ള കഴിവിനെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. പ്രതിഫലദിനത്തിലേക്ക് ചേർത്ത് പറയുമ്പോൾ ഇത് കൂടുതൽ അനുയോജ്യമാണ്." (ഇവിടെ ഉദ്ധരണി അവസാനിച്ചു). ഓരോന്നിനും മുൻഗണന നൽകാനുള്ള കാരണങ്ങൾ തഫ്സീറുകളിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്, അവിടെ നോക്കാവുന്നതാണ്. അഞ്ച് വിശേഷണങ്ങൾ (അല്ലാഹു, റബ്ബ്, റഹ്മാൻ, റഹീം, മാലിക്) നിരത്തിയതിന്റെ യുക്തി ഇപ്രകാരമാണ്: "ഞാൻ നിന്നെ സൃഷ്ടിച്ചു, അതിനാൽ ഞാൻ ഇലാഹാണ് (ദൈവം). പിന്നീട് അനുഗ്രഹങ്ങൾ നൽകി നിന്നെ പരിപാലിച്ചു, അതിനാൽ ഞാൻ റബ്ബാണ് (രക്ഷിതാവ്). പിന്നീട് നീ എന്നോട് അനുസരണക്കേട് കാണിച്ചു, അപ്പോൾ ഞാൻ നിന്റെ തെറ്റുകൾ മറച്ചുവെച്ചു, അതിനാൽ ഞാൻ റഹ്മാനാണ് (പരമകാരുണികൻ). പിന്നീട് നീ പശ്ചാത്തപിച്ചു, അപ്പോൾ ഞാൻ പൊറുത്തുതന്നു, അതിനാൽ ഞാൻ റഹീമാണ് (കരുണാനിധി)."

തീർച്ചയായും, കർമ്മഫലം ലഭിച്ചേ തീരൂ. അല്ലാഹു തന്നെയല്ലോ പ്രതിഫലദിവസത്തിന്റെ ഉടമസ്ഥൻ (മാലികി യൗമിദ്ദീൻ). 'തഅ്വീലാത്തു നജ്മിയ്യ'യിൽ ഇതിനെക്കുറിച്ച് മനോഹരമായ ഒരു സൂചനയുണ്ട്. 'ദീൻ' എന്നതുകൊണ്ട് ഇവിടെ അർത്ഥമാക്കുന്നത് ഇസ്‌ലാം തന്നെയാണ്. 'അല്ലാഹുവിന്റെ അടുക്കൽ ദീൻ ഇസ്‌ലാം മാത്രമാകുന്നു' എന്ന ഖുർആനിക വചനം ഇതിന് തെളിവാണ്. ഇസ്‌ലാം രണ്ട് വിധത്തിലുണ്ട്; ബാഹ്യമായ ഇസ്‌ലാമും ആന്തരികമായ

ഇസ്‌ലാമും. നാവുകൊണ്ട് ഏറ്റുപറയുകയും അവയവങ്ങൾ കൊണ്ട് കർമ്മങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതാണ് ബാഹ്യമായ ഇസ്‌ലാം. ഇതൊരു ഭൗതികമായ (ജസദാനി) അവസ്ഥയാണ്. ഭൗതികത ഇരുളടഞ്ഞതാണ്, രാത്രിയെ ഇരുട്ടുകൊണ്ട് വിശേഷിപ്പിക്കുന്നത് പോലെയാണിത്. എന്നാൽ ആന്തരികമായ ഇസ്‌ലാം എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശം കൊണ്ട് ഹൃദയവും നെഞ്ചും വികസിക്കുന്ന അവസ്ഥയാണ്. ഇതൊരു ആത്മീയമായ (റൂഹാനി) അവസ്ഥയാണ്, അത് പ്രകാശപൂരിതവുമാണ്. പകലിനെ പ്രകാശമായി കണക്കാക്കുന്നതുപോലെയാണിത്. ഭൗതികമായ ഇസ്‌ലാം അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾക്ക് ശരീരം കീഴ്പ്പെടണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെടുന്നു. ആത്മീയമായ ഇസ്‌ലാമാകട്ടെ, അല്ലാഹുവിന്റെ അനാദിയായ വിധിനിർണ്ണയങ്ങൾക്കും തീരുമാനങ്ങൾക്കും മുന്നിൽ ഹൃദയവും ആത്മാവും പൂർണ്ണമായി സമർപ്പിക്കണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെടുന്നു. ആത്മീയതയുടെ ഔന്നത്യത്തിൽ എത്താതെ ഭൗതികമായ ഇസ്‌ലാമിൽ മാത്രം തങ്ങിനിൽക്കുന്നവൻ, 'ദീൻ' എന്ന രാത്രിയുടെ യാത്രയിൽ വഴിതെറ്റി അലയുന്നവനാണ്. ഇബ്റാഹീം നബി (അലൈഹിസ്സലാം) രാത്രിയിൽ നക്ഷത്രത്തെ കണ്ട് 'ഇതാണോ എന്റെ റബ്ബ്?' എന്ന് ചോദിച്ചതുപോലെ, അവൻ പലതിനെയും ദൈവമായി തെറ്റിദ്ധരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ആരുടെ ഹൃദയത്തിൽ സൗഭാഗ്യത്തിന്റെ പ്രഭാതം ഉദിക്കുകയും, തന്റെ നഫ്സിന്റെ (അഹംഭാവത്തിന്റെ) മലകൾക്ക് പിന്നിൽ നിന്ന് ആത്മീയ ഇസ്‌ലാമിന്റെ സൂര്യൻ ഉദിച്ചുയരുകയും ചെയ്യുന്നുവോ, അവൻ തന്റെ റബ്ബിൽ നിന്നുള്ള പ്രകാശത്തിലാണ്. അവൻ 'അസ്ബഹ്നാ വ അസ്ബഹൽ മുൽക്കു ലില്ലാഹ്' (ഞങ്ങളും പ്രപഞ്ചവും അല്ലാഹുവിനായി പുലർന്നു) എന്ന് ഹൃദയം കൊണ്ട് സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്നു. അല്ലാഹു അല്ലാതെ മറ്റൊരു ഉടമസ്ഥനില്ലെന്ന് അവൻ ദൃഢബോധ്യത്തോടെ (ഹഖുൽ യഖീൻ) കാണുന്നു. അപ്പോൾ അവന് സത്യം വെളിപ്പെടുകയും, അവൻ അല്ലാഹുവുമായി സംവദിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു: 'നിന്നെ മാത്രം ഞങ്ങൾ ആരാധിക്കുന്നു, നിന്നോട് മാത്രം ഞങ്ങൾ സഹായം തേടുന്നു'. ഭരണാധികാരിയോടുള്ള ധിക്കാരം ഒരു നാടിന്റെ നാശത്തിന് കാരണമാകുമെങ്കിൽ, രാജാധിരാജാവായ അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ധിക്കാരം എത്ര വലിയ വിപത്തായിരിക്കും! അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'ആകാശങ്ങൾ പോലും പൊട്ടിപ്പിളരാൻ തക്കവണ്ണമുള്ള കാര്യമാണത്'. ഭരണാധികാരികൾ നീതി പുലർത്തുകയും പ്രജകൾ അവരെ അനുസരിക്കുകയും ചെയ്യുമ്പോഴാണ് ലോകത്ത് നന്മകൾ ക്രമപ്പെടുന്നത്. അല്ലാഹുവിന്റെ നീതിയുടെ പൂർണ്ണതയാണ് 'മാലികി യൗമിദ്ദീൻ' എന്നതിലൂടെ വ്യക്തമാകുന്നത്. അന്ത്യദിനത്തിൽ നീതിയുടെ തുലാസ് സ്ഥാപിക്കപ്പെടുമ്പോൾ ഒരാളോടും അനീതി കാണിക്കപ്പെടില്ല. അന്യായമായി ഭരിക്കുന്ന ഭരണാധികാരിയെക്കുറിച്ച് നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) മുന്നറിയിപ്പ് നൽകിയിട്ടുണ്ട്: 'അന്ത്യദിനത്തിൽ ഭരണാധികാരിയെ നരകത്തിന്റെ പാലത്തിന് മുകളിൽ കൊണ്ടുവരും. അപ്പോൾ ആ പാലം വിറയ്ക്കും. അവൻ

അല്ലാഹുവിനെ അനുസരിച്ചവനായിരുന്നെങ്കിൽ സുരക്ഷിതനായി കടന്നുപോകും, അല്ലാത്തപക്ഷം അവൻ നരകത്തിലേക്ക് വീഴും'.

വിഖ്യാത സൂഫിവര്യനായ സഅ്ദി (ഖദ്ദസല്ലാഹു സിർറഹുൽ അസീസ്) അരുളുന്നു: 'ലോകത്ത് നീ ഒരിക്കലും അഹങ്കാരവും അധികാരപ്രമത്തതയും കാണിക്കരുത്; കാരണം, ഈ ലോകം ഒരേ അവസ്ഥയിൽ നിലനിൽക്കുന്ന ഒന്നല്ല. അക്രമിയായ ഭരണാധികാരിക്ക് ഒടുവിൽ വന്നുചേരുന്നത് ദുരിതപൂർണ്ണമായ അന്ത്യമായിരിക്കും; കാലം ആരെയും വെറുതെ വിടുന്നില്ല.' ഈ വരികൾ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നത് നഫ്സ് (നഫ്സ് - ആത്മാവിന്റെ ദുഷ്പ്രവണതകൾ) എന്ന ശത്രുവിനെ നിയന്ത്രിച്ച്, തഖ്‌വ (തഖ്‌വ - അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള സൂക്ഷ്മത) കൈവരിച്ചുകൊണ്ട് ജീവിക്കേണ്ടതിന്റെ അനിവാര്യതയാണ്. പ്രപഞ്ചത്തിലെ സകല ചരാചരങ്ങളും അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിക്ക് കീഴടങ്ങുമ്പോൾ, മനുഷ്യൻ മാത്രം എന്തിനാണ് അഹങ്കരിക്കുന്നത്? അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല തന്റെ വചനങ്ങളെ ആരംഭിച്ചത് ഒരു ആരിഫിന്റെ (അല്ലാഹുവിനെ അറിഞ്ഞവൻ) അവസ്ഥാവിശേഷങ്ങളായ ദിക്റ്, ചിന്ത, അല്ലാഹുവിന്റെ നാമങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള ധ്യാനം, അവന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള വീക്ഷണം, അവന്റെ സൃഷ്ടിപ്പുകളിലൂടെ അവന്റെ മഹത്വത്തെയും അധികാരത്തെയും തിരിച്ചറിയൽ എന്നിവയിലൂടെയാണ്. പിന്നീട്, ആ യാത്രയുടെ അന്തിമ ലക്ഷ്യത്തെക്കുറിച്ച് അവൻ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അതായത്, അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള പ്രവേശനത്തിന്റെ ആഴക്കടലിൽ മുങ്ങി, സാക്ഷാത്കാരത്തിന്റെ (മുശാഹദ) ആളുകളായി മാറുകയും, അവനെ നേരിട്ട് കാണുകയും മുഖാമുഖം സംവദിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന അവസ്ഥയാണത്. അല്ലാഹുവേ, കേവലം കേട്ടറിഞ്ഞവരല്ല, മറിച്ച് നേരിട്ട് ദർശിച്ചവരിൽ ഞങ്ങളെ നീ ഉൾപ്പെടുത്തേണമേ. ഇവിടെ മറ്റൊരു സൂചനയുമുണ്ട്; ഒരു ആരാധകൻ തന്റെ ആരാധനയിലേക്ക് നോക്കുമ്പോൾ, അത് തന്നിൽ നിന്ന് ഉണ്ടായ ഒരു കർമ്മം എന്ന നിലയിലല്ല, മറിച്ച് താനും സത്യനായ അല്ലാഹുവും തമ്മിലുള്ള ഉന്നതമായ ഒരു ബന്ധം എന്ന നിലയിലായിരിക്കണം അതിനെ കാണേണ്ടത്. ഒരു ആരിഫ് അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ സന്നിധിയിൽ പൂർണ്ണമായി ലയിക്കുകയും, തന്നെത്തന്നെ മറന്ന് അവനിൽ മാത്രം മുഴുകുകയും ചെയ്യുമ്പോഴാണ് അവന്റെ പ്രവേശനം പൂർണ്ണമാകുന്നത്. തന്റെ പ്രിയപ്പെട്ടവനോട് (മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) 'നീ ദുഃഖിക്കേണ്ട, അല്ലാഹു നമ്മോടൊപ്പമുണ്ട്' എന്ന് പറഞ്ഞതിനെ, തന്റെ സംസാരശേഷി ലഭിച്ച മൂസാ നബി അലൈഹിസ്സലാമിനോട് 'എന്റെ നാഥൻ എന്നോടൊപ്പമുണ്ട്' എന്ന് പറഞ്ഞതിനേക്കാൾ ഉന്നതമായി കാണാൻ കാരണം ഇതാണ്. 'ഇയ്യാക്ക' (നിന്നെ മാത്രം) എന്ന് ആദ്യം കൊണ്ടുവന്നത് അല്ലാഹുവിനോടുള്ള പ്രത്യേകതയെ സൂചിപ്പിക്കാനാണ്. ആരാധന എന്നാൽ അങ്ങേയറ്റത്തെ വിനയവും താഴ്മയുമാണ്. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയല്ലാഹു അൻഹുവിൽ നിന്ന് നിവേദനം: ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാം നബി സല്ലല്ലാഹു

അലൈഹിവസല്ലമയോട് പറഞ്ഞു: 'മുഹമ്മദ് നബിയേ, ഇയ്യാക്ക നഅ്ബുദു എന്ന് പറയുക'. അതായത്, നിന്നെയല്ലാതെ മറ്റാരെയും ഞങ്ങൾ പ്രതീക്ഷിക്കുന്നില്ല എന്ന്. 'നഅ്ബുദു' എന്നതിലെ 'നൂൻ' (ഞങ്ങൾ) എന്ന അക്ഷരം പ്രാർത്ഥിക്കുന്നവനെയും അവനോടൊപ്പമുള്ള മലക്കുകളെയും ജമാഅത്ത് നമസ്കാരത്തിൽ പങ്കെടുത്തവരെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. തന്റെ ആരാധനയെ മറ്റുള്ളവരുടെ ആരാധനയിൽ ചേർത്തുനിർത്തി, അവരുടെ ബർക്കത്ത് കൊണ്ട് തന്റെ പ്രാർത്ഥനയും സ്വീകരിക്കപ്പെടാൻ വേണ്ടിയാണിത്. ശൈഖുൽ അക്ബർ (ഖദ്ദസല്ലാഹു സിർറഹുൽ അസ്ഹർ) പറയുന്നു: ഒരു അടിമ 'നൂൻ' ഉപയോഗിച്ച് തന്നെത്തന്നെ സൂചിപ്പിക്കുമ്പോൾ അത് അഹങ്കാരമല്ല, മറിച്ച് അവന്റെ ഹൃദയത്തിൽ തൗഹീദിന്റെ പ്രഭാവം നിറഞ്ഞുനിൽക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ്. മനുഷ്യന്റെ ഓരോ അവയവവും അല്ലാഹുവിനെ ആരാധിക്കാൻ ബാധ്യസ്ഥമാണ്. ഈ കൂട്ടായ്മയെ മുൻനിർത്തിയാണ് അടിമ 'ഞങ്ങൾ നമസ്കരിക്കുന്നു, ഞങ്ങൾ സുജൂദ് ചെയ്യുന്നു' എന്ന് പറയുന്നത്.

സകല അവസ്ഥകളിലും മനുഷ്യന്റെ നന്മകൾ അല്ലാഹുവിനെക്കൊണ്ടല്ലാതെ പൂർണ്ണമാവുകയില്ല. അതിനാൽ, അല്ലാഹു അല്ലാതെ ആരാധനയ്ക്ക് അർഹനായി മറ്റാരുമില്ല. 'നഅ്ബുദു' (ഞങ്ങൾ ആരാധിക്കുന്നു) എന്ന വചനത്തിന് ആരാധന (ഇബാദത്ത്), അടിമത്തം (ഉബൂദിയ്യത്ത്) എന്നിങ്ങനെ രണ്ട് അർത്ഥതലങ്ങളുണ്ട്. ആരാധന എന്നത് അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ഭക്തിയാണ്; അടിമത്തം എന്നത് അവന്റെ ദാസനായി ജീവിക്കലാണ്. അശ്രദ്ധയില്ലാത്ത നമസ്കാരവും, പരദൂഷണമില്ലാത്ത നോമ്പും, ഔദാര്യം ഭാവിക്കാത്ത ദാനധർമ്മങ്ങളും, പ്രകടനപരതയില്ലാത്ത ഹജ്ജും, കീർത്തി ആഗ്രഹിക്കാത്ത കർമ്മങ്ങളും, ഉപദ്രവമില്ലാത്ത വിമോചനവും, മടുപ്പില്ലാത്ത ദിക്റും, ദോഷങ്ങളില്ലാത്ത സകല സൽക്കർമ്മങ്ങളും ആരാധനയുടെ ഭാഗമാണ്. അതേസമയം, തർക്കമില്ലാത്ത സംതൃപ്തിയും, പരാതിയില്ലാത്ത ക്ഷമയും, സംശയമില്ലാത്ത ദൃഢവിശ്വാസവും (യഖീൻ), മറവില്ലാത്ത സാക്ഷ്യവും, മടക്കമില്ലാത്ത സമർപ്പണവും, മുറിയാത്ത ബന്ധവും അടിമത്തത്തിന്റെ അടയാളങ്ങളാണ്. ഇമാം ഗസ്സാലി (റ) തന്റെ 'അൽ-അർബഈൻ' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ വിവരിച്ചതുപോലെ, വിശ്വാസപരമായ പത്ത് കാര്യങ്ങളും ആരാധനാപരമായ പത്ത് കാര്യങ്ങളുമുണ്ട്. അല്ലാഹുവിന്റെ അനാദിയും അനന്തവുമായ അസ്തിത്വമാണ് വിശ്വാസത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനം. അവൻ ആദിയും അന്ത്യവുമാണ്; തന്റെ അസ്തിത്വം കൊണ്ട് ആദിയും, ഗുണവിശേഷങ്ങൾ കൊണ്ട് അന്ത്യവുമാണ്. അവൻ പ്രത്യക്ഷനും പരോക്ഷനുമാണ്; സൃഷ്ടിജാലങ്ങളുടെ സാക്ഷ്യം കൊണ്ട് പ്രത്യക്ഷനും, അദൃശ്യമായ അറിവുകൾ കൊണ്ട് പരോക്ഷനുമാണ്. അവന്റെ പൂർണ്ണതയ്ക്ക് ചേരാത്ത എല്ലാ കുറവുകളിൽ നിന്നും അവൻ പരിശുദ്ധനാണ്. ഇരുളടഞ്ഞ രാത്രിയിൽ കറുത്ത പാറപ്പുറത്ത് ഇഴയുന്ന ഉറുമ്പിന്റെ ചലനം പോലും അറിയുന്ന സർവ്വവ്യാപിയായ അറിവും, പ്രപഞ്ചത്തിലെ സകല ചലനങ്ങളും നിയന്ത്രിക്കുന്ന അവന്റെ ഇച്ഛാശക്തിയും അനിഷേധ്യമാണ്. അവന്റെ കേൾവിയും കാഴ്ചയും സൃഷ്ടികളുടെ അവയവങ്ങളെ ആശ്രയിച്ചല്ല. അവന്റെ വചനം

സൃഷ്ടികളുടെ ശബ്ദത്തെപ്പോലെയല്ല, അത് അനാദിയായ അല്ലാഹുവിന്റെ ഗുണവിശേഷമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ നീതിയിൽ അധിഷ്ഠിതമാണ് അവന്റെ പ്രവൃത്തികൾ; അവനിൽ നിന്ന് അക്രമം സംഭവിക്കുക അസാധ്യമാണ്. പത്താമതായി, പ്രവാചകത്വവും അതിനോടനുബന്ധിച്ചുള്ള വേദഗ്രന്ഥങ്ങളും മലക്കുകളും വിശ്വസിക്കണം. ആരാധനകളിൽ നമസ്കാരം, സകാത്ത്, നോമ്പ്, ഹജ്ജ്, ഖുർആൻ പാരായണം, നിരന്തരമായ ദിക്റ്, ഹലാലായ ഉപജീവനം, മുസ്ലിംകളുടെ അവകാശങ്ങൾ നിറവേറ്റൽ, നന്മ കൽപ്പിക്കലും തിന്മ വിരോധിക്കലും, സുന്നത്ത് പിന്തുടരൽ എന്നിവ ഉൾപ്പെടുന്നു. സുന്നത്ത് പിന്തുടരുക എന്നത് സൗഭാഗ്യത്തിന്റെ താക്കോലും അല്ലാഹുവിന്റെ സ്നേഹത്തിന്റെ അടയാളവുമാണ്. മൗലാന ജാമി (റ) പാടിയതുപോലെ: 'അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രവാചകരേ, അങ്ങയുടെ മേൽ സലാം. വിജയവും സൗഭാഗ്യവും അങ്ങയുടെ പക്കലാണ്. അങ്ങയുടെ സുന്നത്തിന്റെ പാതയിൽ നിന്ന് ഞാൻ വ്യതിചലിച്ചുവെങ്കിൽ, ഞാൻ അങ്ങയുടെ സമുദായത്തിലെ പാപികളിൽ പെട്ടവനാണ്. പാപഭാരത്താൽ ഞാൻ തകർന്നുപോയിരിക്കുന്നു.' അല്ലാഹുവിലേക്ക് തിരിയുന്ന അടിയാന്മാരുടെ പദവികളെക്കുറിച്ച് വിവരിക്കുമ്പോൾ ഇപ്രകാരം കാണാം: ഒരു മനുഷ്യൻ നന്മ പ്രവർത്തിക്കുമ്പോൾ, ആ കർമ്മത്തിലൂടെ അല്ലാഹു അല്ലാത്ത മറ്റെന്തെങ്കിലും ലക്ഷ്യമാക്കുന്നുവെങ്കിൽ, അവൻ സ്വതന്ത്രരായവരുടെ (അഹ്റാർ) ഗണത്തിൽ പെടുന്നു, അടിയാന്മാരുടെ (അബ്ദ്) ഗണത്തിലല്ല. എന്നാൽ, പ്രത്യേകമായൊരു ലക്ഷ്യവുമില്ലാതെ, അതൊരു നന്മയായതുകൊണ്ടോ അല്ലെങ്കിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനയായതുകൊണ്ടോ മാത്രം ഒരുവൻ പ്രവർത്തിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, അവൻ യഥാർത്ഥ പുരുഷനാണ് (റജുൽ). എന്നാൽ, തന്റെ കർമ്മത്തിൽ സത്യമായ അല്ലാഹുവിനെയല്ലാതെ മറ്റൊന്നിനെയും ലക്ഷ്യമാക്കാത്ത അവസ്ഥയിലേക്ക് അവൻ ഉയരുകയാണെങ്കിൽ, അവൻ പുരുഷത്വത്തിൽ പൂർണ്ണത കൈവരിച്ചവനായി. ഇനി, 'നവാഫിലുകൾ' വഴി അല്ലാഹുവിലേക്ക് അടുക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ച് വന്നിട്ടുള്ളതുപോലെ, അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനയല്ലാതെ മറ്റൊന്നും പ്രവർത്തിക്കാത്ത അവസ്ഥയിലേക്ക് അവൻ എത്തുകയാണെങ്കിൽ, അവൻ ജ്ഞാനത്തിലും പുരുഷത്വത്തിലും പൂർണ്ണത പ്രാപിച്ചവനായി. ഇതിനോടൊപ്പം, തന്റെ കർമ്മങ്ങളിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ സാന്നിധ്യം എപ്പോഴും അനുഭവിക്കുകയും, തന്റെ കർമ്മങ്ങളെ സ്വന്തം അസ്തിത്വത്തിൽ നിന്നല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ നിന്ന് മാത്രം നോക്കിക്കാണുകയും ചെയ്യുന്ന അവസ്ഥയിലേക്ക് അവൻ ഉയരുകയാണെങ്കിൽ, അവനാണ് അല്ലാഹുവിനാൽ തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടവനും തന്റെ കർമ്മങ്ങളെ അല്ലാഹുവിനായി മാത്രം സമർപ്പിച്ചവനുമായ 'അബ്ദുൽ മുഖ്ലിസ്' (ആത്മാർത്ഥതയുള്ള അടിയാൻ).

ഈ ഉന്നത പദവികളുടെയും അതിനു മുൻപുള്ളവയുടെയും പ്രഭാവം ഒരാളിൽ പ്രകടമായാൽ, അദ്ദേഹം ഒന്നിനോടും ബന്ധിക്കപ്പെടാത്തവനായിത്തീരുന്നു. ഓരോ അവസ്ഥയിലും അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തെ (അഹദിയ്യത്ത്) ദർശിക്കുന്ന ആത്മീയ ഉണർവ് അദ്ദേഹത്തിൽ സജീവമായിരിക്കും. ഒരു പ്രത്യേക അവസ്ഥയിൽ മാത്രം

തങ്ങിനിൽക്കാതെ, വിശാലമായ ആത്മീയ തലങ്ങളിൽ വിഹരിക്കുന്ന അദ്ദേഹം, തനിക്ക് ലഭിക്കുന്ന ഓരോ ജ്ഞാനത്തെയും കൃത്യമായി തിരിച്ചറിയുന്നു. ഇത്തരമൊരു അവസ്ഥയിൽ നഫ്സ് (നഫ്സ്) എന്ന അഹംബോധത്തിന്റെ മറ നീങ്ങുമ്പോൾ, അടിമ തന്റെ യഥാർത്ഥ ഉടമസ്ഥനെ ദർശിക്കുന്നു. അബൂ യസീദ് (റളിയള്ളാഹു അൻഹു) ചോദിച്ചപ്പോൾ അല്ലാഹു നൽകിയ മറുപടി പോലെ: 'നിന്റെ നഫ്സിനെ ഉപേക്ഷിച്ച് വരിക'. നഫ്സിന് നാല് അവസ്ഥകളുണ്ട്; അമ്മാറ, ലവ്വാമ, മുൽഹിമ, മുത്മഇന്ന. അല്ലാഹുവിന്റെ നാല് വിശേഷണങ്ങളായ ഇലാഹിയ്യത്ത്, റുബൂബിയ്യത്ത്, റഹ്മാനിയ്യത്ത്, റഹീമിയ്യത്ത് എന്നിവയിലൂടെ ഈ മറകൾ നീങ്ങി, സത്യത്തിന്റെ പ്രകാശം ഉദയം ചെയ്യുമ്പോൾ അടിമ പൂർണ്ണമായും അല്ലാഹുവിന്റെ അടിമയായി മാറുന്നു. അപ്പോൾ അല്ലാഹു തന്റെ കാരുണ്യത്താൽ 'നിങ്ങൾ എന്നെ ഓർക്കുക, ഞാൻ നിങ്ങളെയും ഓർക്കാം' എന്ന വാഗ്ദാനം നിറവേറ്റുന്നു. നഫ്സ് അതിന്റെ ഇച്ഛകളെ ആരാധിക്കുമ്പോൾ, ഖൽബ് സ്വർഗ്ഗത്തെയും, റൂഹ് അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യത്തെയും, സിർറ് അല്ലാഹുവിനെത്തന്നെയും ആരാധിക്കുന്നു. നമസ്കാരം അല്ലാഹുവും അടിമയും തമ്മിലുള്ള ഒരു ഉടമ്പടിയാണ്. അടിമ സ്തുതികളിലൂടെ അല്ലാഹുവിലേക്ക് അടുക്കുമ്പോൾ, അല്ലാഹു തന്റെ ഔദാര്യം കൊണ്ട് അടിമയെ അന്യമായ എല്ലാ ബന്ധനങ്ങളിൽ നിന്നും മോചിപ്പിക്കുന്നു. അങ്ങനെ നഫ്സും ഖൽബും റൂഹും സിർറും അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശത്താൽ നിറയുന്നു. അപ്പോൾ അവർ ഏകസ്വരത്തിൽ പറയുന്നു: 'നിന്നെ മാത്രം ഞങ്ങൾ ആരാധിക്കുന്നു, നിന്നോട് മാത്രം ഞങ്ങൾ സഹായം തേടുന്നു'. സഹായം തേടുക എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്തെ മുൻനിർത്തി, നമ്മുടെ ആരാധനകൾക്കും ജീവിതത്തിലെ പ്രതിസന്ധികൾക്കും അവനിൽ നിന്ന് കരുത്ത് ചോദിക്കലാണ്.

അല്ലാഹുവിനോടുള്ള പ്രാർത്ഥനയിലേക്ക് (إياك نعبد) ചേർത്തുകൊണ്ട് 'നിന്നെ മാത്രം ഞങ്ങൾ ആരാധിക്കുന്നു' എന്ന് പറഞ്ഞപ്പോൾ, അത് ആരാധകനിൽ അഹങ്കാരം (عجب) ഉണ്ടാക്കിയേക്കാം എന്ന ഭയത്താൽ, ഉടനെ തന്നെ 'നിന്നോട് മാത്രം ഞങ്ങൾ സഹായം തേടുന്നു' (إياك نستعين) എന്ന് കൂട്ടിച്ചേർത്തു. ഇത് അഹങ്കാരത്തെ ഇല്ലാതാക്കാനും ആത്മപ്രശംസയെ (نخوة) തുടച്ചുനീക്കാനും വേണ്ടിയാണ്. ഇവ രണ്ടും ചേരുമ്പോൾ അഭിമാനവും ദാരിദ്ര്യവും ഒത്തുചേരുന്നു. താൻ അല്ലാഹുവിനെ ആരാധിക്കുന്നവനാണ് എന്നതിൽ അഭിമാനവും, എന്നാൽ ആ ആരാധനയ്ക്ക് അവന്റെ സഹായവും തൗഫീഖും അനിവാര്യമാണ് എന്നതിൽ ദാരിദ്ര്യവും (അവനോടുള്ള ആശ്രയവും) പ്രകടമാകുന്നു. ഇത് അഹ്ലുസ്സുന്നത്തി വൽ ജമാഅത്തിന്റെ വിശ്വാസത്തെ ഉറപ്പിക്കുന്നു. അടിയാന്റെ കർമ്മവും (فعل) അല്ലാഹുവിന്റെ തൗഫീഖും ഒത്തുചേരുന്നു എന്നതിലൂടെ, കർമ്മം അടിയാന്റേതല്ല എന്ന് വാദിക്കുന്ന ജബ്രിയ്യ വിഭാഗത്തെയും, തൗഫീഖ് അല്ലാഹുവിന്റേതല്ല എന്ന് വാദിക്കുന്ന മുഅ്തസില വിഭാഗത്തെയും ഇത് ഖണ്ഡിക്കുന്നു. സൂഫിവര്യനായ സുഫ്യാനുസ്സൗരി റഹിമഹുല്ലാഹ് മഗ്രിബ് നമസ്കാരത്തിൽ ഈ ആയത്ത്

ഓതിയപ്പോൾ ബോധരഹിതനായി വീണു. കാരണം ചോദിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'അല്ലാഹുവിനോട് സഹായം തേടിയിട്ടും, പിന്നീട് എന്തിനാണ് വൈദ്യന്മാരുടെയും ഭരണാധികാരികളുടെയും വാതിലുകളിൽ മുട്ടുന്നത് എന്ന് അല്ലാഹു ചോദിച്ചാലോ എന്ന ഭയമാണ് എന്നെ തളർത്തിയത്.' ഇബ്റാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം നംറൂദിന്റെ അഗ്നിയിൽ എറിയപ്പെട്ടപ്പോൾ ജിബ്രീൽ അലൈഹിസ്സലാം സഹായം വാഗ്ദാനം ചെയ്തപ്പോൾ അദ്ദേഹം അത് നിരസിച്ചത്, 'എന്റെ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹുവിന് അറിയാമല്ലോ, അത് മതി' എന്ന് പറഞ്ഞുകൊണ്ടാണ്. 'നേരായ പാതയിലേക്ക് ഞങ്ങളെ നയിക്കേണമേ' (اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ) എന്നത് അല്ലാഹുവിനോട് സ്ഥിരത ചോദിക്കലാണ്. ഇബ്‌ലീസ്, ബർസീസ, ബൽഅം ബിൻ ബാഊറാ എന്നിവരെപ്പോലെ അവസാന നിമിഷം വഴിതെറ്റാതിരിക്കാൻ അമ്പിയാക്കളും ഔലിയാക്കളും എപ്പോഴും ഈ പ്രാർത്ഥന നടത്തിയിരുന്നു. മൗലാനാ ജലാലുദ്ദീൻ റൂമി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പാടുന്നു: 'വിശ്വാസിയുടെ പ്രകാശം നരകത്തെ തണുപ്പിക്കുന്നു, നരകം അവനോട് പറയുന്നു: വേഗം കടന്നുപോകൂ, അല്ലാത്തപക്ഷം നിന്റെ പ്രകാശത്താൽ ഞാൻ അണഞ്ഞുപോകും.' ആരിഫീങ്ങൾ ഈ ആയത്ത് ഓതുമ്പോൾ, 'നിന്റെ വിശുദ്ധ പ്രകാശത്താൽ ഞങ്ങളെ നയിക്കേണമേ, അതുവഴി ഞങ്ങളുടെ ശരീരത്തിന്റെ ഇരുളുകൾ നീങ്ങി നിന്നെ ദർശിക്കാൻ ഞങ്ങൾക്ക് സാധിക്കട്ടെ' എന്നാണ് അർത്ഥമാക്കുന്നത്.

ഇസ്‌ലാം (الإسلام) എന്നത് സത്യമതമാണ്. ലക്ഷ്യസ്ഥാനത്തെത്താനുള്ള മാർഗ്ഗത്തെ ലക്ഷ്യമായിത്തന്നെ കാണുന്നതുപോലെയാണ് ആത്മീയമായ ലക്ഷ്യത്തെ ഭൗതികമായ ലക്ഷ്യമായി തെറ്റിദ്ധരിക്കുന്നത്. ദീനിനെ 'സിറാത്ത്' അഥവാ പാത എന്ന് വിളിക്കാൻ കാരണം, അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല സ്ഥലകാലങ്ങൾക്ക് അതീതനാണെങ്കിലും, അവനെ തേടുന്ന അടിമയ്ക്ക് ദൂരങ്ങൾ താണ്ടേണ്ടിയും, പ്രതിസന്ധികളെ നേരിടേണ്ടിയും, ആത്മീയമായ ക്ലേശങ്ങൾ സഹിക്കേണ്ടിയും വരുന്നു എന്നതാണ്. അപ്പോൾ മാത്രമേ അവൻ ആത്മീയമായ സാമീപ്യം (موافاة) എന്ന ലക്ഷ്യത്തിലെത്തുകയുള്ളൂ. 'ഞങ്ങളെ നേർവഴിയിൽ നയിക്കേണമേ' (اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ) എന്ന് പ്രാർത്ഥിക്കുമ്പോൾ, ഇതിനകം തന്നെ സന്മാർഗ്ഗത്തിലായ ഒരാൾ എന്തിനാണ് വീണ്ടും അത് ചോദിക്കുന്നത് എന്ന ചോദ്യമുയരാം. ഇതിന് പണ്ഡിതന്മാർ മൂന്ന് മറുപടികൾ നൽകുന്നു. ഒന്ന്: അല്ലാഹുവിനെ അറിഞ്ഞുകഴിഞ്ഞാലും, മനുഷ്യന്റെ വികാരങ്ങളും കോപവും ധനവിനിയോഗവും ഉൾപ്പെടെയുള്ള കാര്യങ്ങളിൽ അതിരുകവിയാത്ത മധ്യമമാർഗ്ഗം (وسط) കണ്ടെത്താൻ നിരന്തരമായ മാർഗ്ഗദർശനം ആവശ്യമാണ്. രണ്ട്: അല്ലാഹുവിനെ തെളിവുകൾ കൊണ്ട് അറിഞ്ഞാലും, പ്രപഞ്ചത്തിലെ ഓരോ വസ്തുവിലും അവന്റെ ഗുണവിശേഷങ്ങൾ എങ്ങനെ പ്രതിഫലിക്കുന്നു എന്ന് കൂടുതൽ ആഴത്തിൽ അറിയാൻ ഈ പ്രാർത്ഥന സഹായിക്കുന്നു. മൂന്ന്: അല്ലാഹു

അല്ലാത്തവയിൽ നിന്ന് പൂർണ്ണമായി വിട്ടുമാറി അവനിലേക്ക് മാത്രം തിരിയുക എന്നതാണ് ഇതിന്റെ പൊരുൾ. ഇബ്രാഹിം അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ മകനെ ബലിയറുക്കാൻ തയ്യാറായതും, ഇസ്മാഈൽ അലൈഹിസ്സലാം അതിന് വിധേയനായതും, യൂനുസ് അലൈഹിസ്സലാം കടലിലേക്ക് എറിയപ്പെട്ടതും, മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം അറിവിന്റെ ഉന്നതിയിലെത്തിയിട്ടും വിനയത്തോടെ ശിഷ്യത്വം സ്വീകരിച്ചതും, യഹ്യായും സകരിയ്യ അലൈഹിസ്സലാമും സത്യത്തിന് വേണ്ടി ജീവൻ ബലിയർപ്പിച്ചതും ഈ ഉന്നതമായ അവസ്ഥയുടെ ഉദാഹരണങ്ങളാണ്. എന്നാൽ, 'അവർക്ക് നീ അനുഗ്രഹം നൽകിയവരുടെ പാത' (صِراطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ) എന്ന് അല്ലാഹു പറഞ്ഞത്, പ്രവാചകന്മാരുടെയും ഔലിയാക്കളുടെയും പാതയിലേക്ക് നമ്മെ ആകർഷിക്കാനാണ്. സന്തുലിതാവസ്ഥ (استقامة) പാലിക്കുക എന്നത് വളരെ പ്രയാസകരമായ കാര്യമാണ്. അതുകൊണ്ടാണ് 'ഹൂദ് സൂറത്തും അതിന്റെ സഹോദരങ്ങളും എന്നെ നരച്ചവനാക്കി' എന്ന് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയത്. കാരണം, അതിൽ 'നീ കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടതുപോലെ നേരെ നിലകൊള്ളുക' എന്ന നിർദ്ദേശമുണ്ട്. മനുഷ്യന്റെ പ്രകൃതിയിൽ തന്നെ അതിരുകവിഞ്ഞതും കുറഞ്ഞതുമായ പല സ്വഭാവങ്ങളുണ്ട്. ഇതിൽ മധ്യമമാർഗ്ഗം കണ്ടെത്തുക എന്നതാണ് ദീനിന്റെ കാതൽ. ഉദാഹരണത്തിന്, ശിർക്കിനും ധൂർത്തിനും ഇടയിലുള്ള മധ്യമമാർഗ്ഗം സ്വീകരിക്കാൻ അല്ലാഹു കൽപ്പിക്കുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തന്റെ അനുചരന്മാരോട് ആരാധനകളിൽ പോലും അമിതത്വം പാടില്ലെന്നും, ശരീരത്തിനും കുടുംബത്തിനും അതിഥികൾക്കും അവകാശങ്ങളുണ്ടെന്നും പഠിപ്പിച്ചു. പ്രാർത്ഥനയിലും ഖുർആൻ പാരായണത്തിലും ശബ്ദം അമിതമായി ഉയർത്തുകയോ തീരെ താഴ്ത്തുകയോ ചെയ്യാതെ മധ്യമമാർഗ്ഗം സ്വീകരിക്കാൻ അവിടുന്ന് നിർദ്ദേശിച്ചു. ധീരത എന്നത് ഭീരുത്വത്തിനും അഹങ്കാരത്തിനും ഇടയിലുള്ള മധ്യമഗുണമാണ്. ഇപ്രകാരം ഇസ്‌ലാം എല്ലാ കാര്യങ്ങളിലും സന്തുലിതാവസ്ഥയുടെ അളവുകോൽ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ട്. നേർവഴിയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നവർ പലതരക്കാരാണ്; വാക്കിലും പ്രവൃത്തിയിലും ഹൃദയത്തിലും നേർവഴിയിലുള്ളവരാണ് ഏറ്റവും ഉന്നതർ.

ഈ വചനത്തിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം മറ്റുള്ളവരെ നേരായ പാതയിലേക്ക് (الصراط المستقيم) നയിക്കുക എന്നതാണ്. ചിലപ്പോൾ ഒരാൾക്ക് മറ്റുള്ളവരെ ഉപദേശിക്കാൻ സാധിക്കുമെങ്കിലും, ആ ഉപദേശത്തിന് അനുസൃതമായ അവസ്ഥയിൽ അയാൾ ആയിക്കൊള്ളണമെന്നില്ല. ഉദാഹരണത്തിന്, ഒരാൾ തന്റെ നമസ്കാരത്തെക്കുറിച്ച് പഠിക്കുകയും അത് ശരിയായി നിർവഹിക്കാൻ പ്രാപ്തനാവുകയും ചെയ്തു. പിന്നീട് അയാൾ മറ്റുള്ളവർക്ക് അത് പഠിപ്പിച്ചു കൊടുത്തു; അപ്പോൾ വാക്കിൽ അയാൾ നേരായ പാതയിലാണ്. നമസ്കാര സമയം ആയപ്പോൾ പഠിച്ചതനുസരിച്ച് ബാഹ്യമായ കർമ്മങ്ങൾ (أركان) പാലിച്ചുകൊണ്ട് അയാൾ നമസ്കരിച്ചു; അപ്പോൾ കർമ്മത്തിൽ അയാൾ നേരായ പാതയിലാണ്. നമസ്കാരത്തിൽ

അല്ലാഹുവിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം ഹൃദയസാന്നിധ്യമാണെന്ന് മനസ്സിലാക്കി അയാൾ അത് കൈവരിച്ചു; അപ്പോൾ ഹൃദയത്തിൽ അയാൾ നേരായ പാതയിലാണ്. ഇപ്രകാരം മറ്റ് കാര്യങ്ങളും അളന്നു നോക്കുക. 'തഅ്വീലാത്തു നജ്മിയ്യ'യിൽ ഹിദായത്തിനെ മൂന്നായി തിരിച്ചിരിക്കുന്നു: ഒന്ന്, പൊതുവായ ഹിദായത്ത് (هداية العامة); ഇത് എല്ലാ ജീവജാലങ്ങൾക്കും തങ്ങളുടെ ഗുണങ്ങൾ നേടാനും ദോഷങ്ങൾ ഒഴിവാക്കാനും അല്ലാഹു നൽകിയതാണ്. 'എല്ലാ വസ്തുക്കൾക്കും അതിന്റെ പ്രകൃതം നൽകുകയും പിന്നീട് അതിനെ നേർവഴിയിലാക്കുകയും ചെയ്തവൻ' (أَعْطى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدى) എന്ന വചനം ഇതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. രണ്ട്, പ്രത്യേകമായ ഹിദായത്ത് (هداية الخاصة); ഇത് സത്യവിശ്വാസികൾക്ക് സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കുള്ള വഴികാട്ടലാണ്. 'അവരുടെ വിശ്വാസം കാരണം അവരുടെ റബ്ബ് അവരെ നേർവഴിയിലാക്കുന്നു' (يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمانِهِمْ) എന്ന വചനം ഇതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. മൂന്ന്, അതിവിശേഷമായ ഹിദായത്ത് (هداية الأخص); ഇത് അല്ലാഹുവിലേക്ക് അല്ലാഹുവിനാൽ തന്നെ എത്തിച്ചേരുന്ന സത്യത്തിന്റെ ഹിദായത്താണ്. 'തീർച്ചയായും അല്ലാഹുവിന്റെ ഹിദായത്താണ് യഥാർത്ഥ ഹിദായത്ത്' (قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدى) എന്ന വചനം ഇതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. 'നിന്നെ വഴിതെറ്റിയവനായി കണ്ടെത്തി, എന്നിട്ട് അവൻ നേർവഴിയിലാക്കി' (وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدى) എന്ന വചനത്തിന് അർത്ഥം, നിന്റെ അസ്തിത്വത്തിന്റെ മരുഭൂമിയിൽ നീ വഴിതെറ്റിയിരുന്നു, അപ്പോൾ എന്റെ ഔദാര്യം കൊണ്ട് ഞാൻ നിന്നെ തേടിപ്പിടിക്കുകയും, എന്റെ അനുഗ്രഹം കൊണ്ടും ദയ കൊണ്ടും നിന്നെ കണ്ടെത്തുകയും, എന്റെ ആകർഷണങ്ങൾ (جذبات) കൊണ്ടും ഹിദായത്തിന്റെ പ്രകാശം കൊണ്ടും നിന്നെ നേർവഴിയിലാക്കുകയും ചെയ്തു എന്നാണ്. ശൈഖ് സഅ്ദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'സത്യത്തിലേക്കല്ലാതെ നിന്റെ പാത നീളുന്നതെങ്കിൽ, നിന്റെ നമസ്കാരപ്പായ അഗ്നിയിൽ എറിയപ്പെടും'. 'അനുഗ്രഹം നൽകപ്പെട്ടവരുടെ പാത' (صِراطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ) എന്നത് ആദ്യത്തെ പാതയ്ക്ക് പകരമാണ് (بدل). അബൂ അബ്ബാസ് ഇബ്നു അതാഅ് റഹിമഹുല്ലാഹ് പറയുന്നു: ഈ അനുഗ്രഹീതർ പല വിഭാഗമാണ്. അറിവുള്ളവർക്ക് (العارفون) അല്ലാഹു ജ്ഞാനം കൊണ്ട് അനുഗ്രഹം നൽകി. ഔലിയാക്കൾക്ക് സത്യസന്ധതയും തൃപ്തിയും ഉറപ്പും കൊണ്ട് അനുഗ്രഹം നൽകി. അബ്റാർക്ക് (അഭിവന്ദ്യർ) വിവേകവും കാരുണ്യവും നൽകി. മുരീദുകൾക്ക് ആരാധനയുടെ മാധുര്യം നൽകി. വിശ്വാസികൾക്ക് നേരായ പാതയിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കാനുള്ള ഭാഗ്യം നൽകി. അല്ലാഹു ഈ പാതയെ ഒരിക്കൽ തന്റെ ദാസന്മാരിലേക്കും, മറ്റൊരു അവസരത്തിൽ തന്റെ വിശുദ്ധമായ തന്നിലേക്കും ചേർത്തുപറയുന്നു. ഇതിന്റെ രഹസ്യം ഇതാണ്: ഒന്ന്, നിയമപരമായി അത് അല്ലാഹുവിന്റേതും പ്രയോജനപരമായി അത് നമ്മുടേതുമാണ്. രണ്ട്, അത് അല്ലാഹുവിന്റെ തൃപ്തിയും നമ്മുടെ പ്രവർത്തനവുമാണ്. മൂന്ന്, അല്ലാഹു അത്

തന്നിലേക്ക് ചേർത്തുപറഞ്ഞത് ദാസന്റെ അഹങ്കാരം നീക്കാനും, ദാസനിലേക്ക് ചേർത്തുപറഞ്ഞത് അവന്റെ ഹൃദയത്തിന് ആശ്വാസം നൽകാനുമാണ്.

അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്നുള്ള ഈ അനുഗ്രഹം (نعمة) അടിമയ്ക്ക് ലഭിക്കുന്നത് അവനെ ആദരിക്കാനും തന്നോട് അടുപ്പിക്കാനും വേണ്ടിയാണ്. ഇബ്‌ലീസിന്റെ മോഹത്തെ മുറിച്ചുകളയാൻ കൂടിയാണിത്. അല്ലാഹുവിന്റെയും അവന്റെ റസൂലിന്റെയും സത്യവിശ്വാസികളുടെയും പ്രതാപം (عزة) തനിക്ക് തട്ടിയെടുക്കാൻ കഴിയില്ലെന്ന് മനസ്സിലാക്കിയ പിശാച്, വിശ്വാസികളുടെ പ്രതാപത്തെ തകർക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. എന്നാൽ 'പ്രതാപം മുഴുവൻ അല്ലാഹുവിന്റേതാണ്' എന്ന വചനം അവന്റെ മോഹത്തെ തകർക്കുന്നു. 'പാത' (صراط) എന്ന വാക്ക് ആവർത്തിക്കുന്നത് യഥാർത്ഥത്തിൽ രണ്ട് പാതകളുണ്ടെന്ന സൂചനയാണ്: അടിമയിൽ നിന്ന് റബ്ബിലേക്കുള്ളതും, റബ്ബിൽ നിന്ന് അടിമയിലേക്കുള്ളതും. അടിമയിൽ നിന്ന് റബ്ബിലേക്കുള്ള പാത ഭയാനകമാണ്; അവിടെ പിശാച് തടസ്സങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നു. എന്നാൽ റബ്ബിൽ നിന്ന് അടിമയിലേക്കുള്ള പാത സുരക്ഷിതമാണ്; അത് അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങൾ (نعم) കൊണ്ട് പൊതിഞ്ഞതാണ്. അല്ലാഹു ആർക്കാണോ അനുഗ്രഹം നൽകിയത് (അമ്പിയാക്കൾ, ഔലിയാക്കൾ), അവരുടെ ആത്മാവിലും ഹൃദയത്തിലും അവൻ പ്രകാശവും ഹിദായത്തും (هداية) നൽകുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങൾ ബാഹ്യവും ആന്തരികവുമാണ്. ബാഹ്യമായവ പ്രവാചകന്മാരുടെ നിയോഗവും വേദഗ്രന്ഥങ്ങളും സുന്നത്തിന്റെ പിൻപറ്റലുമാണ്. ആന്തരികമായവ, സൃഷ്ടിപ്പിന്റെ തുടക്കത്തിൽ തന്നെ അല്ലാഹു തന്റെ പ്രകാശത്തിന്റെ ഒരു അംശം (رشاش نوره) അവരിൽ വർഷിച്ചതാണ്. പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയതുപോലെ, അല്ലാഹു സൃഷ്ടികളെ ഇരുട്ടിൽ സൃഷ്ടിക്കുകയും പിന്നീട് തന്റെ പ്രകാശം അവരിൽ വർഷിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ പ്രകാശം ലഭിച്ചവർ നേർമാർഗ്ഗത്തിലായി. ശൈഖ് സദ്റുദ്ദീൻ ഖുനവി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു വ്യക്തമാക്കുന്നത്, അസ്തിത്വം (وجود) പ്രകാശമാണെന്നും, ശൂന്യത (عدم) ഇരുട്ടാണെന്നുമാണ്. സൃഷ്ടികൾക്ക് അസ്തിത്വം ലഭിക്കുന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശത്താലാണ്. 'കോപിക്കപ്പെട്ടവരല്ലാത്തവരും വഴിപിഴച്ചവരല്ലാത്തവരുമായ' എന്ന വചനം, അനുഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടവർ കോപത്തിൽ നിന്നും വഴിപിഴവിൽ നിന്നും സുരക്ഷിതരാണെന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നു. കോപം (غضب) എന്നത് പ്രതികാരത്തിനായുള്ള ആഗ്രഹത്താൽ ഹൃദയത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഒരു അവസ്ഥയാണ്, ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ തൃപ്തിക്ക് വിരുദ്ധമാണ്.

വ്യാഖ്യാനപരമായ ഒരു നിയമം അനുസരിച്ച്, ആരംഭങ്ങളും (أوائل) അന്ത്യങ്ങളുമുള്ള (غايات) പ്രവർത്തനങ്ങൾ അല്ലാഹുവിലേക്ക് ചേർത്ത് പറയുമ്പോൾ, അവയുടെ ആരംഭങ്ങളെയല്ല, മറിച്ച് അന്ത്യങ്ങളെയാണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. കോപം (غضب), ലജ്ജ (حياء), അഹങ്കാരം (تكبر), പരിഹാസം (استهزاء), ദുഃഖം (غم), സന്തോഷം (فرح), ചിരി (ضحك), പ്രസന്നത (بشاشة) തുടങ്ങിയവയെല്ലാം

ഇതിനുദാഹരണങ്ങളാണ്. നേരായ പാതയിൽ നിന്ന് മനഃപൂർവമോ അബദ്ധവശാലോ വ്യതിചലിക്കുന്നതിനെയാണ് വഴിതെറ്റൽ (ضـــلال) എന്ന് പറയുന്നത്. അല്ലാഹുവിന്റെ കോപത്തിന് പാത്രമായവർ (المغضـوب عليهـم) പാപികളാണ് (عصـــاة), വഴിതെറ്റിയവർ (الضـــالين) അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ച് അജ്ഞരായവരുമാണ് (جاهلون). കാരണം, അനുഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടവർ (المنعم عليهم) അറിവും (علم) കർമ്മവും (عمـل) ഒരുമിച്ചുകൂട്ടിയവരാണ്. അതിനാൽ, അവരുടെ എതിർവശത്ത് നിൽക്കുന്നവർക്ക് ബുദ്ധിപരമായോ പ്രവർത്തനപരമായോ ഉള്ള രണ്ട് കഴിവുകളിൽ ഒന്ന് നഷ്ടപ്പെട്ടവരാണ്. കർമ്മത്തിൽ വീഴ്ച വരുത്തുന്നവൻ അധാർമ്മികനും (فاســق) അല്ലാഹുവിന്റെ കോപത്തിന് പാത്രമായവനുമാണ്. കാരണം, മനഃപൂർവം കൊല ചെയ്യുന്നവനെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹു പറയുന്നു: "അവന്റെ മേൽ അല്ലാഹു കോപിക്കുകയും ശപിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു." (സൂറത്തു നിസാഅ്: 93). അറിവിൽ വീഴ്ച വരുത്തുന്നവൻ അജ്ഞനും വഴിതെറ്റിയവനുമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ വചനം പോലെ: "സത്യത്തിന് ശേഷം വഴിതെറ്റലല്ലാതെ മറ്റെന്താണുള്ളത്?" (സൂറത്തു യൂനുസ്: 32). അല്ലെങ്കിൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ കോപത്തിന് പാത്രമായവർ ജൂതന്മാരാണ്. കാരണം, അവരെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹു പറയുന്നു: "അല്ലാഹു ആരെ ശപിക്കുകയും കോപിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നുവോ..." (സൂറത്തുൽ മാഇദ: 60). വഴിതെറ്റിയവർ ക്രിസ്ത്യാനികളാണ്. കാരണം, അവരെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹു പറയുന്നു: "അവർ മുമ്പ് വഴിതെറ്റുകയും ധാരാളം പേരെ വഴിതെറ്റിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു." (സൂറത്തുൽ മാഇദ: 77). എന്നാൽ, കോപത്തെ ജൂതന്മാരിലും വഴിതെറ്റലിനെ ക്രിസ്ത്യാനികളിലും മാത്രം പരിമിതപ്പെടുത്തുക എന്നതല്ല ഇവിടെ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. കാരണം, കോപം ക്രിസ്ത്യാനികളിലേക്കും വഴിതെറ്റൽ ജൂതന്മാരിലേക്കും ഖുർആനിൽ ചേർത്ത് പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. മറിച്ച്, ഈ രണ്ട് വിഭാഗങ്ങളെയും താരതമ്യം ചെയ്യുമ്പോൾ, പ്രതികാരത്തിനുള്ള അല്ലാഹുവിന്റെ ഉദ്ദേശ്യമായ കോപം (غضـب) ജൂതന്മാരുമായി കൂടുതൽ യോജിക്കുന്നു. കാരണം, അവരുടെ നിഷേധത്തിലെ അതിരുകടന്ന ധിക്കാരം, പ്രവാചകന്മാരെ ആക്രമിക്കുകയും വധിക്കുകയും ചെയ്തത്, "തീർച്ചയായും അല്ലാഹു ദരിദ്രനാണ്, ഞങ്ങൾ ധനികരാണ്" എന്ന് പറഞ്ഞത് തുടങ്ങിയ കാര്യങ്ങൾ ഇതിന് തെളിവാണ്. നിങ്ങൾ ചോദിച്ചേക്കാം, അനുഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടവർ ഈ രണ്ട് വിഭാഗങ്ങളിൽ പെട്ടവരല്ലെന്ന് അറിയാമല്ലോ, അപ്പോൾ അവർക്ക് ശേഷം ഈ രണ്ട് വിഭാഗങ്ങളെയും പരാമർശിക്കുന്നതിലെ പ്രയോജനമെന്താണ്? ഞാൻ പറയും, "നീ അനുഗ്രഹിച്ചവരുടെ പാതയിൽ" എന്ന വചനത്തിൽ പ്രതീക്ഷയുടെ (رجـــاء) പൂർണ്ണതയെക്കുറിച്ച് പറഞ്ഞതിന് ശേഷം, ഈ രണ്ട് വിഭാഗങ്ങളുടെ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ചുള്ള പൂർണ്ണമായ ദൈവഭയം (خوف) കൊണ്ട് വിശ്വാസത്തിന്റെ പൂർണ്ണതയെ വർണ്ണിക്കുക എന്നതാണ് അതിന്റെ പ്രയോജനം. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറഞ്ഞു: "ഒരു സത്യവിശ്വാസിയുടെ ഭയവും പ്രതീക്ഷയും

ുക്കിനോക്കിയാൽ അവ തുല്യമാകും." അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക, ദൈവീക കോപത്തിന്റെ (الغضب الإلهي) വിധി, ഇടത് പിടുത്തത്തിന്റെ (قبضة الشمال) പദവിയെ പൂർണ്ണമാക്കുക എന്നതാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ രണ്ട് പരിശുദ്ധ കരങ്ങളും അനുഗ്രഹീതമായ വലത് കരങ്ങളാണെങ്കിലും, ഓരോന്നിന്റെയും വിധി മറ്റൊന്നിൽ നിന്ന് വ്യത്യസ്തമാണ്. ഭൂമി മുഴുവനും അവന്റെ പിടുത്തത്തിലാണ്, ആകാശങ്ങൾ അവന്റെ വലത് കരയിൽ ചുരുട്ടപ്പെട്ടതുമാണ്. അതിനാൽ, സകല സജ്ജനങ്ങളെയും ചേർത്ത് പറയുന്ന ഒരു കരയ്ക്ക് കാരുണ്യവും വാത്സല്യവുമാണ്, മറ്റേ കരയ്ക്ക് അടിച്ചമർത്തലും കോപവും അവയുടെ അനുബന്ധങ്ങളുമാണ്. അതിനാൽ, കോപത്തിന്റെ വിധി, രണ്ട് കരകളുടെയും വിധികളെ ഒരുമിച്ച് ചേർത്ത് സൂചിപ്പിച്ച പൂർണ്ണതയാണ്. ഒരു അവയവത്തിൽ ഒരു രോഗം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയും, ഡോക്ടർ അവന്റെ പിതാവോ, സുഹൃത്തോ, സഹോദരനോ ആകുകയും ചെയ്താൽ, അമിതമായ സ്നേഹമുണ്ടായിട്ടും, ആ അവയവത്തിന് നന്നാകാനുള്ള കഴിവില്ലെങ്കിൽ, അവൻ ആ രോഗം ബാധിച്ച അവയവം മുറിച്ചുമാറ്റാൻ ധൃതി കാണിക്കും. മൂന്നാമത്തെ രഹസ്യം ശുദ്ധീകരണമാണ് (تطهير). ഈയവും ചെമ്പും കലർന്ന സ്വർണ്ണത്തെ വേർതിരിക്കാൻ ഉദ്ദേശിക്കുമ്പോൾ, അതിനെ കഠിനമായ തീയിലിടേണ്ടത് അത്യാവശ്യമാണ്. വഴിതെറ്റൽ (ضلال) എന്നത് അമ്പരപ്പാണ് (حيرة). അതിൽ ആക്ഷേപിക്കപ്പെട്ടതും (مذمومة) പ്രശംസനീയമായതും (محمودة) ഉണ്ട്. അതിന് മൂന്ന് ഘട്ടങ്ങളുണ്ട്: ആരംഭക്കാരുടെ (أهل البدايات) അമ്പരപ്പ്, വെളിപാടുകളും (كشف) മറകളും (حجاب) ഉള്ള മധ്യവർത്തികളുടെ (المتوسطين) അമ്പരപ്പ്, മഹാരഥന്മാരായ സത്യസാക്ഷാത്കാരകരുടെ (أكابر المحققين) അമ്പരപ്പ്. ആദ്യത്തെ അമ്പരപ്പ് നീക്കം ചെയ്യാനുള്ള ആദ്യപടി, അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി, അവനിലേക്കുള്ള സാമീപ്യം (التقرب إليه), ആത്മസാക്ഷാത്കാരം (الشهود الذاتي) എന്നിവ പോലുള്ള ലക്ഷ്യം നിർണ്ണയിക്കുക എന്നതാണ്. പിന്നീട്, പൂർണ്ണരായവരുടെ ശരീഅത്ത് (شريعة) മുറുകെ പിടിക്കുന്നത് പോലുള്ള ലക്ഷ്യത്തിലെത്തിക്കുന്ന വഴി അറിയുക. പിന്നീട്, മുർശിദ് (مرشد) പോലുള്ള ലക്ഷ്യം നേടാനുള്ള കാരണം അറിയുക. പിന്നീട്, ദിക്ർ (ذكر), ചിന്ത (فكر) തുടങ്ങിയവയിലൂടെ ലക്ഷ്യം നേടാൻ സഹായകമായ കാര്യങ്ങൾ അറിയുക. പിന്നീട്, തടസ്സങ്ങളെയും (عوائق) അവയെ നീക്കം ചെയ്യാനുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങളെയും (കൈഫിയ്യത്ത്) അറിയുക, നഫ്സ് (نفس), ശൈത്വാൻ (شيطان) എന്നിവ പോലെ. ഈ അഞ്ച് കാര്യങ്ങൾ നിർണ്ണയിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ, ഈ അമ്പരപ്പ് നീങ്ങും. മഹാരഥന്മാരുടെ അമ്പരപ്പ് പ്രശംസനീയമാണ്. ഈ അമ്പരപ്പ്, ഗ്രഹണശേഷിയിലെ കുറവോ, ഇവിടെയുള്ള വ്യക്തതയുടെ പൂർണ്ണതയെ തടയുന്ന ന്യൂനതയോ, അപ്പുറത്തുള്ളതിനെ മനസ്സിലാക്കുന്നതിലെ കുറവോ ആണെന്ന് നിങ്ങൾ ധരിക്കരുത്. മറിച്ച്, ഈ അമ്പരപ്പ്, അറിവിലൂടെയും സാക്ഷാത്കാരത്തിലൂടെയും (شهود) ഓരോ അസ്തിത്വത്തിന്റെയും രഹസ്യം നേരിൽ കാണുന്നതിലൂടെയും, അസ്തിത്വത്തിന്റെ

ഏകത്വത്തെക്കുറിച്ച് (احدية الوجود) പൂർണ്ണമായി മനസ്സിലാക്കുന്നതിലൂടെയും പൂർണ്ണമായ യാഥാർത്ഥ്യബോധത്തിന് ശേഷം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്ന ഒരു അവസ്ഥയാണ്. തഫ്സീറു നജ്മിൽ പറയുന്നു: "അല്ലാഹുവിന്റെ കോപത്തിന് പാത്രമാകാത്തവരും വഴിതെറ്റാത്തവരും (غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ) ആ പ്രകാശം നഷ്ടപ്പെട്ടവരാണ്. അങ്ങനെ അവർ ദേഹേച്ഛയുടെ (هوى النفس) മരുഭൂമിയിൽ വഴിതെറ്റി, പ്രകൃതിയുടെയും അന്ധമായ അനുകരണത്തിന്റെയും (تقليد) ഇരുട്ടിൽ അലഞ്ഞു. അങ്ങനെ അല്ലാഹു അവർക്ക് മേൽ കോപിക്കുകയും ജൂതന്മാരെപ്പോലെ അവരെ ശപിക്കുകയും ചെയ്തു.

അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തിൽ നിന്ന് അകറ്റപ്പെട്ടവരും പുറന്തള്ളപ്പെട്ടവരുമായ അവർക്ക് നേരായ മാർഗ്ഗദർശനം ലഭിച്ചില്ല. മനുഷ്യൻ ഏറ്റവും ഉത്തമമായ ഘടനയിൽ (أحسن تقويم) സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട ആ ഉന്നത പദവിയിൽ നിന്ന് അവർ വ്യതിചലിച്ചു. ആത്മീയമായോ ഭൗതികമായോ അവർ കുരങ്ങുകളെയും പന്നികളെയും പോലെ അധഃപതിച്ചു. സത്യമാർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് അകന്നപ്പോൾ, റബ്ബിന്റെ ഔദാര്യങ്ങളെ (ألطاف الربوبية) അവർ മറന്നുപോയി. ഏകദൈവ വിശ്വാസത്തിന്റെ (توحيد) പാതയിൽ നിന്ന് അവർ വഴിതെറ്റി. ക്രിസ്ത്യാനികളെപ്പോലെ ശിർക്കിന്റെ കെണിയിൽ അവർ വീണു. സ്വന്തം തന്നിഷ്ടങ്ങളെയും ഭൗതിക ലോകത്തെയും അവർ ദൈവങ്ങളാക്കി. അല്ലാഹുവിനെ മറന്നപ്പോൾ അല്ലാഹു അവരെയും മറന്നു. ഇത് പ്രഥമ ദൃഷ്ട്യാ ഉള്ള അർത്ഥമാണ്. എന്നാൽ ഇതിന് മറ്റൊരു ആത്മീയ തലവുമുണ്ട്; അതായത്, സാമീപ്യം ലഭിച്ച ശേഷം അകന്നുപോകുക, സന്തോഷത്തിന് ശേഷം പരീക്ഷണങ്ങൾ നേരിടുക, പ്രകാശത്തിന് ശേഷം ഇരുട്ടിലാവുക. അല്ലാഹുവിനോട് നാം കാവൽ ചോദിക്കുന്നു. 'ആമീൻ' (آمين) എന്നത് ഒരു ക്രിയാ നാമമാണ് (اسم فعل). 'അല്ലാഹുവേ, ഞങ്ങളുടെ പ്രാർത്ഥന സ്വീകരിക്കേണമേ' എന്നാണ് ഇതിന്റെ അർത്ഥം. ഇത് ഖുർആനിന്റെ ഭാഗമല്ലെന്ന് പണ്ഡിതന്മാർ ഏകകണ്ഠമായി അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ഫാതിഹ ഓതിക്കഴിയുമ്പോൾ 'ആമീൻ' എന്ന് പറയുന്നത് സുന്നത്താണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമ തങ്ങൾ അരുളി: 'ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാം എനിക്ക് ഫാതിഹ ഓതിത്തന്ന ശേഷം ആമീൻ എന്ന് പറയാൻ പഠിപ്പിച്ചു. ഇത് ഒരു കത്തിന് സീൽ വെക്കുന്നത് പോലെയാണെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു'. അലി റളിയല്ലാഹു അൻഹു ഇതിനെ വിശദീകരിച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു: 'ആമീൻ എന്നത് റബ്ബുൽ ആലമീന്റെ മുദ്രയാണ്, തന്റെ ദാസന്റെ പ്രാർത്ഥനയെ അത് സംരക്ഷിക്കുന്നു'. പ്രാർത്ഥിക്കുന്നവനും ആമീൻ പറയുന്നവനും പ്രതിഫലത്തിൽ പങ്കാളികളാണ്. മാലാഖമാരുടെ ആമീൻ പറയുന്ന സമയത്തോട് യോജിച്ചുപോകുന്നവന്റെ മുൻകഴിഞ്ഞ പാപങ്ങൾ പൊറുക്കപ്പെടും. മൗലാന ഫനാനി റഹിമഹുല്ലാഹ് ഫാതിഹയെ വിശേഷിപ്പിച്ചത് 'പൂർണ്ണതയുടെ പകർപ്പ്' എന്നാണ്. അസ്തിത്വമില്ലായ്മയുടെ ഇരുട്ടിൽ നിന്ന് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശത്തിലേക്ക് വന്ന

മനുഷ്യൻ, തന്റെ മനുഷ്യത്വത്തിന്റെ പൂർണ്ണത പ്രാപിക്കാൻ ഈ പ്രാർത്ഥനയിലൂടെ അല്ലാഹുവിനോട് സഹായം തേടുന്നു. അല്ലാഹു തന്റെ ദാസന്റെ പ്രാർത്ഥന സ്വീകരിച്ച്, 'ആമീൻ' എന്ന മുദ്ര ചാർത്തിക്കൊണ്ട് ആ പ്രാർത്ഥനയെ സുരക്ഷിതമാക്കുന്നു. ഇബ്‌ലീസ് പോലും അല്ലാഹുവിന്റെ ആത്മാർത്ഥരായ ദാസന്മാരെ (المخلصين) വഴിതെറ്റിക്കാൻ കഴിയില്ലെന്ന് സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ട്.

സൂറത്തുൽ ഫാത്തിഹയുടെ അക്ഷരങ്ങളെയും വാക്കുകളെയും കുറിച്ചുള്ള ഭിന്നാഭിപ്രായങ്ങൾക്കിടയിൽ, അത് അവതരിച്ച സമയത്തെക്കുറിച്ച് അതാഅ് (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറയുന്നു: മക്കയിൽ വെച്ച് ഒരു വെള്ളിയാഴ്ചയാണ് ഈ അധ്യായം അവതരിച്ചത്. ഇത് നമ്മുടെ പ്രിയപ്പെട്ട നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമക്ക് അല്ലാഹു നൽകിയ വലിയൊരു ആദരവാണ്. ജിബ്‌രീൽ (അലൈഹിസ്സലാം) ഈ സൂറത്തുമായി ഇറങ്ങി വന്നപ്പോൾ ഏഴായിരം മലക്കുകൾ അദ്ദേഹത്തോടൊപ്പമുണ്ടായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ അബൂജഹലിന്റെ ഏഴ് വലിയ കച്ചവട സംഘങ്ങൾ ശാമിൽ നിന്ന് വരുന്നത് കണ്ടപ്പോൾ, വിശപ്പും ദാരിദ്ര്യവും അനുഭവിക്കുന്ന സ്വഹാബത്തിനെ ഓർത്ത് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ മനസ്സിൽ ഒരു ചിന്തയുണ്ടായി. അപ്പോൾ അല്ലാഹു ഈ വചനം ഇറക്കി: 'തീർച്ചയായും നാം നിനക്ക് ആവർത്തിച്ചു ഓതപ്പെടുന്ന ഏഴ് വചനങ്ങൾ (സബ്അൻ മിനൽ മഥാനി) നൽകിയിരിക്കുന്നു'. അതായത്, അബൂജഹലിന്റെ ആ ഏഴ് കച്ചവട സംഘങ്ങളെ നോക്കി നീ വിഷമിക്കേണ്ട, നിനക്ക് നൽകപ്പെട്ട ഈ മഹത്തായ അനുഗ്രഹം അതിനേക്കാൾ എത്രയോ മുകളിലാണ്. അവിടുത്തെ ആഗ്രഹം സ്വന്തം നേട്ടത്തിനല്ല, മറിച്ച് സ്വഹാബത്തിന്റെ ക്ഷേമത്തിനാണെന്ന് അറിഞ്ഞ അല്ലാഹു, 'നീ അവരെ ഓർത്ത് ദുഃഖിക്കരുത്' എന്ന് അരുളുകയും, ധനത്തേക്കാൾ ഉപകാരപ്രദമായ ഒരു കാര്യം കൽപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു: 'വിശ്വാസികളോട് നീ നിന്റെ ചിറക് താഴ്ത്തിക്കൊടുക്കുക'. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങൾക്ക് ആ ധനത്തേക്കാൾ ആശ്വാസം അവിടുത്തെ വിനയമാണ്. ഈ സൂറത്തിന്റെ മഹത്വത്തെക്കുറിച്ച് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമ അരുളി: 'ഇത് തൗറാത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ മൂസാ (അലൈഹിസ്സലാം)യുടെ ജനത ജൂതന്മാരാകുമായിരുന്നില്ല, ഇൻജീലിൽ ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ ഈസാ (അലൈഹിസ്സലാം)യുടെ ജനത ക്രിസ്ത്യാനികളാകുമായിരുന്നില്ല, സബൂറിൽ ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ ദാവൂദ് (അലൈഹിസ്സലാം)ന്റെ ജനത വികൃതമാക്കപ്പെടുമായിരുന്നില്ല'. ഈ സൂറത്തിൽ അറബി അക്ഷരമാലയിലെ ഇരുപത്തിരണ്ട് അക്ഷരങ്ങളുണ്ട്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ വഹ്‌യിന് ശേഷമുള്ള സഹായികളുടെ എണ്ണവും ഇരുപത്തിരണ്ടാണ്. കൂടാതെ, നാശത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന ഏഴ് അക്ഷരങ്ങൾ (ഥാ, ജീം, ഖാ, സായ്, ശീൻ, ളാ, ഫാ) ഈ സൂറത്തിൽ ഇല്ല. അതിനാൽ, ഈ സൂറത്തിനെ ആദരവോടെ കാണുന്നവർ ആ ഏഴ് വിപത്തുകളിൽ നിന്ന് സുരക്ഷിതരാണ്. ഹുദൈഫ (റളിയള്ളാഹു അൻഹു) പറയുന്നു: ഒരു ജനതയുടെ മേൽ അല്ലാഹു ശിക്ഷ

വിധിച്ചാലും, അവരുടെ കുട്ടികളിൽ ഒരാൾ മദ്രസയിൽ വെച്ച് 'അൽഹംദുലില്ലാഹി റബ്ബിൽ ആലമീൻ' എന്ന് ഓതുന്നത് കേട്ടാൽ, ആ കുട്ടിയുടെ ബറകത്ത് കൊണ്ട് അല്ലാഹു ആ ശിക്ഷ നാൽപത് വർഷത്തേക്ക് നീട്ടിവെക്കും. ഖുർആനിലെ എല്ലാ അറിവുകളും ഫാത്തിഹയിൽ നിക്ഷേപിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ ഫാത്തിഹയുടെ തഫ്സീർ അറിയുന്നവൻ ഖുർആൻ മുഴുവൻ അറിഞ്ഞവനെപ്പോലെയാണ്. ഇതിന്റെ ആദ്യഭാഗം അല്ലാഹുവിന്റെ തൗഹീദിനെയും (عقائد), മധ്യഭാഗം ഇബാദത്തുകളെയും (أحكام), അവസാനഭാഗം ഹിദായത്തിനെയും (إحسان) സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഇതാണ് അല്ലാഹുവിന്റെ മഅ്രിഫത്തിലേക്കുള്ള (علوم المكاشفات) വഴി.

سورة البقرة

സൂറത്തുൽ ബഖറ

[سورة البقرة (2) : الآيات 1 إلى 5]

അലിഫ്-ലാം-മീം *(الم).* അത് ഗ്രന്ഥമാകുന്നു *(ذلك الكتاب),* അതിൽ യാതൊരു സംശയവുമില്ല *(لا ريب فيه).* ദൈവഭയമുള്ളവർക്ക് *(للمتقين)* അതൊരു മാർഗ്ഗദർശനമാണ് *(هدى).* അതായത്, അദൃശ്യകാര്യങ്ങളിൽ *(بالغيب)* വിശ്വസിക്കുകയും*,* നമസ്കാരം *(الصلاة)* യഥാവിധി നിലനിർത്തുകയും*,* നാം അവർക്ക് നൽകിയതിൽ നിന്ന് *(مما رزقناهم)* അവർ ചിലവഴിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവർക്ക്*.* നിനക്ക് അവതരിപ്പിക്കപ്പെട്ടതിലും *(بما أنزل إليك),* നിനക്ക് മുമ്പ് അവതരിപ്പിക്കപ്പെട്ടതിലും *(وما أنزل من قبلك)* വിശ്വസിക്കുകയും*,* പരലോകത്തിൽ *(بالآخرة)* ദൃഢമായി വിശ്വസിക്കുകയും *(يوقنون)* ചെയ്യുന്നവർക്ക്*.* അവർ തങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിങ്കൽ നിന്നുള്ള നേർവഴിയിലാകുന്നു *(على هدى من ربهم).* വിജയം വരിച്ചവരും *(المفلحون)* അവർ തന്നെ*.*

സൂറത്തുൽ ബഖറ മദനിയ്യാണ് (മദീനയിൽ അവതരിച്ചത് - مدنية), അതിലെ ആയത്തുകൾ ഇരുനൂറ്റി എൺപത്തിയേഴാണ്. ഏത് സൂറത്താണ് ഏറ്റവും വലുതെന്നും ഏതിലെ ആയത്തുകളാണ് ഏറ്റവും ചെറുതെന്നും, ഏത് ആയത്താണ് ഏറ്റവും വലുതെന്നും ഏതിലെ ആയത്തുകളാണ് ഏറ്റവും ചെറുതെന്നും താങ്കൾ ചോദിച്ചാൽ, ഞാൻ പറയും: ഖുർആൻ വ്യാഖ്യാതാക്കൾ (അഹ്ലുത്തഫ്സീർ - اهل التفسير) പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത്, ഖുർആനിലെ ഏറ്റവും വലിയ സൂറത്ത് അൽ-ബഖറയും ഏറ്റവും ചെറുത് അൽ-കൗസറുമാണ്. ഏറ്റവും വലിയ ആയത്ത് കടം സംബന്ധിച്ച ആയത്തും (ആയത്തുദ്ദൈൻ - آية الدين) ഏറ്റവും ചെറുത് അദ്ദുഹാ, അൽ-ഫജ്ർ എന്നീ സൂറത്തുകളിലെ ആയത്തുകളുമാണ്. അതിലെ ഏറ്റവും വലിയ വാക്ക് 'ഫഅസ്ഖൈനാകുമൂഹു' (فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ) എന്ന വാക്കാണ്. അൽ-ഫാത്തിഹ ഒഴികെ,

സൂറത്തുൽ ബഖറയാണ് സൂറത്തുകളിൽ വെച്ച് ഏറ്റവും മഹത്തരമായത് എന്നതിലെ യുക്തി (ഹികമത്ത് - حكمة) എന്താണെന്ന് താങ്കൾ ചോദിച്ചാൽ, അതിനുള്ള മറുപടി: അതിൽ നിയമപരമായ വിധികൾ (അഹ്കാം - أحكام) വിശദീകരിക്കുകയും, ഉദാഹരണങ്ങൾ (അംസാൽ - أمثال) നൽകുകയും, തെളിവുകൾ (ഹുജജ് - حجج) സ്ഥാപിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. മറ്റൊരു സൂറത്തിലും ഇതിലുള്ള കാര്യങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടാണ് ഇതിനെ 'ഖുർആനിന്റെ കൂടാരം' (ഫുസ്ത്വാത്തുൽ ഖുർആൻ - فسطاط القرآن) എന്ന് വിളിക്കുന്നത്. ഇബ്നുൽ അറബി (ഇബ്നുൽ അറബി) റഹിമഹുല്ലാഹ് തന്റെ 'അഹ്കാമുൽ ഖുർആൻ' (അഹ്കാമുൽ ഖുർആൻ) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറഞ്ഞു: "എന്റെ ചില ശൈഖുമാർ (അശ്യാഖ് - أشياخ) പറയുന്നത് ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്, അതിൽ ആയിരം കൽപ്പനകളും (അംറ് - أمر), ആയിരം വിലക്കുകളും (നഹ്‌യ് - نهي), ആയിരം വിധികളും (ഹുകം - حكم), ആയിരം വിവരങ്ങളും (ഖബർ - خبر) അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു." അതിന്റെ കർമ്മശാസ്ത്രപരമായ (ഫിഖ്ഹ് - فقه) മഹത്വം കാരണം, ഇബ്നു ഉമർ റളിയല്ലാഹു അൻഹുമാ അത് പഠിക്കുന്നതിനായി എട്ട് വർഷം ചെലവഴിച്ചു. 'അസ്ഇലത്തുൽ ഹുകം' (അസ്ഇലത്തുൽ ഹുകം) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഇപ്രകാരം രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഇമാം (ഇമാം) തന്റെ 'അത്തഫ്സീറുൽ കബീർ' (അത്തഫ്സീറുൽ കബീർ) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറഞ്ഞു: "അറിയുക, ചില സമയങ്ങളിൽ എന്റെ മനസ്സിലൂടെ കടന്നുപോയിട്ടുണ്ട്, ഈ മഹത്തായ സൂറത്തിന്റെ പ്രയോജനങ്ങളിൽ (ഫവാഇദ് - فوائد) നിന്നും അമൂല്യ വസ്തുക്കളിൽ (നഫാഇസ് - نفائس) നിന്നും പതിനായിരം മസ്അലകൾ (മസ്അല - مسألة) കണ്ടെത്താൻ സാധിക്കുമെന്ന്. എന്നാൽ, ചില അസൂയാലുക്കളും (ഹസ്സാദ് - حساد) വിവരമില്ലാത്തവരും വഴിപിഴച്ചവരും ധാർഷ്ട്യമുള്ളവരുമായ ചില ആളുകൾ ഇതിനെ അസംഭവ്യമായി കണ്ടു. അർത്ഥമില്ലാത്ത പൊങ്ങച്ച വാക്കുകളിലും അടിസ്ഥാനമില്ലാത്ത പ്രസ്താവനകളിലും അവർക്ക് ശീലമുള്ളതുകൊണ്ടാണ് അവർ അങ്ങനെ കരുതിയത്. അതിനാൽ, ഞാൻ ഈ ഗ്രന്ഥം രചിക്കാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ, ഞങ്ങൾ പറഞ്ഞ കാര്യങ്ങൾ സാധ്യമാണെന്നും എളുപ്പത്തിൽ എത്തിച്ചേരാവുന്നതാണെന്നും ഒരു സൂചനയായി (തൻബീഹ് - تنبيه) ഈ ആമുഖം നൽകി." സൂറത്തുകൾ വലുതും ഇടത്തരവും ചെറുതുമായി ക്രമീകരിച്ചിരിക്കുന്നത് (തസ്വീർ - تسوير) ദൈവിക അമാനുഷികതയ്ക്ക് (ഇഅ്ജാസ് - إعجاز) ദൈർഘ്യം ഒരു നിബന്ധനയല്ലെന്ന് ഓർമ്മിപ്പിക്കാനാണ്. ഉദാഹരണത്തിന്, സൂറത്തുൽ കൗസറിൽ മൂന്ന് ആയത്തുകളാണുള്ളത്, എന്നിട്ടും അതിന്റെ അമാനുഷികത സൂറത്തുൽ ബഖറയുടെ അമാനുഷികതയ്ക്ക് തുല്യമാണ്. കൂടാതെ, ഈ ക്രമീകരണത്തിൽ (തസ്വീർ - تسوير) വിദ്യാഭ്യാസപരമായ ഒരു യുക്തിയും (ഹികമത്ത് - حكمة) അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. കുട്ടികളെ ചെറിയ സൂറത്തുകളിൽ നിന്ന് വലിയ സൂറത്തുകളിലേക്ക് ക്രമേണ പഠിപ്പിക്കുന്നത് അല്ലാഹു തആലാ തന്റെ ദാസന്മാർക്ക്

എളുപ്പമാക്കിക്കൊടുക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമാണ്. നമസ്കാരത്തിലും (സ്വലാത്ത് - صلاة) മറ്റുകാര്യങ്ങളിലും പുണ്യം (ഫളീലത്ത് - فضـــيلة) വർദ്ധിപ്പിക്കാനും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കാനും (തർഗീബ് - ترغيـــب) ഇത് സഹായിക്കുന്നു. ഉദാഹരണത്തിന്, ചെറിയ സൂറത്തുകളിലൊന്നായ സൂറത്തുൽ ഇഖ്ലാസ് ഖുർആനിന്റെ മൂന്നിലൊന്നിന് തുല്യമാണ്. ഇത് മനസ്സിലാക്കുന്നവൻ സൂറത്തുകളുടെ ക്രമീകരണ രഹസ്യം (സിർറുത്തസ്വീർ - سر التسوير) കരസ്ഥമാക്കി. ഖുർആൻ അവതരിച്ച സ്ഥലങ്ങൾ (മവാത്വിനു നുസൂൽ - مواطن نزول) പലതാവുന്നതിലും, മക്കയിലും മദീനയിലും, രാത്രിയിലും പകലിലും, യാത്രയിലും താമസിക്കുമ്പോഴും, വേനൽക്കാലത്തും ശൈത്യകാലത്തും, ഉറക്കത്തിലും, ബർസഖിയായും (ബർസഖി - بـرزخي) അതായത് രാവിനും പകലിനും ഇടയിലും, ഭൂമിയിലും ആകാശത്തും, ഗുഹയിലും (ഗാരി - غاري) അതായത് ഭൂമിക്കടിയിലും, മക്കക്കും മദീനക്കും ഇടയിലും (ബർസഖി - برزخي), അർശിന്റെ (അർശ് - عرش) അടുത്ത് വെച്ചും, മിഅ്റാജ് (മിഅ്റാജ് - معــراج) രാത്രിയിൽ (സൂറത്തുൽ ബഖറയുടെ അവസാന ഭാഗം) അവതരിച്ചതായും അതിന്റെ രംഗങ്ങൾ ആവർത്തിക്കുന്നതിലെ യുക്തി (ഹികമത്ത് - حكمة) എന്താണെന്ന് താങ്കൾ ചോദിച്ചാൽ, അതിനുള്ള മറുപടി: അതിലെ യുക്തി (ഹികമത്ത് - حكمة) എന്നത്, പ്രപഞ്ചത്തിലെ എല്ലാ സ്ഥലങ്ങളെയും (മവാത്വിനൽ കൗൻ - مواطن الكون) ദിവ്യ വെളിപാട് (വഹ്യുൽ ഇലാഹി - الوحي الإلهي) ഇറങ്ങുന്നതിലൂടെയും മുഹമ്മദീയ സാന്നിധ്യം (അൽ-ഹളറത്തുൽ മുഹമ്മദിയ്യ - الحضـرة المحمديـة) അവിടെയുണ്ടാകുന്നതിലൂടെയും ആദരിക്കുക (തശ്രീഫ് - تشريف) എന്നതാണ്. മിഅ്റാജിന്റെയും ഇസ്റാഇന്റെയും (ഇസ്റാഅ് - إسراء) രഹസ്യവും മുസ്ത്വഫാ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പ്രപഞ്ചത്തിലെ എല്ലാ സ്ഥലങ്ങളിലൂടെയും സഞ്ചരിച്ചതും ഇപ്രകാരമാണ്. പ്രപഞ്ചവും അർശും (അർശ് - عــرش) സ്വർഗ്ഗങ്ങളും (ജിനാൻ - جنــان) ഓരോ സ്ഥലവും അതിന്റെ അവസ്ഥാപരമായ ഭാഷയിൽ അല്ലാഹു തആലാ തന്റെ ഹബീബിന്റെ (ഹബീബ് - حــــــبيب) പാദസ്പർശം കൊണ്ട് തന്നെ ആദരിക്കണമെന്ന് അപേക്ഷിക്കുന്നതുപോലെയാണ്. യജമാനന്മാരുടെ യജമാനനും (സയ്യിദുസ്സാദാത്ത് - سـيد السـادات) നിലവിലുള്ള എല്ലാ വസ്തുക്കളുടെയും അഭിമാനവുമായ (മഫ്ഖറു മൗജൂദാത്തിൽ വുലാത്ത് - مفخر موجودات الولاة) തിരുമേനിയുടെ പാദരക്ഷകളുടെ പൊടി കൊണ്ട് ഉന്നതരുടെയും മഹത്തുക്കളുടെയും കണ്ണുകൾക്ക് സുറുമയിടുന്നു (തക്ഹുൽ - تكتحل). പ്രപഞ്ചം അസ്തിത്വത്തിന്റെ സുഗന്ധം (റാഇഹത്തുൽ വുജൂദ് - رائحة الوجود) ആസ്വദിച്ചിരുന്നില്ല, മറഞ്ഞ സാന്നിധ്യത്തിൽ (ഹളറത്തുൽ കുമൂൻ - حضرة الكمون) നിന്ന് സാക്ഷ്യത്തിന്റെ തിളക്കം (ലംഅത്തുശ്ശുഹൂദ് - لمعة الشهود) വെളിപ്പെട്ടിരുന്നില്ല, പരിശുദ്ധ ഭാഷയിൽ (ലിസാനുൽ ഖുദ്സ് - لسان القـدس) വന്നതുപോലെ: "ലൗലാക ലൗലാക ലമാ ഖലഖ്തുൽ അഫ്ലാക്" (لولاك لولاك لما خلقـت الافـلاك) - "താങ്കളില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ, താങ്കളില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ ഞാൻ

ലോകങ്ങളെ സൃഷ്ടിക്കുമായിരുന്നില്ല." ബിസ്മില്ലാഹി റഹ്മാനി റഹീം. അലിഫ് ലാം മീം (الم). സൂറത്തുൽ ബഖറ അലിഫ് ലാം മീം (الم) എന്ന് തുടങ്ങുന്നതിലും അൽ-ഫാത്തിഹ വ്യക്തവും ദൃഢവുമായ അക്ഷരങ്ങൾ (അൽ-ഹർഫുൾ ളാഹിറുൽ മുഹ്കം - الحرف الظاهر المحكم) കൊണ്ട് തുടങ്ങുന്നതിലെ യുക്തി (ഹികമത്ത് - حكمة) എന്താണെന്ന് താങ്കൾ ചോദിച്ചാൽ, അതിനുള്ള മറുപടി: അസ്സുയൂത്വി റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ 'അൽ-ഇത്ഖാൻ' (അൽ-ഇത്ഖാൻ) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറഞ്ഞു: "അൽ-ബഖറ അലിഫ് ലാം മീം (الم) എന്ന് തുടങ്ങുന്നതിന്റെ ഔചിത്യത്തെക്കുറിച്ച് ഞാൻ പറയുന്നു: അൽ-ഫാത്തിഹ എല്ലാവർക്കും മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയുന്ന വ്യക്തവും ദൃഢവുമായ അക്ഷരങ്ങൾ (അൽ-ഹർഫുൾ ളാഹിറുൽ മുഹ്കം - الحرف الظاهر المحكم) കൊണ്ട് തുടങ്ങിയപ്പോൾ, അതിന്റെ വ്യാഖ്യാനം (തഅ്വീൽ - تأويل) ആഴത്തിലുള്ളതും സമാനതകളുള്ളതുമായ അക്ഷരങ്ങൾ (അൽ-ഹർഫുൽ മുതശാബിഹ് - الحـرف المتشـابه) കൊണ്ട് അൽ-ബഖറ തുടങ്ങി. ഇത് ബുദ്ധിമാന്മാർക്കും (ഉഖലാഅ് - العقلاء) ജ്ഞാനികൾക്കും (ഹുകമാഅ് - الحكماء) അതിന്റെ പദവികൾ മനസ്സിലാക്കിക്കൊടുക്കാനും, അതുവഴി അവരെ വെല്ലുവിളിക്കാനും, അവർ അതിന്റെ ആയത്തുകളെക്കുറിച്ച് (ആയാത്ത് - آيـات) ചിന്തിക്കാനും ആലോചിക്കാനും വേണ്ടിയാണ്."

ശൈഖ് അലി ദദ (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) തന്റെ 'ഖവാതിമുൽ ഹികം' തുടങ്ങിയ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ വിവരിക്കുന്നത് പോലെ, വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ അക്ഷരങ്ങൾ (അൽ-ഹുറൂഫുൽ മുഖത്തഅ - الحـروف المقطعـة) അല്ലാഹുവിന്റെ മറഞ്ഞിരിക്കുന്ന വിജ്ഞാനങ്ങളും (ഉലൂമുൽ മസ്തൂറ - علوم مستورة) മറയ്ക്കപ്പെട്ട രഹസ്യങ്ങളുമാണ് (അസ്റാറുൽ മഹ്ജൂബ - أسـرار محجوبـة). ഇവ അല്ലാഹു മാത്രം അറിയുന്ന അസ്പഷ്ടമായ വചനങ്ങളിൽ (മുതശാബിഹാത്ത് - متشـابهات) പെട്ടവയാണ്. അതിനാൽ, ഇതിന്റെ ബാഹ്യാർത്ഥത്തിൽ നാം വിശ്വസിക്കുകയും, ഇതിന്റെ യഥാർത്ഥ അർത്ഥം അല്ലാഹുവിലേക്ക് ഭരമേൽപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ചില പണ്ഡിതന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത്, ഈ അക്ഷരങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന്റെ നാമങ്ങളെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു എന്നാണ്. ഉദാഹരണത്തിന്, 'അലിഫ്' എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ലത്വീഫ് (لطيـف) എന്ന നാമത്തെയും, 'ലാം' എന്നത് മജീദ് (مجيـد) എന്ന നാമത്തെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അതായത് 'അന അല്ലാഹു അൽ-ലത്വീഫുൽ മജീദ്' (ഞാൻ അല്ലാഹുവാകുന്നു, ഞാൻ ലത്വീഫും മജീദുമാണ്). അതുപോലെ 'ഖാഫ്' എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഖാദിർ (قادر), ഖാഹിർ (قاهر) എന്നീ നാമങ്ങളെയും, 'നൂൻ' എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ നൂർ (نـور), നാസിർ (ناصـر) എന്നീ നാമങ്ങളെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. മറ്റൊരു വീക്ഷണപ്രകാരം, അറബി ഭാഷയിലെ അക്ഷരങ്ങൾ കൊണ്ടാണ് ഖുർആൻ നിർമ്മിതമായതെന്ന് ബോധ്യപ്പെടുത്താനാണ് ഇവ അവതരിപ്പിച്ചത്. മനുഷ്യർക്ക് അനുകരിക്കാൻ കഴിയാത്ത വിധം അല്ലാഹുവിന്റെ വചനം അമാനുഷികമാണെന്ന് തെളിയിക്കാൻ ഇത് സഹായിക്കുന്നു. എന്നാൽ,

മഹാനായ ശൈഖുൽ അക്ബർ (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത്, ഈ അക്ഷരങ്ങൾ അല്ലാഹുവും അവന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട റസൂലും സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തമ്മിലുള്ള രഹസ്യ സംഭാഷണങ്ങളാണെന്നാണ്. ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാമിന് പോലും അറിവില്ലാത്ത അർത്ഥങ്ങൾ അല്ലാഹു തന്റെ പ്രവാചകന് സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം വെളിപ്പെടുത്തിക്കൊടുത്തിരുന്നു. ചുരുക്കത്തിൽ, ഇവയുടെ യഥാർത്ഥ അർത്ഥം അല്ലാഹു വെളിപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കുന്നവർക്ക് മാത്രമേ മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിക്കൂ.

[سورة البقرة (2) : آية 2]

അലിഫ്-ലാം-മീം. ഈ വേദഗ്രന്ഥം, അതിൽ യാതൊരു സംശയവുമില്ലാത്തതാണ്. അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുന്നവർക്ക് *(تقوى)* ഇതൊരു മാർഗദർശിയാണ്. ഈ വചനങ്ങളിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ അസ്തിത്വത്തെയും വിശേഷണങ്ങളെയും കുറിച്ചുള്ള അഗാധമായ ജ്ഞാനമുണ്ട്. 'അലിഫ്' എന്നത് അല്ലാഹുവിനെയും, 'ലാം' എന്നത് ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാം എന്ന മലക്കിനെയും, 'മീം' എന്നത് മുഹമ്മദ് സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം എന്ന പ്രവാചകനെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നുവെന്ന് ചില പണ്ഡിതന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. വേദഗ്രന്ഥം എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ വചനമാണ്, അതിൽ സത്യത്തിന്റെ പ്രകാശമുണ്ട്. അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുകയും *(تقوى)* അവന്റെ കൽപ്പനകൾ അനുസരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവർക്ക് മാത്രമാണ് ഈ ഖുർആൻ നേർവഴി കാണിക്കുന്നത്. ഹൃദയത്തിൽ അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ആദരവും ഭയവും സൂക്ഷിക്കുന്നവർക്ക് മാത്രമേ ഇതിലെ രഹസ്യങ്ങൾ *(لطائف)* വെളിപ്പെടുകയുള്ളൂ.

സത്യമാർഗ്ഗത്തിൽ (طريق الحقيقة) സഞ്ചരിക്കുന്നവർക്ക് ഇത്തരം അസ്പഷ്ടമായ വചനങ്ങളുടെ (متشابه) വ്യാഖ്യാനം വഴക്കലുള്ള ഒരു പാതയാണ്. അറിവിൽ നിന്ന് വ്യതിചലിച്ചവരുടെ പാദങ്ങൾ ഇവിടെ ഇടറിപ്പോകുന്നു; അറിവിൽ അടിയുറച്ചവരുടെ (الراسخين فى العلم) ബുദ്ധികൾ പോലും ഇവിടെ വിസ്മയഭരിതരാകുന്നു. അല്ലാഹുവിനോടുള്ള മര്യാദയുടെ ഭാഗമായി ചിലർ ഇതിൽ മൗനം പാലിക്കുകയും, 'ഇതെല്ലാം നമ്മുടെ രക്ഷിതാവിങ്കൽ നിന്നുള്ളതാണ്, ഞങ്ങൾ ഇതിൽ വിശ്വസിക്കുന്നു' എന്ന് പറയുകയും ചെയ്തു. മറ്റു ചിലർ ഇതിന് വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ നൽകിയെങ്കിലും, അവ ലക്ഷ്യത്തിൽ നിന്ന് വളരെ അകന്നതായിരുന്നു. എങ്കിലും, ശരീഅത്തിന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ അവ സ്വീകാര്യവും യുക്തിക്ക് നിരക്കുന്നതുമാണ്. ഈ വചനങ്ങളുടെ യഥാർത്ഥ പൊരുൾ ഗ്രഹിക്കാൻ സാധിക്കുന്നത് ബുദ്ധിമാന്മാർക്ക് (أولوا الباب) മാത്രമാണ്. എന്നാൽ അതും അവരുടെ സ്വന്തം ചിന്തകൊണ്ടല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹു നൽകുന്ന പ്രത്യേകമായ ഉൾക്കാഴ്ചയും (الهام) പ്രകാശവും കൊണ്ടാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യം കൊണ്ട് ലഭിക്കുന്ന ഈ ജ്ഞാനം കേവലം

യുക്തിചിന്തയല്ല. അബ്ദുറഹ്മാൻ അൽ ബിസ്താമി റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ 'അൽ ഫവാഇഹുൽ മിസ്കിയ്യ'യിൽ രേഖപ്പെടുത്തുന്നു: ചില അമ്പിയാക്കൾക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ വഹ്യ് വഴിയും, ചില ഔലിയാക്കൾക്ക് പ്രകാശപൂർണ്ണമായ ഉൾക്കാഴ്ച (كشف) വഴിയും, ചില പണ്ഡിതന്മാർക്ക് സ്വീകാര്യമായ നിവേദനങ്ങളിലൂടെയും അക്ഷരങ്ങളുടെ രഹസ്യങ്ങൾ വെളിപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ സത്യമെന്തെന്നാൽ, ഈ ഉമ്മത്തിലെ ഭൂരിഭാഗം പേർക്കും അല്ലാഹു ഈ രഹസ്യങ്ങൾ മറച്ചുവെച്ചിരിക്കുന്നു. ഉന്നതവും നിമ്നവുമായ ലോകങ്ങളിൽ സ്വാധീനം ചെലുത്താൻ കഴിയുന്ന ചില പ്രത്യേക രഹസ്യങ്ങൾ മാത്രം അല്ലാഹു തന്റെ ഇഷ്ടദാസന്മാർക്ക് നൽകിയിട്ടുണ്ട്. 'തഅ്വീലാത്തു നജ്മിയ്യ'യിൽ പറയുന്നത്, ഖുർആനിൽ പരാമർശിച്ച നമസ്കാരത്തിന്റെ മൂന്ന് അവസ്ഥകൾ 'അലിഫ്-ലാം-മീം' (الـــم) എന്നതിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു എന്നാണ്. അലിഫ് എന്നത് ഖിയാമിനെയും (നിന്നുള്ള അവസ്ഥ), ലാം എന്നത് റുകൂഇനെയും, മീം എന്നത് സുജൂദിനെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. വിശ്വാസികളുടെ മിഅ്റാജായ (معـــراج) നമസ്കാരത്തിൽ അല്ലാഹുവുമായി സംവദിക്കുന്ന അടിമയ്ക്ക്, 'ഞങ്ങളെ നേർവഴിയിലാക്കേണമേ' (اهـــدنا) എന്ന പ്രാർത്ഥനയ്ക്ക് മറുപടിയായി അല്ലാഹു ഹിദായത്ത് നൽകുന്നു. അസ്പഷ്ടമായ വചനങ്ങളും (متشـــابه) വ്യക്തമായ വചനങ്ങളും (محكـــم) പാരായണ പ്രതിഫലത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ തുല്യമാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ഖുർആനിലെ ഒരു അക്ഷരം പാരായണം ചെയ്താൽ പത്ത് നന്മയുണ്ട്. അലിഫ്-ലാം-മീം എന്നത് ഒരു അക്ഷരമല്ല, മറിച്ച് അലിഫ് ഒരു അക്ഷരമാണ്, ലാം ഒരു അക്ഷരമാണ്, മീം ഒരു അക്ഷരമാണ്'. അങ്ങനെ 'അലിഫ്-ലാം-മീം' പാരായണം ചെയ്യുമ്പോൾ ഒമ്പത് നന്മകൾ ലഭിക്കുന്നു. 'ദാലിക്കൽ കിതാബ്' (ذلِكَ الْكِتـابُ) എന്നതിൽ 'അലിഫ്-ലാം-മീം' എന്നത് ഖുർആൻ എന്ന നാമത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. മുൻ വേദങ്ങളിൽ വാഗ്ദാനം ചെയ്യപ്പെട്ട പൂർണ്ണമായ ഗ്രന്ഥമാണ് ഇവിടെ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിന് തൗറാത്ത് നൽകിയപ്പോൾ, അത് പഠിക്കാൻ പ്രയാസമാണെന്ന് അദ്ദേഹം പരാതിപ്പെട്ടപ്പോൾ, അല്ലാഹു അരുളി: 'അവസാനത്തെ പ്രവാചകന് (മുഹമ്മദ് സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) ഞാൻ ഒരു ഗ്രന്ഥം നൽകും, അത് ഞാൻ എളുപ്പമാക്കും'. മുൻ വേദങ്ങളിലെ എല്ലാ അർത്ഥങ്ങളും മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ ഗ്രന്ഥത്തിൽ അല്ലാഹു സംഗ്രഹിച്ചു. അത് 114 അധ്യായങ്ങളായും, 30 ഭാഗങ്ങളായും, ഏഴ് ഭാഗങ്ങളായും, ഒടുവിൽ ഫാതിഹയിലെ ഏഴ് ആയത്തുകളായും, അതിലെ അർത്ഥങ്ങൾ 'ബിസ്മില്ലാഹി' എന്നതിലെ അക്ഷരങ്ങളായും അല്ലാഹു ചുരുക്കി നൽകി.

അലിഫ്-ലാം-മീം (الم) എന്ന അക്ഷരങ്ങളിലൂടെ അല്ലാഹു സൂറത്തുൽ ബഖറ ആരംഭിക്കുന്നു. തൗറാത്തിൽ അല്ലാഹു വാഗ്ദാനം ചെയ്തതും, മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമക്ക് അവതരിപ്പിച്ചു കൊടുത്തതുമായ വേദഗ്രന്ഥം ഇതാണെന്ന് ജൂതന്മാർ നിഷേധിച്ചപ്പോൾ, 'അതത്രേ ആ വേദഗ്രന്ഥം' (ذَلِكَ الْكِتَابُ) എന്ന്

അല്ലാഹു പ്രഖ്യാപിച്ചു. 'സംശയമില്ലാത്തത് (لا رَيْبَ) എന്നതിലെ 'റൈബ്' (ريب) എന്നത് മനസ്സിന്റെ അസ്വസ്ഥതയും ഉത്കണ്ഠയുമാണ്. സംശയം (شك) മനസ്സിനെ അസ്വസ്ഥമാക്കുന്നതുകൊണ്ട് അതിനെ 'റൈബ്' എന്ന് വിളിക്കുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'നിന്നെ അസ്വസ്ഥമാക്കുന്നതിനെ വിട്ട് അസ്വസ്ഥതയില്ലാത്തതിലേക്ക് നീ നീങ്ങുക'. സത്യം (صدق) മനസ്സിന് ശാന്തത നൽകുന്നു. ഈ വേദഗ്രന്ഥത്തിൽ സംശയത്തിന് സ്ഥാനമില്ല എന്നത് അതിന്റെ സ്വഭാവത്തെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്; മനുഷ്യർ സംശയിക്കുന്നുണ്ടോ ഇല്ലയോ എന്നത് അതിനെ ബാധിക്കുന്നില്ല. സൂര്യൻ പ്രകാശിക്കുന്നത് അന്ധൻ കാണാത്തതുകൊണ്ട് ഇല്ലാതാകുന്നില്ലല്ലോ. 'സന്മാർഗ്ഗം' (هدى) എന്നത് ദൈവഭയമുള്ളവർക്ക് (لِلْمُتَّقِينَ) മാത്രമായി ചുരുക്കിയത്, അവർ മാത്രമാണ് അതിന്റെ പ്രകാശത്തിൽ നിന്ന് ഗുണം സ്വീകരിക്കുന്നത് എന്നതുകൊണ്ടാണ്. 'തഖ്‌വ' (تقوى) എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ പാലിച്ചും വിരോധിച്ചവ വെടിഞ്ഞും ശിക്ഷയ്ക്കും തനിക്കുമിടയിൽ ഒരു മറ (وقاية) തീർക്കുക എന്നതാണ്. യുദ്ധക്കളത്തിൽ ശത്രുവിനും തനിക്കുമിടയിൽ പരിച (ترس) വെക്കുന്നത് പോലെ, അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിവിലക്കുകളെ ഒരു പരിചയാക്കി മാറ്റുന്നവനാണ് മുത്തഖീങ്ങൾ. ഇതിന് മൂന്ന് പദവികളുണ്ട്.

[سورة البقرة (2) : آية 3]

ആരാണ് ഈ മുത്തഖികൾ *(المتقون)?* അവർ അദൃശ്യത്തിൽ *(الغيب)* ദൃഢമായി വിശ്വസിക്കുന്നവരാണ്. കേവലം ബാഹ്യമായ കാഴ്ചകൾക്കപ്പുറം, ഹൃദയത്തിന്റെ ഉൾക്കാഴ്ചയാൽ *(بصيرة)* അവർ അല്ലാഹുവിന്റെ അസ്തിത്വത്തിലും അവന്റെ ഏകത്വത്തിലും, മലക്കുകളിലും, വേദഗ്രന്ഥങ്ങളിലും, പ്രവാചകന്മാരിലും, അന്ത്യനാളിലും, ഖദറിലും *(*ദൈവിക വിധി*)* ഉറച്ച വിശ്വാസം പുലർത്തുന്നു. ഈ അദൃശ്യ ലോകത്തിന്റെ നിഗൂഢതകളെയും, അതിലെ ദൈവിക രഹസ്യങ്ങളെയും അവർ ഹൃദയം കൊണ്ട് അംഗീകരിക്കുന്നു. അവർ നമസ്കാരം *(الصلاة)* യഥാവിധി നിലനിർത്തുന്നവരാണ്. കേവലം ശാരീരികമായ ചലനങ്ങളോ വാക്കുകളോ അല്ല, മറിച്ച് ഹൃദയസാന്നിധ്യത്തോടും *(حضور القلب)*, ഭക്തിയോടും *(خشوع)*, അല്ലാഹുവുമായുള്ള ആത്മീയ സംഭാഷണമായും *(مناجاة)* അവർ നമസ്കാരത്തെ കാണുന്നു. നമസ്കാരം അവർക്ക് ആത്മാവിന്റെ മിഅ്റാജ് *(معراج)* ആണ്, അല്ലാഹുവിലേക്ക് അടുക്കാനുള്ള മാർഗ്ഗമാണ്. അതിന്റെ ബാഹ്യരൂപം പോലെ തന്നെ ആന്തരികമായ ചൈതന്യവും അവർക്ക് പ്രധാനമാണ്. നാം അവർക്ക് നൽകിയതിൽ നിന്ന് അവർ ചിലവഴിക്കുകയും *(ينفقون)* ചെയ്യുന്നു. ഇത് കേവലം ധനം മാത്രമല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹു അവർക്ക് നൽകിയ എല്ലാ അനുഗ്രഹങ്ങളിൽ നിന്നും – അറിവ്, സമയം, ആരോഗ്യം, കഴിവുകൾ, ആത്മീയമായ അവസ്ഥകൾ – എല്ലാം അവന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ, അവന്റെ സൃഷ്ടികൾക്കായി അവർ ഉദാരമായി ചിലവഴിക്കുന്നു. തങ്ങളുടെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ളതെല്ലാം അല്ലാഹുവിന്റെ അമാനത്താണെന്ന് *(*അമാനത്ത്*)* അവർ തിരിച്ചറിയുന്നു, അതിൽ നിന്ന് അവന്റെ തൃപ്തിക്കായി അവർ ചിലവഴിക്കുന്നു.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിലെ ഈ ഭാഗം ദൈവഭയത്തിന്റെ (تقوى) മൂന്ന് തലങ്ങളെ വിവരിക്കുന്നു. ഒന്നാമത്തേത്, അവിശ്വാസത്തിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിന്നുകൊണ്ട് ശാശ്വതമായ നരകശിക്ഷയിൽ നിന്ന് രക്ഷനേടലാണ്. രണ്ടാമത്തേത്, പാപകരമായ എല്ലാ കാര്യങ്ങളിൽ നിന്നും—അത് ചെറിയ പാപങ്ങളാണെങ്കിൽ പോലും—വിട്ടുനിൽക്കുക എന്നതാണ്. ഇതാണ് ശരീഅത്തിൽ പൊതുവെ ദൈവഭയം (تقوى) എന്ന് അറിയപ്പെടുന്നത്. മൂന്നാമത്തേത്, ഹൃദയത്തെ അല്ലാഹുവിൽ (حق عز وجل) നിന്ന് വ്യതിചലിപ്പിക്കുന്ന എല്ലാ കാര്യങ്ങളിൽ നിന്നും മനസ്സിനെ ശുദ്ധീകരിക്കുകയും പൂർണ്ണമായി അവനിലേക്ക് തിരിയുകയും ചെയ്യുക എന്നതാണ്. ഇതാണ് യഥാർത്ഥ ദൈവഭയം (تقوى حقيقية). പ്രവാചകന്മാരുടെ (عليهم السلام) ഉന്നത പദവി ഇതാണ്; അവർക്ക് പ്രവാചകത്വത്തിന്റെയും (نبوة) വിലായത്തിന്റെയും (ولاية)

പദവികൾ ഒരുപോലെ ലഭിച്ചു. ഭൗതിക ലോകത്തെ കാര്യങ്ങൾ അവരെ ആത്മീയ ഉന്നമനത്തിൽ നിന്ന് തടഞ്ഞില്ല. ഇസ്‌ലാമിക മാർഗ്ഗദർശനം (هداية) പൊതുജനങ്ങൾക്ക് ഇസ്‌ലാമിലൂടെയും, പ്രത്യേക വിഭാഗത്തിന് ഇഖ്സാനിലൂടെയും (إحسان), അതിവിശിഷ്ടർക്ക് മറകൾ നീങ്ങി സത്യം നേരിട്ട് ദർശിക്കുന്നതിലൂടെയുമാണ് ലഭിക്കുന്നത്. നജ്മുദ്ദീൻ കുബ്റ റഹിമഹുള്ളാഹിന്റെ വ്യാഖ്യാനപ്രകാരം, അല്ലാഹുവിനോട് ചെയ്ത ഉടമ്പടി (عهد) പാലിക്കുന്നവരാണ് മുത്തഖീങ്ങൾ. ഇമാം ഇബ്നു സീരീൻ, അബൂ യസീദ് അൽ ബസ്താമി, ഇമാം അബൂ ഹനീഫ (റഹിമഹുള്ളാഹ്) എന്നിവരുടെ ജീവിതത്തിലെ സൂക്ഷ്മതകൾ—ചെറിയ കാര്യങ്ങളിൽ പോലും മറ്റുള്ളവരുടെ അവകാശം ഹനിക്കപ്പെടാതിരിക്കാനുള്ള അവരുടെ ജാഗ്രത—ഇവിടെ ഉദാഹരണമായി വിവരിക്കുന്നു. വിശ്വാസം (إيمان) എന്നത് ഹൃദയം കൊണ്ടുള്ള അംഗീകാരമാണ്. വിശ്വാസി അല്ലാഹുവിനെ വിശ്വസിക്കുന്നു, അല്ലാഹു തന്റെ ഔദാര്യം കൊണ്ട് അടിമകളെ ശിക്ഷയിൽ നിന്ന് സുരക്ഷിതരാക്കുന്നു. ശരീഅത്തിൽ വിശ്വാസം എന്നത് ഹൃദയം കൊണ്ടുള്ള വിശ്വാസവും, നാവുകൊണ്ടുള്ള പ്രഖ്യാപനവും, അവയവങ്ങൾ കൊണ്ടുള്ള കർമ്മവുമാണ്.

വിശ്വാസം (ഇമാൻ) എന്നത് കേവലം ബാഹ്യമായ ഒരു പ്രകടനമല്ല, മറിച്ച് ഹൃദയത്തിന്റെ ആഴങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള സത്യപ്പെടുത്തലാണ് (തസ്ദീഖ്). ഒരാൾ പുറമെ മുസ്ലിമായി കാണപ്പെട്ടാലും ഉള്ളിൽ സത്യപ്പെടുത്താത്തവനാകാം. മൗലാനാ അബൂ സഊദ് റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ തഫ്സീറിൽ വ്യക്തമാക്കുന്നത് പ്രകാരം, നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം കൊണ്ടുവന്ന കാര്യങ്ങൾ—ഏകദൈവ വിശ്വാസം (തൗഹീദ്), പ്രവാചകത്വം (നബുവ്വത്ത്), പരലോക ജീവിതം (ബഅ്സ്), പ്രതിഫലം (ജസാഅ്) തുടങ്ങിയവ—അനിവാര്യമായും വിശ്വസിക്കലാണ് വിശ്വാസത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനം. വിശ്വാസത്തിന് കേവലം ഹൃദയത്തിലെ സത്യപ്പെടുത്തൽ മതിയോ അതോ നാവുകൊണ്ടുള്ള അംഗീകാരവും (ഇഖ്റാർ) അനിവാര്യമാണോ എന്നതിൽ പണ്ഡിതന്മാർക്കിടയിൽ അഭിപ്രായ വ്യത്യാസമുണ്ട്. ശൈഖ് അശ്അരി റഹിമഹുള്ളാഹിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ ഹൃദയത്തിലെ സത്യപ്പെടുത്തൽ മതിയാകും. എന്നാൽ ഇമാം അബൂ ഹനീഫ റഹിമഹുള്ളാഹിന്റെ മദ്ഹബ് പ്രകാരം നാവുകൊണ്ടുള്ള അംഗീകാരവും വിശ്വാസത്തിന്റെ ഭാഗമാണ്. ഇതാണ് സത്യസന്ധമായ വീക്ഷണം. കർമ്മങ്ങൾ വിശ്വാസത്തിന്റെ ഭാഗമാണോ എന്നതിൽ പണ്ഡിതന്മാർക്കിടയിൽ ചർച്ചകളുണ്ട്. ഹൃദയത്തിൽ വിശ്വസിക്കാത്തവൻ കപടവിശ്വാസിയും (മുനാഫിഖ്), നാവുകൊണ്ട് അംഗീകരിക്കാത്തവൻ അവിശ്വാസിയും (കാഫിർ), കർമ്മങ്ങളിൽ വീഴ്ച വരുത്തുന്നവൻ പാപിയുമാണ് (ഫാസിഖ്). അദൃശ്യമായ കാര്യങ്ങൾ (ഗൈബ്) എന്നത് ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്കോ ബുദ്ധിക്കോ നേരിട്ട് ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിയാത്ത കാര്യങ്ങളാണ്. ഇതിൽ അല്ലാഹുവിന് മാത്രം അറിയുന്നവയും, പ്രവാചകന്മാരിലൂടെയും വേദങ്ങളിലൂടെയും നമുക്ക് അറിവ്

ലഭിച്ചവയും ഉൾപ്പെടുന്നു. അദൃശ്യ കാര്യങ്ങളിൽ വിശ്വസിക്കുക (യുമിനൂന ബിൽ ഗൈബ്) എന്നത് വിശ്വാസികളുടെ ഉന്നതമായ പദവിയാണ്. അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു മസ്ഊദ് റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറഞ്ഞതുപോലെ, പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയെ നേരിൽ കാണാതെ വിശ്വസിക്കുന്നതാണ് ഏറ്റവും ഉത്തമമായ വിശ്വാസം. ഇസ്‌ലാം, ഈമാൻ, ഇഹ്സാൻ എന്നിവയെക്കുറിച്ച് ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാം പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോട് ചോദിച്ച പ്രസിദ്ധമായ ഹദീസിൽ, അല്ലാഹുവിനെ കാണുന്നുവെന്ന ബോധത്തോടെ ആരാധിക്കുന്നതാണ് ഇഹ്സാൻ എന്ന് പഠിപ്പിക്കുന്നു.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, 'അടിമസ്ത്രീ തന്റെ യജമാനത്തിയെ പ്രസവിക്കുകയും, നഗ്നപാദരും ദരിദ്രരുമായ ആട്ടിടയന്മാർ കെട്ടിട നിർമ്മാണത്തിൽ മത്സരിക്കുകയും ചെയ്യുക' എന്ന ഹദീസിലെ പരാമർശം അന്ത്യനാളിന്റെ അടയാളങ്ങളെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. തുടർന്ന് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ഉമർ റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിനോട് ചോദിച്ചു: 'ആ വന്നത് ആരാണെന്ന് നിനക്കറിയാമോ?' അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'അല്ലാഹുവും റസൂലുമാണ് കൂടുതൽ അറിയുന്നവർ.' അവിടുന്ന് പറഞ്ഞു: 'അത് ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാം ആണ്, നിങ്ങളുടെ ദീനിനെ പഠിപ്പിക്കാൻ വന്നതാണ്.' നജ്മുദ്ദീൻ കുബ്റാ ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു തന്റെ തഅ്‌വീലാത്തിൽ പറയുന്നു: 'അദൃശ്യമായതിൽ വിശ്വസിക്കുന്നു' (يؤمنـون بالغيب) എന്നതിനർത്ഥം അല്ലാഹു നൽകിയ ആത്മീയ പ്രകാശം (نور) കൊണ്ട് ഹൃദയത്തിൽ കാണുന്നു എന്നാണ്. സത്യവിശ്വാസി അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശത്താൽ കാണുന്നു എന്ന ഹദീസ് ഇതിനെ സാധൂകരിക്കുന്നു. അദൃശ്യം (غيـب) രണ്ട് വിധമാണ്; ഒന്ന്, നിന്നിൽ നിന്ന് മറഞ്ഞതും, മറ്റൊന്ന് നീ മറഞ്ഞുപോയതും. ആത്മീയ ലോകം (عالم الأرواح) നിന്നിൽ നിന്ന് മറഞ്ഞതാണ്, കാരണം 'അലസ്തു ബിറബ്ബിക്കും' എന്ന ഉടമ്പടി വേളയിൽ നീ അവിടെ ഹാജറായിരുന്നു. എന്നാൽ ഭൗതിക ശരീരവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടപ്പോൾ നീ അത് മറന്നു. രണ്ടാമത്തേത്, അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യമാണ് (حضرة الربوبية). നീ അവനിൽ നിന്ന് അകന്നതല്ല, മറിച്ച് നിന്റെ അസ്തിത്വം കൊണ്ട് നീ അവനിൽ നിന്ന് മറഞ്ഞുപോയതാണ്. അവൻ നിനക്ക് ഏറ്റവും അടുത്താണ്, 'നാം അവനോട് അവന്റെ പിരടിയിലെ ഞരമ്പിനേക്കാൾ അടുത്താണ്' എന്ന് അല്ലാഹു പറയുന്നു. ശൈഖ് സഅ്ദി പാടുന്നു: 'എന്റെ പ്രിയതമൻ എന്നേക്കാൾ അടുത്താണ്, എന്നിട്ടും ഞാൻ അവനിൽ നിന്ന് അകന്നവനാണ് എന്നതാണ് അത്ഭുതം.' തുടർന്ന് 'നമസ്കാരം നിലനിർത്തുന്നു' (ويقيمـون الصلاة) എന്നതിനെക്കുറിച്ച് പറയുന്നു. നമസ്കാരം (صلاة) എന്നത് പ്രാർത്ഥന, സ്തുതി, പാരായണം, കാരുണ്യം എന്നീ അർത്ഥങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. നമസ്കാരം നിലനിർത്തുക എന്നതിനർത്ഥം അതിന്റെ ബാഹ്യമായ ഫർളുകളും സുന്നത്തുകളും പാലിക്കുന്നതിനോടൊപ്പം, ഹൃദയസാന്നിധ്യത്തോടെയും ഭക്തിയോടെയും (خشـوع) അല്ലാഹുവിലേക്ക് തിരിയുക എന്നതാണ്. ഇബ്രാഹിം

നഖഈ റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: 'ആരെങ്കിലും റുകൂഉം സുജൂദും വേഗത്തിൽ ചെയ്യുന്നത് കണ്ടാൽ അവന്റെ കുടുംബത്തോട് കരുണ കാണിക്കുക.' ഹാതിം അസ്സായിദ് റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ നമസ്കാരത്തെക്കുറിച്ച് പറയുന്നു: 'നമസ്കാര സമയം ആകുമ്പോൾ ഞാൻ പൂർണ്ണമായി വുളൂഅ് എടുക്കുന്നു. ശേഷം എന്റെ അവയവങ്ങൾ ശാന്തമാകുന്നതുവരെ കാത്തിരിക്കുന്നു. കഅ്ബ എന്റെ പുരികങ്ങൾക്കിടയിലും, മഖാമു ഇബ്രാഹിം എന്റെ നെഞ്ചിന് നേരെയും, അല്ലാഹു എന്റെ മുകളിൽ എന്റെ ഹൃദയത്തിലുള്ളത് അറിയുന്നവനായും ഞാൻ സങ്കൽപ്പിക്കുന്നു.'

ഹസ്രത്ത് ഹാതിം അൽ-അസം റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ നമസ്കാരത്തെക്കുറിച്ച് വിവരിക്കുന്നു: 'ഞാൻ സിറാത്ത് പാലത്തെ മുന്നിലും, സ്വർഗ്ഗത്തെ വലതുഭാഗത്തും, നരകത്തെ ഇടതുഭാഗത്തും, മലക്കുൽ മൗത്തിനെ പിന്നിലും സങ്കൽപ്പിക്കുന്നു. ഇത് എന്റെ അവസാനത്തെ നമസ്കാരമാണെന്ന് ഞാൻ കരുതുന്നു.' തുടർന്ന് അദ്ദേഹം അതീവ ഭക്തിയോടെ തക്ബീർ ചൊല്ലുകയും, ചിന്താപൂർവ്വം ഖുർആൻ പാരായണം ചെയ്യുകയും, വിനയത്തോടെ റുകൂഅ് ചെയ്യുകയും, താഴ്മയോടെ സുജൂദ് ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു. ശേഷം പൂർണ്ണതയോടെ ഇരുന്ന്, പ്രതീക്ഷയോടെ തശഹ്ഹുദ് ചൊല്ലി, സുന്നത്തായ രീതിയിൽ സലാം വീട്ടുന്നു. ആ നമസ്കാരത്തെ ഇഖ്ലാസ് (إخلاص) അഥവാ നിഷ്കളങ്കതയിൽ സമർപ്പിക്കുന്നു. ഭയവും (خوف) പ്രതീക്ഷയും (رجاء) ഇടയിൽ നിന്നുകൊണ്ട് ക്ഷമ കൈക്കൊള്ളാൻ പ്രതിജ്ഞ ചെയ്യുന്നു. ഇത് കേട്ട ആസിം റഹിമഹുള്ളാഹ് കരഞ്ഞുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു: 'ഇത്രയും ഉന്നതമായ ഒരു നമസ്കാരം ഞാൻ ഇതുവരെ നിർവ്വഹിച്ചിട്ടില്ല.' നമസ്കാരം എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനയാണ്. 'നമസ്കാരം നിലനിർത്തുക' (أقيموا الصلاة) എന്ന കൽപ്പന പ്രകാരം, അതിനെ കൃത്യസമയത്ത് ജമാഅത്തായി, ഖുശൂഅ് (خشوع) അഥവാ ഭക്തിയോടെ നിർവ്വഹിക്കണം. ജനങ്ങൾ നമസ്കാരത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ പല തട്ടിലാണ്. നമസ്കാരത്തെ നിഷേധിച്ച അബൂജഹലിനെപ്പോലെയുള്ളവർക്ക് നരകമാണ് പ്രതിഫലം. നമസ്കാരം പാഴാക്കിയ വേദക്കാരെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹു 'ഗയ്യ്' (غي) എന്ന നരകത്തെക്കുറിച്ച് മുന്നറിയിപ്പ് നൽകുന്നു. മടിയോടെ നമസ്കരിക്കുന്ന മുനാഫിഖുകൾക്ക് 'വയ്ൽ' (ويل) എന്ന നരകമാണ്. നമസ്കാരം കൃത്യസമയത്ത് നിർവ്വഹിക്കാത്തവർക്ക് കഠിനമായ ശിക്ഷയുണ്ട്. എന്നാൽ, പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം മാതൃകയാക്കിയ ഉത്തമരായ വിശ്വാസികൾ നമസ്കാരത്തെ അതിന്റെ എല്ലാ നിബന്ധനകളോടും കൂടി കൃത്യമായി നിർവ്വഹിക്കുന്നു. അവർക്ക് അല്ലാഹു ഫിർദൗസ് (فردوس) എന്ന ഉന്നത സ്വർഗ്ഗം വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നു. ജമാഅത്തായി നമസ്കരിക്കുക എന്നത് ഫർള് കിഫായ (فرض كفاية) ആകുന്നു.

ഷാഫിഈ മദ്ഹബ് പ്രകാരം ജമാഅത്തായി നമസ്കരിക്കുന്നത് സുന്നത്താണ്. ഒരാൾ തനിച്ച് നമസ്കരിച്ചാൽ നമസ്കാരം സാധുവാകും, എന്നാൽ ജമാഅത്തിന്റെ ശ്രേഷ്ഠത (فضل الجماعة) നഷ്ടപ്പെടും. ഇമാം അഹ്മദ് ബിൻ ഹമ്പൽ (റഹിമഹുള്ളാഹ്) അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത് ജമാഅത്ത് ഫർളാണെന്നാണ്. നമ്മുടെ

വീക്ഷണത്തിൽ അത് ഫർളല്ലെങ്കിലും, ഒരു മുസ്ലിം അത് മുടങ്ങാതെ സൂക്ഷിക്കാൻ ബാധ്യസ്ഥനാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'നമ്മുടെ ജനമേ, അല്ലാഹുവിന്റെ ക്ഷണിക്കുന്നവന് ഉത്തരം നൽകുക'. ചില പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നത്, ഇവിടെ 'ക്ഷണിക്കുന്നവൻ' (داعي) എന്നത് അഞ്ചുനേരത്തെ നമസ്കാരത്തിന് വിളിക്കുന്ന മുഅദ്ദിനുകളാണ് എന്നാണ്. ജമാഅത്ത് ഉപേക്ഷിക്കുന്നവൻ മദ്യപാനിയെക്കാളും, അന്യായമായി ഒരാളെ കൊല്ലുന്നവനെക്കാളും, ഏഷണി പറയുന്നവനെക്കാളും, മാതാപിതാക്കളെ വേദനിപ്പിക്കുന്നവനെക്കാളും, മന്ത്രവാദിയെക്കാളും, ജ്യോതിഷിയെക്കാളും, പരദൂഷണം പറയുന്നവനെക്കാളും മോശമാണ്. അവൻ തൗറാത്തിലും ഇൻജീലിലും സബൂറിലും ഖുർആനിലും ശപിക്കപ്പെട്ടവനാണ്. മലക്കുകളുടെ നാവുകൊണ്ടും അവൻ ശപിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അവൻ രോഗിയായാൽ സന്ദർശിക്കരുത്, മരിച്ചാൽ ജനാസയിൽ പങ്കെടുക്കരുത്. നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) അരുളി: 'ജമാഅത്ത് ഉപേക്ഷിക്കുന്നവൻ എന്നിൽപ്പെട്ടവനല്ല, ഞാൻ അവനിൽപ്പെട്ടവനുമല്ല. അവന്റെ ഒരു സുന്നത്തോ ഫർളോ അല്ലാഹു സ്വീകരിക്കുകയില്ല'. അവർ ഈ അവസ്ഥയിൽ മരിച്ചാൽ നരകമാണ് അവർക്ക് കൂടുതൽ അർഹമായത്. നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) അരുളി: 'ജനങ്ങൾക്ക് നമസ്കരിക്കാൻ ഒരാളെ ഏൽപ്പിച്ച്, ജമാഅത്തിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുന്നവരുടെ വീടുകൾ കത്തിച്ചുകളയാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു'. ഇത് ജമാഅത്ത് ഉപേക്ഷിക്കുന്നവരുടെ വീട് കത്തിക്കുന്നത് അനുവദനീയമാണെന്ന് സൂചിപ്പിക്കുന്നു, കാരണം നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) ഒരു പാപത്തിന് മുതിരുകയില്ല. സുന്നത്ത് മുഅക്കദ ഉപേക്ഷിച്ചാൽ വീട് കത്തിക്കാമെങ്കിൽ, ഫർളും വാജിബും ഉപേക്ഷിച്ചാൽ എന്തായിരിക്കും അവസ്ഥ എന്ന് ചിന്തിക്കുക. ഇബ്നു അബ്ബാസ് (റളിയള്ളാഹു അൻഹുമാ) പറയുന്നു: നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ് എന്ന സാക്ഷ്യവുമായി നിയോഗിക്കപ്പെട്ടു, അത് സത്യപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ നമസ്കാരം, സകാത്ത്, നോമ്പ്, ഹജ്ജ്, ജിഹാദ് എന്നിവ കൂട്ടിച്ചേർക്കപ്പെട്ടു. മിഅ്റാജ് രാവിലാണ് അഞ്ചുനേരത്തെ നമസ്കാരം നിർബന്ധമാക്കിയത്. അല്ലാഹുവുമായുള്ള ഏറ്റവും വലിയ സാമീപ്യവും സംഭാഷണവുമാണ് മിഅ്റാജ്. അല്ലാഹു തന്റെ ദാസനെ തന്നിലേക്ക് അടുപ്പിക്കുന്ന ഏറ്റവും വലിയ ആരാധനയാണ് നമസ്കാരം. നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) മിഅ്റാജ് രാവിൽ മലക്കുകളുടെ ആരാധനകൾ കണ്ടു. മലക്കുകളിൽ ചിലർ റുകൂഇലും ചിലർ സുജൂദിലുമാണ്. അല്ലാഹു തന്റെ ഉമ്മത്തിന് മലക്കുകളുടെ ആരാധനയുടെ പ്രതിഫലം അഞ്ചുനേരത്തെ നമസ്കാരത്തിലൂടെ നൽകി. നമസ്കാരങ്ങൾ രണ്ട്, മൂന്ന്, നാല് റക്അത്തുകളാക്കിയത് മലക്കുകളുടെ ചിറകുകളുടെ എണ്ണത്തിന് അനുസരിച്ചാണ്. അഞ്ചുനേരത്തെ നമസ്കാരം എന്നത് അല്ലാഹു നൽകിയ ഇളവാണ്. ഓരോ നമസ്കാരത്തിനും പത്ത് പ്രതിഫലം വീതം അമ്പത് നമസ്കാരത്തിന്റെ പ്രതിഫലം അല്ലാഹു നൽകുന്നു.

അഞ്ചു നേരത്തെ നമസ്കാരങ്ങൾ നിശ്ചയിച്ചതിലെ രഹസ്യം ഇതാണ്: മുൻകാല സമുദായങ്ങളിൽ ഈ നമസ്കാരങ്ങൾ വ്യത്യസ്ത സമയങ്ങളിലായാണ് നിർവഹിക്കപ്പെട്ടിരുന്നത്. എന്നാൽ അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല അവയെല്ലാം നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് മുസ്തഫ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അവർകൾക്കായി ഒരുമിച്ചു കൂട്ടി. കാരണം, ഇഹലോകത്തും പരലോകത്തുമുള്ള എല്ലാ ഉൽകൃഷ്ട ഗുണങ്ങളുടെയും സംഗമസ്ഥാനമാണ് അവിടുന്ന്. അവിടുത്തെ സമുദായവും അപ്രകാരം തന്നെ. ആദം അലൈഹിസ്സലാം സുബ്ഹി നമസ്കാരവും, ഇബ്രാഹീം അലൈഹിസ്സലാം ളുഹ്റും, യൂനുസ് അലൈഹിസ്സലാം അസ്റും, ഈസാ അലൈഹിസ്സലാം മഗ്രിബും, മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം ഇശാഉം ആദ്യമായി നിർവഹിച്ചു. ഇതാണ് അഞ്ചു നമസ്കാരങ്ങൾ എന്ന ക്രമീകരണത്തിന്റെ രഹസ്യം. മറ്റൊരു അഭിപ്രായപ്രകാരം, ആദം അലൈഹിസ്സലാം അഞ്ചു നമസ്കാരങ്ങളും നിർവഹിച്ചിരുന്നു, പിന്നീട് അവ പ്രവാചകന്മാർക്കിടയിൽ വിഭജിക്കപ്പെടുകയായിരുന്നു. വിത്ർ നമസ്കാരം ആദ്യമായി നിർവഹിച്ചത് നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അവർകളാണ്, അത് മിഅ്റാജ് രാവിലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് 'എന്റെ റബ്ബ് എനിക്ക് ഒരു നമസ്കാരം അധികമായി നൽകി' എന്ന് അവിടുന്ന് അരുളിയത്. സുജൂദിലേക്ക് ആദ്യം കടന്നുവന്നത് ജിബ്രീൽ അലൈഹിസ്സലാം ആണ്, അതുകൊണ്ടാണ് അദ്ദേഹം പ്രവാചകന്മാരുടെ കൂട്ടുകാരനും സേവകനുമായത്. 'സുബ്ഹാനല്ലാഹ്' എന്ന് ആദ്യം പറഞ്ഞത് ജിബ്രീൽ അലൈഹിസ്സലാം ആണ്, 'അൽഹംദുലില്ലാഹ്' എന്ന് ആദം അലൈഹിസ്സലാം, 'ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്' എന്ന് നൂഹ് അലൈഹിസ്സലാം, 'അല്ലാഹു അക്ബർ' എന്ന് ഇബ്രാഹീം അലൈഹിസ്സലാം, 'ലാ ഹൗല വലാ ഖുവ്വത്ത ഇല്ലാ ബില്ലാഹിൽ അലിയ്യുൽ അളീം' എന്ന് നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അവർകളും പറഞ്ഞു. ശൈഖ് ജലാലുദ്ദീൻ റൂമി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'സൃഷ്ടികളുടെ കർമ്മങ്ങളിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ ഇടപെടലില്ലാത്തതായി ഒന്നുമില്ല, അതിനാൽ ആരെയും കുറ്റപ്പെടുത്തരുത്. നിർബന്ധിത കർമ്മവും (ജബ്ർ - جبر) സ്വതന്ത്രമായ കർമ്മവും (ഇഖ്തിയാർ - اختيار) തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം മനസ്സിലാക്കാൻ ഒരു ഉദാഹരണം ചിന്തിക്കുക. വിറയ്ക്കുന്ന കൈയും, ഒരാൾ പിടിച്ചു കുലുക്കുന്ന കൈയും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം പോലെയാണിത്. രണ്ടും ചലനമാണെങ്കിലും അവ രണ്ടും തുല്യമല്ല.' നമസ്കാരത്തിന്റെ തുടക്കം അതിന്റെ സ്ഥാപനമാണ് (ഇഖാമ - إقامة), തുടർന്ന് അതിന്റെ നിലനിൽപ്പും (ഇദാമ - إدام). ബാഹ്യവും ആന്തരികവുമായ നിബന്ധനകൾ പാലിച്ച് നമസ്കാരം നിലനിർത്തുക. നമസ്കാരത്തിന്റെ ഉള്ളടക്കം അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തിന്റെ പ്രവാഹങ്ങളെ (നഫഹാത്ത് - نفحات) സ്വീകരിക്കാനുള്ള സന്നദ്ധതയാണ്. വുളൂഇലെ ഓരോ ഘടകവും ആത്മീയ ശുദ്ധിയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. കൈ കഴുകുന്നത് പാപങ്ങളിൽ നിന്നും മൃഗീയമായ സ്വഭാവങ്ങളിൽ നിന്നും മനസ്സിനെ ശുദ്ധീകരിക്കുന്നതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

മുഖം കഴുകുന്നത് ദുൻയാവിനോടുള്ള അമിത പ്രേമത്തിൽ നിന്ന് മനസ്സിനെ ശുദ്ധീകരിക്കുന്നതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഖിബ്‌ലയിലേക്ക് തിരിയുക എന്നത് അല്ലാഹുവിലേക്കല്ലാതെ മറ്റൊന്നിലേക്കും ശ്രദ്ധ തിരിക്കാതിരിക്കലാണ്.

സത്യത്തെ (അല്ലാഹുവിനെ) എല്ലാ വസ്തുക്കളേക്കാളും വലുതായി ഹൃദയത്തിൽ കാണുകയെന്നതാണ് തക്ബീർ (تكبــــير). ആഗ്രഹത്തിലും സ്നേഹത്തിലും മഹത്വത്തിലും അല്ലാഹുവിനെ മാത്രം മുൻനിർത്തുക. തക്ബീറിനോടൊപ്പം നിയ്യത്ത് (نيـــة) ചേർത്തുവെക്കുന്നത്, അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ആത്മാർത്ഥമായ തേട്ടം മറ്റെല്ലാത്തിനെയും അവഗണിച്ചുകൊണ്ടായിരിക്കണം എന്നതിലേക്കുള്ള സൂചനയാണ്. അല്ലാഹു അല്ലാത്തതിനെ ആഗ്രഹിക്കുന്നവൻ യഥാർത്ഥത്തിൽ അവനെയാണ് വലുതാക്കുന്നത്. അപ്പോൾ അവന്റെ നമസ്കാരം പൂർണ്ണമാകുന്നില്ല. 'അല്ലാഹു അക്ബർ' എന്ന് പറയുന്നതിന് പകരം മറ്റൊന്നിനെ വലുതാക്കിയാൽ നമസ്കാരം സാധുവാകില്ല. വലതു കൈ ഇടതു കൈക്ക് മുകളിൽ നെഞ്ചിൽ വെക്കുന്നത്, ഉടമസ്ഥന്റെ മുന്നിൽ അടിമത്തത്തിന്റെ അടയാളം കാണിക്കാനും ഹൃദയത്തെ അന്യമായ ചിന്തകളിൽ നിന്ന് സംരക്ഷിക്കാനുമാണ്. ഖുർആൻ പാരായണം തുടങ്ങുമ്പോൾ 'വജ്ജഹ്തു' (وجهـت) എന്ന് ചൊല്ലുന്നത്, അല്ലാഹു അല്ലാത്തതിലേക്കുള്ള ചായ്‌വുകളിൽ നിന്ന് ഹൃദയത്തെ ശുദ്ധീകരിക്കുന്നതിനാണ്. ഫാതിഹ ഓതൽ നിർബന്ധമായത്, അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തിന്റെ പ്രവാഹങ്ങളെ (نفحات) തേടാനും അവന് സ്തുതി അർപ്പിക്കാനുമാണ്. നമസ്കാരത്തിലെ നിൽപ്പ്, റുകൂഅ്, സുജൂദ് എന്നിവ ആത്മാവ് താൻ വന്ന ലോകത്തേക്ക് തിരിച്ചുപോകുന്നതിന്റെ പ്രതീകമാണ്. നിൽപ്പ് മനുഷ്യന്റെയും, റുകൂഅ് മൃഗങ്ങളുടെയും, സുജൂദ് സസ്യങ്ങളുടെയും പ്രത്യേകതയാണ്. ഈ ലോകത്ത് മനുഷ്യൻ അനുഭവിക്കുന്ന പരീക്ഷണങ്ങൾ ആത്മാവിന് ഉന്നതമായ നേട്ടങ്ങൾ കൈവരിക്കാനുള്ള അവസരമാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'സൃഷ്ടികളെ ഞാൻ സൃഷ്ടിച്ചത് അവർക്ക് ലാഭം ലഭിക്കാനാണ്, എനിക്ക് ലാഭം ലഭിക്കാനല്ല.' ഈമാനുകൊണ്ടും സൽകർമ്മങ്ങൾ കൊണ്ടും മനുഷ്യൻ തന്റെ അഹങ്കാരത്തെ ഇല്ലാതാക്കി, ഉന്നതമായ ലക്ഷ്യത്തിലേക്ക് (علو الهمة) ഉയരുന്നു. റുകൂഇലൂടെ മൃഗസഹജമായ സ്വഭാവങ്ങളെ മറികടന്ന് ക്ഷമയും സഹനവും നേടുന്നു. സുജൂദിലൂടെ സസ്യസഹജമായ താഴ്ചയിൽ നിന്ന് വിമോചനം നേടി, ശാശ്വതമായ വിജയം നൽകുന്ന ഖുശൂഅ് (خشوع) എന്ന ഉന്നത പദവിയിൽ എത്തുന്നു. ഇതാണ് മനുഷ്യൻ പേറിയ അമാനത്തിന്റെ (أمانة) പൂർണ്ണത.

റൂഹുൽ ബയാൻ എന്ന തഫ്സീറിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുല്ലാഹ് വിവരിക്കുന്നു: മനുഷ്യൻ തന്റെ ജൈവികവും സസ്യതുല്യവുമായ അവസ്ഥകളെ മറികടന്ന്, സത്യദൈവത്തിന്റെ കാരുണ്യവായ്പുകൾക്ക് (نفحات) പാത്രീഭൂതനാകാൻ പരിശ്രമിക്കണം. തന്റെ അസ്തിത്വമെന്ന അഹന്തയെ (انانيـة) ഉഴിഞ്ഞുവെക്കുക എന്നത് നമസ്കരിക്കുന്നവരുടെ നിബന്ധനയാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'അവർ നമസ്കാരം നിലനിർത്തുകയും നാം അവർക്ക് നൽകിയതിൽ നിന്ന് ചെലവഴിക്കുകയും

ചെയ്യുന്നു'. ഭാഷാപരമായി 'രിസ്ഖ് (رزق) എന്നാൽ ദാനം എന്നാണർത്ഥം. എന്നാൽ സാങ്കേതികമായി ജീവികൾക്ക് പ്രയോജനപ്പെടുന്നതെന്തോ അതാണ് രിസ്ഖ്. അഹ്ലുസ്സുന്നത്തി വൽ ജമാഅത്തിന്റെ വീക്ഷണത്തിൽ ഇത് ഹലാലും ഹറാമും ഉൾക്കൊള്ളുന്നുണ്ടെങ്കിലും, ഈ ആയത്തിൽ അത് ഹലാലിലേക്ക് മാത്രമായി ചുരുക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. കാരണം, ഇത് സ്തുതിക്കപ്പെടുന്ന ഒരു സന്ദർഭമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ നാമങ്ങളിൽ ബഹുവചനം പ്രയോഗിച്ചത് രാജാക്കന്മാരുടെ ശൈലിയാണ്. അല്ലാഹു രാജാധിരാജാവാണല്ലോ. അറബി ഭാഷയിൽ രാജാക്കന്മാർ തങ്ങളെത്തന്നെ വിശേഷിപ്പിക്കാൻ ഏകവചനവും ബഹുവചനവും പരോക്ഷനാമങ്ങളും ഉപയോഗിക്കാറുണ്ട്. ഖുർആൻ അറബി ഭാഷയിൽ അവതരിച്ചതിനാൽ അല്ലാഹു ഈ ശൈലികളെല്ലാം ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്റെ ശൈഖ് പറഞ്ഞു: ഏകവചനം അല്ലാഹുവിന്റെ സത്തയെയും (ذات) ബഹുവചനം അവന്റെ നാമങ്ങളെയും വിശേഷണങ്ങളെയും (أسماء وصفات) സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ നാമങ്ങൾ പലതാണെങ്കിലും അവയെല്ലാം ഒരൊറ്റ സത്തയിലേക്ക് മടങ്ങുന്നതിനാൽ അവിടെ ഏകത്വത്തിന് ഭംഗം വരുന്നില്ല. 'ഇൻഫാഖ്' (ചെലവഴിക്കൽ) എന്നത് നന്മയുടെ മാർഗ്ഗത്തിൽ വിനിയോഗിക്കലാണ്. ഇത് നിർബന്ധമോ ഐച്ഛികമോ ആകാം. ശരീഅത്തിന്റെ ആളുകൾ സമ്പത്താണ് ചെലവഴിക്കുന്നതെങ്കിൽ, ഹഖീഖത്തിന്റെ (ആത്മീയ സത്യത്തിന്റെ) ആളുകൾ തങ്ങളുടെ അവസ്ഥകളാണ് (أحوال) ചെലവഴിക്കുന്നത്. മൗലാനാ ജലാലുദ്ദീൻ റൂമി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'പണം നൽകുന്നത് ഉദാരമതികൾക്ക് ചേർന്നതാണ്, എന്നാൽ സ്വന്തം ജീവൻ നൽകുന്നതാണ് പ്രണയിയുടെ ഉദാരത'. ധനികർ സമ്പത്തും, ആരാധകർ തങ്ങളുടെ കർമ്മങ്ങളും, ആരിഫുകൾ തങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളും, മുഹിബ്ബുകൾ തങ്ങളുടെ ആത്മാക്കളും അല്ലാഹുവിനായി സമർപ്പിക്കുന്നു. ചുരുക്കത്തിൽ, ധനികരുടെ ചെലവഴിക്കൽ പോക്കറ്റിൽ നിന്ന് പണം പുറത്തെടുക്കലാണ്, എന്നാൽ ഫഖീറുകളുടെ (ആത്മീയ ദരിദ്രരുടെ) ചെലവഴിക്കൽ ഹൃദയത്തിൽ നിന്ന് അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയെ (أغيار) പുറന്തള്ളലാണ്. ഈ ആയത്തിൽ വിശ്വാസം (ഹൃദയം), നമസ്കാരം (ശരീരം), ചെലവഴിക്കൽ (സമ്പത്ത്) എന്നിവ പരാമർശിച്ചതിലൂടെ എല്ലാ ആരാധനകളും പൂർണ്ണമാകുന്നു.

ഖുൽഫാഉർറാശിദുകളായ നാലുപേരുടെയും വിശേഷണങ്ങൾ ഈ സൂക്തങ്ങളിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അബൂബക്കർ സിദ്ദീഖ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിന്റെ ദൈവഭയം (تقوى) അല്ലാഹുവിന്റെ ഈ വചനത്തിൽ കാണാം: 'എന്നാൽ ആരെങ്കിലും ദാനം നൽകുകയും ദൈവഭയം (تقوى) സൂക്ഷിക്കുകയും ഏറ്റവും നല്ലതിനെ (അതായത് ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്) സത്യപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്താൽ...' (സൂറത്തുല്ലൈൽ: 5-6). ഉമറുൽ ഫാറൂഖ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിന്റെ അദൃശ്യത്തിലുള്ള വിശ്വാസം (ايمان بالغيب) ഈ വചനത്തിൽ പ്രകടമാണ്: 'അല്ലാഹു നിനക്കും നിന്നെ പിന്തുടർന്ന സത്യവിശ്വാസികൾക്കും മതിയാകുന്നവനാണ്' (സൂറത്തുൽ അൻഫാൽ: 64). ഉസ്മാൻ

ദുന്നൂറൈൻ റളിയല്ലാഹു അൻഹുവിന്റെ നമസ്കാരനിഷ്ഠ (اقامة الصلاة) ഈ വചനത്തിൽ കാണാം: 'അല്ലെങ്കിൽ രാത്രിയുടെ യാമങ്ങളിൽ സുജൂദിലും ഖിയാമിലും നമസ്കരിച്ചുകൊണ്ട് ഭക്തിയോടെ നിൽക്കുന്നവനോ?' (സൂറത്തുസ്സുമർ: 9). അലി അൽ മുർത്തള റളിയല്ലാഹു അൻഹുവിന്റെ ദാനധർമ്മം (انفاق) ഈ വചനത്തിൽ വ്യക്തമാണ്: 'തങ്ങളുടെ സ്വത്തുക്കൾ രാത്രിയും പകലും രഹസ്യമായും പരസ്യമായും ചെലവഴിക്കുന്നവർ...' (സൂറത്തുൽ ബഖറ: 274). സൂഫീവര്യന്മാരുടെ വീക്ഷണത്തിൽ ഔദാര്യം (سخاء) എന്നത് ആദ്യ പടിയാണ്, അതിനുശേഷം ഉദാരതയും (جود), തുടർന്ന് സ്വയം ത്യജിക്കലും (إيثار) വരുന്നു. തന്റെ പക്കലുള്ളതിൽ നിന്ന് കുറച്ച് നൽകി ബാക്കി വെക്കുന്നവൻ 'സഖാഅ്' ഉള്ളവനാണ്. ഭൂരിഭാഗവും നൽകി തനിക്കായി അല്പം മാത്രം കരുതിവെക്കുന്നവൻ 'ജൂദ്' ഉള്ളവനാണ്. എന്നാൽ കടുത്ത ദാരിദ്ര്യത്തിലും തന്റെ പക്കലുള്ള അല്പസ്വല്പം മറ്റുള്ളവർക്കായി നൽകുന്നവൻ 'ഈഥാർ' എന്ന ഉന്നത പദവിയിലുള്ളവനാണ്. ദാനധർമ്മങ്ങളിൽ ധാരാളം പുണ്യങ്ങളുണ്ട്. അബൂ അബ്ദില്ലാ അൽ ഹാരിസ് അർറാസി റഹിമഹുല്ലാഹ് പറയുന്നു: അല്ലാഹു തന്റെ ഒരു പ്രവാചകന് വഹ്‌യ് നൽകി: 'ഇന്ന വ്യക്തിയുടെ ആയുസ്സിന്റെ പകുതി ദാരിദ്ര്യത്തിലും പകുതി ഐശ്വര്യത്തിലുമാണ് ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഏത് ആദ്യം വേണമെന്ന് അവനോട് ചോദിക്കുക.' പ്രവാചകൻ ആ വ്യക്തിയോട് വിവരം പറഞ്ഞു. അവൻ ഭാര്യയോട് ആലോചിച്ചു. ഭാര്യ പറഞ്ഞു: 'ഐശ്വര്യം ആദ്യം തിരഞ്ഞെടുക്കൂ.' അവൻ പറഞ്ഞു: 'ഐശ്വര്യത്തിന് ശേഷം ദാരിദ്ര്യം വരുന്നത് വളരെ പ്രയാസകരമാണ്, എന്നാൽ ദാരിദ്ര്യത്തിന് ശേഷം ഐശ്വര്യം വരുന്നത് വളരെ ആസ്വാദ്യകരമാണ്.' ഭാര്യ പറഞ്ഞു: 'അല്ല, എന്റെ വാക്ക് കേൾക്കൂ.' അവൻ പ്രവാചകന്റെ അടുക്കൽ ചെന്ന് ഐശ്വര്യമുള്ള പകുതി ആദ്യം വേണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ടു. അല്ലാഹു അവന് ഐശ്വര്യം നൽകി. ഭാര്യ അവനോട് പറഞ്ഞു: 'ഈ അനുഗ്രഹം നിലനിൽക്കണമെങ്കിൽ നീ അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടികളോട് ഔദാര്യം (سخاء) കാണിക്കുക.' അവൻ തനിക്കായി ഒരു വസ്ത്രം വാങ്ങുമ്പോൾ ഒരു പാവപ്പെട്ടവന് കൂടി അതേപോലെ വാങ്ങുമായിരുന്നു. ഐശ്വര്യത്തിന്റെ കാലം അവസാനിച്ചപ്പോൾ അല്ലാഹു ആ പ്രവാചകന് വഹ്‌യ് നൽകി: 'അവന്റെ ആയുസ്സിന്റെ പകുതി ദാരിദ്ര്യത്തിലും പകുതി ഐശ്വര്യത്തിലുമാണ് ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചിരുന്നത്. എന്നാൽ അവൻ എന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങൾക്ക് നന്ദി കാണിക്കുന്നവനായി ഞാൻ കണ്ടു. നന്ദി (شكر) കൂടുതൽ അനുഗ്രഹങ്ങളെ ക്ഷണിച്ചുവരുത്തുന്നു. അതിനാൽ അവന്റെ ബാക്കി ആയുസ്സും ഐശ്വര്യത്തിലായിരിക്കുമെന്ന് അവനെ അറിയിക്കുക.' മൗലാനാ ജലാലുദ്ദീൻ റൂമി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പാടുന്നു: 'വിത്തിടുന്നവൻ തന്റെ കലവറ ശൂന്യമാക്കുന്നു, എന്നാൽ ആ വിത്ത് കൃഷിയിടത്തിൽ വളർന്നു ഫലം നൽകുന്നു. കലവറയിൽ തന്നെ സൂക്ഷിച്ചു വെക്കുന്നവന്റെ സമ്പത്ത് കാലത്തിന്റെ മാറ്റങ്ങൾ നശിപ്പിച്ചു കളയുന്നു.' ഹാഫിള് പറയുന്നു: 'ഖാറൂന്റെ നിധിശേഖരം കാലം കാറ്റിൽ പറത്തിക്കളഞ്ഞു, അതിനാൽ

മൊട്ടുകൾ വിരിയുന്നതുപോലെ നിന്റെ സമ്പത്ത് ഒളിപ്പിച്ചു വെക്കാതെ വിതരണം ചെയ്യുക.' നജ്മുദ്ദീൻ കുബ്റാ റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ തഅ്‌വീലുകളിൽ പറയുന്നു: 'അവർക്ക് നാം നൽകിയതിൽ നിന്ന് ചെലവഴിക്കുന്നു' എന്നതിനർത്ഥം, അസ്തിത്വത്തിന്റെ വിശേഷണങ്ങളിൽ നിന്ന് അവർ അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ നൽകുന്നു എന്നാണ്. അല്ലാഹുവും അടിമയും തമ്മിലുള്ള നമസ്കാരത്തിന്റെ പകുതി പൂർത്തിയാകുമ്പോൾ, അല്ലാഹുവിന്റെ നിത്യമായ കാരുണ്യം (عناية ازلية) അവനെ പൊതിയുകയും സാമീപ്യത്തിന്റെ പദവികളിലേക്ക് നയിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോട് 'അടുക്കുക' (ادن) എന്ന് അല്ലാഹു കൽപിച്ചത് പോലെ, സത്യവിശ്വാസിയോട് 'സുജൂദ് ചെയ്യുക, അടുക്കുക' (وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ) എന്ന് കൽപിക്കുന്നു. സുജൂദിന് ശേഷമുള്ള തശഹ്ഹുദ് അഹങ്കാരത്തിന്റെ മറകളിൽ നിന്ന് മോചനം നേടി അല്ലാഹുവിന്റെ ജമാലിനെ ദർശിക്കുന്നതിലേക്കുള്ള സൂചനയാണ്. സലാം വീട്ടുന്നത് ഇരുലോകങ്ങൾക്കും സമാധാനം നേരുന്നതിനും, അജ്ഞരായ ആളുകൾ അല്ലാഹുവിൽ നിന്ന് അകറ്റുന്ന സുഖഭോഗങ്ങളിലേക്ക് ക്ഷണിക്കുമ്പോൾ അവരോട് 'സലാം' പറഞ്ഞ് ഒഴിഞ്ഞുമാറുന്നതിനും വേണ്ടിയാണ്.

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഗ്രന്ഥത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഈ വചനങ്ങളിൽ, അദൃശ്യമായതിലുള്ള വിശ്വാസം *(إيمان بالغيب)* എന്നത് ഹൃദയത്തിന്റെ ആഴങ്ങളിൽ വേരൂന്നിയ ഒരു ബോധ്യമാണ്. റൂഹുൽ ബയാൻ എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് വിശദീകരിക്കുന്നത് പോലെ, അല്ലാഹുവിന്റെ അസ്തിത്വത്തെയും അവന്റെ വിശേഷണങ്ങളെയും കണ്ണുകൾ കൊണ്ട് കാണുന്നതിന് മുൻപേ ഹൃദയം കൊണ്ട് സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്നതാണ് യഥാർത്ഥ വിശ്വാസം. ഇവിടെ 'ഗൈബ്' *(غيب)* എന്നത് ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്ക് അതീതമായ സത്യങ്ങളെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വം *(توحيد)*, മലക്കുകൾ, വേദഗ്രന്ഥങ്ങൾ, പ്രവാചകന്മാർ, അന്ത്യദിനം, വിധിവിശ്വാസം എന്നിവയിൽ ഉറച്ച് വിശ്വസിക്കുന്നവർക്ക് മാത്രമാണ് യഥാർത്ഥ മാർഗ്ഗദർശനം ലഭിക്കുന്നത്. ഈ വിശ്വാസം കേവലം വാചികമല്ല, മറിച്ച് ആത്മാവിനെ ശുദ്ധീകരിക്കുന്ന ഒരു പ്രകാശമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ഔലിയാക്കൾക്ക് ലഭിക്കുന്ന 'കശ്ഫ്' *(كشف)* അഥവാ ആത്മീയ വെളിപാടുകൾ പോലും ഈ അദൃശ്യമായ സത്യങ്ങളിലേക്കുള്ള ഒരു എത്തിനോട്ടം മാത്രമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ വിശ്വാസികൾ എന്നത് തങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളെ അല്ലാഹുവിന്റെ സ്മരണയാൽ *(ذكر)* നിറയ്ക്കുകയും, അദൃശ്യമായ സത്യങ്ങളെ ദൃഢമായി ഉൾക്കൊള്ളുകയും ചെയ്യുന്നവരാണ്.

സത്യസാക്ഷാത്കാരം സിദ്ധിച്ചവർ (അഹ്‌ലുൽ ഹഖീഖ) നമസ്കാരത്തെ നിരന്തരമാക്കുന്നവരാണ്. 'തങ്ങളുടെ നമസ്കാരത്തിൽ സ്ഥിരത പുലർത്തുന്നവർ' (الَّذِينَ هُمْ عَلى صَلاتِهِمْ دائِمُونَ) എന്ന ഖുർആനിക വചനം ഇതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ചിലർ നമസ്കാരത്തെ നിലനിർത്തുന്നു, ആ നമസ്കാരം അവരെ സംരക്ഷിക്കുന്നു. 'തീർച്ചയായും നമസ്കാരം നീചവൃത്തികളിൽ നിന്നും അനാചാരങ്ങളിൽ നിന്നും തടയുന്നു' (إِنَّ الصَّلاةَ تَنْهى عَنِ الْفَحْشاءِ وَالْمُنْكَرِ) എന്ന് അല്ലാഹു അരുളിയല്ലോ. ഇവർ അദൃശ്യകാര്യങ്ങളിൽ വിശ്വസിക്കുകയും (يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ) നമസ്കാരം നിലനിർത്തുകയും തങ്ങൾക്ക് നൽകപ്പെട്ടതിൽ നിന്ന് ചെലവഴിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അദൃശ്യലോകത്ത് തങ്ങൾക്കായി ഒരുക്കിവെക്കപ്പെട്ട പ്രതിഫലത്തെക്കുറിച്ച് അവർ ബോധവാന്മാരാണ്. 'എന്റെ സജ്ജനങ്ങളായ ദാസന്മാർക്കായി ഒരു കണ്ണും കാണാത്തതും, ഒരു കാതും കേൾക്കാത്തതും, ഒരു മനുഷ്യന്റെയും ഹൃദയത്തിൽ ഉദിക്കാത്തതുമായ കാര്യങ്ങൾ ഞാൻ ഒരുക്കിവെച്ചിരിക്കുന്നു' എന്ന ഹദീസ് ഖുദ്സി അവർ ഹൃദയത്തിൽ സൂക്ഷിക്കുന്നു. തങ്ങൾക്കായി ഒരുക്കിവെച്ചതിനും തങ്ങൾക്കുമിടയിൽ സ്വന്തം അസ്തിത്വം (وجود) എന്ന മറയല്ലാതെ മറ്റൊന്നുമില്ലെന്ന് അവർ തിരിച്ചറിഞ്ഞു. ആ മറയെ

കത്തിച്ചുകളയുന്ന ഒരു അഗ്നിക്കായി അവർ ദാഹിച്ചു. തങ്ങളുടെ നമസ്കാരത്തെ അവർ മൂസാ നബി അലൈഹിസ്സലാം സന്ദർശിച്ച 'ത്വൂർ' പർവ്വതമായി കണ്ടു. അവിടെ അവർക്ക് ദിവ്യാനുഭൂതിയുടെ അഗ്നി ലഭിച്ചു. ആ അഗ്നിയിൽ അവർ തങ്ങളുടെ അസ്തിത്വത്തിന്റെ അംശങ്ങളെ വിറകായി സമർപ്പിച്ചു. ഈ അഗ്നി അഹന്തയെ (അനാനിയ്യത്ത്) ഇല്ലാതാക്കി, അങ്ങനെ അവരുടെ നമസ്കാരം നിരന്തരമായിത്തീരുന്നു. 'നിനക്ക് നീ ചെലവഴിക്കുക, നിനക്ക് ഞാൻ ചെലവഴിക്കാം' എന്ന തിരുനബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോടുള്ള അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പന പോലെ, അവർ തങ്ങളെത്തന്നെ സമർപ്പിച്ചപ്പോൾ അല്ലാഹു അവരുടെ ആത്മീയ പ്രകാശത്തെ പരിപാലിക്കുന്നു. 'നിനക്ക് ഇറക്കപ്പെട്ടതിലും' (بِما أُنْزِلَ إِلَيْكَ) എന്നത് വിശുദ്ധ ഖുർആനും പൂർണ്ണമായ ശരീഅത്തുമാണ്. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ വഹ്‌യ് (وحى) അഥവാ ദിവ്യബോധനമാണ്. ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാം മുഖേനയോ അല്ലെങ്കിൽ ആത്മീയമായ ഉൾക്കാഴ്ചയിലൂടെയോ ആണ് ഈ ജ്ഞാനം പ്രവാചകർ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയിലേക്ക് എത്തിയത്.

റൂഹുൽ ബയാൻ എന്ന തഫ്സീറിൽ നിന്ന്: അല്ലാഹുവിന്റെ മലക്കുകൾ ഈ വേദഗ്രന്ഥങ്ങളെ വഹിച്ചുകൊണ്ട് റസൂലുകളിലേക്ക് ഇറങ്ങിവരുന്നു. നബിയേ, താങ്കൾക്ക് മുൻപ് അവതരിപ്പിക്കപ്പെട്ട തൗറാത്ത്, ഇൻജീൽ തുടങ്ങിയ വേദഗ്രന്ഥങ്ങളെയും സത്യവിശ്വാസികൾ വിശ്വസിക്കുന്നു. ഈ വേദഗ്രന്ഥങ്ങളെല്ലാം അല്ലാഹുവിൽ നിന്നുള്ളതാണെന്ന് മൊത്തത്തിൽ വിശ്വസിക്കുന്നത് ഓരോ വ്യക്തിക്കും നിർബന്ധമായ ബാധ്യതയാണ് (فرض عين). എന്നാൽ ഖുർആനിലെ വിശദാംശങ്ങൾ പഠിക്കുകയും അതനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നത് സമൂഹത്തിന് മൊത്തത്തിലുള്ള ബാധ്യതയാണ് (فـــرض كفايــة). കാരണം, ഖുർആനിലെ മുഴുവൻ നിയമങ്ങളും ഓരോ വ്യക്തിക്കും നിർബന്ധമാക്കുന്നത് ജീവിതക്രമത്തെ ദുഷ്കരമാക്കും. അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്നുള്ളതാണ് ഈ വേദങ്ങളെല്ലാം എന്ന വിശ്വാസവും, റദ്ദാക്കപ്പെടാത്ത (نسـخ) നിയമങ്ങളെ അംഗീകരിക്കലുമാണ് വേദഗ്രന്ഥങ്ങളിലുള്ള വിശ്വാസത്തിന്റെ കാതൽ. 'ആഖിറത്ത്' (الآخـرة) എന്നത് 'ദുനിയാവി'ന് വിപരീതമായ ഒന്നാണ്. പരലോകം എന്ന അർത്ഥത്തിൽ ഇത് പ്രയോഗിക്കപ്പെടുന്നു. 'യൂഖിനൂൻ' (يوقنـــــون) എന്നാൽ സംശയങ്ങളും ഊഹാപോഹങ്ങളും നീക്കി, തെളിവുകളിലൂടെയും ചിന്തയിലൂടെയും ലഭിക്കുന്ന ഉറച്ച അറിവാണ്. അഹ്ലുൽ കിതാബുകാർക്ക് പരലോകത്തെക്കുറിച്ച് ഉണ്ടായിരുന്ന തെറ്റായ ധാരണകളെയും സംശയങ്ങളെയും ഈ വിശ്വാസം ഇല്ലാതാക്കുന്നു. അബൂലൈസ് റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: 'യഖീൻ' (يقيـن) മൂന്ന് തരത്തിലുണ്ട്: ഒന്ന്, നേരിട്ട് കാണുന്നതിലൂടെയുള്ളത് (عيـان). രണ്ട്, തെളിവുകളിലൂടെയുള്ളത് (دلالـة). മൂന്ന്, വിശ്വസനീയമായ വാർത്തയിലൂടെയുള്ളത് (خـبر). ശരീഅത്തിന്റെ ബാഹ്യമായ അറിവ് 'ഇൽമുൽ യഖീൻ' (علم اليقين) എന്നും, അതിലെ ആത്മാർത്ഥത 'ഐനുൽ യഖീൻ' (عين اليقين) എന്നും, നേരിട്ടുള്ള സാക്ഷാത്കാരം 'ഹഖുൽ യഖീൻ' (حق

(اليقين) എന്നും അറിയപ്പെടുന്നു. ഈ ഉന്നത പദവികൾ ലഭിക്കാൻ നിരന്തരമായ പരിശ്രമം (مجاهدة) അനിവാര്യമാണ്. വുളൂഅ് നിലനിർത്തുക, ഭക്ഷണം കുറയ്ക്കുക, അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കുക, പ്രപഞ്ചത്തെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കുക എന്നിവ ഇതിന് സഹായകമാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 5]

അവർ തങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിങ്കൽ നിന്നുള്ള സന്മാർഗത്തിലാകുന്നു. അവരത്രെ വിജയം പ്രാപിച്ചവർ. ഈ സൂക്തം മുത്തഖീങ്ങളെ അഥവാ ദൈവഭയമുള്ളവരെ *(تقوى)* വിശേഷിപ്പിക്കുന്നു. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള ബോധം നിറഞ്ഞുനിൽക്കുന്നതിനാൽ, അവർ നേരായ പാതയിൽ *(هدى)* ഉറച്ചുനിൽക്കുന്നു. ഈ സന്മാർഗം അല്ലാഹുവിൽ നിന്നുള്ള പ്രകാശമാണ്. ഇഹലോകത്തും പരലോകത്തും ആഗ്രഹിച്ച ലക്ഷ്യത്തിലെത്തുക എന്നതാണ് വിജയം *(فلاح)*. ഈ വിജയം കൈവരിച്ചവർക്ക് ഭയപ്പെടാനോ ദുഃഖിക്കാനോ ഒന്നുമില്ല. അവർ തങ്ങളുടെ ആത്മീയ ഉന്നതിയിൽ *(مقامات)* അല്ലാഹുവിന്റെ തൃപ്തിയിൽ ലയിച്ചുചേരുന്നു.

സുന്നത്തുകളും ഫർളുകളും നിർവഹിക്കുക, സത്യമായ അല്ലാഹുവല്ലാത്തവയിൽ നിന്നും ലക്ഷ്യങ്ങളിൽ നിന്നും വിട്ടുനിൽക്കുക, ഉറക്കവും അനാവശ്യമായ ഭൗതിക താൽപ്പര്യങ്ങളും കുറയ്ക്കുക, ഹലാലായ ഭക്ഷണം കഴിക്കുക, വാക്കുകളിൽ സത്യസന്ധത പാലിക്കുക, ഹൃദയം കൊണ്ട് അല്ലാഹുവിലേക്ക് നിരന്തരം ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കുക (മൊറാഖബ - مراقبة) എന്നിവയാണ് ദിവ്യദർശനത്തിന്റെയും (മുശാഹദ - مشاهدة) ആത്മീയ സാക്ഷാത്കാരത്തിന്റെയും താക്കോലുകൾ. 'അസ്റാറുസ്സൂർ ബി വുസൂലി ഇലാ ഐനിൽ നൂർ' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഇപ്രകാരം രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. പരലോകത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഉറച്ച വിശ്വാസത്തിന്റെ (യഖീൻ - يقين) ഫലം അതിനായുള്ള ഒരുക്കമാണ്. പത്ത് വിഭാഗം ആളുകൾ വഞ്ചിക്കപ്പെട്ടവരാണെന്ന് പറയപ്പെടുന്നു: അല്ലാഹുവാണ് തന്റെ സ്രഷ്ടാവെന്ന് ഉറച്ചു വിശ്വസിച്ചിട്ടും അവനെ ആരാധിക്കാത്തവൻ, അല്ലാഹുവാണ് തന്റെ അന്നദാതാവെന്ന് ഉറച്ചു വിശ്വസിച്ചിട്ടും അവനിൽ ഭരമേൽപ്പിക്കാത്തവൻ, ദുനിയാവ് നശിക്കുന്നതാണെന്ന് അറിഞ്ഞിട്ടും അതിൽ ആശ്രയിക്കുന്നവൻ, അനന്തരാവകാശികൾ തന്റെ ശത്രുക്കളാണെന്ന് അറിഞ്ഞിട്ടും അവർക്കായി സമ്പത്ത് ശേഖരിക്കുന്നവൻ, മരണം വന്നെത്തുമെന്ന് അറിഞ്ഞിട്ടും അതിനായി ഒരുങ്ങാത്തവൻ, ഖബർ തന്റെ ഭവനമാണെന്ന് അറിഞ്ഞിട്ടും അത് സജ്ജമാക്കാത്തവൻ, വിചാരണാ നാളിൽ അല്ലാഹു കണക്ക് ചോദിക്കുമെന്ന് അറിഞ്ഞിട്ടും തന്റെ തെളിവുകൾ ശരിയാക്കാത്തവൻ, സിറാത്ത് പാലം

കടക്കേണ്ടതാണെന്ന് അറിഞ്ഞിട്ടും തന്റെ പാപഭാരം കുറയ്ക്കാത്തവൻ, നരകം ദുഷ്ടന്മാരുടെ ഭവനമാണെന്ന് അറിഞ്ഞിട്ടും അതിൽ നിന്ന് ഓടി രക്ഷപ്പെടാത്തവൻ, സ്വർഗ്ഗം പുണ്യവാന്മാരുടെ ഭവനമാണെന്ന് അറിഞ്ഞിട്ടും അതിനായി പ്രവർത്തിക്കാത്തവൻ. ദുന്നൂൻ അൽ മിസ്‌രി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: 'യഖീൻ എന്നത് ആഗ്രഹങ്ങളെ ചുരുക്കാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു, ആഗ്രഹങ്ങളുടെ ചുരുക്കം സൂക്ഷ്മതയിലേക്ക് (സുഹ്ദ് - زهد) നയിക്കുന്നു, സൂക്ഷ്മത ജ്ഞാനത്തെ (ഹിക്മ - حكمة) ജനിപ്പിക്കുന്നു, ജ്ഞാനം പര്യവസാനങ്ങളെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു.' അബൂ അലി അദ്ദഖാഖ് റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: ഈസാ നബി അലൈഹിസ്സലാമിനെക്കുറിച്ച് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറഞ്ഞത് (യഖീൻ വർദ്ധിച്ചിരുന്നില്ലെങ്കിൽ അദ്ദേഹം വായുവിൽ നടക്കുമായിരുന്നില്ല) അവിടുത്തെ സ്വന്തം അവസ്ഥയെക്കുറിച്ചുള്ള സൂചനയാണ്, കാരണം മിഅ്റാജിന്റെ ലത്വാഇഫുകളിൽ കാണാം, ബുറാഖ് അവിടെത്തന്നെ നിൽക്കുകയും താൻ നടന്നുപോവുകയും ചെയ്തു എന്ന്. അബൂ തുറാബ് പറയുന്നു: മരുഭൂമിയിൽ വിഭവങ്ങളില്ലാതെ നടക്കുന്ന ഒരു ബാലനെ ഞാൻ കണ്ടു. അവന് യഖീൻ ഇല്ലെങ്കിൽ അവൻ നശിച്ചുപോകുമായിരുന്നു. ഞാൻ ചോദിച്ചു: 'കുഞ്ഞേ, വിഭവങ്ങളില്ലാതെ നീ എങ്ങനെ ഇവിടെ നടക്കുന്നു?' അവൻ പറഞ്ഞു: 'ശൈഖേ, തലയുയർത്തി നോക്കൂ, അല്ലാഹുവല്ലാത്ത മറ്റെന്തെങ്കിലും കാണുന്നുണ്ടോ?' അപ്പോൾ ഞാൻ പറഞ്ഞു: 'ഇനി എവിടേക്കാണോ പോകേണ്ടത് അങ്ങോട്ട് പൊയ്ക്കോളൂ.' ഇബ്റാഹീം അൽ ഖവ്വാസ് റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: 'ഞാൻ ഹലാലായ ഭക്ഷണം തേടി മീൻ പിടിക്കാൻ തുടങ്ങി. വലയിൽ മീൻ കിട്ടിയപ്പോൾ ഞാൻ അത് പുറത്തെടുത്തു. വീണ്ടും വലയിട്ടപ്പോൾ മറ്റൊന്ന് കിട്ടി. അപ്പോൾ ഒരു ശബ്ദം കേട്ടു: അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കുന്നവരെ കൊല്ലുന്നതിലേക്ക് നിന്നെ എത്തിക്കുന്നതല്ലാതെ മറ്റൊരു ഉപജീവനവും നിനക്ക് ലഭിക്കില്ലേ? ഉടനെ ഞാൻ മീൻപിടുത്തം ഉപേക്ഷിച്ചു.' 'അർ-രിസാലത്തുൽ ഖുശൈരിയ്യ'യിൽ ഇപ്രകാരം കാണാം. 'അത്തഅ്വീലാത്തുൻ നജ്മിയ്യ'യിൽ പറയുന്നു: അസ്തിത്വപരമായ മറകളിൽ (ഹിജാബ് - حجاب) നിന്ന് മോചിതനാകുന്നവൻ പരലോക കാര്യങ്ങളിൽ ഉറച്ച വിശ്വാസത്തിന്റെ പ്രതാപം കണ്ടെത്തുന്നു. മറയ്ക്ക് പിന്നിൽ നിന്ന് വിശ്വസിച്ചിരുന്നവൻ, മറ നീങ്ങിയപ്പോൾ അത് നേരിട്ട് കണ്ട് ബോധ്യപ്പെട്ടവനായി മാറുന്നു. അമീറുൽ മുഅ്മിനീൻ അലി റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറഞ്ഞതുപോലെ: 'മറ നീക്കപ്പെട്ടാലും എന്റെ യഖീനിൽ വർദ്ധനവുണ്ടാകില്ല.' കാരണം, ഭൗതികമായ മറകൾ നീങ്ങിയവന് പരലോക കാര്യങ്ങൾ മറയല്ല. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'അവർ പരലോകത്തിൽ ഉറച്ച വിശ്വസിക്കുന്നു (യൂഖിനൂൻ - يوقنون).' എന്നാൽ ഇത് പ്രത്യേകമാണ്; അതായത്, അല്ലാഹുവിനെയും അവന്റെ വേദങ്ങളെയും കുറിച്ചുള്ള വിശ്വാസത്തിന്റെ പദവിയിൽ നിന്ന് അവർ ഒരിക്കലും പുറത്തുപോകുന്നില്ല. ഇത് വലിയൊരു രഹസ്യമാണ്.

അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുന്നവർ (المتقـون) എന്ന പ്രയോഗം വന്നപ്പോൾ, അവർക്ക് മാത്രമായി ഈ മാർഗദർശനം (هدى) പ്രത്യേകമാക്കപ്പെട്ടതെന്തുകൊണ്ട് എന്ന ചോദ്യം ഉയരുന്നു. അതിനുള്ള മറുപടിയാണ് 'അവർ അദൃശ്യകാര്യങ്ങളിൽ വിശ്വസിക്കുന്നു' (الذين يؤمنون بـالغيب) എന്ന് തുടങ്ങുന്ന വചനങ്ങൾ. ഇവിടെ 'അവർ' (أولاء) എന്നത് ആ സൂക്ഷ്മതയുള്ളവരെയും, അദൃശ്യമായതിലും മറ്റും വിശ്വസിക്കുന്നവരെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അവർക്ക് അല്ലാഹു നൽകിയ മാർഗദർശനം എത്രത്തോളം ഉന്നതമാണെന്ന് വ്യക്തമാക്കാൻ 'അവർ നേർമാർഗത്തിലാണ്' (على هـــدى) എന്ന് പ്രയോഗിച്ചു. ഈ മാർഗദർശനം അവരുടെ രക്ഷിതാവിൽ നിന്നുള്ളതാണ് (مـن ربهـم) എന്നത് അതിന്റെ മഹത്വത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. വിശ്വാസത്തിന്റെ മഹത്വം എത്രത്തോളമെന്നാൽ, അത് ഹൃദയത്തിൽ ഉറച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ ചെറിയ പാപങ്ങൾ അതിനെ നശിപ്പിക്കുകയില്ല; മറിച്ച്, അത് അവരെ പശ്ചാത്താപത്തിലേക്ക് (توبـة) മടക്കിക്കൊണ്ടുവരുന്നു. ഇന്ന് വിശ്വാസത്തിലേക്ക് വഴി കാണിച്ച അല്ലാഹു, നാളെ സ്വർഗത്തിലേക്കും (جنان) അവരെ നയിക്കും. അന്ന് സത്യവിശ്വാസികളുടെ പ്രകാശം അവർക്ക് മുന്നിൽ പ്രകാശിക്കും. എന്നാൽ അനുസരണക്കേട് കാണിച്ചവർ ആ പ്രകാശമില്ലാതെ പരലോകത്തെ വിശാലതയിൽ ഒറ്റപ്പെട്ടുപോകും. അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള പ്രതീക്ഷയോടെ, യൂസുഫ് നബി (അലൈഹിസ്സലാം) തന്റെ സഹോദരങ്ങളെ മാപ്പാക്കിയത് പോലെ, അല്ലാഹു നമ്മെയും പാപങ്ങളിൽ നിന്ന് മോചിപ്പിക്കട്ടെ എന്ന് പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു.

സത്യനിഷേധികളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം, അവർക്ക് താക്കീത് നൽകിയാലും ഇല്ലെങ്കിലും അവർ വിശ്വസിക്കാൻ പോകുന്നില്ലെന്ന് അല്ലാഹു വ്യക്തമാക്കുന്നു. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിലും കേൾവിയിലും അല്ലാഹു മുദ്രവെച്ചിരിക്കുന്നു (ختم الله على قلوبهم). അവരുടെ കാഴ്ചകളിൽ ഒരു മറയുമുണ്ട് (غشاوة). ഇതെല്ലാം അവരുടെ അഹങ്കാരത്തിന്റെയും സത്യത്തെ നിഷേധിക്കാനുള്ള ദുർവാശിയുടെയും ഫലമാണ്. അവർ തങ്ങളുടെ നാവുകൊണ്ട് വിശ്വസിച്ചുവെന്ന് പറയുമെങ്കിലും, യഥാർത്ഥത്തിൽ അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ വിശ്വാസമില്ലാത്ത കപടവിശ്വാസികളാണ് (منافقون). അല്ലാഹുവിനെയും സത്യവിശ്വാസികളെയും വഞ്ചിക്കാൻ അവർ ശ്രമിക്കുന്നു, എന്നാൽ യഥാർത്ഥത്തിൽ അവർ സ്വയം വഞ്ചിക്കുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ രോഗമുണ്ട് (في قلوبهم مرض), അത് സംശയത്തിന്റെയും അവിശ്വാസത്തിന്റെയും രോഗമാണ്. ഈ രോഗം വർദ്ധിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് അല്ലാഹു അവരെ ശിക്ഷിക്കുന്നു.

ഖുർആനിലെ 'അവരാണ് വിജയികൾ' (وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) എന്ന വചനം ആവർത്തിച്ചു വരുന്നത്, പരാമർശിക്കപ്പെട്ട ഓരോ ഗുണവിശേഷവും അവരെ മറ്റുള്ളവരിൽ നിന്ന് വേർതിരിച്ചറിയാൻ പര്യാപ്തമാണ് എന്ന് ബോധ്യപ്പെടുത്താനാണ്. ഇവിടെ 'അവർ' (أولئك) എന്ന് ആവർത്തിച്ചതും അവയ്ക്കിടയിൽ 'വാവ്' (و) കൊണ്ട് ബന്ധിപ്പിച്ചതും ഈ ഗുണങ്ങൾ തത്വത്തിൽ വ്യത്യസ്തമാണെന്ന് ഉണർത്താനാണ്. 'വിജയികൾ' (المفلحون) എന്ന പദം ഇവിടെ വിശേഷണമല്ല, മറിച്ച് വാർത്തയാണ് (خبر). ഇതിനർത്ഥം വിജയം എന്നത് ഈ ഗുണങ്ങളുള്ളവർക്ക് മാത്രമായി പരിമിതപ്പെട്ട ഒന്നാണെന്നാണ്. കൃഷിക്കാരനെ 'ഫല്ലാഹ്' (فلاح) എന്ന് വിളിക്കുന്നത് അവൻ ഭൂമിയെ പിളർന്ന് വിത്തിടുന്നതുകൊണ്ടാണ്. അതുപോലെ, ആത്മീയ വിജയികൾ തങ്ങളുടെ മനസ്സിനെയും (نفس) ലോകത്തെയും (دنيا) പിശാചിനെയും (شيطان) കീഴടക്കി വിജയം വരിക്കുന്നു. ഈ വിജയത്തിന് മൂന്ന് തലങ്ങളുണ്ട്: ഒന്ന്, സ്വന്തം ഇച്ഛകളെയും പ്രലോഭനങ്ങളെയും അതിജീവിക്കുക. രണ്ട്, അവിശ്വാസം (كفر), വഴിപിഴവ് (ضلالة), അജ്ഞത (جهالة) എന്നിവയിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടുക. മൂന്ന്, ശാശ്വതമായ സ്വർഗ്ഗരാജ്യത്തിൽ (ملك أبدي) അനശ്വരമായ ആനന്ദം അനുഭവിക്കുക. ശൈഖ് നജ്മുദ്ദീൻ ദായ ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'നേർമാർഗ്ഗം' (هدى) എന്ന് അനിശ്ചിതമായി (നകിറ) പ്രയോഗിച്ചത്, അത് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശത്തിൽ നിന്നും രഹസ്യങ്ങളിൽ നിന്നും ലഭിക്കുന്ന ഒരു അംശമാണ് എന്നതിനാലാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യം ഒരു മഹാസമുദ്രം പോലെയാണ്. ഈ വിജയികൾ

പ്രാർത്ഥനയുടെ (صــلاة) പ്രകാശത്താൽ അസ്തിത്വത്തിന്റെ മറകളെ നീക്കി, അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യത്തിലേക്ക് (قربـــة) ഉയർത്തപ്പെട്ടവരാണ്. അവർ അല്ലാഹുവിനെ കണ്ടുമുട്ടുന്നതുവരെ വിശ്രമിക്കുന്നില്ല. മൗലാനാ ജലാൽ ഉദ്ദീൻ റൂമി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പാടുന്നു: 'നീ പകൽ പോലെ പ്രകാശിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, നിന്റെ അസ്തിത്വത്തെ രാത്രിയെപ്പോലെ കത്തിച്ചുകളയുക. ആ പരമമായ അസ്തിത്വത്തിൽ നിന്നെത്തന്നെ ലയിപ്പിക്കുക.' തുടർന്ന് അല്ലാഹു തന്റെ സവിശേഷ ദാസന്മാരെക്കുറിച്ച് പറഞ്ഞ ശേഷം, നേർമാർഗ്ഗം ലഭിക്കാത്ത, സത്യനിഷേധികളായ (كفر) വിഭാഗത്തെക്കുറിച്ച് പരാമർശിക്കുന്നു.

ഖുർആനിലെ 'അൻസർ' (അറിയിപ്പ് നൽകൽ) എന്ന പദത്തെ വിശകലനം ചെയ്യുമ്പോൾ, ഇവിടെ പരാമർശിക്കപ്പെടുന്ന 'അല്ലദീന കഫറൂ' (സത്യനിഷേധം ചെയ്തവർ) എന്ന പ്രയോഗം ചില പ്രത്യേക വ്യക്തികളെ (അബൂലഹബ്, അബൂജഹൽ, വലീദ് ഇബ്നു മുഗീറ തുടങ്ങിയവർ) ഉദ്ദേശിച്ചുള്ളതാകാം, അല്ലെങ്കിൽ സത്യനിഷേധത്തിൽ ഉറച്ചുപോയ മുഴുവൻ വിഭാഗത്തെയും ഉദ്ദേശിച്ചുള്ളതാകാം. ഭാഷാപരമായി 'കുഫ്ർ' (كفر) എന്നാൽ മറയ്ക്കുക എന്നാണർത്ഥം. ശരീഅത്തിൽ, പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം കൊണ്ടുവന്ന കാര്യങ്ങൾ അനിവാര്യമാണെന്ന് അറിഞ്ഞിട്ടും അത് നിഷേധിക്കുന്നതിനെയാണ് കുഫ്ർ എന്ന് പറയുന്നത്. ചില പ്രത്യേക വേഷങ്ങൾ ധരിക്കുകയോ അമുസ്‌ലിംകളുടെ ചിഹ്നങ്ങൾ അനാവശ്യമായി ഉപയോഗിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നത് കുഫ്റായി കണക്കാക്കുന്നത് അത് സത്യനിഷേധത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നത് കൊണ്ടാണ്. അല്ലാഹുവിനെ അറിയാത്തവന്റെ നിഷേധം (ഇൻകാർ), മനസ്സുകൊണ്ട് അറിഞ്ഞിട്ടും നാവുകൊണ്ട് സമ്മതിക്കാത്ത ഇബ്‌ലീസിനെപ്പോലെയുള്ളവരുടെ നിഷേധം (ജുഹൂദ്), മനസ്സുകൊണ്ട് അറിഞ്ഞിട്ടും അഹങ്കാരം കൊണ്ട് പുറത്തുപറയാത്ത അബൂത്വാലിബിനെപ്പോലെയുള്ളവരുടെ നിഷേധം (ഇനാദ്), നാവുകൊണ്ട് സമ്മതിക്കുകയും മനസ്സുകൊണ്ട് വിശ്വസിക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന കപടവിശ്വാസം (നിഫാഖ്) എന്നിങ്ങനെ കുഫ്റിനെ പലതായി തിരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇവയെല്ലാം അല്ലാഹുവിങ്കൽ ഒരേപോലെ ഗൗരവമുള്ളതാണ്. 'സവാഉൻ അലൈഹിം' (അവർക്ക് തുല്യമാണ്) എന്ന് പറയുമ്പോൾ, താങ്കൾ മുന്നറിയിപ്പ് നൽകിയാലും ഇല്ലെങ്കിലും അവർ വിശ്വസിക്കാൻ പോകുന്നില്ല എന്ന അർത്ഥമാണ് വരുന്നത്. പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം മുന്നറിയിപ്പ് നൽകുന്നതിൽ പ്രതിഫലമുണ്ട്, എന്നാൽ അവരുടെ ഭാഗത്ത് നിന്ന് നോക്കുമ്പോൾ രണ്ടും തുല്യമാണ്, കാരണം അവർ വിശ്വസിക്കാൻ പോകുന്നില്ല. നന്മ കൽപ്പിക്കുകയും തിന്മ വിരോധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവന്, മറ്റുള്ളവർ അത് സ്വീകരിച്ചില്ലെങ്കിലും പ്രതിഫലം ലഭിക്കുന്നത് പോലെയാണിത്.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിലെ ഈ ഭാഗം മനുഷ്യന്റെ ആത്മീയമായ അലസതയെയും അഹങ്കാരത്തെയും കുറിച്ച് ഗൗരവകരമായ മുന്നറിയിപ്പ് നൽകുന്നു. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'അവർക്ക് താക്കീത് നൽകിയാലും ഇല്ലെങ്കിലും അവർ

വിശ്വസിക്കാൻ പോകുന്നില്ല.' പരലോകത്ത് നരകത്തിൽ വെച്ച് അവർക്ക് അനുഭവിക്കേണ്ടി വരുന്ന അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് ഖുർആൻ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു: 'നിങ്ങൾ ക്ഷമിച്ചാലും ഇല്ലെങ്കിലും ഒന്നുതന്നെ; നിങ്ങൾ ചെയ്ത കർമ്മങ്ങൾക്കുള്ള പ്രതിഫലം മാത്രമാണ് നിങ്ങൾക്കിവിടെ അനുഭവിക്കുന്നത്.' ജീവിതത്തിൽ നന്മയും തിന്മയും, ആരോഗ്യവും രോഗവും, സന്തോഷവും ദുഃഖവും എല്ലാം ഒരുപോലെ കാണുന്നവർക്ക്, മരണസമയത്ത് ലഭിക്കുന്ന തൗബയും (تـوبــــة) അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അനുസരണക്കേടും ഒരുപോലെയാകുമെന്ന് ഓർക്കുക. സജ്ജനങ്ങളുടെ സന്ദർശനവും അവരുടെ ഉപദേശങ്ങളും അത്തരം ഹൃദയങ്ങൾക്ക് യാതൊരു ചലനവും ഉണ്ടാക്കുന്നില്ല. അല്ലാഹു തന്റെ പ്രവാചകന് (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) ഈ വിവരം നൽകിയത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിന് ആശ്വാസം പകരാനാണ്. നൂഹ് (അലൈഹിസ്സലാം) നബിയോട് അല്ലാഹു പറഞ്ഞതുപോലെ, സത്യം സ്വീകരിക്കാത്തവരുടെ കാര്യത്തിൽ പ്രവാചകൻ ദുഃഖിക്കേണ്ടതില്ല. ഇവിടെ അല്ലാഹു മനുഷ്യന്റെ ഇച്ഛാശക്തിയെ (اختيار) സ്ഥിരീകരിക്കുന്നു; അവർക്ക് വിശ്വാസിക്കാൻ കഴിയില്ല എന്നല്ല, മറിച്ച് അവർ വിശ്വസിക്കുന്നില്ല എന്നാണ് അല്ലാഹു പറയുന്നത്. അല്ലാഹുവിന് എല്ലാം അറിയാമെന്നിരിക്കെ എന്തിനാണ് പ്രവാചകനെക്കൊണ്ട് അവരെ ക്ഷണിക്കുന്നത് എന്ന് ചോദിച്ചാൽ, അത് അല്ലാഹുവിന്റെ തെളിവ് (حجة) അവർക്കെതിരെ പൂർത്തിയാക്കാനാണ്. ഇമാം ഖുശൈരി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറയുന്നു: 'തന്റെ അഹങ്കാരത്തിന്റെ മറയിൽ കഴിയുന്നവന് സത്യം പറയുന്നവനും അസത്യം പറയുന്നവനും തമ്മിൽ യാതൊരു വ്യത്യാസവുമില്ല. അവൻ തന്റെ മനസ്സിന്റെ ഇംഗിതങ്ങൾക്ക് അടിമയാണ്.' നജ്മുദ്ദീൻ കുബ്റാ (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) തന്റെ തഅ്‌വീലാത്തിൽ പറയുന്നു: 'അല്ലാഹുവിന്റെ റുബൂബിയ്യത്തിനെ (ربـوبيــــة) നിഷേധിക്കുകയും, തങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളെ പാപങ്ങൾ കൊണ്ട് മൂടുകയും ചെയ്തവരാണ് സത്യനിഷേധികൾ. അവർ തങ്ങളുടെ പ്രകൃതിപരമായ നന്മയെ (فطرة) സ്വന്തം പ്രവർത്തികൾ കൊണ്ട് നശിപ്പിച്ചു കളഞ്ഞു.'

[سورة البقرة (2) : آية 7]

അല്ലാഹു അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിലും അവരുടെ കേൾവികളിലും മുദ്രവെച്ചിരിക്കുന്നു. അവരുടെ കണ്ണുകളിൽ ഒരു ആവരണവുമുണ്ട്. അവർക്ക് വലിയ ശിക്ഷയുണ്ട്. ഈ സൂക്തം അവിശ്വാസികളുടെ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ചുള്ള അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവിനെയാണ് വെളിപ്പെടുത്തുന്നത്. ഹൃദയങ്ങളിൽ മുദ്രവെക്കുക *(ختم على القلوب)* എന്നത് സത്യം സ്വീകരിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് ആ ഹൃദയങ്ങളെ തടയുന്ന ഒരു ആത്മീയമായ തടസ്സമാണ്. കേൾവികളിൽ മുദ്രവെക്കുക *(ختم على السمع)* എന്നത് സന്മാർഗത്തിന്റെ വചനങ്ങൾ കേൾക്കുമ്പോഴും അത് ഉൾക്കൊള്ളാൻ കഴിയാത്ത അവസ്ഥയാണ്. കണ്ണുകളിലെ ആവരണം *(غشاوة)* എന്നത് സത്യത്തിന്റെ പ്രകാശം കാണുന്നതിൽ നിന്ന് അവരെ തടയുന്ന അജ്ഞതയുടെ തിരശ്ശീലയാണ്. ഈ അവസ്ഥ അവരുടെ കർമ്മങ്ങളുടെ ഫലമായി അല്ലാഹു നിശ്ചയിച്ചതാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ വിധി *(قدر)* പ്രകാരം സത്യനിഷേധത്തിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കുന്നവർക്ക് ലഭിക്കുന്ന കഠിനമായ ശിക്ഷയെക്കുറിച്ചുള്ള മുന്നറിയിപ്പാണിത്.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് വിവരിക്കുന്നു: മനുഷ്യൻ തന്റെ ആത്മീയമായ ഉന്നതിയിൽ നിന്ന് താഴേക്ക് പതിക്കുന്നത് മൃഗീയവും (البهيمية) ക്രൂരവും (السبعية) പിശാചിന്റേതുമായ സ്വഭാവങ്ങൾ അവനിൽ ആധിപത്യം സ്ഥാപിക്കുമ്പോഴാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'അല്ല, അവർ ചെയ്തുവെച്ച കാര്യങ്ങൾ അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ തുരുമ്പായി (ران) മാറിയിരിക്കുന്നു' (സൂറത്തുൽ മുത്വഫ്ഫിഫീൻ: 14). മനുഷ്യന്റെ വിശിഷ്ടമായ ആത്മാവ് (الروح النفيس) പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങൾ എന്ന ജാലകത്തിലൂടെ ഭൗതിക ലോകത്തെ (عالم الصورة) നോക്കിക്കാണുകയും, അതിലെ നിസ്സാരമായ സുഖങ്ങളിൽ ആകൃഷ്ടനാവുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ, അത് തന്റെ യഥാർത്ഥ ഭവനമായ ആത്മീയ ലോകത്തെ (حظائر القدس) മറക്കുന്നു. മൃഗീയമായ പ്രകൃതവുമായി (النفس الحيوانية) ഇണങ്ങിച്ചേരുന്നതോടെ ആത്മാവ് അതിന്റെ ഉന്നതി നഷ്ടപ്പെട്ട് അധഃപതിക്കുന്നു. ഇതാണ് മനുഷ്യൻ (ഇൻസാൻ) എന്ന് വിളിക്കപ്പെടാൻ കാരണം; അവൻ ഭൗതികതയുമായി ഇണങ്ങിപ്പോയവനാണ് (അനീസുൻ). എന്നാൽ അല്ലാഹുവിനെ മറന്നതോടെ അവൻ 'നാസ്' (മറവി ബാധിച്ചവൻ) ആയി മാറുന്നു. അല്ലാഹുവിനെ അവർ മറന്നപ്പോൾ, അല്ലാഹു അവരെയും കൈവിട്ടു. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ മരിച്ചുപോയി. അവർക്ക് മുന്നറിയിപ്പ് നൽകിയാലും ഇല്ലെങ്കിലും ഫലമില്ലാത്ത അവസ്ഥയായി. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ ലോകസ്നേഹം കൊണ്ടും അഹങ്കാരം കൊണ്ടും അടച്ചുപൂട്ടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അല്ലാഹു അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ മുദ്രവെച്ചു (خَتَمَ اللَّهُ) എന്ന് പറയുന്നത്, അവരുടെ നിരന്തരമായ പാപങ്ങൾ കാരണം

സത്യത്തെ സ്വീകരിക്കാൻ കഴിയാത്തവിധം ആ ഹൃദയങ്ങൾ കഠിനമായിത്തീർന്നു എന്നാണ്. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഖളാഅ് (വിധി) പ്രകാരമാണെങ്കിലും, അവരുടെ സ്വന്തം ദുഷ്പ്രവൃത്തികളുടെ ഫലമായാണ് ഈ മുദ്രവെക്കൽ സംഭവിക്കുന്നത്. അല്ലാഹു അവർക്ക് ഹിദായത്തിന്റെ മാർഗ്ഗങ്ങൾ തുറന്നുകൊടുത്തിരുന്നു, എന്നാൽ അവർ അത് തിരസ്കരിക്കുകയായിരുന്നു. അതിനാൽ, ഈ മുദ്രവെക്കൽ അവരുടെ അവിശ്വാസത്തിനുള്ള പ്രതിഫലമാണ്.

സത്യവിശ്വാസികളുടെ വീക്ഷണപ്രകാരം (അഹ്‌ലുൽ ഹഖ്), അല്ലാഹുവിന്റെ ശിക്ഷ എന്നത് ഒരു അടിമയെ നിർബന്ധപൂർവ്വം വിശ്വാസത്തിൽ നിന്ന് തടയുന്നതോ, അവനെ നിർബന്ധിച്ച് അവിശ്വാസത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നതോ അല്ല. മറിച്ച്, അത് അവന്റെ തെറ്റായ തിരഞ്ഞെടുപ്പിനും അവിശ്വാസത്തിലുള്ള അതിരുകവിഞ്ഞ പ്രവണതയ്ക്കും ശാഠ്യത്തിനുമുള്ള അധിക ശിക്ഷയാണ്. ഇതിലൂടെ, വിശ്വാസം സ്വീകരിക്കുന്നതിനും പാപങ്ങൾ ഉപേക്ഷിക്കുന്നതിനും സഹായകമാകുന്ന ദൈവികമായ അനുഗ്രഹം (ലത്വ്ഫ്) അവന് നിഷേധിക്കപ്പെടുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ അവരെ അഭിസംബോധന ചെയ്യുന്നുണ്ടെന്നത് ഇതിന് തെളിവാണ്. ഉദാഹരണത്തിന്, 'അല്ലാഹുവിലും അവന്റെ ദൂതരിലും വിശ്വസിക്കുവിൻ' എന്ന ഖുർആനിക വചനം. അവർക്ക് വിശ്വാസത്തിലേക്ക് വരാൻ കഴിയാത്തതിനെ അല്ലാഹു ആക്ഷേപിക്കുന്നുമുണ്ട്. അവർ നിർബന്ധിതരായിരുന്നുവെങ്കിൽ ഈ ആക്ഷേപത്തിന് പ്രസക്തിയുണ്ടാകില്ലായിരുന്നു. ഹൃദയം (ഖൽബ്) എന്നത് കാര്യങ്ങൾ മാറിമറിയുന്നതിനാലും അവയവങ്ങളെ നിയന്ത്രിക്കുന്നതിനാലും അങ്ങനെ വിളിക്കപ്പെടുന്നു. ശൈഖിന്റെ തഫ്സീറിൽ, ഹൃദയം എന്നത് സനോബറി (പൈൻ കോൺ) ആകൃതിയിലുള്ള ഒരു മാംസഖണ്ഡമാണ്. സയ്യിദ് ശരീഫ് ജൂർജാനിയുടെ നിർവചനപ്രകാരം, ഹൃദയം എന്നത് ഒരു ദൈവികമായ സൂക്ഷ്മ വസ്തുവാണ് (ലത്വീഫ റബ്ബാനിയ്യ). ഈ ഭൗതിക ഹൃദയവുമായി അതിന് ബന്ധമുണ്ട്, അതാണ് മനുഷ്യന്റെ യഥാർത്ഥ സത്ത. മൗലാന ജാമി (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) പാടിയതുപോലെ: 'ഈ കോണാകൃതിയിലുള്ള മാംസപിണ്ഡമല്ല ഹൃദയം; മറിച്ച്, അത് ആത്മാവാകുന്ന തത്തയുടെ കൂടാണ്. തത്തയെയും കൂട്ടുകളെയും തിരിച്ചറിയാത്തവൻ, ദൈവത്താണ, തന്നെത്തന്നെ തിരിച്ചറിഞ്ഞിട്ടില്ല.' ഖുർആനിൽ 'ഹൃദയം' എന്ന് പറയുമ്പോൾ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് ബുദ്ധിശക്തിയുടെ കേന്ദ്രത്തെയാണ്. 'അവരുടെ കേൾവിശക്തിയിൽ അല്ലാഹു മുദ്രവെച്ചു' (ഖത്തമല്ലാഹു അലാ സംഇഹിം) എന്നതിനർത്ഥം, സത്യം കേൾക്കുന്നതിനെ അവർ വെറുക്കുകയും അതിലേക്ക് ശ്രദ്ധ തിരിക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന അവസ്ഥയിൽ അവരെ എത്തിച്ചു എന്നാണ്. ഇത് അവരുടെ തെറ്റായ തിരഞ്ഞെടുപ്പിനുള്ള ശിക്ഷയാണ്. കേൾവിശക്തി (സമ്അ്) എന്നത് ഇവിടെ കേൾക്കുന്ന അവയവത്തെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. കേൾവിശക്തിയെ ഏകവചനമായി പ്രയോഗിച്ചതിന് പണ്ഡിതന്മാർ പല കാരണങ്ങൾ പറയുന്നുണ്ട്; അത് ഒരു സ്രോതസ്സ് (മസ്ദർ) ആയതുകൊണ്ടോ, അല്ലെങ്കിൽ ഓരോരുത്തരുടെയും

കേൾവി എന്ന അർത്ഥത്തിലോ ആകാം. ഹൃദയങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള പരാമർശം ആദ്യം വന്നത് വിശ്വാസമില്ലായ്മയുടെ അടിസ്ഥാനം ഹൃദയമായതുകൊണ്ടാണ്. കേൾവിശക്തിയെ കാഴ്ചശക്തിയേക്കാൾ (അബ്സാർ) മുൻഗണന നൽകി പറഞ്ഞത്, കേൾവിശക്തിയാണ് അറിവ് സമ്പാദിക്കാനും പ്രവാചകത്വത്തിന്റെ സന്ദേശങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളാനും പ്രധാനമായ മാർഗ്ഗം എന്നതുകൊണ്ടാണ്.

ദൈവിക ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ കാണുന്നതിൽ നിന്ന് അവരുടെ കാഴ്ചയെ തടയുന്ന ഒരു മറ (غشاوة) അവരുടെ കണ്ണുകളിലുണ്ട്. ഇത് കേവലം ഭൗതികമായ ഒരു മൂടിയല്ല, മറിച്ച് അവരുടെ അവിശ്വാസം (كفر) കാരണം സത്യത്തെ ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിയാത്ത അവസ്ഥയാണ്. ഹൃദയത്തിനും കേൾവിക്കും 'മുദ്ര' (ختم) വെച്ചതുപോലെ, കാഴ്ചയ്ക്ക് തടസ്സമായി ഈ 'മറ'യെ അല്ലാഹു നിശ്ചയിച്ചു. അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ കാണാൻ കഴിയാത്തവിധം അവരുടെ ഉൾക്കാഴ്ചകൾക്ക് സംഭവിച്ച അന്ധതയാണിത്. തുടർന്ന് 'മഹത്തായ ശിക്ഷ' (عـذاب عظـيـم) എന്നതിനെക്കുറിച്ച് വിവരിക്കുന്നു. 'അദാബ്' (عذاب) എന്ന വാക്കിന്റെ അർത്ഥം തടയുക എന്നാണ്; പാപങ്ങളിൽ നിന്ന് മനുഷ്യനെ പിന്തിരിപ്പിക്കാൻ കഴിയുന്നതാണ് യഥാർത്ഥ ശിക്ഷ. മധുരമുള്ള വെള്ളത്തെ 'ഫുറാത്ത്' (فرات) എന്ന് വിളിക്കുന്നത് അത് ദാഹത്തെ ശമിപ്പിക്കുന്നത് കൊണ്ടാണ്. എന്നാൽ അവിശ്വാസികൾക്ക് ലഭിക്കുന്ന ഈ ശിക്ഷ അത്യന്തം ഭയാനകവും ശാശ്വതവുമാണ്. ഈ ശിക്ഷയിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടാൻ പാപങ്ങളിൽ മുഴുകുന്നത് (إصرار) ഒഴിവാക്കണം. ഹൃദയങ്ങൾ ഇരുമ്പ് തുരുമ്പിക്കുന്നത് പോലെ തുരുമ്പിക്കും. ഖുർആൻ പാരായണം, അല്ലാഹുവിനെ ധാരാളമായി സ്മരിക്കൽ, മരണത്തെ ഓർക്കൽ എന്നിവയാണ് ഹൃദയത്തിന്റെ തുരുമ്പ് നീക്കാനുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങൾ. അത്യാഗ്രഹം, അസൂയ, അഹങ്കാരം എന്നീ മൂന്ന് പ്രധാന പാപങ്ങൾ മനുഷ്യനെ നാശത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നു. കൂടാതെ അമിതമായ ഭക്ഷണം, ഉറക്കം, വിശ്രമം, ധനമോഹം, സ്ഥാനമാനങ്ങളോടുള്ള ആർത്തി എന്നിവയും മനുഷ്യനെ അവിശ്വാസത്തിലേക്കും നാശത്തിലേക്കും തള്ളിവിടുന്നു.

അവർ രാജാവിനോട് പറഞ്ഞു: 'ജനങ്ങളും നിങ്ങളെ ഇപ്രകാരം തന്നെ കാണുന്നു.' രാജാവ് ചോദിച്ചു: 'എങ്കിൽ ഇതിനെ നിലനിർത്താൻ ഞാൻ എന്ത് ചെയ്യണം?' അവർ പറഞ്ഞു: 'അല്ലാഹുവിനെ അനുസരിക്കുക, അവനോട് അനുസരണക്കേട് കാണിക്കാതിരിക്കുക എന്നതാണ് ഇതിനുള്ള മാർഗ്ഗം.' ഉടനെ രാജാവ് തന്റെ നാട്ടിലെ പണ്ഡിതന്മാരെയും സജ്ജനങ്ങളെയും വിളിച്ചുവരുത്തി പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങൾ എന്റെ സദസ്സിൽ എപ്പോഴും ഉണ്ടായിരിക്കണം. അല്ലാഹുവിനുള്ള അനുസരണത്തിൽ നിന്ന് ഞാൻ വ്യതിചലിക്കുന്നത് കണ്ടാൽ എന്നെ ഓർമ്മിപ്പിക്കണം, പാപത്തിലേക്ക് നീങ്ങുന്നത് കണ്ടാൽ എന്നെ തടയണം.' അവർ അത് നിർവ്വഹിച്ചു. അങ്ങനെ നാനൂറ് വർഷക്കാലം രാജ്യം നീതിപൂർവ്വം ഭരിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിന് സാധിച്ചു. പിന്നീട് ഒരു ദിവസം ഇബ്‌ലീസ് ഒരു മനുഷ്യന്റെ രൂപത്തിൽ വന്ന് ചോദിച്ചു: 'നീ ആരാണ്?' രാജാവ് പറഞ്ഞു: 'ഞാൻ ആദം

സന്തതികളിൽ പെട്ട ഒരു മനുഷ്യനാണ്.' ഇബ്ലീസ് പറഞ്ഞു: 'നീ ആദം സന്തതിയായിരുന്നെങ്കിൽ മറ്റുള്ളവരെപ്പോലെ നീയും മരിക്കുമായിരുന്നു. എന്നാൽ നീ ഒരു ദൈവമാണ്! അതിനാൽ നിന്നെ ആരാധിക്കാൻ ജനങ്ങളോട് ആജ്ഞാപിക്കുക.' ഇത് കേട്ടപ്പോൾ രാജാവിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ഒരു മാറ്റം സംഭവിച്ചു. അവൻ മിമ്പറിൽ കയറി പ്രഖ്യാപിച്ചു: 'ജനങ്ങളേ, ഞാൻ നിങ്ങളിൽ നിന്ന് ഒരു കാര്യം മറച്ചുവെച്ചിരുന്നു, അത് വെളിപ്പെടുത്തേണ്ട സമയമായിരിക്കുന്നു. ഞാൻ ഇത്രയും കാലം നിങ്ങളെ ഭരിച്ച രാജാവാണ്. ഞാൻ ആദം സന്തതിയായിരുന്നെങ്കിൽ മരിക്കുമായിരുന്നു, എന്നാൽ ഞാൻ ദൈവമാണ്, അതിനാൽ എന്നെ ആരാധിക്കുക.' അപ്പോൾ അല്ലാഹു ആ കാലഘട്ടത്തിലെ പ്രവാചകന് വഹ്യ് നൽകി: 'അവൻ എന്നെ അനുസരിച്ച കാലത്തോളം ഞാൻ അവനെ നിലനിർത്തി. എന്നാൽ അവൻ എന്റെ അനുസരണത്തിൽ നിന്ന് പാപത്തിലേക്ക് മാറിയപ്പോൾ, എന്റെ പ്രതാപം കൊണ്ട് ഞാൻ ബഖ്ത് നസ്റിനെ അവന്റെ മേൽ അധികാരപ്പെടുത്തും.' രാജാവ് തന്റെ നിലപാടിൽ നിന്ന് പിന്മാറിയില്ല. അങ്ങനെ ബഖ്ത് നസ്ർ അവനെ വധിക്കുകയും അവന്റെ ഖജനാവിൽ നിന്ന് എഴുപത് കപ്പലുകൾ നിറയെ സ്വർണ്ണം കൊള്ളയടിക്കുകയും ചെയ്തു. മൗലാന ജലാലുദ്ദീൻ റൂമി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പാടുന്നു: 'ദൈവികമായ ഒരു നോട്ടം (അനയായാത്ത് - عناية) അല്ലാതെ ഹൃദയത്തിന്റെ കണ്ണുകളെ തുറക്കുന്നതെന്ത്? ദൈവസ്നേഹം (മഹബ്ബത്ത് - محبة) അല്ലാതെ കോപത്തെ ശമിപ്പിക്കുന്നതെന്ത്? അല്ലാഹുവിന്റെ സഹായമില്ലാത്ത (തൗഫീഖ് - توفيق) പരിശ്രമം ആർക്കും ഉണ്ടാകാതിരിക്കട്ടെ.' അല്ലാഹു സത്യത്തെക്കുറിച്ച് കൂടുതൽ അറിയുന്നവനാണ്. 'തഅ്വീലാത്തു നജ്മിയ്യ'യിൽ അന്ത്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള പരാമർശത്തിൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ നിത്യമായ അറിവിലും ഇച്ഛയിലും (ഇറാദ - إرادة) മുൻകൂട്ടി നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട സൗഭാഗ്യത്തിന്റെയും (സആദ - سعادة) ദൗർഭാഗ്യത്തിന്റെയും (ശഖാവ - شقاوة) സൂചനയുണ്ട്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'അവരിൽ ചിലർ ദൗർഭാഗ്യവാന്മാരും ചിലർ സൗഭാഗ്യവാന്മാരുമാണ്.' എല്ലാവർക്കും സത്യവിശ്വാസവും അവിശ്വാസവും സ്വീകരിക്കാനുള്ള കഴിവ് (ഇസ്തിദാദ് - استعداد) നൽകപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. അല്ലാഹു ആത്മാക്കളോട് 'അലസ്തു ബിറബ്ബിക്കും' (ഞാൻ നിങ്ങളുടെ റബ്ബല്ലേ?) എന്ന് ചോദിച്ചപ്പോൾ എല്ലാവരും 'ബലാ' (അതെ) എന്ന് മറുപടി നൽകി. പിന്നീട് അല്ലാഹു ആത്മാക്കളെ ഹൃദയങ്ങളിലും, ഹൃദയങ്ങളെ ശരീരങ്ങളിലും, ശരീരങ്ങളെ ഈ ലോകത്തും നിക്ഷേപിച്ചു. ഓരോ മനുഷ്യനും ജനിക്കുന്നത് ഇസ്‌ലാമിന്റെ പ്രകൃതിയിലാണ് (ഫിത്റ - فطرة). എന്നാൽ മാതാപിതാക്കളാണ് അവരെ വഴിതെറ്റിക്കുന്നത്. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ വിധി (ഖദർ - قدر) അനുസരിച്ചുള്ള പരീക്ഷണമാണ്. അവിശ്വാസികളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അല്ലാഹു മുദ്രവെക്കുന്നത് (ഖത്മ് - ختم) അവരുടെ തന്നെ അവിശ്വാസം കാരണമാണ്. വിധി എന്നത് ഭൂമിയിൽ വിതച്ച വിത്ത് പോലെയാണ്; അത് മണ്ണിൽ മറഞ്ഞിരിക്കുന്നു, എന്നാൽ വൃക്ഷമായി വളരുമ്പോൾ അത് വെളിപ്പെടുന്നു.

[سورة البقرة (2) : آية 8]

വിശുദ്ധ ഖുർആൻ ഇവിടെ മനുഷ്യരിലെ മൂന്നാമതൊരു വിഭാഗത്തെയാണ് പരിചയപ്പെടുത്തുന്നത്; അതായത് കപടവിശ്വാസികൾ *(منافقون)*. അവർ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളുടെ സന്നിധിയിൽ നാക്കുകൾ കൊണ്ട് വിശ്വാസം പ്രഖ്യാപിക്കുകയും എന്നാൽ തങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അവിശ്വാസം ഒളിപ്പിച്ചു വെക്കുകയും ചെയ്യുന്നവരാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'മനുഷ്യരിൽ ചിലരുണ്ട്; അവർ പറയുന്നു: ഞങ്ങൾ അല്ലാഹുവിലും പരലോകത്തിലും *(اليوم الآخر)* വിശ്വസിച്ചിരിക്കുന്നു എന്ന്. എന്നാൽ അവർ യഥാർത്ഥ വിശ്വാസികളല്ല *(مؤمنين)*.' മനുഷ്യർ എന്ന അർത്ഥം വരുന്ന 'നാസ്' *(ناس)* എന്ന പദം വിസ്മൃതി *(نسيان)* എന്നതിൽ നിന്നാണ് രൂപപ്പെട്ടത്. അല്ലാഹുവുമായി അവർ മുൻപ് ചെയ്ത ആദിമ ഉടമ്പടി *(العهد الأول)* അവർ മറന്നുപോയതിനാലാണ് അവർക്ക് ഈ പേര് നൽകപ്പെട്ടത് എന്ന് ആത്മീയ ജ്ഞാനികൾ *(عارفون)* നിരീക്ഷിക്കുന്നു. ഈ കപടവിശ്വാസികൾ തങ്ങളുടെ നാവുകൾ കൊണ്ട് അല്ലാഹുവിലും അന്ത്യദിനത്തിലും വിശ്വസിച്ചുവെന്ന് അവകാശപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ യഥാർത്ഥ വിശ്വാസം *(إيمان)* എന്നത് കേവലം നാവുകൊണ്ടുള്ള ഉച്ചാരണമല്ല, മറിച്ച് ഹൃദയം കൊണ്ടുള്ള ദൃഢീകരണവും *(تصديق بالقلب)* ബാഹ്യവും ആന്തരികവുമായ സമർപ്പണവുമാണ്. അവരുടെ ബാഹ്യരൂപം *(ظاهر)* ആന്തരികാവസ്ഥയുമായി *(باطن)* ഒത്തുപോകുന്നില്ല. അവരുടെ ഹൃദയം രോഗാതുരമാണ്; ഭൗതിക നേട്ടങ്ങൾക്ക് വേണ്ടി അവർ ദീനിനെ ഒരു മറയാക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് അല്ലാഹു അവരുടെ വ്യാജമായ അവകാശവാദത്തെ ശക്തമായി നിഷേധിച്ചുകൊണ്ട് അവർ വിശ്വാസികളേ അല്ല എന്ന് പ്രഖ്യാപിച്ചത്.

ആത്മീയ ഗുണങ്ങൾ (അഖ്ലാഖ് - أخلاق) മനുഷ്യന്റെ ഉള്ളിൽ മറഞ്ഞുകിടക്കുന്നു. കർമ്മങ്ങളുടെ ഫലം വെളിപ്പെടുമ്പോൾ അവയും പുറത്തുവരുന്നു. സത്യസാക്ഷ്യം വഹിക്കലും നിഷേധിക്കലും, വിശ്വാസവും അവിശ്വാസവും ഇതിന്റെ ഭാഗമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ മുൻകൂട്ടിയുള്ള വിധി (ഖദർ - قــدر) എന്ന രഹസ്യം, ഒരാൾ വിശ്വാസത്തിലാണോ അവിശ്വാസത്തിലാണോ മരിക്കുന്നത് എന്നതിലൂടെ വെളിപ്പെടുന്നു. 'അല്ലാഹു അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ മുദ്രവെച്ചു' (ഖതമല്ലാഹു അലാ ഖുലൂബിഹിം - خَتَـمَ اللَّـهُ عَـلى قُلُـوبِهِمْ) എന്ന് പറഞ്ഞാൽ, അവരുടെ അവിശ്വാസത്തിന്റെ മുദ്രകൊണ്ട് അത് അടച്ചു എന്നാണ് അർത്ഥം. അല്ലാഹുവിന്റെ നിത്യമായ വിധി (അഹ്കാമുൽ അസലിയ്യ - أحكام أزلية) അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, അവർക്ക് അല്ലാഹുവിനോടുള്ള സാമീപ്യം (വിസാൽ -

وصال) നിഷേധിക്കപ്പെട്ടു. അവരുടെ കേൾവിശക്തിയിൽ മുദ്രവെച്ചതുകൊണ്ട് രാജാധിരാജാവായ അല്ലാഹുവിന്റെ വിളി അവർക്ക് കേൾക്കാനായില്ല. അവരുടെ കണ്ണുകളിൽ അന്ധതയുടെയും വഴികേടിന്റെയും മറ (ഗിശാവ - غشاوة) വീണതുകൊണ്ട് ആ സൗന്ദര്യവും പൂർണ്ണതയും അവർക്ക് കാണാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അവർക്ക് ലഭിച്ചത് ശാശ്വതമായ നഷ്ടമാണ്. അവർക്ക് വലിയ ശിക്ഷയുണ്ട് (അദാബുൻ അളീം - عَذابٌ عَظِيمٌ), കാരണം അവർ ആഗ്രഹിച്ച പരമമായ ലക്ഷ്യത്തിൽ നിന്ന് അവർ തടയപ്പെട്ടു. ലക്ഷ്യം എത്രത്തോളം വലുതാണോ, അതിൽ നിന്നുള്ള തടയപ്പെടലും അത്രത്തോളം വലിയ ശിക്ഷയാണ്. അല്ലാഹു തന്റെ ഗ്രന്ഥം സത്യവിശ്വാസികളെക്കൊണ്ട് തുടങ്ങി, പിന്നീട് അവിശ്വാസികളെ പരാമർശിച്ചു. മൂന്നാമതായി, ഈ രണ്ട് വിഭാഗങ്ങൾക്കിടയിൽ ചാഞ്ചാടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന കപടവിശ്വാസികളെ (മുനാഫിഖുകൾ - منافقون) കുറിച്ച് വിവരിക്കുന്നു. ഇവർ അവിശ്വാസികളിൽ വെച്ച് ഏറ്റവും മോശപ്പെട്ടവരാണ്. കാരണം, അവർ അവിശ്വാസത്തെ മറച്ചുവെക്കുകയും പരിഹാസത്തോടെ ഇസ്‌ലാമിനെ സമീപിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അവിശ്വാസികളെക്കുറിച്ച് രണ്ട് ആയത്തുകളിൽ മാത്രം പറഞ്ഞപ്പോൾ, കപടവിശ്വാസികളെക്കുറിച്ച് പതിമൂന്ന് ആയത്തുകളിൽ വിശദീകരിച്ചത്, അവിശ്വാസികൾക്ക് ഉപദേശം ഫലിക്കില്ല എന്നതുകൊണ്ടാണ്. എന്നാൽ കപടവിശ്വാസികൾക്ക് ശാസനയും താക്കീതും ഫലം ചെയ്തേക്കാം. മനുഷ്യൻ (അന്നാസ് - الناس) എന്ന വാക്ക് 'മറവി' (നിസ്-യാൻ - نسيان) എന്നതിൽ നിന്നാണ് വന്നത്. അല്ലാഹു ആദമിനോട് കരാർ ചെയ്തപ്പോൾ അദ്ദേഹം അത് മറന്നുപോയി. അവർ നാവിൽ കൊണ്ട് വിശ്വസിക്കുകയും ഹൃദയം കൊണ്ട് നിഷേധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവരാണ്.

വിശ്വാസനിരാസത്തിന് (كفر) മേൽ അവർ വർദ്ധിപ്പിച്ച ഈ അധികത (زيادة) ഈ വർഗ്ഗത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നതിൽ നിന്ന് അവരെ തടയുന്നില്ല. കാരണം, വർഗ്ഗങ്ങൾ അവയുടെ ഭാഗങ്ങളിൽ വ്യത്യാസപ്പെടുന്ന അധികതകൾ കൊണ്ടാണ് വൈവിധ്യവൽക്കരിക്കപ്പെടുന്നത്. ഇതിൻപ്രകാരം, ഈ സൂക്തം രണ്ടാമത്തെ വിഭാഗത്തെ വിഭജിക്കുന്ന ഒന്നാണ്. 'അല്ലാഹുവിൽ ഞങ്ങൾ വിശ്വസിച്ചു' (آمَنَّا بِاللَّهِ) എന്നാൽ അല്ലാഹുവിനെ ഞങ്ങൾ സത്യപ്പെടുത്തി എന്നാണ്. 'അന്ത്യദിനത്തിലും' (وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ) എന്നതിലെ അന്ത്യദിനം കൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ്പ് (بعث) മുതൽ അനന്തമായ കാലം വരെയാണ്. അതായത്, അവസാനിച്ച കാലഘട്ടങ്ങൾക്ക് ശേഷമുള്ള ശാശ്വതമായ സമയം. സ്വർഗ്ഗാവകാശികൾ സ്വർഗ്ഗത്തിലും നരകാവകാശികൾ നരകത്തിലും പ്രവേശിക്കുന്നത് വരെ എന്നർത്ഥം. കാരണം, അതിനപ്പുറം അതിരുകളില്ലാത്തതിനാൽ അത് പരിമിതമായ ദിവസങ്ങളുടെ അവസാനമാണ്. ദുനിയാവിന് ശേഷമുള്ളതായതുകൊണ്ടാണ് അതിനെ 'അന്ത്യദിനം' എന്ന് വിളിച്ചത്. അവർ ഈ രണ്ട് കാര്യങ്ങളിലുള്ള വിശ്വാസത്തെ മാത്രം പ്രത്യേകം

എടുത്തുപറഞ്ഞത്, വിശ്വാസത്തിന്റെ രണ്ട് അറ്റങ്ങളെയും തങ്ങൾ ഉൾക്കൊണ്ടിട്ടുണ്ടെന്നും അതിനെ പൂർണ്ണമായി വലയം ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്നും വാദിക്കാനാണ്. എന്നാൽ, അവർ വിശ്വസിക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ പോലും അവർ കപടവിശ്വാസികളാണെന്ന് ഇത് സൂചിപ്പിക്കുന്നു. പിന്നെങ്ങനെയാണ് അവർ കപടതയെ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ സത്യസന്ധരാവുക? അവർ യഹൂദരായിരുന്നു. അല്ലാഹുവിലും അന്ത്യദിനത്തിലും അവർ വിശ്വസിച്ചിരുന്നു, എന്നാൽ അത് പൂർണ്ണമായ വിശ്വാസമായിരുന്നില്ല. കാരണം, അവർ അല്ലാഹുവിന് സൃഷ്ടികളോട് സാദൃശ്യമുണ്ടെന്ന് (تشبيه) വിശ്വസിക്കുകയും, അല്ലാഹുവിന് സന്താനമുണ്ടെന്ന് വാദിക്കുകയും, സ്വർഗ്ഗത്തിൽ തങ്ങളല്ലാതെ മറ്റാരും പ്രവേശിക്കില്ലെന്നും, നരകം തങ്ങളെ കുറച്ചു ദിവസങ്ങളിലല്ലാതെ സ്പർശിക്കില്ലെന്നും വിശ്വസിച്ചിരുന്നു. വിശ്വാസികൾ തങ്ങളെപ്പോലെത്തന്നെ വിശ്വസിക്കുന്നുവെന്ന് അവർ ധരിച്ചു. അവരുടെ ഈ പ്രസ്താവന അവരുടെ ദുഷ്ടതയുടെ പൂർണ്ണതയെ വ്യക്തമാക്കുന്നു. വഞ്ചനയോടെയല്ലാതെയാണ് അവർ ഇത് പറഞ്ഞതെങ്കിൽ പോലും, അവരുടെ വിശ്വാസം യഥാർത്ഥ വിശ്വാസമല്ല. പിന്നെ വഞ്ചനയ്ക്കും പരിഹാസത്തിനും വേണ്ടി ഇത് പറയുമ്പോൾ അത് ദുഷ്ടതയ്ക്ക് മേലുള്ള ദുഷ്ടതയും അവിശ്വാസത്തിന് മേലുള്ള അവിശ്വാസവുമാണ്. 'അവർ വിശ്വാസികളല്ല' (وَما هُمْ بِمُؤْمِنِينَ) എന്നതിൽ 'മാ' (ما) എന്നത് 'ലൈസ' (ليس) എന്നതിന് പകരമാണ്. അതുകൊണ്ടാണ് അതിനോട് ചേർന്ന് 'ബി' (ب) വന്നത്. അതായത്, അവർ സത്യപ്പെടുത്തുന്നവരല്ല. കാരണം, അവർ പുറത്ത് കാണിക്കുന്നതിന് വിപരീതമാണ് ഉള്ളിൽ വെച്ചുപുലർത്തുന്നത്. അവർ കപടവിശ്വാസികളാണ് (منافقون). അവർ വിശ്വാസികളല്ല എന്ന വിധിയിലൂടെ, അവർ വാദിച്ചതിനെ പൂർണ്ണമായും നിഷേധിക്കുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. കാരണം, 'മാ' (ما) എന്നതിന്റെ ഖബറിൽ 'ബി' (ب) ചേർത്തുകൊണ്ട് വിശ്വാസത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തെത്തന്നെ അവർക്ക് നിഷേധിച്ചു. അതുകൊണ്ടാണ് 'അവർ വിശ്വാസികളിൽ പെട്ടവരല്ല' (وما هم من المؤمنين) എന്ന് പറയാതിരുന്നത്. ആദ്യത്തേതാണ് രണ്ടാമത്തേതിനേക്കാൾ ശക്തം. തെളിവുകളില്ലാത്ത വാദങ്ങൾ നിരർത്ഥകമാണെന്ന് ഈ സൂക്തം പഠിപ്പിക്കുന്നു. ആരെങ്കിലും തന്നിലില്ലാത്ത ഗുണങ്ങൾ ഉണ്ടെന്ന് അവകാശപ്പെട്ടാൽ, പരീക്ഷണം അവനെ അപമാനിക്കും. സ്വയം പുകഴ്ത്തുന്നവൻ നിന്ദിക്കപ്പെടും, സ്വയം താഴ്ത്തുന്നവൻ പുകഴ്ത്തപ്പെടും. ഹാഫിള് ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പാടി: 'പരീക്ഷണത്തിന്റെ ഉരകല്ല് മുന്നിൽ വന്നാൽ അത് നല്ലതാണ്... അപ്പോൾ കള്ളം പറയുന്നവന്റെ മുഖം കറുക്കും.' ഒരു ശൈഖിന്റെ കഥയുണ്ട്; താൻ വിശ്വസ്തനാണെന്ന് വാദിക്കുന്ന ഒരു ശിഷ്യനുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ അവന്റെ യഥാർത്ഥ സ്വഭാവം ശൈഖിന് അറിയാമായിരുന്നു. ശൈഖ് അവനെ പരീക്ഷിക്കാൻ തീരുമാനിച്ചു. ശൈഖ് ഒരു ആടിനെ അറുത്ത് രക്തം പുരണ്ട് നിൽക്കുന്നത് കണ്ട ശിഷ്യൻ ഭയന്നു. ശൈഖ് അവനോട് ഒരു രഹസ്യം സൂക്ഷിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. ശിഷ്യൻ അത് സമ്മതിച്ചു.

പിന്നീട് ശൈഖ് അവനെ അപമാനിക്കാൻ വേണ്ടി ഈ നാടകം കളിച്ചു. ഒടുവിൽ സത്യം പുറത്തുവരികയും കള്ളം പറഞ്ഞ ശിഷ്യൻ നാണംകെടുകയും ചെയ്തു.

[سورة البقرة (2) : آية 9]

അല്ലാഹുവിനെ വഞ്ചിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നവരും വിശ്വസിച്ചവരും എന്ന് അവർ ജൽപ്പിക്കുന്നു. എന്നാൽ യഥാർത്ഥത്തിൽ അവർ വഞ്ചിക്കുന്നത് സ്വന്തം ആത്മാക്കളെ മാത്രമാണ്. അവർക്ക് ഈ കാര്യം തിരിച്ചറിയാൻ സാധിക്കുന്നില്ല. ഹൃദയങ്ങളിൽ രോഗം *(مرض)* ബാധിച്ചവരാണ് അവർ. അല്ലാഹു ആ രോഗത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അവർ നുണ പറയുന്നവരായതിനാൽ വേദനാജനകമായ ശിക്ഷ *(عذاب أليم)* അവർക്ക് കാത്തിരിക്കുന്നു. ഈ സൂക്തം കപടവിശ്വാസികളുടെ *(منافقون)* ആന്തരികാവസ്ഥയെ തുറന്നുകാട്ടുന്നു. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അവിശ്വാസത്തിന്റെ അഴുക്ക് അടിഞ്ഞുകൂടിയിരിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ സത്യം മറച്ചുവെക്കുന്നവർക്ക് ലഭിക്കുന്ന ശിക്ഷ അവരുടെ കപടതയുടെ ആഴത്തിന് അനുസൃതമായിരിക്കും.

ശൈഖുൽ അക്ബർ ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു തന്റെ 'അൽ അംറുൽ മുഹ്കമുൽ മർബൂത്ത്' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ വ്യക്തമാക്കുന്നത് പോലെ, ആത്മീയ രഹസ്യങ്ങൾ (അസ്റാർ - أسرار) വിശ്വസ്തരായവർക്ക് മാത്രമേ നൽകപ്പെടുകയുള്ളൂ. ദിവ്യപ്രകാശങ്ങൾ (അൻവാർ - أنوار) ആത്മീയ മര്യാദകൾ (അദബ് - أدب) പാലിക്കുന്നവരിലേക്ക് അല്ലാതെ പ്രവഹിക്കുകയില്ല. ഹാഫിള് ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പാടിയതുപോലെ: 'എന്റെ പ്രിയതമന്റെ രഹസ്യങ്ങൾ ഞാൻ പ്രിയതമനോടല്ലാതെ പറയുകയില്ല, കാരണം അറിവുള്ളവർ മാത്രമേ അറിവിന്റെ ഭാഷയെ കാത്തുസൂക്ഷിക്കുകയുള്ളൂ.' നജ്മുദ്ദീൻ കുബ്റാ റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ തഅ്വീലാത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തുന്നു: 'ജനങ്ങളിൽ പെട്ടവർ' എന്നത് അല്ലാഹുവിനെയും മിഥാഖ് (ഉടമ്പടി) ദിവസത്തെയും മറന്നവരാണ്. അവർ നാവുകൊണ്ട് വിശ്വസിച്ചു എന്ന് പറയുന്നുവെങ്കിലും ഹൃദയം അതിനെ സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്നില്ല. യഥാർത്ഥ വിശ്വാസം എന്നത് അല്ലാഹു തന്റെ പ്രത്യേക ദാസന്മാരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ നിക്ഷേപിക്കുന്ന ദിവ്യപ്രകാശമാണ് (നൂർ - نور). ഈ പ്രകാശത്താൽ അവർ പരലോകത്തെ ദർശിക്കുന്നു. ആർക്ക് ഈ ദിവ്യപ്രകാശം ലഭിക്കുന്നില്ലയോ, അവർക്ക് അദൃശ്യലോകത്തെ (ഗൈബ് - غيب) കാണാൻ കഴിയില്ല. അതിനാൽ അവർ യഥാർത്ഥ വിശ്വാസികളുമല്ല. 'അവർ വിശ്വാസികളല്ല' എന്ന് അല്ലാഹു പറയുന്നത്, ദിവ്യപ്രകാശത്താൽ വിശ്വാസം സ്വീകരിച്ചവരല്ല അവർ എന്ന അർത്ഥത്തിലാണ്. അഥവാ, അവർ യഥാർത്ഥ വിശ്വാസത്തിലേക്ക് നയിക്കപ്പെടാൻ അർഹരല്ല, കാരണം അവർ അങ്ങേയറ്റത്തെ അശ്രദ്ധയിലും (ഗഫ്ല - غفلة) പരാജയത്തിലുമാണ്. 'അവർ അല്ലാഹുവിനെ

വഞ്ചിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നു' എന്നത് അവരുടെ കപടമായ വാക്കുകൾക്കുള്ള മറുപടിയാണ്. അല്ലാഹുവിനെ വഞ്ചിക്കുക എന്നത് അസാധ്യമാണ്, കാരണം അവനിൽ നിന്ന് ഒന്നും മറഞ്ഞിരിക്കുന്നില്ല. ഇവിടെ വഞ്ചന എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രതിനിധിയായ പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളെ വഞ്ചിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നതിനെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. പ്രവാചകനെ വഞ്ചിക്കുന്നത് അല്ലാഹുവിനെ വഞ്ചിക്കുന്നതിന് തുല്യമാണ്. അവരുടെ ഈ വഞ്ചനയുടെ ഫലം അവർക്ക് തന്നെ തിരിച്ചടിയാകുന്നു. സ്വന്തം ആത്മാവിനെ (നഫ്സ് - **نفس**) അല്ലാതെ അവർ വഞ്ചിക്കുന്നില്ല. ആത്മാവ് എന്നത് ഒരു വസ്തുവിന്റെ യഥാർത്ഥ സത്തയാണ്. ഇവിടെ ഉദ്ദേശ്യം, അവരുടെ വഞ്ചനയുടെ ദോഷം മറ്റാരിലേക്കും എത്തുന്നില്ല, മറിച്ച് അത് അവർക്ക് തന്നെ നാശമായി ഭവിക്കുന്നു എന്നതാണ്.

അവരുടെ ചെയ്തികളുടെ പരിധി അവർക്ക് മാത്രമായി ചുരുക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. വഞ്ചകരുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് സമാനമായ ആ ഇടപാടുകൾ അവർ തങ്ങളോടല്ലാതെ മറ്റാരോടും ചെയ്യുന്നില്ല. കാരണം, അതിന്റെ ദോഷം അവരെ അല്ലാതെ മറ്റാരെയും ബാധിക്കുന്നില്ല. അവരുടെ വഞ്ചനയുടെ ദുഷ്ഫലം അവരിലേക്ക് തന്നെ തിരിയുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, അല്ലാഹു തആലാ തന്റെ പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് നബിക്ക് സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അവരുടെ കാപട്യം (നിഫാഖ് - **نفـــاق**) വെളിപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കുന്നു. അങ്ങനെ അവർ ഇഹലോകത്ത് അപമാനിതരാവുകയും പരലോകത്ത് ശിക്ഷയ്ക്ക് അർഹരാവുകയും ചെയ്യുന്നു. മൗലാനാ ജലാലുദ്ദീൻ ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറഞ്ഞു: "ഓ ശ**طر**ഞ്ജ് കളിക്കാരനേ, നിന്റെ നീക്കം നീ കണ്ടു; നിന്റെ എതിരാളിയുടെ നീക്കം ദൂരവും വ്യാപ്തിയുമുള്ളതായി കാണുക." അഥവാ, അവർ ചെയ്തതിന് അനുസരിച്ച് അവരോട് പ്രതികരിക്കപ്പെടും എന്നും പറയപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. നരകത്തിൽ ദീർഘകാലം ശിക്ഷിക്കപ്പെട്ട് അവർ അല്ലാഹുവിനോട് സഹായം തേടുമ്പോൾ (ഇസ്തിഗാസ - **استغاثوا بالرحمن**), "ഈ വാതിലുകൾ തുറന്നിരിക്കുന്നു, പുറത്തുവരിക!" എന്ന് അവരോട് പറയപ്പെടും. അപ്പോൾ അവർ വാതിലുകളിലേക്ക് തിടുക്കത്തിൽ ഓടും. എന്നാൽ, അവർ അവിടെയെത്തുമ്പോൾ വാതിലുകൾ അവർക്ക് മുന്നിൽ അടയ്ക്കപ്പെടുകയും അവരെ പിശാചുക്കളോടും ധിക്കാരികളോടുമൊപ്പം കിണറുകളിലേക്കും ശവപ്പെട്ടികളിലേക്കും തിരികെ അയക്കുകയും ചെയ്യും. അല്ലാഹു തആലാ പറയുന്നു: "തീർച്ചയായും അവർ ഒരു തന്ത്രം പ്രയോഗിക്കുന്നു, ഞാനും ഒരു തന്ത്രം പ്രയോഗിക്കുന്നു." (ഇന്നഹും യകീദൂന കൈദൻ വഅകീദു കൈദാ - **إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْداً وَأَكِيدُ كَيْداً**). ഒരു ഹദീസിൽ വന്നിരിക്കുന്നു: "അന്ത്യനാളിൽ ഒരു കൂട്ടം ആളുകളെ സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്ക് പ്രവേശിപ്പിക്കാൻ കൽപ്പിക്കപ്പെടും. അവർ സ്വർഗ്ഗത്തിന്റെ അടുത്തായി, അതിന്റെ സുഗന്ധം ശ്വസിക്കുകയും അതിന്റെ കൊട്ടാരങ്ങളിലേക്കും അല്ലാഹു അതിന്റെ അവകാശികൾക്കായി ഒരുക്കിവെച്ചതിലേക്കും നോക്കുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ, 'അവരെ അതിൽ നിന്ന് തിരിച്ചയക്കുക, അവർക്ക് അതിൽ ഒരു ഓഹരിയുമില്ല' എന്ന്

വിളിച്ചുപറയപ്പെടും. അപ്പോൾ അവർ അങ്ങേയറ്റത്തെ നിരാശയോടെയും ഖേദത്തോടെയും മടങ്ങും; ആദ്യകാലക്കാരോ പിൽക്കാലക്കാരോ അങ്ങനെയൊരു നിരാശയോടെയും ഖേദത്തോടെയും മടങ്ങിയിട്ടില്ല. അപ്പോൾ അവർ പറയും: 'ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, നിന്റെ ഇഷ്ടക്കാർക്കായി നീ ഒരുക്കിവെച്ച പ്രതിഫലങ്ങൾ ഞങ്ങളെ കാണിക്കുന്നതിന് മുമ്പ് നീ ഞങ്ങളെ നരകത്തിൽ പ്രവേശിപ്പിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ!' അപ്പോൾ അല്ലാഹു പറയും: 'അതാണ് ഞാൻ നിങ്ങളിൽ നിന്ന് ഉദ്ദേശിച്ചത്. നിങ്ങൾ എന്നോടൊപ്പം തനിച്ചായിരിക്കുമ്പോൾ വലിയ പാപങ്ങളുമായി എന്നെ നേരിട്ടു. എന്നാൽ, നിങ്ങൾ ജനങ്ങളെ കണ്ടുമുട്ടുമ്പോൾ വിനയമുള്ളവരായി കണ്ടുമുട്ടി. നിങ്ങൾ ജനങ്ങളെ കാണിക്കാൻ വേണ്ടി പ്രവർത്തിക്കുകയും നിങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങൾ മറച്ചുവെച്ചതിന് വിപരീതം പ്രകടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. നിങ്ങൾ ദുനിയാവിനെ ഭയപ്പെട്ടു, എന്നെ ഭയപ്പെട്ടില്ല. നിങ്ങൾ ജനങ്ങളെ ആദരിച്ചു, എന്നെ ആദരിച്ചില്ല. നിങ്ങൾ ജനങ്ങൾക്ക് വേണ്ടി ഉപേക്ഷിച്ചു, എനിക്ക് വേണ്ടി ഉപേക്ഷിച്ചില്ല.' അതായത്, ജനങ്ങൾക്ക് വേണ്ടി. 'അതുകൊണ്ട് ഇന്ന് ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് എന്റെ കഠിനമായ ശിക്ഷ ആസ്വദിപ്പിക്കുന്നു, എന്റെ മഹത്തായ പ്രതിഫലങ്ങളിൽ നിന്ന് ഞാൻ നിങ്ങളെ തടഞ്ഞതിനോടൊപ്പം.' റൗളത്തുൽ ഉലമാ, തൻബീഹുൽ ഗാഫിലീൻ എന്നീ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഇപ്രകാരം രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. 'അവർ അറിയുന്നില്ല' (വമാ യശ്ഊറൂന - وَما يَشْعُرُونَ) എന്നത് 'അവർ വഞ്ചിക്കുന്നില്ല' എന്നതിലെ സർവ്വനാമത്തിൽ നിന്നുള്ള ഒരു അവസ്ഥാവിശേഷണമാണ്. അതായത്, അവർ തങ്ങളെത്തന്നെ വഞ്ചിക്കുന്നതിൽ ഒതുങ്ങുന്നു, എന്നാൽ അശ്രദ്ധയിലും വഴിപിഴച്ച അവസ്ഥയിലും മുഴുകിയതിനാൽ അവർക്ക് അത് അനുഭവപ്പെടുന്നില്ല. വഞ്ചനയുടെ ദുഷ്ഫലവും അതിന്റെ ദോഷം അവരിലേക്ക് തന്നെ തിരിയുന്നതും, ഇന്ദ്രിയബോധം നഷ്ടപ്പെട്ടവന് മാത്രം മറഞ്ഞിരിക്കുന്ന, അനുഭവവേദ്യമായ ഒരു കാര്യമായി ഇവിടെ ചിത്രീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇത് അവരെ ജഡവസ്തുക്കളുടെ സ്ഥാനത്ത് നിർത്തുകയും മൃഗങ്ങളുടെ നിലവാരത്തിൽ നിന്ന് താഴ്ത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. കാരണം, അവരിൽ നിന്ന് മൃഗീയമായ ഇന്ദ്രിയബോധം (ഹസ്സുൽ ഹയവാനീ - الحس الحيواني) എടുത്തുമാറ്റപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ, 'അവർ മൃഗങ്ങളെക്കാൾ വഴിപിഴച്ചവരാണ് (ബൽ ഹും അദല്ലു - بل هم أضل) എന്ന് ആരെക്കുറിച്ച് പറയപ്പെട്ടുവോ, അവരിൽ പെട്ടവരാണിവർ. 'അവർ അറിയുന്നില്ല' (ലാ യശ്ഊറൂന - لا يشعرون) എന്നത് 'അവർക്ക് അറിവില്ല' (ലാ യഅ്ലമൂന - لا يعلمون) എന്നതിനേക്കാൾ കൂടുതൽ ശക്തവും ഉചിതവുമാണ്. 'ശുഊർ' (شعور) എന്നാൽ 'ഇഹ്സാസ്' (احساس) അഥവാ ഒരു കാര്യത്തെ ഇന്ദ്രിയബോധത്തിലൂടെ അറിയുക എന്നതാണ്. മനുഷ്യന്റെ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ (മശാഇറുൽ ഇൻസാൻ - مشاعر الإنسان) അവയുടെ ഓരോന്നിനും ഇന്ദ്രിയബോധത്തിന്റെ സ്ഥാനമായതുകൊണ്ടാണ് അവയ്ക്ക് ആ പേര് ലഭിച്ചത്. ഇതിലെ ഗുണപാഠം ഇതാണ്: കപടവിശ്വാസി (മുനാഫിഖ് - منافق) താൻ ചെയ്യുന്നതിന്റെ ദുഷ്ഫലം അറിയാതെ പ്രവർത്തിക്കുന്നു.

എന്നാൽ സത്യവിശ്വാസി (മുഅ്മിൻ - مؤمن) അത് അറിയുന്നു. അപ്പോൾ തന്റെ രക്ഷിതാവിന്റെ അടുക്കൽ കപടവിശ്വാസിക്ക് എന്ത് ഒഴികഴിവാണ് ഉള്ളത്? ഈ ആയത്തിൽ അവരിൽ നിന്ന് അറിവ് നിഷേധിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ, "നിങ്ങൾ സത്യം മറച്ചുവെക്കുന്നു, നിങ്ങൾ അറിവുള്ളവരായിരിക്കെ" (വതക്തുമൂനൽ ഹഖ്ഖ വഅൻതും തഅ്ലമൂന - وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ) എന്ന വചനത്തിൽ അവർക്ക് അറിവ് സ്ഥിരീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇവ രണ്ടും തമ്മിലുള്ള പൊരുത്തപ്പെടുത്തൽ ഇതാണ്: അവർക്ക് യഥാർത്ഥത്തിൽ അറിവുണ്ടായിരുന്നു, പക്ഷേ അവർ അറിഞ്ഞതനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിച്ചില്ല. അതിനാൽ, അവർക്ക് അറിവില്ലാത്തവരെപ്പോലെയായി. അല്ലാഹുവിന്റെ വചനം പോലെയാണിത്: "ബധിരരും ഊമകളും അന്ധരുമാണ്" (സുമ്മുൻ ബുക്മുൻ ഉമ്യുൻ - صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ). യഥാർത്ഥത്തിൽ അവർ സംസാരിക്കുന്നവരും കേൾക്കുന്നവരും കാണുന്നവരുമായിരുന്നു. എന്നാൽ, അവർക്ക് അതിൽ നിന്ന് പ്രയോജനം ലഭിച്ചില്ല. അതിനാൽ, അവർ ബധിരരും ഊമകളും അന്ധരുമായവരെപ്പോലെയായി. ഒരു ഉപകരണം ഉള്ളവൻ അതിൽ നിന്ന് പ്രയോജനം നേടുന്നില്ലെങ്കിൽ, ഉപകരണമില്ലാത്തവനെപ്പോലെയാണ്. തന്റെ അറിവനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിക്കാത്ത പണ്ഡിതൻ അജ്ഞനെപ്പോലെയാണ്. തന്റെ സമ്പത്ത് കൊണ്ട് പ്രയോജനം നേടാത്ത ധനികൻ ദരിദ്രനെപ്പോലെയാണ്. അവിശ്വാസികൾക്ക് അറിവ് സ്ഥിരീകരിക്കുന്നത് അവർക്കെതിരെയുള്ള തെളിവ് സ്ഥാപിക്കാനാണ്. അവരുടെ അജ്ഞതയെക്കുറിച്ച് പറയുന്നത് അവരുടെ ന്യൂനത സ്ഥാപിക്കാനാണ്. എന്നാൽ സത്യവിശ്വാസികളുടെ കാര്യത്തിൽ ഇത് വ്യത്യസ്തമാണ്. അവർക്ക് അറിവ് സ്ഥിരീകരിക്കുന്നത് അവരുടെ മഹത്വം സ്ഥാപിക്കാനാണ്. അജ്ഞതയെക്കുറിച്ച് പറയുന്നത് പാപങ്ങൾക്ക് ഒരു ഒഴികഴിവ് പഠിപ്പിക്കാനാണ്. തൈസീർ എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഇപ്രകാരം രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ, ഒരു സത്യവിശ്വാസി അറിവും പ്രവർത്തനവും കൊണ്ട് സ്വയം അലങ്കരിക്കുകയും തെറ്റുകളിൽ നിന്നും വീഴ്ചകളിൽ നിന്നും വിട്ടുനിൽക്കുകയും തന്റെ രക്ഷിതാവിനെ അവന്റെ മഹത്തായ തിരുമുഖത്തിനുവേണ്ടി നിഷ്കളങ്കമായി അനുസരിക്കുകയും പരിശുദ്ധമായ ഹൃദയത്തോടെ അവനെ ആരാധിക്കുകയും വേണം. ഒരു ഹദീസിൽ വന്നിരിക്കുന്നു: "നിങ്ങളുടെ കാര്യത്തിൽ ഞാൻ ഏറ്റവും ഭയപ്പെടുന്നത് ചെറിയ ശിർക്കാണ് (ശിർക്കുൽ അസ്ഗർ - الشرك الأصغر)." അവർ ചോദിച്ചു: "അല്ലാഹുവിന്റെ റസൂലേ, എന്താണ് ചെറിയ ശിർക്ക്?" അവിടുന്ന് പറഞ്ഞു: "റിയാഅ് (الرياء - ലോകമാന്യം). അല്ലാഹു തആലാ അടിമകൾക്ക് പ്രതിഫലം നൽകുന്ന ദിവസം പറയും..."

അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ ***(قلوب)*** ഒരു രോഗമുണ്ട് ***(مرض).*** അത് കപടവിശ്വാസവും ***(نفاق)*** സംശയവുമാണ് ***(شك).*** തന്മൂലം അല്ലാഹു തആലാ അവർക്ക് രോഗം വർദ്ധിപ്പിച്ചു കൊടുത്തു. അവർ കള്ളം പറഞ്ഞിരുന്നതിന്റെ ഫലമായി അവർക്ക് വേദനാജനകമായ ശിക്ഷയുണ്ട് ***(عذاب أليم).*** ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖ്ഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ തഫ്സീർ റൂഹുൽ ബയാനിൽ ഈ സൂക്തത്തിന്റെ ആത്മീയ രഹസ്യങ്ങളെ ***(لطائف)*** ഇപ്രകാരം വിശദീകരിക്കുന്നു: ഹൃദയത്തിന്റെ യഥാർത്ഥ ആരോഗ്യം എന്നത് അല്ലാഹുവിലുള്ള ദൃഢവിശ്വാസത്തിലും ***(يقين)*** അവനിലേക്കുള്ള പൂർണ്ണമായ തിരിഞ്ഞുനിൽക്കലിലുമാണ്. എന്നാൽ ഭൗതികതയോടുള്ള അമിതമായ അനുരാഗവും ***(حب الدنيا)*** അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയോടുള്ള ആഭിമുഖ്യവും ***(غير الله)*** ഹൃദയത്തെ ബാധിക്കുന്ന മാരകമായ ആത്മീയ രോഗങ്ങളാണ് ***(مرض باطني).*** ഈ രോഗം ബാധിച്ച ഹൃദയങ്ങൾ ദിവ്യപ്രകാശത്തിന്റെ ***(نور إلهي)*** വെളിപാടുകളെ സ്വീകരിക്കാൻ യോഗ്യമല്ലാതായിത്തീരുന്നു. അവർ സത്യത്തെ നിഷേധിക്കുകയും കാപട്യം കാത്തുസൂക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ, അല്ലാഹു തആലാ അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിലെ അന്ധകാരത്തെ വീണ്ടും വർദ്ധിപ്പിച്ചു. ഇത് അവരുടെ കർമ്മങ്ങൾക്കുള്ള അനുയോജ്യമായ പ്രതിഫലമാണ്. കപടവിശ്വാസികൾ തങ്ങളുടെ നാവുകൊണ്ട് വിശ്വാസം പ്രഖ്യാപിക്കുകയും ഹൃദയം കൊണ്ട് അതിനെ നിഷേധിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ട് അല്ലാഹുവിനോടും വിശ്വാസികളോടും കള്ളം പറയുന്നവരായിരുന്നു ***(يكذبون).*** ഈ കാപട്യത്തിന്റെ പരിണാമമായി പരലോകത്ത് അവർക്കായി കാത്തിരിക്കുന്നത് കഠിനവും വേദനാജനകവുമായ ശിക്ഷയാണ് ***(عذاب أليم).*** ഹൃദയത്തെ അല്ലാഹുവിലേക്ക് മാത്രം തിരിച്ചുവിട്ടുകൊണ്ട് അതിനെ സകലവിധ രോഗങ്ങളിൽ നിന്നും ശുദ്ധീകരിക്കുകയാണ് ഒരു യഥാർത്ഥ വിശ്വാസിയുടെ ലക്ഷ്യം.

അല്ലാഹു അവരോട് കൽപ്പിക്കും: 'നിങ്ങൾ ദുനിയാവിൽ ആർക്കുവേണ്ടിയാണോ കാണിച്ചുനടന്നത് (റിയാഅ് - رياء), അവരുടെ അടുത്തേക്ക് തന്നെ പോകൂ. അവിടെ നിങ്ങൾക്ക് വല്ല നന്മയും ലഭിക്കുന്നുണ്ടോ എന്ന് നോക്കൂ.' ദുനിയാവിലെ അവരുടെ കർമ്മങ്ങൾ വഞ്ചനയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലായിരുന്നതുകൊണ്ടാണ് പരലോകത്ത് അവർക്ക് ഇത്തരമൊരു മറുപടി ലഭിക്കുന്നത്. 'തൻബീഹുൽ ഗാഫിലീൻ' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഇത് വ്യക്തമാക്കുന്നുണ്ട്. സഅ്ദി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറയുന്നു: 'തന്റെ നേതാവിന്റെ മുന്നിൽ ഒരു അടിമ എത്രത്തോളം വിലപ്പെട്ടവനാണ്? എന്നാൽ അവന്റെ വസ്ത്രത്തിനുള്ളിൽ (അതായത് അവന്റെ ഉള്ളിൽ) വെറും അഴുക്കാണ്

നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നത്.' 'തഅ്‌വീലാത്തു നജ്മിയ്യ'യിൽ സൂചിപ്പിക്കുന്നത് ഇപ്രകാരമാണ്: അല്ലാഹു ചിലർക്ക് അസൽ (അനാദി - أزل) മുതൽക്കേ നിർഭാഗ്യം (ശഖാവാ - شقاوة) നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ രഹസ്യമായ വിധി (സിർറുൽ ഖദർ - سر القدر) അവരുടെ കർമ്മങ്ങളിൽ അല്ലാഹുവിനെ വഞ്ചിക്കുന്നതിന്റെ ഫലമായി പുറത്തുവരുന്നു. ദുനിയാവിന്റെ അലങ്കാരങ്ങൾ കണ്ട് അവർ വഞ്ചിതരാകുന്നു. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'മനുഷ്യർക്ക് തങ്ങളുടെ ഇച്ഛകൾ അലങ്കാരമായി തോന്നിയിരിക്കുന്നു.' യഥാർത്ഥത്തിൽ അവർ അല്ലാഹുവിനെ വഞ്ചിക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയാണ്, എന്നാൽ അല്ലാഹു അവരെ വഞ്ചിക്കുന്നു (യുകാദിഊനല്ലാഹ വഹുവാ ഖാദിഉഹും - يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ). അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ രോഗമുണ്ട് (മറദ് - مرض). ഹൃദയത്തിലെ രോഗം എന്നാൽ ആത്മീയമായ അസന്തുലിതാവസ്ഥയാണ്; അജ്ഞത, ദുഷിച്ച വിശ്വാസം, അസൂയ, പക, പാപങ്ങളോടുള്ള പ്രിയം എന്നിവയൊക്കെ ഇതിൽ പെടുന്നു. ഇത് ആത്മീയമായ നാശത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ പദവി ഉയരുന്നത് കാണുമ്പോൾ അവർക്ക് അസൂയ വർദ്ധിക്കുന്നു. അല്ലാഹു അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ മുദ്രവെക്കുന്നു (ത്വബ്അ് - طبع). കാരണം, ഉപദേശങ്ങൾ അവരിൽ ഒരു മാറ്റവും ഉണ്ടാക്കില്ലെന്ന് അല്ലാഹുവിന് അറിയാം. സന്മാർഗ്ഗം ലഭിച്ചവർക്ക് അല്ലാഹു സന്മാർഗ്ഗം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു (യസീദുൽ ഹുദാ - يَزِيدُ الْهُدى), എന്നാൽ ഇവർക്ക് അല്ലാഹു ശിക്ഷ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. ഖുത്ബുൽ അല്ലാമ പറയുന്നു: ഹൃദയരോഗങ്ങൾ വിശ്വാസപരമായോ (അഖീദ), സ്വഭാവപരമായോ (അഖ്ലാഖ്) ഉള്ളതാണ്.

അല്ലാഹു അവരുടെ മേൽ ശിക്ഷ വർദ്ധിപ്പിച്ചു. ഇവിടെ ഒരു സംശയം ഉദിക്കാം: പ്രാർത്ഥന (دعاء) എന്നത് സാധാരണയായി അശക്തനായ ഒരാൾക്ക് യോജിച്ചതാണ്, എന്നാൽ അല്ലാഹു അശക്തിയിൽ നിന്ന് പരിശുദ്ധനാണ്. ഇതിനുള്ള മറുപടി ഇതാണ്: ഇത് അല്ലാഹു തന്റെ അടിമകളെ പഠിപ്പിക്കുന്ന ഒരു പാഠമാണ്. കപടവിശ്വാസികൾ (منافقون) അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടികളിൽ വെച്ച് ഏറ്റവും മോശമായവരായതുകൊണ്ട് അവർക്കെതിരെ പ്രാർത്ഥിക്കാനും അവരെ ആട്ടിയോടിക്കാനും അനുവാദമുണ്ടെന്ന് ഇതിലൂടെ വ്യക്തമാകുന്നു. നരകത്തിന്റെ ഏറ്റവും താഴ്ന്ന തട്ടാണ് (الدرك الأسفل) അവർക്കായി അല്ലാഹു ഒരുക്കിവെച്ചിരിക്കുന്നത്. 'അല്ലാഹു അവരെ ശപിക്കട്ടെ' (قاتَلَهُمُ اللَّهُ) എന്ന് ഖുർആനിൽ വന്നതുപോലെയാണിത്. അവർക്ക് പരലോകത്ത് വേദനിപ്പിക്കുന്ന ശിക്ഷയുണ്ട് (عذاب أليم). ഈ ശിക്ഷയുടെ വേദന ഹൃദയങ്ങളിലേക്ക് ആഴ്ന്നിറങ്ങുന്നതാണ്. അവരുടെ കള്ളം പറയൽ (كذب) കാരണമാണ് ഈ ശിക്ഷയെന്ന് അല്ലാഹു വ്യക്തമാക്കുന്നു. കള്ളം പറയുക എന്നത് അങ്ങേയറ്റം വെറുക്കപ്പെട്ടതും പാപങ്ങളുടെ തലവനുമാണ്. സത്യവിശ്വാസവും (إيمان) കള്ളവും പരസ്പര വിരുദ്ധമാണ്. എന്നാൽ യുദ്ധം, പിണക്കങ്ങൾക്കിടയിൽ രഞ്ജിപ്പുണ്ടാക്കൽ,

ഭാര്യയെ പ്രീതിപ്പെടുത്തൽ എന്നീ സന്ദർഭങ്ങളിൽ കള്ളം പറയുന്നതിന് ഇളവുണ്ട്. എങ്കിലും, സ്വന്തം കാര്യത്തിൽ എപ്പോഴും സത്യം പറയുന്നതാണ് ഉത്തമം.

[سورة البقرة (2) : الآيات 11 إلى 16]

ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ കപടവിശ്വാസികളുടെ *(*മുനാഫിഖൂൻ *- منافقون)* ആന്തരികാവസ്ഥയെ അനാവരണം ചെയ്യുന്നു*.* അവർ ഭൂമിയിൽ കുഴപ്പമുണ്ടാക്കുമ്പോൾ തങ്ങൾ നന്മ ചെയ്യുന്നവരാണെന്ന് വാദിക്കുന്നു*.* എന്നാൽ അല്ലാഹു അവരെ കുഴപ്പക്കാരായി പ്രഖ്യാപിക്കുന്നു*.* അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ രോഗം *(*മറദ് *- مرض)* ബാധിച്ചിരിക്കുന്നു*;* അത് സംശയത്തിന്റെയും അവിശ്വാസത്തിന്റെയും രോഗമാണ്*.* സത്യത്തെ കാണാനുള്ള ഉൾക്കാഴ്ച അവർക്ക് നഷ്ടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു*.* സന്മാർഗത്തിന് പകരം വഴിപിഴവ് *(*ദലാല *- ضلالة)* വാങ്ങിയവരാണവർ*.* അവരുടെ കച്ചവടം ലാഭകരമല്ല*,* അവർക്ക് നേർവഴി ലഭിക്കുകയുമില്ല*.* അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശം *(*നൂർ *- نور)* അവരിൽ നിന്ന് നീക്കപ്പെട്ടതിനാൽ അവർ ഇരുട്ടിൽ തപ്പിത്തടയുന്നു*.* അവർ സത്യത്തെ നിഷേധിക്കുകയും അസത്യത്തെ പുൽകുകയും ചെയ്തതിലൂടെ തങ്ങളുടെ ആത്മീയമായ വിപണനത്തിൽ നഷ്ടം മാത്രം കൈവരിച്ചവരായിത്തീർന്നു*.*

ഒരു വാക്ക് തികച്ചും ശരിയാണെന്ന് നിങ്ങൾക്ക് നന്നായി അറിയുന്നതുവരെ, അത് പറയാൻ നിങ്ങൾ വായ തുറക്കരുത്. നിങ്ങൾ സത്യം പറയുകയും ബന്ധനത്തിൽ തുടരുകയും ചെയ്യുകയാണെങ്കിൽ, ഒരു നുണ നിങ്ങളെ ബന്ധനത്തിൽ നിന്ന് മോചിപ്പിക്കുന്നതിനേക്കാൾ അതാണ് ഉത്തമം. അറിയുക, യഥാർത്ഥത്തിൽ കളവ് (الكذب) എന്നത് അടിമത്തത്തിൽ (العبودية) ചെയ്യുന്ന കളവും, അല്ലാഹുവിന്റെ റുബൂബിയ്യത്തിന്റെ (الربوبية) അവകാശങ്ങൾ നിർവഹിക്കുന്നതിലെ കളവുമാണ്. കപടവിശ്വാസികളെയും (المنافقين) അവരെ പിന്തുടരുന്നവരെയും പോലെയാണിത്. കളവ് പറയുന്നവരെ ഒരു നിലയ്ക്കും മാതൃകയാക്കാനോ അവരെ ആശ്രയിക്കാനോ പാടില്ല. കാരണം, അവർ നാശത്തിലേക്കും സർവ്വാധിപനായ അല്ലാഹുവിൽ (مالك الاملاك) നിന്നുള്ള അകൽച്ചയിലേക്കും നയിക്കും. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: "വ്യാജപ്രഭാതം (صبح كاذب) യാത്രാസംഘങ്ങളെ വഴിതെറ്റിച്ചിരിക്കുന്നു, പകലിന്റെ ഗന്ധം തേടി പുറപ്പെട്ടവരെ. വ്യാജപ്രഭാതം ജനങ്ങൾക്ക് വഴികാട്ടിയാകാതിരിക്കട്ടെ, അത് എത്രയെത്ര യാത്രാസംഘങ്ങളെയാണ് നശിപ്പിച്ചത്!" ഖാശാനി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) ഈ ആയത്തിനെ വ്യാഖ്യാനിച്ചുകൊണ്ട് പറയുന്നു: "അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ മാനുഷികമായ (بشرية) സ്വഭാവങ്ങളുടെയും പിശാചുപരമായ (شيطانية) ദുർഗുണങ്ങളുടെയും (رذائل نفسانية) മറയുണ്ട്. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ യഥാർത്ഥ ഗുണങ്ങളുടെ (صفات الحقانية) വെളിപാടുകളെ (تجليات) തടയുന്നു." നജ്മിയുടെ (റഹിമഹുള്ളാഹ്) വ്യാഖ്യാനങ്ങളിൽ പറയുന്നു: "അവരുടെ

ഹൃദയങ്ങളിൽ ഒരു രോഗമുണ്ട് (فِي قُلُـوبِهِمْ مَـرَضٌ)" എന്നത് അല്ലാഹു അല്ലാത്തവരിലേക്ക് ശ്രദ്ധ തിരിക്കുന്നതാണ് (التفات الى غير الله). "അല്ലാഹു അവർക്ക് രോഗം വർദ്ധിപ്പിച്ചു (فَزادَهُـمُ اللَّـهُ مَرَضـاً)" എന്നാൽ, അവരുടെ വഞ്ചനയുടെ (خـداعهم) രോഗത്തോടൊപ്പം അല്ലാഹു അല്ലാത്തവരിലേക്ക് ശ്രദ്ധ തിരിക്കുന്ന രോഗം വർദ്ധിപ്പിച്ചു. അങ്ങനെ അവർക്ക് അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള എത്തിച്ചേരലും (وصـول) സാമീപ്യവും (وصـال) നിഷേധിക്കപ്പെട്ടു. "അവർക്ക് വേദനയേറിയ ശിക്ഷയുണ്ട് (وَلَهُـمْ عَـذابٌ أَلِيـمٌ)" എന്നത് അല്ലാഹുവിലേക്ക് എത്തിച്ചേരാൻ കഴിയാത്തതിലുള്ള ശിക്ഷയാണ്. "അവർ കളവ് പറഞ്ഞിരുന്നതിനാൽ (بِما كانُوا يَكْذِبُونَ)" - "ഞങ്ങൾ അല്ലാഹുവിൽ വിശ്വസിച്ചു" എന്ന് അവർ പറഞ്ഞത് കളവായിരുന്നു. കാരണം, അവർ യഥാർത്ഥ വിശ്വാസികളായിരുന്നില്ല. യഥാർത്ഥ ഈമാൻ (الايمـان الحقيـقي) ഒരു പ്രകാശമാണ് (നൂർ). അത് ഹൃദയത്തിൽ പ്രവേശിച്ചാൽ, വിശ്വാസിയുടെ യാഥാർത്ഥ്യം വെളിപ്പെടും. ഹാരിസ (റളിയള്ളാഹു അൻഹു) വിന്റെ കാര്യത്തിൽ സംഭവിച്ചതുപോലെ. ഒരിക്കൽ റസൂലുല്ലാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അദ്ദേഹത്തോട് ചോദിച്ചു: "ഓ ഹാരിസ, താങ്കൾ എങ്ങനെയാണ് രാവിലെയായത്?" അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: "ഞാൻ ഒരു യഥാർത്ഥ വിശ്വാസിയായി രാവിലെയായിരിക്കുന്നു." അപ്പോൾ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ചോദിച്ചു: "ഓ ഹാരിസ, എല്ലാ യാഥാർത്ഥ്യത്തിനും ഒരു സത്യമുണ്ട്. അപ്പോൾ താങ്കളുടെ ഈമാനിന്റെ യാഥാർത്ഥ്യം എന്താണ്?" അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: "എന്റെ മനസ്സ് ദുനിയാവിൽ നിന്ന് പിന്തിരിഞ്ഞു (സുഹ്ദ് സ്വീകരിച്ചു, زهـدت وانصـرفت). അങ്ങനെ ഞാൻ എന്റെ പകലിനെ ദാഹിപ്പിക്കുകയും രാത്രിയെ ഉറക്കമിളക്കുകയും ചെയ്തു. കല്ലും സ്വർണ്ണവും എനിക്ക് ഒരുപോലെയായി. സ്വർഗ്ഗവാസികൾ പരസ്പരം സന്ദർശിക്കുന്നതും നരകവാസികൾ കീഴടങ്ങുന്നതും ഞാൻ കാണുന്നതുപോലെ. എന്റെ റബ്ബിന്റെ സിംഹാസനം (عرش) പ്രത്യക്ഷമായി ഞാൻ കാണുന്നതുപോലെ." അപ്പോൾ റസൂലുല്ലാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറഞ്ഞു: "താങ്കൾക്ക് സത്യം ലഭിച്ചു, അതിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കുക." മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: "ഹൃദയം ശുദ്ധീകരിച്ചവർ (അഹ്ലു സൈഖൽ) ഗന്ധങ്ങളിൽ നിന്നും വർണ്ണങ്ങളിൽ നിന്നും മുക്തരായിരിക്കുന്നു; ഓരോ നിമിഷവും അവർ സൗന്ദര്യം തടസ്സമില്ലാതെ കാണുന്നു. അവർ അറിവിന്റെ ബാഹ്യരൂപങ്ങളും പുറംതോട്ടും ഉപേക്ഷിച്ചു; അവർ ദൃഢമായ വിശ്വാസത്തിന്റെ (عين اليقين) പതാക ഉയർത്തി. അവർ അർശിനും (عـــرش) കുർസിക്കും (كرسـى) ശൂന്യതയ്ക്കും അതീതരാണ്; അവർ അല്ലാഹുവിന്റെ സത്യത്തിന്റെ ഇരിപ്പിടത്തിലെ (مقعد صدق) നിവാസികളാണ്. അല്ലാഹുവിൽ നിന്ന് നേരിട്ടല്ലാത്ത അറിവ്, ഒരു ചമയക്കാരിയുടെ നിറം പോലെ നിലനിൽക്കില്ല." "അവരോട് പറയപ്പെട്ടാൽ (وَإِذا قِيلَ لَهُمْ)" - അതായത്, ഈ കപടവിശ്വാസികളോട് (المنـــــافقين) മുസ്ലിങ്ങൾ പറയുകയാണെങ്കിൽ - "നിങ്ങൾ ഭൂമിയിൽ കുഴപ്പമുണ്ടാക്കരുത് (لا تُفْسِـدُوا فِي

(الْأَرْضِ)." 'പറയപ്പെട്ടു' എന്നതിനെ 'കുഴപ്പമുണ്ടാക്കരുത്' എന്നതിലേക്ക് ചേർത്ത് പറഞ്ഞത്, അതിന്റെ വാക്കിനെ ആശ്രയിച്ചാണ്. 'ഈ വാക്ക് അവരോട് പറയപ്പെട്ടു' എന്ന് പറയുന്നതുപോലെയാണിത്. 'അലിഫ് മൂന്ന് അക്ഷരങ്ങളിൽ നിന്നുള്ളതാണ് എന്ന് നിങ്ങൾ പറയുന്നത് പോലെ. കുഴപ്പം (الفساد) എന്നത് ഒരു കാര്യം അതിന്റെ മിതത്വത്തിൽ (الاعتدال) നിന്ന് വ്യതിചലിക്കുന്നതാണ്. നന്മ (الصلاح) അതിന്റെ വിപരീതമാണ്. രണ്ടും എല്ലാ ദോഷകരമായതിനെയും പ്രയോജനകരമായതിനെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. ഭൂമിയിലെ കുഴപ്പം (الفساد في الأرض) എന്നത് യുദ്ധങ്ങളും (الحروب) കുഴപ്പങ്ങളും (الفتن) ആളുകളുടെ അവസ്ഥകളിൽ നിന്ന് നേർവഴി (الاستقامة) ഇല്ലാതാക്കുന്നതിനും ജീവിതത്തിലും (المعاش) പരലോകത്തിലും (المعاد) കാര്യങ്ങൾ താറുമാറാക്കുന്നതിനും കാരണമാകുന്നതാണ്. അവർക്ക് വിലക്കപ്പെട്ടത്, വിശ്വാസികളുടെ (المؤمنين) രഹസ്യങ്ങൾ അവിശ്വാസികൾക്ക് (الكفار) വെളിപ്പെടുത്തുക, അവരെ പ്രേരിപ്പിക്കുക തുടങ്ങിയ എല്ലാത്തരം തിന്മകളിലേക്കും നയിക്കുന്ന കാര്യങ്ങളാണ്. അവരുടെ ഈ പ്രവൃത്തി കുഴപ്പത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നതുകൊണ്ട്, "നിങ്ങൾ കുഴപ്പമുണ്ടാക്കരുത്" എന്ന് പറയപ്പെട്ടു. ഒരാൾ അതിന്റെ അനന്തരഫലങ്ങൾ അറിയാതെ ഒരു കാര്യത്തിന് മുതിരുമ്പോൾ, "നിങ്ങളുടെ കൈകൊണ്ട് നിങ്ങളെ കൊല്ലരുത്," അല്ലെങ്കിൽ "നിങ്ങളെ തീയിലേക്ക് എറിയരുത്" എന്ന് പറയുന്നത് പോലെയാണിത്. പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം നിയോഗിക്കപ്പെടുന്നതിന് മുമ്പ് ഭൂമിയിൽ പാപങ്ങൾ (المعاصي) പരസ്യമായി ചെയ്യപ്പെട്ടിരുന്നു. അല്ലാഹു പ്രവാചകനെ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം നിയോഗിച്ചപ്പോൾ കുഴപ്പം നീങ്ങുകയും ഭൂമി നന്നാകുകയും ചെയ്തു. അതിനാൽ, അവർ പാപങ്ങൾ പരസ്യമാക്കുകയാണെങ്കിൽ, ഭൂമി നന്നാക്കിയതിന് ശേഷം അവർ അതിൽ കുഴപ്പമുണ്ടാക്കുകയാണ്, അബൂ ലൈസിന്റെ (റഹിമഹുള്ളാഹ്) തഫ്സീറിൽ ഉള്ളതുപോലെ. "അവർ പറഞ്ഞു: ഞങ്ങൾ നന്മ ചെയ്യുന്നവർ മാത്രമാണ് (قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ)" എന്നത് ഉപദേശകനോടുള്ള അവരുടെ അതിശയോക്തിപരമായ മറുപടിയാണ്. അതിന്റെ അർത്ഥം, ഞങ്ങളോട് അങ്ങനെ സംസാരിക്കുന്നത് ശരിയല്ല, കാരണം ഞങ്ങളുടെ ഉദ്ദേശ്യം നന്മ ചെയ്യുക എന്നത് മാത്രമാണ്, ഞങ്ങളുടെ അവസ്ഥ...

[سورة البقرة (2) : آية 12]

അല്ലാഹു തആല പറയുന്നു: 'അറിയുക, തീർച്ചയായും അവർ തന്നെയാണ് കുഴപ്പമുണ്ടാക്കുന്നവർ, എന്നാൽ അവർ അത് തിരിച്ചറിയുന്നില്ല' (سورة البقرة: 12). ഈ സൂക്തം കപടവിശ്വാസികളുടെ (منافقون) ആന്തരികാവസ്ഥയെ തുറന്നുകാട്ടുന്നു. അവർ തങ്ങളുടെ ദുഷ്പ്രവൃത്തികളെ നന്മയായി തെറ്റിദ്ധരിക്കുന്നു. യഥാർത്ഥത്തിൽ, സത്യനിഷേധവും (كفر) വഞ്ചനയും വഴി അവർ ഭൂമിയിൽ അരാജകത്വം (فساد) വിതയ്ക്കുകയാണ്. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അജ്ഞതയുടെയും അഹങ്കാരത്തിന്റെയും മൂടുപടം വീണതുകൊണ്ട്, തങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന വിനാശകരമായ കാര്യങ്ങൾ സത്യമാർഗ്ഗമാണെന്ന് അവർ വിശ്വസിക്കുന്നു. ഇതാണ് ഏറ്റവും വലിയ നഷ്ടം. ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ 'റൂഹുൽ ബയാൻ' തഫ്സീറിൽ വ്യക്തമാക്കുന്നത് പോലെ, അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ഭയഭക്തി (تقوى) നഷ്ടപ്പെട്ട ഹൃദയങ്ങൾക്ക് സത്യാസത്യങ്ങൾ വേർതിരിച്ചറിയാനുള്ള ഉൾക്കാഴ്ച (بصيرة) നഷ്ടപ്പെടുന്നു. അവർ തങ്ങളുടെ അഹന്തയിൽ മുഴുകി, ആത്മീയമായ അധഃപതനത്തിലേക്ക് കൂപ്പുകുത്തുന്നു.

അവരുടെ ദുഷിച്ച ഹൃദയങ്ങളിലെ രോഗം കാരണം, തിന്മയെ നന്മയായി തെറ്റിദ്ധരിച്ചുകൊണ്ടാണ് അവർ 'ഞങ്ങൾ നന്മ ചെയ്യുന്നവർ മാത്രമാണ്' എന്ന് വാദിച്ചത്. അല്ലാഹു വിശുദ്ധ ഖുർആനിൽ ഉണർത്തിയതുപോലെ, സ്വന്തം ദുഷ്പ്രവൃത്തികൾ ഭംഗിയായി തോന്നുന്നവനെപ്പോലെയല്ലേ ഇവർ? (അഫമൻ സുയ്യിന ലഹു സൂഉ അമലിഹി ഫറആഹു ഹസനാ). ഇബ്നു തംജീദ് റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: വിശ്വാസികൾ അവരോട് 'നിങ്ങൾ ഭൂമിയിൽ കുഴപ്പമുണ്ടാക്കരുത്' എന്ന് പറഞ്ഞപ്പോൾ, തങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന നന്മയിൽ തിന്മ കലർത്തുന്നു എന്നാണ് വിശ്വാസികൾ ഉദ്ദേശിച്ചതെന്ന് അവർ തെറ്റിദ്ധരിച്ചു. തങ്ങൾ നന്മയിൽ മാത്രം പരിമിതപ്പെട്ടവരാണെന്നും തിന്മയുമായി യാതൊരു ബന്ധവുമില്ലെന്നും അവർ മറുപടി നൽകി. എന്നാൽ അല്ലാഹു അവരുടെ ഈ വാദത്തെ ഖണ്ഡിച്ചുകൊണ്ട് 'അറിയുക, തീർച്ചയായും അവർ തന്നെയാണ് കുഴപ്പമുണ്ടാക്കുന്നവർ' (അലാ ഇന്നഹും ഹുമുൽ മുഫ്സിദൂൻ) എന്ന് പ്രഖ്യാപിച്ചു. അവർ തങ്ങൾക്ക് നന്മയുണ്ടെന്ന് വാദിക്കുകയും തിന്മയെ നിഷേധിക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ, അല്ലാഹു അവരുടെ വാദത്തെ തിരിച്ചിട്ടു; അവർ നിഷേധിച്ച തിന്മയെ അവർക്ക് സ്ഥിരപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കുകയും അവർ അവകാശപ്പെട്ട നന്മയെ നിഷേധിക്കുകയും ചെയ്തു. അതായത്, അവിശ്വാസം (കുഫ്ർ) കൊണ്ടും സത്യവിശ്വാസത്തിൽ നിന്ന് ആളുകളെ തടയുന്നത് കൊണ്ടും അവർ സ്വന്തത്തെയും മറ്റുള്ളവരെയും നശിപ്പിക്കുന്നു. എന്നാൽ 'അവർ അത് അറിയുന്നില്ല' (വലാക്കിൻ ലാ യശ്ഊറൂൻ) എന്ന് അല്ലാഹു കൂട്ടിച്ചേർത്തു. അവരുടെ ഈ

കുഴപ്പമുണ്ടാക്കൽ പ്രകടമായ കാര്യമാണെങ്കിലും, അത് തിരിച്ചറിയാനുള്ള ആത്മീയമായ ഉൾക്കാഴ്ച (ശ്ശുഊർ) അവർക്കില്ല. ശൈഖ് തന്റെ തഫ്സീറിൽ പറയുന്നു: ഇവിടെ 'ശ്ശുഊർ' എന്ന് പ്രയോഗിച്ചത് വളരെ ഉചിതമാണ്, കാരണം കുഴപ്പമുണ്ടാക്കൽ സാധാരണയായി ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ കൊണ്ട് ഗ്രഹിക്കാവുന്ന കാര്യമാണ്. എന്നാൽ അവർക്ക് ആ ബോധമില്ല. ഇവിടെ വിശ്വാസികളുടെ മഹത്വം പ്രകടമാണ്; കാരണം മുനാഫിഖുകൾ വിശ്വാസികൾക്കെതിരെ പറഞ്ഞ കാര്യങ്ങൾക്ക് അല്ലാഹു നേരിട്ട് മറുപടി നൽകുന്നു. നമ്മുടെ പ്രിയപ്പെട്ട നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമ തങ്ങൾക്കെതിരെ വലീദുബ്നു മുഗീറ 'ഭ്രാന്തൻ' എന്ന് പറഞ്ഞപ്പോൾ, അല്ലാഹു അത് നിഷേധിച്ചുകൊണ്ട് 'നിന്റെ രക്ഷിതാവിന്റെ അനുഗ്രഹത്താൽ നീ ഭ്രാന്തനല്ല' (മാ അന്ത ബിനിഅ്മതി റബ്ബിക ബിമജ്നൂൻ) എന്ന് അരുളി. തുടർന്ന് ആ ശപിക്കപ്പെട്ടവനെ അല്ലാഹു നിശിതമായി വിമർശിക്കുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമ തങ്ങൾ തന്റെ കാര്യങ്ങളെല്ലാം അല്ലാഹുവിനെ ഏൽപ്പിച്ചവരായിരുന്നു (ഫത്തഖിദ്ഹു വകീലാ). അല്ലാഹുവിന്റെ ഔലിയാക്കളായ അഖ്താബുകളും ഖലീഫമാരും പൂർണ്ണമായ അടിമത്തം (ഉബൂദിയ്യത്ത്) പുലർത്തുന്നവരും, അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള സമ്പൂർണ്ണമായ ദാരിദ്ര്യം (ഫഖ്ർ) ഉള്ളവരുമാണ്. അവർ സ്വന്തം ഇഷ്ടപ്രകാരം ഒന്നും ചെയ്യുന്നില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ വലിയ അനുഗ്രഹമാണ്, അജ്ഞരായ ആളുകളുടെ കൂട്ടുസഹവാസം അവരിൽ നിന്ന് ഒഴിവാക്കി, പണ്ഡിതന്മാരും മാന്യരുമായവരുടെ സഹവാസം അവർക്ക് നൽകുക എന്നത്. സുലൈമാൻ അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ മന്ത്രിയായിരുന്ന ആസിഫ് ബിൻ ബർഖിയ്യയെപ്പോലെ, അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹത്താൽ അത്ഭുതങ്ങൾ (ഖവാരിഖുൽ ആദാത്ത്) പ്രകടിപ്പിക്കാൻ അവർക്ക് സാധിക്കുന്നു. ആത്മീയ വ്യാഖ്യാനങ്ങളിൽ (തഅ്വീലാത്തു നജ്മിയ്യ) പറയുന്നത് പോലെ, മനുഷ്യൻ ഭൂമിയിലെ ഖലീഫയായി സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടവനാണെങ്കിലും, തുടക്കത്തിൽ അവൻ തന്റെ ഇച്ഛകൾക്കും (ഹവാ) നഫ്സാനി ഗുണങ്ങൾക്കും അടിമയാണ്. അതിനാൽ അവൻ തിന്മയിലേക്ക് ചായുന്നു. എന്നാൽ ശരീഅത്തിന്റെ കൽപ്പനകളും വിലക്കുകളും പാലിക്കുന്നതിലൂടെ മനുഷ്യൻ തന്റെ ഉള്ളിലെ ഖിലാഫത്തിന്റെ രത്നത്തെ നഫ്സിന്റെ മാലിന്യങ്ങളിൽ നിന്ന് ശുദ്ധീകരിക്കുന്നു. സത്യവിശ്വാസികൾ സത്യത്തിലേക്ക് ക്ഷണിക്കുന്നവരെ അനുസരിക്കുന്നു. എന്നാൽ അവിശ്വാസികളും മുനാഫിഖുകളും മതത്തിൽ നിന്ന് പുറത്തുപോവുകയും ഇച്ഛകളെ പിന്തുടരുകയും ചെയ്യുന്നു. 'ഭൂമിയിൽ കുഴപ്പമുണ്ടാക്കരുത്' എന്ന് അവരോട് പറയുമ്പോൾ, നിങ്ങളുടെ ഉള്ളിലെ നന്മയെയും യോഗ്യതയെയും നശിപ്പിക്കരുത് എന്നാണ് അർത്ഥമാക്കുന്നത്.

വിശ്വാസികളുടെ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹു വിവരിക്കുന്നു*:* *'*ജനങ്ങളെപ്പോലെ നിങ്ങളും വിശ്വസിക്കുക*'* എന്ന് അവരോട് പറയപ്പെട്ടാൽ*,* അവർ മറുപടി നൽകുന്നത് *'*വിഡ്ഢികളെപ്പോലെ ഞങ്ങൾ വിശ്വസിക്കണമെന്നോ*?'* എന്നാണ്*.* ഇവിടെ *'*വിഡ്ഢികൾ*'* *(سفهاء)* എന്ന് അവർ വിശേഷിപ്പിച്ചത് സത്യവിശ്വാസികളെയാണ്*.* യഥാർത്ഥത്തിൽ*,* അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള അറിവില്ലായ്മയും അഹങ്കാരവുമാണ് അവരെ ഈ നിലപാടിലേക്ക് നയിച്ചത്*.* അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അവിശ്വാസത്തിന്റെ അന്ധകാരം *(كفر)* നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നതിനാൽ*,* സത്യത്തിന്റെ പ്രകാശത്തെ അവർക്ക് തിരിച്ചറിയാൻ സാധിക്കുന്നില്ല*.* അവർ തങ്ങളെത്തന്നെ ബുദ്ധിമാന്മാരായി കരുതുന്നുണ്ടെങ്കിലും*,* അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ അവർ തന്നെയാണ് യഥാർത്ഥ വിഡ്ഢികൾ*.* എന്നാൽ*,* ഈ കാര്യം അവർക്ക് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല*.* അവരുടെ ഈ കപടത *(نفاق)* കാരണം*,* അവർക്ക് നേരായ മാർഗ്ഗം നഷ്ടപ്പെടുകയും അല്ലാഹുവിന്റെ കോപത്തിന് പാത്രമാവുകയും ചെയ്യുന്നു*.*

ഭൂമിയിൽ ഖിലാഫത്ത് (خلافة) സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് പകരം, സ്വന്തം തന്നിഷ്ടങ്ങളെ (هـــوى) പിന്തുടരുകയും ഐഹിക ജീവിതത്തോട് അമിതമായ ആർത്തി കാണിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ട് അവർ പറഞ്ഞു: 'ഞങ്ങൾ നന്മ വരുത്തുന്നവർ മാത്രമാകുന്നു' (إِنَّما نَحْنُ مُصْلِحُونَ). ഉപദേശങ്ങളെ സ്വീകരിക്കാൻ അവർ തയ്യാറല്ല, അതിന്റെ യാഥാർത്ഥ്യത്തെക്കുറിച്ച് അവർ അശ്രദ്ധരുമാണ്. ശൈഖ് സഅ്ദി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പാടിയതുപോലെ: 'ആരുടെ തലയിൽ അഹങ്കാരത്തിന്റെ മദം കയറിയിരിക്കുന്നുവോ, സത്യം കേൾക്കാൻ അവന് ഒരിക്കലും സാധിക്കില്ല. ഉപദേശങ്ങൾ അവന് ഭാരമായി തോന്നും, കല്ലിൽ നിന്ന് പൂക്കൾ മുളയ്ക്കാത്തതുപോലെ അവന്റെ ഹൃദയത്തിൽ നന്മ വളരുകയില്ല.' അല്ലാഹു അവരുടെ വാദത്തെ ഖണ്ഡിച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു: 'അറിയുക, തീർച്ചയായും അവർ തന്നെയാണ് കുഴപ്പമുണ്ടാക്കുന്നവർ' (أَلا إِنَّهُـمْ هُـمُ الْمُفْسِـدُونَ). തങ്ങളുടെ ഐഹികമായ നേട്ടങ്ങൾക്കായി അവർ പരലോകത്തെ നന്മകളെ നശിപ്പിക്കുന്നു, എന്നാൽ അവർ അത് അറിയുന്നില്ല. തങ്ങളുടെ അവസ്ഥയിലെ വഷളത്തെക്കുറിച്ചോ, കർമ്മങ്ങളിലെ പിഴവിനെക്കുറിച്ചോ, തങ്ങളെത്തന്നെ നന്മയുള്ളവരായി ചിത്രീകരിക്കുന്നതിലൂടെ അവർക്ക് സംഭവിക്കുന്ന വലിയ നഷ്ടത്തെക്കുറിച്ചോ അവർക്ക് യാതൊരു ബോധവുമില്ല. മൗലാനാ ജലാലുദ്ദീൻ റൂമി (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) പറയുന്നു: 'സ്വയം ദൈവത്തിന്റെ സിംഹമെന്ന് വിളിക്കുന്നവനേ, നീ വർഷങ്ങളായി നിന്റെ തന്നെ ഇച്ഛകളുടെ അടിമയായി കഴിയുന്നു. നിന്റെ ആ ഇച്ഛകൾ നിനക്ക് എന്ത്

വേട്ടയാടിത്തരാനാണ്? നീ തന്നെ ആ ഇച്ഛകളുടെ ഇരയായി മാറിയിരിക്കുകയല്ലേ!' സത്യവിശ്വാസികൾ അവരോട് നന്മ കൽപ്പിക്കുകയും തിന്മയിൽ നിന്ന് വിരോധിക്കുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ, അവർ അതിനെ നിഷേധിക്കുന്നു. വിശ്വാസത്തിന്റെ പൂർണ്ണത എന്നത് തിന്മയിൽ നിന്നുള്ള വിട്ടുനിൽക്കലും (لا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ) നന്മയിലേക്കുള്ള കടന്നുവരവുമാണ് (آمِنُوا). 'ജനങ്ങളെപ്പോലെ വിശ്വസിക്കൂ' (كَمَا آمَنَ النَّاسُ) എന്ന് അല്ലാഹു കൽപ്പിക്കുമ്പോൾ, അത് പൂർണ്ണമായ വിശ്വാസത്തെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. എന്നാൽ, അഹങ്കാരത്താൽ നിറഞ്ഞ അവർ സത്യവിശ്വാസികളെ 'വിഡ്ഢികൾ' (السُّفَهَاءُ) എന്ന് വിളിക്കുന്നു. യഥാർത്ഥത്തിൽ, സ്വന്തം തിന്മകളെ നന്മയായി കാണുന്നവർക്ക് സത്യം വിഡ്ഢിത്തമായി തോന്നുക സ്വാഭാവികമാണ്. ഈ കപടവിശ്വാസികൾ തങ്ങളുടെ ഉള്ളിലുള്ള ഈ വാക്കുകൾ പുറത്തുപറയുകയായിരുന്നില്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹു അവരുടെ രഹസ്യങ്ങളെ വെളിപ്പെടുത്തുകയായിരുന്നു.

ഈ വചനങ്ങളെ അല്ലാഹു ഉയർത്തിക്കാട്ടിയത് അവരുടെ അവസ്ഥയെ വെളിപ്പെടുത്താനാണ് എന്ന് 'തയ്സീർ' ഗ്രന്ഥകാരൻ പറയുന്നു. രണ്ടാമത്തെ അഭിപ്രായം, കപടവിശ്വാസികൾ (മുനാഫിഖുകൾ) ഈ വാക്കുകൾ വിശ്വാസികൾക്കിടയിലല്ല, മറിച്ച് തങ്ങൾക്കിടയിൽ മാത്രമാണ് പറഞ്ഞിരുന്നത് എന്നാണ്. അല്ലാഹു തന്റെ പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയെയും വിശ്വാസികളെയും ഇക്കാര്യം അറിയിക്കുകയായിരുന്നു എന്ന് ഇമാം ബഗവി റഹിമഹുല്ലാഹ് രേഖപ്പെടുത്തുന്നു. മൂന്നാമതായി, അബൂ സഊദ് തന്റെ 'ഇർഷാദ്' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറയുന്നത്, വിശ്വാസികൾ ഉപദേശിച്ചപ്പോൾ അവർ മറുപടിയായി ഇത് പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടാകാം എന്നാണ്. എന്നാൽ ഇത് അവരുടെ കപടതയെ വെളിപ്പെടുത്തുന്നില്ലെന്ന് അർത്ഥമില്ല. ഇത് അവരുടെ കുഫ്റിന്റെയും നിഫാഖിന്റെയും ഒരു പ്രത്യേക ശൈലിയാണ്. അവർ തങ്ങളുടെ വാക്കുകളെ വിശ്വാസികളുടെ വിശ്വാസത്തെ പരിഹസിക്കാനായി ഉപയോഗിച്ചു. ഇതിന് മറുപടിയായി അല്ലാഹു പറഞ്ഞു: 'അറിയുക, തീർച്ചയായും അവർ തന്നെയാണ് വിഡ്ഢികൾ (സഫഹാഅ്), എന്നാൽ അവർ അത് അറിയുന്നില്ല.' തങ്ങളുടെ അജ്ഞതയെക്കുറിച്ച് അജ്ഞരായവർ ഏറ്റവും വലിയ വഴിപിഴച്ചവരാണ്. ആദ്യ വചനത്തിൽ 'അവർക്ക് ബോധമില്ല' (ലാ യശ്ഊറൂൻ) എന്ന് പറഞ്ഞതിലൂടെ അവരുടെ ഇന്ദ്രിയബോധത്തെ നിഷേധിച്ചു. രണ്ടാമത്തേതിൽ 'അവർക്ക് വിവേകമില്ല' (ലാ യശ്ഉറൂൻ/യഫ്ഹമൂൻ) എന്ന് പറഞ്ഞതിലൂടെ അവരുടെ ബുദ്ധിശക്തിയെ നിഷേധിച്ചു. മൂന്നാമത്തേതിൽ 'അവർക്ക് അറിവില്ല' (ലാ യഅ്ലമൂൻ) എന്ന് പറഞ്ഞതിലൂടെ അവരുടെ ജ്ഞാനത്തെ നിഷേധിച്ചു. അല്ലാഹു ആദം അലൈഹിസ്സലാമിനെ സൃഷ്ടിച്ചപ്പോൾ ജിബ്രീൽ അലൈഹിസ്സലാം മൂന്ന് സമ്മാനങ്ങളുമായി വന്നു: അറിവ് (ഇൽമ്), ലജ്ജ (ഹയാഅ്), ബുദ്ധി (അഖ്ല്). ആദം അലൈഹിസ്സലാം ബുദ്ധിയെ തിരഞ്ഞെടുത്തു. അപ്പോൾ അറിവും ലജ്ജയും

ബുദ്ധിയോടൊപ്പം ചേർന്നുനിന്നു. ബുദ്ധി തലച്ചോറിലും, അറിവ് ഹൃദയത്തിലും, ലജ്ജ കണ്ണുകളിലും സ്ഥാനം പിടിച്ചു. മൗലാനാ ജലാലുദ്ദീൻ റൂമി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പാടുന്നു: 'ബുദ്ധിയെ പിൻപറ്റുക, അതാണ് സർവ്വതിനെയും നിയന്ത്രിക്കുന്നത്.' ഇമാം ഖുശൈരി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: 'ബുദ്ധിക്ക് നക്ഷത്രങ്ങളുണ്ട്, അവ പിശാചിനെ എറിഞ്ഞോടിക്കാനുള്ളതാണ്. അറിവ് ഹൃദയങ്ങൾക്ക് പ്രകാശമാണ്. അല്ലാഹുവിൽ നിന്നുള്ള ജ്ഞാനം (ഇൽമുൽ ലദുന്നി) ഹൃദയത്തിന്റെ ഉള്ളിൽ നിന്ന് ഉദിക്കുന്നതാണ്.' ഹൃദയത്തിന് രണ്ട് വാതിലുകളുണ്ട്; ഒന്ന് പുറത്തേക്കുള്ളത്, അത് പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങളിലൂടെ അറിവ് നേടുന്നു. മറ്റൊന്ന് ഉള്ളിലേക്കുള്ളത്, അത് ഇൽഹാമിലൂടെ അറിവ് നേടുന്നു.

[سورة البقرة (2) : آية 14]

വിശ്വാസികളുമായി കണ്ടുമുട്ടുമ്പോൾ അവർ പറയുന്നു*:* *'*ഞങ്ങൾ വിശ്വസിച്ചിരിക്കുന്നു*'.* എന്നാൽ തങ്ങളുടെ പിശാചുക്കളുമായി *(*ശൈത്വീൻ *- شياطين)* തനിച്ച് ചേരുമ്പോൾ അവർ പറയുന്നു*:* *'*തീർച്ചയായും ഞങ്ങൾ നിങ്ങളോടൊപ്പമാണ്*,* ഞങ്ങൾ അവരെ പരിഹസിക്കുക മാത്രമാണ് ചെയ്യുന്നത്*'.* ഈ ആയത്ത് കപടവിശ്വാസികളുടെ *(*മുനാഫിഖൂൻ *- منافقون)* ഇരട്ടത്താപ്പിനെ തുറന്നുകാട്ടുന്നു*.* അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അവിശ്വാസത്തിന്റെ അന്ധകാരം *(*ളുൽമത്ത് *- ظلمة)* നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നു*.*
വിശ്വാസികളോട് കൂടുമ്പോൾ അവർ തങ്ങളുടെ കപടമായ വിശ്വാസം പ്രകടിപ്പിക്കുന്നു*,* എന്നാൽ തങ്ങളുടെ നേതാക്കളായ പിശാചുക്കളുമായി ഒത്തുചേരുമ്പോൾ*,* തങ്ങൾ സത്യവിശ്വാസികളെ കബളിപ്പിക്കുകയാണെന്നും തങ്ങൾ യഥാർത്ഥത്തിൽ അവിശ്വാസത്തിന്റെ പാതയിലാണെന്നും അവർ വെളിപ്പെടുത്തുന്നു*.* ഇത് അവരുടെ ആന്തരികമായ അധഃപതനത്തെയും സത്യത്തോടുള്ള അവരുടെ ശത്രുതയെയും കാണിക്കുന്നു*.*

ആഴമേറിയ ജലാശയങ്ങളിൽ വെള്ളം കൂടുതൽ തെളിഞ്ഞും നിർമ്മലവുമായിരിക്കും. അതുപോലെ, അഞ്ച് ഇന്ദ്രിയങ്ങളിലൂടെ (حـواس خمـس) ലഭിക്കുന്ന അറിവ് പലപ്പോഴും സംശയങ്ങളാലും അവ്യക്തതകളാലും മലിനമായിരിക്കും. എന്നാൽ ഹൃദയത്തിന്റെ ആഴങ്ങളിൽ നിന്ന് അല്ലാഹു നൽകുന്ന ജ്ഞാനം (فيض) അങ്ങേയറ്റം നിർമ്മലവും ശ്രേഷ്ഠവുമാണ്. ശൈഖ് സൈനുദ്ദീൻ അൽ ഹാഫി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: 'ആത്മീയ പാതയിൽ പ്രവേശിച്ചിട്ടും, ഖുർആനിലെയും ഹദീസിലെയും അർത്ഥങ്ങൾ ഗ്രഹിക്കാൻ ആവശ്യമായ സാങ്കേതിക വിജ്ഞാനം ഉണ്ടായിട്ടും, അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കുന്നതിലും (ذكر) അവനിലേക്ക് മാത്രം ശ്രദ്ധ തിരിക്കുന്നതിലും (مراقبـة) മുഴുകാത്തവരെ ഓർത്ത് അത്ഭുതം തോന്നുന്നു. അല്ലാഹു നൽകുന്ന ദിവ്യജ്ഞാനം (علوم لدنية) ലഭിക്കാൻ ഇതാണ് വഴി. ആയിരം വർഷം ഗ്രന്ഥങ്ങൾ

പഠിച്ചാലും ഈ ജ്ഞാനത്തിന്റെ സുഗന്ധം പോലും ലഭിക്കില്ല. അറിവ് മാത്രമുള്ള കർമ്മമില്ലാത്ത അവസ്ഥ വന്ധ്യമാണ്; കർമ്മം മാത്രമുള്ള അറിവില്ലാത്ത അവസ്ഥ രോഗാതുരമാണ്; എന്നാൽ അറിവോടെയുള്ള കർമ്മം നേരായ പാതയാണ്.' നജ്മുദ്ദീൻ കുബ്റാ റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ തഅ്വീലാത്തിൽ പറയുന്നു: 'അശ്രദ്ധരായവരോട് (غفلــــة) വിശ്വസിക്കാൻ പറയുമ്പോൾ, അവർ അഹങ്കാരത്തോടെ സത്യവിശ്വാസികളെ ഭോഷന്മാർ എന്ന് വിളിക്കുന്നു. യഥാർത്ഥത്തിൽ, ഭൗതിക ലോകത്തെ ഉപേക്ഷിച്ച് അല്ലാഹുവിലേക്ക് അടുക്കുന്നവരാണ് യഥാർത്ഥ ബുദ്ധിമാന്മാർ. തങ്ങളെത്തന്നെ അറിയാത്തവരാണ് യഥാർത്ഥ ഭോഷന്മാർ (سفهاء). അവർ ശാശ്വതമായ പരലോകത്തെ നശ്വരമായ ഇഹലോകത്തിന് വേണ്ടി വിൽക്കുന്നു. എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ ഔലിയാക്കൾ, പുറമെ ദരിദ്രരെന്ന് തോന്നിയാലും, യഥാർത്ഥത്തിൽ രാജാക്കന്മാരാണ്. അവരുടെ മുഖങ്ങൾ അല്ലാഹുവിങ്കൽ സൂര്യചന്ദ്രന്മാരെപ്പോലെ പ്രകാശിക്കുന്നു. അവർ അല്ലാഹുവിന്റെ സംരക്ഷണ വലയത്തിനുള്ളിൽ മറയ്ക്കപ്പെട്ടവരാണ്.'

[سورة البقرة (2) : آية 15]

അല്ലാഹു അവരെ പരിഹസിക്കുന്നു*.* അവരുടെ അതിക്രമത്തിൽ അന്ധരായി അലഞ്ഞുതിരിയാൻ അവരെ അവൻ വിട്ടേക്കുന്നു*.* ഈ വചനത്തിന്റെ ആത്മീയ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ*,* 'പരിഹാസം' *(*استهزاء*)* എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ യഥാർത്ഥ ഗുണമല്ല*,* മറിച്ച് അത് അവരുടെ പ്രവർത്തികൾക്കുള്ള പ്രതിഫലമാണ്*.* അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തിന്റെ നോട്ടം അവരിൽ നിന്ന് പിൻവലിക്കപ്പെടുമ്പോൾ*,* അവർ സത്യത്തിന്റെ വെളിച്ചം കാണാനാവാതെ അഹങ്കാരത്തിന്റെ അന്ധകാരത്തിൽ *(*طغيان*)* തപ്പിത്തടയുന്നു*.* ഹൃദയത്തിന്റെ ഉൾക്കാഴ്ച നഷ്ടപ്പെട്ടവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗദർശനം *(*هداية*)* ലഭിക്കാത്ത അവസ്ഥയാണിത്*.* അവർ തങ്ങളുടെ തെറ്റായ വിശ്വാസങ്ങളിൽ അഭിരമിക്കുമ്പോൾ*,* അല്ലാഹു അവരെ അവരുടെ വഴികേടിൽ തന്നെ വിട്ടേക്കുന്നു *(*إمهال*).* ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ നീതിയുടെയും അറിവിന്റെയും പൂർണ്ണതയെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്*.*

വിശ്വാസികളായ മുഹാജിറുകളെയും അൻസാറുകളെയും കണ്ടുമുട്ടുമ്പോൾ, 'ഞങ്ങളും നിങ്ങളെപ്പോലെ വിശ്വസിച്ചിരിക്കുന്നു' എന്ന് കള്ളം പറയുന്ന കപടവിശ്വാസികളെക്കുറിച്ചാണ് ഈ സൂക്തം. അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു ഉബയ്യും കൂട്ടരും ഒരിക്കൽ പുറത്തിറങ്ങിയപ്പോൾ, പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം-ന്റെ ഉത്തമ അനുചരന്മാരായ സ്വഹാബികളെ കണ്ടുമുട്ടി. അപ്പോൾ ഇബ്നു ഉബയ് പറഞ്ഞു: 'ഈ വിഡ്ഢികളെ ഞാൻ എങ്ങനെ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നു എന്ന് നോക്കിക്കോളൂ.' അവൻ അബൂബക്കർ റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിന്റെ കൈ പിടിച്ച് പറഞ്ഞു: 'ബനൂ

തമീം ഗോത്രത്തിന്റെ നേതാവും ഇസ്ലാമിന്റെ ശൈഖും, ഗാറിൽ വെച്ച് പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം-ന്റെ കൂടെയുണ്ടായിരുന്നവരും, തന്റെ ശരീരവും സമ്പത്തും പ്രവാചകന് സമർപ്പിച്ചവരുമായ സിദ്ദീഖിന് സ്വാഗതം.' പിന്നീട് ഉമർ റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിന്റെ കൈ പിടിച്ച് പറഞ്ഞു: 'ബനൂ അദിയ്യ് ഗോത്രത്തിന്റെ നേതാവും, ദീനിൽ അടിയുറച്ചവരും, പ്രവാചകന് വേണ്ടി സർവ്വസ്വവും ത്യജിച്ചവരുമായ ഫാറൂഖിന് സ്വാഗതം.' ശേഷം അലി റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിന്റെ കൈ പിടിച്ച് പറഞ്ഞു: 'പ്രവാചകന്റെ പിതൃവ്യപുത്രനും, മരുമകനും, ബനൂ ഹാഷിം ഗോത്രത്തിന്റെ നേതാവുമായ അലിക്ക് സ്വാഗതം.' അപ്പോൾ അലി റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറഞ്ഞു: 'അബ്ദുല്ലാഹ്, നീ ദൈവഭയം (تقـوى) സൂക്ഷിക്കുക, കപടത കാണിക്കരുത്. കാരണം കപടവിശ്വാസികൾ അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടികളിൽ വെച്ച് ഏറ്റവും മോശപ്പെട്ടവരാണ്.' അപ്പോൾ അവൻ പറഞ്ഞു: 'അബൂ ഹസൻ, അങ്ങനെയൊന്നും പറയരുത്. സത്യം അല്ലാഹുവാണെ, ഞങ്ങളുടെ വിശ്വാസം നിങ്ങളുടെ വിശ്വാസം പോലെത്തന്നെയാണ്.' പിന്നീട് അവർ പിരിഞ്ഞു. ഇബ്നു ഉബയ് തന്റെ കൂട്ടരോട് ചോദിച്ചു: 'ഞാൻ ചെയ്തത് കണ്ടില്ലേ? ഇനി അവരെ കാണുമ്പോൾ ഇതുപോലെ ചെയ്യുക.' അവർ അവനെ പ്രശംസിച്ചു. പിന്നീട് മുസ്ലിംകൾ പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം-നോട് വിവരം പറഞ്ഞു. അപ്പോഴാണ് 'അവർ തങ്ങളുടെ പിശാചുക്കളുമായി ഏകാന്തതയിൽ ആകുമ്പോൾ' എന്ന സൂക്തം ഇറങ്ങിയത്. ഇവിടെ 'പിശാചുക്കൾ' (شـياطين) എന്നത് അവരുടെ ദുഷ്ടരായ കൂട്ടാളികളെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. സത്യത്തിൽ നിന്ന് അകന്നുപോയവർ എന്നാണ് ഇതിന്റെ അർത്ഥം. അവർ തങ്ങളുടെ കപടത മറച്ചുവെച്ച് മുസ്ലിംകളെ പരിഹസിക്കുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. അല്ലാഹു അവരെ പരിഹസിക്കുന്നു (اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ) എന്ന് പറഞ്ഞാൽ, അവരുടെ പരിഹാസത്തിന് അല്ലാഹു പ്രതികാരം ചെയ്യുന്നു എന്നാണ് അർത്ഥം. പരലോകത്ത് അവർക്ക് സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്ക് ഒരു വാതിൽ തുറന്നുകൊടുക്കുകയും, അവർ അതിലേക്ക് ഓടുമ്പോൾ വാതിൽ അടയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നതാണ് ഇതിന്റെ ശിക്ഷ.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ ശത്രുക്കൾ നരകത്തിലേക്ക് നയിക്കപ്പെടുമ്പോൾ, സത്യവിശ്വാസികൾ സ്വർഗ്ഗത്തിലെ സുഖാസനങ്ങളിൽ (അറഇക് - أَرَائِك) ഇരുന്ന് അവരെ നോക്കി പരിഹസിക്കുന്നു. ദുനിയാവിൽ വിശ്വാസികളെ അവർ പരിഹസിച്ചതിന് പകരമായി അല്ലാഹു അവർക്ക് നൽകുന്ന പ്രതിഫലമാണിത്. അല്ലാഹു അവരെ അവരുടെ അതിക്രമങ്ങളിൽ (തുഗ്യാൻ - طُغْيان) നീട്ടിക്കൊടുക്കുന്നു; അതായത്, അവരുടെ അവിശ്വാസത്തിൽ അവരെ കൂടുതൽ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നു. അവർ വഴിതെറ്റി അന്ധാളിച്ചു (അംഹ് - عَمَـه) നടക്കുന്നു. ഇതിൽ മൂന്ന് പ്രധാന ആത്മീയ സൂചനകളുണ്ട് (ഇശാറാത്തുകൾ - إشارات). ഒന്നാമതായി, 'തീർച്ചയായും ഞങ്ങൾ നിങ്ങളോടൊപ്പമാണ്' എന്ന വചനത്തിൽ, ഇച്ഛാശക്തിയുടെ (ഇറാദ - إرادة)

പാതയും ഭൗതിക ശീലങ്ങളും (ആദത്ത് - عادة) ഒരുമിച്ച് കൊണ്ടുപോകാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവർക്ക് അത് സാധ്യമല്ലെന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നു. ആത്മീയതയും ഭൗതികതയും ഒത്തുചേരില്ല. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ദീൻ എന്നത് വെറും മോഹമല്ല'. രണ്ടാമതായി, 'അല്ലാഹു അവരെ പരിഹസിക്കുന്നു' എന്ന വചനം വിശ്വാസികളുടെ ഉന്നത പദവിയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. വിശ്വാസികൾക്ക് വേണ്ടി അല്ലാഹു തന്നെ പ്രതികാരം ചെയ്യുന്നു. പരിഹാസം അജ്ഞതയുടെ (ജഹ്ൽ - جهل) ലക്ഷണമാണ്. മൂന്നാമതായി, അല്ലാഹു അവരെ അവരുടെ അതിക്രമങ്ങളിൽ വിട്ടേക്കുന്നത് അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളുടെ അന്ധതയെ (അംഹ് - عَمَه) വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. പാപത്തിൽ ഉറച്ചുനിന്നുകൊണ്ട് പാപമോചനം തേടുന്നവൻ തന്റെ റബ്ബിനെ പരിഹസിക്കുന്നവനെപ്പോലെയാണെന്ന് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പഠിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

[سورة البقرة (2) : آية 16]

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു*:* *'*അവർ സന്മാർഗത്തിന് പകരം വഴിപിഴവ് വിലയ്ക്ക് വാങ്ങിയവരാണ്*.* എന്നാൽ അവരുടെ കച്ചവടം ലാഭകരമായില്ല*,* അവർ നേർവഴിയിലായതുമില്ല*.' (*സൂറത്തുൽ ബഖറ*: 16).* റൂഹുൽ ബയാൻ എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് ഇതിനെ ഇങ്ങനെ വിശദീകരിക്കുന്നു*:* ഈ വചനം കപടവിശ്വാസികളുടെ *(*മുനാഫിഖീൻ*)* ആത്മീയമായ പാപ്പരത്തെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്*.* അവർ സത്യവിശ്വാസമെന്ന അമൂല്യമായ രത്നത്തെ ഉപേക്ഷിച്ച്*,* ഭൗതികമായ താൽപ്പര്യങ്ങൾക്കും കപടതയ്ക്കും വേണ്ടി വഴിപിഴവ് *(*ളലാലത്ത് *-* ضلالة*)* എന്ന ചരക്ക് വാങ്ങി*.* ആത്മീയമായ കച്ചവടത്തിൽ *(*തിജാരത്ത് *-* تجارة*)* അവർക്ക് നഷ്ടം മാത്രമാണ് സംഭവിച്ചത്*.* കാരണം*,* അവർ തങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളെ അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ബന്ധത്തിൽ നിന്ന് അകറ്റി*,* ലൗകികമായ അന്ധകാരത്തിലേക്ക് തള്ളിയിട്ടു*.* യഥാർത്ഥ സന്മാർഗം *(*ഹിദായത്ത് *-* هداية*)* ലഭിക്കാത്തവരായി അവർ മാറി*.* അല്ലാഹുവിനെ അറിയാനുള്ള മാർഗ്ഗം അവർക്ക് നഷ്ടപ്പെട്ടു*,* കാരണം അവർ തങ്ങളുടെ ആന്തരിക ദൃഷ്ടിയെ *(*ബസ്വീറത്ത് *-* بصيرة*)* അഹങ്കാരം കൊണ്ടും കപടത കൊണ്ടും മൂടിക്കളഞ്ഞു*.*

ഒരാൾ തന്റെ ദീർഘായുസ്സിലോ, സമ്പത്തിലോ, മക്കളിലോ അഹങ്കരിക്കരുത്. അല്ലാഹു തന്റെ ശത്രുക്കളെക്കുറിച്ച് പറയുന്നത് അവർക്ക് ദീർഘായുസ്സ് നൽകുന്നുവെന്നാണ്. എന്നാൽ അത് അവർക്ക് നാശമാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'അവർക്ക് നാം ശിക്ഷയിൽ വർദ്ധനവ് നൽകുന്നു'. അല്ലാഹു തന്റെ ശത്രുക്കൾക്ക് ദുനിയാവിൽ നീണ്ടുനിൽക്കുന്ന സമ്പത്ത് നൽകുന്നു, എന്നാൽ തന്റെ

ഔലിയാക്കൾക്ക് പരലോകത്ത് നീണ്ടുനിൽക്കുന്ന തണലും നൽകുന്നു. മിഅ്റാജ് രാവിൽ നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോട് അല്ലാഹു പറഞ്ഞു: 'നിന്റെ ഉമ്മത്തിന് ഞാൻ നൽകിയ അനുഗ്രഹങ്ങളിൽ പെട്ടതാണ് അവരുടെ ആയുസ്സ് കുറച്ചു എന്നത്, അങ്ങനെ അവരുടെ പാപങ്ങൾ വർദ്ധിക്കാതിരിക്കാൻ. അവരുടെ സമ്പത്ത് കുറച്ചു, അങ്ങനെ ഖിയാമത്ത് നാളിലെ വിചാരണ കടുക്കാതിരിക്കാൻ. അവരുടെ കാലഘട്ടം പിന്തിച്ചു, അങ്ങനെ ഖബറിലെ തടവ് നീണ്ടുപോകാതിരിക്കാൻ'. അല്ലാഹു തന്റെ ഹബീബിനോട് പറഞ്ഞു: 'അഹമ്മദ്, മൃദുവായ വസ്ത്രം കൊണ്ടോ നല്ല ഭക്ഷണം കൊണ്ടോ അലങ്കരിക്കരുത്. നഫ്സ് (നഫ്സ്) എല്ലാ തിന്മകളുടെയും ഉറവിടമാണ്. അത് ഒരു ദുഷിച്ച കൂട്ടുകാരനാണ്. നീ അതിനെ നന്മയിലേക്ക് വലിച്ചാൽ അത് നിന്നെ തിന്മയിലേക്ക് വലിക്കും. അത് നിനക്ക് വഴങ്ങില്ല. അത് വയറുനിറഞ്ഞാൽ അതിക്രമം കാണിക്കും, സമ്പന്നമായാൽ അഹങ്കരിക്കും, ഉപദേശിച്ചാൽ മറക്കും, സുരക്ഷിതമായാൽ അശ്രദ്ധമാകും'. 'അവർ' (ഉലാഇക) എന്ന് അല്ലാഹു വിശേഷിപ്പിച്ചത് ആ നിന്ദ്യമായ സ്വഭാവമുള്ള മുനാഫിഖുകളെയാണ്. അവർ സന്മാർഗ്ഗത്തിന് (ഹുദാ) പകരം വഴിപിഴവിനെ (ളലാലത്ത്) വിലയ്ക്ക് വാങ്ങി. അതായത്, സത്യവിശ്വാസത്തെ ഉപേക്ഷിച്ച് അവർ അവിശ്വാസത്തെ തിരഞ്ഞെടുത്തു. അവരുടെ ഈ കച്ചവടം ലാഭകരമായില്ല. കാരണം, അവരുടെ മൂലധനമായ ശുദ്ധമായ പ്രകൃതിയും (ഫിത്റ) ബുദ്ധിയും അവർ നശിപ്പിച്ചു. അവർക്ക് ലാഭവും കിട്ടിയില്ല, മൂലധനവും നഷ്ടപ്പെട്ടു.

യഥാർത്ഥ ഭക്തൻ എന്നാൽ ഐഹിക ലോകത്തെയും (دنيا) ശീലങ്ങളെയും ഉപേക്ഷിക്കുകയും, അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അനുസരണത്തിലും ആരാധനകളിലും (عبادة) മുഴുകുകയും ചെയ്യുവനാണ്. അല്ലാതെ സ്വന്തം ഇച്ഛകളെ (هوى) പിന്തുടരുകയും, തന്റെ തന്നിഷ്ടങ്ങളെ അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗദർശനവുമായി (هدى) കൂട്ടിക്കുഴയ്ക്കുകയും ചെയ്യുവനല്ല. ശൈഖ് അബൂ അലി അദ്ദഖാഖ് റളിയല്ലാഹു അൻഹുവിന്റെ ശിഷ്യനായ ഒരു ധനിക വ്യാപാരിയുടെ കഥ ഇതിന് ഉദാഹരണമാണ്. ഒരിക്കൽ അദ്ദേഹം രോഗബാധിതനായപ്പോൾ ശൈഖ് അദ്ദേഹത്തെ സന്ദർശിച്ചു. രോഗകാരണം തിരക്കിയപ്പോൾ വ്യാപാരി പറഞ്ഞു: 'രാത്രിയിൽ തഹജ്ജുദ് നമസ്കാരത്തിനായി എഴുന്നേറ്റപ്പോൾ, വുളൂഅ് എടുക്കാൻ തുനിഞ്ഞതും എന്റെ പുറത്ത് വലിയൊരു ചൂട് അനുഭവപ്പെട്ടു, അങ്ങനെ ഞാൻ പനി ബാധിതനായി.' അപ്പോൾ ശൈഖ് ഉപദേശിച്ചു: 'അനാവശ്യമായ കാര്യങ്ങളിൽ ഏർപ്പെടരുത്. നിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ നിന്ന് ദുനിയാവിനോടുള്ള പ്രണയം പുറന്തള്ളാത്ത കാലത്തോളം നിന്റെ തഹജ്ജുദ് കൊണ്ട് യാതൊരു പ്രയോജനവുമില്ല. ആദ്യം ചെയ്യേണ്ടത് ദുനിയാവിനെ ഉപേക്ഷിക്കുകയാണ്, അതിനുശേഷം മാത്രം സുന്നത്ത് നമസ്കാരങ്ങളിൽ (نوافل) മുഴുകുക.' തലവേദനയുള്ളവൻ കാലിൽ മരുന്ന് പുരട്ടിയാൽ വേദന മാറില്ലല്ലോ. കൈ അശുദ്ധമായാൽ വസ്ത്രത്തിന്റെ അറ്റത്ത് തുടച്ചതുകൊണ്ട് ശുദ്ധിയാകില്ല. ചില

ശൈഖുമാർ പറയുന്നു: 'സ്വന്തം ഇച്ഛകളെ പിന്തുടരുന്നതിന്റെ ലക്ഷണം, സുന്നത്ത് കർമ്മങ്ങളിൽ തിടുക്കം കാണിക്കുകയും എന്നാൽ നിർബന്ധമായ ഫർള് (واجبات) കർമ്മങ്ങളിൽ അലസത കാണിക്കുകയുമാണ്.' അല്ലാഹു കാത്തുസൂക്ഷിച്ചവരൊഴികെ മിക്കവരും ഇപ്രകാരമാണ്. അവർ ധാരാളം ദിക്റുകളും സുന്നത്ത് നമസ്കാരങ്ങളും ചെയ്യും, എന്നാൽ ഒരു ഫർള് പോലും കൃത്യമായി നിർവഹിക്കില്ല. ബുദ്ധിമാൻ ആദ്യം മൂലധനം (റഅ്സുൽ മാൽ) നേടണം, അതിനുശേഷം ലാഭം നേടണം. അല്ലാഹു തന്റെ അടിമകൾക്ക് ആരാധന നിർബന്ധമാക്കിയത്, അവർ സ്വയം അതിലേക്ക് വരാൻ മടികാണിക്കുന്നത് കൊണ്ടാണ്. എന്നാൽ ഉന്നതരായ ആത്മജ്ഞാനികൾ (അഹ്ലുൽ മുറുവ്വ) അങ്ങനെയല്ല. മൗലാനാ റൂമി മസ്നവിയിൽ പാടിയതുപോലെ: 'ആരാധനയിൽ ഇച്ഛാശക്തി (اختيار) ഒരു ഉപ്പാണ്; അല്ലാത്തപക്ഷം അത് വെറും യാന്ത്രികമാണ്. ആർജ്ജവമുള്ളവർ സ്നേഹത്തോടെയും, അല്ലാത്തവർ നിർബന്ധിതരായും വരുന്നു.' അല്ലാഹു നിനക്ക് ആരാധന നിർബന്ധമാക്കിയത് യഥാർത്ഥത്തിൽ നിന്നെ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിപ്പിക്കാനാണ്. നിന്റെ മനസ്സ് ദുനിയാവിന്റെ നിസ്സാരതയിൽ മുഴുകി അലസത കാണിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, അല്ലാഹുവിന് നിന്നെ നിന്റെ പാപങ്ങളിൽ നിന്നും അശ്രദ്ധയിൽ നിന്നും രക്ഷിക്കാൻ കഴിയില്ലെന്ന് കരുതരുത്. അല്ലാഹു സർവ്വ ശക്തനാണ് (مقتدرا). ഇബ്രാഹീം ബിൻ അദ്ഹം, ഫുളൈൽ ബിൻ ഇയാദ്, ഇബ്നുൽ മുബാറക് റഹിമഹുല്ലാഹ് തുടങ്ങിയവർ തുടക്കത്തിൽ പാപികളായിരുന്നെങ്കിലും പിന്നീട് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രത്യേക കാരുണ്യത്താൽ ഉന്നതരായവരാണ്. ഹാഫിള് ഷീറാസി പാടുന്നു: 'പ്രിയതമന്റെ നോട്ടം പതിയാത്ത ഒരു കാമുകനുണ്ടോ? ഹൃദയത്തിൽ വേദനയുണ്ടെങ്കിൽ വൈദ്യൻ അടുത്തുതന്നെയുണ്ട്.' ഖാശാനി പറയുന്നു: 'നൂറുൻ അലാ നൂർ' (പ്രകാശത്തിന് മേൽ പ്രകാശം) എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ അനാദിയായ പ്രകാശമാണ്. അല്ലാഹുവിലേക്ക് തിരിയുന്നതിലൂടെയും, അവനിലേക്ക് മാത്രം സമർപ്പിക്കുന്നതിലൂടെയും (تبتـــل) ലഭിക്കുന്ന ആത്മീയ പ്രകാശമാണിത്.

അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശം ഹൃദയങ്ങളിൽ പതിയുമ്പോൾ*,* സത്യനിഷേധികളുടെ അവസ്ഥ ഒരു ഇരുട്ടിൽ വഴിതെറ്റിയവനെപ്പോലെയാകുന്നു*.* അവർക്ക് സത്യം കാണാൻ കഴിയാത്തവിധം അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അജ്ഞതയുടെ മറ *(ختم)* വീണിരിക്കുന്നു*.* അല്ലാഹു അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളെയും കേൾവിയെയും കാഴ്ചയെയും മൂടിക്കളഞ്ഞിരിക്കുന്നു*.* അവർക്ക് വലിയ ശിക്ഷയുണ്ട്*.* ആകാശത്തുനിന്നുള്ള മഴയെപ്പോലെയാണ് സത്യം*;* അതിൽ ഇടിമുഴക്കവും മിന്നലുമുണ്ട്*.* ഭയത്താൽ അവർ വിരലുകൾ ചെവിയിൽ വെക്കുന്നു*.* എന്നാൽ അല്ലാഹു സത്യനിഷേധികളെ വലയം ചെയ്തിരിക്കുന്നു *(محيط).* ഭൂമിയെ വിരിപ്പായും ആകാശത്തെ മേൽപ്പുരയായും സൃഷ്ടിച്ചവനാണ് അല്ലാഹു*.* അവൻ ആകാശത്തുനിന്ന് മഴ വർഷിക്കുകയും അതുവഴി ഫലങ്ങൾ ഉൽപാദിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു*.* അതിനാൽ അല്ലാഹുവിന് തുല്യമായി മറ്റൊന്നിനെയും നിങ്ങൾ പങ്കുവെക്കരുത് *(أندا).*

ഈ പ്രപഞ്ചത്തിലെ നശ്വരമായ രൂപങ്ങളും (الرسم الفاني) അവയോടുള്ള അമിതമായ ആസക്തിയും കാരണം സത്യത്തെ ദർശിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് മറയ്ക്കപ്പെട്ടവരാണ് ഇക്കൂട്ടർ. അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള അറിവിൽ നിന്ന് അവർ പൂർണ്ണമായും തടയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. വിശുദ്ധ ഖുർആൻ പറയുന്നു: 'അല്ല, അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അവർ സമ്പാദിച്ചുവെച്ച കാര്യങ്ങൾ തുരുമ്പായി (റൈൻ - ران) പറ്റിപ്പിടിച്ചിരിക്കുന്നു.' (സൂറത്തുൽ മുത്വഫ്ഫിഫീൻ: 14). നജ്മുദ്ദീൻ കുബ്റാ റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ തഅ്‌വീലാത്തിൽ (التأويلات النجمية) വ്യക്തമാക്കുന്നത്, അവരുടെ അഹങ്കാരത്തിന്റെയും അന്ധതയുടെയും ഫലമായി അവർ ഭൗതിക ജീവിതത്തിൽ (അദ്ദുൻയാ - الدنيا) സംതൃപ്തരാവുകയും അതിൽ സമാധാനം കണ്ടെത്തുകയും ചെയ്തു എന്നതാണ്. തൽഫലമായി, വഴികേട് അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ ആഴ്ന്നിറങ്ങി. 'അവർ സന്മാർഗത്തിന് പകരം വഴികേട് വിലയ്ക്കുവാങ്ങി' (അൽ-ബഖറ: 16) എന്ന് അല്ലാഹു പ്രസ്താവിച്ചത്, സന്മാർഗം സ്വീകരിക്കാനുള്ള അവരുടെ ആന്തരിക കഴിവ് (ഇസ്തിഅ്ദാദ് - استعداد) അവർ തന്നെ നശിപ്പിച്ചുകളഞ്ഞതിനാലാണ്. അവരുടെ കച്ചവടം ലാഭകരമായില്ല (فَما رَبِحَتْ تِجارَتُهُمْ). ഭൗതികതയിൽ മാത്രം അഭിരമിക്കുന്നവന്റെ നഷ്ടം വ്യക്തമാണ്. എന്നാൽ, അല്ലാഹുവിനെക്കാൾ ഭൗതികലോകത്തിന് മുൻഗണന നൽകുന്നവനാണ് ഏറ്റവും വലിയ നഷ്ടക്കാരൻ. യഥാർത്ഥ നഷ്ടം എന്നത് പ്രിയപ്പെട്ടവനിൽ നിന്നുള്ള അകൽച്ചയും ആത്മീയമായ ശൂന്യതയുമാണ്. ഹൃദയത്തിൽ സന്മാർഗത്തിന്റെ പ്രകാശമില്ലാത്തവനും, ആത്മാവ് അല്ലാഹുവിലേക്ക് ഉയരാത്തവനും, ആത്മീയമായ സാമീപ്യം ലഭിക്കാത്തവനുമാണ് യഥാർത്ഥത്തിൽ പരാജയപ്പെട്ടവൻ. ഉപമകൾ

(അൽ-മഥൽ - المثـــل) എന്നത് അദൃശ്യമായ സത്യങ്ങളെ ദൃശ്യമായ ഉദാഹരണങ്ങളിലൂടെ വ്യക്തമാക്കാനുള്ള അല്ലാഹുവിന്റെ അത്യുന്നതമായ മാർഗമാണ്. അജ്ഞതയിൽ കഴിയുന്നവർക്ക് സത്യം ബോധ്യപ്പെടുത്താൻ ഉപമകൾ അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്. കപടവിശ്വാസികളുടെ അവസ്ഥയെ അല്ലാഹു ഒരു തീക്കുട്ടുന്നവന്റെ ഉപമയിലൂടെ വിവരിക്കുന്നു. ഇരുളടഞ്ഞ മരുഭൂമിയിൽ വെളിച്ചത്തിനായി തീ കൊളുത്തിയവനെപ്പോലെയാണ് അവർ. തീയുടെ പ്രകാശം ചുറ്റുമുള്ളതിനെ വെളിപ്പെടുത്തിയതുപോലെ, അവരുടെ ബാഹ്യമായ കർമ്മങ്ങൾ സത്യത്തെ കാണിച്ചുകൊടുക്കാൻ ശ്രമിച്ചെങ്കിലും, ആന്തരികമായ അന്ധത കാരണം അവർക്ക് യഥാർത്ഥ വെളിച്ചം ലഭിച്ചില്ല.

[سورة البقرة (2) : آية 18]

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ പതിനെട്ടാം വചനത്തെക്കുറിച്ച് റൂഹുൽ ബയാൻ *(روح البيان)* ഇപ്രകാരം വിവരിക്കുന്നു*:* *'*അവർ ബധിരരും മൂകരും അന്ധരുമാണ്*,* അതിനാൽ അവർ മടങ്ങുകയില്ല*.'* ഈ വചനം കപടവിശ്വാസികളെ *(منافقون)* കുറിച്ചാണ് സംസാരിക്കുന്നത്*.* സത്യത്തിന്റെ പ്രകാശത്തെ കാണാൻ കഴിയാത്തതുകൊണ്ട് അവർ അന്ധരാണ് *(صم),* സത്യത്തിന്റെ വചനം കേൾക്കാൻ മനസ്സില്ലാത്തതുകൊണ്ട് അവർ ബധിരരാണ് *(بكم),* സത്യം തുറന്നു പറയാൻ കഴിയാത്തതുകൊണ്ട് അവർ മൂകരുമാണ് *(عمي).* അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അവിശ്വാസത്തിന്റെ ഇരുട്ട് പടർന്നതിനാൽ*,* സന്മാർഗത്തിലേക്കുള്ള മടക്കം *(رجوع)* അവർക്ക് അസാധ്യമായിത്തീർന്നു*.* ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് വ്യക്തമാക്കുന്നത് പോലെ*,* ആത്മീയമായ കാഴ്ചശക്തി നഷ്ടപ്പെട്ടവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ *(آيات)* തിരിച്ചറിയാൻ സാധിക്കില്ല*.* അവർ ഭൗതികമായ ലോകത്ത് മുഴുകി ആത്മീയമായ സത്യങ്ങളിൽ നിന്ന് അകന്നുപോയിരിക്കുന്നു*.*

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിലെ ഈ ഭാഗം കപടവിശ്വാസികളുടെ (മുനാഫിഖുകൾ) ആത്മീയമായ ഇരുട്ടിനെക്കുറിച്ചാണ് പ്രതിപാദിക്കുന്നത്. അല്ലാഹു അവരുടെ പ്രകാശത്തെ നീക്കിക്കളഞ്ഞു (ذَهَبَ اللَّهُ بِنُـورِهِمْ) എന്ന് പറയുമ്പോൾ, അത് അവരുടെ ഉള്ളിലെ സത്യത്തിന്റെ വെളിച്ചം പൂർണ്ണമായും അണഞ്ഞുപോയി എന്നാണ് അർത്ഥമാക്കുന്നത്. പ്രകാശം (നൂർ) എന്നത് കേവലം വെളിച്ചമല്ല, മറിച്ച് ഹൃദയത്തിൽ പതിയേണ്ട സത്യത്തിന്റെ ദർശനമാണ്. അല്ലാഹു അവരെ ഇരുട്ടിൽ ഉപേക്ഷിച്ചു (وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُماتٍ). ഇവിടെ 'تـرك' എന്ന വാക്ക് അവരെ ആ ഇരുട്ടിൽ സ്ഥിരപ്പെടുത്തി എന്ന അർത്ഥം നൽകുന്നു. അവർ സത്യം കേൾക്കാൻ കഴിയാത്ത ബധിരരും (صُمٌّ), സത്യം പറയാൻ കഴിയാത്ത മൂകരും (بُكْمٌ), സത്യം

കാണാൻ കഴിയാത്ത അന്ധരുമാണ് (عُـــمْيٌ). ഈ അന്ധത കേവലം കണ്ണുകളുടേതല്ല, മറിച്ച് ആത്മീയ ഉൾക്കാഴ്ചയുടെ (ബസ്വീറ - بصيرة) അഭാവമാണ്. ഇഹലോകത്ത് സത്യത്തെ നിഷേധിച്ചവർ പരലോകത്ത് അല്ലാഹുവിന്റെ അഭിമുഖീകരണത്തിൽ നിന്നും സലാം കേൾക്കുന്നതിൽ നിന്നും തടയപ്പെടും. അവർ ഒരിക്കലും സന്മാർഗ്ഗത്തിലേക്ക് മടങ്ങുകയില്ല (فَهُمْ لا يَرْجِعُونَ).

ഈ ഉപമയുടെ സാരം ഇതാണ്: മനുഷ്യന് സത്യം ഗ്രഹിക്കാനുള്ള കഴിവുകൾ (ആലത്ത്) അല്ലാഹു നൽകിയിട്ടുണ്ട്. അവ ഉപയോഗിച്ച് സത്യത്തിലേക്ക് മടങ്ങാൻ അവർക്ക് സാധിക്കുമായിരുന്നു. എന്നാൽ ആ കഴിവുകൾ ഉപയോഗിക്കാത്തതിനാലാണ് അവർ ആക്ഷേപത്തിന് അർഹരായത്. 'അവർ ബധിരരും മൂകരും അന്ധരുമാണ്' എന്ന ഖുർആനിക വചനം അവരുടെ അവയവങ്ങളുടെ അഭാവത്തെയല്ല, മറിച്ച് അവ ഉപയോഗിക്കാത്തതിനെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ശൈഖ് സഅ്ദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പാടുന്നു: 'നാവ് നൽകപ്പെട്ടത് നന്ദി പ്രകാശിപ്പിക്കാനാണ്, അപരനെ കുറ്റം പറയാനല്ല. ഖുർആനിന്റെ പാഠങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുക, അസത്യം കേൾക്കാതിരിക്കുക. കണ്ണുകൾ നൽകപ്പെട്ടത് അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടിപ്പിലെ അത്ഭുതങ്ങൾ കാണാനാണ്, ദോഷങ്ങൾ തിരയാനല്ല.' അല്ലാഹു തന്റെ കൽപ്പനകളിലൂടെയും നിരോധനങ്ങളിലൂടെയും മനുഷ്യനെ സന്മാർഗത്തിലേക്ക് ക്ഷണിക്കുന്നു. സ്വന്തം ഇഷ്ടപ്രകാരം മടങ്ങാത്തവർ മരണം വഴിയും പുനരുത്ഥാനം വഴിയും അല്ലാഹുവിലേക്ക് മടങ്ങേണ്ടി വരും. എന്നാൽ ഇഹലോകത്ത് വെച്ചുതന്നെ പശ്ചാത്താപം (തൗബ - توبة) വഴി മടങ്ങുന്നവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യം ലഭിക്കുന്നു. അവർക്ക് 'സമാധാനമടഞ്ഞ ആത്മാവേ, നിന്റെ രക്ഷിതാവിലേക്ക് സംതൃപ്തിയോടെ മടങ്ങുക' എന്ന വിളി ലഭിക്കുന്നു. ഒരു കഥയിൽ കാണാം: ഒരു ക്രൂരനായ രാജാവ് വലിയൊരു കൊട്ടാരം പണിതു. ആരും അതിനടുത്തേക്ക് വരാൻ പാടില്ലെന്നും വന്നാൽ കൊല്ലുമെന്നും അവൻ ശപഥം ചെയ്തു. ഒരു സജ്ജനമായ മനുഷ്യൻ അവനെ ഉപദേശിച്ചെങ്കിലും രാജാവ് കേട്ടില്ല. ആ മനുഷ്യൻ ഗ്രാമം വിട്ട് ഒരു ചെറിയ കുടിലിൽ അല്ലാഹുവിനെ ആരാധിച്ചു കഴിഞ്ഞു. ഒരു ദിവസം മലക്കുൽ മൗത്ത് (ملـك المـوت) ഒരു യുവാവിന്റെ രൂപത്തിൽ കൊട്ടാരത്തിന് ചുറ്റും നടക്കുന്നത് കണ്ട് രാജാവ് കോപിച്ച് തന്റെ ഭടന്മാരെ അയച്ചു. എന്നാൽ മലക്കിനെ സമീപിച്ച ഭടന്മാരെ അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനയാൽ മലക്ക് മരണത്തിലേക്ക് നയിച്ചു. ഒടുവിൽ രാജാവ് തന്നെ നേരിട്ടിറങ്ങി. മലക്കിനെ കണ്ടപ്പോൾ രാജാവ് വിറച്ചുപോയി. തന്റെ ആയുസ്സ് മുഴുവൻ അല്ലാഹുവിലേക്ക് മടങ്ങാൻ മാറ്റിവെക്കാതെ ഇപ്പോൾ മരിക്കാൻ ഭയന്ന രാജാവിനെ മലക്ക് പിടികൂടി. പിന്നീട് ആ സജ്ജനമായ മനുഷ്യന്റെ അടുത്തെത്തിയ മലക്ക്, രാജാവിന്റെ മരണവാർത്ത അറിയിച്ചു. ആ മനുഷ്യനും അല്ലാഹുവിലേക്ക് മടങ്ങാൻ ആഗ്രഹിച്ചപ്പോൾ, തന്റെ കുടുംബത്തോട് യാത്ര പറയാൻ സമയം ചോദിച്ചു. എന്നാൽ കുടുംബത്തെ കണ്ടാൽ തന്റെ ഹൃദയത്തിൽ അല്ലാഹുവിനോടുള്ള സ്നേഹത്തിൽ മാറ്റം

വരുമോ എന്ന് ഭയന്ന്, ആ നിമിഷം തന്നെ മരണം വരിക്കാൻ അദ്ദേഹം തീരുമാനിച്ചു. അറിവുള്ളവർ പറയുന്നു: 'ഒരിക്കലും ഒഴിവാക്കാൻ കഴിയാത്ത മരണത്തിൽ നിന്ന് ഓടിപ്പോകുന്നവനെ ഓർത്ത് അത്ഭുതം തോന്നുന്നു!'

[سورة البقرة (2) : آية 19]

അല്ലെങ്കിൽ ആകാശത്തുനിന്നുള്ള മഴ പോലെ; അതിൽ ഇരുട്ടുകളും ഇടിയും മിന്നലുമുണ്ട്. മരണഭയത്താൽ ഇടിമുഴക്കത്തിൽ നിന്ന് അവർ തങ്ങളുടെ വിരലുകൾ ചെവിയിൽ വെക്കുന്നു. അല്ലാഹു സത്യനിഷേധികളെ *(الكافرين)* വലയം ചെയ്യുന്നവനാണ്. ഈ വചനത്തിൽ അല്ലാഹു സത്യനിഷേധികളുടെ അവസ്ഥയെ ഒരു ഉപമയിലൂടെ വിവരിക്കുന്നു. ആകാശത്തുനിന്നുള്ള മഴ എന്നത് ഖുർആനിന്റെ പ്രകാശത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അതിലെ ഇരുട്ടുകൾ എന്നത് അവിശ്വാസത്തിന്റെ അന്ധകാരങ്ങളെയും *(ظلمات)*, ഇടി എന്നത് ഭയപ്പെടുത്തുന്ന മുന്നറിയിപ്പുകളെയും, മിന്നൽ എന്നത് സത്യത്തിന്റെ പ്രഭയെയും കുറിക്കുന്നു. സത്യനിഷേധികളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള യഥാർത്ഥ ബോധം *(معرفة)* ഇല്ലാത്തതിനാൽ, അവർ സത്യത്തെ കേൾക്കാൻ ഭയപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവിൽ നിന്നും അവന്റെ അധികാരത്തിൽ നിന്നും ഒളിച്ചോടാൻ ആർക്കും കഴിയില്ലെന്ന് ഈ സൂക്തം ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ വിസ്മരിച്ച് സ്വന്തം ഇച്ഛകൾക്കും ഭൗതിക സുഖങ്ങൾക്കും പിന്നാലെ പായുന്നവന്റെ അവസ്ഥ അതീവ ദയനീയമാണ്. യഥാർത്ഥ അന്ധത എന്നത് കണ്ണുകൾക്കല്ല, മറിച്ച് ഹൃദയങ്ങൾക്കാണ് (قلــوب). ആത്മജ്ഞാനത്തിന്റെ (بصــيرة) കവാടങ്ങൾ അടഞ്ഞുപോകാൻ മൂന്ന് കാരണങ്ങളാണുള്ളത്: അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ ലംഘിച്ച് അവയവങ്ങളെ ദുർമാർഗത്തിൽ വിനിയോഗിക്കുക, ആരാധനകളിൽ കാപട്യം (تصنع) കാണിക്കുക, സൃഷ്ടികളോട് അമിതമായ ആഗ്രഹം വെച്ചുപുലർത്തുക എന്നിവയാണവ. നജ്മുദ്ദീൻ കുബ്റാ റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ തഅ്‌വീലുകളിൽ സൂചിപ്പിക്കുന്നത് പോലെ, ആത്മീയ പാതയിൽ (إرادة) സഞ്ചരിക്കാൻ തുടങ്ങുന്ന ഒരു മുരീദ്, തുടക്കത്തിൽ വലിയ ആവേശത്തോടെ മുന്നേറുകയും കഠിനമായ പരിശീലനങ്ങളിലൂടെ ഹൃദയത്തിൽ പ്രകാശം കണ്ടെത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. എന്നാൽ, പിന്നീട് അഹങ്കാരവും നഫ്സിന്റെ ചതിയും (خـــداع النفـــس) അവനെ കീഴ്പ്പെടുത്തുമ്പോൾ, അവൻ ആത്മീയ ഉന്നതിയിൽ നിന്ന് അധഃപതനത്തിലേക്ക് വീഴുന്നു. അല്ലാഹുവിനോട് 'ബലാ' (അതെ) എന്ന് മറുപടി പറഞ്ഞ ആ ഹൃദയങ്ങൾ, പിന്നീട് ഭൗതികതയുടെ ഇരുട്ടിൽ പെട്ട് അന്ധവും ബധിരവും മൂകവുമായി മാറുന്നു. അല്ലാഹു നൽകിയ ഖുർആൻ എന്ന ഔഷധം സ്വീകരിക്കാത്തവർക്ക് അത്

രോഗമായി മാറുന്നു. തുടർന്ന്, കപടവിശ്വാസികളുടെ അവസ്ഥയെ അല്ലാഹു ഒരു മഴയോട് (صيب) ഉപമിക്കുന്നു. ആകാശത്തുനിന്ന് ഇറങ്ങുന്ന ആ മഴ, അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹത്തിന്റെ പ്രതീകമാണ്. എന്നാൽ, ഹൃദയത്തിൽ കാപട്യം പേറുന്നവർക്ക് ആ മഴയിൽ നിന്ന് പ്രയോജനം ലഭിക്കുന്നില്ല. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിനെ ഉദ്ധരിച്ചുകൊണ്ട് പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നത്, അല്ലാഹുവിന്റെ അർശിന് താഴെയുള്ള സമുദ്രത്തിൽ നിന്നാണ് ജീവജാലങ്ങൾക്കുള്ള മഴയും ഉപജീവനവും വരുന്നത് എന്നാണ്.

ഈ പ്രപഞ്ചത്തിലെ ഓരോ മഴത്തുള്ളിയും അല്ലാഹുവിന്റെ കൃത്യമായ അളവിലും തൂക്കത്തിലും (بكيل معلوم ووزن معلوم) ആണ് ഇറങ്ങുന്നത്. ഓരോ തുള്ളിയോടൊപ്പവും അത് കൃത്യമായ സ്ഥാനത്ത് എത്തിക്കാൻ ഒരു മലക്കുണ്ട്. എന്നാൽ നൂഹ് നബി അലൈഹിസ്സലാം-ന്റെ കാലത്തെ പ്രളയകാലത്ത് മാത്രം അല്ലാഹു അളവില്ലാതെ മഴ വർഷിപ്പിച്ചു. 'മഴയിൽ (صيب) ഇരുട്ടുകൾ (ظلمات) ഉണ്ട്' എന്ന് ഖുർആൻ പറയുമ്പോൾ, അത് മഴയുടെ സാന്ദ്രതയും മേഘങ്ങളുടെ ആധിക്യവും രാത്രിയുടെ ഇരുട്ടും ചേർന്ന അവസ്ഥയെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ഇടിമുഴക്കം (رعد) എന്നത് മേഘങ്ങളിൽ നിന്ന് കേൾക്കുന്ന ശബ്ദമാണ്. തിരുനബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പഠിപ്പിച്ചത്, മേഘങ്ങളെ നിയോഗിക്കപ്പെട്ട ഒരു മലക്ക് (ملك موكل بالسحاب) തനിക്ക് ലഭിച്ച അഗ്നിശക്തിയുള്ള ആയുധം (مخاريق من نار) കൊണ്ട് മേഘങ്ങളെ തെളിക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന ശബ്ദമാണ് ഇടിമുഴക്കം എന്നാണ്. മിന്നൽ (برق) എന്നത് ആ മലക്ക് മേഘങ്ങളെ ആ ആയുധം കൊണ്ട് തട്ടുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന പ്രകാശവുമാണ്. ഇടിമുഴക്കത്തെക്കുറിച്ച് ശാസ്ത്രജ്ഞർ പറയുന്നതും തിരുനബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പഠിപ്പിച്ചതും തമ്മിൽ വൈരുദ്ധ്യമില്ല; ശാസ്ത്രം അതിന്റെ ഭൗതികമായ പ്രകടനത്തെ (مظهر) നോക്കുമ്പോൾ, പ്രവാചക വചനം അതിന്റെ ആത്മീയമായ ഉത്ഭവത്തെ (مبدأ) ആണ് നോക്കുന്നത്. ഇടിമുഴക്കവും മിന്നലും കേൾക്കുമ്പോൾ ഭയന്ന് തങ്ങളുടെ വിരലുകൾ ചെവിയിൽ വെക്കുന്നവർ (يَجْعَلُونَ أَصابِعَهُمْ فِي آذانِهِمْ) അല്ലാഹുവിന്റെ ഈ മഹാപ്രതിഭാസങ്ങളെ ഉൾക്കൊള്ളാൻ കഴിയാത്തവരാണ്.

അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശം അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ നിന്ന് മറയുന്നതിനെക്കുറിച്ച് സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ ഇരുപതാം വചനം വിവരിക്കുന്നു. മിന്നൽപ്പിണർ അവരുടെ കാഴ്ചയെ തട്ടിയെടുക്കുന്നതുപോലെ, സത്യത്തിന്റെ പ്രകാശം അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ പതിക്കുമ്പോൾ, ആത്മീയമായ അന്ധത ബാധിച്ചവർക്ക് അത് സഹിക്കാനാവുന്നില്ല. ഇവിടെ 'മിന്നൽ' എന്നത് സത്യത്തിന്റെ വെളിച്ചത്തെയും *(نور الحق)*, 'കാഴ്ചയെ തട്ടിയെടുക്കുക' എന്നത് അവരുടെ ആന്തരിക ദൃഷ്ടിക്ക് *(بصيرة)* സത്യത്തെ ഉൾക്കൊള്ളാൻ കഴിയാത്ത അവസ്ഥയെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അവർക്ക് മുന്നിൽ സത്യം തെളിയുമ്പോൾ അവർ അതിനെ ഭയപ്പെടുന്നു, എന്നാൽ ഇരുട്ടിൽ അവർ തപ്പിത്തടയുന്നു. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തിൽ നിന്ന് അകന്നുപോയവരുടെ അവസ്ഥയാണ്. അവർക്ക് സത്യം കാണാനുള്ള കഴിവ് നഷ്ടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു, കാരണം അവരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ അഹങ്കാരത്താലും അവിശ്വാസത്താലും *(كفر)* മൂടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. റഹിമഹുള്ളാഹ് ആയ പണ്ഡിതന്മാർ ഇതിനെ വിശദീകരിക്കുന്നത്, സത്യത്തിന്റെ പ്രകാശം ഹൃദയത്തിൽ പതിക്കുമ്പോൾ അത് ആത്മാവിനെ ശുദ്ധീകരിക്കേണ്ടതിന് പകരം, അഹങ്കാരികൾക്ക് അത് ഒരു പരീക്ഷണമായി മാറുന്നു എന്നാണ്.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, ഇടിമുഴക്കത്തിന്റെ ഭയാനകമായ ശബ്ദത്തിൽ നിന്ന് രക്ഷനേടാൻ അവർ തങ്ങളുടെ വിരലുകൾ ചെവിയിൽ തിരുകുന്നു. ഇവിടെ 'വിരലുകൾ' (أصابع) എന്ന് പ്രയോഗിച്ചത് അവരുടെ അങ്ങേയറ്റത്തെ പരിഭ്രാന്തിയെയും അമ്പരപ്പിനെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. സാധാരണയായി ചൂണ്ടുവിരൽ മാത്രം ചെവിയിൽ വെക്കുന്നതിന് പകരം, ഭയം കാരണം മുഴുവൻ വിരലുകളും ചെവിയിൽ തിരുകുന്നുവെന്ന് പറയുന്നത് അവരുടെ മാനസികാവസ്ഥയുടെ തീവ്രതയാണ് കാണിക്കുന്നത്. ചൂണ്ടുവിരലിനെ (سبابة) നേരിട്ട് പരാമർശിക്കാത്തത്, അത് 'ശപിക്കുക' (سب) എന്ന അർത്ഥം വരുന്ന പദത്തോട് ചേർന്നുനിൽക്കുന്നതുകൊണ്ട് ഭാഷാപരമായ മര്യാദ പാലിക്കാനാണ്. ഇടിമിന്നൽ (صاعقة) എന്നത് മേഘങ്ങളിൽ നിന്ന് പുറപ്പെടുന്ന അഗ്നിജ്വാലയാണ്. ഇത് ഭൂമിയിലെത്തുന്നതിന് മുൻപ് തന്നെ അണഞ്ഞുപോകുന്നത്ര സൂക്ഷ്മമാണ്. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറയുന്നു: ഇടിമുഴക്കം കേൾക്കുമ്പോൾ 'സുബ്ഹാനല്ലദി യുസബ്ബിഹുർ റഅ്ദു ബിഹംദിഹി...' എന്ന് ചൊല്ലുന്നവന് ഇടിമിന്നൽ ഏൽക്കുകയില്ല. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ഇടിമുഴക്കം കേൾക്കുമ്പോൾ 'അല്ലാഹുമ്മ ലാ തഖ്തുൽനാ ബിഗദബിക്...' എന്ന് പ്രാർത്ഥിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. 'മരണഭയത്താൽ' (حذر الموت) അവർ ചെവികൾ അടയ്ക്കുന്നു. എന്നാൽ അല്ലാഹു

സത്യനിഷേധികളെ (الكافرين) തന്റെ അറിവും അധികാരവും കൊണ്ട് പൂർണ്ണമായി വലയം ചെയ്തിരിക്കുന്ന (محيط). അവരുടെ ഈ മുൻകരുതലുകൾ അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിയിൽ നിന്ന് അവരെ രക്ഷിക്കുകയില്ല. മിന്നൽപ്പിണർ അവരുടെ കാഴ്ചയെ തട്ടിയെടുക്കാൻ (يخطف) വെമ്പുന്നു. മിന്നൽ വെളിച്ചം നൽകുമ്പോഴെല്ലാം അവർ നടക്കുന്നു, അല്ലാത്തപ്പോൾ അവർ സ്തംഭിച്ചുനിൽക്കുന്നു.

ഇതൊരു മൂന്നാമത്തെ തുടക്കമാണ്. മിന്നലിന്റെ വെളിച്ചം പെട്ടെന്ന് തെളിയുമ്പോഴും മറയുമ്പോഴും അവർ എന്തുചെയ്യും? തങ്ങളുടെ ചെവികൾക്ക് ചെയ്തതുപോലെ കണ്ണുകൾക്കും അവർ ചെയ്യുമോ? എന്ന ചോദ്യത്തിന് മറുപടിയായി അല്ലാഹു പറയുന്നു: മിന്നൽ അവർക്ക് ഒരു വഴി കാണിച്ചുകൊടുക്കുമ്പോഴെല്ലാം അവർ അതിലൂടെ നടക്കുന്നു. അതായത്, ആ വെളിച്ചം വീഴുന്നിടത്ത് ഭയത്തോടെ കുറച്ചു ചുവടുകൾ വെക്കുന്നു. ഓടാനോ വേഗത്തിൽ സഞ്ചരിക്കാനോ അവർക്ക് കഴിയാത്തതുകൊണ്ട് നടക്കുക എന്ന മാർഗ്ഗം അവർ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നു. മിന്നൽ മറയുകയും വഴി ഇരുളടയുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ അവർ സ്തംഭിച്ചുനിൽക്കുന്നു. ലക്ഷ്യസ്ഥാനത്ത് എത്താനോ അല്ലെങ്കിൽ രക്ഷപ്പെടാൻ ഒരിടം കണ്ടെത്താനോ കഴിയാതെ അവർ പകച്ചുനിൽക്കുന്നു. അല്ലാഹു ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ, ഹൃദയത്തിന്റെ കേൾവിയും കാഴ്ചയും നഷ്ടപ്പെടുത്തിയത് പോലെ, തലയിലുള്ള ചെവിയും കണ്ണിലുള്ള കാഴ്ചയും അവൻ ഇല്ലാതാക്കുമായിരുന്നു. ഇടിമുഴക്കവും മിന്നലും കൊണ്ട് അവരെ ശിക്ഷിക്കാൻ അല്ലാഹുവിന് സാധിക്കുമായിരുന്നു. അല്ലാഹു എല്ലാ കാര്യങ്ങളിലും കഴിവുള്ളവനാണ് (قدير). ഇവിടെ 'എല്ലാ കാര്യങ്ങൾ' (كل شيء) എന്നത് അല്ലാഹു അല്ലാത്ത സൃഷ്ടികളെയാണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. ഈ ഉപമ അത്യന്തം വ്യക്തവും അർത്ഥവത്തവുമാണ്. കഠിനമായ ഇരുട്ടിൽ ഇടിയും മിന്നലും പേമാരിയും കൊണ്ട് വലയുന്ന ഒരാളുടെ അവസ്ഥയോടാണ് കപടവിശ്വാസികളുടെ അവസ്ഥയെ അല്ലാഹു ഉപമിക്കുന്നത്. അവർക്ക് ജീവിതത്തിൽ ആകെ ലഭിക്കുന്നത് പകപ്പും അമ്പരപ്പുമാണ്. അതിനാൽ ബുദ്ധിമാനായ മനുഷ്യൻ നേരായ മാർഗ്ഗത്തിലും (صراط مستقيم) ശരീഅത്തിന്റെ പാതയിലും മുറുകെ പിടിക്കണം. ഹസൻ ബസ്വരി റഹിമഹുല്ലാഹിനോട് ഒരാൾ സുഖമാണോ എന്ന് ചോദിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം പുഞ്ചിരിച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു: 'നടുക്കടലിൽ വെച്ച് കപ്പൽ തകർന്നവരുടെ അവസ്ഥയിലുള്ളവരോട് എന്തിനാണ് സുഖവിവരങ്ങൾ ചോദിക്കുന്നത്?'

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുല്ലാഹ് വിവരിക്കുന്നു: ഒരു കപ്പൽ തകർന്നപ്പോൾ ഓരോരുത്തരും ഓരോ മരക്കഷ്ണത്തിൽ പിടിച്ച് രക്ഷപ്പെടാൻ ശ്രമിച്ചു. അപ്പോൾ ഒരാൾ ചോദിച്ചു: 'ഇവരുടെ അവസ്ഥ എത്ര കഠിനമാണ്!' ഹസൻ ബസ്വരി റഹിമഹുല്ലാഹ് മറുപടി പറഞ്ഞു: 'എന്റെ അവസ്ഥ ഇവരുടേതിനേക്കാൾ കഠിനമാണ്. മരണമാണ് എന്റെ കടൽ, ജീവിതമാണ് എന്റെ കപ്പൽ, പാപങ്ങളാണ് എന്റെ മരക്കഷ്ണം.' മകനേ, പാപങ്ങളെ ഉപേക്ഷിക്കുകയും അല്ലാഹുവിലേക്ക് പലായനം ചെയ്യുകയും (هجرة) അല്ലാതെ രക്ഷയില്ല. നബി

സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ആരുടെ പലായനം അല്ലാഹുവിലേക്കും അവന്റെ റസൂലിലേക്കുമാണോ, അത് അല്ലാഹുവിലേക്കും റസൂലിലേക്കുമാണ്. ആരുടെ പലായനം ഐഹിക നേട്ടങ്ങൾക്കോ വിവാഹം കഴിക്കാനോ ആണോ, അത് അതിലേക്കാണ്.' ഇവിടെ ദുനിയാവിനെ അല്ലാഹു നിസ്സാരമായി കാണുന്നത് ശ്രദ്ധിക്കുക. അത് കേവലം കളിയും വിനോദവുമാണ്. ആത്മീയ യാത്രയിൽ (سلوك) ഖുർആനിന്റെയും ദിക്റിന്റെയും പ്രകാശം ലഭിക്കുമ്പോൾ, അത് ഇരുട്ടിൽ മഴയത്ത് യാത്ര ചെയ്യുന്നവനെപ്പോലെയാണ്. ഹൃദയത്തിൽ ഈമാനും വിജ്ഞാനവും വളർത്തുന്ന മഴയാണ് ദിക്ർ. ആ യാത്രയിൽ അനുഭവപ്പെടുന്ന സന്ദേഹങ്ങളാണ് ഇരുട്ടുകൾ (ظلمات). അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശത്താൽ ഹൃദയം തെളിയാത്തവർക്ക് ഈ ആത്മീയ രഹസ്യങ്ങൾ ഗ്രഹിക്കാനാവില്ല. ഇടിമുഴക്കം എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ജലാലിനെക്കുറിച്ചുള്ള ഭയവും (خشية), മിന്നൽ എന്നത് ദിക്റിന്റെ പ്രകാശവുമാണ്. എന്നാൽ അവിവേകികൾ തങ്ങളുടെ ആഗ്രഹങ്ങൾ കൊണ്ട് ചെവി അടയ്ക്കുന്നു. അവർ ഭയക്കുന്നത് നഫ്സിന്റെ മരണത്തെയാണ്. എന്നാൽ യഥാർത്ഥ വിജയം നഫ്സിനെ മരിപ്പിക്കുക എന്നതാണ്. അല്ലാഹു കാഫിറുകളെ വലയം ചെയ്തിരിക്കുന്നു എന്നത്, പ്രകൃതിപരമായ ജീവിതത്തിൽ മാത്രം മുഴുകിയവർക്ക് ശരീഅത്തിന്റെ പ്രകാശം ലഭിക്കണമെങ്കിൽ നഫ്സിനെ മരിപ്പിക്കേണ്ടതുണ്ട് എന്ന സൂചനയാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 21]

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു*:* *'*മനുഷ്യരേ*,* നിങ്ങളെയും നിങ്ങൾക്ക് മുൻപുള്ളവരെയും സൃഷ്ടിച്ച നിങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിനെ നിങ്ങൾ ആരാധിക്കുവിൻ*.* നിങ്ങൾ സൂക്ഷ്മതയുള്ളവരാകാൻ *(تقوى)* അത് കാരണമായേക്കാം*.'* ഈ സൂക്തം അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തെ *(توحيد)* അംഗീകരിക്കുന്നതിലേക്കും*,* അവനെ മാത്രം ആരാധിക്കുന്നതിലേക്കും മനുഷ്യരെ ക്ഷണിക്കുന്നു*.* ഇവിടെ *'*ആരാധന*' (*عبادة*)* എന്നത് കേവലം കർമ്മമല്ല*,* മറിച്ച് ഹൃദയത്തിന്റെ പൂർണ്ണമായ സമർപ്പണമാണ്*.* *'*നിങ്ങളെ സൃഷ്ടിച്ച*'* എന്ന പ്രയോഗം അല്ലാഹുവിന്റെ പരിപാലനത്തെയും *(ربوبية)* അവന്റെ ഔദാര്യത്തെയും ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു*.* സൂക്ഷ്മത *(تقوى)* എന്നത് അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുകയും അവന്റെ കൽപ്പനകൾ അനുസരിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന അവസ്ഥയാണ്*.* ഇത് ആത്മീയമായ ഉന്നതിയിലേക്കുള്ള *(ترقي)* ആദ്യ പടിയാണ്*.* റൂഹുൽ ബയാൻ വിശദീകരിക്കുന്നത് പ്രകാരം*,* സൃഷ്ടിപ്പിന്റെ ലക്ഷ്യം തന്നെ അല്ലാഹുവിനെ അറിയുകയും അവനിലേക്ക് അടുക്കുകയുമാണ്*.*

അവർ തങ്ങളുടെ ഇച്ഛാശക്തിയാൽ (ഇറാദ) മരിക്കാത്തപ്പോൾ, അല്ലാഹു സത്യനിഷേധികളെ വലയം ചെയ്തിരിക്കുന്നു. അതായത്, ദുനിയാവിലെ ഭൗതികമായ മരണത്തിലൂടെയും ഹൃദയത്തിന്റെ മരണത്തിലൂടെയും അവരെ അവൻ നശിപ്പിക്കുന്നു.

പരലോകത്താകട്ടെ, ശിക്ഷയുടെ മരണത്തിലൂടെയും; അവിടെ അവർ മരിക്കുകയോ ജീവിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നില്ല. 'മിന്നൽപ്പിണർ' (ബർഖ്) എന്നത് ദിക്റിന്റെയും ഖുർആനിന്റെയും പ്രകാശമാണ്. അത് അവരുടെ 'അമ്മാരത്തായ നഫ്സുകളുടെ' (നഫ്സുൽ അമ്മാര) കാഴ്ചകളെ തട്ടിയെടുക്കുന്നു. ഹിദായത്തിന്റെ പ്രകാശം അവർക്ക് ലഭിക്കുമ്പോൾ അവർ സത്യത്തിന്റെ പാതയിൽ സത്യസന്ധമായ ചുവടുകളോടെ നടക്കുന്നു. എന്നാൽ നഫ്സിന്റെ ഗുണങ്ങൾ (സിഫാത്തുൻ നഫ്സ്) ഇരുളടയുകയും, തന്നിഷ്ടങ്ങൾ (ഹവാ) അവരെ കീഴടക്കുകയും, ദുനിയാവിലേക്ക് അവർ ചരിയുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ അവർ സ്തംഭിച്ചുനിൽക്കുന്നു. അവർ വഴിതെറ്റുകയും സംശയങ്ങളിൽ ആണ്ടുപോവുകയും ചെയ്യുന്നു. പിശാച് അവരെ കീഴടക്കുകയും നഫ്സ് അവർക്ക് മോഹങ്ങൾ അലങ്കരിച്ചു കാണിക്കുകയും ചെയ്തതോടെ അവർ നാശത്തിന്റെ കുഴിയിൽ വീഴുന്നു. അല്ലാഹു ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ, അവരുടെ കേൾവിയെയും കാഴ്ചയെയും അവൻ നീക്കം ചെയ്യുമായിരുന്നു. അതായത്, പിശാചിന്റെ ദുർബോധനങ്ങളെ ശ്രദ്ധിക്കുന്ന അവരുടെ നഫ്സിന്റെ കേൾവിയും, ദുനിയാവിന്റെ അലങ്കാരങ്ങളെ നോക്കുന്ന അവരുടെ നഫ്സിന്റെ കാഴ്ചയും. അല്ലാഹു സർവ്വതിനും കഴിവുള്ളവനാണ് (ഖദീർ). അവൻ തന്റെ യുക്തിപ്രകാരം ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് ചെയ്യുന്നു. 'ഓ ജനങ്ങളേ' (യാ അയ്യുഹന്നാസ്) എന്ന വചനം തൗഹീദിനെയും മുഹമ്മദ് സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളുടെ പ്രവാചകത്വത്തെയും സ്ഥാപിക്കാൻ വന്നതാണ്. 'ജനങ്ങളേ' എന്ന വിളി അശ്രദ്ധരായവരെ ഉണർത്താനും, മറന്നവരെ ഓർമ്മിപ്പിക്കാനും, അജ്ഞരെ അറിയിക്കാനുമുള്ളതാണ്. ഒരു ജ്ഞാനി പറയുന്നു: 'ഓ വിസ്മൃതിയുടെ പുത്രാ! നീ ഒന്നുമല്ലാതിരുന്നപ്പോൾ നിന്നെ സൃഷ്ടിച്ചവനെ മറക്കരുത്.' നീ മണ്ണിൽ നിന്ന്, പിന്നീട് നുത്ഫയിൽ നിന്ന്, രക്തത്തിൽ നിന്ന്, മാംസപിണ്ഡത്തിൽ നിന്ന്, അസ്ഥികളിൽ നിന്ന്, ഞരമ്പുകളിൽ നിന്ന്, ചർമ്മത്തിൽ നിന്ന് വളർന്ന്, ശിശുവായി, ബാലനായി, യുവാവായി, വൃദ്ധനായി മാറിയപ്പോഴും നീ എന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളിൽ മുഴുകി മറ്റുള്ളവരെ സേവിക്കുകയായിരുന്നു. നിന്നെ ഒന്നുമല്ലാതിരുന്ന അവസ്ഥയിൽ നിന്ന് ആദരണീയനാക്കിയവനെ മറക്കരുത്. 'നിങ്ങളുടെ റബ്ബിനെ ആരാധിക്കുക' (അബ്ദു റബ്ബകും) എന്നത് സത്യനിഷേധികളോട് തൗഹീദിലേക്കും, അനുസരണക്കേട് കാണിക്കുന്നവരോട് അനുസരണയിലേക്കും, കപടവിശ്വാസികളോട് ഇഖ്ലാസിലേക്കും, അനുസരണയുള്ളവരോട് ആ വഴിയിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കാനും ആവശ്യപ്പെടുന്നു. ആരാധന (ഇബാദത്ത്) എന്നാൽ അനുസരണ പൂർണ്ണമാക്കാൻ സ്വന്തം ഊർജ്ജം മുഴുവൻ വിനിയോഗിക്കുകയും, പാപങ്ങളെ വെറുക്കുന്നതിൽ ദൈവഭയം (ഖശ്യ) അനുഭവിക്കുകയുമാണ്. 'നിങ്ങളെ സൃഷ്ടിച്ച' (ഖലഖകും) എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ മഹത്വത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. മുൻഗാമികളെ സൃഷ്ടിച്ചവനായ അവനെ ആരാധിക്കുക എന്നത് നിങ്ങളുടെ ബാധ്യതയാണ്.

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ വചനമായ 'അവൻ നിങ്ങൾക്ക് ഭൂമിയെ ഒരു വിരിപ്പായും ആകാശത്തെ ഒരു മേൽപ്പുരയായും നിശ്ചയിച്ചു തന്നു' *(الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً)* എന്ന സൂക്തം, സൃഷ്ടിജാലങ്ങളുടെ മേലുള്ള അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ അനുഗ്രഹങ്ങളെയും അവന്റെ അദ്വിതീയമായ കഴിവുകളെയും വിളിച്ചോതുന്നു. ഇവിടെ 'വിരിപ്പ്' *(فراشًا)* എന്ന് ഭൂമിയെ വിശേഷിപ്പിച്ചത്, അത് മനുഷ്യർക്ക് വിശ്രമിക്കാനും ജീവിതം സുഗമമാക്കാനും പാകത്തിൽ അല്ലാഹു ഒരുക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നു എന്നതിന്റെ സൂചനയാണ്. ആകാശത്തെ 'മേൽപ്പുര' *(بناءً)* എന്ന് വിശേഷിപ്പിച്ചത്, അത് തൂണുകളില്ലാതെ തന്നെ അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപനയാൽ ഉയർന്നു നിൽക്കുന്ന അദ്ഭുതകരമായ ഒരു നിർമ്മിതിയാണെന്ന് കാണിക്കാനാണ്. ഈ പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ ക്രമീകരണം അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തെയും *(توحيد)* അവന്റെ പരിപൂർണ്ണമായ അധികാരത്തെയും *(قدرة)* സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്നു. ആകാശത്തുനിന്ന് മഴ വർഷിപ്പിക്കുകയും അതുവഴി ഭൂമിയിൽ നിന്ന് ഫലവർഗ്ഗങ്ങൾ ഉൽപാദിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നത് അവന്റെ കാരുണ്യത്തിന്റെ *(رحمة)* അടയാളങ്ങളാണ്. അതിനാൽ, അറിഞ്ഞുകൊണ്ട് അല്ലാഹുവിന് പങ്കുകാരെ *(شرك)* നിശ്ചയിക്കരുത് എന്ന് ഖുർആൻ നമ്മെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. ഈ പ്രപഞ്ചത്തിലെ ഓരോ ചലനവും അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടിപ്പാണ് എന്ന ബോധം *(معرفة)* ഹൃദയത്തിൽ സൂക്ഷിക്കുന്നവൻ യഥാർത്ഥ വിശ്വാസിയാണ്.

അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടിപ്പിന്റെ അനിവാര്യതകളാണ് അവരുടെ ഉത്ഭവം. സ്വയം സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടവരല്ല അവർ എന്നതിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ സർവ്വശക്തിയുടെ (قـدرة) പൂർണ്ണതയുണ്ട്. അശ്രദ്ധയുടെ ഉറക്കത്തിൽ നിന്ന് ഉണർത്തുന്ന ഒരു മുന്നറിയിപ്പാണിത്; അതായത്, അവർ ഉണ്ടായിരുന്നു, പിന്നീട് കടന്നുപോയി, ഇല്ലാതായി. അതിനാൽ നിങ്ങളുടെ അന്ത്യത്തെക്കുറിച്ച് നിങ്ങൾ മറക്കരുത്, നിങ്ങളുടെ വീഴ്ചകളെ നിസ്സാരമായി കാണരുത്. 'ലഅല്ലക്കും തത്തഖൂൻ' (لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) എന്നത് 'ഇബാദത്ത് ചെയ്യുക' എന്ന കല്പനയിലെ സർവ്വനാമത്തിൽ നിന്നുള്ള അവസ്ഥയാണ് (حال). അതായത്, സന്മാർഗ്ഗവും വിജയവും ലഭിച്ച, അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യം അർഹിക്കുന്ന സൂക്ഷ്മതയുള്ളവരുടെ (تقـوى) ഗണത്തിൽ ഉൾപ്പെടാൻ ആഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ട് എന്നാണ് ഇതിനർത്ഥം. അല്ലാഹുവിന്റെ ഭാഗത്തുനിന്നുള്ള 'ലഅല്ല' (لعـــل) എന്നത് പ്രതീക്ഷയെയും വാഗ്ദാനത്തെയും കുറിക്കുന്നു. ഉദാരമതിയായവൻ താൻ ചെയ്യുന്ന കാര്യത്തിൽ മാത്രമേ വാഗ്ദാനം നൽകുകയുള്ളൂ. മുൻഗാമികളും പിൻഗാമികളും ഈ സൂക്ഷ്മത പാലിക്കാനുള്ള കല്പനയിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. സൂക്ഷ്മത എന്നത് സഞ്ചാരികളുടെ (سالكين) പരമമായ പദവിയാണെന്നും, അത്

അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയിൽ നിന്നെല്ലാം വിട്ടുനിൽക്കലാണെന്നും ഇതിൽ സൂചനയുണ്ട്. ഒരു ആരാധകൻ തന്റെ ആരാധനയിൽ അഹങ്കരിക്കരുത്; മറിച്ച്, അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെട്ടും അവന്റെ കാരുണ്യത്തിൽ പ്രതീക്ഷ വെച്ചും ജീവിക്കണം. ഭൂമിയെ നിങ്ങൾക്ക് വിരിപ്പാക്കി (فراشاً) എന്ന് പറഞ്ഞാൽ, അത് വെള്ളത്തിന് മുകളിൽ സ്ഥിരതയുള്ളതാക്കി മാറ്റുകയും, ഇരിക്കാനും കിടക്കാനും പാകത്തിൽ കട്ടപ്പവും മൃദുത്വവും ഒത്തതാക്കി നിശ്ചയിക്കുകയും ചെയ്തു എന്നാണ്. ആകാശത്തെ മേൽപ്പുരയാക്കി (بناءً) എന്ന് പറഞ്ഞാൽ, അത് നിങ്ങൾക്ക് മുകളിൽ ഒരു കുട പോലെ വിരിക്കപ്പെട്ടതാണ്. ആകാശത്തുനിന്ന് വെള്ളം ഇറക്കി (أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ ماءً) എന്ന് പറഞ്ഞാൽ, മേഘങ്ങളിലൂടെ ഭൂമിയിലേക്ക് മഴ വർഷിപ്പിച്ചു എന്നാണ്. അതിലൂടെ വിവിധ തരം ഫലങ്ങൾ (ثمـرات) പുറപ്പെടുവിച്ചു. ആകാശത്തെ പുരുഷനായും ഭൂമിയെ സ്ത്രീയായും സങ്കൽപ്പിച്ചാൽ, മഴയെ ബീജമായും ഭൂമിയിൽ നിന്ന് മുളച്ചുപൊന്തുന്നതിനെ സന്താനമായും ഉപമിക്കാം. ഇതെല്ലാം അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടിപ്പിന്റെ (خالقية) അടയാളങ്ങളാണ്.

അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തെയും (توحيد) അവനാണ് ഉപജീവനം നൽകുന്നവൻ എന്ന സത്യത്തെയും അംഗീകരിച്ചുകൊണ്ട്, അവന് തുല്യരായ പങ്കാളികളെ (أنداد) കൽപ്പിക്കരുത്. 'അൻദാദ്' എന്നാൽ സമാനമായവ എന്നർത്ഥം. അല്ലാഹുവിനെ ആരാധിക്കുന്നതുപോലെ മറ്റുള്ളവരെ ആരാധിക്കരുത്. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയല്ലാഹു അൻഹു പറയുന്നു: 'അങ്ങനെയൊരാൾ ഇല്ലായിരുന്നെങ്കിൽ എനിക്ക് ഇങ്ങനെ സംഭവിക്കുമായിരുന്നു' എന്നോ, 'നമ്മുടെ നായ കുരച്ചില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ സാധനങ്ങൾ മോഷണം പോകുമായിരുന്നു' എന്നോ പറയരുത്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'നിങ്ങൾ 'ലൗ' (എങ്കിൽ/അങ്ങനെയായിരുന്നെങ്കിൽ) എന്ന് പറയുന്നത് സൂക്ഷിക്കുക. അത് കപടവിശ്വാസികളുടെ സംസാരമാണ്.' അല്ലാഹു നിങ്ങളെയും നിങ്ങൾക്ക് മുൻപുള്ളവരെയും സൃഷ്ടിച്ചു, ആകാശഭൂമികളെയും ഉപജീവനമാർഗ്ഗങ്ങളെയും സൃഷ്ടിച്ചു. വിഗ്രഹങ്ങൾക്ക് ഉപദ്രവിക്കാനോ ഉപകരിക്കാനോ കഴിയില്ല. അല്ലാഹു ചോദിച്ചാൽ, 'ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് ഇതെല്ലാം നൽകി, നിങ്ങൾ എനിക്കുവേണ്ടി എന്ത് ചെയ്തു?' എന്ന് മറുപടി പറയാൻ നമുക്ക് എന്തുണ്ട്? അബൂ ഹുസൈൻ നൂറി റഹിമഹുല്ലാഹ് പറഞ്ഞു: അന്ത്യദിനത്തിലെ വിചാരണ ഭയാനകമല്ല, മറിച്ച് അത് രണ്ട് വാക്കുകൾ മാത്രമാണ്: 'നീ എന്റേതായിരുന്നു, നീ ആരുടേതായിരുന്നു?' ഈ ആയത്ത് ആരാധനയിൽ ഇഖ്ലാസ് (إخـلاص) അഥവാ നിഷ്കളങ്കത വേണമെന്ന് പഠിപ്പിക്കുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം മുആദ് റളിയല്ലാഹു അൻഹുവിനോട് ഉപദേശിച്ച ഹദീസിൽ, പരദൂഷണം പറയുന്നവന്റെയും, അഹങ്കരിക്കുന്നവന്റെയും, ഗർവ്വ് കാണിക്കുന്നവന്റെയും കർമ്മങ്ങൾ ആകാശലോകങ്ങളിൽ വെച്ച് തള്ളിക്കളയുന്നതിനെക്കുറിച്ച് വിവരിക്കുന്നുണ്ട്. അല്ലാഹുവിനെ മാത്രം ലക്ഷ്യമാക്കി, അന്യരെ വിസ്മരിച്ചുകൊണ്ട് കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുക എന്നതാണ് ഇതിന്റെ സാരം.

റൂഹുൽ ബയാൻ എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് ഉണർത്തുന്നു: അഹങ്കാരം (عجــب) എന്ന രോഗം ബാധിച്ചവന്റെ കർമ്മം ആകാശത്തേക്ക് ഉയർത്തപ്പെടുമ്പോൾ, ആ കർമ്മം അവന്റെ മുഖത്തേക്ക് തന്നെ തിരിച്ചു എറിയാൻ മലക്കുകളോട് കൽപ്പിക്കപ്പെടുന്നു. അഹങ്കാരം എന്ന വിപത്ത് കർമ്മങ്ങളെ അസാധുവാക്കുന്നു. അതുപോലെ, അസൂയ (حسـد) എന്ന രോഗം ബാധിച്ചവന്റെ കർമ്മങ്ങളും ആകാശത്തിന്റെ അഞ്ചാം ആകാശത്തിൽ വെച്ച് തടയപ്പെടുന്നു. മറ്റുള്ളവരുടെ അറിവിനെയും ആരാധനകളെയും കണ്ട് അസൂയപ്പെടുകയും അവരെ പരിഹസിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവന്റെ കർമ്മങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന്റെ സന്നിധിയിലേക്ക് ഉയരുകയില്ല. കരുണയില്ലാത്തവന്റെ കർമ്മങ്ങൾ ആറാം ആകാശത്തിൽ വെച്ച് തടയപ്പെടുന്നു; അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടികളോട് ദയ കാണിക്കാത്തവനും അവരുടെ പ്രയാസങ്ങളിൽ സന്തോഷിക്കുന്നവനും ഈ വിധി നേരിടേണ്ടി വരുന്നു. ഏറ്റവും ഭയാനകമായത്, അല്ലാഹുവിന് വേണ്ടിയല്ലാതെ, പ്രശസ്തിക്കും പദവിക്കും വേണ്ടി ചെയ്യുന്ന കർമ്മങ്ങളാണ്. അത്തരം കർമ്മങ്ങൾ ഏഴാം ആകാശത്തിൽ വെച്ച് തടയപ്പെടുകയും, 'ഇത് അല്ലാഹുവിന് വേണ്ടിയല്ല, മറിച്ച് പണ്ഡിതന്മാർക്കിടയിൽ പേരെടുക്കാനാണ് ചെയ്തത്' എന്ന് മലക്കുകൾ പ്രഖ്യാപിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇഖ്ലാസ് (إخــلاص) അഥവാ നിഷ്കളങ്കതയില്ലാത്ത കർമ്മം അല്ലാഹു സ്വീകരിക്കുകയില്ല. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം മുആദ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിനോട് ഉപദേശിച്ചത് പോലെ, അല്ലാഹുവിന്റെ പൊരുത്തം ലഭിക്കാൻ തന്റെ മാതൃക പിന്തുടരുക, ഉറച്ച വിശ്വാസം (يقين) കാത്തുസൂക്ഷിക്കുക, നാവുകൊണ്ട് സഹോദരങ്ങളെ അധിക്ഷേപിക്കാതിരിക്കുക, സ്വയം പുകഴ്ത്താതിരിക്കുക, ഐഹിക കാര്യങ്ങളെ പാരത്രിക കർമ്മങ്ങളുമായി കൂട്ടിക്കുഴയ്ക്കാതിരിക്കുക എന്നിവ അനിവാര്യമാണ്. അബൂ യസീദ് അൽ ബസ്താമി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'ഞാൻ മുപ്പത് വർഷത്തോളം കഠിനമായ ആരാധനകളിൽ ഏർപ്പെട്ടു, എന്നാൽ യഥാർത്ഥ ലക്ഷ്യം കണ്ടെത്താൻ ഞാൻ പാടുപെട്ടു.'

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ ശൈഖ് അബൂ യസീദ് അൽ ബിസ്താമി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹുവിനെ സംബന്ധിച്ച് ഇങ്ങനെ വിവരിക്കുന്നു: അല്ലാഹുവിന്റെ ഖജനാവുകൾ ആരാധനകൾ കൊണ്ട് നിറഞ്ഞതാണ്. ആ ദിവ്യ സാമീപ്യത്തിലേക്ക് എത്തിച്ചേരാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവർ വിനയവും (ذلـة), എളിമയും (احتقــار), കർമ്മങ്ങളിൽ ആത്മാർത്ഥതയും (إخلاص) കൈക്കൊള്ളണം. അബൂ യസീദ് ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'അല്ലാഹുവേ, നിന്റെ ഖജനാവിൽ ഇല്ലാത്ത നാല് കാര്യങ്ങൾ ഞാൻ കൊണ്ടുവന്നിരിക്കുന്നു; അസ്തിത്വമില്ലായ്മ (نیستی), ആവശ്യങ്ങൾ (حاجت), കുറ്റങ്ങൾ (جـرم), പാപങ്ങൾ (گنـاه) എന്നിവയാണവ.' സത്യത്തിന്റെ പ്രകാശം തെളിഞ്ഞപ്പോൾ അവിടുന്ന് ഈ സമ്മാനങ്ങൾ സമർപ്പിച്ചു. അപ്പോൾ 'പ്രവേശിച്ചുകൊള്ളുക, നീ വലിയൊരു സമ്മാനവുമായാണ് വന്നിരിക്കുന്നത്' എന്ന് അരുളപ്പെട്ടു. നജ്മുദ്ദീൻ കുബ്റ റഹിമഹുള്ളാഹിന്റെ തഅ്വീലാത്തിൽ 'യാ

അയ്യുഹന്നാസ് എന്ന സൂക്തത്തെക്കുറിച്ച് ഇങ്ങനെ പറയുന്നു: അല്ലാഹു തന്റെ റുബൂബിയ്യത്തിനെ (ربوبيــــة) അംഗീകരിച്ചും തന്നെയല്ലാതെ മറ്റാരെയും ആരാധിക്കില്ലെന്ന് കരാർ ചെയ്തവരുമായ മനുഷ്യരെയാണ് ഇവിടെ അഭിസംബോധന ചെയ്യുന്നത്. എന്നാൽ അവർ ആ കരാർ ലംഘിക്കുകയും വിഗ്രഹങ്ങളെയും ദുൻയാവിനെയും നഫ്സിനെയും ഇച്ഛകളെയും പിശാചിനെയും ആരാധിക്കുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെ അവർ തൗഹീദിന്റെ (توحيد) പാതയിൽ നിന്ന് വ്യതിചലിച്ചു. അല്ലാഹു അവരിലേക്ക് പ്രവാചകന്മാരെ അയക്കുകയും വേദഗ്രന്ഥങ്ങൾ നൽകുകയും ചെയ്തു. 'നിങ്ങളെയും നിങ്ങൾക്ക് മുൻപുള്ളവരെയും സൃഷ്ടിച്ച നിങ്ങളുടെ റബ്ബിനെ ആരാധിക്കുവിൻ' (عبادة) എന്ന് അല്ലാഹു കൽപ്പിക്കുന്നു. അർത്ഥം: അലസ്തു (അല്ലാഹുവിന്റെ കരാർ ദിവസം) നാളിൽ നിങ്ങളുടെ ആത്മാക്കളോട് റബ്ബ് എടുത്ത കരാർ നിങ്ങൾ നിറവേറ്റുക. നാവുകൊണ്ട് തൗഹീദ് പ്രഖ്യാപിച്ചും, ഹൃദയത്തെ ശുദ്ധീകരിച്ചും, നഫ്സിനെ പാപങ്ങളിൽ നിന്ന് അകറ്റിയും, കൽപ്പിക്കപ്പെട്ട കാര്യങ്ങൾ അനുഷ്ഠിച്ചും നിങ്ങൾ തഖ്‌വ (تقوى) കൈക്കൊള്ളുക. അപ്പോൾ അല്ലാഹു തന്റെ റുബൂബിയ്യത്തിന്റെ കരാർ നിറവേറ്റുകയും നിങ്ങളെ സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്ക് ഉയർത്തുകയും ചെയ്യും. ഭൂമിയെ വിരിപ്പായും ആകാശത്തെ മേൽപ്പുരയായും ആക്കിയത് അല്ലാഹുവിന്റെ പൂർണ്ണമായ കഴിവ് (قــدرة) വെളിപ്പെടുത്താനാണ്. മനുഷ്യന്റെ മഹത്വം എത്രത്തോളമെന്നാൽ, ആകാശവും ഭൂമിയും അതിലുള്ളവയും മനുഷ്യന് വേണ്ടിയാണ് സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടത്. ആദം അലൈഹിസ്സലാമിനെ മലക്കുകൾ സുജൂദ് ചെയ്യാൻ കൽപ്പിച്ചത്, ആദം അലൈഹിസ്സലാം അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടികളിൽ ഏറ്റവും ശ്രേഷ്ഠനാണ് എന്ന് കാണിക്കാനാണ്. ആകാശത്തുനിന്ന് മഴ വർഷിപ്പിച്ചു എന്നത് ഖുർആനിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അതിന്റെ ഫലങ്ങൾ ഹിദായത്ത്, തഖ്‌വ, പ്രകാശം, കാരുണ്യം, രോഗശമനം, സൗഭാഗ്യം എന്നിവയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ഗുണവിശേഷങ്ങൾ ഹൃദയത്തിൽ പ്രകടമാകുമ്പോൾ മനുഷ്യന്റെ അസ്തിത്വത്തിലെ അസത്യങ്ങൾ ഇല്ലാതാകുന്നു.

[سورة البقرة (2) : الآيات 23 إلى 28]

വിശുദ്ധ ഖുർആൻ അല്ലാഹുവിന്റെ വചനമാണെന്നതിന് തെളിവായി, അവിടുന്ന് തന്റെ അടിമയായ മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമക്ക് നൽകിയ അത്ഭുതമാണ് ഈ അധ്യായം. അല്ലാഹു ചോദിക്കുന്നു: 'എന്റെ അടിമക്ക് നാം ഇറക്കിക്കൊടുത്തതിൽ നിങ്ങൾ സംശയാലുക്കളാണെങ്കിൽ, ഇതുപോലൊരു അധ്യായം നിങ്ങൾ കൊണ്ടുവരിക.' ഇത് മനുഷ്യന്റെ കഴിവുകൾക്ക് അതീതമായ ഒരു വെല്ലുവിളിയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തെയും *(توحيد)* അവന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെയും നിഷേധിക്കുന്നവർക്കുള്ള താക്കീതാണിത്. നരകത്തെ ഭയപ്പെടുക *(تقوى)*, അത് കല്ലും മനുഷ്യരും ഇന്ധനമാകുന്ന അഗ്നിയാണ്. സത്യവിശ്വാസികൾക്ക് സന്തോഷവാർത്ത നൽകുക; അവർക്ക് സ്വർഗ്ഗമുണ്ട്. അല്ലാഹുവിന്റെ അസ്തിത്വത്തെയും *(وجود)* അവന്റെ ഗുണങ്ങളെയും *(صفات)* നിഷേധിക്കുന്നവർക്ക് കടുത്ത ശിക്ഷയുണ്ട്. അല്ലാഹു ഒരു കൊതുകിനെയോ അതിലും ചെറിയതിനെയോ ഉദാഹരണമായി പറയുന്നതിൽ ലജ്ജിക്കുന്നില്ല. സത്യവിശ്വാസികൾ അത് തങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിൽ നിന്നുള്ള സത്യമാണെന്ന് മനസ്സിലാക്കുന്നു. എന്നാൽ അവിശ്വാസികൾ ചോദിക്കുന്നു, 'ഇതുകൊണ്ട് അല്ലാഹു എന്താണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്?' അല്ലാഹു ഇതിലൂടെ പലരെയും വഴിപിഴപ്പിക്കുന്നു, പലരെയും നേർവഴിയിലാക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ ഉടമ്പടി *(ميثاق)* ലംഘിക്കുന്നവരും, അവൻ ചേർത്തുനിർത്താൻ കൽപ്പിച്ചവ മുറിക്കുന്നവരും, ഭൂമിയിൽ കുഴപ്പമുണ്ടാക്കുന്നവരുമാണ് നഷ്ടക്കാർ. അല്ലാഹുവിനെ എങ്ങനെയാണ് നിങ്ങൾ നിഷേധിക്കുന്നത്? നിങ്ങൾ മരിച്ചവരായിരുന്നപ്പോൾ അവൻ നിങ്ങൾക്ക് ജീവൻ നൽകി, പിന്നീട് നിങ്ങളെ മരിപ്പിക്കും, വീണ്ടും ജീവിപ്പിക്കും, ഒടുവിൽ അവനിലേക്കാണ് നിങ്ങളുടെ മടക്കം.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിലെ ഈ ഭാഗം അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തെയും (توحيد) അവന്റെ സൃഷ്ടിജാലങ്ങളോടുള്ള നമ്മുടെ ബന്ധത്തെയും ആഴത്തിൽ വിവരിക്കുന്നു. ഒന്നാമതായി, ആകാശഭൂമികളെയും നിങ്ങളെത്തന്നെയും സൃഷ്ടിച്ചത് അല്ലാഹു മാത്രമാണ്. അതിനാൽ ആരാധനയിൽ അവന് പങ്കുകാരെ (أنداد) കൽപ്പിക്കരുത്. രണ്ടാമതായി, സൂര്യനും ചന്ദ്രനും ഉൾപ്പെടെയുള്ള പ്രപഞ്ചത്തിലെ സകല വസ്തുക്കളും നിങ്ങളുടെ ഉപജീവനത്തിനുള്ള ഉപാധികൾ മാത്രമാണ്. അവയെ ആരാധിക്കരുത്, കാരണം ഉപജീവനദാതാവ് (الرزاق) അല്ലാഹു മാത്രമാണ്. മൂന്നാമതായി, അല്ലാഹു മനുഷ്യനെ സൃഷ്ടിച്ചത് അവനെ സ്നേഹിക്കാനും അറിയാനും വേണ്ടിയാണ്. ഇതാണ് മനുഷ്യന്റെ യഥാർത്ഥ ഭാഗധേയം. ഈ സ്നേഹത്തിൽ അല്ലാഹുവിന് പങ്കുകാരെ

കൽപ്പിച്ചാൽ (شـــرك), ആത്മീയമായ നാശത്തിലേക്ക് അത് നയിക്കും. അല്ലാഹുവിനെ സ്നേഹിക്കുന്നതുപോലെ മറ്റുള്ളവരെ സ്നേഹിക്കുന്നവർ യഥാർത്ഥ വിശ്വാസികളല്ല. യഥാർത്ഥ വിശ്വാസികൾ അല്ലാഹുവിനെ അതിയായി സ്നേഹിക്കുന്നവരാണ് (أشد حبا لله). തുടർന്ന്, നമ്മുടെ അടിമയായ മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമക്ക് നാം നൽകിയ ഖുർആനിൽ നിങ്ങൾക്ക് സംശയമുണ്ടെങ്കിൽ, അതിന് തുല്യമായ ഒരു അധ്യായം (سـورة) കൊണ്ടുവരാൻ അല്ലാഹു വെല്ലുവിളിക്കുന്നു. ഖുർആൻ ഘട്ടംഘട്ടമായാണ് അവതരിച്ചത്, ഇത് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ ഹൃദയത്തിൽ അത് ഉറച്ചുനിൽക്കാൻ വേണ്ടിയായിരുന്നു. ഖുർആനിന്റെ ശൈലിയും അർത്ഥവും അസാധാരണമാണ്. അതിനാൽ, നിങ്ങളുടെ സഹായത്തിനായി നിങ്ങൾ ആശ്രയിക്കുന്ന സാക്ഷികളെയും (شـــهداء) സഹായികളെയും വിളിച്ചുവരുത്തി ഖുർആനിന് തുല്യമായ ഒന്ന് കൊണ്ടുവരാൻ ശ്രമിക്കു എന്ന് അല്ലാഹു വെല്ലുവിളിക്കുന്നു.

[سورة البقرة (2) : آية 24]

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ വചനം അവിശ്വാസികളുടെ ഹൃദയങ്ങളിലെ അജ്ഞതയെയും അവരുടെ അഹങ്കാരത്തെയും തുറന്നുകാട്ടുന്നു*.* 'നിങ്ങൾ അത് ചെയ്യുന്നില്ലെങ്കിൽ' *(فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا)* എന്ന് അല്ലാഹു അരുളിയപ്പോൾ*,* അത് കേവലം ഒരു വെല്ലുവിളിയല്ല*,* മറിച്ച് മനുഷ്യന്റെ കഴിവില്ലായ്മയെ *(عجز)* ബോധ്യപ്പെടുത്തലാണ്*.* 'നിങ്ങൾ ഒരിക്കലും അത് ചെയ്യുകയുമില്ല' *(وَلَن تَفْعَلُوا)* എന്ന പ്രയോഗം അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവിന്റെ പൂർണ്ണതയെയും *(علم)* ഖുർആനിന്റെ അമാനുഷികതയെയും *(إعجاز)* വെളിപ്പെടുത്തുന്നു*.* തുടർന്ന്*,* 'ആ നരകാഗ്നിയെ നിങ്ങൾ സൂക്ഷിക്കുക' *(فَاتَّقُوا النَّارَ)* എന്ന് അല്ലാഹു കൽപ്പിക്കുമ്പോൾ*,* അത് ദൈവഭയം *(تقوى)* ഹൃദയത്തിൽ ഉറപ്പിക്കാനാണ്*.* ആ നരകം മനുഷ്യരെയും കല്ലുകളെയും *(وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ)* ഇന്ധനമാക്കുന്നതാണ്*.* ഇവിടെ കല്ലുകൾ എന്നത് വിഗ്രഹങ്ങളെ സൂചിപ്പിക്കുന്നുവെന്ന് പണ്ഡിതന്മാർ *(റഹിമഹുള്ളാഹ്)* വിശദീകരിക്കുന്നു*.* സത്യനിഷേധികളായ കാഫിറുകൾക്ക് *(كافرين)* വേണ്ടി ഒരുക്കിവെക്കപ്പെട്ടതാണ് ആ അഗ്നി എന്ന് അല്ലാഹു ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു*.*

ഖിയാമത്ത് നാളിൽ നിങ്ങൾ സത്യത്തിലാണെന്ന് വാദിച്ചാലും, അല്ലാഹുവിനെ മറന്ന് മറ്റുള്ളവരെ ആശ്രയിക്കുന്നത് ഒന്നിനും ഉപകരിക്കില്ല. അശക്തനായ ഒരാൾ മറ്റൊരു അശക്തനെ ആശ്രയിക്കുന്നതുകൊണ്ട് എന്ത് പ്രയോജനമാണുള്ളത്? അതിനാൽ, നിന്റെ ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റാൻ ഒട്ടും പ്രയാസമില്ലാത്തവനോട് മാത്രം ചോദിക്കുക.

ഖജനാവുകൾ വറ്റാത്തവനോട് മാത്രം യാചിക്കുക. ഒന്നിനും കഴിവില്ലാത്തവനെ ആശ്രയിക്കാതെ, സഹായികളില്ലാതെ നിന്നെ സഹായിക്കുന്നവനെയും, കൂട്ടില്ലാതെ നിന്നെ സംരക്ഷിക്കുന്നവനെയും, സമ്പത്തില്ലാതെ നിന്നെ ധന്യനാക്കുന്നവനെയും മാത്രം ആശ്രയിക്കുക. അല്ലാഹു നിന്നെ സംരക്ഷിച്ചാൽ ശത്രുക്കളുടെ എണ്ണം എത്ര പെരുകിയാലും നിനക്ക് ഭയമില്ല. അവൻ നിനക്ക് മതിയാകുമെങ്കിൽ അല്പം സമ്പത്തും നിനക്ക് അനുഗ്രഹമായി മാറും. 'നിങ്ങൾ സത്യവാന്മാരാണെങ്കിൽ' എന്നതിലെ അർത്ഥം, മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം സ്വന്തമായി നിർമ്മിച്ചതാണ് ഖുർആൻ എന്നും, നിങ്ങളുടെ ദൈവങ്ങൾ നിങ്ങളെ സഹായിക്കുമെന്നും നിങ്ങൾ വാദിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, അതിനുള്ള മറുപടി ഇവിടെ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതായത്, ഖുർആനിന് സമാനമായ ഒരു അധ്യായം കൊണ്ടുവരിക. എന്നാൽ നിങ്ങൾക്കതിന് കഴിയില്ല, ഭാവിയിലും കഴിയില്ല. ഇത് ഖുർആനിന്റെ അത്ഭുതസിദ്ധിയെ (إعجاز) വെളിപ്പെടുത്തുന്നു. അല്ലാഹു അദൃശ്യമായ കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ച് മുൻകൂട്ടി അറിയിച്ചു എന്നത് വലിയൊരു ദൃഷ്ടാന്തമാണ്. നിങ്ങൾ ഖുർആനിനെ വെല്ലുവിളിക്കാൻ കഴിയാതെ വന്നതോടെ, മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അല്ലാഹുവിന്റെ ദൂതനാണെന്നും ഖുർആൻ അവന്റെ ഗ്രന്ഥമാണെന്നും നിങ്ങൾ വിശ്വസിക്കേണ്ടതുണ്ട്. അവിശ്വസിച്ചാൽ നിങ്ങൾ നരകാവകാശികളാകും. അതിനാൽ നരകത്തെ സൂക്ഷിക്കുക (تقوى). നരകത്തിന്റെ ഇന്ധനം മനുഷ്യരും കല്ലുകളുമാണ്. ഈ കല്ലുകൾ ഗന്ധകക്കല്ലുകളാകാം, അല്ലെങ്കിൽ അവർ ആരാധിച്ചിരുന്ന വിഗ്രഹങ്ങളാകാം. വിഗ്രഹങ്ങളെ ആരാധിച്ചവർക്ക് അതേ വിഗ്രഹങ്ങൾ കൊണ്ട് ശിക്ഷ ലഭിക്കുമ്പോൾ, തങ്ങൾ ആരാധിച്ചതിന്റെ നിസ്സാരത അവർക്ക് ബോധ്യപ്പെടും. നരകം പലതരത്തിലുണ്ട്. ഓരോ വിഭാഗത്തിനും അവർക്ക് യോജിച്ച ശിക്ഷയാണുള്ളത്. ഈ നരകം അവിശ്വാസികൾക്കായി ഒരുക്കിവെക്കപ്പെട്ടതാണ്. ഇത് നരകം ഇപ്പോൾ തന്നെ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്നതിന് തെളിവാണ്. ഖുർആനിനെ മുറുകെ പിടിക്കുന്നതിന്റെ ഫലം നരകത്തിൽ നിന്നുള്ള മോചനമാണ്. ഇബ്നു മസ്ഊദ് റളിയല്ലാഹു അൻഹു പറയുന്നു: ഇബ്ലീസിന്റെ അനുയായികൾ ഓരോ വൈകുന്നേരവും തങ്ങളുടെ നേതാവിന്റെ അടുക്കൽ വന്ന് തങ്ങൾ ചെയ്ത തിന്മകളെക്കുറിച്ച് വിവരിക്കും. അപ്പോൾ ഏറ്റവും ചെറിയ തിന്മ ചെയ്തവനെപ്പോലും ഇബ്ലീസ് തന്റെ അരികിൽ ഇരുത്തി ആദരിക്കും. മാതാപിതാക്കൾക്ക് മക്കളോടുള്ള കടമകളെക്കുറിച്ച് ജ്ഞാനികൾ പറയുന്നു: മക്കൾക്ക് മാതാപിതാക്കളോടുള്ള അവകാശങ്ങൾ മൂന്നാണ്...

[سورة البقرة (2) : آية 25]

വിശ്വസിക്കുകയും സൽകർമ്മങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തവർക്ക് സന്തോഷവാർത്ത അറിയിക്കുക. അവർക്ക് താഴെ അരുവികൾ ഒഴുകുന്ന സ്വർഗ്ഗത്തോപ്പുകളുണ്ട്. അതിലെ ഫലങ്ങളിൽ നിന്ന് അവർക്ക് ഭക്ഷണം നൽകപ്പെടുമ്പോഴെല്ലാം, 'ഇത് നമുക്ക് മുമ്പ് ലഭിച്ചതുതന്നെ' എന്ന് അവർ പറയും. സമാനമായത് അവർക്ക് നൽകപ്പെടും. അവിടെ അവർക്ക് പരിശുദ്ധരായ ഇണകളുണ്ട്. അവിടെ അവർ നിത്യവാസികളായിരിക്കും. ഈ സൂക്തം സത്യവിശ്വാസികളുടെ ഉന്നതമായ പദവിയെയും അവരുടെ ആത്മീയമായ ആനന്ദത്തെയും വർണ്ണിക്കുന്നു. ഇവിടെ പരാമർശിക്കപ്പെട്ട 'സൽകർമ്മങ്ങൾ' (عمل صالح) എന്നത് അല്ലാഹുവിനോടുള്ള പൂർണ്ണമായ സമർപ്പണത്തെയും, ഹൃദയശുദ്ധീകരണത്തെയും (تزكية النفس) സൂചിപ്പിക്കുന്നു. സ്വർഗ്ഗത്തിലെ ഫലങ്ങൾ കാണുമ്പോൾ അവർക്ക് തോന്നുന്ന ആത്മീയമായ അനുഭൂതി, ഇഹലോകത്ത് അവർ അനുഷ്ഠിച്ച ആരാധനകളുടെയും ത്യാഗങ്ങളുടെയും പ്രതിഫലമാണ്. പരിശുദ്ധരായ ഇണകൾ (أزواج مطهرة) എന്നത് ശാരീരികമായ സൗന്ദര്യത്തിനപ്പുറം, മാലിന്യങ്ങളിൽ നിന്നും അശുദ്ധികളിൽ നിന്നും മുക്തമായ ആത്മീയമായ വിശുദ്ധിയെയാണ് കുറിക്കുന്നത്.

കുട്ടികൾ ജനിക്കുമ്പോൾ അവർക്ക് നല്ലൊരു പേര് നൽകുക, ഖുർആനും വിജ്ഞാനവും മര്യാദകളും പഠിപ്പിക്കുക, സുന്നത്ത് കർമ്മം നിർവഹിക്കുക എന്നിവ മാതാപിതാക്കളുടെ കടമയാണ്. എന്നാൽ ഖുർആൻ അവതരണത്തിന്റെ യഥാർത്ഥ ലക്ഷ്യം അതിലെ ആശയങ്ങൾ ജീവിതത്തിൽ പകർത്തി ഉത്തമ സ്വഭാവം (سيرت) രൂപപ്പെടുത്തുക എന്നതാണ്. ഖുർആനിന് ബാഹ്യമായ അർത്ഥവും (ظــاهر) ആന്തരികമായ അർത്ഥങ്ങളുമുണ്ട് (بــاطن). മൗലാനാ റൂമി തന്റെ മസ്നവിയിൽ പറയുന്നതുപോലെ, ഖുർആനിന്റെ ബാഹ്യരൂപം മാത്രം നോക്കുന്നവൻ ആദമിനെ കാണുമ്പോൾ മണ്ണ് മാത്രമാണ് കാണുന്നത്. ശൈഖ് നജ്മുദ്ദീൻ ദായ റഹിമഹുല്ലാഹ് പറയുന്നു: ഖുർആനിന്റെ ബാഹ്യമായ അർത്ഥം പണ്ഡിതന്മാർ വിശദീകരിച്ചതാണ്, എന്നാൽ അതിന്റെ ആന്തരികമായ അർത്ഥം അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യം സിദ്ധിച്ചവർ (اہل التحقیق) ഗ്രഹിക്കുന്നതാണ്. എന്നാൽ ഈ ആന്തരിക അർത്ഥം ഖുർആനിനും സുന്നത്തിനും അനുസൃതമായിരിക്കണം എന്നത് നിർബന്ധമാണ്. അല്ലാത്തപക്ഷം അത് മതനിന്ദയായി (الحاد) മാറും. അല്ലാഹു തന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയെ 'അബ്ദ്' (عبــد) എന്ന് വിശേഷിപ്പിച്ചത് അവിടുത്തെ അടിമത്തത്തിന്റെ പൂർണ്ണതയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയിൽ നിന്നുള്ള പൂർണ്ണമായ സ്വാതന്ത്ര്യമാണ് (حريـة) ഈ അടിമത്തത്തിന്റെ കാതൽ. ഖുർആൻ

അല്ലാഹുവിൽ നിന്നുള്ളതാണെന്ന് വിശ്വസിക്കുന്ന സത്യവിശ്വാസികൾക്ക് സന്തോഷവാർത്ത (بشارة) അറിയിക്കുക എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനയാണ്. നരകം എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ കോപത്തിന്റെ പ്രകടനമാണ്. മനുഷ്യന്റെ അഹങ്കാരവും (انانيـة) അല്ലാഹുവിനെ മറക്കുന്ന സ്വഭാവവുമാണ് നരകത്തിന്റെ ഇന്ധനം. സത്യവിശ്വാസികളായ പാപികൾ നരകത്തിലൂടെ കടന്നുപോയി ശുദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ട ശേഷം സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കും. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയതുപോലെ, പള്ളികളിലേക്ക് ഇരുട്ടിൽ നടന്നുപോകുന്നവർക്ക് അന്ത്യദിനത്തിൽ പൂർണ്ണമായ പ്രകാശം ലഭിക്കുമെന്ന സന്തോഷവാർത്ത അറിയിക്കുക എന്നത് വിശ്വാസികൾക്ക് പരസ്പരം ചെയ്യാവുന്ന പുണ്യകർമ്മമാണ്.

സൽപ്രവൃത്തികൾ ചെയ്തു (وَعَمِلُـــوا الصَّـــالِحَاتِ) എന്നതിനർത്ഥം അല്ലാഹുവിനുവേണ്ടി മാത്രം ചെയ്യുന്ന എല്ലാ നന്മകളും അവർ പ്രവർത്തിച്ചു എന്നാണ്. വിശ്വാസത്തോടൊപ്പം (إيمان) കർമ്മത്തെയും (عمل) എടുത്തുപറഞ്ഞത് അവ രണ്ടും വ്യത്യസ്തമാണെന്ന് സൂചിപ്പിക്കാനാണ്. സ്വർഗ്ഗവാർത്ത ലഭിക്കാൻ ഈ രണ്ടും അനിവാര്യമാണ്. വിശ്വാസം എന്നത് അടിത്തറയും (أســــاس), സൽപ്രവൃത്തികൾ അതിനു മുകളിൽ പണിയുന്ന കെട്ടിടവുമാണ്. അടിത്തറയില്ലാത്ത കെട്ടിടം പോലെയാണ് കർമ്മമില്ലാത്ത വിശ്വാസം. കർമ്മമില്ലാതെ സ്വർഗ്ഗം മോഹിക്കുന്നത് വിഡ്ഢികളുടെ ലക്ഷണം മാത്രമാണ്. അല്ലാഹു സ്വർഗ്ഗപ്രവേശനത്തിന് കർമ്മത്തെ ഒരു കാരണമായി (سـبب) നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു. വിശ്വാസം കൊണ്ട് മാത്രം ഒരാൾ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുമെങ്കിലും, സൽപ്രവൃത്തികൾ വിശ്വാസത്തിന്റെ പ്രകാശം (نــور) വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും ഹൃദയത്തെ കൂടുതൽ പ്രകാശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കുള്ള യാത്രയിൽ വിശ്വാസിക്ക് പല പ്രതിസന്ധികളും (عقبة) തരണം ചെയ്യേണ്ടതുണ്ട്. അതിൽ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ടത് വിശ്വാസത്തോടെ മരണം വരെ നിലനിൽക്കാൻ കഴിയുമോ എന്നതാണ്. ഈ പ്രതിസന്ധികൾ എളുപ്പമാക്കാൻ സൽപ്രവൃത്തികൾ അനിവാര്യമാണ്. അവർക്ക് സ്വർഗ്ഗത്തോപ്പുകൾ (جَنَّاتٍ) ഉണ്ട് എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ വാഗ്ദാനമാണ്. മരങ്ങൾ തിങ്ങിനിറഞ്ഞതും ഫലങ്ങൾ നിറഞ്ഞതുമായ സ്ഥലമാണ് ജന്നത്ത്. സ്വർഗ്ഗത്തിലെ ഓരോ തട്ടുകളും വിശ്വാസികളുടെ കർമ്മങ്ങൾക്കനുസരിച്ചാണ് ക്രമീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. സ്വർഗ്ഗങ്ങൾ എട്ടെണ്ണമാണ്. ദാറുൽ ജലാൽ, ദാറുൽ ഖറാർ, ദാറുസ്സലാം, ജന്നത്തു അദ്ൻ, ജന്നത്തുൽ മഅ്‌വ, ജന്നത്തുൽ ഖുൽദ്, ജന്നത്തുൽ ഫിർദൗസ്, ജന്നത്തുന്നഈം എന്നിവയാണവ. ഓരോന്നും സ്വർണ്ണവും വെള്ളിയും രത്നങ്ങളും മുത്തുകളും കൊണ്ട് നിർമ്മിതമാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയിൽ നിന്ന് റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യപ്പെട്ടതനുസരിച്ച്, ഒരു വിശ്വാസി സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുമ്പോൾ എഴുപതിനായിരം പൂന്തോട്ടങ്ങൾ കാണും. ഓരോ പൂന്തോട്ടത്തിലും എഴുപതിനായിരം മരങ്ങളും, ഓരോ മരത്തിലും എഴുപതിനായിരം ഇലകളുമുണ്ട്. ഓരോ ഇലയിലും 'ലാ

ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ് മുഹമ്മദുർറസൂലുല്ലാഹ് എന്ന് എഴുതിയിരിക്കുന്നു. ആ ഇലകൾക്ക് സൂര്യോദയം മുതൽ അസ്തമയം വരെയുള്ള വിസ്താരമുണ്ട്. സ്വർഗ്ഗത്തോപ്പുകൾക്ക് താഴെക്കൂടി പുഴകൾ ഒഴുകുന്നു (تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ). ഈ പുഴകൾ വെള്ളം, പാൽ, തേൻ, വീഞ്ഞ് എന്നിവയുടേതാണ്. ഈ പുഴകൾ ഒഴുകുന്നത് ഭൂമിയിൽ കുഴിച്ച ചാലുകളിലൂടെയല്ല, മറിച്ച് അത്ഭുതകരമായ രീതിയിലാണ്. വെള്ളം ഒഴുകുന്ന പൂന്തോട്ടങ്ങൾക്കാണ് ഏറ്റവും ഭംഗിയുള്ളത്. ഈ പുഴകളിൽ നിന്ന് കുടിക്കുമ്പോൾ അവർക്ക് നിത്യജീവൻ ലഭിക്കുന്നു.

സ്വർഗ്ഗവാസികളുടെ ശരീരങ്ങളിൽ ഒരു പ്രത്യേക പരിപാലനം (تربيـــة) സംഭവിക്കുന്നു, അതിനാൽ അവ ഒരിക്കലും ക്ഷയിക്കുന്നില്ല. അവർ തേൻ നദിയിൽ നിന്ന് പാനം ചെയ്യുമ്പോൾ അവർക്ക് രോഗശാന്തിയും ആരോഗ്യവും ലഭിക്കുന്നു, പിന്നീട് അവർക്ക് ഒരിക്കലും രോഗം ബാധിക്കുന്നില്ല. വീഞ്ഞു നദിയിൽ നിന്ന് പാനം ചെയ്യുമ്പോൾ അവർക്ക് അത്യധികമായ ആനന്ദവും സന്തോഷവും ലഭിക്കുന്നു, പിന്നീട് അവർക്ക് ഒരിക്കലും ദുഃഖം ബാധിക്കുന്നില്ല. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'ക്ഷമയുടെ നദി നിത്യതയുടെ ജലമാണ്, പാലിന്റെ നദി നിന്റെ ഭക്തിയുടെ ആസ്വാദനമാണ്, തേനിന്റെ നദി നിന്റെ ആത്മീയ അറിവാണ്, വീഞ്ഞിന്റെ നദി നിന്റെ പ്രണയവും ആവേശവുമാണ്.' അല്ലാഹുവിന്റെ അർശിന്റെ കാലിൽ 'ബിസ്മില്ലാഹി റഹ്മാനി റഹീം' എന്ന് എഴുതപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. 'ബിസ്മി'യിലെ 'മീം' അക്ഷരത്തിൽ നിന്ന് ജലത്തിന്റെ ഉറവയും, 'അല്ലാഹ്' എന്നതിലെ 'ഹാ'യിൽ നിന്ന് പാലിന്റെ ഉറവയും, 'റഹ്മാനി'ലെ 'മീം' അക്ഷരത്തിൽ നിന്ന് വീഞ്ഞിന്റെ ഉറവയും, 'റഹീമി'ലെ 'മീം' അക്ഷരത്തിൽ നിന്ന് തേനിന്റെ ഉറവയും ഉത്ഭവിക്കുന്നു. ഇവയെല്ലാം ചെന്നുചേരുന്നത് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളുടെ ഹൗളുൽ കൗസറിലേക്കാണ്. സ്വർഗ്ഗവാസികൾക്ക് കഫൂർ, സൻജബീൽ, സൽസബീൽ തുടങ്ങിയ ഉറവകളിൽ നിന്നും പാനീയങ്ങൾ നൽകപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ അല്ലാഹു നേരിട്ട് അവർക്ക് 'ശറാബൻ തഹൂറൻ' (പരിശുദ്ധമായ പാനീയം) നൽകുന്നു. സ്വർഗ്ഗത്തിലെ ഫലങ്ങൾ കാണുമ്പോൾ അവർ പറയും: 'ഇത് നമുക്ക് മുൻപ് ലഭിച്ചതുപോലെ തന്നെ'. ഇത് അവർക്ക് പരിചിതമായ രൂപത്തിലുള്ള ഫലങ്ങളായിരിക്കും, എന്നാൽ അതിന്റെ രുചിയും ഗുണവും സ്വർഗ്ഗീയമായ ഔന്നത്യത്തിലായിരിക്കും. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയല്ലാഹു അൻഹുമാവിൽ നിന്ന് നിവേദനം ചെയ്യപ്പെട്ടതുപോലെ, സ്വർഗ്ഗത്തിലെ ഭക്ഷണങ്ങൾക്ക് ഇഹലോകത്തെ ഭക്ഷണങ്ങളുമായി പേരിൽ മാത്രമാണ് സാമ്യമുള്ളത് എന്നത് അവ തമ്മിലുള്ള ഗുണപരമായ അന്തരത്തെ സൂചിപ്പിക്കാനാണ്, അല്ലാതെ രൂപപരമായ സാമ്യമില്ലാത്തതുകൊണ്ടല്ല. സ്വർഗ്ഗത്തിലെ ഈന്തപ്പനകൾ അങ്ങേയറ്റം ഫലഭൂയിഷ്ഠമാണ്, ഒരു ഫലം പറിച്ചാൽ ഉടൻ തന്നെ മറ്റൊന്ന് അവിടെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു.

സ്വർഗ്ഗവാസികൾക്ക് ലഭിക്കുന്ന അനുഗ്രഹങ്ങളെക്കുറിച്ച് വിവരിക്കുമ്പോൾ, ഒരു വേദക്കാരൻ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോട് ചോദിച്ചു: 'സ്വർഗ്ഗത്തിൽ

ഭക്ഷണവും പാനീയവും ഉണ്ടോ?' അവിടുന്ന് അരുളി: 'തീർച്ചയായും, മുഹമ്മദിന്റെ ആത്മാവ് ആരുടെ കൈവശമാണോ അവൻ തന്നെ സത്യം, അവരിൽ ഒരാൾക്ക് നൂറുപേരുടെ ഭക്ഷണവും പാനീയവും ലൈംഗികശേഷിയും നൽകപ്പെടും.' സ്വർഗ്ഗത്തിൽ മാലിന്യങ്ങളില്ലാത്തതിനാൽ, ആ ഭക്ഷണം എങ്ങനെ പുറന്തള്ളുമെന്ന് ചോദിച്ചപ്പോൾ, 'അവരുടെ ശരീരത്തിൽ നിന്ന് കസ്തൂരിയുടെ സുഗന്ധമുള്ള ഒരു വിയർപ്പ് പുറപ്പെടും' എന്ന് അവിടുന്ന് മറുപടി നൽകി. 'അവർക്ക് അവിടെ പരിശുദ്ധരായ ഇണകളുണ്ട്' (أزواج مطهـرة) എന്ന ഖുർആനിക വചനത്തിന്, ആർത്തവം, പ്രസവം, മലമൂത്ര വിസർജ്ജനം, രോഗങ്ങൾ, ദുസ്വഭാവങ്ങൾ തുടങ്ങിയ ലൗകികമായ മാലിന്യങ്ങളിൽ നിന്നെല്ലാം ശുദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ടവർ എന്നാണ് അർത്ഥം. ഹസൻ റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: 'ഇവർ നിങ്ങളുടെ വൃദ്ധരായ ഭാര്യമാരാണ്, അവർ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ വെച്ച് യൗവനം പ്രാപിക്കുകയും മാലിന്യങ്ങളിൽ നിന്ന് ശുദ്ധീകരിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു.' ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറയുന്നു: 'ഹൂറുൽ ഈനുകളെ അല്ലാഹു സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങൾ കൊണ്ടാണ് സൃഷ്ടിച്ചത്.' സ്വർഗ്ഗവാസികൾ അവിടെ നിത്യമായി വസിക്കുന്നവരാണ് (خالـدون). അവർക്ക് മുപ്പത്തിമൂന്ന് വയസ്സായിരിക്കും, ആദം അലൈഹിസ്സലാമിനെപ്പോലെ അറുപത് മുഴം ഉയരമുണ്ടാകും. അവരുടെ സൗന്ദര്യം ഓരോ ദിവസവും വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. ആത്മീയ വ്യാഖ്യാനമായ തഅ്വീലാത്തു നജ്മിയ്യയിൽ പറയുന്നത്, 'അവരുടെ താഴെ അരുവികൾ ഒഴുകുന്ന സ്വർഗ്ഗങ്ങൾ' എന്നത് വിശ്വാസത്തിന്റെ വിത്തുകളിൽ നിന്ന് മുളപൊട്ടുന്ന തവക്കുൽ (توكـل), യഖീൻ (يقيـن), ഇഖ്ലാസ് (إخـلاص) തുടങ്ങിയ ആത്മീയ പദവികളുടെയും സദ്ഗുണങ്ങളുടെയും തോട്ടങ്ങളാണ്. അവർക്ക് ലഭിക്കുന്ന ഫലങ്ങൾ അവരുടെ മുശാഹദ (مشاهدة - ദർശനം) വഴിയുള്ള ജ്ഞാനത്തിന്റെ ഫലങ്ങളാണ്. അവർ പറയും: 'ഇത് നമുക്ക് മുൻപേ ലഭിച്ചതാണല്ലോ', കാരണം അവർക്ക് ലഭിക്കുന്ന ഓരോ അനുഭവവും പുതിയതാണെങ്കിലും, അതിന്റെ ആത്മീയമായ അർത്ഥം അവർക്ക് പരിചിതമായ സത്യത്തിന്റെ പ്രതിഫലനമായിരിക്കും.

അല്ലാഹു ഒരു കൊതുകിനെയോ അതിലും നിസ്സാരമായതിനെയോ ഉപമയായി വിവരിക്കുന്നതിൽ ലജ്ജിക്കുന്നില്ല. സത്യവിശ്വാസികൾക്ക് അത് തങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിങ്കൽ നിന്നുള്ള സത്യമാണെന്ന് അറിയാം. എന്നാൽ അവിശ്വാസികളോ, 'ഈ ഉപമ കൊണ്ട് അല്ലാഹു എന്താണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്?' എന്ന് ചോദിക്കുന്നു. ഇതിലൂടെ അനേകം പേരെ അവൻ വഴിപിഴപ്പിക്കുന്നു, അനേകം പേരെ നേർവഴിയിലാക്കുന്നു. എന്നാൽ അധർമ്മികളെ അല്ലാതെ അവൻ ഇതിലൂടെ വഴിപിഴപ്പിക്കുന്നില്ല. (സൂറത്തുൽ ബഖറ: 26). റൂഹുൽ ബയാൻ എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുല്ലാഹ് വിവരിക്കുന്നു: അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടിപ്പിലെ സൂക്ഷ്മതകളെയും അറിവിനെയും *(علم)* വെളിപ്പെടുത്താനാണ് ഇത്തരം ഉപമകൾ ഉപയോഗിക്കുന്നത്. കൊതുകിന്റെ ശരീരഘടനയിലെ അത്ഭുതങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ കഴിവ് *(قدرة)* വിളിച്ചോതുന്നു. സത്യവിശ്വാസികൾ ഈ ഉപമകളിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ മഹത്വത്തെ ദർശിക്കുന്നു, എന്നാൽ അവിശ്വാസികൾ തങ്ങളുടെ അഹങ്കാരം *(كبر)* കാരണം അതിനെ പരിഹസിക്കുന്നു. സത്യനിഷേധം മൂലം ഹൃദയങ്ങൾ കടുത്തുപോയവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ വഴിപിഴവിനേ നൽകൂ. നേരെമറിച്ച്, ആത്മീയ ശുദ്ധിയുള്ളവർക്ക് *(تزكية)* ഇത് സത്യത്തിലേക്കുള്ള വഴികാട്ടിയായി മാറുന്നു.

തീ (النار) എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ കോപത്തിന്റെ (غضب) ഗുണവിശേഷമാണ്. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം കോപിഷ്ഠനാകുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ തൊപ്പിയിൽ നിന്ന് തീജ്വാലകൾ ഉയരുമായിരുന്നു. ചിലപ്പോൾ ഈ തീ പിശാചിന്റെ സ്വഭാവത്തെ (شيطنة) പ്രതിനിധീകരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ചിലപ്പോൾ ഇത് പ്രണയാഗ്നിയാണ് (نار المحبة); അത് ആത്മാവിന്റെ ഇഷ്ടവിഷയങ്ങളെ ദഹിപ്പിക്കുന്നു. വേറെ ചിലപ്പോൾ ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ ജ്വലിക്കുന്ന അഗ്നിയാണ് (نــار اللــه الموقــدة), അത് ഹൃദയങ്ങളിലേക്ക് കടന്നുചെന്ന് അവരുടെ അസ്തിത്വത്തിന്റെ ഭവനത്തെ തന്നെ ഭസ്മമാക്കുന്നു. ദൃശ്യലോകത്തെ ഈ അഗ്നി രൂപങ്ങൾ പരസ്പരം സാദൃശ്യമുള്ളവയാണ്, അല്ലാഹു പറഞ്ഞതുപോലെ 'അവർക്ക് സമാനമായത് നൽകപ്പെടും' (وَأُتُــوا بِــهِ مُتَشَابِهاً). എന്നാൽ ആത്മീയ സഞ്ചാരി (سالك) ഓരോ അഗ്നിയിലും വ്യത്യസ്തമായ രുചിയും ഗുണവും കണ്ടെത്തുന്നു. 'അവർക്ക് അവിടെ ഇണകളുണ്ട്' (وَلَهُمْ فِيهـا أَزْواجٌ) എന്നത് സാക്ഷാത്കാരം ലഭിച്ചവർക്ക് (ارباب الشهود) അദൃശ്യലോകത്തെ കന്യകമാരായ (أبكار الغيب) ഇണകൾ ലഭിക്കുമെന്നാണ്. അവർ അന്യമായവയിൽ നിന്ന് പരിശുദ്ധരാണ് (مُطَهَّرَةٌ). നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ചില അറിവുകൾ മറയ്ക്കപ്പെട്ടവയാണ്, അല്ലാഹുവിനെ അറിഞ്ഞവർക്കല്ലാതെ (علماء بالله)

അത് മനസ്സിലാകില്ല. അവർ അത് വെളിപ്പെടുത്തുമ്പോൾ അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ച് അജ്ഞരായവർ മാത്രമേ അതിനെ നിഷേധിക്കുകയുള്ളൂ.' ഓർക്കുക, ദൃശ്യലോകത്ത് കാണുന്ന എല്ലാത്തിനും അദൃശ്യലോകത്ത് (غيب) ഒരു യഥാർത്ഥ അർത്ഥമുണ്ട്. അതുകൊണ്ടാണ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം 'അല്ലാഹുവേ, വസ്തുക്കളെ അവയുള്ളതുപോലെ ഞങ്ങൾക്ക് കാണിച്ചുതരേണമേ' എന്ന് പ്രാർത്ഥിച്ചത്. പരലോകത്ത് വസ്തുക്കളുടെ രൂപവും യാഥാർത്ഥ്യവും ഒന്നിച്ചുണ്ടാകും, എന്നാൽ യാഥാർത്ഥ്യങ്ങൾ രൂപങ്ങളെ അതിജയിക്കും. അപ്പോൾ മനുഷ്യൻ പറയും, 'ഇതാണല്ലോ ഞങ്ങൾക്ക് മുൻപേ നൽകപ്പെട്ടത്'. പേരും രൂപവും പഴയതുതന്നെ, പക്ഷേ അതിന്റെ രുചി വ്യത്യസ്തമാണ്. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയല്ലാഹു അൻഹു പറഞ്ഞു: 'സ്വർഗ്ഗത്തിലുള്ളവയിൽ പേരുകളല്ലാതെ ദുനിയാവിലുള്ളതൊന്നും അവിടെയില്ല.' അല്ലാഹു ഒരു ഉദാഹരണം പറയാൻ ലജ്ജിക്കുന്നില്ല (إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا ما بَعُوضَةً). കൊതുകിനെപ്പോലെയുള്ള നിസ്സാരമായ കാര്യങ്ങൾ ഉദാഹരണമായി പറയുമ്പോൾ യഹൂദികൾ പരിഹസിച്ചപ്പോഴാണ് ഈ ആയത്ത് ഇറങ്ങിയത്. ലജ്ജ എന്നത് ഒരു കുറവാണ്, അല്ലാഹുവിന് അത് ബാധകമല്ല. കൊതുകിന്റെ സൃഷ്ടിപ്പിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തിന്റെ വലിയ ദൃഷ്ടാന്തമുണ്ട്. ഒരു കൊതുകിന്റെ അവയവങ്ങൾ നിർമ്മിക്കാൻ മനുഷ്യർക്ക് കഴിയില്ല, എന്നാൽ വലിയ ജീവികളുടെ രൂപം ഉണ്ടാക്കാൻ അവർക്ക് സാധിച്ചേക്കാം.

കൊതുക് എന്ന നിസ്സാര ജീവിക്ക് അതിന്റെ ചെറിയ ശരീരത്തിനനുസരിച്ചുള്ള എല്ലാ അവയവങ്ങളും സംവിധാനങ്ങളും അല്ലാഹു നൽകിയിട്ടുണ്ട്; ഒരു വലിയ ആനയ്ക്ക് നൽകിയ അതേ സംവിധാനങ്ങൾ തന്നെ. ഇതിൽ മനുഷ്യന്റെ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ചും അവന്റെ കഴിവുകളുടെ പൂർണ്ണതയെക്കുറിച്ചും സൂചനയുണ്ട്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയതുപോലെ: 'അല്ലാഹു ആദമിനെ അവന്റെ രൂപത്തിൽ സൃഷ്ടിച്ചു'. അതായത്, അല്ലാഹുവിന്റെ ഗുണവിശേഷങ്ങളുടെ ഒരു പ്രതിബിംബമായി. മനുഷ്യന്റെ ബലഹീനതയ്ക്ക് അനുസൃതമായി, അല്ലാഹു തന്റെ ജമാൽ (സൗന്ദര്യം), ജലാൽ (മഹത്വം) എന്നീ ഗുണങ്ങളുടെ ഒരു മാതൃക അവനിൽ നിക്ഷേപിച്ചു. അങ്ങനെ സ്വന്തം ആത്മാവിന്റെ കണ്ണാടിയിൽ തന്റെ രക്ഷിതാവിന്റെ ഗുണങ്ങളുടെ പൂർണ്ണത ദർശിക്കാൻ അവന് സാധിക്കുന്നു. 'തന്റെ ആത്മാവിനെ അറിഞ്ഞവൻ തന്റെ രക്ഷിതാവിനെ അറിഞ്ഞു' എന്ന് പറയുന്നതിന്റെ പൊരുളും ഇതുതന്നെ. മനുഷ്യന് നൽകപ്പെട്ട ഈ ആദരവ് (കറാമത്ത്) മറ്റൊരു സൃഷ്ടിക്കും നൽകപ്പെട്ടിട്ടില്ല. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'തീർച്ചയായും നാം ആദം സന്തതികളെ ആദരിച്ചിരിക്കുന്നു'. മൗലാനാ റൂമി മസ്നവിയിൽ പാടുന്നു: 'മണ്ണിൽ നിന്നുള്ള ആദം സത്യത്തിൽ നിന്ന് വിജ്ഞാനം നേടി, ഏഴാം ആകാശം വരെ അത് പ്രകാശം പരത്തി'. ചില പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു: 'അല്ലാഹു ബലഹീനരായ ജീവികളെ സൃഷ്ടിച്ചുകൊണ്ട് മനുഷ്യരുടെ ഹൃദയങ്ങൾക്ക് ശക്തി പകർന്നു. വലിയ ജീവികളുടെ അതേ ഘടനയിൽ ചെറിയ ജീവികളെ സൃഷ്ടിച്ചതിലൂടെ തന്റെ കഴിവ് അവൻ

വെളിപ്പെടുത്തി. കൊതുക് ചെറുതാണെങ്കിലും ആനയുടെ അതേ ഘടന അതിനുണ്ട്, അധികമായി രണ്ട് ചിറകുകളും! അതിനാൽ, ചെറിയ കർമ്മങ്ങൾക്ക് വലിയ പ്രതിഫലം നൽകാൻ അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്തിന് തടസ്സമില്ല. അത്ഭുതകരമെന്നു പറയട്ടെ, ഈ ചെറിയ ജീവി വലിയ ആനയെ ഉപദ്രവിക്കുന്നു, ആനയ്ക്ക് അതിനെ തടയാൻ കഴിയുന്നില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യം നോക്കൂ; സിംഹത്തിന് അതിശക്തമായ ശക്തി നൽകി, കൊതുകിനും ഈച്ചയ്ക്കും അതിയായ ബലഹീനതയും നൽകി. എന്നാൽ ആ ബലഹീനമായ ജീവികൾക്ക് മനുഷ്യന്റെ മുഖത്ത് വന്നിരിക്കാനുള്ള ധൈര്യം നൽകി. അതേസമയം സിംഹത്തിന് ഭീരുത്വം നൽകി, അത് മനുഷ്യരിൽ നിന്ന് ഒഴിഞ്ഞുമാറി നടക്കുന്നു. സിംഹത്തിന് ഈച്ചയുടെ ധൈര്യമുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ മനുഷ്യർ നശിച്ചുപോകുമായിരുന്നു. അല്ലാഹു ബലഹീനനിൽ ധൈര്യവും ശക്തനിൽ ഭീരുത്വവും നിക്ഷേപിച്ചു. നിസ്സാരമായ കൊതുകിനെ നേരിടാൻ കഴിയാത്ത നീ, വലിയ കാര്യങ്ങളിൽ അഹങ്കരിക്കുന്നത് എത്ര വിചിത്രമാണ്! മഅ്മൂൻ ഖലീഫ പ്രസംഗിക്കുമ്പോൾ ഒരു ഈച്ച അദ്ദേഹത്തെ ശല്യപ്പെടുത്തിയ സംഭവം പ്രസിദ്ധമാണ്. അപ്പോൾ അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു: 'എന്തിനാണ് അല്ലാഹു ഈച്ചയെ സൃഷ്ടിച്ചത്?' അബൂ ഹുദൈൽ മറുപടി പറഞ്ഞു: 'അഹങ്കാരികളെ (ജബ്ബാരിൻ) വിനീതരാക്കാൻ'. വകീഅ് റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: 'കാറ്റും ഈച്ചയും ഇല്ലായിരുന്നെങ്കിൽ ലോകം ദുർഗന്ധപൂരിതമാകുമായിരുന്നു'. ഈ ചെറിയ ജീവി നിന്റെ മുഖത്ത് പറക്കുമ്പോൾ നിന്റെ മനസ്സ് അസ്വസ്ഥമാകുന്നുവെങ്കിൽ, പരലോകത്ത് നരകത്തിലെ പാമ്പുകളും തേളുകളും നിന്നെ പിടികൂടിയാൽ നിന്റെ അവസ്ഥ എന്തായിരിക്കും? ഖുശൈരി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: 'അല്ലാഹുവിന്റെ കഴിവിനു മുന്നിൽ സൃഷ്ടികൾ വായുവിലെ പൊടിപടലത്തേക്കാൾ നിസ്സാരമാണ്. അല്ലാഹുവിന് അർശും കൊതുകും ഒരുപോലെയാണ്. അവന് ഒന്നും പ്രയാസകരമല്ല'.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് ഉണർത്തുന്നു: വിഡ്ഢികളോട് തർക്കിക്കുന്നത് കടന്നൽക്കൂട്ടിൽ കല്ലെറിയുന്നത് പോലെയാണ്. അവയെ പ്രകോപിപ്പിക്കരുത്, അവ നിങ്ങളെ കുത്തും. അതുപോലെ വിഡ്ഢികളോട് സംവദിക്കരുത്, അവർ നിങ്ങളെ അധിക്ഷേപിച്ചേക്കാം. നിങ്ങളുടെ സമ്പാദ്യം ചിതലുകൾ നശിപ്പിക്കുന്നിടത്തോ, കള്ളന്മാർ കൊള്ളയടിക്കുന്നിടത്തോ സൂക്ഷിക്കരുത്; മറിച്ച് അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിക്ഷേപിക്കുക. സുവിശേഷത്തിൽ (ഇഞ്ചീൽ) ഒരു ഉപമയുണ്ട്: ഒരു കർഷകൻ തന്റെ വയലിൽ നല്ല ഗോതമ്പ് വിതച്ചു. ആളുകൾ ഉറങ്ങിയപ്പോൾ ശത്രു വന്ന് കളകൾ (زوان) വിതച്ചു. വിളവെടുപ്പ് കാലത്ത് ഗോതമ്പും കളയും വേർതിരിക്കാൻ കർഷകൻ കൽപ്പിച്ചു. ഇവിടെ കർഷകൻ ആദിപിതാവായ ആദം അലൈഹിസ്സലാം ആണ്, വയൽ ഈ ലോകമാണ്, ഗോതമ്പ് അനുസരണയും (طاعة), കളകൾ പാപങ്ങളുമാണ് (معاصي). മലക്കുകൾ വിളവെടുപ്പുകാരായി വന്ന് മനുഷ്യരെ മരണത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നു. അല്ലാഹു സത്യം വെളിപ്പെടുത്താൻ

ഉപമകൾ നൽകുന്നു. ജലാലുദ്ദീൻ റൂമി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹൂ പറയുന്നു: 'ഇതൊരു തമാശയല്ല, ഇതൊരു പാഠമാണ്'. 'വിശ്വസിച്ചവർ (ആമനൂ) ഈ ഉപമ അല്ലാഹുവിൽ നിന്നുള്ള സത്യമാണെന്ന് (حق) തിരിച്ചറിയുന്നു. എന്നാൽ അവിശ്വസിച്ചവർ (കഫറൂ) ചോദിക്കുന്നു: 'ഈ നിസ്സാരമായ ഉപമ കൊണ്ട് അല്ലാഹു എന്താണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്?' അല്ലാഹു മറുപടി നൽകുന്നു: 'ഇതുകൊണ്ട് അവൻ പലരെയും വഴിപിഴപ്പിക്കുന്നു (يضل), പലരെയും നേർവഴിയിലാക്കുന്നു (يهدي)'. വഴികേട് എന്നത് സത്യത്തിൽ നിന്ന് അസത്യത്തിലേക്ക് തിരിയലാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടിപ്പിൽ വലിയതും ചെറിയതും തുല്യമാണ്, എല്ലാം അവന്റെ കഴിവിലാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 27]

അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ഉടമ്പടി *(عهد)* ലംഘിക്കുന്നവരെക്കുറിച്ചാണ് ഈ വചനം സംസാരിക്കുന്നത്. അല്ലാഹുവിന്റെ അസ്തിത്വത്തെയും അവന്റെ കൽപനകളെയും അംഗീകരിച്ചുകൊണ്ട് മനുഷ്യൻ ചെയ്ത കരാർ ലംഘിക്കുക എന്നത് വലിയൊരു ആത്മീയ വീഴ്ചയാണ്. ഭൂമിയിൽ കുഴപ്പങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുകയും *(فساد)*, അല്ലാഹു ചേർത്തുനിർത്താൻ കൽപിച്ച ബന്ധങ്ങളെ മുറിച്ചുകളയുകയും ചെയ്യുന്നവർക്ക് നഷ്ടം മാത്രമാണുള്ളത്. ഈ വചനം സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, ഹൃദയത്തിന്റെ വിശുദ്ധി നഷ്ടപ്പെട്ടവർക്ക് അല്ലാഹുവുമായുള്ള ബന്ധം നിലനിർത്താൻ കഴിയില്ലെന്നാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ഔലിയാക്കളുമായും *(أولياء)* സത്യവിശ്വാസികളുമായും ഉള്ള ബന്ധം മുറിക്കുന്നത് ആത്മീയമായ നാശത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നു. യഥാർത്ഥ വിശ്വാസി അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടികളോട് കരുണ കാണിക്കുകയും, ഭൂമിയിൽ നന്മയുടെ വിത്തുകൾ പാകുകയും ചെയ്യുന്നവനാണ്.

ഈ ഉപമയിലൂടെ അല്ലാഹു സത്യവിശ്വാസികളിൽ പലർക്കും മാർഗദർശനം നൽകുന്നു. അവർ അതിനെ സത്യപ്പെടുത്തുന്നതിലൂടെ അവരുടെ സന്മാർഗം (هداية) വർദ്ധിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിനെ നിഷേധിക്കുന്നവർക്ക് ഈ ഉപമ വഴി വഴികേട് സംഭവിക്കുന്നു. സന്മാർഗം സ്വീകരിക്കുന്നവർ എണ്ണത്തിൽ കുറവാണെന്നും വഴികേടിലായവർ കൂടുതലാണെന്നും പറയുന്നതിന്റെ പൊരുൾ ഇതാണ്: സത്യവിശ്വാസികൾ തങ്ങളുടെ ആത്മീയ നിലവാരത്തിൽ വലിയൊരു സമൂഹമാണ്. എന്നാൽ വഴികേടിലായവരുടെ എണ്ണവുമായി താരതമ്യം ചെയ്യുമ്പോൾ അവർ കുറവാണെന്ന് തോന്നുന്നു. സത്യത്തിൽ, സത്യമാർഗത്തിലുള്ളവർ കുറവാണെങ്കിലും അവർ തന്നെയാണ് വലിയൊരു വിഭാഗം. കാരണം അവർ സത്യത്തിലാണ് (حق), മറ്റുള്ളവർ അസത്യത്തിലും (باطل). അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു മസ്ഊദ് റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറഞ്ഞു: 'സത്യത്തിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കുന്നവനാണ് യഥാർത്ഥത്തിൽ വലിയ സമൂഹം.' അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകളെ ധിക്കരിക്കുന്നവരെയാണ് ഇവിടെ 'ഫാസിഖുകൾ'

(فاســقين) എന്ന് വിശേഷിപ്പിച്ചത്. ഭാഷാപരമായി 'ഫാസിഖ്' എന്നാൽ പുറത്തുപോയവൻ എന്നർത്ഥം. ശരീഅത്തിൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ ലംഘിക്കുന്നവനാണ് അവൻ. ഇതിന് മൂന്ന് തലങ്ങളുണ്ട്: ഒന്ന്, തെറ്റ് സംഭവിക്കുമ്പോൾ അതിൽ ഖേദിക്കുന്നവൻ. രണ്ട്, തെറ്റുകളിൽ മുഴുകിപ്പോകുന്നവൻ. മൂന്ന്, തെറ്റ് തെറ്റാണെന്ന് പോലും അംഗീകരിക്കാത്തവൻ; ഇത് കുഫ്റിലേക്ക് (كفر) നയിക്കുന്ന അവസ്ഥയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ഉടമ്പടി (عهـد) ലംഘിക്കുന്നവർ എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകളെ അവഗണിക്കുന്നവരാണ്. ആദിമ മനുഷ്യനായ ആദം അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ സന്തതികളിൽ നിന്ന് അല്ലാഹു എടുത്ത ഉടമ്പടി, പ്രവാചകന്മാരിൽ നിന്ന് എടുത്ത ഉടമ്പടി, പണ്ഡിതന്മാരിൽ നിന്ന് എടുത്ത ഉടമ്പടി എന്നിങ്ങനെ മൂന്ന് തരം ഉടമ്പടികളുണ്ട്. മാലിക് ബിൻ ദീനാർ റഹിമഹുള്ളാഹിന്റെ ചരിത്രത്തിൽ, അല്ലാഹുവോട് ചെയ്ത ഉടമ്പടി ലംഘിച്ചവന്റെ ദയനീയ അന്ത്യം ഇതിന് വലിയൊരു പാഠമാണ്. അല്ലാഹു കൽപിച്ച ബന്ധങ്ങൾ മുറിച്ചുകളയുന്നവർ (قطع الرحم) യഥാർത്ഥത്തിൽ താനും അല്ലാഹുവും തമ്മിലുള്ള ആത്മീയ ബന്ധമാണ് മുറിക്കുന്നത്. ഹദീസിൽ വന്നിരിക്കുന്നു: 'ജനങ്ങൾ വിജ്ഞാനം പ്രകടിപ്പിക്കുകയും എന്നാൽ കർമ്മം ഉപേക്ഷിക്കുകയും, നാവുകൊണ്ട് മാത്രം സ്നേഹിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന കാലം വരും.'

[سورة البقرة (2) : آية 28]

അല്ലാഹുവിനെ നിങ്ങൾ എങ്ങനെ നിഷേധിക്കുന്നു? നിങ്ങൾ നിർജീവമായ അവസ്ഥയിലായിരുന്നപ്പോൾ അവൻ നിങ്ങൾക്ക് ജീവൻ നൽകി. പിന്നീട് അവൻ നിങ്ങളെ മരിപ്പിക്കുന്നു, വീണ്ടും നിങ്ങളെ ജീവിപ്പിക്കുന്നു. അനന്തരം അവങ്കലേക്കാണ് നിങ്ങൾ മടക്കപ്പെടുന്നത്. ഈ സൂക്തം മനുഷ്യന്റെ അസ്തിത്വത്തെക്കുറിച്ചുള്ള അഗാധമായ ചിന്തയിലേക്ക് നമ്മെ ക്ഷണിക്കുന്നു. നാം അസ്തിത്വമില്ലാത്ത ശൂന്യതയിലായിരുന്നപ്പോൾ *(عدم)*, അല്ലാഹു തന്റെ അപാരമായ കഴിവുകൊണ്ട് നമുക്ക് ജീവൻ *(حياة)* നൽകി. ഈ ജീവിതം ഒരു നിശ്ചിത കാലത്തേക്ക് മാത്രമാണ്. പിന്നീട് അവൻ നമ്മെ മരണത്തിലേക്ക് *(موت)* നയിക്കുന്നു. ഇത് അന്ത്യമല്ല, മറിച്ച് പരലോകത്തേക്കുള്ള ഒരു യാത്രയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തെയും *(توحيد)* അവന്റെ സർവ്വശക്തിയെയും തിരിച്ചറിയാൻ ഈ പ്രക്രിയ നമ്മെ സഹായിക്കുന്നു. നാം അവനിലേക്ക് മടങ്ങുന്നവരാണ് *(رجوع)* എന്ന ബോധം ഹൃദയത്തിൽ ദൈവഭയം *(تقوى)* വളർത്തുകയും, അഹങ്കാരത്തെ ഇല്ലാതാക്കി വിനയം *(تواضع)* പ്രദാനം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, ഹൃദയങ്ങളിൽ വെറുപ്പ് സൂക്ഷിക്കുകയും കുടുംബബന്ധങ്ങൾ (صلة الرحم) മുറിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവരെ അല്ലാഹു ശപിക്കുന്നു. അത്തരക്കാരുടെ കാതുകളെ അവൻ ബധിരമാക്കുകയും കണ്ണുകളെ അന്ധമാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'അന്ത്യദിനത്തിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ സിംഹാസനത്തിന്റെ തണലിൽ മൂന്ന് വിഭാഗം ആളുകളുണ്ടാകും: ഭർത്താവ് മരണപ്പെടുകയും ചെറിയ അനാഥകളായ മക്കളെ ഉപേക്ഷിച്ചുപോവുകയും ചെയ്തപ്പോൾ, വിവാഹാഭ്യർത്ഥനകൾ നിരസിച്ച് അല്ലാഹു ആ കുട്ടികളെ ഐശ്വര്യപ്പെടുത്തുന്നതുവരെയോ അല്ലെങ്കിൽ താനോ കുട്ടികളോ മരണപ്പെടുന്നതുവരെയോ അവരെ പരിപാലിച്ച സ്ത്രീ. രണ്ടാമതായി, സമ്പത്തുള്ള ഒരുവൻ നല്ല ഭക്ഷണം പാകം ചെയ്ത് അനാഥകൾക്കും ദരിദ്രർക്കും നൽകിയവൻ. മൂന്നാമതായി, കുടുംബബന്ധം ചേർക്കുന്നവൻ; അല്ലാഹു അവന്റെ ഉപജീവനത്തിൽ വിശാലത നൽകുകയും ആയുസ്സ് വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും അവനെ തന്റെ സിംഹാസനത്തിന്റെ തണലിൽ ഇരുത്തുകയും ചെയ്യും.' സത്യനിഷേധത്തിലൂടെയും സത്യത്തെ പരിഹസിച്ചുകൊണ്ടും ലോകക്രമത്തിന്റെ നിലനിൽപ്പിന് ആധാരമായ ബന്ധങ്ങളെ മുറിച്ചുകൊണ്ടും അവർ ഭൂമിയിൽ കുഴപ്പമുണ്ടാക്കുന്നു. അവർ തീരാനഷ്ടത്തിലായവരാണ് (خاسرون). സ്വർഗ്ഗത്തിൽ ലഭിക്കേണ്ട പ്രതിഫലത്തിന് പകരം നരകശിക്ഷ വാങ്ങിയവരാണവർ. ഓരോ വിശ്വാസിക്കും അവിശ്വാസിക്കും സ്വർഗ്ഗത്തിൽ ഒരു ഭവനവും സേവകരും അവകാശപ്പെട്ടതുണ്ട്. വിശ്വാസി

അല്ലാഹുവിനെ അനുസരിച്ചാൽ അത് അവന് ലഭിക്കും, എന്നാൽ അവിശ്വാസി അനുസരണക്കേട് കാണിച്ചാൽ അല്ലാഹു ആ ഭവനം വിശ്വാസിക്ക് നൽകും. തഫ്സീറു നജ്മിയ്യയിൽ പറയുന്നു: അല്ലാഹു ഒരു ഉദാഹരണവും നൽകാൻ ലജ്ജിക്കുന്നില്ല. വിശ്വാസികൾ തങ്ങളുടെ ഈമാനിന്റെ പ്രകാശം (نـور الايمـان) കൊണ്ട് ആ ഉദാഹരണങ്ങളിലെ രഹസ്യങ്ങൾ കാണുന്നു. എന്നാൽ സത്യനിഷേധികൾ തങ്ങളുടെ അജ്ഞതയാൽ 'ഇതുകൊണ്ട് അല്ലാഹു എന്താണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്?' എന്ന് ചോദിക്കുന്നു. അല്ലാഹു സൃഷ്ടികളെ ഇരുട്ടിൽ സൃഷ്ടിക്കുകയും പിന്നീട് തന്റെ പ്രകാശം (نور) അവരിൽ വർഷിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ പ്രകാശം ലഭിച്ചവർ നേർമാർഗ്ഗത്തിലായി, ലഭിക്കാത്തവർ വഴിപിഴച്ചു. ആ പ്രകാശം ലഭിക്കാത്തവർക്ക് ഈമാനിന്റെ പ്രകാശവും ഖുർആനിന്റെ പ്രകാശവും ലഭിക്കുന്നില്ല. ഖുർആൻ ചിലർക്ക് ശമനവും കാരുണ്യവുമാണ്, മറ്റു ചിലർക്ക് അത് ശിക്ഷയുമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപനകൾ ലംഘിക്കുന്നവർ (فاسقين) തങ്ങളുടെ പ്രകൃതിപരമായ ഏകദൈവ വിശ്വാസത്തെ (توحيد) ശിർക്ക് കൊണ്ട് നശിപ്പിക്കുന്നു. അവർ മനുഷ്യത്വത്തിന്റെ പൂർണ്ണത എന്ന വിത്തിനെ നശിപ്പിക്കുന്നു, വെള്ളം ലഭിക്കാത്ത മണ്ണിൽ ഈത്തപ്പനയാകാനുള്ള കഴിവ് നഷ്ടപ്പെട്ട വിത്തിനെപ്പോലെയാണവർ.

[سورة البقرة (2) : الآيات 29 إلى 34]

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല ഈ പ്രപഞ്ചത്തെയും അതിലുള്ള സകല ചരാചരങ്ങളെയും സൃഷ്ടിച്ചത് മനുഷ്യന്റെ സേവനത്തിനായാണ്. ആകാശഭൂമികളുടെ സൃഷ്ടിപ്പിന് ശേഷം, അല്ലാഹു തന്റെ അപാരമായ അറിവിനാൽ ആകാശങ്ങളെ ഏഴ് ആകാശങ്ങളായി ക്രമീകരിച്ചു. മനുഷ്യന്റെ സൃഷ്ടിപ്പിനെക്കുറിച്ച് മലക്കുകളോട് അല്ലാഹു അറിയിച്ചപ്പോൾ, ഭൂമിയിൽ ഒരു പ്രതിനിധിയെ *(خليفة)* നിശ്ചയിക്കാൻ പോകുന്നുവെന്ന് അവൻ പ്രഖ്യാപിച്ചു. എന്നാൽ മലക്കുകൾ തങ്ങളുടെ പരിമിതമായ അറിവുകൊണ്ട് ചോദിച്ചു: 'അവിടെ കുഴപ്പമുണ്ടാക്കുകയും രക്തം ചിന്തുകയും ചെയ്യുന്നവരെയാണോ നീ നിശ്ചയിക്കുന്നത്?' അല്ലാഹു അവരോട് പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങൾക്കറിയാത്തത് എനിക്കറിയാം.' തുടർന്ന് അല്ലാഹു ആദം നബി അലൈഹിസ്സലാമിന് എല്ലാ വസ്തുക്കളുടെയും നാമങ്ങൾ പഠിപ്പിച്ചു കൊടുത്തു. പിന്നീട് മലക്കുകളെ പരീക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് അവരോട് ആ വസ്തുക്കളുടെ പേരുകൾ പറയാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. അവർ വിനയത്തോടെ പറഞ്ഞു: 'നീ പഠിപ്പിച്ചു തന്നതല്ലാതെ ഞങ്ങൾക്ക് അറിവില്ല.' അപ്പോൾ ആദം നബി അലൈഹിസ്സലാം അവയുടെ പേരുകൾ പറഞ്ഞു കൊടുത്തു. അല്ലാഹു മലക്കുകളോട് ആദമിന് സുജൂദ് ചെയ്യാൻ കൽപ്പിച്ചു. എല്ലാവരും അനുസരിച്ചെങ്കിലും ഇബ്ലീസ് അഹങ്കാരത്തോടെ വിസമ്മതിക്കുകയും അവിശ്വാസികളിൽ *(كافرين)* ഉൾപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

നിങ്ങൾ എങ്ങനെയാണ് അല്ലാഹുവിനെ നിഷേധിക്കുന്നത്? (تكفـرون) അവന്റെ ഏകത്വത്തെ (توحيـــد) തള്ളിക്കളയുന്നത്? നിങ്ങളുടെ ഉള്ളിലും പുറത്തുമുള്ള ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ (دلائل) ഉണ്ടായിരിക്കെ, അവിശ്വാസത്തിൽ നിന്ന് വിശ്വാസത്തിലേക്ക് നിങ്ങളെ നയിക്കാൻ പോന്ന തെളിവുകൾ നിങ്ങളുടെ മുന്നിലുണ്ടായിട്ടും നിങ്ങൾ ഇപ്രകാരം ചെയ്യുന്നത് അത്ഭുതകരമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടിപ്പിന്റെ അത്ഭുതത്തെ സൂചിപ്പിക്കാനാണ് ഇവിടെ ചോദ്യം ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നത്. നിങ്ങൾ നിർജീവമായ അവസ്ഥയിലായിരുന്നപ്പോൾ (أمواتا) അല്ലാഹു നിങ്ങൾക്ക് ജീവൻ നൽകി. അണ്ഡം, ബീജം, ഭ്രൂണം തുടങ്ങിയ വിവിധ ഘട്ടങ്ങളിലൂടെ കടന്നുപോയ നിങ്ങളിൽ ആത്മാവിനെ (روح) ഊതിക്കൊടുത്ത് അവൻ നിങ്ങളെ ജീവനുള്ളവരാക്കി. ഇത് പുനരുജ്ജീവനത്തിന്റെ (بعث) തെളിവാണ്. നിശ്ചിത കാലയളവിന് ശേഷം അവൻ നിങ്ങളെ മരിപ്പിക്കുന്നു (يُميتكم). മരണവും ഒരു അനുഗ്രഹമാണ്, കാരണം അത് ശാശ്വതമായ ജീവിതത്തിലേക്കുള്ള (حيـــاة أبديـــة) വാതിലാണ്. ഖബറിലെ ചോദ്യോത്തരങ്ങൾക്കായി അവൻ നിങ്ങളെ വീണ്ടും ജീവിപ്പിക്കുന്നു (يُحـــييكم). ഖബറിലെ ശിക്ഷയും (عذاب القبر) ആശ്വാസവും ഈ സൂക്തം തെളിയിക്കുന്നു. ഒടുവിൽ, വിചാരണയ്ക്കും പ്രതിഫലത്തിനുമായി നിങ്ങൾ അവനിലേക്ക് തന്നെ

മടങ്ങുന്നു (تُرْجَعون). ഭൂമിയിലുള്ളതെല്ലാം അവൻ നിങ്ങൾക്കായി സൃഷ്ടിച്ചു (خلق لكـــم). എന്നാൽ, ചില അജ്ഞരായ സൂഫികൾ ഈ സൂക്തത്തെ തെറ്റായി വ്യാഖ്യാനിച്ച്, നിയമനിഷേധം (إباحة) വാദിക്കുന്നത് അങ്ങേയറ്റം അപകടകരമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകളും വിലക്കുകളും നിലനിൽക്കെ, ആരാധനകൾ ആവശ്യമില്ലെന്ന് പറയുന്നത് വ്യക്തമായ അവിശ്വാസമാണ്. അല്ലാഹു ആകാശത്തെ സൃഷ്ടിക്കാൻ ഉദ്ദേശിച്ചപ്പോൾ (استوى إلى السماء), അവന്റെ ഇച്ഛാശക്തി (إرادة) കൊണ്ട് യാതൊരു തടസ്സവുമില്ലാതെ അത് പൂർത്തീകരിച്ചു.

ഖുർആനിലെ 'ഭൂമിയെ അവിടുന്ന് വികസിപ്പിച്ചു' (دحـــو) എന്ന വചനവും മറ്റ് സൂചനകളും തമ്മിൽ വൈരുദ്ധ്യമില്ല. കാരണം, 'ദഹ്വ്' എന്നാൽ വിരിക്കുക എന്നാണർത്ഥം. ഹസൻ റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിൽ നിന്ന് നിവേദനം: അല്ലാഹു ഭൂമിയെ ബൈത്തുൽ മുഖദ്ദസിന്റെ സ്ഥാനത്ത് ഒരു കൈക്കുമ്പിൾ വലിപ്പമുള്ള കല്ലിനെപ്പോലെ സൃഷ്ടിച്ചു. അതിനു മുകളിൽ പുകയുണ്ടായിരുന്നു. പിന്നീട് ആ പുക ഉയരുകയും അതിൽ നിന്ന് ആകാശങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ഭൂമി വികസിപ്പിക്കപ്പെട്ടത് അതിൽ നിന്നാണ്. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറയുന്നു: അല്ലാഹു ആദ്യം സൃഷ്ടിച്ചത് ഒരു രത്നമാണ്. അതിനെ ഭയത്തോടെ നോക്കിയപ്പോൾ അത് ഉരുകി. അതിൽ നിന്ന് പുക ഉയരുകയും അത് ജലത്തിന് മുകളിൽ പതയായി മാറുകയും ചെയ്തു. ആ പതയിൽ നിന്ന് ഭൂമിയും പുകയിൽ നിന്ന് ആകാശവും ഉണ്ടായി. ആകാശങ്ങൾ അല്ലാഹു പൂർണ്ണമാക്കുകയും (ســـوى) നേരെയാക്കുകയും ചെയ്തു. അവ ഏഴ് ആകാശങ്ങളാണെന്ന് ഖുർആൻ വ്യക്തമാക്കുന്നു. അവ ഓരോന്നും ഓരോ നിറത്തിലും പദാർത്ഥത്തിലുമുള്ളതാണ്. 'അവൻ എല്ലാ കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചും അറിവുള്ളവനാണ്' (عليــم) എന്ന വചനം, അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവിന്റെ പൂർണ്ണതയെയും അവന്റെ സൃഷ്ടിപ്പിലെ യുക്തിയെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഇത് മരണശേഷം ശരീരങ്ങൾ ചിതറിപ്പോയാലും അവയെ വീണ്ടും ഒരുമിച്ച് കൂട്ടാൻ അല്ലാഹുവിന് കഴിയുമെന്നതിന്റെ തെളിവാണ്. ഈ സൂക്തത്തിൽ ആത്മീയ തലങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള സൂചനകളുണ്ട്. അവ ഏഴ് ലോകങ്ങളാണ്: മൽക്കൂത്ത്, നഫ്സ്, ഖൽബ്, അഖ്ൽ, സിർറ്, റൂഹ്, ഖഫാഅ്. അമീറുൽ മുഅ്മിനീൻ അലി റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറഞ്ഞത് ആകാശത്തിന്റെ വഴികളെക്കുറിച്ച് ചോദിക്കാനാണ്, കാരണം ഭൂമിയുടെ വഴികളേക്കാൾ തനിക്ക് അതറിയാം എന്നാണ്. സൂഫി മാർഗ്ഗങ്ങളായ ജൽവതിയ്യ, ഖൽവതിയ്യ എന്നിവർ തൗഹീദിന്റെയും അസ്മാഇന്റെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഈ പദവികളെ വിവരിക്കുന്നു. നജ്മുദ്ദീൻ കുബ്റ റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ തഅ്വീലാത്തിൽ പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾ എങ്ങനെ അല്ലാഹുവിലും അവന്റെ പ്രവാചകരിലും അവിശ്വസിക്കുന്നു? നിങ്ങൾ മരിച്ചവരായിരുന്നു (അദൃശ്യ ലോകത്ത്), അല്ലാഹു നിങ്ങൾക്ക് ജീവൻ നൽകി. പിന്നീട് അവൻ നിങ്ങളെ മരിപ്പിക്കുകയും, പ്രവാചകന്മാരുടെ നിയോഗത്തിലൂടെയും അവരുടെ ക്ഷണത്തിലൂടെയും വീണ്ടും ജീവിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.'

അല്ലാഹു മലക്കുകളോട് പറഞ്ഞു*:* *'*തീർച്ചയായും ഞാൻ ഭൂമിയിൽ ഒരു പ്രതിനിധിയെ ***(خليفة)*** നിശ്ചയിക്കാൻ പോകുന്നു*.'* ഈ ഖലീഫ എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഭൂമിയിലെ ഭരണാധികാരിയും അവന്റെ നിയമങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്നവനുമാണ്*.* മലക്കുകൾ ചോദിച്ചു*:* *'*അവിടെ കുഴപ്പമുണ്ടാക്കുകയും രക്തം ചിന്തുകയും ചെയ്യുന്നവരെയാണോ നീ നിശ്ചയിക്കുന്നത്***?'*** മലക്കുകൾ ഇത് ചോദിച്ചത് അസൂയ കൊണ്ടല്ല*,* മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ ജ്ഞാനത്തെക്കുറിച്ച് കൂടുതൽ അറിയാനുള്ള ആകാംക്ഷ കൊണ്ടാണ്*.* അല്ലാഹു മറുപടി നൽകി*:* *'*നിങ്ങൾ അറിയാത്തത് എനിക്കറിയാം*.'* അല്ലാഹു ആദം നബി അലൈഹിസ്സലാമിന് എല്ലാ വസ്തുക്കളുടെയും നാമങ്ങൾ പഠിപ്പിച്ചു കൊടുത്തു*.* ഇത് മനുഷ്യന്റെ ശ്രേഷ്ഠതയെയും അറിവിന്റെ ***(علم)*** പ്രാധാന്യത്തെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു*.* ആദം നബി അലൈഹിസ്സലാമിന് നൽകപ്പെട്ട ഈ അറിവ് മലക്കുകൾക്ക് പോലും അജ്ഞാതമായിരുന്നു*.* അല്ലാഹുവിന്റെ ഔന്നത്യവും മനുഷ്യന്റെ പദവിയും ഇവിടെ വ്യക്തമാകുന്നു*.*

പിന്നീട് അവനിലേക്കാണ് നിങ്ങൾ മടക്കപ്പെടുന്നത് (ثُـمَّ إِلَيْـهِ تُرْجَعُـونَ). പ്രവാചകന്മാരുടെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളിലൂടെയും, ശരീഅത്തിന്റെ പാതയിലൂടെ ഏകദൈവ വിശ്വാസത്തെ (توحيد) സ്വർഗ്ഗത്തിന്റെ പദവികളിലേക്ക് ഉയർത്തുന്നതിലൂടെയുമാണ് ഈ മടക്കം സംഭവിക്കുന്നത്. പ്രവാചകന്മാർക്കും ഔലിയാക്കൾക്കും നൽകുന്ന ആദരവായ അഭിസംബോധനയാണിത്. നിങ്ങൾ എങ്ങനെയാണ് അവിശ്വസിക്കുന്നത്? നിങ്ങൾ ശൂന്യതയുടെ മറയിൽ മരിച്ചവരായിരുന്നു. അപ്പോൾ ആത്മീയ ലോകത്ത് (عـالم الأرواح) അവിടുന്ന് നിങ്ങൾക്ക് ജീവൻ നൽകി. പ്രകാശത്തിന്റെ കണികകൾ കൊണ്ട് നിങ്ങളുടെ ആത്മാക്കളുടെ മണ്ണിൽ അവിടുത്തെ ഔദാര്യത്തിന്റെ പ്രകാശം കലർത്തി. സ്നേഹത്തിന്റെ കരങ്ങൾ കൊണ്ട് നാൽപ്പത് പ്രഭാതങ്ങൾ ആ സാമീപ്യത്തിൽ (وصـــال) ലയിപ്പിച്ചു. പിന്നീട് ഭൗതികമായ സൗന്ദര്യ ദർശനത്തിൽ നിന്ന് നിങ്ങളെ വേർപെടുത്തി ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെയും ഭാവനയുടെയും ഖബറിലേക്ക് മടക്കി മരണപ്പെടുത്തുന്നു. ശേഷം, പ്രവാചകന്മാരെ വഹ്‌യിന്റെ പ്രകാശത്താലും, ഔലിയാക്കളെ ഈമാനിന്റെ പ്രകാശത്താലും അവിടുന്ന് പുനരുജ്ജീവിപ്പിക്കുന്നു. പിന്നീട് അവനിലേക്കുള്ള മടക്കം; പ്രവാചകന്മാർക്ക് അത് ഉന്നതിയിലേക്കുള്ള പ്രയാണവും (عروج), ഔലിയാക്കൾക്ക് അത് സത്യത്തിന്റെ ആകർഷണത്താൽ (جـذبات الحـق) ഉള്ള മടക്കവുമാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'നിന്റെ രക്ഷിതാവിലേക്ക് മടങ്ങുക' (ارْجِـعِي إِلى رَبِّـكِ). അവനിലേക്കുള്ള മടക്കം അനിവാര്യമാണെന്ന് സ്ഥാപിച്ച ശേഷം, അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'ഭൂമിയിലുള്ളതെല്ലാം നിങ്ങൾക്കായി സൃഷ്ടിച്ചവനാണ് അവൻ'. അതായത്,

നിങ്ങളെ മറ്റൊന്നിനും വേണ്ടിയല്ല, മറിച്ച് അവനിലേക്ക് മാത്രമായാണ് സൃഷ്ടിച്ചത്. 'നിന്നെ എനിക്കായി ഞാൻ ഒരുക്കിയെടുത്തിരിക്കുന്നു' (وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي) എന്ന് അല്ലാഹു പറഞ്ഞതുപോലെ. ഇതിന്റെ അർത്ഥം, എന്നെയല്ലാതെ മറ്റൊന്നിനും നീ സ്വന്തമാകരുത് എന്നാണ്. നീ എനിക്കുള്ളവനാകുന്നത്രയും ഞാൻ നിനക്കുള്ളവനാകും. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയതുപോലെ: 'ആരാണോ അല്ലാഹുവിനുള്ളത്, അല്ലാഹു അവനുള്ളവനാണ്'. ഈ രഹസ്യം അത്യഗാധമാണ്. റുബൂബിയ്യത്തിന്റെ (ربوبية) രഹസ്യം വെളിപ്പെടുത്തുന്നത് കുഫ്റാണ്. അതിനാൽ, നീ ആർക്കുള്ളവനാണോ അവനെ വിട്ട് നിന്റെ സമ്പത്തിൽ മുഴുകരുത്. അപ്പോൾ നീ 'അവനില്ലാത്തവനായി' (بلا هو) മാറും. പിന്നീട് അവൻ ആകാശത്തേക്ക് തിരിഞ്ഞു, അവയെ ഏഴ് ആകാശങ്ങളായി ക്രമീകരിച്ചു. ആകാശഭൂമികളുടെ നിലനിൽപ്പ് മനുഷ്യന്റെ നിലനിൽപ്പിനെ ആശ്രയിച്ചാണെന്ന സൂചന ഇതിലുണ്ട്. അവൻ എല്ലാ കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചും അറിവുള്ളവനാണ്. ഓരോ അണുവും അവന്റെ മഹത്വത്തെ വാഴ്ത്തുകയും അവന്റെ ഏകത്വത്തിന് (أحدية) സാക്ഷ്യം വഹിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. മൗലാനാ ജാമി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പാടി: 'രണ്ടു ലോകങ്ങളും നിന്റെ ഏകത്വത്തിന്റെ പ്രകടനമാണ്... അല്ലാഹു തന്നെ നിന്റെ ഏകത്വത്തിന് സാക്ഷിയാണ്'. 'ഓർക്കുക' (اذكر) എന്ന പദം ഇവിടെ അദൃശ്യമാണ്. 'നിന്റെ രക്ഷിതാവ് മലക്കുകളോട് പറഞ്ഞ സന്ദർഭം' (إِذْ قالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ) എന്ന് അവർക്ക് വിവരിച്ചുകൊടുക്കുക. മലക്കുകൾ അല്ലാഹുവിനും മനുഷ്യർക്കും ഇടയിലുള്ള ദൂതന്മാരാണ്. ഭൂരിഭാഗം പണ്ഡിതന്മാരുടെയും അഭിപ്രായത്തിൽ അവർ സൂക്ഷ്മമായ ശരീരമുള്ളവരാണ്. അവരുടെ എണ്ണത്തെക്കുറിച്ച് വിവരിക്കുമ്പോൾ, ആദം സന്തതികളെക്കാൾ പത്തിരട്ടി ജിന്നുകളും, അവരെക്കാൾ പത്തിരട്ടി കരയിലെ മൃഗങ്ങളും, അവരെക്കാൾ പത്തിരട്ടി പക്ഷികളും, അവരെക്കാൾ പത്തിരട്ടി സമുദ്രജീവികളും, അവരെക്കാൾ പത്തിരട്ടി ഒന്നാം ആകാശത്തിലെ മലക്കുകളും... ഇങ്ങനെ ഏഴാം ആകാശം വരെ നീളുന്നു. ഇവരെയെല്ലാം അപേക്ഷിച്ച് അർശിന്റെ (عرش) ഒരു തിരശ്ശീലയിലെ മലക്കുകൾ പോലും അത്യധികമാണ്. അർശിന് ആറു ലക്ഷം തിരശ്ശീലകളുണ്ട്. ഓരോ ചാൺ സ്ഥലത്തും സുജൂദിലോ റുകൂഇലോ നിൽക്കുന്ന മലക്കുകൾ അല്ലാഹുവിനെ വാഴ്ത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

അല്ലാഹുവിന്റെ സിംഹാസനത്തിന് (അർശ്) ചുറ്റും കപ്പലിലെ ഒരു തുള്ളി പോലെ വലംവെക്കുന്ന മലക്കുകൾ, ഇസ്റാഫീൽ അലൈഹിസ്സലാം അവരുടെ നേതാവായ ലൗഹിലെ മലക്കുകൾ, ജിബ്രീൽ അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ സൈന്യമായ മലക്കുകൾ എന്നിവരുടെ എണ്ണമോ, ആയുസ്സോ, ആരാധനാ രീതികളോ അവരുടെ സ്രഷ്ടാവായ അല്ലാഹുവിനല്ലാതെ മറ്റാർക്കും അറിഞ്ഞുകൂടാ. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'നിന്റെ രക്ഷിതാവിന്റെ സൈന്യങ്ങളെ അവനല്ലാതെ മറ്റാരും അറിയുകയില്ല'. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം മിഅ്റാജ് രാവിൽ ആകാശത്ത് വെച്ച് ഒരു പ്രത്യേക സ്ഥാനത്ത് മലക്കുകളെ കാണുകയുണ്ടായി. അവർ പരസ്പരം അഭിമുഖമായി

നടക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാമിനോട് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ചോദിച്ചു: 'ഇവർ എങ്ങോട്ടാണ് പോകുന്നത്?' ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാം പറഞ്ഞു: 'എനിക്കറിയില്ല, എന്നാൽ ഞാൻ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട കാലം മുതൽ ഇവരെ കാണുന്നുണ്ട്, പക്ഷേ ഇതിനുമുമ്പ് കണ്ട ഒരാളെപ്പോലും വീണ്ടും കാണുന്നില്ല'. അവരിൽ ഒരാളോട് അവർ ചോദിച്ചു: 'നിങ്ങൾ എപ്പോഴാണ് സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടത്?' അയാൾ പറഞ്ഞു: 'അറിയില്ല, എന്നാൽ അല്ലാഹു ഓരോ നാലായിരം വർഷത്തിലും ഒരു നക്ഷത്രം സൃഷ്ടിക്കാറുണ്ട്. എന്നെ സൃഷ്ടിച്ച ശേഷം നാല് ലക്ഷം നക്ഷത്രങ്ങൾ അവൻ സൃഷ്ടിച്ചിട്ടുണ്ട്'. അല്ലാഹുവിന്റെ മഹത്വം എത്ര വലുതാണ്! ഭൂമിയിൽ മലക്കുകളെയും ജിന്നുകളെയും അല്ലാഹു സൃഷ്ടിച്ചു. മലക്കുകളെ ആകാശത്തും ജിന്നുകളെ ഭൂമിയിലും പാർപ്പിച്ചു. ആദം അലൈഹിസ്സലാം മനുഷ്യരുടെ പിതാവായതുപോലെ ജാൻ ആണ് ജിന്നുകളുടെ പിതാവ്. പുകയില്ലാത്ത അഗ്നിജ്വാലയിൽ നിന്നാണ് അല്ലാഹു ജിന്നുകളെ സൃഷ്ടിച്ചത്. ആദം അലൈഹിസ്സലാമിന് അറുപതിനായിരം വർഷം മുമ്പ് അവർ ഭൂമിയിൽ വസിച്ചു. ഏഴായിരം വർഷത്തോളം അവർ അവിടെ കഴിഞ്ഞു. പിന്നീട് അവരിൽ അക്രമവും പാപവും വർദ്ധിച്ചു. അപ്പോൾ അല്ലാഹു ഒന്നാം ആകാശത്തിലെ മലക്കുകളെ ഇബ്‌ലീസിന്റെ (അന്ന് അസാസീൽ എന്ന് പേര്) നേതൃത്വത്തിൽ ഭൂമിയിലേക്ക് അയച്ചു. അവർ ജിന്നുകളെ പരാജയപ്പെടുത്തി കടലുകളിലേക്കും മലകളിലേക്കും ഓടിച്ചു. ഇബ്‌ലീസിന് ഭൂമിയുടെയും ഒന്നാം ആകാശത്തിന്റെയും അധികാരം ലഭിച്ചു. എന്നാൽ അവനിൽ അഹങ്കാരം (ഉജ്ബ്) കടന്നുകൂടി. അല്ലാഹു പറഞ്ഞു: 'തീർച്ചയായും ഞാൻ ഭൂമിയിൽ ഒരു പ്രതിനിധിയെ (ഖലീഫ) വെക്കാൻ പോകുന്നു'. ആദം അലൈഹിസ്സലാമിനെയാണ് ഉദ്ദേശിച്ചത്. ജിന്നുകൾക്ക് പകരക്കാരനായും അല്ലാഹുവിന്റെ ഭൂമിയിലെ പ്രതിനിധിയായും അദ്ദേഹം നിയോഗിക്കപ്പെട്ടു. ലോകത്തെ പരിപാലിക്കാൻ അല്ലാഹു ഖലീഫയെ നിശ്ചയിക്കുന്നു. ഇത് ഒരു ഖജനാവിനെ മുദ്രവെച്ച് സംരക്ഷിക്കുന്നത് പോലെയാണ്. ഓരോ കാലഘട്ടത്തിലും ഒരു ഖുതുബ് (قطب) ഉണ്ടായിരിക്കും. തുടക്കം ആദം അലൈഹിസ്സലാമിലും ഒടുക്കം ഈസാ അലൈഹിസ്സലാമിലുമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹം നേരിട്ട് സ്വീകരിക്കാൻ മനുഷ്യർക്ക് കഴിയാത്തതുകൊണ്ടാണ് ഒരു മധ്യസ്ഥനെ (ഖലീഫ) അവൻ നിശ്ചയിച്ചത്. ഒരു മാംസക്കഷ്ണം എല്ലിന് നേരിട്ട് പോഷണം നൽകാൻ കഴിയാത്തപ്പോൾ ഇടയിൽ ഒരു തരുണാസ്ഥി (Cartilage) മധ്യസ്ഥനായി പ്രവർത്തിക്കുന്നത് പോലെ, അല്ലാഹുവിനും സൃഷ്ടികൾക്കും ഇടയിൽ ഖലീഫ ഒരു കണ്ണിയായി വർത്തിക്കുന്നു.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുല്ലാഹ് വിവരിക്കുന്നു: ഉണങ്ങിയ വിറകിനെ തീക്കും പച്ച വിറകിനും ഇടയിൽ വെക്കുന്നവനാണ് വിറക് അടുപ്പിൽ വെക്കുന്നവൻ. അല്ലാഹു തആല മലക്കുകളോട് 'തീർച്ചയായും ഞാൻ ഭൂമിയിൽ ഒരു പ്രതിനിധിയെ (خليفة) നിശ്ചയിക്കാൻ

പോകുന്നു' എന്ന് പറഞ്ഞതിലെ രഹസ്യം നാല് കാര്യങ്ങളിലാണ്. ഒന്ന്: കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിന് മുൻപ് ആലോചന (مشـــاورة) നടത്തേണ്ടതിന്റെ പ്രാധാന്യം പഠിപ്പിക്കുക. അല്ലാഹു തന്റെ അറിവും യുക്തിയും കൊണ്ട് ഇതിൽ നിന്ന് മുക്തനാണെങ്കിലും, മനുഷ്യർക്ക് മാതൃകയാകാൻ അവൻ ഇത് ചെയ്തു. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നത് പോലെ, 'ആലോചന ബുദ്ധിയെയും ഉണർവിനെയും നൽകുന്നു, ഒരു ബുദ്ധി മറ്റൊരു ബുദ്ധിക്ക് സഹായമാകുന്നു'. രണ്ട്: സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുന്നവന്റെ മഹത്വം ഉയർത്തിക്കാട്ടുക. അവൻ സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുന്നതിന് മുൻപേ മലക്കുകളെ അറിയിക്കുകയും 'ഖലീഫ' എന്ന് നാമകരണം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. മൂന്ന്: മനുഷ്യന്റെ ശ്രേഷ്ഠത വെളിപ്പെടുത്തുക. മലക്കുകളുടെ ചോദ്യവും അതിന് അല്ലാഹു നൽകിയ മറുപടിയും വഴി മനുഷ്യന്റെ നന്മ തിന്മകളെക്കാൾ എത്രയോ വലുതാണെന്ന് തെളിഞ്ഞു. നാല്: ചെറിയ തിന്മ ഒഴിവാക്കാൻ വലിയ നന്മ ഉപേക്ഷിക്കുന്നത് വലിയ തിന്മയാണെന്ന തത്വം. ശരീരത്തിലെ ഒരു അവയവത്തിൽ അസുഖം ബാധിച്ചാൽ അത് മുറിച്ചു മാറ്റുന്നത് ചെറിയ തിന്മയാണ്, എന്നാൽ അത് മുഴുവൻ ശരീരത്തെയും രക്ഷിക്കാനുള്ള വലിയ നന്മയാണ്. മലക്കുകൾ ചോദിച്ച 'അതജ്അലു' (അവർ ചോദിച്ചു: നീ അവിടെ കുഴപ്പമുണ്ടാക്കുന്നവരെ നിശ്ചയിക്കുമോ?) എന്നത് ഭൂമിയിൽ ജിന്നുകളെപ്പോലെ രക്തം ചിന്തുന്നവരെ സൃഷ്ടിക്കുമോ എന്ന ആശങ്കയായിരുന്നു. ചില ആരിഫീങ്ങൾ പറയുന്നു: ആദമിനെതിരെ വാദിച്ച മലക്കുകൾ ഉന്നതരായ മലക്കുകളല്ല, മറിച്ച് ഭൂമിയിലെ മലക്കുകളും ജിന്നുകളുമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യം അവന്റെ കോപത്തെക്കാൾ മുൻകടന്നതാണ് (رحمت من بر غضب هم سابقـــت). അല്ലാഹുവിന്റെ സഹനശീലത്തെ (حلـــم) വെളിപ്പെടുത്താൻ വേണ്ടിയാണ് മലക്കുകൾക്ക് അത്തരം സംശയങ്ങൾ തോന്നിയത്. ഹാറൂത്ത്, മാറൂത്ത് എന്നിവർ ആദമിനെതിരെ വാദിച്ച മലക്കുകളിൽ പെട്ടവരാണെന്ന് ഫുതൂഹാത്തിൽ പരാമർശമുണ്ട്. അതിനാൽ സഹോദരന്റെ വീഴ്ചയിൽ സന്തോഷിക്കരുത് (شماتة), അല്ലാഹു നിങ്ങളെയും പരീക്ഷിച്ചേക്കാം.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ ഈ ഭാഗത്ത്, മലക്കുകൾ ചോദിച്ച ചോദ്യത്തിന്റെ ആഴവും അതിന് അല്ലാഹു നൽകിയ മറുപടിയും വിശദീകരിക്കുന്നു. മലക്കുകൾ ചോദിച്ചത് കേവലം സംശയമായിരുന്നില്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ ദീനിനും നിയമങ്ങൾക്കും വേണ്ടി അസൂയയും ആവേശവും (غـــــــيرة) പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ളതായിരുന്നു. 'നഹ്നു നുസബ്ബിഹു' (ഞങ്ങൾ നിന്നെ സ്തുതിക്കുന്നു) എന്നതിലെ തസ്ബീഹ് (تســـبيح) എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ ജലാലത്തിന്റെ (മഹത്വത്തിന്റെ) ഗുണങ്ങളെ പ്രകടിപ്പിക്കലാണ്. ഹംദ് (حمـــد) എന്നത് അവന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ ഓർമ്മിക്കലാണ്. തഖ്ദീസ് (تقديس) എന്നാൽ അല്ലാഹുവിനെ അവന്റെ ഉന്നതിക്കും അന്തസ്സിനും യോജിച്ച രീതിയിൽ വിശേഷിപ്പിക്കുകയും, അവന് ചേരാത്തവയിൽ നിന്ന് അവനെ പരിശുദ്ധനാക്കുകയും ചെയ്യലാണ്. ശൈഖ് ദാവൂദ് ഖൈസരി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: തസ്ബീഹ്

എന്നത് അല്ലാഹുവിന് ചേരാത്തവയെ നിഷേധിക്കലാണ്, തഖ്ദീസ് എന്നത് അവന് യോജിച്ചവയെ സ്ഥിരീകരിക്കലാണ്. അല്ലാഹു മറുപടി നൽകി: 'ഇന്നീ അഅ്ലമു മാ ലാ തഅ്ലമൂൻ' (നിങ്ങൾ അറിയാത്തത് ഞാൻ അറിയുന്നു). ഇതിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ അഗാധമായ ജ്ഞാനവും യുക്തിയും (حكمـــة) അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ആദം അലൈഹിസ്സലാമിനെ ഖലീഫയാക്കുന്നതിലൂടെ അല്ലാഹുവിന്റെ നീതിയും ഔദാര്യവും വെളിപ്പെടുന്നു. ഈ ആയത്ത് ഒരു സാലിക്കിന് (ആത്മീയ സഞ്ചാരിക്ക്) വലിയൊരു പാഠം നൽകുന്നു: അല്ലാഹുവിന്റെ സന്നിധിയിലും, അവന്റെ പ്രതിനിധികളായ ശൈഖുമാരുടെയും പണ്ഡിതന്മാരുടെയും മുന്നിലും അഹങ്കാരം (أنانية) കാണിക്കരുത്. ഫനാഇന്റെ (അഹംഭാവം നശിക്കൽ) പാതയിലുള്ളവൻ സ്വന്തം അസ്തിത്വത്തെപ്പോലും കാണാൻ പാടില്ല. നജ്മുദ്ദീൻ കുബ്റ റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ തഅ്വീലാത്തിൽ പറയുന്നു: 'ജാഇലുൻ' (ഉണ്ടാക്കുന്നവൻ) എന്ന് അല്ലാഹു പ്രയോഗിച്ചത്, ആദം അലൈഹിസ്സലാമിനെ ഖിലാഫത്തിന്റെ ഗുണവിശേഷങ്ങളോടെ സൃഷ്ടിച്ചതിനാലാണ്. ഖൽഖ് (സൃഷ്ടിപ്പ്) എന്നത് ഭൗതിക ലോകത്തെയും, ജഅ്ൽ (നിശ്ചയിക്കൽ) എന്നത് മലകൂത്ത് അഥവാ ആത്മീയ ലോകത്തെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

ആകാശഭൂമികളിലുള്ളവയെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹു വിവരിക്കുമ്പോൾ, ആദമിന്റെ ഭൗതികമായ ശരീരത്തെ (جسـمانية) പരാമർശിക്കാൻ 'സൃഷ്ടി' (خلـق) എന്ന പദമാണ് ഉപയോഗിച്ചത്. എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആത്മീയമായ വശത്തെ (روحانيـة) സൂചിപ്പിക്കാൻ 'നിയോഗം' (جعـل) എന്ന പദമാണ് ഉപയോഗിച്ചത്. 'ഞാൻ ഭൂമിയിൽ ഒരു പ്രതിനിധിയെ (خليفة) നിശ്ചയിക്കുന്നു' എന്ന വചനത്തിൽ ആദമിന്റെ മഹത്വത്തെ മലക്കുകൾക്ക് ബോധ്യപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കാനുള്ള സൂചനയുണ്ട്. അല്ലാഹു ആദമിനെ 'ഖലീഫ' എന്ന് വിളിച്ചതിന് രണ്ട് അർത്ഥങ്ങളുണ്ട്. ഒന്ന്, അദ്ദേഹം സകല സൃഷ്ടികൾക്കും പകരക്കാരനാണ്. പ്രപഞ്ചത്തിലെ ആത്മീയവും ഭൗതികവുമായ സകല ഗുണങ്ങളും അല്ലാഹു ആദമിൽ സമ്മേളിപ്പിച്ചു. 'എന്റെ റൂഹിൽ നിന്ന് ഞാൻ അതിൽ ഊതി' (نفخت فيه من روحى) എന്ന വിശേഷണം മറ്റാർക്കും നൽകിയിട്ടില്ല. രണ്ടാമതായി, അദ്ദേഹം അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രതിനിധിയായി വർത്തിക്കുന്നു. ബാഹ്യമായി, ഒരു കെട്ടിടം അതിന്റെ നിർമ്മാതാവിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നത് പോലെ, മനുഷ്യന്റെ അസ്തിത്വം അല്ലാഹുവിന്റെ അസ്തിത്വത്തെ സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ ഗുണവിശേഷങ്ങളുടെ (صفات) ഒരു പ്രതിഫലനം മനുഷ്യന്റെ ഹൃദയമാകുന്ന കണ്ണാടിയിൽ ദൃശ്യമാകുന്നു. അല്ലാഹു തന്റെ ജ്യോതിസ്സ് (نور) മനുഷ്യന്റെ ഹൃദയമാകുന്ന വിളക്കിൽ പ്രകാശിപ്പിക്കുമ്പോൾ, അവൻ ഭൂമിയിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രതിനിധിയായി നീതിയും കരുണയും നടപ്പിലാക്കുന്നു. മലക്കുകൾക്കോ മൃഗങ്ങൾക്കോ ലഭിക്കാത്ത ഈ ഉന്നത പദവി മനുഷ്യന് മാത്രമുള്ളതാണ്.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിലെ ഈ ഭാഗം മനുഷ്യന്റെ സവിശേഷമായ പദവിയെയും, മലക്കുകൾ ആദം നബി(അലൈഹിസ്സലാം)യെക്കുറിച്ച് നടത്തിയ നിരീക്ഷണങ്ങളെയും ആഴത്തിൽ വിശകലനം ചെയ്യുന്നു. മലക്കുകൾ ആദം നബിയുടെ ഭൗതിക ശരീരത്തെ നോക്കിയപ്പോൾ, അതിൽ മനുഷ്യസഹജമായ വികാരങ്ങളും മൃഗീയമായ പ്രവണതകളും (صفات بهيمية) വന്യമായ സ്വഭാവങ്ങളും (صفات سبعية) കണ്ടു. എന്നാൽ, അല്ലാഹു മനുഷ്യന് നൽകിയ ഖിലാഫത്ത് (خلافة) അഥവാ ഭൂമിയിലെ പ്രതിനിധി എന്ന പദവി, ഈ ഭൗതികതയെ അതിജയിക്കാനുള്ള കഴിവ് അവനിൽ നിക്ഷേപിച്ചിട്ടുണ്ട്. നബിമാർ (അലൈഹിസ്സലാം) അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രത്യേക സംരക്ഷണത്താൽ (عصمة) ഇത്തരം പാപങ്ങളിൽ നിന്ന് സുരക്ഷിതരാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശത്താൽ (نور التجلي) അവരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ പ്രകാശപൂരിതമാവുകയും, ആ പ്രകാശം അവരുടെ ശരീരത്തിന്റെ ഓരോ അണുവിലേക്കും വ്യാപിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ട്, ഇരുട്ടിന്റെ അംശങ്ങൾ അവിടെ അവശേഷിക്കുന്നില്ല. മലക്കുകൾ ആദം നബിയെക്കുറിച്ച് നടത്തിയ പരാമർശങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവോടെയാണ് സംഭവിച്ചത്. ഇത് നമ്മെ പഠിപ്പിക്കുന്നത്, നമ്മുടെ ഉള്ളിൽ തിന്മ ചെയ്യാനുള്ള പ്രവണത (نفس أمارة بالسوء) എപ്പോഴും ഒളിഞ്ഞിരിപ്പുണ്ടെന്നും, അതിനാൽ സ്വന്തം നഫ്സിനെ ഒരിക്കലും ശുദ്ധമായി പ്രഖ്യാപിക്കരുത് എന്നുമാണ്. നന്മകൾ അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യവും (فضل) തിന്മകൾ നമ്മുടെ പ്രകൃതിയുടെ ദൗർബല്യവുമാണ്. മനുഷ്യൻ അല്ലാഹുവിന്റെ ഖലീഫയായി തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടത് അവന്റെ പ്രത്യേകമായ ഉൾക്കൊള്ളാനുള്ള കഴിവ് (استعداد) കൊണ്ടാണ്. മലക്കുകൾക്ക് ഈ കഴിവില്ല. അതിനാൽ, ഈ ഉന്നത പദവി നഷ്ടപ്പെടുത്താതെ, ആത്മീയമായ ഉയർച്ചയ്ക്കായി (ترقي) നാം നിരന്തരം പരിശ്രമിക്കണം. ഭൗതിക ലോകത്ത് (عالم الشهادة) ജീവിക്കുമ്പോഴും, ആത്മീയ ലോകത്തെ (عالم الغيب) ദർശിക്കാനുള്ള കഴിവ് മനുഷ്യനുണ്ട്. ആത്മീയ പരിശീലനത്തിലൂടെ (تربية) മനുഷ്യന് ഭൗതികതയിൽ നിന്ന് അദൃശ്യമായ ആത്മീയ ലോകത്തേക്ക് ഉയരാൻ സാധിക്കും.

അല്ലാഹു ആദമിന് ***(അലൈഹിസ്സലാം)*** എല്ലാ വസ്തുക്കളുടെയും നാമങ്ങൾ പഠിപ്പിച്ചു കൊടുത്തു. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ ഔദാര്യത്തെയും, മനുഷ്യന്റെ അന്തസ്സിലെ ഔന്നത്യത്തെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. മലക്കുകൾക്ക് അജ്ഞാതമായിരുന്ന ഈ ജ്ഞാനം ***(علم)*** ആദമിന് ***(അലൈഹിസ്സലാം)*** നൽകിയതിലൂടെ, അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രതിനിധിയായി ഭൂമിയിൽ വർത്തിക്കാനുള്ള യോഗ്യത അദ്ദേഹം തെളിയിച്ചു. ഈ അറിവ് കേവലം വാക്കുകൾ മാത്രമല്ല, മറിച്ച് വസ്തുക്കളുടെ അന്തസ്സത്തയും ***(حقائق)*** അവയുടെ ഗുണവിശേഷങ്ങളും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതായിരുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ നാമങ്ങൾ ***(أسماء)*** പഠിപ്പിക്കുക വഴി, പ്രപഞ്ചത്തിലെ എല്ലാ സൃഷ്ടികളിലും അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രഭാവം ദർശിക്കാനുള്ള കഴിവ് ആദമിന് ***(അലൈഹിസ്സലാം)*** ലഭിച്ചു. ഇത് മനുഷ്യന്റെ ആത്മീയമായ ഉന്നതിയെയും, അല്ലാഹുവിനെ അറിയാനുള്ള അവന്റെ കഴിവിനെയും ***(معرفة)*** എടുത്തുകാണിക്കുന്നു.

ദൈവിക സാമീപ്യത്തിന്റെ രഹസ്യത്തിലൂടെയും (سر المتابعة) അനുധാവനത്തിന്റെ സവിശേഷതകളിലൂടെയും മനുഷ്യൻ ആത്മീയ ലോകങ്ങളുടെ ഉന്നതിയിലേക്ക് ഉയരുന്നു. അവൻ 'മലകൂത്ത്' (ملكـوت) എന്ന ലോകത്തുനിന്നും 'ജബറൂത്ത്' (جبروت), 'അളവീത്ത്' (عظموت) എന്നീ ഉന്നത തലങ്ങളിലേക്ക് പ്രവേശിക്കുന്നു. ഇത് അദൃശ്യങ്ങളുടെ അദൃശ്യമായ (غيـب الغيـب) മണ്ഡലമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശത്താൽ അവൻ സൗന്ദര്യത്തിന്റെയും പ്രതാപത്തിന്റെയും (جمال والجلال) പ്രകാശങ്ങളെ ദർശിക്കുന്നു. അപ്പോൾ അവൻ അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രതിനിധിയായി (خلافـة الحـق) ദൃശ്യവും അദൃശ്യവുമായ ലോകങ്ങളെ അറിയുന്നവനായിത്തീരുന്നു. അല്ലാഹു അദൃശ്യങ്ങളെ അറിയുന്നവനാണ് (عَالِمُ الْغَيْبِ). എന്നാൽ അല്ലാഹു തന്റെ പ്രത്യേകമായ അദൃശ്യജ്ഞാനം (غيب المخصـوص) മലക്കുകൾക്കോ മറ്റാർക്കോ വെളിപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കുന്നില്ല. മറിച്ച്, താൻ തൃപ്തിപ്പെട്ട റസൂലുകൾക്ക് (إِلَّا مَـنِ ارْتَضـى مِـنْ رَسُـولٍ) മാത്രമാണ് അത് നൽകുന്നത്. മനുഷ്യന്റെ ഉള്ളിൽ നിക്ഷേപിക്കപ്പെട്ട ഈ രഹസ്യം (سـر المكنـون) മലക്കുകൾക്ക് അജ്ഞാതമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് 'നിങ്ങൾ അറിയാത്തത് ഞാൻ അറിയുന്നു' (إِنِّي أَعْلَمُ ما لا تَعْلَمُونَ) എന്ന് അല്ലാഹു അരുളിയത്. മലക്കുകൾ തങ്ങളുടെ ആരാധനയുടെ ആധിക്യവും പരിശുദ്ധിയും കണ്ട് അഹങ്കരിച്ചപ്പോൾ, മനുഷ്യന്റെ പദവിയെ അവർ ചെറുതായി കണ്ടു. എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യം (منـة) ലഭിച്ചവർ എവിടെ, കേവലം സേവകർ (خدمـة) എവിടെ? അല്ലാഹു ആദമിന് നാമങ്ങൾ പഠിപ്പിച്ചുകൊടുത്ത് (عَلَّـمَ آدَمَ الْأَسْـماءَ كُلَّهـا) ആദമിന്റെ ശ്രേഷ്ഠത വെളിപ്പെടുത്തി. വഹ്ബ് ബിൻ മുനബ്ബഹ് റഹിമഹുല്ലാഹ് പറയുന്നു: അല്ലാഹു

ആദമിനെ സൃഷ്ടിക്കാൻ തീരുമാനിച്ചപ്പോൾ ഭൂമിയോട് ഇക്കാര്യം അറിയിച്ചു. തന്നിൽ നിന്ന് സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുന്നവരിൽ ചിലർ നരകാവകാശികളാകുമെന്ന് അറിഞ്ഞപ്പോൾ ഭൂമി കരഞ്ഞു. ആ കരച്ചിൽ ഇന്നും നീരുറവകളായി തുടരുന്നു. ജിബ്രീൽ അലൈഹിസ്സലാം മണ്ണെടുക്കാൻ വന്നപ്പോൾ ഭൂമി അല്ലാഹുവിന്റെ നാമത്തിൽ സത്യം ചെയ്ത് തടയാൻ ശ്രമിച്ചു. കാരണം, ഭരണാധികാരിയുടെ സാമീപ്യത്തിൽ വലിയ നേട്ടങ്ങളുണ്ടെങ്കിലും അതിൽ വലിയ അപകടങ്ങളുമുണ്ട്.

ജിബ്രീൽ അലൈഹിസ്സലാം തിരികെ മടങ്ങി. അദ്ദേഹം ഭൂമിയിൽ നിന്ന് ഒന്നും എടുത്തില്ല. അവിടുന്ന് പറഞ്ഞു: 'നാഥാ, ഭൂമി നിന്റെ മഹത്തായ നാമം ചൊല്ലി എന്നെക്കൊണ്ട് സത്യം ചെയ്യിച്ചു, അതിനാൽ അതിൽ നിന്ന് എന്തെങ്കിലും എടുക്കാൻ എനിക്ക് പ്രയാസം തോന്നി.' അപ്പോൾ അല്ലാഹു മീഖാഈൽ അലൈഹിസ്സലാമിനെ അയച്ചു. അദ്ദേഹം എത്തിയപ്പോൾ ഭൂമി ജിബ്രീലിനോട് പറഞ്ഞതുപോലെ തന്നെ അദ്ദേഹത്തോടും പറഞ്ഞു. മീഖാഈലും തിരികെ മടങ്ങി. തുടർന്ന് അല്ലാഹു ഇസ്റാഫീൽ അലൈഹിസ്സലാമിനെ അയച്ചു. അദ്ദേഹവും ഒന്നും എടുക്കാതെ മടങ്ങി. ഒടുവിൽ അല്ലാഹു മലക്കുൽ മൗത്തിനെ അയച്ചു. അദ്ദേഹം എത്തിയപ്പോൾ ഭൂമി പറഞ്ഞു: 'നിന്നെ അയച്ചവന്റെ പ്രതാപം കൊണ്ട് ഞാൻ നിന്നോട് അഭയം ചോദിക്കുന്നു, നാളെ നരകത്തിന് വിഹിതമുള്ള ഒരു പിടി മണ്ണ് ഇന്ന് നീ എന്നിൽ നിന്ന് എടുക്കരുത്.' അപ്പോൾ മലക്കുൽ മൗത്ത് പറഞ്ഞു: 'അവന്റെ കൽപ്പന അനുസരിക്കാതിരിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ച് അവന്റെ പ്രതാപം കൊണ്ട് ഞാനും അഭയം ചോദിക്കുന്നു.' അങ്ങനെ അദ്ദേഹം ഭൂമിയുടെ നാല് കോണുകളിൽ നിന്നും നാല്പത് മുഴം അളവിൽ മണ്ണ് വാരിയെടുത്തു. അതുകൊണ്ടാണ് മനുഷ്യർ വ്യത്യസ്ത സ്വഭാവക്കാരായി ജനിക്കുന്നത്. ഭൂമിയുടെ നിറവും ഗുണവും പോലെ അവർ വെളുത്തവരും കറുത്തവരും ചുവന്നവരും മൃദുവായവരും കഠിനമായവരുമായി മാറി. ആ മണ്ണിലെ ഓരോ അണുവാണ് മനുഷ്യശരീരത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനം. അതിനാൽ മരിക്കുമ്പോൾ ആ മണ്ണ് എടുത്ത സ്ഥലത്ത് തന്നെ അവനെ മറവ് ചെയ്യുന്നു. പിന്നീട് അദ്ദേഹം ആകാശത്തേക്ക് ഉയർന്നു. അല്ലാഹു ചോദിച്ചു: 'ഭൂമി നിന്നോട് അപേക്ഷിച്ചപ്പോൾ നീ കരുണ കാണിച്ചില്ലേ?' അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'അവളുടെ വാക്കുകളേക്കാൾ അങ്ങയുടെ കൽപ്പനയാണ് എനിക്ക് വലുത്.' അപ്പോൾ അല്ലാഹു പറഞ്ഞു: 'അവന്റെ സന്തതികളുടെ ആത്മാക്കളെ പിടിക്കാൻ നീ തന്നെയാണ് യോഗ്യൻ.' 'റൗളത്തുൽ ഉലമ'യിൽ പറയുന്നു: ഭൂമി അല്ലാഹുവിനോട് പരാതിപ്പെട്ടു: 'നാഥാ, എന്നിൽ നിന്ന് കുറഞ്ഞുപോയി.' അല്ലാഹു പറഞ്ഞു: 'നിന്നിൽ നിന്ന് എടുത്തതിനേക്കാൾ ഉത്തമവും വിശിഷ്ടവുമായത് ഞാൻ നിനക്ക് തിരികെ നൽകും.' അതുകൊണ്ടാണ് മയ്യിത്തിനെ സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങൾ (مسك) കൊണ്ട് പരിമളപ്പെടുത്തുന്നത്. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനപ്രകാരം അസ്റാഈൽ ആ മണ്ണ് മക്കയ്ക്കും ത്വാഇഫിനും ഇടയിലുള്ള നഅ്മാൻ താഴ്വരയിൽ വെച്ചു. ആ മണ്ണിന്റെ പകുതി നരകത്തിലും പകുതി സ്വർഗ്ഗത്തിലുമായി വെച്ചു. പിന്നീട് അല്ലാഹു അതിൽ

കാരുണ്യത്തിന്റെ മേഘങ്ങളിൽ നിന്ന് മഴ വർഷിപ്പിച്ചു. അത് ഒട്ടിപ്പിടിക്കുന്ന കളിമണ്ണായി മാറി. അതിൽ നിന്നാണ് ആദം അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ ശരീരം രൂപപ്പെടുത്തിയത്. ആദം അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ സൃഷ്ടിയെക്കുറിച്ച് അഭിപ്രായവ്യത്യാസങ്ങളുണ്ട്. അദ്ദേഹം ദുന്യാവിലെ ആകാശത്താണ് സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടതെന്ന് ചിലർ പറയുന്നു. നൈൽ നദി ഉത്ഭവിക്കുന്ന സ്വർഗ്ഗം പോലെയുള്ള ഭൂമിയിലെ ഏതെങ്കിലും ഒരു സ്വർഗ്ഗത്തിലാണ് സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടതെന്ന് മറ്റു ചിലർ പറയുന്നു. എന്നാൽ ഭൂരിഭാഗം വ്യാഖ്യാതാക്കളും പറയുന്നത് അദ്ദേഹം 'അദ്ൻ' സ്വർഗ്ഗത്തിലാണ് സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടതെന്നും അവിടെ നിന്നാണ് പുറത്താക്കപ്പെട്ടതെന്നുമാണ്. ഹദീസുൽ ഖുദ്സിയിൽ വന്നിരിക്കുന്നു: 'ആദമിന്റെ മണ്ണ് ഞാൻ എന്റെ കൈകൾ കൊണ്ട് നാല്പത് പ്രഭാതങ്ങൾ കുഴച്ചു.' അതായത് നാല്പത് ദിവസം, ഓരോ ദിവസവും ദുന്യാവിലെ ആയിരം വർഷങ്ങൾക്ക് തുല്യമാണ്. പിന്നീട് അത് ഉണങ്ങി കളിമണ്ണായി (صلصال) മാറാൻ നാല്പത് വർഷം എടുത്തു. അതിനുശേഷം മുപ്പത്തിയൊൻപത് വർഷം ദുഃഖത്തിന്റെ മഴയും ഒരു വർഷം സന്തോഷത്തിന്റെ മഴയും വർഷിച്ചു. അതുകൊണ്ടാണ് മനുഷ്യരിൽ ദുഃഖങ്ങൾ അധികരിക്കുന്നത്, എന്നാൽ അതിന്റെ അന്ത്യം സന്തോഷത്തിലായിരിക്കും. മലക്കുകൾ ആദമിന്റെ രൂപം കണ്ട് അത്ഭുതപ്പെട്ടിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉയരം അഞ്ഞൂറ് മുഴമായിരുന്നു. ഇബ്‌ലീസ് അദ്ദേഹത്തെ കണ്ട് ഉള്ളിൽ പ്രവേശിക്കുകയും പുറത്തുവരികയും ചെയ്തു. അവൻ പറഞ്ഞു: 'ഇതൊരു പൊള്ളയായ സൃഷ്ടിയാണ്, ഇതിന് സ്ഥിരതയില്ല.' അവൻ ആദമിന്റെ പൊക്കിളിൽ തുപ്പുകയും ചെയ്തു. അല്ലാഹു ജിബ്‌രീലിനോട് ആ ഭാഗം നീക്കം ചെയ്യാൻ കൽപ്പിച്ചു. ആ ഭാഗത്ത് നിന്നാണ് നായയെ സൃഷ്ടിച്ചത്. നായയ്ക്ക് മൂന്ന് ഗുണങ്ങളുണ്ട്: ആദമിന്റെ മണ്ണിൽ നിന്ന് സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടതിനാൽ മനുഷ്യനോടുള്ള ഇണക്കം, ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാം സ്പർശിച്ചതിന്റെ ഫലമായി രാത്രിയിൽ ഉറക്കമില്ലായ്മ, ഇബ്‌ലീസിന്റെ തുപ്പലിന്റെ ഫലമായി ദ്രോഹിക്കാനുള്ള പ്രവണത. ആദം അലൈഹിസ്സലാം സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടത് വെള്ളിയാഴ്ച അസർ നമസ്കാരത്തിന് ശേഷമാണ്.

ആദം (അലൈഹിസ്സലാം) എന്ന നാമം ഭൂമിയുടെ ഉപരിതലത്തിൽ (أديم الأرض) നിന്നുള്ള സൃഷ്ടിയായതുകൊണ്ടാണ് അദ്ദേഹത്തിന് ലഭിച്ചത്. അവിടുത്തെ ശരീരത്തിൽ ആത്മാവിനെ ഊതാൻ അല്ലാഹു തീരുമാനിച്ചപ്പോൾ, ആത്മാവിനോട് അതിലേക്ക് പ്രവേശിക്കാൻ കൽപ്പിച്ചു. അപ്പോൾ ആത്മാവ് പറഞ്ഞു: 'ഇതൊരു ഇരുണ്ടതും അഗാധവുമായ സ്ഥാനമാണ്.' അല്ലാഹു വീണ്ടും കൽപ്പിച്ചു, അപ്പോഴും അത് വിസമ്മതിച്ചു. മൂന്നാം തവണ അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു: 'അനിഷ്ടത്തോടെയാണെങ്കിലും നീ പ്രവേശിക്കുക.' അങ്ങനെയാണ് ആത്മാവ് ശരീരത്തിലേക്ക് പ്രവേശിച്ചതും, മരണസമയത്ത് അനിഷ്ടത്തോടെ പുറത്തുപോകുന്നതും. ആത്മാവ് ആദമിന്റെ ശിരസ്സിലും മുഖത്തും ചെവിയിലും നാക്കിലും പ്രവേശിച്ചു. പിന്നീട് ശരീരം മുഴുവൻ വ്യാപിച്ചു. പാദങ്ങളിൽ

എത്തിയപ്പോൾ പുറത്തുകടക്കാൻ വഴി കാണാതെ അത് മൂക്കിലൂടെ പുറത്തുവന്നു, അപ്പോൾ ആദം (അലൈഹിസ്സലാം) തുമ്മി. അല്ലാഹു അവിടുത്തോട് 'അൽഹംദുലില്ലാഹ്' എന്ന് പറയാൻ കൽപ്പിച്ചു. ആദം അത് ചൊല്ലിയപ്പോൾ അല്ലാഹു 'യർഹമുക്കല്ലാഹ്' എന്ന് അനുഗ്രഹിച്ചു. ആദമിന്റെ ശരീരത്തിൽ അല്ലാഹു ഒമ്പത് ദ്വാരങ്ങൾ നിശ്ചയിച്ചു. കേൾക്കാൻ ചെവികൾ, കാണാൻ കണ്ണുകൾ, മണക്കാൻ മൂക്ക്, സംസാരിക്കാൻ നാക്ക്, രുചിയറിയാൻ അണ്ണാക്ക് എന്നിങ്ങനെ. അല്ലാഹു ആദമിന് എല്ലാ വസ്തുക്കളുടെയും നാമങ്ങൾ പഠിപ്പിച്ചു കൊടുത്തു (علم الأسماء). അതായത്, അവയുടെ അർത്ഥങ്ങളും ഗുണങ്ങളും അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ നിക്ഷേപിച്ചു. അല്ലാഹു ആദമിന് ഏഴു ലക്ഷം ഭാഷകൾ പഠിപ്പിച്ചു നൽകി. അദ്ദേഹം സ്വർഗ്ഗത്തിലെ വൃക്ഷത്തിൽ നിന്ന് ഭക്ഷിച്ചപ്പോൾ അറബി ഒഴികെയുള്ള ഭാഷകൾ അദ്ദേഹത്തിൽ നിന്ന് നീക്കം ചെയ്യപ്പെട്ടു. പിന്നീട് അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തെ പ്രവാചകനായി തിരഞ്ഞെടുത്തപ്പോൾ എല്ലാ ഭാഷകളും തിരികെ നൽകി. അല്ലാഹു ആദമിന് ആയിരം തൊഴിലുകളും പഠിപ്പിച്ചു നൽകി. പ്രവാചകൻമാർ ഓരോരുത്തരും ഓരോ തൊഴിലുകളിൽ ഏർപ്പെട്ടിരുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'പുരുഷന്മാരായ സജ്ജനങ്ങളുടെ തൊഴിൽ തുന്നൽ പണിയാണ്, സ്ത്രീകളായ സജ്ജനങ്ങളുടെ തൊഴിൽ നൂൽ നൂൽക്കലും.'

[سورة البقرة (2) : آية 32]

മലക്കുകൾ മറുപടി പറഞ്ഞു*:* *'*നീ എത്രയോ പരിശുദ്ധൻ*!* നീ ഞങ്ങൾക്ക് പഠിപ്പിച്ചു തന്നതല്ലാതെ ഞങ്ങൾക്ക് യാതൊരു അറിവുമില്ല*.* തീർച്ചയായും നീ തന്നെയാണ് സർവ്വജ്ഞനും അഗാധജ്ഞാനിയും *(العليم الحكيم)'.* ഈ വചനത്തിൽ മലക്കുകൾ തങ്ങളുടെ അജ്ഞതയെ സമ്മതിക്കുകയും*,* അല്ലാഹുവിന്റെ പരിശുദ്ധിയെ *(تسبيح)* വാഴ്ത്തുകയും ചെയ്യുന്നു*.* അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ ജ്ഞാനത്തിന് മുന്നിൽ തങ്ങളുടെ പരിമിതികൾ തിരിച്ചറിയുന്നതാണ് യഥാർത്ഥ വിനയം*.* അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവ് *(علم)* പരിധികളില്ലാത്തതാണ്*;* അവൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് അവൻ അറിവ് നൽകുന്നു*.* മലക്കുകൾ തങ്ങളുടെ അസ്തിത്വത്തെ അല്ലാഹുവിന്റെ ഇച്ഛയ്ക്ക് പൂർണ്ണമായി സമർപ്പിച്ചുകൊണ്ട്*,* തങ്ങൾക്ക് നൽകപ്പെട്ട അറിവ് അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യം മാത്രമാണെന്ന് സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്നു*.*

ഖുർആനിലെ 'എല്ലാ നാമങ്ങളും' (أسماء) എന്ന പ്രയോഗം സമഗ്രതയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. സൃഷ്ടികളുടെ നാമങ്ങൾ പഠിപ്പിച്ചത് പോലെ തന്നെ, അല്ലാഹുവിന്റെ വിശേഷണ നാമങ്ങളും (أسماء الحق) അല്ലാഹു ആദം നബിക്ക് (അലൈഹിസ്സലാം) പകർന്നു നൽകി. സൃഷ്ടികളുടെ നാമങ്ങൾ മാത്രം അറിഞ്ഞതിലൂടെ മലക്കുകൾക്ക് ആദം നബിക്ക് സുജൂദ് ചെയ്യേണ്ടി വന്നു എങ്കിൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ നാമങ്ങൾ കൂടി

അറിഞ്ഞതിലൂടെ അദ്ദേഹത്തിന് ലഭിച്ച പദവി എത്ര വലുതായിരിക്കും! 'പിന്നീട് അല്ലാഹു അവരെ മലക്കുകൾക്ക് മുമ്പിൽ പ്രദർശിപ്പിച്ചു' (ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلائِكَةِ) എന്നതിലെ 'അവരെ' എന്നത് ആ നാമങ്ങൾ സൂചിപ്പിക്കുന്ന വസ്തുക്കളെയാണ് അർത്ഥമാക്കുന്നത്. ബുദ്ധിയുള്ളവരും അല്ലാത്തവരും ഉൾപ്പെട്ടതിനാലാണ് സർവ്വനാമം ഉപയോഗിച്ചത്. അല്ലാഹുവിന്റെ ജ്ഞാനത്തിന്റെ മറവിൽ ഒളിഞ്ഞിരുന്ന രഹസ്യങ്ങളും വിജ്ഞാനങ്ങളും തന്റെ ഇഷ്ടദാസനായ ആദം നബിയിലൂടെ (അലൈഹിസ്സലാം) വെളിപ്പെടുത്തുക എന്നതായിരുന്നു ഇതിന്റെ പിന്നിലെ യുക്തി. മലക്കുകൾക്ക് തങ്ങളുടെ അറിവില്ലായ്മ ബോധ്യപ്പെടുത്താൻ അല്ലാഹു ചോദിച്ചു: 'നിങ്ങൾ സത്യവാന്മാരാണെങ്കിൽ ഇവയുടെ നാമങ്ങൾ എനിക്ക് പറഞ്ഞുതരിക' (أَنْبِئُونِي بِأَسْماءِ هؤُلاءِ). തൗഹീദിന് ശേഷം ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട വിജ്ഞാനം ഭാഷാശാസ്ത്രമാണെന്ന് ഈ സൂക്തം തെളിയിക്കുന്നു. അബൂബക്കർ അൽ വാസിത്വി (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) പറയുന്നു: 'ഒരു അടിമ അല്ലാഹുവിനെ അറിഞ്ഞിട്ടും അവനെ സ്നേഹിക്കാതിരിക്കുക എന്നത് അസാധ്യമാണ്. അവനെ സ്നേഹിച്ചിട്ടും അവനെ ഓർക്കാതിരിക്കുക എന്നത് അസാധ്യമാണ്. അവനെ ഓർത്തിട്ടും ആ ഓർമ്മയുടെ മാധുര്യം അനുഭവപ്പെടാതിരിക്കുക എന്നത് അസാധ്യമാണ്. ആ മാധുര്യം ലഭിച്ചിട്ടും അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയിൽ മുഴുകുക എന്നത് അസാധ്യമാണ്.' മലക്കുകൾ മറുപടി പറഞ്ഞു: 'നീ പരിശുദ്ധൻ' (سُبْحانَكَ). 'ഞങ്ങൾക്ക് അറിവില്ല, നീ പഠിപ്പിച്ചുതന്നതല്ലാതെ' (لا عِلْمَ لَنا إِلَّا ما عَلَّمْتَنا) എന്ന് പറഞ്ഞ് അവർ തങ്ങളുടെ അശക്തി സമ്മതിച്ചു. അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവും യുക്തിയും (العليم الحكيم) എത്ര വലുതാണെന്ന് അവർ തിരിച്ചറിഞ്ഞു. തനിക്ക് അറിവില്ലാത്ത കാര്യത്തിൽ 'എനിക്കറിയില്ല' എന്ന് പറയാൻ മടിക്കരുത് എന്ന പാഠമാണ് ഇതിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നത്.

അല്ലാഹു പറഞ്ഞു: 'ആദം! ഇവരുടെ നാമങ്ങൾ അവർക്ക് വിവരിച്ചുകൊടുക്കുക.' അങ്ങനെ ആദം (അലൈഹിസ്സലാം) അവർക്ക് ആ നാമങ്ങൾ വിവരിച്ചുകൊടുത്തപ്പോൾ, അല്ലാഹു പറഞ്ഞു: 'ആകാശഭൂമികളിലെ അദൃശ്യകാര്യങ്ങൾ (غيب) എനിക്കറിയാമെന്നും, നിങ്ങൾ വെളിപ്പെടുത്തുന്നതും മറച്ചുവെക്കുന്നതും എനിക്കറിയാമെന്നും ഞാൻ നിങ്ങളോട് പറഞ്ഞിട്ടില്ലേ?' റൂഹുൽ ബയാൻ വിശദീകരിക്കുന്നു: മലക്കുകൾക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടിപ്പിലെ രഹസ്യങ്ങൾ പൂർണ്ണമായി ഗ്രഹിക്കാൻ സാധ്യമല്ല. ആദം (അലൈഹിസ്സലാം) നാമങ്ങൾ പറഞ്ഞുകൊടുത്തത് അവിടുത്തെ അറിവിന്റെ ഔന്നത്യത്തെയും, അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രതിനിധി (خلافة) എന്ന നിലയിലുള്ള അവിടുത്തെ പദവിയെയും തെളിയിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവ് പരിപൂർണ്ണമാണ്; സൃഷ്ടികളുടെ അറിവ് അവൻ നൽകുന്ന അറിവിനെ (علم لدني) ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നു.

അറിവിന്റെ പകുതിയാണ് 'എനിക്കറിയില്ല' എന്ന് പറയുക എന്നത്. ഖാദി അബൂ യൂസുഫ് റഹിമഹുള്ളാഹിനോട് ഒരു വിഷയത്തെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം 'എനിക്കറിയില്ല' എന്ന് മറുപടി നൽകി. അപ്പോൾ അവർ ചോദിച്ചു: 'ബൈത്തുൽ മാലിൽ നിന്ന് ദിവസവും ഇത്രയും വലിയൊരു തുക പ്രതിഫലമായി വാങ്ങുന്ന താങ്കൾ എങ്ങനെയാണ് എനിക്കറിയില്ല എന്ന് പറയുന്നത്?' അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'എന്റെ അറിവിന് അനുസരിച്ചുള്ള പ്രതിഫലം മാത്രമാണ് ഞാൻ വാങ്ങുന്നത്. എന്റെ അജ്ഞതയ്ക്ക് അനുസരിച്ചാണ് പ്രതിഫലം ലഭിക്കുന്നതെങ്കിൽ ലോകത്തുള്ള മുഴുവൻ സമ്പത്തും എനിക്ക് തികയില്ലായിരുന്നു.' മറ്റൊരു പണ്ഡിതൻ മിമ്പറിൽ ഇരിക്കുമ്പോൾ ഒരു ചോദ്യം ചോദിക്കപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം 'എനിക്കറിയില്ല' എന്ന് പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ ആരോ പറഞ്ഞു: 'മിമ്പർ അജ്ഞരായവർക്കുള്ളതല്ലല്ലോ.' അദ്ദേഹം മറുപടി നൽകി: 'എന്റെ അറിവിന്റെ ഉയരത്തിലാണ് ഞാൻ ഇവിടെ ഇരിക്കുന്നത്. എന്റെ അജ്ഞതയുടെ അളവിലാണ് ഞാൻ ഇരിക്കുന്നതെങ്കിൽ ഞാൻ ആകാശത്തോളം എത്തുമായിരുന്നു.' അല്ലാഹു ആദമിനോട് പറഞ്ഞു: 'അവർക്ക് ആ പേരുകൾ വിവരിച്ചുകൊടുക്കുക' (أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمائِهِمْ). തങ്ങൾക്ക് അറിവില്ലാത്തതും, തങ്ങളുടെ കഴിവുകൾക്ക് അതീതമാണെന്ന് അവർ തന്നെ സമ്മതിച്ചതുമായ കാര്യങ്ങൾ ആദം അലൈഹിസ്സലാം അവർക്ക് വിവരിച്ചുകൊടുത്തു. അപ്പോൾ അല്ലാഹു ചോദിച്ചു: 'ആകാശഭൂമികളിലെ അദൃശ്യകാര്യങ്ങൾ എനിക്കറിയാമെന്ന് ഞാൻ നിങ്ങളോട് പറഞ്ഞിട്ടില്ലേ?' (أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّماواتِ وَالْأَرْضِ). ഇത് അവർക്ക് ബോധ്യപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കാനുള്ള ചോദ്യമാണ്. മനുഷ്യന്റെ ശ്രേഷ്ഠതയും അറിവിന്റെ മഹത്വവും ഈ ആയത്തുകൾ വ്യക്തമാക്കുന്നു. മലക്കുകൾ

ആദമിനേക്കാൾ കൂടുതൽ ഇബാദത്ത് (عبادة) ചെയ്യുന്നവരാണെങ്കിലും, അറിവാണ് ഖിലാഫത്തിന് (خلافة) അടിസ്ഥാനമെന്ന് ഇത് തെളിയിക്കുന്നു. അറിവ് ഒരു വൃക്ഷം പോലെയും, ഇബാദത്ത് അതിന്റെ ഫലം പോലെയുമാണ്. മൗലാനാ റൂമി മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'സുലൈമാൻ നബിയുടെ മുദ്ര അറിവാണ്; ഈ ലോകം മുഴുവൻ ഒരു ശരീരമാണെങ്കിൽ, അതിന്റെ ആത്മാവ് അറിവാണ്.' പണ്ഡിതന്മാരെ കാണുന്നതും അവരോടൊപ്പം ഇരിക്കുന്നതും വലിയ പുണ്യമാണ്. അറിവ് തേടുന്നവർ നരകമോചനത്തിന് അർഹരാണ്. നജ്മുദ്ദീൻ കുബ്റാ റഹിമഹുള്ളാഹിന്റെ തഅ്വീലാത്തിൽ പറയുന്നത്, ആദമിന് പഠിപ്പിച്ചുകൊടുത്ത നാമങ്ങൾ മൂന്ന് തരത്തിലാണെന്നും, അതിൽ ആത്മീയവും മലകൂത്തിയുമായ ലോകങ്ങളുടെ രഹസ്യങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുന്നുവെന്നുമാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 34]

അല്ലാഹു മലക്കുകളോട് ആദമിനെ *(അലൈഹിസ്സലാം)* ആദരിക്കാൻ കൽപ്പിച്ച സന്ദർഭം ഓർക്കുക*.* അവർ ആദരപൂർവ്വം സുജൂദ് ചെയ്തു*.* എന്നാൽ ഇബ്ലീസ് അഹങ്കാരത്താൽ അതിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിന്നു*.* അവൻ സത്യനിഷേധികളിൽ *(كافرين)* ഉൾപ്പെട്ടവനായിത്തീർന്നു*.* ഈ സംഭവം സൂചിപ്പിക്കുന്നത്*,* അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനയ്ക്ക് വഴങ്ങാത്ത അഹങ്കാരം *(كبر)* ഹൃദയത്തെ അന്ധമാക്കുകയും*,* ആത്മീയമായ ഉന്നതിയിൽ നിന്ന് മനുഷ്യനെ താഴേക്ക് പതിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുമെന്നാണ്*.* മലക്കുകളുടെ സുജൂദ് ആദരവിനുള്ളതായിരുന്നു *(سجود تكريم),* ആരാധനയ്ക്കുള്ളതല്ല *(سجود عبادة).*

രണ്ടാമത്തെ വിഭാഗം ഭൗതിക വസ്തുക്കളുടെ നാമങ്ങളാണ് (اسماء الجسمانيات). ഇവയുടെ പദവി മലക്കുകളുടേതിനേക്കാൾ താഴെയാണ്. അതിനാൽ, മനുഷ്യന് ഇവയെക്കുറിച്ച് അറിവ് നൽകാൻ സാധിക്കും. കാരണം, മനുഷ്യനെ അപേക്ഷിച്ച് ഭൗതിക വസ്തുക്കൾ മൃഗങ്ങളെപ്പോലെയാണ്. മനുഷ്യൻ ഉന്നതനായതിനാൽ അവയുടെ അവസ്ഥകളെക്കുറിച്ച് അവന് വിവരിക്കാൻ കഴിയും. മൂന്നാമത്തെ വിഭാഗം ദൈവികമായ കാര്യങ്ങളാണ് (الآلهيات). ഇവയുടെ പദവി മലക്കുകളുടേതിനേക്കാൾ മുകളിലാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'അവർ തങ്ങളുടെ മുകളിൽ നിന്ന് തങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിനെ ഭയപ്പെടുന്നു'. അതിനാൽ, മനുഷ്യന് അവരെക്കുറിച്ച് വിവരിക്കാൻ സാധ്യമല്ല. അല്ലാഹു പഠിപ്പിച്ചതല്ലാതെ അതിനപ്പുറം വിവരിക്കാനും അവർക്ക് കഴിയില്ല. കാരണം, അത് അദൃശ്യമായ കാര്യമാണ് (غيب). അദൃശ്യലോകത്തേക്ക് (عـالم الغيـب) ഉയരാൻ അവർക്ക് കഴിയില്ല. അവർ മലകൂത്ത് (ملكـوت) ലോകത്തുള്ളവരാണ്, ജബറൂത്ത് (جـــبروت) ലോകത്തുള്ളവരല്ല. അവർക്ക് നിശ്ചിതമായ ഒരു സ്ഥാനമുണ്ട്, അത് അവർക്ക് മറികടക്കാൻ കഴിയില്ല. സിദ്റത്തുൽ

മുൻതഹയിൽ വെച്ച് ജിബ്രീൽ അലൈഹിസ്സലാം പറഞ്ഞതുപോലെ: 'ഞാൻ ഒരു വിരൽത്തുമ്പ് കൂടി അടുത്താൽ ഞാൻ കരിഞ്ഞുപോകും'. ആദം അലൈഹിസ്സലാം നാമങ്ങൾ പഠിപ്പിക്കാൻ പ്രത്യേകമായി തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടത് അദ്ദേഹം ലോകത്തിന്റെ സത്തയായതുകൊണ്ടാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആത്മാവ് ലോകമെന്ന വൃക്ഷത്തിന്റെ വിത്തും, ശരീരം ആ വൃക്ഷത്തിന്റെ ഫലവുമാണ്. അതുകൊണ്ടാണ് വൃക്ഷം പൂർത്തിയായ ശേഷം ഫലം ഉണ്ടാകുന്നതുപോലെ, പ്രപഞ്ചത്തിലെ എല്ലാ വസ്തുക്കളും സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട ശേഷം ആദം അലൈഹിസ്സലാമിനെ സൃഷ്ടിച്ചത്. ഫലം വൃക്ഷത്തിന്റെ എല്ലാ ഭാഗങ്ങളിലൂടെയും കടന്നുപോയി ഏറ്റവും മുകളിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നത് പോലെ, ആദം അലൈഹിസ്സലാം പ്രപഞ്ചമെന്ന വൃക്ഷത്തിന്റെ എല്ലാ ഭാഗങ്ങളിലൂടെയും കടന്നുപോയി. അതിലെ ഓരോ ഭാഗത്തും അദ്ദേഹത്തിന് ഗുണവും ദോഷവും നന്മയും തിന്മയുമുണ്ട്. അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തിന് നൽകിയ അറിവ് കൊണ്ട്, ആ ഗുണദോഷങ്ങൾക്ക് അനുയോജ്യമായ നാമങ്ങൾ അദ്ദേഹം ഓരോന്നിനും നൽകി. ഇത് അല്ലാഹു ആദം അലൈഹിസ്സലാമിന് നൽകിയ അറിവിന്റെ ഭാഗമാണ്, മലക്കുകൾക്ക് അത് അറിയില്ലായിരുന്നു. ആദം അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ പൂർണ്ണത എന്തെന്നാൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ നാമങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുണദോഷങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടാണ് വന്നത്. അദ്ദേഹം സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ അല്ലാഹു ഖാലിഖ് (സ്രഷ്ടാവ്) ആയി, അദ്ദേഹം റിസ്ഖ് നൽകപ്പെട്ടപ്പോൾ അല്ലാഹു റാസിഖ് (ഉപജീവനം നൽകുന്നവൻ) ആയി, അദ്ദേഹം അടിമയായപ്പോൾ അല്ലാഹു മഅ്ബൂദ് (ആരാധ്യൻ) ആയി, അദ്ദേഹം ദോഷമുള്ളവനായപ്പോൾ അല്ലാഹു സത്താർ (മറയ്ക്കുന്നവൻ) ആയി, അദ്ദേഹം പാപം ചെയ്തപ്പോൾ അല്ലാഹു ഗഫ്ഫാർ (പൊറുക്കുന്നവൻ) ആയി, അദ്ദേഹം തൗബ ചെയ്തപ്പോൾ അല്ലാഹു തവ്വാബ് (പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിക്കുന്നവൻ) ആയി, അദ്ദേഹം ഗുണം ലഭിച്ചപ്പോൾ അല്ലാഹു നാഫിഅ് (ഗുണം ചെയ്യുന്നവൻ) ആയി, അദ്ദേഹം ദോഷം ബാധിച്ചപ്പോൾ അല്ലാഹു ളാർ (ദോഷം വരുത്തുന്നവൻ) ആയി, അദ്ദേഹം അക്രമിയായപ്പോൾ അല്ലാഹു അദ്ൽ (നീതിമാൻ) ആയി, അദ്ദേഹം അക്രമിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ അല്ലാഹു മുൻതഖിം (പ്രതികാരം ചെയ്യുന്നവൻ) ആയി. ഇപ്രകാരം മറ്റുള്ളവയെയും കണക്കാക്കുക. 'ഇദ് ഖുൽനാ' (അതായത് മുഹമ്മദ് നബിയേ, നാം പറഞ്ഞ സന്ദർഭം ഓർക്കുക) 'ലിൽ മലായിക്കത്തി' (അതായത് എല്ലാ മലക്കുകളോടും, കാരണം അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'മലക്കുകൾ എല്ലാവരും കൂടി സുജൂദ് ചെയ്തു'). 'ഉസ്ജുദൂ ലി ആദമ' (ആദം അലൈഹിസ്സലാമിന് സുജൂദ് ചെയ്യുക). സുജൂദ് എന്നാൽ ഭാഷാപരമായി താഴ്മയോടെ കുനിയലാണ്. ശരീഅത്തിൽ ആരാധനയുടെ ഉദ്ദേശ്യത്തോടെ നെറ്റി തറയിൽ വെക്കലാണ്. ഇവിടെ കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടത് ആദരണീയമായ സുജൂദാണ് (സജ്ദത്തു തഹിയ്യ). യഥാർത്ഥത്തിൽ സുജൂദ് ചെയ്യപ്പെടേണ്ടവൻ അല്ലാഹു മാത്രമാണ്. ആദം അലൈഹിസ്സലാമിനെ സുജൂദിന്റെ ഖിബ്‌ലയാക്കിയത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പദവി ഉയർത്താനാണ്.

മുൻകാലങ്ങളിൽ അഭിവാദ്യത്തിനായുള്ള സുജൂദ് അനുവദനീയമായിരുന്നു. പിന്നീട് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അത് നിരോധിച്ചു. നമ്മുടെ സമുദായത്തിന്റെ അഭിവാദ്യം സലാം പറയലാണ്. മലക്കുകൾക്ക് ആദം അലൈഹിസ്സലാമിനെ സുജൂദ് ചെയ്യാൻ കൽപ്പിക്കുകയും, നമുക്ക് അല്ലാഹുവിനല്ലാതെ സുജൂദ് ചെയ്യരുതെന്ന് കൽപ്പിക്കുകയും ചെയ്തത് അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യമാണ്.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ ഈ ഭാഗം വിശദീകരിക്കുന്നത് ആദമിനോടുള്ള സുജൂദ് അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പന പ്രകാരമാണെന്നും, അത് ആദമിനോടുള്ള ആദരവ് (**سجود تعظيـــم**) ആണെന്നുമാണ്. മലക്കുകളുടെ ആരാധനയും അനുസരണയും അല്ലാഹുവിന്റെ മഹത്വത്തിന് വർദ്ധനവ് വരുത്തുന്നതല്ല, മറിച്ച് അത് മനുഷ്യർക്ക് പാഠമാകാനാണ്. ഒന്നാമതായി, മലക്കുകളെ മാതൃകയാക്കി അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ അനുസരിക്കാനും അഹങ്കാരം വെടിഞ്ഞ് ഇബ്‌ലീസിനെപ്പോലെ ശപിക്കപ്പെടാതിരിക്കാനും മനുഷ്യർക്ക് സാധിക്കുന്നു. രണ്ടാമതായി, അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യം കൊണ്ട് മലക്കുകൾ ഭൂമിയിലുള്ളവർക്ക് വേണ്ടി പാപമോചനം തേടുന്നു. മലക്കുകൾ പ്രകാശത്താൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടവരായതിനാൽ അവർക്ക് അനുസരണം സ്വാഭാവികമാണ്. ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാം ആണ് ആദ്യം സുജൂദ് ചെയ്തത്, അതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിന് വഹ്‌യ് എത്തിക്കുന്ന പദവി ലഭിച്ചു. ഇബ്‌ലീസ് അഗ്നിയാൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടവനായതിനാൽ അഹങ്കാരം അവന്റെ സ്വഭാവമായി മാറി. ഇബ്‌ലീസ് മലക്കുകളിൽ പെട്ടവനാണോ എന്നതിൽ പണ്ഡിതന്മാർക്കിടയിൽ രണ്ട് അഭിപ്രായങ്ങളുണ്ട്. ഒന്ന്, അവൻ മലക്കുകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടവനായിരുന്നതിനാൽ ഇതൊരു 'ഇസ്തിസ്നാഉ മുത്തസിൽ' (തുടർച്ചയായ ഒഴിവാക്കൽ) ആണ്. രണ്ട്, അവൻ ജിന്നുകളിൽ പെട്ടവനായതിനാൽ ഇത് 'ഇസ്തിസ്നാഉ മുൻഖതിഅ്' (വിച്ഛേദിക്കപ്പെട്ട ഒഴിവാക്കൽ) ആണ്. ഇബ്‌ലീസ് അഹങ്കാരം കാരണം സുജൂദ് ചെയ്യാൻ വിസമ്മതിക്കുകയും ആദമിന് നേരെ പുറംതിരിഞ്ഞു നിൽക്കുകയും ചെയ്തു.

അവർ സുജൂദിൽ വീഴുകയും നൂറു വർഷത്തോളം, ചില അഭിപ്രായപ്രകാരം അഞ്ഞൂറു വർഷത്തോളം ആ നിലയിൽ തുടരുകയും ചെയ്തു. അവർ തലയുയർത്തിയപ്പോൾ ഇബ്‌ലീസ് ഇപ്പോഴും അഹങ്കാരത്തോടെ നിൽക്കുന്നതാണ് കണ്ടത്. അവൻ തന്റെ പിഴവിൽ ഖേദിച്ചില്ല, അനുസരണത്തിലേക്ക് മടങ്ങാൻ തീരുമാനിച്ചതുമില്ല. എന്നാൽ മലക്കുകൾ അവനെ കണ്ടപ്പോൾ, അവർ അഹങ്കരിക്കാതെ അല്ലാഹുവിനോട് സുജൂദ് ചെയ്തു. അങ്ങനെ അവർക്ക് രണ്ട് സുജൂദുകൾ ലഭിച്ചു; ഒന്ന് ആദം നബി(അലൈഹിസ്സലാം)ക്ക് വേണ്ടിയുള്ള ആദരസൂചകമായ സുജൂദും, മറ്റൊന്ന് അല്ലാഹുവിനുള്ള ആരാധനാപരമായ സുജൂദും. ഇബ്‌ലീസ് ഇതൊക്കെ കണ്ടുനിൽക്കുകയായിരുന്നു. അല്ലാഹു അവന്റെ രൂപവും ഭാവവും അവസ്ഥയും അനുഗ്രഹങ്ങളും മാറ്റിമറിച്ചു. അവൻ ഏറ്റവും വികൃതമായ ഒന്നായി മാറി. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'തീർച്ചയായും ഒരു ജനത തങ്ങളുടെ അവസ്ഥയിൽ

മാറ്റം വരുത്തുന്നത് വരെ അല്ലാഹു അവരുടെ അവസ്ഥയിൽ മാറ്റം വരുത്തുന്നതല്ല' (സൂറത്തു റഅ്ദ്: 11). ചില പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു, അവനെ പന്നിയുടെ ശരീരവും കുരങ്ങിന്റെ മുഖവുമുള്ളവനായി അല്ലാഹു മാറ്റി. ശൈത്താനു സന്തതികളുണ്ട്. സാധാരണഗതിയിൽ രൂപം മാറ്റപ്പെട്ടവർക്ക് സന്തതികളുണ്ടാകാറില്ലെങ്കിലും, അവൻ അന്ത്യനാൾ വരെ സമയം ചോദിച്ചതുകൊണ്ട് അവന് സന്തതികളുണ്ടായി. ഒരു റിപ്പോർട്ടിൽ കാണാം: അല്ലാഹു അവനോട് പറഞ്ഞു, 'ആദം നബി(അലൈഹിസ്സലാം)യുടെ ഖബറിന് സുജൂദ് ചെയ്യുക, നിന്റെ പാപം ഞാൻ പൊറുക്കാം.' അപ്പോൾ അവൻ പറഞ്ഞു, 'അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശരീരത്തിന് ഞാൻ സുജൂദ് ചെയ്തില്ല, പിന്നെങ്ങനെയാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഖബറിന് സുജൂദ് ചെയ്യുക?' അന്ത്യനാളിൽ അല്ലാഹു അവനെ നരകത്തിൽ നിന്ന് പുറത്തുകൊണ്ടുവരുമെന്നും, ആദം നബി(അലൈഹിസ്സലാം)യെ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് കൊണ്ടുവരുമെന്നും, എന്നിട്ട് അവനോട് ആദം നബിക്ക് സുജൂദ് ചെയ്യാൻ കൽപ്പിക്കുമെന്നും, അവൻ അത് നിരസിക്കുമെന്നും, അങ്ങനെ അവൻ വീണ്ടും നരകത്തിലേക്ക് മടങ്ങുമെന്നും റിപ്പോർട്ടുകളിലുണ്ട്. 'അവൻ അവിശ്വാസികളിൽ പെട്ടവനായിരുന്നു' (സൂറത്തുൽ ബഖറ: 34) എന്നതിന്റെ അർത്ഥം, അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവിൽ അവൻ അവിശ്വാസിയായിരുന്നു എന്നാണ്. അഹങ്കാരം കാരണം അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനയെ അവൻ നിന്ദിച്ചു. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനയെ ചോദ്യം ചെയ്യുകയോ അതിൽ അഹങ്കരിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നത് അവിശ്വാസത്തിലേക്ക് നയിക്കും. അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിയിൽ അന്ത്യം എങ്ങനെയാണോ, അതാണ് ഒരാളുടെ യഥാർത്ഥ അവസ്ഥ. അതിനാൽ വിശ്വാസി തന്റെ അന്ത്യം നന്നാക്കാൻ സൽകർമ്മങ്ങളിൽ മുഴുകണം. റാബിഅത്തുൽ അദവിയ്യ(റഹിമഹുള്ളാഹ്) സൂഫിയായ സുഫ്യാൻ അസ്സൗരി(റഹിമഹുള്ളാഹ്)യോട് പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങൾ എണ്ണപ്പെട്ട ദിവസങ്ങളാണ്. ഓരോ ദിവസവും കടന്നുപോകുമ്പോൾ നിങ്ങളുടെ ജീവിതത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം നഷ്ടപ്പെടുന്നു. അതിനാൽ സമയം പാഴാക്കാതെ സൽകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുക.'

[سورة البقرة (2) : الآيات 35 إلى 39]

അല്ലാഹു ആദമിനോടും (അലൈഹിസ്സലാം) അദ്ദേഹത്തിന്റെ പത്നിയോടും കൽപ്പിച്ചു: 'നിങ്ങൾ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ വസിക്കുകയും അതിലെ വിഭവങ്ങൾ ആഗ്രഹിക്കുന്നിടത്തോളം സുഖമായി ആസ്വദിക്കുകയും ചെയ്യുക. എന്നാൽ ഈ വൃക്ഷത്തെ നിങ്ങൾ സമീപിക്കരുത്; അങ്ങനെ ചെയ്താൽ നിങ്ങൾ അക്രമികളിൽ (ظالمين) ഉൾപ്പെട്ടുപോകും.' എന്നാൽ പിശാച് അവരെ വഴിതെറ്റിക്കുകയും അവർ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് പുറത്താക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു. അല്ലാഹു പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങൾ ഭൂമിയിലേക്ക് ഇറങ്ങിപ്പോവുക, നിങ്ങൾ പരസ്പരം ശത്രുക്കളായിരിക്കും.' പിന്നീട് ആദം (അലൈഹിസ്സലാം) തന്റെ റബ്ബിൽ നിന്ന് ചില വചനങ്ങൾ (كلمات) സ്വീകരിക്കുകയും, അവയിലൂടെ അല്ലാഹുവിനോട് പശ്ചാത്താപം (توبة) തേടുകയും ചെയ്തു. അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തിന്റെ പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിച്ചു. തീർച്ചയായും അവൻ പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിക്കുന്നവനും കരുണാനിധിയുമാണ്.

മരണത്തിന് മുൻപായി നിന്റെ ആത്മീയ യാത്രയ്ക്കുള്ള ഒരുക്കങ്ങൾ നടത്തുക. നരച്ച മുടി മരണത്തിന്റെ മുന്നോടിയാണ്. യാത്രയുടെ സമയം അടുത്തിരിക്കുന്നു, അതിനാൽ ശാശ്വതമായ ഭവനത്തിൽ (دار المقـــام) ഇറങ്ങാൻ തയ്യാറെടുക്കുക. ഹസൻ റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: 'ആദം സന്തതിയേ, ഒരു വർഷത്തെ ഭാരം ഒരു ദിവസത്തേക്ക് ചുമത്തരുത്. ഇന്നത്തെ ദിവസത്തെ ആവശ്യങ്ങൾ ഇന്നത്തെ ദിവസം കൊണ്ട് മതിയാകും. ആ വർഷം നിന്റെ ആയുസ്സിൽ ഉള്ളതാണെങ്കിൽ, അല്ലാഹു നിനക്കുള്ള റിസ്ഖ് (رزق) എത്തിച്ചുതരും. ഇനി അത് നിന്റെ ആയുസ്സിൽ ഇല്ലെങ്കിൽ, നിനക്കുള്ളതല്ലാത്ത കാര്യത്തിന് നീ എന്തിനാണ് അലയുന്നത്?' അബൂദർദാഅ് റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറയുന്നു: 'സൂര്യൻ ഉദിക്കുമ്പോഴെല്ലാം അതിന്റെ ഇരുവശത്തുമായി രണ്ട് മലക്കുകൾ വിളിച്ചുപറയും - മനുഷ്യരും ജിന്നുകളും ഒഴികെ മറ്റെല്ലാവരും അത് കേൾക്കുന്നു - 'ജനങ്ങളേ, നിങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിലേക്ക് വേഗത്തിൽ വരിക. കുറവാണെങ്കിലും മതിയാകുന്നതാണ്, അധികമായി ലഭിച്ച് അശ്രദ്ധയിലാക്കുന്നതിനേക്കാൾ ഉത്തമം.' സൂര്യൻ അസ്തമിക്കുമ്പോഴും ആ മലക്കുകൾ വിളിച്ചുപറയും: 'അല്ലാഹുവേ, ദാനം ചെയ്യുന്നവന് നീ പകരം നൽകേണമേ, പിശുക്ക് കാണിക്കുന്നവന് നീ നാശം നൽകേണമേ.' മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'നീ സത്യമാർഗ്ഗത്തിൽ അപ്പം നൽകിയാൽ, നിനക്ക് അപ്പം നൽകപ്പെടും; നീ സത്യമാർഗ്ഗത്തിൽ ജീവൻ നൽകിയാൽ, നിനക്ക് ജീവൻ നൽകപ്പെടും.' അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'ആദം, നീയും നിന്റെ ഇണയും സ്വർഗ്ഗത്തിൽ വസിക്കുക.' ഖുർതുബി റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ തഫ്സീറിൽ പറയുന്നു: ഇബ്ലീസിനെ അല്ലാഹു പുറത്താക്കി എന്നതിൽ അഭിപ്രായവ്യത്യാസമില്ല. അവനെ പുറത്താക്കിയ ശേഷമാണ്

ആദമിനോട് സ്വർഗ്ഗത്തിൽ വസിക്കാൻ കൽപ്പിച്ചത്. 'വസിക്കുക' (اسكن) എന്നാൽ അവിടെ സ്ഥിരതാമസമാക്കുക എന്നാണ് അർത്ഥം. 'നിന്റെ ഇണ' (زوجك) എന്നത് ഹവ്വ (حواء) ആണ്. ആദമിനെ അഭിസംബോധന ചെയ്തത് അദ്ദേഹം തന്നെയാണ് പ്രധാനി എന്നതുകൊണ്ടാണ്. സ്വർഗ്ഗം (الجنـــة) എന്നത് പ്രതിഫലത്തിന്റെ ഭവനമാണ്. ചില മുഅ്തസിലുകൾ വാദിക്കുന്നത് പോലെ അതൊരു സാധാരണ തോട്ടമല്ല. ഹവ്വയെ സൃഷ്ടിച്ചത് സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതിന് മുൻപാണോ ശേഷമാണോ എന്നതിൽ പണ്ഡിതന്മാർക്കിടയിൽ അഭിപ്രായവ്യത്യാസമുണ്ട്. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുമാ പറയുന്നു, സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ച ശേഷമാണ്. ഇബ്നു മസ്ഊദ് റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറയുന്നു, ആദം സ്വർഗ്ഗത്തിൽ തനിച്ചായപ്പോൾ അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തെ ഉറക്കി, ഇടത് വശത്തെ വാരിയെല്ലിൽ നിന്ന് ഹവ്വയെ സൃഷ്ടിച്ചു. ആദമിന്റെ ശരീരത്തിൽ കുറവ് സംഭവിച്ചു എന്ന് ഇതിനെ കാണേണ്ടതില്ല, മറിച്ച് അത് അദ്ദേഹത്തിന് ആശ്വാസവും ഇണയുമായിത്തീരുകയാണ് ചെയ്തത്. ആദം ഉണർന്നപ്പോൾ ഹവ്വയെ കണ്ടു. എന്തുകൊണ്ട് ഹവ്വ എന്ന് പേര് വന്നു എന്നതിന് പല കാരണങ്ങൾ പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ അത്ഭുതകരമായ സൃഷ്ടിപ്പിന്റെ വൈവിധ്യം നോക്കൂ: പിതാവില്ലാതെ ഹവ്വ, മാതാവില്ലാതെ ഈസാ അലൈഹിസ്സലാം, മാതാപിതാക്കളോടെ മനുഷ്യർ, മാതാപിതാക്കളില്ലാതെ ആദം അലൈഹിസ്സലാം. അല്ലാഹുവിന്റെ കഴിവ് എത്ര മഹത്തരമാണ്!

അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടിപ്പിന്റെ അത്ഭുതങ്ങൾ ബുദ്ധിയെ അമ്പരപ്പിക്കുന്നതാണ്. അല്ലാഹു ഹവ്വയെ (حـــواء) സൃഷ്ടിച്ചത് അഗാധമായ യുക്തിയുടെ (حكمـــة) അടിസ്ഥാനത്തിലാണ്. ആദം അലൈഹിസ്സലാമിന് തന്റെ വർഗ്ഗത്തിൽ പെട്ട ഒരാൾ കൂടെയുണ്ടാവുക എന്നതിലൂടെ ഏകാന്തത അകറ്റാനും, കാലത്തിന്റെ ഒഴുക്കിൽ അന്ത്യനാൾ വരെ മനുഷ്യവംശം നിലനിൽക്കാനും വേണ്ടിയാണിത്. പ്രവാചകന്മാരുടെ നിയോഗവും, നിയമസംഹിതകളുടെ ആവിർഭാവവും, അല്ലാഹുവിനെ അറിയുക എന്ന പരമമായ ലക്ഷ്യവും സാക്ഷാത്കരിക്കപ്പെടുന്നത് ഈ വംശപരമ്പരയിലൂടെയാണ്. വിവാഹജീവിതത്തിൽ മതപരവും ലൗകികവും പാരത്രികവുമായ നിരവധി ഗുണങ്ങളുണ്ട്. ഖുർആനിൽ പരാമർശിക്കപ്പെട്ട പ്രവാചകന്മാരെല്ലാം വിവാഹിതരായിരുന്നു. യഹ്‌യാ അലൈഹിസ്സലാം വിവാഹം കഴിച്ചത് സുന്നത്തിനെ ഉയർത്തിപ്പിടിക്കാനാണ്, എന്നാൽ ആ കാലഘട്ടത്തിലെ നിയമപ്രകാരം അദ്ദേഹം ലൈംഗികബന്ധത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടിരുന്നില്ല, അതുകൊണ്ടാണ് അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തെ 'ഹസൂർ' (حصورا - സംയമനമുള്ളവൻ) എന്ന് വിശേഷിപ്പിച്ചത്. ഇസ്‌ലാമിക പാരമ്പര്യത്തിൽ, ആദം അലൈഹിസ്സലാം മുതൽ നിലനിൽക്കുന്നതും സ്വർഗ്ഗത്തിലും തുടരുന്നതുമായ രണ്ട് കാര്യങ്ങൾ ഈമാനും (إيمـــان) വിവാഹവുമാണ് (نكـــاح). വിവാഹിതനായ ഒരാളുടെ ആരാധന അവിവാഹിതനേക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠമാണ്. വിവാഹം വംശവർദ്ധനവിനും വ്യഭിചാരത്തിൽ

നിന്നുള്ള സംരക്ഷണത്തിനും കാരണമാകുന്നു. എന്നാൽ, കാലത്തിന്റെ അന്ത്യത്തിൽ അവിവാഹിതനായി കഴിയുന്നത് അനുവദനീയമാകുന്ന ഒരു കാലം വരുമെന്ന് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. 'സ്വർഗ്ഗത്തിലെ ഫലങ്ങൾ നിങ്ങൾ ആസ്വദിക്കുക' (وَكُلَا مِنْهَا) എന്ന കൽപ്പനയിൽ ആദം അലൈഹിസ്സലാമും ഹവ്വയും തുല്യരാണ്. എന്നാൽ വിലക്കപ്പെട്ട വൃക്ഷത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം, അതിലേക്ക് അടുക്കരുത് (لا تَقْرَبا) എന്ന് അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു. സൂഫീ പണ്ഡിതന്മാരുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ, ആ വൃക്ഷം ഗോതമ്പ് (سنبلة) ആകാനാണ് സാധ്യത കൂടുതൽ. കാരണം, മനുഷ്യവംശം ഈ ലോകത്ത് പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടത് ഗോതമ്പിന്റെ കാലഘട്ടത്തിലാണ്. ഏതായാലും, ആ വൃക്ഷത്തെ കൃത്യമായി നിർവചിക്കാതിരിക്കുന്നതാണ് ഉചിതം, കാരണം അതിനെക്കുറിച്ച് വ്യക്തമായ പ്രമാണങ്ങളില്ല. അതിൽ നിന്ന് ഭക്ഷിക്കുന്നത് അക്രമികളിൽ (ظالمين) ഉൾപ്പെടാൻ കാരണമാകും.

അനന്തരം പിശാച് അവരെ ***(**ആദമിനെയും ഹവ്വയെയും**)*** അവിടെ നിന്ന് വഴുതിപ്പോകാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുകയും*,* അവർ അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന സുഖസൗകര്യങ്ങളിൽ നിന്ന് അവരെ പുറത്താക്കുകയും ചെയ്തു*.* അപ്പോൾ നാം അവരോട് കൽപ്പിച്ചു*:* *'*നിങ്ങൾ ഭൂമിയിലേക്ക് ഇറങ്ങിപ്പോവുക*.* നിങ്ങളിൽ ചിലർ ചിലർക്ക് ശത്രുക്കളാണ്*.* ഭൂമിയിൽ നിങ്ങൾക്ക് ഒരു നിശ്ചിത കാലം വരെ താമസിക്കാനും ജീവിതവിഭവങ്ങൾ ആസ്വദിക്കാനും അവസരമുണ്ട്*.'* റൂഹുൽ ബയാൻ എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് വിശദീകരിക്കുന്നത് പോലെ*,* ഇവിടെ *'*വഴുതിപ്പോകാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചു*'* ***(فأزلهما)*** എന്നത് പിശാച് അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ ദുർബോധനം നൽകി അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അനുസരണത്തിൽ നിന്ന് അവരെ വ്യതിചലിപ്പിച്ചു എന്നാണ്*.* സ്വർഗ്ഗത്തിലെ ആത്മീയമായ ഉന്നതിയിൽ നിന്ന് ***(مقام القرب)*** അവർക്ക് താഴേക്ക് ഇറങ്ങേണ്ടി വന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ അനിവാര്യമായ വിധി ***(قضاء)*** പ്രകാരമാണ്*.* ഭൂമിയിലെ ഈ ജീവിതം ഒരു പരീക്ഷണശാലയാണ്*.* ഇവിടെ മനുഷ്യൻ തന്റെ ശത്രുവായ പിശാചിനെതിരെ നിരന്തരമായ ജാഗ്രത പുലർത്തേണ്ടതുണ്ട്*.* അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്താൽ അവർക്ക് ലഭിച്ച ഈ ഭൂമിയിലെ വാസം ഒരു നിശ്ചിത കാലയളവ് ***(متاع إلى حين)*** മാത്രമാണ്*.* ഇത് വിശ്വാസിക്ക് ഓർമ്മപ്പെടുത്തുന്നത്*,* ഈ ലോകം ശാശ്വതമല്ലെന്നും*,* യഥാർത്ഥ ഭവനം അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യമാണെന്നുമാണ്*.*

തങ്ങളുടെ ആത്മാക്കളെ പാപങ്ങൾ കൊണ്ട് ദ്രോഹിക്കുകയോ, അന്തസ്സിനും അനുഗ്രഹങ്ങൾക്കും ഭംഗം വരുത്തുന്ന കാര്യങ്ങളിൽ ഏർപ്പെട്ട് തങ്ങളുടെ പദവി കുറയ്ക്കുകയോ, അല്ലാഹുവിന്റെ അതിരുകൾ ലംഘിക്കുകയോ ചെയ്തവരാണ് അവർ. ഇമാം ഖുർത്വുബി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: 'ഈ മരത്തോട് അടുക്കരുത് (ولا تقربا) എന്ന വചനം അവർ പിഴവിലേക്ക് വീഴുമെന്നും സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് പുറത്താക്കപ്പെടുമെന്നും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. സ്വർഗ്ഗത്തിലെ താമസം ശാശ്വതമല്ല എന്നതിന്റെ തെളിവ് 'ഭൂമിയിൽ ഞാൻ ഒരു പ്രതിനിധിയെ (خلافة) നിശ്ചയിക്കാൻ പോകുന്നു' എന്ന അല്ലാഹുവിന്റെ വചനമാണ്. ശൈഖ് നജ്മുദ്ദീൻ ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: അല്ലാഹു ആദം അലൈഹിസ്സലാമിനോട് നടത്തിയത് ഒരു പരീക്ഷണത്തിന്റെ (ابتــــلاء) സംഭാഷണമായിരുന്നു. ആ വിലക്ക് ഒരു പ്രിയപ്പെട്ടവനോടുള്ള വാത്സല്യം കലർന്ന താക്കീതായിരുന്നു. 'ആദമേ, സ്വർഗ്ഗത്തിലെ സകലതും നിനക്ക് അനുവദനീയമാണ്, ഈ മരം ഒഴികെ' എന്ന് അല്ലാഹു പറഞ്ഞു. അത് സ്നേഹത്തിന്റെയും അറിവിന്റെയും മരമായിരുന്നു. സ്നേഹം പരീക്ഷണങ്ങളുടെ വാഹനമാണ്. മനുഷ്യൻ തടയപ്പെട്ട കാര്യങ്ങളിൽ അതീവ

താല്പര്യം കാണിക്കുന്നവനാണ്. ആദം അലൈഹിസ്സലാം ഹവ്വയോടും സ്വർഗ്ഗത്തോടും ഇണങ്ങിനിന്നെങ്കിലും, ആ മരത്തോട് മാത്രം ഒരു പ്രത്യേക ആകർഷണം തോന്നി. അത് ഹൃദയത്തിന്റെ ആഗ്രഹമായിരുന്നു. ആ മരത്തിൽ നിന്ന് ഭക്ഷിച്ചതോടെ ഖിലാഫത്തിന്റെയും സ്നേഹത്തിന്റെയും പരീക്ഷണത്തിന്റെയും രഹസ്യങ്ങൾ വെളിപ്പെട്ടു. അല്ലാഹുവിന്റെ സൗന്ദര്യത്തിന്റെയും പ്രതാപത്തിന്റെയും നാമങ്ങളായ തവ്വാബ് (التواب - പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിക്കുന്നവൻ), ഗഫൂർ (الغفور - പാപങ്ങൾ പൊറുക്കുന്നവൻ), അഫ്വ് (العفو - വിട്ടുവീഴ്ച ചെയ്യുന്നവൻ), ഖഹ്ഹാർ (القهار - സർവ്വാധിപതി), സത്താർ (الستار - പാപങ്ങൾ മറയ്ക്കുന്നവൻ) എന്നിവയുടെ പ്രഭാവം അവിടെ തെളിഞ്ഞു. ചുരുക്കത്തിൽ, ആദം അലൈഹിസ്സലാം ആ മരത്തിൽ നിന്ന് ഭക്ഷിക്കുമെന്ന് അല്ലാഹുവിന് അറിയാമായിരുന്നു. ആ ഭക്ഷണം ഒരു പാപമായി മാറുകയും, അതിലൂടെ പശ്ചാത്താപവും (توبة) സ്നേഹവും പാപക്കറയിൽ നിന്നുള്ള ശുദ്ധീകരണവും (طهارة) ഉണ്ടാകാൻ വേണ്ടിയാണ് അല്ലാഹു അത് വിലക്കിയത്. 'തീർച്ചയായും അല്ലാഹു പശ്ചാത്തപിക്കുന്നവരെയും ശുദ്ധിയുള്ളവരെയും സ്നേഹിക്കുന്നു' എന്ന് അല്ലാഹു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. അങ്ങനെ ആ വിലക്ക് മറവിയിലൂടെയുള്ള ഒരു പാപത്തിലേക്കും, തുടർന്ന് പശ്ചാത്താപത്തിലേക്കും, അതിലൂടെ അല്ലാഹുവിന്റെ സ്നേഹത്തിലേക്കും, ഒടുവിൽ ശുദ്ധീകരണത്തിലേക്കും നയിച്ചു. 'അല്ലാഹു ഒരു അടിമയെ സ്നേഹിച്ചാൽ പാപം അവനെ ഉപദ്രവിക്കില്ല' എന്ന വചനം ഇതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അതായത്, അല്ലാഹു അവനെ പാപത്തിൽ നിന്ന് സംരക്ഷിക്കുന്നു, ഇനി സംഭവിച്ചാൽ തന്നെ അവനെ പശ്ചാത്താപത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നു. ആദം അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ ആ വീഴ്ച ഒരു 'തൻസീഹ്' (ഉയരതയുടെ) വീഴ്ചയായിരുന്നു. 'നന്മയുള്ളവരുടെ പുണ്യങ്ങൾ സാമീപ്യം ലഭിച്ചവരുടെ പാപങ്ങളാകുന്നു' (حسنات الأبرار سيآت المقربين) എന്ന തത്വം ഇവിടെ പ്രസക്തമാണ്. നമ്മുടെ ത്വരീഖത്തിന്റെ ആചാര്യനായ ശൈഖ് ഹിദായി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കുള്ള ക്ഷണം എന്നത് മനുഷ്യന്റെ ഉള്ളിലെ ആത്മാവിന്റെ (روح) പദവിയിലേക്കുള്ള ക്ഷണമാണ്. 'ആദമേ' എന്ന് വിളിച്ചത് മനുഷ്യന്റെ ഹൃദയത്തെയാണ്. 'നീയും നിന്റെ ഇണയും' എന്നത് മനുഷ്യന്റെ നഫ്സിനെ (نفس) സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ആത്മാവിൽ ആരാധനകൾ കൊണ്ട് വസിക്കുക. 'അതിൽ നിന്ന് ഇഷ്ടമുള്ളിടത്ത് നിന്ന് ഭക്ഷിക്കുക' എന്നത് അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള അറിവുകളെ (معارف) സൂചിപ്പിക്കുന്നു. 'ഈ മരത്തോട് അടുക്കരുത്' എന്നത് വിരോധങ്ങളെ (مخالفة) സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഈ വചനം ലോകാവസാനം വരെയുള്ള മനുഷ്യർക്കുള്ളതാണ്. അതിനാൽ വിശ്വാസി ആരാധനകൾ കൊണ്ട് അല്ലാഹുവിലേക്ക് ഉയരുകയും പാപങ്ങളിൽ നിന്ന് അകന്നുനിൽക്കുകയും വേണം. ശൈഖ് സഅ്ദി റഹിമഹുല്ലാഹ് മസ്നവിയിൽ പാടിയതുപോലെ, കർമ്മങ്ങൾ കൊണ്ട് നിന്റെ ആത്മാവിനെ പ്രകാശിപ്പിക്കുക, അപ്പോൾ നിന്റെ സേവനം എളുപ്പമാകും. ശൈത്താൻ അവരെ വഴിതെറ്റിച്ചു (فأزلهما) എന്നത് അവരെ

സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് അകറ്റി എന്നാണ് അർത്ഥം. ശൈത്താൻ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചോ എന്ന ചോദ്യത്തിന്, മലക്കുകളെപ്പോലെ ആദരണീയനായിട്ടല്ല, മറിച്ച് ആദം അലൈഹിസ്സലാമിനെ പരീക്ഷിക്കാൻ വേണ്ടിയാണ് അവൻ അവിടെ എത്തിയത് എന്ന് മറുപടി പറയാം.

ഇബ്ലീസിന്റെ ലക്ഷ്യം ആദം നബി(അലൈഹിസ്സലാം)യെ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് പുറത്താക്കുക എന്നതായിരുന്നില്ല, മറിച്ച് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉന്നതമായ പദവിയിൽ നിന്ന് താഴെയിറക്കുകയും, താൻ അകറ്റപ്പെട്ടതുപോലെ അദ്ദേഹത്തെയും അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യത്തിൽ നിന്ന് അകറ്റുക എന്നതുമായിരുന്നു. എന്നാൽ അവന്റെ ആ ഉദ്ദേശ്യം സഫലമായില്ല. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'അനന്തരം അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തിന്റെ പശ്ചാത്താപം (തൗബ) സ്വീകരിക്കുകയും അദ്ദേഹത്തിന് നേർവഴി കാണിച്ചുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തു'. ശൈഖ് സദ്റുദ്ദീൻ(ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) 'അൽ-ഫുകൂക്' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറയുന്നു: 'ഇബ്ലീസിന്റെ വാക്കുകൾ കേട്ടപ്പോൾ ആദം നബി(അലൈഹിസ്സലാം)യും ഹവ്വ(അലൈഹിസ്സലാം)യും അവനെ വിശ്വസിച്ചുപോയി. ഈ സംഭവത്തിൽ രണ്ട് സങ്കീർണ്ണമായ വിഷയങ്ങളുണ്ട്. ബാഹ്യവും ആന്തരികവുമായ വിജ്ഞാനമുള്ള ആരെങ്കിലും ഇതിന് മറുപടി നൽകുന്നത് ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. ഒന്ന്, മലക്കുകൾ മുഴുവൻ ആദം നബി(അലൈഹിസ്സലാം)ക്ക് സുജൂദ് ചെയ്തതും, നാമങ്ങളുടെ വിജ്ഞാനവും ഖിലാഫത്തും അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തിന് നൽകിയതും കണ്ടറിഞ്ഞ ശേഷവും, എങ്ങനെയാണ് അദ്ദേഹം ഇബ്ലീസിന്റെ വാക്കുകൾ കേട്ട് ആ തെറ്റ് ചെയ്തത്? രണ്ട്, സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചവർക്ക് അവിടെ നിന്ന് പുറത്തുപോകേണ്ടി വരില്ലെന്നും, സ്വർഗ്ഗലോകം നാശത്തെ സ്വീകരിക്കുന്നതല്ലെന്നും അദ്ദേഹം എങ്ങനെ അറിഞ്ഞില്ല? ഇതിൽ നിന്ന് വ്യക്തമാകുന്നത്, ആദം നബി(അലൈഹിസ്സലാം) ഉണ്ടായിരുന്ന സ്വർഗ്ഗം, ആകാശഭൂമികൾക്ക് തുല്യമായ വിസ്താരമുള്ളതും അർശ് (عرش) മേൽക്കൂരയായതുമായ ആത്യന്തിക സ്വർഗ്ഗമല്ല എന്നാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'മുറിയാത്ത പ്രതിഫലം' (عطاء غير مجذوذ). ആദം നബി(അലൈഹിസ്സലാം)യുടെ അവസ്ഥ, അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹം ഉപേക്ഷിച്ച് താഴ്ന്നതിനെ തിരഞ്ഞെടുത്ത ബനൂ ഇസ്രായേല്യരുടെ അവസ്ഥയ്ക്ക് സമാനമാണ്. അല്ലാഹു മനുഷ്യനെ ആദ്യം തന്നെ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ സൃഷ്ടിക്കാതെ ദുനിയാവിലേക്ക് അയച്ചതിന്റെ യുക്തി, സ്വർഗ്ഗത്തിന്റെ വില മനസ്സിലാക്കാനും, അല്ലാഹുവിന്റെ ജമാലിന്റെയും (സൗന്ദര്യം) ജലാലിന്റെയും (പ്രതാപം) ഗുണങ്ങൾ മനുഷ്യനിൽ പ്രകടമാകാനുമാണ്. ആദം നബി(അലൈഹിസ്സലാം) സ്വർഗ്ഗത്തിൽ തന്നെ തുടർന്നിരുന്നെങ്കിൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രതാപപരമായ വെളിപ്പെടുത്തലുകൾ (تجليات قهرية) അദ്ദേഹത്തിൽ പ്രകടമാകുമായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം ദുനിയാവിലേക്ക് വന്നത്, പൂർണ്ണത പ്രാപിച്ച് വീണ്ടും സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്ക് മടങ്ങാനാണ്. അവിടുത്തെ വംശപരമ്പരയിൽ നിന്ന്

സയ്യിദുൽ മുർസലീൻ(സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) ജനിക്കണമെന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ നിശ്ചയമായിരുന്നു.

ശൈഖ് (റഹിമഹുള്ളാഹ്) ആ നിരീശ്വരവാദിയുടെ ചോദ്യത്തിലെ അന്തർലീനമായ ഉദ്ദേശ്യം പെട്ടെന്നുതന്നെ ഗ്രഹിക്കുകയും അതിന് മറുപടി നൽകുകയും ചെയ്തു: 'ആദമിനെ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് പുറത്താക്കിയത് നീയാണ്. കാരണം, നിന്റെ പിതാമഹന്മാരുടെ പരമ്പരയിൽ അവിശ്വാസത്തിന്റെയും (إلحاد) നാശത്തിന്റെയും വിത്തുകൾ നീ വഹിച്ചിരുന്നു. നമ്മുടെ പിതാവായ ആദം (അലൈഹിസ്സലാം) പുറത്താക്കപ്പെട്ടിരുന്നില്ലെങ്കിൽ, നിന്നെപ്പോലെയുള്ള നിരീശ്വരവാദികളും പാപികളും സ്വർഗ്ഗത്തിൽ തന്നെ തുടരുമായിരുന്നു. അതിനാൽ, സത്യത്തിന്റെ അനിവാര്യമായ ഔന്നത്യം (غـيرة الحــق) അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുറത്താക്കലിനെ ആവശ്യപ്പെട്ടു.' അബൂ മദ്‌യൻ (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) വിനോട് ആദം (അലൈഹിസ്സലാം) ഭൂമിയിലേക്ക് ഇറക്കപ്പെട്ടതിനെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'തന്റെ വംശപരമ്പരയിൽ മുഹമ്മദ് (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) എന്ന മഹാൻ ജനിക്കുമെന്ന് ആദം (അലൈഹിസ്സലാം) അറിഞ്ഞിരുന്നെങ്കിൽ, അദ്ദേഹം ആ വൃക്ഷത്തിന്റെ ഫലം മാത്രമല്ല, അതിന്റെ കൊമ്പുകൾ പോലും തിന്നുകയും, മുഹമ്മദീയ പൂർണ്ണതയും (الكمـال المحمـدي) അഹ്മദീയ സൗന്ദര്യവും (الجمــال الأحمــدي) വെളിപ്പെടുത്താൻ ഭൂമിയിലേക്ക് വേഗത്തിൽ ഇറങ്ങുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നു.' ഖലീലുല്ലാഹ് (അലൈഹിസ്സലാം) അല്ലാഹുവിനോട് ചോദിച്ചു: 'നാഥാ, നീ എന്തിനാണ് ആദമിനെ പുറത്താക്കിയത്?' അല്ലാഹു മറുപടി നൽകി: 'പ്രിയപ്പെട്ടവന്റെ അവഗണന (جفـاء الحـبيب) എത്ര കഠിനമാണെന്ന് നീ അറിഞ്ഞില്ലേ?' ജല്വത്തിയ്യ ത്വരീഖത്തിന്റെ ശൈഖ് അഫ്താദെ അഫന്ദി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറയുന്നത്, ആദം (അലൈഹിസ്സലാം) താൻ നിലനിന്നിരുന്നതിനേക്കാൾ ഉയർന്ന തൗഹീദിന്റെ (توحيد) ഒരു പദവി കണ്ടു, അത് ലഭിക്കാൻ അദ്ദേഹം ആഗ്രഹിച്ചു. അല്ലാഹു പറഞ്ഞു: 'കരച്ചിലിലൂടെയല്ലാതെ നിനക്ക് അവിടെയെത്താനാവില്ല.' സ്വർഗ്ഗം സന്തോഷത്തിന്റെ സ്ഥലമാണ്, കരച്ചിലിന്റേതല്ല. അതിനാൽ അദ്ദേഹം ഭൂമിയിലേക്ക് ഇറങ്ങാൻ ആഗ്രഹിച്ചു. ആദമിനെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം അതൊരു തെറ്റായി കണക്കാക്കപ്പെട്ടത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പദവിയുടെ ഔന്നത്യം മൂലമാണ്. 'നന്മയുള്ളവരുടെ പുണ്യങ്ങൾ സാമീപ്യം ലഭിച്ചവരുടെ പാപങ്ങളാണ്' (حسنات الأبرار سيآت المقربيـن) എന്ന തത്വം ഇവിടെ പ്രസക്തമാണ്. ശൈഖ് നജ്മുദ്ദീൻ (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) പറയുന്നു: ആദം (അലൈഹിസ്സലാം) മലക്കുകൾ സുജൂദ് ചെയ്തവനും, ആദരവിന്റെ കിരീടം ധരിച്ചവനും, സന്തോഷത്തിന്റെ വസ്ത്രം അണിഞ്ഞവനുമായിരുന്നു. എന്നാൽ വിധി (قضـاء) വന്നപ്പോൾ ലോകം അദ്ദേഹത്തിന് ഇടുങ്ങിയതായി. സ്നേഹത്തിന്റെ വൃക്ഷം രുചിച്ചതോടെ അദ്ദേഹം എല്ലാറ്റിനോടും അകൽച്ച പാലിച്ചു. സ്നേഹത്തിന്റെ പൂർണ്ണതയ്ക്ക് പ്രിയപ്പെട്ടവനല്ലാത്തതിനോടുള്ള ശത്രുത അനിവാര്യമാണ്. അല്ലാഹു

പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങൾ ഇറങ്ങിപ്പോവുക, നിങ്ങളിൽ ചിലർ ചിലർക്ക് ശത്രുക്കളാണ്.' ഇത് ആദം (അലൈഹിസ്സലാം) ഹവ്വ (അലൈഹസ്സലാം) എന്നിവരെ അഭിസംബോധന ചെയ്തതാണ്. അവർ മനുഷ്യവർഗ്ഗത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനമായതുകൊണ്ടാണ് ബഹുവചനം ഉപയോഗിച്ചത്.

റൂഹുൽ ബയാൻ എന്ന തഫ്സീറിൽ, സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് ആദം നബി (അലൈഹിസ്സലാം) ഇറക്കപ്പെട്ടതിനെക്കുറിച്ച് വിവരിക്കുമ്പോൾ, അത് കേവലം ഒരു ശിക്ഷയല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ അഗാധമായ ജ്ഞാനത്തിൽ (حكمـــة) അധിഷ്ഠിതമായ ഒരു നിയോഗമാണെന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നു. ഭൂമിയിൽ മനുഷ്യവംശത്തെ വിതറി, അവരെ പരീക്ഷണങ്ങൾക്ക് (امتحــــــان) വിധേയരാക്കി, കർമ്മങ്ങൾക്കനുസരിച്ചുള്ള പ്രതിഫലം നൽകുക എന്നതായിരുന്നു ഇതിന്റെ ലക്ഷ്യം. സ്വർഗ്ഗം കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യേണ്ട സ്ഥലമല്ലല്ലോ. ഖുർതുബി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) രേഖപ്പെടുത്തുന്നത് പോലെ, ആദം നബി (അലൈഹിസ്സലാം) ഭൂമിയിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രതിനിധിയായി (خليفة) നിയോഗിക്കപ്പെടുക എന്നത് വലിയൊരു പദവിയാണ്. ആദം നബി (അലൈഹിസ്സലാം) സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് ഇറക്കപ്പെട്ടത് ആദരവിന്റെയും പരീക്ഷണത്തിന്റെയും ഭാഗമായാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിപ്രകാരമുള്ള ഈ ഇറക്കം, ഭാഗ്യവാന്മാരെയും നിർഭാഗ്യവാന്മാരെയും വേർതിരിച്ചറിയാനുള്ള മാർഗ്ഗമാണ്. ഇബ്നു കമാൽ (റഹിമഹുള്ളാഹ്) വ്യക്തമാക്കുന്നത് പോലെ, അല്ലാഹു ആദം നബി (അലൈഹിസ്സലാമി)നോട് ചോദിച്ച ചോദ്യം ഒരു ശാസനയല്ല, മറിച്ച് സ്നേഹപൂർവ്വമുള്ള ഒരു താക്കീതാണ്. 'നിങ്ങൾ പരസ്പരം ശത്രുക്കളാണ്' എന്ന പരാമർശം, മനുഷ്യർക്കിടയിലും പിശാചുക്കൾക്കിടയിലും നിലനിൽക്കുന്ന ശത്രുതയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഭൂമിയിൽ മനുഷ്യർക്ക് നിശ്ചിത കാലം വരെ താമസിക്കാനുള്ള സൗകര്യവും (مستقر), ജീവിത വിഭവങ്ങളും (متاع) അല്ലാഹു നൽകിയിരിക്കുന്നു. ആദം നബി (അലൈഹിസ്സലാം) ഇന്ത്യയിലെ സർന്ദീപ് പർവ്വതത്തിലാണ് ഇറങ്ങിയതെന്ന് ചരിത്രങ്ങൾ പറയുന്നു. സ്വർഗ്ഗത്തിന്റെ സുഗന്ധം അദ്ദേഹത്തോടൊപ്പം ഉണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ടാണ് അവിടുത്തെ മരങ്ങൾക്ക് ഇന്നും സുഗന്ധമുള്ളത്. ഹവ്വ (റളിയള്ളാഹു അൻഹ) ജിദ്ദയിലാണ് ഇറങ്ങിയത്. ഈ ഭൂമിയിലെ ജീവിതം നശ്വരമാണെന്നും, നാം തിരികെ പോകേണ്ടത് സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കാണെന്നും ഈ സംഭവം നമ്മെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ ഈ ഭാഗത്ത്, ആദിമ മനുഷ്യരായ ആദം അലൈഹിസ്സലാമും ഹവ്വ ബീവിയും സ്വർഗ്ഗത്തിൽ ചിലവഴിച്ച സമയത്തെക്കുറിച്ചും, തുടർന്നുണ്ടായ പരീക്ഷണങ്ങളെക്കുറിച്ചും വിവരിക്കുന്നു. സ്വർഗ്ഗത്തിൽ വെച്ച് പാമ്പ് ആദം അലൈഹിസ്സലാമിനോട് കാണിച്ച വഞ്ചനയുടെ ഫലമായി, അതിന് ഭൂമിയിൽ വെച്ച് മനുഷ്യരുടെ ശത്രുത നേരിടേണ്ടി വന്നു. പാമ്പിന്റെയും തേളിന്റെയും ഉപദ്രവങ്ങളിൽ നിന്ന് രക്ഷനേടാൻ 'സലാമുൻ അലാ നൂഹിൻ ഫിൽ ആലമീൻ' (سَلامٌ عَلى نُوحٍ فِي الْعالَمِينَ) എന്ന് പാരായണം ചെയ്യുന്നത് ഗുണകരമാണെന്ന്

പണ്ഡിതന്മാർ ഉണർത്തുന്നു. ഇസ്‌ലാമിക കർമ്മശാസ്ത്രപ്രകാരം (فــــقـ), ഉപദ്രവകാരികളായ ജീവികളെ (ഉദാഹരണത്തിന് പാമ്പ്, തേൾ, എലി, പല്ലി) കൊല്ലുന്നത് അനുവദനീയമാണ്. എന്നാൽ വീടുകളിൽ കാണപ്പെടുന്ന പാമ്പുകളെ ഉടൻ കൊല്ലരുത്; മറിച്ച്, നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പഠിപ്പിച്ചതനുസരിച്ച് മൂന്ന് ദിവസം അവയ്ക്ക് മുന്നറിയിപ്പ് നൽകണം. കാരണം, അവയിൽ ജിന്നുകൾ (جن) ഉൾപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടാകാം. പല്ലി (وزغة) ഇബ്രാഹീം അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ അഗ്നിയിൽ ഊതിയതുകൊണ്ട് അത് ശപിക്കപ്പെട്ടതാണ്. ചുരുക്കത്തിൽ, ഉപദ്രവകാരികളെ നീക്കം ചെയ്യുന്നത് ദോഷം തടയുന്നതിനും (دفــــع المضــــرة) നന്മ കൈവരിക്കുന്നതിനുമുള്ള (جلب المنفعة) മാർഗ്ഗമാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 37]

പിന്നീട് ആദം അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ റബ്ബിൽ നിന്ന് ചില വചനങ്ങൾ *(كلمات)* സ്വീകരിച്ചു*.* ആ വചനങ്ങളിലൂടെ അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തിന്റെ പശ്ചാത്താപം *(توبة)* സ്വീകരിച്ചു*.* തീർച്ചയായും അല്ലാഹു പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിക്കുന്നവനും കരുണാനിധിയുമാണ്*.* റൂഹുൽ ബയാൻ വിശദീകരിക്കുന്നു*:* ആദം അലൈഹിസ്സലാം സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് ഭൂമിയിലേക്ക് ഇറക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ*,* തന്റെ തെറ്റിന് പരിഹാരമായി അല്ലാഹുവിനോട് പ്രാർത്ഥിക്കാൻ ചില പ്രത്യേക വചനങ്ങൾ അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തിന് പഠിപ്പിച്ചു കൊടുത്തു*. '*റബ്ബനാ ളലംനാ അൻഫുസനാ*...'* എന്ന് തുടങ്ങുന്ന പ്രാർത്ഥനയാണിത്*.* അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തെ മുൻനിർത്തിക്കൊണ്ടുള്ള ഈ തേട്ടം*,* അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്തെയും *(فضل)* അവന്റെ അപാരമായ ദയയെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു*.* അല്ലാഹുവിന്റെ തൃപ്തി തേടുന്ന ഓരോ വിശ്വാസിയും തങ്ങളുടെ ജീവിതത്തിൽ ഈ പശ്ചാത്താപത്തിന്റെ പാത പിന്തുടരേണ്ടതുണ്ട്*.*

ശൈഖ് സഅ്ദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'കല്ല് കൈയിലുണ്ടായിട്ടും പാമ്പ് കല്ലിന് മുകളിലാണെങ്കിൽ, അത് ആലോചനയില്ലാത്ത വിഡ്ഢിത്തമാണ്. ക്രൂരനായ പുലിയോട് കരുണ കാണിക്കുന്നത് ആടുകളോടുള്ള അക്രമമാണ്.' തഫ്സീറു നജ്മിയ്യയിൽ പറയുന്നു: അല്ലാഹു ആദം അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ സ്നേഹത്തിന്റെ വിത്ത് (حب المحبة) നിക്ഷേപിച്ചപ്പോൾ, ആ ഹൃദയത്തെ ആദമിന്റെ ആത്മീയ കേന്ദ്രമാക്കി മാറ്റി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭൗതിക ശരീരത്തിന് ഭൂമിയെ വാസസ്ഥലമാക്കി. 'നിങ്ങൾക്ക് ഭൂമിയിൽ ഒരു നിശ്ചിത കാലത്തേക്ക് വാസസ്ഥലവും ജീവിതവിഭവങ്ങളുമുണ്ട്' എന്ന വചനം സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, അനുസരണയുടെയും ആരാധനയുടെയും (عبوديــــة) ജലത്താൽ സ്നേഹത്തിന്റെ വിത്തിനെ പരിപോഷിപ്പിക്കാനാണ്. അറിവിന്റെ ഫലം (ثمرة المعرفة) ലഭിക്കുന്നത് വരെ

ഇത് തുടരണം. സൃഷ്ടികളുടെയെല്ലാം ലക്ഷ്യം അല്ലാഹുവിനെ അറിയുക എന്നതാണ്. 'ജിന്നുകളെയും മനുഷ്യരെയും എന്നെ ആരാധിക്കാൻ വേണ്ടിയല്ലാതെ ഞാൻ സൃഷ്ടിച്ചിട്ടില്ല' എന്ന വചനത്തിന് 'എന്നെ അറിയാൻ വേണ്ടി' എന്ന് അർത്ഥം നൽകാം. അറിവിന്റെ ഫലം ആരാധനയുടെ ശാഖകളിൽ കാണപ്പെടുന്നുണ്ടെങ്കിലും, അത് മുളയ്ക്കുന്നത് സ്നേഹത്തിന്റെ വിത്തിൽ നിന്നാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയ ഹദീസിൽ അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'ഞാൻ ഒരു മറഞ്ഞ നിധിയായിരുന്നു, അറിയപ്പെടാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചു, അങ്ങനെ ഞാൻ സൃഷ്ടികളെ സൃഷ്ടിച്ചു.' ആദം അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ റബ്ബിൽ നിന്ന് ചില വചനങ്ങൾ സ്വീകരിച്ചു (فتلقى آدم من ربه كلمات). ഇവിടെ 'ഫ' (ف) എന്ന അക്ഷരം സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, ഭൂമിയിലേക്ക് ഇറങ്ങുന്നതിന് മുൻപേ അദ്ദേഹം തൗബ (توبة) ചെയ്തു എന്നാണ്. ഖുർതുബി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: ആദം അലൈഹിസ്സലാം തൗബ ചെയ്ത ശേഷമാണ് ഭൂമിയിലേക്ക് ഇറങ്ങിയത്. അതിനാൽ, ഈ ഇറക്കം അപമാനിക്കാനല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യം നിറഞ്ഞതാണ്. ആ വചനങ്ങൾ 'റബ്ബനാ ളലംനാ അൻഫുസനാ...' എന്ന് തുടങ്ങുന്ന പ്രാർത്ഥനയാണ്. ഇബ്നു മസ്ഊദ് റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറയുന്നു: ആദം അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ തെറ്റിന് ശേഷം ചൊല്ലിയ പ്രാർത്ഥനയാണ് അല്ലാഹുവിന് ഏറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ടത്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയ മറ്റൊരു ഹദീസിൽ, ആദം അലൈഹിസ്സലാം മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ ഹഖ് കൊണ്ട് അല്ലാഹുവിനോട് പാപമോചനം തേടിയതായി കാണാം. തൗബ എന്നാൽ അല്ലാഹുവിലേക്ക് മടങ്ങലാണ്. അടിമയുടെ ഭാഗത്തുനിന്നുള്ള തൗബ പാപത്തിൽ നിന്ന് അനുസരണയിലേക്കുള്ള മടക്കമാണ്, അല്ലാഹുവിന്റെ ഭാഗത്തുനിന്നുള്ള തൗബ കാരുണ്യത്തിലേക്കുള്ള മടക്കവുമാണ്.

അല്ലാഹുവിന്റെ നാമമായ 'അൽ-ബാരി' (البـاري) എന്നത് ശിക്ഷയിൽ നിന്ന് വിട്ടുമാറി പാപമോചനത്തിലേക്ക് മടങ്ങുന്നതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. 'ഫ' (ف) എന്ന അക്ഷരം, പശ്ചാത്താപത്തിന്റെ (تـوبـة) അർത്ഥം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന വചനങ്ങൾ സ്വീകരിച്ചതിന്റെ ഫലമായി അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യം ലഭിച്ചു എന്നതിനെ കുറിക്കുന്നു. ഒരു അടിമയുടെ പൂർണ്ണമായ പശ്ചാത്താപം എന്നത് നാല് കാര്യങ്ങളിലൂടെയാണ് പൂർത്തിയാകുന്നത്: സംഭവിച്ചുപോയതിൽ ഖേദിക്കുക (ندم), ഇപ്പോൾ പാപം ഉപേക്ഷിക്കുക, ഭാവിയിൽ അത് ആവർത്തിക്കില്ലെന്ന് ദൃഢനിശ്ചയം ചെയ്യുക, മറ്റുള്ളവരുടെ അവകാശങ്ങൾ തിരികെ നൽകി അവരെ തൃപ്തിപ്പെടുത്തുക. ആദം അലൈഹിസ്സലാമിനെ മാത്രം പരാമർശിച്ചത്, ഹവ്വ അലൈഹിസ്സലാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കീഴിലായതുകൊണ്ടാണ്. ഖുർആനിലും സുന്നത്തിലും സ്ത്രീകളെ പരാമർശിക്കാത്തത് ഇതേ നിയമം കൊണ്ടാണ്. 'അത്തവ്വാബ്' (التواب) എന്നാൽ തന്റെ അടിമകളിലേക്ക് പാപമോചനവുമായി മടങ്ങുന്നവൻ എന്നും, 'അർ-റഹീം' (الرحيم) എന്നാൽ കാരുണ്യത്തിൽ അതിരുകടന്നവൻ എന്നുമാണ് അർത്ഥം. ഇബ്നു

അബ്ബാസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറയുന്നു: ആദം അലൈഹിസ്സലാമും ഹവ്വ അലൈഹിസ്സലാമും സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് നഷ്ടപ്പെട്ട അനുഗ്രഹങ്ങളെ ഓർത്ത് ഇരുന്നൂറ് വർഷം കരഞ്ഞു. നാൽപ്പത് ദിവസം അവർ ഒന്നും ഭക്ഷിച്ചില്ല. ആദം അലൈഹിസ്സലാം ഭൂമിയിലേക്ക് ഇറങ്ങിയ ശേഷം മുന്നൂറ് വർഷം അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ലജ്ജയാൽ തല ഉയർത്തിയിട്ടില്ല. പശ്ചാത്താപം (توبـة) എന്നത് ഒരു സോപ്പിനെപ്പോലെയാണ്; അത് ശരീരത്തിലെ അഴുക്ക് നീക്കുന്നതുപോലെ ആന്തരികമായ പാപങ്ങളെ കഴുകിക്കളയുന്നു. ഒരു മനുഷ്യൻ തന്റെ തെറ്റിൽ നിന്ന് മടങ്ങി സൽകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്താൽ, അല്ലാഹു അവന്റെ അവസ്ഥ നന്നാക്കുകയും നഷ്ടപ്പെട്ട അനുഗ്രഹങ്ങൾ തിരികെ നൽകുകയും ചെയ്യുന്നു. നജ്മുദ്ദീൻ കുബ്റാ റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ തഅ്‌വീലാത്തിൽ പറയുന്നു: ആദം അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രേരണയാൽ മുളച്ച ആദ്യത്തെ വിത്ത് 'റബ്ബനാ ളലംനാ അൻഫുസനാ' (رَبَّنـــا ظَلَمْنـــا أَنْفُسَـــنا) എന്ന പ്രാർത്ഥനയായിരുന്നു. തന്റെ അസ്തിത്വത്തിന്റെ താഴ്വരയിൽ നിന്ന് അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യത്തിലേക്ക് മടങ്ങാൻ ഈ പ്രാർത്ഥന അനിവാര്യമായിരുന്നു.

[سورة البقرة (2) : الآيات 38 إلى 39]

അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു: *'*നിങ്ങൾ എല്ലാവരും ഇവിടെനിന്ന് ഇറങ്ങിപ്പോവുക*.'* ഭൂമിയിലേക്ക് ഇറങ്ങുമ്പോൾ*,* അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്നുള്ള മാർഗദർശനം *(هدى)* നിങ്ങൾക്ക് ലഭിക്കും*.* ആർ എന്റെ മാർഗദർശനത്തെ പിൻപറ്റുന്നുവോ*,* അവർക്ക് യാതൊരു ഭയവുമില്ല*,* അവർ ദുഃഖിക്കുകയുമില്ല*.* എന്നാൽ*,* സത്യനിഷേധം കൈക്കൊള്ളുകയും നമ്മുടെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ നിഷേധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവർ*,* അവർ നരകാവകാശികളാണ് *(أصحاب النار).* അവർ അതിൽ ശാശ്വതമായി വസിക്കുന്നവരുമാണ്*.* റൂഹുൽ ബയാൻ വിശദീകരിക്കുന്നത് പ്രകാരം*,* ഇവിടെയുള്ള *'*ഇറങ്ങിപ്പോവുക*'* എന്നത് കേവലം ഭൗതികമായ സ്ഥാനമാറ്റം മാത്രമല്ല*,* മറിച്ച് ആത്മീയമായ ഉന്നതിയിൽ നിന്ന് ഭൗതികതയുടെ ലോകത്തേക്കുള്ള ഒരു പരീക്ഷണഘട്ടത്തിലേക്കുള്ള പ്രവേശനമാണ്*.* അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗദർശനം *(هدى)* എന്നത് ഹൃദയത്തിൽ പ്രകാശിക്കുന്ന ദിവ്യജ്ഞാനമാണ് *(معرفة).* ആർ ഈ പ്രകാശത്തെ മുറുകെ പിടിക്കുന്നുവോ*,* അവർക്ക് ഭൗതികമായ ഭയമോ *(خوف)* ഭാവിയെക്കുറിച്ചുള്ള ദുഃഖമോ *(حزن)* ബാധിക്കുകയില്ല*.* കാരണം*,* അവരുടെ ഹൃദയം അല്ലാഹുവിനോട് ചേർന്നുനിൽക്കുന്നു*.*

അല്ലാഹുവിന്റെ മുൻകൂർ നിശ്ചയിച്ച കാരുണ്യം (عناية) ആരെയാണോ പിടികൂടിയത്, അവനെ അവൻ കൈപിടിച്ചുയർത്തുകയും തന്റെ കാരുണ്യത്തിന്റെ പെരുമഴയിൽ മുക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അങ്ങനെ അവൻ പശ്ചാത്താപം (توبـة) സ്വീകരിക്കുന്നു.

തീർച്ചയായും അവൻ പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിക്കുന്നവനും കരുണാനിധിയുമാണ്. പശ്ചാത്തപിക്കുന്നവർക്കായി അവൻ വാക്കുകൾ എന്ന വിത്തിൽ നിന്ന് തിരഞ്ഞെടുപ്പിന്റെ (اجتبـــــاء) വൃക്ഷം മുളപ്പിക്കുന്നു. ആ വൃക്ഷത്തിൽ പശ്ചാത്താപത്തിന്റെ പൂവ് വിരിയുകയും, അതിൽ നിന്ന് മാർഗദർശനത്തിന്റെ (هداية) ഫലമായ ജ്ഞാനം (معرفة) ലഭിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'പിന്നീട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ രക്ഷിതാവ് അദ്ദേഹത്തെ തിരഞ്ഞെടുക്കുകയും പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിക്കുകയും മാർഗദർശനം നൽകുകയും ചെയ്തു.' 'നാം പറഞ്ഞു' എന്നത് ഒരു ചോദ്യത്തിനുള്ള മറുപടിയാണ്. പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിക്കപ്പെട്ട ശേഷം എന്ത് സംഭവിച്ചു എന്ന ചോദ്യത്തിന് മറുപടിയായി 'നിങ്ങൾ ഇറങ്ങിപ്പോവുക' (اهبطوا) എന്ന് അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു. സ്വർഗത്തിൽ നിന്ന് ആദം അലൈഹിസ്സലാം, ഹവ്വ അലൈഹിസ്സലാം, ഇബ്‌ലീസ്, പാമ്പ്, മയിൽ എന്നിവരെല്ലാം ഇറങ്ങിപ്പോകാൻ കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടു. ഈ കൽപ്പന ആവർത്തിച്ചത് അതിന്റെ അനിവാര്യതയും ഉറപ്പും ബോധ്യപ്പെടുത്താനാണ്. സ്വർഗത്തിൽ നിന്ന് പുറത്താക്കപ്പെട്ടത് പരീക്ഷണങ്ങളുടെ ലോകത്തേക്കാണ്. അവിടെ അവർ പരസ്പരം ശത്രുത പുലർത്തുകയും എന്നാൽ അവിടെ ശാശ്വതമായി വസിക്കുകയുമില്ല. പാപം അനുഗ്രഹത്തെ ഇല്ലാതാക്കുന്നു എന്നതിന് ആദം അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ ഈ സംഭവം തെളിവാണ്. ഒരു പാപം കൊണ്ട് അദ്ദേഹം സ്വർഗത്തിൽ നിന്ന് പുറത്താക്കപ്പെട്ടു. 'നിങ്ങൾ ഒരു അനുഗ്രഹത്തിലാണെങ്കിൽ അതിനെ സംരക്ഷിക്കുക, കാരണം പാപങ്ങൾ അനുഗ്രഹങ്ങളെ നീക്കം ചെയ്യുന്നു.' അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'തീർച്ചയായും ഒരു ജനത തങ്ങളുടെ അവസ്ഥയിൽ മാറ്റം വരുത്തുന്നത് വരെ അല്ലാഹു അവരുടെ അവസ്ഥയിൽ മാറ്റം വരുത്തുന്നതല്ല.' തുടർന്ന് അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'എന്റെ പക്കൽ നിന്ന് നിങ്ങൾക്ക് മാർഗദർശനം (هـــدى) വന്നെത്തിയാൽ...' അതായത്, പ്രവാചകന്മാരിലൂടെയും വേദഗ്രന്ഥങ്ങളിലൂടെയും ശരിയായ പാത ലഭിച്ചാൽ. ആരെങ്കിലും എന്റെ മാർഗദർശനത്തെ പിന്തുടർന്നാൽ, അവർക്ക് ഭയപ്പെടാനോ ദുഃഖിക്കാനോ ഇല്ല. ഭയം ഭാവിയിൽ സംഭവിക്കാവുന്ന കാര്യത്തെക്കുറിച്ചും, ദുഃഖം സംഭവിച്ചുപോയ കാര്യത്തെക്കുറിച്ചുമാണ്. എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ മഹത്വത്തെയും ഭയത്തെയും (هيبة) ഉൾക്കൊള്ളുന്നവർക്ക്, തങ്ങളുടെ ആരാധനാപരമായ കടമകൾ നിർവഹിക്കുന്നതിൽ വീഴ്ച വരുത്തിയോ എന്ന ഭയം ഉണ്ടാകാം. അത് ഉന്നതരായ ഔലിയാക്കളുടെയും (خــواص) അല്ലാഹുവിലേക്ക് അടുപ്പിക്കപ്പെട്ടവരുടെയും (مقربيـــــن) പ്രത്യേകതയാണ്. എന്നാൽ അവിശ്വസിക്കുകയും നമ്മുടെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ നിഷേധിക്കുകയും ചെയ്തവർക്ക് കഠിനമായ ശിക്ഷയുണ്ട്.

അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ ഹൃദയം കൊണ്ട് നിഷേധിക്കുകയും നാവുകൊണ്ട് തള്ളിക്കളയുകയും ചെയ്തവർക്ക് നരകം അനിവാര്യമാണ്. 'അവർ' (أولئك) എന്ന് പ്രയോഗിച്ചതിലൂടെ, അവിശ്വാസവും നിഷേധവും എന്ന വിശേഷണത്താൽ

ബന്ധിതരായ ആ വിഭാഗത്തെയാണ് അല്ലാഹു സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. 'നരകത്തിന്റെ അവകാശികൾ' (أصحاب النار) എന്ന പ്രയോഗം, നരകവുമായി അവർക്കുള്ള അവിഭാജ്യമായ ബന്ധത്തെയും അതിൽ നിന്ന് ഒരിക്കലും മോചനമില്ലാത്ത അവസ്ഥയെയും കുറിക്കുന്നു. അവർ നരകത്തിൽ നിത്യവാസികളാണ് (خالدون). ഈ സൂക്തങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കുന്നത് സ്വർഗ്ഗം ഉന്നതമായ സ്ഥാനത്താണെന്നും, സന്മാർഗത്തെ (هدى) പിന്തുടരുന്നവർക്ക് ഭയപ്പെടാനൊന്നുമില്ലെന്നും, അവിശ്വാസികൾക്ക് നരകത്തിൽ ശാശ്വതമായ ശിക്ഷയുണ്ടെന്നുമാണ്. സന്മാർഗത്തെ പിന്തുടരുന്നതിലാണ് യഥാർത്ഥ മഹത്വമുള്ളത്. അല്ലാഹുവിനെ അനുസരിക്കുന്നവൻ സ്വർഗ്ഗീയാനുഗ്രഹങ്ങൾക്കും, ധിക്കരിക്കുന്നവൻ നരകശിക്ഷയ്ക്കും അർഹനാകുന്നു. അത്ഭുതകരമെന്നു പറയട്ടെ, അചേതന വസ്തുക്കൾ പോലും അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുമ്പോൾ, ഉത്തരവാദിത്തമുള്ള മനുഷ്യർ അശ്രദ്ധരാകുന്നു. മാലിക് ബിൻ ദീനാർ റഹിമഹുല്ലാഹ് ഒരു ബാലനെ കണ്ടുമുട്ടിയ സംഭവം ഇതിന് ഉദാഹരണമാണ്. ആ ബാലൻ മണ്ണിൽ കളിച്ചുകൊണ്ട് കരയുകയും ചിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ടായിരുന്നു. 'എന്തുകൊണ്ട് നീ കരയുന്നു?' എന്ന് ചോദിച്ചപ്പോൾ, 'അമ്മ വലിയ വിറകുകൾ കത്തിക്കുമ്പോൾ ചെറിയ വിറകുകളും അതിനൊപ്പം വെക്കാറുണ്ട്' എന്ന് അവൻ മറുപടി നൽകി. അതായത്, ചെറിയവരായ നമ്മളും ശിക്ഷയ്ക്ക് പാത്രമായേക്കാം എന്ന ഭയം അവനുണ്ടായിരുന്നു. ആത്മീയമായി ഇതിന്റെ പൊരുൾ ഇതാണ്: ആദം അലൈഹിസ്സലാം ഭൂമിയിലേക്ക് ഇറക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ, അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തിന് നൽകിയ വാഗ്ദാനമാണിത്. അല്ലാഹുവിന്റെ സന്മാർഗം പിന്തുടരുന്നവർക്ക്, അതായത് തൗബ (توبة) കൊണ്ടും, കരച്ചിൽ കൊണ്ടും, ഇബാദത്തുകൾ കൊണ്ടും സ്നേഹത്തിന്റെ വിത്തുകൾ പാകുന്നവർക്ക്, ഭാവിയെക്കുറിച്ച് യാതൊരു ഭയവുമില്ല. അവർ തങ്ങളുടെ ഉത്ഭവസ്ഥാനമായ അല്ലാഹുവിന്റെ സന്നിധിയിലേക്ക് (الرجعى) മടങ്ങിയെത്തുന്നു. എന്നാൽ, തങ്ങളുടെ ആഗ്രഹങ്ങളാലും ലൗകിക ബന്ധങ്ങളാലും സ്നേഹത്തിന്റെ വിത്തുകളെ മറച്ചുവെച്ചവരാണ് അവിശ്വാസികൾ.

തഫ്സീറു റൂഹുൽ ബയാൻ - *PART 1*

[سورة البقرة (2) : الآيات 40 إلى 44]

അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ ഓർമ്മിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ബനൂ ഇസ്രായേല്യരെ അഭിസംബോധന ചെയ്യുന്നു. *'എന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ നിങ്ങൾ ഓർക്കുക' (اذكروا نعمتي)* എന്നതിലൂടെ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്, അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യങ്ങളെ ഹൃദയത്തിൽ തട്ടിക്കൊണ്ട് സ്മരിക്കുക എന്നതാണ്. *'എന്നോട് ചെയ്ത ഉടമ്പടി നിങ്ങൾ നിറവേറ്റുക' (أوفوا بعهدي)* എന്നത് അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അടിമത്തത്തിന്റെ കരാറാണ്. *'എന്നെ മാത്രം ഭയപ്പെടുക' (فإياي فارهبون)* എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രതാപത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഉൾഭയം *(تقوى)* ഹൃദയത്തിൽ സൂക്ഷിക്കാനാണ്. സത്യത്തെ അസത്യം കൊണ്ട് മറച്ചുവെക്കരുത് *(ولا تلبسوا الحق بالباطل)* എന്ന് അല്ലാഹു കൽപ്പിക്കുന്നു. വേദഗ്രന്ഥത്തിലെ സത്യങ്ങളെ മറച്ചുവെക്കരുത്. നമസ്കാരം നിലനിർത്തുകയും *(أقيموا الصلاة)* സകാത്ത് നൽകുകയും *(وآتوا الزكاة)* ചെയ്യുന്നതിലൂടെ അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള അടുപ്പം *(قرب)* വർദ്ധിക്കുന്നു. മറ്റുള്ളവരോട് നന്മ കൽപ്പിക്കുകയും സ്വയം മറക്കുകയും ചെയ്യുന്നവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ താക്കീതുണ്ട്. ബുദ്ധിയുള്ളവർക്ക് *(أفلا تعقلون)* മാത്രമേ ഇതിന്റെ ആഴം മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിക്കൂ.

മനുഷ്യൻ തന്റെ അജ്ഞതയാൽ വ്യക്തമായ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ നിഷേധിച്ചുകൊണ്ട് സ്വന്തം ആത്മാവിനോട് തന്നെ ദ്രോഹം ചെയ്തു. അങ്ങനെ അവർ തങ്ങളുടെ ജന്മസിദ്ധമായ കഴിവുകളെ (ഇസ്തിദാദ് - استعداد) നശിപ്പിച്ചു കളഞ്ഞു. നമ്മുടെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ, അതായത് നമ്മുടെ പ്രവാചകന്മാരുടെ അത്ഭുതങ്ങളെയും (മുഅ്ജിസാത്ത് - معجزات), വേദഗ്രന്ഥങ്ങളെയും, വഹ്‌യ് (وحى) വഴിയും ഇൽഹാമ് (إلهام) വഴിയും പ്രവാചകന്മാർക്ക് നാം നൽകിയ മാർഗദർശനങ്ങളെയും അവർ നിഷേധിച്ചു. സത്യത്തിൽ, പ്രവാചകത്വത്തിന്റെ ദൗത്യം സ്നേഹത്തിന്റെ വിത്തുകളെ പരിപോഷിപ്പിക്കുകയും, മാനുഷികമായ ഈ വൃക്ഷത്തെ തൗഹീദിന്റെയും (توحيد) മഅ്രിഫത്തിന്റെയും (معرفة) ഫലങ്ങൾ കൊണ്ട് സമ്പന്നമാക്കുകയുമാണ്. അതുവഴി സാമീപ്യത്തിന്റെ പദവികളിലേക്കും സ്വർഗ്ഗത്തിലെ ഉന്നത സ്ഥാനങ്ങളിലേക്കും എത്തിച്ചേരാം. എന്നാൽ ഇക്കൂട്ടർ നരകത്തിന്റെ അവകാശികളാണ്; അത് ജഹന്നമിന്റെ അഗ്നിയാണ്, അല്ലാഹുവിൽ നിന്നുള്ള അകൽച്ചയുടെ (ഖത്വീഅ - قطيعة) അഗ്നിയാണ്. അവർ അതിൽ നിത്യവാസികളായിരിക്കും. കാരണം, അവർ പ്രകൃതിയുടെ മണ്ണിൽ തന്നെ തങ്ങിനിൽക്കുകയും സ്വന്തം തന്നിഷ്ടങ്ങളെ പിന്തുടരുകയും ചെയ്തു. ശർഇയ്യായ (شريعة) നിയമങ്ങൾ കൊണ്ട് അവരുടെ സ്നേഹത്തിന്റെ വിത്തുകൾ മുളച്ചില്ല. തങ്ങളുടെ കഴിവുകളെ നശിപ്പിച്ചതുകൊണ്ട് അവർ നരകത്തിന്റെ താഴ്ന്ന തട്ടുകളിൽ നിത്യമായി കഴിയുന്നു. 'ഇസ്രായീൽ മക്കളേ' (യാ

ബനീ ഇസ്രായീൽ - يا بَنِي إِسْرائِيلَ) എന്ന് അല്ലാഹു വിളിക്കുന്നു. ഇസ്രായീൽ എന്നാൽ യഅ്ഖൂബ് അലൈഹിസ്സലാം എന്നാണ്. ഹീബ്രു ഭാഷയിൽ 'ഇസ്രാ' എന്നാൽ അടിമ എന്നും 'ഈൽ' എന്നാൽ അല്ലാഹു എന്നും അർത്ഥം വരുന്നു. അപ്പോൾ 'അല്ലാഹുവിന്റെ അടിമ' എന്നാണ് ഇതിന്റെ അർത്ഥം. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ കാലഘട്ടത്തിൽ മദീനയുടെ പരിസരത്തുണ്ടായിരുന്ന യഹൂദരെയാണ് ഇവിടെ അഭിസംബോധന ചെയ്യുന്നത്. അവർക്ക് അല്ലാഹു നൽകിയ അനുഗ്രഹങ്ങൾ വളരെ വലുതായിരുന്നു, എന്നാൽ നന്ദികേട്ടും അത്രത്തോളമായിരുന്നു. 'എന്റെ അനുഗ്രഹം ഓർക്കുക' (ഇദ്കുറൂ നിഅ്മതി - اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ) എന്ന് അല്ലാഹു പറയുന്നു. ഹൃദയം കൊണ്ട് ഓർക്കുക എന്നത് മറവിക്ക് എതിരായുള്ള സൂക്ഷ്മതയാണ്. നാവുകൊണ്ട് നന്ദി പ്രകടിപ്പിക്കുകയും ഹൃദയം കൊണ്ട് ആ അനുഗ്രഹത്തെ കാത്തുസൂക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നതാണ് ഇതിന്റെ അർത്ഥം. അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങൾ എണ്ണിയാൽ തീരാത്തത്ര വലുതാണ്. മനുഷ്യൻ സ്വാഭാവികമായും അസൂയാലുവായതുകൊണ്ട്, മറ്റുള്ളവർക്ക് ലഭിച്ച അനുഗ്രഹങ്ങൾ നോക്കി സ്വന്തം അനുഗ്രഹങ്ങളെ നിസ്സാരമായി കാണാതിരിക്കാൻ അല്ലാഹു പ്രത്യേകം ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. ആത്മജ്ഞാനികൾ (അർബാബുൽ മആനി - ارباب المعاني) പറയുന്നു: ബനൂ ഇസ്രായീലിനോട് അനുഗ്രഹങ്ങളെ ഓർക്കാൻ പറഞ്ഞ അല്ലാഹു, മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ സമുദായത്തോട് തന്നെത്തന്നെ ഓർക്കാൻ (ഫാദ്കുറൂനീ അദ്കുറും - فَـاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُـمْ) കൽപ്പിക്കുന്നു. കാരണം, മറ്റുള്ളവർ അനുഗ്രഹത്തിൽ നിന്ന് അനുഗ്രഹദാതാവിലേക്ക് നോക്കുമ്പോൾ, ഈ സമുദായം അനുഗ്രഹദാതാവിൽ നിന്ന് അനുഗ്രഹങ്ങളിലേക്ക് നോക്കുന്നു. 'എന്റെ കരാർ നിങ്ങൾ നിറവേറ്റുക' (ഔഫൂ ബിഅഹ്ദി - أَوْفُوا بِعَهْدِي) എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകളും വിരോധങ്ങളും പാലിക്കുക എന്നതാണ്. ഇതിൽ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ടത് മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയെ പിന്തുടരുക എന്നതാണ്. നാം നമ്മുടെ കരാർ നിറവേറ്റുന്നത് ശഹാദത്ത് കലിമ ചൊല്ലിക്കൊണ്ടും, അല്ലാഹു അത് നിറവേറ്റുന്നത് സ്വർഗ്ഗം നൽകിക്കൊണ്ടുമാണ്. ഖുശൈരി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: 'ഈ ലോകത്ത് നിങ്ങൾ എന്റെ കരാർ പാലിച്ചാൽ, പരലോകത്ത് ഞാൻ എന്റെ കരാർ പാലിക്കും.' അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുക (ഫർഹബൂൻ - فَـارْهَبُونِ) എന്നത് കരാർ ലംഘിക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കണം.

[سورة البقرة (2) : آية 41]

അല്ലാഹുവിന്റെ വചനമായ വിശുദ്ധ ഖുർആൻ അവതരിപ്പിക്കുന്നു: 'ഞാൻ ഇറക്കിയതിനെ (ഖുർആൻ) നിങ്ങൾ വിശ്വസിക്കുക. അത് നിങ്ങളുടെ പക്കലുള്ള വേദത്തെ (തൗറാത്ത്) ശരിവെക്കുന്നതാണ്. അതിനെ നിഷേധിക്കുന്നവരിൽ ആദ്യത്തെ ആളാകരുത്.' ഈ സൂക്തത്തിൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തെയും പ്രവാചകത്വത്തെയും അംഗീകരിക്കാൻ ഇസ്രായേൽ മക്കളോട് കൽപ്പിക്കുന്നു. ഇവിടെ 'വിശ്വാസം' (إيمان) എന്നത് കേവലം വാക്കല്ല, മറിച്ച് ഹൃദയത്തിന്റെ ആഴങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള സാക്ഷ്യമാണ്. തങ്ങളുടെ വേദഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ അന്ത്യപ്രവാചകരായ മുഹമ്മദ് മുസ്തഫ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളെക്കുറിച്ച് പരാമർശമുണ്ടെന്ന് അവർക്കറിയാമായിരുന്നു. അതിനാൽ, ആ സത്യത്തെ മറച്ചുവെക്കുന്നവരിൽ (كفر) ആദ്യത്തെ ആളാകരുതെന്ന് അല്ലാഹു താക്കീത് നൽകുന്നു. ആത്മീയമായി, ഇത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത് അറിവ് ലഭിച്ചവർ ആ അറിവിനെ പ്രാവർത്തികമാക്കാനും, സത്യത്തെ സ്വീകരിക്കാൻ മടി കാണിക്കരുത് എന്നുമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ നിസ്സാരമായി കാണുന്നത് ആത്മീയമായ പതനത്തിന് (خسران) കാരണമാകുന്നു.

ഖുർആനിലെ 'എന്നെ മാത്രം ഭയപ്പെടുക' (وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ) എന്ന വചനത്തിലെ 'ഭയം' (رهبة) എന്നത് കേവലമായ ഭയമല്ല, മറിച്ച് സൂക്ഷ്മതയോടു കൂടിയുള്ള ഭയമാണ്. അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ഉടമ്പടി നിറവേറ്റുന്നതിലൂടെ ലഭിക്കുന്ന പ്രതിഫലത്തെക്കുറിച്ചുള്ള വാഗ്ദാനവും, അത് ലംഘിച്ചാലുള്ള ശിക്ഷയെക്കുറിച്ചുള്ള താക്കീതും ഇതിലുണ്ട്. അല്ലാഹുവിനെ മാത്രം ഭയപ്പെടുക എന്നത് വിശ്വാസിയുടെ ബാധ്യതയാണ്. 'എന്നെ മാത്രം' (إياي) എന്ന് പ്രത്യേകം എടുത്തുപറഞ്ഞതിലൂടെ അല്ലാഹു അല്ലാത്ത മറ്റാരെയും ഭയപ്പെടേണ്ടതില്ല എന്ന തൗഹീദിന്റെ ഉന്നത തലം ഇവിടെ വ്യക്തമാകുന്നു. 'ഞാൻ അവതരിപ്പിച്ചതിൽ വിശ്വസിക്കുക' (آمِنُوا بِمَا أَنْزَلْتُ) എന്ന കൽപ്പന, തൗറാത്തിനെ സത്യപ്പെടുത്തുന്ന ഖുർആനിനെ അംഗീകരിക്കാൻ ഇസ്രായീൽ സന്തതികളോട് ആവശ്യപ്പെടുന്നു. തങ്ങൾക്കു ലഭിച്ച വേദഗ്രന്ഥങ്ങളിലൂടെ മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളുടെ വരവിനെക്കുറിച്ച് അറിവുണ്ടായിരുന്നിട്ടും, ആ സത്യത്തെ നിഷേധിക്കുന്ന ആദ്യത്തെ വിഭാഗമായി മാറരുത് എന്ന് അല്ലാഹു അവരെ താക്കീത് ചെയ്യുന്നു. മൗലാനാ റൂമി മസ്നവിയിൽ പറയുന്നതുപോലെ, ഒരു തിന്മയുടെ തുടക്കക്കാരനാകുന്നത് വലിയ പാപമാണ്; കാരണം അവനെ പിന്തുടരുന്നവരുടെ പാപഭാരവും അവന് ലഭിക്കുന്നു. ഭൗതികമായ ചെറിയ നേട്ടങ്ങൾക്ക് (ثَمَناً قَلِيلاً) വേണ്ടി അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളെ വിൽക്കരുത്. തങ്ങളുടെ സ്വാധീനവും സമ്പത്തും നഷ്ടപ്പെടുമോ എന്ന ഭയത്താൽ സത്യം

മറച്ചുവെക്കുകയും വേദഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ മാറ്റം വരുത്തുകയും ചെയ്ത പണ്ഡിതന്മാരുടെ അവസ്ഥയാണിത്. കഅ്ബ് ബിൻ അശ്റഫ് പോലുള്ളവർ ഭൗതിക ലാഭത്തിനായി സത്യത്തെ നിഷേധിക്കാൻ പ്രേരിപ്പിച്ച ചരിത്രം ഇതിന് സാക്ഷിയാണ്. അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക (فَـــاتَّقُونِ) എന്നത് സത്യവിശ്വാസത്തിലൂടെയും ഭൗതികമായ മോഹങ്ങളെ ഉപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ടും മാത്രമേ പൂർണ്ണമാകൂ.

[سورة البقرة (2) : آية 42]

സത്യത്തെ അസത്യവുമായി കൂട്ടിക്കുഴയ്ക്കരുത്. അറിഞ്ഞുകൊണ്ട് സത്യത്തെ മറച്ചുവെക്കുകയും ചെയ്യരുത് *(*സൂറത്തുൽ ബഖറ*: 42).* ഈ വിശുദ്ധ വചനത്തിലൂടെ അല്ലാഹു ഇസ്രായേൽ സന്തതികളെയും അതുവഴി മുഴുവൻ മനുഷ്യരെയും ഉണർത്തുകയാണ്. സത്യത്തെ അസത്യവുമായി കൂട്ടിക്കുഴയ്ക്കുക *(*ലബ്സുൽ ഹഖ്ഖി ബിൽ ബാത്തിൽ - لبس الحق بالباطل*)* എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ദീനിനെ ലൗകിക താല്പര്യങ്ങൾക്കായി വളച്ചൊടിക്കുന്നതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. സത്യത്തെ മറച്ചുവെക്കുക *(*കിത്മനുൽ ഹഖ് - كتمان الحق*)* എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് മുസ്തഫ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള വ്യക്തമായ തെളിവുകൾ വേദഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഉണ്ടായിരുന്നിട്ടും അത് ജനങ്ങളിൽ നിന്ന് മറച്ചുവെച്ചതിനെയാണ് അർത്ഥമാക്കുന്നത്. ഹൃദയത്തിൽ ദൈവഭയം *(*തഖ്‌വ - تقوى*)* ഇല്ലാത്തവർക്ക് മാത്രമേ സത്യത്തെ അസത്യവുമായി ചേർത്ത് കുഴയ്ക്കാൻ സാധിക്കൂ. ആത്മീയമായ ഉണർവ് ലഭിച്ചവർക്ക് സത്യം എപ്പോഴും പ്രകാശമായിരിക്കും, അത് മറച്ചുവെക്കാൻ അവർക്ക് കഴിയില്ല.

ആദ്യത്തെ കൽപ്പനയിൽ, ഉടമ്പടി ലംഘിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ച് ഭയപ്പെടാൻ (خشية) അല്ലാഹു കൽപ്പിക്കുന്നു. മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളുടെ വിശേഷണങ്ങൾ മറച്ചുവെക്കുന്നതിനെയാണ് ഇത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ആദ്യത്തെ വചനം പൊതുജനങ്ങളെ അഭിസംബോധന ചെയ്യുന്നതിനാൽ, ആത്മീയ പാതയുടെ തുടക്കമായ ഭയഭക്തിയെ (رهبــة) അവർക്ക് കൽപ്പിക്കുന്നു. രണ്ടാമത്തെ വചനം പണ്ഡിതന്മാരെ അഭിസംബോധന ചെയ്യുന്നതിനാൽ, ആ പാതയുടെ പൂർത്തീകരണമായ സൂക്ഷ്മതയെ (تقــوى) അവർക്ക് കൽപ്പിക്കുന്നു. 'സത്യത്തെ അസത്യവുമായി കൂട്ടിക്കുഴയ്ക്കരുത്' (وَلا تَلْبِسُــوا الْحَــقَّ بِالْباطِــلِ) എന്നത് മുൻവാക്യത്തോടുള്ള ബന്ധമാണ്. 'ലബ്സ്' എന്നാൽ കലർത്തുക എന്നർത്ഥം. അല്ലാഹു ഇറക്കിയ സത്യത്തെ നിങ്ങൾ സ്വയം നിർമ്മിച്ച അസത്യവുമായി കൂട്ടിക്കുഴയ്ക്കരുത്. സത്യത്തെയും അസത്യത്തെയും വേർതിരിച്ചറിയാൻ കഴിയാത്തവിധം നിങ്ങൾ അതിനെ മറയ്ക്കരുത്. സത്യത്തെ അസത്യം കൊണ്ട് മൂടിവെക്കരുത്. 'സത്യത്തെ മറച്ചുവെക്കരുത്' (وَلا تَكْتُمُوا الْحَقَّ) എന്നത് സത്യം

മറച്ചുവെക്കുന്നതിനെതിരെയുള്ള താക്കീതാണ്. തൗറാത്തിൽ മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളുടെ വിശേഷണങ്ങൾ കാണുന്നില്ല എന്ന് അവർ കള്ളം പറഞ്ഞിരുന്നു. സത്യം അറിഞ്ഞിട്ടും അത് മറച്ചുവെക്കുന്നവരാണ് നിങ്ങൾ എന്ന ബോധത്തോടെയാണ് (وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ) എന്ന് അല്ലാഹു പറയുന്നത്. ഇത് അവരുടെ കുറ്റത്തെ കൂടുതൽ ഗൗരവമുള്ളതാക്കുന്നു. ഈ വചനം മുസ്ലിംകൾക്കും ബാധകമാണ്. ഭരണാധികാരികളോട് നീതിയെ അക്രമവുമായി കലർത്തരുതെന്നും, ഖാദിമാരോട് വിധിയെ കൈക്കൂലിയുമായി കൂട്ടിക്കുഴയ്ക്കരുതെന്നും ഇത് കൽപ്പിക്കുന്നു. അറിവ് സമ്പാദിക്കുന്നത് ദുനിയാവിനു വേണ്ടിയാണെങ്കിൽ, അത്തരക്കാർക്ക് സ്വർഗ്ഗത്തിന്റെ മണം പോലും ലഭിക്കില്ലെന്ന് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം മുന്നറിയിപ്പ് നൽകിയിട്ടുണ്ട്. സത്യം പറയുന്നതിൽ ആരെയും ഭയപ്പെടരുത്. സുലൈമാൻ ബിൻ അബ്ദുൽ മലിക് അബൂ ഹാസിം റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിനോട് മരണത്തെ ഭയക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചപ്പോൾ, അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങൾ പരലോകത്തെ നശിപ്പിക്കുകയും ദുനിയാവിനെ കെട്ടിപ്പടുക്കുകയും ചെയ്തു. അതുകൊണ്ടാണ് കെട്ടിടത്തിൽ നിന്ന് തകർന്ന സ്ഥലത്തേക്ക് പോകാൻ നിങ്ങൾ ഭയപ്പെടുന്നത്.' അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചപ്പോൾ, 'സുകൃതമുള്ളവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യം സമീപത്താണ്' എന്ന് അദ്ദേഹം മറുപടി നൽകി.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, അബൂ ഹാസിം (റഹിമഹുള്ളാഹ്) സുലൈമാൻ രാജാവിനോട് നടത്തിയ സംഭാഷണം ആത്മീയമായ ഉണർവ് നൽകുന്നതാണ്. അബൂ ഹാസിം പറഞ്ഞു: 'ഏറ്റവും നീതിപൂർവ്വമായ വാക്ക്, നീ ഭയപ്പെടുന്നതോ പ്രതീക്ഷിക്കുന്നതോ ആയ അല്ലാഹുവിങ്കൽ സത്യം പറയുന്നതാണ്.' ഏറ്റവും ബുദ്ധിമാനായ വിശ്വാസി ആരാണെന്ന ചോദ്യത്തിന്, 'അല്ലാഹുവിനെ അനുസരിക്കുകയും മറ്റുള്ളവരെ അതിലേക്ക് ക്ഷണിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവൻ' എന്ന് അദ്ദേഹം മറുപടി നൽകി. ഭരണാധികാരികൾക്ക് അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ബാധ്യതയെക്കുറിച്ച് ഓർമ്മിപ്പിച്ചപ്പോൾ, 'അഹങ്കാരം വെടിയുക, മാന്യത മുറുകെ പിടിക്കുക, നീതിപൂർവ്വം വിഭജിക്കുക' എന്ന് അദ്ദേഹം ഉപദേശിച്ചു. മൂസാ (അലൈഹിസ്സലാം) മദ്യൻ കിണറ്റിൻകരയിൽ വെച്ച് ചെയ്ത ഉപകാരം പ്രതിഫലേച്ഛയില്ലാതെയായിരുന്നു എന്ന് അദ്ദേഹം ഓർമ്മിപ്പിച്ചു. 'ഞാൻ എന്റെ ദീനിനെ ലോകത്തോളം സ്വർണ്ണത്തിന് പോലും വിൽക്കുന്നവരല്ല' എന്ന മൂസാ (അലൈഹിസ്സലാം)യുടെ വാക്കുകൾ ഉദ്ധരിച്ചുകൊണ്ട്, രാജാവ് നൽകിയ സമ്മാനം അബൂ ഹാസിം നിരസിച്ചു. ഇത് ആത്മീയമായ ഉന്നതിയെയും (തഖ്‌വ - تقـوى) അല്ലാഹുവിലുള്ള പൂർണ്ണമായ ഭരമേൽപ്പിക്കലിനെയും (തവക്കുൽ - تـوكـــل) സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

[سورة البقرة (2) : آية 43]

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല കൽപ്പിക്കുന്നു: 'നിങ്ങൾ നമസ്കാരം നിലനിർത്തുകയും സകാത്ത് നൽകുകയും ചെയ്യുക.' ഈ വചനം ബാഹ്യമായ കർമ്മങ്ങളെയും ആന്തരികമായ അവസ്ഥകളെയും ഒരുപോലെ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. നമസ്കാരം നിലനിർത്തുക (إقامة الصلاة) എന്നതിനർത്ഥം അതിന്റെ നിബന്ധനകളും മര്യാദകളും പൂർണ്ണമായി പാലിച്ച്, ഹൃദയസാന്നിധ്യത്തോടെ (حضور القلب) അത് നിർവ്വഹിക്കുക എന്നതാണ്. സകാത്ത് നൽകുക (إيتاء الزكاة) എന്നത് കേവലം ധനം നൽകൽ മാത്രമല്ല, മറിച്ച് തന്റെ ആത്മാവിനെ അഹങ്കാരത്തിൽ നിന്നും പിശുക്കിൽ നിന്നും ശുദ്ധീകരിക്കുക (تزكية النفس) എന്നുകൂടിയാണ്. റുകൂഅ് ചെയ്യുന്നവരോടൊപ്പം റുകൂഅ് ചെയ്യുക (واركعوا مع الراكعين) എന്ന പ്രയോഗം ജമാഅത്തായി നമസ്കരിക്കുന്നതിന്റെയും, വിനയമുള്ളവരോടൊപ്പം ചേർന്നുനിൽക്കുന്നതിന്റെയും പ്രാധാന്യത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഇത് അഹങ്കാരത്തെ തകർക്കാനും വിനയം (تواضع) ആർജ്ജിക്കാനും സഹായിക്കുന്നു. ഇസ്‌ലാമിക കർമ്മശാസ്ത്രപ്രകാരം (فقه) ഈ കൽപ്പനകൾ നിർബന്ധമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി കാംക്ഷിക്കുന്നവർ തങ്ങളുടെ ബാഹ്യമായ ആരാധനകളെ ആന്തരികമായ ആത്മീയതയുമായി (روحانية) ഇണക്കിച്ചേർക്കണമെന്ന് ഈ സൂക്തം ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു.

ഈ ഭാഗത്ത്, അനിവാര്യമായ ഘട്ടത്തിൽ (اضطرار) മൃതശരീരമോ രക്തമോ പന്നിയുടെ മാംസമോ ഭക്ഷിക്കുന്നത് അനുവദനീയമാണെന്ന് സൂചിപ്പിക്കുന്നു. എന്നാൽ, ബൈത്തുൽ മാലിൽ (بيت المال) തനിക്ക് അവകാശപ്പെട്ട വിഹിതത്തെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചപ്പോൾ, തനിക്ക് തുല്യരായ മറ്റുള്ളവർക്കും അത് ലഭിക്കുന്നുണ്ടോ എന്ന് ഉറപ്പുവരുത്താൻ ആവശ്യപ്പെട്ട ഒരു മഹാനുഭാവന്റെ കഥ ഇവിടെ വിവരിക്കുന്നു. ഖുർആൻ പഠിപ്പിക്കുന്നതിനും മതവിജ്ഞാനം പകർന്നുനൽകുന്നതിനും പ്രതിഫലം വാങ്ങുന്നതിനെക്കുറിച്ച് പണ്ഡിതന്മാർക്കിടയിൽ അഭിപ്രായവ്യത്യാസമുണ്ട്. എന്നാൽ, കാലഘട്ടത്തിന്റെ മാറ്റവും വിജ്ഞാനം നഷ്ടപ്പെടാനുള്ള സാധ്യതയും കണക്കിലെടുത്ത്, ഖുർആനും ഫിഖ്ഹും പഠിപ്പിക്കുന്നതിന് പ്രതിഫലം വാങ്ങുന്നത് അനുവദനീയമാണെന്ന് പിൽക്കാല പണ്ഡിതന്മാർ ഫത്‌വ നൽകിയിട്ടുണ്ട്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'നിങ്ങൾ പ്രതിഫലം വാങ്ങാൻ ഏറ്റവും അർഹമായത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഗ്രന്ഥമാണ്'. ഒരാൾക്ക് മാത്രം നിർവഹിക്കാൻ കഴിയുന്ന ഒരു സേവനം (فرض كفاية) നിർബന്ധമാകുമ്പോൾ പ്രതിഫലം വാങ്ങുന്നത് ഒഴിവാക്കണം. എന്നാൽ, മറ്റുള്ളവർ കൂടി ഉള്ളപ്പോൾ പ്രതിഫലം വാങ്ങുന്നത് അനുവദനീയമാണ്. മൗലാനാ റൂമി

മസ്നവിയിൽ പാടുന്നു: 'പ്രേമികൾക്ക് സന്തോഷവും ദുഃഖവും പ്രിയതമൻ തന്നെയാണ്; സേവനത്തിനുള്ള പ്രതിഫലവും കൂലിയും അവൻ തന്നെ'. തുടർന്ന്, 'നമസ്കാരം നിലനിർത്തുക' (وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ) എന്ന കൽപ്പനയിൽ, ഇസ്‌ലാമിക രീതിയിലുള്ള നമസ്കാരത്തിന്റെ പൂർണ്ണതയും, 'സകാത്ത് നൽകുക' (وَآتُوا الزَّكَاةَ) എന്നതിൽ സമ്പത്തിനെ ശുദ്ധീകരിക്കുന്നതിന്റെ പ്രാധാന്യവും വ്യക്തമാക്കുന്നു. സകാത്ത് എന്നത് സമ്പത്തിൽ ബറക്കത്ത് (بركة) വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും മനസ്സിനെ പിശുക്കിൽ നിന്ന് ശുദ്ധീകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. 'നമസ്കരിക്കുന്നവരോടൊപ്പം നമസ്കരിക്കുക' (وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ) എന്നത് ജമാഅത്തായി നമസ്കരിക്കേണ്ടതിന്റെ പ്രാധാന്യത്തെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. ജമാഅത്ത് എന്നത് ഒരു യുദ്ധക്കളത്തിലെ അണിനിരക്കൽ പോലെയാണ്; അത് വിശ്വാസികൾക്ക് വലിയൊരു ശക്തിയാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'നാല്പത് വിശ്വാസികൾ ഒരുമിച്ച് ജമാഅത്തായി നമസ്കരിച്ചാൽ, അവരിൽ അല്ലാഹു പൊറുത്തുകൊടുത്ത ഒരാളെങ്കിലും ഉണ്ടാകാതിരിക്കില്ല'. അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യം അത്രമേൽ വിശാലമാണ്.

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ വചനത്തിൽ, അറിവുള്ളവരോട് അല്ലാഹു കൽപ്പിക്കുന്നത് ഇപ്രകാരമാണ്: 'മനുഷ്യരോട് നന്മ ചെയ്യാൻ കൽപ്പിക്കുകയും, സ്വന്തം കാര്യത്തിൽ അത് മറന്നുകളയുകയും ചെയ്യുന്നവരോ? നിങ്ങൾ വേദഗ്രന്ഥം പാരായണം ചെയ്യുന്നില്ലേ?' റൂഹുൽ ബയാൻ എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് വ്യക്തമാക്കുന്നത്, ഇവിടെ അറിവ് *(علم)* ഉണ്ടായിട്ടും അതനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിക്കാത്തവർക്ക് വലിയ താക്കീതാണ് നൽകിയിരിക്കുന്നത് എന്നാണ്. അറിവ് എന്നത് കേവലം വിവരശേഖരണമല്ല, മറിച്ച് അത് ഹൃദയത്തിൽ ദൈവഭയം *(تقوى)* ഉളവാക്കുന്ന ഒന്നായിരിക്കണം. അറിവുള്ളവർ മറ്റുള്ളവർക്ക് ഉപദേശം നൽകുമ്പോൾ, ആദ്യം സ്വന്തം നഫ്സിനെ *(نفس)* സംസ്കരിക്കുകയും, ആത്മീയമായ ഉന്നതി *(ترقية)* കൈവരിക്കുകയും വേണം. അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള അറിവ് *(معرفة)* ഉള്ളവർക്ക്, തങ്ങളുടെ വാക്കുകളും പ്രവൃത്തികളും തമ്മിലുള്ള പൊരുത്തക്കേട് വലിയൊരു വീഴ്ചയാണ്. വേദഗ്രന്ഥം പാരായണം ചെയ്യുക എന്നാൽ അതിന്റെ അർത്ഥവും ഉദ്ദേശ്യവും ഉൾക്കൊണ്ട് ജീവിതത്തിൽ പകർത്തുക എന്നതാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ ഏറ്റവും വലിയ നഷ്ടം, മറ്റുള്ളവർക്ക് നേർവഴി കാണിച്ചുകൊടുത്തിട്ടും താൻ അതിൽ നിന്ന് അകന്നുപോകുന്ന അവസ്ഥയാണ്.

ബാക്കിയുള്ളവർ നിരാശരും നഷ്ടപ്പെട്ടവരുമായി മടങ്ങുന്നു. ഒറ്റയ്ക്കുള്ള നമസ്കാരത്തേക്കാൾ ഇരുപത്തിയേഴ് മടങ്ങ് പുണ്യം ജമാഅത്ത് നമസ്കാരത്തിന് ലഭിക്കാൻ കാരണം, 'ജമാഅത്ത്' എന്ന വാക്ക് 'ജംഅ്' (കൂടിച്ചേരൽ) എന്നതിൽ നിന്നാണ് ഉത്ഭവിച്ചത്. കുറഞ്ഞത് മൂന്നുപേരെങ്കിലും ചേർന്നാലേ ജമാഅത്താകൂ. ഒരാൾ ഒറ്റയ്ക്ക് നമസ്കരിക്കുമ്പോൾ പത്ത് നന്മകൾ ലഭിക്കുന്നു. അതിൽ ഒന്ന് അടിസ്ഥാനവും ഒമ്പതെണ്ണം അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യം കൊണ്ട് വർദ്ധിപ്പിച്ചതുമാണ്. ഈ വർദ്ധനവുകൾ ഒന്നിച്ചുചേരുമ്പോൾ അത് ഇരുപത്തിയേഴായി മാറുന്നു. ഇമാം ഖുർതുബി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) തന്റെ തഫ്സീറിൽ പറയുന്നു: ന്യായമായ കാരണങ്ങളില്ലാതെ ജമാഅത്ത് നമസ്കാരം സ്ഥിരമായി ഉപേക്ഷിക്കുന്നവർക്ക് ശിക്ഷ നൽകൽ നിർബന്ധമാണ്. അബൂ സുലൈമാൻ അദ്ദാറാനി (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) പറയുന്നു: 'ഞാൻ ഇരുപത് വർഷം സ്വപ്നസ്ഖലനം സംഭവിക്കാത്തവനായി ജീവിച്ചു. പിന്നീട് മക്കയിൽ പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ എനിക്കൊരു തെറ്റ് സംഭവിച്ചു, പിറ്റേന്ന് രാവിലെ എനിക്ക് സ്വപ്നസ്ഖലനമുണ്ടായി. ആ തെറ്റ് മറ്റൊന്നുമല്ല, ജമാഅത്തായി നിർവഹിക്കേണ്ട ഇശാ നമസ്കാരം എനിക്ക് നഷ്ടപ്പെട്ടതായിരുന്നു.' നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'തൗഹീദിന് ശേഷം അല്ലാഹു തന്റെ സൃഷ്ടികൾക്ക്

നിർബന്ധമാക്കിയതിൽ അവന് ഏറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ടത് നമസ്കാരമാണ്. നമസ്കാരത്തേക്കാൾ പ്രിയപ്പെട്ട മറ്റെന്തെങ്കിലും ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ മലക്കുകളെക്കൊണ്ട് അവൻ അത് ചെയ്യിക്കുമായിരുന്നു. അവരിൽ ചിലർ റുകൂഅ് ചെയ്യുന്നവരും, ചിലർ സുജൂദ് ചെയ്യുന്നവരും, ചിലർ നിൽക്കുന്നവരും, ചിലർ ഇരിക്കുന്നവരുമാണ്.' നമസ്കരിക്കുന്നവൻ ഹൃദയസാന്നിധ്യം (حضور) ഉറപ്പുവരുത്താൻ അതീവ ശ്രദ്ധ ചെലുത്തണം. പൂർവ്വസൂരികൾ (സലഫുകൾ) നമസ്കാരത്തിൽ ശ്രദ്ധ തെറ്റിയാൽ പ്രായശ്ചിത്തമായി സ്വദഖ നൽകിയിരുന്നു. കാരണം, ആന്തരികമായ പ്രവർത്തനമാണ് (عمـل البـاطن) അടിസ്ഥാനം. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾ ലഹരിയിലായിരിക്കുമ്പോൾ നമസ്കാരത്തെ സമീപിക്കരുത്' (സൂറത്തുൽ നിസാഅ്: 43). ഇതിനർത്ഥം ദുൻയാവിനോടുള്ള പ്രണയമോ അമിതമായ ഉത്കണ്ഠകളോ കാരണം മനസ്സ് ലഹരിയിലാകരുത് എന്നാണ്. ശരീരത്തോടൊപ്പം മനസ്സ് ഹാജറില്ലാത്ത നമസ്കാരത്തെ അല്ലാഹു പരിഗണിക്കുന്നില്ല. അതിനാൽ അനാവശ്യ ചിന്തകളെ (خـواطر) നീക്കം ചെയ്യൽ നിർബന്ധമാണ്. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'ആദ്യമായി, എലിയുടെ ഉപദ്രവത്തെ നീക്കം ചെയ്യുക, എന്നിട്ട് ഗോതമ്പ് ശേഖരിക്കുക.' ഹൃദയസാന്നിധ്യമില്ലാത്ത നമസ്കാരം പൂർണ്ണമല്ല. ശൈഖ് ഇഫ്താദ അഫന്ദി (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) തന്റെ വസിയ്യത്തിൽ പറയുന്നു: 'നമസ്കാരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചാൽ അടിമത്തം (عبوديـــة) പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതിലല്ലാതെ മറ്റൊന്നിലും ചിന്തിക്കരുത്. നമസ്കാരത്തിന് പുറത്താണെങ്കിൽ, നിന്റെ അസ്തിത്വത്തെ നിഷേധിക്കുകയും അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തെ (توحيــد) സ്ഥിരീകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിലായിരിക്കണം നിന്റെ ചിന്ത.' തൗഹീദാണ് ഏറ്റവും ശ്രേഷ്ഠമായത്. തൗഹീദ് സ്വീകരിച്ച ശേഷം നമസ്കാരം നിർബന്ധമാക്കി, പിന്നീട് നോമ്പ് നിർബന്ധമാക്കി. ഇവ രണ്ടും പ്രകൃതിയെ (طبيعة) സംസ്കരിക്കുന്നു. ശേഷം സകാത്ത്, അത് പിശുക്ക് നീക്കി മനസ്സിനെ സംസ്കരിക്കുന്നു. പിന്നീട് ഹജ്ജ്, അത് ധനം ചെലവഴിക്കുന്നതിലൂടെ പ്രകൃതിക്കും മനസ്സിനും ഗുണം ചെയ്യുന്നു. ധനികർക്കും ദരിദ്രർക്കും ബാധകമായതുകൊണ്ടാണ് ആദ്യത്തെ മൂന്നെണ്ണം ആദ്യം പറഞ്ഞത്. അവസാനത്തെ രണ്ടെണ്ണത്തിൽ നിന്ന് ദരിദ്രർ ഒഴിവാക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ധനികരുടെ വീട് രത്നങ്ങൾ കൊണ്ടുള്ളതാണെങ്കിൽ ദരിദ്രരുടെ വീട് പ്രകാശം (نــور) കൊണ്ടുള്ളതായിരിക്കും, അത് കണ്ട് ധനികർ ദരിദ്രരാകാൻ കൊതിച്ചുപോകും. തഅ്വീലാത്തു നജ്മിയ്യയിൽ പറയുന്നു: 'നമസ്കാരം നിലനിർത്തുക' (أقيموا الصلاة) എന്നാൽ ഹൃദയങ്ങളെ നിരീക്ഷിച്ചും (مراقبــة) വിനയത്തോടെയും (خشــوع) നമസ്കരിക്കുക എന്നാണ്. 'സകാത്ത് നൽകുക' എന്നാൽ ദുൻയാവിനോടുള്ള അത്യാഗ്രഹത്തിൽ നിന്നും നിന്ദ്യമായ സ്വഭാവങ്ങളിൽ നിന്നും മനസ്സിനെ ശുദ്ധീകരിക്കുക എന്നാണ്. അല്ലാഹു അല്ലാത്തവരോടുള്ള ആഗ്രഹം ഉപേക്ഷിക്കുക, കാരണം സത്യത്തെ തേടുന്നതിനപ്പുറം അധികമായി എന്ത് ചോദിച്ചാലും അത് പൂർണ്ണതയിൽ നിന്നുള്ള കുറവാണ്. 'റുകൂഅ് ചെയ്യുന്നവരോടൊപ്പം റുകൂഅ് ചെയ്യുക'

എന്നാൽ വിനയമുള്ളവരും അല്ലാഹുവിനെ പ്രാപിക്കാൻ തങ്ങളുടെ അസ്തിത്വം തന്നെ സമർപ്പിച്ചവരുമായ ആളുകളെ മാതൃകയാക്കുക എന്നാണ്.

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ 'നിങ്ങൾ സ്വന്തം ശരീരങ്ങളെ മറക്കുകയും...' (തൻസൗന അൻഫുസകം - تَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ) എന്ന സൂക്തത്തെ വിശദീകരിച്ചുകൊണ്ട് റൂഹുൽ ബയാൻ രേഖപ്പെടുത്തുന്നു: മനുഷ്യൻ നന്മയെക്കുറിച്ച് മറ്റുള്ളവരെ ഉപദേശിക്കുകയും എന്നാൽ സ്വന്തം ആത്മാവിനെ നന്മയിൽ നിന്ന് അകറ്റി നിർത്തുകയും ചെയ്യുന്നത് വിസ്മൃതിയുടെ (നിസ്-യാൻ - نسيان) ഭാഗമാണ്. യഥാർത്ഥത്തിൽ 'സഹ്വ്' (സഹവ് - سهو) എന്നാൽ അറിഞ്ഞ കാര്യത്തെ മറക്കുക എന്നാണെങ്കിൽ, 'നിസ്-യാൻ' എന്നാൽ മനസ്സിൽ നിന്ന് മാഞ്ഞുപോയതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അക്കാലത്തെ വേദക്കാർ തങ്ങളുടെ പാവപ്പെട്ട അനുയായികളോട് മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം സത്യമാണെന്ന് വിശ്വസിക്കാൻ പറയുമായിരുന്നു. എന്നാൽ സമ്പന്നരോട് അവർ പറഞ്ഞിരുന്നത്, 'അദ്ദേഹത്തിൽ അന്ത്യപ്രവാചകന്റെ ചില ലക്ഷണങ്ങൾ കാണുന്നുണ്ട്, എന്നാൽ പൂർണ്ണമല്ല, അതിനാൽ കാത്തിരിക്കുക' എന്നായിരുന്നു. തങ്ങളുടെ ഭൗതിക താല്പര്യങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കാൻ വേണ്ടി അവർ സ്വന്തം ആത്മീയ ഉന്നമനത്തെ അവഗണിച്ചു. വാർദ്ധക്യത്തിൽ തൗബ (തൗബ - توبة) ചെയ്യാം എന്ന് കരുതി പാപങ്ങളിൽ മുഴുകുന്നവരും ഇതേ അവസ്ഥയിലാണ്; മരണം പെട്ടെന്ന് കടന്നുവരുമ്പോൾ അവർ കൈവിട്ടുപോയ അവസരങ്ങളെ ഓർത്ത് ഖേദിക്കുന്നു. ഹാഫിള് ദീദി പാടിയതുപോലെ: 'വിധിയുടെ പരുന്തിന്റെ പിടിയിൽ അകപ്പെട്ട കാര്യം അറിയാതെ, അഹങ്കാരത്തോടെ നടന്നു നീങ്ങുന്നവനേ...' വിശുദ്ധ ഗ്രന്ഥം (കിതാബ് - كتاب) പാരായണം ചെയ്യുന്നവരായിട്ടും നിങ്ങൾക്ക് ബുദ്ധിയില്ലേ (അഖ്ല് - عقل) എന്ന് അല്ലാഹു ചോദിക്കുന്നു. ബുദ്ധി എന്നത് യഥാർത്ഥത്തിൽ മനുഷ്യനെ തിന്മയിൽ നിന്ന് തടയുന്ന ഒരു ആത്മീയ പ്രകാശമാണ്. ഈ സൂക്തം നന്മ ഉപദേശിക്കുന്നതിനെതിരല്ല, മറിച്ച് ഉപദേശിക്കുന്നവൻ സ്വന്തം ജീവിതത്തിൽ അത് പകർത്താത്തതിനെയാണ് വിമർശിക്കുന്നത്. നന്മ കൽപ്പിക്കുക എന്നത് ഒരു കടമയാണ്, അത് പ്രവർത്തിക്കാതിരിക്കുന്നത് മറ്റൊരു വീഴ്ചയും. അതിനാൽ നന്മ കൽപ്പിക്കുന്നത് നല്ലതാണ്, എന്നാൽ സ്വന്തം മനസ്സിനെ ഉപദേശിക്കാത്തവന്റെ വാക്കുകൾക്ക് ഫലം കുറവായിരിക്കും. ഒരു പണ്ഡിതന്റെ സദസ്സിൽ വച്ച് മകൻ മരണപ്പെട്ടപ്പോൾ, ആ വൃദ്ധയായ മാതാവ് പണ്ഡിതനോട് ചോദിച്ചതുപോലെ: 'മറ്റുള്ളവർക്ക് മാർഗ്ഗദർശനം നൽകുന്നവനേ, നീ എന്തുകൊണ്ട് സ്വയം നന്നാകുന്നില്ല? മൂർച്ച കൂട്ടുന്ന കല്ലേ, നീ മറ്റുള്ളവർക്ക് മൂർച്ച നൽകുന്നു, എന്നാൽ നീ എന്തുകൊണ്ട് ഒന്നും മുറിക്കുന്നില്ല?'

വിശ്വാസികളേ, ക്ഷമ *(صبر)* കൊണ്ടും നമസ്കാരം *(صلاة)* കൊണ്ടും നിങ്ങൾ സഹായം തേടുക. തീർച്ചയായും അല്ലാഹു ക്ഷമിക്കുന്നവരോടൊപ്പമാണ്. അല്ലാഹുവിനെ കണ്ടുമുട്ടുമെന്നും അവനിലേക്ക് മടങ്ങുമെന്നും ഉറച്ചു വിശ്വസിക്കുന്ന വിനീതരായ അടിയാൾമാർക്കല്ലാതെ ഇത് വലിയൊരു ഭാരമായി തോന്നും. ഇസ്രായേൽ സന്തതികളേ, ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് നൽകിയ അനുഗ്രഹങ്ങളെയും, ലോകരിൽ വെച്ച് നിങ്ങളെ ഞാൻ ശ്രേഷ്ഠരാക്കിയതിനെയും ഓർക്കുക. ഒരു ആത്മാവിനും മറ്റൊരു ആത്മാവിന് വേണ്ടി ഒന്നും ചെയ്യാൻ കഴിയാത്ത, ശുപാർശ *(شفاعة)* സ്വീകരിക്കപ്പെടാത്ത, നഷ്ടപരിഹാരം *(عدل)* വാങ്ങപ്പെടാത്ത, സഹായം ലഭിക്കാത്ത ആ ഭയാനകമായ ദിവസത്തെ നിങ്ങൾ ഭയപ്പെടുക. ഫിർഔന്റെ ആളുകൾ നിങ്ങളെ കഠിനമായ ശിക്ഷയ്ക്ക് വിധേയരാക്കുകയും, നിങ്ങളുടെ ആൺമക്കളെ അറുക്കുകയും, പെൺമക്കളെ ജീവനോടെ വിടുകയും ചെയ്തപ്പോൾ ഞാൻ നിങ്ങളെ രക്ഷിച്ചതും, കടൽ പിളർത്തി നിങ്ങളെ രക്ഷപ്പെടുത്തിയതും ഓർക്കുക. മൂസാ നബി (അലൈഹിസ്സലാം) യോട് നാൽപ്പത് രാത്രികൾ വാഗ്ദാനം ചെയ്തപ്പോൾ, നിങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭാവത്തിൽ കാളക്കുട്ടിയെ ദൈവമായി സ്വീകരിച്ച് അക്രമം *(ظلم)* പ്രവർത്തിച്ചതും, പിന്നീട് നിങ്ങൾ നന്ദിയുള്ളവരാകാൻ വേണ്ടി ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് മാപ്പ് നൽകിയതും ഓർക്കുക. വേദഗ്രന്ഥവും സത്യവും അസത്യവും വേർതിരിക്കുന്ന പ്രമാണവും *(فرقان)* നൽകിയതും ഓർക്കുക. മൂസാ നബി (അലൈഹിസ്സലാം) തന്റെ ജനതയോട് പറഞ്ഞത്: 'എന്റെ ജനമേ, നിങ്ങൾ കാളക്കുട്ടിയെ ദൈവമായി സ്വീകരിച്ചതിലൂടെ നിങ്ങൾ സ്വയം അക്രമം പ്രവർത്തിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ നിങ്ങളുടെ സ്രഷ്ടാവിങ്കലേക്ക് പശ്ചാത്താപത്തോടെ *(توبة)* മടങ്ങുക. നിങ്ങളുടെ പാപങ്ങൾക്കായി നിങ്ങൾ സ്വയം ശിക്ഷിക്കുക *(قتل)*. അതാണ് നിങ്ങളുടെ സ്രഷ്ടാവിങ്കൽ നിങ്ങൾക്ക് ഉത്തമം.' അപ്പോൾ അല്ലാഹു നിങ്ങളുടെ പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിച്ചു. തീർച്ചയായും അവൻ പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിക്കുന്നവനും കരുണാനിധിയുമാണ്.

ഈ വചനങ്ങൾ കേട്ടപ്പോൾ ആ പ്രസംഗകൻ (വാഇള്) ഒരു ഞെട്ടലോടെ കുതിരപ്പുറത്തുനിന്ന് ബോധരഹിതനായി വീണു. അദ്ദേഹത്തെ വീട്ടിലെത്തിച്ചെങ്കിലും അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തിലേക്ക് അദ്ദേഹം യാത്രയായി. ഹാഫിള് (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറയുന്നു: 'പണ്ഡിതന്മാർ മിഹ്റാബിലും മിമ്പറിലും ഇരുന്നു പ്രസംഗിക്കുന്നു, എന്നാൽ ഏകാന്തതയിൽ അവർ മറ്റെന്തൊക്കെയോ ചെയ്യുന്നു.

സദസ്സിലെ പണ്ഡിതനോട് എനിക്കൊരു സംശയമുണ്ട്, എന്തുകൊണ്ടാണ് ഉപദേശിക്കുന്നവർ തന്നെ ഉപദേശം സ്വീകരിക്കുന്നതിൽ അലംഭാവം കാണിക്കുന്നത്?' റസൂലുള്ളാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ഇസ്റാഇന്റെ രാവിൽ, അഗ്നികൊണ്ടുള്ള കത്രികകൾ കൊണ്ട് ചുണ്ടുകൾ മുറിക്കപ്പെടുന്ന ഒരു വിഭാഗം ആളുകളെ ഞാൻ കണ്ടു. ഞാൻ ചോദിച്ചു: ജിബ്രീൽ, ആരാണിവർ? അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: ഇവർ അങ്ങയുടെ ഉമ്മത്തിലെ പ്രസംഗകരാണ്. അവർ ജനങ്ങളോട് നന്മ കൽപ്പിക്കുകയും സ്വന്തം കാര്യം മറക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അവർക്ക് നരകത്തിൽ അവരുടെ വിഹിതം ലഭിക്കും.' ഔസാഈ (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറയുന്നു: 'അവിശ്വാസികളുടെ മൃതദേഹങ്ങൾ കാരണം തങ്ങൾക്കുണ്ടാകുന്ന ദുർഗന്ധത്തെക്കുറിച്ച് ശ്മശാനങ്ങൾ അല്ലാഹുവിനോട് പരാതിപ്പെട്ടു. അപ്പോൾ അല്ലാഹു അവയ്ക്ക് വഹ്യ് നൽകി: ദുഷിച്ച പണ്ഡിതന്മാരുടെ വയറുകൾ നിങ്ങൾ അനുഭവിക്കുന്നതിനേക്കാൾ ദുർഗന്ധപൂരിതമാണ്.' നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ഒരു പ്രസംഗകൻ നടത്തുന്ന ഓരോ പ്രസംഗത്തെക്കുറിച്ചും അന്ത്യനാളിൽ അല്ലാഹു ചോദിക്കും, അത് കൊണ്ട് അവൻ എന്താണ് ഉദ്ദേശിച്ചതെന്ന്.' ശൈഖ് ഉഫ്താദ അഫന്ദി പറയുന്നു: 'ഒരു പ്രസംഗകൻ തന്നെത്തന്നെ ശ്രോതാക്കളേക്കാൾ ഉത്തമനായി കാണുന്നത് അപകടകരമാണ്. തന്റെ വാക്കുകൾ കേൾക്കുന്നവർക്ക് ലഭിക്കുന്നതിനേക്കാൾ വലിയൊരു സ്ഥാനം തനിക്കുണ്ടെന്ന് കരുതുന്നതും അഹങ്കാരമാണ് (كبر). നഫ്സിന്റെ തന്ത്രങ്ങൾ അനവധിയാണ്, അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രത്യേക കാരുണ്യം (لطف) കൂടാതെ അതിൽ നിന്ന് രക്ഷയില്ല. സാലിക് (സഞ്ചാരി) സത്യത്തിലേക്ക് (حقيقة) എത്തുന്നതുവരെ ഈ കുരുക്കിൽ നിന്ന് മോചനമില്ല. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'പണ്ഡിതന്മാരൊഴികെ എല്ലാവരും ലഹരിയിലാണ്.' എന്നാൽ 'മുഖ്ലിസീൻ' (ആത്മാർത്ഥതയുള്ളവർ) വലിയ അപകടത്തിലാണ്. യഥാർത്ഥ തൗഹീദിൽ (توحيد) എത്തിച്ചേർന്നവരും, അസ്തിത്വത്തിന്റെയും അഭാവത്തിന്റെയും അതിരുകൾക്കപ്പുറം ഫനാഅ് (فناء) കൈവരിച്ചവരുമാണ് യഥാർത്ഥത്തിൽ രക്ഷപ്പെട്ടവർ. ശരീഅത്തിനെ (شريعة) എല്ലാ അവസ്ഥകളിലും മുറുകെ പിടിക്കുക എന്നത് പൂർണ്ണതയുടെ അടയാളമാണ്. അല്ലാഹു നമ്മെ പൂർണ്ണതയിലേക്ക് എത്തിക്കുമാറാകട്ടെ. 'ക്ഷമകൊണ്ടും (صبر) നമസ്കാരം കൊണ്ടും (صلاة) സഹായം തേടുക' എന്ന വചനത്തിൽ, പ്രതിസന്ധികളിൽ അല്ലാഹുവിൽ ഭരമേൽപ്പിക്കാനും (توكل), ആഗ്രഹങ്ങൾ സഫലമാക്കാൻ നമസ്കാരത്തെ ആശ്രയിക്കാനും കൽപ്പിക്കുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ഏതെങ്കിലും കാര്യം വിഷമിപ്പിക്കുമ്പോൾ നമസ്കാരത്തിലേക്ക് തിരിയുമായിരുന്നു. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹു തന്റെ മകളുടെ വിയോഗവാർത്ത അറിഞ്ഞപ്പോൾ 'ഇന്നാലില്ലാഹി...' ചൊല്ലുകയും, നമസ്കരിക്കാൻ മാറിനിൽക്കുകയും ചെയ്തു.

അല്ലാഹുവിനെ കണ്ടുമുട്ടുന്നവരാണ് തങ്ങളെന്നും, അവങ്കലേക്ക് മടങ്ങിച്ചെല്ലേണ്ടവരാണ് തങ്ങളെന്നും ഉറച്ചു വിശ്വസിക്കുന്നവരാണ് ആ ഭയഭക്തിയുള്ളവർ ***(خشوع).*** ഈ ഉന്നതമായ അവസ്ഥയിൽ എത്തുന്നവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യവും അവന്റെ കാരുണ്യവും അനുഭവവേദ്യമാകുന്നു. റൂഹുൽ ബയാൻ വിശദീകരിക്കുന്നത് പ്രകാരം, ഇവിടെ പരാമർശിക്കപ്പെട്ട 'ലിഖാഅ്' ***(لقاء)*** എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ദർശനത്തെയും അവന്റെ വിശേഷണങ്ങളുടെ പ്രകാശത്തെയും ഹൃദയം കൊണ്ട് ദർശിക്കുന്നതിനെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. തങ്ങളുടെ സകല കർമ്മങ്ങളും അല്ലാഹുവിന്റെ മുന്നിൽ സമർപ്പിക്കപ്പെടേണ്ടതാണെന്ന ബോധം ***(مراقبة)*** അവരുടെ ഓരോ ചലനത്തെയും നിയന്ത്രിക്കുന്നു. ഈ ബോധം അവരെ അഹങ്കാരത്തിൽ നിന്നും അശ്രദ്ധയിൽ നിന്നും സംരക്ഷിക്കുകയും, അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള പ്രയാണത്തിൽ സ്ഥിരത നൽകുകയും ചെയ്യുന്നു.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ വചനം 'ക്ഷമയും നമസ്കാരവും കൊണ്ട് സഹായം തേടുക' (وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ) എന്നതിനെ വിശദീകരിക്കുന്നു. ഈ സഹായം തേടൽ അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ഭയഭക്തിയും വിനയവുമുള്ളവർക്ക് (الخاشعين) അല്ലാതെ മറ്റുള്ളവർക്ക് വലിയ ഭാരമായി അനുഭവപ്പെടും. ഖുശൂഅ് (الخشوع) എന്നത് അവയവങ്ങളുടെ വിനയവും, ഖുളൂഅ് (الخضوع) എന്നത് ഹൃദയത്തിന്റെ കീഴടങ്ങലുമാണ്. പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'എന്റെ കൺകുളിർമ നമസ്കാരത്തിലാണ്'. അവിടുത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം നമസ്കാരം ആശ്വാസമായിരുന്നു, ലൗകികമായ മറ്റ് കാര്യങ്ങൾ അവിടുത്തേക്ക് പ്രയാസകരവുമായിരുന്നു. 'തങ്ങൾ റബ്ബിനെ കണ്ടുമുട്ടുന്നവരാണ്' (أَنَّهُمْ مُلَاقُو رَبِّهِمْ) എന്ന് വിശ്വസിക്കുന്നവർക്ക് അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള മടക്കയാത്രയും അവന്റെ പ്രതിഫലവും ഉറപ്പുള്ള കാര്യമാണ്. ക്ഷമ (الصبر) എന്നത് നഫ്സിനെ അതിന്റെ ഇച്ഛകളിൽ നിന്ന് തടയുന്നതും അമ്പിയാക്കളുടെയും സ്വാലിഹീങ്ങളുടെയും സ്വഭാവവുമാണ്. യഹ്‌യാ ബിൻ യമാൻ റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: 'അല്ലാഹു നിനക്ക് നൽകിയതിൽ തൃപ്തിപ്പെടുകയും, നിന്റെ ദുനിയാവിലും ആഖിറത്തിലും അവൻ വിധിച്ചതിൽ സംതൃപ്തനാവുകയും ചെയ്യുന്നതാണ് ക്ഷമ'. അല്ലാഹു ക്ഷമയുള്ളവനാണ് (الصبور) എന്ന് വിശേഷിപ്പിക്കുമ്പോൾ അത് അവന്റെ സഹനശീലത്തെയാണ് (الحلم) സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. യഥാർത്ഥ ഖുശൂഅ് എന്നത് വസ്ത്രധാരണത്തിലോ ഭക്ഷണത്തിലോ അല്ല, മറിച്ച് ഹൃദയത്തിൽ അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള ഭയം (الخوف) കുടികൊള്ളുകയും അത് ശരീരത്തിന്റെ ഓരോ രോമകൂപങ്ങളിലും പ്രതിഫലിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതാണ്. പുറമെ കാണിക്കുന്ന കൃത്രിമമായ വിനയം കാപട്യമാണ്. ഉമർ

റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിനെപ്പോലെ ഉള്ളിൽ സത്യസന്ധമായ ഭക്തിയും പുറത്ത് അച്ചടക്കവുമുള്ളവരാകണം വിശ്വാസികൾ.

[سورة البقرة (2) : الآيات 47 إلى 48]

ഇസ്രായീൽ സന്തതികളേ, ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് നൽകിയ അനുഗ്രഹങ്ങളെയും, ലോകരിലൊക്കെയും വെച്ച് നിങ്ങളെ ഞാൻ ശ്രേഷ്ഠരാക്കിയതിനെയും നിങ്ങൾ ഓർക്കുക. ഒരു ആത്മാവിനും മറ്റൊരു ആത്മാവിന് വേണ്ടി യാതൊരു ഉപകാരവും ചെയ്യാൻ കഴിയാത്ത, ശുപാർശ *(شفاعة)* സ്വീകരിക്കപ്പെടാത്ത, നഷ്ടപരിഹാരം *(عدل)* സ്വീകരിക്കാത്ത, യാതൊരു സഹായവും ലഭിക്കാത്ത ഒരു ദിവസത്തെ നിങ്ങൾ ഭയപ്പെടുക. റൂഹുൽ ബയാൻ വിശദീകരിക്കുന്നു: ഇവിടെ അല്ലാഹു ബനൂ ഇസ്രായീലിനെ അഭിസംബോധന ചെയ്യുന്നത് അവരുടെ പൂർവ്വികർക്ക് ലഭിച്ച ഔന്നത്യവും അനുഗ്രഹങ്ങളും ഓർമ്മിപ്പിക്കാനാണ്. 'ലോകരിലൊക്കെയും വെച്ച് ശ്രേഷ്ഠരാക്കി' എന്നതിനർത്ഥം ആ കാലഘട്ടത്തിലെ ജനതയേക്കാൾ അവർക്ക് അല്ലാഹു നൽകിയ ആത്മീയവും ഭൗതികവുമായ ഔന്നത്യമാണ്. എന്നാൽ, അന്ത്യദിനത്തിൽ പരസ്പര സഹായമോ ശുപാർശയോ *(شفاعة)* ഫലിക്കില്ലെന്ന് ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നത്, ഓരോ വ്യക്തിയും സ്വന്തം കർമ്മങ്ങളുടെ ഉത്തരവാദിത്തം വഹിക്കണം എന്ന അഷ്അരി *(أشعري)* വിശ്വാസപ്രമാണത്തെയാണ് ഊട്ടിയുറപ്പിക്കുന്നത്. ഇവിടെ 'അദ്ൽ' *(عدل)* എന്നത് നഷ്ടപരിഹാരത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു; അന്ന് ഭൗതികമായ യാതൊരു കൈക്കൂലിയോ പകരമോ കൊണ്ട് അല്ലാഹുവിന്റെ ശിക്ഷയിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടാനാവില്ല.

ഖുർതുബിയുടെ തഫ്സീറിലും നജ്മുദ്ദീൻ കുബ്റയുടെ തഅ്വീലാത്തിലും (**التـأويلات النجمية**) വിവരിക്കുന്നത് പോലെ, 'ക്ഷമ കൊണ്ടും നമസ്കാരം കൊണ്ടും സഹായം തേടുക' എന്നതിലെ ക്ഷമ (**صـــبر**) എന്നത് മനസ്സിന്റെ ഇച്ഛകളെയും പ്രവണതകളെയും നിയന്ത്രിക്കലാണ്. നമസ്കാരം (**صـــلاة**) എന്നത് അദൃശ്യലോകത്തിന്റെ കവാടത്തിലും അല്ലാഹുവിന്റെ സന്നിധിയിലും നിരന്തരമായി നിലകൊള്ളലാണ്. ഈ സഹായം തേടൽ അല്ലാഹുവിനോട് വിനയമുള്ളവർക്കല്ലാതെ (**خاشعين**) വലിയൊരു ഭാരമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ജലാൽ (പ്രതാപം) അവരുടെ അന്തർയാമിയിൽ വെളിപ്പെടുമ്പോൾ അവരുടെ മനസ്സ് അവന് മുന്നിൽ വിനീതമാകുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയതുപോലെ, 'അല്ലാഹു ഒരു വസ്തുവിൽ വെളിപ്പെട്ടാൽ അത് അവന് മുന്നിൽ വിനീതമാകും'. ഈ വെളിപാട് (**تجلي**) സത്യത്തോടുള്ള ഇണക്കത്തെ ജനിപ്പിക്കുകയും സൃഷ്ടികളോടുള്ള അമിതഭാരത്തെ നീക്കം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു. അവർ തങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിനെ

കണ്ടുമുട്ടുമെന്ന് ഉറപ്പുള്ളവരാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ആകർഷണങ്ങൾ (جذبات) വഴി അവർ അവനിലേക്ക് മടങ്ങുന്നു. 'ഇസ്രായേൽ സന്തതികളേ, എന്റെ അനുഗ്രഹം ഓർക്കുക' എന്നത് അവർക്ക് നൽകിയ മന്നയും സൽവയും മേഘത്തണലും പാറയിൽ നിന്നുള്ള നീരുറവയും ഓർക്കാനാണ്. പൂർവ്വികർക്ക് ലഭിച്ച അനുഗ്രഹം പിൻതലമുറയെ നന്ദി കാണിക്കാൻ നിർബന്ധിതരാക്കുന്നു. 'ഞാൻ നിങ്ങളെ ലോകരേക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠരാക്കി' എന്ന് പറഞ്ഞത്, അവരുടെ കാലഘട്ടത്തിലെ ലോകരേക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠരാക്കി എന്നാണ്. ഇത് മർയം അലൈഹസ്സലാമിനെക്കുറിച്ച് പറഞ്ഞതുപോലെയാണ്. മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ ഉമ്മത്താണ് ഏറ്റവും ഉത്തമമായ സമൂഹം. ഇമാം ഖുശൈരി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: ബനൂ ഇസ്രായേൽ തങ്ങളുടെ സ്വന്തം ശ്രേഷ്ഠതയെ സാക്ഷിയാക്കി, എന്നാൽ മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്തെ സാക്ഷിയാക്കി. സ്വന്തം ശ്രേഷ്ഠതയെ കാണുന്നത് അഹങ്കാരത്തിന് കാരണമാകാം, എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്തെ കാണുന്നത് അവനോടുള്ള കടപ്പാടിന് കാരണമാകുന്നു. 'ഒരു ആത്മാവും മറ്റൊരു ആത്മാവിന് വേണ്ടി ഒട്ടും ഉപകരിക്കാത്ത' ആ നാളിലെ ശിക്ഷയെ ഭയപ്പെടുക (تقوى). അന്ന് രക്തബന്ധങ്ങളോ മക്കളോ ഉപകരിക്കില്ല. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നതുപോലെ, ആ നാളിൽ സഹോദരൻ സഹോദരനിൽ നിന്നും, മകൻ പിതാവിൽ നിന്നും ഓടിപ്പോകും.

ഈ വചനങ്ങൾ അവിശ്വാസികളെ സംബന്ധിച്ചുള്ളതാണ്. എന്നാൽ സത്യവിശ്വാസികളെ അല്ലാഹു ഇതിൽ നിന്ന് ഒഴിവാക്കിയിരിക്കുന്നു. 'സമ്പത്തോ മക്കളോ ഉപകരിക്കാത്ത ആ ദിവസം' (യൗമു ലാ യൻഫഉ മാലുൻ വലാ ബനൂൻ) എന്നത് കൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്, ശിർക്കിൽ നിന്ന് മുക്തമായ, പരിശുദ്ധമായ ഹൃദയവുമായി (ഖൽബൻ സലീം - قلب سليم) അല്ലാഹുവിനെ സമീപിക്കുന്നവർക്ക് മാത്രമേ അന്ന് രക്ഷയുള്ളൂ എന്നാണ്. അവിശ്വാസിയായ ആത്മാവിനെ നരകശിക്ഷയിൽ നിന്ന് മോചിപ്പിക്കാൻ വേണ്ടി വിശ്വാസിയായ ആത്മാവ് നടത്തുന്ന ശുപാർശ (ശഫാഅത്ത് - شفاعة) അന്ന് സ്വീകരിക്കപ്പെടുകയില്ല. ശഫാഅത്ത് എന്നത് ഒരാളുടെ ആവശ്യം നിറവേറ്റാൻ വേണ്ടി മറ്റൊരാൾ നടത്തുന്ന ഇടപെടലാണ്. അവിശ്വാസികളുടെ കാര്യത്തിൽ ശഫാഅത്ത് ഇല്ല, എന്നാൽ വിശ്വാസികളുടെ കാര്യത്തിൽ അത് സാധ്യമാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'എന്റെ ശഫാഅത്ത് എന്റെ സമുദായത്തിലെ വൻപാപികൾക്ക് വേണ്ടിയുള്ളതാണ്'. ഇതിനെ നിഷേധിക്കുന്നവർക്ക് ആ അനുഗ്രഹം ലഭിക്കുകയില്ല. അവിശ്വാസികളെ സംബന്ധിച്ചുള്ളതാണ് ശഫാഅത്തിനെ നിഷേധിക്കുന്ന ഖുർആനിക വചനങ്ങൾ. അന്ന് പാപികളായ ആത്മാക്കൾക്ക് പകരമായി നൽകാൻ യാതൊരു പ്രായശ്ചിത്തമോ (അദ്ല് - عدل) സ്വീകരിക്കപ്പെടുകയില്ല. അവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ ശിക്ഷയിൽ നിന്ന് രക്ഷ

നൽകാനോ, ശിക്ഷകരിൽ നിന്ന് സംരക്ഷിക്കാനോ ആരും ഉണ്ടാവുകയില്ല. ഈ വചനം അതീവ അലങ്കാരപൂർണ്ണമാണ്; ഒരാൾക്ക് ദുനിയാവിലെ പ്രതിസന്ധികളിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടാൻ സാധിക്കുന്ന നാല് വഴികളെയും അല്ലാഹു ഇവിടെ നിഷേധിക്കുന്നു: മറ്റൊരാൾ പകരക്കാരനാവുക, സമ്പത്ത് നൽകി മോചനം നേടുക, ശുപാർശ വഴി രക്ഷപ്പെടുക, അല്ലെങ്കിൽ സഹായികൾ വഴി രക്ഷപ്പെടുക. ഇതെല്ലാം അന്ന് അസാധ്യമാണ്. ഇക്രിമ റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറയുന്നു: പരലോകത്ത് പിതാവ് തന്റെ മകനോട് തന്റെ പാപഭാരം കുറയ്ക്കാൻ ഒരു നന്മയെങ്കിലും നൽകണമെന്ന് അപേക്ഷിക്കും, എന്നാൽ മകൻ താനും അതേ അവസ്ഥയിലാണെന്ന് പറഞ്ഞ് അത് നിരസിക്കും. ഇതേ അവസ്ഥ തന്നെയായിരിക്കും ഭാര്യയും ഭർത്താവും തമ്മിലും. 'നജ്മുദ്ദീൻ കുബ്റാ ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു' തന്റെ തഅ്‌വീലാത്തിൽ പറയുന്നു: 'ബനൂ ഇസ്റാഈലുകളേ, ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് നൽകിയ അനുഗ്രഹം ഓർക്കുക' എന്ന വചനത്തിന് പുറമെ ഒരു പൊതുവായ അർത്ഥവും, ഉള്ളിൽ ഒരു പ്രത്യേക അർത്ഥവുമുണ്ട്. അല്ലാഹു നന്മ ഉദ്ദേശിച്ചവർക്ക് തന്റെ പ്രകാശത്തിന്റെ കണികകൾ (റശാശു നൂറിഹി - رشاش نوره) അന്ന് നൽകിയിരുന്നു. ആ പ്രകാശം ലഭിച്ചവർ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയിൽ വിശ്വസിച്ചു. അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുക (തഖ്‌വ - تقـــوى) എന്നത് സാധാരണക്കാർക്ക് അവന്റെ പ്രവൃത്തികളെ ഭയപ്പെടലാണ്, പ്രത്യേക വിഭാഗത്തിന് അവന്റെ ഗുണവിശേഷങ്ങളെ ഭയപ്പെടലാണ്, എന്നാൽ ഉന്നതരായവർക്ക് അവന്റെ സാന്നിധ്യത്തെ (ദാത്ത് - ذات) ഭയപ്പെടലാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 49]

അല്ലാഹു അനുഗ്രഹിച്ച ആ സന്ദർഭം ഓർക്കുക: ഫിർഔന്റെ ആളുകളിൽ നിന്ന് നിങ്ങളെ നാം രക്ഷപ്പെടുത്തി. അവർ നിങ്ങൾക്ക് കഠിനമായ ശിക്ഷ നൽകുകയും, നിങ്ങളുടെ ആൺമക്കളെ അറുത്തുകൊല്ലുകയും, നിങ്ങളുടെ സ്ത്രീകളെ ജീവനോടെ വിട്ടേക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അതിൽ നിങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിങ്കൽ നിന്നുള്ള വലിയൊരു പരീക്ഷണമുണ്ടായിരുന്നു. ഈ വചനത്തിൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ സ്മരിക്കാൻ *(ذكر)* കൽപ്പിക്കുന്നു. ഫിർഔന്റെ ക്രൂരതയിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടുത്തിയത് അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ ഔദാര്യമാണ്. ഇവിടെ 'പരീക്ഷണം' *(بلاء)* എന്നത് കൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ നന്ദിയോടെ സ്വീകരിക്കുന്നുണ്ടോ എന്ന് പരിശോധിക്കലാണ്. ഇസ്രായീൽ സന്തതികൾക്ക് ലഭിച്ച ഈ രക്ഷ, അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ ദൈവഭയം *(تقوى)* വളർത്താനും, അല്ലാഹുവിനോടുള്ള കടപ്പാട് തിരിച്ചറിയാനും വേണ്ടിയുള്ളതായിരുന്നു.

അല്ലാഹു നിങ്ങളെ അവനെക്കുറിച്ച് തന്നെ ഭയപ്പെടുത്തുന്നു. 'അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കേണ്ട മുറപ്രകാരം നിങ്ങൾ സൂക്ഷിക്കുക' (اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقاتِهِ) എന്ന വചനത്തിന്റെ അർത്ഥം, അന്ന് ഒരു ആത്മാവിനും മറ്റൊരു ആത്മാവിന് വേണ്ടി യാതൊന്നും ചെയ്തുതീർക്കാൻ കഴിയില്ല എന്നാണ്. അന്ന് അധികാരം പൂർണ്ണമായും അല്ലാഹുവിനായിരിക്കും. അന്ന് ആർക്കും ശുപാർശ (شـــفاعة) സ്വീകരിക്കപ്പെടുകയില്ല; സ്വന്തം കാര്യത്തിലായാലും മറ്റുള്ളവരുടെ കാര്യത്തിലായാലും അല്ലാഹുവിന്റെ അനുമതിയില്ലാതെ അത് സാധ്യമല്ല. 'അവന്റെ അനുമതിയില്ലാതെ അവന്റെ അടുക്കൽ ശുപാർശ ചെയ്യാൻ ആർക്ക് കഴിയും?' എന്ന ഖുർആനിക വചനം ഇതിനെ വ്യക്തമാക്കുന്നു. അന്ന് ആരിൽ നിന്നും പ്രായശ്ചിത്തമോ (عـدل) പകരമോ സ്വീകരിക്കപ്പെടുകയില്ല. കാരണം, 'മനുഷ്യന് താൻ പ്രവർത്തിച്ചതല്ലാതെ മറ്റൊന്നുമില്ല' (لَيْسَ لِلْإِنْسانِ إِلَّا ما سَعى). ഇവിടെ നാം ചെയ്യുന്ന സൽകർമ്മങ്ങളാണ് യഥാർത്ഥത്തിൽ ഉപകരിക്കുന്നത്. അവർക്ക് അന്ന് യാതൊരു സഹായവും ലഭിക്കുകയില്ല, കാരണം ഇഹലോകത്ത് അവർ സത്യത്തെ സഹായിച്ചിട്ടില്ല. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവിനെ സഹായിച്ചാൽ അവൻ നിങ്ങളെ സഹായിക്കും'. 'നാം നിങ്ങളെ രക്ഷപ്പെടുത്തിയ സന്ദർഭം ഓർക്കുക' എന്നത് ബനൂ ഇസ്രായേല്യരോടുള്ള സംബോധനയാണ്. അതായത്, നിങ്ങളുടെ പിതാക്കളെ നാം രക്ഷപ്പെടുത്തിയ കാലം നിങ്ങൾ സ്മരിക്കുക. പിതാക്കളുടെ രക്ഷ എന്നത് അവരുടെ പിൻതലമുറയുടെ രക്ഷ കൂടിയാണ്. അറബികളുടെ പതിവനുസരിച്ച്, 'ഉക്കാള് യുദ്ധത്തിൽ ഞങ്ങൾ നിങ്ങളെ കൊന്നു' എന്ന് പറഞ്ഞാൽ, 'ഞങ്ങളുടെ പിതാക്കൾ നിങ്ങളുടെ പിതാക്കളെ കൊന്നു'

എന്നാണ് അർത്ഥമാക്കുന്നത്. 'നജ്വ' (النجـو) എന്നാൽ ഭൂമിയിലെ ഉയർന്ന പ്രദേശമാണ്, അവിടെ എത്തുന്നവൻ സുരക്ഷിതനാകുന്നു. അങ്ങനെ വിജയിച്ചവനെ 'നാജി' (نـاج) എന്ന് വിളിക്കുന്നു. ഫിർഔന്റെയും അവന്റെ അനുയായികളുടെയും പിടിയിൽ നിന്ന് നാം നിങ്ങളുടെ പിതാക്കളെ ഉയർത്തി സുരക്ഷിതരാക്കി. 'ഫിർഔൻ' എന്നത് ഈജിപ്തിലെ രാജാക്കന്മാർക്കുള്ള സ്ഥാനപ്പേരാണ്. പേർഷ്യൻ രാജാവിന് 'കിസ്റ' എന്നും, റോമൻ ചക്രവർത്തിക്ക് 'കൈസർ' എന്നും വിളിക്കുന്നത് പോലെയാണിത്. മൂസാ നബി അലൈഹിസ്സലാം കാലത്തെ ഫിർഔൻ വലീദ് ബിൻ മുസ്അബ് ആയിരുന്നു. അവൻ നാലുനൂറിലധികം വർഷം ജീവിച്ചു. അവൻ ഇസ്ഫഹാനിലെ ഒരു സുഗന്ധദ്രവ്യ വ്യാപാരിയായിരുന്നുവെന്നും, കടബാധ്യതകൾ കാരണം ഈജിപ്തിലെത്തി തന്ത്രപൂർവ്വം അധികാരം പിടിച്ചടക്കിയതാണെന്നും ചരിത്രങ്ങളിൽ കാണാം. 'നിങ്ങളെ അവർ കഠിനമായ ശിക്ഷയ്ക്ക് വിധേയരാക്കുന്നു' (يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذابِ) എന്നതിലെ 'യസൂമൂനകും' എന്നതിന് നിങ്ങളെ അവർ ശിക്ഷയിലേക്ക് നിർബന്ധിക്കുന്നു എന്നും, കഠിനമായ ജോലികൾ ഏൽപ്പിക്കുന്നു എന്നും അർത്ഥമുണ്ട്.

ഈ വാക്യം 'നജ്ജൈനാകും' (നാം നിങ്ങളെ രക്ഷിച്ചു) എന്നതിലെ കർമ്മത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന സർവ്വനാമത്തിൽ നിന്നുള്ള ഒരു അവസ്ഥാവിശേഷമാണ് (حـال). ഇതിന്റെ അർത്ഥം, അവരിൽ നിന്നുള്ള ഏറ്റവും കഠിനമായ ശിക്ഷ അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ നാം നിങ്ങളെ രക്ഷിച്ചു എന്നാണ്. ഫിർഔൻ ബനൂ ഇസ്രായീലിനെ അടിമകളാക്കി മാറ്റുകയും അവരെ വിവിധ തൊഴിലുകളിൽ ഏർപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. ചിലർ കെട്ടിടം പണിയുന്നു, ചിലർ കൃഷി ചെയ്യുന്നു, മറ്റു ചിലർ അവനെ സേവിക്കുന്നു. ജോലി ചെയ്യാത്തവരിൽ നിന്ന് അവൻ നികുതി (جزية) ഈടാക്കി. വഹ്ബ് റഹിമഹുല്ലാഹ് പറയുന്നു: ഫിർഔന്റെ ജോലികളിൽ അവർ പല വിഭാഗങ്ങളായിരുന്നു. ശക്തരായവർ മലകളിൽ നിന്ന് തൂണുകൾ കൊത്തിയെടുക്കുന്നു, അവരുടെ കഴുത്തും കൈകളും മുറിഞ്ഞ് ചോരയൊലിക്കുന്നു. ചിലർ കല്ലും മണ്ണും ചുമക്കുന്നു. ചിലർ ഇഷ്ടിക നിർമ്മിക്കുന്നു. ദുർബലരായവരിൽ നിന്ന് നികുതി പിരിക്കുന്നു. സൂര്യൻ അസ്തമിക്കുന്നതിന് മുൻപ് നികുതി നൽകിയില്ലെങ്കിൽ അവരുടെ കൈകൾ കഴുത്തിൽ ബന്ധിക്കപ്പെടുന്നു. സ്ത്രീകൾ നൂൽ നൂൽക്കുകയും വസ്ത്രം നെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു. 'നിങ്ങളെ അവർ കഠിനമായ ശിക്ഷയ്ക്ക് വിധേയരാക്കുന്നു' (يسـومونكم سـوء العـذاب) എന്നതിന്റെ വ്യാഖ്യാനം അതിനുശേഷം വരുന്ന 'അവർ നിങ്ങളുടെ ആൺമക്കളെ അറുക്കുന്നു' (يُـذَبِّحُونَ أَبْناءَكُمْ) എന്നതാണെന്ന് പറയപ്പെടുന്നു. അതായത്, അവർ നിങ്ങൾക്ക് നൽകുന്ന ശിക്ഷയുടെ യഥാർത്ഥ രൂപം ഇതാണ്. ഇവിടെ 'തദ്ബീഹ്' (അറുക്കുക) എന്നതിലെ തീവ്രത എണ്ണക്കൂടുതലിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ആൺമക്കളെ എന്ന് പറഞ്ഞത് ആൺകുട്ടികളെ മാത്രമാണ്, പെൺകുട്ടികളെ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ല. 'നിങ്ങളുടെ സ്ത്രീകളെ അവർ ജീവനോടെ വിടുന്നു' (وَيَسْتَحْيُونَ نِساءَكُمْ) എന്നതിൽ സ്ത്രീകളെ

എന്ന് പ്രയോഗിച്ചത്, അവർ വളരുമ്പോൾ സ്ത്രീകളായി മാറുന്നതുകൊണ്ടും, പെൺകുട്ടികളെ അവരുടെ മാതാക്കളോടൊപ്പം അടിമകളാക്കി നിലനിർത്തുന്നതുകൊണ്ടുമാണ്. ഫിർഔൻ ഒരു സ്വപ്നം കണ്ടു; ബൈത്തുൽ മുഖദ്ദസിൽ നിന്ന് ഒരു തീ വന്ന് ഈജിപ്തിനെ വലയം ചെയ്യുന്നു, അത് ഖിബ്തികളെ നശിപ്പിക്കുന്നു, എന്നാൽ ബനൂ ഇസ്രായീലിനെ തൊടുന്നില്ല. ജ്യോതിഷികൾ പറഞ്ഞു: ബനൂ ഇസ്രായീലിൽ ഒരു കുട്ടി ജനിക്കും, അവനിലൂടെ നിന്റെ രാജ്യം നശിക്കും. അതോടെ ഫിർഔൻ ആൺകുട്ടികളെ കൊല്ലാൻ ഉത്തരവിട്ടു. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം ജനിക്കുന്നതിന് മുൻപ് തൊണ്ണൂറായിരത്തിലധികം കുട്ടികൾ കൊല്ലപ്പെട്ടതായി പറയപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ വിധി തടയാൻ ഫിർഔന്റെ കഠിനമായ പരിശ്രമങ്ങൾക്കൊന്നും സാധിച്ചില്ല. 'ഇതിൽ' (وَفِي ذَٰلِكُمْ) എന്നത് ഈ പരീക്ഷണങ്ങളെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. പെൺകുട്ടികളെ ജീവനോടെ വിടുന്നത് പോലും കഠിനമായ അടിമത്തത്തിനും കഠിനാധ്വാനത്തിനും വേണ്ടിയായതിനാൽ അതൊരു വലിയ പരീക്ഷണമായിരുന്നു (بلاء).

അല്ലാഹു തആല പറയുന്നു*:* *'*നാം നിങ്ങൾക്കായി കടലിനെ പിളർത്തുകയും*,* അങ്ങനെ നിങ്ങളെ നാം രക്ഷപ്പെടുത്തുകയും*,* ഫിർഔന്റെ ആളുകളെ നിങ്ങൾ നോക്കിനിൽക്കെ നാം മുക്കിക്കളയുകയും ചെയ്ത സന്ദർഭം *(*ഓർക്കുക*).'* ഈ സൂക്തത്തിൽ അല്ലാഹു തന്റെ അടിമകളായ ബനൂ ഇസ്രാഈലിനെ അനുസ്മരിപ്പിക്കുന്നത്*,* അവരുടെ ശത്രുക്കളിൽ നിന്ന് അവരെ രക്ഷിച്ച അദ്ഭുതകരമായ സംഭവത്തെക്കുറിച്ചാണ്*.* ഇവിടെ *'*കടലിനെ പിളർത്തുക*' (فلق البحر)* എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ കഴിവ് *(قدرة)* വെളിപ്പെടുന്ന ഒരു ദൃഷ്ടാന്തമാണ്*.* മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ വടി കടലിൽ അടിച്ചപ്പോൾ*,* അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപനയാൽ കടൽ പന്ത്രണ്ട് വഴികളായി പിളരുകയും*,* ഓരോ വഴിയും വലിയ പർവ്വതങ്ങൾ പോലെ ഉയർന്നുനിൽക്കുകയും ചെയ്തു*.* ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യവും *(فضل)* അവന്റെ ഔലിയാക്കൾക്കും പ്രവാചകർക്കും നൽകുന്ന സഹായത്തിന്റെ അടയാളവുമാണ്*.* ഫിർഔനും അവന്റെ സൈന്യവും തങ്ങളുടെ അഹങ്കാരത്താൽ *(كبر)* ആ വഴികളിലൂടെ കടന്നപ്പോൾ*,* അല്ലാഹു കടലിനെ പൂർവ്വസ്ഥിതിയിലാക്കുകയും അവരെ നശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു*.* ഇത് സത്യവിശ്വാസികൾക്ക് ഒരു പാഠമാണ്*:* അല്ലാഹുവിന്റെ സഹായം *(نصر)* എപ്പോഴും സത്യത്തിന്റെ കൂടെയായിരിക്കും*.* ഈ സംഭവം വിശ്വാസിയുടെ ഹൃദയത്തിൽ അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ഭയഭക്തിയും *(تقوى)* കൃതജ്ഞതയും *(شكر)* വർദ്ധിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്*.*

പിതാക്കന്മാർക്ക്, പ്രത്യേകിച്ച് ആൺമക്കളെ അറുത്തുകൊന്നതിന് ശേഷം, നിങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിങ്കൽ നിന്നുള്ള (مِن رَّبِّكُم) ഒരു വലിയ പരീക്ഷണമുണ്ട് (بَلَاءٌ عَظِيمٌ). ഇവിടെ 'ബലാഅ്' (പരീക്ഷണം) എന്നതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹത്തെയാണ്. കാരണം, ഭാഷാപരമായി 'ഇഖ്തിബാർ' (പരീക്ഷണം) എന്നാൽ തിരഞ്ഞെടുക്കലാണ്. അല്ലാഹു തന്റെ അടിമകളെ നന്മകൾ നൽകി പരീക്ഷിക്കുന്നു, അവർ നന്ദി കാണിക്കാനായി; അത് അവന് ഒരു ദാനവും അനുഗ്രഹവുമാണ് (منحة). തിന്മകൾ നൽകിയും പരീക്ഷിക്കുന്നു, അവർ ക്ഷമ കൈക്കൊള്ളാനായി; അത് ഒരു പരീക്ഷണവുമാണ് (محنة). 'നിങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിങ്കൽ നിന്ന്' എന്നതിന്റെ അർത്ഥം, മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിനെ നിയോഗിച്ചതും, ഫിർഔന്റെ കൂട്ടരിൽ നിന്ന് നിങ്ങളെ രക്ഷിക്കാൻ അല്ലാഹു നൽകിയ തൗഫീഖും എന്നാണ്. ആത്മീയമായി ഇതിന്റെ സൂചന, ഫിർഔന്റെ കൂട്ടർ എന്നത് മനുഷ്യന്റെ ദുഷ്പ്രവണതകൾ നിറഞ്ഞ മനസ്സ് (النفس الأمارة) ആണ്.

ആത്മാവിന്റെ ഉന്നതമായ ഗുണങ്ങളെ (الصفات الروحانية) ഈ മനസ്സ് അറുത്തുകളയുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ സഹായമില്ലാതെ ഇതിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടുക അസാധ്യമാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'തന്റെ കർമ്മങ്ങൾ കൊണ്ട് ആരെയും രക്ഷപ്പെടുത്താൻ കഴിയില്ല'. അപ്പോൾ ചോദിക്കപ്പെട്ടു: 'അല്ലാഹുവിന്റെ റസൂലേ, അങ്ങയെയും ഇല്ലേ?' നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറഞ്ഞു: 'എന്നെയും ഇല്ല, അല്ലാഹു അവന്റെ ഔദാര്യം കൊണ്ട് എന്നെ പൊതിയുകയാണെങ്കിൽ അല്ലാതെ'. അല്ലാഹു ഒരു അടിമയെ സ്നേഹിച്ചാൽ അവനെ പരീക്ഷിക്കുന്നു; അവൻ ക്ഷമിച്ചാൽ അവനെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നു, തൃപ്തിപ്പെട്ടാൽ അവനെ ഉന്നതനാക്കുന്നു. അതിനാൽ, തനിക്ക് ലഭിക്കുന്ന സുഖദുഃഖങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന്റെ പരീക്ഷണമാണെന്ന് തിരിച്ചറിയുന്നവൻ, സുഖത്തിൽ നന്ദിയും ദുഃഖത്തിൽ ക്ഷമയും കൈക്കൊള്ളുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യം എപ്പോഴും കൂടെയുണ്ടെന്ന് തിരിച്ചറിയാത്തവൻ തന്റെ ചിന്താപരമായ പരിമിതിയിലാണ് ജീവിക്കുന്നത്.

അല്ലാഹു തആല ഇസ്രായേൽ സന്തതികളെ അഭിസംബോധന ചെയ്തുകൊണ്ട് പറയുന്നു: 'ഓ ഇസ്രായേൽ സന്തതികളേ, നിങ്ങളെ നാം കടലിലൂടെ രക്ഷപ്പെടുത്തിയ സന്ദർഭം ഓർക്കുക.' ഇവിടെ 'നിങ്ങൾ കാരണം' (بكم) എന്ന് പ്രയോഗിച്ചത്, ആ അനുഗ്രഹം അവർക്ക് ലഭിച്ചത് അവരുടെ സാന്നിധ്യം കൊണ്ടാണ് എന്ന അർത്ഥത്തിലാണ്. ഇത് അല്ലാഹു അവർക്ക് നൽകിയ വലിയൊരു ആദരവാണ്. ചെങ്കടലിനെ (بحر القلزم) പന്ത്രണ്ട് വഴികളായി പിളർത്തുകയും, ഇസ്രായേൽ സന്തതികളുടെ പന്ത്രണ്ട് ഗോത്രങ്ങൾക്കും (أسباط) ഓരോ വഴിയിലൂടെ സുരക്ഷിതമായി കടന്നുപോകാൻ സൗകര്യമൊരുക്കുകയും ചെയ്തു. ഫിർഔനെയും അവന്റെ സൈന്യത്തെയും വെള്ളത്തിൽ മുക്കിക്കൊല്ലുകയും, അത് കൺമുന്നിൽ കണ്ടുകൊണ്ട് ഇസ്രായേൽ സന്തതികൾ രക്ഷപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ഇമാം ഖുർതുബി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) രേഖപ്പെടുത്തുന്നു: ഫിർഔൻ മുങ്ങിമരിച്ചുവെന്ന് വിശ്വസിക്കാൻ അവർക്ക് പ്രയാസമുണ്ടായപ്പോൾ, അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനയാൽ കടൽ അവനെ കരയിലേക്ക് എറിഞ്ഞു. അവർ അത് നേരിൽ കണ്ടു. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം ഈജിപ്തിൽ നിന്ന് പുറപ്പെടുമ്പോൾ, യൂസുഫ് അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ ഖബർ എവിടെയാണെന്ന് ആർക്കും അറിയില്ലായിരുന്നു. ഒരു വൃദ്ധയായ സ്ത്രീയാണ് അത് കാണിച്ചുകൊടുത്തത്. പ്രതിഫലമായി അവർ ചോദിച്ചത്, ഈ ലോകത്ത് മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ കൂടെ നടക്കാനും, പരലോകത്ത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അതേ പദവിയിൽ (ഗർഫ) സ്വർഗ്ഗത്തിൽ കഴിയാനുമാണ്. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം അത് സമ്മതിച്ചു. യൂസുഫ് അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ ഭൗതികശരീരം നൈൽ നദിയിൽ നിന്ന് കണ്ടെടുത്തു ശാമിലേക്ക് കൊണ്ടുപോയതോടെ അവർക്ക് വഴി തെളിഞ്ഞു. ഫിർഔൻ തന്റെ വൻ സൈന്യവുമായി അവരെ പിന്തുടർന്നെങ്കിലും, അല്ലാഹുവിന്റെ സഹായത്താൽ മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമും അനുയായികളും രക്ഷപ്പെട്ടു.

മൂസാ നബി അലൈഹിസ്സലാമിനോട് ബനൂ ഇസ്രായീൽ ജനത പരിഭ്രമത്തോടെ ചോദിച്ചു: 'ഞങ്ങൾ താങ്കളുടെ അടുക്കൽ വരികയും, താങ്കൾ വന്നതിന് ശേഷം ഇന്ന് ഞങ്ങൾ നശിക്കുകയും ചെയ്യുകയാണോ? മുന്നിൽ കടലാണ്, അതിൽ ഇറങ്ങിയാൽ ഞങ്ങൾ മുങ്ങിപ്പോകും. പിന്നിൽ ഫിർഔനുമാണ്, അവൻ പിടികൂടിയാൽ ഞങ്ങളെ കൊല്ലും. മൂസാ, ഞങ്ങൾ എന്ത് ചെയ്യും? താങ്കൾ ഞങ്ങൾക്ക് നൽകിയ വാഗ്ദാനം എവിടെ?' അപ്പോൾ മൂസാ നബി അലൈഹിസ്സലാം അചഞ്ചലമായ വിശ്വാസത്തോടെ പറഞ്ഞു: 'ഒരിക്കലുമില്ല, തീർച്ചയായും എന്റെ രക്ഷിതാവ് എന്റെ കൂടെയുണ്ട്, അവൻ എനിക്ക് വഴി കാണിച്ചുതരും.' അല്ലാഹു മൂസാ നബി അലൈഹിസ്സലാമിന് വഹ്യ് നൽകി: 'നിന്റെ വടി കൊണ്ട് കടലിൽ അടിക്കുക.' അദ്ദേഹം അടിച്ചു, പക്ഷേ കടൽ വഴങ്ങിയില്ല. അപ്പോൾ അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു: 'അതിനോട് സംസാരിക്കുക.' അദ്ദേഹം 'അബൂ ഖാലിദ്' എന്ന് വിളിച്ചുകൊണ്ട് കടലിനോട് പിളരാൻ കൽപ്പിച്ചു. ഉടനെ കടൽ പന്ത്രണ്ട് വഴികളായി പിളർന്നു. ഓരോ വഴിയും വലിയ പർവ്വതം പോലെ ഉയർന്നു നിന്നു. ഓരോ ഗോത്രത്തിനും ഓരോ വഴി ലഭിച്ചു. അല്ലാഹു കാറ്റിനെയും സൂര്യനെയും അയച്ച് കടലിന്റെ അടിത്തട്ട് ഉണക്കി. ബനൂ ഇസ്രായീൽ കടലിലൂടെ നടന്നു. ഇരുവശത്തും പർവ്വതം പോലെ വെള്ളം ഉയർന്നു നിന്നു. അവർക്ക് പരസ്പരം കാണാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അവർ പറഞ്ഞു: 'ഞങ്ങളുടെ സഹോദരങ്ങളെ കാണാത്തതെന്ത്?' ഓരോ ഗോത്രവും കരുതിയത് മറ്റുള്ളവർ കൊല്ലപ്പെട്ടു എന്നാണ്. മൂസാ നബി അലൈഹിസ്സലാം പ്രാർത്ഥിച്ചു: 'അല്ലാഹുവേ, ഇവരുടെ മോശമായ സ്വഭാവത്തിൽ എനിക്ക് സഹായം നൽകേണമേ.' അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു: 'വടി കൊണ്ട് വലത്തോട്ടും ഇടത്തോട്ടും ആംഗ്യം കാണിക്കുക.' അപ്പോൾ കടൽ ഭിത്തികളിൽ ദ്വാരങ്ങൾ ഉണ്ടായി, അവർക്ക് പരസ്പരം കാണാനും സംസാരിക്കാനും സാധിച്ചു. അവർ കടൽ കടന്നു. മൂസാ നബിയുടെ ജനത കടൽ കടന്ന ഉടനെ ഫിർഔൻ കടലിലേക്ക് കുതിച്ചു. കടൽ പിളർന്നു കിടക്കുന്നത് കണ്ടപ്പോൾ അവൻ പറഞ്ഞു: 'എന്റെ പ്രതാപം കണ്ട് കടൽ പിളർന്നതാണ്, എന്റെ അടിമകളെ പിടികൂടാൻ.' ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാം ഒരു പെൺകുതിരപ്പുറത്ത് കടലിലേക്ക് പ്രവേശിച്ചു. ഫിർഔന്റെ കുതിര അതിനെ പിന്തുടർന്നു. ഫിർഔൻ അറിയാതെ തന്നെ കടലിലേക്ക് എടുത്തെറിയപ്പെട്ടു. അവസാനം അല്ലാഹു കടലിനോട് കൽപ്പിച്ചു, അത് ഫിർഔന്റെ മേൽ അടഞ്ഞു. ഫിർഔൻ മുങ്ങി മരിക്കുമ്പോൾ പറഞ്ഞു: 'ബനൂ ഇസ്രായീൽ വിശ്വസിച്ചവനല്ലാതെ മറ്റൊരു ദൈവമില്ല, ഞാൻ മുസ്ലിംകളിൽ പെട്ടവനാണ്.' അല്ലാഹു പറഞ്ഞു: 'ഇന്ന് നിന്റെ ശരീരത്തെ നാം രക്ഷപ്പെടുത്തുന്നു.' ഇത് പിൽക്കാലക്കാർക്ക് ഒരു ദൃഷ്ടാന്തമാണ്. ഈ സംഭവം മൂസാ നബി അലൈഹിസ്സലാമിന് ലഭിച്ച വലിയൊരു അത്ഭുതമാണ് (معجـــزة). അതുപോലെ, നിരക്ഷരനായ നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ഈ ചരിത്രം വിവരിച്ചത് അവിടുത്തെ പ്രവാചകത്വത്തിന്റെ വലിയൊരു തെളിവാണ്. എന്നാൽ ബനൂ ഇസ്രായീൽ ഈ അത്ഭുതം കണ്ടിട്ടും

നന്ദികേട് കാണിക്കുകയും കാളക്കുട്ടിയെ ആരാധിക്കുകയും പ്രവാചകന്മാരെ വധിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ ആയത്ത് അവിശ്വാസികൾക്ക് താക്കീതും വിശ്വാസികൾക്ക് പാഠവുമാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 51]

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു*:* *'*മൂസായോട് നാം നാല്പത് രാത്രികൾ വാഗ്ദാനം ചെയ്തതും*,* അതിനുശേഷം നിങ്ങൾ അക്രമികളായിക്കൊണ്ട് കാളക്കുട്ടിയെ ദൈവമായി സ്വീകരിച്ചതും ഓർക്കുക*.'* ഈ സൂക്തം ബനൂ ഇസ്രായേലിലെ ജനതയുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അടിയുറച്ചുപോയ അജ്ഞതയെയും*,* അവരുടെ ആത്മീയമായ വീഴ്ചയെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു*.* മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം തൗറാത്ത് സ്വീകരിക്കുന്നതിനായി ത്വൂർ പർവ്വതത്തിലേക്ക് പോയ ആത്മീയ ഏകാന്തതയുടെ ***(خلوة)*** സമയത്ത്*,* അവർ തങ്ങളുടെ ആന്തരികമായ അശുദ്ധിയെയും അവിശ്വാസത്തെയും ***(كفر)*** പുറത്തുകൊണ്ടുവന്നു*.* ആത്മീയ ഗുരുവിന്റെ സാന്നിധ്യമില്ലാത്തപ്പോൾ മനസ്സ് ഭൗതികമായ വിഗ്രഹങ്ങളിലേക്ക് തിരിയുന്നു എന്നതിന്റെ ഉദാഹരണമാണിത്*.* അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശത്തെ ***(نور)*** തേടിപ്പോയ പ്രവാചകന്റെ അഭാവത്തിൽ*,* അവർ തങ്ങളുടെ ഇന്ദ്രിയാസക്തികളെ ***(نفس)*** ആരാധിക്കുന്നവരായി മാറി*.* ഇത് ഓരോ വിശ്വാസിയും തന്റെ ഹൃദയത്തിൽ സൂക്ഷിക്കേണ്ട വലിയൊരു പാഠമാണ്*;* ആത്മീയമായ ജാഗ്രത ***(يقظة)*** കൈവിട്ടാൽ*,* മനുഷ്യന്റെ മനസ്സ് അല്ലാഹു അല്ലാത്തതിലേക്ക് വഴിതെറ്റിപ്പോകുന്നു*.*

ബനൂ ഇസ്രായീലിനെ കടലിൽ മുങ്ങിമരിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടുത്തിയ ദിവസമാണ് ആശൂറാഅ്, അത് മുഹർറം പത്താം ദിവസമാണ്. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിൽ നിന്ന് നിവേദനം: റസൂലുള്ളാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം മദീനയിൽ എത്തിയപ്പോൾ ജൂതന്മാർ ആശൂറാഅ് ദിവസം നോമ്പെടുക്കുന്നത് കണ്ടു. അവിടുന്ന് ചോദിച്ചു: 'നിങ്ങൾ നോമ്പെടുക്കുന്ന ഈ ദിവസം ഏതാണ്?' അവർ പറഞ്ഞു: 'ഇതൊരു മഹത്തായ ദിവസമാണ്. അല്ലാഹു മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിനെയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജനതയെയും രക്ഷിക്കുകയും ഫിർഔനെയും അവന്റെ ജനതയെയും മുക്കിക്കൊല്ലുകയും ചെയ്ത ദിവസമാണിത്. അതിനാൽ മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം നന്ദി സൂചകമായി ഈ ദിവസം നോമ്പെടുത്തു. ഞങ്ങളും അത് പിന്തുടരുന്നു.' അപ്പോൾ റസൂലുള്ളാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറഞ്ഞു: 'മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിനോട് നിങ്ങളേക്കാൾ കൂടുതൽ കടപ്പെട്ടവരും അർഹതപ്പെട്ടവരും ഞങ്ങളാണ്.' അങ്ങനെ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം നോമ്പെടുക്കുകയും മറ്റുള്ളവരോട് നോമ്പെടുക്കാൻ കൽപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു (മുസ്ലിം). ഇത് പുറമെ നോക്കുമ്പോൾ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ജൂതന്മാരിൽ നിന്ന്

കേട്ടറിഞ്ഞതനുസരിച്ച് മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിനെ പിന്തുടർന്നാണ് നോമ്പെടുത്തതെന്ന് തോന്നാം. എന്നാൽ ആഇശ റളിയള്ളാഹു അൻഹയുടെ നിവേദനം പ്രകാരം, ജാഹിലിയ്യ കാലത്ത് ഖുറൈശികൾ ഈ ദിവസം നോമ്പെടുക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയും അന്ന് നോമ്പെടുക്കുമായിരുന്നു. മദീനയിൽ എത്തിയപ്പോഴും അവിടുന്ന് അത് തുടർന്നു. പിന്നീട് റമദാൻ നോമ്പ് നിർബന്ധമാക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ ആശൂറാഅ് നോമ്പ് ഐച്ഛികമായി മാറി. ഒരാൾക്ക് നോൽക്കാം, അല്ലെങ്കിൽ ഒഴിവാക്കാം. ഒരു കഥയുണ്ട്: ആശൂറാഅ് ദിവസം ഒരു തടവുകാരൻ ശത്രുക്കളിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെട്ടു. അവർ അവനെ പിടികൂടാൻ കുതിരപ്പുറത്ത് പുറപ്പെട്ടു. ശത്രുക്കൾ പിന്നാലെ വരുന്നത് കണ്ടപ്പോൾ താൻ പിടിക്കപ്പെടുമെന്ന് ഉറപ്പായ ആ തടവുകാരൻ ആകാശത്തേക്ക് നോക്കി പ്രാർത്ഥിച്ചു: 'അല്ലാഹുവേ, ഈ പുണ്യദിനത്തിന്റെ ബഹുമാനത്താൽ ഇവരിൽ നിന്ന് എന്നെ രക്ഷിക്കണമേ.' അല്ലാഹു അവരുടെ കാഴ്ചശക്തി മറച്ചു, അങ്ങനെ അവൻ രക്ഷപ്പെട്ടു. അവൻ ആ ദിവസം നോമ്പെടുത്തു. നോമ്പ് തുറക്കാൻ ഭക്ഷണമോ വെള്ളമോ ഇല്ലാതിരുന്നതിനാൽ അവൻ ഉറങ്ങിപ്പോയി. സ്വപ്നത്തിൽ അവന് ഭക്ഷണവും പാനീയവും ലഭിച്ചു. പിന്നീട് ഇരുപത് വർഷത്തോളം അവന് ഭക്ഷണത്തിന്റെയും പാനീയത്തിന്റെയും ആവശ്യമില്ലാതെ അവൻ ജീവിച്ചു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറഞ്ഞു: 'ഈ ദിവസത്തിന്റെ ശ്രേഷ്ഠത തേടുക, ഇതൊരു പുണ്യദിനമാണ്. അല്ലാഹു തിരഞ്ഞെടുത്ത ദിവസമാണിത്. ഈ ദിവസം നോമ്പെടുക്കുന്നവന് അല്ലാഹു മലക്കുകൾ, അമ്പിയാക്കൾ, മുർസലുകൾ, ശുഹദാക്കൾ, സ്വാലിഹീങ്ങൾ എന്നിവരുടെ ആരാധനയിൽ നിന്ന് ഒരു വിഹിതം നൽകുന്നു.' ആശൂറാഅ് ദിവസത്തെ നമസ്കാരത്തെക്കുറിച്ച് ശൈഖ് അബ്ദുൽ ഖാദിർ ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിൽ നിന്ന് ഉദ്ധരിക്കുന്നു: 'ആശൂറാഅ് ദിവസം നാല് റക്അത്ത് നമസ്കരിക്കുകയും ഓരോ റക്അത്തിലും ഫാതിഹയ്ക്ക് ശേഷം അമ്പത് തവണ സൂറത്തുൽ ഇഖ്ലാസ് ഓതുകയും ചെയ്താൽ, അല്ലാഹു അവന്റെ അമ്പത് വർഷത്തെ പാപങ്ങൾ പൊറുത്തുതരികയും സ്വർഗ്ഗത്തിൽ അവന് പ്രകാശത്താലുള്ള ആയിരം മിമ്പറുകൾ നിർമ്മിക്കുകയും ചെയ്യും.' ആശൂറാഅ് രാവ് ആരാധന കൊണ്ട് സജീവമാക്കുന്നത് സുന്നത്താണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറഞ്ഞു: 'ആശൂറാഅ് രാവ് ആരാധന കൊണ്ട് സജീവമാക്കുന്നവൻ അല്ലാഹുവിന്റെ മുഖർറബീങ്ങളായ മലക്കുകളെപ്പോലെ ആരാധിച്ചവനാണ്.' ഇതിലെ ആത്മീയ സൂചന ഇതാണ്: കടൽ എന്നത് ഈ ലോകമാണ്, അതിലെ വെള്ളം അതിന്റെ ആഗ്രഹങ്ങളും സുഖഭോഗങ്ങളുമാണ്. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം എന്നത് ഹൃദയമാണ്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജനത ഹൃദയത്തിന്റെ ഗുണങ്ങളാണ്. ഫിർഔൻ എന്നത് ദുഷ്പ്രവണതകൾ നിറഞ്ഞ മനസ്സ് (നഫ്സ്) ആണ്, അവന്റെ ജനത ആ മനസ്സിന്റെ ദുർഗുണങ്ങളാണ്. അവർ അല്ലാഹുവിലേക്ക് യാത്ര ചെയ്യുന്ന ഹൃദയത്തെ നശിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിലേക്ക് യാത്ര

ചെയ്യുമ്പോൾ ഈ ലോകമാകുന്ന കടൽ മുറിച്ചുകടന്നേ തീരൂ. ഹൃദയമാകുന്ന മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ കൈവശമുള്ള 'ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്' എന്ന വടി (അസ്സാ) കൊണ്ട് കടലിൽ അടിച്ചല്ലാതെ അത് മുറിച്ചുകടക്കാനാവില്ല. ആ വടി ഫിർഔൻ എന്ന മനസ്സിന്റെ കൈവശമായിരുന്നെങ്കിൽ കടൽ പിളരുകയില്ലായിരുന്നു. ഹൃദയമാകുന്ന മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം ദിക്റ് എന്ന വടി കൊണ്ട് കടലിൽ അടിക്കുമ്പോൾ, ഈ ലോകത്തിന്റെ ആഗ്രഹങ്ങൾ വലത്തോട്ടും ഇടത്തോട്ടും പിളരുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തിന്റെ കാറ്റും ഹിദായത്തിന്റെ സൂര്യനും കടലിന്റെ അടിത്തട്ടിൽ പതിക്കുമ്പോൾ അത് ഉണങ്ങിയ ഭൂമിയായി മാറുന്നു. അങ്ങനെ ഹൃദയവും അതിന്റെ ഗുണങ്ങളും രക്ഷപ്പെടുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യം അവരെ തീരത്തെത്തിക്കുന്നു. 'നിന്റെ റബ്ബിലേക്കാണ് അവസാന ലക്ഷ്യം' (ഖുർആൻ 53:42). ഫിർഔൻ എന്ന മനസ്സിനോടും അവന്റെ ജനതയോടും 'മുങ്ങിമരിക്കുക, നരകത്തിൽ പ്രവേശിക്കുക' എന്ന് പറയപ്പെടുന്നു. ഇത് നജ്മുദ്ദീൻ കുബ്റാ ഖുദ്ദിസ സിർറുഹുവിന്റെ വ്യാഖ്യാനമാണ്.

[سورة البقرة (2) : الآيات 52 إلى 53]

പിന്നീട്*,* നന്ദികേട് കാണിച്ചതിന് ശേഷം നാം നിങ്ങൾക്ക് മാപ്പ് നൽകി*.* നിങ്ങൾ നന്ദിയുള്ളവരാകാൻ വേണ്ടിയായിരുന്നു അത്*.* മൂസാ നബി അലൈഹിസ്സലാമിന് നാം വേദഗ്രന്ഥവും ***(الكتاب)*** സത്യവും അസത്യവും വേർതിരിച്ചറിയാനുള്ള പ്രകാശവും ***(الفرقان)*** നൽകിയ സന്ദർഭവും ഓർക്കുക*.* നിങ്ങൾ സന്മാർഗം പ്രാപിക്കാൻ വേണ്ടിയായിരുന്നു അത്*.* റൂഹുൽ ബയാൻ വിശദീകരിക്കുന്നത് പ്രകാരം*,* ഇവിടെയുള്ള മാപ്പ് നൽകൽ അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ ഔദാര്യത്തെയും ***(فضل)*** കാരുണ്യത്തെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു*.* വേദഗ്രന്ഥം എന്നത് അറിവിന്റെയും പ്രകാശത്തിന്റെയും ഉറവിടമാണ്*.* ഫുർഖാൻ എന്നത് ഹൃദയത്തിൽ അല്ലാഹു നൽകുന്ന ഒരു പ്രത്യേക ഉൾക്കാഴ്ചയാണ് ***(بصيرة),*** അത് വഴി സത്യവിശ്വാസിക്ക് നന്മയും തിന്മയും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം വ്യക്തമായി തിരിച്ചറിയാൻ സാധിക്കുന്നു*.*

മൂസാ (അലൈഹിസ്സലാം) എന്ന നാമത്തിന്റെ ഉത്ഭവം വളരെ കൗതുകകരമാണ്. ഹീബ്രു ഭാഷയിൽ 'മൂ' എന്നാൽ വെള്ളം എന്നും 'ശീ' എന്നാൽ മരം എന്നും അർത്ഥം വരുന്നു. ഫിർഔനിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടുത്താനായി മാതാവ് അദ്ദേഹത്തെ ഒരു പെട്ടിയിലാക്കി കടലിൽ ഒഴുക്കിയപ്പോൾ, തിരമാലകൾ അദ്ദേഹത്തെ ഫിർഔന്റെ കൊട്ടാരത്തിനടുത്തുള്ള മരങ്ങൾക്കിടയിലേക്ക് എത്തിച്ചു. അവിടെ വെച്ച് ആസിയാ ബീവി (റളിയള്ളാഹു അൻഹ) അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടെടുത്തു. അങ്ങനെ വെള്ളത്തിൽ നിന്നും മരത്തിൽ നിന്നും ലഭിച്ചവൻ എന്ന അർത്ഥത്തിൽ അദ്ദേഹം 'മൂസാ' എന്ന് വിളിക്കപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം ഇംറാൻ, യസ്ഹർ, ഫാഹിദ്, ലാവീ, യഅ്ഖൂബ്

(ഇസ്രായീൽ), ഇസ്ഹാഖ്, ഇബ്രാഹീം (അലൈഹിസ്സലാം) എന്നിവരിലൂടെയുള്ള ഉന്നതമായ വംശപരമ്പരയിൽ പെട്ടവരാണ്. അല്ലാഹു മൂസാ (അലൈഹിസ്സലാം)യോട് മുപ്പത് രാത്രികൾ നോമ്പെടുക്കാൻ കൽപ്പിക്കുകയും, പിന്നീട് ദുൽഹജ്ജിലെ പത്ത് ദിവസങ്ങൾ കൂടി ചേർത്ത് അത് നാൽപ്പതാക്കി പൂർത്തിയാക്കുകയും ചെയ്തു. മാസങ്ങൾ ചന്ദ്രന്റെ ചലനത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയായതുകൊണ്ടും, ഇരുട്ട് വെളിച്ചത്തേക്കാൾ മുൻപുള്ളതായതുകൊണ്ടും രാത്രികളെയാണ് ഇവിടെ എടുത്തുപറഞ്ഞത്. അല്ലാഹു മൂസാ (അലൈഹിസ്സലാമി)നെ തൗറാത്ത് നൽകാനായി തൂർ പർവ്വതത്തിലേക്ക് വിളിച്ചുവരുത്തിയത് ബനൂ ഇസ്രായീൽ ജനതയ്ക്ക് ലഭിച്ച വലിയൊരു അനുഗ്രഹമായിരുന്നു. എന്നാൽ, ആ വലിയ അനുഗ്രഹത്തിന് നന്ദി കാണിക്കുന്നതിന് പകരം, സാമിരിയുടെ പ്രേരണയാൽ അവർ കാളക്കുട്ടിയെ ആരാധിക്കാൻ മുതിർന്നത് അങ്ങേയറ്റം അവിവേകവും അക്രമവുമാണ് (ظلم). അല്ലാഹുവിനെ ആരാധിക്കേണ്ട സ്ഥാനത്ത് കാളക്കുട്ടിയെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചതാണ് അവർ ചെയ്ത ഏറ്റവും വലിയ അക്രമം. എങ്കിലും, അവർ പശ്ചാത്താപം (توبة) സ്വീകരിച്ചപ്പോൾ അല്ലാഹു അവർക്ക് മാപ്പ് നൽകി. നന്ദി (شـكر) എന്നത് ലഭിച്ച അനുഗ്രഹത്തെ തിരിച്ചറിയുകയും അത് പ്രകടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യലാണ്. യഥാർത്ഥത്തിൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങൾക്ക് നന്ദി പറയാൻ മനുഷ്യൻ അശക്തനാണ് എന്നതാണ് അതിന്റെ പരമമായ സത്യം. അല്ലാഹു മൂസാ (അലൈഹിസ്സലാം)ക്ക് നൽകിയ വേദഗ്രന്ഥം (الكتــاب) സത്യത്തെയും അസത്യത്തെയും വേർതിരിക്കുന്ന പ്രമാണമാണ് (الفرقان). അതിൽ ചിന്തിക്കുകയും അതനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നതാണ് സന്മാർഗ്ഗത്തിലേക്കുള്ള വഴി. ഇത് മനസ്സിലാക്കുന്നവർക്ക് മുഹമ്മദ് നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം)യുടെ പ്രവാചകത്വത്തിന്റെ സത്യതയും ബോധ്യപ്പെടും.

മൂസാ നബി അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ രക്ഷിതാവിനെ അഭിമുഖീകരിക്കാൻ പോയപ്പോൾ, സാംരി എന്ന വ്യക്തി ആ സന്ദർഭം മുതലെടുത്തു. ബജർമ എന്ന സ്ഥലത്തുനിന്നുള്ള ഒരു സ്വർണ്ണപ്പണിക്കാരനായിരുന്നു അവൻ. ഫിർഔന്റെ സൈന്യം കടൽ കടന്നപ്പോൾ ജിബ്രീൽ അലൈഹിസ്സലാം സഞ്ചരിച്ച കുതിരയുടെ കാൽപ്പാടുകൾ പതിഞ്ഞ മണ്ണ് പച്ചപിടിക്കുന്നത് അവൻ കണ്ടു. അവൻ ഒരു കപടവിശ്വാസിയായിരുന്നു (മുനാഫിഖ്). ജിബ്രീൽ അലൈഹിസ്സലാമിനെ അവൻ തിരിച്ചറിഞ്ഞിരുന്നു; കാരണം, ഫിർഔൻ ഇസ്രായേൽ മക്കളെ കൊന്നൊടുക്കിയ കാലത്ത്, അവനെ സംരക്ഷിക്കാൻ അവന്റെ മാതാവ് ഒരു വനത്തിൽ ഒളിപ്പിച്ചിരുന്നു. അന്ന് ജിബ്രീൽ അലൈഹിസ്സലാം അവന് ഭക്ഷണം നൽകിയിരുന്നത് അത്ഭുതകരമായാണ്. അവൻ ജിബ്രീൽ അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ വലതു തള്ളവിരലിൽ നിന്ന് തേനും ഇടതു തള്ളവിരലിൽ നിന്ന് നെയ്യും നുകർന്നിരുന്നു. അതിനാൽ, ആ കുതിരയുടെ കാൽപ്പാടിൽ നിന്ന് അവൻ ഒരു പിടി മണ്ണ് എടുത്തു സൂക്ഷിച്ചു. മൂസാ നബി അലൈഹിസ്സലാം തൂർ പർവ്വതത്തിലേക്ക് പോയപ്പോൾ, ഇസ്രായേൽ മക്കൾ

തങ്ങളുടെ കൈവശമുണ്ടായിരുന്ന സ്വർണ്ണാഭരണങ്ങൾ ഒരു കുഴിയിൽ നിക്ഷേപിക്കാൻ സാംരി അവരോട് ആവശ്യപ്പെട്ടു. ആ സ്വർണ്ണം ഉരുക്കി അവൻ ഒരു കാളക്കുട്ടിയുടെ രൂപമുണ്ടാക്കി. അതിൽ അവൻ സൂക്ഷിച്ചുവെച്ച ആ മണ്ണ് വിതറിയപ്പോൾ, അത് ജീവനുള്ളതുപോലെ ശബ്ദമുണ്ടാക്കാൻ തുടങ്ങി. അവൻ പറഞ്ഞു: 'ഇതാണ് നിങ്ങളുടെയും മൂസായുടെയും ദൈവം'. ഇസ്രായേൽ മക്കൾ അതിനെ ആരാധിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഹാരൂൺ അലൈഹിസ്സലാം അവരെ തടയാൻ ശ്രമിച്ചെങ്കിലും അവർ വഴങ്ങിയില്ല. മൂസാ നബി അലൈഹിസ്സലാം തിരിച്ചെത്തിയപ്പോൾ, അവർ ചെയ്ത തെറ്റിന് കഠിനമായ പ്രായശ്ചിത്തം (തൗബ) ചെയ്യേണ്ടി വന്നു. എന്നാൽ ഈ ഉമ്മത്തിന് അത്തരം ശാരീരികമായ ശിക്ഷകളില്ല. നമ്മുടെ യഥാർത്ഥ പ്രായശ്ചിത്തം, ഇച്ഛാശക്തിയുടെ കാളക്കുട്ടിയെ (അജ്ലുൽ ഹവാ) ആരാധിക്കുന്ന നമ്മുടെ മനസ്സിനെ (നഫ്സ്) അറുത്തുകൊണ്ട് അല്ലാഹുവിലേക്ക് മടങ്ങുക എന്നതാണ്. മൗലാനാ റൂമി മസ്നവിയിൽ പാടുന്നു: 'പുറത്തുള്ള ശത്രുവിനെക്കാൾ ഭയാനകമാണ് ഉള്ളിലെ ശത്രുവായ നഫ്സ്. ബുദ്ധികൊണ്ട് മാത്രം അതിനെ കീഴടക്കാനാവില്ല. അത് ഒരു മഹാസർപ്പമാണ്, അതിന് ആവശ്യമായ സാഹചര്യങ്ങൾ ലഭിച്ചാൽ അത് വീണ്ടും ഉണരും.'

[سورة البقرة (2) : آية 54]

മൂസ അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ ജനതയോട് ഇപ്രകാരം അരുളി*:* *'*എന്റെ ജനമേ*,* കാളക്കുട്ടിയെ ദൈവമായി സ്വീകരിച്ചതിലൂടെ നിങ്ങൾ നിങ്ങളോട് തന്നെ അക്രമം പ്രവർത്തിച്ചിരിക്കുന്നു*.* അതിനാൽ*,* നിങ്ങളുടെ സ്രഷ്ടാവിങ്കലേക്ക് പശ്ചാത്താപം ***(توبة)*** മടങ്ങുകയും*,* നിങ്ങളുടെ അഹങ്കാരത്തിന്റെയും അവിശ്വാസത്തിന്റെയും പ്രവണതകളെ ഇല്ലാതാക്കുകയും ചെയ്യുക*.* അതാണ് നിങ്ങളുടെ സ്രഷ്ടാവിന്റെ അടുക്കൽ നിങ്ങൾക്ക് ഏറ്റവും ഉത്തമം*.'* അപ്പോൾ അല്ലാഹു നിങ്ങളുടെ പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിച്ചു*.* തീർച്ചയായും അവൻ പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിക്കുന്നവനും ***(تواب)*** കരുണാനിധിയുമാണ് ***(رحيم).*** ഈ സൂക്തം ആത്മീയ ഉന്നതി ആഗ്രഹിക്കുന്നവർക്ക് ഒരു പാഠമാണ്*;* അഹങ്കാരത്തിന്റെ വിത്തുകൾ ഹൃദയത്തിൽ നിന്ന് പിഴുതെറിയാതെ ആത്മീയ ശുദ്ധീകരണം ***(تزكية)*** സാധ്യമല്ല*.*

ഫറോവയുടെ സ്വഭാവം ഉള്ളിൽ പേറുന്നവൻ, നൂറ് മൂസമാരെയും നൂറ് ഹാറൂന്മാരെയും കണ്ടാലും അവരെ തടയുക തന്നെ ചെയ്യും. അല്ലാഹുവിന്റെ നിയമങ്ങളിൽ അക്കങ്ങൾക്ക് വലിയ പ്രാധാന്യമുണ്ട്. പ്രത്യേകിച്ച് 'നാൽപത് (أربعين) എന്ന സംഖ്യയ്ക്ക് പൂർണ്ണതയുടെ (كمال) ഒരു പ്രത്യേകതയുണ്ട്. ആദം നബി അലൈഹിസ്സലാം അവരുടെ മണ്ണ് അല്ലാഹു നാൽപത് പ്രഭാതങ്ങൾ കൊണ്ട് പാകപ്പെടുത്തിയതുപോലെ, മനുഷ്യന്റെ സൃഷ്ടിപ്പിലും നാൽപത് ദിവസങ്ങളുടെ

ഇടവേളകൾക്ക് വലിയൊരു രഹസ്യമുണ്ട്. ശരീരമാകുന്ന ഈ കൂടാരം ആത്മാവാകുന്ന നിധിക്ക് പാകപ്പെടുന്നത് നാൽപത് എന്ന സംഖ്യയിലൂടെയാണ്. മൂസാ നബി അലൈഹിസ്സലാം അല്ലാഹുവുമായി കൂടിക്കാഴ്ചയ്ക്ക് നാൽപത് രാത്രികൾ നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടതിൽ വലിയൊരു അർത്ഥമുണ്ട്. രാത്രികൾക്ക് ആരാധനയിലും അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള സാമീപ്യത്തിലും (تقــرب) വലിയൊരു പ്രത്യേകതയുണ്ട്. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'അർദ്ധരാത്രിയിലാണ് അടിമ തന്റെ റബ്ബിനോട് ഏറ്റവും അടുക്കുന്നത്'. രാത്രിയെ പ്രത്യേകം എടുത്തുപറഞ്ഞതിലൂടെ, പകൽ മാത്രമല്ല, രാവും പകലും ആരാധനയിൽ മുഴുകേണ്ടതുണ്ടെന്ന് മൂസാ നബി അലൈഹിസ്സലാം മനസ്സിലാക്കി. നന്ദി പ്രകടിപ്പിക്കൽ (شكر) മൂന്ന് വിധത്തിലുണ്ട്: വാക്കുകൾ കൊണ്ടുള്ള നന്ദി, കർമ്മങ്ങൾ കൊണ്ടുള്ള നന്ദി, അവസ്ഥകൾ കൊണ്ടുള്ള നന്ദി. വാക്കുകൾ കൊണ്ട് നന്ദി പറയുക എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെക്കുറിച്ച് സംസാരിക്കലാണ്. കർമ്മങ്ങൾ കൊണ്ട് നന്ദി പറയുക എന്നാൽ അല്ലാഹു നൽകിയ അനുഗ്രഹങ്ങളെ അവന്റെ വഴിയിൽ മാത്രം ഉപയോഗപ്പെടുത്തലാണ്. അവസ്ഥകൾ കൊണ്ടുള്ള നന്ദി എന്നാൽ, അനുഗ്രഹങ്ങൾ കാണുമ്പോൾ അനുഗ്രഹദാതാവായ അല്ലാഹുവിനെ മാത്രം കാണുകയും, തന്റെ അസ്തിത്വവും നന്ദിയും പോലും അവന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളാണെന്ന് തിരിച്ചറിയുകയും ചെയ്യലാണ്. ഇസ്രായേൽ സന്തതികളോട് മൂസാ നബി അലൈഹിസ്സലാം പറഞ്ഞത്, 'എന്റെ ജനമേ, നിങ്ങൾ കാളക്കുട്ടിയെ ആരാധിച്ചതിലൂടെ സ്വന്തത്തോട് തന്നെ നിങ്ങൾ അക്രമം (ظلم) ചെയ്തിരിക്കുന്നു' എന്നാണ്. ഇവിടെ 'എന്റെ ജനമേ' എന്ന് വിളിച്ചത് അവിടുത്തെ കാരുണ്യവും സ്നേഹവും കൊണ്ടാണ്.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ കാലഘട്ടത്തിൽ ഇസ്രായേൽ സന്തതികൾ കാളക്കുട്ടിയെ ആരാധിച്ചുകൊണ്ട് ചെയ്ത മഹാപാപത്തെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹു ഉണർത്തുന്നു. 'നിങ്ങൾ കാളക്കുട്ടിയെ ആരാധിച്ചതിലൂടെ സ്വയം അക്രമം പ്രവർത്തിച്ചു' എന്ന് അല്ലാഹു പറയുന്നു. ഇവിടെ 'നിങ്ങളുടെ സ്രഷ്ടാവിങ്കലേക്ക് (بارئكم) മടങ്ങുക' എന്ന് അല്ലാഹു കൽപ്പിക്കുമ്പോൾ, അവൻ എല്ലാ ന്യൂനതകളിൽ നിന്നും മുക്തനായി നിങ്ങളെ സൃഷ്ടിച്ചവനാണെന്ന് ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. അറിവും യുക്തിയുമുള്ള അല്ലാഹുവിനെ ഉപേക്ഷിച്ച്, മൗഢ്യത്തിന്റെ പ്രതീകമായ മൃഗത്തെ ആരാധിച്ചതിലൂടെ അവർ അജ്ഞതയുടെ അങ്ങേയറ്റത്തെത്തി. തങ്ങളുടെ സ്രഷ്ടാവിന്റെ അവകാശങ്ങൾ വകവെക്കാത്തവർക്ക് ജീവിക്കാൻ അർഹതയില്ലെന്ന ബോധം വരുത്താനാണ് 'നിങ്ങൾ സ്വയം കൊല്ലുക' (فَاقْتُلُوا أَنْفُسَــكُمْ) എന്ന കഠിനമായ കൽപ്പനയുണ്ടായത്. ഇവിടെ 'സ്വയം കൊല്ലുക' എന്നതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് വിശ്വാസികൾ പരസ്പരം സഹോദരങ്ങളായതിനാൽ, കുറ്റവാളികളെ നിരപരാധികൾ വധിക്കുക എന്നതാണ്. ഇത് അവരുടെ പാപങ്ങൾക്കുള്ള പ്രായശ്ചിത്തവും (كفــارة) ശുദ്ധീകരണവുമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ

കൽപ്പന പ്രകാരം അവർ വധിക്കാൻ തയ്യാറായപ്പോൾ, അല്ലാഹു ഒരു കറുത്ത മേഘം അയച്ചു. പരസ്പരം കാണാൻ കഴിയാത്ത വിധം ആ മേഘം അവരെ മൂടി. അങ്ങനെ അവർ വധം തുടർന്നു. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമും ഹാറൂൻ അലൈഹിസ്സലാമും അല്ലാഹുവിനോട് കരഞ്ഞു പ്രാർത്ഥിച്ചപ്പോൾ, അല്ലാഹു ആ മേഘം നീക്കുകയും പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. കൊല്ലപ്പെട്ടവർ രക്തസാക്ഷികളായും (شهيد) ബാക്കിയുള്ളവർ പാപമോചനം ലഭിച്ചവരുമായി മാറി. അല്ലാഹു തീർച്ചയായും പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിക്കുന്നവനും (التواب) കരുണാനിധിയുമാണ് (الرحيم).

ഖുർആനിലെ 'ചില കുറ്റവാളികൾ മറ്റു ചിലരെ വധിക്കട്ടെ' എന്ന വചനത്തെ വിശദീകരിച്ചുകൊണ്ട് റൂഹുൽ ബയാൻ വ്യക്തമാക്കുന്നത്, ഈ കൽപ്പന ഇസ്രായീല്യരുടെ മേൽ ചുമത്തപ്പെട്ടിരുന്ന കഠിനമായ ബാധ്യതകളിൽ (അഗ്‌ലാൽ - أغلال) ഒന്നായിരുന്നു എന്നാണ്. അവരെ ബന്ധിപ്പിച്ചിരുന്ന ആ ചങ്ങലകൾ അഥവാ കഠിനമായ നിയമങ്ങൾ, അവയവങ്ങൾ മുറിക്കുക, മസ്ജിദിൽ അല്ലാതെ നമസ്കാരം അനുവദനീയമല്ലാത്ത അവസ്ഥ, വെള്ളം കൊണ്ട് മാത്രം ശുദ്ധീകരണം, ഉറങ്ങിയാൽ നോമ്പുകാരന് ഭക്ഷണം നിഷിദ്ധമാവുക, പാപങ്ങൾ കാരണം നല്ല വസ്തുക്കൾ വിലക്കപ്പെടുക, സ്വത്തിന്റെ നാലിലൊന്ന് സകാത്തായി നൽകുക, രാത്രി ചെയ്ത പാപം രാവിലെ വാതിലിൽ എഴുതിവെക്കുക തുടങ്ങിയവയായിരുന്നു. നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളുടെ ബഹുമാനാർത്ഥം ഈ ഉമ്മത്തിന് അല്ലാഹു ഇത്തരം പ്രയാസങ്ങൾ നീക്കി നൽകി. പശ്ചാത്താപം (തൗബ - توبة) എന്നത് ഈ ഉമ്മത്തിന് മാത്രം ലഭിച്ച വലിയൊരു അനുഗ്രഹമാണ്. ഇതിന് നാല് പടികളുണ്ട്: ഒന്നാമത്തേത് സാധാരണ വിശ്വാസികളുടെ പദവിയായ 'തൗബ'യാണ്. ഇത് തിന്മകൾ ഉപേക്ഷിക്കലും കൽപ്പനകൾ പാലിക്കലും നഷ്ടപ്പെട്ടവ വീട്ടലും അന്യായങ്ങൾ പൊറുപ്പിക്കലും പശ്ചാത്താപവുമാണ്. രണ്ടാമത്തേത് 'ഇനാബ' (إنابـة) ആണ്; ഇത് ലൗവാമത്തായ മനസ്സിന്റേതാണ്. ദുനിയാവിനെ ഉപേക്ഷിച്ച് അല്ലാഹുവിലേക്ക് മടങ്ങുന്ന ഔലിയാക്കളുടെ പദവിയാണിത്. മൂന്നാമത്തേത് 'ഔബ' (أوبــة) ആണ്; ഇത് മുൽഹിമത്തായ മനസ്സിന്റേതാണ്. അല്ലാഹുവിനെ കാണാനുള്ള അതിയായ ആഗ്രഹം (ശൗഖ് - شــوق) കാരണം അവനിലേക്ക് മടങ്ങുന്ന ഉന്നതരായ ഔലിയാക്കളുടെ പദവിയാണിത്. നാലാമത്തേത് 'മുത്‌മഇന്ന'യായ മനസ്സിന്റേതാണ്; ഇത് അമ്പിയാക്കളുടെയും ഉന്നതരായ ഔലിയാക്കളുടെയും പദവിയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ദിവ്യമായ ആകർഷണത്താൽ (ജദ്ബ - جذبة) തങ്ങളുടെ അസ്തിത്വത്തിൽ നിന്ന് അല്ലാഹുവിലേക്ക് അവർ ലയിക്കുന്നു. ഹല്ലാജ് റഹിമഹുല്ലാഹ് തന്റെ കൈകൾ മുറിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ പോലും അല്ലാഹുവിലുള്ള പ്രണയത്താൽ പുഞ്ചിരിക്കുകയും, ആ വേദനയിലും അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അദമ്യമായ ആഗ്രഹം കവിതകളിലൂടെ പ്രകടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തത് ഈ ഉന്നത പദവിയുടെ അടയാളമാണ്.

[سورة البقرة (2) : الآيات 55 إلى 59]

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ ***55*** മുതൽ ***59*** വരെയുള്ള വചനങ്ങളുടെ ആത്മീയ വ്യാഖ്യാനം റൂഹുൽ ബയാനിൽ ഇപ്രകാരം വിവരിക്കുന്നു*:* *'*ഞങ്ങളെ അല്ലാഹുവിനെ നേരിട്ട് കാണിച്ചുതരണമെന്ന്*'* മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ ജനത ആവശ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ*,* അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അഹങ്കാരവും അവിശ്വാസവും ***(كفر)*** നിഴലിച്ചിരുന്നു*.* ഈ ധിക്കാരത്തിന് ശിക്ഷയായി അവർക്ക് മിന്നൽപ്പിണർ ***(صاعقة)*** ബാധിക്കുകയും അവർ മരണതുല്യമായ അവസ്ഥയിലാവുകയും ചെയ്തു*.* എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്താൽ അവർക്ക് പുനർജീവൻ നൽകപ്പെട്ടു*.* ഈ സംഭവം വിശ്വാസിക്ക് നൽകുന്ന പാഠം*,* അല്ലാഹുവിന്റെ ദർശനം ***(رؤية)*** എന്നത് ഭൗതികമായ കണ്ണുകൾ കൊണ്ടല്ല*,* മറിച്ച് ഹൃദയത്തിന്റെ ഉൾക്കാഴ്ച ***(بصيرة)*** കൊണ്ടാണ് സാധ്യമാകുന്നത് എന്നതാണ്*.* പിന്നീട് അവർക്ക് സ്വർഗ്ഗീയ വിഭവങ്ങളായ മന്നയും സൽവയും നൽകപ്പെട്ടു*.* എന്നാൽ അവർ നന്ദികേട് കാണിക്കുകയും അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകളെ അവഗണിക്കുകയും ചെയ്തു*.* നഗരത്തിൽ പ്രവേശിക്കുമ്പോൾ വിനയത്തോടെ ***(سجدا)*** പ്രവേശിക്കണമെന്ന കൽപ്പനയെ അവർ പരിഹസിച്ചു*.* അല്ലാഹുവിന്റെ നിയമങ്ങളെ ലംഘിക്കുന്നവർക്ക് അവരുടെ പാപങ്ങൾക്കനുസരിച്ചുള്ള ശിക്ഷ ***(رجز)*** ആകാശത്തുനിന്നും ഇറങ്ങിവരുമെന്ന് ഈ വചനങ്ങൾ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു*.* ആത്മീയമായി*,* ഈ വചനങ്ങൾ മനുഷ്യന്റെ അഹങ്കാരത്തെ ***(كبر)*** തകർക്കാനും അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്തിന് നന്ദി ***(شكر)*** കാണിക്കാനും നമ്മെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു*.*

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ സൂചിപ്പിക്കുന്നത് പോലെ, ഓരോ ജനതയ്ക്കും അല്ലാഹുവിന് പുറമെ അവർ ആരാധിക്കുന്ന ഓരോ 'കാളക്കുട്ടി' (عجـــل) ഉണ്ട്. ചിലർ ദീനാറുകളുടെയും ദിർഹമുകളുടെയും കാളക്കുട്ടിയെ ആരാധിക്കുന്നു, മറ്റു ചിലർ വികാരങ്ങളുടെയും (شـــهوات) കാളക്കുട്ടിയെ ആരാധിക്കുന്നു, വേറെ ചിലർ സ്ഥാനമാനങ്ങളുടെയും (جاه) കാളക്കുട്ടിയെ ആരാധിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഇതിലെല്ലാം വെച്ച് അല്ലാഹുവിന് ഏറ്റവും വെറുപ്പുള്ളത് സ്വന്തം ഇച്ഛകളെ (هـــوى) ആരാധിക്കുന്നതാണ്. അതിനാൽ അല്ലാഹു ഓരോ ഭാഗ്യവാന്റെയും ഹൃദയത്തിൽ മൂസാ നബി അലൈഹിസ്സലാമിനെക്കൊണ്ട് ഇപ്രകാരം തോന്നിപ്പിക്കുന്നു: 'നിങ്ങൾ ഈ കാളക്കുട്ടിയെ സ്വീകരിച്ചുകൊണ്ട് സ്വന്തത്തോട് തന്നെ അക്രമം പ്രവർത്തിച്ചു. അതിനാൽ നിങ്ങളുടെ സ്രഷ്ടാവിങ്കലേക്ക് (بارئ) പശ്ചാത്തപിച്ച് മടങ്ങുക (توبة).' ഇതിനർത്ഥം അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയിൽ നിന്ന് വിട്ടുമാറി അവനിലേക്ക് മടങ്ങുക

എന്നാണ്. സ്വന്തത്തെ വധിക്കുക (قتل النفس) എന്നതിലൂടെയല്ലാതെ ഇത് സാധ്യമല്ല. അതായത്, നിങ്ങളുടെ ഇച്ഛകളെ അടിച്ചമർത്തുക. കാരണം ഇച്ഛയാണ് നഫ്സിന്റെ ജീവൻ. ഈ ഇച്ഛാശക്തി കൊണ്ടാണ് ഫിർഔൻ താൻ ദൈവമാണെന്ന് വാദിച്ചത്, ബനൂ ഇസ്രായേല്യർ കാളക്കുട്ടിയെ ആരാധിച്ചത്, ഇബ്ലീസ് അഹങ്കരിച്ചത്. നഫ്സിനെ അതിന്റെ ഇച്ഛകളിൽ നിന്ന് തടഞ്ഞുകൊണ്ട് അല്ലാഹുവിന്റെ സഹായത്തോടെ അതിനെ വധിക്കുക. ബാഹ്യമായ വധം വിശ്വാസിക്കും അവിശ്വാസിക്കും എളുപ്പമാണ്, എന്നാൽ ആന്തരികമായി നഫ്സിനെ വധിക്കുകയും കീഴടക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നത് സത്യത്തിന്റെ വാൾ (سيف الصدق) കൊണ്ടും അല്ലാഹുവിന്റെ സഹായം കൊണ്ടും മാത്രം സാധ്യമാകുന്ന കഠിനമായ കാര്യമാണ്. അതുകൊണ്ടാണ് സിദ്ദീഖീങ്ങളുടെ പദവി ശഹീദുകളേക്കാൾ ഉയർന്നതാക്കിയത്. റസൂലുള്ളാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ചെറിയ യുദ്ധത്തിൽ നിന്ന് മടങ്ങുമ്പോൾ പറഞ്ഞിരുന്നു: 'നാം ചെറിയ ജിഹാദിൽ നിന്ന് വലിയ ജിഹാദിലേക്ക് മടങ്ങിയിരിക്കുന്നു.' കാരണം, ശത്രുക്കളുടെ വാളാൽ കൊല്ലപ്പെടുന്ന മുജാഹിദ് ഒരു നിമിഷം കൊണ്ട് എല്ലാ പ്രയാസങ്ങളിൽ നിന്നും മോചിതനാകുന്നു. എന്നാൽ സത്യത്തിന്റെ വാളാൽ ദിവസവും ആയിരം തവണ കൊല്ലപ്പെടുന്നവൻ, ഓരോ തവണയും നഫ്സ് പുതിയ തന്ത്രങ്ങളുമായി ഉയിർത്തെഴുന്നേൽക്കുന്നു. അതിനാൽ ആ ജിഹാദിൽ നിന്ന് ഒരു നിമിഷം പോലും വിശ്രമമില്ല. സത്യത്തിൽ നഫ്സ് എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ പരീക്ഷണത്തിന്റെ (مكر) ഒരു രൂപമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ പരീക്ഷണത്തിൽ നിന്ന് നഷ്ടപ്പെട്ടവരല്ലാതെ ആരും നിർഭയരാകുന്നില്ല. 'ഇതാണ് നിങ്ങളുടെ സ്രഷ്ടാവിങ്കൽ നിങ്ങൾക്ക് ഉത്തമം' എന്ന് പറഞ്ഞാൽ, സത്യത്തിന്റെ വാൾ കൊണ്ട് നഫ്സിനെ വധിക്കുന്നത് നിങ്ങൾക്ക് ഉത്തമമാണ്, കാരണം ഓരോ വധത്തിലും നിങ്ങൾക്ക് പദവികൾ ഉയരുന്നു. നിങ്ങൾ നഫ്സിനെ വധിക്കുമ്പോൾ അല്ലാഹുവിലേക്ക് അടുക്കുന്നു, അല്ലാഹു പശ്ചാത്താപത്തിനും കാരുണ്യത്തിനുമുള്ള തൗഫീഖ് നൽകി നിങ്ങളിലേക്ക് അടുക്കുന്നു. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'നിന്റെ ആയുസ്സ് കഴിഞ്ഞുപോയെങ്കിൽ ഈ നിമിഷത്തെങ്കിലും പശ്ചാത്തപിക്കുക, നിന്റെ ആയുസ്സിന്റെ വേരുകൾക്ക് ജീവജലം നൽകുക, എങ്കിൽ നിന്റെ ആയുസ്സ് എന്ന മരം ഫലപ്രദമാകും.' പിന്നീട് അല്ലാഹു അനുഗ്രഹങ്ങളെ എണ്ണിപ്പറയുന്നു: 'ബനൂ ഇസ്രായേല്യരേ, നിങ്ങളുടെ പൂർവ്വികരിൽ നിന്ന് മൂസാ നബി തിരഞ്ഞെടുത്ത എഴുപത് പേർ പറഞ്ഞത് ഓർക്കുക. കാളക്കുട്ടിയെ ആരാധിച്ചതിന് മാപ്പപേക്ഷിക്കാൻ മൂസാ നബിയോടൊപ്പം അവർ ത്വൂർ പർവ്വതത്തിലേക്ക് പോയപ്പോൾ അവർ പറഞ്ഞു: 'മൂസാ, അല്ലാഹുവിന്റെ വചനമാണിതെന്ന് ഞങ്ങൾ വിശ്വസിക്കില്ല, നീ പറയുന്നത് ഞങ്ങൾ അംഗീകരിക്കില്ല, ഞങ്ങൾ അല്ലാഹുവിനെ നേരിട്ട് (جهرة) കാണുന്നത് വരെ.' അപ്പോൾ അവരെ ഇടിമുഴക്കം (صاعقة) പിടികൂടി. അത് ആകാശത്ത് നിന്ന് ഇറങ്ങിവന്ന ഭയാനകമായ ശബ്ദവും അഗ്നിയുമാണ്. അല്ലാഹുവിനെ ഈ ലോകത്ത് വെച്ച് കാണാൻ ആവശ്യപ്പെട്ട അവരുടെ അഹങ്കാരവും ശാഠ്യവും കാരണമാണ് ആ

ശിക്ഷ ലഭിച്ചത്. അല്ലാഹുവിനെ കാണുക എന്നത് പരലോകത്ത് വിശ്വാസികൾക്ക് മാത്രം സാധ്യമായ കാര്യമാണ്, അത് ഭൗതികമായ ഗുണങ്ങളില്ലാത്ത (منزهة عن الكيفية) ദർശനമാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 56]

പിന്നീട്, മരണശേഷം നാം നിങ്ങളെ ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ്പിച്ചു. നിങ്ങൾ നന്ദിയുള്ളവരായിത്തീരാൻ വേണ്ടി *(ثُمَّ بَعَثْنَاكُم مِّن بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ).* ഈ സൂക്തം ബനൂ ഇസ്രായേലിലെ ആ ജനതയുടെ ചരിത്രത്തിലെ വിസ്മയകരമായ ഒരു സംഭവത്തെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം തങ്ങളുടെ കൂടെ സീനാ പർവ്വതത്തിലേക്ക് പോയ എഴുപത് പ്രമുഖർ, അല്ലാഹുവിനെ നേരിട്ട് കാണണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ, അവർക്ക് മരണത്തിന്റെ പിടിയിൽ അകപ്പെടേണ്ടി വന്നു. എന്നാൽ, അവരുടെ മേൽ അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യം *(رحمة)* വർഷിക്കുകയും, അവർക്ക് വീണ്ടും ജീവൻ നൽകുകയും ചെയ്തു. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ കഴിവ് *(قدرة)* വെളിപ്പെടുത്തുന്നതാണ്. മരണത്തിന് ശേഷമുള്ള പുനരുജ്ജീവനം *(بعث)* സത്യമാണെന്ന് ബോധ്യപ്പെടുത്താനും, അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ ഓർത്ത് നന്ദി *(شكر)* പ്രകടിപ്പിക്കാനും വേണ്ടിയാണ് ഈ സംഭവം നടന്നത്. ആത്മീയമായി ചിന്തിക്കുമ്പോൾ, അജ്ഞതയുടെയും അഹങ്കാരത്തിന്റെയും മരണത്തിൽ നിന്ന് അറിവിന്റെയും വിനയത്തിന്റെയും ജീവിതത്തിലേക്ക് മടങ്ങുന്നതാണ് യഥാർത്ഥ പുനരുജ്ജീവനം.

ആ ശബ്ദം അത്യന്തം ഭയാനകമായിരുന്നുവെങ്കിൽ, അവരിൽ ചിലർ അപ്പോൾ തന്നെ മരണപ്പെട്ടിരുന്നു. ബാക്കിയുള്ളവർ അവർ മരിച്ചതായി കണ്ടു. ഇതിനെ ആലങ്കാരികമായി 'മരണദർശനം' (رؤية الموت) എന്ന് വിളിക്കുന്നു. പിന്നീട് നാം നിങ്ങളെ ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ്പിച്ചു (ثُـمَّ بَعَثْنـاكُمْ), അതായത് ആ ഇടിമുഴക്കം (الصـاعقة) മൂലം ഉണ്ടായ മരണശേഷം നാം നിങ്ങൾക്ക് ജീവൻ നൽകി. മരണശേഷം ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ്പ് എന്ന് പ്രത്യേകം എടുത്തുപറഞ്ഞത്, ബോധക്ഷയമോ ഉറക്കമോ മരണമായി തെറ്റിദ്ധരിക്കപ്പെടാൻ സാധ്യതയുള്ളതുകൊണ്ടാണ്. ഖതാദ (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറയുന്നു: അവരുടെ ആയുസ്സും ഉപജീവനവും പൂർത്തിയാക്കാൻ അല്ലാഹു അവർക്ക് പുനർജീവൻ നൽകി. ആ മരണം നിശ്ചിത ആയുസ്സ് എത്തുന്നതിന് മുൻപുള്ളതായിരുന്നു. മറ്റുള്ളവർക്ക് സംഭവിക്കുന്ന താൽക്കാലിക ബോധക്ഷയം പോലെയായിരുന്നു അത്. അവരുടെ ആയുസ്സ് പൂർത്തിയായിരുന്നെങ്കിൽ അന്ത്യനാൾ വരെ അവർ ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ്പിക്കപ്പെടുമായിരുന്നില്ല. ഇനി നിങ്ങൾ ചോദിച്ചേക്കാം, അവരെ

മരിപ്പിച്ച ശേഷം വീണ്ടും ഉത്തരവാദിത്തങ്ങൾ (تكليف) ഏൽപ്പിക്കുന്നത് എങ്ങനെ സാധ്യമാകും? അന്ത്യനാളിൽ ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ്പിക്കപ്പെടുന്നവരെ എന്തുകൊണ്ട് ഉത്തരവാദിത്തങ്ങൾ ഏൽപ്പിക്കുന്നില്ല? അതിനുള്ള മറുപടി ഇതാണ്: അന്ത്യനാളിൽ ഉത്തരവാദിത്തങ്ങൾ ഏൽപ്പിക്കാത്തതിന് കാരണം, അവിടെ അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചും സ്വർഗ്ഗത്തിലെ സുഖങ്ങളെക്കുറിച്ചും നരകത്തിലെ ശിക്ഷകളെക്കുറിച്ചും അവർക്ക് അനിവാര്യമായ അറിവ് (علم ضروري) ലഭിക്കുന്നു എന്നതാണ്. നിർബന്ധിതമായ അറിവ് ലഭിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ പരീക്ഷണത്തിന് പ്രസക്തിയില്ല. എന്നാൽ ഇടിമുഴക്കം മൂലം മരിച്ച ഈ സംഘത്തിന് അത്തരം അനിവാര്യമായ അറിവ് ലഭിച്ചിരുന്നില്ല. അതിനാൽ അവർക്ക് ഉത്തരവാദിത്തങ്ങൾ ഏൽപ്പിക്കുന്നത് സാധുവാണ്. അവരുടെ മരണം ഉറക്കമോ ബോധക്ഷയമോ പോലെയായിരുന്നു. 'നിങ്ങൾ നന്ദി കാണിക്കാൻ വേണ്ടി' (لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) എന്നതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്, ഏകദൈവ വിശ്വാസത്തിലൂടെയും (توحيد) അനുസരണയിലൂടെയും (طاعة) ലഭിച്ച ജീവിതമെന്ന അനുഗ്രഹത്തിന് നന്ദി കാണിക്കുക എന്നതാണ്. അല്ലെങ്കിൽ, ഇടിമുഴക്കം വഴി അല്ലാഹുവിന്റെ ശിക്ഷ നേരിൽ കണ്ടപ്പോൾ, 'അല്ലാഹുവിനെ നേരിട്ട് കാണാതെ ഞങ്ങൾ വിശ്വസിക്കില്ല' എന്ന് പറഞ്ഞ് നിങ്ങൾ നിഷേധിച്ച വിശ്വാസമെന്ന അനുഗ്രഹത്തിന് നന്ദി കാണിക്കുക. കാരണം, കൂടുതൽ ആവശ്യപ്പെട്ട് ലഭിച്ച അനുഗ്രഹത്തെ അവഗണിക്കുന്നത് നന്ദികേടാണ്. മൂസാ (അലൈഹിസ്സലാം) ത്വൂർ പർവ്വതത്തിൽ നിന്ന് മടങ്ങിവന്നപ്പോൾ തന്റെ ജനത കാളക്കുട്ടിയെ ആരാധിക്കുന്നത് കണ്ടു. അദ്ദേഹം സഹോദരനോടും സാമിരിയോടും സംസാരിക്കുകയും കാളക്കുട്ടിയെ കത്തിച്ച് കടലിൽ എറിയുകയും ചെയ്തു. ജനങ്ങൾ പശ്ചാത്തപിച്ചു. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പന പ്രകാരം മൂസാ (അലൈഹിസ്സലാം) ബനൂ ഇസ്രായേലിലെ എഴുപത് ഉത്തമന്മാരെയും കൂട്ടി പശ്ചാത്താപത്തിനായി പുറപ്പെട്ടു. അവർ പർവ്വതത്തിലെത്തിയപ്പോൾ അല്ലാഹുവിന്റെ സംസാരം കേൾക്കണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ടു. അല്ലാഹു അത് അനുവദിച്ചു. പർവ്വതത്തിൽ മേഘങ്ങൾ നിറഞ്ഞു. മൂസാ (അലൈഹിസ്സലാം) അതിനുള്ളിലേക്ക് പ്രവേശിച്ചു. അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തോട് കൽപ്പിക്കുകയും വിലക്കുകയും ചെയ്തു. ഓരോ തവണ സംസാരിക്കുമ്പോഴും മൂസാ (അലൈഹിസ്സലാം)യുടെ മുഖത്ത് പ്രകാശം പ്രസരിക്കുമായിരുന്നു. ഇത് കണ്ട എഴുപത് പേരും അല്ലാഹുവിനെ നേരിട്ട് കാണാൻ ആഗ്രഹിച്ചു. ആ ധിക്കാരം മൂലം അവർ ഇടിമുഴക്കത്താൽ മരിച്ചു വീണു. മൂസാ (അലൈഹിസ്സലാം) കരഞ്ഞുകൊണ്ട് അല്ലാഹുവിനോട് പ്രാർത്ഥിച്ചു. അല്ലാഹു അവരുടെ ആത്മാക്കളെ തിരികെ നൽകി. അവരുടെ പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിക്കാൻ അവർ സ്വയം വധിക്കണമെന്ന് അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു. മൂസാ (അലൈഹിസ്സലാം) പർവ്വതത്തിൽ വെച്ച് അല്ലാഹുവിനെ കാണാൻ ആഗ്രഹിച്ചത് അഗാധമായ സ്നേഹം (اشتياق) കൊണ്ടായിരുന്നു, അത് മരണത്തിന് കാരണമായില്ല. എന്നാൽ ജനങ്ങൾ ആവശ്യപ്പെട്ടത് അഹങ്കാരവും നിഷേധവും

(**تعنت**) കൊണ്ടായിരുന്നു. അല്ലാഹുവിനെ അവർ ശരീരങ്ങളെപ്പോലെ സങ്കൽപ്പിച്ചു, അത് അസാധ്യമാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 57]

അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ അനുഗ്രഹങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള ഈ സൂക്തം വിവരിക്കുന്നത് ഇസ്രായേൽ സന്തതികൾക്ക് മരുഭൂമിയിൽ വെച്ച് ലഭിച്ച ദിവ്യമായ ഔദാര്യങ്ങളെയാണ്. അല്ലാഹു അവർക്ക് മേഘങ്ങളെക്കൊണ്ട് തണലേകി ***(ظللنا عليكم الغمام).*** സൂര്യന്റെ കഠിനമായ ചൂടിൽ നിന്ന് സംരക്ഷണം നൽകുന്ന ഒരു മേഘപടലം അവർക്ക് മുകളിൽ കുടപോലെ വിരിച്ചു നൽകി. വിശപ്പും ദാഹവും അനുഭവപ്പെട്ടപ്പോൾ, സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്നുള്ള വിശിഷ്ടമായ ഭക്ഷണമായ 'മന്ന'യും ***(المن),*** പക്ഷികളിൽ നിന്നുള്ള മാംസമായ 'സൽവ'യും ***(السلوى)*** അവർക്ക് നൽകി. അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു: 'ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് നൽകിയ വിശിഷ്ടമായ വിഭവങ്ങളിൽ നിന്ന് ഭക്ഷിച്ചുകൊള്ളുക.' എന്നാൽ അവർ നന്ദികേട് കാണിക്കുകയും ആ അനുഗ്രഹങ്ങളെ നിഷേധിക്കുകയും ചെയ്തു. യഥാർത്ഥത്തിൽ അവർ അല്ലാഹുവിനെ ദ്രോഹിക്കുകയല്ല ചെയ്തത്, മറിച്ച് സ്വന്തം ആത്മാക്കളെയാണ് അവർ ദ്രോഹിച്ചത് ***(ولكن كانوا أنفسهم يظلمون).*** ആത്മീയമായി ചിന്തിക്കുമ്പോൾ, ഈ മേഘം എന്നത് അജ്ഞതയുടെ ചൂടിൽ നിന്ന് സംരക്ഷിക്കുന്ന 'മഅ്‌രിഫത്ത്' ***(معرفة)*** അഥവാ അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള അറിവിന്റെ തണലാണ്. മന്നയും സൽവയും ഹൃദയത്തിന് ലഭിക്കുന്ന ആത്മീയ പോഷണങ്ങളെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

ഈ ആയത്തിൽ അല്ലാഹുവിനെ കാണുന്നതിനെ നിഷേധിക്കുന്നില്ല, മറിച്ച് അത് സാധ്യമാണെന്നതിന്റെ തെളിവാണ് അടങ്ങിയിരിക്കുന്നത്. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം എഴുപത് പേരോടൊപ്പം പോയപ്പോൾ അവർ ഈ ആവശ്യം ഉന്നയിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം അവരെ തടഞ്ഞില്ല. അദ്ദേഹം തന്നെ അല്ലാഹുവിനോട് ദർശനം (റുഅ്‌യ) ആവശ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തെ വിലക്കിയില്ല, മറിച്ച് 'പർവ്വതം അതിന്റെ സ്ഥാനത്ത് ഉറച്ചുനിന്നാൽ നിനക്ക് എന്നെ കാണാം' എന്ന് പറയുകയാണുണ്ടായത്. ഇത് സംഭവ്യമായ ഒരു കാര്യത്തെ മുൻനിർത്തിയുള്ള നിബന്ധനയാണ്. ലോകത്ത് അല്ലാഹുവിനെ കാണാത്തതിന് പണ്ഡിതന്മാർ പല യുക്തികളും പറയുന്നുണ്ട്: ഒന്ന്, ഈ ലോകം അവിശ്വാസികളുടെ സ്വർഗ്ഗമാണ്, അതിനാൽ ഇത് ശത്രുക്കളുടെ ഭവനമാണ്. രണ്ട്, വിശ്വാസി അല്ലാഹുവിനെ കണ്ടാൽ അവിശ്വാസി പറയും 'ഞാനും കണ്ടിരുന്നെങ്കിൽ ആരാധിക്കുമായിരുന്നു' എന്ന്. മൂന്ന്, അദൃശ്യമായതിനെ സ്നേഹിക്കുന്നതും നേരിട്ട് കണ്ട് സ്നേഹിക്കുന്നതും തമ്മിൽ വ്യത്യാസമുണ്ട്. നാല്, ഈ ലോകം ഉപജീവനത്തിനുള്ളതാണ്, അല്ലാഹുവിനെ കണ്ടാൽ ജനങ്ങൾ തങ്ങളുടെ

ജോലികൾ ഉപേക്ഷിക്കും. അഞ്ച്, അല്ലാഹുവിനെ കാണുന്നത് കണ്ണുകൊണ്ടല്ല, മറിച്ച് ഉൾക്കാഴ്ച (ബസ്വീറ) കൊണ്ടാണ്. ആറ്, തടയപ്പെട്ട കാര്യങ്ങൾ വിലപ്പെട്ടതാണ്. ഏഴ്, അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യമാണ്, കാരണം ഈ ലോകത്ത് മനുഷ്യർക്ക് അസൂയയും അഭിമാനവും (ഗൈറ) ഉണ്ട്. പർവ്വതം മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിനെ കാണാൻ അനുവദിക്കാത്തത് പോലെ, അല്ലാഹുവിനെ മറ്റൊരാൾ കാണുന്നത് സഹിക്കാൻ കഴിയാത്ത അവസ്ഥ മനുഷ്യർക്കുണ്ടാകും. ഈ ആയത്തിലെ സൂചന ഇതാണ്: അല്ലാഹുവിനെ നേരിട്ട് കാണാൻ ആവശ്യപ്പെടുന്നത് അഹങ്കാരമാണ്, അത് മര്യാദകേടാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ മഹത്വത്തിന് മുന്നിൽ വിറയലും ബോധക്ഷയവും ഉണ്ടായത് നീതി നടപ്പിലാക്കാനാണ്. പിന്നീട് അവൻ തന്റെ ഔദാര്യം കൊണ്ട് അവരെ പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ചു. ആത്മീയമായ ഉന്നതി (വിസാലത്ത്) ലഭിച്ചവർ അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യവും (ഖുർബ്) കാരുണ്യവും അനുഭവിക്കുന്നു. ആത്മീയ പാതയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നവൻ തന്റെ അഹങ്കാരത്തെ (നഫ്സ്) കൊല്ലേണ്ടതുണ്ട്. ഖുശൈരി റഹിമഹുല്ലാഹ് പറയുന്നു: ബനൂ ഇസ്രായേല്യർക്ക് തങ്ങളുടെ ശരീരത്തെ കൊല്ലലായിരുന്നു പശ്ചാത്താപം (തൗബ), എന്നാൽ ഈ സമുദായത്തിന് അത് ആത്മീയമായി നഫ്സിനെ അടിച്ചമർത്തലാണ്. ഇത് ഓരോ നിമിഷവും തുടരേണ്ടതാണ്. 'മരിച്ചവൻ വിശ്രമിച്ചു' എന്നല്ല, മറിച്ച് ജീവിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ തന്നെ നഫ്സിനെ കൊല്ലുന്നവനാണ് യഥാർത്ഥ മരിച്ചവൻ. തുടർന്ന് അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'ഞങ്ങൾ നിങ്ങൾക്ക് മേഘത്തെ തണലാക്കി'. ഇത് ഏഴാമത്തെ അനുഗ്രഹമാണ്. ഈജിപ്തിനും ശാമിനും ഇടയിലുള്ള മരുഭൂമിയിൽ (തീഹ്) അവർ അലഞ്ഞുതിരിഞ്ഞപ്പോൾ അല്ലാഹു നൽകിയ തണലാണിത്.

വിശാലമായ മരുഭൂമിയിൽ (മഫാസ) പന്ത്രണ്ട് ഫർസഖ് ദൂരത്തോളം അലഞ്ഞുനടന്നപ്പോൾ, കഠിനമായ ചൂടും വിശപ്പും അവരെ പിടികൂടി. അവർ മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിനോട് പരാതിപ്പെട്ടപ്പോൾ, അല്ലാഹു അവരോട് കരുണ കാണിക്കുകയും ആകാശത്തുനിന്ന് പ്രകാശത്തിന്റെ ഒരു തൂൺ (അമൂദുൻ മിൻ നൂർ) ഇറക്കി നൽകുകയും ചെയ്തു. ചന്ദ്രനില്ലാത്ത രാത്രികളിൽ അത് അവർക്ക് വെളിച്ചം നൽകി. പകൽ സമയത്ത് സൂര്യതാപത്തിൽ നിന്ന് സംരക്ഷിക്കാൻ മഴമേഘത്തേക്കാൾ തണുപ്പുള്ള നേർത്ത വെളുത്ത മേഘത്തെ (ഗമാം) അല്ലാഹു അയച്ചു. പിന്നീട് അവർ ഭക്ഷണത്തിനായി അപേക്ഷിച്ചപ്പോൾ, അല്ലാഹു അവർക്ക് 'മന്ന്' (മൻ) നൽകി. ഇത് മഞ്ഞുപോലെ വെളുത്തതും തേൻ പോലെ മധുരമുള്ളതുമായ ഒരു ഭക്ഷണമായിരുന്നു. അല്ലാഹു തന്റെ അടിമകൾക്ക് അധ്വാനമില്ലാതെ നൽകുന്ന അനുഗ്രഹങ്ങളെയും 'മന്ന്' എന്ന് വിളിക്കുന്നു. ഇതിന്റെ ഭാഗമാണ് കൂൺ (കമഅ്). ഇതിന്റെ നീര് കണ്ണിന് ശമനമാണെന്ന് റസൂലുല്ലാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയിട്ടുണ്ട്. പിന്നീട് അവർ മാംസത്തിനായി ആവശ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ അല്ലാഹു 'സൽവ' (സൽവ) എന്ന പക്ഷിയെ നൽകി. തെക്കൻ കാറ്റ് അവയെ കൊണ്ടുവരികയും സൂര്യപ്രകാശം അവയെ പാകപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. അല്ലാഹു

അവരോട് ഈ വിശിഷ്ടമായ ഭക്ഷണങ്ങൾ (ത്വയ്യിബാത്ത്) കഴിക്കാനും, നാളേക്കായി കരുതിവെക്കരുതെന്നും കൽപ്പിച്ചു. എന്നാൽ അവർ അത് ലംഘിക്കുകയും മാംസം ഉണക്കി സൂക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇത് അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അനീതിയായിരുന്നില്ല, മറിച്ച് സ്വന്തം ആത്മാക്കളോടുള്ള അനീതിയായിരുന്നു (ളലമൂ അൻഫുസഹും). കാരണം, ഈ അനുഗ്രഹം അവർക്ക് നഷ്ടപ്പെടാൻ അത് കാരണമായി. റസൂലുല്ലാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയതുപോലെ, ബനൂ ഇസ്രായേല്യർ കരുതിവെച്ചില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ ഭക്ഷണം കേട്ടുപോകുമായിരുന്നില്ല. ഹവ്വ റളിയള്ളാഹു അൻഹയുടെ പ്രവൃത്തി കാരണമാണ് സ്ത്രീകളിൽ ഭർത്താക്കന്മാരോടുള്ള വഞ്ചനയുടെ സ്വഭാവം തുടർന്നുവന്നത്. അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യം എപ്പോഴും അവനിലേക്ക് മടങ്ങുന്നവർക്ക് കൂടെയുണ്ട്.

[سورة البقرة (2) : آية 58]

അല്ലാഹു കൽപിച്ചരുളിയ ആ സന്ദർഭം ഓർക്കുക*:* *'*നിങ്ങൾ ഈ നഗരത്തിൽ *(*ബൈത്തുൽ മുഖദ്ദസ്*)* പ്രവേശിക്കുക*.* അവിടെയുള്ള വിഭവങ്ങളിൽ നിന്ന് നിങ്ങൾക്ക് ഇഷ്ടമുള്ളിടത്തോളം സുഭിക്ഷമായി ആസ്വദിക്കുക*.* എന്നാൽ പ്രവേശന കവാടത്തിലൂടെ നിങ്ങൾ തലകുനിച്ചുകൊണ്ട് *(*സുജ്ജദ് *-* ***سجود****)* വിനയത്തോടെ പ്രവേശിക്കുക*.* പ്രവേശിക്കുമ്പോൾ *'*ഹിത്തഃ*'* ***(حطة)*** എന്ന് പറയുക*;* അതായത്*,* *'*ഞങ്ങളുടെ പാപങ്ങൾ പൊറുക്കേണമേ*'* എന്ന് അർത്ഥം*.* അങ്ങനെ ചെയ്താൽ നിങ്ങളുടെ തെറ്റുകൾക്ക് ഞങ്ങൾ മാപ്പ് നൽകുകയും*,* നന്മ ചെയ്യുന്നവർക്ക് ഞങ്ങൾ കൂടുതൽ പ്രതിഫലം നൽകുകയും ചെയ്യും*.'* ഈ വചനത്തിൽ*,* അഹങ്കാരത്തെ വെടിഞ്ഞ് വിനയത്തോടെ *(*തവാളുഅ് *-* ***تواضع****)* അല്ലാഹുവിന്റെ സന്നിധിയിൽ കീഴടങ്ങുന്നവനാണ് യഥാർത്ഥ വിജയി എന്ന് റൂഹുൽ ബയാൻ പഠിപ്പിക്കുന്നു*.*

ദുരിതങ്ങളുടെ മധ്യത്തിലും അല്ലാഹു തന്റെ ഔദാര്യം കൊണ്ട് അവരെ ആദരിച്ചു. മേഘങ്ങളെക്കൊണ്ട് അവർക്ക് തണലേകി, 'മന്ന്' (മന്ന്) എന്ന ഭക്ഷണവും 'സൽവ' (**سلوى**) എന്ന പക്ഷിയും നൽകി അനുഗ്രഹിച്ചു. അവരുടെ മുടി വളരുകയോ നഖങ്ങൾ നീളുകയോ ചെയ്തില്ല, വസ്ത്രങ്ങൾ പഴകുകയോ കീറുകയോ അഴുക്കുപിടിക്കുകയോ ചെയ്തില്ല. മറിച്ച്, കുട്ടികൾ വളരുന്നതിനനുസരിച്ച് അവരുടെ വസ്ത്രങ്ങളും വളർന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. സൂര്യരശ്മികൾ അവരെ ബാധിച്ചതുമില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ ഒരു രീതി ഇതാണ്: തന്റെ അടിമയുടെ ഇഷ്ടത്തിനും അല്ലാഹുവിന്റെ തീരുമാനത്തിനും ഇടയിൽ തടസ്സം നിൽക്കുന്നവന്, അടിമ സ്വന്തത്തിന് വേണ്ടി തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിനേക്കാൾ ഉത്തമമായത് അല്ലാഹു തിരഞ്ഞെടുത്ത് നൽകുന്നു. എന്നാൽ, പ്രകൃതിയുടെ ദൗർഭാഗ്യം കൊണ്ട് അവർ പരീക്ഷണങ്ങളിൽ വീഴുകയാണുണ്ടായത്. 'നാം നിങ്ങൾക്ക് നൽകിയ വിശിഷ്ടമായവയിൽ നിന്ന്

ഭക്ഷിക്കുവിൻ' എന്ന് കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ, അവർ തങ്ങളുടെ ഇച്ഛാനുസരണം അതിൽ ഇടപെടുകയും, ദുനിയാവിനോടുള്ള അത്യാഗ്രഹത്താലും തന്നിഷ്ടം പിന്തുടർന്നതിനാലും സ്വന്തത്തോട് തന്നെ അക്രമം പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തു. 'തൻവീർ' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറയുന്നു: അല്ലാഹു നിന്നെ എന്തിലേക്കാണോ പ്രവേശിപ്പിച്ചത്, അതിൽ നിന്നെ സഹായിക്കാൻ അവൻ ബാധ്യസ്ഥനാണ്. എന്നാൽ നീ സ്വന്തം ഇഷ്ടപ്രകാരം എന്തിൽ പ്രവേശിച്ചുവോ, അതിൽ അവൻ നിന്നെ നിന്റെ പാട്ടിന് വിട്ടേക്കും. അതിനാൽ അല്ലാഹു നിന്നെ ഏറ്റെടുത്ത കാര്യങ്ങളിൽ അവന്റെ അനുഗ്രഹത്തെ നീ നിഷേധിക്കരുത്. ഒരിക്കൽ ഒരാൾ മരുഭൂമിയിലൂടെ യാത്ര ചെയ്യുമ്പോൾ ദാഹം കൊണ്ട് വലഞ്ഞു. ഒരു കിണറിനടുത്തെത്തിയപ്പോൾ വെള്ളം കിണറിന്റെ വക്കോളം ഉയർന്നു വന്നു. അപ്പോൾ അദ്ദേഹം ആകാശത്തേക്ക് നോക്കി പറഞ്ഞു: 'അല്ലാഹുവേ, നീ ഇതിന് കഴിവുള്ളവനാണെന്ന് എനിക്കറിയാം, എന്നാൽ എനിക്ക് ഇതിനുള്ള ക്ഷമയില്ല. ഏതെങ്കിലും ഒരു അറബിയെക്കൊണ്ട് എന്നെ ഒന്ന് തല്ലിക്കുകയും, ഒരു തുള്ളി വെള്ളം കുടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നെങ്കിൽ അതായിരുന്നു എനിക്ക് കൂടുതൽ നല്ലത്.' അല്ലാഹുവിന്റെ തന്ത്രം (മകർ - مكر) അതീവ സൂക്ഷ്മമാണെന്ന് അദ്ദേഹം തിരിച്ചറിഞ്ഞു. അതിനാൽ പ്രത്യക്ഷവും പരോക്ഷവുമായ അനുഗ്രഹങ്ങളിൽ നീ വഞ്ചിതനാകരുത്. അല്ലാഹു നിന്നെ ഏത് അവസ്ഥയിലാണോ നിർത്തിയിരിക്കുന്നത്, അതിൽ നന്ദി കാണിക്കാനും ഉറച്ചുനിൽക്കാനും നീ തീരുമാനിക്കുക. അല്ലാത്തപക്ഷം നീ വഴിതെറ്റുകയും ദുർഭാഗ്യവാനാകുകയും ചെയ്യും. ശൈഖ് അബൂ അബ്ദില്ലാ അൽ ഖുറൈശി റഹിമഹുല്ലാഹ് പറയുന്നു: 'തന്നിൽ നിന്ന് അത്ഭുതങ്ങൾ (കറാമത്തുകൾ - كرامات) പ്രകടമാകുമ്പോൾ, പാപങ്ങൾ പ്രകടമാകുമ്പോൾ സാധാരണക്കാർക്ക് തോന്നുന്ന വെറുപ്പ് തനിക്ക് തോന്നാത്തവൻ, ആ അത്ഭുതങ്ങൾ അവന് ഒരു മറയാണ് (ഹിജാബ് - حجاب). അവ മറച്ചുവെക്കപ്പെടുന്നത് അവനോടുള്ള കാരുണ്യമാണ്.' അനുഗ്രഹം സന്തോഷത്തിന് കാരണമാകുന്നത് പോലെ തന്നെ, അത് പരീക്ഷണമായി (ഇസ്തിദ്രാജ് - استدراج) ദുർഭാഗ്യത്തിനും കാരണമാകാം. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'അടിമ തന്റെ വേദനയെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹുവിനോട് പരാതിപ്പെടുന്നു... തന്റെ കഷ്ടപ്പാടുകളെക്കുറിച്ച് നൂറുതവണ പരിഭവിക്കുന്നു. അല്ലാഹു പറയുന്നു: ഈ വേദനയും കഷ്ടപ്പാടും നിന്നെ എന്നിലേക്ക് അടുപ്പിക്കാനാണ്. ഈ പരാതികൾ നിന്നെ എന്റെ വാതിൽക്കൽ നിന്ന് അകറ്റുകയും പുറത്താക്കുകയും ചെയ്യുന്ന അനുഗ്രഹങ്ങളെക്കുറിച്ചാണെങ്കിൽ അത് നിനക്ക് ദോഷമാണ്.' അതിനാൽ, സത്യവിശ്വാസിയായ സഞ്ചാരി (സാലിക് - سالك) തന്റെ അസ്തിത്വം, ഗുണവിശേഷങ്ങൾ, പ്രവൃത്തികൾ എന്നിവയിൽ നിന്ന് അല്ലാഹുവിലേക്ക് ലയിച്ചുചേരുകയും (ഫനാഅ് - فناء), എല്ലാ അവസ്ഥയിലും അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾക്കനുസരിച്ച് ജീവിക്കുകയും വേണം. അപ്പോൾ അവൻ സത്യസന്ധരായ (സിദ്ദീഖീങ്ങൾ - صديقين) ഉന്നതരിൽ ഉൾപ്പെടും. അല്ലാഹുവേ, നിന്റെ

തന്ത്രത്തെക്കുറിച്ച് ഞങ്ങളെ നിർഭയരാക്കരുതേ, നിന്നെ സ്മരിക്കുന്നത് ഞങ്ങളെ മറപ്പിക്കരുതേ, നിന്റെ എല്ലാ ഇടപെടലുകളിലും നിന്റെ കൂടെയുള്ളവരിൽ ഞങ്ങളെ ഉൾപ്പെടുത്തേണമേ. ആമീൻ, ആമീൻ, ആമീൻ. 'ഇദ് ഖുൽനാ' (നാം പറഞ്ഞ സന്ദർഭം) എന്നത് എട്ടാമത്തെ അനുഗ്രഹമാണ്. ബൈത്തുൽ മുഖദ്ദസിലേക്ക് പ്രവേശിക്കാൻ അല്ലാഹു അവർക്ക് അനുവാദം നൽകുകയും വഴിതെറ്റി അലയുന്ന അവസ്ഥയിൽ നിന്ന് അവരെ മോചിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. 'ഈ ഗ്രാമത്തിൽ പ്രവേശിക്കുവിൻ' എന്ന് പറഞ്ഞാൽ, ബൈത്തുൽ മുഖദ്ദസ് എന്ന നഗരത്തിൽ പ്രവേശിക്കാനാണ്. 'സുജ്ജദൻ' (സാഷ്ടാംഗം ചെയ്തുകൊണ്ട് - سجدا) എന്നാൽ വിനയത്തോടെ തലകുനിച്ചുകൊണ്ട് എന്നോ, അല്ലെങ്കിൽ വഴിതെറ്റിയ അവസ്ഥയിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടുത്തിയതിന് അല്ലാഹുവിന് നന്ദി പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് സാഷ്ടാംഗം ചെയ്തുകൊണ്ട് എന്നോ അർത്ഥമാക്കാം. 'ഹിത്തത്തുൻ' (പാപമോചനം - حطة) എന്ന് പറയുക, അതായത് 'ഞങ്ങളുടെ പാപങ്ങൾ പൊറുത്തുതരണമേ' എന്ന് അല്ലാഹുവിനോട് പ്രാർത്ഥിക്കുക.

[سورة البقرة (2) : آية 59]

അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപനകളെ അവഗണിച്ചുകൊണ്ട്*,* തങ്ങളോട് കൽപിക്കപ്പെട്ട വാക്കിന് പകരം മറ്റൊരു വാക്ക് അവർ മാറ്റിപ്പറഞ്ഞു*.* അഹങ്കാരത്തോടെയും ധിക്കാരത്തോടെയും അവർ പ്രവർത്തിച്ചതിനാൽ*,* ആകാശത്തുനിന്നും അവർക്ക് കഠിനമായ ശിക്ഷ *(رجز)* ഇറക്കി*.* ഇത് അവരുടെ അതിക്രമങ്ങൾക്കുള്ള *(ظلم)* പ്രതിഫലമായിരുന്നു*.* റൂഹുൽ ബയാൻ വിശദീകരിക്കുന്നത് പ്രകാരം*,* അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപനകളെ പരിഹസിക്കുകയും അവയിൽ മാറ്റം വരുത്തുകയും ചെയ്യുന്നത് ഹൃദയത്തിന്റെ കാഠിന്യത്തെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്*.* അല്ലാഹുവിന്റെ ദാസന്മാർ എപ്പോഴും വിനയത്തോടെയും അനുസരണയോടെയും *(طاعة)* അവന്റെ കൽപനകളെ സ്വീകരിക്കേണ്ടതുണ്ട്*.*

അല്ലാഹു കൽപിച്ചു: 'ഹിത്ത' (حطة) എന്ന് പറയുക. അതായത്, 'ഞങ്ങളുടെ പാപങ്ങളെ ഞങ്ങളിൽ നിന്ന് നീക്കം ചെയ്യേണമേ' എന്ന് അർത്ഥം. ചില പണ്ഡിതന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത്, പാപങ്ങളെ മായ്ച്ചുകളയുന്ന കലിമത്തുശ്ശഹാദത്ത് (كلمة الشهادة) ചൊല്ലാനാണ് ഇവിടെ ഉദ്ദേശിച്ചതെന്നാണ്. 'നഗ്ഫിർ ലകും' (نَغْفِرْ لَكُمْ) എന്നത് കൽപനയ്ക്കുള്ള മറുപടിയായി വന്നതാണ്. ഇതിന്റെ അർത്ഥം 'നിങ്ങളുടെ പാപങ്ങളെ ഞങ്ങൾ മറച്ചുപിടിക്കും' എന്നാണ്. 'ഖത്വയാകും' (خَطايَاكُمْ) എന്നത് തെറ്റുകൾ എന്നർത്ഥം. നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന സുജൂദും പ്രാർത്ഥനയും കാരണം ആ പാപങ്ങൾക്ക് ഞങ്ങൾ ശിക്ഷ നൽകുകയില്ല. ഇവർ കാളക്കുട്ടിയെ ആരാധിക്കുകയും പിന്നീട് പശ്ചാത്തപിക്കുകയും ചെയ്തവരാണ്. 'വ

സനസീദുൽ മുഹ്സിനീൻ' (وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ) - നന്മ ചെയ്യുന്നവർക്ക് നമ്മുടെ ഔദാര്യം കൊണ്ട് പ്രതിഫലം വർദ്ധിപ്പിച്ച് നൽകും. ഇവർ കാളക്കുട്ടിയെ ആരാധിക്കാത്തവരാണ്. മുഹ്സിൻ (محسن) എന്നാൽ തന്റെ കർമ്മങ്ങളെയും മനസ്സിനെയും നന്നാക്കുകയും, ഫർളുകൾ കൃത്യമായി നിർവ്വഹിക്കുകയും, തിന്മകളിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുകയും ചെയ്യുന്നവനാണ്. അല്ലാഹു അവർക്ക് ചെറിയൊരു കർമ്മവും (കുനിഞ്ഞു പ്രവേശിക്കുക) ചെറിയൊരു വാക്കും (ഹിത്ത എന്ന് പറയുക) കൽപിച്ചു. എന്നാൽ, അക്രമം പ്രവർത്തിച്ചവർ (فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا) ആ കൽപനയെ മാറ്റിമറിച്ചു. അവർ 'ഹിത്ത' എന്നതിന് പകരം 'ഹിൻത്വ' (ഗോതമ്പ്) എന്ന് പരിഹാസത്തോടെ പറഞ്ഞു. അവർ അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപനയെ നിസ്സാരമാക്കി. മുജാഹിദ് (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറയുന്നു: അവർക്ക് കുനിഞ്ഞു പ്രവേശിക്കാൻ പാകത്തിൽ വാതിൽ താഴ്ത്തിവെച്ചു, എന്നാൽ അവർ അഹങ്കാരത്തോടെ ഇഴഞ്ഞാണ് പ്രവേശിച്ചത്. അല്ലാഹു അവർക്ക് ആകാശത്ത് നിന്ന് 'രിജ്സ്' (رجز) അഥവാ കഠിനമായ ശിക്ഷ (പ്ലേഗ്) ഇറക്കി. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'പ്ലേഗ് എന്നത് മുൻസമുദായങ്ങൾക്ക് അയക്കപ്പെട്ട ശിക്ഷയാണ്'. പ്ലേഗ് ബാധിച്ച് മരിക്കുന്നവൻ ശഹീദാണ്, ഖബർ ശിക്ഷയിൽ നിന്ന് അവൻ സുരക്ഷിതനാണ്.

ഷഹീദ് (شهيد) അഥവാ രക്തസാക്ഷി പദവി ലഭിക്കുന്നവരിൽ പെട്ടവരാണ് പ്ലേഗ് ബാധിച്ച് മരിക്കുന്നവർ. ക്ഷമയോടെയും പ്രതിഫലം കാംക്ഷിച്ചും മരിക്കുന്നവരും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. വയറുവേദനയോ വയറിളക്കമോ ജലോദരമോ കാരണം മരിക്കുന്നവരും (മബ്ത്വൂൻ - المبطون) ഈ പദവിക്ക് അർഹരാണ്. കാരണം, മരണം വരെ അവരുടെ ബുദ്ധിയും ചിന്തയും വ്യക്തമായി നിലനിൽക്കുന്നു. ക്ഷയരോഗം ബാധിച്ചവരും, വെള്ളത്തിൽ മുങ്ങി മരിക്കുന്നവരും (ഗരീഖ് - الغرق), കെട്ടിടങ്ങൾ തകർന്ന് അതിനടിയിൽപ്പെട്ട് മരിക്കുന്നവരും (മഹ്ദൂം - المهدم), അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ കൊല്ലപ്പെട്ടവരും, പാർശ്വവേദന (ذات الجنب), തീപ്പൊള്ളൽ എന്നിവയാൽ മരിക്കുന്നവരും, ഗർഭിണിയായിരിക്കെ പ്രസവവേദനയോടെ മരിക്കുന്ന സ്ത്രീയും (ജംആ - الجمعاء) ഈ പദവിക്ക് അർഹരാണ്. പെട്ടെന്നുള്ള മരണം, വിഷബാധ, മസ്തിഷ്ക വീക്കം, കഠിനമായ പനി, കോളറിക് രോഗം, മൂത്രക്കല്ല് എന്നിവയാൽ മരിക്കുന്നവരുടെ അവസ്ഥ ഇവരില് നിന്ന് വ്യത്യസ്തമാണ്; കാരണം കഠിനമായ വേദനയും മസ്തിഷ്കത്തിലെ മാറ്റങ്ങളും കാരണം അവർക്ക് ബോധം നഷ്ടപ്പെടുന്നു. പ്ലേഗ് (ത്വാഊൻ - الطاعون) എന്നത് ജനങ്ങൾക്കിടയിൽ വ്യാപകമാകുന്ന ഒരു പ്രത്യേക രോഗമാണ്. എന്നാൽ മഹാമാരി (വബാഅ് - الوباء) എന്നത് പൊതുവായ രോഗമാണ്, അത് പ്ലേഗ് ആകാം അല്ലാതിരിക്കാം. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'എന്റെ സമുദായത്തിന്റെ നാശം കുത്തലിലൂടെയും പ്ലേഗിലൂടെയുമാണ്'. കുത്തൽ എന്നത് കുന്തം കൊണ്ടുള്ള കൊലപാതകമാണെന്നും, പ്ലേഗ് എന്നത് ജിന്നുകൾ

കുത്തുന്നതാണെന്നും പണ്ഡിതന്മാർ വിശദീകരിക്കുന്നു. വ്യഭിചാരം വർദ്ധിക്കുമ്പോൾ കൊലപാതകം വർദ്ധിക്കുന്നു, കള്ളം വർദ്ധിക്കുമ്പോൾ കുഴപ്പങ്ങൾ (ഹർജ് - الهرج) വർദ്ധിക്കുന്നു. കർമ്മത്തിനനുസരിച്ചുള്ള പ്രതിഫലമാണിത്. പ്ലേഗ് ബാധിച്ച സ്ഥലത്തുനിന്ന് ഓടിപ്പോകുന്നത് ഹറാമാണ്, കാരണം അത് അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിയിൽ അവിശ്വാസം കാണിക്കുന്നതിന് തുല്യമാണ്. അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു മസ്ഊദ് റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറഞ്ഞതുപോലെ, പ്ലേഗ് ഒരു പരീക്ഷണമാണ്. ഓടിപ്പോകുന്നവൻ താൻ രക്ഷപ്പെട്ടുവെന്ന് കരുതുന്നു, എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിയിൽ നിന്ന് ആർക്കും ഓടിപ്പോകാനാവില്ല. വിശ്വാസിക്ക് മരണം ഒരു സമ്മാനവും, അവിശ്വാസിക്ക് അത് നഷ്ടവുമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ അനുമതിയില്ലാതെ ഒരു രോഗവും മറ്റൊന്നിലേക്ക് പകരില്ലെന്ന് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പഠിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

[سورة البقرة (2) : الآيات 60 إلى 64]

അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ സ്മരിക്കുക. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ ജനതയ്ക്ക് വേണ്ടി വെള്ളം തേടിയപ്പോൾ, അവിടുത്തെ വടിയുകൊണ്ട് പാറയിൽ അടിക്കാൻ കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടു. അപ്പോൾ അതിൽ നിന്ന് പന്ത്രണ്ട് ഉറവകൾ പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ടു. ഓരോ ഗോത്രത്തിനും തങ്ങളുടെ കുടിവെള്ളം എവിടെയാണെന്ന് അറിവായി. അല്ലാഹു നൽകിയ ഭക്ഷണമായ മന്നയും സൽവയും ഭക്ഷിക്കുക, എന്നാൽ അതിരുകവിയരുത് എന്ന് കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടു. എന്നാൽ അവർ നന്ദികേട് കാണിച്ചു. അവർ അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകളെ ലംഘിക്കുകയും അതിരുകവിയുകയും *(عدوان)* ചെയ്തുകൊണ്ട് തങ്ങളോട് തന്നെ അന്യായം പ്രവർത്തിച്ചു. തുടർന്ന്, അവർക്ക് നൽകപ്പെട്ട പർവ്വതത്തെ അവരുടെ മുകളിൽ ഉയർത്തിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ട് അല്ലാഹു അവരോട് ഉടമ്പടി വാങ്ങി. അവർക്ക് നൽകപ്പെട്ട വേദഗ്രന്ഥത്തെ മുറുകെ പിടിക്കാനും അതിലെ നിയമങ്ങളെ ഓർമ്മിക്കാനും കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടു. എന്നാൽ അവർ വീണ്ടും പിന്തിരിഞ്ഞു കളഞ്ഞു. അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യവും കാരുണ്യവും ഇല്ലായിരുന്നെങ്കിൽ അവർ തീർച്ചയായും നഷ്ടപ്പെട്ടവരിൽ ഉൾപ്പെടുമായിരുന്നു.

രോഗികളുമായി അടുത്തിടപഴകുന്നത് രോഗം പകരാൻ കാരണമാകുന്നു (ان من القرف التلف). 'രോഗം പകരുന്നില്ല' (لا عدوى) എന്ന തിരുനബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ വചനം, അജ്ഞാനകാലത്തെ ആളുകൾ വിശ്വസിച്ചിരുന്നതുപോലെ രോഗത്തിന് സ്വതവേ സ്വാധീനശക്തിയുണ്ട് എന്ന തെറ്റിദ്ധാരണയെ നിരാകരിക്കാനാണ്. അല്ലാതെ രോഗം പകരുകയേ ഇല്ല എന്നല്ല ഇതിനർത്ഥം. സാധാരണക്കാർക്കും ആത്മീയ പാതയിൽ തുടക്കക്കാർക്കും ഭൗതികമായ കാരണങ്ങൾ (تسبب) തേടൽ അനിവാര്യമാണ്. മധ്യവർത്തികൾക്ക്

ഭരമേൽപ്പിക്കലാണ് (توكــل) ഉത്തമം. എന്നാൽ പൂർണ്ണതയിലെത്തിയവരുടെ (كاملون) അവസ്ഥകൾ വിവരണാതീതമാണ്; അവർക്ക് കാരണങ്ങൾ തേടുന്നതും ഭരമേൽപ്പിക്കലും ഒന്നുതന്നെയാണ്. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'ജാഗ്രത പാലിക്കുന്നതിൽ അമിതമാവരുത്, ഭരമേൽപ്പിക്കുക, അതാണ് ഉത്തമം. വിധി (قضاء) യോട് മല്ലിടരുത്, അല്ലാത്തപക്ഷം വിധി നിങ്ങളോട് മല്ലിടും. അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിക്ക് മുന്നിൽ മരിച്ചവനെപ്പോലെയാവുക, എങ്കിൽ സ്രഷ്ടാവിൽ നിന്ന് യാതൊരു പ്രയാസവും നിനക്ക് വരികയില്ല.' ഗാലൻ (ജാലിനൂസ്) തന്റെ ശിഷ്യന്മാരോട് മരണശേഷം തന്റെ മൃതദേഹത്തിന് മുകളിൽ ഇരുമ്പ് ഉരുക്കാനും വെള്ളം കട്ടപിടിപ്പിക്കാനും ആവശ്യപ്പെട്ടത്, മരണത്തിന് മരുന്നില്ലെന്ന് ബോധ്യപ്പെടുത്താനായിരുന്നു. അറിവുള്ളവർ പറയുന്നു: 'അഹങ്കാരിയായ മനുഷ്യാ, വൈകാതെ പശ്ചാത്തപിക്കുക (توبة), ഖാറൂനിനെപ്പോലെ സമ്പന്നനായാലും മരണം നിന്നെ തേടിയെത്തും.' ഇമാം ശാഫിഇ റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: 'പ്ലേഗ് പോലുള്ള മഹാമാരികളെ പ്രതിരോധിക്കാൻ ഏറ്റവും ഉത്തമമായത് തസ്ബീഹ് (تسبيح) ചൊല്ലലാണ്.' കാരണം, അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കുന്നത് (ذكر) ശിക്ഷയെ നീക്കം ചെയ്യുന്നു. അതുപോലെ തിരുനബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ മേൽ ധാരാളമായി സ്വലാത്ത് ചൊല്ലുന്നതും ഫലപ്രദമാണ്. എന്നാൽ ബാഹ്യവും ആന്തരികവുമായ നിബന്ധനകൾ ഒത്തുചേരുമ്പോൾ മാത്രമേ ഇത്തരം ദിക്റുകളും സ്വലാത്തുകളും അല്ലാഹുവിന്റെ സന്നിധിയിൽ ശുപാർശയായിത്തീരുകയുള്ളൂ. 'മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ ജനതയ്ക്ക് വേണ്ടി വെള്ളം തേടിയ സന്ദർഭം ഓർക്കുക' (وَإِذِ اسْتَسْقَى مُوسى). മരുഭൂമിയിൽ വെച്ച് കടുത്ത ദാഹം അനുഭവപ്പെട്ടപ്പോൾ മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം അല്ലാഹുവിനോട് പ്രാർത്ഥിച്ചു. അപ്പോൾ അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു: 'നിന്റെ വടി കൊണ്ട് ആ പാറയിൽ അടിക്കുക.' ആ വടി സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് ആദം അലൈഹിസ്സലാം കൊണ്ടുവന്നതും പ്രവാചകന്മാരിലൂടെ കൈമാറി വന്നതുമായിരുന്നു. ആ പാറ ഏതാണെന്നതിൽ പണ്ഡിതന്മാർക്കിടയിൽ അഭിപ്രായങ്ങളുണ്ട്; അത് മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം കൂടെ കൊണ്ടുനടന്നിരുന്ന ചതുരത്തിലുള്ള ഒരു പാറയായിരുന്നുവെന്നും, അതിൽ നിന്ന് നീരുറവകൾ പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ടുവെന്നും പറയപ്പെടുന്നു.

ഈ ഖുർആനിക വചനത്തിൽ ഒരു അത്ഭുതമുണ്ട് (معجــزة). റസൂലുള്ളാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ബനൂ ഇസ്രായേല്യർ പരസ്പരം നഗ്നത നോക്കുന്നവരായിരുന്നു. എന്നാൽ മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം തനിച്ച് കുളിക്കുന്ന പതിവായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ അദ്ദേഹം തന്റെ വസ്ത്രം ഒരു കല്ലിന്മേൽ വെച്ചു. ആ കല്ല് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വസ്ത്രവുമായി ഓടിപ്പോയി. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം വസ്ത്രത്തിന് പിന്നാലെ 'എന്റെ വസ്ത്രം, കല്ലേ!' എന്ന് വിളിച്ചുകൊണ്ട് ഓടി. അപ്പോൾ ബനൂ ഇസ്രായേല്യർ മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ നഗ്നത കാണുകയും, 'അല്ലാഹുവാണെ സത്യം, മൂസായ്ക്ക് ഒരു അസുഖവുമില്ല' എന്ന് പറയുകയും ചെയ്തു.' (ഇവിടെ

ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് വൃഷണവീക്കം പോലുള്ള ശാരീരിക വൈകല്യങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിനില്ല എന്നായിരുന്നു). കല്ലിനെ (حجر) അടിച്ചുകൊണ്ട് വെള്ളം പുറപ്പെടുവിച്ചു എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ കഴിവ് (قدرة) വെളിപ്പെടുത്തുന്നതാണ്. ഒരു പ്രത്യേക കല്ലിൽ നിന്ന് വെള്ളം വരുന്നത് സ്വാഭാവികമായ ഒരു ഗുണമാണെന്ന് (خاصية) ആരും തെറ്റിദ്ധരിക്കാതിരിക്കാൻ, ഏത് കല്ലിൽ അടിച്ചാലും വെള്ളം വരുന്നത് മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ പ്രവാചകത്വത്തിന്റെ സത്യതയ്ക്ക് (نبوة) കൂടുതൽ തെളിവാണ്. 'അത് പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ടു' (فانفجرت) എന്നതിനർത്ഥം, അദ്ദേഹം വടി കൊണ്ട് അടിച്ചപ്പോൾ പന്ത്രണ്ട് ഉറവകൾ (عين) പുറപ്പെട്ടു എന്നാണ്. ഓരോ ഗോത്രത്തിനും (سبط) ഓരോ ഉറവ വീതം അല്ലാഹു നൽകി. അവർക്കിടയിൽ തർക്കങ്ങൾ ഉണ്ടാകാതിരിക്കാൻ ഓരോ ഗോത്രത്തിനും പ്രത്യേകമായി വെള്ളം ലഭിക്കുന്ന സംവിധാനമാണ് അല്ലാഹു ഒരുക്കിയത്. അല്ലാഹുവിന് കാരണങ്ങളില്ലാതെ തന്നെ (അസ്ബാബ്) അത്ഭുതങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കാൻ കഴിവുണ്ട്, എങ്കിലും മനുഷ്യർക്ക് പാഠങ്ങൾ നൽകാനും അവരുടെ കർമ്മങ്ങൾക്ക് പ്രതിഫലം നൽകാനും അല്ലാഹു കാര്യകാരണ ബന്ധങ്ങളെ നിശ്ചയിച്ചു. നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് മുസ്തഫ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ വിരലുകൾക്കിടയിലൂടെ വെള്ളം പ്രവഹിച്ചത് ഇതിനേക്കാൾ വലിയ അത്ഭുതമാണ്. കാരണം, മാംസത്തിൽ നിന്നും രക്തത്തിൽ നിന്നും വെള്ളം വരുന്നത് കല്ലിൽ നിന്ന് വരുന്നതിനേക്കാൾ അസാധാരണമാണ്. 'അല്ലാഹു നൽകിയ ഉപജീവനത്തിൽ നിന്ന് നിങ്ങൾ ഭക്ഷിക്കുകയും കുടിക്കുകയും ചെയ്യുക' എന്ന് അവരോട് കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടു. ഭൂമിയിൽ നിങ്ങൾ അക്രമം (فساد) പ്രവർത്തിക്കരുത് എന്ന് അവരെ താക്കീത് ചെയ്തു. ഈ വചനം മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ ഉമ്മത്തിന്റെ ശ്രേഷ്ഠതയെ അറിയിക്കുന്നു, കാരണം ബനൂ ഇസ്രായേല്യർക്ക് വെള്ളം ലഭിക്കാൻ മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിനെ ആശ്രയിക്കേണ്ടി വന്നു.

ബനൂ ഇസ്രായേൽ ജനത തങ്ങൾക്ക് ആവശ്യമായ പച്ചക്കറികളും ധാന്യങ്ങളും ലഭിക്കാൻ അല്ലാഹുവിനോട് ചോദിച്ചു. ഈ ഉമ്മത്തിന് അല്ലാഹു നൽകിയ വലിയൊരു അനുഗ്രഹമാണ്, തങ്ങൾക്ക് ആവശ്യമുള്ളതെന്തും അല്ലാഹുവിനോട് ചോദിക്കാനുള്ള അനുവാദം. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്തിൽ നിന്ന് നിങ്ങൾ ചോദിക്കുക' (وَسْئَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ). 'നിങ്ങൾ എന്നോട് പ്രാർത്ഥിക്കുക, ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് ഉത്തരം നൽകാം' (ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ) എന്നും അവൻ അരുളി. ഇതിൽ വലിയൊരു സന്തോഷവാർത്തയുണ്ട്. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ ജനതയ്ക്ക് വേണ്ടി വെള്ളം ചോദിച്ചു, ഈസാ അലൈഹിസ്സലാം ഭക്ഷണത്തളിക (മഇദ) ചോദിച്ചു. നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപന പ്രകാരം നമുക്ക് വേണ്ടി പാപമോചനം തേടി. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപന പ്രകാരം പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ചോദിച്ച കാര്യത്തിന് അല്ലാഹു ഉത്തരം നൽകിയെങ്കിൽ, അവിടുന്ന് ചോദിക്കുന്ന

കാര്യങ്ങൾക്ക് അല്ലാഹു ഉത്തരം നൽകുമെന്നതിൽ സംശയമില്ല. മഴ ലഭിക്കാത്ത സാഹചര്യത്തിൽ മഴയ്ക്ക് വേണ്ടി പ്രാർത്ഥിക്കാൻ (ഇസ്തിസ്ഖാഅ് - استسقاء) പുറപ്പെടുന്നത് അനുവദനീയമാണെന്ന് ഈ ആയത്ത് സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അടിയാരുടെ ദൗർബല്യവും ദാരിദ്ര്യവും അല്ലാഹുവിന്റെ മുന്നിൽ പ്രകടിപ്പിക്കലാണ് ഇതിന്റെ ലക്ഷ്യം. നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം വിനയത്തോടും താഴ്മയോടും കൂടി മഴയ്ക്ക് വേണ്ടി പ്രാർത്ഥിക്കാൻ പുറപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ജുൻദബ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിൽ നിന്ന് നിവേദനം: ഒരു ഗ്രാമീണൻ വെള്ളിയാഴ്ച പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ അടുക്കൽ വന്ന് മഴയ്ക്ക് വേണ്ടി പ്രാർത്ഥിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. അവിടുന്ന് കൈകളുയർത്തി പ്രാർത്ഥിച്ചു. അനസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറയുന്നു: അപ്പോൾ ആകാശത്ത് ഒരു മേഘം പോലുമില്ലായിരുന്നു, എന്നാൽ പെട്ടെന്ന് മേഘങ്ങൾ രൂപപ്പെടുകയും അടുത്ത വെള്ളിയാഴ്ച വരെ മഴ പെയ്യുകയും ചെയ്തു. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'നീ അല്ലാഹുവിന്റെ മുന്നിൽ വിനയത്തോടെ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ, നിന്റെ ദുരിതങ്ങൾ നീക്കാൻ മറ്റാരുണ്ട്?' അല്ലാഹുവിനോട് പ്രാർത്ഥിക്കാതിരിക്കുന്നത് ആത്മീയ പാതയിലുള്ളവർക്ക് (അഹ്ലുത്തരീഖത്ത് - أهل الطريقة) അരോചകമാണ്, കാരണം അത് അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിയോട് പൊരുത്തപ്പെടാത്തതുപോലെയാണ്. ഇബ്നുൽ ഫാരിദ് ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'ശത്രുക്കളുടെ മുന്നിൽ ധീരത നടിക്കുന്നത് നല്ലതാണ്, എന്നാൽ പ്രിയപ്പെട്ടവനായ അല്ലാഹുവിന്റെ മുന്നിൽ നിസ്സഹായത പ്രകടിപ്പിക്കാത്തത് മോശമാണ്.' ഹദീസിൽ വന്നിട്ടുണ്ട്: 'ഇബ്രാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാമിനെപ്പോലെയുള്ള 40 പേർ ഭൂമിയിൽ എപ്പോഴും ഉണ്ടാകും, അവർ കാരണമാണ് നിങ്ങൾക്ക് മഴയും സഹായവും ലഭിക്കുന്നത്.' ഇബ്നു മസ്ഊദ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിൽ നിന്ന് നിവേദനം: പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറഞ്ഞു: 'ഒരു വർഷം മറ്റേ വർഷത്തേക്കാൾ കൂടുതൽ മഴ ലഭിക്കുന്നതല്ല, മറിച്ച് ജനങ്ങൾ പാപം ചെയ്യുമ്പോൾ അല്ലാഹു മഴയെ മറ്റുള്ളവരിലേക്ക് മാറ്റുന്നു.' ഇഖ്താദ അഫന്ദി പറയുന്നു: ഹജ്ജാജിന്റെ കാലത്ത് മഴയ്ക്ക് വേണ്ടി പ്രാർത്ഥിച്ചിട്ടും മഴ ലഭിച്ചില്ല. അപ്പോൾ ഒരാൾ പറഞ്ഞു, സുന്നത്ത് നമസ്കാരങ്ങൾ കൃത്യമായി നിർവഹിക്കുന്ന ഒരാൾ പ്രാർത്ഥിച്ചാൽ മഴ ലഭിക്കും. അവർ പരിശോധിച്ചപ്പോൾ അങ്ങനെയുള്ള ഒരാളെ കണ്ടെത്താനായില്ല. ഒടുവിൽ ഹജ്ജാജ് തന്നെ പ്രാർത്ഥിച്ചപ്പോൾ വലിയ മഴ ലഭിച്ചു. ഇത് പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ സുന്നത്ത് പിന്തുടർന്നതിന്റെ ബറക്കത്താണ്. പ്രാർത്ഥനയിൽ വിജയിക്കാൻ തൗബയും ദാനധർമ്മങ്ങളും അനിവാര്യമാണ്. അല്ലാഹു സർവ്വജ്ഞനും സർവ്വശക്തനുമാണ്, അവന്റെ അടുക്കൽ പ്രാർത്ഥനയ്ക്ക് ഉത്തരം ലഭിക്കുമെന്ന് ഉറച്ച് വിശ്വസിക്കുക.

അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ നിഷേധിച്ചുകൊണ്ട് ഇസ്രായേൽ സന്തതികൾ ചോദിച്ച ആ അവിവേകത്തെക്കുറിച്ച് ഖുർആൻ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു*:* *'*മൂസാ നബിയേ *(*അലൈഹിസ്സലാം*),* ഒരേ തരത്തിലുള്ള ഭക്ഷണമായ മന്നയും സൽവയും കൊണ്ട് ഞങ്ങൾക്ക് തൃപ്തിപ്പെടാൻ കഴിയില്ല*.* അതിനാൽ*,* ഭൂമിയിൽ നിന്ന് മുളച്ചുണ്ടാകുന്ന പച്ചക്കറികൾ*,* വെള്ളരി*,* വെളുത്തുള്ളി*,* പരിപ്പ്*,* ഉള്ളി എന്നിവ ഞങ്ങൾക്ക് നൽകാൻ താങ്കളുടെ റബ്ബിനോട് പ്രാർത്ഥിക്കണം*.'* അപ്പോൾ മൂസാ നബി *(*അലൈഹിസ്സലാം*)* അവരോട് ചോദിച്ചു*:* *'*ഏറ്റവും ഉത്തമമായതിനെക്കാൾ താഴ്ന്നതിനെയാണോ നിങ്ങൾ പകരം ചോദിക്കുന്നത്*?'* ഈ സംഭവം സൂചിപ്പിക്കുന്നത്*,* ആത്മീയമായ ഔന്നത്യത്തെക്കാൾ ഭൗതികമായ സുഖഭോഗങ്ങൾക്ക് *(شهوة)* മുൻഗണന നൽകുന്ന മനുഷ്യന്റെ പ്രകൃതത്തെയാണ്*.* അവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ കോപവും നിന്ദ്യതയും *(ذلة)* വിധിക്കപ്പെട്ടു*.* കാരണം*,* അവർ അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ നിഷേധിക്കുകയും പ്രവാചകന്മാരെ അന്യായമായി വധിക്കുകയും ചെയ്തു*.* ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകളെ ധിക്കരിച്ചതിന്റെയും അതിരുകവിഞ്ഞതിന്റെയും *(عدوان)* ഫലമായിരുന്നു*.*

അല്ലാഹു ചിലരുടെ പ്രാർത്ഥനകൾക്ക് ഉത്തരം നൽകിയാൽ, ബാക്കിയുള്ളവരെ തള്ളിക്കളയാൻ അവന് കഴിയില്ല; കാരണം അവൻ അത്രമേൽ ഉദാരനാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'നിങ്ങൾ പാപം ചെയ്യാത്ത നാവുകൾ കൊണ്ട് അല്ലാഹുവിനോട് പ്രാർത്ഥിക്കുക.' അപ്പോൾ സ്വഹാബികൾ ചോദിച്ചു: 'അല്ലാഹുവിന്റെ റസൂലേ, അങ്ങനെയൊരു നാവ് ഞങ്ങൾക്ക് എവിടെ നിന്നാണ് ലഭിക്കുക?' അവിടുന്ന് മറുപടി നൽകി: 'നിങ്ങൾ പരസ്പരം പ്രാർത്ഥിക്കുക. കാരണം, നീ മറ്റൊരാളുടെ നാവുകൊണ്ട് പാപം ചെയ്തിട്ടില്ല, അവനും നിന്റെ നാവുകൊണ്ട് പാപം ചെയ്തിട്ടില്ല.' ഫനാരീ റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ ഫാതിഹ തഫ്സീറിൽ പറയുന്നു: പ്രാർത്ഥനയിൽ ഏകാഗ്രത (توجه) പാലിക്കുക എന്നത് ഉത്തരം ലഭിക്കുന്നതിനുള്ള ശക്തമായ നിബന്ധനയാണ്. ഒരാൾ ഒരാളെ വിളിക്കുന്നുവെന്ന് പറയുകയും എന്നാൽ മനസ്സിൽ മറ്റൊരാളെ കരുതുകയും ചെയ്താൽ, ഉത്തരം ലഭിച്ചില്ലെങ്കിൽ അയാൾ തന്നെത്തന്നെ കുറ്റപ്പെടുത്തണം. കാരണം, ഉത്തരം നൽകാൻ കഴിവുള്ളവനിലേക്കല്ല അയാൾ തിരിഞ്ഞത്, മറിച്ച് തന്റെ ഭാവനയിൽ സൃഷ്ടിച്ചെടുത്ത ഒരു രൂപത്തിലേക്കാണ്. ഫിർഔൻ ദൈവമാണെന്ന് വാദിക്കുന്നതിന് മുൻപ് തന്റെ വീടിന്റെ വാതിലിൽ 'ബിസ്മില്ലാഹ്' എന്ന് എഴുതിവെക്കാൻ കൽപ്പിച്ചിരുന്നുവെന്ന് പറയപ്പെടുന്നു. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിനെ വിശ്വസിക്കാത്തപ്പോൾ ഫിർഔൻ ചോദിച്ചു: 'എന്റെ റബ്ബേ, ഞാൻ അവനോട് പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു, എന്നാൽ അവനിൽ ഒരു

നന്മയും കാണുന്നില്ല.' അപ്പോൾ അല്ലാഹു പറഞ്ഞു: 'നീ അവന്റെ കുഫ്റിലേക്കാണ് നോക്കുന്നത്, ഞാൻ അവന്റെ വാതിലിൽ എഴുതിയ ആ നാമത്തിലേക്കാണ് നോക്കുന്നത്.' അറുപത് വർഷം ഹൃദയത്തിന്റെ ആഴത്തിൽ (سويداء القلب) ആ നാമം എഴുതിവെച്ചവൻ എത്രയോ കൂടുതൽ കാരുണ്യത്തിന് അർഹനാണ്! ഹൃദയത്തിന്റെ വാതിലിൽ അത് കൊത്തിവെച്ചവന്റെ അവസ്ഥ എന്തായിരിക്കും? തീർച്ചയായും അവന്റെ പ്രാർത്ഥന സ്വീകരിക്കപ്പെടും. പ്രാർത്ഥന സ്വീകരിക്കപ്പെടുന്നതിന്റെ ആദ്യ നിബന്ധന ഹലാൽ ഭക്ഷണത്തിലൂടെ ആന്തരിക ശുദ്ധീകരണം (إصلاح الباطن) വരുത്തുക എന്നതാണ്. അവസാന നിബന്ധന ഇഖ്ലാസും (إخلاص) ഹൃദയസാന്നിധ്യവുമാണ്. ഈ ആയത്തിന്റെ ആത്മീയ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ, മനുഷ്യന്റെ ആത്മാവും അതിന്റെ ഗുണങ്ങളും ഹൃദയലോകത്ത് മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിനെയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജനതയെയും പോലെയാണ്. ജ്ഞാനത്തിന്റെയും (حكمة) അറിവിന്റെയും വെള്ളം കൊണ്ട് ദാഹം തീർക്കാൻ അവർ റബ്ബിനോട് യാചിക്കുന്നു. 'ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്' എന്ന വടിയെടുത്ത് അടിക്കാൻ അവർ കൽപ്പിക്കപ്പെടുന്നു. അതിന് നിഷേധത്തിന്റെയും (نفي) സ്ഥിരീകരണത്തിന്റെയും (إثبات) രണ്ട് ശാഖകളുണ്ട്. അത് നഫ്സിന്റെ ഇരുട്ടിനെ നീക്കി പ്രകാശമായി മാറുന്നു. ആ വചനം ഹൃദയമാകുന്ന പാറയിൽ പതിച്ചപ്പോൾ, കഠിനമായ ആ പാറയിൽ നിന്ന് ജ്ഞാനത്തിന്റെ പന്ത്രണ്ട് ഉറവകൾ പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ടു. 'ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്' എന്നതിൽ പന്ത്രണ്ട് അക്ഷരങ്ങളുണ്ട്. ഓരോ അക്ഷരത്തിൽ നിന്നും ഓരോ ഉറവ! മനുഷ്യന്റെ പന്ത്രണ്ട് സ്വഭാവ സവിശേഷതകൾക്കും (അഞ്ച് ബാഹ്യ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ, അഞ്ച് ആന്തരിക ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ, ഹൃദയം, നഫ്സ്) ഓരോ ഉറവയുണ്ട്. ചിലർക്ക് അത് മധുരമുള്ള വെള്ളമാണ്, ചിലർക്ക് ഉപ്പുള്ളതും. നഫ്സുകൾ ആഗ്രഹങ്ങളുടെയും വികാരങ്ങളുടെയും ഉറവയിൽ നിന്ന് കുടിക്കുന്നു. ഹൃദയങ്ങൾ തഖ്‌വയുടെയും ആരാധനകളുടെയും ഉറവയിൽ നിന്ന് കുടിക്കുന്നു. ആത്മാക്കൾ വെളിപാടുകളുടെയും (كشوف) ദർശനങ്ങളുടെയും ഉറവയിൽ നിന്ന് കുടിക്കുന്നു. അല്ലാഹു അവരെ തന്നിലേക്ക് ലയിച്ചുചേരുന്ന പാനീയം നൽകി അനുഗ്രഹിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനയനുസരിച്ച് അവന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങൾ ഭക്ഷിക്കുകയും കുടിക്കുകയും ചെയ്യുക, എന്നാൽ ഭൂമിയിൽ കുഴപ്പമുണ്ടാക്കരുത്. 'ഇദ് ഖുൽതും' (നിങ്ങൾ പറഞ്ഞപ്പോൾ) എന്നത് ബനൂ ഇസ്രായേലിലെ പൂർവ്വികർ ചെയ്ത മറ്റൊരു തെറ്റിനെ ഓർമ്മിപ്പിക്കാനാണ്. അവർ മന്നയും സൽവയും കഴിച്ച് മടുത്തപ്പോൾ, തങ്ങളുടെ പഴയ ഈജിപ്ഷ്യൻ ജീവിതത്തെ ഓർത്തു. അവർ പറഞ്ഞു: 'മൂസാ, ഒരേ ഭക്ഷണത്തിൽ ഞങ്ങൾക്ക് ക്ഷമിക്കാൻ കഴിയില്ല.' ഇവിടെ 'ഒരേ ഭക്ഷണം' എന്നത് മന്നയെയും സൽവയെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

ഖുർആനിലെ 'അവർക്കിടയിൽ നിന്ന് മുത്തും പവിഴവും പുറപ്പെടുന്നു' എന്ന വചനത്തിലെ ദ്വിവചന പ്രയോഗം പോലെയാണിത്. യഥാർത്ഥത്തിൽ ഉപ്പുവെള്ളത്തിൽ നിന്നാണ് ഇവ പുറപ്പെടുന്നത്, ശുദ്ധജലത്തിൽ നിന്നല്ല. 'ഒരേ

ഭക്ഷണത്തിൽ ഞങ്ങൾ ക്ഷമിക്കില്ല' എന്ന് അവർ പറഞ്ഞപ്പോൾ, എല്ലാവരും ഒരേപോലെ സമ്പന്നരായാൽ പരസ്പരം സഹായം തേടാൻ ആർക്കും കഴിയില്ലെന്നും, അങ്ങനെ വന്നാൽ അടിമകളെയും സേവകരെയും വെക്കാൻ ആരും ഉണ്ടാവില്ലെന്നും അവർ ഭയന്നു. അതിനാൽ അവർ മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിനോട് പറഞ്ഞു: 'ഞങ്ങൾക്ക് വേണ്ടി താങ്കളുടെ റബ്ബിനോട് പ്രാർത്ഥിക്കേണമേ'. ഇവിടെ 'ഫ' (ف) എന്ന അക്ഷരം പ്രാർത്ഥനയിലേക്കുള്ള കാരണത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. 'പുറപ്പെടുവിക്കട്ടെ' (يُخْرِجْ) എന്നത് കൽപ്പനയ്ക്കുള്ള മറുപടിയാണ്. ഭൂമി മുളപ്പിക്കുന്ന പച്ചക്കറികൾ, വെള്ളരി, ഗോതമ്പ് (അല്ലെങ്കിൽ വെളുത്തുള്ളി), പരിപ്പ്, ഉള്ളി എന്നിവ അവർ ആവശ്യപ്പെട്ടു. ഇബ്നു തംജീദ് റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ പറയുന്നത്, ഉള്ളിയും പരിപ്പും ചേർത്തുള്ള പാചകത്തിന് വെളുത്തുള്ളിയാണ് കൂടുതൽ അനുയോജ്യമെന്നാണ്. അപ്പോൾ അല്ലാഹു ചോദിച്ചു: 'നിങ്ങൾ ഉത്തമമായതിന് പകരം നിസ്സാരമായത് തിരഞ്ഞെടുക്കുകയാണോ?' മന്ന (മധുരപലഹാരം), സൽവാ (പക്ഷി) എന്നിവയുടെ ശ്രേഷ്ഠത അതിന്റെ രുചിയിലും അധ്വാനമില്ലായ്മയിലുമാണ്. എന്നാൽ അവർ ആവശ്യപ്പെട്ടവ അങ്ങനെയല്ല. 'നിങ്ങൾ ഏതെങ്കിലും ഒരു നഗരത്തിലേക്ക് (مِصْر) ഇറങ്ങിപ്പോകൂ' എന്ന് അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു. ഇവിടെ ഉദ്ദേശിച്ചത് ഫിർഔന്റെ ഈജിപ്ത് എന്നല്ല, മറിച്ച് ഏതെങ്കിലും ഒരു നഗരം എന്നാണ്. കാരണം, അവർക്ക് പ്രവേശിക്കാൻ കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടത് വിശുദ്ധ ഭൂമിയിലേക്കാണ്. തുടർന്ന് അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'അവർക്ക് നിന്ദ്യതയും ദാരിദ്ര്യവും (مسكنة) വിധിക്കപ്പെട്ടു'. ഒരു കൂടാരം ഒരാളെ പൊതിയുന്നത് പോലെ ഈ നിന്ദ്യത അവരെ പൊതിഞ്ഞുനിന്നു.

അവരുടെ അവിശ്വാസത്തിനുള്ള പ്രതിഫലമായി അല്ലാഹു അവരെ നിന്ദ്യതയിൽ പൊതിഞ്ഞു. ചുവരിൽ ചെളി എറിയുന്നത് പോലെയാണത്. ഇതൊരു അലങ്കാരപ്രയോഗമാണ് (استعارة بالكناية). സമ്പന്നരാണെങ്കിലും യഹൂദർ ദരിദ്രരെപ്പോലെ കാണപ്പെടുന്നു. 'ബാഉ' (باءوا) എന്നാൽ അവർ മടങ്ങി വന്നു എന്നാണ് അർത്ഥം. അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്നുള്ള കഠിനമായ കോപവുമായാണ് അവർ മടങ്ങിയത്. അതായത്, ആ കോപം അവർ അർഹിക്കുകയും അത് അവരിൽ സ്ഥിരപ്പെടുകയും ചെയ്തു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പ്രാർത്ഥിച്ച 'അബൂഉ ബിനിഅ്മതിക അലയ്യ' (أبوء بنعمتك على) എന്നതിലെ 'അബൂഉ' എന്നതിന് 'ഞാൻ അത് അംഗീകരിക്കുകയും എന്നിൽ സ്ഥിരപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു' എന്നാണ് അർത്ഥം. അല്ലാഹുവിന്റെ കോപം എന്നത് ഇഹലോകത്ത് അവരെ നിന്ദിക്കുകയും പരലോകത്ത് ശിക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യലാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ (آيات الله) നിരന്തരം നിഷേധിച്ചതും, മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ കൈകളിലൂടെ പ്രകടമായ അത്ഭുതങ്ങളെ (معجزات) തള്ളിക്കളഞ്ഞതും, ഖുർആനിനെയും മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമിനെയും നിഷേധിച്ചതും, തൗറാത്തിലെ വിശേഷണങ്ങൾ മറച്ചുവെച്ചതും, ഈസ അലൈഹിസ്സലാമിനെയും ഇൻജീലിനെയും

തള്ളിക്കളഞ്ഞതുമാണ് ഈ നിന്ദ്യതയ്ക്ക് കാരണം. അവർ അന്യായമായി പ്രവാചകന്മാരെ (النبيين) കൊലപ്പെടുത്തി. ശുഐബ്, സക്കരിയ്യ, യഹ്‌യാ അലൈഹിസ്സലാമുമാർ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. പ്രവാചകന്മാരെ കൊലപ്പെടുത്തുന്നത് അന്യായമായിട്ടല്ലാതെ മറ്റെങ്ങനെയാകും എന്ന് ചോദിച്ചാൽ, അത് അന്യായമാണെന്ന് അവർക്ക് ബോധ്യമുണ്ടായിരുന്നു എന്ന് വ്യക്തമാക്കാനാണ് 'അന്യായമായി' (بغير الحق) എന്ന് പ്രത്യേകം പറഞ്ഞത്. പ്രവാചകന്മാരെ കൊലപ്പെടുത്താൻ അവിശ്വാസികൾക്ക് അവസരം ലഭിച്ചത് അവർക്ക് ലഭിച്ച ഒരു ആദരവാണ് (كرامة); അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ രക്തസാക്ഷികളാകുന്ന വിശ്വാസികളെപ്പോലെ അവരുടെ പദവി ഉയർത്താനാണത്. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവും ഹസൻ റളിയള്ളാഹു അൻഹുവും പറയുന്നു: യുദ്ധം ചെയ്യാൻ കൽപ്പിക്കപ്പെടാത്ത പ്രവാചകന്മാരെ മാത്രമേ അവർ കൊലപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളൂ. യുദ്ധം ചെയ്യാൻ കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടവർക്ക് അല്ലാഹു വിജയം നൽകിയിട്ടുണ്ട്. അതിനാൽ പ്രവാചകന്മാരെ സഹായിക്കുമെന്ന അല്ലാഹുവിന്റെ വാഗ്ദാനവുമായി ഇതിന് വൈരുദ്ധ്യമില്ല. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'വിഡ്ഢികൾക്ക് ഈ പ്രവൃത്തി ശരിയായി തോന്നിയപ്പോൾ, അവർ പ്രവാചകന്മാരെ കൊലപ്പെടുത്താൻ മുതിർന്നു'. അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ നിഷേധിച്ചതും പ്രവാചകന്മാരെ കൊലപ്പെടുത്തിയതും അവരുടെ അനുസരണക്കേടും (عصيان) അതിക്രമവും (عدوان) കാരണമാണ്. ചെറിയ പാപങ്ങൾ തുടർച്ചയായി ചെയ്താൽ അത് വലിയ പാപങ്ങളിലേക്ക് നയിക്കും. അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള അശ്രദ്ധ (غفلة) ഹൃദയത്തെ രോഗിയാക്കുന്നു, അത് വിശ്വാസത്തിന്റെ മാധുര്യം ആസ്വദിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് അവരെ തടയുന്നു. അശ്രദ്ധ ഹൃദയത്തിന് വിഷമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ ലംഘിക്കുന്നതിനെ വിശ്വാസികൾ വെറുക്കുന്നത് വിഷം കലർന്ന ഭക്ഷണത്തെ വെറുക്കുന്നതുപോലെയാണ്. 'ഇഹ്ബിതു' (اهبطوا) എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ തൗഫീഖിന്റെയും (تفويض) ഉന്നതമായ തീരുമാനങ്ങളുടെയും ആകാശത്ത് നിന്ന്, സ്വന്തം താല്പര്യങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് കാര്യങ്ങൾ തീരുമാനിക്കുന്ന ഭൂമിയിലേക്ക് ഇറങ്ങിവരിക എന്നാണ്. ഇസ്രായേൽ സന്തതികൾക്ക് ആകാശത്ത് നിന്ന് ലഭിച്ച ഒരേ ഭക്ഷണത്തിൽ തൃപ്തിപ്പെടാൻ കഴിയാതിരുന്നത് അവരുടെ സ്വഭാവത്തിലെ നീചത്വം കൊണ്ടാണ്. അതുപോലെ, മനുഷ്യന്റെ മനസ്സ് അല്ലാഹു നൽകുന്ന ഗൈബായ (غيب) ഭക്ഷണത്തിൽ തൃപ്തിപ്പെടാതെ സ്വന്തം താല്പര്യങ്ങൾക്ക് പിന്നാലെ പോകുന്നു. എന്നാൽ പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമിന്റെ മനസ്സ് അല്ലാഹുവിൽ മാത്രം തൃപ്തിപ്പെട്ടിരുന്നു.

തീർച്ചയായും സത്യവിശ്വാസികളായവരും, യഹൂദമതവിശ്വാസികളും, ക്രിസ്ത്യാനികളും, സാബിഉകളും - അല്ലാഹുവിലും അന്ത്യദിനത്തിലും വിശ്വസിക്കുകയും സൽകർമ്മങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തവർ - ആർക്കും അവരുടെ നാഥന്റെ അടുക്കൽ പ്രതിഫലമുണ്ട്. അവർക്ക് യാതൊരു ഭയവുമില്ല, അവർ ദുഃഖിക്കുകയുമില്ല. ഈ വചനത്തിന്റെ ആത്മീയ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ, 'സത്യവിശ്വാസികൾ' *(مؤمنون)* എന്നത് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ ഉമ്മത്തിനെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ഇവിടെ പരാമർശിക്കപ്പെട്ട സൽകർമ്മങ്ങൾ എന്നത് അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള ആത്മീയമായ മടക്കവും *(توبة)*, ഹൃദയശുദ്ധീകരണവുമാണ് *(تزكية)*. അല്ലാഹുവിന്റെ അടുക്കൽ പ്രതിഫലം ലഭിക്കുക എന്നത് അവന്റെ സാമീപ്യം *(قرب)* കരസ്ഥമാക്കുക എന്നതാണ്. ഭയവും ദുഃഖവും ഇല്ലാതിരിക്കുക എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്താൽ *(فضل)* ആത്മാവ് ശാന്തത കൈവരിക്കുകയും *(اطمئنان)*, പരലോകത്ത് അല്ലാഹുവിന്റെ പൊരുത്തം *(رضوان)* ലഭിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന അവസ്ഥയാണ്.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ ഈ ഭാഗം ആത്മീയമായ ഉന്നതിയെയും ഭൗതികമായ അധഃപതനത്തെയും കുറിച്ചുള്ള ഗഹനമായ പാഠങ്ങൾ നൽകുന്നു. 'ഞാൻ എന്റെ റബ്ബിന്റെ അരികിൽ രാപ്പാർക്കുന്നു, അവൻ എനിക്ക് ഭക്ഷണവും പാനീയവും നൽകുന്നു' എന്ന തിരുനബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം)യുടെ വചനം ആത്മീയമായ ഉണ്മയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. എന്നാൽ, ഹൃദയമാകുന്ന മൂസാ (അലൈഹിസ്സലാം)യോട്, 'ഭൂമിയിൽ നിന്ന് മുളച്ചു വരുന്ന പച്ചക്കറികളും വിഭവങ്ങളും ഞങ്ങൾക്ക് നൽകേണമേ' എന്ന് ആവശ്യപ്പെടുന്നവർ, ആത്മീയമായ ഉന്നതിയെ (മഖാമാത്തുർറൂഹ്) ഉപേക്ഷിച്ച് ഭൗതികമായ ആഗ്രഹങ്ങളുടെ (ശഹവാത്ത്) പിന്നാലെ പോകുന്നവരാണ്. ഇവർ ശാശ്വതമായതിനെ ഉപേക്ഷിച്ച് നശ്വരമായതിനെ സ്വീകരിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെയും (ആയാത്തുല്ലാഹ്) ആത്മീയമായ വെളിപാടുകളെയും (മുകാശഫാത്ത്) നിഷേധിക്കുന്നവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ കോപവും നിന്ദ്യതയും (ദില്ലത്ത്) വന്നുചേരുന്നു. തുടർന്ന്, വിശിഷ്ടമായ ഭക്ഷണങ്ങൾ കഴിക്കുന്നതിലെ അനുമതിയെക്കുറിച്ച് തഫ്സീർ വിവരിക്കുന്നു. തിരുനബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) മധുരപലഹാരങ്ങളും തേനും ഇഷ്ടപ്പെട്ടിരുന്നു. പരിപ്പും (അദസ്) ഒലീവ് എണ്ണയും സ്വാലിഹീങ്ങളുടെ ഭക്ഷണമാണ്. പരിപ്പിന് പ്രത്യേകമായ ബറക്കത്തുണ്ടെന്നും അത് ഹൃദയത്തെ മൃദുവാക്കുമെന്നും ഹദീസുകളിൽ വന്നിട്ടുണ്ട്. ഉള്ളി, വെളുത്തുള്ളി തുടങ്ങിയവയുടെ ഗന്ധം മലക്കുകൾക്ക് അലോസരമുണ്ടാക്കുന്നതിനാൽ പള്ളിയിൽ വെച്ച് അവ ഒഴിവാക്കണമെന്നും, എന്നാൽ പാകം ചെയ്ത് ഗന്ധം മാറ്റിയാൽ അത്

അനുവദനീയമാണെന്നും പണ്ഡിതന്മാർ വ്യക്തമാക്കുന്നു. അന്തിമമായി, വിശ്വാസത്തിന്റെ പേരിൽ കപടത കാണിക്കുന്നവരെയും (മുനാഫിഖുകൾ), യഹൂദമതത്തിലേക്ക് തിരിഞ്ഞവരെയും കുറിച്ചുള്ള പരാമർശങ്ങൾ വിശ്വാസത്തിന്റെ ആഴത്തെയും ഹൃദയത്തിന്റെ സാക്ഷ്യത്തെയും ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു.

ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ വിശകലനം ചെയ്യുമ്പോൾ, ഇസ്രായേൽ മക്കൾ കാളക്കുട്ടിയെ ആരാധിച്ച പാപത്തിൽ നിന്ന് അവർ പശ്ചാത്തപിച്ച (توبة) സന്ദർഭത്തെ റൂഹുൽ ബയാൻ വിശദീകരിക്കുന്നു. അവരുടെ പശ്ചാത്താപം അത്യന്തം ഗൗരവമേറിയതായിരുന്നു. യഹൂദർ എന്ന നാമം യാക്കൂബ് അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ പുത്രനായ യഹൂദയിൽ നിന്നോ, അല്ലെങ്കിൽ അവർ പ്രവാചകന്മാരെ തങ്ങളുടെ രാജാക്കന്മാർക്ക് ഒറ്റിക്കൊടുത്തിരുന്നതുകൊണ്ടോ ഉണ്ടായതാണെന്ന് പറയപ്പെടുന്നു. നസ്റാനികൾ (ക്രിസ്ത്യാനികൾ) എന്ന പേര് അവർ ഈസാ അലൈഹിസ്സലാമിനെ സഹായിച്ചതുകൊണ്ടോ, അല്ലെങ്കിൽ നസ്വീറ എന്ന ഗ്രാമത്തിൽ താമസിച്ചതുകൊണ്ടോ ലഭിച്ചതാണ്. സാബിഉകൾ (الصابئون) എന്നത് യഹൂദ-ക്രൈസ്തവ മതങ്ങളിൽ നിന്ന് വ്യതിചലിച്ച് നക്ഷത്രങ്ങളെയും മലക്കുകളെയും ആരാധിച്ചവരാണ്. എന്നാൽ, അല്ലാഹുവിലും അന്ത്യദിനത്തിലും (اليوم الآخر) വിശ്വസിക്കുകയും സൽപ്രവൃത്തികൾ (عمل صالح) ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ അടുക്കൽ വലിയ പ്രതിഫലമുണ്ട്. അവർക്ക് ഭയപ്പെടാനോ ദുഃഖിക്കാനോ ഒന്നുമില്ല. ഓരോ മനുഷ്യനും ജനിക്കുന്നത് ശുദ്ധമായ പ്രകൃതിയിലാണ് (فطرة). അല്ലാഹുവിന്റെ റബ്ബാണെന്ന സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തലിന്റെ (بلى) അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് ഈ പ്രകൃതി നിലകൊള്ളുന്നത്. അല്ലാഹുവിന്റെ ജ്ഞാനമാണ് (علم الله) എല്ലാറ്റിന്റെയും അടിസ്ഥാനം, അതിനെ സൂഫികൾ 'ഉമ്മുൽ കിതാബ്' എന്ന് വിളിക്കുന്നു.

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു: 'നാം നിങ്ങളോട് കരാർ വാങ്ങുകയും, നിങ്ങൾക്കുമീതെ ത്വൂർ പർവ്വതത്തെ ഉയർത്തിപ്പിടിക്കുകയും ചെയ്ത സന്ദർഭം (ഓർക്കുക). നാം നിങ്ങൾക്ക് നൽകിയ വേദഗ്രന്ഥത്തെ ശക്തിയോടെ മുറുകെ പിടിക്കുകയും, അതിലുള്ള കാര്യങ്ങൾ ഓർമ്മിക്കുകയും ചെയ്യുക. എങ്കിൽ മാത്രമേ നിങ്ങൾ ദൈവഭയം (تقوى) ഉള്ളവരായിത്തീരുകയുള്ളൂ.' ഈ സൂക്തം ബനൂ ഇസ്രായേല്യരോട് അല്ലാഹു ചെയ്ത ഉടമ്പടിയെക്കുറിച്ചാണ് സംസാരിക്കുന്നത്. ത്വൂർ പർവ്വതം അവരുടെ തലയ്ക്ക് മുകളിൽ ഒരു മേൽക്കൂര പോലെ ഉയർത്തപ്പെട്ടത്, അവർക്ക് നൽകപ്പെട്ട വേദത്തിലെ കൽപ്പനകൾ അനുസരിക്കാൻ വിസമ്മതിച്ചപ്പോഴാണ്. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ മഹത്തായ ശക്തിയുടെ ദൃഷ്ടാന്തമാണ്. വേദഗ്രന്ഥത്തെ 'ശക്തിയോടെ മുറുകെ പിടിക്കുക' (خذوا ما آتيناكم بقوة) എന്നതിനർത്ഥം, അതിലെ നിയമങ്ങളെ അലസതയില്ലാതെയും ദൃഢനിശ്ചയത്തോടെയും ജീവിതത്തിൽ പകർത്തുക എന്നാണ്. ഇതിലൂടെ മാത്രമേ ഹൃദയത്തിൽ അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള സൂക്ഷ്മതയും ഭയവും (تقوى) വളരുകയുള്ളൂ എന്ന് റൂഹുൽ ബയാൻ വിശദീകരിക്കുന്നു.

ആത്മീയമായ നാല് ഗർഭപാത്രങ്ങളെക്കുറിച്ച് ശൈഖ് ബാലി അസ്സൂഫി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു വിശദീകരിക്കുന്നു. ഇതിൽ നാലാമത്തേത് ഭൗതികമായ ജനനമാണ്, അവിടെയാണ് ആത്മീയമായ അവസ്ഥയുടെ പ്രതിഫലനം കാണുന്നത്. അലസ്തു (അല്ലാഹുവിന്റെ മുന്നിൽ ആത്മാക്കൾ സാക്ഷ്യം വഹിച്ച സദസ്സ്) എന്ന ലോകത്തെന്നപോലെ, ഇവിടെയും ഭാഗ്യവാന്മാരും നിർഭാഗ്യവാന്മാരും വേർതിരിയുന്നില്ല. എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ ജ്ഞാനത്തിന്റെ (علم الله) പ്രതിഫലനമായ ഭൗതിക ഗർഭപാത്രത്തിൽ ഈ വേർതിരിവ് പ്രകടമാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയ 'ഭാഗ്യവാൻ തന്റെ മാതാവിന്റെ ഗർഭപാത്രത്തിൽ വെച്ചുതന്നെ ഭാഗ്യവാനാണ്' എന്ന വചനത്തിന്റെ പൊരുൾ ഇതാണ്. എന്നാൽ 'ഭാഗ്യവാൻ നിർഭാഗ്യവാനായേക്കാം, നിർഭാഗ്യവാൻ ഭാഗ്യവാനായേക്കാം' എന്ന വചനം സൂചിപ്പിക്കുന്നത് ആത്മീയമായ സത്തയിലല്ല, മറിച്ച് ബാഹ്യമായ അവസ്ഥകളിലെ (عارضى) മാറ്റത്തെയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശം കൊണ്ട് ഹൃദയം വികസിച്ചവർ അന്ധമായ അനുകരണത്തിലല്ല, മറിച്ച് യഥാർത്ഥ ഈമാനിലാണ് ജീവിക്കുന്നത്. അവർ ഏകത്വത്തിന്റെ (وحدة) രഹസ്യത്തിലേക്ക് എത്തിച്ചേർന്നവരാണ്. തുടർന്ന്, ബനൂ ഇസ്രായേല്യകാരോട് അല്ലാഹു ചെയ്ത ഉടമ്പടിയെക്കുറിച്ച് ഖുർആൻ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം തൗറാത്തുമായി വന്നപ്പോൾ, അതിലെ കഠിനമായ നിയമങ്ങൾ

സ്വീകരിക്കാൻ അവർ വിമുഖത കാണിച്ചു. അപ്പോൾ അല്ലാഹു തൂർ പർവ്വതത്തെ അവരുടെ തലയ്ക്ക് മുകളിൽ ഒരു മേൽക്കൂര പോലെ ഉയർത്തിപ്പിടിച്ചു. രക്ഷപ്പെടാൻ വഴിയൊന്നുമില്ലെന്ന് കണ്ടപ്പോൾ അവർ അത് സ്വീകരിക്കുകയും സാഷ്ടാംഗം പ്രണമിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ സംഭവമാണ് ജൂതന്മാരുടെ പ്രാർത്ഥനാ രീതിയിൽ ഇന്നും കാണുന്ന ചരിത്രപരമായ പശ്ചാത്തലം. 'മതത്തിൽ നിർബന്ധമില്ല' എന്ന വചനം യുദ്ധം സംബന്ധമായ നിയമങ്ങളാൽ മാറ്റപ്പെട്ടതാണെന്ന് പണ്ഡിതന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു: 'നാം നിങ്ങൾക്ക് നൽകിയ വേദഗ്രന്ഥം ദൃഢനിശ്ചയത്തോടും സ്ഥിരോത്സാഹത്തോടും കൂടി സ്വീകരിക്കുക, അതിലെ നിയമങ്ങൾ ഓർമ്മിക്കുകയും പഠിക്കുകയും ചെയ്യുക.'

[سورة البقرة (2) : آية 64]

പിന്നീട് നിങ്ങൾ ഇതിൽ നിന്നെല്ലാം പിന്തിരിഞ്ഞു കളഞ്ഞു. അതിനാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹവും അവന്റെ കാരുണ്യവും ***(رحمة)*** നിങ്ങൾക്ക് ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെങ്കിൽ, തീർച്ചയായും നിങ്ങൾ നഷ്ടം സംഭവിച്ചവരിൽ ***(خاسرين)*** ഉൾപ്പെട്ടുമായിരുന്നു. ഈ സൂക്തം ഇസ്രായേൽ സന്തതികളുടെ ചരിത്രത്തിലെ ഒരു നിർണ്ണായക ഘട്ടത്തെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. അവർ അല്ലാഹുവുമായുള്ള ഉടമ്പടി ലംഘിക്കുകയും തങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അശ്രദ്ധ ***(غفلة)*** വളർത്തുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ ഔദാര്യം കൊണ്ടാണ് അവർ പൂർണ്ണമായ വിനാശത്തിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെട്ടത്. ഇവിടെ 'നഷ്ടം സംഭവിച്ചവർ' എന്നത് പരലോകത്ത് ശാശ്വതമായ പ്രതിഫലത്തിൽ നിന്ന് വഞ്ചിതരായവരെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യം ***(رحمة)*** ഇല്ലെങ്കിൽ മനുഷ്യൻ തന്റെ കർമ്മങ്ങളുടെ ഭാരത്താൽ തകർന്നുപോകുമായിരുന്നു. അതിനാൽ, ഓരോ വിശ്വാസിയും തങ്ങളുടെ ജീവിതത്തിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ ഓർക്കുകയും, ആത്മപരിശോധന ***(محاسبة)*** നടത്തി സന്മാർഗ്ഗത്തിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കാൻ പ്രാർത്ഥിക്കുകയും വേണം.

അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള ബോധം കൈവിടരുത്, നിങ്ങളിൽ നിന്ന് ദൈവഭയം (تقـوى) ഉണ്ടാകാൻ വേണ്ടിയാണിത്. എന്നാൽ ആ ഉറച്ച ഉടമ്പടിക്ക് ശേഷവും നിങ്ങൾ അതിൽ നിന്ന് പിന്തിരിഞ്ഞു. അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യവും കാരുണ്യവും ഇല്ലായിരുന്നെങ്കിൽ, അതായത് അവൻ നിങ്ങൾക്ക് സാവകാശം നൽകുകയും ശിക്ഷ വൈകിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ, നിങ്ങൾ തീർച്ചയായും നഷ്ടപ്പെട്ടവരിൽ (خاسرين) ഉൾപ്പെട്ടുമായിരുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യം എത്ര വലുതാണ്! മൂസാ നബി അലൈഹിസ്സലാം കാലത്ത് പർവ്വതം നിങ്ങളുടെ തലയ്ക്ക് മുകളിൽ ഉയർത്തിപ്പിടിച്ചപ്പോൾ നിങ്ങൾ പശ്ചാത്താപത്തിലേക്ക് (توبة) മടങ്ങി, അങ്ങനെ

ആ പർവ്വതം നീങ്ങിപ്പോയി. അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹം ഇല്ലായിരുന്നെങ്കിൽ അത് നിങ്ങളുടെ മേൽ പതിക്കുമായിരുന്നു. നഷ്ടം (خسـران) എന്നാൽ മൂലധനം നഷ്ടപ്പെടലാണ്; ഇവിടെ അത് ആത്മാവിന്റെ നാശത്തെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളുടെ ഉമ്മത്തിനോട് അല്ലാഹു കാണിച്ച കാരുണ്യം നോക്കൂ! അവൻ നിയമങ്ങൾ ഒന്നൊന്നായി ഘട്ടംഘട്ടമായാണ് നൽകിയത്. എന്നാൽ ബനൂ ഇസ്രായേല്യകാർക്ക് അവ ഒറ്റയടിക്ക് നൽകിയപ്പോൾ അവർക്ക് അത് പ്രയാസകരമായിത്തീർന്നു. ഖുർആൻ എന്നത് അല്ലാഹു തന്റെ അടിമകൾക്ക് അയച്ച ഒരു രാജകീയ കല്പന പോലെയാണ്. ഒരു രാജാവ് തന്റെ പ്രജയോട് കൊട്ടാരം പണിയാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ, ആ പ്രജ കല്പന വായിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയും എന്നാൽ പണി ചെയ്യാതിരിക്കുകയും ചെയ്താൽ അവൻ ശിക്ഷയ്ക്ക് അർഹനാണ്. ഖുർആൻ പാരായണം മാത്രം പോരാ, അതിലെ നിയമങ്ങൾ ജീവിതത്തിൽ പകർത്തുക (عمل) എന്നതാണ് പ്രധാനം. മൗലാനാ റൂമി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു മസ്നവിയിൽ പാടിയതുപോലെ, ഖുർആൻ എന്നത് അമ്പിയാക്കളുടെ അവസ്ഥകളെ വിവരിക്കുന്നതാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'അറിവ് ജനങ്ങളിൽ നിന്ന് പിടിച്ചെടുക്കപ്പെടുന്ന കാലം വരുന്നു.' അപ്പോൾ സിയാദ് ബിൻ ലബീദ് റളിയള്ളാഹു അൻഹു ചോദിച്ചു: 'ഞങ്ങൾ ഖുർആൻ പാരായണം ചെയ്യുന്നവരാണല്ലോ?' അപ്പോൾ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറഞ്ഞു: 'നിന്റെ മാതാവ് നിന്നെ ഓർത്ത് വിലപിക്കട്ടെ സിയാദ്! യഹൂദരുടെയും ക്രിസ്ത്യാനികളുടെയും കൈവശം തൗറാത്തും ഇൻജീലും ഉണ്ടായിരുന്നിട്ടും അവർക്ക് അത് എന്ത് ഗുണം ചെയ്തു?' അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു മസ്ഊദ് റളിയള്ളാഹു അൻഹു മുന്നറിയിപ്പ് നൽകിയതുപോലെ, ഖുർആനിലെ അക്ഷരങ്ങൾ മാത്രം നോക്കി അതിലെ അതിരുകളെ (حـدود) അവഗണിക്കുന്ന കാലം വരും. അല്ലാഹുവിന്റെ കല്പനകൾ സ്വീകരിക്കാൻ മനുഷ്യന്റെ ശക്തി മാത്രം പോരാ, അതിന് അല്ലാഹുവിന്റെ സഹായം (تأييد) അനിവാര്യമാണ്. ഖുർആനിലെ സൂചനകളും രഹസ്യങ്ങളും (رموز) ഓർമ്മിക്കുക, എങ്കിൽ മാത്രമേ അല്ലാഹുവല്ലാത്തവയിൽ നിന്ന് അകന്ന് അവനിൽ മാത്രം ഭയഭക്തിയുള്ളവരായി മാറാൻ സാധിക്കൂ.

[سورة البقرة (2) : الآيات 65 إلى 73]

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ ഇസ്രായീൽ സന്തതികളുടെ ചരിത്രത്തിലെ നിർണ്ണായകമായ പാഠങ്ങളെയാണ് അനാവരണം ചെയ്യുന്നത്. ശനിയാഴ്ചത്തെ നിയമം *(സബ്ത് - السبت)* ലംഘിച്ചുകൊണ്ട് അതിരുകവിഞ്ഞവരോട് അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു: 'നിങ്ങൾ നിന്ദ്യരായ കുരങ്ങുകളായിത്തീരുക'. ഇത് അവരുടെ ആത്മീയമായ അധഃപതനത്തെയും, ഹൃദയങ്ങൾ മൃഗീയമായ സ്വഭാവത്തിലേക്ക് ചുരുങ്ങിയതിനെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. തുടർന്ന്, ഒരു പശുവിനെ അറുക്കാൻ കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ അവർ കാണിച്ച അമാന്തവും തർക്കങ്ങളും അവരുടെ ഉള്ളിലെ അഹങ്കാരത്തെയും *(കബർ - كبر)* അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകളോടുള്ള വിമുഖതയെയും വെളിപ്പെടുത്തുന്നു. ഒടുവിൽ, കൊല്ലപ്പെട്ട ഒരാളുടെ രഹസ്യം വെളിപ്പെടുത്താൻ ആ പശുവിന്റെ ഒരു ഭാഗം കൊണ്ട് മരിച്ചവനെ തൊടാൻ കൽപ്പിച്ചപ്പോൾ, മരിച്ചവൻ സംസാരിക്കുകയും സത്യം വെളിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ കഴിവ് *(ഖുദ്റത്ത് - قدرة)* പ്രകടമാക്കുന്നതാണ്. ഈ സംഭവങ്ങൾ ഹൃദയങ്ങൾ കടുപ്പമുള്ളവരായി മാറിയതിനെക്കുറിച്ചും, അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ അവഗണിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ചും നമ്മെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു.

സത്യത്തെ മുറുകെ പിടിക്കുകയും ശരീഅത്തിനെ (شريعة) പിന്തുടരുകയും ചെയ്യുക എന്നത് പ്രകൃതിപരമായ വാസനകളെ (قـوة الطبيعـة) കീഴടക്കിക്കൊണ്ടാണ്. അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ഉടമ്പടി (ميثاق) ഏറ്റെടുത്ത ശേഷം, യോജിപ്പിന്റെ പാതയിൽ (طريـق الوفـاق) സഞ്ചരിക്കുക എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഭാഗത്തുനിന്നുള്ള ഒരു പരീക്ഷണമാണ്. 'അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹവും കാരുണ്യവും ഇല്ലായിരുന്നെങ്കിൽ' - അതായത്, തുടക്കത്തിൽ തന്നെ അവനിൽ നിന്നുള്ള പ്രത്യേക പരിഗണനയും (عنايـة), മധ്യത്തിൽ ആ ഉടമ്പടി പാലിക്കാനുള്ള കരുത്തും, അവസാനത്തിൽ പശ്ചാത്താപം (توبـة) സ്വീകരിക്കാനും അതിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കാനുമുള്ള ഭാഗ്യവും ലഭിച്ചില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ - 'നിങ്ങൾ നഷ്ടപ്പെട്ടവരിൽ പെട്ടുപോകുമായിരുന്നു'. പാപത്തിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കുന്നവരും, ശിക്ഷയാൽ വഞ്ചിക്കപ്പെട്ടവരും, ഇഹലോകവും പരലോകവും നഷ്ടപ്പെട്ടവരുമായി നിങ്ങൾ മാറുമായിരുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ കാലഘട്ടത്തിലെ ജൂതന്മാരോട് അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'ശനിയാഴ്ച ദിവസം (يوم السـبت) അതിക്രമം കാണിച്ചവരെക്കുറിച്ച് നിങ്ങൾക്ക് അറിവുണ്ടല്ലോ'. ശനിയാഴ്ച എന്നത് 'മുറിക്കുക' എന്നർത്ഥം വരുന്ന 'സബ്ത്' എന്ന വാക്കിൽ നിന്നാണ് വന്നത്. അന്നേദിവസം ലൗകികമായ ജോലികൾ മുറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ ആരാധനയിൽ മുഴുകാനാണ് അവർ കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടത്. ദാവൂദ്

അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ കാലത്ത് 'അയില' എന്ന തീരപ്രദേശത്ത് താമസിച്ചിരുന്നവർക്ക് ശനിയാഴ്ച മീൻ പിടിക്കുന്നത് അല്ലാഹു നിഷിദ്ധമാക്കിയിരുന്നു. എന്നാൽ ശനിയാഴ്ചകളിൽ കടലിൽ മീനുകൾ കൂട്ടത്തോടെ വരുന്നത് പരീക്ഷണമായിരുന്നു. പിശാച് അവരെ വഴിതെറ്റിച്ചു; ശനിയാഴ്ച മീൻ പിടിക്കാൻ പാടില്ല എന്നല്ലേ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളൂ എന്ന് പറഞ്ഞ് അവർ കുളങ്ങൾ നിർമ്മിച്ച് വെള്ളം വഴിതിരിച്ചുവിട്ട് മീനുകളെ കുടുക്കി ഞായറാഴ്ച പിടിക്കാൻ തുടങ്ങി. ദീർഘകാലം അവർ ഇത് തുടർന്നു. ഒടുവിൽ ഗ്രാമവാസികൾ മൂന്നായി തിരിഞ്ഞു: വിലക്കിയവർ, മൗനം പാലിച്ചവർ, നിയമം ലംഘിച്ചവർ. വിലക്കിയവർ അവരെ ഉപദേശിച്ചെങ്കിലും അവർ കേട്ടില്ല. അപ്പോൾ അല്ലാഹു അവരോട് കൽപ്പിക്കുന്നു: 'നിങ്ങൾ നിന്ദ്യരായ കുരങ്ങുകളായിത്തീരുക'. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ 'കുൻ ഫയകൂൻ' (كن فيكون) എന്ന കൽപ്പനയുടെ പ്രകടനമായിരുന്നു. അവർക്ക് ആ രൂപമാറ്റത്തെ തടയാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഉപദേശിച്ചവർ അവരുമായി ഒരേ ഗ്രാമത്തിൽ താമസിക്കാൻ വിസമ്മതിച്ച് മതിൽ കെട്ടി വേർതിരിഞ്ഞു. ഒടുവിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ കോപത്താൽ അവർ കുരങ്ങുകളായി രൂപാന്തരപ്പെട്ടു.

[سورة البقرة (2) : الآيات 66 إلى 67]

അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളിലൂടെയുള്ള ഈ യാത്രയിൽ, സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ *66-* ാം വചനത്തിൽ, മുൻകാല സമുദായങ്ങൾക്ക് നൽകപ്പെട്ട മുന്നറിയിപ്പിനെക്കുറിച്ച് നാം വായിക്കുന്നു. 'അതുകൊണ്ട് അവരുടെ മുമ്പിലുള്ളതിനും അവരുടെ പിന്നിലുള്ളതിനും ഒരു പാഠമായി *(نكالًا)* നാം അതിനെ മാറ്റി.' അഥവാ, ആ സമുദായം ചെയ്ത പാപങ്ങൾക്കുള്ള ശിക്ഷയെ, അവർക്കും അവരുടെ പിൻഗാമികൾക്കും ഒരു താക്കീതായി അല്ലാഹു നിശ്ചയിച്ചു. ദൈവഭയമുള്ളവർക്ക് *(متقين)* ഇതൊരു വലിയ പാഠമാണ്. തുടർന്ന് *67-*ാം വചനത്തിൽ, മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ ജനതയോട് അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പന അറിയിക്കുന്ന രംഗം വിവരിക്കുന്നു. 'തീർച്ചയായും അല്ലാഹു നിങ്ങളോട് ഒരു പശുവിനെ അറുക്കാൻ കൽപ്പിക്കുന്നു.' അപ്പോൾ അവർ പരിഹാസത്തോടെ ചോദിച്ചു: 'നീ ഞങ്ങളെ പരിഹസിക്കുകയാണോ?' അപ്പോൾ മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം മറുപടി നൽകി: 'അവിവേകികളിൽ *(جاهلين)* ഒരാളായിത്തീരുന്നതിൽ നിന്ന് ഞാൻ അല്ലാഹുവിൽ അഭയം തേടുന്നു.' ഇവിടെ, അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകളെ ഗൗരവത്തോടെ കാണണമെന്നും, അനാവശ്യമായ തർക്കങ്ങൾ ഒഴിവാക്കി അനുസരണയോടെ *(تسليم)* പ്രവർത്തിക്കണമെന്നുമാണ് ഈ സൂക്തങ്ങൾ നമ്മെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നത്.

അവിടെ നിന്ന് പുകയൊന്നും ഉയർന്നു വന്നില്ല. അവർ മതിലുകൾ ചാടിക്കടന്ന് അകത്തു പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ കണ്ട കാഴ്ച ഭയാനകമായിരുന്നു; യുവാക്കൾ കുരങ്ങന്മാരായും വൃദ്ധന്മാർ വാലുകളുള്ള പന്നികളായും രൂപാന്തരപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അവർ പരസ്പരം നോക്കി അലറുന്നുണ്ടായിരുന്നു. മനുഷ്യരൂപത്തിലുള്ള തങ്ങളുടെ ബന്ധുക്കളെ കുരങ്ങന്മാർക്ക് തിരിച്ചറിയാൻ കഴിഞ്ഞു, എന്നാൽ മനുഷ്യർക്ക് അവരെ തിരിച്ചറിയാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. കുരങ്ങന്മാർ തങ്ങളുടെ മനുഷ്യബന്ധുക്കളുടെ അടുത്തെത്തി അവരുടെ വസ്ത്രങ്ങളിൽ മണത്തു കരയാൻ തുടങ്ങി. അപ്പോൾ മനുഷ്യർ അവരോട് ചോദിച്ചു: 'ഇത്തരം പ്രവർത്തികളിൽ നിന്ന് ഞങ്ങൾ നിങ്ങളെ വിലക്കിയിരുന്നില്ലേ?' അപ്പോൾ അവർ തലയാട്ടി അതെ എന്ന് സമ്മതിച്ചു, അവരുടെ കണ്ണുകളിൽ നിന്ന് കണ്ണുനീർ ഒഴുകുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഇതിൽ നിന്ന് മനസ്സിലാകുന്നത്, അവർ വികൃതമാക്കപ്പെട്ടപ്പോഴും (مسـخ) അവരുടെ ബുദ്ധിയും തിരിച്ചറിവും അവശേഷിച്ചിരുന്നു എന്നാണ്. എന്നാൽ ഈ കുരങ്ങന്മാർ ആ വികൃതമാക്കപ്പെട്ടവരുടെ തുടർച്ചയല്ല; മറിച്ച്, അവരുടെ പ്രവൃത്തികളുടെ കാഠിന്യം കാരണം അല്ലാഹു അവരെ ആ രൂപത്തിലേക്ക് മാറ്റിയതാണ്. മൂന്ന് ദിവസത്തിന് ശേഷം അവർ മരണപ്പെട്ടു, അവർക്ക് വംശവർദ്ധനവുണ്ടായില്ല. ഇന്ന് നാം കാണുന്ന കുരങ്ങന്മാർ പണ്ടേ ഉണ്ടായിരുന്നവയുടെ വംശജരാണ്. 'അതിനെ നാം ഒരു

പാഠമാക്കി (نكالًا)' എന്ന് പറഞ്ഞാൽ, അതിൽ നിന്ന് പാഠം ഉൾക്കൊള്ളുന്നവർക്ക് അത് ഒരു തടസ്സമായി മാറുന്നു എന്നാണ്. അതായത്, അത്തരം തെറ്റുകൾ ചെയ്യുന്നതിൽ നിന്ന് അത് അവരെ പിന്തിരിപ്പിക്കുന്നു. 'അതിന്റെ മുന്നിലുള്ളതിനും പിന്നിലുള്ളതിനും (لِما بَيْنَ يَدَيْها وَما خَلْفَها)' എന്നത് കൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് മുൻകാല സമുദായങ്ങളെയും വരാനിരിക്കുന്നവരെയും കുറിച്ചാണ്. ഇത് ഭയഭക്തിയുള്ളവർക്ക് (متقين) ഒരു ഉപദേശമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ തിരിച്ചറിയാത്തവർക്കുള്ള ശിക്ഷയാണിത്. മുൻകാല സമുദായങ്ങൾക്ക് ശാരീരികമായ വികൃതമാക്കലുകൾ (مسخ) ശിക്ഷയായി ലഭിച്ചുവെങ്കിൽ, ഈ സമുദായത്തിന് ലഭിക്കുന്നത് ഹൃദയങ്ങളുടെ വികൃതമാക്കലാണ്. ഹൃദയത്തിന്റെ വികൃതമാക്കൽ ശരീരത്തിന്റെ വികൃതമാക്കലിനേക്കാൾ കഠിനമാണ്. ഹൃദയം വികൃതമാക്കപ്പെട്ടതിന്റെ ലക്ഷണങ്ങൾ മൂന്നാണ്: ആരാധനയിൽ മാധുര്യം അനുഭവപ്പെടാതിരിക്കുക, പാപങ്ങളെ ഭയപ്പെടാതിരിക്കുക, മരണത്തിൽ നിന്ന് പാഠം ഉൾക്കൊള്ളാതിരിക്കുക. അല്ലാഹുവിനോട് അടുക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവർ തങ്ങളുടെ ആന്തരിക അവസ്ഥ (سريرة) നന്നാക്കണം. അല്ലാഹുവിനും തനിക്കുമിടയിലുള്ള ബന്ധം നന്നാക്കുന്നവന്റെ കാര്യങ്ങൾ അല്ലാഹു ജനങ്ങൾക്കിടയിലും നന്നാക്കിത്തീർക്കും. തുടർന്ന്, മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ ജനതയോട് ഒരു പശുവിനെ അറുക്കാൻ കൽപ്പിച്ച സംഭവത്തിലേക്ക് ഖുർആൻ കടക്കുന്നു. ഇസ്രായേൽ മക്കളിലെ ഒരു ധനികനായ വൃദ്ധനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബന്ധുക്കൾ സ്വത്തിന് വേണ്ടി കൊലപ്പെടുത്തിയതായിരുന്നു ഇതിന്റെ പശ്ചാത്തലം.

തൗറാത്തിൽ ഖസാമത്ത് (ഖുർആനിക നിയമം) ഇറങ്ങുന്നതിന് മുൻപായിരുന്നു ഈ സംഭവം. അപ്പോൾ അവർ മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിനോട് അല്ലാഹുവിനോട് പ്രാർത്ഥിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. അല്ലാഹു അവരോട് ഒരു പശുവിനെ അറുക്കാനും അതിന്റെ ഒരു ഭാഗം കൊണ്ട് മരിച്ചവനെ അടിക്കാനും കൽപ്പിച്ചു. അങ്ങനെ അവൻ ജീവിച്ച് വരികയും തന്റെ കൊലയാളിയെ വെളിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യും. എന്നാൽ അവർ ചോദിച്ചത്, 'നീ ഞങ്ങളെ പരിഹസിക്കുകയാണോ?' (أَتَتَّخِذُنا هُزُواً) എന്നാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ അറിയിക്കുന്നതിനിടയിൽ പരിഹാസം കാണിക്കുന്നത് അജ്ഞതയും (جهل) വിഡ്ഢിത്തവുമാണെന്ന് മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം മറുപടി നൽകി. മതപരമായ കാര്യങ്ങളെ പരിഹസിക്കുന്നത് വലിയ പാപമാണ്. എന്നാൽ തമാശ (مزاح) പരിഹാസമല്ല. അമീറുൽ മുഅ്മിനീൻ അലി റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറഞ്ഞത്, ഗൗരവത്തിൽ നിന്ന് പുറത്തുകടക്കാൻ മനുഷ്യൻ നടത്തുന്ന തമാശയിൽ തെറ്റില്ല എന്നാണ്. പിന്നീട് ആ പശുവിനെ കണ്ടെത്താൻ അവർക്ക് വലിയ പ്രയാസം നേരിട്ടു. അവർ സ്വയം കട്ടപ്പമേറിയതാക്കിയപ്പോൾ അല്ലാഹുവും അത് അവർക്ക് കട്ടപ്പമാക്കി. യഥാർത്ഥത്തിൽ ആ പശുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള കഥ ഇതാണ്: ബനൂ ഇസ്രായീലിൽ ഒരു നല്ല മനുഷ്യനുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം തന്റെ മകന് വേണ്ടി ഒരു പശുക്കിടാവിനെ കാട്ടിൽ അല്ലാഹുവിനെ ഏൽപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം

മരണപ്പെട്ടു. മകൻ വളർന്നപ്പോൾ തന്റെ മാതാവിനോട് വളരെ നീതിയോടെ പെരുമാറുന്നവനായി മാറി. മാതാവ് ആ പശുവിനെക്കുറിച്ച് മകനോട് പറയുകയും, ഇബ്രാഹീം, ഇസ്മാഈൽ, ഇസ്ഹാഖ് അലൈഹിസ്സലാമുമാരുടെ റബ്ബിനോട് പ്രാർത്ഥിച്ച് അത് തിരികെ ചോദിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ആ പശുവിനെ കണ്ടെത്തിയപ്പോൾ അത് അല്ലാഹുവിന്റെ അനുമതിയോടെ സംസാരിക്കുകയും, ആ യുവാവിന്റെ മാതാവിനോടുള്ള സേവനത്തിന്റെ മഹത്വം കാരണം അത് അവന് വഴങ്ങിക്കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. പിന്നീട് ആ പശുവിനെ വിൽക്കാൻ മാതാവ് ആവശ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ, മൂന്ന് ദീനാറിന് വിൽക്കാനും തന്റെ സമ്മതമില്ലാതെ വിൽക്കരുതെന്നും പറഞ്ഞു. വിപണിയിൽ വെച്ച് ഒരു മലക്ക് വന്ന് ആറ് ദീനാർ നൽകാമെന്നും മാതാവിനോട് ചോദിക്കേണ്ടതില്ലെന്നും പറഞ്ഞപ്പോൾ, ആ യുവാവ് തന്റെ മാതാവിനോടുള്ള ഭക്തി (بر) കാരണം അത് നിരസിച്ചു.

[سورة البقرة (2) : الآيات 68 إلى 69]

മൂസ നബി *(അലൈഹിസ്സലാം)* തന്റെ ജനതയോട് അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പന അറിയിച്ചപ്പോൾ*,* അവർ അഹങ്കാരവും തർക്കവും നിറഞ്ഞ ചോദ്യങ്ങളുമായി മുന്നോട്ട് വന്നു*.* അവർ ചോദിച്ചു*:* *'*ഞങ്ങളുടെ നാഥനോട് പ്രാർത്ഥിക്കു*,* ആ പശു എങ്ങനെയായിരിക്കണമെന്ന് അവൻ ഞങ്ങൾക്ക് വിവരിച്ചു തരട്ടെ*.'* അല്ലാഹുവിന്റെ നിയമങ്ങളെ ലഘൂകരിക്കാൻ ശ്രമിച്ച ആ ജനതയോട്*,* ആ പശു അമിത പ്രായമുള്ളതോ തീരെ ചെറിയതോ അല്ലാത്ത*,* മറിച്ച് മധ്യവയസ്സുള്ള ഒന്നായിരിക്കണമെന്ന് അല്ലാഹു അറിയിച്ചു*.* എന്നാൽ അവർ തൃപ്തരായില്ല*.* അവർ വീണ്ടും ചോദിച്ചു*:* *'*അതിന്റെ നിറം എന്താണെന്ന് ഞങ്ങൾക്ക് പറഞ്ഞുതരാൻ നിങ്ങളുടെ നാഥനോട് ആവശ്യപ്പെട്ടു*.'* അപ്പോൾ അല്ലാഹു അറിയിച്ചു*:* *'*അതൊരു തിളങ്ങുന്ന മഞ്ഞനിറമുള്ള പശുവാണ്*,* അത് കാണുന്നവർക്ക് അതീവ സന്തോഷം നൽകുന്നതാണ്*.'* ഈ സംഭവത്തിൽ*,* അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകളെ നിസ്സാരമായി കാണുന്നവരും*,* അനാവശ്യമായ ചോദ്യങ്ങളിലൂടെ കാര്യങ്ങളെ സങ്കീർണ്ണമാക്കുന്നവരും ഒടുവിൽ വലിയ പ്രയാസത്തിലാകുന്നു എന്ന പാഠമുണ്ട്*.* യഥാർത്ഥ വിശ്വാസി അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾക്ക് മുന്നിൽ പൂർണ്ണമായ സമർപ്പണം *(تسليم)* കാണിക്കുന്നവനാണ്*.*

ആ യുവാവ് പറഞ്ഞു: 'സ്വർണ്ണത്താൽ ഇതിനെ തൂക്കി നൽകിയാലും എന്റെ മാതാവിന്റെ തൃപ്തിയില്ലാതെ ഞാൻ ഇത് വിൽക്കുകയില്ല.' അവൻ പശുവിനെ മാതാവിന്റെ അടുക്കൽ തിരികെ കൊണ്ടുവന്നു. മാതാവ് പറഞ്ഞു: 'ഇതിനെ ആറ് ദീനാറിന് വിൽക്കുക, എന്നാൽ എന്റെ തൃപ്തിയുണ്ടാകും.' അവൻ ചന്തയിൽ ചെന്നു.

രാജാവ് ചോദിച്ചു: 'നീ നിന്റെ മാതാവിനോട് ആലോചിച്ചോ?' യുവാവ് പറഞ്ഞു: 'അവർ പറഞ്ഞത് ആറ് ദീനാറിൽ കുറയാതെ വിൽക്കാനാണ്, എന്നാൽ അപ്പോഴും അവരുടെ സമ്മതം ചോദിക്കണമെന്നാണ്.' രാജാവ് പറഞ്ഞു: 'നീ മാതാവിനോട് ചോദിക്കാതെ വിൽക്കുകയാണെങ്കിൽ ഞാൻ പന്ത്രണ്ട് ദീനാർ നൽകാം.' യുവാവ് അത് നിരസിച്ചു. മാതാവ് പറഞ്ഞു: 'നിന്നെ പരീക്ഷിക്കാൻ മനുഷ്യരൂപത്തിൽ വന്നത് ഒരു മലക്കാണ്. ഇനി വരുമ്പോൾ ചോദിക്കുക, ഈ പശുവിനെ വിൽക്കണോ വേണ്ടയോ എന്ന്.' രാജാവ് വീണ്ടും വന്നപ്പോൾ അവൻ ചോദിച്ചു. അപ്പോൾ രാജാവ് പറഞ്ഞു: 'നിന്റെ മാതാവിനോട് പറയുക, ഈ പശുവിനെ സൂക്ഷിച്ചുവെക്കാൻ. മൂസാ നബി (അലൈഹിസ്സലാം) ഇത് വാങ്ങാൻ വരും, ബനൂ ഇസ്രായീലിലെ ഒരു കൊലപാതകത്തിന് പരിഹാരമായി. ഇതിന്റെ തോൽ നിറയെ സ്വർണ്ണം ലഭിക്കാതെ വിൽക്കരുത്.' അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിപ്രകാരം ആ പശുവിനെത്തന്നെ അവർക്ക് ബലിയറുക്കേണ്ടി വന്നു. മാതാവിനോടുള്ള അവന്റെ അനുസരണത്തിന് (بــر) പ്രതിഫലമായി അല്ലാഹു ആ പശുവിനെത്തന്നെ അവർക്ക് നിശ്ചയിച്ചു നൽകി. പശുവിനെത്തന്നെ തിരഞ്ഞെടുക്കാൻ കാരണം, അവർ പശുക്കളെ ആരാധിച്ചിരുന്നവരായിരുന്നു (അതായത്, അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ കാളക്കുട്ടിയുടെ സ്നേഹം കുടിയിരുത്തപ്പെട്ടിരുന്നു - أُشْـرِبُوا فِي قُلُـوبِهِمُ الْعِجْـلَ). തങ്ങളുടെ പ്രിയപ്പെട്ടതിനെ ബലിയറുക്കാൻ കൽപ്പിച്ച് അവരുടെ പശ്ചാത്താപം (تو بــة) സത്യമാണോ എന്ന് അല്ലാഹു പരീക്ഷിക്കുകയായിരുന്നു. പിന്നീട് മൂസാ നബി (അലൈഹിസ്സലാം) യോട് അവർ ചോദിച്ചു: 'ഞങ്ങളുടെ റബ്ബിനോട് പ്രാർത്ഥിക്കുക (ادْعُ لَنا رَبَّكَ), അത് ഏതാണെന്ന് വ്യക്തമാക്കാൻ.' അപ്പോൾ അല്ലാഹു പറഞ്ഞു: 'അതൊരു പശുവാകുന്നു; അത് തീരെ പ്രായം കൂടിയതുമല്ല (فَـارِضٌ), തീരെ ചെറിയതുമല്ല (بِكْـرٌ), മറിച്ച് ഇടത്തരമാണ് (عَـوانٌ).' അവർ വീണ്ടും ചോദിച്ചു: 'അതിന്റെ നിറം എന്താണ്?' അല്ലാഹു പറഞ്ഞു: 'അതൊരു മഞ്ഞപ്പശുവാകുന്നു (صَـــفْراءُ), അതിന്റെ നിറം തിളക്കമുള്ളതും കാണുന്നവർക്ക് സന്തോഷം നൽകുന്നതുമാണ് (فاقِعٌ لَوْنُها).'

[سورة البقرة (2) : الآيات 70 إلى 71]

ഖുർആൻ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ ***70***-ഉം ***71***-ഉം ആയത്തുകളുടെ ആത്മീയ വ്യാഖ്യാനം: ബനൂ ഇസ്രായേല്യർ തങ്ങളുടെ അജ്ഞതയാൽ ചോദിച്ച ചോദ്യങ്ങൾ ഒടുവിൽ അവർക്ക് തന്നെ ബാധ്യതയായിത്തീർന്നു. അവർ ചോദിച്ചു: 'ഞങ്ങളുടെ നാഥനോട് പ്രാർത്ഥിക്കേണമേ, ആ പശു ഏതാണെന്ന് ഞങ്ങൾക്ക് വ്യക്തമാക്കിക്കൊടുക്കാൻ. കാരണം, പശുക്കൾ ഞങ്ങൾക്ക് പരസ്പരം സാമ്യമുള്ളതായി തോന്നുന്നു. അല്ലാഹു ഉദ്ദേശിച്ചാൽ തീർച്ചയായും ഞങ്ങൾ നേർവഴിയിലാകും.' ഇതിലെ ആത്മീയ പാഠം ഇതാണ്: അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപനകളിൽ അനാവശ്യമായ തർക്കങ്ങളും ***(جدل)*** സൂക്ഷ്മപരിശോധനകളും നടത്തുന്നത് ഹൃദയത്തിന്റെ വിശുദ്ധിയെ ***(صفاء القلب)*** കളയുന്നു. തുടർന്ന് അല്ലാഹു പറഞ്ഞു: 'അതൊരു പശുവാണ്, അത് നിലം ഉഴുതുന്നതിനോ കൃഷി നനയ്ക്കുന്നതിനോ ഉപയോഗിക്കാത്തതും, യാതൊരു കളങ്കവുമില്ലാത്തതും, ഏകവർണ്ണത്തിലുള്ളതുമാണ്.' ഇതിലെ 'കളങ്കമില്ലാത്തത്' ***(مسلمة)*** എന്നതിനെ സൂഫീ പണ്ഡിതർ വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നത്, ആത്മീയമായ അഹങ്കാരത്തിൽ നിന്നും ***(عجب)*** ലോകമാന്യതയിൽ നിന്നും ***(رياء)*** മുക്തമായ ഹൃദയത്തെയാണ്. ഒടുവിൽ അവർ പറഞ്ഞു: 'ഇപ്പോൾ നീ സത്യം കൊണ്ടുവന്നിരിക്കുന്നു.' എന്നാൽ, ആ പശുവിനെ അറുക്കാൻ അവർക്ക് ഒട്ടും താൽപ്പര്യമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപനകളെ പൂർണ്ണമായി ഉൾക്കൊള്ളാൻ കഴിയാത്തവരുടെ അവസ്ഥയാണിത്.

ഈ സൂക്തത്തിലെ 'മഞ്ഞനിറം' (صفراء) എന്ന പ്രയോഗം അതിന്റെ തീവ്രതയെയും പൂർണ്ണതയെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അതിന്റെ കൊമ്പുകളും കുളമ്പുകളും വരെ മഞ്ഞനിറമായിരുന്നു എന്ന് പറയപ്പെടുന്നു. 'നോക്കുന്നവരെ അത് സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നു' (تَسُرُّ النَّاظِرِينَ) എന്നത് അതിന്റെ സൗന്ദര്യവും പൂർണ്ണതയും കണ്ട് ഹൃദയത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ആനന്ദത്തെയാണ് കുറിക്കുന്നത്. അലി റളിയല്ലാഹു അൻഹുവിൽ നിന്ന് നിവേദനം: മഞ്ഞനിറമുള്ള ചെരുപ്പ് ധരിക്കുന്നത് ഉത്കണ്ഠ കുറയ്ക്കാൻ കാരണമാകുന്നു. ഇബ്നു സുബൈർ റളിയല്ലാഹു അൻഹു കറുത്ത ചെരുപ്പ് ധരിക്കുന്നതിനെ വെറുത്തിരുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ ചെരുപ്പ് കറുത്തതായിരുന്നു എന്ന് റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. പിന്നീട് അവർ ചോദിച്ചു: 'അത് പണിയെടുക്കുന്നതാണോ അതോ കൃഷി ചെയ്യുന്നതാണോ?' (أَسَامَةٌ هِيَ أَمْ عَامِلَةٌ). അമിതമായ ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിക്കുന്നത് ആപത്താണ്. ഉമർ ബിൻ അബ്ദുൽ അസീസ് റഹിമഹുല്ലാഹ് പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്: 'ഞാൻ ഒരു കാര്യം കൽപ്പിക്കുമ്പോൾ അതിൽ അനാവശ്യമായ ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിക്കരുത്.' നബി സല്ലല്ലാഹു

അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ചോദിക്കാത്ത കാര്യങ്ങൾ ചോദിച്ച് അത് നിഷിദ്ധമാക്കപ്പെടുന്നവനാണ് ജനങ്ങളിൽ ഏറ്റവും വലിയ കുറ്റവാളി.' 'തീർച്ചയായും പശുക്കൾ ഞങ്ങൾക്ക് ആശയക്കുഴപ്പം ഉണ്ടാക്കുന്നു' (إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيْنَا) എന്ന് അവർ പറഞ്ഞപ്പോൾ, അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹത്താൽ അവർക്ക് വഴി കാണിക്കപ്പെട്ടു. 'അത് പണിയെടുക്കാത്ത പശുവാണ് (لا ذَلُولٌ) എന്ന് മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം പറഞ്ഞു. അതായത്, കൃഷിപ്പണിക്കോ ജലസേചനത്തിനോ ഉപയോഗിക്കാത്ത, യാതൊരുവിധ വൈകല്യങ്ങളുമില്ലാത്ത (مُسَلَّمَةٌ) പശു. അതിൽ മറ്റൊരു നിറത്തിന്റെ കലർപ്പുമില്ല (لا شِيَةَ فِيها). ഈ വിശേഷണങ്ങൾ കേട്ടപ്പോൾ അവർ പറഞ്ഞു: 'ഇപ്പോൾ നീ സത്യം കൊണ്ടുവന്നിരിക്കുന്നു' (الْآنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ). അങ്ങനെ അവർ ആ പശുവിനെ കണ്ടെത്തുകയും അറുക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ അവർ അത് ചെയ്യാൻ മടികാണിച്ചിരുന്നു (وَما كادُوا يَفْعَلُونَ).

അവർ മടി കാണിച്ചും വൈകിയും ആ പശുവിനെ അറുത്തു. കൽപന ലഭിച്ചതു മുതൽ അത് നടപ്പിലാക്കുന്നത് വരെ നാല്പത് വർഷം കടന്നുപോയി എന്ന് പറയപ്പെടുന്നു. അതിനാൽ, ബുദ്ധിമാനായവൻ അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപനകൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിൽ അതിവേഗം പ്രവർത്തിക്കണം. കാര്യങ്ങളുടെ നിജസ്ഥിതിയെക്കുറിച്ച് അനാവശ്യമായി അന്വേഷിക്കുന്നത് ഒഴിവാക്കണം. ഏകദൈവ വിശ്വാസത്തിന്റെ (توحيد) താൽപ്പര്യവും അതാണ്. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'പ്രിയതമന്റെ സങ്കൽപ്പം നമ്മുടെ രഹസ്യങ്ങളിലാണെങ്കിൽ, സേവനവും ആത്മസമർപ്പണവുമാണ് നമ്മുടെ കർമ്മം.' ഹികം അൽ-അത്വാഇയ്യയിൽ പറയുന്നു: 'നിന്റെ അടിമത്തത്തിന് വിരുദ്ധമായ എല്ലാ ഗുണങ്ങളിൽ നിന്നും നിന്റെ മാനുഷിക സ്വഭാവങ്ങളെ (أوصاف بشرية) പുറത്തുകൊണ്ടുവരിക. എങ്കിൽ മാത്രമേ നിനക്ക് സത്യത്തിന്റെ വിളിക്ക് ഉത്തരം നൽകാനും, അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രതാപത്തിന് മുന്നിൽ കീഴടങ്ങിക്കൊണ്ട് അവന്റെ സാമീപ്യം നേടാനും സാധിക്കൂ.' അല്ലാഹുവിന്റെ സംരക്ഷണം (حفظ) എന്നാൽ പാപങ്ങൾ സംഭവിക്കാൻ സാധ്യതയുണ്ടെങ്കിലും അതിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കലാണ്. എന്നാൽ പ്രവാചകന്മാർക്കുള്ള സംരക്ഷണം (عصمة) എന്നത് പാപം സംഭവിക്കുക എന്നത് തന്നെ അസാധ്യമാകുന്ന അവസ്ഥയാണ്. 'ഇപ്പോൾ നീ സത്യവുമായി വന്നിരിക്കുന്നു' എന്ന വചനം തെറ്റുകളിൽ നിന്നുള്ള മടക്കത്തെയും അതിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കാതിരിക്കുന്നതിനെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. നജ്മുദ്ദീൻ കുബ്റ (റഹിമഹുല്ലാഹ്) തന്റെ തഅ്വീലാത്തിൽ പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾ ഒരു പശുവിനെ അറുക്കണമെന്ന് അല്ലാഹു കൽപിക്കുന്നു' എന്നത് മൃഗതുല്യമായ മനസ്സിനെ (نفس بهيمية) അറുത്തുമാറ്റുന്നതിലേക്കുള്ള സൂചനയാണ്. അതിനെ അറുക്കുക എന്നതാണ് ആത്മീയ ഹൃദയത്തിന് ജീവൻ നൽകുന്നത്. ഇതാണ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം 'ചെറിയ ജിഹാദിൽ നിന്ന് വലിയ ജിഹാദിലേക്ക് നാം മടങ്ങിയിരിക്കുന്നു' എന്ന് പറഞ്ഞുകൊണ്ട് സൂചിപ്പിച്ച വലിയ ജിഹാദ് (الجهاد الأكبر). 'മരിക്കുന്നതിന് മുൻപേ നിങ്ങൾ മരിക്കുക' എന്ന വചനവും

ഇതിനെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. 'നീ ഞങ്ങളെ പരിഹസിക്കുകയാണോ' എന്ന് അവർ ചോദിച്ചത് മനസ്സിനെ അറുക്കുക എന്നത് നിസ്സാരമായ കാര്യമാണെന്ന് കരുതിയതുകൊണ്ടാണ്. എന്നാൽ അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുന്നവർക്ക് അത് അങ്ങനെയല്ല. പശുവിന്റെ നിറത്തെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചപ്പോൾ 'മഞ്ഞനിറമുള്ള പശു' എന്ന് അല്ലാഹു പറഞ്ഞത്, ആത്മീയ പരിശീലനങ്ങളിൽ (ريـاضـــات) ഏർപ്പെടുന്നവരുടെ മുഖത്തെ മഞ്ഞനിറത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അത് നാണക്കേടിന്റെ മഞ്ഞയല്ല, മറിച്ച് സജ്ജനങ്ങളുടെ മുഖത്ത് പ്രകടമാകുന്ന പ്രകാശത്തിന്റെ മഞ്ഞയാണ്. അത് കാണുന്നവരെ സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നു. 'പശുക്കൾ ഞങ്ങൾക്ക് ആശയക്കുഴപ്പം ഉണ്ടാക്കുന്നു' എന്നത് സത്യന്വേഷികളുടെ വേഷം ധരിച്ച അസത്യവാദികളെ തിരിച്ചറിയാനുള്ള പ്രയാസത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. 'അല്ലാഹു ഉദ്ദേശിച്ചാൽ ഞങ്ങൾ നേർവഴിയിലാകും' എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ തൗഫീഖ് കൂടാതെ സത്യവാന്മാരെ കണ്ടെത്താൻ കഴിയില്ല എന്നതിലേക്കുള്ള സൂചനയാണ്. 'ഭൂമിയെ ഉഴുതുമറിക്കാത്ത പശു' എന്നത് ഭൗതികമായ ആഗ്രഹങ്ങൾക്കായി തന്റെ അന്തസ്സ് കളയാത്ത സത്യസന്ധനായ അന്വേഷകനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

[سورة البقرة (2) : الآيات 72 إلى 73]

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ ഇസ്രായീൽ സന്തതികളുടെ ഹൃദയകാഠിന്യത്തെയും അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ നിഷേധിക്കുന്നതിലെ അവരുടെ ദുർവാശിയെയും തുറന്നുകാട്ടുന്നു. 'നിങ്ങൾ ഒരാളെ കൊലപ്പെടുത്തുകയും, ആ വിഷയത്തിൽ പരസ്പരം തർക്കിക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ, നിങ്ങൾ മറച്ചുവെച്ചിരുന്നതിനെ അല്ലാഹു വെളിപ്പെടുത്തുന്നവനായിരുന്നു' *(وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادَّارَأْتُمْ فِيهَا وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ).* ഇവിടെ ആത്മീയമായ ഒരു പാഠമുണ്ട്; മനുഷ്യൻ തന്റെ പാപങ്ങളെ എത്രത്തോളം രഹസ്യമായി സൂക്ഷിക്കാൻ ശ്രമിച്ചാലും, അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവിൽ നിന്ന് ഒന്നും മറഞ്ഞിരിക്കുന്നില്ല. തുടർന്ന് അല്ലാഹു കൽപ്പിക്കുന്നു: 'അതുകൊണ്ട് നാം പറഞ്ഞു: ആ ശവത്തെ ഒരു കഷ്ണം കൊണ്ട് നിങ്ങൾ അടിക്കുക' *(فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا).* ഇപ്രകാരം അല്ലാഹു മരിച്ചവരെ ജീവിപ്പിക്കുന്നു *(كَذَلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَى).* ഈ അത്ഭുതം കേവലം ഒരു ചരിത്രസംഭവമല്ല, മറിച്ച് അജ്ഞതയാലും പാപത്താലും മരവിച്ചുപോയ ഹൃദയങ്ങളെ *(قلوب)* അല്ലാഹുവിന്റെ സ്മരണയാകുന്ന ജീവൻ നൽകി ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ്പിക്കാൻ സാധിക്കുമെന്നതിന്റെ പ്രതീകമാണ്. അല്ലാഹു തന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ *(آيات)* നിങ്ങൾക്ക് കാണിച്ചുതരുന്നു, നിങ്ങൾ ചിന്തിക്കുന്നവരാകാൻ വേണ്ടി.

ആത്മീയമായ അർത്ഥത്തിൽ, ഭൗതികമായ ആഗ്രഹങ്ങളിൽ മുഴുകിയവന്റെ ആത്മീയമായ ചൈതന്യം (مـاء) അല്ലാഹുവിന്റെ സന്നിധിയിലും സൃഷ്ടികളുടെ ഇടയിലും ഇല്ലാതാകുന്നു. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'ആരെങ്കിലും ഇഹലോകത്തെ വിളവാണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നതെങ്കിൽ അവന് നാം അതിൽ നിന്ന് നൽകും, പരലോകത്ത് അവന് യാതൊരു വിഹിതവുമില്ല.' എന്നാൽ, ആത്മീയമായി ശുദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ട ഒരു മനസ്സ് (نفس مسلمة) എന്നത് തന്റെ നാഥന്റെ വിധിവിലക്കുകൾക്ക് പൂർണ്ണമായി കീഴടങ്ങിയതാണ്. അല്ലാഹുവിനെയല്ലാതെ മറ്റൊന്നിനെയും അവർ തേടുന്നില്ല. അല്ലാഹു വിശേഷിപ്പിച്ചതുപോലെ, അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ തടയപ്പെട്ട ദരിദ്രരെപ്പോലെയാണവർ. 'അവർ അതിനെ അറുത്തു, അവർ അത് ചെയ്യാൻ ഒരുങ്ങിയതുമില്ല' എന്ന വചനം സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, സ്വന്തം അഹന്തയെ (نفـس) അറുത്തുമാറ്റുക എന്നത് മനുഷ്യപ്രകൃതിക്ക് അത്ര എളുപ്പമുള്ള കാര്യമല്ല എന്നാണ്. സത്യസന്ധതയുടെ വാൾ (سـيف الصـدق) കൊണ്ട് ആരെങ്കിലും അതിനെ അറുക്കുന്നുവെങ്കിൽ, അത് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രത്യേകമായ ഔദാര്യവും (فضـل) തൗഫീഖുമാണ്. 'നിങ്ങൾ ഒരു വ്യക്തിയെ കൊലപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ' എന്ന വചനം, കഥയുടെ തുടക്കത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ റസൂൽ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളുടെ കാലഘട്ടത്തിലെ ജൂതന്മാരെ ഇതിൽ

അഭിസംബോധന ചെയ്തത്, അവരുടെ പൂർവ്വികർ ചെയ്ത ഈ പാപത്തിൽ അവർ സംതൃപ്തരായതുകൊണ്ടാണ്. 'നിങ്ങൾ അതിൽ തർക്കിച്ചു' (فادارأتم) എന്നത്, ഓരോരുത്തരും കുറ്റം മറ്റൊരാളിലേക്ക് ചാരി രക്ഷപ്പെടാൻ ശ്രമിച്ചതിനെയാണ് കാണിക്കുന്നത്. 'നിങ്ങൾ മറച്ചുവെച്ചിരുന്നതിനെ അല്ലാഹു വെളിപ്പെടുത്തുന്നവനാണ് എന്നത്, അല്ലാഹു സത്യത്തെ പുറത്തുകൊണ്ടുവരുമെന്ന ഉറപ്പാണ്. മരിച്ചവനെ പശുവിന്റെ ഭാഗം കൊണ്ട് അടിച്ചപ്പോൾ അവൻ അല്ലാഹുവിന്റെ അനുമതിയോടെ എഴുന്നേറ്റ് തന്റെ കൊലപാതകികളെ ചൂണ്ടിക്കാട്ടി. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ കഴിവ് (قدرة) കാണിക്കുന്നു. 'അതുപോലെ അല്ലാഹു മരിച്ചവരെ ജീവിപ്പിക്കുന്നു' എന്നത്, പരലോകത്തെ പുനരുജ്ജീവനത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ദൃഢമായ ബോധം (إيقان) അവർക്ക് നൽകാനാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ (آيات) കാണുന്നത്, മനുഷ്യൻ തന്റെ ബുദ്ധിയെ (عقل) ഉപയോഗിച്ച് സ്വന്തം ഇച്ഛകളെ തടയുകയും അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾക്ക് വഴങ്ങുകയും ചെയ്യാനാണ്.

[سورة البقرة (2) : الآيات 74 إلى 80]

അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളെ നിഷേധിച്ചുകൊണ്ട് ഹൃദയങ്ങൾ കട്ടുത്തുപോയവരെക്കുറിച്ചാണ് ഇവിടെ പരാമർശിക്കുന്നത്. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ പാറകളെപ്പോലെ കട്ടപ്പമുള്ളതായി മാറി, ചിലപ്പോൾ അതിനേക്കാളും കഠിനമായി. കാരണം, ചില പാറകളിൽ നിന്ന് അരുവികൾ ഒഴുകി വരുന്നു, ചിലത് പിളർന്ന് വെള്ളം പുറത്തുവരുന്നു, മറ്റു ചിലത് അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ഭയത്താൽ (خشية) താഴേക്ക് പതിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഈ ഹൃദയങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന്റെ സ്മരണയിൽ നിന്ന് അകന്ന്, സത്യത്തെ ഉൾക്കൊള്ളാൻ കഴിയാത്തവിധം കരിങ്കല്ലിനെക്കാൾ കട്ടപ്പമേറിയതായിത്തീർന്നു. തങ്ങൾ വേദഗ്രന്ഥം ലഭിച്ചവരാണെന്ന് അവകാശപ്പെടുന്നവർ, അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളിൽ മാറ്റം വരുത്തുകയും (تحريف), തങ്ങൾക്ക് അനുകൂലമായി വ്യാഖ്യാനിക്കുകയും ചെയ്തു. അവർ സത്യം അറിഞ്ഞുകൊണ്ട് തന്നെ അത് മറച്ചുവെക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള അറിവില്ലാത്ത സാധാരണക്കാർക്ക് അവർ വ്യാജമായ പ്രതീക്ഷകൾ നൽകുന്നു. തങ്ങൾ നരകത്തിൽ കുറച്ചുദിവസം മാത്രമേ കഴിയുകയുള്ളൂ എന്ന് അവർ വാദിക്കുന്നു. എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ അടുക്കൽ അങ്ങനെയൊരു കരാർ അവർക്ക് ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടോ? അല്ലാഹു ഒരിക്കലും തന്റെ വാഗ്ദാനം ലംഘിക്കുകയില്ല. എന്നിട്ടും, തങ്ങൾക്കറിയാത്ത കാര്യങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന്റെ പേരിൽ അവർ കെട്ടിച്ചമച്ച് പറയുകയാണ്.

അല്ലാഹുവിങ്കലേക്കുള്ള സാമീപ്യം (تقـــرب), നിർബന്ധമായ കർമ്മങ്ങൾ നിർവ്വഹിക്കൽ, ലാഭകരമായ കച്ചവടത്തിലൂടെ അനാഥയ്ക്ക് ഗുണം ചെയ്യൽ, അല്ലാഹുവിലുള്ള ഭരമേൽപ്പിക്കലിന്റെ (توكـل) ബറകത്ത്, മക്കളോടുള്ള കരുണ, പിതാവിന്റെ നന്മയുടെ പ്രയോജനം എന്നിവ ഉൾക്കൊള്ളുന്നതിനാൽ, യാതൊരു മധ്യസ്ഥരുമില്ലാതെ അല്ലാഹു നേരിട്ട് മരിച്ചവരെ ജീവിപ്പിക്കുന്നു. ഉമർ റളിയള്ളാഹു അൻഹു മുന്നൂറ് ദീനാർ നൽകി വാങ്ങിയ ഒട്ടകത്തെ ബലി നൽകിയതുപോലെ, അല്ലാഹുവിലേക്ക് അടുക്കുന്നവൻ ഏറ്റവും ഉത്തമമായതിനെ തിരഞ്ഞെടുക്കണമെന്നും അതിനായി വിലയേറിയത് ചെലവഴിക്കണമെന്നും ഇത് പഠിപ്പിക്കുന്നു. യഥാർത്ഥത്തിൽ പ്രഭാവം ചെലുത്തുന്നത് അല്ലാഹുവാണ്. ഭൗതിക കാരണങ്ങൾ വെറും അടയാളങ്ങൾ മാത്രമാണ്, അവയ്ക്ക് സ്വയം പ്രഭാവമില്ല. കാരണം, രണ്ട് നിർജീവ വസ്തുക്കളിൽ നിന്ന് ജീവൻ ഉത്ഭവിക്കുക എന്നത് യുക്തിക്ക് നിരക്കുന്നതല്ല. തന്റെ യഥാർത്ഥ ശത്രുവായ നഫ്സിനെ (نفس) അഥവാ ആത്മീയ മരണത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നതിനെ തിരിച്ചറിയാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവൻ, തന്റെ നഫ്സ് എന്ന പശുവിനെ അറുക്കണം. അത് ബാല്യത്തിന്റെ കുസൃതികളോ വാർദ്ധക്യത്തിന്റെ

ബലഹീനതകളോ ഇല്ലാത്ത, ദുൻയാവിനോടുള്ള ആർത്തിയില്ലാത്ത, കളങ്കമില്ലാത്ത ഒന്നായിരിക്കണം. അപ്പോൾ മാത്രമേ ഹൃദയത്തിന് യഥാർത്ഥ ജീവൻ ലഭിക്കുകയുള്ളൂ. 'അതിലെ ഒരു ഭാഗം കൊണ്ട് അവനെ അടിക്കുക' എന്ന ഖുർആനിക വചനത്തെക്കുറിച്ച് ജ്ഞാനികൾ പറയുന്നു: ഹൃദയത്തെ ജീവിപ്പിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവൻ തന്റെ നഫ്സിനെ അറുത്ത് കൊല്ലണം. ആത്മീയ പരിശീലനങ്ങളിലൂടെ (رياضات) നഫ്സിനെ കൊന്നവന്റെ ഹൃദയത്തെ അല്ലാഹു ദർശനത്തിന്റെ (مشاهدات) പ്രകാശം കൊണ്ട് ജീവിപ്പിക്കുന്നു. നഫ്സിനെ അറുത്തവൻ സത്യത്തിന്റെ വാൾ കൊണ്ട് ഹൃദയത്തെ സ്പർശിക്കുമ്പോൾ, അല്ലാഹുവിന്റെ അനുമതിയോടെ ഹൃദയം ഉണരുകയും തന്റെ അപാകതകൾ തിരിച്ചറിയുകയും ചെയ്യുന്നു. സഅ്ദി പറയുന്നു: 'നിന്റെ ഈ ദുർവാശിയുള്ള നഫ്സിനെ ബുദ്ധി കൊണ്ട് നിയന്ത്രിക്കുക. അതിന്റെ കടിഞ്ഞാൺ കൈവിട്ടാൽ അത് നിന്നെ നശിപ്പിക്കും.' അതിനാൽ, നമ്മുടെ ആത്മാക്കളെ യഥാർത്ഥ ജീവിതം കൊണ്ട് ജീവിപ്പിക്കാനും ഹൃദയങ്ങളെ ശുദ്ധീകരിക്കാനും കർമ്മങ്ങളിൽ ഇഖ്ലാസ് (إخلاص) കൊണ്ടുവരാനും നാം ബാധ്യസ്ഥരാണ്. അല്ലാഹു നോക്കുന്നത് നമ്മുടെ രൂപങ്ങളിലേക്കല്ല, മറിച്ച് ഹൃദയങ്ങളിലേക്കും കർമ്മങ്ങളിലേക്കുമാണ്. ബുദ്ധിമാൻ തന്റെ നഫ്സിനെ വിചാരണ ചെയ്യുകയും മരണാനന്തര ജീവിതത്തിനായി പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അജ്ഞൻ തന്റെ നഫ്സിനെ മറന്ന് ഇച്ഛകൾക്ക് പിന്നാലെ പോകുന്നു. ഇസ്ലാം എന്നാൽ നഫ്സിനെ എതിർപ്പിന്റെ വാൾ കൊണ്ട് അറുക്കുക എന്നതാണ്. സർരി സഖതി റഹിമഹുല്ലാഹ് തന്റെ നഫ്സ് മുപ്പതോ നാല്പതോ വർഷമായി ഒരു മധുരപലഹാരം ആവശ്യപ്പെട്ടിട്ടും അത് നൽകിയില്ല എന്ന് പറയുന്നു. ആത്മീയതയിൽ ഉയരാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവൻ ആദ്യം തന്റെ ഹൃദയത്തെ അശ്രദ്ധയിൽ നിന്നും നഫ്സിനെ വിനോദങ്ങളിൽ നിന്നും നാവിനെ അനാവശ്യ സംസാരങ്ങളിൽ നിന്നും ശുദ്ധീകരിക്കണം. 'പിന്നീട് നിങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങൾ കടുത്തുപോയി' എന്നത് അന്നത്തെ ജനങ്ങളോടുള്ള അഭിസംബോധനയാണ്.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ കണ്ടിട്ടും ഹൃദയങ്ങൾ കടുപ്പമേറിയതാകുന്നതിനെക്കുറിച്ച് വിശുദ്ധ ഖുർആൻ വിവരിക്കുന്നു. കല്ലിനെപ്പോലെ കടുപ്പമുള്ളതോ, അതിനേക്കാൾ കഠിനമോ ആയ ഹൃദയങ്ങളെക്കുറിച്ചാണ് ഇവിടെ പരാമർശം. കല്ലുകൾക്ക് പോലും അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള ഭയവും (خشية) അനുസരണയുമുണ്ട്; അവയിൽ നിന്ന് അരുവികൾ ഒഴുകുന്നു, അവ പിളർന്ന് വെള്ളം പുറത്തുവരുന്നു, അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനയാൽ അവ മലമുകളിൽ നിന്ന് താഴേക്ക് പതിക്കുന്നു. എന്നാൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ നേരിട്ട് കണ്ടിട്ടും, വിവേകവും ബുദ്ധിയും ഉണ്ടായിട്ടും സത്യനിഷേധികളുടെ ഹൃദയങ്ങൾ അല്ലാഹുവിനോട് വഴങ്ങുന്നില്ല. അഹ്ലുസ്സുന്നത്തി വൽ ജമാഅത്തിന്റെ വിശ്വാസപ്രകാരം, അചേതന വസ്തുക്കൾക്ക് പോലും അല്ലാഹു

നൽകുന്ന പ്രത്യേകമായ അറിവും (علـم) ബോധവുമുണ്ട്. അവ അല്ലാഹുവിനെ സ്തുതിക്കുകയും (تســـبيح) അവന് കീഴ്പ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. എന്നാൽ സത്യനിഷേധികളുടെ ഹൃദയങ്ങൾ ഈ കല്ലുകളെക്കാൾ കഠിനമായി മാറിയിരിക്കുന്നു. അവരുടെ പ്രവൃത്തികളെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹു അശ്രദ്ധനല്ല (غافل) എന്നത് അവർക്കുള്ള കടുത്ത താക്കീതാണ്.

അല്ലാഹുവിന്റെ വചനം പോലെ: 'അല്ലാഹുവിനെ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ട് തസ്ബീഹ് ചൊല്ലാത്ത യാതൊരു വസ്തുവുമില്ല' (وَإِنْ مِـنْ شَـيْءٍ إِلَّا يُسَـبِّحُ بِحَمْـدِهِ). പക്ഷിമൃഗാദികൾ പോലും തങ്ങളുടെ പ്രാർത്ഥനയും തസ്ബീഹും അറിയുന്നുവെന്ന് ഖുർആൻ വ്യക്തമാക്കുന്നു. ഇതിൽ വിശ്വസിക്കുകയും അതിന്റെ യഥാർത്ഥ സ്വഭാവം അല്ലാഹുവിലേക്ക് വിട്ടുകൊടുക്കുകയുമാണ് വേണ്ടത്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ഥബീർ പർവ്വതത്തിൽ നിൽക്കുമ്പോൾ ശത്രുക്കൾ അവിടുത്തെ തിരയുകയുണ്ടായി. അപ്പോൾ ആ പർവ്വതം പറഞ്ഞു: 'എന്റെ മുകളിൽ നിന്ന് ഇറങ്ങുക, അവിടുന്ന് കാരണം അല്ലാഹു എന്നെ ശിക്ഷിക്കുമോ എന്ന് ഞാൻ ഭയക്കുന്നു.' അപ്പോൾ ഹിറാ പർവ്വതം അവിടുത്തേക്ക് ക്ഷണിച്ചു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം മിമ്പറിൽ കയറിയപ്പോൾ, അവിടുന്ന് ചാരിനിന്നിരുന്ന ഈത്തപ്പനത്തടി വിരഹത്താൽ ഒട്ടകത്തെപ്പോലെ കരയുകയും, അവിടുന്ന് വന്ന് അതിനെ കെട്ടിപ്പിടിച്ചപ്പോൾ അത് ശാന്തമാവുകയും ചെയ്തു. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'ആരുടെ ഹൃദയത്തിൽ രഹസ്യങ്ങൾ വെളിപ്പെട്ടിട്ടില്ലയോ, അവന് ജഡവസ്തുക്കളുടെ വിലാപം എങ്ങനെ വിശ്വസിക്കാൻ കഴിയും?' ഒരു ആട്ടിടയന്റെ ആടിനെ ചെന്നായ പിടിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം അതിനെ രക്ഷിച്ചു. അപ്പോൾ ചെന്നായ സംസാരിച്ചു: 'ഞാനല്ലാതെ സംരക്ഷകനില്ലാത്ത ഈ ദിവസം ആടിനെ ആരാണ് സംരക്ഷിക്കുക?' ഇത് കേട്ടവർ അത്ഭുതപ്പെട്ടപ്പോൾ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറഞ്ഞു: 'ഞാനും അബൂബക്കറും ഉമറും ഇതിൽ വിശ്വസിക്കുന്നു.' അന്ത്യനാളിൽ മനുഷ്യന്റെ ചർമ്മങ്ങൾ സംസാരിക്കുന്നതും, നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ കൈകളിൽ കല്ലുകൾ തസ്ബീഹ് ചൊല്ലിയതും, വിഷം കലർത്തിയ ആട് സംസാരിച്ചതും, രണ്ട് മരങ്ങൾ അവിടുത്തെ അടുത്തേക്ക് വന്ന് മറയൊരുക്കിയതും ഇതിന് തെളിവാണ്. ശൈഖ് ഹിദായി അൽ ഉസ്കദാരി തന്റെ അനുഭവത്തിൽ പറയുന്നു, താൻ ഒഴുകുന്ന വെള്ളത്തിൽ നിന്ന് 'യാ ദാഇം, യാ ദാഇം' (നിത്യനായവനേ) എന്ന ദിക്റ് കേൾക്കുമായിരുന്നു. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'ജലത്തിന്റെയും മണ്ണിലെയും എല്ലാ വസ്തുക്കളുടെയും സംസാരം ഹൃദയശുദ്ധിയുള്ളവർക്ക് അനുഭവവേദ്യമാണ്. ഹന്നാനയുടെ (ഈത്തപ്പനത്തടി) വിലാപത്തെ നിഷേധിക്കുന്ന തത്വചിന്തകൻ ഔലിയാക്കളുടെ അനുഭവങ്ങളിൽ നിന്ന് അന്യനാണ്.' ചില പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു: 'പിന്നീട് നിങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങൾ കടുത്തുപോയി' (ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ) എന്നതിന്റെ അർത്ഥം അത് ഉണങ്ങിപ്പോയി എന്നാണ്. അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള ഭയം (خشــية اللــه) എന്ന ജലവും,

സൃഷ്ടികളോടുള്ള കാരുണ്യം (شفقة الخلق) എന്ന ജലവും ലഭിക്കാത്ത ഹൃദയം കല്ലിനെപ്പോലെയാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറഞ്ഞു: 'അല്ലാഹുവിന്റെ ഓർമ്മയില്ലാതെ അധികം സംസാരിക്കരുത്, അത് ഹൃദയത്തെ കടുപ്പമുള്ളതാക്കുന്നു.' ഹൃദയത്തിന്റെ കടുപ്പം അല്ലാഹുവിൽ നിന്നുള്ള അകൽച്ചയാണ്. യഥാർത്ഥ ദിക്റ് കൊണ്ട് ഹൃദയത്തെ മൃദുവാക്കേണ്ടതുണ്ട്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾ എന്നെ ഓർക്കുക, ഞാൻ നിങ്ങളെയും ഓർക്കാം' (فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ). ഹൃദയങ്ങളുടെ കടുപ്പത്തിന് പല തലങ്ങളുണ്ട്, ചിലത് നദികൾ പൊട്ടിയൊഴുകുന്ന കല്ലുകളെപ്പോലെയാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 75]

അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളെ കേൾക്കുകയും*,* അത് മനസ്സിലാക്കിയതിന് ശേഷം ബോധപൂർവ്വം അതിൽ മാറ്റം വരുത്തുകയും ചെയ്ത മുൻഗാമികളുടെ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് ഖുർആൻ ഇവിടെ മുന്നറിയിപ്പ് നൽകുന്നു*.* സത്യം അറിഞ്ഞിട്ടും തങ്ങളുടെ സ്വാർത്ഥ താല്പര്യങ്ങൾക്കായി അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകളെ വളച്ചൊടിക്കുന്നവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ സത്യത്തോടുള്ള വിരോധം *(عناد)* കുടികൊള്ളുന്നു*.* അറിവ് ലഭിച്ചിട്ടും അതിനെ നിഷേധിക്കുന്നവർക്ക് ആ അറിവ് കൊണ്ട് യാതൊരു പ്രയോജനവുമില്ല*.* ഇത് കേവലം ഒരു ചരിത്രമല്ല*,* മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളെ *(آيات الله)* നിസ്സാരമായി കാണുന്നവർക്കുള്ള ഗൗരവകരമായ താക്കീതാണ്*.*

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് വിവരിക്കുന്നു: ചില ഹൃദയങ്ങളിൽ ആത്മീയ പ്രകാശത്തിന്റെ (അൻവാറുൽ റൂഹ്) ആധിക്യം നിമിത്തം അസാധാരണമായ കാര്യങ്ങൾ (ഖർഖുൽ ആദാത്ത്) വെളിപ്പെടുന്നു. ഇത് ചില സന്യാസിമാരിലും മറ്റും കാണാറുണ്ട്. ചില ഹൃദയങ്ങൾ 'അതിൽ നിന്ന് വെള്ളം പുറപ്പെടുന്ന പാറകൾ' എന്ന ഖുർആനിക ഉപമക്ക് സമാനമാണ്. മനുഷ്യസഹജമായ മറകൾ (ഹിജാബുൽ ബഷരിയ്യ) നീങ്ങുമ്പോൾ, തത്വചിന്തകന്മാർക്കും കവികൾക്കും ലഭിക്കുന്നതുപോലെ ചില അർത്ഥങ്ങളും ദർശനങ്ങളും അവർക്ക് ലഭിക്കുന്നു. മറ്റു ചില ഹൃദയങ്ങൾ 'അല്ലാഹുവിനെ ഭയന്ന് താഴേക്ക് പതിക്കുന്ന പാറകൾ' എന്ന അവസ്ഥയിലാണ്. അവയിൽ അല്പം ശുദ്ധിയുള്ളതിനാൽ, മറകൾക്ക് പിന്നിൽ നിന്നുള്ള ആത്മീയ പ്രകാശത്തിന്റെ പ്രതിഫലനം അവയിൽ പതിക്കുകയും, തൽഫലമായി ദൈവഭയം (ഖശ്‌യത്ത്) അവയിൽ ഉദയം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ അവസ്ഥകൾ വിശ്വാസികൾക്കും അവിശ്വാസികൾക്കും പൊതുവായതാണ്. എന്നാൽ വിശ്വാസികളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ ഈ അവസ്ഥകൾ ഈമാനിന്റെ പ്രകാശത്താൽ (നൂറുൽ ഈമാൻ)

ബലപ്പെടുത്തപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശത്തിന്റെ പ്രകടനം (തജല്ലി) വഴി അവർക്ക് ലഭിക്കുന്ന കറാമത്തുകളും ഉൾക്കാഴ്ചകളും (ഫിറാസത്ത്) അവരുടെ സാമീപ്യം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'അല്ലാഹു ആരുടെ ഹൃദയത്തെ ഇസ്‌ലാമിന് വേണ്ടി വിശാലമാക്കിയോ, അവൻ തന്റെ രക്ഷിതാവിൽ നിന്നുള്ള പ്രകാശത്തിലാകുന്നു'. എന്നാൽ കഠിനമായ പാറപോലെയുള്ള ഹൃദയങ്ങളുണ്ട്; അവയിൽ ഖുർആനോ, ഉപദേശങ്ങളോ യാതൊരു സ്വാധീനവും ചെലുത്തുന്നില്ല. ഇത് അവിശ്വാസികളുടെയും കപടവിശ്വാസികളുടെയും (മുനാഫിഖ്) ഹൃദയമാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിനെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹു അശ്രദ്ധനല്ല'. നിങ്ങളുടെ നിഷേധം ഹൃദയത്തിന്റെ കാഠിന്യം വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ കാരണമാകും. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'അല്ലാഹുവിന്റെ വിരലുകളിൽ രണ്ടെണ്ണത്തിനിടയിലാണ് ഓരോ ഹൃദയവും; അവൻ ഉദ്ദേശിച്ചാൽ അതിനെ നേരെയാക്കും, ഉദ്ദേശിച്ചാൽ തെറ്റിക്കും'. അവിശ്വാസികളുടെ ഈ കടുത്ത ശാഠ്യവും നിഷേധവും കണ്ട് പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ദുഃഖിതരായിരുന്നു. അവരെ സത്യത്തിലേക്ക് ക്ഷണിക്കുന്നതിൽ അവിടുന്ന് അതീവ താല്പര്യം കാണിച്ചിരുന്നു. അപ്പോൾ അല്ലാഹു ബനൂ ഇസ്രായേലിലെ ജനങ്ങളുടെ ചരിത്രം വിവരിച്ചുകൊണ്ട് പ്രവാചകനെ ആശ്വസിപ്പിച്ചു. അവർക്ക് വ്യക്തമായ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ ലഭിച്ചിട്ടും അവർ അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങൾ കേൾക്കുകയും, പിന്നീട് അത് മനസ്സിലാക്കിയ ശേഷവും ബോധപൂർവ്വം അതിൽ മാറ്റം വരുത്തുകയും (തഹ്‌രീഫ്) ചെയ്തു. അതിനാൽ, അത്തരം കഠിനഹൃദയരായ ആളുകൾ വിശ്വസിക്കുമെന്ന് നിങ്ങൾ മോഹിക്കേണ്ടതില്ല.

[سورة البقرة (2) : الآيات 76 إلى 79]

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ ഇസ്രായീൽ സന്തതികളിലെ കപടവിശ്വാസികളുടെ സ്വഭാവത്തെ തുറന്നുകാട്ടുന്നു. അവർ സത്യവിശ്വാസികളുമായി കണ്ടുമുട്ടുമ്പോൾ തങ്ങളും സത്യവിശ്വാസികളാണെന്ന് അവകാശപ്പെടുകയും, എന്നാൽ തങ്ങൾക്കിടയിൽ മാത്രം ഒത്തുചേരുമ്പോൾ അല്ലാഹു തങ്ങൾക്ക് വെളിപ്പെടുത്തിയ സത്യങ്ങളെ (അൽ-ഹഖ് - الحق) പരസ്പരം പങ്കുവെക്കാതിരിക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവിനെ അവർ ഭയപ്പെടുന്നുവെന്നും, തങ്ങളുടെ അവിശ്വാസം വെളിപ്പെടുമെന്ന് അവർ ആശങ്കപ്പെടുന്നുവെന്നും ഈ സൂക്തങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കുന്നു. തുടർന്ന്, അല്ലാഹു അദൃശ്യമായവയും ദൃശ്യമായവയും അറിയുന്നവനാണെന്ന് ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. ശേഷം, സ്വന്തം കൈകൾ കൊണ്ട് ഗ്രന്ഥം എഴുതിയുണ്ടാക്കി, അത് അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്നുള്ളതാണെന്ന് കള്ളം പറയുന്നവരെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹു മുന്നറിയിപ്പ് നൽകുന്നു. അല്പമായ ഭൗതിക ലാഭത്തിന് വേണ്ടി അവർ ചെയ്യുന്ന ഈ പ്രവൃത്തി വലിയ നാശത്തിന് കാരണമാകുന്നു.

അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളെ തങ്ങൾക്കറിയാമെന്നിരിക്കെത്തന്നെ അവർ മനഃപൂർവ്വം വളച്ചൊടിക്കുന്നു. തങ്ങൾ നുണ പറയുകയാണെന്നും കള്ളം കെട്ടിച്ചമയ്ക്കുകയാണെന്നും അവർക്ക് നല്ല ബോധ്യമുണ്ട്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ അനുചരന്മാരായ സത്യവിശ്വാസികളെ കണ്ടുമുട്ടുമ്പോൾ, ഈ കപടവിശ്വാസികൾ (മുനാഫിഖുകൾ) തങ്ങളും വിശ്വാസികളാണെന്നും, മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമ തങ്ങൾ കാത്തിരുന്ന പ്രവാചകൻ തന്നെയാണെന്നും കള്ളം പറയുന്നു. എന്നാൽ അവർ തങ്ങളുടെ കൂട്ടുകാരുമായി തനിച്ചാകുമ്പോൾ, സത്യവിശ്വാസികളോട് സംസാരിക്കുന്നത് നിർത്താൻ പരസ്പരം ഉപദേശിക്കുന്നു. അല്ലാഹു തൗറാത്തിൽ നിങ്ങൾക്ക് മാത്രമായി വെളിപ്പെടുത്തിത്തന്ന പ്രവാചകന്റെ വിശേഷണങ്ങളെക്കുറിച്ച് എന്തിനാണ് നിങ്ങൾ അവരോട് പറയുന്നത്? അത് അവർ നാളെ അല്ലാഹുവിന്റെ സന്നിധിയിൽ വെച്ച് നിങ്ങൾക്ക് എതിരായി തെളിവായി ഉപയോഗിക്കുമല്ലോ എന്ന് അവർ പരിതപിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവിനെക്കാൾ വലുതായി മറ്റൊന്നുമില്ലെന്ന് ചിന്തിക്കാൻ പോലും അവർക്ക് കഴിയുന്നില്ല. അല്ലാഹു അവർ രഹസ്യമാക്കുന്നതും പരസ്യമാക്കുന്നതും എല്ലാം അറിയുന്നു. പിന്നീട്, വേദഗ്രന്ഥം വായിക്കാൻ അറിയാത്തവരും, തൗറാത്തിലെ സത്യങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയാത്തവരുമായ ഒരു വിഭാഗം ജൂതന്മാരെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹു പറയുന്നു. അവർ വെറും വ്യാമോഹങ്ങൾ (أماني) മാത്രമാണ് പിന്തുടരുന്നത്. തങ്ങൾ നരകത്തിൽ കുറച്ചുദിവസം മാത്രമേ കഴിയൂ എന്നും, തങ്ങളുടെ പിതാക്കന്മാരായ പ്രവാചകന്മാർ തങ്ങൾക്ക് വേണ്ടി ശുപാർശ ചെയ്യുമെന്നും അവർ വെറുതെ വിശ്വസിക്കുന്നു. ഇതെല്ലാം കേവലം ഊഹങ്ങൾ മാത്രമാണ്. ഇത്തരക്കാർക്ക്

വലിയൊരു നാശമുണ്ട് (ويــل). നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'നരകത്തിലെ ഒരു താഴ്വരയാണ് വെയ്ൽ'. സഈദ് ബിൻ മുസയ്യബ് റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറയുന്നു: 'അതിന്റെ തീവ്രത കാരണം ലോകത്തിലെ പർവ്വതങ്ങൾ അതിൽ വീണാൽ പോലും ഉരുകിപ്പോകും'. വേദഗ്രന്ഥത്തിൽ കൃത്രിമം കാണിക്കുന്നവർക്ക് വലിയൊരു ശിക്ഷ കാത്തിരിക്കുന്നു.

ഖുർആനിലെ 'അവരുടെ കൈകൾ കൊണ്ട്' (بِأَيْدِيهِمْ) എന്ന പ്രയോഗം, എഴുത്ത് നേരിട്ട് നടന്നതാണെന്ന് ഉറപ്പിക്കാനാണ്. മറ്റൊരാളെക്കൊണ്ട് എഴുതിക്കുമ്പോൾ 'ഞാൻ ഇന്നയാൾക്ക് എഴുതി' എന്ന് പറയാറുണ്ടല്ലോ, ആ അർത്ഥം ഇവിടെയില്ലെന്ന് വ്യക്തമാക്കാൻ ഇത് സഹായിക്കുന്നു. പിന്നീട് അവർ തങ്ങളുടെ സാധാരണക്കാരായ ജനങ്ങളോട്, തങ്ങൾ മാറ്റിയെഴുതിയ ഈ വരികൾ അല്ലാഹുവിൽ നിന്നുള്ളതാണെന്ന് കള്ളം പറഞ്ഞു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം മദീനയിൽ എത്തിയപ്പോൾ, തങ്ങളുടെ ഉപജീവനമാർഗ്ഗവും നേതൃത്വവും നഷ്ടപ്പെടുമെന്ന് ഭയന്ന ജൂത പണ്ഡിതന്മാർ, സാധാരണക്കാരായ ജൂതന്മാർ ഇസ്‌ലാം സ്വീകരിക്കുന്നത് തടയാൻ തന്ത്രങ്ങൾ മെനഞ്ഞു. തൗറാത്തിൽ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയെക്കുറിച്ച് ഉണ്ടായിരുന്ന വർണ്ണനകൾ - മനോഹരമായ മുഖം, ചുരുണ്ട മുടി, സുറുമയിട്ട കണ്ണുകൾ, ഇടത്തരം ഉയരം - എന്നിവ അവർ മാറ്റി, പകരം 'ഉയരമുള്ളവൻ, നീലനിറമുള്ളവൻ, നേർത്ത മുടിയുള്ളവൻ' എന്നാക്കി. സാധാരണക്കാർ നബിയെ കാണുമ്പോൾ ഈ വർണ്ണനയുമായി ഒത്തുപോകാത്തതുകൊണ്ട് അവർ നബിയെ നിഷേധിച്ചു. ഇതിലൂടെ അവർ ലക്ഷ്യമിട്ടത് തുച്ഛമായ പ്രതിഫലം (ثَمَنـاً) നേടാനായിരുന്നു; അതായത്, സത്യം മറച്ചുവെച്ചതിന് അവർ കൈക്കൂലിയായി വാങ്ങിയ പണം. ഇവിടെ, യഥാർത്ഥത്തിൽ ലക്ഷ്യമാക്കേണ്ടതിനെ അവർ മാർഗ്ഗമായും, മാർഗ്ഗത്തെ ലക്ഷ്യമായും മാറ്റിയതിലൂടെ അവരുടെ അധഃപതനം പ്രകടമാകുന്നു. ഈ പ്രതിഫലം തുച്ഛമാണ്, കാരണം അത് നശ്വരമാണ്, അതിൽ ബർക്കത്തില്ല. 'അവരുടെ കൈകൾ കൊണ്ട് എഴുതിയതിനും' (مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ) അവർ സമ്പാദിച്ച പാപങ്ങൾക്കും (مِمَّا يَكْسِـبُونَ) വലിയ ശിക്ഷയുണ്ട്. ഈ സൂക്തങ്ങളിൽ ചില ആത്മീയ സൂചനകളുണ്ട് (إشارات): ഒന്ന്, ഒരാളുടെ അറിവോ, ഉറപ്പോ, അല്ലാഹുവുമായുള്ള സംസാരമോ മാത്രം മതിയാകില്ല, അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യവും കാരുണ്യവും (فضـل ورحمـة) കൂടെയുണ്ടാകണം. ഇബ്‌ലീസിന് അല്ലാഹുവുമായി സംസാരിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടും, അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹമില്ലാത്തതുകൊണ്ട് അവന് വിശ്വാസം ലഭിച്ചില്ല. രണ്ട്, സത്യം അറിഞ്ഞിട്ടും അത് നിഷേധിക്കുന്ന പണ്ഡിതനും, അന്ധമായി അനുകരിക്കുന്ന സാധാരണക്കാരനും വഴികേടിൽ തുല്യരാണ്. അറിവുള്ളവൻ അതനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിക്കണം, സാധാരണക്കാരൻ അന്ധമായ അനുകരണത്തിൽ (تقليـد) തൃപ്തിപ്പെടരുത്. മൂന്ന്, അല്ലാഹുവിന്റെ ദീനിൽ മാറ്റം വരുത്തുകയോ പുതിയ കാര്യങ്ങൾ (بدعة) ഉണ്ടാക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവർ ഈ താക്കീദിന് അർഹരാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 80]

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ എൺപതാം വചനത്തിൽ, അഹങ്കാരത്തിന്റെ അന്ധകാരത്തിൽ മുഴുകിയവരുടെ മിഥ്യാധാരണകളെ അല്ലാഹു തുറന്നുകാട്ടുന്നു. 'എണ്ണപ്പെട്ട കുറച്ച് ദിവസങ്ങളല്ലാതെ നരകാഗ്നി ഞങ്ങളെ സ്പർശിക്കുകയില്ല' എന്ന് അവർ വാദിക്കുന്നു. ഈ വചനത്തിന്റെ ആത്മീയ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ, റൂഹുൽ ബയാൻ *(روح البيان)* വ്യക്തമാക്കുന്നത്, അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തെക്കുറിച്ച് തെറ്റായ ധാരണ വെച്ചുപുലർത്തുന്നവർ യഥാർത്ഥത്തിൽ അല്ലാഹുവിനോട് അനാദരവ് *(سوء أدب)* കാണിക്കുകയാണ് എന്നാണ്. തങ്ങളുടെ പാപങ്ങളെ നിസ്സാരമായി കാണുകയും, അല്ലാഹുവിന്റെ ശിക്ഷയിൽ നിന്ന് തങ്ങൾ സുരക്ഷിതരാണെന്ന് വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്യുന്നത് ആത്മീയമായ അഹങ്കാരത്തിന്റെ *(كبر)* ലക്ഷണമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ കരാറിനെക്കുറിച്ച് *(عهد)* അവർക്ക് എന്ത് അറിവാണുള്ളത്? അല്ലാഹു ഒരിക്കലും തന്റെ വാഗ്ദാനം ലംഘിക്കുകയില്ല. എന്നാൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ പേരിൽ ഇല്ലാത്ത കാര്യങ്ങൾ പറയുന്നവർ അറിവില്ലായ്മയുടെ *(جهل)* ഇരുട്ടിലാണ് ജീവിക്കുന്നത്. ഈ വചനം വിശ്വാസികൾക്ക് നൽകുന്ന പാഠം, അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തിൽ പ്രത്യാശ വെക്കുമ്പോഴും, അവന്റെ ശിക്ഷയെക്കുറിച്ചുള്ള ഭയവും *(خوف)* ഹൃദയത്തിൽ സൂക്ഷിക്കണം എന്നതാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്തെ മാത്രം ആശ്രയിച്ച് കർമ്മങ്ങളെ അവഗണിക്കുന്നത് ശരിയായ വിശ്വാസമല്ല.

റസൂലുല്ലാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം മുന്നറിയിപ്പ് നൽകി: വേദക്കാർ എഴുപത്തിരണ്ട് വിഭാഗങ്ങളായി പിരിഞ്ഞുപോയി. ഈ ഉമ്മത്ത് എഴുപത്തിമൂന്ന് വിഭാഗങ്ങളായി പിരിയുന്നതാണ്. അവരിൽ ഒരാളൊഴികെ ബാക്കിയെല്ലാവരും നരകത്തിലായിരിക്കും. അല്ലാഹുവിന്റെ ഗ്രന്ഥത്തിനോ, തിരുദൂതരുടെ ചര്യക്കോ, സ്വഹാബത്തിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിനോ വിരുദ്ധമായി സ്വന്തം ഇഷ്ടപ്രകാരം മതത്തിൽ പുതിയ കാര്യങ്ങൾ കൊണ്ടുവന്ന് ജനങ്ങളെ വഴിതെറ്റിക്കരുതെന്ന് അവിടുന്ന് കർശനമായി ഉണർത്തി. ഇന്ന് നാം കാണുന്നത് ആ മുന്നറിയിപ്പ് സത്യമായതാണ്. 'ഇന്നാലില്ലാഹി വഇന്നാ ഇലൈഹി റാജിഊൻ'. സഅ്ദി റഹിമഹുല്ലാഹ് പാടുന്നു: 'നീചന്മാരിൽ നിന്ന് ആക്ഷേപം കേൾക്കാതിരിക്കാൻ നീ നന്മയുള്ളവനാകൂ. മനുഷ്യരൂപത്തിലുള്ള മൃഗങ്ങളെക്കാൾ എത്രയോ ഉത്തമമാണ് മൃഗങ്ങൾ'. സൂഫിസത്തിന്റെ വേഷം ധരിച്ച ചിലർ പുറമെ ഔലിയാക്കളോടും ഹൃദയശുദ്ധിയുള്ളവരോടും ചേർന്നുനിൽക്കും. എന്നാൽ ഉള്ളിൽ സത്യസന്ധതയില്ല. അവർ അശുദ്ധരായവരുടെ പിന്നാലെ പോകുകയും അവരുടെ ദുഷ്പ്രവൃത്തികൾ കൊതിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഭൗതികമായ ആഗ്രഹങ്ങൾ വിളിക്കുമ്പോൾ അവർ

ഓടിയെത്തുന്നു, എന്നാൽ സത്യത്തിന്റെ പാതയിലേക്ക് ക്ഷണിക്കുമ്പോൾ അവർ മടിക്കുന്നു. ഇവർക്ക് ആത്മീയ പാതയിൽ യാതൊരു ആത്മാർത്ഥതയുമില്ല (إخلاص). ഇവർക്ക് നാശമുണ്ടാകട്ടെ! ഇവർ സത്യത്തിൽ നിന്ന് വ്യതിചലിക്കുകയും (إلحاد) ജനങ്ങളെ വഴിതെറ്റിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'അല്ലാഹുവേ, ലക്ഷക്കണക്കിന് കെണികളും വിത്തുകളും ഇവിടെയുണ്ട്. നമ്മളാകട്ടെ ആർത്തിപിടിച്ച പക്ഷികളെപ്പോലെയും. ഓരോ നിമിഷവും നാം നിന്റെ കെണിയിൽ കുടുങ്ങുന്നു'. അതിനാൽ സത്യമാർഗ്ഗത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നവൻ (سالك) ഭ്രമാത്മകമായ ലോകത്ത് നിന്ന് മാറി യഥാർത്ഥ അസ്തിത്വത്തിലേക്ക് (موجود الحق) എത്താൻ പരിശ്രമിക്കണം. ജനങ്ങളുടെ പ്രശംസയിൽ മയങ്ങി സ്വന്തം ആത്മീയ അവസ്ഥയെ മറക്കരുത്. ഹാരിസ് ബിൻ അസദ് അൽ മുഹാസിബി റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറയുന്നു: 'അർഹതയില്ലാത്ത പ്രശംസയിൽ സന്തോഷിക്കുന്നവൻ തന്നെത്തന്നെ പരിഹസിക്കുന്നവനാണ്. ഒരാൾ നിന്റെ മുഖത്ത് നോക്കി അഴുക്കിനെ കസ്തൂരിയുടെ മണമാണെന്ന് പറഞ്ഞാൽ നീ അതിൽ സന്തോഷിക്കുമോ? ബുദ്ധിമാൻ ഇത്തരം പ്രശംസകളിൽ വീഴില്ല'. ജുനൈദുൽ ബഗ്ദാദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു തന്റെ പ്രസംഗത്തിൽ പറയാറുണ്ടായിരുന്നു: 'അല്ലാഹു ഈ ദീനിനെ പാപിയായ മനുഷ്യനെക്കൊണ്ടും ശക്തിപ്പെടുത്തുമെന്ന് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറഞ്ഞില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ ഞാൻ പ്രസംഗിക്കാൻ ധൈര്യപ്പെടില്ലായിരുന്നു. ആ പാപി ഞാനാണ്'. ജൂതന്മാർ വാദിച്ചു: 'എണ്ണപ്പെട്ട കുറച്ചു ദിവസങ്ങളല്ലാതെ നരകം ഞങ്ങളെ സ്പർശിക്കില്ല'. തങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന്റെ മക്കളും പ്രിയപ്പെട്ടവരുമാണെന്ന അഹങ്കാരമായിരുന്നു അവർക്ക്. എന്നാൽ സത്യം അതല്ല; കുഫ്റിനുള്ള ശിക്ഷ ശാശ്വതമാണ്. അല്ലാഹു ചോദിക്കുന്നു: 'അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്ന് നിങ്ങൾ വല്ല കരാറും (عهد) വാങ്ങിയിട്ടുണ്ടോ?' ഇല്ലെങ്കിൽ ഈ വാദം വെറും വ്യാമോഹം മാത്രമാണ്.

[سورة البقرة (2) : الآيات 81 إلى 87]

അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളിലൂടെയുള്ള ഈ യാത്രയിൽ, സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ *81* മുതൽ *87* വരെയുള്ള സൂക്തങ്ങൾ മനുഷ്യന്റെ ആത്മീയമായ വീഴ്ചകളെയും അല്ലാഹുവിന്റെ അചഞ്ചലമായ നിയമങ്ങളെയും വരച്ചുകാട്ടുന്നു. തിന്മയിൽ മുഴുകി, പാപങ്ങളുടെ വലയത്തിൽ *(سيئة)* അകപ്പെട്ടവർക്ക് നിത്യമായ നരകശിക്ഷയുണ്ടെന്ന് അല്ലാഹു മുന്നറിയിപ്പ് നൽകുന്നു. എന്നാൽ, വിശ്വാസം *(إيمان)* സ്വീകരിച്ച് സൽപ്രവൃത്തികൾ ചെയ്യുന്നവർ സ്വർഗ്ഗാവകാശികളാണ്. ഇസ്രായേൽ സന്തതികളോട് അല്ലാഹു കരാർ *(ميثاق)* വാങ്ങിയിരുന്നു; ഏകദൈവാരാധന, മാതാപിതാക്കളോടും ബന്ധുക്കളോടും അനാഥരോടും ദരിദ്രരോടുമുള്ള നന്മ, പ്രാർത്ഥന *(صلاة)*, സകാത്ത് *(زكاة)* എന്നിവ പാലിക്കണമെന്നതായിരുന്നു ആ ഉടമ്പടി. എന്നാൽ അവർ അതിൽ നിന്ന് പിന്തിരിഞ്ഞു. തങ്ങളുടെ സഹോദരങ്ങളെ കൊലപ്പെടുത്തുകയും വീടുകളിൽ നിന്ന് പുറത്താക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ട് അവർ അക്രമത്തിന്റെ പാത സ്വീകരിച്ചു. അല്ലാഹുവിന്റെ ദൂതന്മാരെ *(رسل)* അവർ നിഷേധിക്കുകയും, തങ്ങൾക്ക് ഇഷ്ടമില്ലാത്ത സത്യസന്ദേശങ്ങൾ വരുമ്പോൾ അഹങ്കാരത്തോടെ അവരെ പരിഹസിക്കുകയോ വധിക്കുകയോ ചെയ്തു. തങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങൾ ആവരണത്താൽ *(غلف)* മൂടപ്പെട്ടതാണെന്ന് അവർ വാദിച്ചു. എന്നാൽ സത്യം അതാണ്, അവരുടെ അവിശ്വാസം കാരണം അല്ലാഹു അവരെ ശപിച്ചിരിക്കുന്നു. അവർക്ക് ലഭിക്കുന്ന മാർഗ്ഗദർശനം വളരെ കുറവാണ്. വേദഗ്രന്ഥം *(كتاب)* വന്നപ്പോൾ, തങ്ങൾക്കറിയാമായിരുന്ന സത്യത്തെ അവർ നിഷേധിച്ചു. അല്ലാഹുവിന്റെ ശാപം *(لعنة)* സത്യനിഷേധികളുടെ മേലിലുണ്ട്. അവർ തങ്ങളുടെ ആത്മാക്കളെ വിറ്റ് നേടിയത് നിസ്സാരമായ ഭൗതിക നേട്ടങ്ങളാണ്. മൂസാ നബി *(*അലൈഹിസ്സലാം*)*ക്ക് വേദം നൽകുകയും, അദ്ദേഹത്തിന് ശേഷം തുടർച്ചയായി പ്രവാചകന്മാരെ അയക്കുകയും ചെയ്തു. മർയമിന്റെ പുത്രൻ ഈസാ നബി *(*അലൈഹിസ്സലാം*)*ക്ക് വ്യക്തമായ തെളിവുകൾ *(بينات)* നൽകുകയും പരിശുദ്ധാത്മാവിനാൽ *(روح القدس)* അദ്ദേഹത്തെ ശക്തിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. എന്നിട്ടും, തങ്ങളുടെ ഇച്ഛകൾക്ക് വിരുദ്ധമായ സന്ദേശവുമായി ഒരു പ്രവാചകൻ വന്നപ്പോഴെല്ലാം, അവർ അഹങ്കരിക്കുകയും ചിലരെ നിഷേധിക്കുകയും മറ്റു ചിലരെ കൊലപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു.

അല്ലാഹു തന്റെ വാഗ്ദാനത്തിൽ (عهد) ഒരിക്കലും ലംഘനം വരുത്തുകയില്ല. അവൻ നൽകിയ വാക്ക് തീർച്ചയായും നിറവേറ്റുക തന്നെ ചെയ്യും. ഇമാം അബൂ മൻസൂർ (റഹിമഹുള്ളാഹ്) ഇതിനെ രണ്ട് രീതിയിൽ വിശദീകരിക്കുന്നു: ഒന്ന്, 'നിങ്ങൾക്ക് നരകത്തിൽ കുറച്ച് ദിവസങ്ങൾ മാത്രമേ കഴിയേണ്ടി വരൂ എന്ന് അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്ന് വല്ല ഉറപ്പും ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടോ?' എന്നാണ്. അങ്ങനെയെങ്കിൽ അല്ലാഹു തന്റെ വാഗ്ദാനം ലംഘിക്കില്ല. രണ്ട്, 'നിങ്ങൾ ചെയ്ത സൽക്കർമ്മങ്ങൾ (اعمال صالحة) കാരണം സ്വർഗ്ഗം ലഭിക്കുമെന്ന് അല്ലാഹു വാഗ്ദാനം ചെയ്തിട്ടുണ്ടോ?' അങ്ങനെയെങ്കിൽ അല്ലാഹു അത് നിറവേറ്റും. എന്നാൽ നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന്റെ പേരിൽ കള്ളം പറയുകയാണോ? അല്ലാഹുവിന്റെ ശിക്ഷയെക്കുറിച്ച് അറിവില്ലാത്ത കാര്യങ്ങൾ നിങ്ങൾ കെട്ടിച്ചമയ്ക്കുന്നു. നരകത്തിലെ ആ നിശ്ചിത കാലം കഴിയുമ്പോൾ, നരകത്തിന്റെ കാവൽക്കാർ അവരോട് പറയും: 'അല്ലാഹുവിന്റെ ശത്രുക്കളേ, കാലം കഴിഞ്ഞുപോയി, ഇനി അനന്തതയാണ് ബാക്കി.' അപ്പോൾ അവർ തങ്ങളുടെ ശാശ്വത വാസത്തെക്കുറിച്ച് ഉറപ്പുവരുത്തുന്നു. 'ബലാ' (بلى) എന്നത് നിഷേധത്തിന് ശേഷമുള്ള സ്ഥിരീകരണമാണ്. നിങ്ങൾ പറഞ്ഞത് നരകം നിങ്ങളെ തൊടില്ല എന്നാണെങ്കിൽ, തീർച്ചയായും അത് നിങ്ങളെ തൊടുക തന്നെ ചെയ്യും. കാരണം, 'അവർ അതിൽ നിത്യവാസികളാണ്' (هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) എന്ന് അല്ലാഹു വ്യക്തമാക്കുന്നു. പാപം (سيئة) എന്നത് ഇവിടെ കുഫ്റിനെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ആ പാപം ഒരാളുടെ ഹൃദയത്തെയും നാവിനെയും കൈകളെയും പൂർണ്ണമായും വലയം ചെയ്യുമ്പോൾ, ശത്രു വളയുന്നതുപോലെ അത് അവനെ കീഴ്പ്പെടുത്തുന്നു. അത്തരക്കാർ നരകാവകാശികളാണ്. എന്നാൽ വിശ്വസിക്കുകയും സൽക്കർമ്മങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തവർ സ്വർഗ്ഗാവകാശികളാണ്, അവർ അവിടെ നിത്യവാസികളായിരിക്കും. അല്ലാഹുവിന്റെ സുന്നത്താണ് വാഗ്ദാനത്തോടൊപ്പം താക്കീതും നൽകുക എന്നത്. കാരുണ്യവും (لطف) പ്രതാപവും (قهر) ചേരുമ്പോഴാണ് മനുഷ്യൻ പൂർണ്ണതയിലേക്ക് ഉയരുന്നത്. അബൂ യസീദ് അൽ ബിസ്താമി (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) ഒരിക്കൽ ഒരു സിംഹത്തിന്റെ പുറത്ത് വിറക് ചുമന്ന് വരുന്നത് കണ്ടപ്പോൾ, അത് കാണാൻ കഴിയാത്ത ഒരു മുരീദ് മരണപ്പെട്ടു. അപ്പോൾ അബൂ യസീദ് പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങളുടെ മുരീദിനെ നിങ്ങൾ കാരുണ്യം കൊണ്ട് മാത്രം വളർത്തി, പ്രതാപത്തിന്റെ വഴി കാണിച്ചില്ല. അതുകൊണ്ടാണ് എന്നെ കണ്ടപ്പോൾ അവന് താങ്ങാൻ കഴിയാതിരുന്നത്.'

[سورة البقرة (2) : آية 83]

അല്ലാഹുവിനോട് കരാർ ചെയ്ത ആ സന്ദർഭം ഓർക്കുക: 'അല്ലാഹു അല്ലാത്ത ഒന്നിനെയും നിങ്ങൾ ആരാധിക്കരുത് *(عبادة)*, മാതാപിതാക്കളോടും, ബന്ധുക്കളോടും, അനാഥകളോടും, അഗതികളോടും നന്മ ചെയ്യണം *(إحسان)*. ജനങ്ങളോട് നല്ല വാക്ക് പറയുകയും, നമസ്കാരം നിലനിർത്തുകയും *(إقامة الصلاة)*, സകാത്ത് നൽകുകയും ചെയ്യുക.' എന്നാൽ നിങ്ങളിൽ ചുരുക്കം പേരൊഴികെ മറ്റുള്ളവർ പിന്തിരിഞ്ഞു കളഞ്ഞു. ഈ വചനം അല്ലാഹുവിന്റെ അടിമകൾക്ക് നൽകിയ ഒരു ആത്മീയ ഉടമ്പടിയാണ്. മാതാപിതാക്കളോടുള്ള നന്മ എന്നത് ഭൗതികമായ പരിചരണത്തിനപ്പുറം അവരുടെ ആത്മീയ പദവിയെ ആദരിക്കലാണ്. അനാഥകളോടും അഗതികളോടും കാണിക്കുന്ന കരുണ യഥാർത്ഥത്തിൽ സ്വന്തം ഹൃദയത്തെ ശുദ്ധീകരിക്കാനുള്ള *(تزكية النفس)* മാർഗ്ഗമാണ്. നമസ്കാരം എന്നത് അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള ആത്മീയമായ ആരോഹണമാണ് *(معراج)*. സകാത്ത് എന്നത് സമ്പത്തിലെ മാലിന്യങ്ങളെ നീക്കി ഹൃദയത്തെ വിശാലമാക്കുന്ന പ്രക്രിയയുമാണ്.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ ഈ ഭാഗം ആത്മീയമായ ഒരു ഉന്നത തലത്തെയാണ് പ്രതിപാദിക്കുന്നത്. പ്രണയി തന്റെ പ്രിയതമന്റെ കാരുണ്യത്തെയും (ലത്വഫ്) കോപത്തെയും (ഖഹ്ർ) ഒരുപോലെ സ്നേഹിക്കുന്നു. ഈ വൈരുദ്ധ്യങ്ങളെ ഒരേസമയം ഉൾക്കൊള്ളാൻ കഴിയുന്നവർക്ക് മാത്രമേ യഥാർത്ഥ പ്രണയത്തിന്റെ മാധുര്യം ആസ്വദിക്കാൻ കഴിയൂ. ദാർശനികരും പ്രകൃതിവാദികളും (ഫലാസിഫ) തങ്ങളുടെ ബുദ്ധിയെ മാത്രം ആശ്രയിച്ച്, തിന്മകൾ ആത്മാവിന്റെ പരിശുദ്ധിയെ ബാധിക്കില്ലെന്ന് തെറ്റിദ്ധരിക്കുന്നു. എന്നാൽ, മൃഗീയമായ വികാരങ്ങളെ പിന്തുടരുന്നത് ആത്മാവിന്റെ പ്രകാശത്തെ കെടുത്തിക്കളയുകയും, പകരം അസൂയ, അഹങ്കാരം, ലോഭം തുടങ്ങിയ അധമഗുണങ്ങൾ (അഖ്ലാഖ് മദ്മൂമ) അതിൽ നിറയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ആത്മാവ് അതിന്റെ മൂലസ്ഥാനമായ പരിശുദ്ധ ലോകത്തേക്ക് (ഹളീറത്തുൽ ഖുദ്സ്) മടങ്ങുമ്പോൾ, ഈ മാലിന്യങ്ങൾ അതിനെ തടസ്സപ്പെടുത്തുന്നു. പശ്ചാത്താപത്തിലൂടെ (തൗബ) ഹൃദയത്തിന്റെ കണ്ണാടിയിൽ പറ്റിപ്പിടിച്ച പാപത്തിന്റെ കറ (റൈൻ) നീക്കം ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ, അത് വിശ്വാസത്തിന്റെ വെളിച്ചത്തെ പൂർണ്ണമായും അണച്ചുകളയുന്നു. ആത്മീയ പാതയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നവർ (ത്വലബ്) തങ്ങളുടെ ചെറിയ നേട്ടങ്ങളിൽ അഹങ്കരിക്കരുത്. അഹങ്കാരം (ഉജ്ബ്) ഒരു വലിയ കെണിയാണ്. സത്യവിശ്വാസികൾ ശരീഅത്തിന്റെ നിയമങ്ങൾ പാലിച്ച്, ആത്മീയ ഗുരുവിന്റെ (ശൈഖ്) നിർദ്ദേശപ്രകാരം സൽപ്രവൃത്തികൾ (സ്വാലിഹാത്ത്) ചെയ്യുമ്പോൾ അവർ യഥാർത്ഥ ലക്ഷ്യത്തിലെത്തുന്നു. അല്ലാഹു ബനൂ ഇസ്രായേലിൽ നിന്ന് വാങ്ങിയ ഉടമ്പടി (മീഥാഖ്) എന്നത് സൃഷ്ടിപ്പിന്റെയും പ്രവാചകത്വത്തിന്റെയും

അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള ശക്തമായ കരാറാണ്. ഇത് വിശ്വാസികൾക്ക് തങ്ങളുടെ ജീവിതത്തെ പുനർചിന്തനം ചെയ്യാനുള്ള ഒരു ഓർമ്മപ്പെടുത്തലാണ്.

പൂർവ്വികരുടെ ദുഷ്പ്രവൃത്തികൾ അവരുടെ പിൻഗാമികളുടെ അവിശ്വാസത്തിന് കാരണമാകുന്നു. പാമ്പിന് പാമ്പിനെയേ പ്രസവിക്കാൻ കഴിയൂ എന്നതുപോലെ, ഒരു വ്യക്തിയുടെ വേര് നന്നായാൽ അതിന്റെ ശാഖകളും നന്നാകുന്നു. പ്രവാചക കാലഘട്ടത്തിലെ ജൂതന്മാരെ അവരുടെ പൂർവ്വികരുടെ ചെയ്തികൾ ഓർമ്മിപ്പിച്ച് അല്ലാഹു ശാസിക്കുന്നു: 'നാം അവരോട് കരാർ വാങ്ങിയ സന്ദർഭം ഓർക്കുക: അല്ലാഹുവിനെയല്ലാതെ നിങ്ങൾ ആരാധിക്കരുത് (لا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ).' ഇവിടെ 'തഅ്ബുദൂന' എന്നത് ഒരു കൽപ്പനയുടെ അർത്ഥം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന അറിയിപ്പാണ്. ഇത് നേരിട്ടുള്ള കൽപ്പനയേക്കാൾ ശക്തമാണ്, കാരണം നിരോധിക്കപ്പെട്ട കാര്യത്തിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കാൻ ഒരാൾ തിടുക്കം കാണിക്കണം എന്ന സൂചന ഇതിലുണ്ട്. അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ആരാധനയിൽ മറ്റാരെയും പങ്കുചേർക്കരുത്. തുടർന്ന് മാതാപിതാക്കളോട് നന്മ ചെയ്യാനും (وَبِالْوالِدَيْنِ إِحْساناً) കൽപ്പിക്കുന്നു. മാതാപിതാക്കളെ ബഹുമാനിക്കുക, അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനയ്ക്ക് വിരുദ്ധമല്ലാത്ത കാര്യങ്ങളിൽ അവരെ അനുസരിക്കുക എന്നത് വലിയൊരു പുണ്യമാണ്. അതുപോലെ ബന്ധുക്കൾ, അനാഥകൾ (يتـامى), പാവപ്പെട്ടവർ (مســاكين) എന്നിവരോട് നന്മ ചെയ്യാനും കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടു. അനാഥകളെ സംരക്ഷിക്കുകയും പാവപ്പെട്ടവരോട് നല്ല വാക്ക് പറയുകയും ദാനം നൽകുകയും ചെയ്യുക. 'ജനങ്ങളോട് നല്ല വാക്ക് പറയുക' (قُولُوا لِلنَّاسِ قولا حُسْـناً) എന്നത് എല്ലാവരോടും നല്ല പെരുമാറ്റവും സൽസ്വഭാവവും പുലർത്താനുള്ള കൽപ്പനയാണ്. മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചാൽ സത്യം പറയണമെന്നും അവിടുത്തെ ഗുണങ്ങൾ മറച്ചുവെക്കരുതെന്നും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. നമസ്കാരം നിലനിർത്താനും സകാത്ത് നൽകാനും കൽപ്പിച്ച ശേഷം, ഈ കരാറുകളിൽ നിന്ന് നിങ്ങൾ പിന്തിരിഞ്ഞു (تَــوَلَّيْتُمْ) എന്ന് അല്ലാഹു ഉണർത്തുന്നു. ചുരുക്കം ചിലരൊഴികെ, നിങ്ങൾ കരാറിൽ നിന്ന് പിന്തിരിഞ്ഞവരാണ്. ആരാധനയുടെ (عبادة) നിബന്ധന എന്നത് അല്ലാഹുവിനോടുള്ള പൂർണ്ണമായ ഏകത്വവും മറ്റെല്ലാ ലക്ഷ്യങ്ങളിൽ നിന്നുമുള്ള വിട്ടുനിൽപ്പുമാണ്. തന്റെ ആരാധനയിൽ ലോകത്തെ കാണിക്കുകയോ, പ്രശംസ ആഗ്രഹിക്കുകയോ, ഭൗതിക നേട്ടങ്ങൾ ലക്ഷ്യമിടുകയോ ചെയ്യുന്നവൻ ഇഖ്ലാസ് (إخــلاص) എന്ന പദവിയിൽ നിന്ന് പുറത്താണ്. മാതാപിതാക്കളുടെ അവകാശം അല്ലാഹു തന്റെ അവകാശത്തോട് ചേർത്തുപറഞ്ഞത്, സൃഷ്ടിപ്പ് അല്ലാഹുവിൽ നിന്നും പരിപാലനം മാതാപിതാക്കളിൽ നിന്നും ആയതുകൊണ്ടാണ്.

ഖുർആനിൽ മൂന്ന് ആയത്തുകൾ മറ്റ് മൂന്ന് ആയത്തുകളോട് ചേർന്ന് അവതരിക്കപ്പെട്ടവയാണ്. അവയിൽ ഒന്നിനെ മറ്റൊന്നിൽ നിന്ന് വേർപെടുത്തി സ്വീകരിക്കാൻ പാടില്ല. ഒന്നാമത്തേത്, 'അല്ലാഹുവിനെ അനുസരിക്കുക,

റസൂലിനെയും അനുസരിക്കുക' (أطيعوا الله وأطيعوا الرسول) എന്ന വചനമാണ്. രണ്ടാമത്തേത്, 'എനിക്കും നിന്റെ മാതാപിതാക്കൾക്കും നന്ദി കാണിക്കുക' (أن اشكر لي ولوالديك) എന്നതും, മൂന്നാമത്തേത്, 'നമസ്കാരം നിലനിർത്തുകയും സകാത്ത് നൽകുകയും ചെയ്യുക' (أقيموا الصلاة وآتوا الزكاة) എന്നതുമാണ്. മാതാപിതാക്കളോടുള്ള നന്മ (إحسان) എന്നാൽ അവരോട് മാന്യമായി പെരുമാറുക, വിനയം കാണിക്കുക, അവരുടെ കൽപ്പനകൾ അനുസരിക്കുക, അവരുടെ സുഹൃത്തുക്കളെ ആദരിക്കുക, മരണശേഷം അവർക്ക് വേണ്ടി പാപമോചനം തേടുക എന്നിവയാണ്. സാഅ്ദി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പാടുന്നു: 'നിന്റെ പിതാവിന്റെ ഖബറിടത്തിലൂടെ കടന്നുപോകുമ്പോൾ നീ ശ്രദ്ധിക്കാതെ പോകരുത്. നിന്റെ പിതാവിനോട് നീ എന്ത് നന്മയാണ് ചെയ്തത്? നിന്റെ മകനിൽ നിന്ന് നീയും അത് തന്നെ പ്രതീക്ഷിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ.' നജ്മുദ്ദീൻ കുബ്റാ (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) തന്റെ തഫ്സീറിൽ പറയുന്നു: 'മാതാപിതാക്കളോട് നന്മ ചെയ്യുക' എന്ന വചനത്തിൽ, ഒരു മനുഷ്യന് ഏറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ടവർ അവന്റെ മാതാപിതാക്കളാണെന്ന സൂചനയുണ്ട്. കാരണം, ബാഹ്യമായ കാരണങ്ങളാൽ അവന്റെ അസ്തിത്വത്തിന് നിമിത്തമായത് അവരാണ്. എന്നാൽ, യഥാർത്ഥത്തിൽ അവനെയും അവന്റെ മാതാപിതാക്കളെയും സൃഷ്ടിച്ചത് അല്ലാഹുവാണ്. അതിനാൽ, അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അടിമത്തം (عبودية) നിറവേറ്റുന്നതിനേക്കാൾ മുൻഗണന മാതാപിതാക്കൾക്ക് നൽകാൻ പാടില്ല. അല്ലാഹുവിനെക്കാൾ മറ്റൊരാളെ പരിഗണിക്കുന്നത് എങ്ങനെയാണ്? അനാഥകളോടുള്ള നന്മയും ഇതിൽ പെടുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ഒരു അനാഥ ഒരു ജനതയോടൊപ്പം ഭക്ഷണം കഴിക്കാൻ ഇരുന്നാൽ, ശൈത്താൻ ആ ഭക്ഷണത്തോട് അടുക്കുകയില്ല.' മറ്റൊരു ഹദീസിൽ അവിടുന്ന് അരുളി: 'മുസ്ലിംകളുടെ ഇടയിൽ നിന്ന് ഒരു അനാഥയെ തന്റെ ഭക്ഷണത്തിലും പാനീയത്തിലും പങ്കുചേർക്കുന്നവന്, അല്ലാഹു പൊറുക്കാത്ത പാപങ്ങൾ ഒഴികെ മറ്റെല്ലാം അല്ലാഹു പൊറുത്തുകൊടുക്കും.' അനാഥ സംരക്ഷകനെക്കുറിച്ച് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തന്റെ ചൂണ്ടുവിരലും നടുവിരലും ചേർത്തുപിടിച്ച് അരുളി: 'ഞാനും അനാഥ സംരക്ഷകനും സ്വർഗ്ഗത്തിൽ ഇതുപോലെയായിരിക്കും.' അല്ലാഹുവിനെ ഏകനായി പ്രഖ്യാപിക്കാൻ (توحيد) ഉപയോഗിക്കുന്ന വിരലായതുകൊണ്ട് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അതിനെ 'മുശീറ' (സൂചകവിരൽ) എന്ന് വിളിച്ചു. അനാഥ സംരക്ഷകന് സ്വർഗ്ഗത്തിൽ ഉന്നതമായ പദവി ലഭിക്കുമെന്നതാണ് ഇതിന്റെ അർത്ഥം. ദരിദ്രരോടുള്ള (مسكين) നന്മയും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. ദാരിദ്ര്യം കൊണ്ട് നിസ്സഹായരായവരാണവർ. അവരെ സഹായിക്കാനും സകാത്ത് നൽകാനും ഇത് പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'വിധവയെയും ദരിദ്രനെയും സഹായിക്കുന്നവൻ അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ജിഹാദ് ചെയ്യുന്നവനെപ്പോലെയാണ്.' താവൂസ് (റഹിമഹുള്ളാഹ്) അഭിപ്രായപ്പെട്ടത്, സഹോദരിമാരെ സംരക്ഷിക്കുന്നത്

ജിഹാദിനേക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠമാണെന്നാണ്. കവി പാടുന്നു: 'നിന്റെ മനസ്സ് ചിതറിപ്പോകാൻ നീ ആഗ്രഹിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ, കഷ്ടപ്പെടുന്നവരെ നീ മറക്കരുത്. ഇന്ന് നിന്റെ സമ്പത്ത് ദാനം ചെയ്യുക, നാളെ അതിന്റെ താക്കോൽ നിന്റെ കൈയിലായിരിക്കില്ല.'

[سورة البقرة (2) : الآيات 84 إلى 85]

അല്ലാഹു തആല ഇസ്രായീൽ സന്തതികളോട് എടുത്ത ഉറച്ച ഉടമ്പടിയെക്കുറിച്ച് ഖുർആൻ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു*:* *'*നിങ്ങൾ പരസ്പരം രക്തം ചിന്തരുത്*,* നിങ്ങളുടെ സഹോദരങ്ങളെ അവരുടെ വീടുകളിൽ നിന്ന് പുറത്താക്കരുത്*.'* എന്നാൽ*,* ഈ കൽപനകൾ കേവലം വാക്കുകളായി അവശേഷിച്ചു*.* അവർ തങ്ങളുടെ സഹോദരങ്ങളെ കൊലപ്പെടുത്തുകയും*,* അന്യായമായി നാടുകടത്തുകയും ചെയ്തു*.* അല്ലാഹുവിന്റെ നിയമങ്ങളെ അവർ തങ്ങളുടെ താൽപര്യങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് വിഭജിച്ചു*;* തങ്ങൾക്ക് ഗുണകരമായ ഭാഗങ്ങൾ മാത്രം സ്വീകരിക്കുകയും*,* ബാക്കിയുള്ളവ തിരസ്കരിക്കുകയും ചെയ്തു*.* ഇപ്രകാരം വേദഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗത്ത് വിശ്വസിക്കുകയും മറുഭാഗത്ത് അവിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവർക്ക് ഇഹലോകത്ത് അപമാനവും പരലോകത്ത് കഠിനമായ ശിക്ഷയുമാണ് ലഭിക്കുക*.* അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള ഭയവും *(تقوى)* ആദരവും നഷ്ടപ്പെട്ടതാണ് ഇതിന് കാരണം*.*

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ ഈ ഭാഗം ഉത്തമമായ സംസാരത്തെക്കുറിച്ചും (قول حسن) അല്ലാഹുവിന്റെ അടിമത്തം (عبودية) പൂർണ്ണമായി നിർവ്വഹിച്ച ഒരു സാധകൻ എങ്ങനെ പെരുമാറണം എന്നതിനെക്കുറിച്ചും പ്രതിപാദിക്കുന്നു. ഒരു സാധകൻ തന്റെ മാതാപിതാക്കളോടും മറ്റുള്ളവരോടും കാരുണ്യത്തോടെയും ദയയോടെയും പെരുമാറണം. നന്മ കൽപ്പിക്കുകയും തിന്മ വിരോധിക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നത് അവന്റെ കടമയാണ്. അല്ലാഹുവിലേക്ക് യുക്തിയോടും നല്ല ഉപദേശത്തോടും കൂടി ക്ഷണിക്കുകയും സത്യത്തിന്റെ പാതയിലേക്ക് അവരെ നയിക്കുകയും വേണം. തന്റെ സംസാരം മൃദുവായതും മുഖം പ്രസന്നവുമായിരിക്കണം. സുന്നത്തിനോട് ചേർന്നുനിൽക്കുന്നവരോടും ബിദ്അത്തിൽ അകപ്പെട്ടവരോടും ഒരുപോലെ പെരുമാറണം. എന്നാൽ, അവരുടെ തെറ്റായ ആശയങ്ങളെ അംഗീകരിക്കുന്നതായി തോന്നുന്ന ഒരു വാക്കും പറയരുത്. മൂസാ (അലൈഹിസ്സലാം), ഹാറൂൻ (അലൈഹിസ്സലാം) എന്നിവരോട് ഫിർഔനിനോട് പോലും മൃദുവായി സംസാരിക്കാൻ അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു. അപ്പോൾ പിന്നെ സത്യവിശ്വാസികളോട് എത്രത്തോളം മൃദുവായിരിക്കണം! 'സുഹൃത്തുക്കളോട് ദയയും ശത്രുക്കളോട് മാന്യതയും കാണിക്കുക' എന്നതാണ് ഇതിന്റെ കാതൽ. തുടർന്ന്, ബന്ധു

ഇസ്രായേല്യരോട് അല്ലാഹു എടുത്ത ഉടമ്പടിയെക്കുറിച്ച് (ميثـاق) ഖുർആൻ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. പരസ്പരം രക്തം ചിന്തരുത് എന്നും, സ്വന്തം സഹോദരങ്ങളെ വീടുകളിൽ നിന്ന് പുറത്താക്കരുത് എന്നും അവർക്ക് കൽപ്പനയുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ അവർ ആ ഉടമ്പടി ലംഘിക്കുകയും പരസ്പരം കൊല്ലുകയും നാട്ടുകടത്തുകയും ചെയ്തു. അന്യായമായ കാര്യങ്ങളിൽ പരസ്പരം സഹായിക്കുന്നത് (تظـاهرون) വലിയ പാപമാണെന്നും, അക്രമിയെ സഹായിക്കുന്നതും അക്രമം ചെയ്യുന്നതുപോലെ തന്നെ കുറ്റകരമാണെന്നും ഈ ആയത്തുകൾ പഠിപ്പിക്കുന്നു.

ഖുർആനിലെ 'അസ്റാ' (أسـارى) എന്ന പദം കൊണ്ട് അർത്ഥമാക്കുന്നത് യുദ്ധത്തടവുകാരാണ്. 'തുഫാദൂഹും' (تُفادُوهُمْ) എന്നാൽ പ്രതിഫലം നൽകി അവരെ മോചിപ്പിക്കുക എന്നാണ്. ബനൂ ഇസ്രായീൽ സമൂഹത്തോട് തൗറാത്തിൽ അല്ലാഹു നാല് കരാറുകൾ എടുത്തിരുന്നു: പരസ്പരം കൊല്ലരുത്, വീടുകളിൽ നിന്ന് പുറത്താക്കരുത്, ശത്രുക്കൾക്ക് കൂട്ടുനിൽക്കരുത്, തടവുകാരെ മോചിപ്പിക്കണം. എന്നാൽ ജൂതഗോത്രങ്ങളായ ഖുറൈളയും നളീറും തങ്ങളുടെ സഖ്യകക്ഷികളായ ഔസ്, ഖസ്റജ് ഗോത്രങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള യുദ്ധത്തിൽ പക്ഷം പിടിച്ച് പരസ്പരം പോരാടുകയും വീടുകളിൽ നിന്ന് പുറത്താക്കുകയും ചെയ്തു. യുദ്ധം അവസാനിക്കുമ്പോൾ, തങ്ങളുടെ സഖ്യകക്ഷികളുടെ കൈവശമുള്ള തടവുകാരെ മാത്രം അവർ പണം നൽകി മോചിപ്പിച്ചു. ഇതിനെ ഖുർആൻ രൂക്ഷമായി വിമർശിക്കുന്നു: 'നിങ്ങൾ വേദഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ചില ഭാഗങ്ങളിൽ വിശ്വസിക്കുകയും ചില ഭാഗങ്ങൾ നിഷേധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നുവോ?' (أَفَتُؤْمِنُـونَ بِبَعْـضِ الْكِتَـابِ). അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകളിൽ വിവേചനം കാണിക്കുന്നവർക്ക് ഇഹലോകത്ത് അപമാനവും (خِزْيٌ) പരലോകത്ത് കഠിനമായ ശിക്ഷയുമാണ് ലഭിക്കുക. അല്ലാഹു അവരുടെ പ്രവൃത്തികളെക്കുറിച്ച് അശ്രദ്ധനല്ല (وَمَا اللَّهُ بِغافِلٍ). ഈ വചനങ്ങൾ പാപങ്ങളിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കാനുള്ള ശക്തമായ താക്കീതും മുന്നറിയിപ്പുമാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 86]

അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളിൽ നിന്ന് ഉദ്ധരിച്ചുകൊണ്ട് റൂഹുൽ ബയാൻ വിശദീകരിക്കുന്നു: 'ഇഹലോകജീവിതത്തെ പരലോകത്തിന് പകരമായി വിലകൊടുത്തു വാങ്ങിയവരാണിവർ. അതിനാൽ അവർക്ക് ശിക്ഷ ലഘൂകരിക്കപ്പെടുകയില്ല, അവർക്ക് സഹായം ലഭിക്കുകയുമില്ല.' ഈ സൂക്തം അല്ലാഹുവിനോടുള്ള യഥാർത്ഥ ഭക്തി *(تقوى)* കൈവെടിഞ്ഞ്, നശ്വരമായ ഭൗതിക സുഖങ്ങൾക്ക് *(دنيا)* വേണ്ടി ശാശ്വതമായ പരലോകത്തെ *(آخرة)* വിറ്റഴിച്ചവരുടെ ദയനീയമായ അവസ്ഥയെ വരച്ചുകാട്ടുന്നു. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അല്ലാഹുവിനോടുള്ള സ്നേഹത്തിന് പകരം ലൗകികമായ ആസക്തികൾ കുടികൊള്ളുന്നു. അന്ത്യദിനത്തിൽ, അവർ ചെയ്തുകൂട്ടിയ പാപങ്ങളുടെ ഭാരത്താൽ അവർക്ക് യാതൊരുവിധ ആശ്വാസമോ *(تخفيف)* രക്ഷയോ ലഭിക്കുകയില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തിൽ നിന്ന് അകന്നുപോയ ഇവർക്ക്, തങ്ങളെ സഹായിക്കാൻ ആരുമില്ലാത്ത അവസ്ഥയിൽ നിത്യമായ ശിക്ഷയിൽ കഴിയേണ്ടി വരുന്നു.

അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ അനുസരിക്കുന്നതിൽ അമാന്തം കാണിക്കുന്നത് വലിയൊരു വീഴ്ചയാണ്. സർവ്വശക്തനായ അല്ലാഹുവിന് അശ്രദ്ധ (غفلـــة) അസാധ്യമാണെന്നിരിക്കെ, അവൻ തന്റെ സൃഷ്ടികൾക്ക് അർഹമായ അവകാശങ്ങൾ കൃത്യമായി നൽകുന്നു. എന്നാൽ, ദുർഗുണങ്ങൾ നിറഞ്ഞവർ ഇഹലോകത്തെ (حياة الدنيا) പരലോകത്തിന് (آخرة) പകരമായി വിറ്റഴിക്കുന്നു. തങ്ങൾക്ക് ലഭിക്കാവുന്ന പരലോക സൗഭാഗ്യങ്ങളെ അവഗണിച്ചുകൊണ്ട്, തങ്ങളുടെ സഖ്യകക്ഷികളിൽ നിന്നുള്ള ഭൗതിക നേട്ടങ്ങൾക്കായി അവർ വേദഗ്രന്ഥത്തിലെ ചില നിയമങ്ങളെ നിഷേധിക്കുന്നു. ഇവർക്ക് ശിക്ഷയിൽ ഇളവ് ലഭിക്കുകയില്ല; ആരുടെയെങ്കിലും ശുപാർശയോ (شفاعة) ശക്തിയോ കൊണ്ട് ആ ശിക്ഷ തടയാനും സാധിക്കില്ല. ഇഹലോകത്തെയും പരലോകത്തെയും ഒരേസമയം പൂർണ്ണമായി നേടുക എന്നത് അസാധ്യമാണ്. അല്ലാഹു മനുഷ്യന് ഏത് മാർഗ്ഗം വേണമെങ്കിലും തിരഞ്ഞെടുക്കാനുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം നൽകിയിട്ടുണ്ട്. ഒന്നിനെ തിരഞ്ഞെടുക്കുമ്പോൾ മറ്റൊന്ന് നഷ്ടപ്പെടുന്നു. ഈ ലോകത്തെ ഭൗതിക സുഖങ്ങൾക്കായി പരലോകത്തെ വിൽക്കുന്നവർ കച്ചവടത്തിൽ വഞ്ചിക്കപ്പെട്ടവരെപ്പോലെയാണ്. അതിനാൽ, ബുദ്ധിമാനായവൻ പരലോകത്തിന്റെ കച്ചവടത്തിൽ താല്പര്യം കാണിക്കുകയും, പിശാചിന്റെ പ്രേരണയ്ക്ക് വഴങ്ങി സ്വന്തം ആത്മാവിനെ നശിപ്പിക്കാതിരിക്കുകയും വേണം. 'നിങ്ങൾ പരസ്പരം രക്തം ചിന്തരുത്' എന്ന വചനത്തിൽ, കഷ്ടപ്പാടുകൾ വരുമ്പോൾ ആത്മഹത്യ ചെയ്യുകയോ, കാടുകളിൽ അലഞ്ഞുതിരിയുകയോ, വീടുകൾ

ഉപേക്ഷിക്കുകയോ ചെയ്യരുതെന്ന സൂചനയുണ്ട്. ഒരിക്കൽ ചില സ്വഹാബികൾ (റളിയള്ളാഹു അൻഹും) ലൗകിക സുഖങ്ങൾ പൂർണ്ണമായി വെടിഞ്ഞ് സന്യാസം സ്വീകരിക്കാൻ തീരുമാനിച്ചപ്പോൾ, നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ഞാൻ നമസ്കരിക്കുകയും ഉറങ്ങുകയും നോമ്പെടുക്കുകയും ഭക്ഷണം കഴിക്കുകയും സ്ത്രീകളെ വിവാഹം കഴിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. എന്റെ ചര്യയിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുന്നവൻ എന്നിൽപ്പെട്ടവനല്ല.' അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ പൂർണ്ണത എന്നത് ലൗകിക ബന്ധനങ്ങളിൽ നിന്ന് മോചിതനായി, അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യം (شهود) അനുഭവിക്കുക എന്നതാണ്. ആത്മജ്ഞാനിയുടെ (عارف) കണ്ണുകൾക്ക് അല്ലാഹു അല്ലാത്തതൊന്നും കാണാൻ കഴിയില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ സ്മരണയിൽ മുഴുകിയവന് മരണം എപ്പോൾ വന്നാലും അവൻ തന്റെ കർമ്മങ്ങളിൽ തന്നെയായിരിക്കും. മനുഷ്യൻ പലതരം ബന്ധനങ്ങളിലാണ്; ആഗ്രഹങ്ങളുടെ (هـوى) തടവുകാരനെ നേർവഴിയിലൂടെയും, ലോകസ്നേഹത്തിന്റെ (حـــب الـــدنيا) തടവുകാരനെ മരണത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ചിന്തയിലൂടെയും, സംശയങ്ങളുടെ (وسواس) തടവുകാരനെ പ്രമാണങ്ങളിലൂടെയും മോചിപ്പിക്കണം. എന്നാൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ പൂർണ്ണമായ പിടിയിലായ ഔലിയാക്കൾക്ക് (أولياء) മറ്റൊരു മോചനവുമില്ല, അവർ അവനിൽ ലയിച്ചുചേർന്നവരാണ്.

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു*:* *'*മൂസാക്ക് നാം വേദഗ്രന്ഥം നൽകുകയും അദ്ദേഹത്തിന് ശേഷം തുടർച്ചയായി ദൂതന്മാരെ നിയോഗിക്കുകയും ചെയ്തു*.* മർയമിന്റെ മകൻ ഈസാക്ക് നാം വ്യക്തമായ തെളിവുകൾ *(بينات)* നൽകുകയും പരിശുദ്ധാത്മാവിനാൽ *(روح القدس)* അദ്ദേഹത്തിന് ശക്തി പകരുകയും ചെയ്തു*.'* ഈ സൂക്തം പ്രവാചകന്മാരുടെ പരമ്പരയെയും അവർക്ക് ലഭിച്ച ദിവ്യാനുഗ്രഹങ്ങളെയും എടുത്തുപറയുന്നു*.* മൂസാ നബി അലൈഹിസ്സലാമിന് തൗറാത്ത് നൽകിയതിലൂടെ സത്യമാർഗ്ഗം തെളിഞ്ഞു*.* തുടർന്ന് വന്ന പ്രവാചകന്മാർ ആ സന്ദേശത്തെ കാത്തുസൂക്ഷിച്ചു*.* ഈസാ നബി അലൈഹിസ്സലാമിന് നൽകപ്പെട്ട *'*വ്യക്തമായ തെളിവുകൾ*'* എന്നത് അവിടുന്ന് കാണിച്ച അത്ഭുതങ്ങളെയും *(معجزات)* വേദഗ്രന്ഥത്തെയും കുറിക്കുന്നു*.* *'*പരിശുദ്ധാത്മാവ്*' (روح القدس)* എന്നത് ജിബ്രീൽ അലൈഹിസ്സലാമിനെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്*.* അവിടുന്ന് ഈസാ നബി അലൈഹിസ്സലാമിനെ സഹായിക്കുകയും സംരക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു*.* അല്ലാഹുവിന്റെ ഈ അനുഗ്രഹങ്ങളെ നിഷേധിക്കുകയും പ്രവാചകന്മാരെ പരിഹസിക്കുകയും ചെയ്തവർക്ക് കഠിനമായ ശിക്ഷയുണ്ടെന്ന് ഈ വചനം ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു*.*

ഹൃദയത്തിന്റെ അന്ധതയിൽ നിന്നും, സത്യത്തെ ദർശിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് തടയുന്ന ആത്മീയമായ അപമാനത്തിൽ നിന്നും, ഇഹലോകത്തും പരലോകത്തും അസത്യത്തിന്റെ വഴിയിൽ അലഞ്ഞുതിരിയുന്നതിൽ നിന്നും മോചനം നേടുക. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'യൂസുഫ് നബിയുടെ സൗന്ദര്യം ജലാലാത്തുള്ളവന്റെ (جمال ذو الجلال) സൗന്ദര്യത്തിന്റെ മൂലമാണ്. ആ സൗന്ദര്യത്തിന് സ്വയം സമർപ്പിക്കുക.' പൂർണ്ണമായ ദൃഷ്ടിയുള്ളവൻ സത്യത്തിന്റെ മൂലത്തെ കാണുന്നു, എന്നാൽ കാഴ്ചയിൽ വൈകല്യമുള്ളവൻ (അഹ്വൽ - أحول) ശാഖകളെ മാത്രം കാണുന്നു. തൗഹീദിന്റെ (توحيد) സുറുമ കണ്ണിലെഴുതിയവൻ എല്ലാ രോഗങ്ങളിൽ നിന്നും മുക്തനാകുന്നു. സത്യത്തിന്റെ പാതയിൽ പ്രണയം (عشق) അനിവാര്യമാണ്. ഒരു വൃദ്ധ സ്ത്രീ യൂസുഫ് നബിയെ വാങ്ങാൻ ചന്തയിൽ എത്തിയ കഥയുണ്ട്; 'എന്റെ പേരും പ്രണയികളുടെ പട്ടികയിൽ എഴുതണം' എന്ന് അവർ ആഗ്രഹിച്ചു. അല്ലാഹുവേ, നിന്റെ സൗന്ദര്യത്തിൽ നിന്നും നിന്നിൽ നിന്നും ഞങ്ങളെ മറയ്ക്കരുതേ, നിന്റെ സാമീപ്യം ലഭിച്ചവരിൽ ഞങ്ങളെ ഉൾപ്പെടുത്തേണമേ. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'തീർച്ചയായും നാം മൂസാക്ക് വേദഗ്രന്ഥം നൽകി.' തുടർന്ന് നാം പ്രവാചകന്മാരെ തുടർച്ചയായി അയച്ചു. യൂശഅ്, ശമൂഈൽ, ദാവൂദ്, സുലൈമാൻ, ശംഊൻ, ശീആ, ഇർമിയാ, ഉസൈർ, ഹിസ്ഖീൽ, ഇല്യാസ്, അൽയസഅ്, യൂനുസ്, സകരിയ്യ, യഹ്യ തുടങ്ങിയവർ

(അലൈഹിസ്സലാം) അവരിൽ പെടുന്നു. ഈസാ നബിക്ക് (അലൈഹിസ്സലാം) നാം വ്യക്തമായ തെളിവുകൾ (بينات) നൽകുകയും പരിശുദ്ധാത്മാവിനാൽ (روح القدس) അദ്ദേഹത്തെ ശക്തിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. ജിബ്രീൽ (അലൈഹിസ്സലാം) ആണ് ആ ആത്മാവ് എന്ന് പറയപ്പെടുന്നു. ഈസാ നബിയുടെ ദൗത്യം തൗറാത്തിലെ നിയമങ്ങളെ പരിഷ്കരിക്കുകയും സത്യം വ്യക്തമാക്കുകയുമായിരുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ ദൂതന്മാർ തങ്ങളുടെ തന്നിഷ്ടത്തിന് വിരുദ്ധമായ സത്യവുമായി വരുമ്പോൾ അഹങ്കരിക്കുകയും (استكبار) അവരെ നിഷേധിക്കുകയും കൊലപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്ത മുൻഗാമികളുടെ അതേ സ്വഭാവം കാണിക്കുന്നവരോടാണ് അല്ലാഹു ചോദിക്കുന്നത്: 'നിങ്ങൾക്ക് ഇഷ്ടമില്ലാത്ത കാര്യവുമായി ഒരു ദൂതൻ വരുമ്പോഴെല്ലാം നിങ്ങൾ അഹങ്കരിക്കുകയാണോ?'

[سورة البقرة (2) : الآيات 88 إلى 93]

അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളെ നിഷേധിക്കുകയും, തങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങൾ ആവരണങ്ങളാൽ *(غلف)* മൂടപ്പെട്ടതാണെന്ന് അഹങ്കാരത്തോടെ പറയുകയും ചെയ്ത ജൂതന്മാരുടെ അവസ്ഥയെ ഖുർആൻ ഇവിടെ വരച്ചുകാട്ടുന്നു. എന്നാൽ സത്യം അതല്ല; അവരുടെ അവിശ്വാസം *(كفر)* കാരണം അല്ലാഹു അവരെ തന്റെ കാരുണ്യത്തിൽ നിന്ന് അകറ്റിയിരിക്കുന്നു. സത്യത്തെ സ്വീകരിക്കാൻ വിസമ്മതിക്കുന്ന ഹൃദയങ്ങൾക്കുള്ള ശിക്ഷയാണിത്. അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്ന് അവർക്ക് ലഭിച്ച വേദഗ്രന്ഥത്തെ സത്യപ്പെടുത്തുന്ന ഒരു പ്രവാചകൻ *(رسول)* വന്നപ്പോൾ, തങ്ങളുടെ അഹങ്കാരം കൊണ്ട് അവർ അതിനെ തള്ളിക്കളഞ്ഞു. അല്ലാഹുവിന്റെ ശാപം *(لعنة)* അവിശ്വാസികൾക്ക് മാത്രമുള്ളതാണ്. തങ്ങൾക്ക് ലഭിച്ച വേദത്തെ വിശ്വസിക്കുമെന്ന് പറയുകയും എന്നാൽ പ്രവാചകരെ നിഷേധിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന അവരുടെ ഇരട്ടത്താപ്പ് അല്ലാഹു വെളിപ്പെടുത്തുന്നു. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം വ്യക്തമായ തെളിവുകളുമായി *(بينات)* വന്നപ്പോൾ, അവർ കാളക്കുട്ടിയെ ആരാധിച്ചുകൊണ്ട് *(اتخاذ العجل)* വലിയൊരു അക്രമം *(ظلم)* ചെയ്തു. അല്ലാഹു അവരോട് കരാർ *(ميثاق)* വാങ്ങുകയും, അവർക്ക് നൽകിയ വേദത്തെ മുറുകെ പിടിക്കാനും കൽപ്പിക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ, അവർ കേൾക്കുന്നില്ലെന്ന് ഭാവിക്കുകയും തങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ കാളക്കുട്ടിയുടെ ആരാധനയുടെ സ്നേഹം *(حب العجل)* കുടിയിരുത്തുകയും ചെയ്തു. അവരുടെ വിശ്വാസം എത്രത്തോളം ദുർബലമാണെന്ന് അല്ലാഹു ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു.

ഖുർആനിലെ ഈ വചനം ജൂതന്മാരുടെ കുറ്റകൃത്യങ്ങളെ എടുത്തുപറയുന്നത് അവരെ അപമാനിക്കാനാണ്. അവർ പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയെ

വധിക്കാൻ ശ്രമിച്ചതും, അവർക്ക് വിഷം നൽകിയതും ചരിത്രത്തിന്റെ ഭാഗമാണ്. അവിടുന്ന് സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തന്റെ അന്ത്യനിമിഷങ്ങളിൽ ഖൈബറിലെ വിഷത്തിന്റെ പ്രഭാവം അനുഭവപ്പെടുന്നുണ്ടെന്ന് പറഞ്ഞിരുന്നു. ജൂതന്മാർക്ക് തങ്ങളുടെ നേതൃസ്ഥാനം (رياسة) നഷ്ടപ്പെടുമോ എന്ന ഭയമാണ് സത്യത്തെ സ്വീകരിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് അവരെ തടഞ്ഞത്. ഹൃദയത്തിൽ നിന്ന് നേതൃമോഹം (حب الرياسة) നീങ്ങാത്ത കാലത്തോളം ഒരാൾക്ക് പൂർണ്ണമായ വിശ്വാസം (ايمان كامل) ലഭിക്കുകയില്ല. ആത്മാവിന് ഏഴ് ദുർഗുണങ്ങളുണ്ട്: അഹങ്കാരം (عجب), ഗർവ്വ് (كبر), കാപട്യം (رياء), കോപം (غضب), അസൂയ (حسد), ധനമോഹം (حب المال), സ്ഥാനമോഹം (حب الجاه). നരകത്തിന് ഏഴ് വാതിലുകളുള്ളതുപോലെ, ഈ ഏഴ് ദുർഗുണങ്ങളിൽ നിന്ന് ആത്മാവിനെ ശുദ്ധീകരിക്കുന്നവൻ നരകത്തിന്റെ ഏഴ് വാതിലുകൾ അടയ്ക്കുകയും സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇബ്രാഹിം ബിൻ അദ്ഹം റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ ശിഷ്യരോട് ഉപദേശിച്ചു: 'നീ വാലായിരിക്കുക, തലയാകരുത്; കാരണം തല നശിക്കുന്നു, വാല് സുരക്ഷിതമായിരിക്കുന്നു.' അഹങ്കാരത്തെ ചികിത്സിക്കാൻ തന്റെ അസ്തിത്വത്തെ അജ്ഞാതമാക്കുക (دفن الوجود) എന്നത് ഒരു പ്രധാന മാർഗ്ഗമാണ്. ജൂതന്മാർ തങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങൾ മൂടപ്പെട്ടതാണെന്ന് (قلوبنا غلف) വാദിച്ചപ്പോൾ, അല്ലാഹു അത് നിഷേധിച്ചു. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ പ്രകൃതിപരമായി സത്യം സ്വീകരിക്കാൻ പാകത്തിലുള്ളതായിരുന്നു, എന്നാൽ അവരുടെ അവിശ്വാസം (كفر) കാരണം അല്ലാഹു അവരെ അനുഗ്രഹത്തിൽ നിന്ന് അകറ്റി (لعنهم الله). അതിനാൽ, അവർ വളരെ കുറച്ചുമാത്രമേ വിശ്വസിക്കുന്നുള്ളൂ.

[سورة البقرة (2) : آية 89]

അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്നുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥം *(*ഖുർആൻ*)* അവർക്ക് വന്നെത്തിയപ്പോൾ*,* തങ്ങളുടെ പക്കലുള്ളതിനെ *(*തൗറാത്ത്*)* ശരിവെക്കുന്ന ഒന്നാണത്*.* എങ്കിലും*,* അതിനുമുമ്പ് സത്യനിഷേധികളെ നേരിടാൻ അവർ വിജയത്തിനായി പ്രാർത്ഥിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു*.* അങ്ങനെ അവർക്ക് പരിചിതമായ ആ സത്യം *(*സത്യം*)* വന്നെത്തിയപ്പോൾ*,* അവർ അതിനെ നിഷേധിച്ചു കളഞ്ഞു*.* അല്ലാഹുവിന്റെ ശാപം സത്യനിഷേധികളുടെ *(*കാഫിറുകൾ*)* മേൽ ഉണ്ടാകട്ടെ*.*

വിശുദ്ധ ഖുർആൻ അവതരിച്ചപ്പോൾ, അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്നുള്ള ഗ്രന്ഥം (الكتاب) അവരിലേക്ക് വന്നെത്തി. അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്നുള്ളത് എന്ന് വിശേഷിപ്പിച്ചത് ആ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ മഹത്വം (تشريف) വ്യക്തമാക്കാനാണ്. തൗറാത്തിൽ ഏകദൈവ വിശ്വാസത്തെക്കുറിച്ചും ചില നിയമങ്ങളെക്കുറിച്ചും പറഞ്ഞിട്ടുള്ള കാര്യങ്ങളെ ശരിവെക്കുന്നതാണ് (مصدق) ഈ ഖുർആൻ. ഇബ്നു തംജീദ് (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറയുന്നു: ഇവിടെ ശരിവെക്കൽ എന്നത് മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു

അലൈഹിവസല്ലം നിയോഗിതരാകുമെന്നതിനെയും, അതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന അടയാളങ്ങളെയും കുറിച്ചാണ്, അല്ലാതെ നിയമങ്ങളെക്കുറിച്ചല്ല; കാരണം ഖുർആൻ അവയിൽ പലതിനെയും ദുർബലപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം വരുന്നതിന് മുൻപ്, അറേബ്യയിലെ മുശ്രിക്കുകൾക്കെതിരെ വിജയം വരിക്കാൻ അവർ പ്രാർത്ഥിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. 'അന്ത്യകാലത്ത് വരാനിരിക്കുന്ന പ്രവാചകന്റെ ബർക്കത്തുകൊണ്ട് ഞങ്ങളെ സഹായിക്കേണമേ' എന്ന് അവർ പ്രാർത്ഥിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ തങ്ങൾക്കറിയാമായിരുന്ന ആ പ്രവാചകൻ വന്നപ്പോൾ, അസൂയയും നേതൃത്വത്തോടുള്ള ആർത്തിയും കാരണം അവർ അവിശ്വാസികളായി. അല്ലാഹുവിന്റെ ശാപം (لعنة) എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തിൽ നിന്നും സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്നും അകറ്റപ്പെടുക എന്നാണ്. പാപികളായ വിശ്വാസികളുടെ കാര്യത്തിൽ, അവർക്ക് ലഭിക്കേണ്ടിയിരുന്ന പ്രത്യേക പദവികളിൽ നിന്ന് അകറ്റപ്പെടുക എന്നാണ് ഇതുകൊണ്ട് അർത്ഥമാക്കുന്നത്. ശാപത്തിന് കാരണമാകുന്ന മൂന്ന് അവസ്ഥകളുണ്ട്: അവിശ്വാസം (كفر), പുത്തനാചാരം (بدعة), അധർമ്മം (فسق). വ്യക്തിപരമായ ശാപം അനുവദനീയമാണോ എന്നതിൽ പണ്ഡിതന്മാർക്കിടയിൽ അഭിപ്രായവ്യത്യാസമുണ്ട്. ഫിർഔൻ, അബൂജഹൽ തുടങ്ങിയവർ അവിശ്വാസികളായി മരിച്ചുവെന്ന് ഉറപ്പുള്ളതിനാൽ അവരെ ശപിക്കുന്നത് അനുവദനീയമാണ്. എന്നാൽ അന്ത്യം എങ്ങനെയായിരിക്കുമെന്ന് അറിയാത്ത ഒരാളെ ശപിക്കുന്നത് അപകടകരമാണ്. ഉദാഹരണത്തിന്, ഹംസ റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിനെ വധിച്ച വഹ്ശി പിന്നീട് ഇസ്ലാം സ്വീകരിക്കുകയും സ്വർഗ്ഗം ലഭിക്കുമെന്ന് സന്തോഷവാർത്ത അറിയിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ഹുസൈൻ റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിന്റെ വധത്തിന് ഉത്തരവിട്ടവരും അതിൽ സംതൃപ്തിയടഞ്ഞവരും ശാപത്തിന് അർഹരാണെന്ന് പണ്ഡിതന്മാർ ഏകോപിച്ച് അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്.

[سورة البقرة (2) : آية 90]

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തത്തിൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ അരുളപ്പാടുകളെ നിഷേധിച്ചുകൊണ്ട് തങ്ങളുടെ ആത്മാക്കളെ വിറ്റഴിച്ചവരുടെ ദയനീയമായ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് വിവരിക്കുന്നു. അവർ അല്ലാഹു അവതരിപ്പിച്ച സത്യത്തെ *(حق)* നിഷേധിച്ചു. അല്ലാഹു തന്റെ ഔദാര്യം കൊണ്ട് തന്റെ അടിമകളിൽ നിന്ന് താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് വഹ്‌യ് നൽകുന്നതിലുള്ള അസൂയയാണ് *(حسد)* അവരെ ഇതിന് പ്രേരിപ്പിച്ചത്. അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹം മറ്റുള്ളവർക്ക് ലഭിക്കുന്നതിൽ അവർക്ക് അസഹിഷ്ണുതയുണ്ടായിരുന്നു. തൽഫലമായി, അവർ കോപത്തിന് മേൽ കോപം *(غضب على غضب)* ഏറ്റുവാങ്ങി. അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളെ നിഷേധിച്ചതിലൂടെ അവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ കോപം ലഭിച്ചു, തുടർന്ന് പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് മുസ്തഫ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അവരിലേക്ക് നിയോഗിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ, അവിടുത്തെ അംഗീകരിക്കാത്തതിലൂടെ അവർ വീണ്ടും കോപത്തിന് പാത്രമായി. സത്യനിഷേധികൾക്ക് *(كافرون)* അത്യന്തം അപമാനകരമായ ശിക്ഷയുണ്ടെന്ന് അല്ലാഹു മുന്നറിയിപ്പ് നൽകുന്നു.

മധുരജലത്തിൽ മഞ്ഞുരുകുമ്പോൾ ഹൃദയാന്തർഭാഗത്തുനിന്നും സ്തുതി (الحمـــد) പുറത്തുവരുന്നു. പിന്നീട് ഒരാൾ 'അല്ലാഹുവേ, യസീദിന്റെ മേൽ ശാപം പുതുക്കേണമേ' എന്ന് പ്രാർത്ഥിച്ചേക്കാം. എന്നാൽ മുആവിയ (റളിയല്ലാഹു അൻഹു) വിന്റെ കാര്യത്തിൽ നാവടക്കിപ്പിടിക്കുകയാണ് വേണ്ടത്. കാരണം, അദ്ദേഹം നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് മുസ്തഫ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളുടെ അനുചരനും വഹി (ദിവ്യസന്ദേശം) എഴുതുന്നവനുമായിരുന്നു. ഇസ്‌ലാമിക ചരിത്രത്തിലെ മുൻഗാമികളിൽ ഒരാളായ അദ്ദേഹം ഉമർ (റളിയല്ലാഹു അൻഹു), ഉസ്മാൻ (റളിയല്ലാഹു അൻഹു) എന്നിവരുടെ ഭരണകാലത്ത് സേവനമനുഷ്ഠിക്കുകയും നിരവധി വിജയങ്ങൾക്ക് നേതൃത്വം നൽകുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇജ്തിഹാദിൽ (നിയമപരമായ കണ്ടെത്തൽ) സംഭവിച്ച പിഴവുകളിൽ, പ്രവാചകരുമായുള്ള സഹവാസത്തിന്റെ ബറക്കത്ത് കൊണ്ട് അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തിന് മാപ്പ് നൽകട്ടെ. ആരെങ്കിലും അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടികളെയോ, നിർജീവ വസ്തുക്കളെയോ, മൃഗങ്ങളെയോ, മനുഷ്യരെയോ ശപിക്കുന്നത് ഒഴിവാക്കണം. കാരണം, ശപിക്കപ്പെടുന്നവൻ അതിന് അർഹനല്ലെങ്കിൽ ആ ശാപം ശപിക്കുന്നവനിലേക്ക് തന്നെ തിരിച്ചുവരും. അറിവില്ലാതെ ഫത്‌വ നൽകുന്നവനെ ആകാശവും ഭൂമിയും ശപിക്കുമെന്ന് അലി (കറമല്ലഹു വജ്ഹഹു) തങ്ങൾ അരുളിയിട്ടുണ്ട്. 'അവർ വിറ്റഴിച്ചത് എത്ര മോശമാണ് (بئسما) എന്ന ഖുർആനിക വചനത്തിൽ, അവർ തങ്ങളുടെ വിശ്വാസത്തെയാണ് നിഷേധം കൊണ്ട് പകരം

വെച്ചത് എന്ന് സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹു തന്റെ ഔദാര്യം (فضـــل) താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് നൽകുന്നതിൽ അസൂയ പൂണ്ടാണ് അവർ സത്യനിഷേധം സ്വീകരിച്ചത്. യഥാർത്ഥത്തിൽ, പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങൾ ഇസ്ഹാഖ് (അലൈഹിസ്സലാം) നബിയുടെ വംശത്തിൽ നിന്നായിരിക്കുമെന്ന് കരുതിയ ജൂതന്മാർ, അവിടുന്ന് ഇസ്മാഈൽ (അലൈഹിസ്സലാം) നബിയുടെ വംശത്തിൽ നിന്ന് ഉദയം ചെയ്തപ്പോൾ അസൂയ മൂലം സത്യത്തെ തള്ളിപ്പറയുകയായിരുന്നു. ഇതിന്റെ ഫലമായി അവർ അല്ലാഹുവിന്റെ കോപത്തിന് (غضب) മേൽ കോപത്തിനും, അപമാനകരമായ ശിക്ഷയ്ക്കും അർഹരായിത്തീർന്നു.

[سورة البقرة (2) : آية 91]

അല്ലാഹു അവതരിപ്പിച്ച വേദഗ്രന്ഥമായ ഖുർആനിൽ വിശ്വസിക്കാൻ അവരോട് ആവശ്യപ്പെടുമ്പോൾ*,* 'ഞങ്ങൾക്ക് അവതരിപ്പിക്കപ്പെട്ടതിൽ *(*തൗറാത്തിൽ*)* ഞങ്ങൾ വിശ്വസിക്കുന്നു' എന്ന് അവർ മറുപടി പറയുന്നു*.* എന്നാൽ*,* അതിനുശേഷം വന്ന സത്യത്തെ അവർ നിഷേധിക്കുന്നു*.* യഥാർത്ഥത്തിൽ*,* അവരുടെ വേദഗ്രന്ഥം സത്യമാണെന്ന് സ്ഥിരീകരിക്കുന്ന ആ സത്യത്തെ അവർ നിഷേധിക്കുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്*.* അവരോട് ചോദിക്കുക*:* 'നിങ്ങൾ യഥാർത്ഥത്തിൽ തൗറാത്തിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവരാണെങ്കിൽ*,* എന്തുകൊണ്ടാണ് അതിലെ പ്രവാചകന്മാരെ *(*അമ്പിയാഅ് - الأنبياء*)* നിങ്ങൾ പണ്ട് കൊലപ്പെടുത്തിയത്*?*' ഈ ചോദ്യം അവരുടെ കപടതയെയും*,* സത്യത്തോടുള്ള അവരുടെ ശത്രുതയെയും തുറന്നുകാട്ടുന്നു*.* അവരുടെ ഈ പ്രവൃത്തികൾ അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപനകൾക്ക് വിരുദ്ധവും*,* ആത്മീയമായ അന്ധതയുമാണ്*.*

മനുഷ്യർക്ക് ലഭിക്കുന്ന ഔദാര്യത്തെയും, അല്ലാഹു വഹ്‌യ് ഇറക്കിയ പ്രവാചകരെ (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) നിസ്സാരമായി കാണുന്നതിനെയും കുറിച്ചുള്ള ചർച്ചയാണിത്. സത്യവിശ്വാസികൾക്ക് ലഭിക്കുന്ന ശിക്ഷ അവരുടെ ആത്മീയ ശുദ്ധീകരണത്തിനും (تطهير) സംസ്കരണത്തിനും (تأديب) വേണ്ടിയുള്ളതാണെന്നും, അവിശ്വാസികൾക്ക് ലഭിക്കുന്നത് അവഹേളനവും കഠിനമായ ശിക്ഷയുമാണെന്നും ഇത് വ്യക്തമാക്കുന്നു. ഐഹികവും പാരത്രികവുമായ എല്ലാ പദവികളും അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹത്തിൽ (فيـــض) നിന്നും ഔദാര്യത്തിൽ നിന്നും ലഭിക്കുന്നതാണ്. അതിനാൽ, അല്ലാഹു നൽകുന്ന വിശേഷാൽ അനുഗ്രഹങ്ങളിൽ (ألطـاف إلهيـة) ആരും അസൂയപ്പെടുകയോ ആക്ഷേപിക്കുകയോ ചെയ്യരുത്. പ്രവാചകത്വം (نبـوة), വാലായത്ത് (ولايـة) തുടങ്ങിയ പൂർണ്ണതകൾ (كمـالات) കഠിനാധ്വാനം കൊണ്ട് മാത്രം നേടിയെടുക്കാവുന്നവയല്ല. പ്രവാചകത്വം എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രത്യേകമായ തിരഞ്ഞെടുപ്പാണ് (اختصاص إلهي). വാലായത്തും

അതുപോലെ തന്നെ അല്ലാഹുവിന്റെ ദാനമാണ് (عطائية). അജ്ഞരായ ആളുകൾ ഇത് അധ്വാനം കൊണ്ട് ലഭിക്കുന്നതാണെന്ന് തെറ്റിദ്ധരിച്ച് അസൂയപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ സത്യം അതല്ല. അസൂയപ്പെടുക എന്നത് അർത്ഥശൂന്യമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ സുന്നത്തനുസരിച്ച്, പൂർണ്ണത വെളിപ്പെടാൻ വേണ്ടി ജമാലിന്റെ (സൗന്ദര്യത്തിന്റെ) ആളുകൾ ജലാലിന്റെ (പ്രതാപത്തിന്റെ) ആളുകളെ ശുപാർശ ചെയ്യുന്നു. ഹാഫിള് പറയുന്നു: 'ഈ പൂന്തോട്ടത്തിൽ മുള്ളില്ലാത്ത പൂവ് ആരും പറിച്ചെടുത്തിട്ടില്ല; മുസ്തഫാ (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) എന്ന വിളക്ക് അബൂലഹബിന്റെ തീപ്പൊരിയോട് കൂടിയാണ് നിലനിൽക്കുന്നത്.' മൗലാനാ ജലാലുദ്ദീൻ റൂമി (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) ശംസുദ്ദീൻ തബ്‌രീസിയെ നഷ്ടപ്പെട്ടപ്പോൾ അനുഭവിച്ച വേദനയും, പിന്നീട് ശൈഖ് സ്വലാഹുദ്ദീൻ സർകൂബിനെ കണ്ടുമുട്ടിയതും ഇതിന് ഉദാഹരണമാണ്. അസൂയ ഹൃദയത്തെ കറുപ്പിക്കുന്നുവെന്ന് മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു. പ്രവാചകന്മാരും ഔലിയാക്കളും തങ്ങളെ ദ്രോഹിച്ചവരോട് പോലും 'അല്ലാഹുവേ, എന്റെ ജനതയ്ക്ക് നീ മാർഗ്ഗദർശനം നൽകേണമേ, അവർ അറിയുന്നില്ല' എന്ന് പ്രാർത്ഥിച്ചിരുന്നു. സ്വഹാബികൾ (റളിയല്ലാഹു അൻഹും) തങ്ങളുടെ ആത്മീയ ദൗർബല്യങ്ങളെ ഓർത്ത് കരയുകയും, ആത്മശുദ്ധീകരണത്തിനായി പ്രവാചകരോട് (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) നിരന്തരം ഉപദേശം തേടുകയും ചെയ്തിരുന്നു. 'അല്ലാഹു ഇറക്കിയതിനെ വിശ്വസിക്കൂ' എന്ന് ജൂതന്മാരോട് പറഞ്ഞപ്പോൾ, 'ഞങ്ങൾക്ക് ഇറക്കപ്പെട്ടതിൽ ഞങ്ങൾ വിശ്വസിക്കുന്നു' എന്ന് അവർ മറുപടി പറഞ്ഞു. എന്നാൽ അവർ തങ്ങൾക്ക് ഇറക്കപ്പെട്ടതല്ലാത്ത മറ്റ് വേദങ്ങളെ നിഷേധിക്കുകയും ചെയ്തു.

[سورة البقرة (2) : الآيات 92 إلى 93]

ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ ഇസ്രായേൽ സന്തതികളുടെ ചരിത്രത്തിലെ ഇരുണ്ട ഒരേടാണ് അനാവരണം ചെയ്യുന്നത്. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം തൗറാത്തുമായി വന്നപ്പോൾ അവർക്ക് സത്യം ബോധ്യപ്പെട്ടതാണ്. എന്നാൽ, തങ്ങളുടെ ആത്മീയമായ അഹങ്കാരവും *(كبر)* ഹൃദയകാഠിന്യവും *(قسوة القلب)* കാരണം അവർ ഗോമാതാവിനെ ആരാധിക്കുന്നതിലേക്ക് തിരിഞ്ഞു. ഇത് അല്ലാഹുവിനോടുള്ള കടുത്ത അതിക്രമമായിരുന്നു *(ظلم)*. അവർക്ക് നൽകപ്പെട്ട വേദഗ്രന്ഥത്തെ അവർ തള്ളിക്കളയുകയും, തങ്ങളുടെ ഇച്ഛകൾക്ക് *(هوى)* അനുസൃതമായി പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തു. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ കേൾക്കുകയും അനുസരിക്കുകയും ചെയ്യുമെന്ന് അവർ വാഗ്ദാനം നൽകിയെങ്കിലും, ആ വാക്ക് അവർ ലംഘിച്ചു. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അവിശ്വാസത്തിന്റെ കറ പുരണ്ടിരുന്നു. ഈ ചരിത്രം വിശ്വാസികൾക്ക് നൽകുന്ന പാഠം, അറിവുണ്ടായിട്ടും അത് ഉൾക്കൊള്ളാത്തവന്റെ അവസ്ഥ എത്ര ദയനീയമാണെന്നതാണ്.

ഖുർആൻ സത്യമാണ് (الحـق). അത് അവരുടെ കൈവശമുള്ള തൗറാത്തിനെ ശരിവെക്കുന്നതുമാണ്. തൗറാത്തിൽ ഉള്ളതിനെ ഖുർആൻ എതിർക്കുന്നില്ല. തൗറാത്തിനെ വിശ്വസിക്കുന്നുവെന്ന് വാദിക്കുന്നവർ തന്നെ അതിനെ ശരിവെക്കുന്ന ഖുർആനിനെ നിഷേധിക്കുന്നുവെന്നത് അവരുടെ വൈരുദ്ധ്യമാണ്. പ്രവാചകന്മാരെ വധിച്ചതിലൂടെ അവർ തങ്ങളുടെ വിശ്വാസവാദം പൊള്ളയാണെന്ന് തെളിയിച്ചു. തൗറാത്ത് പ്രവാചക വധത്തെ അനുവദിക്കുന്നില്ല. അതിനാൽ നബിയേ, അവരോട് ചോദിക്കുക: 'നിങ്ങൾ തൗറാത്തിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവരാണെങ്കിൽ പിന്നെന്തിനാണ് മുൻകാലങ്ങളിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രവാചകന്മാരെ നിങ്ങൾ കൊലപ്പെടുത്തിയത്?' പിതാക്കന്മാർ ചെയ്ത കുറ്റത്തിന് മക്കളെ കുറ്റപ്പെടുത്തുന്നത്, അവർ ആ പാപത്തിൽ സംതൃപ്തരായതുകൊണ്ടാണ്. അബൂ ലൈസ് (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറയുന്നു: 'ഒരു പാപത്തിൽ സംതൃപ്തിയടയുന്നവൻ ആ പാപം ചെയ്തവനെപ്പോലെയാണ്.' മൂസാ (അലൈഹിസ്സലാം) വ്യക്തമായ തെളിവുകളുമായി (البينات) വന്ന ശേഷവും നിങ്ങൾ കാളക്കുട്ടിയെ ദൈവമായി സ്വീകരിച്ചു. അല്ലാഹുവിന്റെ ഉടമ്പടി (ميثـاق) സ്വീകരിച്ചപ്പോൾ നിങ്ങൾ അത് ലംഘിച്ചു. നിങ്ങളുടെ മേൽ 'ത്വൂർ' (الطور) പർവ്വതം ഉയർത്തിപ്പിടിച്ച് അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു: 'നൽകിയതിനെ ശക്തിയോടെ സ്വീകരിക്കുക.' അവർ പറഞ്ഞു: 'ഞങ്ങൾ കേട്ടു, പക്ഷേ അനുസരിച്ചില്ല.' അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ കാളക്കുട്ടിയുടെ സ്നേഹം പാനീയം പോലെ അലിഞ്ഞുചേർന്നു (أشربوا). അവരുടെ കുഫ്ർ (كفر) കാരണമാണ് അല്ലാഹു അവരെ ഇപ്രകാരം വിട്ടേകിയത്.

മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ ജനതയിലേക്ക് മടങ്ങിയെത്തിയപ്പോൾ, അവർ ആരാധിച്ചിരുന്ന കാളക്കുട്ടിയെ (العجـل) ഉരച്ചു പൊടിച്ച് നദിയിൽ ഒഴുക്കാൻ കൽപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. അന്ന് ഒഴുകിയിരുന്ന എല്ലാ നദികളിലും ആ സ്വർണ്ണപ്പൊടി കലരുകയും, അത് കുടിച്ചവരിൽ ആരുടെയൊക്കെ ഹൃദയത്തിൽ ആ കാളക്കുട്ടിയോടുള്ള പ്രേമം ബാക്കിയുണ്ടായിരുന്നോ, അവരുടെ മീശയിൽ സ്വർണ്ണത്തിന്റെ അംശം തെളിയുകയും ചെയ്തു. 'ഖുൽ' (പറയുക) എന്ന് അല്ലാഹു കൽപ്പിക്കുന്നത് ജൂതന്മാരുടെ നേതാക്കളുടെ ദുഷ്ചെയ്തികളെ വിമർശിക്കാനാണ്. 'നിങ്ങളുടെ വിശ്വാസം (إيمان) നിങ്ങളോട് കൽപ്പിക്കുന്നത് എത്ര മോശമാണ്' എന്ന് അല്ലാഹു ചോദിക്കുന്നു. തൗറാത്തിൽ വിശ്വസിക്കുന്നു എന്ന് വാദിക്കുന്നവർ തന്നെ ഇത്തരം നീചമായ കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യുന്നത് അവരുടെ വിശ്വാസം യഥാർത്ഥമല്ലെന്ന് തെളിയിക്കുന്നു. ജുനൈദുൽ ബഗ്ദാദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'സൂഫികൾ സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്ന തൗഹീദ് എന്നത് സൃഷ്ടികളിൽ നിന്ന് സ്രഷ്ടാവിനെ വേർതിരിച്ചറിയുകയും, ഭൗതികമായ ബന്ധങ്ങളിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുകയും, അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയെ ഉപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യലാണ്.' യാക്കൂബ് അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ മകൻ യൂസുഫ് അലൈഹിസ്സലാമിനെക്കുറിച്ച് അറിഞ്ഞപ്പോൾ ചോദിച്ചത് അദ്ദേഹം ഏത് മതത്തിലാണ് എന്നാണ്. ഇസ്‌ലാമിലാണെന്ന് അറിഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'ഇപ്പോൾ അനുഗ്രഹം പൂർത്തിയായി.' തൗഹീദ് എന്നത് എല്ലാ അടിസ്ഥാനങ്ങളുടെയും അടിത്തറയാണ്. ദഹിയ്യത്തുൽ കൽബി റളിയള്ളാഹു അൻഹു ഇസ്‌ലാം സ്വീകരിക്കാൻ വന്നപ്പോൾ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുൻകാല ചെയ്തികളെക്കുറിച്ച് അറിവുണ്ടായിരുന്ന സ്വഹാബികൾക്ക് ചെറിയൊരു മടി തോന്നിയിരുന്നു. എന്നാൽ തിരുനബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തന്റെ മേൽവസ്ത്രം വിരിച്ചു നൽകി അദ്ദേഹത്തെ ആദരിച്ചു. ഇസ്‌ലാം സ്വീകരിച്ച ശേഷം ദഹിയ്യത്ത് റളിയള്ളാഹു അൻഹു താൻ അജ്ഞാനകാലത്ത് എഴുപത് പെൺമക്കളെ കൊലപ്പെടുത്തിയ പാപത്തെക്കുറിച്ച് കരഞ്ഞു പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാം വന്ന് അറിയിച്ചു: 'അല്ലാഹു പറയുന്നു, നീ ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ് എന്ന് പറഞ്ഞ നിമിഷം നിന്റെ അറുപത് വർഷത്തെ കുഫ്റും പാപങ്ങളും ഞാൻ പൊറുത്തുതന്നിരിക്കുന്നു, പിന്നെങ്ങനെയാണ് നിന്റെ ഈ പാപം ഞാൻ പൊറുക്കാതിരിക്കുക?' ഇത് കേട്ട് തിരുനബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയും സ്വഹാബികളും കരഞ്ഞുപോയി.

[سورة البقرة (2) : الآيات 94 إلى 101]

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ യഹൂദരുടെ കപടതയെയും അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിലെ അഹങ്കാരത്തെയും തുറന്നുകാട്ടുന്നു. 'അന്ത്യദിനത്തിലെ വിജയം ഞങ്ങൾക്കുള്ളതാണെന്ന് നിങ്ങൾ വാദിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, മരണത്തെ ആഗ്രഹിക്കൂ' എന്ന് അല്ലാഹു അവരോട് വെല്ലുവിളിക്കുന്നു. എന്നാൽ, തങ്ങളുടെ കർമ്മങ്ങളുടെ ഭാരത്താൽ അവർ മരണത്തെ ഭയപ്പെടുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ ദൂതൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അവർക്ക് സത്യം ബോധ്യപ്പെടുത്തിക്കൊടുത്തപ്പോൾ, അവർ അസൂയയാൽ സത്യത്തെ നിഷേധിച്ചു. ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാം അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനപ്രകാരം ഖുർആൻ അവതരിപ്പിച്ചപ്പോൾ, അദ്ദേഹത്തോടുള്ള ശത്രുത കാരണം അവർ സത്യത്തെ തള്ളിപ്പറഞ്ഞു. അല്ലാഹുവിനോടുള്ള യഥാർത്ഥ ഭക്തി *(تقوى)* ഇല്ലാത്തവർക്ക് വേദഗ്രന്ഥം ഉണ്ടായിട്ടും അതിലെ സത്യം ഉൾക്കൊള്ളാൻ സാധിക്കുന്നില്ല. അവർ തങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അവിശ്വാസം *(كفر)* പേറുന്നവരാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗദർശനം ലഭിക്കാത്തവർക്ക് നഷ്ടം മാത്രമാണ് ബാക്കി.

നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'എന്റെ നാഥാ! ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ് എന്ന് ഒരു തവണ മാത്രം മൊഴിഞ്ഞതിന്റെ പേരിൽ ദഹ്‌യയുടെ പുത്രിമാരെ കൊലപ്പെടുത്തിയ പാപം നീ പൊറുത്തുകൊടുത്തു. അങ്ങനെയെങ്കിൽ, സത്യസന്ധമായ വചനങ്ങളാലും നിഷ്കളങ്കമായ കർമ്മങ്ങളാലും അനേകം തവണ സാക്ഷ്യം വഹിച്ച സത്യവിശ്വാസികളുടെ പാപങ്ങൾ നീ എങ്ങനെ പൊറുക്കാതിരിക്കും?' മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കുക എന്നത് അധമന്മാർക്കുള്ളതല്ല, മറിച്ച് ഉന്നതർക്കുള്ളതാണ്. മടങ്ങിപ്പോകാനുള്ള വിളി (ارجعي) എല്ലാവർക്കും ലഭിക്കുന്നതല്ല.' ശൈഖ് സഅ്ദി പറയുന്നു: 'പരലോകത്ത് അല്ലാഹുവിന്റെ കോപം പ്രകടമായാൽ, പ്രവാചകന്മാർക്ക് പോലും എന്ത് ന്യായീകരണമാണ് പറയാനുള്ളത്? എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തിന്റെ തിരശ്ശീല നീങ്ങിയാൽ, പാപികൾക്ക് പോലും മോചനത്തിന്റെ പ്രതീക്ഷയുണ്ട്.' 'ഖുൽ ഇൻ കാന ലകുമുദ്ദാറുൽ ആഖിറത്തു' (പറയുക: അല്ലാഹുവിന്റെ അടുക്കൽ പരലോകം -അതായത് സ്വർഗ്ഗം- നിങ്ങൾക്ക് മാത്രമുള്ളതാണെങ്കിൽ...) എന്ന സൂക്തത്തിൽ, 'ഖാലിസത്തൻ' (നിങ്ങൾക്ക് മാത്രമായി) എന്നത് ആ വീടിന്റെ അവസ്ഥയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അതായത്, മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയെയും അവിടുത്തെ അനുചരന്മാരെയും ഒഴിവാക്കി, നിങ്ങൾക്ക് മാത്രമായി നീക്കിവെച്ചതാണോ ആ സ്വർഗ്ഗം? 'ഫതമന്നൗൽ മൗത്ത്' (എങ്കിൽ നിങ്ങൾ മരണത്തെ ആഗ്രഹിക്കുക) എന്ന് അല്ലാഹു കൽപ്പിക്കുന്നു. അതായത്, ഹൃദയം

കൊണ്ടും നാവുകൊണ്ടും മരണത്തെ സ്നേഹിക്കുകയും അത് ചോദിക്കുകയും ചെയ്യുക. സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുമെന്ന് ഉറപ്പുള്ളവൻ അതിലേക്ക് അതിയായി കൊതിക്കുകയും, ഈ നശ്വരമായ ലോകത്തുനിന്നും ദുരിതങ്ങളുടെ കേന്ദ്രത്തിൽ നിന്നും വേഗത്തിൽ രക്ഷപ്പെടാൻ ആഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്യും. മരണത്തിലൂടെയല്ലാതെ സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്ക് പ്രവേശിക്കാൻ മാർഗ്ഗമില്ലാത്തതിനാൽ, നിങ്ങൾ സത്യവാന്മാരാണെങ്കിൽ മരണത്തെ ആഗ്രഹിക്കുക. എന്നാൽ അവർ ഒരിക്കലും മരണത്തെ ആഗ്രഹിക്കുകയില്ല. തങ്ങൾ ചെയ്തുകൂട്ടിയ പാപങ്ങൾ -പ്രവാചകനെയും ഖുർആനിനെയും നിഷേധിച്ചതും തൗറാത്തിൽ മാറ്റം വരുത്തിയതും- കാരണം അവർക്ക് നരകപ്രവേശം ഉറപ്പാണ്. 'അവരുടെ കൈകൾ മുൻകൂട്ടി ചെയ്തുകൂട്ടിയതുകൊണ്ട്' എന്ന് അല്ലാഹു പ്രത്യേകം എടുത്തുപറയാൻ കാരണം, മനുഷ്യന്റെ ഭൂരിഭാഗം കർമ്മങ്ങളും കൈകൾ കൊണ്ടാണ് നടക്കുന്നത് എന്നതാണ്. അല്ലാഹു അക്രമികളെക്കുറിച്ച് അറിവുള്ളവനാണ് എന്നത് അവർക്കുള്ള കടുത്ത താക്കീതാണ്. ചരിത്രത്തിൽ വന്നിട്ടുണ്ട്, ആ യഹൂദികൾ മരണത്തെ ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ അവർ ഓരോരുത്തരും സ്വന്തം ഉമിനീരിൽ ശ്വാസം മുട്ടി അപ്പോൾ തന്നെ മരണപ്പെടുമായിരുന്നു. ഭൂമിയിൽ ഒരു യഹൂദി പോലും ബാക്കിയാകുമായിരുന്നില്ല. ഇത് പ്രവാചകന്റെ പ്രവാചകത്വത്തിന്റെ തെളിവാണ്. ആരെങ്കിലും മരണത്തെ ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ അത് ചരിത്രത്തിൽ പ്രസിദ്ധമാകുമായിരുന്നു. അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു ഉമർ റളിയള്ളാഹു അൻഹുമാരുടെ സദസ്സിൽ വന്ന ഒരു യഹൂദി താൻ മരണത്തെ ആഗ്രഹിക്കുന്നു എന്ന് പറഞ്ഞപ്പോൾ, ഇബ്നു ഉമർ റളിയള്ളാഹു അൻഹുമാ വാളുമായി പുറപ്പെട്ടത് ആ യഹൂദിയുടെ അജ്ഞതയെ തിരുത്താനായിരുന്നു. സത്യവിശ്വാസികൾ സ്വർഗ്ഗം തങ്ങൾക്കുള്ളതാണെന്ന് വിശ്വസിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും, യഹൂദികളെപ്പോലെ തങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന്റെ മക്കളാണെന്നോ തങ്ങൾക്ക് മാത്രമാണ് സ്വർഗ്ഗം എന്നോ ഉള്ള അഹങ്കാരത്തോടെയല്ല അവർ അത് പറയുന്നത്.

[سورة البقرة (2) : آية 96]

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ വചനത്തിൽ, ജൂതന്മാരുടെ ലോകത്തോടുള്ള അതിരുകവിഞ്ഞ ആസക്തിയെയും മരണത്തോടുള്ള അവരുടെ കടുത്ത ഭയത്തെയും അല്ലാഹു എടുത്തുപറയുന്നു. 'മനുഷ്യരിൽ വെച്ച് ഏറ്റവും കൂടുതൽ ജീവിക്കാൻ കൊതിക്കുന്നവരായി അവരെ നീ കാണും' എന്ന് അല്ലാഹു അരുളുന്നു. ആയിരം വർഷം ആയുസ്സ് ലഭിച്ചാലും, അത് അവരെ ശിക്ഷയിൽ നിന്ന് രക്ഷിക്കില്ല. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ വേരുറച്ച ലോകസ്നേഹം *(حب الدنيا)* മരണത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഭീതി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിയിൽ തൃപ്തിപ്പെടാത്തവരും, പരലോകത്തെ *(آخرة)* വിസ്മരിച്ചവരുമായവർക്ക് മരണം ഒരു പേടിസ്വപ്നമാണ്. എന്നാൽ, അല്ലാഹുവിനെ അറിഞ്ഞവരും, അവനിൽ ഭരമേൽപ്പിച്ചവരും *(توكل)* മരണത്തെ കാണുന്നത് തങ്ങളുടെ പ്രിയപ്പെട്ടവനായ റബ്ബിനെ കണ്ടുമുട്ടാനുള്ള ഒരു പാലമായിട്ടാണ്. അല്ലാഹു അവരുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളെ സൂക്ഷ്മമായി നിരീക്ഷിക്കുന്നവനാണ് *(بصير)*.

സത്യവിശ്വാസി തന്റെ പ്രിയതമനിലേക്കുള്ള (അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള) മടക്കയാത്രയെ വെറുക്കുന്നില്ല, മറിച്ച് ആ കൂടിക്കാഴ്ചയിൽ അവൻ അങ്ങേയറ്റം ആഗ്രഹിക്കുന്നു. എന്നാൽ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം മരണത്തെ ആഗ്രഹിക്കുന്നത് വിലക്കിയിട്ടുണ്ട്. അവിടുന്ന് അരുളി: 'നിങ്ങളിലാരും തനിക്ക് ബാധിച്ച പ്രയാസം കാരണം മരണം ആഗ്രഹിക്കരുത്. മറിച്ച്, ജീവിതം എനിക്ക് ഗുണകരമാണെങ്കിൽ അല്ലാഹുവേ, നീ എന്നെ ജീവിപ്പിക്കേണമേ, മരണം ഗുണകരമാണെങ്കിൽ എന്നെ മരിപ്പിക്കേണമേ എന്ന് പറയട്ടെ.' സഹൽ ബിൻ അബ്ദുല്ലാഹ് അത്തസ്തരി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'മൂന്ന് കൂട്ടരല്ലാതെ മരണം ആഗ്രഹിക്കില്ല: മരണാനന്തര ജീവിതത്തെക്കുറിച്ച് അറിവില്ലാത്തവൻ, അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിയിൽ നിന്ന് ഓടിപ്പോകുന്നവൻ, അല്ലെങ്കിൽ അല്ലാഹുവിനെ കണ്ടുമുട്ടാൻ അതിയായി കൊതിക്കുന്നവൻ.' മരണത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ചിന്തയാണ് ഏറ്റവും വലിയ ഉപദേശം. മരണത്തെ യഥാർത്ഥത്തിൽ ഓർക്കുന്നവന് ലൗകിക സുഖങ്ങൾ കൈവെടിയാൻ സാധിക്കും. അല്ലാഹുവിന്റെ വിധി വന്നെത്തുന്നതിന് മുൻപേ സ്വയം മരണത്തെ (മരണത്തിന് മുൻപുള്ള മരണം - മൗത്തുൽ ഇഖ്തിയാരി) വരിക്കാൻ ബുദ്ധിമാൻ ശ്രമിക്കണം. അല്ലാഹുവേ, ഞങ്ങൾക്ക് ഈ പാത എളുപ്പമാക്കേണമേ. 'തീർച്ചയായും അവരെ (യഹൂദരെ) നീ കാണും, ജീവിതത്തോട് ഏറ്റവും ആർത്തിയുള്ളവരായി' എന്ന ഖുർആനിക വചനം അവരുടെ ഭീരുത്വത്തെയും ലൗകികതയോടുള്ള അമിത ആസക്തിയെയും വ്യക്തമാക്കുന്നു.

വിശ്വാസമില്ലാത്തവർ പരലോകത്തെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കുന്നില്ല. അവർക്ക് ഈ ഭൗതിക ജീവിതം (الحياة الدنيا) അല്ലാതെ മറ്റൊന്നുമില്ല. അതിനാൽ, ഈ ലോകത്തോടുള്ള അവരുടെ അതിയായ ആഗ്രഹം (حرص) സ്വാഭാവികമാണ്, കാരണം ഇതാണ് അവരുടെ സ്വർഗ്ഗം. എന്നാൽ വേദഗ്രന്ഥം ലഭിച്ചിട്ടും പ്രതിഫലത്തിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവർ ഇത്രത്തോളം ഭൗതികമോഹികളാകുന്നത് വലിയ ആക്ഷേപത്തിന് അർഹമാണ്. 'അവരിൽ ഒരാൾ ആഗ്രഹിക്കുന്നു' (يَوَدُّ أَحَدُهُمْ) എന്നത് അവരുടെ തീവ്രമായ മോഹത്തെ വ്യക്തമാക്കുന്നു. ആയിരം വർഷം ജീവിക്കാൻ (لَوْ يُعَمَّرُ أَلْفَ سَنَةٍ) അവർ കൊതിക്കുന്നു. ഇത് മജൂസികളുടെ (അഗ്നി ആരാധകർ) ഇടയിൽ പ്രചാരത്തിലുള്ള ഒരു പ്രാർത്ഥനയാണ്. 'അവനെ ശിക്ഷയിൽ നിന്ന് അകറ്റാൻ (بِمُزَحْزِحِهِ) ആ ദീർഘായുസ്സിന് കഴിയില്ല. അല്ലാഹു അവർ ചെയ്യുന്നതിനെക്കുറിച്ച് എല്ലാം കാണുന്നവനാണ് (بَصِيرٌ). നന്മയ്ക്കായി ദീർഘായുസ്സ് ആഗ്രഹിക്കുന്നവൻ വിജയിച്ചു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ആയുസ്സ് നീളുകയും കർമ്മം നന്നാകുകയും ചെയ്തവന് മംഗളം'. എന്നാൽ തിന്മയ്ക്കായി ആഗ്രഹിക്കുന്നവൻ വഴിപിഴച്ചവനാണ്. മരണം അനിവാര്യമാണ്. ഒരു സ്വാലിഹായ വ്യക്തി നഗരമതിലിൽ നിന്ന് രാത്രിയിൽ വിളിച്ചു പറയുമായിരുന്നു: 'യാത്രയാകാൻ സമയമായി, യാത്രയാകാൻ സമയമായി'. അദ്ദേഹം മരണപ്പെട്ടപ്പോൾ ആ നഗരത്തിലെ അമീർ ചോദിച്ചു, 'അദ്ദേഹം എവിടെ?'. മറുപടി ലഭിച്ചു, 'അദ്ദേഹം മരിച്ചു'. അമീർ പറഞ്ഞു, 'അദ്ദേഹം യാത്രയെക്കുറിച്ച് ഓർമ്മിപ്പിച്ചു കൊണ്ടേയിരുന്നു, ഒടുവിൽ മരണം അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാതിലിൽ മുട്ടി, അദ്ദേഹം അതിനായി ഒരുങ്ങിയിരിക്കുകയായിരുന്നു'. ദാനിയേൽ അലൈഹിസ്സലാം ഒരു മരുഭൂമിയിലൂടെ നടക്കുമ്പോൾ ഒരു അത്ഭുതകരമായ കാഴ്ച കണ്ടു. രത്നങ്ങൾ പതിച്ച ഒരു കട്ടിലിൽ സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങൾക്കിടയിൽ ഒരു യുവാവ് മരിച്ചു കിടക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൈയിൽ ഒരു വാളുണ്ട്, അതിൽ എഴുതിയിരിക്കുന്നു: 'ഞാൻ സാംസാം ബിൻ ഉജ്ജ് ആണ്, ഞാൻ ആയിരത്തി എഴുനൂറ് വർഷം ജീവിച്ചു'.

[سورة البقرة (2) : آية 97]

ഖുർആൻ ജിബ്‌രീൽ *(عليه السلام)* മുഖേന ഹൃദയത്തിലേക്ക് ഇറക്കപ്പെട്ട ദിവ്യജ്ഞാനമാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'പറയുക: ജിബ്‌രീലിനോട് ആരെങ്കിലും ശത്രുത പുലർത്തുന്നവെങ്കിൽ, തീർച്ചയായും അദ്ദേഹം അല്ലാഹുവിന്റെ അനുമതിപ്രകാരം നിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ഖുർആൻ ഇറക്കിത്തന്നവനാണ്.' ഈ സൂക്തം അവതരിച്ചതിന്റെ പശ്ചാത്തലം യഹൂദികൾ ജിബ്‌രീൽ *(عليه السلام)* തങ്ങളുടെ ശത്രുവാണെന്നും മീഖാഈൽ *(عليه السلام)* മാത്രമാണ് തങ്ങളുടെ മിത്രമെന്നും വാദിച്ചതാണ്. എന്നാൽ, ജിബ്‌രീൽ *(عليه السلام)* അല്ലാഹുവിന്റെ വഹ്‌യ് *(وحي)* അഥവാ ദിവ്യസന്ദേശം വഹിക്കുന്ന വിശ്വസ്തനായ മലക്കാണ്. ഹൃദയത്തിലേക്ക് *(قلب)* ഖുർആൻ ഇറക്കപ്പെടുക എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവ് പ്രകാശമായി ആ ഹൃദയത്തിൽ പതിക്കുക എന്നതാണ്. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യവും *(فضل)* കാരുണ്യവുമാണ്. ആർക്കെങ്കിലും ജിബ്‌രീലിനോട് ശത്രുതയുണ്ടെങ്കിൽ അവർ സത്യത്തിൽ അല്ലാഹുവിനോടും അവന്റെ ദൂതനോടും ശത്രുത പുലർത്തുന്നവരാണ്. കാരണം, മലക്കുകൾ അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ നടപ്പിലാക്കുന്നവരാണ്. ഈ ഖുർആൻ മുൻവേദങ്ങളെ ശരിവെക്കുന്നതും സത്യവിശ്വാസികൾക്ക് മാർഗദർശനവും *(هدى)* സന്തോഷവാർത്തയുമാണ്.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ ഇപ്രകാരം വിവരിക്കുന്നു: 'ഞാൻ പന്ത്രണ്ടായിരം കന്യകമാരെ വിവാഹം കഴിക്കുകയും, നാല്പതിനായിരം നഗരങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുകയും ചെയ്തു. അക്രമവും അഹങ്കാരവും മൂലം നീതിയുടെ അതിരുകൾ ഞാൻ ലംഘിച്ചു. എന്റെ ഖജനാവുകളുടെ താക്കോലുകൾ ചുമക്കാൻ മാത്രം നാനൂറ് കോവർകഴുതകൾ വേണ്ടിയിരുന്നു. ലോകത്തിന്റെ മുഴുവൻ നികുതിയും എന്റെ പക്കലായിരുന്നു. അന്ന് ലോകത്ത് ആരും എന്നോട് തർക്കിക്കാൻ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അങ്ങനെ ഞാൻ ദൈവത്വം വാദിച്ചു. എന്നാൽ ഒടുവിൽ എനിക്ക് കഠിനമായ വിശപ്പ് ബാധിച്ചു. ഒരു പിടി ധാന്യത്തിന് ആയിരം ദീനാർ നൽകാൻ തയ്യാറായിട്ടും എനിക്ക് അത് ലഭിച്ചില്ല. അങ്ങനെ ഞാൻ വിശന്നു മരിച്ചു. ഓ ലോകവാസികളേ, നിങ്ങളുടെ മരിച്ചവരെ ധാരാളമായി ഓർക്കുക. എന്നെ കണ്ട് പാഠം ഉൾക്കൊള്ളുക. എന്നെ വഞ്ചിച്ചത് പോലെ ഈ ലോകം നിങ്ങളെ വഞ്ചിക്കാതിരിക്കട്ടെ. എന്റെ പാപഭാരത്തിൽ ഒട്ടും പങ്കുചേരാൻ എന്റെ കുടുംബത്തിന് സാധിച്ചില്ല.' സഅ്ദി റഹിമഹുള്ളാഹ് പാടുന്നു: 'നല്ലതും ചീത്തയുമായ കർമ്മങ്ങളുമായി എല്ലാവരും മണ്ണിലേക്ക് മടങ്ങേണ്ടവരാണ്. നന്മയുടെ വിത്ത് പാകിയവൻ ഭാഗ്യവാൻ. സ്വന്തം കൈകൊണ്ട് നന്മയുടെ വിഭവങ്ങൾ പരലോകത്തേക്ക് അയക്കുക. മറ്റാരും അത് ചെയ്തുതരില്ല. സൂര്യൻ അസ്തമിക്കാറായി, ആയുസ്സ് കുറഞ്ഞു വരുന്നു, എന്നിട്ടും മനുഷ്യൻ അശ്രദ്ധനായി

കഴിയുന്നു.' കഠിനഹൃദയരായവർ തങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളെ ചികിത്സിക്കാൻ മൂന്ന് കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യണം: ഒന്ന്, അറിവിന്റെയും ഉപദേശത്തിന്റെയും സദസ്സുകളിൽ പങ്കെടുത്ത് പാപങ്ങളിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുക (ഇഖ്ലാഅ് - إقلاع). രണ്ട്, ആസ്വാദനങ്ങളെ മുറിച്ചുകളയുന്ന മരണത്തെ (മൗത്ത് - موت) ധാരാളമായി ഓർക്കുക. മൂന്ന്, മരണാസന്നരായവരെ കാണുക. അവരുടെ അന്ത്യനിമിഷങ്ങളും പ്രയാസങ്ങളും കാണുമ്പോൾ മനസ്സിന്റെ ആസക്തികൾ ഇല്ലാതാവുകയും, അശ്രദ്ധ നീങ്ങുകയും ചെയ്യും. കഅ്ബുൽ അഹ്ബാർ റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിനോട് മരണത്തെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'അതൊരു മുള്ളുള്ള മരം മനുഷ്യന്റെ ഉള്ളിലേക്ക് കടത്തിവിട്ടതുപോലെയാണ്. ഓരോ മുള്ളും ഓരോ ഞരമ്പിലും തറയ്ക്കുന്നു. ശേഷം അതിശക്തനായ ഒരാൾ അത് വലിച്ചെടുക്കുമ്പോൾ ചിലത് മുറിഞ്ഞുപോകുന്നു, ചിലത് ബാക്കിയാകുന്നു.' നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'മരണവേദനയുടെ ഒരു ചെറിയ അംശം പോലും ആകാശഭൂമികളിലെ നിവാസികൾക്ക് അനുഭവപ്പെട്ടാൽ അവർ മുഴുവൻ മരിച്ചുപോകും.' ഖുർആനിലെ 'ജിബ്‌രീലിനോട് ശത്രുത പുലർത്തുന്നവർ...' എന്ന സൂക്തത്തിന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ, നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം മദീനയിൽ എത്തിയപ്പോൾ അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു സൂരിയ എന്ന ജൂതൻ വന്ന് ചില ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിച്ചു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അവയ്ക്ക് കൃത്യമായ മറുപടി നൽകി. ഒടുവിൽ അവൻ ചോദിച്ചു: 'ഏത് മലക്കാണ് താങ്കൾക്ക് വഹ്‌യ് കൊണ്ടുവരുന്നത്?' നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറഞ്ഞു: 'ജിബ്‌രീൽ (അലൈഹിസ്സലാം).' അപ്പോൾ അവൻ പറഞ്ഞു: 'അവൻ ഞങ്ങളുടെ ശത്രുവാണ്. അവൻ ശിക്ഷയുടെയും യുദ്ധത്തിന്റെയും മലക്കാണ്. ഞങ്ങളുടെ മിത്രം മീഖാഈൽ (അലൈഹിസ്സലാം) ആണ്, അദ്ദേഹം കാരുണ്യത്തിന്റെ മലക്കാണ്.'

അല്ലാഹുവിനോടും അവന്റെ മലക്കുകളോടും അവന്റെ ദൂതന്മാരോടും ജിബ്രീലിനോടും മീഖാഈലിനോടും ആരെങ്കിലും ശത്രുത പുലർത്തുന്നുവെങ്കിൽ, തീർച്ചയായും അല്ലാഹു സത്യനിഷേധികളുടെ ശത്രുവാണ്. നിശ്ചയമായും നാം നിനക്ക് വ്യക്തമായ തെളിവുകൾ *(آيات بينات)* ഇറക്കിത്തന്നിരിക്കുന്നു. ധിക്കാരികളായ ആളുകൾ അല്ലാതെ മറ്റാരും അവയെ നിഷേധിക്കുകയില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ മലക്കുകൾ അല്ലാഹുവിന്റെ അടിയാളന്മാരാണ്. ജിബ്രീൽ *(جبريل)* അലൈഹിസ്സലാം വഹ്യ് അഥവാ ദിവ്യസന്ദേശങ്ങൾ എത്തിക്കുന്നവനാണ്, മീഖാഈൽ *(ميكائيل)* അലൈഹിസ്സലാം മഴയെയും ഉപജീവനത്തെയും ഏൽപ്പിച്ചവനാണ്. ഇവരോടുള്ള ശത്രുത അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ശത്രുതയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ ഹൃദയത്തിന്റെ കണ്ണുകൾക്ക് പ്രകാശമേകുന്നവയാണ്, എന്നാൽ അഹങ്കാരത്താൽ അന്ധരായവർക്ക് അവയെ കാണാൻ കഴിയില്ല.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ ഇപ്രകാരം വിവരിക്കുന്നു: ബഖ്തനസർ (بخت نصر) എന്നൊരാൾ ജീവിച്ചിരുന്ന കാലത്ത്, അവൻ എപ്പോഴാണ് വിശുദ്ധ ഭവനം (ബൈത്തുൽ മുഖദ്ദസ്) തകർക്കുക എന്ന് ഞങ്ങൾക്ക് അറിവ് ലഭിച്ചു. ആ സമയം സമാഗതമായപ്പോൾ, ബനൂ ഇസ്രായേലിലെ ശക്തരായ ഒരാളെ അവനെ തടയാനായി ഞങ്ങൾ നിയോഗിച്ചു. അദ്ദേഹം ബാബിലോണിൽ ചെന്ന്, അന്ന് ദുർബലനായിരുന്ന ബഖ്തനസറിനെ കണ്ടെത്തി. അവനെ വധിക്കാൻ അദ്ദേഹം തുനിഞ്ഞപ്പോൾ ജിബ്രീൽ (جبريل) അലൈഹിസ്സലാം ഇടപെട്ടു. അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു: 'അവൻ നിങ്ങളുടെ നാശത്തിന് കാരണക്കാരനാകുമെന്ന് അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, നിങ്ങൾക്ക് അവനെ വധിക്കാൻ കഴിയില്ല. ഇനി അങ്ങനെയല്ലെങ്കിൽ, എന്ത് ന്യായത്തിനാണ് നിങ്ങൾ അവനെ കൊല്ലുന്നത്?' ഇത് കേട്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹം അവനെ വെറുതെ വിട്ടു. പിന്നീട് ബഖ്തനസർ വളരുകയും ശക്തി പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു. അവൻ വന്ന് ബൈത്തുൽ മുഖദ്ദസ് തകർക്കുകയും ഞങ്ങളെ വധിക്കുകയും ചെയ്തു. തുടർന്ന് ജിബ്രീൽ (جبريل) അലൈഹിസ്സലാമിനോട് പ്രവാചകത്വം ഞങ്ങളിൽ നിന്ന് മാറ്റി മറ്റുള്ളവരിലേക്ക് നൽകാൻ അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു. ഇതിനാലാണ് ഞങ്ങൾ ജിബ്രീലിനെ ശത്രുവായി കാണുന്നത്, മീഖാഈൽ (ميكائيـل) ജിബ്രീലിന്റെ ശത്രുവുമാണ് എന്ന് ജൂതന്മാർ വാദിച്ചു. അപ്പോൾ ഉമർ റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങൾ പറയുന്നത് സത്യമാണെങ്കിൽ, അവർ ശത്രുക്കളല്ല. മറിച്ച്, നിങ്ങൾ ഈന്തപ്പഴത്തേക്കാൾ (خمير) വലിയ അവിശ്വാസികളാണ്. അവരിൽ ഒരാളോട് ശത്രുത പുലർത്തുന്നവൻ മറ്റേയാളോടും ശത്രുത പുലർത്തുന്നവനാണ്. അവർ രണ്ടുപേരോടും ശത്രുതയുള്ളവൻ

അല്ലാഹുവിനോടും ശത്രുതയുള്ളവനാണ്.' ജിബ്‌രീലിനോട് ശത്രുത പുലർത്തുന്നവർക്ക് അത് പാടില്ലെന്നും, മറിച്ച് അദ്ദേഹത്തെ സ്നേഹിക്കുകയാണ് വേണ്ടതെന്നും ഖുർആൻ വ്യക്തമാക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പന പ്രകാരം ജിബ്‌രീൽ (جبريـــل) അലൈഹിസ്സലാം ഖുർആൻ നിന്റെ ഹൃദയത്തിലേക്ക് (على قلبك) ഇറക്കിത്തന്നു. ഇത് വഹ്‌യിന്റെ സ്വീകാര്യതയെയും ഗ്രഹണത്തെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളെ സത്യപ്പെടുത്തുന്നതും, മുൻവേദങ്ങളെ ശരിവെക്കുന്നതും, സത്യമാർഗത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നതുമായ ഈ ഗ്രന്ഥത്തെ അവർ സ്നേഹിക്കുകയാണ് വേണ്ടത്. അല്ലാഹുവിനോടും മലക്കുകളോടും റസൂലുകളോടും ജിബ്‌രീലിനോടും മീഖാഈലിനോടും ശത്രുത പുലർത്തുന്നവർ അല്ലാഹുവിന്റെ ശത്രുക്കളാണ്. ഇബ്നു സൂരിയ്യ എന്ന ജൂതൻ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോട് തെളിവ് ചോദിച്ചപ്പോൾ, അല്ലാഹു വ്യക്തമായ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ (آيــات بينــات) ഇറക്കി. സത്യത്തെ നിഷേധിക്കുന്നവർ മാത്രമാണ് ഇതിനെ തള്ളിക്കളയുന്നത്. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശം (നൂർ) അണയ്ക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നവർക്ക് അപമാനവും നാശവുമാണ് ഫലം. ഇരുട്ടിൽ ഒരു വിളക്കുമായി ഒരാൾ വരുമ്പോൾ, തന്റെ കുറവുകൾ പുറത്താകുമെന്ന് ഭയപ്പെടുന്നവർ മാത്രമാണ് ആ വെളിച്ചം അണയ്ക്കാൻ ശ്രമിക്കുക.

[سورة البقرة (2) : الآيات 100 إلى 101]

അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളെയും ഉടമ്പടികളെയും കുറിച്ച് ഖുർആൻ പരാമർശിക്കുമ്പോൾ*,* സത്യനിഷേധികളുടെ സ്വഭാവത്തെ അത് തുറന്നുകാട്ടുന്നു*.* *'*അവർ ഒരു ഉടമ്പടി ***(عقد)*** ഉണ്ടാക്കുമ്പോഴെല്ലാം*,* അവരിൽ ഒരു വിഭാഗം അത് വലിച്ചെറിയുന്നു*'* എന്ന് അല്ലാഹു പറയുന്നു*.* അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ ഉറച്ചുപോയ അവിശ്വാസവും കപടതയുമാണ് ഇതിന് കാരണം*.* സത്യം ഗ്രഹിക്കാനുള്ള കഴിവ് അവർക്ക് നഷ്ടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു*.* പിന്നീട് അല്ലാഹു പറയുന്നു*: '*അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്ന് അവർക്ക് ഒരു ദൂതൻ ***(رسول)*** വരികയും*,* അവരുടെ പക്കലുള്ള വേദഗ്രന്ഥത്തെ ശരിവെക്കുന്നവനായി അദ്ദേഹം നിലകൊള്ളുകയും ചെയ്തപ്പോൾ*,* വേദം നൽകപ്പെട്ടവരിൽ ഒരു വിഭാഗം അല്ലാഹുവിന്റെ വേദഗ്രന്ഥത്തെ തങ്ങളുടെ പുറകിലേക്ക് എറിഞ്ഞുകളഞ്ഞു*.'* ഇവിടെ വേദഗ്രന്ഥത്തെ പുറകിലേക്ക് എറിയുക എന്നത് അതിന്റെ കൽപ്പനകളെ അവഗണിക്കുകയും*,* അതിലെ സത്യത്തെ മനഃപൂർവ്വം വിസ്മരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിനെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്*.* അവർക്ക് സത്യം അറിയാമായിരുന്നിട്ടും*,* തങ്ങളുടെ അഹങ്കാരം നിമിത്തം അവർ അത് തള്ളിക്കളഞ്ഞു*.*

പ്രകാശമാനമായ ആ മെഴുകുതിരി ആ സദസ്സിൽ ആഗ്രഹിക്കുന്നില്ല, കാരണം അവരുടെ അപാകതകൾ ഇരുളടഞ്ഞ രാത്രിയിൽ മറഞ്ഞു കിടക്കട്ടെ എന്ന് അവർ

ആഗ്രഹിക്കുന്നു. എന്നാൽ പകൽ വെളിച്ചം പോലെ ആ രഹസ്യം വെളിപ്പെടുന്ന സമയം വന്നെത്തുമ്പോൾ, മറകൾ നീങ്ങി ആ അവസ്ഥ പ്രത്യക്ഷമാകും. 'അ' (أ) എന്നത് നിഷേധത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. 'അവർ തെളിവുകൾ സഹിതമുള്ള ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ നിഷേധിച്ചുവോ?' (أَكَفَرُوا بِآياتِ البينات) എന്നാണ് ഇതിന്റെ അർത്ഥം. അവ വളരെ വ്യക്തവുമാണ്. 'അവർ ഒരു ഉടമ്പടി ചെയ്തപ്പോഴെല്ലാം' (كُلَّما عاهَدُوا عَهْداً) എന്നതിൽ 'ഉടമ്പടി' എന്നത് ഊന്നൽ നൽകുന്ന പദമാണ്. 'അവരിൽ ഒരു വിഭാഗം അത് വലിച്ചെറിഞ്ഞു' (نَبَذَهُ فَرِيقٌ مِنْهُمْ) എന്നതിനർത്ഥം അവർ ആ ഉടമ്പടിയെ അവഗണിച്ചു എന്നാണ്. 'വിഭാഗം' (فريق) എന്നത് ചെറിയതോ വലിയതോ ആയ സംഘത്തെ കുറിക്കുന്നു. എന്നാൽ 'അവരിലധികപേരും വിശ്വസിക്കുന്നില്ല' (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لا يُؤْمِنُونَ) എന്നത്, ഉടമ്പടി ലംഘിച്ചവർ കുറച്ചുപേർ മാത്രമാണെന്ന ധാരണയെ തിരുത്തുന്നു. അവർക്ക് മതവുമായി യാതൊരു ബന്ധവുമില്ല. 'അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്ന്' (مِنْ عِنْدِ اللَّهِ) വന്ന, തങ്ങളുടെ പക്കലുള്ള തൗറാത്തിനെ ശരിവെക്കുന്ന പ്രവാചകനായ മുഹമ്മദ് സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അവർക്ക് വന്നപ്പോൾ, അവർ അല്ലാഹുവിന്റെ വേദത്തെ തങ്ങളുടെ മുതുകിന് പിന്നിലേക്ക് വലിച്ചെറിഞ്ഞു (نَبَذَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتابَ كِتابَ اللَّهِ وَراءَ ظُهُورِهِمْ). അതായത്, അവർ അതിനെ അവഗണിച്ചു. 'അവർ അറിയാത്തവരെപ്പോലെ' (كَأَنَّهُمْ لا يَعْلَمُونَ) എന്നത് അവരുടെ അജ്ഞതയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അറിവുണ്ടായിട്ടും പ്രവർത്തിക്കാത്ത പണ്ഡിതൻ അറിവില്ലാത്തവനെപ്പോലെയാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'നാവുകൊണ്ട് ഉപദേശിക്കുന്നവന്റെ വാക്കുകൾ പാഴായിപ്പോകുന്നു, ഹൃദയം കൊണ്ട് ഉപദേശിക്കുന്നവന്റെ വാക്കുകൾ ഹൃദയങ്ങളിൽ തറയ്ക്കുന്നു.' അതിനാൽ, ആത്മശുദ്ധീകരണത്തിലൂടെയും (تزكية النفس) ഹൃദയശുദ്ധീകരണത്തിലൂടെയും (تصفية القلب) സ്വന്തം അവസ്ഥയെ നന്നാക്കാത്തവൻ എത്ര വലിയ പണ്ഡിതനാണെങ്കിലും അവന് യാതൊരു പരിഗണനയുമില്ല.

[سورة البقرة (2) : الآيات 102 إلى 108]

സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ ***102*** മുതൽ ***108*** വരെയുള്ള സൂക്തങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന്റെ അഗാധമായ ജ്ഞാനത്തെയും മനുഷ്യന്റെ ആത്മീയ പരീക്ഷണങ്ങളെയും വരച്ചുകാട്ടുന്നു*.* സുലൈമാൻ നബി അലൈഹിസ്സലാം എന്ന പ്രവാചകന്റെ ഭരണകാലത്ത് ശൈത്താനിക ശക്തികൾ മന്ത്രവാദത്തിലൂടെ ***(سحر)*** ജനങ്ങളെ വഴിതെറ്റിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു*.* എന്നാൽ*,* അല്ലാഹുവിന്റെ അനുമതിയില്ലാതെ ആർക്കും ഒരു ദോഷവും ചെയ്യാൻ കഴിയില്ലെന്ന സത്യം ഇവിടെ വ്യക്തമാക്കുന്നു*.* ആത്മീയമായ ഉന്നതിക്ക് പകരം ഭൗതികമായ താൽക്കാലിക നേട്ടങ്ങൾക്കായി മന്ത്രവിദ്യയെ ആശ്രയിക്കുന്നത് ആത്മീയമായ നഷ്ടത്തിന് ***(خسران)*** കാരണമാകുന്നു*.* തുടർന്ന്*,* അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് മുസ്തഫ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അവർകൾക്ക് ലഭിച്ച ദിവ്യബോധനത്തെയും*,* സത്യവിശ്വാസികൾക്ക് അല്ലാഹു നൽകുന്ന മാർഗദർശനത്തെയും കുറിച്ച് ഖുർആൻ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു*.* വിശ്വാസികൾ അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളെ ആദരിക്കണമെന്നും*,* അവിശ്വാസികളുടെ കുതന്ത്രങ്ങളിൽ വീഴാതെ അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്തിൽ ***(فضل)*** വിശ്വസിക്കണമെന്നും ഈ സൂക്തങ്ങൾ ഉദ്ബോധിപ്പിക്കുന്നു*.*

ഒരാൾ പറഞ്ഞു: 'നീ ചില കാര്യങ്ങൾ ഗ്രഹിച്ചു, എന്നാൽ പലതും നിനക്ക് അജ്ഞാതമായിപ്പോയി.' നസീറുദ്ദീൻ ത്വൂസി (റഹിമഹുല്ലാഹ്) അല്ലാഹുവിന്റെ ഒരു വലിയ്യിനെ സന്ദർശിക്കാൻ ചെന്നു. 'ഇദ്ദേഹം ലോകപ്രശസ്ത പണ്ഡിതനായ നസീറുദ്ദീൻ ത്വൂസിയാണ്' എന്ന് ആ വലിയ്യിനോട് പറയപ്പെട്ടു. 'അദ്ദേഹത്തിന്റെ പൂർണ്ണത എന്താണ്?' എന്ന് വലിയ്യ് ചോദിച്ചു. 'ജ്യോതിശാസ്ത്രത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന് തുല്യനായി ആരുമില്ല' എന്ന് മറുപടി ലഭിച്ചു. അപ്പോൾ വലിയ്യ് പറഞ്ഞു: 'ഒരു വെള്ള കഴുതയ്ക്ക് അദ്ദേഹത്തേക്കാൾ അറിവുണ്ട്.' ഇത് കേട്ട ത്വൂസി കോപിച്ച് എഴുന്നേറ്റ് പോയി. അന്ന് രാത്രി അദ്ദേഹം ഒരു തിരികല്ല് (മില്ല്) പ്രവർത്തിക്കുന്ന വീടിന്റെ വാതിൽക്കൽ അഭയം തേടി. അവിടുത്തെ തൊഴിലാളി പറഞ്ഞു: 'അകത്തേക്ക് വരൂ, ഇന്ന് രാത്രി വലിയ മഴയുണ്ടാകും, വാതിൽ അടച്ചില്ലെങ്കിൽ വെള്ളപ്പൊക്കം അതിനെ കൊണ്ടുപോകും.' ത്വൂസി ആ തൊഴിലാളിയോട് അത് എങ്ങനെ അറിഞ്ഞു എന്ന് ചോദിച്ചു. തൊഴിലാളി പറഞ്ഞു: 'എനിക്കൊരു വെള്ള കഴുതയുണ്ട്. അത് തന്റെ വാല് ആകാശത്തേക്ക് മൂന്ന് തവണ ചലിപ്പിച്ചാൽ മഴ പെയ്യുകയില്ല, ഭൂമിയിലേക്ക് ചലിപ്പിച്ചാൽ മഴ പെയ്യും.' ഇത് കേട്ട ത്വൂസി തന്റെ അറിവിന്റെ പരിമിതി തിരിച്ചറിയുകയും, ആ വലിയ്യ് പറഞ്ഞത് സത്യമാണെന്ന് ബോധ്യപ്പെടുകയും, തന്റെ കോപം അലിഞ്ഞുപോവുകയും ചെയ്തു. ഇബ്നു സീനയോട് ഒരു വലിയ്യ് ചോദിച്ചു: 'നിന്റെ ആയുസ്സ് മുഴുവൻ തർക്കശാസ്ത്രത്തിലും ബുദ്ധിപരമായ വിജ്ഞാനങ്ങളിലും നീ

ചെലവഴിച്ച, നീ ഏത് പദവിയിൽ എത്തി?' അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'ദിവസത്തിലെ ഒരു നിമിഷം ഇരുമ്പ് മാവ് പോലെ മൃദുവാകുന്നതായി ഞാൻ കണ്ടെത്തിയിട്ടുണ്ട്.' വലിയ്യ് പറഞ്ഞു: 'ആ സമയം എനിക്ക് കാണിച്ചുതരിക.' ആ സമയം വന്നപ്പോൾ ഇബ്നു സീന അത് അറിയിച്ചു. വലിയ്യ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൈപിടിച്ച് ഇരുമ്പിൽ വെച്ചു, അപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിരൽ അതിലൂടെ തുളച്ചുകയറി. ആ സമയം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ വലിയ്യ് ചോദിച്ചു: 'ഇപ്പോഴും നിനക്ക് അത് ചെയ്യാൻ കഴിയുമോ?' അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'ഇല്ല, അത് ആ പ്രത്യേക സമയത്തിന്റെ മാത്രം സവിശേഷതയാണ്.' അപ്പോൾ വലിയ്യ് പറഞ്ഞു: 'ബുദ്ധിമാനായവൻ നശ്വരമായ കാര്യങ്ങളിൽ തന്റെ ആയുസ്സ് പാഴാക്കരുത്.' ഇബ്നു സീന ബുദ്ധിയെ മാത്രം ആശ്രയിച്ച് സത്യത്തിലെത്താൻ ശ്രമിച്ചതുപോലെ, ജൂതന്മാരും അല്ലാഹുവിന്റെ സഹായം കൈവിട്ട്, മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയെ പിൻപറ്റുന്നതിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിന്നു. അവർ സ്വന്തം ബുദ്ധിയെ മാത്രം ആശ്രയിച്ചപ്പോൾ വഴിപിഴക്കുകയും നഷ്ടത്തിലാവുകയും അജ്ഞതയുടെയും അവിശ്വാസത്തിന്റെയും അന്ധകാരത്തിൽ അകപ്പെട്ടുകയും ചെയ്തു. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'സുലൈമാൻ നബി അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ ഭരണകാലത്ത് പിശാചുക്കൾ ഓതിനടന്ന കാര്യങ്ങളെ അവർ പിൻപറ്റി.' അതായത്, ജൂതന്മാർ അല്ലാഹുവിന്റെ വേദത്തെ പുറംതള്ളുകയും, പിശാചുക്കൾ (ജിന്നുകളിലെ ധിക്കാരികൾ) ഓതിനടന്നിരുന്ന മന്ത്രവാദ ഗ്രന്ഥങ്ങളെ അവർ പിന്തുടരുകയും ചെയ്തു. സുലൈമാൻ നബി അലൈഹിസ്സലാം ജിന്നുകളെയും മനുഷ്യരെയും പക്ഷികളെയും നിയന്ത്രിച്ചിരുന്നത് ഈ മന്ത്രങ്ങൾ കൊണ്ടായിരുന്നു എന്ന് പിശാചുക്കൾ നുണ പ്രചരിപ്പിച്ചു. അങ്ങനെ ജൂതന്മാർക്കിടയിൽ മന്ത്രവാദം വ്യാപിച്ചു.

അല്ലാഹു സുലൈമാൻ അലൈഹിസ്സലാമിനെ ആ ആരോപണങ്ങളിൽ നിന്ന് പരിശുദ്ധനാക്കി. 'സുലൈമാൻ അലൈഹിസ്സലാം മന്ത്രവാദം ചെയ്തിട്ടില്ല, അദ്ദേഹം സത്യനിഷേധിയായിട്ടില്ല' എന്ന് അല്ലാഹു വ്യക്തമാക്കുന്നു. മന്ത്രവാദം ചെയ്യുന്നവൻ സത്യനിഷേധിയാകുന്നു (كافر). സുലൈമാൻ അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ പരിശുദ്ധിയെ ഊന്നിപ്പറയാനാണ് അല്ലാഹു ഇങ്ങനെ പ്രസ്താവിച്ചത്. മറിച്ച്, പിശാചുക്കളാണ് മന്ത്രവാദം പഠിപ്പിക്കുകയും പ്രചരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ട് സത്യനിഷേധികളായത്. അല്ലാഹു മലക്കുകളായ ഹാറൂത്ത്, മാറൂത്ത് എന്നിവർക്ക് നൽകിയ വിദ്യയെ പിശാചുക്കൾ ദുരുപയോഗം ചെയ്തു. ഈ വിദ്യ പഠിപ്പിക്കപ്പെട്ടത് മനുഷ്യരെ പരീക്ഷിക്കാനായിരുന്നു. ആരെങ്കിലും അത് പഠിച്ച് ദുരുപയോഗം ചെയ്താൽ അവൻ സത്യനിഷേധിയാകുന്നു. എന്നാൽ, തിന്മയെ തിരിച്ചറിയാനും അതിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കാനും വേണ്ടി അത് പഠിക്കുന്നവന് അത് ദോഷകരമല്ല. 'തിന്മയെ ഞാൻ അറിഞ്ഞത് അത് ചെയ്യാനല്ല, മറിച്ച് അതിൽ നിന്ന് അകന്നുനിൽക്കാനാണ്' എന്ന ചൊല്ല് പോലെയാണിത്. ഹാറൂത്ത്, മാറൂത്ത് എന്നിവരെക്കുറിച്ചുള്ള കഥകളിൽ, അവർ മദ്യപിച്ചുവെന്നും വ്യഭിചരിച്ചുവെന്നും മറ്റുമുള്ള പ്രചാരണങ്ങൾ ജൂതന്മാരുടെ

കെട്ടുകഥകളാണ്. അവയ്ക്ക് യാതൊരു അടിസ്ഥാനവുമില്ല. ബുദ്ധിപരമായോ മതപരമായോ അവ അംഗീകരിക്കാൻ കഴിയില്ല. ചില പണ്ഡിതന്മാർ ഇതിനെ ഒരു രൂപകമായി (رمـز) കാണുന്നു; അതായത്, 'മലക്കുകൾ' എന്നത് പ്രായോഗിക ബുദ്ധിയെയും സൈദ്ധാന്തിക ബുദ്ധിയെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. എന്നാൽ, ഈ വിഷയത്തിൽ ആധികാരികമായ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ പരിശോധിച്ചാൽ, മലക്കുകൾ അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾക്ക് വിരുദ്ധമായി പ്രവർത്തിക്കില്ലെന്ന് വ്യക്തമാണ്. അവർ അല്ലാഹുവിനെ സ്തുതിക്കുന്നവരും കൽപ്പനകൾ അനുസരിക്കുന്നവരുമാണ്. അവരുടെ സ്വഭാവം തന്നെ അനുസരണയാണ്. അതിനാൽ, അവർ പാപം ചെയ്തുവെന്ന വാദം അസംബന്ധമാണ്.

ഈ വിഷയത്തിൽ സംശയങ്ങൾ പൂർണ്ണമായും നീക്കുന്ന വിശദീകരണം ഇതാണ്: ഇദ്‌രീസ് അലൈഹിസ്സലാം കാലഘട്ടത്തിൽ ആദം സന്തതികളുടെ കുറഞ്ഞ കർമ്മങ്ങളെയും അധികമായ പാപങ്ങളെയും മലക്കുകൾ പരിഹസിച്ചപ്പോൾ, അല്ലാഹു അവരോട് ചോദിച്ചു: 'നിങ്ങളെ ഞാൻ ഭൂമിയിലേക്ക് ഇറക്കുകയും, അവരിൽ ഞാൻ നിക്ഷേപിച്ചതുപോലെയുള്ള വികാരങ്ങൾ നിങ്ങളിൽ നിക്ഷേപിക്കുകയും ചെയ്താൽ, അവർ ചെയ്തതുപോലെ നിങ്ങളും ചെയ്യുമായിരുന്നു.' അപ്പോൾ മലക്കുകൾ പറഞ്ഞു: 'ഞങ്ങളുടെ റബ്ബേ, നീ പരിശുദ്ധനാണ്! നിന്നോട് പാപം ചെയ്യാൻ ഞങ്ങൾക്ക് സാധ്യമല്ല.' അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു: 'നിങ്ങളിൽ ഏറ്റവും ഉത്തമരായ രണ്ട് മലക്കുകളെ തിരഞ്ഞെടുക്കുക, അവരെ ഞാൻ ഭൂമിയിലേക്ക് ഇറക്കാം.' അങ്ങനെ അവർ ഹാറൂത്ത്, മാറൂത്ത് എന്നീ മലക്കുകളെ തിരഞ്ഞെടുത്തു. അവർ മലക്കുകളിൽ വെച്ച് ഏറ്റവും സ്വാലിഹീങ്ങളും (أصلـح) ആരാധനയിൽ മുഴുകിയവരുമായിരുന്നു. മനുഷ്യസഹജമായ പ്രകൃതിയോടെ (تركيـب بشـرى) അവർ ഭൂമിയിലേക്ക് ഇറക്കപ്പെട്ടു. തുടർന്ന് അവർ സംഭവിച്ച കാര്യങ്ങൾ ചെയ്തു. മലക്കുകൾ ഭൂമിയിലേക്ക് ഇറങ്ങുന്നത് മാത്രം പാപത്തിന് കാരണമാകുന്നില്ല എന്നത് വ്യക്തമാണ്. ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാം തുടങ്ങിയവർ ഭൂമിയിലേക്ക് വരാറുണ്ടല്ലോ. ഇബ്‌ലീസ് മലക്കുകളിൽ പെട്ടവനായിരുന്നുവെന്നും, പിന്നീട് അവന്റെ പദവി നഷ്ടപ്പെട്ടപ്പോൾ അവനിൽ വികാരങ്ങൾ ഉണ്ടായതാണെന്നും ഒരു അഭിപ്രായമുണ്ട്. അതുപോലെ ഹാറൂത്ത്, മാറൂത്ത് എന്നിവർ ഭൂമിയിൽ ഇറങ്ങിയപ്പോൾ മനുഷ്യപ്രകൃതിയുടെ സ്വാധീനം മൂലം അവരിൽ വികാരങ്ങൾ ഉദയം ചെയ്തു എന്നത് അസാധ്യമല്ല. 'ആകാമുൽ മർജാൻ' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറയുന്നത്, അല്ലാഹു മലക്കുകളെയും ജിന്നുകളെയും മനുഷ്യരെയും രൂപത്തിലും സ്വഭാവത്തിലും വ്യത്യസ്തരാക്കിയിരിക്കുന്നു എന്നാണ്. ഒരു മലക്കിനെ അല്ലാഹു മനുഷ്യരൂപത്തിലാക്കിയാൽ അവൻ മലക്ക് എന്ന പദവിയിൽ നിന്ന് പുറത്തുപോകുന്നു. ഇബ്‌ലീസിനെ മനുഷ്യരൂപത്തിലാക്കിയാലും അവൻ പിശാച് എന്ന പദവിയിൽ നിന്ന് പുറത്തുപോകുന്നു. ഇദ്‌രീസ് അലൈഹിസ്സലാം അവർക്ക് വേണ്ടി ശുപാർശ ചെയ്തപ്പോൾ, ദുനിയാവിലെ ശിക്ഷയോ ആഖിറത്തിലെ ശിക്ഷയോ തിരഞ്ഞെടുക്കാൻ

അവർക്ക് അവസരം നൽകപ്പെട്ടു. അവർ ദുനിയാവിലെ ശിക്ഷ തിരഞ്ഞെടുത്തു, കാരണം അത് ആഖിറത്തിലെ ശിക്ഷയേക്കാൾ ലഘുവാണ്. അവർ ബാബിലോണിലെ ഒരു കിണറ്റിൽ അന്ത്യനാൾ വരെ തലകീഴായി തൂക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. മുജാഹിദ് റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: ആ കിണർ തീ കൊണ്ട് നിറയ്ക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അവർ അതിൽ കിടക്കുന്നു. ചിലർ പറയുന്നു, അവർ കാലുകളിൽ തൂക്കപ്പെട്ടിരിക്കുകയാണ്, അവരുടെ നാവുകൾക്കും വെള്ളത്തിനും ഇടയിൽ നാല് വിരലിന്റെ അകലം മാത്രമേയുള്ളൂ, ദാഹം കൊണ്ട് അവർ ശിക്ഷിക്കപ്പെടുന്നു. പ്രശസ്തരായ ശൈഖ് ഇഫ്താദ അഫന്ദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: മൃഗങ്ങളുടെ കൊഴുപ്പിൽ നിന്ന് നിർമ്മിക്കുന്ന മെഴുകുതിരിയുടെ മണം മലക്കുകൾക്ക് അസഹ്യമാണ്. ഹാറൂത്ത്, മാറൂത്ത് എന്നിവർ ആ മണം കൊണ്ട് ശിക്ഷിക്കപ്പെടുന്നു എന്ന് പറയപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ തേനീച്ച മെഴുകിന്റെ മണം സുഗന്ധമുള്ളതാണ്. റസൂലുള്ളാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ദുനിയാവിനെ സൂക്ഷിക്കുക, എന്റെ ആത്മാവ് ആരുടെ കൈകളിലാണോ അവനാണ് സത്യം, അത് ഹാറൂത്ത്, മാറൂത്ത് എന്നിവരേക്കാൾ വലിയ മന്ത്രവാദിയാണ്.' പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു: ദുനിയാവ് അവരേക്കാൾ വലിയ മന്ത്രവാദിയാകാൻ കാരണം, അത് നിന്നെ അതിലേക്ക് ആകൃഷ്ടനാക്കുകയും, അതിനായി മത്സരിക്കാനും ശേഖരിക്കാനും പ്രേരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അങ്ങനെ അത് നിന്നെ അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അനുസരണയിൽ നിന്നും, സത്യത്തെ ദർശിക്കുന്നതിൽ നിന്നും തടയുന്നു. ദുനിയാവിന്റെ മന്ത്രവാദം എന്നത് അതിനോടുള്ള പ്രണയവും, അതിന്റെ സുഖഭോഗങ്ങളിലുള്ള ആനന്ദവുമാണ്. റസൂലുള്ളാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ഒരു വസ്തുവിനോടുള്ള നിന്റെ പ്രണയം നിന്നെ അന്ധനും ബധിരനുമാക്കുന്നു.' അതായത്, അമിതമായ പ്രണയം സത്യത്തിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് നിന്നെ അന്ധനാക്കുകയും, സത്യം കേൾക്കുന്നതിൽ നിന്ന് ബധിരനാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ കഥയിൽ ഒരു വലിയ പാഠമുണ്ട്: അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്തിലും കാരുണ്യത്തിലുമല്ലാതെ മറ്റൊന്നിലും ആശ്രയിക്കാൻ പാടില്ല. കാരണം, പാപങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള സംരക്ഷണം (عصمة) അല്ലാഹുവിന്റെ കാവലിന്റെ ഫലമാണ്. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'ഹാറൂത്തിനെയും മാറൂത്തിനെയും പോലെ, അവർ തങ്ങളുടെ പരിശുദ്ധിയിൽ അഹങ്കരിച്ചു. സിംഹത്തെപ്പോലെ കരുത്തുള്ളവനാണെന്ന് കരുതിയാൽ, ആട്ടിൻകുട്ടിക്ക് സിംഹത്തെ നേരിടാൻ കഴിയുമോ? ആട്ടിൻകുട്ടിക്ക് കൊമ്പുണ്ടെങ്കിലും, സിംഹം അതിനെ കീറിമുറിക്കും.'

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിലെ ഈ ഭാഗം മാന്ത്രികവിദ്യയുടെ (سحر) യാഥാർത്ഥ്യത്തെയും അത് പഠിപ്പിക്കുന്ന മലക്കുകളുടെ പരീക്ഷണത്തെയും കുറിച്ച് വിവരിക്കുന്നു. 'അവർ രണ്ടുപേരും (ഹാരൂത്ത്, മാറൂത്ത്) ആർക്കും അത് പഠിപ്പിച്ചു കൊടുത്തിരുന്നില്ല' എന്ന ഖുർആനിക വചനത്തിന് വ്യാഖ്യാനമായി, അവർ ആദ്യം തന്നെ ആളുകളെ ഉപദേശിക്കുകയും, ഇതിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നത് കുഫ്റാണെന്ന്

മുന്നറിയിപ്പ് നൽകുകയും ചെയ്തിരുന്നു എന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നു. 'ഞങ്ങൾ ഒരു പരീക്ഷണം (فتنة) മാത്രമാണ്' എന്ന് അവർ ആവർത്തിച്ച് പറഞ്ഞിരുന്നു. സ്വർണ്ണത്തെ തീയിലിട്ട് ശുദ്ധമാണോ എന്ന് പരിശോധിക്കുന്നത് പോലെ, അല്ലാഹു തന്റെ അടിമകളെ പരീക്ഷിക്കുന്ന ഒരു മാർഗ്ഗമാണിത്. ഒരാൾ ആ മാന്ത്രികവിദ്യ പഠിക്കുകയും അത് സത്യമാണെന്ന് വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്താൽ അവൻ അവിശ്വാസിയായി (كفر) മാറുന്നു. എന്നാൽ, അതിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുകയോ, തിന്മയെ തിരിച്ചറിയാൻ വേണ്ടി മാത്രം അത് മനസ്സിലാക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവർ വിശ്വാസത്തിൽ (إيمان) ഉറച്ചുനിൽക്കുന്നു. ഭാര്യാഭർത്താക്കന്മാർക്കിടയിൽ ഭിന്നതയുണ്ടാക്കാൻ മാന്ത്രികവിദ്യ ഉപയോഗിക്കാമെങ്കിലും, അല്ലാഹുവിന്റെ അനുമതി (إذن الله) കൂടാതെ ആർക്കും ഒരു ദോഷവും ചെയ്യാൻ കഴിയില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിപ്രകാരമല്ലാതെ പ്രപഞ്ചത്തിൽ ഒന്നും സംഭവിക്കുന്നില്ല. മാന്ത്രികൻ മാന്ത്രികവിദ്യ പ്രയോഗിക്കുമ്പോൾ, അല്ലാഹു തന്റെ പരീക്ഷണത്തിന്റെ ഭാഗമായി ചില ഫലങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ ഇച്ഛയില്ലാതെ മാന്ത്രികവിദ്യക്ക് സ്വയം ഒരു സ്വാധീനവുമില്ല.

ഇത് ശാരീരികമായ വേദനകളും കഠിനമായ രോഗങ്ങളും വരുത്തിവെക്കുന്നതിലൂടെയാണ് സംഭവിക്കുന്നത്. ഇതെല്ലാം ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ കൊണ്ട് അനുഭവവേദ്യവും നേരിട്ട് കാണാവുന്നതുമാണ്. ഇതിനെ നിഷേധിക്കുന്നത് സത്യത്തെ കണ്ണടച്ച് ഇരുട്ടാക്കലാണ്. ഇതിന്റെ വിശദാംശങ്ങളും യഥാർത്ഥ അവസ്ഥയും അറിയണമെന്നുണ്ടെങ്കിൽ, നാം വിവരിക്കുന്ന ഈ വചനങ്ങൾ ശ്രദ്ധിക്കുക: ദുഷ്ടവും മലിനവുമായ ഒരു ആത്മാവിൽ നിന്ന്, പ്രത്യേകമായ ചില കർമ്മങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കുന്നതിലൂടെ അസാധാരണമായ കാര്യങ്ങൾ വെളിപ്പെടുത്തുന്നതിനെയാണ് മന്ത്രവിദ്യ (سحر) എന്ന് പറയുന്നത്. ഇതിൽ പഠനവും അധ്യാപനവും ഉൾപ്പെടുന്നു. ഈ രണ്ട് കാരണങ്ങളാൽ ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തമായ അത്ഭുതങ്ങളിൽ (معجزة) നിന്നും, ഔലിയാക്കളുടെ സിദ്ധികളിൽ (كرامة) നിന്നും വേറിട്ടുനിൽക്കുന്നു. മന്ത്രവിദ്യയുടെ യാഥാർത്ഥ്യത്തെക്കുറിച്ച് പണ്ഡിതന്മാർക്കിടയിൽ അഭിപ്രായവ്യത്യാസമുണ്ട്. ഭൂരിഭാഗം പണ്ഡിതന്മാരും ഇത് ബാഹ്യലോകത്ത് സംഭവിക്കുന്ന ഒരു യാഥാർത്ഥ്യമാണെന്ന് അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ മുഅ്തസില വിഭാഗം പറയുന്നത് ഇതിന് ബാഹ്യലോകത്ത് യാതൊരു നിലനിൽപ്പുമില്ലെന്നും, ഇത് വെറും കൺകെട്ടും (تمويه) ഭ്രമാത്മകമായ കാഴ്ചയുമാണെന്നുമാണ്. കയറുകളെ പാമ്പുകളായി കാണുന്നത് കൈവേഗത കൊണ്ടോ തന്ത്രങ്ങൾ മറച്ചുവെക്കുന്നത് കൊണ്ടോ സംഭവിക്കുന്ന മായാജാലം (شعوذة) പോലെയാണിതെന്ന് അവർ വാദിക്കുന്നു. ഇതിനായി അവർ 'അവരുടെ മന്ത്രവിദ്യയാൽ അത് സഞ്ചരിക്കുന്നതായി അവർക്ക് തോന്നി' (يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَى) എന്ന ഖുർആൻ വചനത്തെ തെളിവായി സ്വീകരിക്കുന്നു. എന്നാൽ നമ്മുടെ പക്ഷത്ത് രണ്ട് വാദങ്ങളുണ്ട്. ഒന്ന്, ഇതിന്റെ

സാധ്യതയെക്കുറിച്ചാണ്. രണ്ട്, ഇത് സംഭവിക്കുന്നു എന്നതിനെക്കുറിച്ചാണ്. സാധ്യതയെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം, അല്ലാഹുവിന്റെ കഴിവ് സർവ്വവ്യാപിയാണ്; അവനാണ് സ്രഷ്ടാവ്. മന്ത്രവാദി കേവലം ഒരു പ്രവർത്തിക്കുന്നവൻ (فاعل) മാത്രമാണ്. രണ്ടാമത്തെ വാദത്തിന് തെളിവ് ഖുർആനിലെ ഈ വചനമാണ്: 'അവരിൽ നിന്ന് അവർ ഭാര്യാഭർത്താക്കന്മാർക്കിടയിൽ ഭിന്നതയുണ്ടാക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ പഠിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ അനുമതിയില്ലാതെ അവർക്ക് ആർക്കും ഒരു ദ്രോഹവും ചെയ്യാൻ കഴിയില്ല.' ഇത് മന്ത്രവിദ്യ വെറും ഭ്രമമല്ല, മറിച്ച് ഒരു യാഥാർത്ഥ്യമാണെന്നും, എന്നാൽ അതിനെല്ലാം പിന്നിൽ അല്ലാഹു മാത്രമാണ് സ്രഷ്ടാവെന്നും വ്യക്തമാക്കുന്നു. കൈവേഗതയും യന്ത്രങ്ങളുടെ സഹായവും കൊണ്ട് കാണിക്കുന്ന അത്ഭുതങ്ങളെ മന്ത്രവിദ്യ എന്ന് വിളിക്കുന്നത് ആലങ്കാരികമാണ്. മന്ത്രവിദ്യയുടെ യഥാർത്ഥ അർത്ഥം സൂക്ഷ്മമായ മാർഗ്ഗങ്ങളിലൂടെയും മറഞ്ഞിരിക്കുന്ന കാരണങ്ങളിലൂടെയും സംഭവിക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ എന്നാണ്. അതിനാൽ 'ഹലാലായ മന്ത്രം' (سحر حلال) എന്ന പ്രയോഗം നിലവിലുണ്ട്. മന്ത്രവിദ്യയിൽ ഏർപ്പെടുന്നവരിൽ അധികവും സ്ത്രീകളാണ്, പ്രത്യേകിച്ച് ആർത്തവകാലത്ത്. ദുഷ്ടാത്മാക്കൾ പലപ്പോഴും ദുർബലമായ പ്രകൃതമുള്ളവരെയും അധമമായ മനസ്സിനെയും വേഗത്തിൽ സ്വാധീനിക്കുന്നു. മനുഷ്യൻ തന്റെ മനസ്സിനെയോ സ്വഭാവത്തെയോ നശിപ്പിച്ചാൽ, തനിക്ക് ദോഷകരമായ കാര്യങ്ങളിൽ അവൻ ആനന്ദം കണ്ടെത്തുകയും, അത് അവന്റെ ബുദ്ധിയെയും ദീനിനെയും ശരീരത്തെയും സമ്പത്തിനെയും നശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പിശാച് ദുഷ്ടനാണ്. മന്ത്രവാദികൾ കുഫ്റും ശിർക്കും കലർന്ന കാര്യങ്ങൾ ചെയ്ത് പിശാചിനെ തൃപ്തിപ്പെടുത്തുമ്പോൾ, അത് പിശാചിന് നൽകുന്ന കൈക്കൂലി പോലെയാകുന്നു. തൽഫലമായി പിശാചുക്കൾ അവരുടെ ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റിക്കൊടുക്കുന്നു. ഇതിനായി അവർ ഖുർആൻ വചനങ്ങൾ അശുദ്ധമായ വസ്തുക്കളിലും രക്തത്തിലും എഴുതുകയും, മൃഗങ്ങളെ ബലി നൽകുകയും, നമസ്കാരവും നോമ്പും ഉപേക്ഷിക്കുകയും, രക്തം ചിന്തുകയും, നിഷിദ്ധമായ വിവാഹബന്ധങ്ങളിൽ ഏർപ്പെടുകയും, വിശുദ്ധ ഖുർആൻ അശുദ്ധമായ സ്ഥലങ്ങളിൽ എറിയുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇങ്ങനെയുള്ള പാപങ്ങൾ ചെയ്യുമ്പോൾ പിശാചുക്കൾ അവരെ സഹായിക്കുന്നു. ചിലപ്പോൾ വെള്ളം വറ്റിച്ചും, ചിലപ്പോൾ വായുവിലൂടെ പറത്തിയും, ചിലപ്പോൾ ആളുകളുടെ സമ്പത്ത് മോഷ്ടിച്ചും അവർ സഹായിക്കുന്നു. പിശാചുക്കൾ മന്ത്രവാദിയുടെ രൂപത്തിൽ അറഫയിൽ നിൽക്കുന്നത് കണ്ട്, അവൻ വലിയ പുണ്യവാനാണെന്ന് ആളുകൾ തെറ്റിദ്ധരിക്കാറുണ്ട്. ഇത് പിശാചിന്റെ വഞ്ചനയാണ്. അല്ലാഹുവിനെ ആരാധിക്കേണ്ടത് അവൻ കൽപ്പിച്ച മാർഗ്ഗത്തിലൂടെ മാത്രമാണ്. ഇവർ ചെയ്യുന്നത് ആരാധനയല്ല, മറിച്ച് നിഷിദ്ധമായ കാര്യങ്ങളാണ്. ഇത്തരം തെറ്റായ മാർഗ്ഗങ്ങൾ സ്വീകരിക്കുന്നവർക്ക് ചിലപ്പോൾ പിശാചുക്കളുടെ സഹായത്തോടെ അസാധാരണമായ കാര്യങ്ങൾ കാണാൻ സാധിച്ചേക്കാം. അവർ അശുദ്ധമായ സ്ഥലങ്ങളിൽ (ഹമ്മാമുകൾ,

മാലിന്യക്കൂമ്പാരങ്ങൾ) തങ്ങുന്നു, കാരണം പിശാചുക്കൾ അവിടെയാണ് ഇറങ്ങിവരുന്നത്.

മന്ത്രവാദത്തെക്കുറിച്ചും (സഹർ) അതിന്റെ വിധിവിപര്യയങ്ങളെക്കുറിച്ചും റൂഹുൽ ബയാൻ വിശദീകരിക്കുന്നു. പണ്ഡിതന്മാർ വ്യക്തമാക്കുന്നത്, മന്ത്രവാദത്തിൽ വിശ്വാസത്തിന്റെ (ഈമാൻ) അടിസ്ഥാനങ്ങളെ ഹനിക്കുന്ന വാക്കുകളോ പ്രവൃത്തികളോ ഉണ്ടെങ്കിൽ അത് അവിശ്വാസമാണ് (കുഫ്ർ). അല്ലാത്തപക്ഷം അത് കുഫ്റല്ല. എന്നാൽ, അർത്ഥം ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിയാത്ത ഭാഷയിലുള്ള മന്ത്രങ്ങളും (റുഖ്യ) തകിടുകളും (ത്വിലാസം) സൂക്ഷിക്കണം; കാരണം അവയിൽ പലതും ജിന്നുകളെ ആരാധിക്കുന്നതിലേക്കോ അവയെ മഹത്വപ്പെടുത്തുന്നതിലേക്കോ നയിച്ചേക്കാം. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ശിർക്കില്ലാത്ത മന്ത്രങ്ങൾക്ക് അനുവാദം നൽകിയിട്ടുണ്ട്. ഖുർആനിലെ വചനങ്ങളും അല്ലാഹുവിന്റെ നാമങ്ങളും മഷി ഉപയോഗിച്ച് എഴുതി വെള്ളത്തിൽ കലക്കി കുടിക്കുന്നതോ, രോഗിക്ക് കെട്ടുന്നതോ അനുവദനീയമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ നാമങ്ങൾക്ക് പിശാചുക്കളെ അടിച്ചമർത്താനുള്ള പ്രത്യേക കഴിവുണ്ട്. സത്യവിശ്വാസികളായ ഔലിയാക്കളുടെ ശ്വാസത്തിന് അത്ഭുതകരമായ സ്വാധീനമുണ്ട്; കാരണം അവർ ഇച്ഛകളെ (ശഹവാത്ത്) വെടിഞ്ഞ് ശരീഅത്തിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ആരാധനകളിൽ മുഴുകിയവരാണ്. അവർക്ക് 'ആകാശഭൂമികളിലുള്ളതിനെയെല്ലാം അവൻ നിങ്ങൾക്ക് വിധേയമാക്കിത്തന്നു' (സഖ്ഖറ ലകും മാ ഫിസ്സമാവാത്തി വമാ ഫിൽ അർദ്) എന്ന വചനത്തിന്റെ രഹസ്യം വെളിപ്പെടുന്നു. സുലൈമാൻ അലൈഹിസ്സലാം ജിന്നുകളെ കീഴ്പ്പെടുത്തിയത് പോലെ, അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹത്താൽ ഔലിയാക്കൾക്ക് ജിന്നുകളെ നിയന്ത്രിക്കാൻ സാധിക്കും. മന്ത്രവാദിയുടെ വിധി, അവൻ ഭൂമിയിൽ നാശമുണ്ടാക്കുന്നവനാണെങ്കിൽ വധശിക്ഷയാണ്. എന്നാൽ, മന്ത്രവാദി പിടിക്കപ്പെടുന്നതിന് മുൻപ് തൗബ ചെയ്താൽ അത് സ്വീകരിക്കപ്പെടും. എന്നാൽ പിടിക്കപ്പെട്ട ശേഷം തൗബ ചെയ്താൽ അത് സ്വീകരിക്കപ്പെടില്ല. ജ്യോതിഷം പഠിക്കുന്നത് ഹറാമാണ്, ഖിബ്‌ലയും സമയവും അറിയാൻ ആവശ്യമുള്ളതൊഴികെ. തത്ത്വചിന്ത (ഫൽസഫ) പോലുള്ള വിജ്ഞാനങ്ങൾ വഴിപിഴവിലേക്ക് നയിക്കാൻ സാധ്യതയുള്ളതിനാൽ അവ പഠിക്കുന്നതും അത്തരം പുസ്തകങ്ങൾ സൂക്ഷിക്കുന്നതും ഒഴിവാക്കേണ്ടതാണ്.

അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്നുള്ള പ്രതിഫലം *(ثواب)* ലഭിക്കണമെങ്കിൽ, സത്യവിശ്വാസവും ദൈവഭയവും *(تقوى)* അനിവാര്യമാണ്. അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുകയും അവനിൽ വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവർക്ക് ലഭിക്കുന്ന പ്രതിഫലം, ഈ ലോകത്തെയും പരലോകത്തെയും നന്മകളെക്കാൾ ഉത്തമമാണ്. ഈ വചനത്തിന്റെ ആന്തരിക അർത്ഥം *(لطائف)* പരിശോധിക്കുമ്പോൾ, അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്നുള്ള പ്രതിഫലം എന്നത് കേവലം ഭൗതികമായ നേട്ടങ്ങളല്ല, മറിച്ച് അവന്റെ സാമീപ്യവും *(قرب)* തൃപ്തിയുമാണ്. അറിവുള്ളവർക്ക് *(علم)* ഈ സത്യം ഗ്രഹിക്കാൻ സാധിക്കും. അല്ലാഹുവിന്റെ ദീനിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കുന്നവർക്ക് ലഭിക്കുന്ന ഈ പ്രതിഫലം, അവർക്ക് ലഭിക്കുന്ന ഏറ്റവും വലിയ അനുഗ്രഹമാണ്.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ ഗ്രന്ഥത്തിന് പകരമായി മന്ത്രവിദ്യയെ (سحر) തിരഞ്ഞെടുത്ത ജൂതന്മാരുടെ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് ഖുർആൻ ഉണർത്തുന്നു. അവർക്ക് പരലോകത്ത് യാതൊരു വിഹിതവുമില്ല (خلاق). തങ്ങളുടെ ആത്മാക്കളെ വിറ്റ് അവർ നേടിയെടുത്തത് അത്യന്തം മോശമായ ഒന്നാണ്. അറിവുണ്ടായിട്ടും അതനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിക്കാത്തവർ, അറിവില്ലാത്തവരെപ്പോലെയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളിൽ വിശ്വസിക്കുകയും ദൈവഭയം (تقوى) സൂക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നെങ്കിൽ, അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്നുള്ള പ്രതിഫലം (ثواب) അവർക്ക് ലഭിക്കുമായിരുന്നു. ശൈഖ് അബുൽ ഹസൻ (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നത് പോലെ, സ്വന്തം താല്പര്യങ്ങൾക്കും ഭൗതികമായ ആഗ്രഹങ്ങൾക്കും വഴങ്ങുന്ന അറിവുകൾ ഉപേക്ഷിച്ച്, പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെയും സ്വഹാബത്തിന്റെയും സച്ചരിതരായ ഇമാമുകളുടെയും പാത പിന്തുടരുകയാണ് വേണ്ടത്. അറിവ് എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തെ (وحدانيـــة) അറിയലാണ്; കർമ്മം എന്നത് അല്ലാഹുവിനെയും റസൂലിനെയും സ്വഹാബത്തിനെയും സ്നേഹിക്കലാണ്. ഭൗതിക നേട്ടങ്ങൾക്കായി അറിവ് ഉപയോഗിക്കുന്നത് വിലയേറിയ രത്നം കൊണ്ട് അശുദ്ധമായ വസ്തുക്കൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതുപോലെയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ അടുക്കൽ ഒരാളുടെ സ്ഥാനം അറിയണമെന്നുണ്ടെങ്കിൽ, ആ വ്യക്തിയുടെ ഹൃദയത്തിൽ അല്ലാഹുവിനുള്ള സ്ഥാനമെന്താണെന്ന് പരിശോധിച്ചാൽ മതിയാകും. മനുഷ്യൻ എന്നത് ദൈവികമായ ഒരു പ്രതിരൂപമാണ് (نسخة آلهية); ആരാധനകളിലൂടെ ഭൗതികമായ ബന്ധങ്ങൾ മുറിച്ചുമാറ്റുമ്പോൾ, അവന്റെ ഉള്ളിലെ ആത്മീയ ലോകം (ملكوت) പ്രകാശിക്കുകയും അവൻ അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യത്തിലേക്ക് ഉയരുകയും ചെയ്യുന്നു.

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ ***104-***ാം വചനത്തിൽ അല്ലാഹു വിശ്വാസികളോട് കൽപ്പിക്കുന്നു*:* *'*വിശ്വസിച്ചവരേ*,* നിങ്ങൾ റായിനാ ***(راعنا)*** എന്ന് പറയരുത്*,* മറിച്ച് ഉൻളുർനാ ***(انظرنا)*** എന്ന് പറയുക*.'* ഈ വചനത്തിന്റെ ആത്മീയ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ റൂഹുൽ ബയാൻ ***(روح البيان)*** വ്യക്തമാക്കുന്നത്*,* അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് മുസ്തഫ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളോട് സംസാരിക്കുമ്പോൾ അതീവമായ ആദരവും വിനയവും ***(أدب)*** പുലർത്തണമെന്നാണ്*.* *'*റായിനാ*'* എന്ന വാക്കിന് *'*ഞങ്ങളെ ശ്രദ്ധിക്കൂ*'* എന്ന അർത്ഥമുണ്ടെങ്കിലും*,* യഹൂദർ അത് പരിഹാസരൂപേണ ഉപയോഗിച്ചിരുന്നതിനാൽ*,* അല്ലാഹു വിശ്വാസികളെ അതിൽ നിന്ന് വിലക്കി*.* പകരം*,* *'*ഞങ്ങളെ നോക്കണേ*'* എന്ന അർത്ഥം വരുന്ന *'*ഉൻളുർനാ*'* എന്ന് പറയാൻ കൽപ്പിച്ചു*.* ഇത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്*,* അല്ലാഹുവിന്റെ ദൂതരോടുള്ള സമീപനത്തിൽ വാക്കുകൾ പോലും അങ്ങേയറ്റം സൂക്ഷ്മതയുള്ളതും ആദരവ് നിറഞ്ഞതുമായിരിക്കണം എന്നാണ്*.* ആത്മീയമായി*,* ഹൃദയത്തിന്റെ വിശുദ്ധി ***(صفاء القلب)*** കാത്തുസൂക്ഷിക്കുന്നവർ തങ്ങളുടെ നാവിനെ അനാവശ്യമായ വാക്കുകളിൽ നിന്ന് സംരക്ഷിക്കണം*.* അല്ലാഹുവിന്റെ തിരുദൂതരോടുള്ള ബഹുമാനം ***(تعظيم)*** വിശ്വാസത്തിന്റെ കാതലാണ്*.*

പണ്ഡിതന്മാരുടെ അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള ബന്ധം അവരുടെ അറിവിനും തെളിവുകൾക്കും അനുസരിച്ചാണ്. എന്നാൽ പൂർണ്ണതയിലെത്തിയവരുടെ (അൽ-കുമൽ) ബന്ധം അവരുടെ ദർശനത്തിനും (മുശാഹദ) സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തലിനും അനുസരിച്ചാണ്. എന്നാൽ ഇത് മറ്റ് വസ്തുക്കളെ കാണുന്നതുപോലെയല്ല; കാരണം അല്ലാഹു ഗുണഭാവങ്ങളിൽ നിന്നും (കൈഫിയ്യത്ത്) സ്ഥലങ്ങളിൽ നിന്നും (അയ്ൻ) പരിശുദ്ധനാണ്. മറിച്ച്, ദർശനം നടത്തുന്നവന്റെ അസ്തിത്വം അപ്രത്യക്ഷമാകുമ്പോൾ (ഫനാഅ്) യഥാർത്ഥ അസ്തിത്വം വെളിപ്പെടുന്ന അവസ്ഥയാണിത്. സഞ്ചാരിക്ക് (സാലിക്) ആദ്യം വെളിപ്പെടുന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രവൃത്തികളാണ് (അഫ്ആൽ), പിന്നീട് അവന്റെ വിശേഷണങ്ങളും (സിഫാത്ത്). എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ സത്തയിലേക്കുള്ള (ദാത്ത്) വെളിപ്പെടൽ ചുരുക്കം ചിലർക്ക് മാത്രമേ സാധ്യമാകൂ. അത് അസ്തിത്വത്തെ പൂർണ്ണമായും മായ്ച്ചുകളയുന്നതിലൂടെയല്ലാതെ സാധ്യമല്ല. എന്നാൽ ആ അപ്രത്യക്ഷമാകൽ തന്നെയാണ് യഥാർത്ഥ നിലനിൽപ്പ് (ബഖാഅ്). അബൂ യസീദ് അൽ-ബസ്തമി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'ഞാൻ ചില ദരിദ്രർക്ക് ഇഖ്ലാസ് (ആത്മാർത്ഥത) പഠിപ്പിക്കുകയായിരുന്നു, അവർ എനിക്ക് ഫനാഅ് (അസ്തിത്വനാശം) പഠിപ്പിച്ചു തരികയായിരുന്നു.' സാദി പറയുന്നു: 'നിന്റെ ഉള്ളിൽ

ജ്വലിക്കുന്ന പ്രകാശം എവിടെ? വെള്ളത്തിൽ മുങ്ങിയ വിളക്ക് പോലെ നീ നിന്നെത്തന്നെ മറന്നിരിക്കുന്നു.' 'വിശ്വസിച്ചവരേ, നിങ്ങൾ റസൂലുല്ലാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോട് 'റാഇനാ' എന്ന് പറയരുത്.' വിശ്വാസികളെ നന്മയിലേക്ക് നയിക്കുന്ന നിർദ്ദേശമാണിത്. 'റാഇനാ' എന്നാൽ ശ്രദ്ധിക്കുക എന്നർത്ഥം. മുസ്ലിംകൾ പ്രവാചകനോട് തങ്ങൾക്ക് കാര്യങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കാൻ സാവകാശം നൽകാൻ ഈ വാക്ക് ഉപയോഗിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ ജൂതന്മാർ അവരുടെ ഭാഷയിൽ ഈ വാക്കിനെ അധിക്ഷേപമായി ഉപയോഗിച്ചിരുന്നു. അവർ മുസ്ലിംകൾ ഇത് പറയുന്നത് കേട്ടപ്പോൾ അതിനെ ദുരുപയോഗം ചെയ്തു. അതിനാൽ അല്ലാഹു ആ വാക്ക് ഉപയോഗിക്കുന്നത് വിലക്കി. പകരം 'ഉൻളുർനാ' (ഞങ്ങളെ നോക്കുക/കാത്തിരിക്കുക) എന്ന് പറയാൻ കൽപ്പിച്ചു. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ ശ്രദ്ധയോടെ കേൾക്കാനും മനസ്സിലാക്കാനും കൽപ്പിച്ചു. ജൂതന്മാർക്ക് വേദനിപ്പിക്കുന്ന ശിക്ഷയുണ്ട്. ഈ ആയത്തിൽ രണ്ട് പ്രധാന പാഠങ്ങളുണ്ട്: ഒന്ന്, തെറ്റിദ്ധാരണയുണ്ടാക്കുന്ന വാക്കുകൾ ഒഴിവാക്കുക. രണ്ട്, തിന്മയിലേക്ക് നയിക്കുന്ന വഴികൾ (സദ്ദുൽ ദറാഇഅ്) അടയ്ക്കുക. പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറഞ്ഞു: 'മുസ്ലിം എന്നാൽ അവന്റെ നാവുകൊണ്ടും കൈകൊണ്ടും മറ്റുള്ളവർക്ക് ഉപദ്രവമുണ്ടാകാത്തവനാണ്.' നാവുകൊണ്ട് ഉപദ്രവിക്കുന്നത് പെട്ടെന്ന് സംഭവിക്കുന്നതിനാൽ അതിനെ ആദ്യം പരാമർശിച്ചു. മൗലാനാ റൂമി മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'ഈ നാവൊരു കല്ലും ഇരുമ്പും പോലെയാണ്, അതിൽ നിന്നുള്ള വാക്ക് തീപ്പൊരി പോലെയാണ്. പഞ്ഞി നിറഞ്ഞ ലോകത്ത് തീപ്പൊരി വീണാൽ എന്തു സംഭവിക്കും? ഒരു വാക്ക് ഒരു ലോകത്തെ തന്നെ നശിപ്പിക്കും.' അല്ലാഹു വിഗ്രഹങ്ങളെ ചീത്ത പറയരുതെന്ന് കൽപ്പിച്ചു, കാരണം അത് അല്ലാഹുവിനെ അധിക്ഷേപിക്കാൻ അവർക്ക് അവസരം നൽകും.

സത്യനിഷേധികളായ വേദക്കാരും ബഹുദൈവാരാധകരും തങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിങ്കൽ നിന്ന് നിങ്ങൾക്ക് ഒരു നന്മയും *(ഖൈർ - خير)* ഇറക്കപ്പെടുന്നത് ഇഷ്ടപ്പെടുന്നില്ല. എന്നാൽ അല്ലാഹു താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് തന്റെ കാരുണ്യം *(റഹ്മത്ത് - رحمة)* പ്രത്യേകമായി നൽകുന്നു. അല്ലാഹു വലിയ ഔദാര്യത്തിന്റെ ഉടമയാകുന്നു. ഈ സൂക്തം അവിശ്വാസികളുടെ അസൂയയെയും *(ഹസദ് - حسد)* അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ അനുഗ്രഹത്തെയും എടുത്തു കാണിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രവാചകനായ മുഹമ്മദ് മുസ്തഫ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അവർക്ക് ലഭിച്ച പ്രവാചകത്വവും വേദവും അവിശ്വാസികൾക്ക് അസഹ്യമായിരുന്നു. എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹം ആർക്ക് നൽകണം എന്നത് അവന്റെ മാത്രം തീരുമാനമാണ്. അവൻ തന്റെ അടിമകളിൽ നിന്ന് താൻ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നവർക്ക് പ്രവാചകത്വവും മാർഗദർശനവും നൽകി ആദരിക്കുന്നു.

അല്ലാഹു തആല പറയുന്നു: 'കടൽത്തീരത്ത് സ്ഥിതി ചെയ്തിരുന്ന ആ ഗ്രാമത്തെക്കുറിച്ച് അവരോട് ചോദിക്കുക' (സൂറത്തുൽ അഅ്റാഫ്: 163). ശനിയാഴ്ചകളിൽ മീൻപിടിക്കുന്നത് അല്ലാഹു അവർക്ക് നിഷിദ്ധമാക്കിയിരുന്നു. എന്നാൽ ശനിയാഴ്ചകളിൽ മീനുകൾ വെള്ളത്തിന് മുകളിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടാറുണ്ടായിരുന്നു. അവർ തന്ത്രപൂർവ്വം ശനിയാഴ്ച മീനുകളെ തടഞ്ഞുനിർത്തുകയും ഞായറാഴ്ച അവയെ പിടിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇപ്രകാരം നിഷിദ്ധമായ കാര്യത്തിലേക്ക് എത്തിക്കുന്ന മാർഗ്ഗങ്ങളെ (സദ്ദുദ്ദരീഅഃ - سد الذرائع) അവർ ഉപയോഗപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ അല്ലാഹു അവരെ കുരങ്ങുകളും പന്നികളുമായി രൂപാന്തരപ്പെടുത്തി. ആഇശ റളിയള്ളാഹു അൻഹയിൽ നിന്ന് നിവേദനം: ഉമ്മു ഹബീബയും ഉമ്മു സലമയും അബ്സീനിയയിൽ തങ്ങൾ കണ്ട ഒരു പള്ളിയെക്കുറിച്ച് സംസാരിച്ചു. അതിൽ റസൂലുള്ളാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ ചിത്രങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. അപ്പോൾ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'അവരുടെ ഇടയിൽ ഒരു നല്ല മനുഷ്യൻ മരിച്ചാൽ അവർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഖബറിന് മുകളിൽ പള്ളി പണിയുകയും അതിൽ ഇത്തരം ചിത്രങ്ങൾ വരയ്ക്കുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ അടുക്കൽ സൃഷ്ടികളിൽ ഏറ്റവും മോശപ്പെട്ടവരാണവർ.' പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു: ആ ചിത്രങ്ങൾ കണ്ട് അവരുടെ സൽക്കർമ്മങ്ങൾ ഓർമ്മിക്കാനും അതുപോലെ ഇബാദത്ത് ചെയ്യാനും വേണ്ടിയാണ് ആദ്യകാലക്കാർ അങ്ങനെ ചെയ്തത്. കാലങ്ങൾ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ പിൻഗാമികൾ അവരുടെ ഉദ്ദേശ്യം മറന്നുപോയി. ശൈത്താൻ അവരോട് 'നിങ്ങളുടെ പൂർവ്വികർ ഈ ചിത്രങ്ങളെ ആരാധിച്ചിരുന്നു' എന്ന് ദുർബോധനം നൽകി. അങ്ങനെ അവർ അവയെ ആരാധിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഇതിൽ നിന്നൊക്കെ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം

കർശനമായി വിലക്കുകയും, ഇത്തരം കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യുന്നവർക്ക് കടുത്ത താക്കീത് നൽകുകയും ചെയ്തു. 'തങ്ങളുടെ പ്രവാചകന്മാരുടെയും സ്വാലിഹീങ്ങളുടെയും ഖബറുകളെ പള്ളികളാക്കിയ ജനതയുടെ മേൽ അല്ലാഹുവിന്റെ കോപം കഠിനമായിരിക്കുന്നു' എന്ന് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി. 'അല്ലാഹുവേ, എന്റെ ഖബർ ആരാധിക്കപ്പെടുന്ന വിഗ്രഹമാക്കരുതേ' എന്നും അവിടുന്ന് പ്രാർത്ഥിച്ചു. 'ഒരാൾ സംശയാസ്പദമായ കാര്യങ്ങൾ ഒഴിവാക്കാതെ മുത്തഖിയാകുകയില്ല' എന്ന് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പഠിപ്പിച്ചു. അതുപോലെ, 'മാതാപിതാക്കളെ ചീത്ത പറയുക എന്നത് വലിയ പാപങ്ങളിൽ പെട്ടതാണ്' എന്ന് അവിടുന്ന് പറഞ്ഞു. 'ഒരാൾ സ്വന്തം മാതാപിതാക്കളെ ചീത്ത പറയുമോ?' എന്ന് സ്വഹാബികൾ ചോദിച്ചപ്പോൾ, 'അതെ, ഒരാൾ മറ്റൊരാളുടെ പിതാവിനെ ചീത്ത പറയുന്നു, അപ്പോൾ അയാൾ തിരിച്ചും ചീത്ത പറയുന്നു. മാതാവിനെ ചീത്ത പറയുന്നു, അപ്പോൾ തിരിച്ചും ചീത്ത പറയുന്നു' എന്ന് അവിടുന്ന് മറുപടി നൽകി. സംശയകരമായ കാര്യങ്ങളിൽ (ശുബുഹാത്ത് - شبهات) നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുന്നത് ദീനിനെയും അഭിമാനത്തെയും സംരക്ഷിക്കുമെന്ന് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പഠിപ്പിച്ചു. 'നിങ്ങൾ ഈനഃ (عينة) കച്ചവടത്തിൽ ഏർപ്പെടുകയും, കൃഷിയിൽ മുഴുകി ജിഹാദ് ഉപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്താൽ അല്ലാഹു നിങ്ങളിൽ നിന്ദ്യത അടിച്ചേൽപ്പിക്കും' എന്ന് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം മുന്നറിയിപ്പ് നൽകി. കൃഷി എന്നത് ദുനിയാവിനെ കെട്ടിപ്പടുക്കലാണ്, അത് ജിഹാദിൽ നിന്നുള്ള പിന്തിരിപ്പനാണ്. സത്യനിഷേധികളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ദുനിയാവ് അവരുടെ ലക്ഷ്യമാണ്, എന്നാൽ മുഅ്മിനുകളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ദുനിയാവ് ആഖിറത്തിലേക്കുള്ള ഒരു മാർഗ്ഗം മാത്രമാണ്. 'ദുനിയാവ് മുഅ്മിനിന്റെ ജയിലും കാഫിറിന്റെ സ്വർഗ്ഗവുമാണ്' എന്ന് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയിട്ടുണ്ട്. വേദക്കാരും മുശ്രിക്കുകളും സത്യവിശ്വാസികൾക്ക് നന്മ വരണമെന്ന് ആഗ്രഹിക്കുന്നില്ല എന്ന ഖുർആനിക വചനവും ഇവിടെ സ്മരണീയമാണ്.

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ 'അഹ്ലുൽ കിതാബും മുശ്രിക്കുകളും' എന്ന പരാമർശം കൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് സത്യനിഷേധികളായ മുഴുവൻ വിഭാഗങ്ങളെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹം, അതായത് വഹ്‌യ് (وحى), ഖുർആൻ, വിജയം എന്നിവ നിങ്ങളുടെ മേൽ ഇറങ്ങുന്നതിനെ അവർ വെറുക്കുന്നു. തങ്ങൾക്കാണ് വഹ്‌യ് ലഭിക്കാൻ കൂടുതൽ അർഹതയുള്ളതെന്ന് ജൂതന്മാർ വിശ്വസിച്ചു, കാരണം അവർ വേദക്കാരാണ്. എന്നാൽ മുശ്രിക്കുകൾ തങ്ങളുടെ സമ്പത്തും സ്ഥാനമാനങ്ങളും മുൻനിർത്തി, പ്രവാചകത്വം എന്നത് ഭൗതികമായ ഒരു പദവിയാണെന്ന് തെറ്റിദ്ധരിച്ചു. എന്നാൽ അല്ലാഹു തന്റെ അനുഗ്രഹമായ പ്രവാചകത്വവും ജ്ഞാനവും താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് പ്രത്യേകമായി നൽകുന്നു. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ കേവലമായ ഔദാര്യമാണ് (فضـل), അല്ലാതെ ആർക്കും അവകാശപ്പെട്ട ഒന്നല്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്തെ ചോദ്യം ചെയ്യുന്നവർ

അജ്ഞരാണ്. യഥാർത്ഥ അടിമകൾ (عباد الله المخلصون) രണ്ട് വിഭാഗമാണ്: കർമ്മനിരതരായ ആരാധകരും, അല്ലാഹുവിന്റെ സ്നേഹത്തിൽ ലയിച്ചവരും. ഹൃദയത്തിൽ അസൂയ (حسد) വെച്ചുപുലർത്തുന്നത് അടിമത്തത്തിന്റെ ഗുണത്തിന് വിരുദ്ധമാണ്. അസൂയക്കാരൻ അഞ്ച് രീതിയിൽ അല്ലാഹുവിനോട് യുദ്ധം ചെയ്യുന്നു: അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹത്തെ വെറുക്കുന്നു, അല്ലാഹുവിന്റെ വിഭജനത്തിൽ അതൃപ്തി പ്രകടിപ്പിക്കുന്നു, അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്തെ തടയുന്നു, അല്ലാഹുവിന്റെ ഔലിയാക്കളെ കൈവിടുന്നു, പിശാചിനെ സഹായിക്കുന്നു. അസൂയക്കാരന്റെ അവസ്ഥ, ശത്രുവിന് നേരെ എറിയുന്ന കല്ല് സ്വന്തം കണ്ണിൽ തന്നെ വന്ന് തറയ്ക്കുന്നവനെപ്പോലെയാണ്. ശത്രു സുരക്ഷിതനായിരിക്കുമ്പോൾ അസൂയക്കാരൻ സ്വന്തം നാശത്തിന് വഴിയൊരുക്കുന്നു.

[سورة البقرة (2) : آية 106]

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ വചനങ്ങളിൽ നിന്ന് നാം ഏതെങ്കിലും ഒരു ആയത്തിനെ റദ്ദാക്കുകയോ ***(نسخ),*** അല്ലെങ്കിൽ അത് വിസ്മൃതിയിലാക്കുകയോ ചെയ്താൽ***,*** അതിനേക്കാൾ ഉത്തമമായതോ അല്ലെങ്കിൽ അതിന് തുല്യമായതോ ആയ മറ്റൊരു ആയത്തിനെ നാം കൊണ്ടുവരുന്നതാണ്***.*** അല്ലാഹു സർവ്വതിനും കഴിവുള്ളവനാണെന്ന് നിനക്കറിയില്ലേ***?*** ഈ സൂക്തം അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവിന്റെയും ***(علم)*** അവന്റെ ഇച്ഛാശക്തിയുടെയും ***(إرادة)*** അനന്തമായ വൈവിധ്യത്തെ വെളിപ്പെടുത്തുന്നു***.*** നിയമങ്ങൾ ***(أحكام)*** കാലഘട്ടത്തിനനുസരിച്ച് മാറ്റുന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ യുക്തിഭദ്രമായ തീരുമാനമാണ്***.*** ചില കാര്യങ്ങൾ മറവിയിലേക്ക് വിടുന്നത് ***(إنساء)*** മനുഷ്യന്റെ നന്മയ്ക്കും***,*** അവന്റെ ആത്മീയ വളർച്ചയ്ക്കും ***(ترقية)*** ആവശ്യമായ ഘട്ടങ്ങളാണ്***.*** അല്ലാഹുവിന്റെ ഓരോ തീരുമാനവും അവന്റെ അചഞ്ചലമായ അധികാരത്തെയും ***(قدرة)*** അഗാധമായ ജ്ഞാനത്തെയും സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്നു***.***

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ ബകർ ബിൻ അബ്ദുല്ലാഹ് റഹിമഹുല്ലാഹ് ഉദ്ധരിക്കുന്ന ഒരു കഥയുണ്ട്. അദ്ദേഹം രാജാക്കന്മാരുടെ സദസ്സിൽ ചെന്ന്, 'നന്മ ചെയ്യുന്നവന് അവന്റെ നന്മ കൊണ്ട് ഉപകാരം ചെയ്യുക, തിന്മ ചെയ്യുന്നവന് അവന്റെ തിന്മ തന്നെ മതിയാകും' എന്ന് ഉപദേശിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. അസൂയാലുവായ ഒരാൾ രാജാവിനോട് പറഞ്ഞു: 'ഇദ്ദേഹം പറയുന്നത് രാജാവിന്റെ വായിൽ നിന്ന് ദുർഗന്ധം വരുന്നുണ്ടെന്നാണ്.' രാജാവ് അത് പരീക്ഷിക്കാൻ തീരുമാനിച്ചു. അസൂയാലുവായ ആൾ ബകർ ബിൻ അബ്ദുല്ലാഹിനെ വീട്ടിലേക്ക് ക്ഷണിച്ച് വെളുത്തുള്ളി ചേർത്ത ഭക്ഷണം നൽകി. പിന്നീട് രാജസദസ്സിലെത്തിയ അദ്ദേഹം, വെളുത്തുള്ളിയുടെ മണം രാജാവിന് അനുഭവപ്പെടാതിരിക്കാൻ കൈ വായക്ക് നേരെ വെച്ചു. ഇത് കണ്ട

രാജാവ്, അസൂയാലു പറഞ്ഞത് സത്യമാണെന്ന് കരുതി, ആ വ്യക്തിയെ വധിക്കാൻ തന്റെ ഗവർണർക്ക് ഒരു കത്തെഴുതി നൽകി. എന്നാൽ വഴിയിൽ വെച്ച് അസൂയാലുവായ ആൾ തന്നെ ആ കത്ത് വാങ്ങി ഗവർണർക്ക് നൽകി. ഗവർണർ കത്തിലെ നിർദ്ദേശപ്രകാരം അവനെ വധിച്ചു. പിന്നീട് ബകർ ബിൻ അബ്ദുല്ലാഹ് രാജാവിനെ കണ്ടപ്പോൾ, രാജാവ് കാര്യം അന്വേഷിച്ചു. അദ്ദേഹം നടന്നത് വിവരിച്ചു. രാജാവ് ചോദിച്ചു: 'എന്തിനാണ് നീ വായ പൊത്തിയത്?' അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'അവൻ എനിക്ക് വെളുത്തുള്ളി നൽകിയിരുന്നു, അത് അങ്ങേക്ക് അലോസരമാകുമെന്ന് കരുതിയാണ്.' രാജാവ് പറഞ്ഞു: 'നിന്റെ സ്ഥാനത്തേക്ക് മടങ്ങുക, തിന്മ ചെയ്യുന്നവന് അവന്റെ തിന്മ തന്നെ മതിയാകും.' തുടർന്ന് ഖുർആനിലെ 'നസ്ഖ്' (نسخ - നിയമം മാറ്റൽ) എന്ന വിഷയത്തെക്കുറിച്ച് തഫ്സീർ വിശദീകരിക്കുന്നു. ഭാഷാപരമായി നസ്ഖ് എന്നാൽ നീക്കം ചെയ്യുക (إزالة) അല്ലെങ്കിൽ പകർത്തുക (نقل) എന്നാണർത്ഥം. ശരീഅത്തിൽ നസ്ഖ് മൂന്ന് തരത്തിലുണ്ട്: 1. പാരായണം മാത്രം റദ്ദാക്കപ്പെടുന്നത് (ഉദാഹരണത്തിന് റജ്മിനെക്കുറിച്ചുള്ള ആയത്ത്). 2. വിധി മാത്രം റദ്ദാക്കപ്പെടുന്നത് (ഉദാഹരണത്തിന് വിധവകളുടെ ഇദ്ദ കാലയളവ്). 3. പാരായണവും വിധിയും ഒരുപോലെ റദ്ദാക്കപ്പെടുന്നത് (ഉദാഹരണത്തിന് മുലകുടി സംബന്ധമായ ആയത്തുകൾ). അല്ലാഹുവിന്റെ വചനം പാരായണം ചെയ്യുന്നത് തന്നെ ഒരു പുണ്യമാണ്, അതിനാൽ വിധി മാറിയാലും ഖുർആനിലെ ആയത്തുകൾ പാരായണം ചെയ്യുന്നത് തുടരുന്നു.

ഖുർതുബി റഹിമഹുല്ലാഹ് പ്രസ്താവിക്കുന്നു: കൽപനകളിലും നിരോധനങ്ങളിലും മാത്രമാണ് നിയമമാറ്റം അഥവാ നസ്ഖ് (نسخ) സംഭവിക്കുന്നത് എന്ന കാര്യത്തിൽ ഭൂരിപക്ഷം പണ്ഡിതന്മാരും യോജിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിങ്കൽ കളവ് സംഭവിക്കുക അസാധ്യമായതിനാൽ, വാർത്തകളിലോ ചരിത്രസംഭവങ്ങളിലോ നസ്ഖ് സംഭവിക്കുന്നതല്ല. 'അവയെ നാം വിസ്മരിപ്പിക്കുന്ന' (أَوْ نُنسِهَا) എന്നതിനർത്ഥം ഹൃദയങ്ങളിൽ നിന്ന് അവയെ മായ്ച്ചുകളയുന്നു എന്നാണ്. ഒരിക്കൽ ഒരു സംഘം സ്വഹാബികൾ ഒരു സൂറത്ത് പാരായണം ചെയ്യാൻ എഴുന്നേറ്റപ്പോൾ, ബിസ്മി അല്ലാതെ മറ്റൊന്നും അവർക്ക് ഓർമ്മ വന്നില്ലെന്നും, അവർ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ അടുക്കൽ ചെന്ന് വിവരം അറിയിച്ചപ്പോൾ, 'ആ സൂറത്ത് അതിന്റെ പാരായണവും വിധികളും ഉയർത്തപ്പെട്ടതാണ്' എന്ന് അവിടുന്ന് അരുളിയതായും റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. മുശ്രിക്കുകളോ യഹൂദരോ പരിഹസിച്ചുകൊണ്ട് ചോദിച്ചു: 'മുഹമ്മദ് തന്റെ അനുചരന്മാരോട് ഒരു കാര്യം കൽപ്പിക്കുകയും പിന്നീട് അത് നിരോധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നത് നിങ്ങൾ കാണുന്നില്ലേ? സ്വന്തം ഇഷ്ടപ്രകാരം സംസാരിക്കുന്നവൻ അല്ലാതെ മറ്റാരുമല്ല അദ്ദേഹം. ഇന്ന് ഒന്ന് പറയുകയും നാളെ അത് മാറ്റുകയും ചെയ്യുന്നു.' വ്യഭിചാരത്തിന്റെ ശിക്ഷാവിധിയിൽ ആദ്യം ശാസനയും (ആക്ഷേപിക്കൽ), പിന്നീട് വീട്ടുതടങ്കലും, ഒടുവിൽ നൂറടി അടിക്കലും നിശ്ചയിച്ചതിനെ അവർ വിമർശിച്ചു. ഇസ്‌ലാമിനെ തകർക്കാൻ അവർ

ശ്രമിച്ചപ്പോൾ, അല്ലാഹു നസ്ഖിന്റെ യുക്തി വ്യക്തമാക്കിക്കൊണ്ട് ഈ ആയത്ത് അവതരിപ്പിച്ചു. അർത്ഥം ഇതാണ്: യുക്തിക്കും ഗുണത്തിനും അനുസൃതമായി ഒരു ആയത്തിന്റെ പദമോ വിധിയോ അല്ലെങ്കിൽ രണ്ടും കൂടിയോ നീക്കം ചെയ്യുമ്പോൾ, അതിനേക്കാൾ ഗുണകരമായത് (خَيْرٍ مِنْهَا) നാം കൊണ്ടുവരുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ വചനം എന്ന നിലയിൽ ആയത്തുകൾക്ക് തമ്മിൽ ശ്രേഷ്ഠതയിൽ വ്യത്യാസമില്ല, എല്ലാം ഉത്തമമാണ്. എന്നാൽ അടിമകൾക്ക് ലഭിക്കുന്ന പ്രതിഫലത്തിലും പ്രയോജനത്തിലുമാണ് ഈ വ്യത്യാസം. ചിലപ്പോൾ എളുപ്പമുള്ളതിലേക്കും, ചിലപ്പോൾ കൂടുതൽ പ്രതിഫലമുള്ള കഠിനമായതിലേക്കും നിയമം മാറുന്നു. ശരീരത്തെ ചികിത്സിക്കുന്ന വൈദ്യൻ രോഗിയുടെ അവസ്ഥയ്ക്കും സമയത്തിനും അനുസരിച്ച് മരുന്നുകൾ മാറ്റുന്നത് പോലെ, ആത്മാക്കളെ സംസ്കരിക്കുന്ന പ്രവാചകന്മാരും കാലഘട്ടത്തിന്റെ ആവശ്യകതയനുസരിച്ച് നിയമങ്ങൾ മാറ്റുന്നു. ആത്മീയ മാർഗദർശിയും (മുർഷിദ്) ശിഷ്യനും (മുസ്തർഷിദ്) തമ്മിലുള്ള ബന്ധവും ഇതുപോലെയാണ്. മൗലാനാ റൂമി മസ്നവിയിൽ പാടുന്നു: 'അല്ലാഹു ഒരു നിയമം മാറ്റുകയോ വിസ്മരിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്താൽ, അതിനേക്കാൾ ഉത്തമമായത് അവൻ കൊണ്ടുവരുന്നു. ഈ പ്രപഞ്ചത്തിലെ എല്ലാ മാറ്റങ്ങളുടെയും ഉടമസ്ഥൻ അവനാണ്. തുന്നാൻ അറിയുന്നവന് കീറാനും അറിയാം; അവൻ വിറ്റതിനേക്കാൾ മികച്ചത് തിരികെ വാങ്ങുന്നു.'

അല്ലാഹുവിനാണ് ആകാശഭൂമികളുടെ ആധിപത്യമെന്ന് നിനക്കറിയില്ലേ? അല്ലാഹുവിനല്ലാതെ നിങ്ങൾക്ക് മറ്റൊരു രക്ഷകനോ സഹായിയോ ഇല്ല. (അതായത്, അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവും അധികാരവും സർവ്വവ്യാപിയാണ്). നിങ്ങളുടെ റസൂൽ മുഹമ്മദ് മുസ്തഫ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോട് മുൻപ് മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിനോട് ചോദിക്കപ്പെട്ടതുപോലെ അസംബന്ധമായ കാര്യങ്ങൾ ചോദിക്കാൻ നിങ്ങൾ ഉദ്ദേശിക്കുന്നുവോ? ആരെങ്കിലും വിശ്വാസത്തിന് പകരം അവിശ്വാസം (كفر) തിരഞ്ഞെടുക്കുകയാണെങ്കിൽ, അവൻ നേർമാർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് തീർച്ചയായും വ്യതിചലിച്ചുപോയിരിക്കുന്നു. ഈ ആയത്തുകൾ അല്ലാഹുവിന്റെ പരമാധികാരത്തെയും (ملك) അവന്റെ അടിമകളോടുള്ള കാരുണ്യത്തെയും എടുത്തു കാണിക്കുന്നു. അല്ലാഹു അല്ലാത്തവർക്ക് ആരെയും സഹായിക്കാനോ ഉപദ്രവിക്കാനോ കഴിയില്ലെന്ന സത്യം ഇവിടെ ഉറപ്പിക്കുന്നു. അവിശ്വാസത്തിലേക്ക് തിരിയുന്നവർ നേരായ പാതയിൽ നിന്ന് അകന്നുപോകുന്നുവെന്നത് ആത്മീയമായ ഒരു മുന്നറിയിപ്പാണ്.

അല്ലാഹു ചോദിക്കുന്നു: 'നിനക്കറിയില്ലേ?' (അലം തഅ്ലം). ഈ അഭിസംബോധന നമ്മുടെ പ്രിയപ്പെട്ട പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് മുസ്തഫ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളോടാണ്. അല്ലാഹു സർവ്വതിനും കഴിവുള്ളവനാണ് (ഖദീർ) എന്ന സത്യം അവിടുത്തേക്ക് അറിവുള്ളതാണെന്ന് ഉറപ്പിക്കാനാണ് ഈ ചോദ്യം. നിയമങ്ങൾ മാറ്റിവെക്കാനും (നസ്ഖ്), അതിനേക്കാൾ ഉത്തമമായത് കൊണ്ടുവരാനും അല്ലാഹുവിന് സാധിക്കുമെന്ന് അവിടുത്തേക്ക് നന്നായി അറിയാം. പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ രഹസ്യങ്ങൾ അല്ലാഹു അവിടുത്തേക്ക് വെളിപ്പെടുത്തിക്കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. ഔലിയാക്കളുടെ അറിവ് അമ്പിയാക്കളുടെ അറിവിനോട് താരതമ്യം ചെയ്താൽ ഏഴ് സമുദ്രങ്ങളിൽ നിന്ന് ഒരു തുള്ളി പോലെയാണ്. അമ്പിയാക്കളുടെ അറിവ് നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് മുസ്തഫ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളുടെ അറിവിനോട് താരതമ്യം ചെയ്താലും ഇതേ അവസ്ഥയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ അനന്തമായ അറിവിനോട് താരതമ്യം ചെയ്താൽ സൃഷ്ടികളുടെ അറിവ് ഒന്നുമല്ല. ആകാശഭൂമികളുടെ ഉടമസ്ഥത അല്ലാഹുവിനാകയാൽ (മുൽക്) അവൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് അവൻ ചെയ്യുന്നു. സത്യവിശ്വാസികളേ, അല്ലാഹു അല്ലാതെ നിങ്ങൾക്ക് ഒരു രക്ഷകനോ (വലിയ്യ്) സഹായിയോ (നസീർ) ഇല്ല. അതിനാൽ അവനിൽ മാത്രം ഭരമേൽപ്പിക്കുക (തവക്കുൽ). അല്ലാഹുവിന്റെ കഴിവിലും ഉടമസ്ഥതയിലും വിശ്വസിക്കുന്നവർ, അല്ലാഹു തങ്ങൾക്ക് നൽകുന്നതെല്ലാം നന്മയാണെന്ന് ഉറച്ച് വിശ്വസിക്കണം. ജൂതന്മാർ മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിനോട് ചോദിച്ചത് പോലെ അനാവശ്യമായ ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിച്ചുകൊണ്ട് അല്ലാഹുവിന്റെ

തീരുമാനങ്ങളിൽ സംശയം പ്രകടിപ്പിക്കരുത്. വിശ്വാസികളായിരിക്കെ അല്ലാഹുവിന്റെ റസൂലിനോട് അനാവശ്യമായ കാര്യങ്ങൾ ചോദിക്കുന്നത് സത്യവിശ്വാസത്തിന് ചേർന്നതല്ല. ആരെങ്കിലും വിശ്വാസത്തിന് പകരമായി അവിശ്വാസത്തെ സ്വീകരിച്ചാൽ, അവർ നേരായ പാതയിൽ നിന്ന് വഴിതെറ്റിപ്പോയിരിക്കുന്നു (സ്വവാഅസ്സബീൽ).

[سورة البقرة (2) : الآيات 109 إلى 115]

വിശ്വാസികളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അസൂയയുടെ *(حسد)* കനലുകൾ പേറുന്ന വേദക്കാരായ അവിശ്വാസികൾ*,* സത്യം വ്യക്തമായി ബോധ്യപ്പെട്ടതിന് ശേഷവും നിങ്ങളെ വിശ്വാസത്തിൽ നിന്ന് പിന്തിരിപ്പിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു*.* എന്നാൽ*,* അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപന വരുന്നത് വരെ നിങ്ങൾ അവർക്ക് മാപ്പേകുകയും അവഗണിക്കുകയുമാണ് വേണ്ടത്*.* നിസ്കാരം നിലനിർത്തുകയും സകാത്ത് നൽകുകയും ചെയ്യുക*.* നന്മയിൽ നിങ്ങൾ എന്ത് മുൻകൂട്ടി അയക്കുന്നുവോ*,* അത് അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിങ്ങൾക്ക് കണ്ടെത്താം*.* അല്ലാഹു നിങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളെ നിരീക്ഷിക്കുന്നവനാണ് *(بصير).* സ്വർഗ്ഗം യഹൂദർക്കോ ക്രിസ്ത്യാനികൾക്കോ മാത്രമാണെന്ന് അവർ വാദിക്കുന്നു*.* ഇത് അവരുടെ വ്യാമോഹം മാത്രമാണ്*.* മറിച്ച്*,* അല്ലാഹുവിന് മുന്നിൽ പൂർണ്ണമായി കീഴടങ്ങുകയും *(إسلام)* സുകൃതങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവന് അവന്റെ നാഥങ്കൽ പ്രതിഫലമുണ്ട്*.* അവർക്ക് ഭയപ്പെടാനില്ല*,* ദുഃഖിക്കാനുമില്ല*.* കിഴക്കും പടിഞ്ഞാറും അല്ലാഹുവിന്റേതാണ്*.* നിങ്ങൾ എങ്ങോട്ട് തിരിഞ്ഞാലും അവിടെ അല്ലാഹുവിന്റെ മുഖമുണ്ട് *(وجه الله).* അല്ലാഹു വിശാലമായി അറിയുന്നവനും *(واسع)* സർവ്വജ്ഞനുമാണ് *(عليم).*

സത്യത്തിന്റെയും മാർഗദർശനത്തിന്റെയും അടയാളങ്ങളിൽ നിന്ന് അകന്നുപോയവർ, തന്നിഷ്ടങ്ങളുടെ (هــوى) വഴിയിൽ വഴിതെറ്റി, നാശത്തിന്റെ പടുകുഴിയിൽ വീണുപോയി. നേരായ പാത (ســواء الســبيل) എന്നത് അതിരുകവിയലിനും (غلــو) വീഴ്ച വരുത്തുന്നതിനും (تقصــير) ഇടയിലുള്ള മധ്യമാർഗമാണ്. അതാണ് സത്യം. ജൂതന്മാർ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോട് മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം തൗറാത്ത് കൊണ്ടുവന്നതുപോലെ ഒരു ഗ്രന്ഥം ആകാശത്തുനിന്ന് ഒറ്റയടിക്ക് ഇറക്കിത്തരണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ടപ്പോഴാണ് ഈ ആയത്ത് അവതരിച്ചതെന്ന് ഭൂരിഭാഗം വ്യാഖ്യാതാക്കളും അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. ഇവിടെ 'അദബ്' അഥവാ മര്യാദ പാലിക്കുന്നതിലേക്ക് ഒരു സൂചനയുണ്ട്. തന്റെ മൗലായുടെയും (മൗലാ - അല്ലാഹു) റസൂലിന്റെയും ഖലീഫമാരുടെയും മുന്നിൽ മര്യാദ പാലിക്കാത്തവൻ കുഫ്റിലേക്ക് (كفر) എത്തിച്ചേരാൻ സാധ്യതയുണ്ട്. ഈമാനിനെ അഞ്ച് കോട്ടകളോട് ഉപമിക്കാം:

ഒന്ന് യഖീൻ (ഉറച്ച വിശ്വാസം), രണ്ട് ഇഖ്ലാസ് (ആത്മാർത്ഥത), മൂന്ന് ഫർളുകൾ നിർവഹിക്കൽ, നാല് സുന്നത്തുകൾ പൂർത്തിയാക്കൽ, അഞ്ച് അദബ് (മര്യാദ) കാത്തുസൂക്ഷിക്കൽ. അദബ് കാത്തുസൂക്ഷിക്കുന്നിടത്തോളം കാലം ശൈത്താൻ അവനിൽ മോഹം വെക്കില്ല. അദബ് കൈവിട്ടാൽ ശൈത്താൻ സുന്നത്തുകളിലും പിന്നീട് ഫർളുകളിലും കടന്നുകയറി അവസാനം ഈമാൻ തന്നെ തകർക്കുന്നു. ഇബ്‌ലീസ് പുറത്താക്കപ്പെട്ടത് അദബ് കൈവിട്ടതുകൊണ്ടാണ്. ഇബ്നു സീരീൻ റഹിമഹുള്ളാഹിനോട് അല്ലാഹുവിലേക്ക് ഏറ്റവും അടുത്ത അദബ് ഏതാണെന്ന് ചോദിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'അല്ലാഹുവിന്റെ റുബൂബിയ്യത്ത് (ربوبيــة) തിരിച്ചറിയുക, അവനെ അനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിക്കുക, സുഖത്തിൽ സ്തുതിക്കുകയും ദുഃഖത്തിൽ ക്ഷമിക്കുകയും ചെയ്യുക.' ജൂതന്മാരിലെ ചില പണ്ഡിതന്മാർ മുസ്ലിംകളെ തങ്ങളുടെ മതത്തിലേക്ക് തിരിച്ചുവിളിക്കാൻ ശ്രമിച്ചപ്പോൾ ഹുദൈഫ റളിയള്ളാഹു അൻഹുവും അമ്മാർ റളിയള്ളാഹു അൻഹുവും അല്ലാഹുവിനെയും റസൂലിനെയും മുറുകെപ്പിടിച്ചുകൊണ്ട് അതിനെ തള്ളിക്കളഞ്ഞു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അവരെ അഭിനന്ദിക്കുകയും ചെയ്തു.

[سورة البقرة (2) : آية 110]

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ ***110***-ാം വചനത്തിന്റെ ആത്മീയ വ്യാഖ്യാനം ഇപ്രകാരമാണ്*:* *'*നിങ്ങൾ നമസ്കാരം നിലനിർത്തുകയും സകാത്ത് നൽകുകയും ചെയ്യുക*.'* ഇവിടെ നമസ്കാരം ***(صلاة)*** എന്നത് അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള ആത്മീയമായ ആരോഹണത്തെയും*,* സകാത്ത് ***(زكاة)*** എന്നത് ഹൃദയത്തെ ഭൗതികമായ അമിതപ്രേമത്തിൽ നിന്ന് ശുദ്ധീകരിക്കുന്നതിനെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു*.* ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ *'*റൂഹുൽ ബയാൻ*'* എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ വ്യക്തമാക്കുന്നത് പോലെ*,* ബാഹ്യമായ കർമ്മങ്ങൾ ആന്തരികമായ സാമീപ്യത്തിന്റെ ***(قرب)*** അടയാളങ്ങളാണ്*.* നിങ്ങൾ നന്മയായി എന്ത് മുൻകൂട്ടി അയക്കുന്നുവോ അത് അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിങ്ങൾ കണ്ടെത്തും*.* അഥവാ*,* ഇഹലോകത്ത് നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന സൽകർമ്മങ്ങൾ പരലോകത്ത് നിങ്ങളുടെ ആത്മീയ സമ്പത്തായി ***(ذخيرة)*** മാറുന്നു*.* അല്ലാഹു നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിനെ നിരീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു ***(بصير).*** ഈ വചനം വിശ്വാസികൾക്ക് ഓർമ്മപ്പെടുത്തുന്നത്*,* ഓരോ കർമ്മവും അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യം ലക്ഷ്യം വെച്ചുള്ളതാകണം എന്നാണ്*.*

വിശ്വാസികളേ, നിങ്ങളുടെ വിശ്വാസത്തിന് ശേഷം നിങ്ങളെ അവിശ്വാസികളാക്കി മാറ്റാൻ (كفاراً) അവർ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. ഇത് അവരുടെ ഉള്ളിലെ അസൂയ (حسداً)

കാരണമാണ്. സത്യം (الحق) അഥവാ മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അല്ലാഹുവിന്റെ റസൂലാണെന്നും അവിടുത്തെ ദീൻ സത്യമാണെന്നും തൗറാത്തിൽ വ്യക്തമായ തെളിവുകളിലൂടെ അവർക്ക് ബോധ്യപ്പെട്ടതിന് ശേഷമാണിത്. അതിനാൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപന വരുന്നത് വരെ നിങ്ങൾ വിട്ടുവീഴ്ച ചെയ്യുക (اعفوا). കുറ്റവാളിയെ ശിക്ഷിക്കാതിരിക്കലാണ് 'അഫ്വ്' (عفو). എന്നാൽ 'സഫ്ഹ്' (صفح) എന്നത് കുറ്റത്തെക്കുറിച്ച് വാചാലമാകാതിരിക്കുകയും ആക്ഷേപിക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്യലാണ്. ഇത് അവർ ചെയ്തതിനോടുള്ള തൃപ്തിയല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ വിധി വരുന്നത് വരെ യുദ്ധം ഒഴിവാക്കലാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ വിധി വരുന്നത് വരെ നിങ്ങൾ ക്ഷമയോടെ ഇരിക്കുക. ശേഷം, നമസ്കാരം നിലനിർത്തുകയും (أقيموا الصلاة) സകാത്ത് നൽകുകയും (آتوا الزكاة) ചെയ്യുക. അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അടിമത്തത്തിൽ മുഴുകുക എന്നതാണ് ഇതിന്റെ താൽപര്യം. നിങ്ങൾ നന്മയായി എന്ത് മുൻകൂട്ടി അയക്കുന്നുവോ (وما تقدموا) അതിന്റെ പ്രതിഫലം അല്ലാഹുവിന്റെ അടുക്കൽ നിങ്ങൾ കണ്ടെത്തും. മരണശേഷം മനുഷ്യൻ എന്ത് ബാക്കിവെച്ചു എന്ന് ലോകം ചോദിക്കുമ്പോൾ, മലക്കുകൾ ചോദിക്കുന്നത് അവൻ എന്ത് മുൻകൂട്ടി അയച്ചു (قدم) എന്നാണ്. അല്ലാഹു നിങ്ങളുടെ കർമ്മങ്ങളെല്ലാം കാണുന്നവനാണ് (بصير).

അല്ലാഹു തആല അല്പമായ നന്മയ്ക്ക് പ്രതിഫലം നൽകുന്നത് പോലെ തന്നെ ധാരാളമായ നന്മയ്ക്കും പ്രതിഫലം നൽകുന്നു. അതുപോലെ തന്നെ അല്പമായ തിന്മയ്ക്കും ധാരാളമായ തിന്മയ്ക്കും അവൻ ശിക്ഷ നൽകുന്നു. അതിനാൽ ഒരു കർമ്മിയും ചെയ്യുന്ന ഒരു കർമ്മവും അവന്റെ അടുക്കൽ പാഴായിപ്പോകുന്നില്ല. ഉമറുബ്നുൽ ഖത്താബ് റളിയള്ളാഹു അൻഹു ബഖീഉൽ ഗർഖദ് എന്ന ഖബർസ്ഥാനിലൂടെ നടക്കുമ്പോൾ ഇങ്ങനെ സലാം പറഞ്ഞു: 'അസ്സലാമു അലൈക്കും യാ അഹ്ലൽ ഖുബൂർ (ഖബറിലെ നിവാസികളെ, നിങ്ങൾക്ക് സമാധാനം). ഞങ്ങളുടെ വർത്തമാനം ഇതാണ്: നിങ്ങളുടെ ഭാര്യമാർ പുനർവിവാഹം കഴിച്ചു, നിങ്ങളുടെ വീടുകളിൽ മറ്റുള്ളവർ താമസമാക്കി, നിങ്ങളുടെ സ്വത്തുക്കൾ വീതിക്കപ്പെട്ടു.' അപ്പോൾ ഒരു അദൃശ്യ ശബ്ദം (ഹാതിഫ്) മറുപടി നൽകി: 'ഇബ്നുൽ ഖത്താബ്, ഞങ്ങളുടെ വർത്തമാനം ഇതാണ്: ഞങ്ങൾ മുൻകൂട്ടി അയച്ചവ (പുണ്യകർമ്മങ്ങൾ) ഞങ്ങൾ കണ്ടെത്തി, ഞങ്ങൾ ചെലവഴിച്ചവയിൽ നിന്ന് ഞങ്ങൾ ലാഭം കൊയ്തു, ഞങ്ങൾ പിന്നിൽ ഉപേക്ഷിച്ചവ ഞങ്ങൾക്ക് നഷ്ടമായി.' കവി എത്ര മനോഹരമായി പാടി: 'നിന്റെ മരണത്തിന് മുൻപ് നിനക്കായി സൽകർമ്മങ്ങൾ മുൻകൂട്ടി അയക്കുക... പ്രവർത്തിക്കുക, കാരണം അനശ്വരതയിലേക്ക് വഴിയൊന്നുമില്ല.' സഅ്ദി പറയുന്നു: 'ഓ അശ്രദ്ധനേ, ലാഭത്തെയും സമ്പത്തിനെയും കുറിച്ച് ചിന്തിക്കുക... ആയുസ്സ് എന്ന മൂലധനം പാഴായിപ്പോയി. മോഹങ്ങളുടെ പൊടി നിന്റെ ബുദ്ധിയുടെ കണ്ണുകളെ മറച്ചു... ആഗ്രഹങ്ങളുടെ കാറ്റ് നിന്റെ ആയുസ്സിനെ ചുട്ടുകരിച്ചു. അശ്രദ്ധയുടെ സുറുമ നിന്റെ കണ്ണുകളിൽ നിന്ന് നീക്കം ചെയ്യുക... നാളെ നീ മണ്ണിൽ സുറുമയായി മാറും.'

അറിഞ്ഞിരിക്കുക, മനുഷ്യൻ മരിച്ചാൽ അവന്റെ കർമ്മങ്ങൾ മുറിയുന്നു. എന്നാൽ നാല് കാര്യങ്ങൾ ബാക്കിയുണ്ടെങ്കിൽ അവന്റെ പ്രതിഫലം മുറിയുകയില്ല. ഒന്നാമത്തേത്, മനുഷ്യന്റെ സമ്പത്തിൽ നിന്ന് ഉത്ഭവിക്കുന്നവ; പള്ളികൾ, പാലങ്ങൾ, സത്രങ്ങൾ, വഖ്ഫ് തുടങ്ങിയ പുണ്യകർമ്മങ്ങൾ. സഅ്ദി ബുസ്താനിൽ പറയുന്നു: 'ആരുടെ നന്മകൾ ബാക്കിയുണ്ടോ, അവന്റെ ആത്മാവിലേക്ക് കാരുണ്യം തുടർച്ചയായി എത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കും. പാലം, പള്ളി, സത്രം, അതിഥി മന്ദിരം എന്നിവ പിന്നിൽ ഉപേക്ഷിച്ചവൻ മരിച്ചിട്ടില്ല. ആർക്കെങ്കിലും ഒരു സ്മാരകം ബാക്കിയില്ലെങ്കിൽ... അവന്റെ അസ്തിത്വമെന്ന മരം ഫലം നൽകിയിട്ടില്ല. നന്മയുടെ അടയാളങ്ങൾ അവശേഷിപ്പിക്കാതെയാണ് അവൻ പോയതെങ്കിൽ... മരണശേഷം അവന് അൽഹംദുലില്ലാഹ് ചൊല്ലാൻ അർഹതയില്ല.' ഇതിലേക്കാണ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം 'സ്വദഖത്തുൻ ജാരിയ' (തുടർച്ചയായ ദാനം) എന്ന് സൂചിപ്പിച്ചത്. രണ്ടാമത്തേത്, ഉന്നതമായ ബുദ്ധിയിൽ നിന്ന് ഉത്ഭവിക്കുന്നവ; അതായത് പ്രയോജനകരമായ അറിവ് (علم ينتفع به). ഇത് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം സൂചിപ്പിച്ച 'അല്ലെങ്കിൽ പ്രയോജനകരമായ അറിവ്' എന്നതിലേക്ക് വിരൽ ചൂണ്ടുന്നു. ഇത് മതവിധിപ്രകാരമുള്ള അറിവുകളെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. അറിവിനെ 'പ്രയോജനകരമായത്' എന്ന് വിശേഷിപ്പിച്ചത്, പ്രയോജനമില്ലാത്ത അറിവ് പ്രതിഫലം നൽകില്ല എന്നതുകൊണ്ടാണ്. അറിവ് മറച്ചുവെക്കുന്നത് പാപവും ശിക്ഷയുമാണ്. മൂന്നാമത്തേത്, സ്വന്തം വ്യക്തിത്വത്തിൽ നിന്ന് ഉത്ഭവിക്കുന്നവ; അതായത് മക്കൾ. 'അവന് വേണ്ടി പ്രാർത്ഥിക്കുന്ന സ്വാലിഹായ സന്താനം' എന്ന നബിവചനം ഇതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. മകൻ സ്വാലിഹായിരിക്കണം എന്നത് പ്രതിഫലം ലഭിക്കാൻ നിബന്ധനയാണ്. എന്നാൽ മകന്റെ തിന്മയുടെ പാപം പിതാവിന് ലഭിക്കുകയില്ല. പ്രാർത്ഥനയെക്കുറിച്ച് പരാമർശിച്ചത് മകനെ പിതാവിന് വേണ്ടി പ്രാർത്ഥിക്കാൻ പ്രേരിപ്പിക്കാനാണ്. മകൻ ചെയ്യുന്ന ഓരോ സൽകർമ്മത്തിന്റെയും പ്രതിഫലം പിതാവിന് ലഭിക്കും, അവൻ പ്രാർത്ഥിച്ചാലും ഇല്ലെങ്കിലും. ഒരു മരം നട്ടവൻ അതിന്റെ ഫലം കഴിക്കുന്നവരിൽ നിന്ന് പ്രതിഫലം ലഭിക്കുന്നത് പോലെയാണിത്. ഈ ഹദീസുകളും 'ഇസ്‌ലാമിൽ നല്ലൊരു ചര്യ (സുന്നത്തുൻ ഹസന) തുടക്കമിട്ടവന്...' എന്ന ഹദീസും തമ്മിൽ വൈരുദ്ധ്യമില്ല. സുന്നത്തുൻ ഹസന എന്നത് പ്രയോജനകരമായ അറിവിന്റെ ഭാഗമാണ്.

[سورة البقرة (2) : الآيات 111 إلى 112]

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ ***111, 112*** വചനങ്ങളുടെ ആത്മീയ വ്യാഖ്യാനം: *'യഹൂദരോ ക്രിസ്ത്യാനികളോ അല്ലാത്തവർ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുകയില്ല' എന്ന് അവർ വാദിച്ചു. ഇത് അവരുടെ വെറും വ്യാമോഹങ്ങൾ (أماني) മാത്രമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ സന്നിധിയിൽ സ്വർഗ്ഗം എന്നത് വംശീയമായ അവകാശമല്ല, മറിച്ച് ആത്മസമർപ്പണത്തിന്റെ ഫലമാണ്. അതിനാൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ മുന്നിൽ തന്റെ അസ്തിത്വത്തെ പൂർണ്ണമായി അടിയറവെക്കുകയും (أسلم وجهه), സൽകർമ്മങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കുകയും (محسن) ചെയ്യുന്നവനാണ് യഥാർത്ഥ വിജയി. അത്തരക്കാർക്ക് അവരുടെ നാഥന്റെ അടുക്കൽ പ്രതിഫലമുണ്ട്. അവർക്ക് യാതൊരു ഭയവുമില്ല, അവർ ദുഃഖിക്കുകയുമില്ല. ഇവിടെ 'മുഖം അടിയറവെക്കുക' എന്നത് ബാഹ്യമായ ആരാധന മാത്രമല്ല, ഹൃദയത്തെ അല്ലാഹുവിലേക്ക് മാത്രം തിരിക്കുക എന്ന ആത്മീയമായ അവസ്ഥയെ (إخلاص) സൂചിപ്പിക്കുന്നു.*

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ ഈ ഭാഗം മരണാനന്തരമുള്ള കർമ്മങ്ങളുടെ തുടർച്ചയെയും, ജൂത-ക്രൈസ്തവരുടെ അബദ്ധധാരണകളെയും, ഇസ്‌ലാമിന്റെ യഥാർത്ഥ സത്തയെയും വിശദീകരിക്കുന്നു. ഒരാൾ മരണപ്പെട്ടാലും അവന്റെ സൽകർമ്മങ്ങളുടെ പ്രതിഫലം നിലയ്ക്കാത്തതിനെക്കുറിച്ച് ഹദീസിൽ പരാമർശമുണ്ട്. ഇതിനു പുറമെ, ആത്മീയ ഗുരുക്കന്മാരായ സൂഫിവര്യന്മാർ തങ്ങളുടെ ശിഷ്യന്മാരിലൂടെ പകർന്നുനൽകുന്ന ആത്മീയ ജ്ഞാനവും (ഔലാദുൽ മഅ്നവിയ്യ - أولاد معنوية) മരണശേഷവും അവർക്ക് പ്രതിഫലം ലഭിക്കാൻ കാരണമാകുന്നു. നജ്റാനിലെ ക്രിസ്ത്യാനികളും ജൂതന്മാരും പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ സന്നിധിയിൽ വെച്ച് തങ്ങൾ മാത്രമാണ് സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുക എന്ന് വാദിച്ചപ്പോൾ, അല്ലാഹു അവരുടെ ഈ വ്യാമോഹങ്ങളെ (അമാനിയ്യ് - أماني) ഖണ്ഡിച്ചുകൊണ്ട് ചോദിച്ചു: 'നിങ്ങൾ സത്യവാന്മാരാണെങ്കിൽ നിങ്ങളുടെ തെളിവ് (ബുർഹാൻ - برهان) കൊണ്ടുവരിക.' അല്ലാഹുവിന്റെ അടുക്കൽ സ്വർഗ്ഗം ആർക്കും കുത്തകയല്ല. മറിച്ച്, അല്ലാഹുവിന് മുന്നിൽ തന്റെ മുഖത്തെയും ആത്മാവിനെയും പൂർണ്ണമായി സമർപ്പിക്കുകയും (അസ്‌ലമ വജ്ഹഹു ലില്ലാഹ് - أسلم وجهه لله), സകല കർമ്മങ്ങളിലും നന്മയും തികവും (ഇഹ്സാൻ - إحسان) പുലർത്തുകയും ചെയ്യുന്നവനാണ് വിജയി. ഇഹ്സാൻ എന്നാൽ അല്ലാഹുവിനെ കാണുന്നുവെന്ന ബോധത്തോടെ ആരാധിക്കുക എന്നതാണ്. ഇത് വിശ്വാസത്തിന്റെ (ഈമാൻ - إيمان) ബാഹ്യരൂപവും, ആത്മീയമായ ഉന്നതിയുടെ ആന്തരിക സത്യവുമാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 113]

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തം യഹൂദരുടെയും ക്രിസ്ത്യാനികളുടെയും പരസ്പരമുള്ള നിഷേധത്തെയും അഹങ്കാരത്തെയും കുറിച്ചാണ് സംസാരിക്കുന്നത്. യഹൂദർ പറഞ്ഞു: 'ക്രിസ്ത്യാനികൾക്ക് യാതൊരു അടിസ്ഥാനവുമില്ല' (ലയ്സതിന്നസാറാ അലാ ശൈഇൻ - ليست النصارى على شيء). മറുപടിയായി ക്രിസ്ത്യാനികൾ പറഞ്ഞു: 'യഹൂദർക്ക് യാതൊരു അടിസ്ഥാനവുമില്ല' (ലയ്സത്തിൽ യഹൂദു അലാ ശൈഇൻ - ليست اليهود على شيء). ഇരുവരും വേദഗ്രന്ഥം പാരായണം ചെയ്യുന്നവരായിരുന്നുവെങ്കിലും, സത്യത്തെ ഉൾക്കൊള്ളുന്നതിന് പകരം അഹങ്കാരത്തിന്റെ (കിബർ - كبر) മൂടുപടം അണിഞ്ഞതുകൊണ്ട് അവർക്ക് സത്യം കാണാൻ സാധിച്ചില്ല. അറിവില്ലാത്തവർ (അല്ലദീന ലാ യഅ്ലമൂന - الذين لا يعلمون) എന്ന് ഇവിടെ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് വേദഗ്രന്ഥം ലഭിക്കാത്ത ബഹുദൈവാരാധകരെയാണ്. അവർ ഇരുവരെയും പോലെ തന്നെ അജ്ഞതയിൽ അധിഷ്ഠിതമായ വാദങ്ങൾ ഉന്നയിക്കുന്നു. അല്ലാഹു (സുബ്ഹാനഹു വതആല) അന്ത്യദിനത്തിൽ അവരുടെ ഈ തർക്കങ്ങളിൽ തീർപ്പുകൽപ്പിക്കും. ആത്മീയമായി ഇതിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്ന പാഠം ഇതാണ്: അറിവ് (ഇൽമ് - علم) എന്നത് കേവലം ഗ്രന്ഥപാരായണമല്ല, മറിച്ച് ഹൃദയത്തിൽ പ്രകാശിക്കുന്ന ദൈവഭയമാണ് (തഖ്‌വ - تقوى). അഹങ്കാരം ഹൃദയത്തെ അന്ധമാക്കുമ്പോൾ, സത്യം മുന്നിലുണ്ടെങ്കിലും അത് കാണാൻ കഴിയാതെ പോകുന്നു.

അടിമയും അവന്റെ അവസ്ഥകളുടെ പ്രകടനവുമാണ് (മൾഹർ) അവൻ. എന്നാൽ 'ഫറായിളുകളുടെ സാമീപ്യം' (ഖുർബുൽ ഫറായിദ്) എന്നത് അല്ലാഹു തന്റെ അടിമയുടെ നാവിലൂടെ 'സമിഅല്ലാഹു ലിമൻ ഹമിദഃ' (അല്ലാഹു തന്നെ സ്തുതിക്കുന്നവനെ കേൾക്കുന്നു) എന്ന് പ്രഖ്യാപിച്ചതിൽ വ്യക്തമാണ്. അടിമയുടെ ഗുണവിശേഷങ്ങളും അവസ്ഥകളും സത്യത്തിന്റെ (അല്ലാഹുവിന്റെ) സത്തയുടെ കണ്ണാടിയായും അവന്റെ അസ്തിത്വത്തിന്റെ പ്രകടനമായും മാറുന്ന അവസ്ഥയാണിത്. 'നവാഫിലുകളുടെ സാമീപ്യം' (ഖുർബുന്നവാഫിൽ) പരിഗണിക്കുമ്പോൾ, അവിടെ ദൃശ്യമാകുന്നതും കാണപ്പെടുന്നതും അടിമയാണ്. എന്നാൽ 'ഫറായിളുകളുടെ സാമീപ്യം' പരിഗണിക്കുമ്പോൾ അവിടെ ദൃശ്യമാകുന്നത് അല്ലാഹുവാണ്. 'അവന് അവന്റെ പ്രതിഫലമുണ്ട്' (ഫലഹു അജ്റുഹു) എന്നത് അവൻ ചെയ്ത കർമ്മങ്ങൾക്ക് അല്ലാഹു വാഗ്ദാനം ചെയ്ത പ്രതിഫലമാണ്; അത് സ്വർഗ്ഗപ്രവേശനത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. കർമ്മവുമായി അതിനുള്ള അവിഭാജ്യ ബന്ധത്തെയും, കർമ്മമില്ലാതെ അത് ലഭ്യമല്ല എന്നതിനെയും സൂചിപ്പിക്കാനാണ് പ്രതിഫലം എന്ന പദം

ഉപയോഗിച്ചത്. 'അവന്റെ രക്ഷിതാവിങ്കൽ' (ഇൻദ റബ്ബിഹി) എന്നത് ആ പ്രതിഫലം അവന്റെ ഉടമസ്ഥന്റെയും കാര്യങ്ങൾ നിയന്ത്രിക്കുന്നവന്റെയും അടുക്കൽ സുരക്ഷിതമാണ് എന്നാണ്. അത് നഷ്ടപ്പെടുകയോ കുറയുകയോ ഇല്ല. 'ഇൻദ' (അടുക്കൽ) എന്നത് ആദരവിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. 'അവർക്ക് ഭയമില്ല, അവർ ദുഃഖിക്കുകയുമില്ല' (വലാ ഖൗഫുൻ അലൈഹിം വലാ ഹും യഹ്സനൂൻ) എന്നത് സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുമ്പോൾ പരലോകത്താണ്. എന്നാൽ ഇഹലോകത്ത് അവർക്ക് ഭയവും ദുഃഖവുമുണ്ട്. തങ്ങൾക്ക് വരാനിരിക്കുന്ന പരീക്ഷണങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള ഭയവും, സുകൃതങ്ങൾ നഷ്ടപ്പെട്ടതിലുള്ള ദുഃഖവുമാണത്. സത്യവിശ്വാസി അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തിൽ നിരാശപ്പെടാത്തതുപോലെ തന്നെ, അവന്റെ കോപത്തെയും ശിക്ഷയെയും കുറിച്ച് നിർഭയനുമല്ല. ഇഹലോകത്ത് ഭയപ്പെടുന്നവൻ പരലോകത്ത് നിർഭയനായിരിക്കും. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നത് പോലെ: 'ഭയമില്ലാത്തവനോട് നീ എന്തിന് ഭയപ്പെടരുത് എന്ന് പറയുന്നു? അവൻ ഉപദേശത്തിന് അർഹനല്ല.' തുടർന്ന് യഹൂദരും ക്രിസ്ത്യാനികളും പരസ്പരം നിഷേധിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ച് ഖുർആൻ വിവരിക്കുന്നു. അവർ വേദഗ്രന്ഥം പാരായണം ചെയ്യുന്നവരായിട്ടും സത്യത്തെ നിഷേധിക്കുന്നു. അറിവില്ലാത്തവർ (അജ്ഞർ) പണ്ഡിതന്മാരായ ഇവർ പറയുന്നതുപോലെ തന്നെ സംസാരിക്കുന്നു എന്നത് വലിയൊരു അപമാനമാണ്. അന്ത്യനാളിൽ അല്ലാഹു അവർക്കിടയിൽ വിധി കൽപ്പിക്കും. ഓരോ വിഭാഗവും തങ്ങളുടെ വിശ്വാസത്തിൽ സന്തോഷിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നത് വഴിപിഴച്ചവർക്ക് മാത്രമല്ല, സൂഫികൾക്കിടയിലും ശൈഖുമാർക്കിടയിലും പോലും സംഭവിക്കാവുന്ന കാര്യമാണ്.

അല്ലാഹുവിന്റെ പള്ളികളിൽ അവന്റെ നാമം സ്മരിക്കപ്പെടുന്നതിനെ തടയുകയും, അവയെ നശിപ്പിക്കാൻ പരിശ്രമിക്കുകയും ചെയ്യുവനേക്കാൾ വലിയ അക്രമിയായി ആരുണ്ട്? ഭയഭക്തിയോടും ആദരവോടും (خوف) കൂടെയല്ലാതെ അവയിൽ പ്രവേശിക്കാൻ അവർക്ക് അർഹതയില്ല. അവർക്ക് ഇഹലോകത്ത് അപമാനവും പരലോകത്ത് കഠിനമായ ശിക്ഷയുമാണ് ഉള്ളത്. ഈ സൂക്തം അവതരിച്ചത് മക്കയിലെ ബഹുദൈവാരാധകരെക്കുറിച്ചോ, അല്ലെങ്കിൽ ബൈത്തുൽ മുഖദ്ദസിനെ നശിപ്പിച്ച റോമൻ ചക്രവർത്തി തീത്തുസിനെക്കുറിച്ചോ ആണെന്ന് പണ്ഡിതന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ ആരാധനാലയങ്ങളെ അശുദ്ധമാക്കുന്നതും, അവിടെയുള്ള സജ്ജനങ്ങളെ തടയുന്നതും ഏറ്റവും വലിയ അതിക്രമമാണ് (ظلم). പള്ളികൾ അല്ലാഹുവിന്റെ വിശിഷ്ടമായ ഭവനങ്ങളാണ്. അവയിൽ പ്രവേശിക്കുന്നവർ അങ്ങേയറ്റത്തെ വിനയത്തോടും (خشوع) ആദരവോടും കൂടെയായിരിക്കണം. അല്ലാഹുവിന്റെ മഹത്വത്തെ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഹൃദയമാണ് പള്ളിയുടെ യഥാർത്ഥ സംരക്ഷകൻ.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ ശൈഖുമാരും പണ്ഡിതന്മാരും തമ്മിലുള്ള ഭിന്നതകളെക്കുറിച്ച് പരാമർശിക്കുന്നു. ഓരോ വിഭാഗവും മറ്റുള്ളവരെ തെറ്റായി കാണുന്നത് തുടരുന്നു, എന്നാൽ സത്യമാർഗ്ഗത്തെ (هدى) പിന്തുടരുന്നതാണ് ഉചിതം. ആത്മശുദ്ധീകരണവും (تزكية النفس) ഉത്ഭവത്തെയും അന്ത്യത്തെയും കുറിച്ചുള്ള അറിവുമില്ലാതെ, കേവലം ഭൗതിക നേട്ടങ്ങൾക്കായി താൻ ഹൃദയശുദ്ധിയുള്ളവനാണെന്നും മാർഗ്ഗദർശിയാണെന്നും വാദിക്കുന്നവന്റെ ശിക്ഷ, ഇസ്റാഅ്-മിഅ്റാജ് രാവിൽ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം കണ്ട, സ്വന്തം മാറിടം കത്രിക കൊണ്ട് മുറിക്കുന്ന വ്യഭിചാരിണികളായ സ്ത്രീകളുടെ ശിക്ഷയേക്കാൾ കഠിനമായിരിക്കും. തെളിവില്ലാത്ത വാദം അസാധുവാണ്; അത്തരക്കാരൻ വഴിപിഴച്ചവനും മറ്റുള്ളവരെ വഴിപിഴപ്പിക്കുന്നവനുമാണ്. വാദിക്കുന്നവൻ വ്യഭിചാരിണിയെപ്പോലെയും, അവന്റെ തന്നിഷ്ടത്തെ പിന്തുടരുന്നവൻ വ്യഭിചാരത്തിലൂടെ ജനിച്ച കുട്ടിയെപ്പോലെയുമാണ്. ഒരു വ്യാജനെ പിന്തുടരുന്നത് ബിദ്അത്തിലേക്കും നിരീശ്വരവാദത്തിലേക്കും മാത്രമേ നയിക്കൂ. ശൈഖ് സദ്രുദ്ദീൻ തബരീസിയിൽ നിന്ന് ഉദ്ധരിക്കുന്നു: തബരീസിലെ ഒരു വ്യക്തി സ്വയം 'ആരിഫ്' (ജ്ഞാനി) എന്ന് വിളിച്ചിരുന്നു. ഒരു യഥാർത്ഥ ജ്ഞാനി അവനോട് ചോദിച്ചു: 'നീ നിന്നെത്തന്നെ അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടോ?' അവൻ പറഞ്ഞു: 'ഞാൻ സൂഫികളുടെയും ശൈഖുമാരുടെയും ധാരാളം ഗ്രന്ഥങ്ങൾ വായിച്ചിട്ടുണ്ട്.' അപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'അത് അവരുടെ വാക്കുകളാണ്, നിനക്ക് സ്വന്തമായി എന്തുണ്ട്?' സ്വന്തം

ചിറകുകൊണ്ട് പറക്കണം, മറ്റുള്ളവരുടെ ചിറകുകൊണ്ട് പറക്കാൻ കഴിയില്ല. കേവലം ഗ്രന്ഥപാരായണം കൊണ്ട് കാര്യമില്ല, അതിലെ സത്യങ്ങൾ ജീവിതത്തിൽ പകർത്തണം. ഒരു വ്യാപാരി തന്റെ ഏജന്റിന് അയച്ച കത്ത് കയ്യിലുണ്ടെന്ന് കരുതി കച്ചവടം നടക്കില്ല, ചരക്ക് നേരിട്ട് ലഭിക്കണം. മസ്ജിദുകളെ തടയുന്നവരെക്കുറിച്ചുള്ള ഖുർആൻ വചനത്തിന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ, ബൈത്തുൽ മുഖദ്ദസിനെ നശിപ്പിച്ച ചരിത്രവും, പിന്നീട് ഉമർ റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിന്റെയും സ്വലാഹുദ്ദീൻ അയ്യൂബിയുടെയും കാലത്ത് അത് വീണ്ടെടുത്തതും വിവരിക്കുന്നു. 'അല്ലാഹുവിന്റെ പള്ളികളിൽ അവന്റെ നാമം സ്മരിക്കുന്നത് തടയുന്നവനേക്കാൾ വലിയ അക്രമിയായി ആരുണ്ട്?' എന്ന വചനം പൊതുവായതാണ്; ഏതൊരു പള്ളിയിൽ ഇത്തരം പ്രവൃത്തി നടന്നാലും ഈ വിധി ബാധകമാണ്.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ അല്ലാഹുവിനെ സ്തുതിക്കുകയും വിശുദ്ധീകരിക്കുകയും പ്രാർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഇടമാണ് പള്ളി എന്ന് വിവരിക്കുന്നു. എന്നാൽ, പള്ളികളെ തകർക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നവർ (سعى فِي خَرابِها) യഥാർത്ഥത്തിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ ഭവനങ്ങളെ ശൂന്യമാക്കുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. 'തഖ്രീബ്' (تخريب) എന്നാൽ കേവലം കെട്ടിടം പൊളിക്കൽ മാത്രമല്ല, മറിച്ച് ആരാധനകൾക്കും ദിക്റുകൾക്കും തടസ്സം നിൽക്കുക എന്നുകൂടിയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ഭവനങ്ങളിൽ പ്രവേശിക്കേണ്ടത് അങ്ങേയറ്റത്തെ ദൈവഭയത്തോടും (تقوى) വിനയത്തോടും കൂടിയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ഭവനങ്ങളെ ആരാധനകളിൽ നിന്ന് തടയുന്നവർക്ക് ഇഹലോകത്ത് അപമാനവും പരലോകത്ത് കഠിനമായ ശിക്ഷയുമുണ്ട്. പള്ളി നിർമ്മിക്കുക എന്നാൽ കെട്ടിടം പണിയുക മാത്രമല്ല, മറിച്ച് അവിടെ സജീവമായി ആരാധനകളിൽ മുഴുകുക എന്നുകൂടിയാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ഒരാൾ പള്ളികളിൽ സ്ഥിരമായി വരുന്നത് കണ്ടാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിശ്വാസത്തിന് നിങ്ങൾ സാക്ഷ്യം വഹിക്കുക.' അലി റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറയുന്നു: 'നാട്ടിൽ താമസിക്കുമ്പോൾ ചെയ്യേണ്ട മൂന്ന് കാര്യങ്ങളിൽ ഒന്ന് അല്ലാഹുവിന്റെ പള്ളികളെ സജീവമാക്കുക എന്നതാണ്.' പള്ളികളുടെ മിനാരങ്ങൾ ഉയർത്തുകയും അലങ്കരിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ട്, അതേസമയം അവിടെ ദിക്റും ആരാധനയും ഇല്ലാതാക്കുന്നത് അന്ത്യനാളിന്റെ അടയാളമാണ്. ഖുശൈരി റഹിമഹുള്ളാഹ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത് പോലെ, ആരാധനയുടെ കേന്ദ്രമായ മനസ്സിനെ ദുരാഗ്രഹങ്ങൾ കൊണ്ട് നശിപ്പിക്കാതിരിക്കുക. പള്ളികളിൽ വെച്ച് ഏറ്റവും പവിത്രമായത് മസ്ജിദുൽ ഹറാമാണ്, തുടർന്ന് മസ്ജിദുന്നബവി, ബൈത്തുൽ മുഖദ്ദസ് എന്നിവയാണ്.

അല്ലാഹുവിന്റേതാണ് കിഴക്കും പടിഞ്ഞാറും. അതിനാൽ നിങ്ങൾ എങ്ങോട്ട് തിരിഞ്ഞാലും അവിടെ അല്ലാഹുവിന്റെ മുഖമുണ്ട് *(وجه الله)*. തീർച്ചയായും അല്ലാഹു വിശാലമായി അറിയുന്നവനും സർവ്വജ്ഞനുമാണ്. ഈ സൂക്തം അവതരിച്ചത് ഖിബ്‌ലയെ സംബന്ധിച്ചുള്ള ചർച്ചകളിലാണ്. ആത്മീയമായി ഇതിനർത്ഥം, ഹൃദയത്തിന്റെ ദൃഷ്ടി അല്ലാഹുവിലേക്ക് തിരിക്കുന്നവർക്ക് അവന്റെ സാമീപ്യത്തിന്റെ പ്രകാശം *(تجلي)* എവിടെയും ദർശിക്കാനാകും എന്നതാണ്. ഭൗതികമായ ദിശകൾക്കപ്പുറം, അല്ലാഹുവിന്റെ അസ്തിത്വത്തെയും ഗുണങ്ങളെയും സാക്ഷാത്കരിക്കുന്നവർക്ക് പ്രപഞ്ചത്തിലെ ഓരോ അണുവിലും അവന്റെ മഹത്വത്തിന്റെ അടയാളങ്ങൾ കാണാൻ സാധിക്കുന്നു. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ വിശാലമായ കാരുണ്യത്തെയും *(رحمة)* അവന്റെ പരിധിയില്ലാത്ത അറിവിനെയും *(علم)* സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

ഇമാമും മുഅദ്ദിനും ഇല്ലാത്ത വീടുകളിലെ മസ്ജിദുകളിൽ ഇഅ്തികാഫ് (اعتكاف) ഇരിക്കൽ സ്ത്രീകൾക്കല്ലാതെ അനുവദനീയമല്ല. പ്രശസ്തരായ ശൈഖ് മുഫ്താദ അഫന്ദി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പ്രസ്താവിക്കുന്നു: മക്കയിലെ കഅ്ബ, മദീനയിലെ മസ്ജിദുന്നബവി, ഖുദ്സിലെ മസ്ജിദുൽ അഖ്സ എന്നിവ കഴിഞ്ഞാൽ ബുർസയിലെ വലിയ ജാമിഅ് മസ്ജിദിനേക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠമായ മറ്റൊരു സ്ഥാനമില്ല. നൂഹ് (അലൈഹിസ്സലാം) നബിയെ വിശ്വസിച്ച ഒരു വൃദ്ധയുടെ വീട് സ്ഥിതി ചെയ്തിരുന്നത് അവിടെയായിരുന്നു. കപ്പലിൽ കയറാൻ സാധിക്കാത്ത ആ വൃദ്ധയെ പ്രളയത്തിൽ നിന്ന് അല്ലാഹു ആ വീട്ടിൽ വെച്ച് സംരക്ഷിച്ചു. ഇത് ചില ഔലിയാക്കൾക്ക് കശ്ഫ് (كشف) വഴി വെളിപ്പെട്ടതാണ്. ആ മസ്ജിദിൽ ഇബാദത്തിൽ മുഴുകുന്നവനെ അല്ലാഹു അശ്രദ്ധയുടെ പ്രളയത്തിൽ നിന്ന് സംരക്ഷിക്കും. മക്കയിൽ ഒരു ദിവസം ഇബാദത്ത് ചെയ്യുന്നത് മറ്റ് നാട്ടുകളിൽ ഒരു വർഷം ഇബാദത്ത് ചെയ്യുന്നതിന് തുല്യമാണ്, എന്നാൽ അവിടെയുള്ള ആദരവുകൾ (آداب) പാലിക്കണമെന്ന നിബന്ധനയുണ്ട്. നമ്മുടെ നാട്ടിൽ ഇബാദത്തിന് രണ്ട് പ്രധാന സ്ഥാനങ്ങളുണ്ട്: ഒന്ന് ബുർസയിലെ സയ്യിദ് ബുഖാരി മസ്ജിദും, മറ്റൊന്ന് ഇസ്താംബൂളിലെ അബൂ അയ്യൂബ് അൽ അൻസാരി (റളിയള്ളാഹു അൻഹു) മഖാമും ആകുന്നു. 'അല്ലാഹുവേ, നിന്നെ സ്മരിക്കുന്നവരിൽ ഞങ്ങളെ ഉൾപ്പെടുത്തേണമേ'. 'കിഴക്കും പടിഞ്ഞാറും അല്ലാഹുവിന്റേതാണ്' എന്ന സൂക്തം ഭൂമിയുടെ എല്ലാ ഭാഗങ്ങളെയും ഉദ്ദേശിച്ചുള്ളതാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ഉടമസ്ഥതയിൽ നിന്ന് പുറത്തായ ഒരു സ്ഥലവും ഭൂമിയിലില്ല. നിങ്ങൾ മസ്ജിദുൽ ഹറാമിലോ അഖ്സയിലോ നമസ്കരിക്കാൻ തടയപ്പെട്ടാൽ, ഭൂമി മുഴുവൻ നിങ്ങൾക്ക് നമസ്കാരത്തിനുള്ള പള്ളിയാക്കി മാറ്റിയിരിക്കുന്നു. 'നിങ്ങൾ എങ്ങോട്ട് തിരിയുന്നുവോ അവിടെ അല്ലാഹുവിന്റെ

മുഖമുണ്ട് എന്നതിനർത്ഥം, നിങ്ങൾ ഖിബ്‌ലയിലേക്ക് തിരിയുമ്പോൾ അവിടെ അല്ലാഹുവിന്റെ തൃപ്തിയും കൽപനയുമുണ്ട് എന്നാണ്. അല്ലാഹു സ്ഥലകാലങ്ങൾക്ക് അതീതനാണ്. അവന്റെ അറിവ് എല്ലാ സ്ഥലങ്ങളെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. 'അല്ലാഹു വിശാലനാണ് (واسع) എന്നത് അവന്റെ അറിവിന്റെയും കാരുണ്യത്തിന്റെയും വിശാലതയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഇമാം ഗസ്സാലി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) അസ്മാഉൽ ഹുസ്നയുടെ വിവരണത്തിൽ പറയുന്നത് പോലെ, അല്ലാഹുവിന്റെ വിശാലത അവന്റെ അറിവിലും ഔദാര്യത്തിലും പ്രകടമാണ്.

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശാലത (الواسع) പരിധികളില്ലാത്തതാണ്. അവന്റെ അറിവിന്റെ സമുദ്രത്തിന് തീരങ്ങളില്ല; അവന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങൾക്കും ഔദാര്യങ്ങൾക്കും അന്ത്യവുമില്ല. സൃഷ്ടികളിൽ കാണുന്ന വിശാലതകൾക്കെല്ലാം ഒരു പരിധിയുണ്ട്, എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ വിശാലത അനിർവചനീയമാണ്. ഒരു അടിമയുടെ വിശാലത എന്നത് അവന്റെ അറിവിലും സ്വഭാവത്തിലുമുള്ള വികാസമാണ്. എന്നാൽ അത് പരിമിതമാണ്. മൗലാനാ റൂമി (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) മസ്നവിയിൽ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നത് പോലെ, നായയുടെ സ്വഭാവമുള്ളവൻ സിംഹത്തിന്റെ തോലണിഞ്ഞതുകൊണ്ട് സിംഹമാകുന്നില്ല. അല്ലാഹു തന്റെ അടിമകളുടെ കർമ്മങ്ങളെയും താൽപ്പര്യങ്ങളെയും കുറിച്ച് അറിവുള്ളവനാണ് (عَلِيمٌ). ഈ ആയത്ത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഭൂമി വിശാലമാണെന്നും, പള്ളികൾ തകർക്കപ്പെട്ടാലും വിശ്വാസികൾക്ക് എവിടെയും അല്ലാഹുവിന്റെ ഖിബ്‌ലയിലേക്ക് തിരിഞ്ഞു നമസ്കരിക്കാമെന്നും പഠിപ്പിക്കുന്നു. പ്രാർത്ഥനയിൽ ആകാശത്തേക്ക് കൈ ഉയർത്തുന്നത് അല്ലാഹുവിന് സ്ഥലമോ ദിശയോ ഉള്ളതുകൊണ്ടല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ ഖജനാവുകൾ (خزائن) ആകാശത്തായതുകൊണ്ടാണ്. ഒരു യാചകൻ രാജാവിന്റെ ഖജനാവിലേക്ക് വിരൽ ചൂണ്ടി സഹായം ചോദിക്കുന്നത് പോലെയാണിത്. ഇമാം ഹറമൈനി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) വ്യക്തമാക്കിയത് പോലെ, യൂനുസ് നബി (അലൈഹിസ്സലാം) മത്സ്യത്തിന്റെ വയറ്റിലിരുന്ന് അല്ലാഹുവിനെ അഭിസംബോധന ചെയ്തതും, നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) മിഅ്റാജിൽ വെച്ച് അല്ലാഹുവിനെ അഭിസംബോധന ചെയ്തതും ഒരേ രീതിയിലാണ്. അല്ലാഹു സ്ഥലകാലങ്ങൾക്ക് അതീതനാണ് എന്നതിന് ഇതിൽ വലിയ തെളിവുണ്ട്.

ഖിബ്‌ല മാറ്റത്തെക്കുറിച്ച് യഹൂദർ ആക്ഷേപമുന്നയിച്ചപ്പോൾ, അല്ലാഹുവിന്റെ റസൂൽ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം മക്കയിൽ വെച്ച് കഅ്ബയിലേക്ക് തിരിഞ്ഞായിരുന്നു നമസ്കരിച്ചിരുന്നത്. മദീനയിലേക്ക് ഹിജ്റ പോയ ശേഷം, യഹൂദരുടെ വിശ്വാസത്തെ മാനിച്ചുകൊണ്ട് ബൈത്തുൽ മുഖദ്ദസിലേക്ക് തിരിഞ്ഞു നമസ്കരിക്കാൻ അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു. പതിനാറ് മാസത്തോളം അവിടുന്ന് അങ്ങനെ നിർവഹിച്ചു. എന്നാൽ, തന്റെ പിതാവായ ഇബ്റാഹിം അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ ഖിബ്‌ലയും, ഏറ്റവും പുരാതനമായതും, വിശ്വാസത്തിലേക്ക് അടുപ്പിക്കുന്നതുമായ കഅ്ബയിലേക്ക് തിരിയണമെന്ന് അവിടുന്ന് ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നു. അല്ലാഹു പറയുന്നു:

'നിന്റെ മുഖം ആകാശത്തേക്ക് തിരിയുന്നത് നാം കാണുന്നുണ്ട്, അതിനാൽ നിനക്ക് തൃപ്തികരമായ ഖിബ്‌ലയിലേക്ക് നാം നിന്നെ തിരിക്കാം'. ബനൂ സലമ പള്ളിയിൽ വെച്ച് ളുഹർ നമസ്കാരത്തിനിടയിൽ 'നിന്റെ മുഖം മസ്ജിദുൽ ഹറാമിന് നേരെ തിരിക്കുക' എന്ന വചനം ഇറങ്ങി. ഉടൻ തന്നെ അവിടുന്ന് നമസ്കാരത്തിൽ വെച്ച് തന്നെ കഅ്ബയിലേക്ക് തിരിഞ്ഞു. ആ പള്ളി 'മസ്ജിദുൽ ഖിബ്‌ലതൈൻ' (രണ്ട് ഖിബ്‌ലകളുള്ള പള്ളി) എന്ന് അറിയപ്പെട്ടു. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഒരു പരീക്ഷണമായിരുന്നു (ابتلاء). സത്യവിശ്വാസി അല്ലാഹുവിൽ ഭരമേൽപ്പിക്കുകയും (اعتصام), അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പന എങ്ങോട്ടാണോ തിരിയുന്നത് അങ്ങോട്ട് തിരിയുകയും വേണം. സ്വന്തം ബുദ്ധിയെയല്ല, മറിച്ച് പ്രവാചകചര്യയെയാണ് പിന്തുടരേണ്ടത്. പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ഖിബ്‌ല മാറ്റത്തെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചില്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പന കാത്തിരുന്നു. ഇതാണ് ആദരവ് (أدب). ഖിബ്‌ല മാറ്റം ഉൾക്കൊള്ളാൻ കഴിയാത്തവർ രണ്ട് വിഭാഗമാണ്. ഒന്ന്, കഅ്ബയിൽ നിന്ന് ബൈത്തുൽ മുഖദ്ദസിലേക്കുള്ള മാറ്റം ഹൃദയത്തിൽ നിന്ന് (مقام القلب) ആത്മാവിലേക്കുള്ള (مقام الروح) ഉയർച്ചയായി കണ്ടവർ. അവർ തിരിച്ചുള്ള മാറ്റത്തെ താഴ്ച്ചയായി തെറ്റിദ്ധരിച്ചു. രണ്ടാമത്തെ വിഭാഗം, കർമ്മത്തിന്റെ രൂപത്തിൽ മാത്രം ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിച്ച് അതിന്റെ ആത്മീയ രഹസ്യം (حكمة) മനസ്സിലാക്കാത്തവരാണ്. എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗദർശനം ലഭിച്ചവർ (هداية) മുഹമ്മദീയമായ ഏകത്വത്തിലേക്ക് (توحيد ذاتي) എത്തിച്ചേർന്നു. 'കിഴക്കും പടിഞ്ഞാറും അല്ലാഹുവിന്റേതാണ്' എന്ന വചനത്തിന്, പ്രകാശത്തിന്റെയും വെളിപാടിന്റെയും ലോകം അല്ലാഹുവിന്റേതാണെന്ന് അർത്ഥം. നിങ്ങൾ എങ്ങോട്ട് തിരിഞ്ഞാലും അവിടെ അല്ലാഹുവിന്റെ മുഖമുണ്ട് (وجه الله). അഥവാ, അവന്റെ ജമാലിയായ (സൗന്ദര്യപരമായ) ഗുണങ്ങളും ജലാലിയായ (പ്രതാപപരമായ) ഗുണങ്ങളും അവിടെയുണ്ട്. ഹൃദയത്തിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശം നിറയുമ്പോൾ, സൃഷ്ടികളിൽ അവനെ കാണാനും അവനിൽ ലയിക്കാനും (فناء) സാധിക്കുന്നു.

അല്ലാഹുവിനെ അല്ലാതെ മറ്റാരെയും ആരാധിക്കരുത് എന്ന് പ്രഖ്യാപിച്ചുകൊണ്ട്, അല്ലാഹുവിന് സന്താനമുണ്ടെന്ന് വാദിക്കുന്നവരുടെ അബദ്ധധാരണകളെ ഖുർആൻ ഖണ്ഡിക്കുന്നു. അല്ലാഹു പരിശുദ്ധനാണ് (سبحان). ആകാശഭൂമികളിലുള്ള സകലതും അവന്റെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ളതാണ് (ملك). അവൻ സർവ്വതിനെയും സൃഷ്ടിച്ചവനും പരിപാലിക്കുന്നവനുമാണ്. ആകാശഭൂമികളുടെ നിർമ്മാതാവായ അവൻ, ഒരു കാര്യത്തെ തീരുമാനിച്ചാൽ 'ഉണ്ടാകൂ' എന്ന് പറയുകയേ വേണ്ടൂ, അത് ഉടൻ സംഭവിക്കുന്നു. അറിവില്ലാത്തവർ ചോദിക്കുന്നു: 'അല്ലാഹു നമ്മോട് സംസാരിക്കാത്തതെന്ത്?' അല്ലെങ്കിൽ 'നമുക്ക് ഒരു ദൃഷ്ടാന്തം വരാത്തതെന്ത്?' എന്ന്. ഇവർക്ക് മുൻപുള്ളവരും ഇതേ ചോദ്യങ്ങൾ ഉന്നയിച്ചിരുന്നു. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ ഒരേപോലെയാണ്. സത്യം ബോധ്യപ്പെട്ടവർക്ക് ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ വ്യക്തമാണ്. നബിയേ, സത്യവുമായി നിങ്ങളെ നാം നിയോഗിച്ചിരിക്കുന്നു. നരകാവകാശികളെക്കുറിച്ച് നിങ്ങൾ ചോദ്യം ചെയ്യപ്പെടുകയില്ല. യഹൂദരും ക്രിസ്ത്യാനികളും തങ്ങളുടെ മതത്തിൽ ചേർന്നാലല്ലാതെ നിങ്ങൾ തൃപ്തിപ്പെടുകയില്ലെന്ന് അവർ പറയുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗദർശനമാണ് (هدى) യഥാർത്ഥ മാർഗ്ഗദർശനം എന്ന് പറയുക. നിങ്ങൾക്ക് ലഭിച്ച അറിവിന് ശേഷവും അവരുടെ തന്നിഷ്ടങ്ങളെ നിങ്ങൾ പിന്തുടർന്നാൽ, അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിങ്ങൾക്ക് ഒരു രക്ഷകനോ സഹായിയോ ഉണ്ടായിരിക്കുകയില്ല. വേദഗ്രന്ഥം നൽകപ്പെട്ടവർ അത് പാരായണം ചെയ്യേണ്ട മുറപ്രകാരം പാരായണം ചെയ്യുന്നു. അവരാണ് അതിൽ വിശ്വസിക്കുന്നത്. അതിനെ നിഷേധിക്കുന്നവർ നഷ്ടപ്പെട്ടവരാണ്. ഇസ്രായേൽ സന്തതികളേ, ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് നൽകിയ അനുഗ്രഹങ്ങളെയും, ലോകരിലൊക്കെയും വെച്ച് നിങ്ങളെ ഞാൻ ശ്രേഷ്ഠരാക്കിയ കാര്യത്തെയും ഓർക്കുക.

മൂസാ നബി (അലൈഹിസ്സലാം) തന്റെ കുടുംബത്തിന് തീ തേടി തൂർ പർവ്വതത്തിലെത്തിയപ്പോൾ, അവിടുന്ന് വിളിക്കപ്പെട്ടു: 'ഓ മൂസാ, തീർച്ചയായും ഞാൻ നിന്റെ റബ്ബാണ്'. ആദ്യം റുബൂബിയ്യത്തിന്റെ (ربوبية) പ്രകടനം ഉണ്ടായി. പിന്നീട് കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടു: 'നിന്റെ ചെരിപ്പുകൾ അഴിച്ചുമാറ്റുക'. ഇത് ഭൗതികതയുടെയും (طبيعة) നഫ്സിന്റെയും (نفس) പ്രതീകമാണ്. അവ രണ്ടിനെയും ഉപേക്ഷിക്കാൻ അവിടുത്തോട് കൽപ്പിച്ചു. തുടർന്ന് അല്ലാഹു പറഞ്ഞു: 'ഞാൻ നിന്നെ തിരഞ്ഞെടുത്തുകഴിഞ്ഞു, അതിനാൽ വഹ്യ് നൽകപ്പെടുന്നവ ശ്രദ്ധിക്കുക. തീർച്ചയായും ഞാൻ അല്ലാഹുവാണ്, എന്നല്ലാതെ മറ്റൊരു ആരാധ്യനില്ല, അതിനാൽ

എന്നെ ആരാധിക്കുക'. ഇവിടെ ഉലൂഹിയ്യത്തിന്റെ (الوهية) പ്രകടനം ഉണ്ടായി. അതിനുശേഷം അല്ലാഹു തന്റെ ദാത്തിന്റെ (ذات) പ്രകടനം നടത്തി, ഫിർഔനെ നേർവഴിയിലേക്ക് ക്ഷണിക്കാൻ കൽപ്പിച്ചു. മൂസാ (അലൈഹിസ്സലാം) തന്റെ കുടുംബത്തെ അവിടെ ഉപേക്ഷിച്ച്, തിരിഞ്ഞുനോക്കാതെ ഫിർഔന്റെ അടുത്തേക്ക് പുറപ്പെട്ടു. അർദ്ധരാത്രിയിൽ ഈജിപ്തിലെത്തിയ അദ്ദേഹം അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പന പ്രകാരം തന്റെ വടി കൊണ്ട് ഫിർഔന്റെ വാതിലിൽ മുട്ടി. ആ മുട്ടിന്റെ ഗാംഭീര്യം കാരണം ഫിർഔന്റെ താടി നരച്ചുപോയെന്ന് പറയപ്പെടുന്നു. ഫിർഔൻ ചോദിച്ചു: 'നീ നമ്മുടെ അടുക്കൽ വളർന്നുവന്നവനല്ലേ?' മൂസാ (അലൈഹിസ്സലാം) പറഞ്ഞു: 'അതെ, നിന്റെ സംരക്ഷണത്തിന് മുൻപേ നിനക്ക് അവകാശമുള്ളതുകൊണ്ടാണ് ഞാൻ നിന്നെ ആദ്യം ക്ഷണിച്ചത്'. അവർ അദ്ദേഹത്തെ കൊല്ലാൻ തുനിഞ്ഞപ്പോൾ, അദ്ദേഹം തന്റെ വടി താഴെയിട്ടു; അത് വ്യക്തമായ ഒരു പാമ്പായി മാറി. അത് അവരെ വിഴുങ്ങാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ അവർ അഭയം തേടി, അദ്ദേഹം അവർക്ക് സുരക്ഷ നൽകി. ഫിർഔൻ വിശ്വസിക്കാൻ ആഗ്രഹിച്ചെങ്കിലും ഹാമാൻ അവനെ തടഞ്ഞു. ഫിർഔനെ ക്ഷണിച്ച ശേഷം അദ്ദേഹം തന്റെ കുടുംബത്തിന്റെ അടുത്തേക്ക് മടങ്ങി. അപ്പോൾ അവർ പ്രസവിച്ചിരുന്നു. അവരെ സംരക്ഷിക്കാനായി ചുറ്റും ചെന്നായ്ക്കൾ കാവൽ നിൽക്കുന്നത് അദ്ദേഹം കണ്ടു. അല്ലാഹുവിന്റെ കഴിവ് നോക്കൂ! ഇമാം അബൂഹനീഫ (റഹിമഹുള്ളാഹ്) തന്റെ മദ്ഹബിലേക്ക് ജനങ്ങളെ ക്ഷണിക്കുന്നതിൽ വ്യാപൃതനായത് സ്വപ്നത്തിൽ നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) നൽകിയ നിർദ്ദേശപ്രകാരമാണെന്ന് റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഇത് അദ്ദേഹം സത്യത്തിൽ എത്തിച്ചേർന്നതിന്റെ ഏറ്റവും വലിയ തെളിവാണ്. അദ്ദേഹം രാത്രി മുഴുവൻ ആരാധനയിൽ മുഴുകുമായിരുന്നു. കഅ്ബയിൽ വെച്ച് ഒരു ശബ്ദം കേട്ടതായി അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'അബൂഹനീഫാ, നീ എന്റെ സേവനം ആത്മാർത്ഥമായി നിർവ്വഹിച്ചു, എന്നെ നന്നായി അറിഞ്ഞു, അതിനാൽ നിനക്കും ഖിയാമത്ത് നാൾ വരെ നിന്നെ പിന്തുടരുന്നവർക്കും ഞാൻ പൊറുത്തുതന്നിരിക്കുന്നു'. മനുഷ്യരുടെ ഖിബ്‌ല കഅ്ബയാണ്, ആകാശവാസികളുടെ ഖിബ്‌ല ബൈത്തുൽ മഅ്മൂറാണ്, മലക്കുകളുടെ ഖിബ്‌ല കുർസിയ്യാണ്, അർശിനെ വഹിക്കുന്നവരുടെ ഖിബ്‌ല അർശാണ്. എന്നാൽ എല്ലാവരുടെയും ലക്ഷ്യം അല്ലാഹുവിന്റെ പൊരുത്തമാണ്. 'അവർ പറഞ്ഞു' എന്നത് യഹൂദികൾ ഉസൈറിനെ അല്ലാഹുവിന്റെ പുത്രനെന്നും, ക്രിസ്ത്യാനികൾ ഈസായെ അല്ലാഹുവിന്റെ പുത്രനെന്നും, അറബ് മുശ്രിക്കുകൾ മലക്കുകളെ അല്ലാഹുവിന്റെ പുത്രിമാരെന്നും പറഞ്ഞപ്പോഴാണ് അവതരിച്ചത്. അല്ലാഹു താൻ അത്തരം ആരോപണങ്ങളിൽ നിന്ന് പരിശുദ്ധനാണെന്ന് പ്രഖ്യാപിച്ചു (سبحانه). അല്ലാഹുവിന് സന്താനമുണ്ടാകുക എന്നത് അസാധ്യമാണ്, കാരണം അവന് തുല്യമായി ഒന്നുമില്ല. മൗലാനാ റൂമി മസ്നവിയിൽ പാടിയതുപോലെ: 'അവൻ ജനിച്ചവനല്ല, ജനിപ്പിച്ചവനുമല്ല, അവന് പിതാവോ പുത്രനോ ഇല്ല'. മറിച്ച് ആകാശഭൂമികളിലുള്ളതെല്ലാം അവന്റേതാണ്.

അവയെല്ലാം അവന്റെ സൃഷ്ടികളാണ്, അവയിൽ യാതൊന്നിനും അവനുമായി പുത്രബന്ധമില്ല.

[سورة البقرة (2) : آية 117]

ആകാശങ്ങളുടെയും ഭൂമിയുടെയും സ്രഷ്ടാവാണ് അല്ലാഹു. അവൻ ഒരു കാര്യം തീരുമാനിച്ചാൽ 'ഉണ്ടാകൂ' (كن) എന്ന് മാത്രമാണ് അവൻ അതിനോട് പറയുന്നത്. അപ്പോൾ അത് ഉടൻ തന്നെ സംഭവിക്കുന്നു (فيكون). ഈ സൂക്തം അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ കഴിവിനെയും (قدرة) അവന്റെ ഇച്ഛാശക്തിയുടെ (إرادة) അപ്രതിരോധ്യമായ സ്വഭാവത്തെയും വെളിപ്പെടുത്തുന്നു. പ്രപഞ്ചത്തിലെ സകല ചരാചരങ്ങളും അവന്റെ കൽപ്പനയ്ക്ക് വിധേയമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടിപ്പ് ഭൗതികമായ കാരണങ്ങളെയോ (أسباب) ഉപകരണങ്ങളെയോ ആശ്രയിച്ചല്ല, മറിച്ച് അവന്റെ കേവലമായ കൽപ്പനയാൽ മാത്രമാണ്. ഇത് അവന്റെ അസ്തിത്വത്തിന്റെ ഏകത്വത്തെയും (توحيد) സർവ്വശക്തിയെയും (عظمة) സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്നു.

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആലയുടെ സന്നിധിയിൽ സർവ്വതും 'ഖാനിതുൻ' (قـــانتون) ആണ്; അതായത്, അവന്റെ ഇച്ഛയ്ക്കും സൃഷ്ടിപ്പിനും വഴങ്ങുന്നവർ. അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടിപ്പിൽ നിന്ന് ഒന്നിനും മാറിനിൽക്കാൻ കഴിയില്ല. ഈ അവസ്ഥയിലുള്ള യാതൊന്നിനും തന്നെത്താൻ നിലനിൽക്കുന്നവനായ (واجـــب الوجود) സ്രഷ്ടാവിനോട് സാദൃശ്യമില്ല. അതിനാൽ അവന് സന്താനമില്ല. കാരണം, ഒരു പിതാവിന് സമാനമായ സ്വഭാവഗുണങ്ങളുള്ളവനായിരിക്കണം സന്താനം. അല്ലാഹുവിനെ പുത്രനുണ്ടെന്ന് വാദിക്കുന്ന ബുദ്ധിജീവികളെ നിസ്സാരവൽക്കരിക്കാനാണ്, ആദ്യം അചേതന വസ്തുക്കളെ സൂചിപ്പിക്കാൻ ഉപയോഗിക്കുന്ന പദങ്ങളും പിന്നീട് ബുദ്ധിയുള്ളവരെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന 'ഖാനിതുൻ' എന്ന പദവും ഉപയോഗിച്ചത്. 'ബദീഉസ്സമാവാത്തി വൽ അർദ്' (بديع السماوات والأرض) എന്നാൽ ആകാശഭൂമികളുടെ സ്രഷ്ടാവ് എന്നർത്ഥം. മുൻമാതൃകയില്ലാതെ ഒന്നിനെ ശൂന്യതയിൽ നിന്ന് പെട്ടെന്ന് സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനാണ് 'ഇബ്ദാഅ്' (إبداع) എന്ന് പറയുന്നത്. അല്ലാഹു സൃഷ്ടിപ്പിൽ നിന്ന് മുക്തനാണ്, അതിനാൽ അവന് സന്താനമുണ്ടാകാൻ വഴിയില്ല. ആകാശഭൂമികളെ ശൂന്യതയിൽ നിന്ന് സൃഷ്ടിക്കാൻ കഴിവുള്ളവന് പിതാവില്ലാതെ ഈസ അലൈഹിസ്സലാം-നെ സൃഷ്ടിക്കാൻ എന്തുകൊണ്ട് കഴിയില്ല? 'കുൻ ഫയകൂൻ' (كن فيكون) എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടിപ്പിന്റെ വേഗതയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അഹ്ലുസ്സുന്നത്തി വൽ ജമാഅത്തിന്റെ വീക്ഷണപ്രകാരം, വസ്തുക്കളുടെ നിലനിൽപ്പ് ഈ 'കുൻ' എന്ന വാക്കിനെ ആശ്രയിച്ചല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ അനാദിയായ സൃഷ്ടിപ്പിന്റെ ഗുണവിശേഷത്തെ

(صـفة التكـوين) ആശ്രയിച്ചാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ഗുണവിശേഷങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള അമിതമായ അന്വേഷണം ഒഴിവാക്കണം. യഹൂദരും നസ്വാറകളും അല്ലാഹുവിനെ 'പിതാവ്' എന്ന് വിളിച്ചത് ഒരു രൂപകമായിട്ടായിരുന്നു (കാരണങ്ങളുടെ കാരണക്കാരൻ എന്ന അർത്ഥത്തിൽ). എന്നാൽ അജ്ഞരായവർ അത് ശാരീരികമായ പിതൃത്വമായി തെറ്റിദ്ധരിച്ചു. ഇത് കുഫ്റാണ്. അല്ലാഹു പരിധികളിൽ നിന്നും ദിശകളിൽ നിന്നും ഇണകളിൽ നിന്നും സന്താനങ്ങളിൽ നിന്നും പരിശുദ്ധനാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'ആദം സന്തതി എന്നെ കളവാക്കി'.

[سورة البقرة (2) : آية 118]

അവിശ്വാസികൾ ചോദിക്കുന്നു: 'അല്ലാഹു നമ്മോട് നേരിട്ട് സംസാരിക്കുകയോ, അല്ലെങ്കിൽ നമുക്കൊരു ദൃഷ്ടാന്തം വരികയോ ചെയ്തുകൂടേ?' ഇവർക്ക് മുൻപ് കഴിഞ്ഞുപോയവരും ഇതേപോലെയുള്ള അജ്ഞത നിറഞ്ഞ ചോദ്യങ്ങൾ ഉന്നയിച്ചിരുന്നു. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ പരസ്പരം സാമ്യമുള്ളവയാണ്. ദൃഢവിശ്വാസമുള്ളവർക്ക് (موقنون) അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ വ്യക്തമായിത്തന്നെ വിവരിച്ചുകൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ഭയഭക്തിയും (تقوى) ആത്മീയമായ ഉൾക്കാഴ്ചയും (بصيرة) ഉള്ളവർക്ക് പ്രപഞ്ചത്തിലെ ഓരോ ചലനവും അവന്റെ അസ്തിത്വത്തെ വിളിച്ചോതുന്ന തെളിവുകളാണ്.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിലെ ഈ ഭാഗം അല്ലാഹുവിനെതിരെയുള്ള നിഷേധത്തെയും (تكذيب) അധിക്ഷേപത്തെയും (شتم) കുറിച്ച് ചർച്ച ചെയ്യുന്നു. 'അവന് അതിന് അർഹതയില്ല' എന്നതിനർത്ഥം, അല്ലാഹുവിനെ നിഷേധിക്കുക എന്നത് അവന് യോജിച്ചതല്ല, മറിച്ച് അതൊരു വലിയ തെറ്റാണ്. അല്ലാഹുവിനെ നിഷേധിക്കുക എന്നത്, തനിക്ക് അല്ലാഹുവിനെ പഴയതുപോലെ ആരാധിക്കാൻ കഴിയില്ലെന്ന് വാദിക്കുന്നതിന് തുല്യമാണ്. അല്ലാഹുവിനെ അധിക്ഷേപിക്കുക എന്നത്, 'അല്ലാഹുവിന് സന്താനമുണ്ട്' എന്ന് പറയുന്നതാണ്. ഇത് അല്ലാഹുവിനോടുള്ള വലിയ അനാദരവാണ്, കാരണം സന്താനോൽപാദനം എന്നത് ഒരു ഭാഗം വേർപിരിയുന്നതാണ്, അത് അല്ലാഹുവിന്റെ പരിശുദ്ധമായ അസ്തിത്വത്തിന് അസാധ്യമാണ്. അല്ലാഹുവിനെതിരെയുള്ള കള്ളം പറയൽ പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമക്കെതിരെയുള്ള കള്ളത്തേക്കാൾ ഗൗരവമുള്ളതാണ്. പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'എന്റെ പേരിൽ മനഃപൂർവ്വം കള്ളം പറയുന്നവൻ നരകത്തിൽ തന്റെ ഇരിപ്പിടം ഒരുക്കിക്കൊള്ളട്ടെ'. അതിനാൽ സത്യവിശ്വാസി അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തിൽ (تـوحيــد) ഉറച്ചുനിൽക്കുകയും, അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കുന്നതിൽ (ذكـر اللـه) മുഴുകുകയും വേണം. അല്ലാഹുവിനെ

സ്മരിക്കുന്നതിന്റെ മഹത്വം എത്രയെന്നാൽ, അതിന്റെ പ്രതിഫലം ഭൂമിയിലുള്ളവർക്ക് വീതിച്ചു നൽകിയാൽ ഓരോരുത്തർക്കും ദുനിയാവിനേക്കാൾ പത്തിരട്ടി ലഭിക്കും. അജ്ഞരായ ആളുകൾ ചോദിച്ചു: 'അല്ലാഹു എന്തുകൊണ്ട് നമ്മോട് നേരിട്ട് സംസാരിക്കുന്നില്ല?' ഇത് അവരുടെ അഹങ്കാരമാണ്. അവർ തങ്ങളെത്തന്നെ വലിയവരായി കാണുകയും അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ നിസ്സാരമാക്കുകയും ചെയ്തു. മുൻകാല സമുദായങ്ങളും ഇതേപോലെ അഹങ്കാരത്തോടെയാണ് പ്രവാചകന്മാരോട് ചോദിച്ചിരുന്നത്. അല്ലാഹുവേ, ഞങ്ങൾക്ക് ഉറപ്പായ വിശ്വാസം (يقين) നൽകുകയും, സ്ഥിരതയുടെ പദവികളിൽ (تمكيـن) ഞങ്ങളെ എത്തിക്കുകയും ചെയ്യേണമേ. ആമീൻ.

[سورة البقرة (2) : آية 119]

തീർച്ചയായും നാം നിന്നെ സത്യവുമായി നിയോഗിച്ചിരിക്കുന്നു, സന്തോഷവാർത്ത അറിയിക്കുന്നവനായും താക്കീത് നൽകുന്നവനായും. നരകാവകാശികളെക്കുറിച്ച് നീ ചോദ്യം ചെയ്യപ്പെടുകയില്ല. *(സൂറത്തുൽ ബഖറ: 119).* ഈ വചനത്തിന്റെ ആത്മീയ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ, റൂഹുൽ ബയാൻ വ്യക്തമാക്കുന്നത്, പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് മുസ്തഫ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം സത്യത്തിന്റെ *(حق)* പ്രകാശവുമായി നിയോഗിക്കപ്പെട്ടവരാണ് എന്നാണ്. അവിടുന്ന് സ്വർഗ്ഗത്തെക്കുറിച്ച് സന്തോഷവാർത്ത അറിയിക്കുന്നവരും *(بشير)*, അല്ലാഹുവിന്റെ ശിക്ഷയെക്കുറിച്ച് താക്കീത് നൽകുന്നവരുമാണ് *(نذير).* 'നരകാവകാശികളെക്കുറിച്ച് നീ ചോദ്യം ചെയ്യപ്പെടുകയില്ല' എന്ന വചനത്തിന്റെ ആന്തരാർത്ഥം, അവിടുത്തെ ദൗത്യം സത്യം എത്തിച്ചുകൊടുക്കുക എന്നത് മാത്രമാണ് എന്നതാണ്. ആരുടെയെങ്കിലും ഹൃദയത്തിൽ ഈ സത്യം സ്വീകരിക്കാനുള്ള ഭാഗ്യം *(توفيق)* ലഭിച്ചില്ലെങ്കിൽ, അതിൽ പ്രവാചകന് യാതൊരു ഉത്തരവാദിത്തവുമില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ വിധി *(قدر)* അനുസരിച്ച് സത്യനിഷേധത്തിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കുന്നവരുടെ അവസ്ഥയിൽ പ്രവാചകന് ദുഃഖിക്കേണ്ടതില്ല, കാരണം അവിടുന്ന് കേവലം പ്രബോധകനാണ്, വഴികാട്ടിയാണ്.

ഈ ചോദ്യങ്ങൾ ഉന്നയിക്കുന്നത് സത്യം ഗ്രഹിക്കാനോ മാർഗദർശനം തേടാനോ അല്ല, മറിച്ച് അഹങ്കാരവും ശാഠ്യവും (تعنـت وعنـاد) നിമിത്തമാണ്. മുൻകാല സമുദായങ്ങളിലെ സത്യനിഷേധികൾ പറഞ്ഞതുപോലെയുള്ള വാക്കുകളാണ് ഇക്കൂട്ടരും പറയുന്നത്. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ പരസ്പരം സാമ്യമുള്ളവയാണ് (تَشَـابَهَتْ قُلُـوبُهُمْ). അന്ധതയിലും കഠിനതയിലും ശാഠ്യത്തിലും അവർ ഒരേ സ്വഭാവം പുലർത്തുന്നു. നാവുകൾ ഹൃദയത്തിന്റെ പരിഭാഷകരാണ്. ഹൃദയത്തിൽ അവിശ്വാസവും കഠിനതയും ഉറച്ചുപോയാൽ, സത്യത്തിൽ നിന്നുള്ള അകൽച്ചയും

ഒഴികഴിവുകളും മാത്രമേ നാവിൽ നിന്ന് പുറത്തുവരൂ. നാം തെളിവുകളെ വ്യക്തമാക്കിയത് (قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ) സത്യം അന്വേഷിക്കുന്നവർക്ക് വേണ്ടിയാണ്. ഉറച്ച ബോധം (يقين) ആഗ്രഹിക്കുന്നവർക്ക് ഈ തെളിവുകൾ വഴികാട്ടിയാകുന്നു. നബിയേ, നിങ്ങളെ നാം സത്യവുമായി (بالحق) നിയോഗിച്ചിരിക്കുന്നു. നിങ്ങളെ പിന്തുടരുന്നവർക്ക് സന്തോഷവാർത്ത അറിയിക്കുന്നവനായും (بشيراً), നിഷേധിക്കുന്നവർക്ക് താക്കീത് നൽകുന്നവനായും (نذيراً) നിങ്ങളെ നാം അയച്ചു. നിങ്ങളുടെ ദൗത്യം സത്യം എത്തിക്കുക എന്നതാണ്, അല്ലാതെ അവരെ നിർബന്ധിച്ച് വിശ്വസിപ്പിക്കലല്ല. നരകാവകാശികളെക്കുറിച്ച് (أصحاب الجحيم) നിങ്ങൾ ചോദ്യം ചെയ്യപ്പെടുകയില്ല. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ മാതാപിതാക്കളുടെ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് പണ്ഡിതന്മാർക്കിടയിൽ അഭിപ്രായവ്യത്യാസമുണ്ട്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ വംശപരമ്പര ശിർക്കിന്റെ മാലിന്യങ്ങളിൽ നിന്ന് പരിശുദ്ധമാണെന്ന് വിശ്വസിക്കുന്ന ഒരു വിഭാഗം അവർ വിശ്വാസികളായിരുന്നു എന്ന് വാദിക്കുന്നു. എന്നാൽ, പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ മാതാപിതാക്കളെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചപ്പോൾ അവർ നരകത്തിലാണെന്ന് അവിടുന്ന് അരുളിയതായി ചില റിപ്പോർട്ടുകൾ വന്നിട്ടുണ്ട്. ഈ ആയത്ത് അവതരിച്ചത് അത്തരം സന്ദർഭങ്ങളിലാണ്.

അതിനുശേഷം അവർ അവിടുത്തോട് ഒന്നും ചോദിച്ചില്ല. ഇത് 'നിങ്ങൾക്ക് വെളിപ്പെടുത്തിയാൽ നിങ്ങൾക്ക് വിഷമം ഉണ്ടാക്കുന്ന കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ച് നിങ്ങൾ ചോദിക്കരുത് (لا تَسْئَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ) എന്ന ഖുർആനിക വചനത്തിന് സമാനമാണ്. ഈ വിഷയത്തിൽ പണ്ഡിതന്മാരിൽ ഒരു വിഭാഗം, നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ മാതാപിതാക്കൾ നരകത്തിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെട്ടവരാണെന്ന് അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. ഇമാം ഖുർതുബി റഹിമഹുല്ലാഹ് തന്റെ 'തദ്കിറ'യിൽ രേഖപ്പെടുത്തുന്നു: ആഇശ റളിയല്ലാഹു അൻഹ പറഞ്ഞു: 'നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോടൊപ്പം ഞങ്ങൾ ഹജ്ജത്തുൽ വദാഇൽ പങ്കെടുത്തു. ഹജ്ജൂൻ എന്ന സ്ഥലത്തെത്തിയപ്പോൾ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമ കരയുകയും അതീവ ദുഃഖിതനാവുകയും ചെയ്തു. അവിടുത്തെ കരച്ചിൽ കണ്ട് ഞാനും കരഞ്ഞു. പിന്നീട് അവിടുന്ന് ഒട്ടകത്തിൽ നിന്ന് ഇറങ്ങി, 'ഹുമൈറാ, ഒട്ടകത്തിന്റെ കടിഞ്ഞാൺ പിടിച്ചുകൊള്ളൂ' (يا حميراء استمسكي) എന്ന് പറഞ്ഞു. അവിടുന്ന് ദീർഘനേരം എന്നിൽ നിന്ന് മാറിനിന്നു. തിരികെ വന്നപ്പോൾ അവിടുന്ന് സന്തോഷവാനും പുഞ്ചിരിക്കുന്നവരുമായിരുന്നു. ഞാൻ ചോദിച്ചു: 'എന്റെ മാതാപിതാക്കൾ അങ്ങേക്ക് സമർപ്പണം, അങ്ങുപോകുമ്പോൾ ദുഃഖിതനായിരുന്നു, ഇപ്പോൾ സന്തോഷവാനാണ്, എന്താണ് കാരണം?' അവിടുന്ന് പറഞ്ഞു: 'ഞാൻ എന്റെ മാതാവ് ആമിനയുടെ ഖബറിങ്കൽ പോയി, അവരെ ജീവിപ്പിക്കാൻ അല്ലാഹുവിനോട് പ്രാർത്ഥിച്ചു. അല്ലാഹു അവരെ ജീവിപ്പിച്ചു, അവർ വിശ്വസിച്ചു.' അല്ലാഹു തന്റെ പ്രവാചകന് നൽകിയ പ്രത്യേക പദവിയാണിത്.

അല്ലാഹുവിന്റെ കഴിവ് അപാരമാണ്, ഹദീസുകൾ ദുർബലമാണെന്ന് ചിലർ വാദിച്ചാലും, അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്തിന് അതിരുകളില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രവാചകന്റെ മാതാപിതാക്കൾക്ക് ലഭിച്ച ഈ അനുഗ്രഹം അവിടുത്തെ മഹത്വത്തിന്റെ അടയാളമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ഖുദ്റത്ത് (قدرة) കൊണ്ട് മരിച്ചവരെ ജീവിപ്പിക്കുക എന്നത് അസാധ്യമല്ല. ഈസാ അലൈഹിസ്സലാം മരിച്ചവരെ ജീവിപ്പിച്ചതുപോലെ, നമ്മുടെ പ്രവാചകന്റെ കൈകളിലൂടെയും അല്ലാഹു അത് സാധ്യമാക്കി. ഇത് അവിടുത്തെ പദവി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു.

[سورة البقرة (2) : آية 120]

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ വചനത്തിൽ*,* സത്യവിശ്വാസികളോട് അല്ലാഹുവിന്റെ അചഞ്ചലമായ കൽപന വ്യക്തമാക്കുന്നു*:* ജൂതന്മാരും ക്രിസ്ത്യാനികളും അവരുടെ മതപരമായ ആചാരങ്ങളെയും വിശ്വാസങ്ങളെയും നിങ്ങൾ പൂർണ്ണമായി പിന്തുടരുന്നത് വരെ അവർ ഒരിക്കലും നിങ്ങളോട് തൃപ്തിപ്പെടുകയില്ല*.* ഇവിടെ *'*തൃപ്തി*'* ***(رضا)*** എന്നത് കേവലമായ ഒരു സമ്മതമല്ല*,* മറിച്ച് അവരുടെ അന്ധമായ വഴികളിലേക്ക് നിങ്ങളെ പൂർണ്ണമായി ആകർഷിക്കാനുള്ള അവരുടെ തീവ്രമായ ആഗ്രഹമാണ്*.* നബിയേ*,* അവരോട് പറയുക*:* അല്ലാഹു കാണിച്ചുതന്ന നേർമാർഗ്ഗമാണ് യഥാർത്ഥ മാർഗ്ഗം ***(هدى).*** അറിവ് ***(علم)*** ലഭിച്ചതിന് ശേഷവും അവരുടെ ഇച്ഛകളെയാണ് നിങ്ങൾ പിന്തുടരുന്നതെങ്കിൽ*,* അല്ലാഹുവിന്റെ ശിക്ഷയിൽ നിന്ന് നിങ്ങളെ സംരക്ഷിക്കാൻ ആരുമില്ല*.* ഈ സൂക്തം വിശ്വാസികൾക്ക് നൽകുന്ന വലിയ പാഠം*,* സത്യത്തിന്റെ പാതയിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കുക ***(استقامة)*** എന്നതാണ്*.* അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗം മാത്രമാണ് ഏകമായ സത്യം*.* മറ്റുള്ളവരുടെ താൽപ്പര്യങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് വിശ്വാസത്തെ മാറ്റാൻ ശ്രമിക്കുന്നത് ആത്മീയമായ പതനത്തിന് കാരണമാകും*.* അതിനാൽ*,* അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി മാത്രം ലക്ഷ്യമാക്കി*,* അവന്റെ ദീനിൽ അടിയുറച്ച് നിൽക്കുക*.*

അസ്ഹാബുൽ കഹ്ഫിന്റെ (أصحاب الكهف) ആ ദീർഘകാലത്തെ ഉറക്കം അവർക്ക് ലഭിച്ച ആദരവുകളിൽ പെട്ടതാണ്. ഈ ഉമ്മത്തിൽ പ്രവേശിക്കാനുള്ള ഭാഗ്യം അവർക്ക് ലഭിക്കാൻ വേണ്ടിയായിരുന്നു അത്. ഹാഫിളുകളും മുഹദ്ദിസുകളും അവസാനിച്ച ഇമാം സഖാവി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) ഈ വിഷയത്തിൽ മൗനം പാലിക്കുന്നതാണ് ഉചിതമെന്ന് അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ മാതാപിതാക്കൾ നരകത്തിലാണെന്ന് പറഞ്ഞ ഒരാളോട് ഖാദി അബൂബക്കർ ഇബ്നുൽ അറബി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പ്രതികരിച്ചത്, അത്തരം പ്രസ്താവനകൾ അല്ലാഹുവിനെയും റസൂലിനെയും വേദനിപ്പിക്കുന്നതാണെന്നും അത് ശപിക്കപ്പെട്ട കാര്യമാണെന്നുമാണ്. അമ്പിയാക്കളെ (അലൈഹിസ്സലാം) കുറിച്ച്

കുറവുകൾ പറയുന്നതും അവരുടെ അന്തസ്സിന് കോട്ടം തട്ടുന്ന കാര്യങ്ങൾ പ്രചരിപ്പിക്കുന്നതും അങ്ങേയറ്റം ഗൗരവമുള്ളതാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ദൂതന്മാരെ സംബന്ധിച്ച് നാവുകൾ സൂക്ഷിക്കണമെന്നത് നിർബന്ധമാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'യഹൂദരും നസ്രാണികളും നിന്നെ ഒരിക്കലും തൃപ്തിപ്പെടുകയില്ല, നീ അവരുടെ മാർഗ്ഗം പിന്തുടരുന്നത് വരെ'. അവരുടെ തൃപ്തി അസാധ്യമായ ഒന്നാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗമാണ് (هدى الله) യഥാർത്ഥ മാർഗ്ഗം. അവരുടെ മാർഗ്ഗം വെറും തന്നിഷ്ടങ്ങളും (أهــواء) വഴിപിഴച്ച അഭിപ്രായങ്ങളുമാണ്. ശരിയായ മതത്തെ (ملــة) അവർ മാറ്റിമറിച്ചു. അല്ലാഹു നിശ്ചയിച്ച നിയമങ്ങളെ (شريعة) അനുസരിക്കുക എന്നതാണ് സത്യവിശ്വാസിയുടെ കടമ.

[سورة البقرة (2) : الآيات 121 إلى 123]

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു*:* 'നാം ആർക്ക് വേദഗ്രന്ഥം നൽകിയിട്ടുണ്ടോ*,* അവർ അത് പാരായണം ചെയ്യേണ്ട മുറപ്രകാരം പാരായണം ചെയ്യുന്നു*.* അവരാണ് അതിൽ വിശ്വസിക്കുന്നത്*.* ആരെങ്കിലും അതിനെ നിഷേധിച്ചാൽ അവർ തന്നെയാണ് നഷ്ടപ്പെട്ടവർ*.' (*സൂറത്തുൽ ബഖറ*: **121).***
റൂഹുൽ ബയാൻ വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നു*:* ഇവിടെ 'പാരായണം' *(***تلاوة***)* എന്നത് കേവലം നാവുകൊണ്ട് ഓതുക എന്നതല്ല*,* മറിച്ച് അർത്ഥം ഗ്രഹിച്ചും ഹൃദയത്തിൽ ആഴത്തിൽ പതിപ്പിച്ചും*,* അതിലെ കൽപനകൾ അനുസരിച്ചും നിരോധനങ്ങളിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിന്നും ജീവിക്കുക എന്നതാണ്*.* ഇത് യഥാർത്ഥ വിശ്വാസത്തിന്റെ *(***إيمان***)* അടയാളമാണ്*.* തുടർന്ന് അല്ലാഹു ബനൂ ഇസ്രായീലിനെ അഭിസംബോധന ചെയ്യുന്നു*:* 'ഓ ബനൂ ഇസ്രായീലേ*,* ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് നൽകിയ അനുഗ്രഹങ്ങളെയും*,* ലോകരിലധികമായി ഞാൻ നിങ്ങളെ ശ്രേഷ്ഠരാക്കിയതിനെയും നിങ്ങൾ ഓർക്കുക*.' (*സൂറത്തുൽ ബഖറ*: **122).*** ഇവിടെ 'അനുഗ്രഹം' *(***نعمة***)* എന്നത് പ്രവാചകന്മാരെയും വേദങ്ങളെയും നൽകിയതാണ്*.* എന്നാൽ*,* 'ഒരു ആത്മാവും മറ്റൊരു ആത്മാവിന് വേണ്ടി ഒട്ടും ഉപകരിക്കാത്ത*,* യാതൊരു പ്രായശ്ചിത്തവും സ്വീകരിക്കപ്പെടാത്ത*,* ശുപാർശ *(***شفاعة***)* പ്രയോജനപ്പെടാത്ത ആ ദിവസത്തെ നിങ്ങൾ സൂക്ഷിക്കുക*.' (*സൂറത്തുൽ ബഖറ*: **123).*** ഈ സൂക്തം അല്ലാഹുവിന്റെ അജയ്യമായ നീതിയെയും*,* അന്ത്യദിനത്തിലെ ഭയാനകതയെയും ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു*.* ഇവിടെ പരാമർശിച്ച 'ശുപാർശ' എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ അനുവാദമില്ലാത്തതും*,* അവിശ്വാസികൾക്ക് വേണ്ടി ചെയ്യുന്നതുമായ ശുപാർശകളെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത് എന്ന് പണ്ഡിതന്മാർ വിശദീകരിക്കുന്നു*.*

പ്രവാചകന്മാരുടെ നിഷ്കളങ്കതയെ (عصمة) സംബന്ധിച്ചുള്ള ചർച്ചയിൽ, അല്ലാഹു അവരുടെ നിഷ്കളങ്കതയെ മുൻകൂട്ടി അറിഞ്ഞവനും അത് വിധിച്ചവനുമാണ്. അതിനാൽ അവർക്ക് തെറ്റുകൾ സംഭവിക്കില്ല എന്നത് അനിവാര്യമാണ്. അപ്പോൾ പിന്നെ എന്തിനാണ് അവരോട് അവിശ്വാസികളുടെ താൽപര്യങ്ങളെ പിന്തുടരരുത് എന്ന് അല്ലാഹു മുന്നറിയിപ്പ് നൽകുന്നത്? ഇതിനുള്ള മറുപടി ഇതാണ്: ഒരു കൽപ്പനയോ മുന്നറിയിപ്പോ നൽകപ്പെടുന്നത്, അത് പ്രാവർത്തികമാക്കാൻ ആവശ്യമായ കഴിവുകളും സാഹചര്യങ്ങളും ആ വ്യക്തിക്ക് ഉണ്ടെന്ന അടിസ്ഥാനത്തിലാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിപ്രകാരമുള്ള നിഷ്കളങ്കത എന്നത് പുറമേ നിന്നുള്ള ഒരു തടസ്സമാണ് (امتناع بالغير), അത് പ്രവാചകന്മാരുടെ വ്യക്തിപരമായ കഴിവിനെ (إمكـــان ذاتي) ഇല്ലാതാക്കുന്നില്ല. അതിനാൽ ആ മുന്നറിയിപ്പ്

പ്രസക്തമാണ്. 'നിനക്ക് വന്നുകിട്ടിയ അറിവിന് ശേഷം' (بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ) എന്നത് വിശുദ്ധ ഖുർആനിനെ ഉദ്ദേശിച്ചാണ്. 'അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്ന്' (مِنَ اللَّهِ) എന്നത് അവന്റെ ഉന്നതമായ പദവിയിൽ നിന്നുള്ളതാണ്. 'രക്ഷകനോ' (وَلِيٍّ) 'സഹായിയോ' (نَصِيرٍ) നിനക്ക് ഉണ്ടാവുകയില്ല. വലീ എന്നാൽ അടുപ്പമുള്ളവൻ എന്നും നസീർ എന്നാൽ സഹായിക്കുന്നവൻ എന്നും അർത്ഥം വരുന്നു. തുടർന്ന്, അധികാരമോഹം വെടിഞ്ഞ് അല്ലാഹുവിന്റെ തൃപ്തി തേടിയ വേദക്കാരായ വിശ്വാസികളെ (ഉദാഹരണത്തിന് അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു സലാം റളിയള്ളാഹു അൻഹുവും കൂട്ടരും) അല്ലാഹു പ്രശംസിക്കുന്നു. അവർക്ക് നാം നൽകിയ വേദഗ്രന്ഥം (الكتاب) അവർ അതിന്റെ യഥാർത്ഥ അർത്ഥത്തിൽ പാരായണം ചെയ്യുന്നു (يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ). അതായത്, വാക്കുകളിൽ മാറ്റം വരുത്താതെയും, അർത്ഥങ്ങൾ ചിന്തിച്ചും, അതിനനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിച്ചും അവർ അത് പാരായണം ചെയ്യുന്നു. ഇത്തരക്കാർ മാത്രമാണ് യഥാർത്ഥ വിശ്വാസികൾ. ഇതിന് വിപരീതമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നവർ നഷ്ടപ്പെട്ടവരാണ് (الخاسرون). പിന്നീട് ബനൂ ഇസ്രായേലിനെ അഭിസംബോധന ചെയ്തുകൊണ്ട് അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'എന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ നിങ്ങൾ ഓർക്കുക'. തൗറാത്ത് നൽകിയതും നിങ്ങളെ ലോകത്തുള്ളവരേക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠരാക്കിയതും അതിൽ പെടുന്നു. ആ അനുഗ്രഹത്തിന് നന്ദി കാണിക്കുക എന്നാൽ അതിൽ വിശ്വസിക്കുക എന്നാണ്. ആ വിശ്വാസത്തിന്റെ അനിവാര്യതയാണ് മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയിലുള്ള വിശ്വാസം. അന്ത്യദിനത്തിലെ ശിക്ഷയെ നിങ്ങൾ ഭയപ്പെടുക (اتقوا يوما). അന്ന് ഒരു ആത്മാവിനും മറ്റൊരു ആത്മാവിന് വേണ്ടി യാതൊരു പ്രയോജനവും ചെയ്യാൻ കഴിയില്ല.

ഒരു ആത്മാവിനും മറ്റൊരു ആത്മാവിന്മേൽ നിർബന്ധമായ യാതൊരു അവകാശങ്ങളും നിറവേറ്റാൻ സാധിക്കുകയില്ല. അതായത്, ഒരു ആത്മാവ് മറ്റൊരു ആത്മാവിന്മേൽ നിർബന്ധമായ യാതൊരു അവകാശങ്ങളും ഇല്ലാത്തതിനാൽ, ഒരു ആത്മാവിനെ മറ്റൊരു ആത്മാവിന്റെ പാപത്തിന് പിടികൂടുകയോ, അതിൽ നിന്ന് യാതൊന്നും തടയുകയോ ഇല്ല. എന്നാൽ, ഒരു ആത്മാവിന്മേൽ എന്തെങ്കിലും ബാധ്യതകളുണ്ടെങ്കിൽ, അതിന്റെ നന്മകളിൽ നിന്ന്, അതിന്റെ ഇഷ്ടമില്ലാതെ തന്നെ, അതിന്റെ ബാധ്യതകൾക്ക് അനുസരിച്ച് പ്രതിഫലം നൽകപ്പെടുകയും അവകാശങ്ങൾ വീട്ടപ്പെടുകയും ചെയ്യും. അബൂഹുറൈറ റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിൽ നിന്ന് നിവേദനം ചെയ്ത ഹദീസിൽ വന്നതുപോലെ, റസൂലുല്ലാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറഞ്ഞു: “തന്റെ സഹോദരനോട് അഭിമാനത്തിന്റെ കാര്യത്തിലോ മറ്റോ ആർക്കെങ്കിലും എന്തെങ്കിലും അനീതി ചെയ്തിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, ദീനാറോ ദിർഹമോ ഇല്ലാത്ത ആ ദിവസത്തിന് മുമ്പ് ഇന്ന് തന്നെ അവനോട് മാപ്പ് ചോദിച്ചു തീർക്കട്ടെ. അവന് സൽകർമ്മങ്ങളുണ്ടെങ്കിൽ, അവൻ ചെയ്ത അനീതിയുടെ അളവനുസരിച്ച് അതിൽ നിന്ന് എടുക്കപ്പെടും. അവന് നന്മകളില്ലെങ്കിൽ, അവന്റെ കൂട്ടുകാരന്റെ തിന്മകളിൽ നിന്ന് എടുത്ത് അവന്റെ മേൽ ചുമത്തപ്പെടും.” ആ

ആദ്യത്തെ ആത്മാവിൽ നിന്ന് യാതൊരു മോചനദ്രവ്യവും (عــــدل) സ്വീകരിക്കപ്പെടുകയുമില്ല. 'അദ്ല്' (عــدل) എന്നത് 'ഫദ്‌യ' (فديــة) അഥവാ മോചനദ്രവ്യമാണ്. ഇത് ഒരു വസ്തുവിന്റെ മൂല്യത്തിന് തുല്യമായതാണ്, അത് അതേ വർഗ്ഗത്തിൽപ്പെട്ടതായിരിക്കണമെന്നില്ല. എന്നാൽ, 'ഇദ്ല്' (عدل) എന്നത് ഭാരത്തിലും രൂപത്തിലും ഒരു വസ്തുവിന് തുല്യമായതും അതേ വർഗ്ഗത്തിൽപ്പെട്ടതുമാണ്. അതായത്, നരകത്തിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടാൻ ഒരു മോചനദ്രവ്യവും അതിൽ നിന്ന് സ്വീകരിക്കപ്പെടുകയില്ല, അതിന് മോചനദ്രവ്യം നൽകാൻ അത് കണ്ടെത്തുകയുമില്ല. മോചനദ്രവ്യത്തെ 'അദ്ല്' (عــدل) എന്ന് വിളിക്കുന്നത്, അത് രക്ഷപ്പെടുത്താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതിനോട് തുല്യമായതുകൊണ്ടാണ്. ഒരാൾക്ക് മോചനദ്രവ്യം നൽകി രക്ഷപ്പെടുത്തി എന്ന് പറയും. രണ്ടാമത്തെ ആത്മാവിന് ശുപാർശ ചെയ്താലും യാതൊരു ശുപാർശയും (شفاعة) അതിന് ഉപകരിക്കുകയുമില്ല. അവർക്ക് യാതൊരു സഹായവും (نصر) ലഭിക്കുകയുമില്ല, അതായത് അല്ലാഹുവിന്റെ ശിക്ഷയിൽ നിന്ന് അവരെ തടയപ്പെടുകയില്ല. ശിക്ഷയ്ക്ക് അർഹനായ ഒരാൾക്ക് ഈ ലോകത്ത് നാല് കാര്യങ്ങളിൽ ഒന്നിലൂടെ അതിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടാൻ സാധിക്കുമെന്ന് അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക: ഒന്നുകിൽ ശക്തനായ ഒരു സഹായി അവനെ സഹായിക്കുകയും ശിക്ഷയിൽ നിന്ന് ബലമായി അവനെ രക്ഷപ്പെടുത്തുകയും തടയുകയും ചെയ്യുക. അല്ലെങ്കിൽ, അവകാശങ്ങളല്ലാത്ത ചില കാര്യങ്ങൾ നൽകി അവനെ മോചിപ്പിക്കുക. ആ വസ്തുവാണ് മോചനദ്രവ്യം (فدية) അഥവാ ഫിദാഅ് (فداء). അതുവഴി അവനെ രക്ഷപ്പെടുത്തുന്നു. അല്ലാഹു തആലാ, ഈ ലോകത്ത് സാധ്യമായ ഈ വഴികളിലൂടെയൊന്നും ഒരാൾക്ക് മറ്റൊരാളിൽ നിന്ന് ശിക്ഷ തടയാൻ സാധിക്കുകയില്ലെന്ന് നിഷേധിച്ചുകൊണ്ട് അന്ത്യനാളിന്റെ ഭീകരത വ്യക്തമാക്കുന്നു. സഅ്ദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറഞ്ഞു: "അന്ത്യനാൾ വരുമ്പോൾ, സജ്ജനങ്ങൾ അലിയുടെ അടുത്തെത്തും... ഭൂമിയുടെ അടിത്തട്ടിൽ നിന്ന് ആകാശങ്ങളിലേക്ക് അവർ ഉയരും. നിനക്കാകട്ടെ, നിന്റെ ചെയ്തികൾ വെളിവാകുമ്പോൾ ലജ്ജയാൽ തല കുനിഞ്ഞുപോകും. സഹോദരാ, ദുഷ്പ്രവൃത്തികളെക്കുറിച്ച് ലജ്ജിക്കുക, കാരണം സജ്ജനങ്ങളുടെ മുന്നിൽ നീ ലജ്ജിതനാകും. പ്രവൃത്തികളെയും വാക്കുകളെയും കുറിച്ച് ചോദിക്കപ്പെടുന്ന ആ ദിവസം, ദൃഢചിത്തരായ പ്രവാചകന്മാർ പോലും ഭയത്താൽ വിറയ്ക്കും. പ്രവാചകന്മാർ പോലും ഭയപ്പെടുന്ന ഒരിടത്ത്, നിന്റെ പാപങ്ങൾക്ക് എന്ത് ഒഴികഴിവാണ് നിനക്കുള്ളത്, വരൂ!" പിന്നീട് അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക, അല്ലാഹു തആലാ ബനൂ ഇസ്രായേലിന്റെ കഥ ഈ രണ്ട് സൂക്തങ്ങളിലൂടെയാണ് ആരംഭിച്ചത്. ആദ്യത്തെ സൂക്തത്തിൽ അനുഗ്രഹങ്ങളെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു, രണ്ടാമത്തേതിൽ ശിക്ഷയെക്കുറിച്ച് ഭയപ്പെടുത്തുന്നു. ഉപദേശത്തിൽ അതിശയോക്തി കലർത്താനും കഥയുടെ ഉദ്ദേശ്യം അതാണെന്ന് അറിയിക്കാനും ഈ രണ്ട് സൂക്തങ്ങളിലൂടെയാണ് കഥ അവസാനിപ്പിച്ചതും. അല്ലാഹു തആലയുടെ "നിങ്ങൾ അവരുടെ താൽപ്പര്യങ്ങളെ പിന്തുടരുകയാണെങ്കിൽ" എന്ന വചനം, താൽപ്പര്യക്കാരോടും

(അഹ്ലുൽ ഹവാ) ബിദ്അത്തുകാരോടും (അഹ്ലുൽ ബിദ്അ) സഹവസിക്കുന്നതിന്റെയും അവരുടെ വാക്കുകളിലും പ്രവൃത്തികളിലും അവരെ പിന്തുടരുന്നതിന്റെയും വൈരൂപ്യം വ്യക്തമാക്കുന്നു. ഹദീസിൽ വന്നിട്ടുണ്ട്: "ആരെങ്കിലും ഒരു ജനതയെ അവരുടെ പ്രവൃത്തികളിൽ പിന്തുടർന്നാൽ, അവൻ അവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ (സമൂഹത്തിൽ) ഒരുമിച്ചുകൂട്ടപ്പെടും, അവൻ അവരുടെ പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ പോലും അന്ത്യനാളിൽ അവരുടെ കണക്കനുസരിച്ച് വിചാരണ ചെയ്യപ്പെടും." ചിലപ്പോൾ ഒരാൾക്ക് കൊലപാതകം, വ്യഭിചാരം തുടങ്ങിയ പാപങ്ങളിൽ പങ്കാളിത്തമുണ്ടാകാം, ഒരു പ്രവൃത്തി ചെയ്യുന്നവനിൽ നിന്ന് അതിന് സമ്മതം നൽകുകയും അത് ചെയ്യാനുള്ള തീവ്രമായ ആഗ്രഹം പ്രകടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്താൽ. ഹദീസിൽ വന്നിട്ടുണ്ട്: "ഒരു പാപത്തിന് സാക്ഷ്യം വഹിക്കുകയും അതിനെ വെറുക്കുകയും ചെയ്തവൻ അതിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിന്നവനെപ്പോലെയാണ്. അതിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുകയും അതിൽ സംതൃപ്തനാവുകയും ചെയ്തവൻ അതിന് സാക്ഷ്യം വഹിച്ചവനെപ്പോലെയാണ്." ഒരു ആവശ്യത്തിന് വേണ്ടിയോ, അല്ലെങ്കിൽ തന്റെ മുന്നിൽ യാദൃശ്ചികമായി ഒരു പാപം സംഭവിക്കുകയും അത് തടയാൻ സാധിക്കാതെ വരികയും ചെയ്താൽ, പാപത്തിന്റെ സദസ്സിൽ പങ്കെടുക്കുന്നത് വിലക്കപ്പെട്ടതല്ല. എന്നാൽ, മനഃപൂർവ്വം പങ്കെടുക്കുന്നത് വിലക്കപ്പെട്ടതാണ്. സലഫുസ്സാലിഹീങ്ങളുടെ ചര്യകളിൽപ്പെട്ടതാണ് അനാവശ്യ സംസാരത്തിന്റെയും വിനോദത്തിന്റെയും സദസ്സുകളിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുക എന്നതും, താൽപ്പര്യക്കാരെയും (അഹ്ലുൽ ഹവാ) ബിദ്അത്തുകാരെയും (അഹ്ലുൽ ബിദ്അ) പിന്തുടരുന്നതിൽ നിന്ന് അകന്നുനിൽക്കുക എന്നതും. ഇബ്നുൽ മുബാറക് റഹിമഹുള്ളാഹ് ഒരു സ്വപ്നത്തിൽ കാണപ്പെട്ടുവെന്നും, അല്ലാഹു തആലാ അദ്ദേഹത്തോട് എന്തു ചെയ്തു എന്ന് ചോദിച്ചപ്പോൾ, അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: "ഒരു ബിദ്അത്തുകാരനെ ഞാൻ ഒരു ദിവസം സൗമ്യമായി നോക്കിയതിന്റെ പേരിൽ അല്ലാഹു എന്നെ ശാസിക്കുകയും മുപ്പത് വർഷം എന്നെ നിർത്തുകയും ചെയ്തു."

അല്ലാഹു തന്റെ ദാസനായ ഇബ്റാഹീം നബി *(അലൈഹിസ്സലാം)* യെ വിവിധ പരീക്ഷണങ്ങളിലൂടെ *(ابتلاء)* പരീക്ഷിച്ച സന്ദർഭം ഓർക്കുക. അദ്ദേഹം ആ പരീക്ഷണങ്ങളെ പൂർണ്ണമായി പൂർത്തിയാക്കിയപ്പോൾ, അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തെ ജനങ്ങൾക്ക് നേതാവാക്കി *(إمام)*. ഇബ്റാഹീം നബി *(അലൈഹിസ്സലാം)* തന്റെ സന്തതിപരമ്പരയ്ക്കും ഈ പദവി ലഭിക്കണമെന്ന് ആഗ്രഹിച്ചപ്പോൾ, അക്രമികൾക്ക് എന്റെ ഉടമ്പടി *(عهد)* ലഭിക്കുകയില്ലെന്ന് അല്ലാഹു മറുപടി നൽകി. കഅ്ബാലയം ജനങ്ങൾക്ക് ഒത്തുചേരാനുള്ള കേന്ദ്രവും സുരക്ഷിത സങ്കേതവുമാക്കിയതും, മഖാമു ഇബ്റാഹീമിനെ നമസ്കാര സ്ഥലമാക്കാൻ കൽപ്പിച്ചതും അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹമാണ്. ഇബ്റാഹീം നബി *(അലൈഹിസ്സലാം)* യും ഇസ്മാഈൽ നബി *(അലൈഹിസ്സലാം)* യും അല്ലാഹുവിന്റെ ഭവനത്തെ ശുദ്ധീകരിക്കാൻ കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടു. ഇബ്റാഹീം നബി *(അലൈഹിസ്സലാം)* ആ നാടിനെ സുരക്ഷിതമാക്കാനും അവിടുത്തെ നിവാസികൾക്ക് ഫലവർഗ്ഗങ്ങൾ നൽകാനും പ്രാർത്ഥിച്ചു. അല്ലാഹുവിന് പൂർണ്ണമായി കീഴ്പ്പെട്ടവരായി *(مسلم)* ജീവിക്കാനും, തങ്ങളുടെ സന്തതികളെയും അല്ലാഹുവിന് കീഴ്പ്പെട്ടവരാക്കാനും അവർ പ്രാർത്ഥിച്ചു. തങ്ങളുടെ ആരാധനാ കർമ്മങ്ങൾ *(مناسك)* പഠിപ്പിച്ചു തരാനും, തങ്ങളുടെ പശ്ചാത്താപം *(توبة)* സ്വീകരിക്കാനും അവർ അല്ലാഹുവിനോട് അപേക്ഷിച്ചു. അല്ലാഹു അവരോട് 'കീഴ്പ്പെടുക' *(أسلم)* എന്ന് കൽപ്പിച്ചപ്പോൾ, 'ലോകരക്ഷിതാവിന് ഞാൻ കീഴ്പ്പെട്ടിരിക്കുന്നു' എന്ന് അവർ മറുപടി നൽകി.

നിങ്ങൾ മതകാര്യങ്ങളിൽ ശത്രുത പുലർത്തുന്നില്ലെങ്കിൽ, അക്രമികളായ ജനതയോടൊപ്പം സ്മരണയ്ക്ക് ശേഷം ഇരിക്കുന്നവന്റെ അവസ്ഥയെന്താണ്? സൃഷ്ടികളുടെ അധഃപതനവും മതവിഭാഗങ്ങളുടെ ഭിന്നതയും സംഭവിക്കുന്ന കാലത്ത് അന്ത്യപ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളുടെ സുന്നത്തിനെ മുറുകെ പിടിക്കുന്നവന് നൂറ് രക്തസാക്ഷികളുടെ (ശഹീദ്) പ്രതിഫലമുണ്ട്. ഹദീസിൽ വന്നിരിക്കുന്നു: 'ജനങ്ങൾക്ക് ഒരു കാലം വരും, അന്ന് എന്റെ സുന്നത്ത് മങ്ങിപ്പോവുകയും ബിദ്അത്തുകൾ (പുത്തനാചാരങ്ങൾ) പുതുക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യും. അന്ന് എന്റെ സുന്നത്തിനെ പിന്തുടരുന്നവൻ അപരിചിതനായി മാറുകയും ഒറ്റപ്പെടുകയും ചെയ്യും. എന്നാൽ ജനങ്ങളുടെ ബിദ്അത്തുകളെ പിന്തുടരുന്നവന് അമ്പതോ അതിലധികമോ കൂട്ടുകാരെ ലഭിക്കും.' കൂട്ടുകെട്ടിന് വലിയ സ്വാധീനമുണ്ട്. മന്ദബുദ്ധിയുടെ സ്വാധീനം ബുദ്ധിമാനെ പെട്ടെന്ന് ബാധിക്കുമെന്ന് പറയപ്പെടുന്നു. കനൽ ചാരത്തിലിട്ടാൽ അത് കെട്ടുപോകുന്നു. ഹാഫിള് പറയുന്നു: 'സഭയിലെ

ഗുരുവിന്റെ ഉപദേശം ഇതാണ്: അയോഗ്യരായ കൂട്ടുകാരിൽ നിന്ന് അകന്നുനിൽക്കുക.' 'ഇബ്രാഹീമിനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ രക്ഷിതാവ് പരീക്ഷിച്ചപ്പോൾ' (وَإِذِ ابْتَلى إِبْراهِيمَ رَبُّهُ) എന്ന വചനത്തെക്കുറിച്ച് ഖുർതുബി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: മാവർദി പറയുന്നതനുസരിച്ച് ഇത് സുറിയാനി ഭാഷയിലാണ്, ഇബ്നു അതിയ്യ റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നതനുസരിച്ച് ഇത് അറബിയിലാണ്. ഇബ്രാഹീം എന്ന വാക്കിന്റെ അർത്ഥം 'ദയയുള്ള പിതാവ്' (അബ് റഹീം) എന്നാണ്, കുട്ടികളോടുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാരുണ്യം നിമിത്തം. അതിനാൽ അദ്ദേഹത്തെയും പത്നി സാറയെയും ചെറിയ പ്രായത്തിൽ മരണപ്പെടുന്ന സത്യവിശ്വാസികളുടെ മക്കളുടെ സംരക്ഷകരായി നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടു. 'തദ്കിറത്തുൽ മൗത്ത'യിൽ പറയുന്നു: അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേര് 'അബ്രം' എന്നായിരുന്നു, പിന്നീട് ഒരു 'ഹാ' ചേർക്കപ്പെട്ടു. സുറിയാനിയിൽ 'ഹാ' എന്നത് മഹത്വത്തെയും ഗാംഭീര്യത്തെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. 'രക്ഷിതാവ് (റബ്ബുഹു) എന്നതിലെ സർവ്വനാമം ഇബ്രാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാമിനെ ഉദ്ദേശിച്ചുള്ളതാണ്. പരീക്ഷിക്കപ്പെട്ടവൻ ആരാണെന്ന് അറിയാനുള്ള മനസ്സിന്റെ ആകാംക്ഷ കാരണം കർമ്മം (മഫ്ഊൽ) മുന്തിച്ചു പറയപ്പെട്ടു. പരീക്ഷണം (ഇബ്തിലാഅ്) എന്നാൽ ഒരാളെ പ്രയാസകരമായ കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യാൻ നിർബന്ധിതനാക്കി പരീക്ഷിക്കുക എന്നാണ്. അല്ലാഹുവിനെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഇത് അർത്ഥമാക്കുന്നത്, അടിമയ്ക്ക് തിരഞ്ഞെടുക്കാൻ അവസരം നൽകി, അവന്റെ കർമ്മങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് പ്രതിഫലം നൽകുക എന്നതാണ്. 'വചനങ്ങൾ' (കലിമാത്ത്) എന്നത് കൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകളാണ്. ഇബ്രാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം അവയെ പൂർണ്ണമായി നിറവേറ്റി. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുമാ പറയുന്നു: അവ പത്ത് കാര്യങ്ങളാണ്; അവ നമ്മുടെ ശരീഅത്തിൽ സുന്നത്താണ്. തലയിലെ അഞ്ച് കാര്യങ്ങൾ: വായ കഴുകൽ, മൂക്കിൽ വെള്ളം കയറ്റൽ, തലമുടി വകഞ്ഞു കൊടുക്കൽ, മീശ വെട്ടൽ, മിസ്‌വാക്ക് ചെയ്യൽ. ശരീരത്തിലെ അഞ്ച് കാര്യങ്ങൾ: പരിച്ഛേദനം (ഖിതാൻ), ഗുഹ്യഭാഗത്തെ രോമം നീക്കൽ, കക്ഷത്തിലെ രോമം നീക്കൽ, നഖം വെട്ടൽ, മലമൂത്ര വിസർജ്ജനത്തിന് ശേഷം വെള്ളം ഉപയോഗിച്ച് ശുദ്ധിയാക്കൽ എന്നിവയാണവ.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, മുടി വകഞ്ഞു വെക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ച് (فــرق) നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ ചര്യകൾ വിവരിക്കുന്നു. അക്കാലത്ത് മുശ്രിക്കുകൾ മുടി വകഞ്ഞു വെക്കുമായിരുന്നു, എന്നാൽ വേദക്കാർ (അഹ്ലുൽ കിതാബ്) നെറ്റിയിലേക്ക് മുടിയിഴകൾ താഴ്ത്തിയിടുമായിരുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ റസൂൽ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങൾക്ക് പ്രത്യേക നിയമം വരാത്ത കാര്യങ്ങളിൽ വേദക്കാരുടെ രീതി പിന്തുടരാൻ ഇഷ്ടപ്പെട്ടിരുന്നു. പിന്നീട് ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാം വന്ന് മുടി വകഞ്ഞു വെക്കാൻ കൽപ്പിച്ചു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ പതിവ് മുടി അയച്ചിടലായിരുന്നു. ഇമാം ഗസ്സാലി

റഹിമഹുള്ളാഹ് നമ്മുടെ കാലത്ത് മുടി നീട്ടി വളർത്തുന്നത് വെറുക്കപ്പെട്ടതായി (كراهة) കണക്കാക്കി, കാരണം അത് അലവികളുടെ അടയാളമായി മാറിയിരിക്കുന്നു. അല്ലാത്തവർ അത് ചെയ്യുന്നത് വേഷം കെട്ടലായി മാറും. മീശ വെട്ടുന്നതിനെ സംബന്ധിച്ച് (قص الشارب), അത് കത്രിക കൊണ്ട് വെട്ടി ചുണ്ടിന്റെ വക്കുകൾ തെളിയുന്ന രീതിയിലാക്കലാണ് സുന്നത്ത്. മീശ വടിച്ച് കളയുന്നത് ബിദ്അത്താണ്, താടി വടിച്ച് കളയുന്നത് പോലെ തന്നെ. താടി പുരുഷന്റെ അലങ്കാരമാണ്. താടി വടിച്ച് കളയുന്നത് പുരുഷന്മാർ സ്ത്രീകളെ അനുകരിക്കുന്നതിന് തുല്യമാണ്. താടി ഒരു പിടിയിൽ കൂടുതൽ നീളമുണ്ടെങ്കിൽ അത് വെട്ടി ഒതുക്കുന്നതിൽ തെറ്റില്ല. നരച്ച മുടി പറിച്ചുകളയുന്നത് വെറുക്കപ്പെട്ടതാണ്. സുന്നത്ത് കർമ്മങ്ങളിൽ പെട്ടതാണ് പരിച്ഛേദനം (ختان).

ഇസ്‌ലാമിക പ്രകൃതിയുടെ (فطـــرة الإســـلام) ഭാഗമായ സുന്നത്തുകളിൽ പെട്ടതാണ് പരിച്ഛേദനം (ختان). പുരുഷന്മാർക്ക് ഇത് ഉപേക്ഷിക്കാൻ പാടില്ലാത്ത കാര്യമാണ്. എന്നാൽ കുട്ടി ജനിക്കുമ്പോൾ തന്നെ പരിച്ഛേദനം ചെയ്യപ്പെട്ടവനായി ജനിച്ചാൽ അത് ഒഴിവാക്കാം. എല്ലാ പ്രവാചകന്മാരും പരിച്ഛേദനം ചെയ്യപ്പെട്ടവരും പൊക്കിൾക്കൊടി മുറിക്കപ്പെട്ടവരുമായാണ് (مسرورين) ജനിച്ചത്. ഇത് അവർക്ക് അല്ലാഹു നൽകിയ ആദരവാണ്. എന്നാൽ ഇബ്റാഹീം നബി (അലൈഹിസ്സലാം) ഇതിൽ നിന്ന് വ്യത്യസ്തനാണ്. അദ്ദേഹം തന്റെ നൂറ്റിയിരുപതാമത്തെയോ എൺപതാമത്തെയോ വയസ്സിൽ 'ഖദൂം' എന്ന സ്ഥലത്തുവെച്ച് സ്വയം പരിച്ഛേദനം ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചര്യ പിന്തുടരാനാണ് ഇത് ചെയ്തത്. പരിച്ഛേദനത്തിന്റെ സമയത്തെക്കുറിച്ച് പണ്ഡിതന്മാർക്കിടയിൽ അഭിപ്രായവ്യത്യാസമുണ്ട്. പ്രായപൂർത്തിയാകുമ്പോൾ മാത്രം മതിയെന്നും, പത്തോ ഒമ്പതോ വയസ്സിലാണെന്നും, ഏഴ് മുതൽ പത്ത് വയസ്സിനിടയിലാണെന്നും അഭിപ്രായങ്ങളുണ്ട്. ഹദ്ദാദി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറയുന്നത്, ജനിച്ച ഏഴാം ദിവസം മുതൽ പത്ത് വയസ്സിനുള്ളിൽ ചെയ്യുന്നതാണ് ഉത്തമം എന്നാണ്. പ്രായപൂർത്തിയാകുന്നത് വരെ ഇത് വൈകിപ്പിക്കുന്നത് കറാഹത്താണ്. ഇമാം അബൂഹനീഫ (റഹിമഹുള്ളാഹ്) ഇതിന്റെ സമയത്തെക്കുറിച്ച് മൗനം പാലിച്ചു. മുതിർന്ന ഒരാൾ ഇസ്‌ലാം സ്വീകരിച്ചാൽ പരിച്ഛേദനം ചെയ്യുന്നത് സുന്നത്താണെന്ന് പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു. എന്നാൽ ഇസ്‌ലാം സ്വീകരിക്കുന്ന വൃദ്ധൻ പരിച്ഛേദനം ചെയ്തില്ലെങ്കിലും കുഴപ്പമില്ലെന്നും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാക്ഷ്യവും ബലിയും നമസ്കാരവും സ്വീകാര്യമാണെന്നും ഇമാം ഹസൻ (റഹിമഹുള്ളാഹ്) അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. നഖം വെട്ടുന്നത് (تقليـــم الأظفـــار) സുന്നത്താണ്. നഖത്തിനടിയിൽ അഴുക്ക് അടിഞ്ഞുകൂടിയാൽ കുളിക്കുമ്പോൾ വെള്ളം ചർമ്മത്തിൽ എത്താതെ വരികയും, തൽഫലമായി ജനാബത്ത് (جنب) നീങ്ങാതെ വരികയും ചെയ്യും. ശരീരത്തിൽ ഒരു സൂചിമുനയോളം ഭാഗം നനയാതെ ബാക്കിയായാലും കുളി പൂർത്തിയാവില്ല. നഖം വെട്ടുന്ന രീതിയെക്കുറിച്ച് പല ഹദീസുകളും വന്നിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, നബി (സല്ലല്ലാഹു

അലൈഹിവസല്ലം)യിൽ നിന്ന് സ്ഥിരപ്പെട്ട പ്രത്യേക ദിവസങ്ങളോ രീതികളോ ഇല്ലെന്ന് 'മഖാസിദുൽ ഹസന'യിൽ പറയുന്നു. എങ്കിലും ഇമാം നവവി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) ഒരു പ്രത്യേക ക്രമം നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുണ്ട്. വിരലുകളിലെ സന്ധികളിൽ (براجـــم) അഴുക്ക് അടിഞ്ഞുകൂടുന്നത് ഒഴിവാക്കാൻ അവ വൃത്തിയാക്കൽ നിർബന്ധമാണ്. ജിബ്രീൽ (അലൈഹിസ്സലാം) നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം)യുടെ അടുത്തേക്ക് വരാൻ വൈകിയപ്പോൾ, നഖം വെട്ടാത്തതും മീശ വെട്ടാത്തതും സന്ധികൾ വൃത്തിയാക്കാത്തതും മിസ്‌വാക്ക് ചെയ്യാത്തതുമാണ് കാരണമെന്ന് അദ്ദേഹം പറയുകയുണ്ടായി. അല്ലാഹു ഇബ്റാഹീം നബി (അലൈഹിസ്സലാം)യെ ജനങ്ങൾക്ക് ഇമാമായി (إمامـا) നിശ്ചയിച്ചത് ഈ ഗുണങ്ങളിൽ അദ്ദേഹം മാതൃകയായതുകൊണ്ടാണ്.

അല്ലാഹു തന്റെ വാഗ്ദാനം നിറവേറ്റിക്കൊണ്ട് മുഹമ്മദ് സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോട് കൽപ്പിച്ചു: 'പിന്നീട് നാം നിനക്ക് വഹ്‌യ് നൽകി: ഇബ്രാഹീം അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ മാർഗ്ഗം പിന്തുടരുക'. ഇബ്രാഹീം അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ മഹത്വം എല്ലാ മതവിഭാഗങ്ങളും അംഗീകരിക്കുന്നു. നമ്മുടെ പ്രിയപ്പെട്ട പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ ഉമ്മത്തായ നമ്മൾ ഓരോ നമസ്കാരത്തിലും 'അല്ലാഹുമ്മ സല്ലി അലാ മുഹമ്മദിൻ വഅലാ ആലി മുഹമ്മദ് കമാ സല്ലൈത അലാ ഇബ്രാഹീമ വഅലാ ആലി ഇബ്രാഹീം' എന്ന് ചൊല്ലുന്നു. ഇതിന്റെ രഹസ്യം ഇതാണ്: ലോകർക്ക് അനുഗ്രഹമായ ഈ പ്രവാചകനെ ഞങ്ങളിലേക്ക് അയക്കണമേ എന്ന് അല്ലാഹുവിനോട് പ്രാർത്ഥിച്ചത് ഇബ്രാഹീം അലൈഹിസ്സലാം ആണ്. ആ പ്രാർത്ഥനയുടെ ഫലമായി ലഭിച്ച മാർഗ്ഗദർശനത്തിന് നന്ദിയായി നാം അദ്ദേഹത്തെ സ്മരിക്കുന്നു. ഒരു സ്വപ്നത്തിൽ ഇബ്രാഹീം അലൈഹിസ്സലാം സ്വർഗ്ഗത്തിലെ മരങ്ങളിൽ 'ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ് മുഹമ്മദുൻ റസൂലുല്ലാഹ്' എന്ന് എഴുതിയത് കാണുകയും, തന്റെ ഉമ്മത്തിനും ആ പുണ്യം ലഭിക്കാൻ പ്രാർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്തു. അല്ലാഹു അത് സ്വീകരിക്കുകയും നമസ്കാരത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെ ഉൾപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. 'വമിൻ ദുർരിയ്യതീ' (എന്റെ സന്തതികളിൽ നിന്നും) എന്ന പ്രാർത്ഥനയിൽ, തന്റെ പിൻഗാമികളിൽ നിന്നും ഒരു നേതാവിനെ (ഇമാം) നിശ്ചയിക്കണമേ എന്ന് അദ്ദേഹം അല്ലാഹുവിനോട് അപേക്ഷിച്ചു. അല്ലാഹു മറുപടി നൽകി: 'എന്റെ ഈ ഉടമ്പടി (നേതൃത്വം) അക്രമികൾക്ക് ലഭിക്കുകയില്ല'. ഇതിൽ നിന്നും അക്രമിയായ ഒരാൾക്ക് നേതൃത്വം നൽകാൻ പാടില്ലെന്ന് വ്യക്തമാണ്. എന്നാൽ, അക്രമിയായ ഭരണാധികാരിയെ പുറത്താക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നത് കൂടുതൽ കുഴപ്പങ്ങൾക്കും രക്തച്ചൊരിച്ചിലിനും കാരണമാകുമെന്നതിനാൽ, ക്ഷമ പാലിക്കലാണ് ഉചിതം. പ്രവാചകന്മാർ പാപങ്ങളിൽ നിന്നും സുരക്ഷിതരാണ് (ഇസ്മത്ത്) എന്നത് ഈ ആയത്തിൽ നിന്നും തെളിയുന്നു. പശ്ചാത്തപിച്ചവന്റെ പഴയ പാപങ്ങൾ അവന്റെ നേതൃത്വത്തിന് തടസ്സമല്ല, കാരണം പശ്ചാത്തപിച്ചവൻ പാപം ചെയ്യാത്തവനെപ്പോലെയാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 125]

അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'ഇബ്രാഹീം നബി (അലൈഹിസ്സലാം) യെയും ഇസ്മാഈൽ നബി (അലൈഹിസ്സലാം) യെയും നാം ഇപ്രകാരം ആജ്ഞാപിച്ചു: ത്വവാഫ് ചെയ്യുന്നവർക്കും, ഇഅ്തികാഫ് ഇരിക്കുന്നവർക്കും, റുകൂഉം സുജൂദും ചെയ്യുന്നവർക്കും വേണ്ടി എന്റെ ഭവനത്തെ നിങ്ങൾ ശുദ്ധീകരിക്കുക.' ഈ സൂക്തം കഅ്ബയുടെ പവിത്രതയെയും, അവിടെ ആരാധനകൾ നിർവഹിക്കുന്നവരുടെ ആത്മീയ ഔന്നത്യത്തെയും വ്യക്തമാക്കുന്നു. 'ശുദ്ധീകരണം' എന്നത് കേവലം ഭൗതികമായ വൃത്തിയാക്കൽ മാത്രമല്ല, മറിച്ച് വിഗ്രഹങ്ങളിൽ നിന്നും അനാചാരങ്ങളിൽ നിന്നും അതിനെ സംരക്ഷിക്കുക എന്ന അർത്ഥം കൂടി ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. ഇവിടെ പരാമർശിക്കപ്പെട്ട 'റുകൂഉം സുജൂദും' എന്നത് നമസ്കാരത്തിന്റെ (صلاة) പൂർണ്ണതയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ആത്മീയമായി, ഹൃദയത്തെ അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയിൽ നിന്ന് ശുദ്ധീകരിക്കുന്നവനാണ് യഥാർത്ഥത്തിൽ കഅ്ബയെ ശുദ്ധീകരിക്കുന്നവൻ. അല്ലാഹുവിന്റെ ഭവനം വിശ്വാസിയുടെ ഹൃദയമാണ്, അതിനെ അഹങ്കാരം (كبر), അസൂയ (حسد) തുടങ്ങിയ മാലിന്യങ്ങളിൽ നിന്ന് മുക്തമാക്കുമ്പോഴാണ് അത് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശത്തിന് (نور) പാത്രമാകുന്നത്.

ഈ വചനത്തിന്റെ ബാഹ്യാർത്ഥത്തിന് പുറമെ, നിരന്തരം വ്യഭിചാരത്തിൽ ഏർപ്പെടുന്നവരെയാണ് ഇത് സൂചിപ്പിക്കുന്നതെന്ന് വ്യാഖ്യാനമുണ്ട്. യുദ്ധവീരന്മാരെ 'യുദ്ധത്തിന്റെ മക്കൾ' (ബനൂൽ ഹർബ്) എന്നും, മുസ്ലിംകളുടെ മക്കളെ 'ഇസ്ലാമിന്റെ മക്കൾ' (ബനൂൽ ഇസ്ലാം) എന്നും വിളിക്കുന്നത് പോലെയാണിത്. സജ്ജനങ്ങളുടെ (അഖ്യാർ - الأخيـــار) പദവിയിലെത്തി മാതൃകയാകാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവർ, അല്ലാഹുവിനെ അനുസരിക്കുന്നതിൽ കഠിനമായ അധ്വാനവും ആത്മസംയമനവും (ജഹ്ദുൻ നഫ്സ് - جهد النفس) ശീലമാക്കണമെന്ന സൂചന ഇതിലുണ്ട്. സാഅ്ദി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പാടിയതുപോലെ: 'നന്മയിലും വിവേകത്തിലും ഒരാൾ പൂർണ്ണനാകാൻ, വർഷങ്ങൾ പലത് കടന്നുപോകേണ്ടതുണ്ട്.' തുടർന്ന് അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'നാം ഈ ഭവനത്തെ (കഅ്ബ) ജനങ്ങൾക്ക് മടങ്ങി വരാനുള്ള കേന്ദ്രമാക്കി.' ഹജ്ജിനും ഉംറയ്ക്കും വരുന്നവർ പിരിഞ്ഞുപോയ ശേഷം വീണ്ടും അവിടെയെത്തുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ അതിഥികളായി അവർ വീണ്ടും വീണ്ടും വരുന്നു. 'അഭയസ്ഥാനം' (അമ്ൻ - أمـــن) എന്നതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്, ഹറമിൽ പ്രവേശിച്ചാൽ ശത്രുക്കൾ പോലും ആക്രമിക്കില്ല എന്നതായിരുന്നു. ഇസ്മാഈൽ (അലൈഹിസ്സലാം) പ്രവാചകന്റെ കാലം മുതൽ നിലനിന്നിരുന്ന ആദരവാണിത്. ഹജ്ജ് മുൻകഴിഞ്ഞ പാപങ്ങളെ മായ്ച്ചുകളയുമെന്നും, അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ബാധ്യതകളിൽ (അല്ലാഹുവിന്റെ അവകാശങ്ങൾ - حقوق الله) വീഴ്ച വരുത്തിയവയ്ക്ക്

അത് പരിഹാരമാകുമെന്നും പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു. എന്നാൽ അടിമകളുടെ അവകാശങ്ങൾ (ഹുഖൂഖുൽ ഇബാദ് - حقـوق العبـاد) ഹജ്ജ് കൊണ്ട് മാത്രം ഇല്ലാതാവുകയില്ല. എങ്കിലും, മുസ്ദലിഫയിലെ രാവിൽ നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) നടത്തിയ പ്രാർത്ഥനയ്ക്ക് അല്ലാഹു ഉത്തരം നൽകിയെന്നും, രക്തബന്ധങ്ങളും അക്രമങ്ങളും സംബന്ധിച്ച ബാധ്യതകളിൽ അല്ലാഹു വിട്ടുവീഴ്ച നൽകിയെന്നും ചില റിപ്പോർട്ടുകളുണ്ട്. 'ഇബ്രാഹീം (അലൈഹിസ്സലാം) നിന്ന സ്ഥലം നമസ്കാര സ്ഥലമാക്കുക' എന്ന കൽപ്പനയിൽ, ആ പുണ്യഭൂമിയിൽ വെച്ച് നമസ്കരിക്കാനുള്ള നിർദ്ദേശമുണ്ട്. ഇബ്രാഹീം (അലൈഹിസ്സലാം) കഅ്ബ നിർമ്മിക്കുമ്പോൾ നിന്ന കല്ലാണ് മഖാമു ഇബ്രാഹീം. ഇബ്രാഹീം (അലൈഹിസ്സലാം) തന്റെ മകൻ ഇസ്മാഈലിനെയും ഹാജറയെയും മക്കയിൽ വിട്ടശേഷം, പിന്നീട് അവരെ സന്ദർശിക്കാൻ വന്ന ചരിത്രം ഇതിനോട് ചേർത്ത് വായിക്കാവുന്നതാണ്.

തന്റെ അതിഥിയെ സൽക്കരിക്കാൻ ആ സ്ത്രീ തയ്യാറായി. അവർ പാൽ കൊണ്ടുവന്നു, മാംസവും നൽകി. അവരുടെ ജീവിതസാഹചര്യത്തെക്കുറിച്ച് ഇബ്രാഹിം നബി അലൈഹിസ്സലാം അന്വേഷിച്ചപ്പോൾ, അവർ അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹത്തിലും വിശാലതയിലുമാണെന്ന് മറുപടി നൽകി. അവിടുന്ന് അവർക്കായി ബറക്കത്തിന് (بركــة) പ്രാർത്ഥിച്ചു. അന്ന് അവർ ഗോതമ്പോ ബാർലിയോ ഈന്തപ്പഴമോ ആണ് നൽകിയിരുന്നതെങ്കിൽ ആ നാട്ടിൽ അല്ലാഹു അത്രത്തോളം അനുഗ്രഹം ചൊരിയുമായിരുന്നു. പിന്നീട്, തല കഴുകാൻ വെള്ളം കൊണ്ടുവരാമെന്ന് അവർ പറഞ്ഞപ്പോൾ, അവിടുന്ന് അതിന് തയ്യാറായില്ല. എന്നാൽ, മഖാമു ഇബ്രാഹിം (مقام إبراهيم) എന്ന കല്ല് കൊണ്ടുവന്ന് അവിടുത്തെ വലതുവശത്ത് വെച്ചു. അതിൽ ചവിട്ടി നിന്നുകൊണ്ട് അവിടുന്ന് തലയുടെ വലതുഭാഗം കഴുകി, പിന്നീട് ഇടതുഭാഗവും കഴുകി. ആ കല്ലിൽ അവിടുത്തെ പാദമുദ്രകൾ പതിഞ്ഞു. 'നിന്റെ ഭർത്താവ് വരുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തോട് സലാം പറയുക, നിന്റെ വീടിന്റെ ഉമ്മറപ്പടി (عتبـة) നേരെയാക്കാൻ പറയുക' എന്ന് അവരോട് നിർദ്ദേശിച്ചു. ഇസ്മാഈൽ നബി അലൈഹിസ്സലാം തിരിച്ചെത്തിയപ്പോൾ പിതാവിന്റെ സാന്നിധ്യം തിരിച്ചറിഞ്ഞു. നടന്ന കാര്യങ്ങൾ ഭാര്യ വിവരിച്ചപ്പോൾ, അത് ഇബ്രാഹിം നബി അലൈഹിസ്സലാം ആണെന്നും, തന്നെ സംരക്ഷിക്കാൻ അദ്ദേഹം നിർദ്ദേശിച്ച ഉമ്മറപ്പടി താനാണെന്നും ഇസ്മാഈൽ നബി അലൈഹിസ്സലാം മനസ്സിലാക്കി. പിന്നീട് അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനപ്രകാരം ഇബ്രാഹിം നബി അലൈഹിസ്സലാം വീണ്ടും വരികയും, ഇസ്മാഈൽ നബി അലൈഹിസ്സലാമിനോടൊപ്പം കഅ്ബയുടെ അടിത്തറ ഉയർത്തുകയും ചെയ്തു. 'ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, ഞങ്ങളിൽ നിന്ന് നീ ഇത് സ്വീകരിക്കേണമേ' (رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّآ) എന്ന് പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ട് അവർ നിർമ്മാണം പൂർത്തിയാക്കി. തുടർന്ന് ഹജ്ജിന് ജനങ്ങളെ വിളിക്കാൻ അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു. അബൂഖുബൈസ് മലയിൽ കയറി അവിടുന്ന് വിളിച്ചുപറഞ്ഞപ്പോൾ, അല്ലാഹു ഭൂമിയെ ഒരു തളിക പോലെ ചുരുട്ടിക്കൊടുത്തു. അന്ന് ആ വിളികേട്ടവർ തങ്ങളുടെ

പിതാക്കളുടെ മുതുകിലും മാതാക്കളുടെ ഗർഭപാത്രത്തിലുമായിരുന്നു. ഹജ്ജിന്റെ മഹത്വത്തെക്കുറിച്ച് ഹദീസിൽ വന്നിട്ടുണ്ട്: 'ഹജറുൽ അസ്‌വദും മഖാമു ഇബ്രാഹിമും സ്വർഗ്ഗത്തിലെ രണ്ട് രത്നങ്ങളാണ്'. 'ഞങ്ങൾ ഇബ്രാഹിമിനോടും ഇസ്മാഈലിനോടും കരാർ ചെയ്തു' (وَعَهِـدْنا إِلى إِبْراهِيـمَ وَإِسْـماعِيلَ) എന്നതിനർത്ഥം ഞങ്ങൾ അവർക്ക് ശക്തമായ കൽപ്പന നൽകി എന്നാണ്. 'എന്റെ ഭവനത്തെ ശുദ്ധീകരിക്കുക' (أَنْ طَهِّرا بَيْتِيَ) എന്നത് വിഗ്രഹങ്ങളിൽ നിന്നും അശുദ്ധികളിൽ നിന്നും അതിനെ സംരക്ഷിക്കാനാണ്. തവാഫ് ചെയ്യുന്നവർക്കും (لِلطّـــائِفِينَ), അവിടെ ഭജനമിരിക്കുന്നവർക്കും (الْعاكِفِينَ), നമസ്കരിക്കുന്നവർക്കും (الرُّكَّعِ السُّجُودِ) വേണ്ടി ആ ഭവനം ശുദ്ധമായിരിക്കണം. കഅ്ബയെ നോക്കിയിരിക്കുന്നത് തന്നെ വലിയൊരു ആരാധനയാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 126]

ഇബ്രാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം പ്രാർത്ഥിച്ച സന്ദർഭം ഓർക്കുക*:* *'*എന്റെ റബ്ബേ*,* ഈ നഗരത്തെ *(*മക്കയെ*)* നീ സുരക്ഷിതമാക്കേണമേ*.* ഇതിലെ നിവാസികളിൽ നിന്ന് അല്ലാഹുവിലും അന്ത്യദിനത്തിലും വിശ്വസിക്കുന്നവർക്ക് നീ വിവിധ തരം ഫലവർഗ്ഗങ്ങൾ നൽകി അനുഗ്രഹിക്കേണമേ*.'* അല്ലാഹു മറുപടി നൽകി*:* *'*ആരെങ്കിലും അവിശ്വസിച്ചാൽ അവന് ഞാൻ അല്പകാലം ജീവിതസുഖം നൽകും*,* പിന്നീട് അവനെ നരകശിക്ഷയിലേക്ക് ഞാൻ നിർബന്ധപൂർവ്വം എത്തിക്കും*.* അത് വളരെ മോശമായ പര്യവസാനമാണ്*.'* ഈ സൂക്തം ഇബ്രാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ അഗാധമായ സ്നേഹത്തെയും *(محبة)* അല്ലാഹുവിന്റെ വിശാലമായ കാരുണ്യത്തെയും *(رحمة)* വ്യക്തമാക്കുന്നു*.* ഭൗതികമായ സുരക്ഷയും ആത്മീയമായ വിശ്വാസവും *(إيمان)* ഒത്തുചേരുമ്പോഴാണ് ഒരു നാട് യഥാർത്ഥത്തിൽ അനുഗ്രഹീതമാകുന്നത്*.*

വിശുദ്ധമായ കഅ്ബാലയത്തിന്റെ മഹത്വത്തെക്കുറിച്ച് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'അല്ലാഹു തആല ദിവസവും നൂറ്റിയിരുപത് റഹ്മത്തുകൾ (رحمة) ഈ ഭവനത്തിലേക്ക് ഇറക്കുന്നു. അറുപതെണ്ണം ത്വവാഫ് ചെയ്യുന്നവർക്കും, നാല്പതെണ്ണം നമസ്കരിക്കുന്നവർക്കും, ഇരുപതെണ്ണം കഅ്ബയിലേക്ക് നോക്കുന്നവർക്കും ലഭിക്കുന്നു.' അല്ലാഹു 'എന്റെ ഭവനത്തെ ശുദ്ധീകരിക്കുക' (أَنْ طَهِّـرا بَيْـتِيَ) എന്ന് കൽപിച്ചപ്പോൾ, അർത്ഥതലത്തിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ എല്ലാ ഭവനങ്ങളും (പള്ളികൾ) ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. അവയെല്ലാം ശുദ്ധീകരണത്തിലും വൃത്തിയിലും കഅ്ബയുടെ അതേ നിയമത്തിൽ പെട്ടവയാണ്. കഅ്ബയെ മാത്രം പ്രത്യേകം പരാമർശിച്ചത് അന്ന് അവിടെ മറ്റൊന്ന് ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ടാണ്. ഉമർ റളിയള്ളാഹു അൻഹു പള്ളിയിൽ ഒരാളുടെ ശബ്ദം കേട്ടപ്പോൾ 'നീ എവിടെയാണ്

നിൽക്കുന്നതെന്ന് നിനക്കറിയാമോ?' എന്ന് ചോദിച്ചത് പ്രസിദ്ധമാണ്. ഒരു ഹദീസിൽ അല്ലാഹു ഇപ്രകാരം അരുളിയതായി വന്നിട്ടുണ്ട്: 'മുന്നറിയിപ്പ് നൽകുന്നവരുടെ സഹോദരരേ, പ്രവാചകന്മാരുടെ സഹോദരരേ, നിങ്ങളുടെ ജനതയ്ക്ക് മുന്നറിയിപ്പ് നൽകുക; അവർ എന്റെ ഭവനങ്ങളിൽ പ്രവേശിക്കുമ്പോൾ ശുദ്ധമായ ഹൃദയത്തോടും, സത്യസന്ധമായ നാവോടും, കളങ്കമില്ലാത്ത കൈകളോടും, പാപമുക്തമായ ഗുഹ്യസ്ഥാനങ്ങളോടും കൂടി മാത്രമേ പ്രവേശിക്കാവൂ. ആരുടെയെങ്കിലും അവകാശം കവർന്നെടുത്തിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അവർ എന്റെ ഭവനത്തിൽ പ്രവേശിക്കരുത്. അങ്ങനെയുള്ളവർ എന്റെ മുന്നിൽ നിൽക്കുമ്പോൾ ഞാൻ അവരെ ശപിക്കുന്നു. അവർ ആ അവകാശം ഉടമസ്ഥന് തിരികെ നൽകുന്നത് വരെ ഇത് തുടരും. അങ്ങനെ ചെയ്താൽ, ഞാൻ അവരുടെ കേൾവിയും കാഴ്ചയുമായി മാറുന്നു. അവർ എന്റെ ഔലിയാക്കളും (أولياء) വിശിഷ്ടരുമായിത്തീരുന്നു. പ്രവാചകന്മാർ, സിദ്ദീഖുകൾ, ശുഹദാക്കൾ, സ്വാലിഹീങ്ങൾ എന്നിവരോടൊപ്പം അവർ എന്റെ അയൽക്കാരായിരിക്കും.' തുടർന്ന് അറിയുക, അല്ലാഹു തന്നെത്തന്നെ ചേർത്ത് ആദരിച്ച യഥാർത്ഥ ഭവനം മനുഷ്യന്റെ ഹൃദയമാണ് (بيت القلب). അല്ലാഹു അല്ലാത്തതിലേക്കുള്ള ചായ്വുകളിൽ നിന്ന് ആ ഹൃദയത്തെ ശുദ്ധീകരിക്കാൻ അവൻ കൽപിക്കുന്നു. കാരണം, അത് അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടി പതിക്കുന്ന സ്ഥലമാണ്. കവി പാടിയതുപോലെ: 'കഅ്ബയേക്കാൾ ഉത്തമമാണ് ഹൃദയം; കഅ്ബ ഖലീലുല്ലാഹി ഇബ്റാഹീം അലൈഹിസ്സലാം പണിതതാണ്, എന്നാൽ ഹൃദയം ജലീലായ അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടി പതിക്കുന്ന ഇടമാണ്.' ആത്മീയമായ ഉന്നതിയിൽ എത്തുമ്പോൾ അടിമ തന്റെ റബ്ബിന് യഥാർത്ഥത്തിൽ സുജൂദ് ചെയ്യുകയും റുകൂഅ് ചെയ്യുകയും തന്റെ രഹസ്യങ്ങളിലൂടെ അല്ലാഹുവുമായി സംവദിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. 'ഇബ്റാഹീം പ്രാർത്ഥിച്ച സന്ദർഭം' (وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ) എന്നതിലൂടെ, ഇബ്റാഹീം അലൈഹിസ്സലാം പ്രാർത്ഥിച്ച സന്ദർഭം ഓർക്കാൻ അല്ലാഹു നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോട് കൽപിക്കുന്നു: 'എന്റെ റബ്ബേ, ഈ സ്ഥലത്തെ (ഹറം) നീ സുരക്ഷിതമായ ഒരു നാടാക്കി മാറ്റേണമേ' (بَلَدًا آمِنًا). ക്ഷാമം, ഭൂകമ്പം, ഭ്രാന്ത്, കുഷ്ഠം തുടങ്ങിയ വിപത്തുകളിൽ നിന്ന് അതിന്റെ നിവാസികൾക്ക് സുരക്ഷ ലഭിക്കാനാണ് അദ്ദേഹം പ്രാർത്ഥിച്ചത്. ഇബ്റാഹീം അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ മകൻ ഇസ്മാഈലിനെയും ഹാജറ ബീവിയെയും മക്കയിൽ താമസിപ്പിച്ച് മടങ്ങുമ്പോൾ, ഹാജറ ബീവി ചോദിച്ചു: 'വെള്ളവും സസ്യവുമില്ലാത്ത ഈ വിജനപ്രദേശത്ത് ഞങ്ങളെ ആർക്കാണ് ഏൽപ്പിക്കുന്നത്?' അദ്ദേഹം മറുപടി നൽകിയില്ല. ഒടുവിൽ അവർ ചോദിച്ചു: 'അല്ലാഹുവാണോ നിങ്ങളോട് ഇത് കൽപിച്ചത്?' അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'അതെ.' അപ്പോൾ അവർ പറഞ്ഞു: 'എങ്കിൽ അവൻ ഞങ്ങളെ കൈവിടില്ല.' തുടർന്ന് അദ്ദേഹം പ്രാർത്ഥിച്ചു: 'ഞങ്ങളുടെ റബ്ബേ, എന്റെ സന്തതികളിൽ ചിലരെ കൃഷിയില്ലാത്ത ഈ താഴ്വരയിൽ ഞാൻ താമസിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു.' തുടർന്ന് അദ്ദേഹം ഫലവർഗ്ഗങ്ങൾ നൽകി അനുഗ്രഹിക്കാൻ

പ്രാർത്ഥിച്ചു. അല്ലാഹു ആ പ്രാർത്ഥന സ്വീകരിക്കുകയും ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാമിനോട് ഫലസമൃദ്ധമായ ത്വാഇഫ് എന്ന പ്രദേശത്തെ മക്കയിലേക്ക് മാറ്റാൻ കൽപിക്കുകയും ചെയ്തു.

വിശാലമായ പ്രദേശങ്ങളിൽ നിന്ന് ഫലവർഗ്ഗങ്ങൾ ഒരുമിച്ചുകൂട്ടുന്ന മക്കയുടെ അനുഗ്രഹത്തെക്കുറിച്ച് പരാമർശിച്ച ശേഷം, 'അവരിൽ അല്ലാഹുവിലും അന്ത്യദിനത്തിലും വിശ്വസിച്ചവർക്ക്' (مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ) എന്ന് അല്ലാഹു പറയുന്നു. ഇത് 'അതിലെ നിവാസികൾക്ക്' എന്നതിന് പകരമായി വന്നതാണ്. അതായത്, സത്യവിശ്വാസികൾക്ക് മാത്രമായി ഉപജീവനം നൽകേണമേ എന്ന് ഇബ്രാഹിം അലൈഹിസ്സലാം പ്രാർത്ഥിച്ചു. അല്ലാഹുവിന്റെ 'എന്റെ ഉടമ്പടി അക്രമികൾക്ക് ലഭിക്കുകയില്ല' എന്ന വചനത്തിൽ നിന്ന്, നേതൃപദവി (إمامـــــة) വിശ്വാസികൾക്ക് മാത്രമുള്ളതാണെന്ന് മനസ്സിലാക്കിയതുപോലെ, ഉപജീവനവും അവർക്ക് മാത്രമായിരിക്കണമെന്ന് അദ്ദേഹം ആഗ്രഹിച്ചു. എന്നാൽ അല്ലാഹു വ്യക്തമാക്കിയത്, ഉപജീവനം എന്നത് ഭൗതികമായ ഒരു കാരുണ്യമാണെന്നും അത് വിശ്വാസികളെയും അവിശ്വാസികളെയും ഒരുപോലെ ഉൾക്കൊള്ളുന്നതാണെന്നുമാണ്. 'ഞാൻ അവന് അല്പകാലം സുഖാനുഭവം നൽകും' (فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا) എന്നത്, അവിശ്വാസിയുടെ മേൽ തെളിവ് സ്ഥാപിക്കാൻ വേണ്ടി അവന് ഭൗതിക സുഖങ്ങൾ നൽകുന്നു എന്നാണ്. എന്നാൽ ഈ ലോകം തന്നെ അല്പമാണ്, അതിൽ ലഭിക്കുന്ന സുഖങ്ങൾ അതിലും അല്പമാണ്. പരലോകത്തെ അനന്തമായ അനുഗ്രഹങ്ങളുമായി താരതമ്യം ചെയ്യുമ്പോൾ ഈ ലോകത്തെ അനുഗ്രഹങ്ങൾ തുച്ഛമാണ്. 'പിന്നീട് അവനെ നരകശിക്ഷയിലേക്ക് ഞാൻ നിർബന്ധിതനാക്കും' (ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَى عَذَابِ النَّارِ) എന്നതിലെ 'ഇളതിറാർ' (اضطرار) എന്നത്, ഒരാളെ ഒഴിവാക്കാൻ കഴിയാത്ത ഒരു അവസ്ഥയിലേക്ക് തള്ളിയിടുക എന്നാണ്. നരകശിക്ഷയിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടാൻ അവർക്ക് യാതൊരു വഴിയുമില്ല. 'അവർക്ക് ചെന്നുചേരാനുള്ള സ്ഥലം എത്ര മോശം' (وَبِئْسَ الْمَصِيرُ) എന്നത് നരകത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അതിനാൽ, ഈ നശ്വരമായ ലോകത്തെ അലങ്കാരങ്ങളിൽ വഞ്ചിതരാകരുത്. സഹൽ റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: 'അവർക്ക് നാം അനുഗ്രഹങ്ങൾ നൽകുകയും, അതിന് നന്ദി കാണിക്കാൻ അവർ മറക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അങ്ങനെ അവർ അനുഗ്രഹങ്ങളിൽ മാത്രം മുഴുകി അനുഗ്രഹദാതാവിനെ വിസ്മരിക്കുമ്പോൾ നാം അവരെ പിടികൂടുന്നു.' അല്ലാഹു പാപികൾക്ക് സമയം നൽകുന്നത്, അവന്റെ കാരുണ്യവും ഔദാര്യവും പ്രകടമാക്കാനാണ്. നരകത്തെ സൃഷ്ടിച്ചത്, അതിഥികളെ സ്വീകരിക്കുന്ന ഒരുവനെപ്പോലെയാണ്; തന്റെ സന്നിധിയിലേക്ക് വരുന്നവരെ അവൻ ആദരിക്കുന്നു.

ഇബ്രാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാമും ഇസ്മാഈൽ നബി അലൈഹിസ്സലാമും കഅ്ബയുടെ അടിത്തറ ഉയർത്തുമ്പോൾ പ്രാർത്ഥിച്ച ആത്മീയ നിമിഷത്തെ റൂഹുൽ ബയാൻ ഇങ്ങനെ വിവരിക്കുന്നു: 'നാഥാ, ഞങ്ങളിൽ നിന്ന് നീ ഇത് സ്വീകരിക്കേണമേ' (ربنا تقبل منا). ഇവിടെ ഇബ്രാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ കർമ്മം എത്ര മഹത്തരമാണെങ്കിലും അതിൽ അഹങ്കാരത്തിന് സ്ഥാനമില്ലെന്നും, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ സ്വീകാര്യതയാണ് (قبول) പരമപ്രധാനമെന്നും പഠിപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹു സർവ്വജ്ഞനും (عليم) സർവ്വവും കേൾക്കുന്നവനുമാണ് (سميع). ഈ വചനം സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, ഒരു വിശ്വാസി തന്റെ സൽകർമ്മങ്ങൾ നിർവ്വഹിച്ച ശേഷം അത് അല്ലാഹുവിന്റെ സന്നിധിയിൽ സ്വീകരിക്കപ്പെടാൻ വിനീതമായി തേടണം എന്നാണ്. ഇത് ഇഖ്ലാസ് അഥവാ നിഷ്കളങ്കതയുടെ (إخلاص) ഉന്നതതലമാണ്.

ആരെങ്കിലും വന്നില്ലെങ്കിൽ അവർക്ക് യാതൊരു കുറ്റവുമില്ലെന്ന് ഒരു ആതിഥേയൻ പറയുമ്പോൾ, മറ്റൊരാൾ പറയുന്നു: 'വന്നവനെ ഞാൻ ആദരിക്കും, വരാത്തവനെ ഞാൻ ശിക്ഷിക്കുകയും തടവിലാക്കുകയും ചെയ്യും.' ഇത് ആദ്യത്തേതിനേക്കാൾ പൂർണ്ണമായ ഔദാര്യമാണ്. അല്ലാഹു തന്റെ സൃഷ്ടികളെ 'സമാധാനത്തിന്റെ ഭവനത്തിലേക്ക്' (دار السلام) ക്ഷണിച്ചിരിക്കുന്നു. ശേഷം തന്റെ പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമക്ക് വാൾ നൽകിക്കൊണ്ട് അരുളി: 'എന്റെ വിരുന്നിന് ഉത്തരം നൽകാത്തവനെ നിങ്ങൾ വധിക്കുക.' അതിനാൽ, ബുദ്ധിമാനായവൻ അല്ലാഹുവിന്റെ ക്ഷണത്തിന് ഉത്തരം നൽകുകയും സ്വന്തം ഇഷ്ടപ്രകാരം അവനിലേക്ക് മടങ്ങുകയും വേണം. അവനാണ് യഥാർത്ഥ ലക്ഷ്യം (مقصود), യഥാർത്ഥ കഅ്ബ (كعبة حقيقية). എല്ലാ യാത്രാസംഘങ്ങളും അവനിലേക്കാണ് സഞ്ചരിക്കുന്നത്. അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക, ഈ ഭൗതിക ഭവനം ഒരു ശാരീരിക രൂപം (صورة جسمانية) മാത്രമാണ്. യഥാർത്ഥ കഅ്ബ ഹൃദയമാണ്. യഥാർത്ഥ ത്വവാഫ് എന്നത് റബ്ബിന്റെ സാന്നിധ്യത്തിൽ ഹൃദയം ചുറ്റുന്നതാണ്. കണ്ണുകൊണ്ട് കാണാൻ കഴിയാത്ത ആ ദിവ്യ സാന്നിധ്യത്തിന്റെ (حضرة الربوبية) ഭൗതിക ലോകത്തെ ഒരു പ്രതീകമാണ് ഈ ഭവനം. മനുഷ്യശരീരം എന്നത് അദൃശ്യ ലോകത്തുള്ള (عالم الغيب) ഹൃദയത്തിന്റെ ദൃശ്യലോകത്തെ (عالم الشهادة) ഒരു പ്രതീകം മാത്രമാണ്. ഹൃദയം കൊണ്ട് യഥാർത്ഥ ത്വവാഫ് ചെയ്യാൻ കഴിയുന്ന ആരിഫീങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച് പറയപ്പെടുന്നത് 'കഅ്ബ അവരെ സന്ദർശിക്കുന്നു' എന്നാണ്. ഒരു ഹദീസിൽ വന്നിട്ടുണ്ട്: 'അല്ലാഹുവിന് ചില അടിമകളുണ്ട്, കഅ്ബ അവരെ ത്വവാഫ് ചെയ്യുന്നു.' ഭവനത്തിന്റെ രൂപത്തെ ലക്ഷ്യം വെക്കുന്നവരും, ഭവനത്തിന്റെ നാഥനെ (رب البيت) ലക്ഷ്യം വെക്കുന്നവരും തമ്മിൽ വലിയ വ്യത്യാസമുണ്ട്. ഒരു ആരിഫായ

വലിയ്യ് ഹജ്ജിന് പോകാൻ തീരുമാനിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മകൻ ചോദിച്ചു: 'എങ്ങോട്ടാണ് പോകുന്നത്?' അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'അല്ലാഹുവിന്റെ ഭവനത്തിലേക്ക്.' ഭവനം കാണുന്നവൻ നാഥനെയും കാണുമെന്ന് ആ ബാലൻ വിചാരിച്ചു. അവൻ കരഞ്ഞുകൊണ്ട് കൂടെ കൂടി. മീഖാത്തിലെത്തി ഇഹ്റാം ചെയ്ത് ഹറമിൽ പ്രവേശിച്ചു. കഅ്ബ കണ്ടപ്പോൾ ആ ബാലൻ ബോധരഹിതനായി മരിച്ചു വീണു. പിതാവ് ദുഃഖിതനായി ചോദിച്ചു: 'എന്റെ മകൻ എവിടെ?' അപ്പോൾ ഭവനത്തിന്റെ ഒരു കോണിൽ നിന്ന് വിളി വന്നു: 'നീ ഭവനത്തെ തേടി, അത് നിനക്ക് ലഭിച്ചു. അവൻ നാഥനെ തേടി, അവന് നാഥനെ ലഭിച്ചു.' ആ ബാലൻ ഉയർത്തപ്പെട്ടു. ഒരു ശബ്ദം വിളിച്ചു പറഞ്ഞു: 'അവൻ ഭൂമിയിലോ സ്വർഗ്ഗത്തിലോ അല്ല, മറിച്ച് പ്രതാപവാനായ രാജാവിന്റെ അടുക്കൽ സത്യത്തിന്റെ ഇരിപ്പിടത്തിലാണ്.' ആദം അലൈഹിസ്സലാമിനെ മലക്കുകൾ ഖിബ്‌ലയാക്കി സ്വീകരിച്ചത് അല്ലാഹുവിന്റെ ജമാലിന്റെയും ജലാലിന്റെയും വസ്ത്രം അദ്ദേഹം അണിഞ്ഞിരുന്നതിനാലാണ്. ശൈഖ് അത്താർ ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു തന്റെ മന്തിഖുത്ത്വയ്റിൽ പാടിയതുപോലെ: 'ആദം അല്ലാഹുവിൽ നിന്ന് അന്യനല്ല, നിന്റെ കണ്ണിലെ അന്ധതയാണ് ഈ കാഴ്ചയെ തടയുന്നത്.' അല്ലാഹുവേ, ഞങ്ങളെ ആ യഥാർത്ഥ ലക്ഷ്യത്തിലെത്തിക്കേണമേ, ഈ വിരഹത്തിൽ നിന്ന് ഞങ്ങളെ മോചിപ്പിക്കേണമേ. 'ഇബ്രാഹീം അലൈഹിസ്സലാം ഭവനത്തിന്റെ അടിത്തറ ഉയർത്തുമ്പോൾ' (وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْراهِيمُ الْقَواعِدَ مِنَ الْبَيْتِ) എന്ന വചനം ഭൂതകാലത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും, വർത്തമാനകാല ക്രിയ ഉപയോഗിച്ചത് അത് കൺമുന്നിൽ കാണുന്നതുപോലെ ഭാവനയിൽ കൊണ്ടുവരാനാണ്.

ഖുർആനിലെ 'അടിത്തറ ഉയർത്തുക' (رفع القواعد) എന്ന പ്രയോഗത്തിന്റെ അർത്ഥം, ആ അടിസ്ഥാനത്തിന് മുകളിൽ കെട്ടിടം പണിയുക എന്നാണ്. കെട്ടിടം പണിയുന്നതിനെ 'ഉയർത്തുക' എന്ന് വിശേഷിപ്പിച്ചത്, അത് താഴ്ന്ന അവസ്ഥയിൽ നിന്ന് ഉയർന്ന അവസ്ഥയിലേക്ക് മാറുന്നതുകൊണ്ടാണ്. ഇബ്രാഹിം നബി (അലൈഹിസ്സലാം) കഅ്ബയുടെ അടിസ്ഥാനം ഉയർത്തിയ സന്ദർഭം ഓർത്തുകൊള്ളുക എന്ന് അല്ലാഹു മുഹമ്മദ് നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) യോട് കൽപ്പിക്കുന്നു. കൂടെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മകൻ ഇസ്മാഈൽ (അലൈഹിസ്സലാം) ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇബ്രാഹിം നബി (അലൈഹിസ്സലാം) കെട്ടിടം പണിയുമ്പോൾ ഇസ്മാഈൽ (അലൈഹിസ്സലാം) കല്ലുകൾ എടുത്തു നൽകുകയായിരുന്നു എന്ന് പറയപ്പെടുന്നു. കഅ്ബയുടെ അടിസ്ഥാനം ഇബ്രാഹിം നബിക്ക് മുമ്പേ നിലനിന്നിരുന്നുവെന്നും, അദ്ദേഹം ആ അടിസ്ഥാനത്തിന് മുകളിൽ പണിയുകയാണ് ചെയ്തതെന്നും ഈ വചനം സൂചിപ്പിക്കുന്നു. കഅ്ബ ആദ്യമായി പണിതത് ആരാണ് എന്നതിൽ പണ്ഡിതന്മാർക്കിടയിൽ വ്യത്യസ്ത അഭിപ്രായങ്ങളുണ്ട്. മലക്കുകളാണ് അത് പണിതതെന്ന് ഒരു പക്ഷം പറയുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ കോപത്തിൽ നിന്ന് രക്ഷ തേടാൻ മലക്കുകൾ അർശിനെ വലംവെച്ചതുപോലെ, ആദം സന്തതികൾക്കും

അല്ലാഹുവിന്റെ കോപത്തിൽ നിന്ന് രക്ഷ തേടാൻ ഭൂമിയിൽ ഒരു ഭവനം പണിയാൻ അല്ലാഹു മലക്കുകളോട് കൽപ്പിച്ചു. ആദം നബി (അലൈഹിസ്സലാം) ആണ് ആദ്യമായി കഅ്ബ പണിതതെന്നും, പിന്നീട് നൂഹ് നബിയുടെ കാലത്തെ പ്രളയത്തിൽ അത് മറഞ്ഞുപോയെന്നും, ഇബ്രാഹിം നബിക്ക് അല്ലാഹു അത് വെളിപ്പെടുത്തി കൊടുത്തുവെന്നും മറ്റൊരു അഭിപ്രായമുണ്ട്. ഇബ്നു അബ്ബാസ് (റളിയള്ളാഹു അൻഹു) നിവേദനം ചെയ്യുന്നു: ആദം നബി (അലൈഹിസ്സലാം) സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് ഭൂമിയിലേക്ക് ഇറക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ, അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തോട് ഒരു ഭവനം പണിയാനും അതിനെ വലംവെക്കാനും കൽപ്പിച്ചു. ജിബ്രീൽ (അലൈഹിസ്സലാം) തന്റെ ചിറക് കൊണ്ട് ഭൂമിയിൽ അടിക്കുകയും, ഏഴാമത്തെ ഭൂമി വരെ നീളുന്ന ഉറപ്പുള്ള അടിസ്ഥാനം പുറത്തുകൊണ്ടുവരികയും ചെയ്തു. അഞ്ച് പർവ്വതങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള കല്ലുകൾ കൊണ്ടാണ് ആദം നബി (അലൈഹിസ്സലാം) അത് പണിതത്. പ്രളയകാലത്ത് ഈ ഭവനം അല്ലാഹു നാലാം ആകാശത്തേക്ക് ഉയർത്തുകയും ചെയ്തു.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ ഇപ്രകാരം വിവരിക്കുന്നു: ഓരോ ദിവസവും എഴുപതിനായിരം മലക്കുകൾ കഅ്ബയിൽ പ്രവേശിക്കുന്നു, പിന്നീട് അവർക്ക് അതിലേക്ക് മടങ്ങാൻ അവസരം ലഭിക്കുന്നില്ല. പ്രളയകാലത്ത് കഅ്ബയെ സംരക്ഷിക്കുന്നതിനായി ജിബ്രീൽ (അലൈഹിസ്സലാം) മുഖേന അല്ലാഹു ഹജറുൽ അസ്‌വദിനെ അബൂ ഖുബൈസ് പർവ്വതത്തിൽ ഒളിപ്പിച്ചു വെച്ചു. ഇബ്രാഹീം (അലൈഹിസ്സലാം) കാലഘട്ടം വരെ ആ സ്ഥലം ശൂന്യമായിരുന്നു. പിന്നീട് അല്ലാഹു തന്റെ നാമം സ്മരിക്കപ്പെടുന്ന ഒരു ഭവനം പണിയാൻ ഇബ്രാഹീമിനോട് (അലൈഹിസ്സലാം) കൽപ്പിച്ചു. ആ സ്ഥലം കാണിച്ചുതരണമെന്ന് അദ്ദേഹം പ്രാർത്ഥിച്ചപ്പോൾ, 'സകീന' (سكينة) എന്നറിയപ്പെടുന്ന, പാമ്പിനെപ്പോലെ രണ്ട് തലകളുള്ള ഒരു പ്രത്യേക കാറ്റിനെ അല്ലാഹു അയച്ചു. ആ കാറ്റ് എവിടെയാണോ നിലയുറപ്പിച്ചത് അവിടെ ഭവനം പണിയാൻ അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു. മക്കയിലെത്തിയപ്പോൾ ആ കാറ്റ് ഒരു പന്തിനെപ്പോലെ ചുരുണ്ടുകൂടി. ഇബ്രാഹീം (അലൈഹിസ്സലാം) മകൻ ഇസ്മാഈലിനോടൊപ്പം (അലൈഹിസ്സലാം) അടിത്തറ ഉയർത്തി. ഹജറുൽ അസ്‌വദിന്റെ സ്ഥാനത്തെത്തിയപ്പോൾ, ജനങ്ങൾക്ക് അടയാളമായി ഒരു കല്ല് കൊണ്ടുവരാൻ മകനോട് ആവശ്യപ്പെട്ടു. അപ്പോൾ അബൂ ഖുബൈസ് പർവ്വതം വിളിച്ചു പറഞ്ഞു: 'ഇബ്രാഹീമേ, എന്റെ പക്കൽ താങ്കൾക്കുള്ള ഒരു നിക്ഷേപമുണ്ട്.' അത് സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്നുള്ള വെളുത്ത യാഖൂത്ത് രത്നമായിരുന്നു. ആദം (അലൈഹിസ്സലാം) സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് ഇറങ്ങിയപ്പോൾ കൊണ്ടുവന്നതാണെന്നും, ബൈത്തുൽ മഅ്മൂറിനെ ഇറക്കിയപ്പോൾ അല്ലാഹു ഇറക്കിയതാണെന്നും അഭിപ്രായങ്ങളുണ്ട്. നിർമ്മാണം പൂർത്തിയായപ്പോൾ അല്ലാഹു അവർക്ക് കുതിരകളെ സമ്മാനമായി നൽകി. ഇസ്മാഈൽ (അലൈഹിസ്സലാം) അജ്യാദ് എന്ന സ്ഥലത്ത് പോയി പ്രാർത്ഥിച്ചപ്പോൾ ഭൂമിയിലെ എല്ലാ കുതിരകളും

അദ്ദേഹത്തിന് വശപ്പെട്ടു. ഇസ്മാഈൽ (അലൈഹിസ്സലാം) വളർന്നത് 'അറബ' എന്ന സ്ഥലത്തായതിനാലാണ് അറബി എന്ന പേര് വന്നത്. ഖുറൈശികൾ കഅ്ബ പുനർനിർമ്മിക്കാൻ തീരുമാനിച്ചപ്പോൾ ഒരു വലിയ പാമ്പ് തടസ്സമായി നിന്നു. അവർ അല്ലാഹുവിനോട് പ്രാർത്ഥിച്ചപ്പോൾ, കഴുകനെക്കാൾ വലിയൊരു പക്ഷി വന്ന് ആ പാമ്പിനെ കൊണ്ടുപോയി. പിന്നീട് ഹജറുൽ അസ്‌വദ് വെക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ ഖുറൈശികൾക്കിടയിൽ തർക്കമുണ്ടായപ്പോൾ, ആദ്യം വരുന്ന ആൾ തീരുമാനിക്കട്ടെ എന്ന് അവർ തീരുമാനിച്ചു. അപ്പോൾ നമ്മുടെ പ്രിയപ്പെട്ട നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) കടന്നുവരികയും, ഒരു വസ്ത്രത്തിൽ കല്ല് വെച്ച് എല്ലാ ഗോത്രത്തലവന്മാരെയും കൊണ്ട് അത് ഉയർത്തി സ്ഥാനം ഉറപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ കഅ്ബയുടെ നിർമ്മാണ ചരിത്രത്തെയും അതിന്റെ ആത്മീയ പദവിയെയും കുറിച്ച് വിവരിക്കുന്നു. അല്ലാഹു ആകാശഭൂമികൾ സൃഷ്ടിച്ച നാളിൽ തന്നെ കഅ്ബയെയും സൃഷ്ടിച്ചു. സൂര്യനെയും ചന്ദ്രനെയും രൂപപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ ഏഴ് മലക്കുകളെ അതിന് കാവലായി നിശ്ചയിച്ചു. ഈ മലക്കുകൾ ലോകാവസാനം വരെ അവിടെ നിലകൊള്ളും. കഅ്ബയുടെ പരിസരത്തുള്ളവർക്ക് പാലിലും വെള്ളത്തിലും ബറകത്ത് ലഭിക്കുമെന്ന് പറയപ്പെടുന്നു. ആഇശ റളിയള്ളാഹു അൻഹ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോട് കഅ്ബയുടെ ചുവരുകളെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചപ്പോൾ, ഖുറൈശികൾക്ക് സാമ്പത്തിക പരിമിതി ഉണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ടാണ് കഅ്ബ പൂർണ്ണമായി നിർമ്മിക്കാൻ കഴിയാതിരുന്നതെന്ന് അവിടുന്ന് വ്യക്തമാക്കി. അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു സുബൈർ റളിയള്ളാഹു അൻഹു നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ നിർദ്ദേശപ്രകാരം കഅ്ബ പുനർനിർമ്മിച്ചു. പിന്നീട് ഹജ്ജാജ് ബിൻ യൂസുഫ് അത് പഴയ അവസ്ഥയിലേക്ക് മാറ്റി. ഇമാം മാലിക് റഹിമഹുള്ളാഹ് ഹാറൂൻ റഷീദിനോട് ഉപദേശിച്ചത്, ഓരോ ഭരണാധികാരിയും കഅ്ബ പൊളിച്ചു പണിയുന്നത് ജനങ്ങളുടെ മനസ്സിൽ നിന്ന് അതിന്റെ ഗാംഭീര്യം നഷ്ടപ്പെടുത്തുമെന്നാണ്. കഅ്ബ പത്ത് തവണ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടതായി പറയപ്പെടുന്നു. മലക്കുകൾ, ആദം അലൈഹിസ്സലാം, ഇബ്രാഹിം അലൈഹിസ്സലാം തുടങ്ങിയവർ അതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. ആകാശങ്ങളിൽ ഏഴും ഭൂമിയിൽ ഏഴും വീതം പതിനഞ്ച് വിശുദ്ധ ഭവനങ്ങളുണ്ടെന്നും, അതിൽ ഏറ്റവും മുകളിലത്തേത് ബൈത്തുൽ മഅ്മൂറാണെന്നും റിപ്പോർട്ടുണ്ട്. ഇബ്രാഹിം അലൈഹിസ്സലാമും ഇസ്മാഈൽ അലൈഹിസ്സലാമും കഅ്ബ ഉയർത്തുമ്പോൾ 'റബ്ബനാ തഖബ്ബൽ മിന്നാ' (ഞങ്ങളുടെ നാഥാ, ഞങ്ങളിൽ നിന്ന് നീ സ്വീകരിക്കേണമേ) എന്ന് പ്രാർത്ഥിച്ചു. 'ഖബൂൽ' എന്നതിനേക്കാൾ 'തഖബ്ബൽ' എന്ന വാക്ക് അവർ തിരഞ്ഞെടുത്തത്, തങ്ങളുടെ കർമ്മങ്ങളിൽ വന്നേക്കാവുന്ന കുറവുകളെക്കുറിച്ചുള്ള വിനയവും അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്തിലുള്ള പ്രതീക്ഷയുമാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. 'തീർച്ചയായും നീ എല്ലാം കേൾക്കുന്നവനാണ്' എന്ന് അവർ പ്രാർത്ഥനയിൽ കൂട്ടിച്ചേർത്തു.

റബ്ബനാ വജഅ്ൽനാ മുസ്ലിമൈനി ലക വമിൻ ദുർരിയ്യതിനാ ഉമ്മത്തൻ മുസ്ലിമത്തൻ ലക വഅ്രിനാ മനാസികനാ വതുബ് അലൈനാ ഇന്നക അൻതത്തവ്വാബുർറഹീം*.* പ്രവാചകന്മാരായ ഇബ്റാഹീം അലൈഹിസ്സലാം*,* ഇസ്മാഈൽ അലൈഹിസ്സലാം എന്നിവർ കഅ്ബയുടെ അടിത്തറ ഉയർത്തുമ്പോൾ നടത്തിയ ഈ പ്രാർത്ഥനയിൽ അല്ലാഹുവിനോടുള്ള സമ്പൂർണ്ണമായ സമർപ്പണം *(إسلام)* ദൃശ്യമാണ്*.* *'*ഞങ്ങളുടെ നാഥാ*,* ഞങ്ങളെ നിനക്ക് പൂർണ്ണമായി കീഴ്പ്പെട്ടവരാക്കേണമേ*'* എന്ന് അവർ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു*.* ഇവിടെ *'*മുസ്ലിമൈനി*'* *(*രണ്ടുപേരും മുസ്ലിംകൾ*)* എന്ന് പ്രയോഗിച്ചത് അവരുടെ ആത്മീയമായ ഉന്നതിയെയും അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള പൂർണ്ണമായ മടക്കത്തെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു*.* തുടർന്ന്*,* തങ്ങളുടെ വംശപരമ്പരയിൽ നിന്നും നിനക്ക് കീഴ്പ്പെട്ട ഒരു സമുദായത്തെ സൃഷ്ടിക്കേണമേ എന്ന് അവർ തേടുന്നു*.* ഇത് പ്രവാചകന്മാരുടെ ദീർഘവീക്ഷണവും തങ്ങളുടെ പിൻഗാമികളുടെ ആത്മീയ നന്മയിലുള്ള അവരുടെ താല്പര്യവുമാണ്*.* *'*മനാസികനാ*'* *(*ആരാധനാ കർമ്മങ്ങൾ*)* എന്നത് ഹജ്ജ് പോലുള്ള കർമ്മങ്ങളെയും*,* വിശാലാർത്ഥത്തിൽ അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള എല്ലാ വഴികളെയും കുറിക്കുന്നു*.* *'*തവ്വാബ്*'* *(*പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിക്കുന്നവൻ*)* എന്ന നാമം അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തിന്റെ ആഴത്തെ വ്യക്തമാക്കുന്നു*.* അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്താൽ പശ്ചാത്താപം *(توبة)* സ്വീകരിക്കപ്പെടുന്നത് ഒരു അടിമയുടെ ആത്മീയ ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ്പാണ്*.*

അല്ലാഹു സർവ്വജ്ഞനാണ് (**العليم**). നമ്മുടെ എല്ലാ കർമ്മങ്ങളിലെയും ഉദ്ദേശ്യങ്ങൾ അവൻ അറിയുന്നു. ഇബ്രാഹീം നബി(അലൈഹിസ്സലാം)യും ഇസ്മാഈൽ നബി(അലൈഹിസ്സലാം)യും തങ്ങൾ ഏൽപ്പിച്ച ഉത്തരവാദിത്തങ്ങൾ പൂർണ്ണമായി നിർവ്വഹിച്ചു എന്ന് ഈ വചനം തെളിയിക്കുന്നു. തങ്ങളുടെ കഴിവിന്റെ പരമാവധി അവർ പ്രയത്നിച്ചു. അശ്രദ്ധനായ ഒരാൾക്ക് എങ്ങനെയാണ് 'നീ എല്ലാം കേൾക്കുന്നവനും അറിയുന്നവനുമാണ്' എന്ന് ഇത്രയും ആത്മവിശ്വാസത്തോടെ പറയാൻ സാധിക്കുക? ഒരു ആരാധനയോ പുണ്യകർമ്മമോ പൂർത്തിയാക്കിയാൽ, അത് അല്ലാഹു സ്വീകരിക്കണമെന്നും തന്റെ പ്രയത്നം പാഴാകരുതെന്നും പ്രാർത്ഥിക്കുക എന്നത് ഓരോ വിശ്വാസിയുടെയും കടമയാണെന്ന് ഈ ആയത്ത് പഠിപ്പിക്കുന്നു. കർമ്മം ചെയ്തതുകൊണ്ട് മാത്രം അത് സ്വീകരിക്കപ്പെടും എന്ന് ഉറപ്പിച്ചു പറയാൻ ആർക്കും കഴിയില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ തീരുമാനമാണ് അന്തിമം. 'ഞങ്ങളെ നിനക്ക് കീഴ്പ്പെട്ടവരാക്കേണമേ' (رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ) എന്ന പ്രാർത്ഥനയുടെ അർത്ഥം, ഞങ്ങളുടെ ആരാധനകളും ഭക്തിയും പൂർണ്ണമായും നിനക്ക് മാത്രമാക്കേണമേ എന്നാണ്. അല്ലാഹു അല്ലാത്ത ഒന്നിനെയും ഞങ്ങൾ

ആരാധിക്കില്ല. നിന്റെ വിധിയിൽ പൂർണ്ണമായി തൃപ്തിപ്പെടാനും നിനക്ക് കീഴ്പ്പെടാനും ഞങ്ങൾക്ക് സാധിക്കണം. അവർ ഇതിനകം തന്നെ മുസ്ലിംകളായിരുന്നിട്ടും വീണ്ടും ഇങ്ങനെ പ്രാർത്ഥിച്ചത്, ആ അവസ്ഥയിൽ കൂടുതൽ സ്ഥിരതയും വർദ്ധനവും ലഭിക്കാനാണ്. തങ്ങൾക്കേ ഇത്രയും ഭയമുണ്ടെങ്കിൽ, മറ്റുള്ളവർ എത്രത്തോളം പ്രാർത്ഥിക്കണം എന്ന് ജനങ്ങളെ പഠിപ്പിക്കുക കൂടിയാണ് അവർ ചെയ്തത്. 'ഞങ്ങളുടെ സന്തതികളിൽ നിന്നും നിനക്ക് കീഴ്പ്പെട്ട ഒരു സമൂഹത്തെ സൃഷ്ടിക്കേണമേ' (وَمِنْ ذُرِّيَّتِنا أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ) എന്ന് അവർ പ്രാർത്ഥിച്ചു. പ്രവാചകന്മാർ സ്വന്തം കുടുംബത്തെ മാത്രം പ്രാർത്ഥനയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നത്, അവർക്ക് കൂടുതൽ കരുണ അർഹിക്കുന്നതുകൊണ്ടും, അവരുടെ നന്മ ലോകത്തിന്റെ നന്മയ്ക്ക് കാരണമാകുന്നതുകൊണ്ടുമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ കരാർ അക്രമികൾക്ക് ലഭിക്കില്ല (لا يَنالُ عَهْدِي الظّالِمِينَ) എന്ന് അല്ലാഹു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതിനാൽ, സന്തതികളിൽ എല്ലാവരും നന്മയുള്ളവരായിരിക്കില്ലെന്ന് അവർക്കറിയാമായിരുന്നു. ലോകം മൂന്ന് തരം ആളുകളാൽ നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നു: അല്ലാഹുവിലേക്ക് പൂർണ്ണമായി തിരിഞ്ഞവർ (അഹ്ലുല്ലാഹ്), പരലോകത്തെ ലക്ഷ്യം വെച്ച് കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുന്നവർ, ലൗകിക ജീവിതത്തിൽ മാത്രം മുഴുകി പരലോകത്തെ മറന്നവർ. ലൗകിക കാര്യങ്ങളിൽ മാത്രം മുഴുകി മരണത്തെയും വിചാരണയെയും മറക്കുന്നവൻ അജ്ഞനാണ്. അത്തരം ആളുകൾ ഇല്ലായിരുന്നെങ്കിൽ ലോകം നശിച്ചുപോയേനെ എന്ന് പറയപ്പെടുന്നു.

[سورة البقرة (2) : آية 129]

റബ്ബനാ *(رَبَّنَا)* - ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ*,* വബ്അഥ് *(وَابْعَثْ)* - നീ നിയോഗിക്കേണമേ*,* ഫീഹിം *(فِيهِمْ)* - അവരിൽ*,* റസൂലൻ *(رَسُولاً)* - ഒരു ദൂതനെ*,* മിൻഹും *(مِنْهُمْ)* - അവരിൽ നിന്നുതന്നെ*.* ഇബ്റാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ പ്രാർത്ഥനയിൽ അല്ലാഹുവിനോട് അപേക്ഷിക്കുന്നത്*,* തന്റെ പിൻഗാമികളായ ഈ സമുദായത്തിൽ നിന്ന് തന്നെ ഒരു പ്രവാചകനെ നിയോഗിക്കണമെന്നാണ്*.* അദ്ദേഹം മുഹമ്മദ് മുസ്തഫ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം എന്ന അവിടുത്തെ പ്രിയ ദൂതനെയാണ് ഉദ്ദേശിച്ചത്*.* യഥാർത്ഥത്തിൽ*,* പ്രവാചകത്വം എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യമാണ് *(فضل).* ആ പ്രവാചകൻ അവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ ആയത്തുകൾ ഓതിക്കേൾപ്പിക്കുകയും*,* വേദഗ്രന്ഥവും വിജ്ഞാനവും *(حكمة)* പഠിപ്പിക്കുകയും*,* അവരുടെ ആത്മാക്കളെ പാപക്കറകളിൽ നിന്ന് ശുദ്ധീകരിക്കുകയും *(تزكية)* ചെയ്യും*.* തീർച്ചയായും നീ പ്രതാപിയും *(عزيز)* അഗാധമായ ജ്ഞാനവാനുമാണ് *(حكيم).*

ഈ ലോകം നശിച്ചുപോയേനെ, മനുഷ്യരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ നിന്ന് അത്യാഗ്രഹം (حرص) നീങ്ങിയിരുന്നെങ്കിൽ. ഈ ലോകത്തിന്റെ ആധാരം അശ്രദ്ധയാണ്

(غفلت), എന്നാൽ ഉണർവ് (هوشیاری) ഈ ലോകത്തിന് ഒരു വിപത്താണ്. ഉണർവ് പരലോകത്തുനിന്നുള്ളതാണ്, അത് പ്രബലമാകുമ്പോൾ ഈ ലോകം നിസ്സാരമായിത്തീരുന്നു. ഉണർവ് സൂര്യനെപ്പോലെയും അത്യാഗ്രഹം മഞ്ഞിനെപ്പോലെയും, ഉണർവ് ജലത്തെപ്പോലെയും ഈ ലോകം അഴുക്കിനെപ്പോലെയും ആകുന്നു. 'ഞങ്ങൾക്ക് ഞങ്ങളുടെ ആരാധനാ കർമ്മങ്ങൾ കാണിച്ചുതരേണമേ' (وَأَرِنا مَناسِكَنا) എന്ന പ്രാർത്ഥനയിൽ, 'മനാസിക്' (مناسك) എന്നത് 'മൻസക്' (منسك) എന്നതിന്റെ ബഹുവചനമാണ്. ഇതിനർത്ഥം ഹജ്ജിന്റെ കർമ്മങ്ങൾ നിർവഹിക്കേണ്ട സ്ഥലങ്ങൾ കാണിച്ചുതരിക എന്നോ, അല്ലെങ്കിൽ ആ കർമ്മങ്ങൾ എങ്ങനെ ചെയ്യണമെന്ന് പഠിപ്പിച്ചുതരിക എന്നോ ആകുന്നു. ഹജ്ജിന്റെ കർമ്മങ്ങൾ അത്യന്തം കഠിനമായതിനാൽ, അങ്ങേയറ്റത്തെ പരിശ്രമത്തിലൂടെയല്ലാതെ അവ പൂർത്തിയാക്കാൻ കഴിയില്ല. 'ഞങ്ങളുടെ പിഴവുകൾ പൊറുക്കേണമേ' (وَتُبْ عَلَيْنا) എന്ന് അവർ പ്രാർത്ഥിച്ചത് തങ്ങളുടെ വിനയം കൊണ്ടും വരുംതലമുറയ്ക്ക് മാതൃകയാകാനുമാണ്. പശ്ചാത്താപം (توبة) എന്നാൽ മടങ്ങുക എന്നർത്ഥം. അല്ലാഹുവിന്റെ പശ്ചാത്താപം എന്നത് ദാസന്റെ തൗബ സ്വീകരിക്കുകയും, അവന്റെ ഹൃദയത്തിൽ അല്ലാഹുവിലേക്ക് മടങ്ങാനുള്ള പ്രേരണ സൃഷ്ടിക്കുകയും ചെയ്യലാണ്. 'ഞങ്ങളുടെ നാഥാ, അവരിൽ നിന്ന് തന്നെ ഒരു ദൂതനെ നിയോഗിക്കേണമേ' (رَبَّنا وَابْعَثْ فِيهِمْ... رَسُولاً مِنْهُمْ) എന്ന പ്രാർത്ഥനയ്ക്ക് ഉത്തരമായിട്ടാണ് നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് മുസ്തഫ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം നിയോഗിക്കപ്പെട്ടത്. അവിടുന്ന് അരുളി: 'ഞാൻ എന്റെ പിതാവ് ഇബ്രാഹീം അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ പ്രാർത്ഥനയും, ഈസാ അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ സുവിശേഷവുമാണ്'. ആ ദൂതൻ അവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ ഓതിക്കേൾപ്പിക്കുകയും, വേദഗ്രന്ഥവും വിജ്ഞാനവും (حكمة) പഠിപ്പിക്കുകയും, അവരെ സംസ്കരിക്കുകയും (يُزَكِّيهِمْ) ചെയ്യും. ഇബ്രാഹീം അലൈഹിസ്സലാം ഈ പ്രാർത്ഥനകൾ അവസാനിപ്പിച്ചത് അല്ലാഹുവിനെ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ടാണ്: 'തീർച്ചയായും നീ പ്രതാപിയും (العزيز) അഗാധജ്ഞനുമാണ് (الحكيم)'. ഇമാം ഗസ്സാലി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു അരുളുന്നു: 'അൽ-അസീസ്' (العزيز) എന്നാൽ അത്യുന്നതനും, അത്യന്തം ആവശ്യമുള്ളവനും, എത്തിച്ചേരാൻ പ്രയാസമുള്ളവനുമായവൻ എന്നാണ്.

അല്ലാഹുവിന്റെ നാമങ്ങളായ 'അൽ-അസീസുൽ-ഹകീം' (العزيز الحكيم) എന്നതിലെ 'അൽ-അസീസ്' (العزيز) എന്ന പദത്തിന് മൂന്ന് മാനദണ്ഡങ്ങളുണ്ട്: ഒന്ന്, അത്യപൂർവ്വമായിരിക്കുക (قلة الوجود). രണ്ട്, അതീവ മൂല്യമുള്ളതും പ്രയോജനകരവുമായിരിക്കുക (عظم الخطر وكثرة النفع). മൂന്ന്, അതിലേക്ക് എത്തിച്ചേരാൻ പ്രയാസമായിരിക്കുക (صعوبة الوصول). സൂര്യനും ഭൂമിയും അത്യപൂർവ്വവും പ്രയോജനകരവുമാണെങ്കിലും, അവയെ ദർശിക്കാൻ പ്രയാസമില്ലാത്തതിനാൽ അവയെ 'അസീസ്' എന്ന് വിളിക്കാനാവില്ല. ഈ മൂന്ന് ഗുണങ്ങളും പൂർണ്ണതയിൽ ഒത്തുചേരുന്നത് അല്ലാഹുവിൽ മാത്രമാണ്. അല്ലാഹു

മാത്രമാണ് യഥാർത്ഥ 'അൽ-അസീസ്' (العزيـز المطلـق). അല്ലാഹുവിന്റെ ദാസന്മാരിൽ 'അസീസ്' എന്ന് വിശേഷിപ്പിക്കപ്പെടാൻ അർഹതയുള്ളവർ, പരലോക വിജയത്തിനും നിത്യസൗഭാഗ്യത്തിനും വേണ്ടി ജനങ്ങൾ ആശ്രയിക്കുന്ന അമ്പിയാക്കളും (عليهـم السـلام), അവരുടെ പിൻഗാമികളായ ഔലിയാക്കളും പണ്ഡിതന്മാരുമാണ്. ഇനി 'അൽ-ഹകീം' (الحكيـم) എന്ന നാമത്തെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കുക. ഏറ്റവും ഉൽകൃഷ്ടമായ അറിവ് കൊണ്ട് ഏറ്റവും ഉൽകൃഷ്ടമായ വസ്തുവിനെ അറിയുന്നവനാണ് 'ഹകീം'. അല്ലാഹുവിനെക്കാൾ ഉൽകൃഷ്ടമായി മറ്റൊന്നുമില്ലാത്തതിനാൽ, അല്ലാഹു മാത്രമാണ് യഥാർത്ഥ 'അൽ-ഹകീം' (الحكيم المطلـق). അല്ലാഹുവിനെ അറിയുന്നവൻ മാത്രമാണ് യഥാർത്ഥ ജ്ഞാനി. ഭൗതികമായ അറിവുകളിൽ പ്രാവീണ്യമില്ലെങ്കിലും അല്ലാഹുവിനെ അറിഞ്ഞവൻ 'ഹകീം' ആകുന്നു. അല്ലാഹുവിനെ അറിഞ്ഞവരുടെ വാക്കുകൾ ലൗകികമായ കാര്യങ്ങളിലല്ല, മറിച്ച് പരലോകത്തെ ഗുണകരമാകുന്ന കാര്യങ്ങളിലായിരിക്കും കേന്ദ്രീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ 'ജ്ഞാനത്തിന്റെ തുടക്കം അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടലാണ്' (رأس الحكمة مخافة الله) തുടങ്ങിയ വചനങ്ങൾ ഇതിന് ഉദാഹരണമാണ്. ചുരുക്കത്തിൽ, പ്രവാചകന്മാരെ നിയോഗിച്ചതിലും അവർക്ക് ശേഷം അവരുടെ വാരിസുകാരായ (ورثة) പൂർണ്ണരായ ഔലിയാക്കൾക്ക് ആ ദൗത്യം കൈമാറിയതിലും അല്ലാഹുവിന്റെ അഗാധമായ യുക്തിയും (حكمة) നന്മയുമുണ്ട്.

[سورة البقرة (2) : الآيات 130 إلى 131]

അല്ലാഹുവിന്റെ ദീനിൽ നിന്ന് മുഖം തിരിക്കുന്നവൻ സ്വന്തം ആത്മാവിനെത്തന്നെ വിഡ്ഢിയാക്കുന്നവനാണ്*.* ഇബ്റാഹീം നബി *(*അലൈഹിസ്സലാം*)* തന്റെ ആത്മാവിനെ അല്ലാഹുവിന് പൂർണ്ണമായി സമർപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ആത്മപരിശുദ്ധി *(*تزكية*)* കൈവരിച്ചു*.* അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തോട് *'*മുസ്‌ലിമാകൂ*'* എന്ന് കൽപ്പിച്ചപ്പോൾ*,* *'*ലോകരക്ഷിതാവായ അല്ലാഹുവിന് ഞാൻ കീഴ്പ്പെട്ടിരിക്കുന്നു*'* *(*أسلمت لرب العالمين*)* എന്ന് അദ്ദേഹം വിനയത്തോടെ മറുപടി നൽകി*.* ഇതാണ് യഥാർത്ഥ ഇസ്‌ലാം*;* അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾക്ക് മുന്നിൽ സ്വന്തം ഇച്ഛകളെ ബലികഴിക്കുന്ന അവസ്ഥ*.*

ആത്മസംസ്കരണത്തിന്റെ (تزكيـة) വാതിലിൽ, തന്റെ ലക്ഷ്യസ്ഥാനത്തേക്ക് എത്തിച്ചേരാൻ ഒരു വഴികാട്ടിയും മാർഗദർശിയും (مرشـد) ഓരോ അടിമക്കും അനിവാര്യമാണ്. ആർക്കെങ്കിലും ഒരു ശൈഖ് ഇല്ലെങ്കിൽ, അവന്റെ ശൈഖ് പിശാചാണ്. ഹാഫിള് ബക്വി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പാടുന്നു: 'മാർഗദർശിയോ വഴികാട്ടിയോ ഇല്ലാതെ ആത്മീയ പാതയിൽ ചുവടുവെക്കരുത്; ഞാൻ സ്വന്തം

നിലയ്ക്ക് പലതും ചെയ്യാൻ ശ്രമിച്ചു, പക്ഷേ ഒന്നും ഫലിച്ചില്ല.' പൂർണ്ണനായ ഒരു മുർഷിദ് അല്ലാഹുവിന്റെ അനുമതിയോടെ സാലിക്കിന്റെ (സഞ്ചാരി) മനസ്സിനെ സംസ്കരിക്കുകയും, അല്ലാഹു അല്ലാത്തതിലേക്കുള്ള ചായ്വുകളിൽ നിന്നുള്ള മാലിന്യങ്ങളിൽ നിന്ന് അതിനെ ശുദ്ധീകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അവന് ആത്മീയവും പ്രപഞ്ചപരവുമായ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ (آيـات) ഓതിക്കൊടുക്കുന്നു, അതുവഴി അവൻ ദൃഢവിശ്വാസികളിൽ (موقـــنين) ഉൾപ്പെടുകയും ആത്മീയ അനുഗ്രഹങ്ങൾ കരസ്ഥമാക്കി സത്യസന്ധരുടെ (صديقين) ഗണത്തിൽ പ്രവേശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ വചനമായ 'അവരെ അവൻ സംസ്കരിക്കുന്നു' (وَيُزَكِّيهِمْ) എന്നത് ആത്മീയ സഞ്ചാരത്തെയും (سلوك) അതിലേക്ക് നയിക്കുന്നതിനെയും (تسـليك) സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഇത് ഓർമ്മയിൽ സൂക്ഷിക്കുക. അല്ലാഹുവേ, നിന്നിലേക്കുള്ള പാതയിലെ തടസ്സങ്ങളിൽ നിന്ന് ഞങ്ങളെ കാക്കേണമേ. നിന്റെയടുക്കൽ എല്ലാ പ്രാർത്ഥനകളും സ്വീകാര്യതയുടെ പരിധിയിലാണ്. 'ഇബ്രാഹീം നബിയുടെ മാർഗത്തിൽ നിന്ന് ആര് വിമുഖത കാണിക്കും?' (وَمَنْ يَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ إِبْراهِيمَ) എന്നതിലെ ചോദ്യം നിഷേധത്തെയും ആക്ഷേപത്തെയുമാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ഒരാൾ ഒരു കാര്യത്തിൽ നിന്ന് വിമുഖത കാണിക്കുക എന്നാൽ അത് ഉപേക്ഷിക്കുക എന്നാണ് അർത്ഥം. അതായത്, ഇബ്രാഹീം നബിയുടെ ദീനിനെയോ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശരിയത്തെയോ ആരും ഉപേക്ഷിക്കുന്നില്ല, മറിച്ച് സ്വന്തം ആത്മാവിനെ നിന്ദ്യമാക്കിയവൻ (سَفِهَ نَفْسَهُ) അല്ലാതെ. അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു സലാം (റളിയള്ളാഹു അൻഹു) തന്റെ സഹോദരപുത്രന്മാരായ സലമയെയും മുഹാജിറിനെയും ഇസ്ലാമിലേക്ക് ക്ഷണിച്ചപ്പോൾ, തൗറാത്തിൽ അഹ്മദ് എന്ന് പേരുള്ള ഒരു പ്രവാചകൻ ഇസ്മാഈൽ നബിയുടെ വംശത്തിൽ വരുമെന്ന് പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നും അദ്ദേഹത്തിൽ വിശ്വസിച്ചവർ വിജയിച്ചുവെന്നും പറഞ്ഞു. സലമ വിശ്വസിച്ചു, മുഹാജിർ വിസമ്മതിച്ചു. അപ്പോഴാണ് ഈ ആയത്ത് ഇറങ്ങിയത്. 'ഇഹലോകത്ത് നാം അദ്ദേഹത്തെ തിരഞ്ഞെടുത്തു' (وَلَقَـدِ اصْـطَفَيْناهُ فِي الـدُّنْيا) എന്നത് പ്രവാചകത്വവും ജ്ഞാനവും നൽകി അദ്ദേഹത്തെ മറ്റുള്ളവരിൽ നിന്ന് വേർതിരിച്ചു എന്നാണ്. 'പരലോകത്ത് അദ്ദേഹം സജ്ജനങ്ങളിൽ പെട്ടവനാണ്' (وَإِنَّـهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ) എന്നത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അന്ത്യം നന്മയിലായിരിക്കുമെന്ന സന്തോഷവാർത്തയാണ്. ഇബ്രാഹീം നബി (അലൈഹിസ്സലാം) നംറൂദിന്റെ കാലത്താണ് ജനിച്ചത്. നംറൂദ് തന്റെ രാജ്യത്ത് ജനിക്കുന്ന ആൺകുട്ടികളെ കൊല്ലാൻ കൽപ്പിക്കുകയും, ഇബ്രാഹീം നബിയുടെ മാതാവ് ഭയന്ന് അദ്ദേഹത്തെ ഒരു ഗുഹയിൽ പ്രസവിക്കുകയും ചെയ്തു. അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തിന് ഇഖ്ലാസ് (നിഷ്കളങ്കത) നൽകുകയും, അദ്ദേഹം 'ഞാൻ ലോകരക്ഷിതാവിന് കീഴ്പ്പെട്ടു' (أَسْـلَمْتُ لِـرَبِّ الْعالَمِينَ) എന്ന് പ്രഖ്യാപിക്കുകയും ചെയ്തു.

[سورة البقرة (2) : الآيات 132 إلى 137]

ഇബ്രാഹിം നബി അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ മക്കളെയും യഅ്ഖൂബ് നബി അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ മക്കളെയും അല്ലാഹുവിന് കീഴ്വണങ്ങി ജീവിക്കണമെന്ന് *(ഇസ്‌ലാം - إسلام)* വസ്വിയ്യത്ത് ചെയ്തു. അല്ലാഹു തിരഞ്ഞെടുത്ത ഈ ഉത്തമ ദീനിൽ അല്ലാതെ നിങ്ങൾ മരണപ്പെടരുത് എന്ന് അവർ ഉപദേശിച്ചു. യഅ്ഖൂബ് നബി അലൈഹിസ്സലാം മരണശയ്യയിൽ കിടക്കുമ്പോൾ തന്റെ മക്കളോട് ചോദിച്ചു: 'എനിക്ക് ശേഷം നിങ്ങൾ ആരെയാണ് ആരാധിക്കുക?' അവർ മറുപടി നൽകി: 'നിങ്ങളുടെയും നിങ്ങളുടെ പിതാക്കളായ ഇബ്രാഹിം, ഇസ്മാഈൽ, ഇസ്ഹാഖ് എന്നിവരുടെയും ആരാധ്യനായ ഏകദൈവത്തെ *(അല്ലാഹു - الله)* ഞങ്ങൾ ആരാധിക്കും. ഞങ്ങൾ അവന് പൂർണ്ണമായി കീഴ്പ്പെട്ടവരാണ് *(മുസ്‌ലിമൂൻ - مسلمون).'* ഇവർ കഴിഞ്ഞുപോയ ഒരു സമുദായമാണ്. അവർ ചെയ്ത കർമ്മങ്ങൾ അവർക്കുള്ളതാണ്, നിങ്ങൾ ചെയ്തത് നിങ്ങൾക്കും. അവരുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളെക്കുറിച്ച് നിങ്ങൾ ചോദ്യം ചെയ്യപ്പെടുകയില്ല. ജൂതരോ ക്രിസ്ത്യാനികളോ ആകാനാണ് അവർ നിങ്ങളോട് കൽപ്പിക്കുന്നത്. എന്നാൽ പറയുക: 'അല്ല, ഞങ്ങൾ ഇബ്രാഹിം നബിയുടെ നേരായ മാർഗ്ഗത്തെ *(മില്ലത്ത് - ملة)* പിന്തുടരുന്നു. അദ്ദേഹം അല്ലാഹുവിൽ പങ്കുചേർക്കാത്ത *(മുശ്‌രിക് - مشرك)* ഒരാളായിരുന്നില്ല.' നിങ്ങൾ വിശ്വസിക്കുക: അല്ലാഹുവിലും, നമുക്ക് ഇറക്കപ്പെട്ടതിലും, ഇബ്രാഹിം, ഇസ്മാഈൽ, ഇസ്ഹാഖ്, യഅ്ഖൂബ്, അവരുടെ സന്തതികൾ എന്നിവർക്ക് നൽകപ്പെട്ടതിലും, മൂസാ, ഈസാ എന്നിവർക്ക് നൽകപ്പെട്ടതിലും, പ്രവാചകന്മാർക്ക് അവരുടെ രക്ഷിതാവിൽ നിന്ന് നൽകപ്പെട്ടതിലും ഞങ്ങൾ വിശ്വസിക്കുന്നു. ഞങ്ങൾ അവരിൽ ആർക്കിടയിലും വിവേചനം കാണിക്കുന്നില്ല. ഞങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന് പൂർണ്ണമായി കീഴ്പ്പെട്ടവരാണ്. അവർ വിശ്വസിച്ചത് പോലെ നിങ്ങളും വിശ്വസിച്ചാൽ, തീർച്ചയായും അവർ നേർമാർഗ്ഗത്തിലായി. എന്നാൽ അവർ പിന്തിരിഞ്ഞു കളയുകയാണെങ്കിൽ, അവർ വലിയൊരു ഭിന്നതയിലാണ്. അവർക്കെതിരെ അല്ലാഹു നിങ്ങൾക്ക് മതിയാകും. അവൻ എല്ലാം കേൾക്കുന്നവനും അറിയുന്നവനുമാണ്.

തന്റെ പിതാവ് ആ കുഞ്ഞിനെ ആ സ്ഥലത്തുനിന്ന് എടുക്കുകയും, ഒരു ഗുഹ പോലെ ഭൂമിയിൽ ഒരു ചെറിയ അറ (سـرب) കുഴിച്ച് അതിൽ ഒളിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. വന്യമൃഗങ്ങളെ ഭയന്ന് ഒരു വലിയ പാറകൊണ്ട് അദ്ദേഹം ആ വാതിൽ അടച്ചു. മാതാവ് രഹസ്യമായി അവിടെ ചെന്ന് കുഞ്ഞിന് മുലയൂട്ടാറുണ്ടായിരുന്നു. ഇബ്രാഹിം

അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ വളർച്ച അസാധാരണമായിരുന്നു; സാധാരണ കുട്ടികൾക്ക് ഒരു മാസം കൊണ്ട് സംഭവിക്കുന്ന വളർച്ച അദ്ദേഹത്തിന് ഒരു ദിവസം കൊണ്ടും, ഒരു വർഷം കൊണ്ട് സംഭവിക്കുന്നത് ഒരു മാസം കൊണ്ടും ലഭിച്ചു. പതിനഞ്ച് മാസമോ ഏഴ് വർഷമോ അദ്ദേഹം ആ ഗുഹയിൽ കഴിഞ്ഞു. പുറത്തിറങ്ങിയ ശേഷം അദ്ദേഹം മാതാവിനോട് ചോദിച്ചു: 'എന്റെ റബ്ബ് ആരാണ്?' മാതാവ് പറഞ്ഞു: 'നീയാണ്.' അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു: 'എങ്കിൽ നിന്റെ റബ്ബ് ആരാണ്?' മാതാവ് പറഞ്ഞു: 'നിന്റെ പിതാവ്.' അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു: 'എങ്കിൽ പിതാവിന്റെ റബ്ബ് ആരാണ്?' മാതാവ് പറഞ്ഞു: 'മിണ്ടാതിരിക്കൂ.' മാതാവ് ഭർത്താവിനോട് ഈ വിവരങ്ങൾ പങ്കുവെച്ചു. പിതാവായ ആസർ വന്ന് ചോദിച്ചപ്പോൾ ഇബ്രാഹിം അലൈഹിസ്സലാം ചോദിച്ചു: 'എന്റെ റബ്ബ് ആരാണ്?' പിതാവ് പറഞ്ഞു: 'നിന്റെ മാതാവ്.' അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു: 'എങ്കിൽ മാതാവിന്റെ റബ്ബ് ആരാണ്?' പിതാവ് പറഞ്ഞു: 'ഞാനാണ്.' അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു: 'എങ്കിൽ നിന്റെ റബ്ബ് ആരാണ്?' പിതാവ് പറഞ്ഞു: 'നമ്രൂദ്.' അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു: 'എങ്കിൽ നമ്രൂദിന്റെ റബ്ബ് ആരാണ്?' അപ്പോൾ പിതാവ് അദ്ദേഹത്തെ അടിക്കുകയും മിണ്ടാതിരിക്കാൻ പറയുകയും ചെയ്തു. രാത്രിയായപ്പോൾ ഗുഹയുടെ വാതിലിനടുത്ത് വന്ന് അദ്ദേഹം ആകാശത്തെയും നക്ഷത്രങ്ങളെയും നോക്കി ചിന്തിച്ചു. തന്നെ സൃഷ്ടിച്ച് അന്നം നൽകുന്നവൻ അല്ലാഹുവാണെന്ന് അദ്ദേഹം തിരിച്ചറിഞ്ഞു. നക്ഷത്രത്തെയും ചന്ദ്രനെയും സൂര്യനെയും കണ്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹം അവയെ 'റബ്ബ്' എന്ന് സംബോധന ചെയ്തത്, സത്യം അന്വേഷിക്കുന്ന ഒരു വിദ്യാർത്ഥിയുടെ (مسترشد) നിലയിലായിരുന്നു. ഇത് അവിശ്വാസമല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള മാർഗ്ഗം തേടലായിരുന്നു. 'സ്വയം അറിഞ്ഞവൻ തന്റെ റബ്ബിനെ അറിഞ്ഞു' (من عرف نفسه فقد عرف ربه) എന്ന ഹദീസ് പ്രകാരം, അല്ലാഹുവിനെ അറിയുക എന്നാൽ സ്വന്തം ദൗർബല്യത്തെയും അല്ലാഹുവിന്റെ ശക്തിയെയും തിരിച്ചറിയുക എന്നതാണ്. മൗലാനാ റൂമിയുടെ മസ്നവിയിൽ പറയുന്നതുപോലെ, അല്ലാഹുവിനെ മഹത്വപ്പെടുത്തുക എന്നാൽ സ്വന്തത്തെ മണ്ണായി കാണലാണ്. തുടർന്ന്, ഇബ്രാഹിം അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ മക്കളെയും യാക്കൂബ് അലൈഹിസ്സലാമിനെയും അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിലേക്ക് വസിയ്യത്ത് (وصية) ചെയ്തു.

ഇസ്ഹാഖ് നബി അലൈഹിസ്സലാം മകൻ യഅ്ഖൂബ് നബി അലൈഹിസ്സലാമിന് പന്ത്രണ്ട് മക്കളുണ്ടായിരുന്നു. റൂബീൽ, ശംഊൻ, ലാവീ, യഹൂദാ, യസാഖർ, സബൂലൂൻ, ദാൻ, നഫ്താലി, ജാദ്, ആഷർ, ബിന്യാമീൻ, യൂസുഫ് എന്നിവരായിരുന്നു അവർ. യഅ്ഖൂബ് നബി അലൈഹിസ്സലാമിന് ആ പേര് ലഭിക്കാൻ കാരണം, അദ്ദേഹം തന്റെ സഹോദരൻ ഈസയോടൊപ്പം ഇരട്ടകളായി ജനിച്ചതാണ്. മാതാവിന്റെ ഗർഭപാത്രത്തിൽ നിന്ന് ആദ്യം പുറത്തുവന്നത് ഈസയായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപ്പൂറ്റിയിൽ പിടിച്ചുകൊണ്ട് യഅ്ഖൂബ് നബി അലൈഹിസ്സലാം പുറത്തുവന്നു. ഗർഭപാത്രത്തിൽ വെച്ചുതന്നെ അവർ

സംസാരിക്കുന്നത് മാതാവ് കേൾക്കുമായിരുന്നു. ഈസ കഠിനഹൃദയനും വേട്ടയാടലിൽ താല്പര്യമുള്ളവനുമായിരുന്നു. യഅ്ഖൂബ് നബി അലൈഹിസ്സലാം കാരുണ്യവാനും കൃഷിയിലും കന്നുകാലി വളർത്തലിലും താല്പര്യമുള്ളവനുമായിരുന്നു. യഅ്ഖൂബ് നബി അലൈഹിസ്സലാം ഈജിപ്തിൽ വെച്ച് വഫാത്തായപ്പോൾ തന്റെ പിതാവ് ഇസ്ഹാഖ് നബി അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ അരികിൽ ഖബറടക്കപ്പെടണമെന്ന് വസിയ്യത്ത് ചെയ്തു. 'യാ ബനയ്യ' (എന്റെ മക്കളേ) എന്ന് അല്ലാഹു പറയുന്നത്, അദ്ദേഹം തന്റെ മക്കൾക്ക് നൽകിയ ഉപദേശത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. 'അല്ലാഹു നിങ്ങൾക്ക് ദീൻ (മതം) തിരഞ്ഞെടുത്തിരിക്കുന്നു' എന്നത് ഇസ്‌ലാം എന്ന പരിശുദ്ധ മാർഗ്ഗമാണ്. 'മുസ്‌ലിംകളായിട്ടല്ലാതെ നിങ്ങൾ മരിക്കരുത്' എന്നതിനർത്ഥം, അല്ലാഹുവിൽ ഏകത്വം (തൗഹീദ്) പുലർത്തിയും അവനിൽ ഉത്തമമായ വിശ്വാസം (ഹുസ്നുളൻ) വെച്ചുപുലർത്തിയും അല്ലാതെ മരിക്കരുത് എന്നാണ്. ഇസ്‌ലാമിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കുക എന്നത് ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട കാര്യമാണ്. നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് മുസ്തഫ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തന്റെ കുടുംബാംഗങ്ങളെ വിളിച്ച് ഇസ്‌ലാമിലേക്ക് ക്ഷണിച്ചതും, അവർക്ക് സ്വന്തം കർമ്മങ്ങൾ കൊണ്ട് മാത്രമേ രക്ഷപ്പെടാൻ കഴിയൂ എന്ന് ഓർമ്മിപ്പിച്ചതും ഇതിന്റെ പ്രാധാന്യം വ്യക്തമാക്കുന്നു. ദുഷിച്ച കൂട്ടുകെട്ടുകളിൽ നിന്ന് അകന്നുനിൽക്കണമെന്നും, സജ്ജനങ്ങളുടെ കൂടെയായിരിക്കണമെന്നും ഈ വചനങ്ങൾ നമ്മെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു.

[سورة البقرة (2) : الآيات 133 إلى 134]

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ ഇബ്റാഹീം നബി *(*അലൈഹിസ്സലാം*)* തന്റെ മക്കളോട് നടത്തിയ അന്ത്യശാസനത്തെയും*,* യഅ്ഖൂബ് നബി *(*അലൈഹിസ്സലാം*)* തന്റെ മക്കൾക്ക് നൽകിയ ഉപദേശത്തെയും വിവരിക്കുന്നു*.* *'*നിങ്ങൾ മരണസമയത്ത് സന്നിഹിതരായിരുന്നോ*?'* എന്ന് അല്ലാഹു ചോദിക്കുമ്പോൾ*,* അത് സത്യനിഷേധികളായ ജൂതന്മാരെയും ക്രിസ്ത്യാനികളെയും ഉദ്ദേശിച്ചുള്ളതാണ്*.* യഅ്ഖൂബ് നബി *(*അലൈഹിസ്സലാം*)* തന്റെ മക്കളോട് ചോദിച്ചു*:* *'*എനിക്ക് ശേഷം നിങ്ങൾ ആരെയാണ് ആരാധിക്കുക*?'* അവർ മറുപടി നൽകി*:* *'*നിങ്ങളുടെ ദൈവത്തെയും*,* നിങ്ങളുടെ പിതാക്കളായ ഇബ്റാഹീം *(*അലൈഹിസ്സലാം*),* ഇസ്മാഈൽ *(*അലൈഹിസ്സലാം*),* ഇസ്ഹാഖ് *(*അലൈഹിസ്സലാം*)* എന്നിവരുടെ ദൈവത്തെയും ഞങ്ങൾ ആരാധിക്കും*.'* ഇവിടെ *'*ദൈവം*'* എന്നത് ഏകനായ അല്ലാഹുവാണ് *(*الله*).* അവർ പൂർണ്ണമായ കീഴടങ്ങൽ അഥവാ ഇസ്‌ലാം *(*إسلام*)* സ്വീകരിച്ചവരായിരുന്നു*.* ഈ ഉമ്മത്ത് കഴിഞ്ഞുപോയവരാണ്*;* അവർക്ക് അവർ ചെയ്ത കർമ്മങ്ങളുടെ പ്രതിഫലവും*,* നിങ്ങൾക്ക് നിങ്ങൾ ചെയ്ത കർമ്മങ്ങളുടെ പ്രതിഫലവും ലഭിക്കും*.* അവരുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളെക്കുറിച്ച് നിങ്ങൾ ചോദ്യം ചെയ്യപ്പെടുകയില്ല*.*

അബൂ ഉബൈദ് അസ്സുരി തന്റെ സഹോദരന്മാരിൽ ഒരാൾക്ക് എഴുതി: 'അനന്തമായ ആയുസ്സ് പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് നീ ദുനിയാവിനെ മോഹിക്കുന്നു. നിന്റെ ദുഷ്പ്രവൃത്തികളോടൊപ്പം അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്ന് വലിയ പ്രതിഫലങ്ങൾ നീ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. തണുത്ത ഇരുമ്പിൽ അടിക്കുന്നതുപോലെയാണ് നിന്റെ ഈ പ്രയത്നം. അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള നല്ല വിചാരം (حسن الظن) എന്നത് സൽപ്രവൃത്തികളിലൂടെയും ഉത്തമ സ്വഭാവത്തിലൂടെയും അവസ്ഥയെ നന്നാക്കിയ ശേഷം മാത്രം പരിഗണിക്കപ്പെടേണ്ട ഒന്നാണ്.' ഹസൻ (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറഞ്ഞു: 'അമിതമായ മോഹങ്ങൾ (أماني) അവരെ വഴിതെറ്റിച്ചു, ഒടുവിൽ ഒരു നന്മയും കൈമുതലില്ലാതെ അവർ ഈ ലോകത്തുനിന്ന് വിടവാങ്ങി. അവരിൽ ഒരാൾ പറയും: ഞാൻ എന്റെ രക്ഷിതാവിനെക്കുറിച്ച് നല്ല വിചാരമുള്ളവനാണ്. അവൻ കള്ളം പറയുന്നു! അവൻ നല്ല വിചാരമുള്ളവനായിരുന്നെങ്കിൽ തന്റെ കർമ്മങ്ങളും നന്നാക്കുമായിരുന്നു.' തുടർന്ന് അദ്ദേഹം ഈ വചനം ഓതി: 'അതായിരുന്നു നിങ്ങളുടെ വിചാരം...' (ഖുർആൻ 41:23). അല്ലാഹുവേ, മരണം വന്നെത്തുന്നതിന് മുൻപ് വിജ്ഞാനവും സൽക്കർമ്മങ്ങളും അനുഷ്ഠിക്കാൻ ഞങ്ങൾക്ക് തൗഫീഖ് നൽകേണമേ. 'അതോ നിങ്ങൾ സാക്ഷികളായിരുന്നോ?' (അം കും ശുഹദാഅ്) - ഇബ്രാഹിം നബി (അലൈഹിസ്സലാം)യുടെ മാർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് പിന്തിരിഞ്ഞ

വേദക്കാരോടുള്ള ചോദ്യമാണിത്. ഇവിടെ 'അം' (أم) എന്നത് 'ബൽ' (بل - മറിച്ച്) എന്ന അർത്ഥത്തിൽ വരുന്ന വിച്ഛേദകമാണ്. യാക്കൂബ് നബി (അലൈഹിസ്സലാം) മരണാസന്നനായപ്പോൾ നിങ്ങൾ അവിടെ സന്നിഹിതരായിരുന്നോ? യഹൂദർ നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം)യോട്, 'യാക്കൂബ് നബി തന്റെ മക്കൾക്ക് യഹൂദമതം വസിയ്യത്ത് ചെയ്തത് നിങ്ങൾക്കറിയില്ലേ?' എന്ന് ചോദിച്ചപ്പോഴാണ് ഈ വചനം ഇറങ്ങിയത്. അല്ലാഹു മറുപടി നൽകി: യാക്കൂബ് നബി (അലൈഹിസ്സലാം) തന്റെ മക്കളോട് പറഞ്ഞ കാര്യങ്ങൾക്ക് നിങ്ങൾ സാക്ഷികളായിരുന്നില്ല. നിങ്ങൾ അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ, അദ്ദേഹം നിങ്ങളെ ഇസ്‌ലാമിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിലേക്ക് ക്ഷണിക്കുന്നത് നിങ്ങൾ കാണുമായിരുന്നു. 'എനിക്ക് ശേഷം നിങ്ങൾ ആരെയാണ് ആരാധിക്കുക?' എന്ന് അദ്ദേഹം ചോദിച്ചപ്പോൾ, തൗഹീദിലും ഇസ്‌ലാമിലും അവർ ഉറച്ചുനിൽക്കണമെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തുകയായിരുന്നു അദ്ദേഹം. റാഗിബ് (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറയുന്നു: ആരാധന എന്നതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം ഉദ്ദേശിച്ചത് കേവലം കർമ്മങ്ങൾ മാത്രമല്ല, മറിച്ച് എല്ലാ കർമ്മങ്ങളിലും അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി മാത്രം ലക്ഷ്യമാക്കുക എന്നതാണ്. അല്ലാഹുവിലേക്ക് അടുപ്പിക്കാത്ത എല്ലാ കാര്യങ്ങളിൽ നിന്നും അകന്നുനിൽക്കുക. ദുനിയാവിന്റെ തിരക്കുകൾ അല്ലാഹുവിൽ നിന്ന് നിങ്ങളെ തടയുന്നതാണ് യഥാർത്ഥ ഭീഷണി. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'എന്താണ് ദുനിയാവ്? അല്ലാഹുവിനെ മറക്കുക എന്നതാണ്. അല്ലാതെ സമ്പത്തോ മക്കളോ അല്ല.' തുടർന്ന്, യാക്കൂബ് നബിയുടെ മക്കൾ മറുപടി നൽകി: 'നിങ്ങളുടെയും നിങ്ങളുടെ പിതാക്കളായ ഇബ്രാഹിം, ഇസ്മാഈൽ, ഇസ്ഹാഖ് എന്നിവരുടെയും ഇലാഹിനെ ഞങ്ങൾ ആരാധിക്കുന്നു.' ഇവിടെ ഇസ്മാഈൽ നബിയെ പിതാക്കളുടെ ഗണത്തിൽ പെടുത്തിയത്, പിതൃസഹോദരൻ പിതാവിന് തുല്യമാണ് എന്നതുകൊണ്ടാണ്. 'അദ്ദേഹം ഏക ഇലാഹ് ആകുന്നു' എന്നത് തൗഹീദിനെ ഉറപ്പിക്കുന്നു. 'ഞങ്ങൾ അവന് കീഴ്പ്പെട്ടവരാണ്' എന്നത് അവരുടെ അവസ്ഥയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. 'അതൊരു സമുദായമാണ്' (തിൽക്ക ഉമ്മത്തുൻ) എന്ന് പറഞ്ഞത് ഇബ്രാഹിം, യാക്കൂബ് നബിമാരെയും അവരുടെ തൗഹീദിൽ ഉറച്ചുനിന്ന സന്തതികളെയും ഉദ്ദേശിച്ചാണ്.

ഈ സൂക്തത്തിലെ 'ഉമ്മത്ത്' (أمة) എന്ന പദം കൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് മുൻകാല സമുദായങ്ങളെയാണ്. ജനങ്ങൾ അവരിലേക്ക് തിരിയുകയും അവരെ മാതൃകയാക്കുകയും ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടാണ് അവർക്ക് ആ പേര് ലഭിച്ചത്. 'അവർ കഴിഞ്ഞുപോയി' (قَدْ خَلَتْ) എന്നതിനർത്ഥം അവർ മരണത്തിലൂടെ ഈ ലോകത്തുനിന്ന് വിടവാങ്ങി എന്നാണ്. അവർക്ക് അവർ ചെയ്ത കർമ്മങ്ങളുടെ ഫലമുണ്ട്, നിങ്ങൾക്ക് നിങ്ങൾ ചെയ്ത കർമ്മങ്ങളുടെ ഫലവുമുണ്ട്. മറ്റൊരാളുടെ കർമ്മഫലം കൊണ്ട് മറ്റൊരാൾക്ക് പ്രയോജനമില്ല. യഹൂദർ തങ്ങളുടെ പൂർവ്വികരായ യഅ്ഖൂബ് അലൈഹിസ്സലാം തുടങ്ങിയവരുടെ പാരമ്പര്യത്തിൽ അഭിമാനിക്കുകയും, ആ ബന്ധം തങ്ങൾക്ക് പരലോകത്ത് രക്ഷയേകുമെന്ന് കരുതുകയും ചെയ്തപ്പോൾ,

അല്ലാഹു അവരെ തിരുത്തി. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'കർമ്മം കൊണ്ട് പിന്നിലായവനെ അവന്റെ വംശമഹിമ മുന്നിലെത്തിക്കുകയില്ല.' അതായത്, സൽകർമ്മങ്ങളിൽ വീഴ്ച വരുത്തിയവന് തന്റെ പൂർവ്വികരുടെ മഹത്വം കൊണ്ട് യാതൊരു ഗുണവുമുണ്ടാകില്ല. പരലോകത്ത് വംശബന്ധങ്ങൾ (أنســاب) അപ്രസക്തമാണ്. അവിടെ രക്ഷകരം സൽകർമ്മങ്ങളും ആത്മാർത്ഥതയും (إخلاص) മാത്രമാണ്. തുടർന്ന്, റസൂൽ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ഒരു ദീർഘമായ ഹദീസിൽ തന്റെ ഉമ്മത്തിലെ വിവിധ വ്യക്തികൾക്ക് അവരുടെ സൽകർമ്മങ്ങൾ (മാതാപിതാക്കളോടുള്ള നന്മ, വുളൂഅ്, ദിക്ർ, നമസ്കാരം, നോമ്പ്, കുളി, ഹജ്ജ്-ഉംറ, കുടുംബബന്ധം പുലർത്തൽ, സ്വദഖ, നന്മ കൽപ്പിക്കലും തിന്മ വിരോധിക്കലും, സൽസ്വഭാവം, അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടൽ) എങ്ങനെയാണ് ഖബറിലും മഹ്ശറിലും രക്ഷകരായി വരുന്നത് എന്ന് വിവരിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹത്താൽ (فضل اللــه تعــالى) സൽകർമ്മങ്ങൾ മാത്രമാണ് മനുഷ്യനെ ഇരുട്ടിൽ നിന്ന് പ്രകാശത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നത്.

[سورة البقرة (2) : آية 135]

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗദർശനത്തെയും സത്യത്തെയും തിരസ്കരിച്ചുകൊണ്ട് ജൂതന്മാരും ക്രിസ്ത്യാനികളും തങ്ങളുടെ മതപരമായ പക്ഷപാതിത്വത്താൽ പറഞ്ഞു*:* *'*നിങ്ങൾ ജൂതന്മാരോ ക്രിസ്ത്യാനികളോ ആകുക*,* എങ്കിൽ മാത്രമേ നിങ്ങൾക്ക് നേർമാർഗം *(هداية)* ലഭിക്കുകയുള്ളൂ*.'* എന്നാൽ അല്ലാഹു തന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട നബിയോട് സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം കൽപ്പിക്കുന്നു*:* *'*അല്ല*,* മറിച്ച് ഞങ്ങൾ പിന്തുടരുന്നത് ഇബ്റാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം സ്വീകരിച്ച നേരായ മാർഗമാണ് *(ملة إبراهيم حنيفا).* അദ്ദേഹം അല്ലാഹുവിലേക്ക് മാത്രം തിരിഞ്ഞവനും*,* ബഹുദൈവാരാധകരിൽ *(مشركين)* പെടാത്തവനുമായിരുന്നു*.'* ഈ വചനം സൂചിപ്പിക്കുന്നത്*,* സത്യം എന്നത് ഏതെങ്കിലും പ്രത്യേക വിഭാഗത്തിന്റെ കുത്തകയല്ല*,* മറിച്ച് അല്ലാഹുവിലേക്ക് പൂർണ്ണമായി സമർപ്പിക്കപ്പെട്ട ഹൃദയത്തിന്റെ *(قلب سليم)* ഉടമകൾക്കുള്ളതാണ് എന്നാണ്*.*

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിലെ ഈ ഭാഗം പരലോകത്തെ വിസ്മയകരമായ ദൃശ്യങ്ങളെ വിവരിക്കുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളുന്നു: 'എന്റെ സമുദായത്തിൽപ്പെട്ട ഒരാളെ ഞാൻ കണ്ടു, അവന്റെ നന്മകളുടെ തുലാസ് ഭാരം കുറഞ്ഞതായിരുന്നു. അപ്പോൾ അവന്റെ മുൻപേ മരണപ്പെട്ട കുഞ്ഞുങ്ങൾ (أفراط) കടന്നുവരികയും ആ തുലാസിനെ ഭാരമുള്ളതാക്കുകയും ചെയ്തു. നരകത്തിന്റെ വക്കിൽ വിറച്ചുനിൽക്കുന്ന ഒരാളെ ഞാൻ കണ്ടു, അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള അവന്റെ ഭയം (وجــل) അവനെ അവിടെനിന്ന് രക്ഷപ്പെടുത്തി. അല്ലാഹുവിനെ ഭയന്ന് കണ്ണീർ

വാർത്ത ഒരാൾ നരകത്തിലേക്ക് വീഴാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ, ആ കണ്ണുനീർ അവനെ രക്ഷിച്ചു. സിറാത്ത് പാലത്തിൽ ഈന്തപ്പനയോല പോലെ വിറയ്ക്കുന്ന ഒരാളെ ഞാൻ കണ്ടു, അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള അവന്റെ നല്ല വിചാരം (حسن ظن) അവന് ശാന്തത നൽകി. ചിലപ്പോൾ ഇഴഞ്ഞും ചിലപ്പോൾ പിടിച്ചുതൂങ്ങിയും സിറാത്ത് കടക്കാൻ വിഷമിക്കുന്ന ഒരാൾക്ക്, എന്റെ മേൽ അവൻ ചൊല്ലിയ സ്വലാത്ത് (صلاة) ഒരു കൈത്താങ്ങായി മാറി. സ്വർഗ്ഗവാതിലുകൾക്ക് മുന്നിൽ തടയപ്പെട്ട ഒരാൾക്ക്, അവൻ ചൊല്ലിയ 'ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്' എന്ന സാക്ഷ്യം (شهادة) വാതിലുകൾ തുറന്നുകൊടുത്തു.' അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യം കൊണ്ടാണ് രക്ഷയെങ്കിലും, അത് സൽകർമ്മങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. വംശമഹിമയല്ല, കർമ്മമാണ് പ്രധാനം. അല്ലാഹുവിന്റെ നിയമം ഇതാണ്: മരിച്ചതിൽ നിന്ന് ജീവനുള്ളതിനെയും ജീവനുള്ളതിൽ നിന്ന് മരിച്ചതിനെയും അവൻ പുറത്തുകൊണ്ടുവരുന്നു. ആദമിനെ അലൈഹിസ്സലാം സൃഷ്ടിച്ചതും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മക്കളായ ഹാബീലിനെയും ഖാബീലിനെയും നോക്കുക. 'നിങ്ങൾ ജൂതരോ ക്രിസ്ത്യാനികളോ ആകുക, എങ്കിൽ നിങ്ങൾ സന്മാർഗ്ഗത്തിലാകും' എന്ന് മദീനയിലെ ജൂതരും നജ്റാനിലെ ക്രിസ്ത്യാനികളും പറഞ്ഞു. അവർക്ക് മറുപടിയായി അല്ലാഹു കൽപ്പിക്കുന്നു: 'അല്ല, ഞങ്ങൾ ഇബ്റാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ മാർഗ്ഗം പിന്തുടരുന്നു.' അല്ലാഹുവിനോട് പങ്കുചേർക്കുന്നതിൽ നിന്ന് അകന്നവരും സത്യമതത്തിൽ ഉറച്ചുനിന്നവരുമായിരുന്നു ഇബ്റാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം. ഈ ആയത്ത് ഇബ്റാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാമിന്റെയും നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമിന്റെയും മാർഗ്ഗം പിന്തുടരാൻ നമ്മെ ഉണർത്തുന്നു.

[سورة البقرة (2) : الآيات 136 إلى 137]

വിശ്വാസികളുടെ ഹൃദയങ്ങളെ അല്ലാഹുവിങ്കലേക്ക് അടുപ്പിക്കുന്ന ഈ സൂക്തങ്ങളിൽ, സത്യവിശ്വാസികൾ തങ്ങളുടെ വിശ്വാസത്തിന്റെ അടിത്തറ പ്രഖ്യാപിക്കുന്നു. 'ഞങ്ങൾ അല്ലാഹുവിൽ വിശ്വസിച്ചു' എന്ന് പറയുമ്പോൾ, അത് കേവലമൊരു വാചകമല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ അസ്തിത്വത്തിലും ഗുണവിശേഷങ്ങളിലും പൂർണ്ണമായി ലയിച്ചുചേരുന്ന ആത്മസമർപ്പണമാണ് *(توحيد)*. അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്ന് ഇറക്കപ്പെട്ട വേദങ്ങളിലും, മലക്കുകളിലും, പ്രവാചകരിലും വിശ്വസിക്കുക എന്നത് ഈമാനികമായ ഒരു പൂർണ്ണതയാണ്. 'ഞങ്ങൾ പ്രവാചകന്മാർക്കിടയിൽ ഒരു വേർതിരിവും കൽപ്പിക്കുന്നില്ല' എന്ന് പറയുമ്പോൾ, അത് എല്ലാ പ്രവാചകന്മാരെയും ആദരിക്കുകയും അവരുടെ സന്ദേശത്തിന്റെ ഏകതയെ അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഉന്നതമായ ആത്മീയ ബോധത്തെയാണ് *(معرفة)* സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. തുടർന്ന് അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'അവർ വിശ്വസിച്ചത് പോലെ നിങ്ങളും വിശ്വസിച്ചാൽ, തീർച്ചയായും അവർ സന്മാർഗ്ഗം പ്രാപിച്ചു.' ഇവിടെ 'അവർ' എന്നത് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ സ്വഹാബികളെ റളിയള്ളാഹു അൻഹും ഉദ്ദേശിക്കുന്നു. സ്വഹാബികളുടെ വിശ്വാസം *(إيمان)* ഒരു അളവുകോലാണ്; ആ വിശ്വാസത്തിന്റെ മാതൃക പിന്തുടരുന്നവർക്ക് മാത്രമേ സത്യമാർഗ്ഗം ലഭിക്കുകയുള്ളൂ. എന്നാൽ അവർ പിന്തിരിഞ്ഞു കളയുകയാണെങ്കിൽ, അവർ വലിയൊരു ഭിന്നതയിലാണ് *(شقاق)* അകപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. അല്ലാഹുവിനെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം, ആ ഭിന്നതയിൽ നിന്ന് നിങ്ങളെ സംരക്ഷിക്കാൻ അല്ലാഹു മതിയാകും. അവൻ എല്ലാം കേൾക്കുന്നവനും അറിയുന്നവനുമാണ് *(سميع عليم)*.

സത്യവിശ്വാസികളേ, നിങ്ങൾ ഇപ്രകാരം പ്രഖ്യാപിക്കുക: അല്ലാഹുവിലും, നമ്മുടെ പ്രവാചകന് അവതരിപ്പിക്കപ്പെട്ട വിശുദ്ധ ഖുർആനിലും ഞങ്ങൾ വിശ്വസിച്ചിരിക്കുന്നു. പ്രവാചകന് അവതരിപ്പിക്കപ്പെട്ടത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉമ്മത്തിനും (സമുദായം) ബാധകമാണ്, കാരണം ആ നിയമങ്ങൾ എല്ലാവർക്കും നിർബന്ധമാണ്. ഇബ്രാഹിം അലൈഹിസ്സലാം അവർകൾക്ക് നൽകപ്പെട്ട പത്ത് ഏടുകളിലും, ഇസ്മാഈൽ, ഇസ്ഹാഖ്, യഅ്ഖൂബ് അലൈഹിസ്സലാമുമാർക്കും, അസ്ബാത്ത് (അസ്ബാത്ത്) എന്നറിയപ്പെടുന്ന യഅ്ഖൂബ് നബിയുടെ പന്ത്രണ്ട് മക്കൾക്കും നൽകപ്പെട്ടവയിലും ഞങ്ങൾ വിശ്വസിക്കുന്നു. 'അസ്ബാത്ത്' എന്നത് ഒരു മരത്തിന്റെ ശാഖകൾ പോലെയാണ്; യഅ്ഖൂബ് നബിയുടെ മക്കൾക്ക് ഈ പേര് ലഭിച്ചത് അവർ ഓരോരുത്തരും വലിയൊരു കുടുംബത്തിന് കാരണക്കാരായതുകൊണ്ടാണ്. ഇസ്രായേൽ മക്കളിലെ അസ്ബാത്തുകൾ അറബികളിലെ

ഗോത്രങ്ങളെപ്പോലെയാണ്. ഇബ്രാഹിം നബിക്ക് ലഭിച്ച ഏട്ടുകൾ അദ്ദേഹത്തിന് ശേഷമുള്ളവർക്കും ബാധകമായതുകൊണ്ടാണ് അവ അവർക്ക് നൽകപ്പെട്ടതായി കണക്കാക്കപ്പെടുന്നത്. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം അവർകൾക്ക് നൽകപ്പെട്ട തൗറാത്തിലും, ഈസാ അലൈഹിസ്സലാം അവർകൾക്ക് നൽകപ്പെട്ട ഇൻജീലിലും, മറ്റ് പ്രവാചകന്മാർക്ക് അവരുടെ രക്ഷിതാവിൽ നിന്ന് ലഭിച്ച സകലതിലും ഞങ്ങൾ വിശ്വസിക്കുന്നു. യഹൂദരെയും ക്രിസ്ത്യാനികളെയും പോലെ ഞങ്ങൾ പ്രവാചകന്മാർക്കിടയിൽ വിവേചനം കാണിക്കുന്നില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ (മുഅ്ജിസത്തുകൾ) വഴി സത്യം തെളിയിക്കപ്പെട്ട ഒരു പ്രവാചകനെ വിശ്വസിക്കുകയും മറ്റുള്ളവരെ നിഷേധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നത് വൈരുദ്ധ്യമാണ്. നാം അല്ലാഹുവിന് പൂർണ്ണമായി കീഴ്പ്പെട്ടവരുമാണ് (മുസ്‌ലിമൂൻ). ഇനി അവർ (യഹൂദരും ക്രിസ്ത്യാനികളും) നിങ്ങൾ വിശ്വസിച്ചതുപോലെ വിശ്വസിക്കുകയാണെങ്കിൽ, അവർ നേർമാർഗ്ഗത്തിലായി. എന്നാൽ അവർ പിന്തിരിഞ്ഞു കളയുകയാണെങ്കിൽ, അവർ വലിയൊരു ഭിന്നതയിലാണ് (ശിഖാഖ്). 'ശിഖാഖ്' എന്നാൽ ഒരു വശത്ത് നിൽക്കുക എന്നർത്ഥം; അവർ സത്യത്തിൽ നിന്ന് അകന്ന് മറ്റൊരു വശത്താണ്. ഈ ഭിന്നത അവർക്ക് നാശമേ വരുത്തൂ. എന്നാൽ പ്രവാചകരെ സമാശ്വസിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് അല്ലാഹു അരുളുന്നു: അവരെ നേരിടാൻ അല്ലാഹു നിനക്ക് മതിയാകും (ഫസയക്ഫീകഹുമുല്ലാഹ്). അല്ലാഹുവിന്റെ സഹായവും സംരക്ഷണവും നിനക്ക് ഉറപ്പാണ്.

[سورة البقرة (2) : الآيات 138 إلى 144]

അല്ലാഹുവിന്റെ നിറം ***(صبغة الله)*** സ്വീകരിക്കുക എന്നതാണ് ഏറ്റവും ഉത്തമമായത്*.* ഈ നിറം എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തിലുള്ള വിശ്വാസവും ***(توحيد),*** അവന്റെ പ്രകാശത്താൽ ഹൃദയത്തെ ശുദ്ധീകരിക്കലുമാണ്*.* ഇബ്റാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം മുതൽ മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം വരെയുള്ള പ്രവാചകന്മാരുടെ പാത പിന്തുടരുന്നവർക്ക് മാത്രമേ ഈ ആത്മീയ ചായം ലഭിക്കുകയുള്ളൂ*.* ഖിബ്‌ലയുടെ മാറ്റം എന്നത് കേവലം ദിശയുടെ മാറ്റമല്ല*,* മറിച്ച് ഹൃദയങ്ങളെ അല്ലാഹുവിലേക്ക് പൂർണ്ണമായി തിരിക്കാനുള്ള ഒരു പരീക്ഷണമാണ്*.* സത്യവിശ്വാസികൾ തങ്ങളുടെ മുഖങ്ങൾ മസ്ജിദുൽ ഹറാമിന് നേരെ തിരിക്കുമ്പോൾ*,* അവരുടെ ആത്മാക്കൾ അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യത്തിലേക്ക് ***(قرب)*** ഉയരുന്നു*.*

അല്ലാഹു അവരുടെ തിന്മയെ നിന്നിൽ നിന്ന് തടുക്കുകയും അവർക്കെതിരെ നിന്നെ സഹായിക്കുകയും ചെയ്യും. കാരണം, സംരക്ഷണം എന്നത് വ്യക്തികളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതല്ല, മറിച്ച് കർമ്മങ്ങളുമായാണ്. ബനൂ ഖുറൈളയിലെ വധവും

അടിമത്തവും, ബനൂ നളീറിലെ നാടുകടത്തലും ശാമിലേക്കുള്ള പലായനവും, നജ്റാനിലെ ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ ജിസ്യയും നിന്ദ്യതയും വഴി അല്ലാഹു തന്റെ ഉദാരമായ വാഗ്ദാനം നിറവേറ്റി. 'അവൻ എല്ലാം കേൾക്കുന്നവനും അറിയുന്നവനുമാണ്' (وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) എന്നത് മുൻപ് പറഞ്ഞ വാഗ്ദാനത്തെ ഉറപ്പിക്കുന്നു. അർത്ഥം ഇതാണ്: നീ പ്രാർത്ഥിക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ അല്ലാഹു കേൾക്കുന്നു, ദീനിനെ ഉയർത്തിപ്പിടിക്കാനുള്ള നിന്റെ നിയ്യത്ത് അവൻ അറിയുന്നു. അതിനാൽ അവൻ നിനക്ക് ഉത്തരം നൽകുകയും നിന്റെ ലക്ഷ്യത്തിലെത്തിക്കുകയും ചെയ്യും. 'അല്ലാഹുവിന്റെ നിറം' (صِبْغَةَ اللَّهِ) എന്നതിലെ 'സിബ്ഗ' എന്നാൽ വസ്ത്രങ്ങൾക്ക് നിറം നൽകുന്നതിനെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ഇവിടെ ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകൃതിയെ (فطـــرة اللـــه) കുറിക്കാൻ ഉപയോഗിച്ച ഒരു രൂപകമാണ്. വിശ്വാസത്തിലേക്കും സൽക്കർമ്മങ്ങളിലേക്കും ഒരു അടിമയെ സജ്ജമാക്കുന്ന ആത്മീയ ശുദ്ധിയെ, വസ്ത്രത്തിന് നിറം നൽകുന്നതിനോട് ഉപമിച്ചിരിക്കുന്നു. അർത്ഥം: അല്ലാഹു നമ്മെ സത്യം സ്വീകരിക്കാൻ പാകത്തിൽ സൃഷ്ടിച്ചു എന്നാണ്. വിശ്വാസം ആത്മാവിനെ അവിശ്വാസത്തിന്റെ മാലിന്യങ്ങളിൽ നിന്ന് ശുദ്ധീകരിക്കുന്നതിനാൽ ഇതിനെ 'ശുദ്ധീകരണം' എന്നും വിളിക്കാം. ക്രിസ്ത്യാനികൾ തങ്ങളുടെ കുട്ടികളെ മാമോദീസ മുക്കുന്ന ആചാരത്തിന് മറുപടിയായാണ് ഈ വചനം ഇറങ്ങിയത്. അല്ലാഹു നൽകുന്ന ശുദ്ധീകരണമാണ് ഏറ്റവും ഉത്തമമായത്. 'അല്ലാഹുവിനേക്കാൾ മികച്ച നിറം നൽകുന്നവൻ ആരുണ്ട്?' എന്ന ചോദ്യം, അല്ലാഹുവിന്റെ ശുദ്ധീകരണത്തേക്കാൾ മികച്ചതായി മറ്റൊന്നുമില്ലെന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നു. 'നാം അവന് ആരാധന ചെയ്യുന്നവരാണ്' (وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ) എന്നത് ആ വലിയ അനുഗ്രഹത്തിന് നന്ദി പ്രകടിപ്പിക്കലാണ്. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'പുറമേയുള്ള നിറം മനുഷ്യനെ അലങ്കരിക്കില്ല, ഉള്ളിലെ നിറമാണ് പ്രധാനം. നല്ല നിറങ്ങൾ പരിശുദ്ധിയുടെ പാത്രത്തിൽ നിന്നാണ് വരുന്നത്, ചീത്ത നിറങ്ങൾ അക്രമത്തിന്റെ കറുത്ത വെള്ളത്തിൽ നിന്നും.'

അല്ലാഹുവിനോട് തർക്കിക്കുന്നവരോട് ചോദിക്കുക: 'ഞങ്ങളുടെയും നിങ്ങളുടെയും രക്ഷിതാവ് അല്ലാഹുവായിരിക്കെ, അവനെക്കുറിച്ചാണോ നിങ്ങൾ ഞങ്ങളോട് തർക്കിക്കുന്നത്? ഞങ്ങൾക്ക് ഞങ്ങളുടെ കർമ്മങ്ങളുണ്ട്, നിങ്ങൾക്ക് നിങ്ങളുടെ കർമ്മങ്ങളുമുണ്ട്. ഞങ്ങൾ അവനോട് മാത്രം ആത്മാർത്ഥതയുള്ളവരാണ് *(إخلاص).'* ഈ വചനം അഹങ്കാരത്തോടെ സത്യത്തെ നിഷേധിക്കുന്നവർക്കുള്ള മറുപടിയാണ്. ഇവിടെ 'ആത്മാർത്ഥത' *(إخلاص)* എന്നത് ആരാധനയിൽ അല്ലാഹുവിനെ മാത്രം ഉദ്ദേശിക്കുന്ന അവസ്ഥയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. നമ്മുടെ കർമ്മങ്ങൾ അവനുള്ളതാണ്, അവരുടെ കർമ്മങ്ങൾ അവർക്കുള്ളതും. ഈ വേർതിരിവ് അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അടിമത്തത്തിൽ *(عبودية)* പൂർണ്ണമായ സമർപ്പണം ആവശ്യപ്പെടുന്നു. സ്രഷ്ടാവിനെക്കുറിച്ചുള്ള തർക്കങ്ങൾ അർത്ഥശൂന്യമാണ്, കാരണം അവൻ ഏകനാണ്, അവന് തുല്യമായി ഒന്നുമില്ല.

അല്ലാഹുവിന്റെ നിറം (صبغة الله) എന്നത് ആത്മീയമായ ഒരു വിശിഷ്ട വർണ്ണമാണ്. എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ ശാപം (لعنة الله) എന്നത് ഈ ഭൗതികമായ അശുദ്ധ വർണ്ണത്തിന്റെ ഗന്ധമാണ്. 'നാം അവന് കീഴ്പ്പെട്ടവരാണ്' (وَنَحْنُ لَهُ عابِدُونَ) എന്ന ഖുർആനിക വചനത്തിൽ, അറിവുള്ളവർ (العـارفون) തങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിനെ ആരാധിക്കുന്നത് സ്വർഗ്ഗത്തോടുള്ള ആഗ്രഹത്താലോ നരകത്തോടുള്ള ഭയത്താലോ അല്ല എന്ന സൂചനയുണ്ട്. സബൂറിൽ അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'എന്നെ സ്വർഗ്ഗത്തിന് വേണ്ടിയോ നരകത്തിന് വേണ്ടിയോ ആരാധിക്കുന്നവനെക്കാൾ വലിയ അക്രമിയായി ആരുണ്ട്? ഞാൻ സ്വർഗ്ഗവും നരകവും സൃഷ്ടിച്ചിരുന്നില്ലെങ്കിൽ, ഞാൻ ആരാധിക്കപ്പെടാൻ അർഹനല്ലായിരുന്നോ?' ആരാധകൻ (العابــد) എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതിയിൽ അടിമത്തത്തിന്റെ (العبودية) യഥാർത്ഥ അവകാശങ്ങൾ നിറവേറ്റുന്നവനാണ്. ആരാധന (العبادة) എന്നത് അടിമത്തത്തെക്കാൾ (العبودية) താഴെയാണ്, അത് വീണ്ടും അടിമത്വത്തെക്കാൾ (العبودة) താഴെയാണ്. കാരണം, തന്റെ ആത്മാവിനെ സമർപ്പിക്കാൻ മടിയില്ലാത്തവനാണ് യഥാർത്ഥ അടിമ (صاحب عبودة). സഹ്ലുബ്നു അബ്ദില്ലാഹ് റഹിമഹുല്ലാഹ് പറയുന്നു: വിശപ്പ്, നഗ്നത, ദാരിദ്ര്യം, അപമാനം എന്നീ നാല് കാര്യങ്ങളിൽ അസ്വസ്ഥതപ്പെടാത്തവന് മാത്രമേ ആരാധന പൂർണ്ണമാവുകയുള്ളൂ. ശൈഖ് അബൂ അബ്ബാസ് റഹിമഹുല്ലാഹ് പറയുന്നു: ഒരു അടിമയുടെ ജീവിതത്തിലെ സമയങ്ങൾ നാലാണ്; അനുസരണം, പാപം, അനുഗ്രഹം, പരീക്ഷണം. ഇതിൽ ഓരോന്നിനും അല്ലാഹുവിന്റെ റുബൂബിയ്യത്തിന്റെ (الربوبية) വിധിപ്രകാരം അടിമത്തത്തിന്റെ ഒരു വിഹിതമുണ്ട്. അനുഗ്രഹത്തിന്റെ സമയത്തുള്ളവന് നന്ദിയാണ് മാർഗ്ഗം; അത് അല്ലാഹുവിനെ ഓർത്ത് ഹൃദയത്തിൽ

സന്തോഷം കണ്ടെത്തലാണ്. പരീക്ഷണത്തിന്റെ സമയത്തുള്ളവന് ക്ഷമയും തൃപ്തിയുമാണ് മാർഗ്ഗം. അതിനാൽ ഉന്നതമായ പദവികളിൽ എത്തുന്നതുവരെ നീ നിന്റെ സമയങ്ങളെ സൂക്ഷ്മമായി നിരീക്ഷിക്കുക. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'ഈമാനികമായ പാതയിൽ ഒരു നിമിഷം പോലും ചെലവഴിക്കാത്തവൻ നഷ്ടം സംഭവിച്ചവനാണ്.' തുടർന്ന്, സരിയ്യുസ്സഖത്വി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹുവിന്റെ ചരിത്രം വിവരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം ഇരുപത് വർഷം മൗനത്തിലായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ ബഗ്ദാദിലെ ജാമിഅ മസ്ജിദിൽ വെച്ച് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞത് കേട്ട് ഒരു യുവാവ് അദ്ദേഹത്തെ സമീപിക്കുകയും, അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള വഴി ചോദിക്കുകയും ചെയ്തു. സരിയ്യുസ്സഖത്വി അദ്ദേഹത്തിന് മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശം നൽകി. ആ യുവാവ് പിന്നീട് ലൗകിക ബന്ധങ്ങൾ ഉപേക്ഷിച്ച് അല്ലാഹുവിലേക്ക് പൂർണ്ണമായി തിരിയുകയും, മരണശേഷം സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുകയും ചെയ്തു. 'നിങ്ങൾ ഞങ്ങളോട് തർക്കിക്കുകയാണോ' (قُلْ أَتُحَاجُّونَنَا) എന്ന വചനത്തിൽ, ജൂതന്മാരും ക്രിസ്ത്യാനികളും പ്രവാചകന്മാരെ തങ്ങളുടേതാണെന്ന് അവകാശപ്പെട്ടതിനെ അല്ലാഹു നിഷേധിക്കുകയും ശാസിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

[سورة البقرة (2) : الآيات 140 إلى 141]

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ ***140***-ഉം ***141***-ഉം ആയത്തുകളുടെ ആത്മീയ വ്യാഖ്യാനം റൂഹുൽ ബയാനിൽ ഇപ്രകാരം വിവരിക്കുന്നു*:* *'*അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ മറച്ചുവെക്കുന്നതിനേക്കാൾ വലിയ അക്രമം മറ്റെന്തുണ്ട്*?'* എന്ന് ചോദിക്കുമ്പോൾ*,* സത്യത്തെ അറിഞ്ഞുകൊണ്ട് നിഷേധിക്കുന്നവരുടെ ഹൃദയകാഠിന്യത്തെയാണ് അത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്*.* ഇബ്രാഹീം നബി *(*അലൈഹിസ്സലാം*),* ഇസ്മാഈൽ നബി *(*അലൈഹിസ്സലാം*),* ഇസ്ഹാഖ് നബി *(*അലൈഹിസ്സലാം*),* യഅ്ഖൂബ് നബി *(*അലൈഹിസ്സലാം*)* എന്നിവർ യഹൂദരോ ക്രിസ്ത്യാനികളോ ആയിരുന്നില്ലെന്നും*,* മറിച്ച് അവർ അല്ലാഹുവിന് പൂർണ്ണമായി കീഴടങ്ങിയവരും ഏകദൈവ വിശ്വാസികളുമായിരുന്നുവെന്നും അല്ലാഹു വ്യക്തമാക്കുന്നു*.* ഇവിടെ *'*സത്യസാക്ഷ്യം*' (*شهادة*)* എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തെക്കുറിച്ചുള്ള അചഞ്ചലമായ ബോധ്യമാണ്*.* അവർ കഴിഞ്ഞുപോയ ഒരു സമുദായമാണ്*;* അവർ ചെയ്ത കർമ്മങ്ങൾ അവർക്കുള്ളതാണ്*,* നിങ്ങൾ ചെയ്തത് നിങ്ങൾക്കും*.* ആരുടെയെങ്കിലും കർമ്മങ്ങൾ മറ്റൊരാൾക്ക് ഗുണം ചെയ്യില്ല*.* ആത്മീയമായി*,* ഈ ആയത്തുകൾ നമ്മെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നത് പൂർവ്വികരുടെ പാരമ്പര്യത്തിലല്ല*,* മറിച്ച് സ്വന്തം ഹൃദയശുദ്ധിയിലും *(*تزكية النفس*)* അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള ആത്മാർത്ഥമായ മടക്കത്തിലുമാണ് *(*إنابة*)* ഒരാളുടെ വിജയം കുടികൊള്ളുന്നത് എന്നാണ്*.*

അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ച് (في اللـه) നിങ്ങൾ തർക്കിക്കുകയാണോ? അതായത്, അവന്റെ മതത്തെക്കുറിച്ച്. യഹൂദമതവും ക്രിസ്തുമതവുമാണ് സത്യമെന്നും, സ്വർഗ്ഗപ്രവേശനവും സന്മാർഗപ്രാപ്തിയും അവയിലൂടെ മാത്രമാണെന്നും നിങ്ങൾ വാദിക്കുന്നു. ചിലപ്പോൾ നിങ്ങൾ പറയുന്നു: 'യഹൂദരോ ക്രിസ്ത്യാനികളോ അല്ലാത്തവർ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കില്ല' എന്ന്. മറ്റു ചിലപ്പോൾ പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾ യഹൂദരോ ക്രിസ്ത്യാനികളോ ആകുക, എങ്കിൽ നിങ്ങൾ സന്മാർഗം പ്രാപിക്കും' എന്ന്. എന്നാൽ അല്ലാഹു നമ്മുടെയും നിങ്ങളുടെയും രക്ഷിതാവാണ് (وهو ربنـا وربكـم). തർക്കത്തിന് ഇവിടെ യാതൊരു അടിസ്ഥാനവുമില്ല; കാരണം, നമ്മുടെയും നിങ്ങളുടെയും കാര്യങ്ങൾ നിയന്ത്രിക്കുന്നത് അവനാണ്. നമുക്ക് നമ്മുടെ കർമ്മങ്ങളുണ്ട് (ولنا أعمالنا) - അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾക്ക് അനുസൃതമായ സൽക്കർമ്മങ്ങൾ. നിങ്ങൾക്ക് നിങ്ങളുടെ കർമ്മങ്ങളുണ്ട് (ولكم أعمالكم) - അവന്റെ നിയമങ്ങൾക്ക് വിരുദ്ധമായ ദുഷ്കർമ്മങ്ങൾ. പിന്നെങ്ങനെയാണ് നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവിനോട് കൂടുതൽ അടുപ്പമുള്ളവരാണെന്ന് വാദിക്കുന്നത്? നാം അവന്

(അല്ലാഹുവിന്) ആത്മാർത്ഥതയുള്ളവരാണ് (ونحــن لــه مخلصــون). ആ കർമ്മങ്ങളിൽ അവന്റെ പ്രീതി മാത്രമാണ് നാം ലക്ഷ്യമാക്കുന്നത്. അപ്പോൾ പിന്നെ, നിങ്ങൾ എങ്ങനെയാണ് തർക്കിക്കുന്നതും, നിങ്ങളുടെ മാർഗ്ഗം സത്യമാണെന്ന് വാദിക്കുന്നതും, അതിലൂടെ സ്വർഗ്ഗം ലഭിക്കുമെന്ന് മോഹിക്കുന്നതും, ആളുകളെ അതിലേക്ക് ക്ഷണിക്കുന്നതും? യഥാർത്ഥത്തിൽ നിങ്ങൾ അതിൽ അല്ലാഹുവിൽ പങ്കുചേർക്കുന്നവരാണ് (مشركون). ആത്മാർത്ഥത (إخلاص) എന്നാൽ കർമ്മങ്ങളെ ശിർക്കിൽ നിന്നും (شرك) റിയായിൽ നിന്നും (رياء) ശുദ്ധീകരിക്കലാണ്. അതിന്റെ യഥാർത്ഥ്യം, സൃഷ്ടികളുടെ ശ്രദ്ധയിൽ നിന്ന് കർമ്മങ്ങളെ മുക്തമാക്കുക എന്നതാണ്. അഥവാ നിങ്ങൾ പറയുകയാണോ (أم تقولون)? ഇബ്രാഹീം (അലൈഹിസ്സലാം), ഇസ്മാഈൽ (അലൈഹിസ്സലാം), ഇസ്ഹാഖ് (അലൈഹിസ്സലാം), യഅ്ഖൂബ് (അലൈഹിസ്സലാം), അസ്ബാത്ത് (الأسـباط) - ഇവർ യഅ്ഖൂബിന്റെ പന്ത്രണ്ട് മക്കളാണ് - എന്നിവർ യഹൂദരോ ക്രിസ്ത്യാനികളോ ആയിരുന്നു എന്ന്? നാം അവരെ പിൻപറ്റുന്നവരാണെന്നും നിങ്ങൾ പറയുന്നു. ഈ രണ്ട് വാദങ്ങളെയും അല്ലാഹു നിഷേധിക്കുകയും ശാസിക്കുകയുമാണ് ചെയ്യുന്നത്. തൗറാത്തും ഇൻജീലും ഇറങ്ങുന്നതിന് മുമ്പ് ജീവിച്ചിരുന്ന പ്രവാചകന്മാരെക്കുറിച്ച് എങ്ങനെയാണ് നിങ്ങൾ ഇപ്രകാരം പറയുന്നത്? മുൻഗാമികൾ പിൻഗാമികളെ മാതൃകയാക്കുക എന്നത് അസാധ്യമാണ്. മുഹമ്മദ് നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം)യോട് അല്ലാഹു പറയുന്നു: നിങ്ങൾ ചോദിക്കുക, നിങ്ങളാണോ കൂടുതൽ അറിയുന്നവർ (أعلـم), അതോ അല്ലാഹുവോ? അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്ന് ലഭിച്ച സാക്ഷ്യം (شــهادة) മറച്ചുവെച്ചവനേക്കാൾ വലിയ അക്രമിയായി ആരുണ്ട്? അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്ന് ലഭിച്ച ആ സാക്ഷ്യം നിങ്ങൾ മറച്ചുവെക്കുന്നു. ഇബ്രാഹീമും മക്കളും ഏകദൈവ വിശ്വാസികളായ മുസ്ലിംകളായിരുന്നു എന്ന് നിങ്ങളുടെ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ അല്ലാഹു അറിയിച്ചിട്ടുണ്ട്. അത് നിങ്ങൾ മറച്ചുവെക്കുകയും, അല്ലാഹു സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തിയതിന് വിരുദ്ധമായി വാദിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അല്ലാഹുവിനെ കളവാക്കാൻ ധൈര്യപ്പെട്ട നിങ്ങളെക്കാൾ വലിയ അക്രമികൾ വേറെ ആരുണ്ട്? സാക്ഷ്യം മറച്ചുവെക്കുന്നവന്റെ ഹൃദയം പാപപങ്കിലമാണ് (آثــم قلبــه). അല്ലാഹു നമ്മെ അതിൽ നിന്ന് കാത്തുരക്ഷിക്കട്ടെ. നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതൊന്നും അല്ലാഹുവിനെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം അശ്രദ്ധമല്ല. ആ പ്രവാചകന്മാർ ഒരു സമുദായമായിരുന്നു, അവർ കഴിഞ്ഞുപോയി. അവർ സമ്പാദിച്ചത് അവർക്കുള്ളതാണ്, നിങ്ങൾ സമ്പാദിച്ചത് നിങ്ങൾക്കുള്ളതാണ്. മറ്റുള്ളവരുടെ കർമ്മങ്ങളെക്കുറിച്ച് നിങ്ങളോട് ചോദിക്കപ്പെടുകയില്ല. പൂർവ്വികരെ ചൊല്ലി അഭിമാനിക്കുന്നതിനെയും അവരുടെ കർമ്മങ്ങളിൽ ആശ്രയിക്കുന്നതിനെയും തടയാൻ ഈ സൂക്തം ആവർത്തിച്ചിരിക്കുന്നു. ഹാറൂന റഷീദ് ഹജ്ജ് കഴിഞ്ഞ് മടങ്ങുമ്പോൾ കൂഫയിൽ വെച്ച് ഭിത്തുൽ മജ്നൂൻ അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടുമുട്ടി.

വിഡ്ഢികളായ മനുഷ്യർ ചോദിക്കും: 'മുമ്പ് അവർ അഭിമുഖീകരിച്ചിരുന്ന ഖിബ്ലയിൽ നിന്ന് അവരെ തിരിച്ചത് എന്താണ്?' നബിയേ, അവരോട് പറയുക: 'കിഴക്കും പടിഞ്ഞാറും അല്ലാഹുവിന്റേതാണ്. അവൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവരെ നേരായ പാതയിലേക്ക് (صراط مستقيم) നയിക്കുന്നു.' ഈ സൂക്തം പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് മുസ്തഫ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം മദീനയിലേക്ക് ഹിജ്റ പോയ ശേഷം ബൈത്തുൽ മുഖദ്ദസിൽ നിന്ന് കഅ്ബയിലേക്ക് ഖിബ്ല മാറ്റിയതിനെക്കുറിച്ചാണ് സംസാരിക്കുന്നത്. ആത്മീയമായി ഇതിനർത്ഥം, ഹൃദയങ്ങളെ അല്ലാഹുവിലേക്ക് തിരിക്കുക എന്നതാണ്. യഥാർത്ഥ അടിമത്തം (عبودية) എന്നത് ദിശകളിലല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ അനുസരിക്കുന്നതിലാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ഇഷ്ടം തേടുന്നവർക്ക് ഭൗതികമായ ദിശകൾക്കപ്പുറം ആത്മീയമായ സാമീപ്യം (قرب) ലഭിക്കുന്നു.

ബഹ്‌ലൂൽ എന്ന ഭ്രാന്തൻ ഹാറൂൺ റഷീദ് ഖലീഫയെ ഉച്ചത്തിൽ മൂന്നുതവണ വിളിച്ചു. അത്ഭുതത്തോടെ ഹാറൂൺ ചോദിച്ചു, 'ആരാണ് എന്നെ വിളിക്കുന്നത്?' ബഹ്‌ലൂലാണെന്ന് അറിഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹം തിരശ്ശീല ഉയർത്താൻ കൽപ്പിച്ചു. ഹാറൂൺ ചോദിച്ചു, 'എന്നെ നിനക്ക് മനസ്സിലായോ?' ബഹ്‌ലൂൽ പറഞ്ഞു, 'തീർച്ചയായും. കിഴക്ക് ഒരുവൻ അക്രമിക്കപ്പെട്ടാൽ പടിഞ്ഞാറുള്ള താങ്കളോട് അല്ലാഹു പരലോകത്ത് അതിനെക്കുറിച്ച് ചോദിക്കുമെന്ന് ഭയപ്പെടുന്ന ഭരണാധികാരിയാണ് താങ്കൾ.' ഇതുകേട്ട് ഹാറൂൺ കരഞ്ഞു. തന്റെ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചപ്പോൾ ബഹ്‌ലൂൽ ഖുർആനിലെ വചനങ്ങൾ ഓതിക്കൊടുത്തു: 'പുണ്യവാന്മാർ സുഖാനുഗ്രഹങ്ങളിലായിരിക്കും, ദുഷ്ടന്മാർ നരകത്തിലുമായിരിക്കും.' അല്ലാഹു സ്വീകരിക്കുന്നത് സൂക്ഷ്മതയുള്ളവരുടെ (تقـوى) കർമ്മങ്ങൾ മാത്രമാണെന്ന് അദ്ദേഹം ഓർമ്മിപ്പിച്ചു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളുമായുള്ള ബന്ധത്തെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചപ്പോൾ, 'അന്ന് പരസ്പരം വംശബന്ധങ്ങൾ ഉണ്ടാവുകയില്ല' എന്ന് അദ്ദേഹം മറുപടി നൽകി. ഇഖ്‌ലാസ് അഥവാ നിഷ്കളങ്കത (إخـلاص) എന്നത് അല്ലാഹുവിനും അടിമയ്ക്കും ഇടയിലുള്ള ഒരു രഹസ്യമാണെന്ന് ജുനൈദുൽ ബഗ്ദാദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പ്രസ്താവിച്ചു. ജനങ്ങളെ കാണിക്കാൻ വേണ്ടി കർമ്മം ചെയ്യുന്നത് ശിർക്കാണ്. അല്ലാഹുവിനുവേണ്ടി മാത്രം കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുക, കാരണം അല്ലാഹു നിഷ്കളങ്കമായത് മാത്രമേ സ്വീകരിക്കുകയുള്ളൂ. അല്ലാഹു അല്ലാത്തവരുടെ പേരിൽ അറുക്കുന്നത് നിഷിദ്ധമാണ്. എന്നാൽ ഭരണാധികാരികളുടെ വരവിനോട് അനുബന്ധിച്ച് സന്തോഷസൂചകമായി അറുക്കുന്നത് അവിശ്വാസമല്ലെന്ന് റാഫിഈ റഹിമഹുള്ളാഹ് അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. തുടർന്ന്, 'സയഖൂലുസ്സുഫഹാഉ' (സൂറത്തുൽ ബഖറ) എന്ന

വചനത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ, ബുദ്ധിശൂന്യരായ ആളുകൾ ഖിബ്‌ല മാറ്റത്തെക്കുറിച്ച് ചോദിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ച് വിവരിക്കുന്നു. വരാനിരിക്കുന്ന കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ച് മുൻകൂട്ടി അല്ലാഹു അറിയിച്ചത് വിശ്വാസികളുടെ മനസ്സിനെ സജ്ജമാക്കാനാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 143]

അല്ലാഹുവിന്റെ അത്യുന്നതമായ കല്പനയാൽ, നാം നിങ്ങളെ ഒരു മധ്യമ സമുദായം (أمة وسطا) ആക്കിയിരിക്കുന്നു. ഇത് നിങ്ങളുടെ ഉന്നതമായ പദവിയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് മുസ്തഫ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം നിങ്ങളുടെ മേൽ സാക്ഷിയാകാനും, നിങ്ങൾ മുഴുവൻ മനുഷ്യവർഗത്തിന് മേൽ സാക്ഷികളാകാനും വേണ്ടിയാണിത്. ഖിബ്‌ലയുടെ മാറ്റം ഒരു പരീക്ഷണമായിരുന്നു; സത്യവിശ്വാസികൾക്ക് തങ്ങളുടെ ആത്മീയമായ അടിയുറപ്പും (ثبات) അല്ലാഹുവിനോടുള്ള പൂർണ്ണമായ സമർപ്പണവും തെളിയിക്കാനുള്ള അവസരം. അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗദർശനം ലഭിച്ചവർക്ക് ഈ മാറ്റം വലിയൊരു അനുഗ്രഹമാണ്. അല്ലാഹു നിങ്ങളുടെ വിശ്വാസത്തെ (إيمان) ഒരിക്കലും പാഴാക്കുകയില്ല; തീർച്ചയായും അല്ലാഹു മനുഷ്യരോട് അത്യധികം ദയയുള്ളവനും കരുണാനിധിയുമാണ് (رؤوف رحيم).

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, 'എന്താണ് അവരെ അവരുടെ ഖിബ്‌ലയിൽ നിന്ന് തിരിച്ചുകളഞ്ഞത്?' എന്ന ചോദ്യം അല്ലാഹുവിന്റെ പരമാധികാരത്തെയും അടിമയുടെ സമ്പൂർണ്ണ സമർപ്പണത്തെയും കുറിക്കുന്നു. ഒരു കാര്യം സംഭവിക്കുന്നതിന് മുൻപേ അതിനുള്ള തയ്യാറെടുപ്പുകൾ നടത്തുക എന്നത് ബുദ്ധിമാന്മാരുടെ ലക്ഷണമാണ്. ബൈത്തുൽ മുഖദ്ദസിൽ നിന്ന് കഅ്ബയിലേക്ക് ഖിബ്‌ല മാറ്റപ്പെട്ടത് അല്ലാഹുവിന്റെ കേവലമായ കൽപനയാണ്. കിഴക്കും പടിഞ്ഞാറും അല്ലാഹുവിന്റേതാണ് (لله المشرق والمغرب). ഒരു ദിശയ്ക്കും സ്വതവേയുള്ള പവിത്രതയില്ല; അല്ലാഹു എങ്ങോട്ട് തിരിയാൻ കൽപ്പിക്കുന്നുവോ അതാണ് ഖിബ്‌ല. യഹൂദരും ക്രിസ്ത്യാനികളും തങ്ങളുടെ ഇഷ്ടാനിഷ്ടങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് ദിശകൾ നിശ്ചയിച്ചപ്പോൾ, സത്യവിശ്വാസികൾ അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപനയ്ക്ക് മാത്രം വഴങ്ങി. അല്ലാഹുവിന്റെ വിധികൾക്ക് പിന്നിലെ യുക്തി തേടുകയല്ല, മറിച്ച് അവന്റെ കൽപന അനുസരിക്കുക (امتثال) എന്നതാണ് യഥാർത്ഥ ഭക്തി (تقوى). അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രവൃത്തികൾക്ക് കാരണങ്ങളോ ഉദ്ദേശ്യങ്ങളോ (علل وأغراض) കൽപ്പിക്കാൻ സാധിക്കില്ല. അവൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് ചെയ്യുന്നു. യഥാർത്ഥ ജ്ഞാനികൾ (أرباب الحقيقة) മനസ്സിലാക്കുന്നത്, അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപനകൾ അനുസരിക്കുന്നതാണ് നേരായ പാത (صراط مستقيم) എന്നാണ്. മൗലാനാ ജാമി

(ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) പാടിയതുപോലെ, ഈ പ്രപഞ്ചം അവന്റെ സൗന്ദര്യത്തിന്റെ കണ്ണാടിയാണ്; എല്ലാ അണുക്കളിലും അവന്റെ പ്രഭ ദർശിക്കാം.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ ഈ സൂക്തത്തെ വിശദീകരിക്കുന്നത് ഇപ്രകാരമാണ്: 'മധ്യമ സമുദായം' (أمـة وسـطا) എന്നത് ഏറ്റവും ഉത്തമമായത് എന്നാണ് അർത്ഥമാക്കുന്നത്. മധ്യഭാഗം സുരക്ഷിതവും സംരക്ഷിതവുമാണ്, എന്നാൽ അറ്റങ്ങൾ ക്ഷയത്തിന് വിധേയവുമാണ്. അന്ത്യദിനത്തിൽ നിങ്ങൾ മനുഷ്യർക്ക് സാക്ഷികളാകാൻ വേണ്ടിയാണ് അല്ലാഹു നിങ്ങളെ ഇപ്രകാരം തിരഞ്ഞെടുത്തത്. പ്രവാചകന്മാർ തങ്ങളുടെ സന്ദേശം എത്തിച്ചു എന്ന് നിങ്ങൾ സാക്ഷ്യം വഹിക്കും. അപ്പോൾ മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം നിങ്ങളുടെ മേൽ സാക്ഷിയാകും. ഇവിടെ 'അലൈക്കും' (നിങ്ങളുടെ മേൽ) എന്ന് പ്രയോഗിച്ചതിനെക്കുറിച്ച് പണ്ഡിതന്മാർ ചർച്ച ചെയ്യുന്നുണ്ട്. സാധാരണയായി ഗുണകരമായ സാക്ഷ്യത്തിന് 'ലാം' (ل) ആണ് ഉപയോഗിക്കാറുള്ളത്. എന്നാൽ ഇവിടെ 'അലാ' (على) എന്ന് പ്രയോഗിച്ചത്, നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തന്റെ ഉമ്മത്തിന്റെ അവസ്ഥകളെ സൂക്ഷ്മമായി നിരീക്ഷിക്കുന്ന (رقيب) ഒരാളെന്ന നിലയിലാണ്. അവരുടെ സുകൃതങ്ങളും അവിശുദ്ധികളും അവിടുന്ന് തന്റെ ആത്മീയ ദൃഷ്ടികൊണ്ട് അറിയുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശത്താൽ (نـــور الحـــق) സമുദായങ്ങളുടെ സത്യവും അസത്യവും തിരിച്ചറിയാൻ ഈ ഉമ്മത്തിന് സാധിക്കുന്നു. അല്ലാഹു നമ്മെ അവസാനത്തെ സമുദായമാക്കിയത് നമ്മുടെ പ്രവാചകനോടുള്ള ആദരവ് കൊണ്ടാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'എന്റെ സമുദായത്തിലെ പണ്ഡിതന്മാർ ഇസ്രായേൽ സന്തതികളിലെ പ്രവാചകന്മാരെപ്പോലെയാണ്'. ഇമാം ശാദുലി റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ സ്വപ്നത്തിൽ അഖ്സാ പള്ളിയിൽ വെച്ച് പ്രവാചകന്മാരും റസൂലുകളും ഒരുമിച്ചുകൂടിയതും, ഹുസൈൻ ബിൻ മൻസൂർ അൽ ഹല്ലാജിന്റെ വിഷയത്തിൽ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോട് ശുപാർശ ചെയ്യാൻ അവർ ഒത്തുചേർന്നതും വിവരിക്കുന്നുണ്ട്.

നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ഒരു സിംഹാസനത്തിൽ അവിടുന്ന് മാത്രമായി ഉപവിഷ്ടനായിരിക്കുന്നു. ഇബ്രാഹീം, മൂസാ, ഈസാ, നൂഹ് അലൈഹിസ്സലാം തുടങ്ങിയ എല്ലാ പ്രവാചകന്മാരും ഭൂമിയിൽ ഇരിക്കുന്നു. ഞാൻ അത്ഭുതത്തോടെ നോക്കിനിന്നു. അപ്പോൾ മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം നമ്മുടെ പ്രവാചകനോട് ചോദിച്ചു: 'എന്റെ സമുദായത്തിലെ പ്രവാചകന്മാരെപ്പോലെയാണ് എന്റെ സമുദായത്തിലെ പണ്ഡിതന്മാർ എന്ന് അങ്ങ് പറഞ്ഞുവല്ലോ, അവരിൽ ഒരാളെ ഞങ്ങൾക്ക് കാണിച്ചുതരാമോ?' അവിടുന്ന് ഇമാം ഗസ്സാലി റഹിമഹുള്ളാഹിനെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം ഒരു ചോദ്യം ചോദിച്ചു, ഇമാം പത്തെണ്ണം മറുപടി നൽകി. ചോദ്യം ഒന്നായതുകൊണ്ട് മറുപടിയും ഒന്നേ പാടുള്ളൂ എന്ന് മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം തർക്കിച്ചു. അപ്പോൾ ഇമാം പറഞ്ഞു:

'അങ്ങയോട് അല്ലാഹു 'നിന്റെ വലതു കയ്യിലുള്ളതെന്താണ്?' എന്ന് ചോദിച്ചപ്പോൾ അങ്ങ് 'അതൊരു വടിയാണ്' എന്ന് പറയുന്നതിന് പകരം അതിന്റെ ഗുണങ്ങൾ വിവരിച്ചല്ലോ, അതേ അവസ്ഥയാണിത്'. പെട്ടെന്ന് ആരോ എന്നെ തട്ടിവിളിച്ചു, ഞാൻ ഉണർന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രവാചകന്റെ മഹത്വത്തെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കുമ്പോൾ, അവിടുത്തെ പദവി എത്രയോ ഉന്നതമാണ്! അല്ലാഹുവേ, അവിടുത്തെ ശുപാർശ (شفاعة) ഞങ്ങൾക്ക് നൽകേണമേ. 'നാം നിശ്ചയിച്ച ഖിബ്‌ലയെ നാം മാറ്റിയത്...' എന്ന ഖുർആൻ വചനത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ ജ്ഞാനം (علم) അനാദിയായതാണ്. ഇവിടെ 'നാം അറിയാൻ വേണ്ടി' എന്ന് പറഞ്ഞത്, സത്യവിശ്വാസികൾക്ക് കാര്യങ്ങൾ വ്യക്തമാകാനും, പ്രവാചകനെ അനുസരിക്കുന്നവരും പിന്തിരിഞ്ഞു പോകുന്നവരും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം തെളിയാനും വേണ്ടിയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിവിലക്കുകൾക്ക് പിന്നിൽ അഗാധമായ യുക്തിയുണ്ട്. അല്ലാഹു ആർക്കാണോ സന്മാർഗ്ഗം നൽകിയത്, അവർക്ക് ഈ യുക്തി ബോധ്യപ്പെടും. അവർ തങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിനെ അനുസരിക്കുന്നതിലാണ് വിജയം കാണുന്നത്.

[سورة البقرة (2) : آية 144]

ഖിബ്‌ലയുടെ മാറ്റത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഈ വചനം വിശ്വാസികളുടെ ഹൃദയങ്ങളെ അല്ലാഹുവിലേക്ക് പൂർണ്ണമായി സമർപ്പിക്കാനുള്ള ഒരു പരീക്ഷണമായിരുന്നു*.* നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തന്റെ മുഖം ആകാശത്തേക്ക് ഉയർത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപനയെ കാത്തിരുന്നുകൊണ്ടാണ്*.* അല്ലാഹു പറയുന്നു*: '*തീർച്ചയായും നിന്റെ മുഖം ആകാശത്തേക്ക് തിരിക്കുന്നതിനെ നാം കാണുന്നുണ്ട്*.* അതിനാൽ നിനക്ക് തൃപ്തികരമായ ഒരു ഖിബ്‌ലയിലേക്ക് നാം നിന്നെ തിരിക്കുകയാണ്*.'* ഇവിടെ ഖിബ്‌ല എന്നത് കേവലം ഒരു ദിശയല്ല*,* മറിച്ച് ഹൃദയത്തിന്റെ ഏകാഗ്രതയാണ് *(توجه).* മസ്ജിദുൽ ഹറാമിന് *(مسجد الحرام)* അഭിമുഖമായി നിൽക്കുമ്പോൾ*,* വിശ്വാസിയുടെ ആത്മാവ് അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യത്തിലേക്കുള്ള *(قرب)* പ്രയാണത്തിലാണ്*.* ഈ മാറ്റം അല്ലാഹുവിന്റെ അടിമത്വത്തിലേക്കുള്ള *(عبودية)* പൂർണ്ണമായ പ്രവേശനത്തെ അടയാളപ്പെടുത്തുന്നു*.*

ജ്ഞാനിയായ അല്ലാഹുവിന്റെ വിധികളെ ധിക്കരിക്കുന്നവനാണ് യഥാർത്ഥ നിർഭാഗ്യവാൻ. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം കൊണ്ടുവന്ന എല്ലാ കാര്യങ്ങളിലും സംശയലേശമന്യേ ഉറച്ചുനിൽക്കുന്ന വിശ്വാസികളുടെ ആ വിശ്വാസത്തെ അല്ലാഹു ഒരിക്കലും പാഴാക്കിക്കളയുകയില്ല. അല്ലാഹു മനുഷ്യരോട് അങ്ങേയറ്റം കരുണയുള്ളവനാണ് (റഊഫ് - رؤوف). തന്റെ കാരുണ്യത്താൽ അവരെ ഒരു അവസ്ഥയിൽ നിന്ന് മറ്റൊരു അവസ്ഥയിലേക്ക് മാറ്റുന്നത് അവർക്ക്

ഗുണകരമായതുകൊണ്ടാണ്. അവൻ ദയാപരനാണ് (റഹീം - رحيم), വിശ്വാസം വഴി അവരുടെ പാപങ്ങൾ പൊറുക്കുകയും അവർക്ക് ഉപജീവനം നൽകുകയും ചെയ്യുന്നു. ദാവൂദ് അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ കാലത്ത് ഒരു ക്രൂരനായ ഭരണാധികാരിയെ പർവ്വതത്തിൽ ക്രൂശിച്ച സംഭവം ഇതിന് ഉദാഹരണമാണ്. അവൻ തന്റെ വ്യാജ ദൈവങ്ങളോട് പ്രാർത്ഥിച്ചിട്ടും ഫലമുണ്ടായില്ല. ഒടുവിൽ അവൻ അല്ലാഹുവിനോട് സഹായം തേടിയപ്പോൾ, അല്ലാഹു ജിബ്രീൽ അലൈഹിസ്സലാമിനോട് അവനെ രക്ഷിക്കാൻ കൽപ്പിച്ചു. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'ദാവൂദേ, എന്നിൽ വിശ്വസിച്ച് എന്നോട് പ്രാർത്ഥിക്കുന്നവരോട് ഞാൻ കരുണ കാണിക്കുന്നു. ഞാൻ അങ്ങനെ ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ, ഞാനും അവന്റെ വ്യാജ ദൈവങ്ങളും തമ്മിൽ എന്ത് വ്യത്യാസമാണുള്ളത്?' ഖിബ്‌ല മാറ്റിയപ്പോൾ അല്ലാഹുവിലല്ലാതെ മറ്റൊന്നിൽ ആശ്രയം വെച്ചവർ ഇസ്‌ലാമിൽ നിന്ന് വ്യതിചലിച്ചു. എന്നാൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിയിൽ പൂർണ്ണമായി ലയിച്ചുചേർന്നവർക്ക് (ഫനാഅ് - فناء) ആ മാറ്റം തേൻ പോലെ മധുരമുള്ളതായിരുന്നു. അബുൽ ഖാസിം അൽ ജുനൈദ് അൽ ബഗ്ദാദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹുവിനെ ഭ്രാന്തനായി കരുതിയവർക്ക് അദ്ദേഹം നൽകിയ മറുപടി, യഥാർത്ഥ സ്നേഹം വാക്കുകളിലല്ല, മറിച്ച് പ്രിയതമനിൽ നിന്നുള്ള പരീക്ഷണങ്ങളെ ആനന്ദത്തോടെ സ്വീകരിക്കുന്നതിലാണെന്നാണ്. പ്രവാചകന്മാരും ഔലിയാക്കളും പരീക്ഷണങ്ങളെ മധുരപലഹാരത്തേക്കാൾ ആസ്വാദ്യകരമായി കണ്ടു. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം അല്ലാഹുവിനെ കാണാൻ ആഗ്രഹിച്ചപ്പോൾ, ഈ നശ്വരമായ ലോകത്ത് അത് സാധ്യമല്ലെന്നും, ക്ഷമയോടെ കാത്തിരിക്കണമെന്നും അല്ലാഹു അറിയിച്ചു. അല്ലാഹുവേ, നിന്റെ നേരായ പാതയിൽ ഞങ്ങളെ ഉറപ്പിക്കുകയും, നിന്റെ തിരുസന്നിധിയിലേക്ക് ഞങ്ങളെ അടുപ്പിക്കുകയും ചെയ്യേണമേ.

[سورة البقرة (2) : الآيات 145 إلى 152]

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ***145*** മുതൽ ***152*** വരെയുള്ള സൂക്തങ്ങൾ വിശ്വാസികളുടെ ദിശാബോധത്തെയും അല്ലാഹുവിനോടുള്ള നന്ദിയെയും കുറിച്ച് സംസാരിക്കുന്നു. വേദക്കാർക്ക് എല്ലാ തെളിവുകളും നൽകിയാലും അവർ നമ്മുടെ ഖിബ്‌ലയെ പിന്തുടരുകയില്ല. നബിയേ, അങ്ങ് അവരുടെ ഖിബ്‌ലയെ പിന്തുടരുന്നില്ല, അവർ പരസ്പരം ഖിബ്‌ലയെ പിന്തുടരുന്നവരുമല്ല. അറിവ് ലഭിച്ചതിന് ശേഷവും അവരുടെ തന്നിഷ്ടങ്ങളെ പിന്തുടർന്നാൽ, തീർച്ചയായും അങ്ങ് അക്രമികളിൽ പെട്ടുപോകും. വേദം നൽകപ്പെട്ടവർക്ക് സ്വന്തം മക്കളെ അറിയുന്നതുപോലെ നബി(സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം)യെ അറിയാം. എന്നാൽ അവരിൽ ഒരു വിഭാഗം സത്യത്തെ മറച്ചുവെക്കുന്നു. സത്യം നിന്റെ രക്ഷിതാവിങ്കൽ നിന്നുള്ളതാണ്, അതിനാൽ സംശയിക്കുന്നവരിൽ അങ്ങ് ഉൾപ്പെടരുത്. ഓരോരുത്തർക്കും തിരിഞ്ഞുനിൽക്കാൻ ഒരു ദിശയുണ്ട്, അതിനാൽ നന്മകളിലേക്ക് മത്സരിക്കുക. എവിടെയായിരുന്നാലും അല്ലാഹു നിങ്ങളെ ഒരുമിച്ചുകൂട്ടും. നബി(സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) എവിടെ നിന്ന് പുറപ്പെട്ടാലും മസ്ജിദുൽ ഹറാമിലേക്ക് തിരിയുക. ഇത് സത്യമാണ്. അല്ലാഹു നിങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളെക്കുറിച്ച് അശ്രദ്ധനല്ല. നബി(സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം)യെ നമ്മൾ നിങ്ങൾക്ക് ദൃഷ്ടാന്തമായി അയച്ചു, അദ്ദേഹം നിങ്ങൾക്ക് നമ്മുടെ ആയത്തുകൾ ഓതിക്കേൾപ്പിക്കുകയും, സംസ്കരിക്കുകയും *(تزكية)*, വേദവും വിജ്ഞാനവും പഠിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അതിനാൽ നിങ്ങൾ എന്നെ ഓർക്കുക *(ذكر)*, ഞാൻ നിങ്ങളെയും ഓർക്കും. എന്നോട് നന്ദിയുള്ളവരാവുക *(شكر)*, നന്ദികേട് കാണിക്കരുത്.

നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തന്റെ മുഖം ആകാശത്തേക്ക് ഉയർത്തിപ്പിടിച്ച് വഹ്‌യ് (وحى) പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്ന ആത്മീയ അവസ്ഥയെ അല്ലാഹു ഇവിടെ അനുസ്മരിക്കുന്നു. തന്റെ പിതാവായ ഇബ്റാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം നിർമ്മിച്ച കഅ്ബയിലേക്ക് ഖിബ്‌ല (قبلــة) മാറ്റിക്കിട്ടാൻ തിരുനബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നു. യഹൂദികളുടെ ഖിബ്‌ലയിലേക്ക് തിരിഞ്ഞു നമസ്കരിക്കുന്നതിൽ അവിടുത്തേക്ക് ഒരു പ്രയാസം തോന്നിയിരുന്നു. ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാമിനോട് അവിടുന്ന് തന്റെ ആഗ്രഹം പങ്കുവെച്ചപ്പോൾ, അല്ലാഹുവിനോട് പ്രാർത്ഥിക്കാൻ അദ്ദേഹം നിർദ്ദേശിച്ചു. അങ്ങനെ അല്ലാഹു ഈ ആയത്ത് ഇറക്കി. ഖിബ്‌ല മാറ്റം എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ വലിയൊരു പരീക്ഷണമായിരുന്നു. 'നിന്നെ നാം തൃപ്തിപ്പെടുന്ന ഖിബ്‌ലയിലേക്ക് തിരിക്കാം' എന്ന് അല്ലാഹു വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നു. ഇവിടെ മുഖം എന്ന് പറഞ്ഞത് ശരീരം മുഴുവൻ

എന്നാണ് അർത്ഥമാക്കുന്നത്. കഅ്ബയെ അഭിമുഖീകരിക്കുക എന്നത് നിർബന്ധമാണ്. ദൂരെയുള്ളവർക്ക് കഅ്ബയുടെ ദിശയിലേക്ക് തിരിഞ്ഞാൽ മതിയാകും. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ വലിയൊരു അനുഗ്രഹമാണ്. വേദക്കാർക്ക് തങ്ങളുടെ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ നിന്ന് തന്നെ ഈ മാറ്റം സത്യമാണെന്ന് അറിയാമായിരുന്നു. എന്നാൽ അവർ അത് മറച്ചുവെച്ചു. അല്ലാഹു അവർ ചെയ്യുന്നതിനെക്കുറിച്ച് അശ്രദ്ധനല്ല.

[سورة البقرة (2) : الآيات 146 إلى 147]

വേദഗ്രന്ഥം നൽകപ്പെട്ടവർക്ക് തങ്ങളുടെ മക്കളെ തിരിച്ചറിയുന്നതുപോലെ നബി *(സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം)* തങ്ങളെ തിരിച്ചറിയാൻ സാധിക്കും*.* എന്നാൽ അവരിൽ ഒരു വിഭാഗം സത്യത്തെ അറിഞ്ഞുകൊണ്ട് തന്നെ മറച്ചുവെക്കുന്നു*.* സത്യം നിന്റെ റബ്ബിൽ നിന്നുള്ളതാണ്*.* അതിനാൽ നീ ഒരിക്കലും സംശയിക്കുന്നവരിൽ ഉൾപ്പെടരുത്*.* ഓരോരുത്തർക്കും അവർ തിരിഞ്ഞുനടക്കുന്ന ഒരു ദിശയുണ്ട്*.* അതിനാൽ നന്മകളിലേക്ക് മത്സരിക്കുക*.* നിങ്ങൾ എവിടെയായിരുന്നാലും അല്ലാഹു നിങ്ങളെ ഒരുമിച്ചുകൂട്ടും*.* തീർച്ചയായും അല്ലാഹു എല്ലാ കാര്യങ്ങൾക്കും കഴിവുള്ളവനാണ്*.*

കഅ്ബയിലേക്ക് തിരിയുക എന്നത് അനിഷേധ്യമായ സത്യമാണെന്ന് ഉറപ്പിച്ചു പറയുകയാണ്. അവർ നിന്റെ ഖിബ്‌ലയെ പിന്തുടരുന്നില്ല എന്നത് അവരുടെ ശാഠ്യവും അഹങ്കാരവും കൊണ്ടാണ്. അല്ലാഹുവിന് മുൻകൂട്ടി അറിയാമായിരുന്നു, ഇക്കൂട്ടർ ഒരിക്കലും വിശ്വസിക്കാൻ പോകുന്നില്ലെന്ന്. എന്നാൽ അവരിൽ നിന്ന് വിശ്വസിക്കുകയും ഖിബ്‌ലയെ പിന്തുടരുകയും ചെയ്തവരുണ്ട്. 'നീ അവരുടെ ഖിബ്‌ലയെ പിന്തുടരുന്നവനല്ല' എന്നത് അവരുടെ വ്യാമോഹങ്ങളെ തകർക്കുന്നതാണ്. കാരണം, അവർ പരസ്പരം രഹസ്യമായി സംസാരിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു: 'നമ്മുടെ ഖിബ്‌ലയിൽ തന്നെ അദ്ദേഹം ഉറച്ചുനിൽക്കുകയാണെങ്കിൽ, നാം കാത്തിരിക്കുന്ന പ്രവാചകൻ ഇദ്ദേഹമായിരിക്കുമെന്ന് നമുക്ക് പ്രത്യാശിക്കാം' എന്ന്. അവർ അദ്ദേഹത്തെ തങ്ങളുടെ ഖിബ്‌ലയിലേക്ക് മടക്കിക്കൊണ്ടുവരാൻ ആഗ്രഹിച്ചു. 'അവരിൽ ചിലർ മറ്റുള്ളവരുടെ ഖിബ്‌ലയെ പിന്തുടരുന്നവരല്ല'; യഹൂദർ സഖ്റിലേക്കും (الصخرة) ക്രിസ്ത്യാനികൾ സൂര്യോദയ ദിശയിലേക്കുമാണ് തിരിയുന്നത്. അവരുടെ വിശ്വാസങ്ങൾ യോജിക്കുമെന്ന് പ്രതീക്ഷിക്കാനാവില്ല, അതുപോലെ അവർ നിങ്ങളുമായി യോജിക്കുമെന്നും പ്രതീക്ഷിക്കരുത്. ഓരോ വിഭാഗവും തങ്ങളുടെ നിലപാടിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കുന്നു. സത്യം മനസ്സിലാക്കിയവൻ തെളിവുകൾ മുറുകെപ്പിടിച്ച് തന്റെ മാർഗത്തിൽ നിന്ന് മാറുന്നില്ല, അസത്യത്തിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവൻ തന്റെ

ശാഠ്യം കാരണം അതിൽ നിന്ന് പിന്മാറുന്നുമില്ല. 'നിനക്ക് വന്നുകിട്ടിയ അറിവിന് ശേഷം നീ അവരുടെ തന്നിഷ്ടങ്ങളെ (أهواء) പിന്തുടരുകയാണെങ്കിൽ' - ഇവിടെ 'ഹവാ' (هـــوى) എന്നാൽ ഇച്ഛയും ഇഷ്ടവുമാണ്. അതായത്, അവരെ പ്രീണിപ്പിക്കാനോ അവർ വിശ്വസിക്കുമെന്ന് കരുതിയോ നീ അവരുടെ ഖിബ്‌ലയിലേക്ക് തിരിഞ്ഞാൽ, 'തീർച്ചയായും നീ അക്രമികളിൽ പെട്ടവനായിരിക്കും'. ഈ താക്കീത് സത്യത്തിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കാൻ പ്രവാചകനെ പ്രേരിപ്പിക്കാനും, അനുയായികൾക്ക് പാഠം നൽകാനുമാണ്. ആത്മീയ ഗുരുക്കൾ പറയുന്നു: 'നിന്റെ വിശ്വാസത്തെ പുതുക്കുക, വെറും നാവിൻ മൊഴികളാൽ മാത്രമല്ല; ഉള്ളിലെ ഇച്ഛകളെ പുതുക്കി ശുദ്ധീകരിക്കുക. ഉള്ളിലെ ഇച്ഛകൾ പുതുമയുള്ളതാണെങ്കിൽ വിശ്വാസം പുതുമയുള്ളതല്ല; കാരണം ഈ ഇച്ഛകൾ സത്യത്തിന്റെ വാതിലിലെ പൂട്ടുപോലെയാണ്.' വേദം നൽകപ്പെട്ടവർ, അതായത് പണ്ഡിതന്മാർ (الأحبـار), തങ്ങളുടെ മക്കളെ അറിയുന്നതുപോലെ അവിടുത്തെ (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) അറിയുന്നു. തങ്ങളുടെ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ എഴുതപ്പെട്ട ഉൽകൃഷ്ടമായ ഗുണവിശേഷണങ്ങൾ കൊണ്ട് അവർക്ക് അവിടുത്തെ തിരിച്ചറിയാൻ സാധിക്കും. മക്കളെ തിരിച്ചറിയുന്നതിൽ അവർക്ക് സംശയമുണ്ടാകാത്തതുപോലെ ഇതും. 'അവരിൽ ഒരു വിഭാഗം സത്യം അറിഞ്ഞുകൊണ്ട് തന്നെ മറച്ചുവെക്കുന്നു'. ഇവർ അഹങ്കാരം കൊണ്ട് സത്യം നിഷേധിക്കുന്നവരാണ്. എന്നാൽ സത്യം മനസ്സിലാക്കിയവർ അത് വെളിപ്പെടുത്തുന്നു. 'സത്യം നിന്റെ രക്ഷിതാവിങ്കൽ നിന്നുള്ളതാണ്, അതിനാൽ നീ സംശയിക്കുന്നവരിൽ പെട്ടുപോകരുത്'. ഇത് പ്രവാചകനോടുള്ള സംബോധനയാണെങ്കിലും, യഥാർത്ഥത്തിൽ ഉമ്മത്തിനുള്ള ഉപദേശമാണ്. സംശയങ്ങളെ വെടിഞ്ഞ് ഉറപ്പും (يقيــن) ഹൃദയശാന്തിയും കൈവരിക്കാനാണ് കൽപന. അസൂയയുടെ ഇരുട്ടിൽ പെട്ടുപോയവർക്ക് ഉപദേശങ്ങൾ ഫലിക്കില്ല. ആത്മീയ പദവികളിൽ ആദ്യത്തേത് അനുകരണത്തിന്റെ (تقليد) പദവിയാണ്.

ഇത് സാധാരണക്കാർക്കുള്ളതാണ്. രണ്ടാമത്തേത്, ദൃഢമായ അന്വേഷണത്തിന്റെയും ഉറപ്പായ വിശ്വാസത്തിന്റെയും (مرتبة التحقيق والإيقان) തലമാണ്. ഇത് നാല് ഇമാമുമാരെയും അവരെ പിന്തുടരുന്നവരെയും പോലുള്ള മുജ്തഹിദുകൾക്കുള്ളതാണ്. മൂന്നാമത്തേത്, ദർശനത്തിന്റെയും പ്രത്യക്ഷീകരണത്തിന്റെയും (مرتبة المشاهدة والعيان) തലമാണ്. ഇത് ആത്മീയ പാതയിൽ പൂർണ്ണത നേടിയവർക്കുള്ളതാണ്. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: "നഫ്സ് (ആത്മാവ്) ദുഷിച്ച സ്വഭാവങ്ങളിൽ നിന്ന് ശുദ്ധീകരിക്കപ്പെടുന്നില്ലെങ്കിൽ, ദൈവികജ്ഞാനം (المعــارف الإلهيــة) ലഭിക്കുകയില്ല. ഒരാൾക്ക് ബുദ്ധിയിലും അറിവിലും പൂർണ്ണതയുണ്ടെങ്കിൽ പോലും ഇത് സത്യമാണ്. ഇബ്ലീസ് (ശൈത്വാൻ) തന്റെ ബുദ്ധിയും അറിവുമുണ്ടായിട്ടും എങ്ങനെയാണ് അഹങ്കരിക്കുകയും അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പന ധിക്കരിക്കുകയും ചെയ്തതെന്ന് നാം കാണുന്നില്ലേ? അവന്റെ ഉള്ളിലെ അഹങ്കാരവും (كبر) അസൂയയും (حســد) കാരണമായിരുന്നു അത്. ഖിബ്‌ലയുടെ

കാര്യത്തിലും നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലംയുടെ കാര്യത്തിലുമുള്ള വേദക്കാരുടെ അവസ്ഥയും ഇതുപോലെയാണ്. അവരുടെ ഉള്ളിലെ ദുഷ്ടത കാരണം അറിവും തിരിച്ചറിവും അവർക്ക് പ്രയോജനപ്പെട്ടില്ല. അതിനാൽ, ആത്മാവിനെ ശുദ്ധീകരിക്കുകയും (تزكية النفوس) ഹൃദയങ്ങളെ നിർമ്മലമാക്കുകയും (تصفية القلوب) ദൃഢവിശ്വാസം (يقين) കൈവരുന്നതുവരെ സത്യത്തിന്റെ പാതയിൽ (باب الحق) സ്ഥിരത പുലർത്തുകയും ചെയ്യേണ്ടത് അത്യാവശ്യമാണ്." ഒരു സംഭവം പറയട്ടെ: യൂനുസ് റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ ശൈഖിന്റെ (ആത്മീയ ഗുരുവിന്റെ) കൽപ്പനകൾ മുപ്പത് വർഷം സത്യസന്ധതയോടെ (صدق) അനുസരിച്ച് സേവിച്ചു. വിറക് ചുമന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുറം വീർത്തുപോയിരുന്നു, എന്നിട്ടും അദ്ദേഹം പരാതിപ്പെട്ടില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശൈഖ് അദ്ദേഹത്തെ ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നു. ഇത് മറ്റ് ശിഷ്യന്മാർക്ക് ഭാരമായി തോന്നി. അവർ പറഞ്ഞു, "അദ്ദേഹം ശൈഖിന്റെ മകളോടുള്ള ഇഷ്ടം കൊണ്ടാണ് സേവിക്കുന്നത്." അവർ ശൈഖിനെക്കുറിച്ച് പോലും സംസാരിച്ചു. യൂനുസ് വിറകുമായി വന്നപ്പോൾ ശൈഖ് പറഞ്ഞു: "യൂനുസേ, എത്ര നല്ല നേരായ വിറക്!" യൂനുസ് പ്രതിവചിച്ചു: "നേരല്ലാത്തത് ഈ പാതയ്ക്ക് (ഈ ദർബാറിന്) യോജിച്ചതല്ല." അവർ അദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ച് സംസാരിച്ചത് കാപട്യത്തിന്റെ (നിഫാഖ്) പേരിലായിരുന്നില്ല, മറിച്ച് യൂനുസ് സഹിക്കുന്ന ഭാരം തങ്ങൾക്ക് താങ്ങാൻ കഴിയില്ലെന്ന് കണ്ടപ്പോൾ അവർക്ക് ആശയക്കുഴപ്പമുണ്ടായി. അങ്ങനെ അവർ അതിനെ മകളോടുള്ള ഇഷ്ടവുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തി. ശൈഖിന്റെ ചോദ്യവും യൂനുസിന്റെ ഈ മറുപടിയും അവരെ നേർവഴിക്ക് നയിക്കാനും അവരുടെ സംശയങ്ങൾ ദൂരീകരിക്കാനും വേണ്ടിയായിരുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ, ശൈഖിന് യൂനുസിന്റെ അവസ്ഥകളെക്കുറിച്ച് അറിയാമായിരുന്നു. അവരുടെ വാക്കുകൾ കാരണം അദ്ദേഹത്തിന് യൂനുസിനെക്കുറിച്ച് ഒരു ദുർവിചാരവും ഉണ്ടായില്ല. കാരണം, ഒരു യഥാർത്ഥ വഴികാട്ടിക്ക് ശിഷ്യന്റെ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് മറ്റുള്ളവരുടെ പ്രശംസയോ ആക്ഷേപമോ കേട്ട് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയില്ല. പിന്നീട് ശൈഖ് തന്റെ മകളെ യൂനുസിന് വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുത്തു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: "സഹോദരങ്ങൾ (ഇഖ്‌വാൻ) കളവ് പറഞ്ഞവരാകാതിരിക്കാനും അവർക്ക് ലജ്ജയുണ്ടാകാതിരിക്കാനും വേണ്ടിയാണിത്." ആ പെൺകുട്ടി ഖുർആൻ പാരായണം ചെയ്യുമ്പോൾ വെള്ളം പോലും നിശ്ചലമാകുമായിരുന്നു. യൂനുസ് തന്റെ ജീവിതകാലം മുഴുവൻ അവളെ സ്പർശിച്ചില്ല. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: "ഞാൻ അവൾക്ക് യോജിച്ചവനല്ല." അതിനാൽ, പ്രകൃതിയുടെ തലത്തിലുള്ള (مرتبة الطبيعة) ഒരു സാദകൻ (ആത്മീയ സഞ്ചാരി) അതിന്റെ ആവശ്യകതകളെ ഉപേക്ഷിച്ച്, ഭക്ഷണത്തിലും പാനീയത്തിലും ആവശ്യമായതിൽ മാത്രം ഒതുങ്ങണം. തന്റെ പ്രകൃതി ആഗ്രഹിക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ നേടുന്നതിൽ അവൻ ബന്ധിതനാകരുത്. കാരണം, പ്രകൃതിയെ എതിർക്കുന്നതിലാണ് നന്മയുള്ളത്. ധനത്തോടും സന്താനങ്ങളോടുമുള്ള (അംവാൽ والأولاد) സ്നേഹം ഒഴിവാക്കുന്നത് നഫ്സിന്റെ (ആത്മാവിന്റെ) സംസ്കരണത്തിന്റെ

ഭാഗമാണ്. കാരണം, അവ രണ്ടും പരീക്ഷണവും (فتنة) നഫ്സിന്റെ അഹങ്കാരത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള സഹായവുമാണ്. മിക്ക ആത്മാക്കളും അവയെ ചെലവഴിക്കാൻ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നില്ല, മറിച്ച് അവയെ ശേഖരിച്ച് വെക്കുന്നു, അങ്ങനെ അവരുടെ അഹങ്കാരം വർദ്ധിക്കുന്നു. അല്ലാഹു തആല പറയുന്നു: "ധനമോ സന്താനങ്ങളോ പ്രയോജനപ്പെടാത്ത ദിവസം, നിർമ്മലമായ ഹൃദയവുമായി (بقلب سليم) അല്ലാഹുവിന്റെ അടുക്കൽ വരുന്നവനൊഴികെ." (സൂറത്ത് ശുഅറാഅ്: 88-89). പ്രകൃതിയും നഫ്സും നന്നാകാത്തിടത്തോളം കാലം, ഒരു വിദ്യാർത്ഥിക്കും (ആത്മീയ അന്വേഷകനും) തന്റെ ലക്ഷ്യത്തിൽ എത്താൻ കഴിയില്ല. ഹജ്ജിൽ ഇതിലേക്കുള്ള സൂചനയുണ്ട്. പരിശുദ്ധ ഭവനത്തിലേക്ക് (البيت المكرم) പോകുന്നവൻ തന്റെ ശരീരത്തിന്റെ വിശ്രമം ഉപേക്ഷിച്ച്, അതിനെ ദർശിക്കുന്നതുവരെ തന്റെ ധനം ചെലവഴിക്കുന്നു. അതുപോലെ, ഭവനത്തിന്റെ ഉടമയെ (അല്ലാഹുവിനെ) ലക്ഷ്യമാക്കുന്നവൻ അവനല്ലാത്ത മറ്റെല്ലാത്തിൽ നിന്നും അപ്രത്യക്ഷനാകുകയും (ഫനാഅ് - فناء) തന്റെ ശ്രദ്ധയിൽ ഏകനും (വഹ്ദാനിയ്യ - وحدانية) അടിസ്ഥാനപരമായി (ഹയൂലാനിയ്യ - هيولانية) മാറുകയും ചെയ്യണം, അങ്ങനെ അവൻ തന്റെ ഉൾക്കാഴ്ച (ബസ്വീറത്ത് - بصيرة) കൊണ്ട് ദർശിക്കേണ്ടതിനെ ദർശിക്കും. അതിനാൽ, മസ്ജിദുൽ ഹറാമിന്റെ ഭാഗത്തേക്ക് തിരിഞ്ഞുള്ള നമസ്കാരം (സ്വലാത്ത്) ഏകനായ അല്ലാഹുവിന്റെ സത്തയിലേക്കുള്ള (الذات الاحدية) ശ്രദ്ധ തന്നെയാണ്. കാരണം, കഅ്ബ അല്ലാഹു തആലയുടെ സാന്നിധ്യത്തിന്റെ ഒരു രൂപകൽപ്പന മാത്രമാണ്. അതിലേക്ക് തിരിയുക എന്നതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് അല്ലാഹുവിലേക്ക് തിരിയുക എന്നതാണ്. യഥാർത്ഥത്തിൽ ശ്രദ്ധയെ ഒരു ദിശയിലും ബന്ധിപ്പിക്കാൻ കഴിയില്ലെങ്കിലും, ദിശയിലേക്ക് തിരിയുന്നത് മര്യാദയെ മാനിച്ചും ദൈവിക കൽപ്പനയെ (الأمر الإلهي) അനുസരിച്ചും ഉള്ള ഒരു ബാഹ്യരൂപമാണ്. കാരണം, അല്ലാഹു തആലയ്ക്ക് എല്ലാ കാര്യത്തിലും യുക്തിയും താൽപ്പര്യവുമുണ്ട്. ബന്ധനങ്ങളിൽ നിന്ന് മോചിതനാവുകയും ആരാധിക്കപ്പെടുന്ന റബ്ബിലേക്ക് ആകർഷിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തവന് അല്ലാഹുവിന്റെ ഈ വചനം വെളിപ്പെടുന്നു: "നിങ്ങൾ എങ്ങോട്ട് തിരിഞ്ഞാലും അവിടെ അല്ലാഹുവിന്റെ തിരുമുഖമുണ്ട് (وجه الله)." (സൂറത്ത് അൽ-ബഖറ: 115). ബാഹ്യവും ആന്തരികവുമായ രഹസ്യം (സിർറുൽ ളാഹിർ വൽ മുള്ഹിർ - سر الظاهر والمظهر) അവന് വെളിപ്പെടുന്നു. ഒരു കാമുകൻ ഉറക്കത്തിൽ കണ്ടു, ദൈവം അവന്റെ ഹൃദയത്തിൽ നിന്ന് പുറത്തേക്ക് ചാടുന്നു. ആ ദുഃഖിതൻ അവന്റെ വസ്ത്രം പിടിച്ചു, "നിന്നിൽ നിന്ന് എനിക്ക് മറ്റൊരു കൈയുമില്ല." ആ ദർവീഷ് മധുരമായ ഉറക്കത്തിൽ നിന്ന് ഉണർന്നപ്പോൾ, തന്റെ വസ്ത്രം അവൻ തന്നെ മുറുകെ പിടിച്ചിരിക്കുന്നത് കണ്ടു. അതിനാൽ, ദൈവിക കൽപ്പനയോടൊപ്പം സഞ്ചരിക്കുകയും എതിർപ്പുകളിൽ നിന്ന് മുക്തനാവുകയും സങ്കോചങ്ങളിൽ നിന്ന് മോചിതനാവുകയും എല്ലാ കൂട്ടിച്ചേർക്കലുകളിൽ നിന്നും അപ്രത്യക്ഷനാവുകയും ചെയ്തവന് സന്തോഷം!

[سورة البقرة (2) : الآيات 148 إلى 150]

ഓരോ സമൂഹത്തിനും അതിന്റേതായ ഒരു ദിശയുണ്ട് *(وجهة)* അവർ അതിലേക്ക് തിരിയുന്നു. അതിനാൽ നിങ്ങൾ സൽകർമ്മങ്ങളിൽ *(الخيرات)* മുന്നേറുക. നിങ്ങൾ എവിടെയായിരുന്നാലും അല്ലാഹു നിങ്ങളെ ഒരുമിച്ച് കൊണ്ടുവരും. നിശ്ചയം, അല്ലാഹു എല്ലാ കാര്യങ്ങൾക്കും കഴിവുള്ളവനാണ് *(قدير)*. ഈ വചനത്തിലൂടെ, ബാഹ്യമായ ദിശാബോധം ഒരു അടയാളം മാത്രമാണെന്നും, യഥാർത്ഥത്തിൽ ഹൃദയം അല്ലാഹുവിലേക്ക് തിരിയേണ്ടതുണ്ടെന്നും സൂഫി പണ്ഡിതന്മാർ വിശദീകരിക്കുന്നു. സൽകർമ്മങ്ങളിലുള്ള മത്സരം ആന്തരികമായ പരിശുദ്ധീകരണത്തിലേക്കും അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള അടുപ്പത്തിലേക്കും നയിക്കുന്നു. മുൻകാല സമൂഹങ്ങൾക്ക് വ്യത്യസ്തമായ ഖിബ്‌ലകൾ ഉണ്ടായിരുന്നത് അവരുടെ കാലഘട്ടത്തിലെ നിയമങ്ങളായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ, ഏകീകൃതമായ ഖിബ്‌ലയിലൂടെ മുസ്ലിം ഉമ്മത്തിന് ഐക്യം നൽകിയിരിക്കുന്നു. നീ എവിടെ നിന്ന് പുറപ്പെട്ടാലും നിന്റെ മുഖം മസ്ജിദുൽ ഹറാമിന്റെ ഭാഗത്തേക്ക് തിരിക്കുക. നിശ്ചയം, അത് നിന്റെ രക്ഷിതാവിങ്കൽ നിന്നുള്ള സത്യമാണ് *(الحق)*. നിങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹു അശ്രദ്ധനല്ല *(بغافل)*. ഈ കൽപ്പന അല്ലാഹുവിന്റെ ഭാഗത്തുനിന്നുള്ള ഉറപ്പാണ്. ഖിബ്‌ല മാറ്റം കേവലം ഒരു ഭൗതിക മാറ്റമല്ല, മറിച്ച് ദീനിന്റെ പൂർണ്ണതയുടെ അടയാളമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവ് സർവ്വവ്യാപിയാണ്, നമ്മുടെ ഓരോ പ്രവർത്തനവും അവൻ അറിയുന്നു. അതിനാൽ ബാഹ്യമായ ദിശാമാറ്റത്തോടൊപ്പം ആന്തരികമായ ഹൃദയശുദ്ധിയും അനിവാര്യമാണ്. നീ എവിടെ നിന്ന് പുറപ്പെട്ടാലും നിന്റെ മുഖം മസ്ജിദുൽ ഹറാമിന്റെ ഭാഗത്തേക്ക് തിരിക്കുക. നിങ്ങൾ എവിടെയായിരുന്നാലും അതിന്റെ ഭാഗത്തേക്ക് നിങ്ങളുടെ മുഖങ്ങൾ തിരിക്കുക. ജനങ്ങൾക്ക് നിങ്ങൾക്ക് എതിരായി ഒരു ന്യായവും *(حجة)* ഇല്ലാതിരിക്കാൻ വേണ്ടിയാണത്. എന്നാൽ അവരിൽ നിന്നുള്ള അതിക്രമികൾക്ക് *(الذين ظلموا)* ഒഴികെ. അതിനാൽ നിങ്ങൾ അവരെ ഭയപ്പെടരുത്, എന്നെ മാത്രം ഭയപ്പെടുക *(واخشوني)*. എന്റെ അനുഗ്രഹം *(نعمتي)* നിങ്ങൾക്ക് പൂർത്തിയാക്കുവാനും നിങ്ങൾ സന്മാർഗ്ഗം *(تهتدون)* പ്രാപിക്കുവാനും വേണ്ടിയാണത്. ഖിബ്‌ല മാറ്റം മുസ്ലിം ഉമ്മത്തിന്റെ സവിശേഷതയാണ്. ഇത് മുൻകാല സമൂഹങ്ങളുടെ വിമർശനങ്ങൾക്ക് അവസരം നൽകാതിരിക്കാനാണ്. എന്നാൽ സത്യം അംഗീകരിക്കാൻ മനസ്സില്ലാത്ത അതിക്രമികൾക്ക് എപ്പോഴും ന്യായീകരണങ്ങൾ ഉണ്ടാകും. അവരെ ഭയപ്പെടാതെ, അല്ലാഹുവിനെ മാത്രം ഭയപ്പെടുക എന്നതാണ് വിശ്വാസിയുടെ കടമ. ഈ കൽപ്പനയിലൂടെ അല്ലാഹു തന്റെ അനുഗ്രഹം പൂർത്തിയാക്കുകയും വിശ്വാസികൾക്ക് ശരിയായ മാർഗ്ഗദർശനം

നൽകുകയും ചെയ്യുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങൾ പൂർണ്ണമാകുന്നത് ദീനിന്റെ പൂർണ്ണതയിലൂടെയാണ്.

തന്റെ അസ്തിത്വത്തെ അല്ലാഹുവിലേക്ക് സമർപ്പിക്കുകയും, അവന്റെ പൂർണ്ണതകളിൽ ലയിച്ച് നിലനിൽക്കുകയും ചെയ്യുന്നവനാണ് യഥാർത്ഥ ആരിഫ്. അല്ലാഹുവേ, ഈ ഉന്നതമായ പദവിയിലേക്കും (റുത്ബ), പരമമായ കുർബയിലേക്കും (കുർബത്തുൽ ഉല്യാ) ഞങ്ങളെ നീ നയിക്കേണമേ. ഞങ്ങളുടെ ജീവിതയാത്രയിൽ ദുനിയാവിലേക്കോ ആഖിറത്തിലേക്കോ ഉള്ള വ്യതിയാനങ്ങളിൽ നിന്ന് ഞങ്ങളെ നീ സംരക്ഷിക്കേണമേ. 'ലികുല്ലി' (ലികുല്ലി) എന്നാൽ ഓരോ സമുദായത്തിനും - മുസ്ലിംകൾ, യഹൂദർ, നസ്രാണികൾ - ഒരു ദിശയുണ്ട് (ജിഹ്റ). ആ ദിശയിലേക്ക് തിരിയുന്നവനാണ് അതിന്റെ ഉടമസ്ഥൻ. ഓരോ മതവിഭാഗത്തിനും വ്യത്യസ്തമായ ഖിബ്‌ലയുണ്ട്. 'ഫസ്തബിഖുൽ ഖൈറാത്ത്' (ഫസ്തബിഖുൽ ഖൈറാത്ത്) എന്നാൽ നന്മകളിലേക്ക് വേഗത്തിൽ കുതിക്കുക എന്നർത്ഥം. ഇഹലോകത്തും പരലോകത്തും വിജയം നൽകുന്ന എല്ലാവിധ നന്മകളും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. സത്യമായ ഖിബ്‌ല കുർബയാണെന്ന് എത്ര തെളിവുകൾ നൽകിയാലും തങ്ങളുടെ തെറ്റായ ദിശയിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കുന്നവരാണ് അവർ. എന്നാൽ സത്യവിശ്വാസികളേ, നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവിൽ നിന്ന് സ്ഥിരപ്പെട്ട നന്മകളിലേക്ക് വേഗത്തിൽ കുതിക്കുക. അഹങ്കാരികളുടെയും തന്നിഷ്ടം പിന്തുടരുന്നവരുടെയും പാത നിങ്ങൾ സ്വീകരിക്കരുത്. സൂഫി വര്യന്മാർ (അഹ്ലുൽ ഹഖീഖ) പറയുന്നു: 'മറ്റുള്ളവർ നമ്മളല്ലാത്തതിലേക്ക് തിരിഞ്ഞപ്പോൾ, നിങ്ങൾ ഞങ്ങളിലേക്ക് (അല്ലാഹുവിലേക്ക്) തിരിയുക. കാരണം നിങ്ങളുടെ മടക്കം ഞങ്ങളിലേക്കാണ്.' അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾ എവിടെയായിരുന്നാലും (അയ്നമാ), അല്ലാഹു നിങ്ങളെ എല്ലാവരെയും ഒരുമിച്ച് കൂട്ടും.' ഇത് അനുസരണയുള്ളവർക്ക് വാഗ്ദാനവും, ധിക്കാരികൾക്ക് താക്കീതുമാണ്. അല്ലാഹു എല്ലാ കാര്യങ്ങൾക്കും കഴിവുള്ളവനാണ് (ഖദീർ). നിങ്ങൾ എവിടെ യാത്ര ചെയ്താലും നമസ്കാരത്തിൽ നിങ്ങളുടെ മുഖം മസ്ജിദുൽ ഹറാമിന് നേരെ തിരിക്കുക. ഈ ഖിബ്‌ല മാറ്റം അല്ലാഹുവിൽ നിന്നുള്ള പരമമായ സത്യമാണ് (ഹഖ്). വിശ്വാസികളുടെ കർമ്മങ്ങൾക്ക് അല്ലാഹു പ്രതിഫലം നൽകും. ഖിബ്‌ലയുടെ വിഷയം വളരെ ഗൗരവമുള്ളതും, സംശയങ്ങൾക്ക് ഇടനൽകുന്നതുമായതിനാൽ അല്ലാഹു അത് ആവർത്തിച്ച് ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. യഹൂദരും അവിശ്വാസികളും ഉന്നയിക്കുന്ന വാദങ്ങളെ (ഹുജ്ജ) ഖണ്ഡിക്കാനാണ് ഈ നിയമം. എന്നാൽ അക്രമികളായ (ളലമൂ) ചിലർ മാത്രം തങ്ങളുടെ വാദങ്ങളിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കുന്നു. അവർ സത്യത്തെ പിൻപറ്റാതെ തങ്ങളുടെ അഹങ്കാരത്തിൽ മുഴുകിയിരിക്കുന്നു.

[سورة البقرة (2) : الآيات 151 إلى 152]

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾക്ക് നന്മ കൽപ്പിക്കാനും തിന്മ വിരോധിക്കാനും, നിങ്ങൾക്ക് അറിവില്ലാത്ത കാര്യങ്ങൾ പഠിപ്പിക്കാനും, നിങ്ങളുടെ ഇടയിൽ നിന്ന് തന്നെ ഒരു ദൂതനെ (റസൂൽ) നിയോഗിച്ചത് പോലെയാണിത്. അതിനാൽ നിങ്ങൾ എന്നെ ഓർക്കുക (ذكر), ഞാൻ നിങ്ങളെയും ഓർക്കുന്നതാണ്. എന്നോട് നന്ദിയുള്ളവരായിരിക്കുക, നന്ദികേട് കാണിക്കരുത്.' റൂഹുൽ ബയാൻ എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് വിശദീകരിക്കുന്നു: അല്ലാഹുവിനെ ഓർക്കുക എന്നത് ഹൃദയത്തിന്റെ സാന്നിധ്യത്തോടെയുള്ള സ്മരണയാണ്. അല്ലാഹു നമ്മെ ഓർക്കുന്നു എന്നത് അവന്റെ കാരുണ്യവും (رحمة) അനുഗ്രഹവും (فضل) നമ്മിലേക്ക് വർഷിക്കുന്നു എന്നാണ്. നന്ദി കാണിക്കുക (شكر) എന്നത് ലഭിച്ച അനുഗ്രഹങ്ങളെ അല്ലാഹുവിന്റെ തൃപ്തിക്കായി ഉപയോഗപ്പെടുത്തലാണ്. അല്ലാഹുവിനെ മറക്കുന്നത് നന്ദികേടാണ് (كفر). ഈ ആയത്തുകൾ വിശ്വാസികൾക്ക് ആത്മീയമായ ഉണർവ് നൽകുന്നു.

അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപനകളെ ഭയപ്പെടുക (خشـــية), അല്ലാതെ അവരെ ഭയപ്പെടേണ്ടതില്ല. കഅ്ബയിലേക്ക് തിരിയുമ്പോൾ അവരുടെ പരിഹാസങ്ങളെ ഓർത്ത് നിങ്ങൾ ആശങ്കപ്പെടേണ്ടതില്ല, കാരണം അവരുടെ വാദങ്ങൾ നിങ്ങൾക്ക് ഒരു ദോഷവും വരുത്തുകയില്ല. മറിച്ച്, എന്റെ കൽപനകൾ അനുസരിച്ചുകൊണ്ട് എന്നെ ഭയപ്പെടുക (خشـية). നിങ്ങളുടെ നന്മയ്ക്ക് വേണ്ടി ഞാൻ നിശ്ചയിച്ച കാര്യങ്ങളിൽ നിങ്ങൾ എതിരുനിൽക്കരുത്, തീർച്ചയായും ഞാൻ നിങ്ങളെ സഹായിക്കുന്നവനാണ്. 'എന്റെ അനുഗ്രഹം നിങ്ങൾക്കായി പൂർത്തിയാക്കാൻ' (لأتم نعمـتي عليكـم) എന്നത് ഒരു കാരണത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഇബ്റാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം-ന്റെ ഖിബ്‌ലയിലേക്ക് തിരിയുക എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹത്തിന്റെ പൂർത്തീകരണമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങൾ രണ്ട് തരമാണ്: ഒന്ന്, ശരീരം ആരോഗ്യത്തോടെ ഇരിക്കുക തുടങ്ങിയ 'ദാനമായി ലഭിക്കുന്നവ' (موهـوب). രണ്ട്, സൽകർമ്മങ്ങളിലൂടെയും പാപങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള വിട്ടുനിൽക്കലിലൂടെയും നേടിയെടുക്കുന്ന 'സമ്പാദ്യമായവ' (مكتسـب). ഇവ രണ്ടും ഇഹലോകത്തും പരലോകത്തും സൗഭാഗ്യത്തിന് കാരണമാകുന്നു. 'നിങ്ങൾ സന്മാർഗ്ഗത്തിലാകാൻ' (لعلكـم تهتـدون) എന്നത്, ഹനീഫിയ്യായ മാർഗ്ഗത്തിലെ ചിഹ്നങ്ങളിലേക്കും നേരായ മതത്തിന്റെ നിയമങ്ങളിലേക്കും നിങ്ങളെ നയിക്കാനാണ്. 'നിങ്ങളിൽ നിന്ന് തന്നെ ഒരു ദൂതനെ നാം അയച്ചത് പോലെ' (كما أرسلنا فيكم رسولا منكم) എന്നത് മുൻപറഞ്ഞ കാര്യങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണ്. അതായത്, ഖിബ്‌ലയുടെ കാര്യത്തിൽ അനുഗ്രഹം പൂർത്തിയാക്കിയത് പോലെ,

മുഹമ്മദ് സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം എന്ന ദൂതനെ അയച്ചുകൊണ്ടും ഞാൻ അനുഗ്രഹം പൂർത്തിയാക്കി. അവിടുന്ന് നിങ്ങൾക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ ആയത്തുകൾ ഓതിക്കേൾപ്പിക്കുന്നു. 'നിങ്ങളെ സംസ്കരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു' (يزكيكم) എന്നാൽ, ആത്മാവിന്റെ കാന്തിയെ മലിനമാക്കുന്ന പാപങ്ങളിൽ നിന്ന് നിങ്ങളെ ശുദ്ധീകരിക്കാൻ അവിടുന്ന് പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു എന്നാണ്. 'ഗ്രന്ഥവും' (الكتاب) 'യുക്തിജ്ഞാനവും' (الحكمة) അവിടുന്ന് പഠിപ്പിക്കുന്നു. യുക്തിജ്ഞാനം എന്നാൽ വാക്കിലും പ്രവൃത്തിയിലും ശരിയായ നിലപാട് സ്വീകരിക്കലാണ്. ഖുർആനിലെ അർത്ഥങ്ങളും രഹസ്യങ്ങളും നിയമങ്ങളും പഠിപ്പിക്കുക എന്നത് പ്രവാചകരുടെ ദൗത്യമാണ്. 'നിങ്ങൾ അറിയാത്ത കാര്യങ്ങൾ പഠിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു' എന്നത് വഹ്യ് അല്ലാതെ ലഭ്യമല്ലാത്ത അറിവുകളെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അതിനാൽ, 'നിങ്ങൾ എന്നെ ഓർക്കുക' (فاذكروني) - അതായത്, അനുസരണയിലൂടെ എന്നെ സ്മരിക്കുക. അവിടുന്ന് സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'അല്ലാഹുവിനെ അനുസരിച്ചവൻ അവനെ സ്മരിച്ചു, അവന്റെ നമസ്കാരവും നോമ്പും കുറവാണെങ്കിലും. അല്ലാഹുവിനെ ധിക്കരിച്ചവൻ അവനെ മറന്നു, അവന്റെ നമസ്കാരവും ഖുർആൻ പാരായണവും എത്രയധികമായാലും.' അപ്പോൾ ഞാൻ പ്രതിഫലവും കാരുണ്യവും നൽകി നിങ്ങളെ സ്മരിക്കുന്നതാണ്.

അല്ലാഹു തന്റെ അടിമകൾക്ക് സൗഭാഗ്യത്തിന്റെ കവാടങ്ങൾ തുറന്നുകൊടുക്കുന്നു. ഇവിടെ 'ദിക്റ്' (ذكر) എന്നത് വിസ്മൃതിക്ക് ശേഷം വരുന്ന ബോധോദയത്തെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. അല്ലാഹു വിസ്മൃതിയിൽ നിന്ന് പരിശുദ്ധനാണ്, എങ്കിലും അടിമയുടെ ദിക്റുമായി ചേർന്നുനിൽക്കുന്നതുകൊണ്ട് ഒരു ആലങ്കാരിക പ്രയോഗം (مجاز) എന്ന നിലയിൽ ഇത് ഉപയോഗിക്കപ്പെടുന്നു. 'ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് നൽകിയ അനുഗ്രഹങ്ങൾക്ക് നന്ദി കാണിക്കുക' (وَاشْكُرُوا لِي) എന്ന കൽപ്പന, അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യങ്ങൾക്കും അനുഗ്രഹങ്ങൾക്കും നന്ദി അർപ്പിക്കുമ്പോൾ അവനെ മാത്രം ലക്ഷ്യമാക്കണമെന്നും മറ്റാരെയും അതിൽ പങ്കുചേർക്കരുതെന്നും ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. ഇമാം റാസിബ് (റഹിമഹുള്ളാഹ്) വ്യക്തമാക്കുന്നത്, 'ശകർത്ത ലി-സൈദ്' (شكرت لزيد) എന്നത് ഒരാളുടെ പ്രവൃത്തികളെ കണ്ട് നന്ദി പറയുന്നതാണ്, എന്നാൽ 'ശകർത്ത സൈദൻ' (شكرته) എന്നത് പ്രവൃത്തികളെക്കാൾ ഉപരിയായി ആ വ്യക്തിയുടെ സാക്ഷാൽ സത്തയെ (ذات) തന്നെ സ്മരിച്ചുകൊണ്ട് നടത്തുന്ന നന്ദിപ്രകടനമാണ്. അല്ലാഹു 'ശകർത്തുനി' (നന്ദി പറയുക) എന്ന് പറയാതെ 'ശകർത്തു ലി' (എനിക്ക് നന്ദി ചെയ്യുക) എന്ന് പറഞ്ഞത്, അവന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളുടെ അനന്തതയെ പൂർണ്ണമായി ഉൾക്കൊള്ളാൻ മനുഷ്യർക്ക് കഴിയില്ല എന്ന തിരിച്ചറിവ് നൽകാനാണ്. 'നന്ദികേട് കാണിക്കരുത്' (وَلا تَكْفُرُونِ) എന്ന് പ്രത്യേകം എടുത്തുപറഞ്ഞത്, നന്ദി കാണിക്കാതിരിക്കുന്നത് തന്നെ ഒരുതരം നന്ദികേടാണെന്ന് ബോധ്യപ്പെടുത്താനാണ്. ഇമാം ഗസ്സാലി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) ദിക്റിനെ മൂന്നായി തിരിക്കുന്നു: നാവുകൊണ്ടുള്ള ദിക്റ് (അവനെ സ്തുതിക്കലും

ഖുർആൻ പാരായണവും), ഖൽബ് കൊണ്ടുള്ള ദിക്റ് (അവന്റെ ഗുണങ്ങളെയും സൃഷ്ടിപ്പുകളെയും കുറിച്ച് ചിന്തിക്കൽ), അവയവങ്ങൾ കൊണ്ടുള്ള ദിക്റ് (അവൻ കൽപ്പിച്ച കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യുകയും വിലക്കിയവ വർജ്ജിക്കുകയും ചെയ്യൽ). സഈദ് ബിൻ ജുബൈർ (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറയുന്നു: 'എന്നെ സ്മരിക്കുക' എന്നതിന്റെ അർത്ഥം 'എന്നെ അനുസരിച്ചുകൊണ്ട് എന്നെ സ്മരിക്കുക' എന്നാണ്. ഇത് എല്ലാവിധ ആരാധനകളെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഒരു സമഗ്രമായ നിർദ്ദേശമാണ്.

[سورة البقرة (2) : الآيات 153 إلى 158]

വിശ്വാസികളേ, ക്ഷമ (صبر) കൊണ്ടും നമസ്കാരം (صلاة) കൊണ്ടും നിങ്ങൾ സഹായം തേടുക. തീർച്ചയായും അല്ലാഹു ക്ഷമിക്കുന്നവരോടൊപ്പമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ കൊല്ലപ്പെടുന്നവരെ മരിച്ചവരായി നിങ്ങൾ കരുതരുത്. മറിച്ച്, അവർ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവരാണ്, എന്നാൽ അത് നിങ്ങൾക്ക് ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിയില്ല. ഭയവും വിശപ്പും കൊണ്ടും, ധനം, ജീവൻ, വിളകൾ എന്നിവയിലുണ്ടാകുന്ന നഷ്ടങ്ങൾ കൊണ്ടും നിങ്ങളെ നാം പരീക്ഷിക്കുക തന്നെ ചെയ്യും. അത്തരം പരീക്ഷണങ്ങളിൽ ക്ഷമ കൈക്കൊള്ളുന്നവർക്ക് സന്തോഷവാർത്ത അറിയിക്കുക. തങ്ങൾക്ക് എന്തെങ്കിലും ആപത്ത് ബാധിച്ചാൽ, 'തീർച്ചയായും നാം അല്ലാഹുവിന്റേതാണ്, അവനിലേക്കാണ് നാം മടങ്ങുന്നത്' (إنا لله وإنا إليه راجعون) എന്ന് പറയുന്നവരാണവർ. അവരിലാണ് തങ്ങളുടെ നാഥനിൽ നിന്നുള്ള അനുഗ്രഹങ്ങളും കാരുണ്യവും വർഷിക്കുന്നത്. അവരാണ് നേർമാർഗ്ഗത്തിലായവർ. സഫായും മർവ്വയും അല്ലാഹുവിന്റെ അടയാളങ്ങളിൽ പെട്ടതാണ്. അതിനാൽ കഅ്ബയിൽ ഹജ്ജോ ഉംറയോ നിർവ്വഹിക്കുന്നവർ ആ രണ്ട് കുന്നുകൾക്കിടയിൽ പ്രദക്ഷിണം (سعي) ചെയ്യുന്നത് തെറ്റല്ല. ആരെങ്കിലും സ്വമേധയാ നന്മ ചെയ്താൽ, അല്ലാഹു അത് അറിയുന്നവനും പ്രതിഫലം നൽകുന്നവനുമാണ്.

ഇമാം റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: ദിക്റിന്റെ എല്ലാ വിഭാഗങ്ങളും ഇനങ്ങളും ഇതിലുണ്ട്. ലുഖ്മാൻ അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ മകനോട് ഉപദേശിച്ചു: 'മകനേ, അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കുന്ന ഒരു സംഘത്തെ നീ കണ്ടാൽ അവരോടൊപ്പം ഇരിക്കുക. നീ പണ്ഡിതനാണെങ്കിൽ നിന്റെ അറിവ് നിനക്ക് ഉപകരിക്കും. നീ അജ്ഞനാണെങ്കിൽ അവർ നിന്നെ പഠിപ്പിക്കും. അല്ലാഹു തന്റെ കാരുണ്യത്താൽ അവരെ അനുഗ്രഹിക്കുമ്പോൾ നിനക്കും അതിൽ പങ്കുലഭിച്ചേക്കാം. എന്നാൽ അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കാത്ത ഒരു സംഘത്തെ കണ്ടാൽ അവരോടൊപ്പം ഇരിക്കരുത്. നീ പണ്ഡിതനാണെങ്കിൽ നിന്റെ അറിവ് നിനക്ക് ഉപകരിക്കില്ല. നീ അജ്ഞനാണെങ്കിൽ അവർ നിന്റെ അജ്ഞതയോ വഴിപിഴവോ വർദ്ധിപ്പിക്കും.

അല്ലാഹു തന്റെ കോപത്താൽ അവരെ വീക്ഷിക്കുമ്പോൾ നിനക്കും അത് ബാധിച്ചേക്കാം.' അല്ലാഹുവേ, ഞങ്ങളെ നിന്നെ സ്മരിക്കുന്നവരിൽ ഉൾപ്പെടുത്തേണമേ. 'സത്യവിശ്വാസികളേ, നിങ്ങൾ ക്ഷമ (صبر) കൊണ്ടും നമസ്കാരം (صلاة) കൊണ്ടും സഹായം തേടുക.' മനസ്സിന് പ്രയാസകരമായ കാര്യങ്ങളിൽ ക്ഷമിക്കുക എന്നത് പാപങ്ങളിൽ നിന്നും ആഗ്രഹങ്ങളിൽ നിന്നും വിട്ടുനിൽക്കലാണ്. നമസ്കാരമാകട്ടെ, ആരാധനകളുടെ മാതാവും വിശ്വാസികളുടെ ആത്മീയ ഉയർച്ചയുമാണ് (معراج). നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങൾക്ക് എന്തെങ്കിലും പ്രയാസം നേരിട്ടാൽ ഉടൻ നമസ്കാരത്തിലേക്ക് തിരിയുമായിരുന്നു. ക്ഷമയും നമസ്കാരവും പ്രത്യേകം പരാമർശിക്കാൻ കാരണം, ക്ഷമ ശരീരത്തിന് ഏറ്റവും ഭാരമേറിയ ആന്തരിക കർമ്മമാണ്. നമസ്കാരം ബാഹ്യമായ കർമ്മങ്ങളിൽ ഏറ്റവും ശ്രേഷ്ഠവും എല്ലാ ആരാധനകളുടെയും സംഗമസ്ഥാനവുമാണ്. ഇസ്സാം ഉദ്ദീൻ റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: 'നിഷേധത്തെ (ترك) കർമ്മത്തിന് (فعل) മുമ്പ് കൊണ്ടുവന്നു, കാരണം അലങ്കാരത്തിന് (تحلية) മുമ്പ് ശുദ്ധീകരണം (تخلية) അനിവാര്യമാണ്.' അല്ലാഹു ക്ഷമിക്കുന്നവരോടൊപ്പമാണ് (إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ) എന്നത് അവന്റെ സഹായവും പ്രാർത്ഥന സ്വീകരിക്കലും ഉറപ്പാക്കുന്നു. ക്ഷമിക്കുന്നവർ അല്ലാഹുവിന്റെ സ്മരണയിൽ നിന്ന് ഒട്ടും അശ്രദ്ധരാകുന്നില്ല എന്നതാണ് ഇതിന്റെ രഹസ്യം. ക്ഷമ എന്നത് എല്ലാ നന്മകളുടെയും തുടക്കമാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ശരീരത്തിന് തല എങ്ങനെയോ അപ്രകാരമാണ് വിശ്വാസത്തിന് ക്ഷമ.' ക്ഷമയെ ആഭരണമാക്കിയവന് എല്ലാ നന്മകളും എളുപ്പമാകുന്നു.

[سورة البقرة (2) : آية 154]

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ കൊല്ലപ്പെട്ടവരെക്കുറിച്ച് 'മരിച്ചവർ' എന്ന് നിങ്ങൾ പറയരുത്. മറിച്ച്, അവർ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവരാണ്. എന്നാൽ അത് നിങ്ങൾക്ക് ഗ്രഹിക്കാൻ സാധ്യമല്ല. റൂഹുൽ ബയാൻ എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് വിവരിക്കുന്നു: അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ രക്തസാക്ഷിത്വം വരിച്ചവർ *(ശഹീദുകൾ - شهداء)* ഭൗതികമായ മരണത്തിന് ശേഷം ആത്മീയമായ ജീവിതം *(ഹയാത്തുൽ ബർസഖിയ്യ - حياة برزخية)* ആസ്വദിക്കുന്നവരാണ്. അവരുടെ ആത്മാക്കൾ സ്വർഗ്ഗത്തിലെ പക്ഷികളുടെ ഉള്ളറകളിൽ വസിക്കുകയും, അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങൾ ആസ്വദിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ ജീവിതം സാധാരണക്കാർക്ക് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയാത്ത ഒരു അദൃശ്യമായ അവസ്ഥയാണ് *(ഗൈബ് - غيب)*. അവരുടെ ആത്മാക്കൾക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യം *(ഖുർബ് - قرب)* ലഭിക്കുകയും, അവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ വിശേഷണങ്ങളുടെ പ്രകാശങ്ങൾ *(തജല്ലിയാത്ത് - تجليات)* ദർശിക്കാൻ സാധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അതിനാൽ, അവർ മരിച്ചവരല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ സന്നിധിയിൽ അവർക്ക് പ്രത്യേകമായൊരു ജീവിതമുണ്ട്.

നമ്മുടെ മാപ്പിലേക്ക് (ഇലൈനാ അഫൗനാ) അവർക്ക് പ്രവേശനം ലഭിക്കുന്നു. അപ്പോൾ അവരോട് പറയപ്പെടും: "സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചുകൊള്ളുക. പ്രവർത്തിക്കുന്നവർക്ക് എത്ര നല്ല പ്രതിഫലം!" (ഫനിഅ്മ അജ്റുൽ ആമിലീൻ). പിന്നീട് ഒരു വിളംബരക്കാരൻ വിളിച്ചുപറയും: "ക്ഷമയുള്ളവർ (അഹ്ലുസ്സ്വബ്ർ) എവിടെ?" അപ്പോൾ ചില ആളുകൾ സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്ക് അതിവേഗം നടന്നുനീങ്ങും. മലക്കുകൾ അവരെ കണ്ടുമുട്ടി ചോദിക്കും: "നിങ്ങൾ സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്ക് അതിവേഗം പോകുന്നതായി ഞങ്ങൾ കാണുന്നു. ആരാണ് നിങ്ങൾ?" അവർ പറയും: "ഞങ്ങൾ ക്ഷമയുള്ളവരാണ് (അഹ്ലുസ്സ്വബ്ർ)." മലക്കുകൾ ചോദിക്കും: "എന്തിലായിരുന്നു നിങ്ങളുടെ ക്ഷമ (സ്വബ്ർ)?" അവർ പറയും: "ഞങ്ങൾ അല്ലാഹുവിനെ അനുസരിക്കുന്നതിൽ ക്ഷമിച്ചു (നസ്ബിറു അലാ ത്വാഅത്തില്ലാഹ്), അല്ലാഹുവിനോടുള്ള പാപങ്ങളിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുന്നതിലും ക്ഷമിച്ചു (നസ്ബിറു അൻ മആസ്വില്ലാഹ്)." അപ്പോൾ അവരോട് പറയപ്പെടും: "സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചുകൊള്ളുക." പിന്നീട് ഒരു വിളംബരക്കാരൻ വിളിച്ചുപറയും: "അല്ലാഹുവിനുവേണ്ടി പരസ്പരം സ്നേഹിച്ചവർ (അൽ-മുതഹാബ്ബൂന ഫില്ലാഹ്) എവിടെ?" അപ്പോൾ ചില ആളുകൾ സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്ക് അതിവേഗം നടന്നുനീങ്ങും. മലക്കുകൾ അവരെ കണ്ടുമുട്ടി ചോദിക്കും: "ആരാണ് നിങ്ങൾ?" അവർ പറയും: "ഞങ്ങൾ അല്ലാഹുവിനുവേണ്ടി പരസ്പരം സ്നേഹിച്ചവരാണ് (അൽ-മുതഹാബ്ബൂന

ഫില്ലാഹ്)." മലക്കുകൾ ചോദിക്കും: "എന്തിലായിരുന്നു അല്ലാഹുവിനുവേണ്ടിയുള്ള നിങ്ങളുടെ സ്നേഹം (തഹാബ്ബുകും ഫില്ലാഹ്)?" അവർ പറയും: "ഞങ്ങൾ അല്ലാഹുവിനുവേണ്ടി പരസ്പരം സ്നേഹിച്ചു (നതഹാബ്ബു ഫില്ലാഹ്)." 'നസ്ഹത്തുൽ ഖുലൂബ്' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഇപ്രകാരം രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. "നിങ്ങൾ പറയരുത്" (വലാ തഖൂലൂ) എന്ന ഈ വചനം ബദർ രക്തസാക്ഷികളെ (ശുഹദാഉ് ബദർ)ക്കുറിച്ചാണ് അവതരിച്ചത്. അവർ പതിനാല് പേരായിരുന്നു; ആറ് മുഹാജിറുകളും എട്ട് അൻസാറുകളും. അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ (ഫീ സബീലില്ലാഹ്) കൊല്ലപ്പെട്ടുന്നവരെക്കുറിച്ച് ആളുകൾ പറയാറുണ്ടായിരുന്നു: "അയാൾ മരിച്ചു, ദുനിയാവിന്റെ സുഖങ്ങളും ആസ്വാദനങ്ങളും അയാൾക്ക് നഷ്ടപ്പെട്ടു." അപ്പോഴാണ് അല്ലാഹു തആലാ ഈ വചനം അവതരിപ്പിച്ചത്: "അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ കൊല്ലപ്പെട്ടുന്നവരെ നിങ്ങൾ മരിച്ചവരെന്ന് പറയരുത്" (വലാ തഖൂലൂ ലിമൻ യുഖ്തലു ഫീ സബീലില്ലാഹ് അംവാതുൻ). ഇവിടെ 'കൊല്ലപ്പെടുക' (അൽ-ഖത്ൽ) എന്നത് ജന്തുപരമായ ഘടനയുടെ (അൽ-ബിൻയതുൽ ഹയവാനിയ്യ) തകർച്ചയാണ്. 'അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ' (ഫീ സബീലില്ലാഹ്) എന്നത് ജിഹാദിനെ (ജിഹാദ്) സൂചിപ്പിക്കുന്നു, കാരണം അത് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രതിഫലത്തിലേക്കും (സവാബില്ലാഹ്) കാരുണ്യത്തിലേക്കുമുള്ള (റഹ്മത്തുഹു) വഴിയാണ്. "മരിച്ചവർ" (അംവാതുൻ) എന്നതിനർത്ഥം അവർ മരിച്ചവരല്ല എന്നാണ്. "അല്ല, അവർ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവരാണ്" (ബൽ അഹ്‌യാഉൻ) എന്നതിനർത്ഥം, വിധിയിൽ (ഫിൽ ഹുക്മ്) ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവരെപ്പോലെയാണ് അവർ. അവരുടെ കർമ്മങ്ങളുടെ പ്രതിഫലം (സവാബു അഅ്മാലിഹിം) നിലച്ചുപോകുന്നില്ല, കാരണം അവർ അല്ലാഹുവിന്റെ ദീനിനെ (ദീനുല്ലാഹ്) സഹായിക്കാൻ വേണ്ടിയാണ് കൊല്ലപ്പെട്ടത്. ഈ ലോകത്ത് ദീൻ നിലനിൽക്കുകയും ആരെങ്കിലും അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ പോരാടുകയും ചെയ്യുന്നിടത്തോളം കാലം അവർക്ക് അതിന്റെ പ്രതിഫലം ലഭിക്കും, കാരണം അവർ ഈ ചര്യ (സുന്നത്ത്) സ്ഥാപിച്ചവരാണ്. "എന്നാൽ നിങ്ങൾക്കത് മനസ്സിലാകുന്നില്ല" (വലാ തശ്ഉറൂന) – അവരുടെ ജീവിതത്തിലെ അവസ്ഥ (കൈഫ ഹാലുഹും ഫീ ഹയാതിഹിം) എങ്ങനെയാണെന്ന്. ഭൗതിക ജീവിതത്തിലെ (അൽ-ഹയാതുൽ ജിസ്മാനിയ്യ) ബാഹ്യമായ ഇന്ദ്രിയങ്ങളാൽ (അൽ-മശാഇറുദ്ദാഹിറ) അനുഭവിക്കാൻ കഴിയുന്ന ഒന്നല്ല അതെന്നും, മറിച്ച് അത് ആത്മീയമായ (റൂഹാനീ) ഒരു കാര്യമാണെന്നും, ബുദ്ധികൊണ്ടല്ല (ബിൽ അഖ്ൽ) പ്രത്യുത ദിവ്യബോധനം (വഹ്‌യ്) കൊണ്ടാണ് അത് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയുന്നതെന്നും ഇതിൽ ഒരു സൂചനയുണ്ട്. ഈ ആയത്തിൽ ആത്മാക്കൾ (അർവാഹ്) സ്വയം നിലനിൽക്കുന്ന സത്തകളാണെന്നും (ജവാഹിറുൻ ഖാഇമത്തുൻ ബിഅൻഫുസിഹാ), ശരീരത്തിൽ നിന്ന് (അൽ-ബദൻ) അനുഭവപ്പെടുന്നതിൽ നിന്ന് വ്യത്യസ്തമാണെന്നും, മരണശേഷം (ബഅ്ദൽ മൗത്ത്) അവയ്ക്ക് തിരിച്ചറിവ് (ഇദ്റാക്ക്) നിലനിൽക്കുമെന്നും ഉള്ളതിന് തെളിവുണ്ട്.

ഭൂരിപക്ഷം പണ്ഡിതന്മാരും (അൽ-ജുംഹൂർ) ഈ അഭിപ്രായക്കാരാണ്. നിങ്ങൾ ചോദിച്ചേക്കാം: "ആസ്വാദനവും വേദനയും (അൽ-ലദ്ദത്തി വൽ അലം) തിരിച്ചറിയുന്ന ആത്മീയ ജീവിതം (അൽ-ഹയാതുർറൂഹാനിയ്യ) എല്ലാവർക്കും പൊതുവായതാണെങ്കിൽ, രക്തസാക്ഷികളെ (ശുഹദാഅ്) മാത്രം അതിൽ പ്രത്യേകമാക്കുന്നത് എന്തുകൊണ്ടാണ്?" ഞാൻ പറയും: "അവർക്ക് അല്ലാഹു തആലായോടുള്ള സാമീപ്യവും (അൽ-ഖുർബു മിനല്ലാഹി തആലാ) വർദ്ധിച്ച സന്തോഷവും (മസീദുൽ ബഹ്ജ) ആദരവും (അൽ-കറാമ) ഉള്ളതുകൊണ്ടാണ്. അവരുടെ പദവിയിൽ (മൻസിലത്തുഹും) എത്താത്തവരുടെ ജീവിതം പരിഗണിക്കപ്പെടുന്നില്ല, അതിനാൽ അവർ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവരല്ല എന്നപോലെയാണ്." നരകവാസികളെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹു തആലാ പറയുന്നു: "അവർ അവിടെ മരിക്കുകയുമില്ല, ജീവിക്കുകയുമില്ല" (ലാ യമൂത്തു ഫീഹാ വലാ യഹ്‌യാ). മനുഷ്യന്റെ ആത്മാവ് (നഫ്സ്) അഥവാ അവന്റെ സത്ത (ദാത്ത്), അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകളാലും (അവാമിറല്ലാഹ്) നിരോധനങ്ങളാലും (നവാഹീഹി) അഭിസംബോധനം ചെയ്യപ്പെടുന്നവനും ബാധ്യതപ്പെട്ടവനും (മുകല്ലഫ്) ആണ്. അത് സൂക്ഷ്മമായ ഒരു ശരീരമാണ് (ജിസ്മാനീ ലതീഫ്), കൽക്കരിയിൽ തീയും (സരിയാനുൻ നാരി ഫിൽ ഫഹ്മ്) റോസാപ്പൂവിൽ പനിനീരും (മാഉൽ വർദി ഫിൽ വർദ്) വ്യാപിക്കുന്നതുപോലെ ഈ ഭൗതിക ശരീരത്തിൽ (അൽ-ബദനുൽ മഹ്സൂസ്) വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നു. "ഞാൻ" (അനാ) എന്ന് ഓരോരുത്തരും പറയുന്നത് ഇതിനെക്കുറിച്ചാണ്. യഥാർത്ഥത്തിൽ മനുഷ്യൻ (അൽ-ഇൻസാൻ) ഇതാണ്. അവൻ തന്നെയാണ് വലിയ്യും (അൽ-വലിയ്യ്), നബിയും (അന്നബിയ്യ്), അവന്റെ കർമ്മങ്ങൾക്ക് പ്രതിഫലം ലഭിക്കുന്നവനും (അൽ-മുസാബ്) ശിക്ഷിക്കപ്പെടുന്നവനും (അൽ-മുആഖബ്). മലക്കുകൾ ആദമിന് സുജൂദ് ചെയ്തപ്പോൾ അവൻ ആദമിന്റെ മുതുകിലായിരുന്നു (സുൽബി ആദം). "ഞാൻ നിങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവല്ലേ?" (അലസ്തു ബിറബ്ബികും) എന്ന് അല്ലാഹു ചോദിച്ചപ്പോൾ "അതെ" (ബലാ) എന്ന് പറഞ്ഞതും അവനാണ്. ഉറക്കത്തിൽ മരണം വരിക്കുന്നതും (യതവഫ്ഫാ ഫിൽ മനാമ്), പുറത്തുപോകുന്നതും, സഞ്ചരിക്കുന്നതും, സ്വപ്നങ്ങൾ കാണുന്നതും, കണ്ടതിൽ സന്തോഷിക്കുകയോ ദുഃഖിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നതും അവനാണ്. അല്ലാഹു അതിനെ പിടിച്ചുനിർത്തുകയും ശരീരത്തിലേക്ക് തിരിച്ചയക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്താൽ, ആത്മാവും (റൂഹ്) ശരീരവും (അൽ-ജസദുൽ കസീഫ്) അതിനെ പിന്തുടരും. 'റൂഹുസ്സുൽത്വാനീ' (ആത്മീയ ചൈതന്യം) നിലകൊള്ളുന്ന സ്ഥാനം പൈൻ കോൺ ആകൃതിയിലുള്ള ഹൃദയമാണ് (അൽ-ഖൽബുസ്സ്വനൗബരീ). 'റൂഹുൽ ഹയവാനീ' (ജന്തുപരമായ ചൈതന്യം) നിലകൊള്ളുന്ന സ്ഥാനം തലച്ചോറാണ് (അദ്ദിമാഗ്). ഇതിനെ ഹൃദയം (അൽ-ഖൽബ്), ബുദ്ധി (അൽ-അഖ്ൽ), ആത്മാവ് (അന്നഫ്സ്) എന്നും പറയാറുണ്ട്. ഇത് ശരീരത്തിലെ എല്ലാ അവയവങ്ങളിലും വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നു, എന്നാൽ അതിന്റെ അധികാരം തലച്ചോറിൽ ശക്തമാണ്, അതിനാൽ അത്

അതിന്റെ ഏറ്റവും ശക്തമായ പ്രകടന കേന്ദ്രമാണ്. 'റൂഹുൽ ഹയവാനി' എന്നത് 'റൂഹുസ്സുൽത്വാനി' ഈ ശരീരവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതിന് ശേഷമാണ് ഉണ്ടാകുന്നത്. അതിനാൽ, അത് 'റൂഹുസ്സുൽത്വാനി'യുടെ പ്രകാശത്തിന്റെ പ്രതിഫലനമാണ്, പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ഉറവിടമാകാൻ വേണ്ടിയാണത്. കാരണം, ജീവൻ (അൽ-ഹയാത്ത്) എന്നത് ജീവിയിൽ മറഞ്ഞിരിക്കുന്നതും നിഗൂഢവുമായ ഒരു കാര്യമാണ്. ഇന്ദ്രിയാനുഭവം (അൽ-ഹസ്സ്), ചലനം (അൽ-ഹറക്ക), അറിവ് (അൽ-ഇൽമ്), ഇച്ഛാശക്തി (അൽ-ഇറാദ) തുടങ്ങിയ അതിന്റെ അടയാളങ്ങളിലൂടെയല്ലാതെ അത് അറിയാൻ കഴിയില്ല. ഇതെല്ലാം 'റൂഹുൽ ഹയവാനി'യെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ ബാഷ്പം (അൽ-ബുഖാർ) അവ തമ്മിൽ ബന്ധം സ്ഥാപിക്കാൻ ഉതകുന്ന രൂപത്തിൽ നിലനിൽക്കുന്നിടത്തോളം കാലം ജീവൻ നിലനിൽക്കുന്നു. അത് ഇല്ലാതാവുകയും അതിനുള്ള യോഗ്യതയിൽ നിന്ന് പുറത്തുപോവുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ ജീവൻ ഇല്ലാതാവുകയും ആത്മാവ് ശരീരത്തിൽ നിന്ന് നിർബന്ധിതമായി പുറത്തുപോവുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇതാണ് യഥാർത്ഥ മരണം (അൽ-മൗത്തുൽ ഹഖീഖീ). ആത്മാവ് ശരീരത്തിൽ നിന്ന് നിർബന്ധിതമായി പുറത്തുപോകുന്നതുപോലെ, ചിലപ്പോൾ അത് സ്വമേധയാ പുറത്തുപോകുകയും ഇഷ്ടമുള്ളപ്പോൾ തിരിച്ചുവരികയും ചെയ്യാം. ഇതിനെയാണ് സൂഫികൾ 'ഇൻസിലാഖ്' (انسلاخ - വേർപെടൽ) എന്ന് വിളിക്കുന്നത്. ഇതിൽ നിന്ന് അഹ്ലുസ്സുന്നത്തി വൽ ജമാഅത്തിന്റെ (അഹ്ലുസ്സുന്നത്തി വൽ ജമാഅത്ത്) മതം, ആത്മാവ് (റൂഹ്) ഈ ഭൗതിക ശരീരത്തിൽ നിന്ന് വ്യത്യസ്തമായ ഒരു സൂക്ഷ്മ ശരീരമാണെന്ന് (ജിസ്മുൻ ലത്വീഫ് മുഗായിറുൻ ലിഹാദൽ ഹൈക്കലിൽ മഹ്സൂസ്) നിങ്ങൾക്ക് മനസ്സിലായി. നിങ്ങളുടെ അവസ്ഥയും വെളിപ്പെട്ടു.

ആത്മാവ്, ബർസഖിന്റെ (البرزخ) രഹസ്യങ്ങൾ, ഖബറിന്റെ അവസ്ഥകൾ, അതിലെ ശാരീരികമായ വേദനകളും ആസ്വാദനങ്ങളും എന്നിവയെക്കുറിച്ച് മനസ്സിലാക്കുകയും, ഖബർ സ്വർഗ്ഗത്തോപ്പുകളിൽ ഒരു പൂന്തോപ്പായിരിക്കുന്നതിന്റെയോ നരകക്കുഴികളിൽ ഒരു കുഴിയായിരിക്കുന്നതിന്റെയോ കാരണം നിങ്ങൾക്ക് വ്യക്തമാവുകയും ചെയ്യും. രക്തസാക്ഷികൾ (الشهداء) ബർസഖിയായ ജീവിതം (الحياة البرزخية) കൊണ്ട് ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവരും സുഖം അനുഭവിക്കുന്നവരുമാണ്. കാരണം, അവർ മലക്കുകളെപ്പോലെ സൂക്ഷ്മ ശരീരമുള്ളവരാണ് (أجسام لطيفة), അവർ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവരായി നിലനിൽക്കുന്നു. മൗലൽ ഫനാരി റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ സൂറത്തുൽ ഫാതിഹയുടെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ പറയുന്നു: "സിദ്ദീഖീങ്ങളും (الصديقون), ശുഹദാക്കളും (الشهداء), സ്വാലിഹീങ്ങളും (الصالحون) ബർസഖിൽ അനുഭവിക്കുന്ന എല്ലാ അനുഗ്രഹങ്ങളും ഭാവനാത്മകമാണ് (خيالي). അതുപോലെ, നരകാവകാശികൾ (الجهنميون) അനുഭവിക്കുന്ന എല്ലാ ശിക്ഷകളും ഭാവനാത്മകമാണ്. ഇതിന്റെ യാഥാർത്ഥ്യം എന്തെന്നാൽ, കാഹളത്തിൽ ഊതപ്പെടുകയും സൃഷ്ടികൾ ഉയിർത്തെഴുന്നേൽക്കുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ, അവരിൽ

ഓരോരുത്തരും ബർസഖിലെ തങ്ങളുടെ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് മറന്നുപോകും. ഉണർന്നെഴുന്നേറ്റയാൾ ഒരു സ്വപ്നത്തെക്കുറിച്ച് സങ്കൽപ്പിക്കുന്നതുപോലെ, താൻ അതിലായിരുന്നത് ഒരു സ്വപ്നമായിരുന്നുവെന്ന് അവർക്ക് തോന്നും. മരിക്കുകയും ബർസഖിലേക്ക് മാറുകയും ചെയ്തപ്പോൾ, അവിടെ ഉണർന്നിരിക്കുന്നവനെപ്പോലെയായിരുന്നു അയാൾ. ദുനിയാവിലെ ജീവിതം അയാൾക്ക് ഒരു സ്വപ്നം പോലെയായിരുന്നു. പരലോകത്ത്, ദുനിയാവിന്റെയും ബർസഖിന്റെയും കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ച് അയാൾ വിശ്വസിക്കുന്നത് അത് സ്വപ്നത്തിനുള്ളിലെ സ്വപ്നമാണെന്നാണ്. യഥാർത്ഥ ഉണർവ്വ് (اليقظة الصحيحة) എന്നത് പരലോകത്ത് താൻ ആയിരിക്കുന്ന അവസ്ഥയാണ്, അവിടെ ഉറക്കമില്ല, അതിനുശേഷം ഉറക്കവുമില്ല." അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാക്കുകൾ ഇവിടെ അവസാനിക്കുന്നു. "അസ്ഇലത്തുൽ ഹികം" (اسـئلة الحكــم) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറയുന്നു: "ബർസഖിലെയും പരലോകത്തിലെയും കാര്യങ്ങൾ ദുനിയാവിൽ പരിചിതമല്ലാത്ത രീതിയിലാണ്. മരണശേഷം ആത്മാക്കൾക്ക് (الأرواح) ഭൗതികമായ ശാരീരിക അനുഗ്രഹങ്ങളോ ശിക്ഷകളോ ഇല്ല. എന്നാൽ അത് ആത്മീയമായ (معنــوي) അനുഗ്രഹമോ ശിക്ഷയോ ആണ്, അവരുടെ ശരീരങ്ങൾ ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ്പിക്കപ്പെടുകയും അവയിലേക്ക് തിരികെ നൽകപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നത് വരെ. അപ്പോൾ അവർക്ക് ഭൗതികമായും ആത്മീയമായും അനുഗ്രഹം ലഭിക്കും." ബിഷ്രുൽ ഹാഫി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹുവിനെ (بشر الحافى قدس سره) സ്വപ്നത്തിൽ കണ്ടപ്പോൾ, അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തോട് എന്തു ചെയ്തു എന്ന് ചോദിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ, അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: "അല്ലാഹു എനിക്ക് പൊറുത്തുതരികയും സ്വർഗ്ഗത്തിന്റെ പകുതി എനിക്ക് അനുവദിച്ചുതരികയും ചെയ്തു." അതായത്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആത്മാവ് (روحــه) അതിന്റെ സ്ഥാനത്തിന് അനുയോജ്യമായ രീതിയിൽ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ സുഖം അനുഭവിക്കുന്നു. മറ്റേ പകുതിയാകട്ടെ, അദ്ദേഹം ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ്പിക്കപ്പെടുമ്പോൾ തന്റെ ശരീരം (بدنه) കൊണ്ട് പ്രവേശിക്കുന്ന സ്വർഗ്ഗമാണ്. അങ്ങനെ മറ്റേ പകുതിയിലൂടെ അനുഗ്രഹം പൂർണ്ണമാകും. മരണശേഷം മയ്യിത്ത് (الميــت) ബർസഖിൽ കാണുന്ന ഭക്ഷണം, ഉറങ്ങുന്നയാൾ സ്വപ്നത്തിൽ കാണുന്ന ഭക്ഷണം പോലെയാണ്. അതിലെ അനുഗ്രഹം, സ്വപ്നത്തിലെ അനുഗ്രഹം പോലെതന്നെയാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറഞ്ഞതുപോലെ: "ഞാൻ എന്റെ റബ്ബിന്റെ അടുത്ത് രാത്രി കഴിച്ചുകൂട്ടുന്നു, അവൻ എന്നെ ഭക്ഷിപ്പിക്കുകയും കുടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു (انى أبيــت عنــد ربى يطعمــنى ويسقينى)." അതുപോലെയാണ് ഓരോ വ്യക്തിയും. എന്നാൽ ഈ അവസ്ഥയിൽ റസൂൽ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയും അല്ലാത്തവരും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം എന്തെന്നാൽ, നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ ശരീരം വിശന്നുകൊണ്ട് രാത്രി കഴിച്ചുകൂട്ടുകയും വയറുനിറഞ്ഞവനായി ഉണരുകയും ചെയ്യുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമ അല്ലാത്തവർ സ്വപ്നത്തിൽ ഭക്ഷണം കഴിക്കുകയും

വിശന്നവനായി ഉണരുകയും ചെയ്യുന്നു. ഒരു വലിയ്യ് (الولي) – പ്രവാചക പാരമ്പര്യം (الـوارث) ലഭിച്ചയാൾ – ഇത് കാണുകയും വയറുനിറഞ്ഞതിന്റെയോ ദാഹം തീർന്നതിന്റെയോ അടയാളം കണ്ടെത്തുകയും ചെയ്താൽ, അത് പ്രവാചകത്വത്തിന്റെ (النبـوة) ഭാഗങ്ങളിൽ പെട്ടതാണ്, അത് പാരമ്പര്യമായി ലഭിച്ചതാണ്. കാരണം, സ്വപ്നം (الرؤيا) പ്രവാചകത്വത്തിന്റെ നാൽപ്പത്തിയാറ് ഭാഗങ്ങളിൽ ഒരു ഭാഗമാണ്. ധാരാളം ഔലിയാക്കൾ (الأولياء) ഇത് കണ്ടിട്ടുണ്ട്, അവർ ഉണരുമ്പോൾ അവർ കഴിച്ച ഭക്ഷണത്തിന്റെ സുഗന്ധം അവരിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു, അവർക്ക് വയറുനിറഞ്ഞിരുന്നു. ഇത് പ്രവാചക പാരമ്പര്യമാണ് (وراثة نبوة). അതിനാൽ, നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറഞ്ഞത്: "ഞാൻ നിങ്ങളെപ്പോലെയല്ല (انی لسـت کهـیئتکم)" എന്നത് പൊതുവായ കാര്യത്തെക്കുറിച്ചാണ്, എല്ലാ കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചുമല്ല. രക്തസാക്ഷികളുടെ (الشـهداء) ബർസഖിലെ അനുഗ്രഹം, സ്വപ്നത്തിൽ പ്രവാചക പാരമ്പര്യം ലഭിച്ച വലിയ്യ് (الولي الوارث) അനുഭവിക്കുന്ന അനുഗ്രഹത്തിന്റെ സ്ഥാനത്താണ്. അതിനാൽ ഈ സ്ഥാനത്തെക്കുറിച്ച് നിങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കുക. ഇവിടെ ചർച്ച ചെയ്യുന്ന ശരീരം സൂക്ഷ്മ ശരീരമാണ് (الجسـم اللطيف). അത് ബർസഖിൽ അതിന്റെ സ്ഥാനത്തിന് അനുയോജ്യമായ രീതിയിൽ അനുഗ്രഹം അനുഭവിക്കുന്നു. അതിനെ ഭാവനാത്മകം (الخيـــالي) എന്നോ ആത്മീയമായത് (المعنـوي) എന്നോ ശാരീരികമായത് (الجسـماني) എന്നോ വിശേഷിപ്പിച്ചാലും ശരി, അതായത് സൂക്ഷ്മ ശരീരവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടത്, സ്ഥൂല ശരീരവുമായി (الكثيف) ബന്ധപ്പെട്ടതല്ല. കാരണം, സ്ഥൂല ശരീരവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ശാരീരിക ആസ്വാദനം ദുനിയാവിൽ മാത്രമുള്ളതാണ്. ചോദിക്കപ്പെട്ടു: "അല്ലാഹുവിന്റെ റസൂലേ, രക്തസാക്ഷികളോടൊപ്പം (الشـهداء) മറ്റാരെയെങ്കിലും ഒരുമിച്ചുകൂട്ടുമോ?" അവിടുന്ന് പറഞ്ഞു: "അതെ, രാവും പകലും ഇരുപത് തവണ മരണത്തെ ഓർക്കുന്നവരെ (من يذكر الموت في اليوم والليلة عشرين مرة)." "അത്തഅ്‌വീലാത്തുൻ നജ്മിയ്യ" (التـأويلات النجمية) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ സൂചന നൽകുന്നു: "അല്ലാഹുവിന്റെ ജലാലിന്റെ വാൾ കൊണ്ട്, അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ, അല്ലാഹുവിൽ ലയിച്ച് (الفناء في الله) മഹത്തായ ജിഹാദിൽ (الجهاد الأكبر) കൊല്ലപ്പെട്ടവരെ നിങ്ങൾ മരിച്ചവരായി കരുതരുത്. അവരുടെ ഭൗതികമായ അവസ്ഥകൾ ഇല്ലാതായാലും, അവർ തങ്ങളുടെ സ്രഷ്ടാവിനെ സാക്ഷ്യം വഹിച്ചുകൊണ്ട് ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവരാണ്. ആരുടെ ലയം (فناء) അല്ലാഹുവിലാണോ, അവന്റെ നിലനിൽപ്പ് (بقاء) അല്ലാഹുവിനെക്കൊണ്ടായിരിക്കും. ചിലപ്പോൾ അല്ലാഹു അവരെ തന്റെ ജലാലിയായ (الجـلال) വിശേഷണങ്ങളുടെ പ്രകടനങ്ങളാൽ ഇല്ലാതാക്കുന്നു, ചിലപ്പോൾ തന്റെ ജമാലിയായ (الجمـال) സൗന്ദര്യത്തിന്റെ സൗമ്യമായ കാറ്റുകളാൽ അവരെ ജീവിപ്പിക്കുന്നു. അവർ സൗന്ദര്യത്തിന്റെ പൂന്തോപ്പുകളിൽ വിഹരിക്കുന്നു, എന്നാൽ അവരുടെ അവസ്ഥകളെക്കുറിച്ച് നിങ്ങൾക്ക് ബോധമില്ല, അവയെക്കുറിച്ച് നിങ്ങൾക്ക് അറിയാനും കഴിയില്ല." ഇമാം

ഖുശൈരി റഹിമഹുള്ളാഹ് (القشـيري) പറഞ്ഞു: "അല്ലാഹുവിൽ അവരുടെ ശരീരങ്ങൾ (أشـباحهم) ഇല്ലാതായെങ്കിലും, അല്ലാഹുവിനെക്കൊണ്ട് അവരുടെ ആത്മാക്കൾ (أرواحهم) നിലനിൽക്കുന്നു." ഇമാം ജുനൈദ് റഹിമഹുള്ളാഹ് (الجنيد) പറഞ്ഞു: "ആരുടെ ജീവിതം അവന്റെ സ്വന്തം നഫ്സിനെക്കൊണ്ടാണോ, അവന്റെ മരണം അവന്റെ റൂഹ് (روح) ഇല്ലാതാകുന്നതിലൂടെയായിരിക്കും. ആരുടെ ജീവിതം അവന്റെ റബ്ബിനെക്കൊണ്ടാണോ, അവൻ പ്രകൃതിപരമായ ജീവിതത്തിൽ നിന്ന് യഥാർത്ഥ ജീവിതത്തിലേക്ക് (الحيـاة الحقيقيـة) മാറുന്നു, അതാണ് അടിസ്ഥാനപരമായ ജീവിതം (حياة الأصل)." മസ്നവിയിൽ (المثنوى) പറയുന്നു: "ആ വൈദ്യൻ മോശം പല്ല് പറിച്ചെടുക്കുന്നു... പ്രിയപ്പെട്ടവൻ വേദനയിൽ നിന്നും രോഗത്തിൽ നിന്നും മോചിതനാകാൻ വേണ്ടി."

[سورة البقرة (2) : الآيات 155 إلى 156]

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു*:* '*തീർച്ചയായും നാം നിങ്ങളെ ഭയം കൊണ്ടും വിശപ്പ് കൊണ്ടും ധനനഷ്ടം കൊണ്ടും ജീവനാശനം കൊണ്ടും വിളവെട്ടപ്പിലെ കുറവുകൊണ്ടും പരീക്ഷിക്കുന്നതാണ്*.*'* ഈ പരീക്ഷണങ്ങൾ *(ابتلاء)* വിശ്വാസിയുടെ ആത്മീയ പദവി ഉയർത്താനുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങളാണ്*.* ക്ഷമ കൈക്കൊള്ളുന്നവർക്ക് *(الصابرون)* സന്തോഷവാർത്ത അറിയിക്കുക*.* അവർക്ക് എന്തെങ്കിലും വിപത്ത് ബാധിച്ചാൽ അവർ പറയും*:* '*തീർച്ചയായും നാം അല്ലാഹുവിന്റേതാണ്*, *അവനിലേക്കാണ് നാം മടങ്ങുന്നത്*' *(إنا لله وإنا إليه راجعون).* ഈ വചനം ആത്മസമർപ്പണത്തിന്റെ *(تسليم)* ഉന്നതതലമാണ്*.* തങ്ങളുടെ ഉടമസ്ഥനായ അല്ലാഹുവിലേക്ക് മടങ്ങുക എന്നത് ഒരു വിശ്വാസിയെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഏറ്റവും വലിയ ആശ്വാസമാണ്*.* ഈ തിരിച്ചറിവ് ഹൃദയത്തിൽ അല്ലാഹുവിനോടുള്ള പ്രണയവും *(محبة)* അചഞ്ചലമായ വിശ്വാസവും *(يقين)* വളർത്തുന്നു*.*

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിലെ ഈ ഭാഗം പരീക്ഷണങ്ങളുടെയും ക്ഷമയുടെയും ആത്മീയ രഹസ്യങ്ങളെ അനാവരണം ചെയ്യുന്നു. 'അവരുടെ വർദ്ധനവ് അവരുടെ കുറവിലാണ്' എന്ന തത്വം ശഹീദുകളുടെ ജീവിതത്തിൽ പ്രകടമാണ്; അവർ ഭൗതികമായി ഇല്ലാതാകുമ്പോൾ ആത്മീയമായി അനന്തമായ ജീവിതത്തിലേക്ക് പ്രവേശിക്കുന്നു. 'തീർച്ചയായും നാം നിങ്ങളെ പരീക്ഷിക്കുക തന്നെ ചെയ്യും' (وَلَنَبْلُـوَنَّكُمْ) എന്ന ഖുർആനിക വചനം, ഒരു സ്വർണ്ണപ്പണിക്കാരൻ സ്വർണ്ണത്തിന്റെ പരിശുദ്ധി ഉരകല്ലിൽ (محـــك) ഉരച്ചു നോക്കുന്നതുപോലെ, വിശ്വാസിയുടെ ഉള്ളിലെ സത്യസന്ധതയെ വെളിപ്പെടുത്താനുള്ള ദൈവീകമായ ഒരു അളവുകോലാണ്. ഭയം, വിശപ്പ്, സമ്പത്തിലെ കുറവ്, ജീവഹാനി, ഫലങ്ങളുടെ നാശം എന്നിവയിലൂടെയുള്ള

പരീക്ഷണങ്ങൾ വിശ്വാസിയെ പക്വതയിലേക്ക് നയിക്കുന്നു. ഇമാം ശാഫിഇ (റഹിമഹുള്ളാഹ്) ഇതിനെ ആത്മീയമായി വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നത് ഇങ്ങനെയാണ്: ഭയം എന്നത് ദൈവഭയം (تقـوى) ആണ്, വിശപ്പ് എന്നത് റമദാനിലെ നോമ്പാണ്, സമ്പത്തിലെ കുറവ് എന്നത് സകാത്തും ദാനധർമ്മങ്ങളുമാണ്, ജീവഹാനി എന്നത് രോഗങ്ങളാണ്, ഫലങ്ങളുടെ നാശം എന്നത് മക്കളുടെ വിയോഗവുമാണ്. ആത്മജ്ഞാനികൾ (أهـل المعرفـة) പറയുന്നു: അദൃശ്യലോകത്തുനിന്നുള്ള ഈ പരീക്ഷണങ്ങൾക്ക് ഉത്തരം നൽകുന്നവർക്ക് ഉന്നതമായ പദവികളുണ്ട്. ആപത്തുകൾ സംഭവിക്കുമ്പോൾ 'തീർച്ചയായും നാം അല്ലാഹുവിന്റേതാണ്' (إِنَّـا لِلَّـهِ) എന്ന് പറയുന്നതിലൂടെ, താനും തന്റെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ളതെല്ലാം അല്ലാഹുവിന്റേതാണെന്നും, അവൻ തിരികെ ചോദിക്കുമ്പോൾ അതിൽ പരിതപിക്കാൻ തനിക്ക് അവകാശമില്ലെന്നും വിശ്വാസി സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്നു. 'തീർച്ചയായും നാം അവനിലേക്ക് മടങ്ങുന്നവരാണ്' (وَإِنَّا إِلَيْـهِ راجِعُـونَ) എന്ന പ്രഖ്യാപനം, ഈ ലോകം നശ്വരമാണെന്നും യഥാർത്ഥ അധികാരം അല്ലാഹുവിനാണെന്നും ഉള്ള തിരിച്ചറിവാണ്. ഈ വചനം ഉരുവിടുന്നത് വിശ്വാസിക്ക് വലിയ ആശ്വാസവും പ്രതിഫലവും നൽകുന്നു.

[سورة البقرة (2) : آية 157]

അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്നുള്ള അനുഗ്രഹങ്ങളും *(صلوات)* കാരുണ്യവും *(رحمة)* ലഭിക്കുന്നത് ഇക്കൂട്ടർക്കാണ്*.* ഇവർ തന്നെയാണ് നേർമാർഗ്ഗത്തിലായവർ *(مهتدون).* ഈ വചനത്തിൽ*,* പരീക്ഷണങ്ങളെ ക്ഷമയോടെ നേരിടുന്നവർക്ക് അല്ലാഹു നൽകുന്ന മൂന്ന് വലിയ സമ്മാനങ്ങളെക്കുറിച്ച് സൂചിപ്പിക്കുന്നു*.* ഒന്നാമതായി*,* അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹം *(صلوات),* അതായത് അവന്റെ പ്രത്യേകമായ സാമീപ്യവും പ്രശംസയും*.* രണ്ടാമതായി*,* അവന്റെ കാരുണ്യം *(رحمة),* അത് പാപങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള സംരക്ഷണവും സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കുള്ള വഴിയുമാണ്*.* മൂന്നാമതായി*,* നേർമാർഗ്ഗം *(هداية),* അത് സത്യത്തിന്റെ പാതയിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കാനുള്ള ഭാഗ്യമാണ്*.* ഈ മൂന്ന് കാര്യങ്ങളും ലഭിച്ചവർക്ക് മറ്റെന്ത് നഷ്ടപ്പെട്ടാലും അത് വലിയൊരു നേട്ടമായി മാറുന്നു*.* പരീക്ഷണങ്ങൾ യഥാർത്ഥത്തിൽ ഒരു വിശ്വാസിക്ക് അല്ലാഹുവിങ്കലേക്കുള്ള ഉയർച്ചയുടെ പടവുകളാണ്*.*

ദുരന്തങ്ങൾ സംഭവിക്കുമ്പോൾ 'ഇന്നാലില്ലാഹി വഇന്നാ ഇലൈഹി റാജിഊൻ' എന്ന് പറയുന്നത് അനാവശ്യമായ വാക്കുകളിൽ നിന്ന് നാവുകളെ സംരക്ഷിക്കുന്നു. ഇത് ദുഃഖിതന്റെ ഹൃദയത്തിന് ആശ്വാസം നൽകുകയും സങ്കടം ലഘൂകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പിശാചിന്റെ ദുർബോധനങ്ങളിൽ നിന്ന് ഇത് സംരക്ഷണം നൽകുന്നു.

മറ്റുള്ളവർ ഇത് കേൾക്കുമ്പോൾ അവർക്കും അത് മാതൃകയാകുന്നു. നാവുകൊണ്ട് ഇത് പറയുമ്പോൾ, ഹൃദയം അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിയിലുള്ള തൃപ്തിയെയും (تسليم) അവന്റെ തീരുമാനത്തിലുള്ള വിശ്വാസത്തെയും ഓർമ്മിക്കുന്നു. ദുരന്തസമയത്ത് മനുഷ്യൻ അമ്പരന്നുപോകുന്നതിനാൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിയിൽ തൃപ്തിപ്പെടുക എന്ന ഈ പാഠം അവന് അത്യാവശ്യമാണ്. സഈദ് ബിൻ ജുബൈർ റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: ഈ സമുദായത്തിന് ലഭിച്ചതുപോലെയുള്ള ഒരു അനുഗ്രഹം മുൻ സമുദായങ്ങൾക്ക് ലഭിച്ചിട്ടില്ല, അതാണ് 'ഇസ്തിർജാഅ്' (الاسترجاع). യഅ്ഖൂബ് അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ മകൻ യൂസുഫ് അലൈഹിസ്സലാമിനെ നഷ്ടപ്പെട്ടപ്പോൾ പ്രകടിപ്പിച്ച സങ്കടം ഖുർആൻ വിവരിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും, യഥാർത്ഥ ക്ഷമ എന്നത് നാവുകൊണ്ട് പറയുന്നതിലല്ല, മറിച്ച് ഹൃദയം കൊണ്ട് അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിയിൽ പൂർണ്ണമായി കീഴടങ്ങുന്നതിലാണ് (انقياد). അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിയിൽ തൃപ്തിപ്പെടുക എന്നത് അവന്റെ നീതിയും യുക്തിയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ ഓർക്കുന്നവൻ, അവൻ എടുത്തതിനേക്കാൾ എത്രയോ മടങ്ങ് അനുഗ്രഹങ്ങൾ ബാക്കി വെച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് തിരിച്ചറിയുന്നു. 'അവരാണ് സന്മാർഗ്ഗം പ്രാപിച്ചവർ' (أولئك هم المهتدون) എന്ന വചനം, അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിയിൽ തൃപ്തിപ്പെട്ടവർക്ക് ലഭിക്കുന്ന ഉന്നത പദവിയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹം (رحمة) എന്നത് ഇഹലോകത്തും പരലോകത്തും ഗുണങ്ങൾ ലഭിക്കാനും ദോഷങ്ങൾ നീങ്ങാനും കാരണമാകുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ പരീക്ഷണം (بلاء) ഹൃദയത്തെ ശുദ്ധീകരിക്കാനുള്ള മാർഗ്ഗമാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'എന്നെപ്പോലെ പീഡിപ്പിക്കപ്പെട്ട മറ്റൊരു പ്രവാചകനും ഉണ്ടായിട്ടില്ല'. അതായത്, എന്നെപ്പോലെ ശുദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ട മറ്റൊരു പ്രവാചകനും ഉണ്ടായിട്ടില്ല. സ്നേഹികൾക്ക് പ്രിയതമന്റെ ഭാഗത്തുനിന്നുള്ള പ്രയാസങ്ങളും സന്തോഷങ്ങളും ഒരുപോലെയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിയിൽ തൃപ്തിപ്പെടുന്നവർക്ക് പരലോകത്ത് കണക്കില്ലാത്ത പ്രതിഫലം ലഭിക്കുമെന്ന് 'ശജറത്തുൽ ബൽവാ' (പരീക്ഷണങ്ങളുടെ വൃക്ഷം) എന്ന ഉദാഹരണത്തിലൂടെ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പഠിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

തീർച്ചയായും സഫായും മർവയും അല്ലാഹുവിന്റെ ചിഹ്നങ്ങളിൽ *(شعائر الله)* പെട്ടവയാണ്. അതിനാൽ ആരെങ്കിലും കഅ്ബാലയം ഹജ്ജോ ഉംറയോ നിർവഹിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, അവ രണ്ടിടത്തും പ്രദക്ഷിണം *(سعي)* ചെയ്യുന്നതിൽ യാതൊരു കുറ്റവുമില്ല. ആരെങ്കിലും സ്വമേധയാ നന്മ പ്രവർത്തിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, തീർച്ചയായും അല്ലാഹു നന്ദിയുള്ളവനും *(شاكر)* സർവ്വജ്ഞനുമാണ് *(عليم)*. റൂഹുൽ ബയാൻ എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് ഉണർത്തുന്നത്, സഫാ എന്നത് പരിശുദ്ധിയുടെയും *(صفاء)* മർവ എന്നത് ആത്മീയമായ ധീരതയുടെയും *(مروءة)* പ്രതീകമാണെന്നാണ്. ഹജ്ജിന്റെയും ഉംറയുടെയും കർമ്മങ്ങളിൽ ഈ രണ്ട് കുന്നുകൾക്കിടയിൽ ഓടുന്നത്, അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി തേടിയുള്ള ആത്മീയമായ അലച്ചിലിനെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ഒരു വിശ്വാസി തന്റെ ഹൃദയത്തെ അല്ലാഹുവിലേക്ക് മാത്രം തിരിക്കുമ്പോൾ, അവന്റെ എല്ലാ പ്രവൃത്തികളും ആരാധനയായി മാറുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ ചിഹ്നങ്ങളെ ആദരിക്കുക എന്നത് ഹൃദയത്തിലെ ദൈവഭയത്തിന്റെ *(تقوى)* അടയാളമാണ്.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ വിവരിക്കുന്ന ഒരു മനോഹരമായ കഥയാണിത്: മനോഹരമായ ശബ്ദവും രൂപവുമുള്ള ഒരു പക്ഷിയെ ഒരാൾ ആയിരം ദിർഹം നൽകി വാങ്ങി. ഒരിക്കൽ മറ്റൊരു പക്ഷി വന്ന് അതിന്റെ കൂട്ടിനു മുകളിൽ ഇരുന്ന് ഉച്ചത്തിൽ കരഞ്ഞു, ഉടൻ തന്നെ ആ പക്ഷി നിശബ്ദമായി. ഉടമസ്ഥൻ സുലൈമാൻ നബി അലൈഹിസ്സലാമിനോട് പരാതിപ്പെട്ടു. നബി അലൈഹിസ്സലാം പക്ഷിയെ വിളിപ്പിച്ച് ചോദിച്ചു: 'നിന്നെ വിലകൊടുത്തു വാങ്ങിയ ഉടമസ്ഥനോട് നിനക്ക് കടപ്പാടില്ലേ? പിന്നെന്തിനാണ് നീ പാടാത്തത്?' പക്ഷി മറുപടി പറഞ്ഞു: 'അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രവാചകരെ, എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ നിന്ന് ആഗ്രഹം നീക്കാൻ അവരോട് പറയുക. കൂട്ടിനുള്ളിൽ ഇരിക്കുന്നിടത്തോളം കാലം ഞാൻ പാടില്ല. എന്റെ കരച്ചിൽ എന്റെ നാടിനോടും മക്കളോടുമുള്ള തീവ്രമായ വേദന (جزع) കൊണ്ടായിരുന്നു. ആ പക്ഷി എന്നോട് പറഞ്ഞത്, നിന്റെ ശബ്ദം കാരണമാണ് നീ തടവിലാക്കപ്പെട്ടത്, അതിനാൽ രക്ഷപ്പെടാൻ മൗനം പാലിക്കുക എന്നാണ്.' സുലൈമാൻ നബി അലൈഹിസ്സലാം ഉടമസ്ഥനോട് കാര്യം പറഞ്ഞു. ഉടമസ്ഥൻ പക്ഷിയെ സ്വതന്ത്രമാക്കി വിട്ടു. പക്ഷി പറന്നുപോകുമ്പോൾ പാടി: 'എന്നെ രൂപപ്പെടുത്തിയവനും ആകാശത്ത് പറക്കാൻ ശക്തി നൽകിയവനും കൂട്ടിനുള്ളിൽ ക്ഷമിക്കാൻ തൗഫീഖ് നൽകിയവനുമായ അല്ലാഹു പരിശുദ്ധനാണ്.' സുലൈമാൻ നബി അലൈഹിസ്സലാം പറഞ്ഞു: 'പക്ഷി വേദനയിൽ (جزع) ആയിരുന്നപ്പോൾ അതിന് മോചനം ലഭിച്ചില്ല, എന്നാൽ ക്ഷമിച്ചപ്പോൾ (صبر) അത് സ്വതന്ത്രമായി.'

യഥാർത്ഥത്തിൽ ഇത് നഫ്സിന്റെ ഗുണങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള വിട്ടുനിൽക്കലിനെ (فناء) സൂചിപ്പിക്കുന്നു. നിർബന്ധിതനാകുന്നതിന് മുൻപ് സ്വന്തം ഇച്ഛയാൽ മരിക്കാത്തവൻ യഥാർത്ഥ ജീവിതത്തിലേക്ക് എത്തിച്ചേരുകയില്ല. ശൈഖ് ഉസ്താദ ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'അസ്തിത്വം (انية) ഇല്ലാതാക്കി യഥാർത്ഥ അസ്തിത്വത്തിന്റെ കടലിൽ ലയിക്കാതെ ലക്ഷ്യം പൂർത്തിയാവില്ല.' അദ്ദേഹം 'വാദി അൽ-ഹൈറ' (അതിശയത്തിന്റെ താഴ്വര) എന്ന അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് വിശദീകരിക്കുന്നു, അവിടെ സാലിക് (സഞ്ചാരി) തന്റെ ലക്ഷ്യത്തെ അറിയുമെങ്കിലും അതിലേക്ക് എത്താൻ കഴിയാതെ അലയുന്നു. ആ താപത്തിൽ അവന്റെ അഹംഭാവം കരിഞ്ഞുപോകുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ 'അല്ലാഹുവേ, എന്റെ ഹൈറ (അതിശയം) വർദ്ധിപ്പിക്കേണമേ' എന്ന പ്രാർത്ഥന ഇതിലേക്കുള്ള സൂചനയാണ്. സഫാ, മർവ്വ എന്നീ മലകൾ അല്ലാഹുവിന്റെ അടയാളങ്ങളാണ് (شعائر الله). ആദം അലൈഹിസ്സലാം ഇരുന്നതുകൊണ്ടാണ് സഫാ എന്നും, ഹവ്വ അലൈഹിസ്സലാം ഇരുന്നതുകൊണ്ടാണ് മർവ്വ എന്നും പേര് വന്നത്. ഹാജറ ബീവി ഇസ്മാഈൽ അലൈഹിസ്സലാമിന് വെള്ളം തേടി ഈ മലകൾക്കിടയിൽ ഓടിയതിന്റെ സ്മരണ കൂടിയാണ് സഅ്യ്.

അല്ലാഹു ആ മാതാവിന്റെ പ്രാർത്ഥന സ്വീകരിക്കുകയും, അന്ത്യനാൾ വരെ എല്ലാ വിശ്വാസികൾക്കും അതൊരു ആരാധനയാക്കി മാറ്റുകയും ചെയ്തു. ഒരു റിപ്പോർട്ടിൽ കാണാം: 'സ്വഫയും മർവയും സ്വർഗ്ഗത്തിലെ രണ്ട് കവാടങ്ങളാണ്. പ്രാർത്ഥനകൾക്ക് ഉത്തരം ലഭിക്കുന്ന സ്ഥലങ്ങളാണവ. അവയ്ക്കിടയിൽ എഴുപതിനായിരം പ്രവാചകന്മാരുടെ ഖബറുകളുണ്ട്. അവയ്ക്കിടയിൽ സഅ്യ് (സഅ്യ് - سعى) ചെയ്യുന്നത് എഴുപത് അടിമകളെ മോചിപ്പിക്കുന്നതിന് തുല്യമാണ്.' 'ആരെങ്കിലും ഈ ഭവനം ഹജ്ജോ ഉംറയോ നിർവ്വഹിച്ചാൽ' - ഭാഷാപരമായി ഹജ്ജ് എന്നാൽ ഉദ്ദേശിക്കലും (ഖസ്ദ് - قصد), ഉംറ എന്നാൽ സന്ദർശനവുമാണ് (സിയാറ - زيارة). ശരീഅത്തിൽ ഇവ രണ്ടും ഉദ്ദേശ്യവും സന്ദർശനവും ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. 'അവന് യാതൊരു കുറ്റവുമില്ല' - അതായത് പാപമില്ല. 'അവയ്ക്കിടയിൽ ത്വവാഫ് ചെയ്യുന്നതിൽ' - അഥവാ അവയ്ക്കിടയിൽ ചുറ്റുന്നതിൽ. ജാഹിലിയ്യാ കാലത്തെ ചില അന്ധവിശ്വാസങ്ങൾ കാരണം ഇതിൽ പാപമുണ്ടെന്ന് അവർ ധരിച്ചിരുന്നു, ആ തെറ്റിദ്ധാരണ നീക്കാനാണ് അല്ലാഹു ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞത്. ഹനഫീ മദ്ഹബിൽ ഈ ത്വവാഫ് നിർബന്ധമാണെങ്കിലും, 'ഒരു കാര്യം ചെയ്യുന്നതിൽ പാപമില്ല' എന്ന് പറയുന്നത് നിർബന്ധമായ കാര്യങ്ങൾക്കും ബാധകമാണ്. 'ത്വവ്വഫ' എന്ന പദത്തിൽ 'തഫഉൽ' (تفعل) എന്ന രൂപം ഉപയോഗിച്ചത്, ത്വവാഫ് ചെയ്യുന്നവൻ അതിനായി പരിശ്രമിക്കുകയും തന്റെ കഴിവിന്റെ പരമാവധി സമർപ്പിക്കുകയും വേണമെന്ന സൂചന നൽകുന്നു. 'ആരെങ്കിലും സ്വയം നന്മ ചെയ്താൽ' - അഥവാ നിർബന്ധമല്ലാത്ത പുണ്യകർമ്മങ്ങൾ ആരെങ്കിലും സന്തോഷത്തോടെ ചെയ്താൽ, അല്ലാഹു അവന് നന്ദിയുള്ളവനാണ് (ശാകിർ -

شاكر). അല്ലാഹുവിന്റെ ഗുണവിശേഷണങ്ങളിൽ 'ശാകിർ' എന്നതിനർത്ഥം അടിമയുടെ കർമ്മത്തിന് പ്രതിഫലം നൽകുന്നവൻ എന്നാണ്. ഇബ്നു തംജീദ് തന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ പറയുന്നു: അല്ലാഹുവിന്റെ ഭാഗത്തുനിന്നുള്ള 'ശുക്ര്' എന്നാൽ അടിമയിൽ സംപ്രീതനാവുക എന്നാണ്. ആ സംതൃപ്തിയുടെ ഫലമാണ് പ്രതിഫലം നൽകൽ. അല്ലാഹു 'അലീം' (അലീം - عليم) ആണ്; അതായത്, നന്മ ചെയ്യുന്നവന്റെ കർമ്മത്തെയും അതിനു പിന്നിലെ അവന്റെ നിയ്യത്തിനെയും (നിയ്യത്ത് - نية) കുറിച്ച് അവൻ അറിയുന്നവനാണ്. ഈ സൂക്തം നിർബന്ധ കർമ്മങ്ങളെപ്പോലെ തന്നെ ഐച്ഛികമായ പുണ്യകർമ്മങ്ങൾക്കും (നവാഫിൽ - نوافل) വലിയ പ്രാധാന്യം നൽകുന്നു. നോമ്പ് മനസ്സിനെ നിയന്ത്രിക്കാനും, സകാത്ത് അതിനെ ശുദ്ധീകരിക്കാനും, നമസ്കാരം ആത്മീയമായ ഉന്നതിക്കും (മിഅ്റാജ് - معراج), ഹജ്ജ് അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള എത്തിച്ചേരലിനും കാരണമാകുന്നു. സൂഫിയാൻ അസ്സൗരി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: ഞാൻ ഒരു വർഷം ഹജ്ജ് ചെയ്തു. അറഫയിൽ നിന്ന് മടങ്ങുമ്പോൾ ഇനി ഹജ്ജ് ചെയ്യേണ്ടതില്ലെന്ന് ഞാൻ തീരുമാനിച്ചു. അപ്പോൾ വടിയും കുത്തി നിൽക്കുന്ന ഒരു വൃദ്ധനെ ഞാൻ കണ്ടു. അദ്ദേഹം എന്നെത്തന്നെ നോക്കി നിൽക്കുകയായിരുന്നു. ഞാൻ സലാം പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം മറുപടി നൽകി പറഞ്ഞു: 'സൂഫിയാനേ, നീ കരുതിയത് തിരുത്തുക.' ഞാൻ അത്ഭുതത്തോടെ ചോദിച്ചു: 'എന്റെ മനസ്സ് നിങ്ങൾക്ക് എങ്ങനെ അറിയാം?' അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'എന്റെ റബ്ബ് എനിക്ക് ബോധനം നൽകി. ഞാൻ മുപ്പത്തിയഞ്ച് തവണ ഹജ്ജ് ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. മുപ്പത്തിയഞ്ചാമത്തെ ഹജ്ജിന് അറഫയിൽ നിൽക്കുമ്പോൾ, അല്ലാഹു നമ്മുടെ ഹജ്ജ് സ്വീകരിക്കുമോ എന്ന് ചിന്തിച്ച് ഞാൻ സങ്കടപ്പെട്ടു. സൂര്യൻ അസ്തമിച്ചു, ആളുകൾ മടങ്ങിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. അന്ന് രാത്രി ഞാൻ സ്വപ്നത്തിൽ ഖിയാമത്ത് നാൾ കണ്ടു. അപ്പോൾ നരകം വിളിച്ചു പറയുന്നുണ്ടായിരുന്നു: 'അല്ലാഹുവേ, ഹജ്ജ് ചെയ്തവരെ എന്റെ ചൂടിൽ നിന്നും തണുപ്പിൽ നിന്നും സംരക്ഷിക്കേണമേ.' അപ്പോൾ അല്ലാഹു പറഞ്ഞു: 'നരകമേ, അവരെ വിട്ടേക്കൂ. അവർ മരുഭൂമിയിലെ ദാഹവും അറഫയിലെ ചൂടും അനുഭവിച്ചവരാണ്. അവർക്ക് എന്റെ ശഫാഅത്ത് (ശഫാഅത്ത് - شفاعة) ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു.' ഞാൻ ഉണർന്ന് നമസ്കരിച്ചു. വീണ്ടും ഉറങ്ങിയപ്പോൾ ഇതേ സ്വപ്നം കണ്ടു. അപ്പോൾ ഒരു ശബ്ദം കേട്ടു: 'നിന്റെ കൈ നീട്ടുക.' ഞാൻ കൈ നീട്ടിയപ്പോൾ അതിൽ എഴുതിയിരുന്നു: 'അറഫയിൽ നിൽക്കുകയും ഈ ഭവനം സന്ദർശിക്കുകയും ചെയ്തവന് തന്റെ കുടുംബത്തിലെ എഴുപത് പേർക്ക് വേണ്ടി ശുപാർശ ചെയ്യാൻ അനുവാദം നൽകിയിരിക്കുന്നു.' അന്നുമുതൽ ഞാൻ മുടങ്ങാതെ ഹജ്ജ് ചെയ്തു, അങ്ങനെ എഴുപത്തിമൂന്ന് ഹജ്ജുകൾ പൂർത്തിയാക്കി.

[سورة البقرة (2) : الآيات 159 إلى 164]

അല്ലാഹു അവതരിപ്പിച്ച തെളിവുകളും മാർഗദർശനവും മറച്ചുവെക്കുന്നവരെ അല്ലാഹു ശപിക്കുന്നു. അവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തിൽ നിന്ന് അകലം *(لعنة)* ലഭിക്കുന്നു. എന്നാൽ, തെറ്റുതിരുത്തി മടങ്ങുകയും *(توبة)* സത്യം വെളിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യം തിരികെ ലഭിക്കുന്നു. സത്യനിഷേധികളായി മരിക്കുന്നവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെയും മലക്കുകളുടെയും മനുഷ്യരുടെയും ശാപം ലഭിക്കും. അവർ ആ ശാപത്തിൽ നിത്യമായിരിക്കും. നിങ്ങളുടെ ദൈവം ഏകനാണ് *(إله واحد)*. അവനല്ലാതെ മറ്റൊരു ദൈവമില്ല. അവൻ പരമകാരുണികനാണ്. ആകാശഭൂമികളുടെ സൃഷ്ടിപ്പിലും, രാപ്പകലുകളുടെ വ്യത്യാസത്തിലും, മനുഷ്യർക്ക് ഉപകാരപ്രദമായ വസ്തുക്കളുമായി കടലിലൂടെ സഞ്ചരിക്കുന്ന കപ്പലുകളിലും, ആകാശത്തുനിന്ന് മഴ വർഷിച്ച് ഭൂമിയെ ജീവിപ്പിക്കുന്നതിലും, ഭൂമിയിൽ എല്ലാതരം ജീവികളെയും വിന്യസിച്ചതിലും, കാറ്റിന്റെ ഗതിമാറ്റത്തിലും, ആകാശത്തിനും ഭൂമിക്കും ഇടയിൽ നിയന്ത്രിക്കപ്പെടുന്ന മേഘങ്ങളിലും ചിന്തിക്കുന്നവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തിന് വ്യക്തമായ തെളിവുകളുണ്ട്.

മുസ്ലിംകൾക്ക് പ്രയോജനകരമായ കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യുന്നത് രണ്ടാമതൊരു ഹജ്ജ് നിർവഹിക്കുന്നതിനേക്കാൾ ഉത്തമമാണ്. നിർബന്ധമല്ലാത്ത സുന്നത്ത് ഹജ്ജ്, സുന്നത്ത് ദാനധർമ്മങ്ങളേക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠമാണ്. എന്നാൽ നിർബന്ധമായ ഹജ്ജ് മാതാപിതാക്കളെ അനുസരിക്കുന്നതിനേക്കാൾ മുൻഗണന അർഹിക്കുന്നു, സുന്നത്ത് ഹജ്ജിന്റെ കാര്യത്തിൽ ഇതല്ല സ്ഥിതി. ധനികന്റെ ഹജ്ജ് ദരിദ്രന്റെ ഹജ്ജിനേക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠമാണ്; കാരണം ദരിദ്രൻ മക്കയിൽ വെച്ച് നിർബന്ധമായ ഹജ്ജ് നിർവഹിക്കുന്നു, എന്നാൽ അവിടെയെത്താനുള്ള യാത്രയിൽ അവൻ സുന്നത്ത് കർമ്മത്തിലാണ്. നിർബന്ധമായ കർമ്മത്തിന്റെ പുണ്യം സുന്നത്ത് കർമ്മത്തിന്റെ പുണ്യത്തേക്കാൾ വലുതാണ്. അതിനാൽ ബുദ്ധിമാനായവൻ അല്ലാഹുവിന്റെ ഭവനം ലക്ഷ്യമാക്കി യാത്ര ചെയ്യണം. ധനം അതിന് തടസ്സമായാൽ, അവന്റെ ദൃഢനിശ്ചയവും (همـة) ആത്മീയ അവസ്ഥയും (حـال) അതിന് തുണയാകട്ടെ. കാരണം, കേവലം ശരീരത്തിന്റെ ചലനമല്ല, മറിച്ച് ഹൃദയത്തിന്റെ അദൃശ്യലോകത്തേക്കുള്ള (غيـب) തിരിവാണ് പരിഗണിക്കപ്പെടുന്നത്. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'നിന്റെ യാത്ര മുള്ളുകൾ നിറഞ്ഞ പാതയിലൂടെയാണ്, ആ മുള്ളുകളിൽ നിന്ന് നീ എങ്ങനെയാണ് പൂക്കൾ ശേഖരിക്കുക?' അൽ-കാഷാനിയുടെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ പറയുന്നു: 'സഫാ' എന്നത് ഹൃദയത്തിന്റെ സാന്നിധ്യവും, 'മർവ' എന്നത് നഫ്സിന്റെ (ആത്മാവിന്റെ) സാന്നിധ്യവുമാണ്. 'അല്ലാഹുവിന്റെ

അടയാളങ്ങൾ' (شعائر الله) എന്നത് ദീനിന്റെ ചിഹ്നങ്ങളും ഹൃദയപരമായ കർമ്മങ്ങളുമാണ്; ഉദാഹരണത്തിന് ഉറച്ച വിശ്വാസം (يقين), ഭരമേൽപ്പിക്കൽ (توكل), സംതൃപ്തി (رضى), ആത്മാർത്ഥത (إخلاص). നഫ്സിന്റെ കർമ്മങ്ങളാകട്ടെ ക്ഷമ (صبر), നന്ദി (شكر), സ്മരണ (ذكر), ചിന്ത (فكر) എന്നിവയാണ്. ആരെങ്കിലും ബൈത്തുല്ലാഹി ഹജ്ജ് ചെയ്താൽ, അതായത് അസ്തിത്വപരമായ ഏകത്വത്തിന്റെ (وحدة ذاتية) പദവിയിൽ എത്തി, പൂർണ്ണമായ ലയനത്തിലൂടെ (فناء) ദൈവിക സാന്നിധ്യത്തിൽ പ്രവേശിച്ചാൽ, അല്ലെങ്കിൽ ഉംറ ചെയ്താൽ, അതായത് ഗുണങ്ങളുടെ ഏകീകരണത്തിലൂടെയും (توحيد الصفات) സൗന്ദര്യത്തിന്റെയും പ്രതാപത്തിന്റെയും പ്രകാശത്തിൽ ലയിച്ചും ദർശനത്തിന്റെ (مشاهدة) പദവിയിൽ എത്തിയാൽ, പിന്നീട് സഫാ-മർവകൾക്കിടയിൽ പ്രദക്ഷിണം ചെയ്യുന്നതിൽ (യഥാർത്ഥ അർത്ഥത്തിൽ ആ പദവികളിലേക്ക് മടങ്ങുന്നതിൽ) അവന് യാതൊരു കുറ്റവുമില്ല. ഇത് അസ്ഥിരമായ അവസ്ഥയിലല്ല, മറിച്ച് ലയനത്തിന് ശേഷമുള്ള സ്ഥിരതയിൽ (تمكين) ലഭിക്കുന്ന ദൈവികമായ അസ്തിത്വത്തിലൂടെയാണ്. 'ആരെങ്കിലും നന്മയിൽ സന്നദ്ധനായാൽ' എന്നത് പൂർണ്ണതയിലേക്കും മാർഗദർശനത്തിലേക്കും സൃഷ്ടികളോടുള്ള കാരുണ്യത്തിലേക്കും ഹൃദയത്തിന്റെ പദവിയിൽ നിന്ന് പ്രവർത്തിക്കുക എന്നതാണ്. 'തീർച്ചയായും അല്ലാഹു നന്ദിയുള്ളവനും അറിയുന്നവനുമാണ്' എന്നത് അവന്റെ കർമ്മങ്ങളെ പ്രതിഫലം നൽകി അംഗീകരിക്കുന്നു എന്നാണ്. ഓ അദൃശ്യമായ അസ്തിത്വമേ, നിന്റെ ദാനം അനുഭവവേദ്യമാണ്. നീ ജലത്തെപ്പോലെയും ഞങ്ങൾ ചക്രത്തെപ്പോലെയും ആകുന്നു. നീ കാറ്റിനെപ്പോലെയും ഞങ്ങൾ പൊടിപടലങ്ങളെപ്പോലെയും ആകുന്നു. കാറ്റ് മറയുമ്പോൾ പൊടിയും മറയുന്നു. 'തീർച്ചയായും മറച്ചുവെക്കുന്നവർ...' എന്ന സൂക്തം ജൂത പ്രമാണിമാരെക്കുറിച്ചാണ് അവതരിച്ചത്. അറിവ് മറച്ചുവെക്കുക എന്നാൽ ആവശ്യമായിരിക്കെ ബോധപൂർവ്വം അത് വെളിപ്പെടുത്താതിരിക്കലാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയെക്കുറിച്ചുള്ള വിശേഷണങ്ങൾ മറച്ചുവെച്ചതാണ് ഇതിൽ പ്രധാനം. നാം വ്യക്തമാക്കിയ തെളിവുകളും (بينات) മാർഗദർശനവും (هدى) വേദഗ്രന്ഥത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നിട്ടും അവർ അത് മറച്ചുവെച്ചു.

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് വ്യതിചലിച്ചവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തിലേക്കുള്ള മടക്കയാത്രയുടെ വാതിലുകൾ തുറന്നിട്ടിരിക്കുന്നു. പശ്ചാത്താപം *(توبة)* സ്വീകരിക്കുകയും, തങ്ങളുടെ തെറ്റുകൾ തിരുത്തി സത്യം വെളിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹം ലഭിക്കുന്നു. അല്ലാഹു തൗബ സ്വീകരിക്കുന്നവനും *(تواب)* കരുണാനിധിയുമാണ് *(رحيم)*. എന്നാൽ, സത്യത്തെ മറച്ചുവെക്കുകയും അവിശ്വാസത്തിൽ മരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെയും മലക്കുകളുടെയും മനുഷ്യരുടെയും ശാപം *(لعنة)* ഉണ്ടായിരിക്കും. അവർ ആ ശാപത്തിൽ എന്നെന്നും നിലനിൽക്കുന്നവരാണ്; അവരുടെ ശിക്ഷ ലഘൂകരിക്കപ്പെടുകയോ അവർക്ക് സമയം നൽകപ്പെടുകയോ ചെയ്യുന്നതല്ല.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, സത്യം മറച്ചുവെക്കുന്നവരെ അല്ലാഹു തന്റെ കാരുണ്യത്തിൽ നിന്ന് അകറ്റുന്നു (لعن). അല്ലാഹുവിന്റെ ഈ ശാപത്തിന് പുറമെ, മലക്കുകളും മനുഷ്യരും ജിന്നുകളും ഉൾപ്പെടെയുള്ള സൃഷ്ടികളും അവരെ ശപിക്കുന്നു. അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു മസ്ഊദ് (റളിയള്ളാഹു അൻഹു) പറയുന്നു: രണ്ടുപേർ പരസ്പരം ശപിച്ചാൽ, ആ ശാപം ആകാശത്തേക്ക് ഉയരുന്നു. അതിൽ അർഹതപ്പെട്ടവനിലേക്ക് അത് പതിക്കുന്നു, അല്ലെങ്കിൽ അത് ശപിച്ചവനിലേക്ക് തന്നെ തിരിച്ചുവരുന്നു. മൃഗങ്ങൾ പോലും പാപികളെ ശപിക്കാറുണ്ട്; 'ആദം സന്തതികളിലെ പാപികൾ കാരണം ഞങ്ങൾക്ക് മഴയും ഭക്ഷണവും ലഭിക്കുന്നില്ല' എന്ന് അവ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. എന്നാൽ, പശ്ചാത്താപം (توبة) സ്വീകരിച്ച്, തങ്ങൾ വരുത്തിയ തെറ്റുകൾ തിരുത്തുകയും (اصلاح), മറച്ചുവെച്ച സത്യം വെളിപ്പെടുത്തുകയും (بيـان) ചെയ്യുന്നവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യം ലഭിക്കുന്നു. അല്ലാഹു തൗബാ സ്വീകരിക്കുന്നവനും (التواب) കരുണാനിധിയുമാണ് (الرحيم). സത്യനിഷേധത്തിൽ ഉറച്ചുനിന്ന് മരിക്കുന്നവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെയും മലക്കുകളുടെയും മനുഷ്യരുടെയും ശാപം എന്നെന്നേക്കുമായി നിലനിൽക്കുന്നു. നരകത്തിൽ അവർക്ക് ശിക്ഷയിൽ ഇളവോ, പശ്ചാത്തപിക്കാൻ സാവകാശമോ (انظار) ലഭിക്കുന്നില്ല. അവരുടെ ദുഷിച്ച വിശ്വാസവും അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അനാദരവും കാരണമാണ് അവർക്ക് ഈ ശാശ്വതമായ ശിക്ഷ ലഭിക്കുന്നത്. ബുദ്ധിമാന്മാർക്ക് അച്ചടക്കം (تــأديب) ഗുണകരമാണ്, എന്നാൽ അവിവേകികൾക്ക് ശിക്ഷ അനിവാര്യമായിത്തീരുന്നു.

അല്ലാഹു തആല പറയുന്നു: *'*നിങ്ങളുടെ ദൈവം ഏകനായ ദൈവമാണ് ***(إله واحد).*** അവനല്ലാതെ ആരാധനയ്ക്ക് അർഹനായി മറ്റാരുമില്ല ***(لا إله إلا هو).*** അവൻ പരമകാരുണികനും ***(الرحمن)*** കരുണാനിധിയുമാണ് ***(الرحيم).'*** ഈ സൂക്തം അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തെ ***(توحيد)*** പ്രഖ്യാപിക്കുന്നു. സത്തയിലും ***(ذات)*** ഗുണങ്ങളിലും ***(صفات)*** പ്രവൃത്തികളിലും ***(أفعال)*** അല്ലാഹു ഏകനാണ്. അവന് തുല്യമായി ഒന്നുമില്ല. ഈ ഏകത്വം ഹൃദയത്തിൽ ഉറപ്പിക്കുന്നത് വിശ്വാസിയുടെ ആത്മീയ യാത്രയിലെ ഏറ്റവും വലിയ ലക്ഷ്യമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യം ***(رحمة)*** എല്ലാറ്റിനെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതാണ്. അവനാണ് സൃഷ്ടികളുടെ സംരക്ഷകൻ. ഈ സത്യം ഉൾക്കൊള്ളുന്നവൻ അല്ലാഹുവിലല്ലാതെ മറ്റൊന്നിലും ആശ്രയം വെക്കുകയില്ല.

ഈ ജൂതന്മാരെ മറച്ചുവെക്കാനും മറ്റും പ്രേരിപ്പിച്ചത് നേതൃത്വത്തോടുള്ള ആഗ്രഹവും ദുനിയാവിനോടുള്ള സ്നേഹവുമാണ്. കാരണം, സാധാരണക്കാരിൽ നിന്നുള്ള അവരുടെ വരുമാനം നഷ്ടപ്പെടുമെന്ന് അവർ ഭയന്നു. എന്നാൽ, അവരുടെ അന്തിമ ലക്ഷ്യം നരകമാണെങ്കിൽ ഇതൊന്നും അവർക്ക് ഒരു പ്രയോജനവും ചെയ്യില്ല. ഒരു ഹദീസിൽ വന്നിരിക്കുന്നു: മുൻകാലങ്ങളിൽ ഒരു സത്യവിശ്വാസിയും ഒരു അവിശ്വാസിയും മീൻ പിടിക്കാൻ പോയി. അവിശ്വാസി അവന്റെ ദൈവങ്ങളെ സ്മരിക്കുകയും ധാരാളം മീനുകളെ പിടിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ സത്യവിശ്വാസി അല്ലാഹുവിനെ ധാരാളം സ്മരിച്ചിട്ടും ഒന്നും ലഭിച്ചില്ല. പിന്നീട് സൂര്യാസ്തമയ സമയത്ത് അവനൊരു മീനിനെ പിടിച്ചെങ്കിലും അത് പിടഞ്ഞ് വെള്ളത്തിൽ വീണുപോയി. സത്യവിശ്വാസി ഒന്നും ലഭിക്കാതെ മടങ്ങി, അവിശ്വാസിയാകട്ടെ അവന്റെ വല നിറയെ മീനുമായി മടങ്ങി. സത്യവിശ്വാസിയുടെ കാര്യങ്ങൾ ഏൽപ്പിക്കപ്പെട്ട മലക്ക് ദുഃഖിതനായി. അവൻ ആകാശത്തേക്ക് ഉയർന്നപ്പോൾ, അല്ലാഹു സത്യവിശ്വാസിയുടെ സ്വർഗ്ഗത്തിലെ വാസസ്ഥലം അവന് കാണിച്ചുകൊടുത്തു. അപ്പോൾ മലക്ക് പറഞ്ഞു: "അല്ലാഹുവാണെ, ഇത് ലഭിച്ചതിന് ശേഷം അവന് സംഭവിച്ചതൊന്നും അവനെ ദോഷകരമായി ബാധിക്കില്ല!" പിന്നീട് അല്ലാഹു അവിശ്വാസിയുടെ നരകത്തിലെ വാസസ്ഥലം അവന് കാണിച്ചുകൊടുത്തു. അപ്പോൾ മലക്ക് പറഞ്ഞു: "അല്ലാഹുവാണെ, ഇത് ലഭിച്ചതിന് ശേഷം ദുനിയാവിൽ അവന് ലഭിച്ചതൊന്നും അവന് പ്രയോജനം ചെയ്യില്ല!" 'ശറഹുൽ ഖുത്വബ്' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഇപ്രകാരം രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു: "അശ്രദ്ധയുടെ നിദ്രയിൽ നർഗീസ് പുഷ്പം നൂറ് സംഗമങ്ങൾ കണ്ടെത്തി... ഉറങ്ങുന്നവൻ അന്ധനാണ്, സമ്പത്ത് ഉണർന്നിരിക്കുന്നവർക്കാണ്, അസൂയ." (نرکس اندر خواب غفلت یافت

بلبل صد وصال ... خفته نابينا بود دولت به بيداران حسد). പാപങ്ങൾ ചെയ്യുന്നവൻ നരകത്തിലെ ശിക്ഷയെക്കുറിച്ച് (عذاب الجحيم) ശരിയായ അറിവുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ അവനത് ചെയ്യുമായിരുന്നില്ല. ഒരു ദ്വാരത്തിൽ പാമ്പുണ്ടെന്ന് ശക്തമായി സംശയിക്കുന്നവൻ പോലും അതിൽ കൈയിടില്ല. അപ്പോൾ നരകത്തിലെ ശിക്ഷയെക്കുറിച്ച് (عذاب النار) ചിന്തിച്ചുകൊണ്ട് പാപങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിനെക്കുറിച്ച് നിങ്ങൾക്കെന്ത് തോന്നുന്നു? ജൂത പുരോഹിതന്മാർ (أحبار اليهود) തങ്ങളുടെ അറിവുകൊണ്ട് പ്രയോജനം നേടാതിരുന്നപ്പോൾ അവർ വഴിതെറ്റുകയും മറ്റുള്ളവരെ വഴിതെറ്റിക്കുകയും ചെയ്തു എന്ന് നിങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കുക. അതിനാൽ അല്ലാഹു അവരെ നിന്ദിക്കുകയും ശപിക്കുകയും ചെയ്തു. 'അൽ-ഖാലിസ്'യിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു: ഒരു ജനത അവരുടെ സ്വന്തം അതിക്രമം (ظلم) കാരണം നശിക്കുകയില്ല, മറിച്ച് അവരുടെ ഭരണാധികാരികളുടെ അതിക്രമം കാരണമാണ് അവർ നശിക്കുന്നത്. ശൈഖ് അഫ്താദ അഫന്ദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറഞ്ഞു: "അതുപോലെ, ആത്മീയ മാർഗ്ഗദർശനത്തിലും (الإرشاد) സ്ഥിതി ഇതുതന്നെയാണ്. ശിഷ്യന്മാരിലെ (الطالبين) വഴിതെറ്റലും ദുഷിപ്പും അവരുടെ ആത്മീയ ഗുരുവിന്റെ (مرشدهم) ദുഷിപ്പിൽ നിന്നാണ് ഉണ്ടാകുന്നത്. ആത്മീയ ഗുരു നേർവഴിയിൽ (الصراط المستقيم) ആയിരിക്കുന്നിടത്തോളം കാലം, അല്ലാഹു തആലാ ശിഷ്യനെ വഴിതെറ്റലിൽ നിന്ന് സംരക്ഷിക്കും. ഒരു ജനതയ്ക്ക് വിപത്തുകൾ ഇറങ്ങുന്നത് അവരുടെ നേതാവിന്റെ ദുഷിപ്പ് കാരണമാണ്." ഒരു കഥയിൽ ഇപ്രകാരം വന്നിരിക്കുന്നു: നമ്മുടെ മാതാവ് ഹവ്വാഅ് ആദ്യം ആ വൃക്ഷത്തിൽ നിന്ന് ഭക്ഷിച്ചു, അപ്പോൾ ഒന്നും സംഭവിച്ചില്ല. എന്നാൽ നമ്മുടെ പിതാവ് ആദം അലൈഹിസ്സലാം അതിൽ നിന്ന് ഭക്ഷിച്ചപ്പോൾ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് പുറത്താക്കൽ സംഭവിച്ചു. അതിനാൽ, തങ്ങളോട് തന്നെ അതിക്രമം കാണിക്കുകയും (ظلموا أنفسهم) അവരുടെ അതിക്രമം (ظلمهم) മറ്റുള്ളവരിലേക്ക് വ്യാപിക്കുകയും ചെയ്ത നേതൃത്വത്തിന്റെ ഉടമകൾക്ക് (أرباب الرياسة) നാശം! തീർച്ചയായും അവർ നരകശിക്ഷയിൽ (عذاب النار) പതിക്കുന്നവരാണ്; അത് വേർപാടിന്റെയും (نار القطيعة) അകൽച്ചയുടെയും (الهجران) അഗ്നിയാണ്, അല്ലാഹുവിൽ നിന്നും അവന്റെ കാരുണ്യത്തിൽ നിന്നുമുള്ള ദൂരത്തിന്റെ നരകമാണ്. അല്ലാഹുവേ, ഞങ്ങളെ കാത്തുരക്ഷിക്കേണമേ! "നിങ്ങളുടെ ആരാധ്യൻ (وَإِلَٰهُكُمْ)" എന്നത് എല്ലാ മനുഷ്യരോടുമുള്ള ഒരു പൊതുവായ അഭിസംബോധനയാണ്, അതായത് നിങ്ങളിൽ ആരാധനക്ക് അർഹനായവൻ. "ഏകനായ ആരാധ്യനാണ് (إِلَٰهٌ واحِدٌ)" - ദൈവത്വത്തിൽ ഏകനായവൻ, അവന് അതിൽ പങ്കുകാരില്ല. അവനല്ലാത്ത മറ്റൊന്നിനെയും ആരാധ്യൻ എന്ന് വിളിക്കാൻ പാടില്ല. അതിനാൽ അവനല്ലാതെ ആരാധ്യനില്ല. 'ഹുവാ' (هُوَ) എന്നത് ഒരു മുബ്തദയുടെ (വിഷയം) ഖബറാണ് (വിശേഷണം), 'വാഹിദ്' (واحِدٌ) എന്നത് ഒരു വിശേഷണമാണ്. യഥാർത്ഥത്തിൽ, 'വാഹിദ്' ആണ് ഖബർ, കാരണം അതാണ് പ്രയോജനത്തിന്റെ കേന്ദ്രം. അതിന്

മുമ്പുള്ളതിൽ മാത്രം ഒതുക്കിയാൽ അത് പ്രയോജനം ചെയ്യില്ലെന്ന് നിങ്ങൾ കാണുന്നില്ലേ? "അവനല്ലാതെ ആരാധ്യനില്ല (لا إِلَهَ إِلَّا هُوَ)" എന്നത് ഏകത്വത്തെ (الوحدانيـة) സ്ഥാപിക്കുകയും, ആരാധനക്ക് അർഹതയില്ലാത്ത ആരാധ്യന്മാർ നിലവിലുണ്ടെന്ന് ആരെങ്കിലും തെറ്റിദ്ധരിച്ചേക്കാവുന്ന സാധ്യതയെ ഇല്ലാതാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇതിനർത്ഥം: ഇതുവഴി അവനെ നിങ്ങൾ അറിയുക, എപ്പോഴും അവനെ മാത്രം ആരാധിക്കുക, അവനല്ലാത്ത മറ്റാരിലും പ്രതീക്ഷയർപ്പിക്കാതിരിക്കുക, അവനല്ലാത്ത മറ്റാരെയും ഭയക്കാതിരിക്കുക, അവനെ മാത്രം ആരാധിക്കുക. 'ഇല്ലാ ഹുവാ' (إِلَّا هُوَ) എന്ന ഈ ഇസ്തിസ്നാഅ് (ഒഴിച്ചുപറയൽ) 'ലാ'യുടെ ഇസ്മിന്റെ (നാമം) സ്ഥാനത്ത് വരുന്ന ബദലാണ് (പകരം). കാരണം, അതിന്റെ സ്ഥാനം മുബ്തദയുടെ (വിഷയം) സ്ഥാനത്ത് റഫ്അ് (ഉയർത്തപ്പെട്ട അവസ്ഥ) ആണ്, ഖബർ (വിശേഷണം) ഒഴിവാക്കപ്പെട്ടതാണ്. അതായത്, നമുക്ക് നിലവിലുള്ളതോ അസ്തിത്വത്തിൽ ഉള്ളതോ ആയ ഒരു ആരാധ്യനും അല്ലാഹുവല്ലാതെ ഇല്ല. നാമങ്ങൾ രണ്ട് തരത്തിലാണെന്ന് നിങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കുക: പ്രത്യക്ഷ നാമം (اسم ظاهر) എന്നും സർവ്വനാമം (اسـم ضـمير) എന്നും. 'ഹുവാ' (هـو) എന്ന വാക്ക് ഒരു സർവ്വനാമമാണ്. അത് സർവ്വനാമമാണെന്നത് ഒരു നാമമാണെന്നതിന് വിരുദ്ധമല്ല. ഇമാം 'അത്തഫ്സീറുൽ കബീർ' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഈ വാക്കിന്റെ നാമത്വം സ്ഥാപിച്ചിട്ടുണ്ട്, അതിനാൽ അത് പരിശോധിക്കുക. ആത്മീയ യാഥാർത്ഥ്യത്തിന്റെ ആളുകൾക്ക് (أهل الحقيقة) 'ഹുവാ' (هو) എന്ന വാക്ക് ഒരു ശുദ്ധമായ നാമമാണ് (اسم بحت). കാരണം, ഏകനായ അല്ലാഹുവിന്റെ സത്തയെ (الذات الاحدية) സൂചിപ്പിക്കുന്നതെല്ലാം അവരുടെ അടുക്കൽ ശുദ്ധമായ നാമമാണ്, അത് പ്രത്യക്ഷമായാലും പരോക്ഷമായാലും. അതുകൊണ്ടാണ് 'അൽ-ഹുവിയ്യത്ത്' (الهوية) എന്ന് 'അൽ' (ال) ചേർത്ത് പറയുന്നത്. ഇത് നിങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കുക, കാരണം ഇത് നിങ്ങൾക്ക് പ്രയോജനം ചെയ്യും: മസ്നവിയിൽ ഇപ്രകാരം പറയുന്നു: "ഹുവാ (هو) എന്ന പാനപാത്രമില്ലാതെ നിനക്ക് നിന്റെ ആഗ്രഹങ്ങളിൽ നിന്ന് എങ്ങനെ രക്ഷപ്പെടാൻ കഴിയും? ഓ, ഹുവാ (هـو) എന്ന നാമത്തിൽ തൃപ്തനായവനേ! യാഥാർത്ഥ്യമില്ലാത്ത ഒരു നാമത്തെ നീ കണ്ടിട്ടുണ്ടോ? അല്ലെങ്കിൽ 'കുല്ല്' (كـل) എന്നതിലെ 'കാഫ്', 'ലാം' എന്നിവയിൽ നിന്ന് ആരെങ്കിലും പൂക്കൾ പറിച്ചിട്ടുണ്ടോ? നീ നാമം വായിച്ചു, ഇനി നാമമുള്ളവനെ തേടിപ്പോവുക. ചന്ദ്രൻ ആകാശത്താണെന്ന് അറിയുക, അരുവിയിലെ വെള്ളത്തിലല്ല.

തീർച്ചയായും, ആകാശഭൂമികളുടെ സൃഷ്ടിപ്പിലും (خلق السماوات والأرض), രാപ്പകലുകളുടെ മാറ്റത്തിലും (اختلاف الليل والنهار), മനുഷ്യർക്ക് ഉപകാരപ്രദമായ വസ്തുക്കളുമായി കടലിലൂടെ സഞ്ചരിക്കുന്ന കപ്പലുകളിലും (الفلك التي تجري في البحر بما ينفع الناس), ആകാശത്തുനിന്ന് അല്ലാഹു വർഷിപ്പിക്കുന്ന വെള്ളത്തിലും (ما أنزل الله من السماء من ماء) - അതുവഴി നിർജീവമായിക്കിടന്ന ഭൂമിയെ അവൻ ജീവിപ്പിക്കുകയും (فأحيا به الأرض بعد موتها) അതിൽ എല്ലാതരം ജീവികളെയും (كل دابة) വ്യാപിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തതിലും - കാറ്റുകളുടെ ഗതിമാറ്റത്തിലും (تصريف الرياح), ആകാശത്തിനും ഭൂമിക്കുമിടയിൽ കീഴ്പ്പെടുത്തപ്പെട്ട മേഘങ്ങളിലും (السحاب المسخر بين السماء والأرض), ചിന്തിക്കുന്ന ജനതയ്ക്ക് (لقوم يعقلون) ധാരാളം ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളുണ്ട് (لآيات). ഈ ആയത്ത്, അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തിലേക്കും (توحيد), അവന്റെ അപാരമായ ശക്തിയിലേക്കും (قدرة), അളവറ്റ കാരുണ്യത്തിലേക്കും (رحمة) വിരൽചൂണ്ടുന്ന മഹത്തായ പ്രപഞ്ച ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെയാണ് എടുത്തു കാണിക്കുന്നത്. ഓരോ സൃഷ്ടിയിലും, ഓരോ പ്രതിഭാസത്തിലും, അല്ലാഹുവിന്റെ അസ്തിത്വത്തിന്റെയും (وجود), അവന്റെ പരിപൂർണ്ണതയുടെയും (كمال) അടയാളങ്ങളുണ്ട്. ആകാശഭൂമികളുടെ വിശാലതയും അവയുടെ ക്രമീകരണവും, രാപ്പകലുകളുടെ കൃത്യമായ മാറ്റവും, കടലിലൂടെയുള്ള കപ്പലുകളുടെ സഞ്ചാരവും, നിർജീവമായ ഭൂമിക്ക് ജീവൻ നൽകുന്ന മഴയും, ജീവജാലങ്ങളുടെ വൈവിധ്യവും, കാറ്റുകളുടെ നിയന്ത്രണവും, മേഘങ്ങളുടെ സഞ്ചാരവും - ഇവയെല്ലാം വെറും ഭൗതിക പ്രതിഭാസങ്ങളല്ല. മറിച്ച്, ആഴത്തിൽ ചിന്തിക്കുന്നവർക്ക് (أهل التفكر) അല്ലാഹുവിലേക്ക് അടുക്കാനുള്ള വഴികളും, അവന്റെ മഹത്വത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഉൾക്കാഴ്ചകളും (بصائر) നൽകുന്ന ദിവ്യസൂചനകളാണ്. മഴയിലൂടെ ഭൂമിക്ക് ജീവൻ നൽകുന്നത് പോലെ, അല്ലാഹുവിന്റെ സ്മരണയിലൂടെയും (ذكر الله) അവന്റെ വചനങ്ങളിലൂടെയും (كلام الله) നിർജീവമായ ഹൃദയങ്ങൾക്ക് അവൻ ജീവൻ നൽകുന്നു. ഈ പ്രപഞ്ചത്തിലെ ഓരോ ചലനവും, ഓരോ നിശ്ചലതയും, അല്ലാഹുവിന്റെ ഇച്ഛയ്ക്കും (إرادة) അവന്റെ കൽപ്പനയ്ക്കും (أمر) വിധേയമാണ്. ഈ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെക്കുറിച്ച് ആഴത്തിൽ ധ്യാനിക്കുന്നവർക്ക് (أهل التأمل) മാത്രമേ അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യം (قرب) അനുഭവിക്കാനും അവന്റെ സ്നേഹം (محبة) നേടാനും സാധിക്കൂ. ഇത് വെറും ബുദ്ധിപരമായ അറിവല്ല, മറിച്ച് ഹൃദയപരമായ തിരിച്ചറിവാണ് (معرفة قلبية).

ആത്മീയ പാതയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നവനേ, നീ നിന്റെ നാമരൂപങ്ങളിൽ നിന്നും അക്ഷരങ്ങളിൽ നിന്നും കടന്നുപോകാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, നിന്റെ അഹംഭാവത്തിൽ (Selfhood) നിന്ന് നിന്നെത്തന്നെ ശുദ്ധീകരിക്കുക. ഇരുമ്പ് തീയിൽ കിടന്ന് അതിന്റെ കറുത്ത നിറം വെടിയുന്നത് പോലെ, ആത്മീയ പരിശീലനത്തിലൂടെ (رياضة) നിന്റെ ഹൃദയമാകുന്ന കണ്ണാടിയെ തുരുമ്പുകളിൽ നിന്ന് മുക്തമാക്കുക. നിന്റെ സ്വന്തം ഗുണങ്ങളിൽ നിന്ന് നിന്നെത്തന്നെ ശുദ്ധമാക്കുക; എങ്കിൽ മാത്രമേ നിനക്ക് നിന്റെ ഉള്ളിലെ പരിശുദ്ധമായ സത്തയെ (ذات) ദർശിക്കാൻ സാധിക്കൂ. അപ്പോൾ പുസ്തകങ്ങളോ അധ്യാപകരോ ഇല്ലാതെ തന്നെ പ്രവാചകന്മാരുടെ അറിവുകൾ നിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ തെളിയും. അല്ലാഹുവിൽ നിന്നല്ലാത്ത അറിവ് ഒരു അലങ്കാരപ്പണി പോലെയാണ്, അത് നിലനിൽക്കില്ല. 'അർറഹ്മാനു റഹീം' (الرحمـن الرحيـم) എന്നത് എല്ലാ അനുഗ്രഹങ്ങളുടെയും അടിസ്ഥാനവും ശാഖകളുമായ സകലതിനും ഉടമയായവനാണ്. അവനല്ലാതെ ഈ വിശേഷണത്തിന് അർഹനായി മറ്റൊന്നുമില്ല. അവനല്ലാത്തതെല്ലാം ഒന്നുകിൽ ഒരു അനുഗ്രഹമാണ്, അല്ലെങ്കിൽ അനുഗ്രഹം ലഭിച്ചവനാണ്. അതിനാൽ അവനല്ലാതെ ആരാധനയ്ക്ക് അർഹനായി മറ്റാരുമില്ലെന്ന് തെളിയുന്നു. 'അർറഹ്മാനു റഹീം' എന്ന നാമം ഏകദൈവ വിശ്വാസത്തിനുള്ള (توحيـد) ഒരു തെളിവാണ്. ആകാശഭൂമികളുടെ സൃഷ്ടിപ്പിലും (خلـق السـموات والأرض) രാപ്പകലുകളുടെ വ്യത്യാസത്തിലും, മനുഷ്യർക്ക് ഉപകാരപ്പെടുന്ന രീതിയിൽ കടലിലൂടെ സഞ്ചരിക്കുന്ന കപ്പലുകളിലും, ആകാശത്തുനിന്ന് അല്ലാഹു ഇറക്കിയ മഴവെള്ളം കൊണ്ട് നിർജീവമായ ഭൂമിക്ക് ജീവൻ നൽകിയതിലും ചിന്തിക്കുന്നവർക്ക് ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളുണ്ട്. ഭൂമിയിൽ നിന്ന് സസ്യലതാദികൾ മുളച്ചുപൊന്തുന്നത് ഒരു ജീവിയുടെ പുനർജന്മം പോലെയാണ്.

ഭൂമിക്ക് ലഭിക്കുന്ന പുതുജീവൻ, അതിന്റെ സൗന്ദര്യം, വളർച്ച എന്നിവ പോലെയാണ് മഴ ലഭിക്കുമ്പോൾ ഭൂമി സസ്യലതാദികളാൽ അലങ്കരിക്കപ്പെടുന്നത്. 'അവൻ ഭൂമിയിൽ ജീവജാലങ്ങളെ വ്യാപരിപ്പിച്ചു' (وَبَـثَّ فِيهـا) എന്നതിനർത്ഥം, ഭൂമിയുടെ ഉപരിതലത്തിൽ ചലിക്കുന്ന മനുഷ്യരും മൃഗങ്ങളും ഉൾപ്പെടെയുള്ള എല്ലാ ജീവികളെയും അവൻ ഭൂമിയിൽ പരത്തി എന്നാണ്. മഴയിലൂടെ ഭൂമിക്ക് ജീവൻ ലഭിച്ചതിന് ശേഷമാണ് ഈ ജീവജാലങ്ങളുടെ വ്യാപനം സംഭവിക്കുന്നത്; കാരണം, സമൃദ്ധമായ ആഹാരവും മഴയും കൊണ്ടാണ് അവ വളരുന്നത്. 'കാറ്റുകളെ തിരിച്ചും മറിച്ചും വിടുന്നതിലും' (وَتَصْـرِيفِ الرِّيـاحِ) എന്ന പ്രയോഗം, കാറ്റുകൾ കിഴക്ക്, പടിഞ്ഞാറ്, വടക്ക്, തെക്ക് ദിശകളിലേക്ക് വീശുന്നതിനെയും, അവയുടെ ചൂട്, തണുപ്പ്, തീവ്രത, മൃദുത്വം തുടങ്ങിയ അവസ്ഥകളെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുമാ പറയുന്നു: 'അല്ലാഹുവിന്റെ ഏറ്റവും വലിയ സൈന്യമാണ് കാറ്റും വെള്ളവും.' കാറ്റ് (റീഹ്) എന്ന് വിളിക്കപ്പെടാൻ കാരണം അത് ആത്മാക്കൾക്ക് ആശ്വാസം (റൗഹ്) നൽകുന്നത് കൊണ്ടാണ്. മേഘങ്ങളെ കീറിമുറിച്ച് മഴ വർഷിക്കാൻ സഹായിക്കുന്ന നാല് തരം കാറ്റുകളെക്കുറിച്ച്

പണ്ഡിതന്മാർ വിവരിക്കുന്നു. മേഘങ്ങളെ ഇളക്കിവിടുന്ന 'സ്വബാ', അവയെ അളന്നു ക്രമീകരിക്കുന്ന 'ജനൂബ്', മേഘങ്ങളെ ഗർഭം ധരിപ്പിക്കുന്ന 'ദബൂർ', അവയെ ചിതറിച്ചു കളയുന്ന 'ശമാൽ' എന്നിവയാണവ. അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ കഴിവ്, അഗാധമായ യുക്തി, വിശാലമായ കാരുണ്യം എന്നിവയെക്കുറിച്ചുള്ള വലിയ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളാണ് (آيـات) ഈ പ്രപഞ്ച പ്രതിഭാസങ്ങൾ. 'ചിന്തിക്കുന്ന ജനതയ്ക്ക്' (لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ) എന്നത്, ഈ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ കേവലം കണ്ണുകൾ കൊണ്ടല്ല, മറിച്ച് ബുദ്ധിയും ഹൃദയവും കൊണ്ട് ചിന്തിക്കുന്നവർക്ക് മാത്രമാണ് ഇതിന്റെ യഥാർത്ഥ അർത്ഥം ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിയുക എന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ഈ ആയത്തുകൾ പാരായണം ചെയ്തിട്ടും അതിനെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കാതെ അവഗണിക്കുന്നവന് നാശം.' അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തെ (توحيـــد) സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്ന ഈ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ കണ്ടിട്ടും വിശ്വസിക്കാത്തവരുടെ ബുദ്ധിശൂന്യതയെയാണ് ഇത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്.

[سورة البقرة (2) : الآيات 165 إلى 171]

അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അചഞ്ചലമായ സ്നേഹം *(محبة)* ഹൃദയത്തിൽ നിറയുന്നതിനെക്കുറിച്ചാണ് ഈ സൂക്തങ്ങൾ സംസാരിക്കുന്നത്*.* അല്ലാഹുവിനെ അല്ലാതെ മറ്റൊന്നിനെയും ആരാധിക്കാത്തവരാണ് സത്യവിശ്വാസികൾ*.* അവർ തങ്ങളുടെ സർവ്വസ്വവും അല്ലാഹുവിനായി സമർപ്പിക്കുന്നു*.* അല്ലാഹുവിന്റെ ശക്തിയും പ്രതാപവും കണ്ട് വിസ്മയിക്കുന്നവർക്ക് അവനല്ലാതെ മറ്റൊരു അഭയസ്ഥാനമില്ലെന്ന് ബോധ്യപ്പെടുന്നു*.* എന്നാൽ*,* അല്ലാഹുവിനോട് പങ്കുചേർക്കുന്നവർ *(شرك)* തങ്ങളുടെ വ്യാജ ദൈവങ്ങളെ സ്നേഹിക്കുന്നത് അല്ലാഹുവിനെ സ്നേഹിക്കുന്നതുപോലെയാണ്*.* ഇത് വലിയൊരു അജ്ഞതയാണ്*.* അല്ലാഹുവിന്റെ ശിക്ഷയെക്കുറിച്ചുള്ള മുന്നറിയിപ്പ് കേൾക്കുമ്പോൾ*,* എല്ലാ അധികാരവും അല്ലാഹുവിനാണെന്നും അവൻ കഠിനമായി ശിക്ഷിക്കുന്നവനാണെന്നും അവർക്ക് അപ്പോൾ ബോധ്യപ്പെടും*.* അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് വഴിതെറ്റിയവർ*,* കേൾക്കാനും കാണാനും സംസാരിക്കാനും കഴിയാത്ത ബധിരരും മൂകരും അന്ധരുമായവരെപ്പോലെയാണ്*.* അവർക്ക് ചിന്താശേഷിയില്ലാത്തതുകൊണ്ട് സത്യം ഗ്രഹിക്കാൻ അവർക്ക് സാധിക്കുന്നില്ല*.*

ഈ സൂക്തം ഏകദൈവ വിശ്വാസത്തെ (توحيد) അതിന്റെ ഉന്നതമായ പദവിയിൽ പ്രതിപാദിക്കുന്നു. ഇത് സൃഷ്ടികളുടെ ഭാഗത്തുനിന്നുള്ളതല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ ഭാഗത്തുനിന്നുള്ള ഏകത്വമാണ്. നമ്മുടെ ഭാഗത്തുനിന്നുള്ള ഏകത്വത്തിന്റെ ആദ്യ പടി കർമ്മങ്ങളുടെ ഏകത്വമാണ് (توحيد الأفعـال). ഇത് സത്തയുടെ ഏകത്വവുമായി (توحيد الذات) ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഈ ഉന്നതമായ ജ്ഞാനം സാധാരണക്കാരുടെ

ബുദ്ധിക്ക് അപ്രാപ്യമായതിനാൽ, അല്ലാഹു തന്റെ കാരുണ്യത്തെയും ദയയെയും സൂചിപ്പിക്കുന്ന 'അർറഹ്മാനിർറഹീം' (الرحمـن الرحيـم) എന്ന നാമങ്ങളിലൂടെ ഏകത്വത്തെ ലഘൂകരിച്ചു. പിന്നീട്, പ്രപഞ്ച സൃഷ്ടിപ്പിലെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളിലൂടെ (آيات) അവനെ തിരിച്ചറിയാൻ 'ഇന്ന ഫീ ഖൽഖി...' എന്ന് തുടങ്ങുന്ന സൂക്തത്തിലൂടെ അല്ലാഹു നമ്മെ ഉണർത്തുന്നു. മനുഷ്യന്റെ സൃഷ്ടിപ്പിന്റെ ലക്ഷ്യം തന്നെ അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ തിരിച്ചറിയുക എന്നതാണ്. 'നാം അവർക്ക് നമ്മുടെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ കാണിച്ചുകൊടുക്കും' (سَـنُرِيهِمْ آياتِنـا) എന്ന വചനം ഇതിനെ സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്നു. പ്രപഞ്ചം മുഴുവൻ മനുഷ്യന് കീഴ്പ്പെട്ടാണ് സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. മനുഷ്യൻ അല്ലാഹുവിനെ അറിയാനുള്ള കണ്ണാടിയാണ്. 'എന്നെ അറിയാൻ വേണ്ടിയല്ലാതെ ഞാൻ മനുഷ്യരെയും ജിന്നുകളെയും സൃഷ്ടിച്ചിട്ടില്ല' എന്ന വചനം ഇതിനെ വ്യക്തമാക്കുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോട് അല്ലാഹു അരുളിയതായി പറയപ്പെടുന്നു: 'നീ ഇല്ലായിരുന്നെങ്കിൽ ഞാൻ പ്രപഞ്ചത്തെ സൃഷ്ടിക്കുമായിരുന്നില്ല'. മനുഷ്യൻ തന്റെ ആത്മാവിനെ (نفـس) തിരിച്ചറിയുമ്പോൾ തന്റെ രക്ഷിതാവിനെ തിരിച്ചറിയുന്നു. 'തന്റെ ആത്മാവിനെ അറിഞ്ഞവൻ തന്റെ രക്ഷിതാവിനെ അറിഞ്ഞു' എന്ന മഹദ് വചനം ഇതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. പ്രപഞ്ചം അല്ലാഹുവിന്റെ ജലാലിന്റെയും ജമാലിന്റെയും കണ്ണാടിയാണ്. മനുഷ്യൻ ആ കണ്ണാടിയിലെ കാഴ്ച്ചക്കാരനും. അന്ത്യനാൾ സംഭവിക്കുന്നത് ഭൂമിയിൽ 'അല്ലാഹു' എന്ന് പറയാൻ ആരുമില്ലാതാകുമ്പോഴാണ്. മനുഷ്യൻ ഇല്ലാതായാൽ പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ നിലനിൽപ്പിന്റെ അടിസ്ഥാനം തന്നെ ഇല്ലാതാകുന്നു. അതിനാൽ, സത്യാന്വേഷിയായ സഞ്ചാരി (سالك) യഥാർത്ഥ ദിക്റിലൂടെ ലക്ഷ്യസ്ഥാനത്ത് എത്തണം. അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയെ ഹൃദയത്തിൽ നിന്ന് നീക്കം ചെയ്യുക എന്നതാണ് തൗഹീദിന്റെ കാതൽ. അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയെ ഹൃദയത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്നതാണ് ഏറ്റവും വലിയ വിഗ്രഹം. ഹൃദയത്തെ അല്ലാഹുവിൽ നിന്ന് അകറ്റുന്ന ഏത് കാര്യവും അവന് പകരമായി (ند) മാറുന്നു എന്ന് സൂഫി വര്യന്മാർ പഠിപ്പിക്കുന്നു.

[سورة البقرة (2) : الآيات 166 إلى 167]

അല്ലാഹ്ഹുവിനോട് പങ്കുചേർത്തവർ തങ്ങളുടെ നേതാക്കളെയും ആരാധനാമൂർത്തികളെയും വിട്ടുപിരിയുന്ന ആ ഭയാനകമായ ദിനത്തെക്കുറിച്ച് ഖുർആൻ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. അന്ന് അവർക്കിടയിലുണ്ടായിരുന്ന എല്ലാ ബന്ധങ്ങളും അറ്റുപോവുകയും, പരസ്പരമുള്ള സ്നേഹബന്ധങ്ങൾ ശത്രുതയായി മാറുകയും ചെയ്യും. അപ്പോൾ അനുയായികൾ പറയും: 'ഞങ്ങൾക്ക് ഒരിക്കൽ കൂടി ഭൂമിയിലേക്ക് മടങ്ങാൻ സാധിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ, ഇന്ന് ഈ നേതാക്കൾ നമ്മെ കൈവിട്ടതുപോലെ നമുക്കും അവരെ കൈവിടാൻ സാധിക്കുമായിരുന്നു.' ഇപ്രകാരം, അവരുടെ കർമ്മങ്ങൾ അവർക്ക് തീരാദുഃഖമായി മാറുമെന്ന് അല്ലാഹു കാണിച്ചുകൊടുക്കുന്നു. നരകത്തിൽ നിന്ന് പുറത്തുകടക്കാൻ അവർക്ക് ഒരിക്കലും സാധിക്കുകയില്ല.

അല്ലാഹു ചോദിക്കുന്നു: 'തന്റെ തന്നിഷ്ടത്തെ (ഹവാ - هــوى) ദൈവമായി സ്വീകരിച്ചവനെ നീ കണ്ടുവോ?' അഥവാ, തങ്ങളുടെ വിഗ്രഹങ്ങളെ (അൻദാദ് - أنداد) അവർ അമിതമായി ആദരിക്കുകയും, പ്രിയപ്പെട്ടവനെ അനുസരിക്കുന്നതുപോലെ അവയ്ക്ക് കീഴ്പ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. അല്ലാഹുവിനെ സ്നേഹിക്കുന്നതുപോലെ (കഹുബ്ബില്ലാഹ് - كحب الله) തങ്ങളുടെ വിഗ്രഹങ്ങളെയും അവർ സ്നേഹിക്കുന്നു. ഇവിടെ സ്നേഹം എന്നത് ഹൃദയത്തിന്റെ ആഴങ്ങളിൽ (സുവൈദാഅ് - سويداء) വേരൂന്നിയ ഒന്നാണ്. അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അടിമയുടെ സ്നേഹം എന്നത് അവന്റെ കൽപ്പനകൾ അനുസരിക്കാനും പ്രീതി സമ്പാദിക്കാനും ആഗ്രഹിക്കലാണ്. അല്ലാഹു അടിമയോട് കാണിക്കുന്ന സ്നേഹം അവനെ ആദരിക്കാനും സൽകർമ്മങ്ങളിൽ മുഴുകാനും പാപങ്ങളിൽ നിന്ന് സംരക്ഷിക്കാനുമുള്ള അവന്റെ ഉദ്ദേശ്യമാണ്. സത്യവിശ്വാസികൾ അല്ലാഹുവിനെ അതിയായി സ്നേഹിക്കുന്നു (അശദ്ദു ഹുബ്ബൻ ലില്ലാഹ് - أَشَــدُّ حُبًّــا لِلَّــهِ). അവിശ്വാസികളുടെ സ്നേഹം താൽക്കാലികവും വ്യർത്ഥവുമാണ്; പ്രതിസന്ധി ഘട്ടങ്ങളിൽ അവർ തങ്ങളുടെ വിഗ്രഹങ്ങളെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നു. എന്നാൽ അല്ലാഹുവിനോടുള്ള വിശ്വാസികളുടെ സ്നേഹം അചഞ്ചലമാണ്. അക്രമികൾ (ളാലിമൂൻ - ظــالمون) അന്ത്യദിനത്തിൽ ശിക്ഷ കാണുമ്പോൾ, സർവ്വശക്തിയും (അൽ-ഖുവ്വ - القوة) അല്ലാഹുവിനാണെന്നും അവന്റെ ശിക്ഷ കഠിനമാണെന്നും അവർ തിരിച്ചറിയും. അന്ന് നേതാക്കൾ തങ്ങളെ അനുഗമിച്ചവരിൽ നിന്ന് ഒഴിഞ്ഞുമാറുകയും (തബർറഅ - تبرأ), അവർക്കിടയിലുള്ള എല്ലാ ബന്ധങ്ങളും (അസ്ബാബ് - أسباب) മുറിഞ്ഞുപോകുകയും ചെയ്യും. അപ്പോൾ അനുയായികൾ തങ്ങൾ ലോകത്ത് വെച്ച് ചെയ്ത തെറ്റിൽ ഖേദിക്കുകയും, തങ്ങൾക്ക് ലോകത്തേക്ക് ഒരു മടക്കയാത്ര (കർറ - كــرة) ലഭിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ എന്ന് ആഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്യും.

അല്ലാഹു തആല മനുഷ്യരോട് പൊതുവായി അഭിസംബോധന ചെയ്തുകൊണ്ട് പറയുന്നു*:* '*മനുഷ്യരേ, ഭൂമിയിലുള്ളവയിൽ നിന്ന് അനുവദനീയവും വിശിഷ്ടവുമായവ നിങ്ങൾ ഭക്ഷിക്കുക.'* ഇവിടെ *'അനുവദനീയമായത്' (حلال)* എന്നത് ശരീഅത്ത് അനുവദിച്ചതും*, 'വിശിഷ്ടമായത്' (طيب)* എന്നത് മനസ്സിനും ശരീരത്തിനും ഗുണകരവും ശുദ്ധവുമായതുമാണ്*.* പിശാചിന്റെ കാൽപാടുകളെ നിങ്ങൾ പിന്തുടരരുത്*.* പിശാചിന്റെ കാൽപാടുകൾ *(خطوات الشيطان)* എന്നത് അവന്റെ ദുർബോധനങ്ങളും*,* അവൻ മനുഷ്യനെ പാപത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്ന വഴികളുമാണ്*.* തീർച്ചയായും അവൻ നിങ്ങൾക്ക് വ്യക്തമായ ശത്രുവാണ്*.* ഈ ആയത്ത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്*,* ആഹാരത്തിന്റെ വിശുദ്ധി ഹൃദയത്തിന്റെ പ്രകാശത്തിനും *(نور القلب)* ആത്മീയ ഉന്നതിക്കും അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ് എന്നാണ്*.* ഹറാമായ ആഹാരം കഴിക്കുന്നത് ഹൃദയത്തെ ഇരുളടഞ്ഞതാക്കുകയും*,* അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള പ്രയാണത്തിൽ തടസ്സങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു*.*

അല്ലാഹു അവരുടെ കർമ്മങ്ങളെ അവർക്ക് കടുത്ത ഖേദങ്ങളായി (حسـرات) കാണിച്ചുകൊടുക്കുന്നു. 'ഹസറത്ത്' എന്നാൽ അമിതമായ ദുഃഖവും ഹൃദയവേദനയുമാണ്. ഒരു മൃഗം തളർന്നു വീഴുന്നതുപോലെ, ആഗ്രഹിച്ച കാര്യങ്ങൾ നഷ്ടപ്പെടുമ്പോൾ ഹൃദയം തകരുന്ന അവസ്ഥയാണിത്. അവർ ചെയ്ത നന്മകൾ അവിശ്വാസം കാരണം പാഴായിപ്പോയതിലും, ചെയ്ത തിന്മകൾ കാരണം അവർ കടുത്ത ദുഃഖത്തിലാകുന്നു. സ്വർഗ്ഗത്തിൽ അവർക്ക് ലഭിക്കേണ്ടിയിരുന്ന സ്ഥാനങ്ങൾ കാണിച്ചുകൊടുക്കുമ്പോൾ ആ വേദന വർദ്ധിക്കുന്നു. അവർക്ക് നരകത്തിൽ നിന്ന് പുറത്തുകടക്കാൻ സാധിക്കുകയില്ല, കാരണം അവർ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടത് അതിനുവേണ്ടിയാണ്. നരകത്തിലെ ശിക്ഷയുടെ കാഠിന്യം വിവരണാതീതമാണ്; അവരുടെ തൊലികൾ വെന്തുപോകുമ്പോൾ പുതിയ തൊലികൾ നൽകപ്പെടുന്നു. ദാഹിക്കുമ്പോൾ നൽകുന്ന തിളച്ച വെള്ളം അവരുടെ മുഖത്തെയും ആന്തരികാവയവങ്ങളെയും ദഹിപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിനെ സ്നേഹിക്കുന്നവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ സ്നേഹം ലഭിക്കുന്നു (يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَـهُ). എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ സ്നേഹത്തിന് അർഹരല്ലാത്തവർ വിഗ്രഹങ്ങളെയും ഭൗതിക വസ്തുക്കളെയും സ്നേഹിക്കുന്നു. ഇബ്റാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം പറഞ്ഞതുപോലെ, അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയെല്ലാം ശത്രുക്കളാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ സ്നേഹം ലഭിച്ചവർക്ക് മറ്റൊന്നിലും ആസക്തിയുണ്ടാകില്ല. അല്ലാഹുവേ, ഞങ്ങൾക്ക് യഥാർത്ഥ സ്നേഹവും ഉറപ്പും (يقين) നൽകേണമേ. 'മനുഷ്യരേ' (يـا أَيُّهَـا النَّـاسُ) എന്ന് തുടങ്ങുന്ന വചനം, ചില

ഭക്ഷണങ്ങളും വസ്ത്രങ്ങളും തങ്ങൾക്ക് നിഷിദ്ധമാക്കിയവരോട്, ഭൂമിയിലുള്ള അനുവദനീയമായ (حلال) കാര്യങ്ങൾ ഭക്ഷിക്കാൻ കൽപ്പിക്കുന്നു.

[سورة البقرة (2) : آية 169]

തീർച്ചയായും, അവൻ (പിശാച്) നിങ്ങളോട് കൽപ്പിക്കുന്നത് തിന്മയും (السوء) നീചവൃത്തികളും (الفحشاء) മാത്രമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ പേരിൽ നിങ്ങൾക്ക് അറിവില്ലാത്തത് പറയാൻ അവൻ നിങ്ങളെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു. ഈ ആയത്ത് പിശാചിന്റെ ദുഷ്പ്രേരണകളെക്കുറിച്ചും അവൻ മനുഷ്യനെ വഴിതെറ്റിക്കാൻ ഉപയോഗിക്കുന്ന തന്ത്രങ്ങളെക്കുറിച്ചും ആഴത്തിലുള്ള ഉൾക്കാഴ്ച നൽകുന്നു. അവൻ മനുഷ്യന്റെ ഉള്ളിൽ തിന്മയുടെ വിത്തുകൾ പാകുകയും, ലജ്ജാകരമായ കാര്യങ്ങളിലേക്ക് (فحشاء) അവനെ പ്രേരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇതിലെ ഏറ്റവും വലിയ അപകടം, അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ച് യാതൊരു അറിവുമില്ലാതെ, തെറ്റായ കാര്യങ്ങൾ പറയാൻ അവൻ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു എന്നതാണ്. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തെ (توحيد) നിഷേധിക്കുന്നതിനോ, അവന്റെ നിയമങ്ങളെ (شريعة) വളച്ചൊടിക്കുന്നതിനോ, അല്ലെങ്കിൽ അവന്റെ ഗുണവിശേഷങ്ങളെക്കുറിച്ച് (صفات) തെറ്റായ ധാരണകൾ പ്രചരിപ്പിക്കുന്നതിനോ ഇടയാക്കും. യഥാർത്ഥ ജ്ഞാനം (علم) നേടാതെ, അല്ലാഹുവിന്റെ കാര്യങ്ങളിൽ അഭിപ്രായം പറയുന്നത് ആത്മീയമായ നാശത്തിലേക്ക് നയിക്കും. സൂഫികൾക്ക്, ഇത് ഹൃദയത്തെ ശുദ്ധീകരിക്കുന്നതിന്റെയും (تزكية النفس) അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള യഥാർത്ഥ അറിവ് (معرفة الله) തേടുന്നതിന്റെയും പ്രാധാന്യം ഊന്നിപ്പറയുന്നു. പിശാചിന്റെ ഈ ദുഷ്പ്രേരണകളെ അതിജീവിക്കാൻ ദൈവഭക്തിയും (تقوى) സൂക്ഷ്മതയും (ورع) അനിവാര്യമാണ്.

ഹലാൽ (حلال) എന്നാൽ നിരോധനത്തിന്റെ കെട്ടുകൾ അഴിഞ്ഞുപോയതും, എല്ലാ സംശയങ്ങളിൽ നിന്നും മുക്തമായി പരിശുദ്ധവും ഉത്തമവുമായതാണ്. അല്ലെങ്കിൽ, ശരീഅത്ത് (ശരീഅത്ത്) നല്ലതായി കാണുന്നതാണ് ഹലാൽ. ഉത്തമം (طيب) എന്നാൽ, സൽസ്വഭാവം ഇഷ്ടപ്പെടുന്നതും പ്രകൃതിക്ക് ആസ്വാദ്യകരമായതുമാണ്. "പിശാചിന്റെ കാൽപ്പാടുകളെ നിങ്ങൾ പിന്തുടരരുത്" (وَلا تَتَّبِعُوا خُطُواتِ الشَّيْطانِ). 'ഖുത്വ്വത്ത്' (خطوة) എന്നതിൽ 'ഖാഇന്' ഫത്ഹ് (فتح) ആണെങ്കിൽ, കാൽ വെക്കുന്ന ഒരൊറ്റ പ്രാവശ്യം എന്നാണർത്ഥം. 'ഖാഇന്' ളമ്മ് (ضم) ആണെങ്കിൽ, നടക്കുന്നവന്റെ രണ്ട് കാലുകൾക്കിടയിലുള്ള ദൂരം എന്നാണർത്ഥം. ഒരാൾ മറ്റൊരാളുടെ കാൽപ്പാടുകളെ പിന്തുടർന്നു, അവന്റെ ചുവടുകൾക്ക് മീതെ ചവിട്ടി എന്ന് പറഞ്ഞാൽ, അവനെ മാതൃകയാക്കി, അവന്റെ ചര്യയെ പിൻപറ്റി

എന്നാണർത്ഥം. അതായത്, പിശാചിന്റെ അടയാളങ്ങളെയും അവന്റെ വഴികളെയും അവന്റെ തത്വങ്ങളെയും നിങ്ങൾ പിന്തുടരരുത്. അവ അവന്റെ ദുർബോധനങ്ങളാണ് (وسـاوس). അങ്ങനെ നിങ്ങൾ ഹലാലിനെ ഹറാമാക്കുകയും ഹറാമിനെ ഹലാലാക്കുകയും ചെയ്യും. "തീർച്ചയായും അവൻ നിങ്ങൾക്ക് വ്യക്തമായ ശത്രുവാണ്" (إِنَّـهُ لَكُـمْ عَـدُوٌّ مُبِـنٌ). ഈ വിലക്കിനുള്ള കാരണമാണിത്. അതായത്, ഉൾക്കാഴ്ചയുള്ളവർക്ക് (ذوي البصـيرة) അവന്റെ ശത്രുത വ്യക്തമാണ്. എന്നാൽ, ഉൾക്കാഴ്ചയില്ലാത്ത, ദേഹേച്ഛകളെ (الهوى) പിന്തുടരുന്നവരെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം, അവൻ ഒരു ഉറ്റബന്ധുവിനെപ്പോലെയാണ്. കാരണം, അവരുടെ മനസ്സുകൾ ആഗ്രഹിക്കുന്നതിലേക്കും, അവർക്ക് നല്ലതായി തോന്നുന്ന ഇഷ്ടങ്ങളുടെ ആസ്വാദനങ്ങളിലേക്കും അവൻ അവരെ നയിക്കുന്നു. അതിനാൽ, 'മുബീൻ' (مبين) എന്ന വാക്ക് 'അബാന' (أبان) എന്നതിൽ നിന്നാണ്, അതായത് 'ബാന' (بان) എന്നും 'ളഹറ' (ظهر) എന്നും – വ്യക്തമായി, പ്രത്യക്ഷമായി എന്നർത്ഥം. എന്നാൽ, അൽ-വാഹിദി റഹിമഹുള്ളാഹ് ഇതിനെ 'അബാന' (أبـان) എന്ന സകർമ്മക ക്രിയയിൽ നിന്നുള്ളതായി കണക്കാക്കി. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: "അവൻ വ്യക്തമായ ശത്രുവാണ്. നിങ്ങളുടെ പിതാവായ ആദം അലൈഹിസ്സലാമിന് സുജൂദ് ചെയ്യാൻ വിസമ്മതിച്ചതിലൂടെ അവൻ നിങ്ങൾക്ക് തന്റെ ശത്രുത വെളിപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. അവനാണ് ആദം അലൈഹിസ്സലാമിനെ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് പുറത്താക്കിയത്." "തീർച്ചയായും അവൻ നിങ്ങളോട് കൽപ്പിക്കുന്നു" (إِنَّما يَأْمُرُكُمْ) എന്നാൽ, അവൻ നിങ്ങൾക്ക് ദുർബോധനം (وسوسة) നൽകുന്നു എന്നാണ്. അവരെ ഭരിക്കുന്ന ഒരു അനുസരണയുള്ള കൽപകനോടാണ് പിശാചിന്റെ ആധിപത്യത്തെ ഉപമിച്ചിരിക്കുന്നത്. അവന്റെ ദുർബോധനങ്ങളെ സ്വീകരിക്കുന്നതിലും അവനെ അനുസരിക്കുന്നതിലും അവർ ഒരു അനുസരണയുള്ള കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടവനോട് ഉപമിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, അവർ അവന്റെ കൽപനകൾക്ക് വഴങ്ങുന്നവരാണെന്നാണ്, അവരുടെ ബുദ്ധിയെ നിസ്സാരവൽക്കരിച്ചുകൊണ്ടും അവരുടെ നിലയെ താഴ്ത്തിക്കൊണ്ടും. "തിന്മയെക്കൊണ്ട്" (بِالسُّـوءِ) എന്നാൽ, അതിന്റെ പരിണിതിയിൽ നിനക്ക് ദുഃഖമുണ്ടാക്കുന്ന എല്ലാ കാര്യങ്ങളുമാണ്. ഇത് എല്ലാ പാപങ്ങൾക്കും (المعاصي) ബാധകമാണ്, അവ ശരീരഭാഗങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന പ്രവൃത്തികളായാലും ഹൃദയം ചെയ്യുന്ന പ്രവൃത്തികളായാലും, കാരണം അവയെല്ലാം അതിന്റെ ഉടമയെ ദുഃഖിപ്പിക്കുകയും വ്യസനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. "അശ്ലീലതയും" (وَالْفَحْشَـــاءِ) എന്നത് പൊതുവായതിനെ തുടർന്ന് പ്രത്യേകമായതിനെ എടുത്തുപറയുന്നതിൽ പെട്ടതാണ്. അതായത്, പാപങ്ങളിൽ വെച്ച് ഏറ്റവും വൃത്തികെട്ടതും ഏറ്റവും വലിയ ദുഃഖമുണ്ടാക്കുന്നതുമായ കാര്യങ്ങൾ. അതിനാൽ, വ്യഭിചാരം (الزنى) ഒരു അശ്ലീലതയാണ്, പിശുക്ക് (البخل) ഒരു അശ്ലീലതയാണ്, എല്ലാ വൃത്തികെട്ട പ്രവൃത്തികളും അശ്ലീലതയാണ്. 'ഫുഹ്ശ്' (فحش) എന്നതിന്റെ അടിസ്ഥാനം എല്ലാ കാര്യങ്ങളിലും അതിരുകവിയുക എന്നതാണ്. അൽ-ബൈളാവി

റഹിമഹുള്ളാഹ്, 'സൂഅ്' (തിന്മ) എന്നതിനും 'ഫഹ്ശാഅ്' (അശ്ലീലത) എന്നതിനും ഇടയിലുള്ള വ്യത്യാസം അവയുടെ സത്തയിലല്ല, മറിച്ച് ആശയപരമായ ധാരണയിലാണെന്ന് അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. കാരണം, ഒരു പാപത്തെ 'സൂഅ്' എന്ന് വിളിക്കുന്നത് ബുദ്ധിമാനായ ഒരാൾ അതിൽ ദുഃഖിക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ്, 'ഫഹ്ശാഅ്' എന്ന് വിളിക്കുന്നത് അവൻ അതിനെ വെറുക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ്. അങ്ങനെ, പാപത്തിന് 'സൂഅ്' എന്നും 'ഫഹ്ശാഅ്' എന്നും പ്രയോഗിക്കുന്നത്, 'നീതിമാനായ മനുഷ്യൻ' (رجل عدل) എന്ന് പറയുന്നതുപോലെ, അതിശയോക്തിക്കായി മസ്ദർ (مصدر) ഉപയോഗിച്ച് വിശേഷിപ്പിക്കുന്നതിൽ പെട്ടതാണ്. "അല്ലാഹുവിന്റെ പേരിൽ നിങ്ങൾ പറയാൻ" (وَأَنْ تَقُولُوا) എന്നാൽ, അല്ലാഹു ഇത് നിരോധിച്ചു അല്ലെങ്കിൽ അത് കൽപ്പിച്ചു എന്ന് നിങ്ങൾക്കറിയാത്ത കാര്യങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന്റെ പേരിൽ കെട്ടിച്ചമയ്ക്കാൻ അവൻ നിങ്ങളോട് കൽപ്പിക്കുന്നു എന്നാണ്. പിശാച് കൽപ്പിക്കുന്ന വൃത്തികേടുകളിൽ വെച്ച് ഏറ്റവും വൃത്തികെട്ട കാര്യമാണിത്. കാരണം, അല്ലാഹു തആലായെ, അവന് യോജിക്കാത്ത കാര്യങ്ങൾ കൊണ്ട് വിശേഷിപ്പിക്കുന്നത് വൻപാപങ്ങളിൽ (الكبائر) ഏറ്റവും വലിയ ഇനങ്ങളിൽ പെട്ടതാണ്. അശ്ലീലത (الفحشاء) തിന്മകളിൽ വെച്ച് ഏറ്റവും വൃത്തികെട്ട ഇനമായതുപോലെ. അപ്പോൾ ചോദിക്കപ്പെട്ടാൽ: "നമ്മൾ പിശാചിനെ കാണുകയോ അവന്റെ സംസാരം കേൾക്കുകയോ ചെയ്യാത്ത സ്ഥിതിക്ക്, എങ്ങനെയാണ് അവൻ നമ്മളോട് കൽപ്പിക്കുന്നത്? അവന്റെ ദുർബോധനം (وسوسة) എങ്ങനെയാണ് സംഭവിക്കുന്നത്? അത് ഹൃദയത്തിൽ എങ്ങനെയാണ് എത്തുന്നത്?" ഞങ്ങൾ പറയും: അത് സൂക്ഷ്മമായ ഒരു സംസാരമാണ്, പറയപ്പെട്ടതുപോലെ, മനസ്സുകളും പ്രകൃതിയും അതിലേക്ക് ചായുന്നു. അവൻ മനുഷ്യന്റെ ശരീരത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നു എന്നും പറയപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്, കാരണം അവൻ ഒരു സൂക്ഷ്മ ശരീരമാണ്. അവൻ ദുർബോധനം ചെയ്യുന്നത്, മനസ്സിൽ ദുഷിച്ച ചിന്തകൾ ഉണ്ടാക്കിക്കൊണ്ടാണ്. അല്ലാഹു തആലാ പറയുന്നു: "മനുഷ്യരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ ദുർബോധനം നടത്തുന്നവൻ" (يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ). നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമിന്റെ പ്രാർത്ഥനകളിൽ ഒന്നാണ്: "അല്ലാഹുവേ, നിന്റെ സ്മരണയുടെ ദുർബോധനങ്ങൾ കൊണ്ട് എന്റെ ഹൃദയത്തെ നിറയ്ക്കേണമേ, പിശാചിന്റെ ദുർബോധനങ്ങളെ എന്നിൽ നിന്ന് അകറ്റേണമേ." 'അകാം അൽ-മർജാൻ' (اكام المرجان) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറയുന്നു: പിശാച് മനുഷ്യനെ ക്ഷണിക്കുകയും ദുർബോധനം നൽകുകയും ചെയ്യുന്ന കാര്യങ്ങൾ ആറ് ഘട്ടങ്ങളിലായി ചുരുങ്ങുന്നു. ഒന്നാമത്തെ ഘട്ടം, സത്യനിഷേധം (الكفر), ബഹുദൈവാരാധന (الشرك), അവന്റെ റസൂലിനോടുള്ള ശത്രുത എന്നിവയുടെ ഘട്ടമാണ്. മനുഷ്യനിൽ നിന്ന് അവന് ഇത് നേടാൻ കഴിഞ്ഞാൽ, അവൻ കണ്ണുകൾക്ക് കുളിർമ്മ നൽകുകയും അവനുമായുള്ള തന്റെ പ്രയത്നത്തിൽ നിന്ന് വിശ്രമിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. കാരണം, അവന്റെ ആഗ്രഹത്തിന്റെ അങ്ങേയറ്റം അവന്

ലഭിച്ചു. ഒരു അടിമയിൽ നിന്ന് അവൻ ആദ്യം ആഗ്രഹിക്കുന്നത് ഇതാണ്. രണ്ടാമത്തെ ഘട്ടം, അനാചാരം (البدعـــة) ആണ്. ഇത് പിശാചിന് ദുർവൃത്തികളെക്കാളും (الفسوق) പാപങ്ങളെക്കാളും (المعاصي) പ്രിയപ്പെട്ടതാണ്. കാരണം, പാപങ്ങളിൽ നിന്ന് പശ്ചാത്തപിക്കാം, എന്നാൽ അനാചാരത്തിൽ നിന്ന് പശ്ചാത്തപിക്കില്ല. കാരണം, അതിന്റെ വക്താവ് അതിനെ ശരിയായ യാഥാർത്ഥ്യമായി കരുതുന്നു, അതിനാൽ അവൻ പശ്ചാത്തപിക്കുന്നില്ല. അതിൽ അവന് കഴിയാതെ വന്നാൽ, അവൻ മൂന്നാമത്തെ ഘട്ടത്തിലേക്ക് നീങ്ങുന്നു, അതായത് വിവിധതരം വൻപാപങ്ങൾ (الكبـائر). അതിൽ അവന് കഴിയാതെ വന്നാൽ, അവൻ നാലാമത്തെ ഘട്ടത്തിലേക്ക് നീങ്ങുന്നു, അതായത് ഒരുമിച്ചുകൂടിയാൽ വൻപാപങ്ങളായി മാറുന്ന ചെറുപാപങ്ങൾ (الصـــغائر). വൻപാപങ്ങൾ ചിലപ്പോൾ അതിന്റെ ഉടമയെ നശിപ്പിച്ചേക്കാം, നബി അലൈഹിസ്സലാം പറഞ്ഞതുപോലെ: "നിങ്ങൾ നിസ്സാരമായി കാണുന്ന പാപങ്ങളെ (محقـرات الـذنوب) സൂക്ഷിക്കുക." അതിന്റെ ഉദാഹരണം, ഒരു മരുഭൂമിയിൽ ഇറങ്ങിയ ഒരു ജനതയെപ്പോലെയാണ്. ഓരോരുത്തരും ഓരോ വിറകുകൊള്ളി കൊണ്ടുവന്നു, അങ്ങനെ അവർ വലിയൊരു തീ കത്തിക്കുകയും പാചകം ചെയ്യുകയും വയറുനിറയെ ഭക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. അതിൽ അവന് കഴിയാതെ വന്നാൽ, അവൻ [അഞ്ചാമത്തെ] ഘട്ടത്തിലേക്ക് നീങ്ങുന്നു...

അഞ്ചാമത്തേത്, പ്രതിഫലമോ ശിക്ഷയോ ഇല്ലാത്ത, എന്നാൽ അതിൽ വ്യാപൃതനാകുന്നതിലൂടെ നഷ്ടപ്പെടുന്ന പ്രതിഫലമാണ് അതിന്റെ ശിക്ഷയായേക്കാവുന്ന അനുവദനീയമായ കാര്യങ്ങളിൽ (مباحـــات) അവനെ വ്യാപൃതനാക്കുക എന്നതാണ്. അതിൽ അവന് സാധിക്കാതെ വന്നാൽ, അവൻ ആറാമത്തെ ഘട്ടത്തിലേക്ക് കടക്കും. അതായത്, കൂടുതൽ ശ്രേഷ്ഠമായതിനെക്കാൾ (أفضل) കുറഞ്ഞ ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള കാര്യങ്ങളിൽ (مفضول) അവനെ വ്യാപൃതനാക്കുക. അങ്ങനെ അവനിൽ നിന്ന് ശ്രേഷ്ഠത ഇല്ലാതാക്കുകയും, ശ്രേഷ്ഠമായ കർമ്മത്തിന്റെ പ്രതിഫലം അവന് നഷ്ടപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യും. ശ്രേഷ്ഠമായതിൽ നിന്ന് കുറഞ്ഞ ശ്രേഷ്ഠതയിലേക്കും, ഏറ്റവും ശ്രേഷ്ഠമായതിൽ നിന്ന് ശ്രേഷ്ഠമായതിലേക്കും അവനെ വലിച്ചിഴയ്ക്കും. അങ്ങനെ എളുപ്പമുള്ള ശ്രേഷ്ഠമായതിൽ നിന്ന് കൂടുതൽ പ്രയാസമുള്ള ഏറ്റവും ശ്രേഷ്ഠമായതിലേക്ക് (ഉദാഹരണത്തിന്, രണ്ട് റക്അത്തിനെ അപേക്ഷിച്ച് നൂറ് റക്അത്ത്) അവനെ വലിച്ചിഴച്ച്, ശ്രേഷ്ഠമായതിൽ നിന്ന് തിന്മകളിലേക്ക് അവനെ വലിച്ചിഴയ്ക്കാൻ അവന് സാധിക്കും. അങ്ങനെ പ്രയാസം വർദ്ധിക്കുന്നത് പൂർണ്ണമായും അനുസരണയോട് വെറുപ്പുണ്ടാക്കുന്നതിന് കാരണമാകും. നിശ്ചയമായും അല്ലാഹു ഇബ്ലീസിനെ സൃഷ്ടിച്ചത് ദുഷ്ടനെ നല്ലവനിൽ നിന്ന് വേർതിരിച്ചറിയാനാണ്. അല്ലാഹു പ്രവാചകന്മാരെ (അലൈഹിസ്സലാം) സൃഷ്ടിച്ചത് ഭാഗ്യമുള്ളവർക്ക് അവരെ പിന്തുടരാനാണ്. ഇബ്ലീസിനെ സൃഷ്ടിച്ചത് നിർഭാഗ്യവാന്മാർക്ക് അവനെ പിന്തുടരാനാണ്. അങ്ങനെ അവർക്കിടയിലുള്ള വ്യത്യാസം പ്രകടമാകും. ഇബ്ലീസ്

നരകത്തിലേക്കും ഭിന്നതയിലേക്കുമുള്ള ഒരു ദല്ലാളും (دلال) ഇടനിലക്കാരനും (سمسار) ആണ്. അവന്റെ ചരക്ക് ദുനിയാവാണ് (دنيا - ഇഹലോകം). അവൻ (ഇബ്ലീസ്) ദുനിയാവിനെ സത്യനിഷേധികൾക്ക് മുന്നിൽ വെച്ചപ്പോൾ ചോദിക്കപ്പെട്ടു: "എന്താണ് ഇതിന്റെ വില?" അവൻ പറഞ്ഞു: "മതത്തെ ഉപേക്ഷിക്കുക." അങ്ങനെ അവർ മതത്തെക്കൊണ്ട് അതിനെ വാങ്ങി. എന്നാൽ ദുനിയാവിനെ വെടിഞ്ഞവർ (സാഹിദുകൾ) അതിനെ ഉപേക്ഷിക്കുകയും അതിൽ നിന്ന് തിരിഞ്ഞുകളയുകയും ചെയ്തു. ദുനിയാവിനെ ആഗ്രഹിക്കുന്നവരാകട്ടെ, തങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ മതത്തെയും ദുനിയാവിനെയും ഉപേക്ഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അപ്പോൾ അവർ ഇബ്ലീസിനോട് പറഞ്ഞു: "ഇതൊന്ന് ഞങ്ങൾക്ക് രുചിച്ച് നോക്കാൻ തരൂ, എന്താണെന്ന് ഞങ്ങൾ നോക്കട്ടെ." അപ്പോൾ ഇബ്ലീസ് പറഞ്ഞു: "എനിക്ക് ഒരു പണയം തരൂ." അങ്ങനെ അവർ തങ്ങളുടെ കേൾവിയും കാഴ്ചയും അവന് പണയം നൽകി. അതുകൊണ്ടാണ് ദുനിയാവിന്റെ ആളുകൾ അതിന്റെ വാർത്തകൾ കേൾക്കാനും അതിന്റെ അലങ്കാരങ്ങൾ കാണാനും ഇഷ്ടപ്പെടുന്നത്. കാരണം, അവരുടെ കേൾവിയും കാഴ്ചയും ഇബ്ലീസിന്റെ അടുത്ത് പണയത്തിലാണ്. പണയം വാങ്ങിയ ശേഷം അവൻ അവർക്ക് രുചി നൽകി. അങ്ങനെ അവർ ദുനിയാവിനെ വെടിഞ്ഞവരിൽ (സാഹിദുകളിൽ) നിന്ന് ദുനിയാവിന്റെ ന്യൂനതകൾ കേട്ടില്ല, അതിന്റെ തിന്മകൾ കണ്ടില്ല. മറിച്ച്, അതിന്റെ അലങ്കാരങ്ങളെയും വിഭവങ്ങളെയും അവർ നല്ലതായി കണ്ടു. അതുകൊണ്ടാണ് പറയപ്പെട്ടത്: "ഒരു കാര്യത്തോടുള്ള നിന്റെ സ്നേഹം നിന്നെ അന്ധനാക്കുകയും ബധിരനാക്കുകയും ചെയ്യും." അതിനാൽ ബുദ്ധിമാനായവൻ ദുനിയാവിനെ വെടിഞ്ഞ് അതിൽ നിന്ന് വിരക്തി (زهـــد) കാണിക്കുകയും, ഹലാലായതും നല്ലതുമായത് (الحــلال الطيـــب) അല്ലാതെ അതിൽ നിന്ന് സ്വീകരിക്കാതിരിക്കുകയും വേണം. ഹസൻ അൽ-ബസ്വരി (റഹിമഹുല്ലാഹ്) പറഞ്ഞു: "ഹലാലായതും നല്ലതുമായത് (الحلال الطيب) എന്നത് അന്ത്യനാളിൽ ചോദ്യം ചെയ്യപ്പെടാത്തതും, ഒഴിച്ചുകൂടാനാവാത്തതുമായ കാര്യങ്ങളാണ്." നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) പറഞ്ഞു: "നിശ്ചയമായും അല്ലാഹു ആദം സന്തതിക്ക് ഒഴിച്ചുകൂടാനാവാത്തത് നൽകുന്നു: അവന്റെ ഔറത്ത് മറയ്ക്കാൻ ഒരു വസ്ത്രം, അവന്റെ വിശപ്പ് മാറ്റാൻ റൊട്ടി, പക്ഷിക്കൂട് പോലെ ഒരു വീട്." അപ്പോൾ ചോദിക്കപ്പെട്ടു: "അല്ലാഹുവിന്റെ ദൂതരേ, ഉപ്പിന്റെ കാര്യമോ?" അവിടുന്ന് പറഞ്ഞു: "ഉപ്പ് വിചാരണ ചെയ്യപ്പെടുന്ന കാര്യങ്ങളിൽ പെട്ടതാണ്." തഅ്‌വീലാത്തുൻ നജ്മിയ്യയിൽ (التأويلات النجمية) പറയുന്നു: "ഹലാൽ (الحلال) എന്നാൽ അല്ലാഹു ഭക്ഷിക്കാൻ അനുവദിച്ചതാണ്. ത്വയ്യിബ് (الطيـــب) എന്നാൽ സൃഷ്ടികളുടെ അവകാശങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള സംശയങ്ങളോടോ, സ്വന്തം താൽപ്പര്യങ്ങളുടെ (نفس) അതിരുകടന്ന ആഗ്രഹങ്ങളോടോ കലരാത്തതാണ്. എല്ലാ ത്വയ്യിബും ഹലാലാണ്, എന്നാൽ എല്ലാ ഹലാലും ത്വയ്യിബല്ല." അതുകൊണ്ടാണ് നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) പറഞ്ഞത്: "നിശ്ചയമായും അല്ലാഹു ത്വയ്യിബാണ് (طيـب),

അവൻ ത്വയ്യിബായതല്ലാതെ സ്വീകരിക്കുകയില്ല." അതായത്, യാതൊരു ന്യൂനതയോ സംശയമോ കലരാത്തത്. "അല്ലാഹു ഹലാലാണ്" എന്ന് പറയപ്പെടുകയില്ല എന്നും പറയപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഹലാലായതും നല്ലതുമായ ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നത് അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അനുസരണത്തിനും പിശാചിന്റെ ചുവടുകളിൽ നിന്ന് അകന്നുനിൽക്കുന്നതിനും കാരണമാകുമെന്ന് നീ അറിയുക. അതിനാൽ സൽകർമ്മം നല്ല ഭക്ഷണത്തിന്റെ ഫലമാണ്. മസ്നവിയിൽ (المثنوى) പറയുന്നു: "ഹലാലായ ഭക്ഷണത്തിൽ നിന്ന് അറിവും വിജ്ഞാനവും വർദ്ധിക്കുന്നു, ഹലാലായ ഭക്ഷണത്തിൽ നിന്ന് സ്നേഹവും ആർദ്രതയും വർദ്ധിക്കുന്നു. നിന്റെ ഭക്ഷണത്തിൽ നിന്ന് അസൂയയും അജ്ഞതയുടെയും അശ്രദ്ധയുടെയും കെണിയും നീ കാണുകയാണെങ്കിൽ, അത് ഹറാമാണെന്ന് നീ അറിയുക. ഗോതമ്പ് വിതച്ചാൽ ബാർലി ഉണ്ടാകുമോ? കുതിരയുടെ കണ്ണ് കഴുതക്കുട്ടിയെ പ്രസവിക്കുമോ? ഒരു പിടി ഭക്ഷണം വിത്താണ്, അതിന്റെ ഫലം ചിന്തകളാണ്. ഒരു പിടി ഭക്ഷണം സമുദ്രമാണ്, അതിന്റെ മുത്തുകൾ ചിന്തകളാണ്. ഹലാലായ ഭക്ഷണം വായിൽ നിന്ന് സേവനത്തിനുള്ള താൽപ്പര്യവും പരലോകത്തേക്കുള്ള ദൃഢനിശ്ചയവും വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു." അനുവദനീയമായ മാർഗ്ഗങ്ങളിലൂടെ ഹലാൽ (الحـــلال) സമ്പാദിക്കുന്നത് പ്രവാചകന്മാരുടെ (അലൈഹിസ്സലാം) ചര്യയാണ് (ســـنة). സമ്പാദ്യത്തിൽ ധാരാളം പ്രയോജനങ്ങളുണ്ട്. അവയിൽ ചിലത്: കച്ചവടം, കൃഷി, മരങ്ങൾ നടൽ എന്നിവയിലൂടെ മൂലധനം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. പക്ഷികളും മറ്റും ഭക്ഷിക്കുന്നതിലൂടെ അതിൽ ധർമ്മവും (സദഖ) ഉണ്ട്. സമ്പാദിക്കുന്നവനെ അലസതയിൽ നിന്നും വിനോദങ്ങളിൽ നിന്നും സമ്പാദ്യം വ്യാപൃതനാക്കുന്നു എന്നതാണ് മറ്റൊന്ന്. മറ്റൊന്ന്: മനസ്സിനെ (നഫ്സ്) ഒതുക്കുകയും അതിന്റെ ധിക്കാരം കുറയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. മറ്റൊന്ന്: ഇരുലോകത്തും മുഖം കറുപ്പിക്കുന്ന ദാരിദ്ര്യത്തിൽ നിന്നുള്ള സുരക്ഷിതത്വത്തിനുള്ള ഒരു ഉപാധിയാണ് സമ്പാദ്യം. ഒരാൾ തന്റെ കുടുംബത്തിനുവേണ്ടി സമ്പാദിക്കാൻ പ്രയത്നിക്കുമ്പോൾ, അവന്റെ സംരക്ഷകരായ മലക്കുകൾ അവനോട് പറയും: "നിന്റെ പ്രയത്നങ്ങളിൽ അല്ലാഹു നിനക്ക് ബർക്കത്ത് ചെയ്യട്ടെ, നിന്റെ ചിലവുകൾ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിനക്കൊരു നിധിയാക്കട്ടെ." ആകാശഭൂമികളിലെ മലക്കുകൾ അതിന് ആമീൻ പറയും. ഏറ്റവും ശ്രേഷ്ഠമായ സമ്പാദ്യം ജിഹാദാണ് (ധർമ്മസമരം), പിന്നീട് കച്ചവടം, പിന്നീട്...

[سورة البقرة (2) : الآيات 170 إلى 171]

സത്യത്തിന്റെ പ്രകാശവുമായി പ്രവാചകന്മാർ കടന്നുവരുമ്പോൾ, അല്ലാഹു അവതരിപ്പിച്ച ദിവ്യബോധനങ്ങളെ *(وحي)* പിന്തുടരുവാൻ അവരോട് ആഹ്വാനം ചെയ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ, ആത്മീയ അന്ധത ബാധിച്ചവർ പ്രതിവചിക്കുന്നത് ഇപ്രകാരമാണ്: "ഞങ്ങളുടെ പൂർവ്വികരെ ഞങ്ങൾ കണ്ടുപിടിച്ച പാതയെയാണ് ഞങ്ങൾ പിന്തുടരുന്നത്." എന്നാൽ, അവരുടെ പൂർവ്വികർക്ക് യാതൊന്നും ഗ്രഹിക്കുവാനോ *(لا يعقلون)* സത്യത്തിന്റെ നേർവഴി പ്രാപിക്കുവാനോ *(لا يهتدون)* കഴിവില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ പോലും അവർ ആ അന്ധമായ അനുകരണം *(تقليد أعمى)* തുടരുമോ? ഇത് ബുദ്ധിയുടെയും *(عقل)* ഉൾക്കാഴ്ചയുടെയും *(بصيرة)* നിഷേധമാണ്. സത്യനിഷേധികളുടെ അവസ്ഥ, ആട്ടിടയൻ തന്റെ ആട്ടുകളെ വിളിക്കുമ്പോൾ, അവ കേവലം ശബ്ദം മാത്രം കേൾക്കുകയും അതിന്റെ അർത്ഥം ഗ്രഹിക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതുപോലെയാണ്. അവർക്ക് കേൾവിശക്തിയുണ്ടെങ്കിലും സത്യം ശ്രവിക്കുവാൻ അവരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ ബധിരമാണ് *(صم)*. അവർക്ക് സംസാരിക്കാൻ കഴിയുമെങ്കിലും സത്യം ഉച്ചരിക്കുവാൻ അവരുടെ നാവുകൾ മൂകമാണ് *(بكم)*. അവർക്ക് കാഴ്ചശക്തിയുണ്ടെങ്കിലും അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ കാണുവാൻ അവരുടെ ഉൾക്കണ്ണുകൾ അന്ധമാണ് *(عمي)*. അതുകൊണ്ട്, അവർക്ക് യാതൊന്നും ഗ്രഹിക്കുവാനോ *(لا يعقلون)* ചിന്തിക്കുവാനോ സാധിക്കുന്നില്ല. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ മുദ്രവെക്കപ്പെട്ട നിലയിലാണ്.

അവർക്ക് പറയപ്പെട്ടാൽ: (ഈ വചനം അറബികളിലെ ബഹുദൈവാരാധകരെയും ഖുറൈശികളിലെ സത്യനിഷേധികളെയും കുറിച്ചാണ് അവതരിച്ചത്. അല്ലാഹു അവതരിപ്പിച്ച ഖുർആനെയും മറ്റ് വ്യക്തമായ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെയും പിന്തുടരാൻ അവരോട് കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടു. എന്നാൽ അവർ അന്ധമായ അനുകരണത്തിലേക്ക് (تقليــــد) ചായ്ഞ്ഞു.) അതായത്, ജനങ്ങളിലെ ബഹുദൈവാരാധകരോട് ഉപദേശമായും മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശമായും 'അല്ലാഹു അവതരിപ്പിച്ചത് നിങ്ങൾ പിന്തുടരുക' എന്ന് പറയപ്പെട്ടാൽ – അല്ലാഹു അവതരിപ്പിച്ച അവന്റെ ഗ്രന്ഥം – അല്ലാഹു അനുവദിച്ചതിനെ അനുവദനീയമാക്കിയും അവൻ നിഷിദ്ധമാക്കിയതിനെ നിഷിദ്ധമാക്കിയും ഖുർആനിലെ നിയമങ്ങൾ അനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിക്കുക, പിശാചിന്റെ കാൽപ്പാടുകളെ പിന്തുടരരുത് എന്ന് പറയപ്പെട്ടാൽ – അവർ പറഞ്ഞു: 'ഞങ്ങൾ കണ്ടെത്തിയതിനെയാണ് ഞങ്ങൾ പിന്തുടരുന്നത് (نَتَّبِعُ ما أَلْفَيْنا عَلَيْهِ آباءَنــا)'. അതായത്, പങ്കാളികളെ സ്വീകരിക്കുന്നതിലും നല്ല കാര്യങ്ങളെ നിഷിദ്ധമാക്കുന്നതിലും മറ്റും ഞങ്ങളുടെ പിതാക്കന്മാർ എന്താണോ ചെയ്തിരുന്നത്, അതിനെയാണ് ഞങ്ങൾ പിന്തുടരുന്നത്. കാരണം, അവർ ഞങ്ങളെക്കാൾ

ഉത്തമരായിരുന്നു എന്ന് അവർ വാദിച്ചു. അങ്ങനെ അവർ തങ്ങളുടെ പിതാക്കന്മാരെ അനുകരിച്ചു. ബുദ്ധിമാന്മാരേ, ഈ വിഡ്ഢികൾ എന്ത് മറുപടിയാണ് നൽകുന്നതെന്ന് നോക്കൂ. അപ്പോൾ അല്ലാഹു തആലാ അവർക്ക് മറുപടിയായി, നിഷേധത്തിന്റെയും ആശ്ചര്യത്തിന്റെയും 'ഹംസ'യോടും അതിനുശേഷം വരുന്ന 'വാവി'നോടും കൂടി ചോദിച്ചു: 'അവരുടെ പിതാക്കന്മാർക്ക് യാതൊരു ബുദ്ധിയുമില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ പോലും (أَوَلَوْ كانَ آباؤُهُمْ لا يَعْقِلُونَ شَيْئاً) അവർ അവരെ പിന്തുടരുമോ?' 'ഹംസ' വാക്യത്തിന്റെ തുടക്കത്തിലും 'വാവ്' അതിന്റെ മധ്യത്തിലും വരുന്നതിനാൽ, 'ഹംസ'യുടെയും 'വാവി'ന്റെയും ഇടയിൽ ഒരു വാക്യം ഊഹിക്കപ്പെടുന്നു. അതിന്റെ അർത്ഥം: അവരുടെ പിതാക്കന്മാർക്ക് മതപരമായ കാര്യങ്ങളിൽ യാതൊരു ബുദ്ധിയുമില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ പോലും, അവർ അവരെ പിന്തുടരുമോ? കാരണം, അവർക്ക് ദുനിയാവിന്റെ കാര്യങ്ങളിൽ ബുദ്ധിയുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ ശരിയായതിലേക്കും സത്യത്തിലേക്കും അവർക്ക് മാർഗ്ഗദർശനമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതായത്, ഇത് വളരെ നിന്ദ്യവും അവിശ്വസനീയവുമാണ്. കാരണം, ബുദ്ധിയില്ലാത്തവരെയും സത്യത്തിന്റെ പാതയിലേക്ക് മാർഗ്ഗദർശനമില്ലാത്തവരെയും പിന്തുടരുന്നതിന് യാതൊരു ന്യായീകരണവുമില്ല. സത്യനിഷേധികളെ ഉപദേശിക്കുന്നവന്റെയും അവരെ സത്യത്തിലേക്ക് ക്ഷണിക്കുന്നവന്റെയും ഉദാഹരണം, മൃഗങ്ങളെ വിളിച്ചുപറയുന്ന ഇടയന്റെ ഉദാഹരണം പോലെയാണ് (كَمَثَلِ الراعي الَّذِي يَنْعِقُ). 'നഅ്ഖ്' (نعق) എന്ന പദം ഇടയന്റെയും മുഅദ്ദിന്റെയും ശബ്ദത്തെ കുറിക്കാൻ ഉപയോഗിക്കുന്നു. 'നഗ്ഖ്' (نغق) എന്ന പദം കാക്കയുടെ ശബ്ദത്തെ കുറിക്കാനാണ്. ഇവിടെ അർത്ഥമാക്കുന്നത്, കേൾക്കാത്തവരോട് ശബ്ദമുണ്ടാക്കുന്നു എന്നാണ്, അതായത് മൃഗങ്ങളോട്. അവ കേൾക്കുന്നതിലൂടെ തിരിച്ചറിയുന്നത് വിളിച്ചുപറയുന്നവന്റെ ശബ്ദം (دعاء) മാത്രമാണ്, അല്ലാതെ മറ്റൊന്നും മനസ്സിലാക്കുകയോ ഓർമ്മിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നില്ല, ബുദ്ധിയുള്ളവർ മനസ്സിലാക്കുകയും പ്രതികരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതുപോലെ. 'ദുആഅ്' (دعاء) അടുത്തുള്ളവരെ വിളിക്കാനും 'നിദാഅ്' (نداء) ദൂരെയുള്ളവരെ വിളിക്കാനുമാണ് എന്ന് പറയപ്പെടുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ 'ദുആഅ്' 'നിദാഇ'നെക്കാൾ പൊതുവായതാകാനും സാധ്യതയുണ്ട്. ഈ ആയത്തിൽ പരാമർശിച്ച ഉപമ ഒരു വിഭജിത ഉപമയാണ് (تشبيه مفرق). സത്യനിഷേധിയെ ക്ഷണിക്കുന്നവനെ വിളിച്ചുപറയുന്നവനോടും, സത്യനിഷേധികളെ വിളിക്കപ്പെടുന്ന മൃഗങ്ങളോടും, സത്യനിഷേധികളെ ക്ഷണിക്കുന്നവന്റെ വിളി മൃഗങ്ങളോട് വിളിച്ചുപറയുന്നവന്റെ ശബ്ദത്തോടും ഉപമിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിന്റെ അർത്ഥം: ഓ മുഹമ്മദ് നബിയേ, അങ്ങയുടെയും സത്യനിഷേധികളുടെയും ഉദാഹരണം, അവരെ ഉപദേശിക്കുന്നതിലും അല്ലാഹുവിലേക്ക് ക്ഷണിക്കുന്നതിലും അവർക്ക് മാർഗ്ഗദർശനം ലഭിക്കാത്തതിലും, ആടുകളോട് അലറിവിളിക്കുകയും അവയോട് 'തിന്നുക, കുടിക്കുക, മേയുക' എന്ന് പറയുകയും ചെയ്യുന്ന ഇടയനെപ്പോലെയാണ്. എന്നാൽ ആടുകൾ അവൻ പറയുന്നത്

ഒന്നും മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല. അതുപോലെ, ഈ സത്യനിഷേധികളും മൃഗങ്ങളെപ്പോലെയാണ്; അവർക്ക് അങ്ങയിൽ നിന്നോ അല്ലാഹുവിൽ നിന്നോ ഒന്നും മനസ്സിലാകുന്നില്ല. അവർ ബധിരരാണ് (صُمٌّ), അതായത്, അവർ സത്യം കേൾക്കുന്നതിൽ ബധിരരെപ്പോലെ നടിക്കുന്നു. അവർ ഊമകളാണ് (بُكْمٌ), അതായത്, അവരെ ക്ഷണിച്ചതിനോട് പ്രതികരിക്കാത്തതിനാൽ അവർ ഊമകളെപ്പോലെയാണ്. അവർ അന്ധരാണ് (عُمْيٌ), അതായത്, തെളിവുകളിൽ നിന്ന് അവർ മുഖം തിരിക്കുന്നതിനാൽ അവർ അന്ധരെപ്പോലെയാണ്, അവ കണ്ടിട്ടില്ലാത്തതുപോലെ. പിന്നീട്, സത്യത്തെ അസത്യത്തിൽ നിന്ന് വേർതിരിക്കാനും സത്യത്തെ തിരഞ്ഞെടുക്കാനും ഉപയോഗിക്കുന്ന ഈ മൂന്ന് ശക്തികൾ നഷ്ടപ്പെട്ടവരോട് അല്ലാഹു അവരെ ഉപമിച്ചപ്പോൾ, ഈ ഉപമയുടെ തുടർച്ചയായി അവൻ പറഞ്ഞു: 'അവർ ചിന്തിക്കുന്നില്ല (فَهُمْ لا يَعْقِلُونَ)'. അതായത്, അവർക്ക് ജന്മനാ ലഭിച്ച ബുദ്ധി ഉപയോഗിച്ച് സത്യം നേടുന്നില്ല. കാരണം, സത്യം നേടുന്നത് ചിന്തയിലൂടെയും തെളിവുകളിലൂടെയുമാണ്. തെളിവുകൾ കേൾക്കുന്നതിലും കാണുന്നതിലും ബധിരനെയും അന്ധനെയും പോലെയായ ഒരാൾക്ക് എങ്ങനെയാണ് സത്യത്തെക്കുറിച്ച് തെളിവ് കണ്ടെത്താനും അത് മനസ്സിലാക്കാനും കഴിയുക? അതുകൊണ്ടാണ് പറയപ്പെട്ടത്: 'ഒരു ഇന്ദ്രിയം നഷ്ടപ്പെട്ടവന് ഒരു അറിവ് നഷ്ടപ്പെട്ടു.' ഇവിടെ ബുദ്ധിയുടെ അടിസ്ഥാനപരമായ നിഷേധം ഉദ്ദേശിക്കുന്നില്ല. കാരണം, ബുദ്ധിയെ പൂർണ്ണമായി നിഷേധിക്കുന്നത് ആക്ഷേപിക്കാനുള്ള ഒരു മാർഗ്ഗമായി ശരിയല്ല. അതുപോലെ, അന്ത്യകാലത്ത് ഉപദേശം ഫലിക്കില്ല. കാരണം, ജനങ്ങളുടെ കാതുകൾ സത്യം കേൾക്കുന്നതിൽ അടഞ്ഞിരിക്കുന്നു, അവരുടെ മനസ്സുകൾ അത് സ്വീകരിക്കുന്നതിൽ തടസ്സപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. സഅ്ദി റഹിമഹുള്ളാഹ് എത്ര നന്നായി പറഞ്ഞു: 'കേൾക്കുന്നവൻ സംസാരത്തെ ചൂടാക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ, സംസാരിക്കുന്നവനിൽ നിന്ന് സ്വാഭാവിക ശക്തി തേടരുത്. ആഗ്രഹത്തിന്റെ വിശാലമായ മൈതാനം കൊണ്ടുവരിക, അപ്പോൾ വാഗ്മിക്ക് നന്നായി സംസാരിക്കാൻ കഴിയും.' അല്ലാഹു തആലായുടെ 'അവരുടെ പിതാക്കന്മാർക്ക് യാതൊരു ബുദ്ധിയുമില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ പോലും' (وَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ) എന്ന വചനത്തിൽ, ദുഷിച്ച പൂർവ്വികരെയും, സത്യത്തിന്റെ പാതയിൽ നിന്ന് യാതൊന്നും മനസ്സിലാക്കാത്തവരും ദുനിയാവിനോടുള്ള സ്നേഹത്തിന്റെ മരുഭൂമിയിൽ വഴിതെറ്റിപ്പോയവരുമായ വിവിധ താൽപ്പര്യക്കാരെയും, ബിദ്അത്തുകാരെയും (അഹ്ലുൽ അഹ്വാഅ് വൽ ബിദഅ് - أهل الأهواء والبدع) പിന്തുടരുന്നത് ഉപേക്ഷിക്കണം എന്നതിലേക്കുള്ള സൂചനയുണ്ട്. അവർ ക്ഷണിക്കുന്നു...

അവർ അറിവുള്ളവരാണ്, എന്നാൽ യഥാർത്ഥത്തിൽ അറിവിന്റെ ആളുകളല്ല. അറിവിനെ അവർ ധനസമ്പാദനത്തിനും സ്ഥാനമാനങ്ങൾക്കുമുള്ള ഉപാധിയാക്കി മാറ്റി. അന്വേഷകരുടെ പാത അവർ തടസ്സപ്പെടുത്തി. ചില ദിവ്യഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ അല്ലാഹു തആലാ അരുളിയിട്ടുണ്ട്: 'ദുനിയാവിന്റെ സ്നേഹം ലഹരി പിടിപ്പിച്ച ഒരു

പണ്ഡിതനെക്കുറിച്ച് നീ ചോദിക്കരുത്. കാരണം, അത്തരക്കാർ എന്റെ ദാസന്മാർക്ക് വഴിമുടക്കികളാണ്.' അതിനാൽ, സത്യത്തിന്റെ പാതയിലും (ജദ്ദ الحـــق ادة) ശരീഅത്തിന്റെ നേർവഴിയിലും (صـراط الشـريعة) നിലകൊള്ളുകയും, ആത്മീയ പാതയിലെ (طريقـــة) സ്ഥാനങ്ങൾ (مقامــــات) താണ്ടുന്നതിനെക്കുറിച്ച് അറിവുള്ളവനുമായ ഒരാളെ പിൻപറ്റുന്നത് അനുവദനീയമാണ്. കാരണം, അങ്ങനെയുള്ളവൻ യാഥാർത്ഥ്യത്തിന്റെ ലോകത്തേക്ക് (عـــالم الحقيقـــة) മാർഗ്ഗദർശനം ലഭിച്ചവരിൽ പെട്ടവനാണ്. പിതാക്കന്മാരിൽ നിന്ന് പാരമ്പര്യമായി ശൈഖ് പദവി (شيوخة) അവകാശപ്പെടുന്നവരും, മാർഗ്ഗദർശനത്തിന്റെ പാതയിൽ യാതൊരു പങ്കുമില്ലാത്തവരുമായ ആളുകളെപ്പോലെയല്ല അവർ. അങ്ങനെയുള്ളവർ പിൻപറ്റപ്പെടാൻ യോഗ്യരല്ല. സഅ്ദി (റഹിമഹുല്ലാഹ്) പറഞ്ഞു: കഅ്നാന്റെ പ്രകൃതിക്ക് കഴിവില്ലായ്മയുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ, പ്രവാചകപുത്രത്വം അവന്റെ മഹത്വം വർദ്ധിപ്പിച്ചില്ല. നിന്റെ സത്തയിൽ കഴിവുണ്ടെങ്കിൽ അത് പ്രകടിപ്പിക്കുക, മുള്ള് ചെടിയിൽ നിന്നാണ് റോസാപ്പൂവ്, ആസറിൽ നിന്നാണ് ഇബ്രാഹീം (അലൈഹിസ്സലാം). തഅ്വീലാത്തുൻ നജ്മിയ്യയിൽ ഇപ്രകാരം പറയുന്നു: സത്യനിഷേധികളുടെ (കാഫിറുകൾ - الكافرين) ഉപമ, ആത്മാക്കളുടെ ലോകത്ത് (عالم الأرواح) ഉടമ്പടി (الميثاق) നടന്ന സമയത്ത്, അൽ-ഹഖ് (الحق) അവരോട് 'ഞാൻ നിങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവല്ലേ?' (ألست بربكم) എന്ന് ചോദിച്ചപ്പോൾ, 'വിളിയും കൂവലും അല്ലാതെ മറ്റൊന്നും കേൾക്കാത്ത ഒന്നിനോട് ആക്രോശിക്കുന്നവന്റെ ഉപമ' (كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِما لا يَسْمَعُ إِلَّا دُعاءً وَنِداءً) പോലെയായിരുന്നു. കാരണം, അവർ അവസാനത്തെ നിരയിലായിരുന്നു. ആത്മാക്കൾ (അർവാഹ് - أرواح) നാല് നിരകളായി അണിനിരന്ന സൈന്യങ്ങളെപ്പോലെയായിരുന്നു. ആദ്യത്തെ നിരയിൽ പ്രവാചകന്മാരുടെ (അമ്പിയാഅ് - الأنبياء) ആത്മാക്കളായിരുന്നു അലൈഹിസ്സലാം. രണ്ടാമത്തെ നിരയിൽ ഔലിയാക്കളുടെ (الأوليـــاء) ആത്മാക്കളും, മൂന്നാമത്തെ നിരയിൽ സത്യവിശ്വാസികളുടെ (മുഅ്മിനീൻ - المؤمـــنين) ആത്മാക്കളും, നാലാമത്തെ നിരയിൽ സത്യനിഷേധികളുടെ (കാഫിറുകൾ - الكـــافرين) ആത്മാക്കളുമായിരുന്നു. ആദം നബി (അലൈഹിസ്സലാം) യുടെ മുതുകിൽ നിന്ന് പുറത്തെടുത്ത സന്തതിപരമ്പരകളുടെ കണികകൾ (ذرات) ഹാജരാക്കപ്പെടുകയും, ഓരോ കണികയും അതിന്റെ ആത്മാവിന് (റൂഹ് - روح) അഭിമുഖമായി നിർത്തപ്പെടുകയും ചെയ്തു. അപ്പോൾ അൽ-ഹഖ് (الحق) അവരോട് ചോദിച്ചു: 'ഞാൻ നിങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവല്ലേ?' (ألست بربكم). അങ്ങനെ, പ്രവാചകന്മാർ (അമ്പിയാഅ് - الأنبياء) അൽ-ഹഖിന്റെ (الحق) വചനം നേരിട്ട് (കഫാഹൻ - كفاحا) യാതൊരു മാദ്ധ്യമവുമില്ലാതെ (വാസിത്വ - واسطة) കേൾക്കുകയും, അവന്റെ സൗന്ദര്യത്തിന്റെ പ്രകാശങ്ങൾ (അൻവാറുൽ ജമാൽ - أنـوار جمالـه) യാതൊരു മറയുമില്ലാതെ (ഹിജാബ് - حجاب) ദർശിക്കുകയും ചെയ്തു. അതുകൊണ്ടാണ് അവർക്ക് ഇവിടെ പ്രവാചകത്വം (നുബുവ്വത്ത് - النبوة), ദൗത്യം (രിസാലത്ത് - الرسالة), സംഭാഷണം

(മുകാലമത്ത് - المكالمة), ദിവ്യബോധനം (വഹ്യ് - الوحى) എന്നിവ ലഭിക്കാൻ അർഹതയുണ്ടായത്. 'അല്ലാഹുവിനാണ് നന്നായറിയുക, അവൻ തന്റെ ദൗത്യം എവിടെ നിശ്ചയിക്കണമെന്ന് (അല്ലാഹു അഅ്ലമു ഹൈസു യജ്അലു രിസാലത്തഹു - الله اعلم حيث يجعل رسالته). ഔലിയാക്കൾ (الأولياء) അൽ-ഹഖിന്റെ (الحق) വചനം കേൾക്കുകയും, പ്രവാചകന്മാരുടെ (അമ്പിയാഅ് - الأنبياء) ആത്മാക്കളുടെ മറയുടെ (ഹിജാബ് - حجــاب) പ്രകാശങ്ങളിലൂടെ അവന്റെ സൗന്ദര്യത്തിന്റെ പ്രകാശങ്ങൾ (അൻവാറുൽ ജമാൽ - أنــوار جمالــه) ദർശിക്കുകയും ചെയ്തു. അതുകൊണ്ടാണ് അവർക്ക് ഇവിടെ പ്രവാചകന്മാരെ (അമ്പിയാഅ് - الأنبيــاء) പിൻപറ്റേണ്ടിവന്നത്. അങ്ങനെ, അവരെ പിൻപറ്റേണ്ടതിന്റെ അവകാശം നിർവഹിച്ചപ്പോൾ, അവർക്ക് ദിവ്യബോധനത്തിനും (ഇൽഹാം - الإلهام) മറയുടെ പിന്നിൽ നിന്നുള്ള സംഭാഷണത്തിനും (കലാമുൻ മിൻ വറാഇൽ ഹിജാബ് - الكلام من وراء الحجاب) അർഹത ലഭിച്ചു. സത്യവിശ്വാസികൾ (മുഅ്മിനീൻ - المؤمنين) പ്രവാചകന്മാരുടെ (അമ്പിയാഅ് - الأنبيــاء) മറയുടെയും (ഹിജാബ് - حجــاب) ഔലിയാക്കളുടെ (الأولياء) ആത്മാക്കളുടെ മറയുടെയും (ഹിജാബ് - حجاب) പിന്നിൽ നിന്നാണ് അൽ-ഹഖിന്റെ (الحــق) അഭിസംബോധന കേട്ടത്. അതുകൊണ്ടാണ് അവർ അദൃശ്യത്തിൽ (ഗൈബ് - الغيــب) വിശ്വസിക്കുകയും, പ്രവാചകന്മാരുടെ (അമ്പിയാഅ് - الأنبيـــاء) ക്ഷണം സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്തത്. ജിബ്രീൽ (അലൈഹിസ്സലാം) എന്ന ദൂതന്റെ സന്ദേശത്തിന്റെ മറയിലൂടെയും പ്രവാചകന്മാരുടെ (അമ്പിയാഅ് - الأنبياء) സന്ദേശത്തിന്റെ മറയിലൂടെയുമാണ് അത് അവരിലേക്ക് എത്തിയതെങ്കിലും. അങ്ങനെ അവർ പറഞ്ഞു: 'ഞങ്ങൾ കേൾക്കുകയും അനുസരിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു' (സമിഅ്നാ വ അത്വഅ്നാ - سمعنا واطعنا). ഈ വിശദീകരണങ്ങളെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന ഒന്നാണ് അല്ലാഹു തആലായുടെ വചനം: 'യാതൊരു മനുഷ്യനോടും അല്ലാഹു സംസാരിക്കുക എന്നത് ദിവ്യബോധനത്തിലൂടെയോ (വഹ്യ് - وحياً) അല്ലെങ്കിൽ ഒരു മറയുടെ പിന്നിൽ നിന്നോ (മിൻ വറാഇ ഹിജാബ് - مِنْ وَرَاءِ حِجابٍ) അല്ലാതെ ഉണ്ടാവാറില്ല.' – ഇത് ഔലിയാക്കളെ (الأوليـــاء) ഉദ്ദേശിച്ചാണ് – 'അല്ലെങ്കിൽ ഒരു ദൂതനെ അയച്ചുകൊണ്ടോ' (യുർസില റസൂലൻ - يُرْسِلَ رَسُولاً) – ഇത് സത്യവിശ്വാസികളെ (മുഅ്മിനീൻ - المؤمنين) ഉദ്ദേശിച്ചാണ്. സത്യനിഷേധികളാകട്ടെ (കാഫിറുകൾ - الكفــار), മൂന്ന് മറകൾക്ക് (അൽ-ഹുജുബുസ്സലാസ - الحجــب الثلاثـة) പിന്നിൽ നിന്നുള്ള വിളി കേട്ടപ്പോൾ, 'വിളിയും കൂവലും അല്ലാതെ മറ്റൊന്നും കേൾക്കാത്ത ഒന്നിനോട് ആക്രോശിക്കുന്നവന്റെ ഉപമ' (കമഥലില്ലദീ യൻഇഖു ബിമാ ലാ യസ്മഉ ഇല്ലാ ദുആഅൻ വ നിദാഅൻ - كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِما لا يَسْمَعُ إِلَّا دُعاءً وَنِداءً) പോലെയായിരുന്നു. അൽ-ഹഖിന്റെ (الحـــق) പൂർണ്ണതയുടെ പ്രകാശങ്ങളിൽ (അൻവാറു കമാലിൽ ഹഖ് - أنوار كمال الحق) നിന്ന് അവർക്ക് അല്പം പോലും ദർശിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. 'തീർച്ചയായും, ആ ദിവസം അവർ തങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിൽ

നിന്ന് മറയ്ക്കപ്പെട്ടവരായിരിക്കും' (ഇന്നഹും അൻ റബ്ബിഹിം യൗമഇദിൻ ലമഹ്ജൂബൂൻ - إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُوبُونَ). അൽ-ഹഖിന്റെ (الحق) വചനത്തിൽ നിന്ന് അവർക്കൊന്നും മനസ്സിലായില്ല, സത്യവിശ്വാസികളുടെ (മുഅ്മിനീൻ - المؤمنين) കണികകളിൽ (ذرات) നിന്ന് മറയുടെ പിന്നിൽ നിന്ന് 'അതെ' (ബലാ - بلى) എന്ന് അവർ പറഞ്ഞത് കേട്ടതൊഴികെ. അങ്ങനെ അവർ അനുകരണത്തിലൂടെ (തഖ്ലീദ് - التقليد) അത് പറഞ്ഞു. അതുകൊണ്ടാണ് ഇവിടെ അവർ തങ്ങളുടെ പിതാക്കന്മാരെ കണ്ടുപരിചയിച്ചതിനെ അനുകരിച്ചത്. അല്ലാഹു തആലായുടെ വചനം പോലെ: 'തീർച്ചയായും, ഞങ്ങൾ ഞങ്ങളുടെ പിതാക്കന്മാരെ ഒരു സമുദായത്തിൽ കണ്ടു, തീർച്ചയായും ഞങ്ങൾ അവരുടെ കാൽപ്പാടുകളെ പിൻപറ്റുന്നവരാണ്' (ഇന്നാ വജദ്നാ ആബാഅനാ അലാ ഉമ്മത്തിൻ വ ഇന്ന അലാ ആസാരിഹിം മുഖ്തദൂൻ - إِنَّا وَجَدْنا آباءَنا عَلى أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلى آثارِهِمْ مُقْتَدُونَ). അങ്ങനെ, അവരുടെ ആത്മാക്കൾ (അർവാഹ് - أرواح) ശരീരങ്ങളുമായി (അജ്സാദ് - الأجساد) ബന്ധപ്പെടുകയും, ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെ (ഹവാസ് - الحواس) മാലിന്യങ്ങളാലും മാനസിക ശക്തികളുടെ (അൽ-ഖുവാ അന്നഫ്സാനിയ്യ - القوى النفسانية) കളങ്കങ്ങളാലും മലിനമാവുകയും, മൃഗീയ സ്വഭാവങ്ങളുടെ (അസ്സിഫാത്തുൽ ഹയവാനിയ്യ - الصفات الحيوانية) ഇരുട്ടുകളാൽ അന്ധകാരത്തിലാവുകയും, മൃഗീയമായ ആസ്വാദനങ്ങളിൽ (അത്തമത്തുആത്തുൽ ബഹീമിയ്യ - التمتعات البهيمية) നിന്നും പിശാചുപരമായ സ്വഭാവങ്ങളിൽ (അൽ-അഖ്ലാഖുശ്ശൈത്വാനിയ്യ - الأخلاق الشيطانية) നിന്നും ശാരീരിക സുഖങ്ങളിൽ (അല്ലദ്ദാത്തുൽ ജിസ്മാനിയ്യ - اللذات الجسمانية) നിന്നും അവർ നേടിയെടുത്തത് അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളെ (ഖുലൂബ് - قلوب) മൂടുകയും ചെയ്തപ്പോൾ, അല്ലാഹു അവരെ ബധിരരാക്കുകയും അവരുടെ കാഴ്ചകളെ അന്ധമാക്കുകയും ചെയ്തു. അതിനാൽ, ഇപ്പോൾ അവർ പ്രവാചകന്മാരുടെ (അമ്പിയാഅ് - الأنبياء) ക്ഷണം സ്വീകാര്യമായ കേൾവിയോടെ ശ്രവിക്കുന്നതിൽ ബധിരരും (സുമ്മുൻ - صُمٌّ), സത്യം (അൽ-ഹഖ് - الحق) പറയുന്നതിലും ഏകദൈവത്വം (തൗഹീദ് - التوحيد) അംഗീകരിക്കുന്നതിലും ഊമകളും (ബുകുമുൻ - بُكْمٌ), അത്ഭുത ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ (ആയാത്തുൽ മുഅ്ജിസാത്ത് - آيات المعجزات) കാണുന്നതിൽ അന്ധരുമാണ് (ഉമ്യുൻ - عُمْيٌ). 'അവർ ഒരിക്കലും ചിന്തിക്കുന്നില്ല' (ഫഹും ലാ യഅ്ഖിലൂന - فَهُمْ لا يَعْقِلُونَ). കാരണം, അവരുടെ ആത്മീയ ബുദ്ധിയുടെ (അഖ്ലൂഹിമുർറൂഹാനിയ്യ - عقولهم الروحانية) പരിശുദ്ധിയെ തുരുമ്പ് (റൈൻ - الرين) കൊണ്ട് അവർ ഇല്ലാതാക്കുകയും, ദിവ്യപ്രകാശങ്ങളുടെ (ഫൈളുൽ അൻവാരിർറബ്ബാനിയ്യ - فيض الأنوار الربانية) പ്രവാഹത്തിൽ നിന്ന് അവർക്ക് വിലക്ക് ലഭിക്കുകയും ചെയ്തു. സാഇബ് (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറഞ്ഞു: എന്തിന് ഞാൻ മറ്റുള്ളവരെക്കുറിച്ച് പരാതിപ്പെടണം, കുമിളയെപ്പോലെ, എന്റെ സ്വന്തം ആഗ്രഹങ്ങൾ എപ്പോഴും എന്റെ വീടിനെ നശിപ്പിക്കുന്നു. മസ്നവിയിൽ: ഉപദേഷ്ടാവിന്

നൂറ് ക്ഷണങ്ങളുണ്ടായിരുന്നാലും, ഉപദേശത്തിന് ശ്രദ്ധയുള്ള ഒരു കാത് ആവശ്യമാണ്.

[سورة البقرة (2) : الآيات 172 إلى 178]

വിശ്വസിച്ചവരേ, നാം നിങ്ങൾക്ക് നൽകിയ വിശിഷ്ടവും പരിശുദ്ധവുമായ വിഭവങ്ങളിൽ *(طَيِّبَاتِ)* നിന്ന് ഭക്ഷിച്ചുകൊള്ളുക. നിങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അല്ലാഹുവിനോടുള്ള നന്ദി *(شكر)* നിറയുന്നവരായിരിക്കുക, നിങ്ങൾ അവനെ മാത്രമാണ് ആരാധിക്കുന്നതെങ്കിൽ *(تعبدون)*. കാരണം, പരിശുദ്ധമായ ഭക്ഷണം ഹൃദയത്തെയും കർമ്മങ്ങളെയും ശുദ്ധീകരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾക്ക് അവൻ നിഷിദ്ധമാക്കിയിട്ടുള്ളത് ശവം *(ميتة)*, രക്തം *(دم)*, പന്നിയുടെ മാംസം *(لحم الخنزير)*, അല്ലാഹു അല്ലാത്തവരുടെ പേരിൽ അറുക്കപ്പെട്ടത് *(ما أهل به لغير الله)* എന്നിവ മാത്രമാണ്. എന്നാൽ, ആരെങ്കിലും കടുത്ത നിർബന്ധിതാവസ്ഥയിലായി *(اضطرار)*, അതിനോട് ആഗ്രഹം തോന്നാതെയും അതിരുവിട്ട് ഉപയോഗിക്കാതെയും ഭക്ഷിച്ചാൽ അവന് കുറ്റമില്ല. തീർച്ചയായും അല്ലാഹു ഏറെ പൊറുക്കുന്നവനും *(غفور)* കരുണാനിധിയുമാണ് *(رحيم)*. അവന്റെ കാരുണ്യം പ്രതിസന്ധി ഘട്ടങ്ങളിൽ എളുപ്പം നൽകുന്നു. അല്ലാഹു വേദഗ്രന്ഥത്തിൽ ഇറക്കിയ സത്യങ്ങളെ മറച്ചുവെക്കുകയും *(يكتمون)* അതിന് തുച്ഛമായ ഭൗതിക വില *(ثمنًا قليلًا)* വാങ്ങുകയും ചെയ്യുന്നവർ തങ്ങളുടെ വയറ്റിൽ തീ നിറയ്ക്കുക മാത്രമാണ് ചെയ്യുന്നത്. അന്ത്യനാളിൽ *(يوم القيامة)* അല്ലാഹു അവരോട് സംസാരിക്കുകയില്ല, അവരെ പാപങ്ങളിൽ നിന്ന് പരിശുദ്ധരാക്കുകയുമില്ല *(يزكيهم)*. അവർക്ക് വേദനയേറിയ ശിക്ഷയുണ്ട് *(عذاب أليم)*. സത്യം മറച്ചുവെക്കുന്നത് ആത്മാവിനെ കരിച്ചുകളയുന്നതിന് തുല്യമാണ്. അവരാകുന്നു സന്മാർഗ്ഗത്തിന് *(الهدى)* പകരം വഴികേടും *(الضلالة)*, പാപമോചനത്തിന് *(المغفرة)* പകരം ശിക്ഷയും *(العذاب)* വാങ്ങിയവർ. നരകത്തീ സഹിക്കാൻ അവർക്കെന്തൊരു ക്ഷമ *(أصبرهم)!* സത്യത്തിൽ, അത് അവരുടെ ആത്മീയ അന്ധതയുടെയും ദുർവാശിയുടെയും ഫലമാണ്. അത്, അല്ലാഹു സത്യസന്ധമായി *(بالحق)* വേദഗ്രന്ഥം *(الكتاب)* അവതരിപ്പിച്ചതുകൊണ്ടാണ്. വേദഗ്രന്ഥത്തെക്കുറിച്ച് ഭിന്നിച്ചവർ *(اختلفوا في الكتاب)* തീർച്ചയായും കടുത്ത ഭിന്നതയിലാണ് *(شقاق بعيد)*. സത്യം വ്യക്തമായിരിക്കെ അതിൽ ഭിന്നിക്കുന്നത് ഹൃദയത്തിന്റെ രോഗമാണ്. നിങ്ങളുടെ മുഖങ്ങൾ കിഴക്കോട്ടോ പടിഞ്ഞാറോട്ടോ തിരിക്കുന്നത് മാത്രം യഥാർത്ഥ പുണ്യകർമ്മമല്ല *(البر)*. എന്നാൽ യഥാർത്ഥ പുണ്യം *(البر)* എന്നത് അല്ലാഹുവിലും അന്ത്യനാളിലും *(اليوم الآخر)*, മലക്കുകളിലും *(الملائكة)*, വേദഗ്രന്ഥങ്ങളിലും *(الكتاب)*, പ്രവാചകന്മാരിലും *(النبيين)* ദൃഢമായി വിശ്വസിക്കുകയും, ധനം ഇഷ്ടപ്പെട്ടുകൊണ്ട് തന്നെ ബന്ധുക്കൾക്കും *(ذوي القربى)*, അനാഥകൾക്കും

(اليتامى), അഗതികൾക്കും ***(المساكين)***, വഴിപോക്കർക്കും ***(ابن السبيل)***, ചോദിച്ചുവരുന്നവർക്കും ***(السائلين)***, അടിമകളെ മോചിപ്പിക്കുന്നതിനും ***(في الرقاب)*** നൽകുകയും, നമസ്കാരം ***(الصلاة)*** അതിന്റെ ചിട്ടകളോടെ നിലനിർത്തുകയും, സകാത്ത് ***(الزكاة)*** നൽകുകയും, കരാർ ചെയ്താൽ അത് പൂർത്തിയാക്കുകയും ***(الموفون بعهدهم)***, ദാരിദ്ര്യത്തിലും ***(البأساء)*** രോഗാവസ്ഥയിലും ***(الضراء)*** യുദ്ധസമയത്തും ***(حين البأس)*** ക്ഷമിക്കുന്നവരുമാണ് ***(الصابرين)***. അവരാകുന്നു സത്യസന്ധർ ***(صدقوا)***. അവരാകുന്നു യഥാർത്ഥ സൂക്ഷ്മതയുള്ളവർ ***(المتقون)***. ഈ ഗുണങ്ങൾ ഒരുമിക്കുന്നതിലാണ് ആത്മാവിന്റെ പൂർണ്ണത. വിശ്വസിച്ചവരേ, കൊല്ലപ്പെട്ടവരുടെ കാര്യത്തിൽ നിങ്ങൾക്ക് പ്രതിക്രിയ ***(القصاص)*** നിർബന്ധമാക്കിയിരിക്കുന്നു. സ്വതന്ത്രന് സ്വതന്ത്രൻ, അടിമക്ക് അടിമ, സ്ത്രീക്ക് സ്ത്രീ എന്ന നിലയിൽ. എന്നാൽ, വധിക്കപ്പെട്ടവന്റെ സഹോദരനിൽ നിന്ന് ***(അവകാശികളിൽ നിന്ന്)*** വല്ല ഇളവും ***(عفو)*** ലഭിച്ചാൽ, ന്യായമായ നിലയിൽ അത് പിന്തുടരുകയും നല്ല നിലയിൽ അവന് ***(രക്തധനം)*** നൽകുകയും ചെയ്യുക. ഇത് നിങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിങ്കൽ നിന്നുള്ള ലഘൂകരണവും ***(تخفيف)*** കാരുണ്യവുമാണ് ***(رحمة)***. നീതിയും കാരുണ്യവും ഒരുമിക്കുന്ന ഈ നിയമം ആത്മാവിന് സമാധാനം നൽകുന്നു. ഇതിനുശേഷം ആരെങ്കിലും അതിക്രമം കാണിച്ചാൽ അവന് വേദനയേറിയ ശിക്ഷയുണ്ട് ***(عذاب أليم)***.

നൂറുതരം സൗമ്യതയോടെ നീ ഉപദേശം നൽകുന്നു, എന്നാൽ അവൻ നിന്റെ ഉപദേശത്തിൽ നിന്ന് ഒഴിഞ്ഞുമാറുന്നു. ഒരു കേൾക്കാത്തവൻ, തർക്കത്തിലൂടെ, നൂറു പറയുന്നവരെയും നിസ്സഹായരാക്കും. പ്രവാചകന്മാരെക്കാൾ (അലൈഹിസ്സലാം) ഉപദേശകരും മധുരഭാഷികളും ആരാണ് ഉണ്ടായിരുന്നത്? എന്നിട്ടും അവരുടെ വാക്കുകൾ കല്ലുകളിൽ തട്ടി നിഷ്ഫലമായി. മലകളും കല്ലുകളും പ്രവർത്തിച്ചപ്പോഴും, ആ നിർഭാഗ്യവാന്റെ ബന്ധനങ്ങൾ അഴിഞ്ഞില്ല. 'ഞാനും ഞാനും' (അഹംഭാവം) നിറഞ്ഞ ഹൃദയങ്ങൾ കൂടുതൽ കഠിനമായിത്തീർന്നു. അതിനാൽ, ബുദ്ധിമാനായ ഒരു വ്യക്തി തന്റെ അവസ്ഥയെ തൃപ്തിയുടെ (رضى) പാതയിലൂടെയും കഴിഞ്ഞുപോയ കാര്യങ്ങളിൽ ഖേദിച്ചുകൊണ്ടും (ندم) നന്നാക്കണം. അവൻ തന്റെ ആത്മാവിനെ നിസ്സാരമായ സ്വഭാവങ്ങളിൽ നിന്ന് ശുദ്ധീകരിക്കുകയും (يزكى نفسه عن سفساف الأخلاق) തന്റെ ഹൃദയത്തെ പരിശുദ്ധമാക്കുകയും വേണം, അങ്ങനെ സ്രഷ്ടാവായ രാജാവിന്റെ (الملك الخلاق) പ്രകാശങ്ങൾ അതിൽ പ്രതിഫലിക്കും. ഇത് സാധാരണയായി, സത്യം മനസ്സിലാക്കിയവരുടെ (اهل التحقيق) പൂർണ്ണനായ ഒരു ഗുരുവിന്റെ (تربية كامل) ശിക്ഷണത്തിലൂടെയല്ലാതെ ലഭിക്കുകയില്ല. കാരണം, മനുഷ്യൻ തന്റെ രക്ഷിതാവിൽ നിന്ന് മറയ്ക്കപ്പെട്ടവനാണ്, അവന്റെ മറ

അശ്രദ്ധയാണ് (غفلة). അശ്രദ്ധ അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹം കൊണ്ടല്ലാതെ നീങ്ങുകയോ ഇല്ലാതാവുകയോ ഇല്ലെങ്കിലും, അതിന് ധാരാളം കാരണങ്ങളുണ്ട്. ഒരു വിദഗ്ധനായ വൈദ്യന്റെ (حكيم حاذق) നിർദ്ദേശമില്ലാതെ രോഗത്തിന് ചികിത്സ കണ്ടെത്താൻ കഴിയില്ല. ആ വിദഗ്ധനായ വൈദ്യനാണ് പൂർണ്ണനായ ആത്മീയ ഗുരു (المرشد الكامل). ഹൃദയത്തിൽ നിന്ന് മാലിന്യം (الرين) നീങ്ങുകയും അദൃശ്യലോകത്തേക്ക് (الغيب) മനസ്സിന്റെ ജാലകം (روزنة البال) തുറക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ, സാധകന്റെ അംഗീകാരം (اقرار) അനുകരണമല്ലാതെ (تقليد) യാഥാർത്ഥ്യബോധമായിരിക്കും (تحقيق). അവന്റെ ഏകത്വം (توحيد) ശുദ്ധീകരണവും (تجريد) ഏകീകരണവും (تفريد) ആയിരിക്കും. അപ്പോൾ കാര്യങ്ങൾ വിപരീതമാകും; യഥാർത്ഥ പ്രിയങ്കരനല്ലാത്ത (المحبوب الحقيقي) മറ്റെന്തിനെക്കുറിച്ചുമുള്ള വാർത്തകൾ കേൾക്കുന്നതിൽ അവൻ ബധിരനായിരിക്കും (أصم). യാഥാർത്ഥ്യത്തിന്റെ രഹസ്യം (سر الحقيقة) വെളിപ്പെടുത്തുന്നതിൽ അവൻ ഊമനായിരിക്കും (أبكم). ഈ നശ്വരമായ ലോകത്ത് മറ്റുള്ളവരെ (الأغيار) കാണുന്നതിൽ അവൻ അന്ധനായിരിക്കും (أعمى). അല്ലാഹുവേ, അനുകരണത്തിൽ നിന്ന് ഞങ്ങളെ മോചിപ്പിക്കുകയും ഏകത്വത്തിന്റെ യാഥാർത്ഥ്യത്തിലേക്ക് (حقيقة التوحيد) ഞങ്ങളെ എത്തിക്കുകയും ചെയ്യേണമേ. നിശ്ചയം, നീ സ്തുത്യർഹനും (حميد) മഹത്വമുള്ളവനുമാണ് (مجيد). "സത്യവിശ്വാസികളേ, നാം നിങ്ങൾക്ക് നൽകിയ നല്ല വസ്തുക്കളിൽ നിന്ന് നിങ്ങൾ ഭക്ഷിച്ചുകൊള്ളുക." (വിശുദ്ധ ഖുർആൻ 2:172) അതായത്, നാം നിങ്ങൾക്ക് നൽകിയതിൽ നിന്നുള്ള ഹലാലായവയിൽ (حلالاته) നിന്ന്. കാരണം, അഹ്ലുസ്സുന്നയുടെ വീക്ഷണത്തിൽ 'നാം നിങ്ങൾക്ക് നൽകിയത്' (ما رزقناكم) എന്നത് ഹലാലിനെയും ഹറാമിനെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതാണ്. അല്ലെങ്കിൽ, അതിന്റെ രുചികരമായവയിൽ നിന്ന്. കാരണം, അത് ഇഷ്ടപ്പെട്ടതും ഇഷ്ടപ്പെടാത്തതുമായവയെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. ഇബ്നുശ്ശൈഖ് റഹിമഹുല്ലാഹ് പറഞ്ഞു: "ഈ അർത്ഥമാണ് ഈ സന്ദർഭത്തിന് ഏറ്റവും അനുയോജ്യം. സംശയത്തിൽ നിന്ന് മുക്തമായ ഹലാലായതും ശുദ്ധമായതുമായവ എന്ന് വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നതിനേക്കാൾ ഉചിതമാണിത്. കാരണം, ഈ സന്ദർഭം, അല്ലാഹു നൽകിയ അനുഗ്രഹങ്ങളുടെ രുചികരമായവയെക്കുറിച്ചുള്ള സ്തുതിയും, അനുഗ്രഹം നൽകിയവനോട് നന്ദി പ്രകടിപ്പിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെടുന്നതുമാണ്." 'ത്വയ്യിബ്' (طيب) എന്നതിന് മൂന്ന് അർത്ഥങ്ങളുണ്ട്: സ്വാഭാവികമായി ആസ്വാദ്യകരമായത് (المستلذ طبعا), ശരീഅത്ത് പ്രകാരം അനുവദനീയമായത് (المباح شرعا), ശുദ്ധമായത് (الطاهر وضعا). ഈ ആയത്തിൽ, വിവിധതരം പഴങ്ങൾ ആസ്വദിക്കുന്നതിൽ തെറ്റില്ല എന്നതിലേക്കുള്ള സൂചനയുണ്ട്, കാരണം അവ 'ത്വയ്യിബാത്ത്' (നല്ലവ) ആണ്. എന്നാൽ, അവ ഉപേക്ഷിക്കുന്നത് കൂടുതൽ ഉത്തമമാണ്, കാരണം അത് ഒരാളുടെ പദവി (درجة) കുറയ്ക്കാതിരിക്കാനും, "നിങ്ങളുടെ നല്ല വസ്തുക്കൾ നിങ്ങൾ ഐഹിക ജീവിതത്തിൽ തന്നെ ഉപയോഗിച്ച്

തീർത്തു" (വിശുദ്ധ ഖുർആൻ 46:20) എന്ന അല്ലാഹുവിന്റെ വചനത്തിന്റെ പരിധിയിൽ വരാതിരിക്കാനുമാണ്. നല്ല വസ്തുക്കൾ ഭക്ഷിക്കാനുള്ള കൽപ്പനയ്ക്ക് രണ്ട് പ്രയോജനങ്ങളുണ്ട്. ഒന്നാമതായി, അവരുടെ ഭക്ഷണം സ്വാഭാവികമായ പ്രവണതയനുസരിച്ചല്ലാതെ (بالطبع) കൽപ്പനയനുസരിച്ചായിരിക്കണം (بالأمر). അങ്ങനെ അവർ മൃഗങ്ങളിൽ നിന്ന് വേർതിരിയുകയും, ശരീഅത്തിന്റെ പ്രകാശത്താൽ (نور الشرع) സ്വാഭാവികമായ അന്ധകാരത്തിന്റെ മറയിൽ (حجاب الظلمة الطبع) നിന്ന് പുറത്തുവരികയും ചെയ്യും. രണ്ടാമതായി, ഭക്ഷണം കഴിക്കാനുള്ള കൽപ്പന അനുസരിച്ചതിന് അവർക്ക് പ്രതിഫലം ലഭിക്കാൻ വേണ്ടിയാണ്. "നിങ്ങൾക്ക് അവ നൽകുകയും അവ നിങ്ങൾക്ക് അനുവദനീയമാക്കുകയും ചെയ്ത അല്ലാഹുവിന് നിങ്ങൾ നന്ദി കാണിക്കുക." (വിശുദ്ധ ഖുർആൻ 2:172) നന്ദി (الشكر) എന്നാൽ, ഒരു അടിമ തന്റെ എല്ലാ ബാഹ്യവും ആന്തരികവുമായ അവയവങ്ങളെയും (أعضائه الظاهرة والباطنة) അവ എന്തിനുവേണ്ടി സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടുവോ അതിലേക്ക് തിരിക്കുക എന്നതാണ്. ഈ കൽപ്പന വെറും അനുവാദത്തിന്റെ (اباحة) കൽപ്പനയല്ല, മറിച്ച് നിർബന്ധത്തിന്റെ (ایجاب) കൽപ്പനയാണ്. കാരണം, തന്നെ സൃഷ്ടിക്കുകയും എണ്ണമറ്റ മഹത്തായ അനുഗ്രഹങ്ങൾ (النعم الجليلة) നൽകുകയും ചെയ്തവൻ അങ്ങേയറ്റത്തെ ആദരവിന് (غاية التعظيم) അർഹനാണെന്ന് ബുദ്ധിമാനായ ഒരു വ്യക്തി തന്റെ ഹൃദയം കൊണ്ട് വിശ്വസിക്കുകയും, അത് തന്റെ നാവുകൊണ്ടും മറ്റ് അവയവങ്ങൾ കൊണ്ടും പ്രകടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടത് നിർബന്ധമാണെന്നതിൽ സംശയമില്ല. "നിങ്ങൾ അവനെയാണ് ആരാധിക്കുന്നതെങ്കിൽ" (إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ) അതായത്, നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവരും അല്ലാഹുവിനെ മാത്രം ആരാധനയിൽ ഏകനാക്കുന്നവരുമാണെങ്കിൽ, അവന് നന്ദി കാണിക്കുക. കാരണം, വിശ്വാസം (الایمان) അത് നിർബന്ധമാക്കുന്നു, അത് വിശ്വാസത്തിന്റെ നിബന്ധനകളിൽ ഒന്നാണ്. ഇത് അവരുടെ സംസാരത്തിൽ പ്രസിദ്ധമാണ്; ഒരാൾ താൻ സ്നേഹിക്കുന്നു എന്ന് അറിയുന്ന തന്റെ കൂട്ടുകാരനോട് പറയും: "നീ എന്നെ സ്നേഹിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, ഇന്നത് ചെയ്യുക." ഇവിടെ വ്യവസ്ഥയുടെ അക്ഷരം (حرف الشرط) അവന്റെ സംസാരത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നത്, കൽപ്പിക്കപ്പെട്ട കാര്യം ചെയ്യാൻ അവനെ പ്രേരിപ്പിക്കാനും, അത് സ്നേഹത്തിന്റെ നിബന്ധനകളിൽ ഒന്നാണെന്ന് അറിയിക്കാനുമാണ്. വ്യവസ്ഥയുടെ അഭാവം വ്യവസ്ഥാപിതത്തിന്റെ അഭാവത്തെ അനിവാര്യമാക്കുന്നു എന്നല്ല ഇവിടെ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. കാരണം, ഈ ആരാധന (നന്ദി) ചെയ്യാത്തവനും നന്ദി കാണിക്കേണ്ടത് നിർബന്ധമാണ്. നബിയിൽ നിന്ന്, സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം, നിവേദനം: "അല്ലാഹു തആല പറയുന്നു: 'ഞാനും മനുഷ്യരും ജിന്നുകളും ഒരു വലിയ കാര്യത്തിലാണ്. ഞാൻ സൃഷ്ടിക്കുന്നു, എന്നിട്ടും മറ്റുള്ളവർ ആരാധിക്കപ്പെടുന്നു. ഞാൻ ഉപജീവനം നൽകുന്നു, എന്നിട്ടും മറ്റുള്ളവർക്ക് നന്ദി പറയപ്പെടുന്നു.'" സഅ്ദി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറഞ്ഞു: "അനുഗ്രഹം

നൽകിയവനോടുള്ള നന്ദിയിൽ നിന്ന് നീ പിന്മാറരുത്, കാരണം അന്ത്യനാളിൽ നീ ഒന്നുമില്ലാതെ എഴുന്നേൽക്കും."

[سورة البقرة (2) : آية 173]

നിശ്ചയമായും അല്ലാഹു നിങ്ങൾക്ക് നിഷിദ്ധമാക്കിയിരിക്കുന്നത് മയ്യിത്ത് ***(الميتة)*** അഥവാ സ്വയം ചത്ത ജീവി, രക്തം ***(الدم),*** പന്നിയുടെ മാംസം ***(لحم الخنزير),*** അല്ലാഹു അല്ലാത്തവരുടെ പേരിൽ അറുക്കപ്പെട്ടത് ***(وما أهل به لغير الله)*** എന്നിവ മാത്രമാണ്. ഈ നിരോധനങ്ങൾ കേവലം നിയമങ്ങളല്ല, മറിച്ച് മനുഷ്യന്റെ ബാഹ്യവും ആന്തരികവുമായ ശുദ്ധീകരണത്തിനുള്ള ദൈവിക നിർദ്ദേശങ്ങളാണ്. ഇത്തരം അശുദ്ധമായവ ഭക്ഷിക്കുന്നത് ഹൃദയത്തെ ഇരുണ്ടതാക്കാനും ആത്മീയ പുരോഗതിക്ക് തടസ്സമാകാനും ഇടയാക്കും. എന്നാൽ, ആരെങ്കിലും നിർബന്ധിതനായാൽ ***(فمن اضطر)*** – അതായത്, ജീവൻ നിലനിർത്താൻ മറ്റുവഴികളില്ലാത്ത അവസ്ഥയിൽ – അതിക്രമിയാകാതെ ***(غير باغ)*** – അതായത്, നിഷിദ്ധമായതിനോട് ആഗ്രഹം വെക്കാതെയും, അതിനെ തേടിപ്പിടിക്കാതെയും, അല്ലാഹുവിന്റെ നിയമത്തെ ധിക്കരിക്കാതെയും – അതിരുവിട്ടുപോകാതെ ***(ولا عاد)*** – അതായത്, ജീവൻ നിലനിർത്താൻ ആവശ്യമായതിലും അധികം കഴിക്കാതെയും, അതിനെ പതിവാക്കാതെയും – അങ്ങനെയുള്ളവന് യാതൊരു കുറ്റവുമില്ല. നിശ്ചയം, അല്ലാഹു ഏറെ പൊറുക്കുന്നവനും ***(غفور)*** കരുണാനിധിയുമാണ് ***(رحيم).*** ഈ ഇളവ് ***(റുഖ്സ)*** അല്ലാഹുവിന്റെ അളവറ്റ കാരുണ്യത്തിന്റെ പ്രകടനമാണ്, ജീവൻ രക്ഷിക്കാൻ അത് അനുവദിക്കുന്നു. എന്നിരുന്നാലും, അത്തരം സാഹചര്യങ്ങളിൽ പോലും, യഥാർത്ഥ വിശ്വാസിയുടെ ഹൃദയം നിഷിദ്ധമായത് ഭക്ഷിക്കേണ്ടി വന്നതിലുള്ള ഭാരം മനസ്സിലാക്കുകയും, വിനയത്തോടെ അല്ലാഹുവിലേക്ക് തിരിയുകയും, അവന്റെ പാപമോചനം തേടുകയും ചെയ്യും. കാരണം, ഈ അനുവാദം ഒരു സൗകര്യപ്പെടുത്തൽ മാത്രമാണ്, നിഷിദ്ധമായതിനെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കലല്ല.

നിങ്ങൾക്ക് നിഷിദ്ധമാക്കിയത് ചത്തതിനെ മാത്രമാണ് (മയ്യിത്ത് - ميتة); അതായത്, അറുക്കപ്പെടുന്നവയിൽ ശരിയായ അറുപ്പില്ലാതെ (ദകാത്ത് - ذكاة) മരണപ്പെട്ടത്. മത്സ്യവും (സമക് - سمك) വെട്ടുകിളിയും (ജറാദ് - جراد) ഈ നിയമത്തിൽ നിന്ന് പൊതുവായ ആചാരമനുസരിച്ച് (ഉർഫ് - عرف) ഒഴിവാക്കപ്പെട്ടവയാണ്. കാരണം, ഒരാൾ ചത്തതിനെ ഭക്ഷിച്ചു എന്ന് പറയുമ്പോൾ, സാധാരണയായി മനസ്സിലേക്ക് മത്സ്യവും വെട്ടുകിളിയും വരാറില്ല. ഈ ആചാരത്തിന് നിയമപരമായ പരിഗണനയുണ്ട്. പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു: ഒരാൾ മാംസം

കഴിക്കില്ലെന്ന് സത്യം ചെയ്യുകയും പിന്നീട് മത്സ്യം കഴിക്കുകയും ചെയ്താൽ, അവൻ സത്യം ലംഘിച്ചവനാകില്ല. യഥാർത്ഥത്തിൽ മത്സ്യം മാംസമാണെങ്കിലും. അല്ലാഹു തആലാ പറയുന്നു: "നിങ്ങൾക്ക് അതിൽ നിന്ന് പുതുമാംസം ഭക്ഷിക്കാൻ വേണ്ടി." ചത്തതിനെ നിഷിദ്ധമാക്കുക എന്നതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്, അത് ഭക്ഷിക്കുന്നതും അതിന്റെ പാൽ കുടിക്കുന്നതും അതുവഴി ഏതെങ്കിലും തരത്തിൽ പ്രയോജനം നേടുന്നതും നിഷിദ്ധമാക്കുക എന്നതാണ്. കാരണം, ശരീഅത്തിന്റെ നിയമങ്ങൾ വസ്തുക്കളുമായി നേരിട്ട് ബന്ധപ്പെടുന്നില്ല, മറിച്ച് പ്രവർത്തനങ്ങളുമായിട്ടാണ്. ഒഴുകുന്ന രക്തവും (ദം ജാരി - الدم الجاري) കരളും (കബിദ് - كبد) പ്ലീഹയും (ത്വിഹാൽ - طحال) ആചാരമനുസരിച്ച് ഒഴിവാക്കപ്പെട്ടവയാണ്; അവ രണ്ടും അനുവദനീയമാണ്. പന്നിയുടെ മാംസം (ലഹ്മുൽ ഖിൻസീർ - لحم الخنزير) അതിന്റെ സ്വഭാവം കൊണ്ട് തന്നെ നിഷിദ്ധമാണെന്ന് ഇജ്മാഅ് (ഇജ്മാഅ് - إجماع) നിലവിലുണ്ട്. അതിനാൽ, അതിന്റെ എല്ലാ ഭാഗങ്ങളും നിഷിദ്ധമാണ്. അല്ലാഹു അതിന്റെ മാംസത്തെ മാത്രം എടുത്തുപറഞ്ഞത്, മൃഗങ്ങളിൽ നിന്ന് ഏറ്റവും കൂടുതൽ പ്രയോജനം നേടുന്നത് മാംസത്തിൽ നിന്നായതുകൊണ്ടാണ്. അത് അടിസ്ഥാനവും മറ്റുള്ളവ അതിന്റെ അനുബന്ധവുമാണ്. അല്ലാഹു അല്ലാത്തവർക്ക് വേണ്ടി അറുക്കപ്പെട്ടതും (മാ അഹില്ല ബിഹി ലിഗൈറില്ലാഹ് - ما أهل به لغير الله) നിഷിദ്ധമാണ്. അതായത്, വിഗ്രഹങ്ങൾക്ക് വേണ്ടി അറുക്കുമ്പോൾ ശബ്ദം ഉയർത്തിപ്പറഞ്ഞത്. ഇഹ്‌ലാൽ (ഇഹ്‌ലാൽ - إهلال) എന്നതിന്റെ അടിസ്ഥാന അർത്ഥം ശബ്ദം ഉയർത്തുക എന്നതാണ്. അവർ തങ്ങളുടെ ആരാധ്യവസ്തുക്കൾക്ക് വേണ്ടി അറുക്കുമ്പോൾ അവയുടെ പേര് പറഞ്ഞ് ശബ്ദം ഉയർത്തുകയും 'ലാത്തിന്റെയും ഉസ്സയുടെയും പേരിൽ' എന്ന് പറയുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ഈ രീതി അവരുടെ ഇടയിൽ പ്രചാരത്തിലായതുകൊണ്ട്, പേര് ഉച്ചത്തിൽ പറഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ പോലും, അറുക്കുന്ന എല്ലാവരെയും 'മുഹിൽ' (മുഹിൽ - مهل) എന്ന് വിളിച്ചു. പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു: ഒരു മുസ്‌ലിം അറുക്കുകയും അല്ലാഹു അല്ലാത്തവർക്ക് വേണ്ടി അതിനെ സമർപ്പിക്കാൻ ഉദ്ദേശിക്കുകയും ചെയ്താൽ, അവൻ മുർത്തദ്ദ് (മുർത്തദ്ദ് - مرتد) ആയിത്തീരും, അവന്റെ അറുപ്പ് ചത്തതിന് തുല്യവുമാണ്. വേദക്കാരുടെ (അഹ്ലുൽ കിതാബ് - أهل الكتاب) അറുപ്പുകൾ നമുക്ക് അനുവദനീയമാണ്, അല്ലാഹു തആലായുടെ വചനം കാരണം: "വേദഗ്രന്ഥം നൽകപ്പെട്ടവരുടെ ഭക്ഷണം നിങ്ങൾക്ക് അനുവദനീയമാണ്." എന്നാൽ, അവർ അല്ലാഹു അല്ലാത്തവരുടെ പേര് പറഞ്ഞാൽ, ഈ ആയത്ത് കാരണം അത് അനുവദനീയമല്ല. കാരണം, 'വേദഗ്രന്ഥം നൽകപ്പെട്ടവരുടെ ഭക്ഷണം' എന്ന വചനം പൊതുവായതാണ് (ആംമ് - عام), 'അല്ലാഹു അല്ലാത്തവർക്ക് വേണ്ടി അറുക്കപ്പെട്ടത്' എന്ന വചനം പ്രത്യേകമായതാണ് (ഖാസ്സ് - خاص), പ്രത്യേകമായത് പൊതുവായതിനേക്കാൾ മുൻഗണന അർഹിക്കുന്നു. അതിനാൽ, ആരെങ്കിലും നിർബന്ധിതനായാൽ (ഇള്തിറാറ് - اضطرار) – അതായത്, അല്ലാഹു നിഷിദ്ധമാക്കിയവയിൽ നിന്ന് എന്തെങ്കിലും കഴിക്കാൻ

നിർബന്ധിതനാവുകയും മറ്റൊന്നും കണ്ടെത്താനാവാതിരിക്കുകയും ചെയ്താൽ – തനിക്കും തന്റെ ഏതെങ്കിലും അവയവങ്ങൾക്കും നാശം സംഭവിക്കുമെന്ന് ഭയപ്പെടുന്ന അവസ്ഥയാണ് നിർബന്ധിതാവസ്ഥ. 'അതിക്രമിയാകാതെ' (ഗൈറ ബാഗിൻ - غير باغٍ) എന്നത് ഒരു അവസ്ഥയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. 'ഇല്ല' എന്ന അർത്ഥത്തിൽ അത് ശരിയായാൽ അത് 'ഹാൽ' (അവസ്ഥ) ആണ്. 'ഒഴികെ' എന്ന അർത്ഥത്തിൽ ശരിയായാൽ അത് 'ഇസ്തിസ്നാഅ്' (ഒഴിവാക്കൽ) ആണ്. അല്ലെങ്കിൽ അത് 'സിഫത്ത്' (വിശേഷണം) ആണ്. ഇവിടെ 'ഹാൽ' എന്നത് 'ഇള്തുർറ' എന്നതിന് ശേഷമുള്ള ഒരു മറഞ്ഞ ക്രിയയുടെ കർത്താവാണ്. അതിന്റെ പൂർണ്ണരൂപം ഇങ്ങനെയാണ്: 'രണ്ട് കാര്യങ്ങളിൽ ഒന്ന് ഒരാളെ ഈ നിഷിദ്ധവസ്തുക്കളിൽ നിന്ന് എന്തെങ്കിലും കഴിക്കാൻ നിർബന്ധിതനാക്കിയാൽ.' അതിലൊന്ന്, കടുത്ത വിശപ്പും ജീവൻ നിലനിർത്താൻ അനുവദനീയമായ ഭക്ഷണം ലഭ്യമല്ലാത്ത അവസ്ഥയും. രണ്ടാമത്തേത്, അത് കഴിക്കാൻ നിർബന്ധിതനാക്കപ്പെടുന്നത്. അങ്ങനെ അവൻ കഴിക്കുകയും ഭക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നത് മറ്റൊരു നിർബന്ധിതനായവനോട് അതിക്രമം കാണിക്കാതെയായിരിക്കണം. ഉദാഹരണത്തിന്, മറ്റൊരു നിർബന്ധിതനായ വ്യക്തിക്ക് ചത്തതിൽ നിന്ന് തന്റെ വിശപ്പടക്കാൻ ആവശ്യമായത്ര ലഭിച്ചിരിക്കെ, അത് അവനിൽ നിന്ന് പിടിച്ചെടുത്ത് താൻ മാത്രം ഭക്ഷിക്കുകയും മറ്റേയാൾ വിശന്ന് മരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നത് ഹറാമാണ്. കാരണം, മറ്റേയാൾ വിശന്ന് മരിക്കുന്നത് താൻ വിശന്ന് മരിക്കുന്നതിനേക്കാൾ ഉത്തമമല്ല. 'അതിരുവിട്ടവനാകാതെ' (വലാ ആദിൻ - ولا عادٍ) എന്നത് അതിക്രമം കാണിക്കുക, അതിരുകടക്കുക എന്നതിൽ നിന്നാണ്. അതായത്, അത്യാവശ്യ ഘട്ടത്തിൽ വയറു നിറയെ കഴിക്കുന്നതിലൂടെ പരിധി ലംഘിക്കാതെ, മറിച്ച് ജീവൻ നിലനിർത്താനും വിശപ്പടക്കാനും ആവശ്യമായത്ര മാത്രം കഴിക്കുക. അങ്ങനെയെങ്കിൽ, അത്യാവശ്യ ഘട്ടത്തിൽ അത് കഴിക്കുന്നതിൽ അവന് കുറ്റമില്ല (ഇഥ്മ് - إثم). നിശ്ചയം, അല്ലാഹു നിർബന്ധിതാവസ്ഥയിൽ ഭക്ഷിച്ചതിന് പൊറുക്കുന്നവനും (ഗഫൂർ - غفور) അതിന് അനുവാദം നൽകിയതിലൂടെ കരുണ ചെയ്യുന്നവനുമാണ് (റഹീം - رحيم). ഈ ആയത്തിൽ മറ്റ് നിഷിദ്ധവസ്തുക്കളെക്കുറിച്ച് പരാമർശിച്ചിട്ടില്ല. കാരണം, ഇത് നിഷിദ്ധവസ്തുക്കളെ എണ്ണിപ്പറയാൻ വേണ്ടിയുള്ളതല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹു നിഷിദ്ധമാക്കിയവയെ അവർ അനുവദനീയമാക്കുന്നതിൽ നിന്ന് അവരെ വിലക്കാൻ വേണ്ടിയാണ് ഈ ആയത്തുകൾ അവതരിപ്പിച്ചത്. അവർ ഈ വസ്തുക്കളെ അനുവദനീയമാക്കിയിരുന്നു. അവർ ചത്തതിനെ ഭക്ഷിക്കുകയും 'നിങ്ങൾ കൊന്നതിനെ നിങ്ങൾ ഭക്ഷിക്കുന്നു, അല്ലാഹു കൊന്നതിനെ നിങ്ങൾ ഭക്ഷിക്കുന്നില്ലേ?' എന്ന് പറയുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അതുപോലെ, അവർ രക്തവും പന്നിയുടെ മാംസവും വിഗ്രഹങ്ങൾക്ക് വേണ്ടി അറുത്തതും ഭക്ഷിച്ചിരുന്നു. അതിനാൽ, അല്ലാഹു അവയെ നിഷിദ്ധമാക്കി എന്ന് ഈ ആയത്ത് വ്യക്തമാക്കുന്നു. ഇവിടെ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്, അവർ അനുവദനീയമാക്കിയ ഈ പറഞ്ഞ കാര്യങ്ങളിൽ മാത്രം

നിഷിദ്ധതയെ പരിമിതപ്പെടുത്തുക എന്നതാണ്, അല്ലാതെ എല്ലാ നിഷിദ്ധവസ്തുക്കളെയും പൊതുവായി പറയുക എന്നതല്ല. ചത്തത് (മയ്യിത്ത് - ميتة) എന്നതിൽ കിണറ്റിലോ വെള്ളത്തിലോ ഉയരത്തിൽ നിന്നോ വീണ് ചത്തത് (മുതറദ്ദിയ - مترديـة), വലയിലോ കയറിലോ കുടുങ്ങി ശ്വാസം മുട്ടി മരിച്ചതോ മറ്റൊരാൾ ശ്വാസം മുട്ടിച്ച് കൊന്നതോ (മുൻഖനിഖ - منخنقـة), മരം കൊണ്ട് അടിച്ചുകൊന്നത് (മൗഖൂദ - موقوذة), കുത്തേറ്റ് ചത്തത് (നത്വീഹ - نطيحة), വന്യമൃഗം ഭക്ഷിച്ചതിന്റെ ബാക്കി (മാ അക്കലസ്സബ്അ് - مـا أكـل السـبع), മനഃപൂർവം അല്ലാഹുവിന്റെ പേര് പറയാതെ അറുത്തത് തുടങ്ങിയവയെല്ലാം ഉൾപ്പെടുന്നു എന്ന് പറയപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. മൃഗത്തിന്റെ പത്ത് ഭാഗങ്ങൾ ഭക്ഷിക്കുന്നത് കറാഹത്താണ് (മക്റൂഹ് - مكروه): രക്തം (ദം - دم), ഗ്രന്ഥികൾ (അദ്ദത്ത് - الغدة), മുൻഭാഗത്തെ ഗുഹ്യസ്ഥാനം (ഖുബുൽ - قبل), പിൻഭാഗത്തെ ഗുഹ്യസ്ഥാനം (ദുബുർ - دبر), ലിംഗം (ദകർ - ذكر), വൃഷണങ്ങൾ (ഖുസ്വിയതാൻ - خصيتان), പിത്തസഞ്ചി (മറാറത്ത് - مرارة), മൂത്രസഞ്ചി (മിസാനത്ത് - مثانة), നട്ടെല്ലിലെ മജ്ജ (നഖാഉസ്സുൽബ് - نخاع الصلب). രക്തം നിഷിദ്ധമാക്കിയത് അല്ലാഹു തആലായുടെ വചനം കാരണമാണ്: "നിങ്ങൾക്ക് ചത്തതും രക്തവും നിഷിദ്ധമാക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു." മറ്റുള്ളവ നിഷിദ്ധമാക്കിയത് അവയെല്ലാം മ്ലേച്ഛവസ്തുക്കളിൽ (ഖബാഇസ് - خبـائث) പെടുന്നതുകൊണ്ടാണ്. അഹ്ഥാദ അഫന്ദി എന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെടുന്ന ശൈഖ് രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

നബി തിരുമേനി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) പ്ലീഹയോ, വൃക്കയോ, വെളുത്തുള്ളിയോ കഴിച്ചിരുന്നില്ല. അവ കഴിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് അവിടുന്ന് വിലക്കിയിട്ടില്ലെങ്കിലും, അവിടുത്തെ ചര്യ പിൻപറ്റി അവ കഴിക്കാതിരിക്കുന്നതാണ് ഉത്തമം. വൃക്ക കഴിക്കാത്തതിന്റെ കാരണം, ശുക്ലം പുറത്തുവരുന്നത് വൃക്കയുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതിന് ശേഷമാണ്. പ്ലീഹയെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം, അത് നരകവാസികളുടെ ഭക്ഷണങ്ങളിൽ പെട്ടതാണ്. ഇത് വാഖിആത്തുൽ ഹദായി (വാഖിആത്തുൽ ഹദായി) ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. കഠിനമായ വിശപ്പുള്ള (മഖ്മസ്വത്ത് - مخمصة) അവസ്ഥയിൽ മൃതശരീരം (മയ്യിത്ത് - ميتة) കഴിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുകയോ, അല്ലെങ്കിൽ നോമ്പെടുത്ത് ഭക്ഷണം കഴിക്കാതെ മരിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവൻ പാപിയാകും. എന്നാൽ ചികിത്സയിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിന്ന് മരിക്കുന്നവൻ പാപിയാകുന്നില്ല. കാരണം, ഈ മരുന്ന് രോഗം മാറ്റുമെന്ന് ഉറപ്പില്ല, ഒരുപക്ഷേ ചികിത്സയില്ലാതെയും സുഖം പ്രാപിച്ചേക്കാം. 'അൽ-അശ്ബാഹ് വൻ-നളാഇർ' (الأشـباه والنظـائر) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറയുന്നു: രോഗിക്ക് അശുദ്ധ വസ്തുക്കളും (നജാസത്ത് - نجاسات) മദ്യവും ഉപയോഗിച്ച് ചികിത്സ തേടാൻ അനുവാദമുണ്ട്, ഇത് രണ്ട് അഭിപ്രായങ്ങളിൽ ഒന്നാണ്. എന്നാൽ ഖാളി ഖാൻ (ഖാളി ഖാൻ) ഈ അഭിപ്രായത്തെ തിരഞ്ഞെടുത്തില്ല. ഭക്ഷണം തൊണ്ടയിൽ കുടുങ്ങിയാൽ, മദ്യം ഉപയോഗിച്ച് അത്

ഇറക്കുന്നത് ഐക്യകണ്ഠേന അനുവദനീയമാണ്. ചികിത്സയ്ക്കായി ഡോക്ടർക്ക് സ്വകാര്യ ഭാഗങ്ങൾ (അവ്റത്ത് - عــورة) കാണുന്നതും അനുവദനീയമാണ്. ദാഹമുള്ളവന് അത്യാവശ്യ ഘട്ടത്തിൽ (ഇളവ് - اضـطرار) മദ്യം കുടിക്കുന്നത് അനുവദനീയമാണ്, ഇത് 'അൽ-ഖാനിയ്യ' (അൽ-ഖാനിയ്യ) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ വ്യക്തമാക്കിയതാണ്. "നിഷിദ്ധമായത് കൊണ്ട് ചികിത്സ തേടുന്നത് നിഷിദ്ധമാണ്" എന്ന് സദറുശ്ശഹീദ് (സദറുശ്ശഹീദ്) പറഞ്ഞത് അതിന്റെ പൂർണ്ണ അർത്ഥത്തിൽ എടുക്കാൻ കഴിയില്ല. നിഷിദ്ധമായത് കൊണ്ട് ചികിത്സ തേടുന്നത് അനുവദനീയമല്ലാത്തത്, അതിൽ ശമനമുണ്ടെന്ന് നമുക്ക് അറിയാത്തപ്പോഴാണ്. എന്നാൽ അതിൽ ശമനമുണ്ടെന്ന് അറിയുകയും, അതിനല്ലാതെ മറ്റൊരു മരുന്ന് ലഭ്യമല്ലാതിരിക്കുകയും ചെയ്താൽ, അത് ഉപയോഗിച്ച് ചികിത്സ തേടുന്നത് അനുവദനീയമാണ്. അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു മസ്ഊദ് (റളിയള്ളാഹു അൻഹു) പറഞ്ഞ "അല്ലാഹു നിങ്ങൾക്ക് നിഷിദ്ധമാക്കിയതിൽ നിങ്ങളുടെ ശമനം നിശ്ചയിച്ചിട്ടില്ല" എന്ന വാക്കിന്, നിഷിദ്ധമല്ലാത്ത മറ്റൊരു മരുന്ന് അറിയപ്പെടുന്ന രോഗങ്ങളെക്കുറിച്ചാണ് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതെന്ന വ്യാഖ്യാനമുണ്ട്. കാരണം, അത്തരം സന്ദർഭങ്ങളിൽ ഹലാലായവ കൊണ്ട് ഹറാമായവയെ ഒഴിവാക്കാം. 'അത്തഹ്ദീബ്' (അത്തഹ്ദീബ്) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറയുന്നു: രോഗിക്ക് മൂത്രവും രക്തവും ചികിത്സയ്ക്കായി കുടിക്കാൻ അനുവാദമുണ്ട്, ഒരു മുസ്‌ലിം ഡോക്ടർ അതിൽ ശമനമുണ്ടെന്ന് പറയുകയും, അതിന് പകരമായി അനുവദനീയമായ മറ്റൊന്നും ലഭ്യമല്ലാതിരിക്കുകയും ചെയ്താൽ. ഇത് അല്ലാമത്തുർറൂം ഇബ്നുൽ കമാൽ (അല്ലാമത്തുർറൂം ഇബ്നുൽ കമാൽ) രചിച്ച 'ശറഹുൽ അർബഈൻ ഹദീസ്' (ശറഹുൽ അർബഈൻ ഹദീസ്) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. അല്ലാഹു തആലയുടെ "നിങ്ങൾക്ക് അവൻ നിഷിദ്ധമാക്കിയിട്ടുള്ളത് മയ്യിത്തും (മൃതശരീരം - الميتة) രക്തവും (രക്തം - الدم) പന്നിയുടെ മാംസവും (പന്നിയുടെ മാംസം - لحم الخـــنزير) അല്ലാഹു അല്ലാത്തവർക്ക് വേണ്ടി അറുക്കപ്പെട്ടതും (അല്ലാഹു അല്ലാത്തവർക്ക് വേണ്ടി അറുക്കപ്പെട്ടത് - ما أهل به لغير الله) മാത്രമാണ്" എന്ന വചനത്തിലെ ആന്തരിക സൂചന (ഇശാറത്ത് - إشارة) ഇതാണ്: ബാഹ്യമായ ഈ കാര്യങ്ങൾ നിഷിദ്ധമാക്കിയതുപോലെ, ആന്തരികമായി അല്ലാഹു അല്ലാത്ത മറ്റൊന്നിനെയും സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നത് നിഷിദ്ധമാക്കിയിരിക്കുന്നു. മയ്യിത്ത് (മൃതശരീരം - الميتة) എന്നത് ദുനിയാവിന്റെ ശവമാണ്. രക്തം (രക്തം - الدم) എന്നത് നഫ്സിന്റെ ആസക്തികളാണ് (ശഹ്‌വത്തുകൾ - الشهوات النفسانية). നബി തിരുമേനി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) അരുളി: "തീർച്ചയായും പിശാച് മനുഷ്യന്റെ ശരീരത്തിൽ രക്തം ഓടുന്നതുപോലെ ഓടുന്നു." രക്തത്തിൽ ആസക്തികൾ (ശഹ്‌വത്തുകൾ - الشهوات) അടങ്ങിയിരുന്നില്ലെങ്കിൽ പിശാചിന് അതിലൂടെ ഒരു മാർഗ്ഗവും ഉണ്ടാകുമായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടാണ് നബി തിരുമേനി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) പറഞ്ഞത്: "വിശപ്പ് കൊണ്ട് പിശാചിന്റെ വഴികൾ അടയ്ക്കുക."

കാരണം, വിശപ്പ് ആസക്തികളുടെ ഉറവിടത്തെ ഇല്ലാതാക്കുന്നു. പന്നിയുടെ മാംസം (പന്നിയുടെ മാംസം - لحم الخنزير) എന്നത് നഫ്സിന്റെ ഇച്ഛകളിലേക്കുള്ള (ഹവാ നഫ്സ് - هوى النفس) സൂചനയാണ്. നഫ്സിനെ പന്നിയോട് ഉപമിച്ചത് അതിന്റെ അമിതമായ ആർത്തി, ദുരാഗ്രഹം, നീചത്വം, ബാഹ്യവും ആന്തരികവുമായ ദുഷ്ടത എന്നിവ കാരണമാണ്. "അല്ലാഹു അല്ലാത്തവർക്ക് വേണ്ടി അറുക്കപ്പെട്ടത്" (അല്ലാഹു അല്ലാത്തവർക്ക് വേണ്ടി അറുക്കപ്പെട്ടത് - ما أهل به لغير الله) എന്നത്, അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ആത്മാർത്ഥതയോടും (ഇഖ്ലാസ് - إخـلاص) അല്ലാഹുവിന് വേണ്ടിയുമല്ലാതെ, മറിച്ച് ദുനിയാവിന്റെ ആസക്തികൾക്ക് വേണ്ടി പ്രശസ്തിക്കും (സുമഅത്ത് - سمعة) ലോകമാന്യതയ്ക്കും (രിയാഅ് - رياء) വേണ്ടി ചെയ്യുന്ന എല്ലാ ശാരീരിക ആരാധനകളെയും സാമ്പത്തിക ദാനധർമ്മങ്ങളെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. "എന്നാൽ ആരെങ്കിലും നിർബന്ധിതനായാൽ" (ഫമനിള്ത്വുർറ - فَمَـنِ اضْـطُرَّ) എന്നത് ഒന്നുകിൽ മാനസികമായ ആവശ്യകതയുടെ നിർബന്ധം കൊണ്ടോ, അല്ലെങ്കിൽ നിർബന്ധമായ കാര്യങ്ങൾ നിലനിർത്താൻ ശരീഅത്ത് (ശരീഅത്ത് - الشـــرع) കൽപ്പിച്ച നിർബന്ധം കൊണ്ടോ ആകാം. അപ്പോൾ അവൻ നിർബന്ധിതനായ കാര്യങ്ങളിൽ നിന്ന് ഭക്ഷിച്ചുകൊള്ളട്ടെ. "ആഗ്രഹിക്കാത്തവനായിക്കൊണ്ട്" (ഗൈറ ബാഗിൻ - غَيْـرَ بـاغٍ) എന്നാൽ, ദുനിയാവിനോടും ഹലാലിൽ നിന്നും ഹറാമിൽ നിന്നും അത് ശേഖരിക്കുന്നതിനോടും ആർത്തിയില്ലാത്തവനായിരിക്കുക. ഹലാലിൽ നിന്നും ഹറാമിൽ നിന്നും ആസക്തികളിൽ (ശഹ്‌വത്തുകൾ - الشهوات) മുഴുകാത്തവനായിരിക്കുക. ഹലാലിലും ഹറാമിലും നഫ്സിന്റെ വിഹിതങ്ങൾ പൂർണ്ണമായി നേടിയെടുക്കാൻ താൽപ്പര്യമില്ലാത്തവനായിരിക്കുക. സുന്നത്തുകളിലും (സുന്നത്ത് - السـنن) ബിദ്അത്തുകളിലും (ബിദ്അത്ത് - البـدع) ഉള്ള ആരാധനകളിലും നന്മകളിലും ലോകമാന്യതയിൽ (രിയാഅ് - ريـاء) സ്ഥിരമായി ഏർപ്പെടാത്തവനായിരിക്കുക. "അതിക്രമം കാണിക്കാത്തവനായിക്കൊണ്ട്" (വലാ ആദിൻ - وَلا عادٍ) എന്നാൽ, ദുനിയാവിൽ തൃപ്തിയുടെ (ഖനാഅത്ത് - قناعة) അതിര് കടക്കാത്തവനായിരിക്കുക. അത് വിശപ്പടക്കുകയും നഗ്നത മറയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നതാണ്. "അവന് യാതൊരു കുറ്റവുമില്ല" (ഫലാ ഇസ്മ അലൈഹി - فَلا إِثْمَ عَلَيْهِ) എന്നത് ഈ നിബന്ധനകൾ പാലിക്കുന്നവനാണ്. "തീർച്ചയായും അല്ലാഹു ഏറെ പൊറുക്കുന്നവനും കരുണാനിധിയുമാണ്" (ഇന്നല്ലാഹ ഗഫൂറുൻ റഹീം - إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ). അവൻ തന്റെ കാരുണ്യത്തിന്റെ അടയാളങ്ങളിലൂടെ അവനുവേണ്ടി പ്രവർത്തിക്കുന്നവർക്കും, തന്റെ കാരുണ്യത്തിന്റെ പ്രകാശങ്ങളിലൂടെ അവനിൽ നിലകൊള്ളുന്നവർക്കും, തന്റെ കാരുണ്യത്തിന്റെ വിശേഷണങ്ങളിലൂടെ അവനിൽ ലയിക്കുന്നവർക്കും പൊറുത്തുകൊടുക്കുന്നു. ഇത് 'അത്തഅ്‌വീലാത്തുൻ നജ്മിയ്യ' (അത്തഅ്‌വീലാത്തുൻ നജ്മിയ്യ) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ നിന്ന് എടുത്തിട്ടുള്ളതാണ്. 'അൽ-ഗഫൂർ' (الغفـور) 'അൽ-ഗഫ്ഫാർ' (الغفــار) എന്നാൽ, അവൻ സൗന്ദര്യത്തെ വെളിപ്പെടുത്തുകയും

വൈരൂപ്യത്തെ മറയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നവനാണ്. പാപങ്ങൾ എന്നത് അവൻ മറച്ചുവെച്ച വൈരൂപ്യങ്ങളിൽ പെട്ടതാണ്. ദുനിയാവിൽ അവ മറച്ചുവെക്കാനുള്ള കാരണങ്ങൾ നൽകിയും, ആഖിറത്തിൽ (പരലോകം - الآخـرة) അവയുടെ ശിക്ഷയിൽ നിന്ന് വിട്ടുവീഴ്ച നൽകിയുമാണ് അവൻ ഇത് ചെയ്യുന്നത്. ഈ നാമത്തിൽ നിന്ന് അടിമയ്ക്കുള്ള ഓഹരി, തന്നിൽ നിന്ന് മറച്ചുവെക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ മറ്റുള്ളവരിൽ നിന്ന് മറച്ചുവെക്കുക എന്നതാണ്. നബി തിരുമേനി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) അരുളി: "ഒരു സത്യവിശ്വാസിയുടെ ന്യൂനത ആരെങ്കിലും മറച്ചുവെച്ചാൽ, അന്ത്യനാളിൽ അല്ലാഹു അവന്റെ ന്യൂനത മറച്ചുവെക്കും." പരദൂഷണം പറയുന്നവനും (മുഗ്താബ് - المغتاب), ചാരവൃത്തി ചെയ്യുന്നവനും (മുതജസ്സിസ് - المتجسـس), തിന്മയ്ക്ക് പകരം തിന്മ ചെയ്യുന്നവനും ഈ വിശേഷണത്തിൽ നിന്ന് വളരെ അകലെയാണ്. ഈ വിശേഷണമുള്ളവൻ, അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടികളിൽ നിന്ന് ഏറ്റവും നല്ലതല്ലാതെ മറ്റൊന്നും വെളിപ്പെടുത്താത്തവനാണ്. ഈസാ നബി (അലൈഹിസ്സലാം) തന്റെ ശിഷ്യന്മാരുമായി ഒരു നായയുടെ അരികിലൂടെ കടന്നുപോയപ്പോൾ, അതിന്റെ ദുർഗന്ധം കാരണം അവർ പറഞ്ഞു: "എന്തൊരു ദുർഗന്ധമുള്ള ശവം!" എന്ന് രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

[سورة البقرة (2) : الآيات 174 إلى 176]

അല്ലാഹു വേദഗ്രന്ഥത്തിലൂടെ അവതരിപ്പിച്ച സത്യങ്ങളെ മറച്ചുവെക്കുകയും ***(يكتمون ما أنزل الله من الكتاب)***, അതിന് പകരമായി തുച്ഛമായ ഭൗതിക ലാഭം ***(ثمنًا قليلًا)*** നേടുകയും ചെയ്യുന്നവർ, അവർ തങ്ങളുടെ വയറുകളിലേക്ക് തീ മാത്രമാണ് ഭക്ഷിക്കുന്നത് ***(إلا النار)***. പുനരുത്ഥാന നാളിൽ അല്ലാഹു അവരോട് സംസാരിക്കുകയുമില്ല ***(ولا يكلمهم الله)***, അവരെ പാപങ്ങളിൽ നിന്ന് പരിശുദ്ധരാക്കുകയുമില്ല ***(ولا يزكيهم)***. അവർക്ക് അതികഠിനമായ ശിക്ഷയുണ്ട് ***(عذاب أليم)***. അവർ സന്മാർഗ്ഗത്തിന് ***(الهدى)*** പകരം ദുർമാർഗ്ഗത്തെയും ***(الضلالة)***, പാപമോചനത്തിന് ***(المغفرة)*** പകരം ശിക്ഷയെയും ***(العذاب)*** വിലയ്ക്ക് വാങ്ങിയവരാണ്. നരകശിക്ഷ സഹിക്കാൻ അവർക്കെന്തൊരു ക്ഷമ! ***(فما أصبرهم على النار)***. അത് അല്ലാഹു വേദഗ്രന്ഥം സത്യവുമായി ***(بالحق)*** അവതരിപ്പിച്ചത് കൊണ്ടാണ്. വേദഗ്രന്ഥത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ ഭിന്നിച്ചവർ ***(اختلفوا في الكتاب)*** തീർച്ചയായും വലിയ ഭിന്നതയിലും അകൽച്ചയിലുമാണ് ***(في شقاق بعيد)***.

നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളുടെ പല്ലുകളുടെ വെണ്മയെ പ്രശംസിച്ചുകൊണ്ട് അവിടുന്ന് അരുളി: 'അവളുടെ പല്ലുകൾ എത്ര മനോഹരമാണ്!' ഏതൊരു കാര്യത്തെക്കുറിച്ചും ഏറ്റവും ഉത്തമമായതിനെ മാത്രം പരാമർശിക്കണം എന്ന പാഠമാണ് ഇതിലൂടെ അവിടുന്ന് നൽകുന്നത്. ഇമാം ഗസ്സാലി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു

തന്റെ 'അസ്ബാബുൽ നുസൂലി'ന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ ഇപ്രകാരം രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. 'തീർച്ചയായും സത്യനിഷേധം ചെയ്തവർ...' (ഇന്നല്ലദീന...) എന്ന ഈ സൂക്തം യഹൂദ പണ്ഡിതന്മാരെക്കുറിച്ചാണ് അവതരിച്ചത്. തൗറാത്തിൽ വാഗ്ദാനം ചെയ്യപ്പെട്ട അന്തിമ പ്രവാചകൻ തങ്ങളിൽ നിന്നായിരിക്കുമെന്ന് അവർ പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ അല്ലാഹു നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളെ മറ്റുള്ളവരിൽ നിന്ന് നിയോഗിച്ചപ്പോൾ, അവർ ആ പ്രവാചകന്റെ ഗുണവിശേഷങ്ങളെ മാറ്റിമറിച്ചു. സാധാരണക്കാരായ ആളുകൾ അവിടുത്തെ കാണുമ്പോൾ, തങ്ങൾ പ്രചരിപ്പിച്ച മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളുടെ വിവരണങ്ങളുമായി ഒത്തുപോകാത്ത ഒരാളാണെന്ന് അവർക്ക് തോന്നുകയും, അങ്ങനെ അവർ അവിടുത്തെ പിന്തുടരാതിരിക്കുകയും ചെയ്യാനായിരുന്നു ഈ ഗൂഢാലോചന. തങ്ങളുടെ നേതൃസ്ഥാനം (റിയാസ) നഷ്ടപ്പെടാതിരിക്കാൻ അല്ലാഹു ഇറക്കിയ വേദഗ്രന്ഥത്തിലെ സത്യങ്ങളെ അവർ മറച്ചുവെച്ചു (യക്തമൂന മാ അൻസലല്ലാഹു...). അല്ലാഹു ഇറക്കിയ വേദം, അതായത് തൗറാത്ത്, അതിൽ മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളുടെ വിശേഷണങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ആ വേദത്തെ മറച്ചുവെച്ചതിന് പകരമായി അവർ തുച്ഛമായ വില (സമനൻ ഖലീലൻ) വാങ്ങുന്നു. തങ്ങളുടെ അനുയായികളിൽ നിന്ന് ലഭിക്കുന്ന ഭക്ഷണവും ഭൗതിക നേട്ടങ്ങളുമാണ് അവർ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. അവർ തങ്ങളുടെ വയറുകളിൽ നിറയ്ക്കുന്നത് നരകത്തെ മാത്രമാണ് (മാ യഅ്കുലൂന ഫീ ബുതൂനിഹിം ഇല്ലന്നാർ). പരലോകത്ത് അവർക്ക് ലഭിക്കുന്നത് നരകത്തിന്റെ അഗ്നി തന്നെയാണ്. ദുനിയാവിൽ കൈക്കൂലി വാങ്ങിയതിനുള്ള ശിക്ഷയാണിത്. ദുനിയാവിൽ അവർ ഭക്ഷിക്കുന്നത് നരകത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്ന കാരണങ്ങളാണ്. അല്ലാഹു അന്ത്യദിനത്തിൽ അവരോട് സംസാരിക്കുകയില്ല (വലാ യുകല്ലിമുഹുമുല്ലാഹു...). ഇവിടെ സംസാരം നിഷേധിച്ചത് അല്ലാഹുവിന്റെ കോപം (ഗളബ്) പ്രകടിപ്പിക്കാനാണ്. രാജാക്കന്മാർ കോപിക്കുമ്പോൾ തങ്ങൾ വെറുക്കുന്നവരോട് സംസാരിക്കാറില്ലല്ലോ. അല്ലാഹു അവരെ പരിശുദ്ധരാക്കുകയുമില്ല (വലാ യുസക്കീഹിം). അവർക്ക് വേദനയേറിയ ശിക്ഷയുണ്ട്. അവർ വേദഗ്രന്ഥത്തിന് പകരം വാങ്ങിയത് വഴികേടാണ് (ളലാലത്ത്), അവർ നൽകിയത് മാർഗദർശനവും (ഹുദാ). നരകത്തെ നേരിടാൻ അവർക്കെന്തൊരു ക്ഷമയാണ്! (ഫമാ അസ്ബറഹും അലന്നാർ). അല്ലാഹു സത്യവുമായി വേദം ഇറക്കിയതുകൊണ്ടാണ് അവർക്ക് ഈ ശിക്ഷ ലഭിച്ചത്. വേദഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഭിന്നത പുലർത്തിയവർ (ഇഖ്തലഫൂ ഫിൽ കിതാബ്) അല്ലാഹുവിന്റെ ചില വേദങ്ങളിൽ വിശ്വസിക്കുകയും ചിലതിനെ നിഷേധിക്കുകയും ചെയ്തവരാണ്.

അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ (ആയാത്ത്) നിഷേധിക്കുകയും, പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് മുസ്തഫ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളുടെ നിയോഗത്തെയും വിശേഷണങ്ങളെയും കുറിച്ചുള്ള വചനങ്ങളെ തള്ളിക്കളയുകയും ചെയ്തവർ

സത്യത്തിൽ നിന്നും അകന്ന, കഠിനമായ ശിക്ഷയ്ക്ക് അർഹരായ കടുത്ത ഭിന്നതയിലാണ് (ശിഖാഖ്). സത്യം അറിഞ്ഞിട്ടും ലൗകികമായ താല്പര്യങ്ങൾക്കായി അത് മറച്ചുവെക്കുന്ന പണ്ഡിതന്മാർക്ക് ഇതിൽ വലിയ താക്കീതുണ്ട്. ഭരണാധികാരികളുടെയും പ്രഭുക്കന്മാരുടെയും പ്രീതി പിടിച്ചുപറ്റാനോ, തങ്ങളുടെ പദവി നഷ്ടപ്പെടുമോ എന്ന ഭയത്താലോ, അല്ലെങ്കിൽ ലൗകിക സുഖഭോഗങ്ങളോടും അധികാരത്തോടും ഉള്ള ആർത്തി നിമിത്തമോ സത്യം മറച്ചുവെക്കുന്നവർ യഥാർത്ഥത്തിൽ തങ്ങളുടെ വയറുകളിൽ നിറയ്ക്കുന്നത് നരകാഗ്നിയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ വചനം ലോകത്ത് മറച്ചുവെച്ചവർക്ക് പരലോകത്ത് അല്ലാഹു സംസാരിക്കുകയില്ല. ഹൃദയത്തെ ശുദ്ധീകരിക്കാത്തവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ തസ്കിയത്ത് (തസ്കിയത്ത്) ലഭിക്കുകയില്ല. സത്യം പറയുക എന്നത് ഏറ്റവും വലിയ ജിഹാദാണ് (ജിഹാദ്). ദുനിയാവിനെ സ്നേഹിക്കുക എന്നത് എല്ലാ പാപങ്ങളുടെയും തലവനാണ്. ദുനിയാവിനെ ഉപേക്ഷിച്ചവർ അതിന്റെ പ്രയാസങ്ങളിൽ നിന്നും മോചിതരായി. മരണത്തെ എപ്പോഴും ഓർക്കുന്നവർക്ക് ദുനിയാവിനോട് ആർത്തി തോന്നുകയില്ല.

[سورة البقرة (2) : آية 177]

വിശ്വാസത്തിന്റെ യഥാർത്ഥ കാതൽ കേവലം ദിശകളിലേക്കുള്ള തിരിവല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിലും അന്ത്യദിനത്തിലും മലക്കുകളിലും വേദഗ്രന്ഥങ്ങളിലും പ്രവാചകന്മാരിലും ദൃഢമായി വിശ്വസിക്കുക എന്നതാണ്. തന്റെ സമ്പത്ത് എത്ര പ്രിയപ്പെട്ടതാണെങ്കിലും അത് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതിക്കായി അനാഥകൾക്കും ദരിദ്രർക്കും വഴിപോക്കർക്കും യാചകർക്കും അടിമമോചനത്തിനും വേണ്ടി ചെലവഴിക്കുന്നവനാണ് യഥാർത്ഥ പുണ്യവാൻ. നമസ്കാരം കൃത്യമായി നിർവഹിക്കുകയും സകാത്ത് നൽകുകയും ചെയ്യുന്നവരും, കരാറുകൾ പാലിക്കുന്നവരും, കഷ്ടപ്പാടുകളിലും രോഗങ്ങളിലും യുദ്ധവേളകളിലും ക്ഷമ കൈക്കൊള്ളുന്നവരുമാണ് സത്യവിശ്വാസികൾ. ഇക്കൂട്ടരാണ് സത്യം പാലിച്ചവർ; ഇവർ തന്നെയാണ് ദൈവഭയമുള്ളവർ *(تقوى).*

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ ഇപ്രകാരം വിവരിക്കുന്നു: ഒരു നീതിമാനായ കരുണാമയനായ ഭരണാധികാരിയുടെ തലയിൽ അല്ലാഹു കൈവെച്ചു. അവിടുന്ന് അദ്ദേഹത്തെ മരണത്തിലേക്ക് നയിക്കുകയും സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിപ്പിക്കുകയും പദവികൾ ഉയർത്തുകയും ചെയ്തു. പിന്നീട് ദുൽഖർനൈനിന്റെ തലയിൽ കൈവെച്ചുകൊണ്ട് അല്ലാഹു ചോദിച്ചു: 'ഈ രണ്ട് തലകളിൽ ഏതിനെയാണ് നീ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നത്?' ദുൽഖർനൈൻ കരഞ്ഞുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു: 'അവിടുന്ന് എന്റെ കൂടെ വരാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, എന്റെ രാജ്യം ഞാൻ പകുത്തുനൽകാം, എന്റെ

മന്ത്രിസ്ഥാനം അങ്ങേയ്ക്ക് വിട്ടുതരാം.' അല്ലാഹു പറഞ്ഞു: 'അതൊരിക്കലും സാധ്യമല്ല.' ദുൽഖർനൈൻ ചോദിച്ചു: 'എന്തുകൊണ്ട്?' അല്ലാഹു മറുപടി നൽകി: 'ധനത്തിന്റെയും അധികാരത്തിന്റെയും പേരിൽ ആളുകൾ നിന്റെ ശത്രുക്കളാണ്. എന്നാൽ സംതൃപ്തി (قناعة) ഉള്ളതുകൊണ്ട് അവരെല്ലാവരും എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ടവരാണ്.' ശൈഖ് സഅ്ദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പാടുന്നു: 'സംതൃപ്തിയുടെ മൂലയിൽ ഒരു കഷ്ണം അപ്പവും വസ്ത്രത്തിലെ തുന്നലും, ജ്ഞാനികൾക്ക് നൂറ് ഖജനാക്കളെക്കാൾ ഉത്തമമാണ്.' തുടർന്ന് ഖുർആനിക സൂക്തത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ പറയുന്നു: 'പുണ്യകർമ്മം (البر) എന്നത് കേവലം ദിശകളിലേക്ക് തിരിയലല്ല.' യഹൂദരും ക്രിസ്ത്യാനികളും തങ്ങളുടെ ഖിബ്‌ലകളിലേക്ക് തിരിയുന്നതാണ് പുണ്യകർമ്മമെന്ന് വാദിച്ചപ്പോൾ അല്ലാഹു അത് തിരുത്തി. യഥാർത്ഥ പുണ്യകർമ്മം അല്ലാഹുവിലും (ആമേന ബില്ലാഹ്), അന്ത്യദിനത്തിലും (അൽ യൗമിൽ ആഖിർ), മലക്കുകളിലും (അൽ മലായിക്ക), വേദഗ്രന്ഥങ്ങളിലും (അൽ കിതാബ്), പ്രവാചകന്മാരിലും (അൻ നബിയ്യീൻ) വിശ്വസിക്കുക എന്നതാണ്. ഈ അഞ്ച് കാര്യങ്ങളിൽ വിശ്വസിക്കുക എന്നത് ദീനിന്റെ അടിസ്ഥാനങ്ങളാണ് (ഉസൂലുദ്ദീൻ).

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ സമ്പത്ത് ചെലവഴിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ച് ഖുർആൻ വിവരിക്കുന്നു. 'തന്റെ സമ്പത്തിനോടുള്ള പ്രിയം ഉണ്ടായിരുന്നിട്ടും അത് ദാനം ചെയ്യുന്ന' (ആതൽ മാല അലാ ഹുബ്ബിഹി) എന്ന വചനം, ഒരാൾക്ക് തന്റെ സമ്പത്തിനോട് വലിയ ആഗ്രഹവും ദാരിദ്ര്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഭയവും ഉള്ള അവസ്ഥയിൽ, ആരോഗ്യവാനായിരിക്കുമ്പോൾ തന്നെ ദാനം ചെയ്യുന്നതിന്റെ ശ്രേഷ്ഠതയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. സഅ്ദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പാടുന്നു: 'ഇന്ന് നിന്റെ കൈവശമുള്ള നിധി മറ്റുള്ളവർക്ക് നൽകുക, നാളെ അത് നിന്റെ കൈകളിൽ ഉണ്ടാവില്ല. ഇന്ന് നീ അത് നൽകിയില്ലെങ്കിൽ, നാളെ നീ കൈകൾ കടിച്ച് വേദിക്കേണ്ടി വരും.' ബന്ധുക്കൾ (ദവിൽ ഖുർബാ), അനാഥകൾ (യതാമാ), അഗതികൾ (മസകീൻ), വഴിപോക്കർ (ഇബ്നുസ്സബീൽ), ചോദിച്ച് വരുന്നവർ (സാഇലീൻ), അടിമമോചനം (തഖ്‌ലീസുർ റഖാബ്) എന്നിവർക്കാണ് ഈ ദാനം നൽകേണ്ടത്. ബന്ധുക്കൾക്ക് നൽകുന്നത് ദാനവും (സ്വദഖ) കുടുംബബന്ധം ചേർക്കലും (സിലത്തുർ റഹിം) എന്ന നിലയിൽ ഇരട്ടി പ്രതിഫലമുള്ളതാണ്. അനാഥകൾക്ക് മുൻഗണന നൽകുന്നത് അവർക്ക് സംരക്ഷകരും വരുമാന മാർഗ്ഗവും ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ടാണ്. വഴിപോക്കർ (ഇബ്നുസ്സബീൽ) എന്നത് ദൂരയാത്രയിൽ തന്റെ സമ്പത്തിൽ നിന്ന് അകന്നുപോയവരാണ്. അതിഥികളെ ആദരിക്കുക എന്നത് വിശ്വാസിയുടെ കടമയാണ്. അടിമമോചനം എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ശിക്ഷയിൽ നിന്ന് ഒരുവനെ മോചിപ്പിക്കുന്നതിന് തുല്യമാണ്. യഥാർത്ഥ പുണ്യം (ബിർറ്) എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ തൃപ്തിക്കായി ഈ മാർഗ്ഗങ്ങളിൽ സമ്പത്ത് ചെലവഴിക്കുക എന്നതാണ്. എന്നാൽ ജൂതന്മാർ ഇതിന് വിപരീതമായി, സത്യം മറച്ചുവെച്ച് അന്യായമായി സമ്പത്ത്

സമ്പാദിക്കുകയും ചെയ്തു. തുടർന്ന് അല്ലാഹു നമസ്കാരം നിലനിർത്തുന്നവരെയും (അഖാമസ്സ്വലാത്ത്), സകാത്ത് നൽകുന്നവരെയും (ആതസ്സകാത്ത്), കരാറുകൾ പാലിക്കുന്നവരെയും (അൽ മൂഫൂന ബിഅഹ്ദിഹിം) പ്രശംസിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവുമായുള്ള കരാറുകളും മനുഷ്യരുമായുള്ള വാഗ്ദാനങ്ങളും പാലിക്കുക എന്നത് വിശ്വാസത്തിന്റെ അടയാളമാണ്. വാഗ്ദാനം ലംഘിക്കുന്നവനെ അല്ലാഹു പരിഗണിക്കുകയില്ലെന്നും, പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അവനെതിരെ പരലോകത്ത് വാദിയാകുമെന്നും ഹദീസുകളിൽ വന്നിട്ടുണ്ട്.

[سورة البقرة (2) : آية 178]

വിശ്വാസികളേ, കൊല്ലപ്പെട്ടവരുടെ കാര്യത്തിൽ പ്രതികാരം (قصاص) നിങ്ങൾക്ക് നിർബന്ധമാക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. സ്വതന്ത്രന് പകരം സ്വതന്ത്രനും, അടിമയ്ക്ക് പകരം അടിമയും, സ്ത്രീക്ക് പകരം സ്ത്രീയും എന്നതത്രെ നിയമം. എന്നാൽ, കൊല്ലപ്പെട്ടവന്റെ അവകാശിയായ സഹോദരൻ വല്ല വിട്ടുവീഴ്ചയും (عفو) കാണിച്ചാൽ, ആ വിട്ടുവീഴ്ചയെ മര്യാദയോടെ സ്വീകരിക്കുകയും, നഷ്ടപരിഹാരം (دية) നല്ല നിലയിൽ നൽകുകയും ചെയ്യേണ്ടതാണ്. ഇത് നിങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവായ അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്നുള്ള ഇളവും കാരുണ്യവുമാണ്. ഇതിനുശേഷവും ആരെങ്കിലും അതിക്രമം കാണിച്ചാൽ അവന് വേദനയേറിയ ശിക്ഷയുണ്ട്. ഈ നിയമത്തിൽ നിങ്ങൾക്ക് ജീവിതമുണ്ട്, ഹേ ബുദ്ധിമാന്മാരേ! ഇതിലൂടെ നിങ്ങൾ ദൈവഭയം (تقوى) കൈവരിക്കാൻ സാധിച്ചേക്കും.

അല്ലാഹു തആല പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾ എന്നോടുള്ള ഉടമ്പടി നിറവേറ്റുക, ഞാൻ നിങ്ങളോടുള്ള ഉടമ്പടിയും നിറവേറ്റാം'. മൗലാനാ റൂമി (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) മസ്നവിയിൽ പാടുന്നു: 'മനുഷ്യൻ ഒരു വൃക്ഷം പോലെയാണ്, അവന്റെ ഉടമ്പടി അതിന്റെ വേരും. ആ വേരിനെ കരുതലോടെ സംരക്ഷിക്കുക. ദൂഷിച്ച ഉടമ്പടി അഴുകിയ വേര് പോലെയാണ്; അത് കാരുണ്യത്തിന്റെ ഫലങ്ങളിൽ നിന്ന് വൃക്ഷത്തെ മുറിച്ചുമാറ്റുന്നു. വേര് നശിച്ചാൽ പിന്നെ ഇലകളും ശാഖകളും പച്ചപിടിച്ചു നിൽക്കുന്നതിൽ അർത്ഥമില്ല. എന്നാൽ വേര് സുരക്ഷിതമാണെങ്കിൽ, ഇലകൾ കൊഴിഞ്ഞാലും കാലം മാറുമ്പോൾ അത് വീണ്ടും തളിർക്കും. അറിവിൽ മാത്രം അഭിരമിക്കരുത്, ഉടമ്പടി തേടുക; അറിവ് പുറംതോട് മാത്രമാണ്, ഉടമ്പടിയാണ് അതിന്റെ കാമ്പ്'. 'അസ്സാബിരീൻ' (الصـابرين) എന്നത് പ്രശംസയെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന നാമമാണ്. വിശ്വാസികളെക്കുറിച്ചുള്ള പരാമർശത്തിൽ നിന്ന് വേറിട്ട് ഇതിനെ എടുത്തുപറഞ്ഞത് ക്ഷമയുടെ (صـبر) മഹത്വവും സ്ഥാനവും വ്യക്തമാക്കാനാണ്. 'അൽ-ബഅ്സാഉ' (البأساء) എന്നാൽ ദാരിദ്ര്യവും കഷ്ടപ്പാടും, 'അദ്ദറാഉ' (الضراء) എന്നാൽ രോഗവും ശാരീരിക അവശതയുമാണ്. 'ഹീനൽ ബഅ്സി' (حين البأس) എന്നത് യുദ്ധത്തിന്റെ

തീവ്രതയെ കുറിക്കുന്നു. ഖിബ്‌ല മാറ്റത്തെക്കുറിച്ച് വേദക്കാർ അനാവശ്യമായി തർക്കിച്ചപ്പോൾ, കേവലം ദിശ തിരിയലല്ല പുണ്യം (بـر), മറിച്ച് വിശ്വാസവും കർമ്മവും ചേർന്ന സമഗ്രമായ ജീവിതമാണെന്ന് അല്ലാഹു പഠിപ്പിച്ചു. ഈ ഗുണങ്ങൾ ഒത്തിണങ്ങിയവരാണ് സത്യസന്ധർ (صدق). അവർക്ക് അല്ലാഹു തഖ്‌വ (تقوى) നൽകുന്നു. ഈ സൂക്തം മനുഷ്യന്റെ പൂർണ്ണതയെ മൂന്നായി തിരിക്കുന്നു: വിശ്വാസത്തിന്റെ ശരി, സാമൂഹിക ഇടപെടലുകളുടെ നന്മ, മനസ്സിന്റെ സംസ്കരണം. നമ്മുടെ ശൈഖ് (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറയുന്നു: 'സ്രഷ്ടാവുമായുള്ള ഇടപാടിൽ ഏറ്റവും നല്ല സ്വഭാവം സമർപ്പണവും (تسليم) തൃപ്തിയുമാണ് (رضـى). സൃഷ്ടികളുമായുള്ള ഇടപാടിൽ അത് മാപ്പും (عفـو) ഔദാര്യവുമാണ് (سـخاء)'. ക്ഷമ (صـبر) നന്ദിയേക്കാൾ (شكر) ശ്രേഷ്ഠമാണെന്ന് പറയപ്പെടുന്നു, കാരണം ക്ഷമ മനസ്സിന്റെ കഠിനമായ പരീക്ഷണങ്ങളെ അതിജീവിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തിലുള്ള (توحيد) അടിയുറച്ച വിശ്വാസമാണ് ആത്മസംസ്കരണത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനം. തുടർന്ന്, 'വിശ്വസിച്ചവരേ, കൊല്ലപ്പെട്ടവരുടെ കാര്യത്തിൽ നിങ്ങൾക്ക് ഖിസാസ് (قصاص) നിർബന്ധമാക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു' എന്ന വചനം ഭരണാധികാരികളെ അഭിസംബോധന ചെയ്തുകൊണ്ട് നീതി നടപ്പിലാക്കാൻ കൽപ്പിക്കുന്നു.

ഖസാസ് (قصاص) അഥവാ പ്രതിക്രിയയെക്കുറിച്ചുള്ള ഈ ഖുർആനിക വചനം ആത്മീയമായ നീതിയുടെയും സമത്വത്തിന്റെയും പാഠങ്ങളാണ് പകർന്നുനൽകുന്നത്. മനഃപൂർവം കൊലപാതകം ചെയ്യുന്നവൻ, കൊല്ലപ്പെട്ടവന്റെ അവകാശികൾ ഖസാസ് ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ സ്വയം കീഴടങ്ങാൻ ബാധ്യസ്ഥനാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ അവകാശമായ ഹദ്ദുകളിൽ നിന്ന് ഒളിച്ചോടാൻ അനുവാദമുണ്ടെങ്കിലും, മനുഷ്യന്റെ അവകാശമായ ഖസാസിൽ നിന്ന് ഒഴിഞ്ഞുമാറാൻ കൊലപാതകിക്ക് അവകാശമില്ല. ഖസാസ് എന്നാൽ ചെയ്തതിന് തുല്യമായത് തിരിച്ചും ചെയ്യുക എന്നതാണ്. 'ഖത്‌ല്' (കൊലപാതകം) എന്ന പദത്തിന്റെ അർത്ഥം, ഒരു കാരണത്താൽ സംഭവിച്ച മരണം എന്നാണ്. 'സ്വതന്ത്രൻ സ്വതന്ത്രന് പകരം' (الْحُرُّ بِالْحُرِّ) എന്ന വചനം ജാഹിലിയ്യാ കാലത്തെ അക്രമപരമായ കീഴ്വഴക്കങ്ങളെ റദ്ദാക്കുന്നു. അന്ന് ശക്തരായ ഗോത്രങ്ങൾ തങ്ങളുടെ അടിമയ്ക്ക് പകരം മറ്റുള്ളവരുടെ സ്വതന്ത്രരെയും, സ്ത്രീക്ക് പകരം പുരുഷനെയും കൊലപ്പെടുത്തുമായിരുന്നു. ഇസ്‌ലാം വന്നപ്പോൾ അല്ലാഹു നീതിയുടെ തുല്യത കൽപ്പിച്ചു. ഇമാം അബൂഹനീഫ റഹിമഹുള്ളാഹ് തുടങ്ങിയ പണ്ഡിതന്മാർ 'ആത്മാവിന് പകരം ആത്മാവ്' (النَّفْسَ بِالنَّفْسِ) എന്ന പൊതുതത്വം സ്വീകരിച്ച് അടിമയ്ക്ക് പകരം സ്വതന്ത്രനെയും കൊലപ്പെടുത്താമെന്ന് അഭിപ്രായപ്പെട്ടപ്പോൾ, ഇമാം ശാഫിഈ റഹിമഹുള്ളാഹ് ഉൾപ്പെടെയുള്ളവർ ഖസാസിൽ തുല്യത നിർബന്ധമാണെന്ന് നിഷ്കർഷിക്കുന്നു. 'ആർക്കെങ്കിലും തന്റെ സഹോദരന്റെ ഭാഗത്തുനിന്ന് എന്തെങ്കിലും വിട്ടുവീഴ്ച ലഭിച്ചാൽ' (فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ) എന്ന വചനം വിട്ടുവീഴ്ചയുടെ മഹത്വത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അല്പം വിട്ടുവീഴ്ച ലഭിച്ചാൽ

പോലും ഖസാസ് എന്ന ശിക്ഷ മാറി പകരം ദിയത്ത് (നഷ്ടപരിഹാരം) നൽകിയാൽ മതിയെന്നാകുന്നു ഇതിന്റെ താല്പര്യം.

[سورة البقرة (2) : الآيات 179 إلى 184]

ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ നീതിയുടെയും നിയമത്തിന്റെയും ആത്മീയമായ അടിത്തറകളെ വ്യക്തമാക്കുന്നു. 'ഖിസാസ്' അഥവാ പ്രതിക്രിയയിൽ *(قصاص)* ജീവനുണ്ട് എന്ന് അല്ലാഹു ഉണർത്തുന്നു. ഇത് കേവലം ശിക്ഷയല്ല, മറിച്ച് സമൂഹത്തിൽ സമാധാനം നിലനിർത്താനുള്ള ഒരു മാർഗമാണ്. മരണത്തെ അഭിമുഖീകരിക്കുന്നവർ വസ്വിയ്യത്ത് അഥവാ അന്ത്യമൊഴി *(وصية)* നൽകുന്നത് ദൈവഭക്തിയുള്ളവർക്ക് നിർബന്ധമാണ്. വ്രതാനുഷ്ഠാനം അഥവാ നോമ്പ് *(صوم)* മുൻഗാമികൾക്ക് നിർബന്ധമാക്കിയത് പോലെ നിങ്ങൾക്കും നിർബന്ധമാക്കിയിരിക്കുന്നു. ഇത് നിങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ തഖ്‌വ അഥവാ ദൈവഭയം *(تقوى)* വളർത്താനാണ്. രോഗികൾക്കും യാത്രക്കാർക്കും ഇളവുകൾ നൽകിയിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ, ആർക്കെങ്കിലും നോമ്പ് അനുഷ്ഠിക്കാൻ സാധിക്കുമെങ്കിലും അത് ഒഴിവാക്കുകയാണെങ്കിൽ, അവർ ഒരു മിസ്കീനിന് അഥവാ പാവപ്പെട്ടവന് *(مسكين)* ഭക്ഷണം നൽകി പ്രായശ്ചിത്തം ചെയ്യണം. നന്മ ചെയ്യുന്നവർക്ക് അത് കൂടുതൽ ഉത്തമമാണ്.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ 'അഫവ്' (عفــو) എന്ന പദത്തെ വിശകലനം ചെയ്തുകൊണ്ട് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, പാപത്തിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുക എന്ന അർത്ഥത്തിൽ 'അൻ' (عن) എന്ന അവ്യയത്തോടുകൂടിയാണ് ഈ പദം വരുന്നത്. എന്നാൽ 'അഫാ അല്ലാഹു അൻക' (عَفَا اللَّهُ عَنْكَ) എന്ന് പ്രയോഗിക്കുമ്പോൾ, അത് കുറ്റവാളിയോട് വിട്ടുവീഴ്ച കാണിക്കുന്നതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഇവിടെ വിട്ടുവീഴ്ച എന്നത് വധശിക്ഷയ്ക്ക് (قصاص) പകരമായി നഷ്ടപരിഹാരം സ്വീകരിക്കുകയോ മാപ്പ് നൽകുകയോ ചെയ്യലാണ്. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുമാ റിപ്പോർട്ട് ചെയ്തതനുസരിച്ച്, ഈ ആയത്ത് വധശിക്ഷയ്ക്ക് പകരമായി ധനം സ്വീകരിച്ച് ഒത്തുതീർപ്പിലെത്തുന്നതിനെക്കുറിച്ചാണ് സംസാരിക്കുന്നത്. കൊലപാതകിയെ 'സഹോദരൻ' എന്ന് അല്ലാഹു വിശേഷിപ്പിച്ചത്, ഇസ്‌ലാമിക സാഹോദര്യം (أخوة الإســلام) അവനിപ്പോഴും നിലനിൽക്കുന്നുണ്ടെന്നും, കൊലപാതകം അവനെ വിശ്വാസത്തിൽ നിന്ന് പുറത്താക്കുന്നില്ലെന്നും ഓർമ്മിപ്പിക്കാനാണ്. 'ഫത്തിബാഉൻ ബി-ൽ മഅ്റൂഫ്' (فَاتِّبَــاعٌ بِــالْمَعْرُوفِ) എന്നത്, ഒത്തുതീർപ്പിന് ശേഷം കൊല്ലപ്പെട്ടവന്റെ അവകാശികൾ കൊലപാതകിയോട് മാന്യമായി നഷ്ടപരിഹാരം ചോദിക്കണമെന്നും, അമിതമായ സമ്മർദ്ദം ചെലുത്തരുതെന്നും നിർദ്ദേശിക്കുന്നു. 'അദാഉൻ ഇലൈഹി ബി-ഇഹ്സാൻ' (وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ) എന്നത്, കൊലപാതകി

യാതൊരു മടിയും കൂടാതെ മാന്യമായി ആ തുക നൽകണമെന്ന കൽപ്പനയാണ്. ഈ നിയമങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യവും ലഘൂകരണവുമാണ് (تخفيف ورحمة). മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ ശരീഅത്തിൽ വധശിക്ഷ മാത്രമായിരുന്നു ഉണ്ടായിരുന്നത്, ഈസാ അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ ശരീഅത്തിൽ മാപ്പ് നൽകൽ മാത്രമായിരുന്നു. എന്നാൽ നമ്മുടെ ശരീഅത്തിൽ നീതിക്ക് വധശിക്ഷയും, സൗകര്യത്തിന് നഷ്ടപരിഹാരവും, ഔദാര്യത്തിന് മാപ്പ് നൽകലും അനുവദിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. 'വലകും ഫിൽ ഖിസാസി ഹയാത്ത്' (وَلَكُمْ فِي الْقِصاصِ حَياةٌ) എന്നത് അത്യന്തം അർത്ഥവത്തായ ഒരു പ്രയോഗമാണ്. വധശിക്ഷ നടപ്പിലാക്കുമെന്ന് ഭയക്കുന്നവൻ കൊലപാതകത്തിന് മുതിരില്ല. അങ്ങനെ കൊലപാതകം തടയപ്പെടുകയും ജീവൻ സംരക്ഷിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. വിപരീത സ്വഭാവമുള്ള ഒന്നിനെ മറ്റൊന്നിന്റെ സംരക്ഷകമായി കാണുന്ന ഈ ശൈലി ഖുർആനിക ഭാഷയുടെ അത്യുന്നതമായ അലങ്കാരമാണ്. ബുദ്ധിമാന്മാരായ (أُولِي الْأَلْبابِ) ആളുകളോട് ഈ ഗഹനമായ സത്യത്തെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കാൻ അല്ലാഹു ആഹ്വാനം ചെയ്യുന്നു.

[سورة البقرة (2) : آية 180]

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു*:* 'നിങ്ങളിൽ ആർക്കെങ്കിലും മരണം ആസന്നമാവുകയാണെങ്കിൽ*,* അവൻ വല്ല സ്വത്തും വിട്ടുപോകുന്നുണ്ടെങ്കിൽ*,* മാതാപിതാക്കൾക്കും അടുത്ത ബന്ധുക്കൾക്കും മര്യാദയനുസരിച്ച് വസ്വിയ്യത്ത് ***(وصية)*** ചെയ്യൽ നിങ്ങൾക്ക് നിർബന്ധമാക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു*.* ഇത് സൂക്ഷ്മതയുള്ളവർക്ക് ***(متقين)*** ബാധ്യതയാകുന്നു*.'* റൂഹുൽ ബയാൻ എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് വിശദീകരിക്കുന്നു*:* ഈ വചനം അനന്തരാവകാശ നിയമങ്ങൾ ***(فرائض)*** വരുന്നതിന് മുമ്പുള്ളതായിരുന്നു*.* പിന്നീട് അനന്തരാവകാശ നിയമങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കപ്പെട്ടതോടെ*,* അവകാശികൾക്ക് വസ്വിയ്യത്ത് നൽകേണ്ടതില്ലെന്ന് പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയിട്ടുണ്ട്*.* എങ്കിലും*,* അവകാശികളല്ലാത്തവർക്ക് സ്വത്തിന്റെ മൂന്നിലൊന്ന് വരെ വസ്വിയ്യത്ത് ചെയ്യുന്നത് പുണ്യകരമായ ഒരു കർമ്മമാണ്*.* ഇത് മരണത്തിന് മുമ്പുള്ള ഒരു ആത്മീയ ശുദ്ധീകരണവും ***(تزكية)*** പരലോകത്തേക്കുള്ള ഒരു കരുതലും ആകുന്നു*.*

ഖിസാസ് (قصاص) അഥവാ പ്രതിക്രിയയുടെ നിയമത്തിലെ യുക്തി എന്നത് ജീവനുകളെ സംരക്ഷിക്കുകയും മനുഷ്യരുടെ ആത്മാക്കളെ കാത്തുസൂക്ഷിക്കുകയുമാണ്. 'നിങ്ങൾ ദൈവഭയമുള്ളവരാകാൻ' (لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) എന്നതുകൊണ്ട് അർത്ഥമാക്കുന്നത്, ഖിസാസ് നടപ്പിലാക്കുന്നതിലും വിധി

പ്രസ്താവിക്കുന്നതിലും അനുസരണ കാണിക്കുന്നതിലും തഖ്‌വ (تقوى) ഉള്ളവരുടെ കർമ്മങ്ങൾ നിങ്ങൾ ചെയ്യുക, അല്ലെങ്കിൽ കൊലപാതകത്തിന് ലഭിക്കുന്ന ശിക്ഷയെ ഭയന്ന് നിങ്ങൾ കൊലപാതകത്തിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുക എന്നതാണ്. കൊലപാതകത്തിനെതിരെയുള്ള വലിയൊരു താക്കീതാണിത്. കാരണം, അല്ലാഹുവിന്റെ അടിമകളുടെ അവകാശങ്ങളിൽ ഏറ്റവും വലുത് അവരുടെ രക്തമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ അവകാശങ്ങളിൽ നമസ്കാരത്തിന് എന്ത് സ്ഥാനമാണോ ഉള്ളത്, അത് തന്നെയാണ് അടിമകളുടെ അവകാശങ്ങളിൽ രക്തത്തിന് ഉള്ളത്. ഹദീസിൽ വന്നിരിക്കുന്നു: 'കൊല്ലപ്പെട്ടവൻ തന്റെ തല ഒരു കൈയിൽ പിടിച്ചുകൊണ്ടും, കൊലയാളിയെ മറുകൈകൊണ്ട് പിടിച്ചുകൊണ്ടും വരും. അവന്റെ ഞരമ്പുകളിൽ നിന്ന് രക്തം വാർന്നൊഴുകുന്നുണ്ടാകും. അല്ലാഹുവിന്റെ മുന്നിൽ വെച്ച് കൊല്ലപ്പെട്ടവൻ പറയും: നാഥാ, ഇവനാണ് എന്നെ കൊന്നത്. അപ്പോൾ അല്ലാഹു കൊലയാളിയോട് പറയും: നീ നാശത്തിലായിരിക്കുന്നു. എന്നിട്ട് അവനെ നരകത്തിലേക്ക് കൊണ്ടുപോകും.' പാപങ്ങൾ മൂന്ന് തരത്തിലാണെന്ന് അറിയുക: ഒന്ന്, അല്ലാഹുവും അടിമയും തമ്മിലുള്ളത് (ഉദാഹരണത്തിന് വ്യഭിചാരം, സ്വവർഗ്ഗരതി, പരദൂഷണം). ഇത് ആ വ്യക്തിക്ക് അറിവ് ലഭിക്കുന്നതിന് മുമ്പുള്ളതാണ്. എന്നാൽ അറിവ് ലഭിക്കുകയും, അവൻ മാപ്പ് ചോദിക്കുകയും, പാപമോചനം (توبـة) തേടുകയും ചെയ്താൽ അല്ലാഹു പൊറുത്തുതരുമെന്ന് നാം പ്രത്യാശിക്കുന്നു. രണ്ടാമത്തേത്, അല്ലാഹുവിന്റെ കല്പനകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടത് (നമസ്കാരം, നോമ്പ്, സകാത്ത്, ഹജ്ജ് എന്നിവ ഉപേക്ഷിക്കൽ). ഇതിൽ തൗബ മാത്രം മതിയാകില്ല, ഉപേക്ഷിച്ചവ വീട്ടാതെ തൗബ പൂർണ്ണമാകില്ല. മൂന്നാമത്തേത്, അടിമകൾ തമ്മിലുള്ളത് (അക്രമം, മോഷണം, കൊലപാതകം). ഇതിൽ ഇരയുടെ പൊരുത്തം ലഭിക്കാതെ തൗബ സ്വീകരിക്കപ്പെടില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യം അത്രമേൽ വിശാലമാണ്; പരലോകത്ത് അല്ലാഹു ഇരയോട് പറയും: 'നിന്റെ തല ഉയർത്തു'. അവൻ ഉയർത്തുമ്പോൾ മനോഹരമായ കൊട്ടാരങ്ങൾ കാണും. അപ്പോൾ അല്ലാഹു പറയും: 'ഇത് നിനക്കുള്ളതാണ്, നിന്റെ സഹോദരന് നീ മാപ്പ് നൽകിയാൽ മതി'. അവൻ മാപ്പ് നൽകും. അപ്പോൾ അല്ലാഹു പറയും: 'നിന്റെ സഹോദരന്റെ കൈ പിടിച്ച് സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്ക് പൊയ്ക്കോളൂ'. ഈ ആയത്തിലെ സൂചന ഇതാണ്: അല്ലാഹു തന്റെ അടിമകളുടെ കാര്യത്തിൽ ഖിസാസ് നിർബന്ധമാക്കിയത്, തന്റെ കാരുണ്യത്തിന്റെ പ്രകടനമാണ്. മൗലാനാ റൂമി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) മസ്നവിയിൽ പാടിയതുപോലെ: 'എന്നെ സ്നേഹിക്കുന്നവൻ എന്നെ വധിക്കുന്നു, എന്നെ വധിക്കുന്നവന് ഞാൻ തന്നെ പ്രതിഫലമാകുന്നു'. അതിനാൽ ബുദ്ധിമാനായവൻ കഠിനമായ ആത്മസംസ്കരണത്തിലൂടെ (ریاضـــة) തന്റെ നഫ്സിനെ വധിക്കുകയും, തന്റെ ഹൃദയത്തെ ശാശ്വതമായ ജീവിതം കൊണ്ട് സജീവമാക്കുകയും വേണം. അല്ലാഹുവേ, രോഗഗ്രസ്തമായ ഞങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളെ സുഖപ്പെടുത്താൻ ഞങ്ങൾക്ക് തൗഫീഖ് നൽകേണമേ, ആമീൻ.

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ വസ്വിയ്യത്തിനെക്കുറിച്ചുള്ള *(وصية)* അത്യന്തം ഗൗരവകരമായ നിയമങ്ങളെയും ആത്മീയ പാഠങ്ങളെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'ആർക്കെങ്കിലും അത് (വസ്വിയ്യത്ത്) കേട്ടതിനുശേഷം മാറ്റം വരുത്തിയാൽ, ആ മാറ്റം വരുത്തുന്നവർക്ക് മാത്രമാണ് അതിന്റെ പാപം. തീർച്ചയായും അല്ലാഹു എല്ലാം കേൾക്കുന്നവനും അറിയുന്നവനുമാണ്.' ഇവിടെ, മരണാസന്നനായ ഒരാൾ തന്റെ സ്വത്തിൽ നിന്ന് നീതിപൂർവ്വം വസ്വിയ്യത്ത് ചെയ്തുകഴിഞ്ഞാൽ, അത് കേൾക്കുന്ന സാക്ഷികൾക്കോ മറ്റോ അതിൽ കൃത്രിമം കാണിക്കാൻ പാടില്ലെന്ന് അല്ലാഹു കർശനമായി താക്കീത് ചെയ്യുന്നു. ഇത് വിശ്വാസിയുടെ ഹൃദയത്തിൽ സൂക്ഷ്മതയും *(تقوى)* സത്യസന്ധതയും വളർത്തുന്നു. തുടർന്ന് അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'എന്നാൽ വസ്വിയ്യത്ത് ചെയ്യുന്നവനിൽ നിന്ന് വല്ല പക്ഷപാതമോ തെറ്റോ സംഭവിക്കുമെന്ന് ഭയപ്പെടുന്നവൻ, അവർക്കിടയിൽ രഞ്ജിപ്പുണ്ടാക്കുകയും *(إصلاح)* അവർക്കിടയിൽ നീതി നടപ്പിലാക്കുകയും ചെയ്താൽ അവന് കുറ്റമില്ല.' ഇവിടെ 'ഇസ്‌ലാഹ്' അഥവാ രഞ്ജിപ്പുണ്ടാക്കുക എന്നത് വലിയൊരു പുണ്യകർമ്മമാണ്. ശറഇയ്യായ നിയമങ്ങൾ *(شريعة)* ലംഘിക്കാത്ത രീതിയിൽ, പിണക്കങ്ങൾ തീർക്കാനും നീതി പുനഃസ്ഥാപിക്കാനും ശ്രമിക്കുന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതിക്ക് കാരണമാകുന്നു. അല്ലാഹു ഏറെ പൊറുക്കുന്നവനും കരുണാനിധിയുമാണ് *(غفور رحيم)*. ഈ സൂക്തങ്ങൾ നമ്മെ പഠിപ്പിക്കുന്നത്, ഭൗതികമായ ഇടപാടുകളിൽ പോലും അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുകയും *(تقوى)*, പരസ്പരമുള്ള ബന്ധങ്ങളിൽ നീതിയും കാരുണ്യവും പുലർത്തുകയുമാണ് വേണ്ടതെന്നുമാണ്.

ഖുർആനിലെ 'ഖൈർ' (خير) എന്ന പദം കൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് സമ്പത്താണ്. എന്നാൽ, ചെറിയൊരു തുകയെ 'ഖൈർ' എന്ന് വിളിക്കാറില്ല. ആഇശ റളിയള്ളാഹു അൻഹയോട് ഒരാൾ വസിയ്യത്ത് ചെയ്യാൻ അനുവാദം ചോദിച്ചപ്പോൾ, 'നിന്റെ സമ്പത്ത് എത്രയുണ്ട്?' എന്ന് ചോദിച്ചു. 'മൂവായിരം ദിർഹം' എന്ന് അയാൾ മറുപടി നൽകി. 'നിന്റെ കുടുംബം എത്രപേരുണ്ട്?' എന്ന് ചോദിച്ചപ്പോൾ 'നാല് പേർ' എന്ന് പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ അവർ പറഞ്ഞു: 'അല്ലാഹു ഖൈർ (സമ്പത്ത്) എന്ന് വിശേഷിപ്പിച്ചത് വലിയൊരു തുകയെയാണ്. ഈ ചെറിയ തുക നിന്റെ കുടുംബത്തിന് തന്നെ നൽകുക.' വസിയ്യത്ത് (وصية) എന്നത് മാതാപിതാക്കൾക്കും ബന്ധുക്കൾക്കും വേണ്ടി നിർബന്ധമാക്കപ്പെട്ട ഒന്നായിരുന്നു. നീതിപൂർവ്വം (بالمعروف) വേണം അത് ചെയ്യാൻ. അതായത്, മൂന്നിലൊന്നിൽ കൂടരുത്, ധനികർക്ക് നൽകി പാവപ്പെട്ടവരെ

അവഗണിക്കരുത്. ജാഹിലിയ്യ കാലത്ത് ആളുകൾ തങ്ങളുടെ സമ്പത്ത് ദൂരെയുള്ളവർക്ക് നൽകി പ്രശസ്തി നേടാൻ ശ്രമിക്കുമായിരുന്നു. ഇസ്‌ലാമിന്റെ തുടക്കത്തിൽ അല്ലാഹു ഈ വസിയ്യത്ത് മാതാപിതാക്കൾക്കും ബന്ധുക്കൾക്കും നൽകാൻ കൽപ്പിച്ചു. പിന്നീട് 'മീറാസ്' (അനന്തരാവകാശ) നിയമങ്ങൾ വന്നതോടെ ഈ വസിയ്യത്ത് നിർബന്ധമല്ലാതായി. എങ്കിലും, വസിയ്യത്ത് മാറ്റം വരുത്തുന്നവർക്ക് വലിയ പാപമുണ്ട്. അല്ലാഹു എല്ലാം കേൾക്കുന്നവനും അറിയുന്നവനുമാണ് (سميع عليم). വസിയ്യത്ത് ചെയ്യുന്നയാൾ തെറ്റ് (ജൻഫ് - جنف) വരുത്തുകയോ പാപം (ഇഥ്മ് - إثـم) ചെയ്യുകയോ ചെയ്താൽ, അത് തിരുത്താൻ ശ്രമിക്കുന്നവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രതിഫലമുണ്ട്.

ശരീഅത്തിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിലൂടെ അത് നടപ്പിലാക്കുകയാണെങ്കിൽ, അതിൽ യാതൊരു പാപവുമില്ല (لا إِثْـمَ عَلَيْـهِ). അതായത്, ഈ മാറ്റം വരുത്തുന്നവന് യാതൊരു കുറ്റവുമില്ല. കാരണം, ഇത് അസത്യത്തിൽ നിന്ന് സത്യത്തിലേക്കുള്ള മാറ്റമാണ്. എന്നാൽ ഇതിന് വിപരീതമാണ് ആദ്യത്തെ അവസ്ഥ. അല്ലാഹു ഏറെ പൊറുക്കുന്നവനും കരുണാനിധിയുമാണ് (إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ). ഇത് അനുരഞ്ജനം നടത്തുന്നവന് പ്രതിഫലം നൽകുമെന്ന വാഗ്ദാനമാണ്. പാപത്തെക്കുറിച്ച് പരാമർശിച്ചതിന് ശേഷം പാപമോചനത്തെക്കുറിച്ച് പറഞ്ഞത്, പാപം ചെയ്യുന്ന പ്രവൃത്തിയും ഈ മാറ്റവും ഒരേ വർഗ്ഗത്തിൽ പെട്ടതാണെന്ന് തോന്നിയേക്കാം എന്നതുകൊണ്ടാണ്. എന്നാൽ ഇത് രൂപപരമായ സാദൃശ്യം മാത്രമാണ്, അർത്ഥപരമായല്ല. കാരണം, നന്മയിലേക്കുള്ള മാറ്റം പാപത്തിന്റെ വർഗ്ഗത്തിൽ പെട്ടതല്ല. എങ്കിലും അതിന്റെ രൂപം പാപത്തിന്റേതുപോലെയാണ്. അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക, വസ്വിയ്യത്ത് (وصـية) ചെയ്യൽ സുന്നത്താണ്. കാരണം, മനുഷ്യർക്ക് അതിന്റെ ആവശ്യമുണ്ട്. മനുഷ്യൻ തന്റെ ദീർഘായുസ്സിനെക്കുറിച്ച് അഹങ്കരിക്കുന്നു (അതായത്, ദീർഘകാലം ജീവിക്കുമെന്ന് അവൻ വ്യാമോഹിക്കുന്നു), അതിനാൽ തന്റെ കർമ്മങ്ങളിൽ അവൻ വീഴ്ച വരുത്തുന്നു. രോഗം ബാധിക്കുകയും മരണം ഭയപ്പെടുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ, തന്റെ വീഴ്ചകൾ സമ്പത്ത് കൊണ്ട് പരിഹരിക്കാൻ അവൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. അവൻ മരിക്കുകയാണെങ്കിൽ അവന്റെ ലക്ഷ്യം പൂർത്തീകരിക്കപ്പെടുന്നു, രോഗം ഭേദമായി ജീവിക്കുകയാണെങ്കിൽ ആ സമ്പത്ത് തന്റെ ആവശ്യങ്ങൾക്കായി ഉപയോഗിക്കുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'നിങ്ങളുടെ ആയുസ്സിന്റെ അവസാനത്തിൽ നിങ്ങളുടെ സമ്പത്തിന്റെ മൂന്നിലൊന്ന് അല്ലാഹു നിങ്ങൾക്ക് ദാനമായി നൽകിയിരിക്കുന്നു, നിങ്ങളുടെ കർമ്മങ്ങളിൽ വർദ്ധനവുണ്ടാകാൻ വേണ്ടി. നിങ്ങൾക്ക് ഇഷ്ടമുള്ളിടത്ത് അത് ചെലവഴിക്കാം.' ഫർളായ നമസ്കാരങ്ങൾക്കും നോമ്പുകൾക്കും വേണ്ടി ഫിദ്‌യ നൽകാൻ വസ്വിയ്യത്ത് ചെയ്യണം. ഓരോ നമസ്കാരത്തിനും അര സ്വാഅ് ഗോതമ്പ് വീതം നൽകണം. വിത്‌റിനും ഇപ്രകാരം തന്നെ. റമദാൻ നോമ്പിന്റെ ഓരോ ദിവസത്തിനും അര സ്വാഅ് ഗോതമ്പ് നൽകണം. നേർച്ച നോമ്പുകൾക്കും

ഇപ്രകാരം തന്നെ. ശൈഖിന്റെ തഫ്സീറിൽ പറയുന്നു: ഹജ്ജോ കഫാറത്തോ പോലുള്ള നിർബന്ധ ബാധ്യതകൾ ആർക്കെങ്കിലും ഉണ്ടെങ്കിൽ വസ്വിയ്യത്ത് ചെയ്യൽ നിർബന്ധമാണ്. അല്ലാത്തപക്ഷം അത് ഐച്ഛികമാണ്. ഇതാണ് ഫത്‌വ. തന്റെ കടബാധ്യതകളും മറ്റുള്ളവരുമായുള്ള അവകാശങ്ങളും തീർക്കാൻ വസ്വിയ്യത്ത് ചെയ്യണം. ഇമാം ശാഫിഇ റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ മരണരോഗാവസ്ഥയിൽ, 'ഫലാനോട് എന്നെ കുളിപ്പിക്കാൻ പറയുക' എന്ന് പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം വഫാത്തായപ്പോൾ ആ വിവരം അദ്ദേഹത്തിന് ലഭിച്ചു. അദ്ദേഹം വന്ന്, 'അദ്ദേഹത്തിന്റെ വസ്വിയ്യത്ത് പത്രം കൊണ്ടുവരൂ' എന്ന് പറഞ്ഞു. അത് പരിശോധിച്ചപ്പോൾ ഇമാം ശാഫിഇക്ക് എഴുപതിനായിരം ദിർഹം കടമുണ്ടെന്ന് കണ്ടു. അദ്ദേഹം അത് സ്വന്തം ബാധ്യതയായി ഏറ്റെടുത്ത് വീട്ടുകയും, 'ഇതാണ് അദ്ദേഹത്തിന് ഞാൻ ചെയ്യുന്ന കുളി' എന്ന് പറയുകയും ചെയ്തു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'വസ്വിയ്യത്ത് ചെയ്യാതെ മരിക്കുന്നവന് മരിച്ചവരുമായി സംസാരിക്കാൻ അനുവാദം ലഭിക്കില്ല.' അപ്പോൾ ചോദിക്കപ്പെട്ടു: 'അല്ലാഹുവിന്റെ റസൂലേ, മരിച്ചവർ സംസാരിക്കുമോ?' നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറഞ്ഞു: 'അതെ, അവർ പരസ്പരം സന്ദർശിക്കുകയും ചെയ്യും.' ഇമാം പറയുന്നു: ആത്മാക്കൾ രണ്ട് തരമാണ്; അനുഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടവയും ശിക്ഷിക്കപ്പെട്ടവയും. ശിക്ഷിക്കപ്പെട്ടവ തടവിലാക്കപ്പെട്ടവയാണ്, സന്ദർശനത്തിന് അവയ്ക്ക് കഴിയില്ല. അനുഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടവ സ്വതന്ത്രമാണ്, അവ പരസ്പരം കാണുകയും സന്ദർശിക്കുകയും ദുനിയാവിലെ കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ച് സംസാരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഓരോ ആത്മാവും തനിക്ക് തുല്യമായ കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തവരോടൊപ്പമായിരിക്കും. ഈ സഹവാസം ബർസഖിലും പരലോകത്തും നിലനിൽക്കും. മനുഷ്യൻ താൻ സ്നേഹിക്കുന്നവരോടൊപ്പമായിരിക്കും. അതിനാൽ ബുദ്ധിമാൻ നല്ലവരുടെ സഹവാസം തിരഞ്ഞെടുക്കുകയും രാപ്പകലുകളിൽ അതിനായി ഒരുങ്ങുകയും വേണം. സമ്പത്തിലും ഭൗതിക നേട്ടങ്ങളിലും വഞ്ചിതനാകരുത്. ദീർഘമായ വ്യാമോഹങ്ങളാൽ അല്ലാഹുവിൽ നിന്ന് അകലരുത്. ദുനിയാവ് നശിക്കുന്നതാണ്. അല്ലാഹുവിനെ എപ്പോഴും സൂക്ഷിക്കുക. ആത്മീയമായ സൂചന ഇതാണ്: 'നിങ്ങൾക്ക് നിർബന്ധമാക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു' (كُتِبَ عَلَيْكُمْ) എന്നത് സമ്പന്നരോട് സമ്പത്തിനെക്കുറിച്ച് വസ്വിയ്യത്ത് ചെയ്യാനും, ഔലിയാക്കളോട് അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് വസ്വിയ്യത്ത് ചെയ്യാനുമാണ്. സമ്പന്നർ ആയുസ്സിന്റെ അവസാനത്തിൽ മൂന്നിലൊന്നിനെക്കുറിച്ച് വസ്വിയ്യത്ത് ചെയ്യുന്നു. ഔലിയാക്കൾ തുടക്കത്തിൽ തന്നെ സർവ്വസ്വവും ഉപേക്ഷിക്കുന്നു. 'നിങ്ങളിലൊരാൾക്ക് മരണം സമാഗതമായാൽ' (إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ) - അതായത്, ഒരാളുടെ ഹൃദയം അല്ലാഹുവിലേക്ക് അടുക്കുകയും, മൃഗസഹജമായ പ്രകൃതിയിൽ നിന്ന് ഇച്ഛാശക്തിയോടെ മരിക്കുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറഞ്ഞതുപോലെ: 'മരിക്കുന്നതിന് മുൻപേ മരിക്കുക.' ദുനിയാവിന്റെയും പരലോകത്തിന്റെയും എല്ലാ നന്മകളെയും തിന്മകളെയും അവൻ ഉപേക്ഷിക്കണം.

മാതാപിതാക്കൾക്ക് (لِلْوالِـدَيْنِ) വസ്വിയ്യത്ത് ചെയ്യണം; അതായത് ഉന്നതമായ ആത്മാവിനും താഴ്ന്ന ശരീരത്തിനും. കാരണം, ഇവ രണ്ടിന്റെയും സംയോഗത്തിലൂടെയാണ് നഫ്സ് ഉണ്ടായത്. അടുത്ത ബന്ധുക്കൾക്ക് (الْأَقْرَبِينَ) വസ്വിയ്യത്ത് ചെയ്യണം; അതായത് ഖൽബിനും സിർറിനും. നന്മയോടെ (بِالْمَعْرُوفِ) - അതായത്, അമിതവ്യയമില്ലാതെ മിതത്വത്തോടെ.

[سورة البقرة (2) : آية 183]

വിശ്വസിച്ചവരേ *(يا أيها الذين آمنوا)!* നിങ്ങൾക്ക് നോമ്പ് *(صيام)* നിർബന്ധമാക്കിയിരിക്കുന്നു*,* നിങ്ങളുടെ മുൻഗാമികൾക്ക് നിർബന്ധമാക്കിയിരുന്നതുപോലെ*.* നിങ്ങൾ ദൈവഭക്തരാകുവാൻ *(تقوى)* വേണ്ടിയാണത്*.* ഈ ദിവ്യകൽപ്പന*,* കേവലം അന്നപാനീയങ്ങൾ ഉപേക്ഷിക്കൽ എന്നതിലുപരി*,* ആത്മാവിന്റെയും ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെയും നോമ്പിനെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്*.* ഹൃദയം ദുഷിച്ച ചിന്തകളിൽ നിന്നും ഭൗതികമായ ആഗ്രഹങ്ങളിൽ നിന്നും നോമ്പെടുക്കണം*.* കണ്ണുകൾ നിഷിദ്ധമായ കാഴ്ചകളിൽ നിന്നും*,* കാതുകൾ അനാവശ്യമായ കേൾവികളിൽ നിന്നും*,* നാവ് അസത്യങ്ങളിൽ നിന്നും നോമ്പെടുക്കണം*.* ഇത് ആന്തരികമായ ശുദ്ധീകരണത്തിനുള്ള ഒരു മാർഗ്ഗമാണ്*.* നോമ്പ് എന്നത് ഈ സമുദായത്തിന് മാത്രം പ്രത്യേകമായ ഒരു ആരാധനയല്ല*;* മുൻകാല പ്രവാചകന്മാരുടെയും സമുദായങ്ങളുടെയും ആത്മീയ പാതയിൽ നോമ്പ് ഒരു പ്രധാന ഘടകമായിരുന്നു*.* ഇത് നോമ്പിന്റെ സാർവത്രികതയും കാലാതീതമായ പ്രാധാന്യവും എടുത്തു കാണിക്കുന്നു*.* നോമ്പിന്റെ പരമമായ ലക്ഷ്യം ദൈവഭക്തി *(تقوى)* നേടുക എന്നതാണ്*.* ദൈവഭക്തി എന്നാൽ അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുക എന്നതിലുപരി*,* അവന്റെ സാമീപ്യം എപ്പോഴും മനസ്സിലുണ്ടായിരിക്കുക*,* അവന് ഇഷ്ടമില്ലാത്ത കാര്യങ്ങളിൽ നിന്ന് അകന്നുനിൽക്കുക*,* അവന്റെ കൽപ്പനകൾ പൂർണ്ണമായി അനുസരിക്കുക എന്നിവയാണ്*.* നോമ്പ് ശരീരത്തിന്റെ ആഗ്രഹങ്ങളെ നിയന്ത്രിക്കാൻ സഹായിക്കുന്നു*,* അതുവഴി ആത്മാവിനെ ശുദ്ധീകരിക്കുകയും അല്ലാഹുവിലേക്ക് അടുക്കുകയും ചെയ്യുന്നു*.* ക്ഷമ *(صبر),* സഹാനുഭൂതി*,* ആത്മനിയന്ത്രണം എന്നിവ വളർത്താനും ഇത് സഹായിക്കുന്നു*.* ഹൃദയത്തെ അല്ലാഹുവിന്റെ സ്മരണയിലേക്ക് *(ذكر الله)* തിരിച്ച്*,* ആത്മീയ ഉന്നതി പ്രാപിക്കാനുള്ള ഒരു സുവർണ്ണാവസരമാണിത്*.*

ആത്മീയമായ ആഗ്രഹങ്ങളിൽ (ശഹ്‌വത്ത് - شـهوة) നിന്നും വിട്ടുനിൽക്കുകയും, കേവലം ആചാരങ്ങളിൽ നിന്നും ശീലങ്ങളിൽ നിന്നും അകന്നുനിൽക്കുകയും ചെയ്യുക

എന്നതാണ് യഥാർത്ഥ ഭക്തി. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ആചാരങ്ങളെ ഇല്ലാതാക്കാനും ആഗ്രഹങ്ങളെ ഉപേക്ഷിക്കാനും വേണ്ടിയാണ് ഞാൻ നിയോഗിക്കപ്പെട്ടത്.' അവിടുന്ന് വീണ്ടും പറഞ്ഞു: 'ഉൽകൃഷ്ടമായ സ്വഭാവഗുണങ്ങളെ പൂർത്തീകരിക്കാനാണ് ഞാൻ നിയോഗിക്കപ്പെട്ടത്.' അതായത്, എല്ലാ അഭിരുചികളെയും ഒരൊറ്റ ലക്ഷ്യത്തിലേക്കും, എല്ലാ പ്രിയപ്പെട്ടവയെയും ഒരൊറ്റ പ്രിയപ്പെട്ടവനിലേക്കും, എല്ലാ മാർഗങ്ങളെയും ഒരൊറ്റ മാർഗത്തിലേക്കും കേന്ദ്രീകരിക്കുക. 'ഭയഭക്തിയുള്ളവർക്ക് (മുത്തഖീൻ - متقون) ഇത് നിർബന്ധമാണ് എന്ന് അല്ലാഹു പറഞ്ഞത്, സൂക്ഷ്മമായ ശിർക്കിൽ (ശർക്കുൽ ഖഫി - شرك خفي) നിന്നും വിട്ടുനിൽക്കുന്നവർക്ക് ഈ വസ്വിയ്യത്ത് (ഉപദേശം) അനിവാര്യമായതുകൊണ്ടാണ്. മുഅ്മിനുകൾ എന്നോ മുസ്ലിംകൾ എന്നോ പറയാതെ മുത്തഖീങ്ങൾ എന്ന് വിശേഷിപ്പിച്ചത്, അവർ ബാഹ്യമായ കർമ്മങ്ങളിൽ മാത്രം ശ്രദ്ധിക്കുന്നവരാകയാലാണ്. എന്നാൽ മുത്തഖീങ്ങൾ ആന്തരികമായ അവസ്ഥകളെ (ബാത്വിൻ - بـاطن) സൂക്ഷിക്കുന്നവരാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തന്റെ നെഞ്ചിലേക്ക് ചൂണ്ടിക്കൊണ്ട് അരുളി: 'തഖ്‌വ (ദൈവഭയം - تقـوى) ഇവിടെയാണ്.' ഖുർആൻ ബാഹ്യമായ അർത്ഥങ്ങൾ ഉള്ളതുപോലെ തന്നെ ആന്തരികമായ അർത്ഥങ്ങളും ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. ബാഹ്യമായ നിയമങ്ങൾ കാലാനുസൃതമായി മാറ്റത്തിന് (നസ്ഖ് - نسـخ) വിധേയമാകാം, എന്നാൽ ആന്തരികമായ സത്യങ്ങളും രഹസ്യങ്ങളും ഒരിക്കലും മാറ്റത്തിന് വിധേയമല്ല. അതിനാൽ, ഖുർആനിലെ ഒരു കാര്യവും പൂർണ്ണമായി റദ്ദാക്കപ്പെട്ടതല്ലെന്ന് പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു. 'യാ അയ്യുഹല്ലദീന ആമനൂ' (വിശ്വസിച്ചവരേ) എന്ന അഭിസംബോധനയിൽ, പ്രിയതമൻ തന്റെ പ്രിയപ്പെട്ടവനെ വിളിക്കുന്നതിന്റെ മാധുര്യമുണ്ട്. ജഅ്ഫറുസ്സ്വാദിഖ് റഹിമഹുല്ലാഹ് പറയുന്നു: 'ഈ വിളിയുടെ മാധുര്യം ആരാധനയുടെയും കഠിനാധ്വാനത്തിന്റെയും ക്ഷീണത്തെ ഇല്ലാതാക്കുന്നു.' നോമ്പ് (സൗമ് - صـــوم) എന്നത് ശാരീരികമായ ആഗ്രഹങ്ങളെ തടയലാണ്. സാധാരണക്കാരുടെ നോമ്പ് ഭക്ഷണപാനീയങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള വിട്ടുനിൽക്കലാണെങ്കിൽ, വിശിഷ്ടരായവരുടെ (ഖവാസ്സ് - خـــواص) നോമ്പ് പാപങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള വിട്ടുനിൽക്കലാണ്. എന്നാൽ അതിവിശിഷ്ടരായവരുടെ (അഖ്സ്വൽ ഖവാസ്സ് - أخـص الخـواص) നോമ്പ് അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയിൽ നിന്നെല്ലാം ഹൃദയത്തെ തടഞ്ഞുനിർത്തലാണ്. മുൻഗാമികൾക്ക് നോമ്പ് നിർബന്ധമാക്കിയത് പോലെ നിങ്ങൾക്കും അത് നിർബന്ധമാക്കിയിരിക്കുന്നു എന്നത്, ഈ ആരാധനയുടെ ഭാരത്തെ ലഘൂകരിക്കാനും അതിലേക്ക് പ്രേരിപ്പിക്കാനുമാണ്. നോമ്പ് ആഗ്രഹങ്ങളെ തകർക്കുന്നു, അതിനാൽ അത് പാപങ്ങളിൽ നിന്ന് സംരക്ഷണം നൽകുന്ന ഒരു കവചമാണ് (വിജാഅ് - وجاء).

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ വചനം വിശ്വാസികളുടെ ആത്മീയ വളർച്ചയുടെ പടവുകളെയാണ് അടയാളപ്പെടുത്തുന്നത്*.* *'*എണ്ണപ്പെട്ട ദിവസങ്ങൾ*'* *(أيام معدودات)* എന്ന് അല്ലാഹു വിശേഷിപ്പിച്ചത്*,* ഈ ലോകജീവിതത്തിന്റെ നശ്വരതയെയും*,* നോമ്പിന്റെ പുണ്യകാലം എത്ര വേഗമാണ് കടന്നുപോകുന്നത് എന്നതിനെയും ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു*.* ആർക്കെങ്കിലും രോഗം ബാധിക്കുകയോ യാത്രയിലാവുകയോ ചെയ്താൽ*,* അവർക്ക് പിന്നീട് ആ ദിവസങ്ങൾ പൂർത്തിയാക്കാവുന്നതാണ്*.* എന്നാൽ*,* നോമ്പ് അനുഷ്ഠിക്കാൻ വലിയ പ്രയാസം നേരിടുന്നവർക്ക്*,* ഒരു പാവപ്പെട്ടവന് ഭക്ഷണം നൽകിക്കൊണ്ട് *(فدية)* പ്രായശ്ചിത്തം ചെയ്യാവുന്നതാണ്*.* എന്നാൽ ആരെങ്കിലും സ്വയം സന്നദ്ധനായി കൂടുതൽ നന്മ ചെയ്യുന്നുവോ*,* അത് അവർക്ക് തന്നെ ഉത്തമം*.* നിങ്ങൾ അറിവുള്ളവരാണെങ്കിൽ*,* നോമ്പ് അനുഷ്ഠിക്കുന്നതാണ് നിങ്ങൾക്ക് ഏറ്റവും ശ്രേഷ്ഠമായത്*.* ഈ വചനം കേവലം ഒരു നിയമമല്ല*,* മറിച്ച് ആത്മശുദ്ധീകരണത്തിന്റെ *(تزكية النفس)* ഒരു മാർഗ്ഗമാണ്*.* റസൂലുല്ലാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പഠിപ്പിച്ചതുപോലെ*,* നോമ്പ് എന്നത് ആത്മാവിനെ അല്ലാഹുവിലേക്ക് അടുപ്പിക്കുന്ന ഒരു വലിയ ആരാധനയാണ്*.*

വിവാഹം (النكاح) എന്നത് ഒരു ഭവനത്തിൽ ഒത്തുചേരലാണ്. കാരണം, വിവാഹം കഴിക്കുന്നവൻ തന്റെ പത്നിയെ ഒരു വീട്ടിൽ താമസിപ്പിക്കുന്നു. 'വിജാഅ്' (الوجاء) എന്നത് വന്ധ്യംകരണത്തിന്റെ ഒരു രൂപമാണ്; അതായത്, വൃഷണങ്ങളെ മുറിക്കാതെ അവയുടെ ഞരമ്പുകളെ ഞെരുക്കി പ്രവർത്തനരഹിതമാക്കുക. ഇവിടെ ഉപമയുടെ അർത്ഥം, നോമ്പ് (الصــوم) ലൈംഗികാസക്തിയെ മുറിക്കുകയും, വന്ധ്യംകരണം പോലെ ശുക്ലത്തിന്റെ ദോഷത്തെ തടയുകയും ചെയ്യുന്നു എന്നതാണ്. ഹദീസിലെ കൽപന നിർബന്ധത്തെ (الوجوب) സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഇത് യുവാക്കളെ അഭിസംബോധന ചെയ്തുകൊണ്ടുള്ളതാണ്, കാരണം അവർ പ്രകൃതിപരമായി തന്നെ ലൈംഗിക വികാരം (التوقان) കൂടുതലുള്ളവരാണ്. പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു: പകൽ നോമ്പെടുക്കുന്നതിലൂടെയും രാത്രി നിസ്കരിക്കുന്നതിലൂടെയും, ആഗ്രഹങ്ങളെ വെട്ടിത്തുറക്കുന്നതിലൂടെയും, അവയെ അവഗണിക്കുന്നതിലൂടെയും, മനസ്സിനോട് അത്തരം കാര്യങ്ങൾ സംസാരിക്കാതിരിക്കുന്നതിലൂടെയും ലൈംഗിക വികാരം ശമിപ്പിക്കാം. ഒരാൾ നോമ്പെടുക്കുകയും നിസ്കരിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടും അസ്വസ്ഥത അനുഭവപ്പെടുന്നുവെങ്കിൽ, അത് അവന്റെ ഉള്ളിൽ നേരത്തെ തന്നെ വേരൂന്നിയ അമിതമായ വികാരത്തിന്റെ ബാക്കിപത്രമാണ്. മരണത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ചിന്ത, ആയുസ്സ് കുറവാണെന്ന ബോധം, അമിതമായ മോഹങ്ങൾ വെടിയുക, നിരന്തരമായ

ആത്മപരിശോധന (المراقبة), ആരാധനകളിലെ നിഷ്ഠ എന്നിവയിലൂടെ അതിനെ അവൻ അറുത്തുമാറ്റണം. 'എണ്ണപ്പെട്ട ദിവസങ്ങൾ' (أَيَّاماً مَعْدُوداتٍ) എന്നാൽ നിശ്ചിത എണ്ണമുള്ളവ എന്നർത്ഥം. അല്ലാഹു നമുക്ക് ആയുഷ്കാലം മുഴുവൻ നോമ്പ് നിർബന്ധമാക്കിയില്ല എന്നത് അവന്റെ കാരുണ്യമാണ്. രോഗിയോ യാത്രക്കാരനോ ആണെങ്കിൽ, അവർക്ക് നോമ്പ് ഒഴിവാക്കി പിന്നീട് നോൽക്കാവുന്നതാണ്. 'യാത്രയിലാണെങ്കിൽ' (أَوْ عَلى سَفَرٍ) എന്ന പ്രയോഗം, യാത്രക്കാരൻ വാഹനത്തിന് മുകളിൽ എന്നപോലെ യാത്രയെ നിയന്ത്രിക്കുന്നവനാണ് എന്ന സൂചന നൽകുന്നു. 'ഫിദ്‌യ' (فِدْيَةٌ) എന്നത് പകരമായി നൽകുന്ന ഭക്ഷണമാണ്. പ്രായമായവർക്ക് നോമ്പ് എടുക്കാൻ സാധിക്കാത്ത അവസ്ഥയിൽ അവർക്ക് ഫിദ്‌യ നൽകാം. ആരെങ്കിലും സ്വയം കൂടുതൽ നന്മ ചെയ്താൽ (فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْراً) അത് അവർക്ക് തന്നെ ഗുണകരമാണ്; അതായത്, കൂടുതൽ മിസ്കീനുകൾക്ക് ഭക്ഷണം നൽകുകയോ, നൽകേണ്ടതിനേക്കാൾ കൂടുതൽ നൽകുകയോ, നോമ്പും ഫിദ്‌യയും ഒരുമിച്ച് നിർവഹിക്കുകയോ ചെയ്യുക.

നോമ്പ് അനുഷ്ഠിക്കാൻ കഴിവുള്ളവർക്ക്, നോമ്പിന്റെ മഹത്വവും (فضيلة) ബാധ്യതയിൽ നിന്നുള്ള മോചനവും (براءة الذمة) നിങ്ങൾക്കറിയാമെങ്കിൽ, പ്രായശ്ചിത്തം (فدية) നൽകുന്നതിനേക്കാൾ ഉത്തമം നോമ്പനുഷ്ഠിക്കലാണ്. ഇവിടെ മറുപടി വ്യക്തമായതുകൊണ്ട് ഒഴിവാക്കിയിരിക്കുന്നു, അതായത് നിങ്ങൾ നോമ്പ് തിരഞ്ഞെടുക്കും. 'അൽ-അശ്ബാഹ്' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറയുന്നു: യാത്രയിൽ നോമ്പനുഷ്ഠിക്കുന്നത് ഉത്തമമാണ്. എന്നാൽ, സ്വന്തം ശരീരത്തിന് ഭയമുണ്ടാവുകയോ, അല്ലെങ്കിൽ കൂടെയുള്ള യാത്രാസംഘം ഭക്ഷണത്തിൽ പങ്കുചേർന്ന് നോമ്പ് ഉപേക്ഷിക്കാൻ തീരുമാനിക്കുകയോ ചെയ്താൽ ഒഴികെ. യാത്രക്കാരന് നോമ്പ് ഉത്തമമായി കണക്കാക്കുന്നത്, നോമ്പ് അവന് ഒരു ദൃഢനിശ്ചയം (عزيمة) ആയതുകൊണ്ടും, നോമ്പ് മാറ്റിവെക്കുന്നത് ഒരു വിട്ടുവീഴ്ച (رخصة) ആയതുകൊണ്ടും കൂടിയാണ്. ദൃഢനിശ്ചയം സ്വീകരിക്കുന്നതാണ് കൂടുതൽ ഉത്തമം. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയതായി ഉദ്ധരിക്കപ്പെട്ട, "യാത്രയിൽ നോമ്പനുഷ്ഠിക്കുന്നത് പുണ്യത്തിൽപ്പെട്ടതല്ല" (ليس من البر الصيام في السفر) എന്ന വചനം, നോമ്പ് അവനെ ക്ഷീണിപ്പിക്കുകയും നാശം ഭയപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്ന സാഹചര്യത്തിലാണ് എന്ന് വ്യാഖ്യാനിക്കപ്പെടുന്നു. ഇബ്നുൽ മലിക് റഹിമഹുള്ളാഹ് രചിച്ച 'ശറഹുൽ മജ്മഅ്' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഇപ്രകാരം രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. നോമ്പ് ഉപേക്ഷിക്കാൻ അനുവദിക്കുന്ന യാത്ര, അബൂഹനീഫ റഹിമഹുള്ളാഹ്-യുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ, മൂന്ന് രാപ്പകലുകൾ സഞ്ചരിക്കാനുള്ള ദൂരമാണ്. അല്ലാഹു തആലാ ഒരു മാസം പൂർണ്ണമായി നോമ്പനുഷ്ഠിക്കാൻ നമ്മോട് കൽപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്, "ആരെങ്കിലും ഒരു നന്മയുമായി വന്നാൽ അവന് അതിന്റെ പത്തിരട്ടി പ്രതിഫലമുണ്ട്" (مَنْ جاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثالِها) എന്ന അവന്റെ വചനമനുസരിച്ച്, വാഗ്ദാനം ചെയ്യപ്പെട്ട പ്രതിഫലത്തിൽ വർഷത്തിലെ

ദിവസങ്ങളുടെ എണ്ണവുമായി യോജിക്കുന്നതിന് വേണ്ടിയാണ്. അങ്ങനെ ഒരു മാസം പൂർണ്ണമായി നോമ്പനുഷ്ഠിക്കുമ്പോൾ അത് മുന്നൂറ് ദിവസങ്ങൾക്ക് തുല്യമാകും. ശവ്വാൽ മാസത്തിലെ ആറ് നോമ്പുകൾ അറുപത് ദിവസങ്ങൾക്ക് തുല്യമാകും. അങ്ങനെ ആകെ മുന്നൂറ്റി അറുപത് ദിവസങ്ങൾ. മാസത്തിലെ ദിവസങ്ങളുടെ എണ്ണത്തിൽ ഒരു ദിവസം കുറഞ്ഞാലും (അതായത് 29 ദിവസമായാലും) പ്രതിഫലത്തിൽ കുറവ് വരില്ല. റസൂലുല്ലാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം എട്ട് റമദാനുകൾ നോമ്പനുഷ്ഠിച്ചു എന്ന് നിവേദനം ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്; അതിൽ അഞ്ചെണ്ണം ഇരുപത്തിയൊമ്പത് ദിവസങ്ങളായിരുന്നു, ബാക്കിയുള്ളവ മുപ്പത് ദിവസങ്ങളായിരുന്നു. പ്രവാചകത്വം ലഭിച്ച് പതിനഞ്ച് വർഷങ്ങൾക്ക് ശേഷവും ഹിജ്റക്ക് ശേഷം മൂന്ന് വർഷം കഴിഞ്ഞുമാണ് നോമ്പ് നിർബന്ധമാക്കപ്പെട്ടത്. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുമാ നിവേദനം ചെയ്യുന്നു: അല്ലാഹു തആലാ തന്റെ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം-യെ "അല്ലാഹുവല്ലാതെ ആരാധ്യനില്ല" (لا إله إلا الله) എന്ന സാക്ഷ്യവുമായി നിയോഗിച്ചു. അദ്ദേഹം അത് സത്യപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ, അല്ലാഹു നമസ്കാരം വർദ്ധിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം അത് സത്യപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ, അല്ലാഹു സകാത്ത് വർദ്ധിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം അത് സത്യപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ, അല്ലാഹു നോമ്പ് വർദ്ധിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം അത് സത്യപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ, അല്ലാഹു ഹജ്ജ് വർദ്ധിപ്പിച്ചു, പിന്നീട് ജിഹാദും. അതിനുശേഷം അവർക്ക് ദീൻ പൂർത്തിയാക്കി നൽകി. നോമ്പ് ആദ്യമായി നിർബന്ധമാക്കിയത്, ആദം സന്തതികളിലെ മൂന്നാമത്തെ രാജാവായിരുന്ന താഹ്മൂറസ് രാജാവിന്റെ കാലത്താണ്, ദരിദ്രർക്ക് വേണ്ടിയായിരുന്നു അത് ധനികരുടെ മേൽ നിർബന്ധമാക്കിയത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലത്ത് ക്ഷാമം പിടിപെട്ടപ്പോൾ, ധനികരോട് സൂര്യാസ്തമയത്തിനുശേഷം ഒരു നേരം മാത്രം ഭക്ഷണം കഴിക്കാനും, പകൽ സമയത്ത് അന്നപാനീയങ്ങൾ ഉപേക്ഷിക്കാനും അദ്ദേഹം കൽപ്പിച്ചു. ഇത് ദരിദ്രരോടുള്ള കാരുണ്യം കൊണ്ടും, പകൽ സമയത്തെ ഭക്ഷണം അവർക്ക് നൽകിക്കൊണ്ട് അവരെ പരിഗണിക്കാനും, അല്ലാഹു തആലായോടുള്ള ആരാധനയും വിനയവും എന്ന നിലയിലുമായിരുന്നു. നോമ്പ് എന്നത് ആകാശലോകങ്ങളുടെ ആധിപത്യത്തിലേക്ക് (ملكوت السموات) പ്രവേശിക്കാനുള്ള ഒരു കാരണവും, ഭൗതിക ശരീരത്തിന്റെ ഇടുങ്ങിയ പരിമിതികളിൽ (رحم مضايق الجسمانيات) നിന്ന് പുറത്തുകടക്കാനുള്ള ഒരു മാധ്യമവുമാണ്. ഇതിനെ രണ്ടാം ജനനം (النشأة الثانية) എന്ന് വിശേഷിപ്പിക്കുന്നു. ഈസാ നബി അലൈഹിസ്സലാം-യുടെ ഈ വചനം ഇതിലേക്ക് സൂചന നൽകുന്നു: "രണ്ടുതവണ ജനിക്കാത്തവൻ ആകാശലോകങ്ങളുടെ ആധിപത്യത്തിൽ പ്രവേശിക്കുകയില്ല" (لن يلج ملكوت السموات من لم يولد مرتين). പ്രത്യുത, നോമ്പിന്റെ ആത്മീയ പോരാട്ടം (مجاهدة الصوم) ദിവ്യസമാഗമം (مشاهدة اللقاء) ദർശിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു കണ്ണിയാണ്. ഇതിലേക്കാണ് ഹദീസ് ഖുദ്സി സൂചിപ്പിക്കുന്നത്: "നോമ്പ്

എനിക്കുള്ളതാണ്, അതിന് പ്രതിഫലം നൽകുന്നത് ഞാനാണ്" (الصوم لى وانا اجـزى). അതായത്, അതിന്റെ പ്രതിഫലം ഞാൻ തന്നെയാണ്, ഹൂറികളോ കൊട്ടാരങ്ങളോ അല്ല. അതുകൊണ്ടാണ് അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വ തആലാ, ദിവ്യദർശനത്തിന്റെ (الرؤيــــة) ആനന്ദം നേടുന്നതിനെ വിശപ്പുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തിയത്. ഈസാ നബി അലൈഹിസ്സലാം-യോടുള്ള സംഭാഷണത്തിൽ അവൻ ഇപ്രകാരം അരുളി: "നീ വിശന്നാൽ എന്നെ കാണും" (تجوع ترانى). സഅ്ദി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറഞ്ഞു: "ശരീരത്തെ പോറ്റുന്നവർക്ക് അറിവില്ല... കാരണം, നിറഞ്ഞ വയർ വിജ്ഞാനത്തിൽ നിന്ന് ശൂന്യമാണ്." (ندارند تن پروران آگهى ... كه پر معده باشد ز حكمت تهى). "നോമ്പ് എനിക്കുള്ളതാണ്" (الصوم لى) എന്നതിൽ നോമ്പിനെ അല്ലാഹുവിലേക്ക് ചേർത്ത് പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത്, അതിൽ കാപട്യം (ريــاء) ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ടാണ്. പ്രത്യുത, അത് അല്ലാഹുവിന് മാത്രം അറിയുന്ന ഒരു രഹസ്യമാണ്. അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വ തആലാ, ഒരുവന്റെ നോമ്പിന്റെ പ്രതിഫലമായി മാറുന്നത്, അവന്റെ ഹൃദയത്തെ (قلب), രഹസ്യത്തെ (ســر), ആത്മാവിനെ (روح) എന്നിവയെ അവനല്ലാത്ത മറ്റെല്ലാറ്റിൽ നിന്നും തടഞ്ഞുനിർത്തുമ്പോളാണ്. വിശിഷ്ടരായവരുടെ (خــواص) അടുക്കൽ ഇതാണ് യഥാർത്ഥ നോമ്പ്. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: "ആരുടെ ആത്മാവ് ആഗ്രഹങ്ങളിൽ നിന്ന് ശുദ്ധമാണോ... അവൻ പരിശുദ്ധമായ സന്നിധിയും പരിശുദ്ധമായ രാജധാനിയും വേഗത്തിൽ ദർശിക്കും." (هر كرا دارد هوسها جان پاك ... زود بيند حضرت وايوان پاك). അല്ലാഹു തആലായുടെ "സത്യവിശ്വാസികളേ, നിങ്ങൾക്ക് നോമ്പ് നിർബന്ധമാക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു" (يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيامُ) എന്ന വചനത്തിലെ സൂചന, നോമ്പ് ബാഹ്യമായതുപോലെ (ظــــاهر) ആന്തരികവുമാണ് (باطن) എന്നതാണ്. ഈ അഭിസംബോധനയുടെ ആന്തരികമായ അർത്ഥം സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, സത്യവിശ്വാസികളുടെ ഹൃദയത്തിന്റെയും (قلــب) ആത്മാവിന്റെയും (روح) രഹസ്യത്തിന്റെയും (سر) നോമ്പ്, അല്ലാഹുവോടൊപ്പമുള്ള സാന്നിധ്യത്തിന്റെ പ്രകാശങ്ങളെ (أنــوار الحضـور) ദർശിക്കലാണ് എന്നാണ്. അങ്ങനെ, ഹൃദയത്തിന്റെ നോമ്പ് എന്നത് ബുദ്ധിപരമായ ചിന്തകളുടെ സ്രോതസ്സുകളിൽ (مشارب المعقولات) നിന്ന് അതിനെ തടഞ്ഞുനിർത്തലാണ്. ആത്മാവിന്റെ നോമ്പ് എന്നത് ആത്മീയ ലോകങ്ങളെ (الروحانيـــات) ശ്രദ്ധിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് അതിനെ തടയലാണ്. രഹസ്യത്തിന്റെ നോമ്പ് എന്നത് അല്ലാഹുവല്ലാത്ത മറ്റൊന്നിനെയും ദർശിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് അതിനെ സംരക്ഷിക്കലാണ്. അതിനാൽ, നോമ്പ് മുറിക്കുന്ന കാര്യങ്ങളിൽ നിന്ന് ആരെങ്കിലും വിട്ടുനിന്നാൽ, അവന്റെ നോമ്പിന്റെ അവസാനം രാത്രി കടന്നുവരുമ്പോളാണ്. എന്നാൽ, അല്ലാഹുവല്ലാത്ത മറ്റെല്ലാറ്റിൽ (الأغيار) നിന്നും ആരെങ്കിലും വിട്ടുനിന്നാൽ, അവന്റെ നോമ്പിന്റെ അവസാനം സത്യത്തെ (الحــق) ദർശിക്കലാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം-യുടെ "അതിനെ കണ്ടാൽ നിങ്ങൾ നോമ്പനുഷ്ഠിക്കുക,

അതിനെ കണ്ടാൽ നിങ്ങൾ നോമ്പ് മുറിക്കുക" (صوموا لرؤيته وأفطروا لرؤيته) എന്ന വചനം, സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിക്കുമ്പോൾ, സത്യത്തെ (الحـــق) ദർശിക്കുന്നതിലേക്കാണ് അത് മടങ്ങുന്നത്. അതുകൊണ്ട്, ഒരു അടിമയുടെ നോമ്പ് ബാഹ്യവും ആന്തരികവും ആയിരിക്കണം.

[سورة البقرة (2) : الآيات 185 إلى 189]

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ*,* വിശുദ്ധ റമദാൻ മാസത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഈ വചനങ്ങൾ ആത്മീയ ഉണർവിന്റെ സന്ദേശമാണ് നൽകുന്നത്*.* ഖുർആൻ അവതരിച്ച ഈ മാസം സത്യവിശ്വാസികൾക്ക് മാർഗദർശനവും ***(هدى),*** സത്യവും അസത്യവും വേർതിരിച്ചറിയാനുള്ള പ്രകാശവുമാണ് ***(فرقان).*** നോമ്പ് എന്നത് കേവലം അന്നപാനീയങ്ങൾ ഉപേക്ഷിക്കലല്ല*,* മറിച്ച് ആത്മസംസ്കരണത്തിന്റെ ***(تزكية النفس)*** ഉന്നതതലങ്ങളിലേക്ക് ഉയരലാണ്*.* അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യം ആഗ്രഹിക്കുന്നവർക്ക് ഈ മാസം ഒരു വലിയ അവസരമാണ്*.* അല്ലാഹു തന്റെ ദാസന്മാരോട് വളരെ അടുത്താണ്*.* പ്രാർത്ഥനകൾക്ക് ഉത്തരം നൽകുന്നവനാണ് അവൻ*.* അതിനാൽ*,* വിശ്വാസികൾ അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾക്ക് വിധേയരാവുകയും*,* അവനിൽ മാത്രം ഭരമേൽപ്പിക്കുകയും ***(توكل)*** ചെയ്യേണ്ടതുണ്ട്*.* ചന്ദ്രന്റെ വൃദ്ധിക്ഷയങ്ങൾ സമയനിർണ്ണയത്തിനുള്ള അടയാളങ്ങളാണെന്ന് അല്ലാഹു ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു*.* വീട്ടുകളിലേക്ക് വാതിലുകളിലൂടെ പ്രവേശിക്കുക എന്നത് ബാഹ്യമായ നിയമം മാത്രമല്ല*,* ആത്മീയമായ അറിവുകളിലേക്ക് ***(معارف)*** പ്രവേശിക്കാൻ യോഗ്യരായ ഗുരുക്കന്മാരുടെ മാർഗനിർദ്ദേശം തേടണം എന്ന സൂചന കൂടിയാണ്*.* അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക ***(تقوى)*** എന്നതാണ് വിജയത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനം*.*

സത്യദർശനവും ആ ദർശനം കൊണ്ട് നോമ്പുതുറക്കലും എന്ന വിഷയത്തിൽ അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'നിങ്ങളുടെ മേൽ നോമ്പ് നിർബന്ധമാക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു'. ഇതിനർത്ഥം ബാഹ്യമായ ഓരോ അവയവത്തിനും ആന്തരികമായ ഓരോ ഗുണത്തിനും നോമ്പുണ്ട് എന്നാണ്. നാവുകൊണ്ട് നുണയും അശ്ലീലവും പരദൂഷണവും പറയാതിരിക്കലാണ് നാവിന്റെ നോമ്പ്. അശ്രദ്ധമായ നോട്ടങ്ങളിൽ നിന്നും സംശയകരമായ കാഴ്ചകളിൽ നിന്നും കണ്ണുകളെ തടയലാണ് കണ്ണിന്റെ നോമ്പ്. നിഷിദ്ധമായ കാര്യങ്ങളും വിനോദങ്ങളും കേൾക്കുന്നതിൽ നിന്ന് കാതിനെ സംരക്ഷിക്കലാണ് കാതിന്റെ നോമ്പ്. ഇപ്രകാരം മറ്റുള്ളവയെയും മനസ്സിലാക്കുക. ആഗ്രഹങ്ങൾ, അത്യാഗ്രഹം, ഇന്ദ്രിയാസക്തികൾ എന്നിവയിൽ നിന്ന് മനസ്സിനെ (നഫ്സ് - نفس) തടയലാണ് അതിന്റെ നോമ്പ്. ലോകസ്നേഹത്തിൽ നിന്നും അതിന്റെ

അലങ്കാരങ്ങളിൽ നിന്നും ഹൃദയത്തെ (ഖൽബ് - قلب) ശുദ്ധീകരിക്കലാണ് ഹൃദയത്തിന്റെ നോമ്പ്. പരലോകത്തെ സുഖഭോഗങ്ങളിൽ നിന്നും ആനന്ദങ്ങളിൽ നിന്നും ആത്മാവിനെ (റൂഹ് - روح) തടയലാണ് ആത്മാവിന്റെ നോമ്പ്. അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയുടെ അസ്തിത്വം കാണുന്നതിൽ നിന്നും അതിനെ സ്ഥിരീകരിക്കുന്നതിൽ നിന്നും രഹസ്യത്തെ (സിർ - سر) തടയലാണ് അതിന്റെ നോമ്പ്. 'നിങ്ങൾക്ക് മുൻപുള്ളവർക്ക് നിർബന്ധമാക്കിയത് പോലെ' എന്നത്, മനുഷ്യന്റെ ശരീരവും ആത്മാവും സംയോജിപ്പിക്കപ്പെടുന്നതിന് മുൻപ് അവ എല്ലാവിധ ആഗ്രഹങ്ങളിൽ നിന്നും നോമ്പനുഷ്ഠിക്കുകയായിരുന്നു എന്നതിലേക്കുള്ള സൂചനയാണ്. പിന്നീട് ആത്മാവ് ശരീരവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടപ്പോൾ, ശരീരത്തിന്റെ ഭാഗങ്ങൾ മൃഗീയമായ വികാരങ്ങൾ ആവശ്യപ്പെടാൻ തുടങ്ങി. ഇപ്പോൾ അവർ സംയോജിപ്പിക്കപ്പെട്ട അവസ്ഥയിൽ നോമ്പനുഷ്ഠിക്കാൻ കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. 'നിങ്ങൾ സൂക്ഷ്മതയുള്ളവരാകാൻ (തഖ്‌വ - تقوى)' എന്നത്, ഭൗതികമായ ആഗ്രഹങ്ങളിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കാനും, അല്ലാഹുവിന്റെ ദാസന്മാർക്ക് നൽകുന്ന 'ശുദ്ധമായ പാനീയം' (ശറാബൻ തഹൂറൻ - شرابا طهورا) കുടിക്കാനുള്ള സജ്ജത നേടാനുമാണ്. ആ പാനീയം മൃഗീയമായ വികാരങ്ങളുടെ മാലിന്യങ്ങളിൽ നിന്ന് നിങ്ങളെ ശുദ്ധീകരിക്കുന്നു. അപ്പോൾ ആഗ്രഹങ്ങളുടെ നക്ഷത്രം അസ്തമിക്കുകയും, അല്ലാഹുവിനെ കണ്ടുമുട്ടാനുള്ള സൂര്യൻ ഉദിക്കുകയും ചെയ്യും. അപ്പോൾ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം വാഗ്ദാനം ചെയ്തത് പൂർത്തീകരിക്കപ്പെടുന്നു: 'നോമ്പുകാരന് രണ്ട് സന്തോഷങ്ങളുണ്ട്; ഒന്ന് നോമ്പ് തുറക്കുമ്പോഴും, മറ്റൊന്ന് തന്റെ രക്ഷിതാവിനെ കണ്ടുമുട്ടുമ്പോഴും'. 'എണ്ണപ്പെട്ട ദിവസങ്ങൾ' (അയ്യാമൻ മഅ്ദൂദാത്ത് - أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ) എന്ന് പറഞ്ഞുകൊണ്ട് അല്ലാഹു തന്റെ ദാസന്മാരോടുള്ള കാരുണ്യം വ്യക്തമാക്കുന്നു. അതായത്, നിങ്ങൾ നോമ്പനുഷ്ഠിക്കുന്ന ദിവസങ്ങൾ പരിമിതമാണ്, എന്നാൽ അതിന്റെ പ്രതിഫലമോ അനന്തവുമാണ്. അതിനാൽ അതിന്റെ എണ്ണം കേട്ട് നിങ്ങൾ ഭയപ്പെടേണ്ടതില്ല. 'റമദാൻ മാസം' എന്നത് ഒരു തുടക്കമാണ്, അതിന്റെ വാർത്ത അതിനുശേഷമുള്ളതാണ്. റമദാൻ എന്ന പേര് വന്നത് വിശപ്പും ദാഹവും കൊണ്ട് ഹൃദയങ്ങൾ കത്തുന്നതുകൊണ്ടോ, അല്ലെങ്കിൽ നോമ്പ് വഴി പാപങ്ങൾ കരിഞ്ഞുപോകുന്നത് കൊണ്ടോ ആണ്. റമദാൻ എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ നാമങ്ങളിൽ ഒന്നാണെന്നും അഭിപ്രായമുണ്ട്. 'അതിൽ ഖുർആൻ അവതരിപ്പിക്കപ്പെട്ടു' എന്നത്, അത് ബൈത്തുൽ ഇസ്സയിലേക്ക് ഒന്നടങ്കം ഇറക്കപ്പെട്ടതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. പിന്നീട് ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാം ഇരുപത്തിമൂന്ന് വർഷം കൊണ്ട് അത് ഘട്ടംഘട്ടമായി നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമക്ക് എത്തിച്ചുകൊടുത്തു. ഖുർആൻ എന്നത് 'കൂട്ടിച്ചേർക്കൽ' എന്നർത്ഥം വരുന്ന 'ഖർഅ്' എന്നതിൽ നിന്നാണ് വന്നത്; കാരണം അത് മുൻഗാമികളുടെയും പിൻഗാമികളുടെയും അറിവുകളെ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. അത്

മനുഷ്യർക്ക് നേർവഴികാട്ടിയും (ഹുദൻ - هـــدى), സത്യവും അസത്യവും വേർതിരിക്കുന്നതുമാണ്.

ഖുർആൻ വെളിപ്പെടുത്തലുകളിൽ ചിലത് വ്യക്തവും (ജലിയ്യ് - جـلي) ചിലത് അല്ലാത്തതുമാണ്. ഇതിൽ ആദ്യത്തേതാണ് ഏറ്റവും ഉത്തമമായത്. അല്ലാഹു ആദ്യം പൊതുവായ വിഭാഗത്തെ (ജിൻസ് - جنس) പരാമർശിക്കുകയും, പിന്നീട് അതിലെ ഏറ്റവും ശ്രേഷ്ഠമായ ഇനത്തെ (നൗഅ് - نوع) എടുത്തു പറയുകയും ചെയ്തു. 'ഇതൊരു മാർഗദർശനമാണ്' എന്ന് പറയുന്നതിനേക്കാൾ ഉപരിയായി, 'ഇതൊരു വ്യക്തമായ മാർഗദർശനമാണ്' എന്ന് പറയുമ്പോൾ അതിൽ അത്യുന്നതമായ ഒരു ഊന്നൽ (മുബാലഗ - مبالغة) അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. 'ബയ്യിനാത്ത്' (ബയാനാത്ത് - بينات) എന്ന പ്രയോഗം ശ്രേഷ്ഠതയെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന ഒരു സംയോജനമാണ് (അത്ഫു തശ്‌രീഫ് - عطـف تشـريف). 'ഫമൻ' (فمـن) എന്നതിലെ 'ഫ' അക്ഷരം ക്രമത്തെയും തുടർച്ചയെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. 'ശഹിദ' (شـهد) എന്നാൽ ഒരു നഗരത്തിലോ ഗ്രാമത്തിലോ താമസിക്കുന്നവൻ ആ മാസത്തിൽ അവിടെ സന്നിഹിതനാവുക എന്നാണ് അർത്ഥം. 'അശ്ശഹ്റ' (الشـهر) എന്നത് കാലത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന പദമാണ് (ളർഫ് - ظرف). അതായത്, ആ മാസത്തിൽ സന്നിഹിതനാകുന്നവൻ നോമ്പനുഷ്ഠിക്കണം. ഇവിടെ 'ശഹിദ' എന്നതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് ബുദ്ധിയുള്ള, പ്രായപൂർത്തിയായ, ആരോഗ്യവാനായ വ്യക്തിയെയാണ്. കുട്ടികൾക്കും ഭ്രാന്തർക്കും ഈ നിയമം ബാധകമല്ല. ഈ നിർബന്ധിത നിയമം (ഹത്മ് - حتـم) നേരത്തെയുണ്ടായിരുന്ന നോമ്പെടുക്കണോ അതോ പകരം ഭക്ഷണം നൽകണോ (ഫിദ്‌യ - فدية) എന്ന തിരഞ്ഞെടുപ്പിനെ (തഖ്‌യീർ - تخيير) ദുർബലപ്പെടുത്തി (നസ്ഖ് - نسـخ). എന്നാൽ രോഗിക്കും യാത്രക്കാരനും നോമ്പ് ഒഴിവാക്കാനുള്ള ഇളവ് അല്ലാഹു വീണ്ടും സ്ഥിരീകരിച്ചു. അല്ലാഹു ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് നിങ്ങൾക്ക് എളുപ്പമാണ് (യുസ്ർ - يسر), പ്രയാസമല്ല (ഉസ്ർ - عسر). മുഹമ്മദ് ബിൻ അലി അത്തിർമിദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'യുസ്ർ' എന്നാൽ സ്വർഗ്ഗമാണ്, 'ഉസ്ർ' എന്നാൽ നരകമാണ്. അല്ലാഹു നിങ്ങളുടെ നോമ്പിലൂടെ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിപ്പിക്കാനാണ് ആഗ്രഹിക്കുന്നത്. നമ്മുടെ ശൈഖ് അൽ-ഫദ്‌ലി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: നോമ്പ് കൽപ്പിക്കുമ്പോൾ അല്ലാഹു ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് ഇഹലോകത്തും പരലോകത്തുമുള്ള എളുപ്പമാണ്. ഇഹലോകത്തെ എളുപ്പം എന്നത് ആത്മീയ ഉന്നതിയും ജ്ഞാനവുമാണ്. പരലോകത്തെ എളുപ്പം എന്നത് സ്വർഗ്ഗവും അല്ലാഹുവിനോടുള്ള സാമീപ്യവുമാണ്. നജ്മുദ്ദീൻ തന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ പറയുന്നു: ബുദ്ധിമാനായ ഒരാൾക്ക് ഡോക്ടർ കയ്പുള്ള മരുന്ന് നൽകിയാൽ, ആ കയ്പിനെ നോക്കാതെ അത് നൽകുന്ന ആരോഗ്യത്തെയാണ് അവൻ പരിഗണിക്കുന്നത്. അതുപോലെയാണ് നോമ്പിന്റെ പ്രയാസങ്ങളും; അതിന്റെ പിന്നിലെ ആത്മീയമായ മധുരം നാം കാണണം. 'ലിതുക്മിലുൽ ഇദ്ദ' (لتكملوا العدة) എന്നാൽ, രോഗം കാരണമോ യാത്ര

കാരണമോ നോമ്പ് മുറിഞ്ഞുപോയ ദിവസങ്ങൾ പിന്നീട് പൂർത്തിയാക്കി എണ്ണം തികയ്ക്കണമെന്നാണ് അല്ലാഹു കൽപ്പിക്കുന്നത്.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ ഈ ഭാഗം നോമ്പുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ആത്മീയവും കർമ്മശാസ്ത്രപരവുമായ വശങ്ങളെ വിശദീകരിക്കുന്നു. 'അല്ലാഹുവിനെ മഹത്വപ്പെടുത്തുവാൻ' (ولتكبروا الله) എന്നതിനർത്ഥം, നോമ്പ് നഷ്ടപ്പെട്ടവർക്ക് അത് ഖളാഅ് വീട്ടാനുള്ള മാർഗ്ഗം നാം പഠിപ്പിച്ച തന്നതിലൂടെ അല്ലാഹുവിനെ നിങ്ങൾ വാഴ്ത്തുക എന്നാണ്. തുടർച്ചയായോ അല്ലാതെയോ ഇത് നിർവ്വഹിക്കാവുന്നതാണ്. 'അവൻ നിങ്ങളെ നേർവഴിയിലാക്കിയതിന്' (على ما هداكم) എന്നതിലെ 'മാ' എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഹിദായത്തിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. നോമ്പ് മുറിക്കാൻ അനുവാദം നൽകിയത് നാവുകൊണ്ടും ഖൽബുകൊണ്ടും ശരീരം കൊണ്ടും അല്ലാഹുവിനോട് നന്ദി കാണിക്കാനാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'മൂന്ന് കാര്യങ്ങൾ സൂക്ഷിക്കുന്നവൻ അല്ലാഹുവിന്റെ യഥാർത്ഥ ഔലിയാഅ് ആണ്; നമസ്കാരം, നോമ്പ്, ജനാബത്തിൽ നിന്നുള്ള കുളി.' സ്വർഗ്ഗം നാല് വിഭാഗം ആളുകളെ കൊതിക്കുന്നുവെന്ന് റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു: റമദാനിലെ നോമ്പുകാർ, ഖുർആൻ പാരായണം ചെയ്യുന്നവർ, നാവു സൂക്ഷിക്കുന്നവർ, അയൽവാസികൾക്ക് ഭക്ഷണം നൽകുന്നവർ. നോമ്പുകാരൻ നോമ്പ് തുറക്കുമ്പോൾ അവന്റെ അവയവങ്ങൾ ചെയ്ത പാപങ്ങൾ അല്ലാഹു പൊറുത്തു കൊടുക്കുന്നു. ഖിയാമത്ത് നാളിൽ നോമ്പുകാരെ വിശപ്പും ദാഹവും ഉള്ളവരായി ഖബ്റുകളിൽ നിന്ന് എഴുന്നേൽപ്പിക്കുമ്പോൾ, സ്വർഗ്ഗത്തിലെ വിഭവങ്ങൾ നൽകി അവരെ സ്വീകരിക്കാൻ അല്ലാഹു റിദ്വാൻ എന്ന മലക്കിനോട് കൽപ്പിക്കുന്നു. മിഅ്റാജ് രാവിൽ സിദ്റത്തുൽ മുൻതഹാ വെച്ച് കണ്ട അത്ഭുതകരമായ മലക്കിനെക്കുറിച്ചും, നോമ്പുകാരുടെ പാപമോചനത്തിന്റെ രേഖകൾ അടങ്ങിയ പെട്ടികളെക്കുറിച്ചും ഈ തഫ്സീർ വിവരിക്കുന്നു. കർമ്മങ്ങളിൽ നിയ്യത്ത് (نيـــة) അനിവാര്യമാണ്. നോമ്പിന്റെ കാര്യത്തിൽ ഓരോ ദിവസവും പ്രത്യേകം നിയ്യത്ത് ചെയ്യണം, കാരണം ഓരോ ദിവസത്തെ നോമ്പും വെവ്വേറെയുള്ള ആരാധനയാണ്. എന്നാൽ തറാവീഹ് നമസ്കാരത്തിന് ഓരോ രണ്ട് റക്അത്തിനും നിയ്യത്ത് നിർബന്ധമില്ല. പ്രയാസം ഒഴിവാക്കാൻ പകൽ പകുതി വരെ നിയ്യത്ത് ചെയ്യാവുന്നതാണ്.

തറാവീഹ് നമസ്കാരത്തിൽ നിയ്യത്ത് (نية) കരുതുമ്പോൾ 'തറാവീഹ്' എന്നോ, 'ഖിയാമുല്ലൈൽ' (قيــام الليــل) എന്നോ, 'സമയത്തിന്റെ സുന്നത്ത്' എന്നോ, അല്ലെങ്കിൽ 'റമദാൻ നമസ്കാരം' എന്നോ കരുതുന്നത് സൂക്ഷ്മതയ്ക്ക് (احتيــاط) നല്ലതാണ്. തറാവീഹ് സുന്നത്ത് മുഅക്കദായ (سـنة مؤكـدة) നമസ്കാരമാണ്. ഖലീഫാത്തു റസൂലില്ലാഹി റളിയള്ളാഹു അൻഹുമ ഇതിൽ നിഷ്കർഷ പുലർത്തിയിരുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'അല്ലാഹു നിങ്ങൾക്ക് നോമ്പ് നിർബന്ധമാക്കി, ഞാൻ അതിന്റെ രാത്രി നമസ്കാരം സുന്നത്താക്കി'. ഉമർ റളിയള്ളാഹു അൻഹു 'ഇതൊരു നല്ല ബിദ്അത്താണ്' എന്ന്

പറഞ്ഞത്, നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ഇത് നിർവഹിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ജനങ്ങളെ ഒരുമിച്ച് കൂട്ടി സ്ഥിരമായി നമസ്കരിച്ചിരുന്നില്ല എന്ന അർത്ഥത്തിലാണ്. അതിനാൽ ഉമർ റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിന്റെ ഈ നടപടി പ്രശംസനീയമായ ബിദ്അത്താണ് (بدعة محمودة). റമദാൻ മാസത്തിന്റെ വരവിനെക്കുറിച്ച് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം സന്തോഷവാർത്ത അറിയിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. നോമ്പുകാരൻ തന്റെ ബാഹ്യ അവയവങ്ങളെയും ആന്തരിക ചിന്തകളെയും കാത്തുസൂക്ഷിക്കണം. അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള സാമീപ്യം (تقرب) ഹറാമായ കാര്യങ്ങൾ ഉപേക്ഷിക്കാതെ സാധ്യമല്ല. അബൂ സുലൈമാൻ അദ്ദാറാനി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'ഹലാലായ ഒരു ലുഖ്മ കൊണ്ട് നോമ്പ് തുറക്കുന്നതാണ് എനിക്ക് പ്രിയങ്കരം'. ഹറാമായ ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നവന്റെ ഹൃദയത്തിൽ തൗഹീദിന്റെ സൂര്യൻ ഉദിക്കുകയില്ല. നോമ്പുകാരൻ ഹറാമിൽ നിന്ന് പൂർണ്ണമായും വിട്ടുനിൽക്കണം. നോമ്പ് തുറക്കാൻ ധൃതി കാണിക്കുന്നതും അത്താഴം പിന്തിപ്പിക്കുന്നതും സുന്നത്താണ്. രാത്രി നോമ്പ് നോൽക്കുന്നത് ബിദ്അത്താണ്. നമുക്ക് മൂന്ന് പെരുന്നാളുകളുണ്ട്: പ്രകൃതിയുടെ പെരുന്നാളായ ഈദുൽ ഫിത്ർ, പൂർണ്ണ വിശ്വാസത്തോടെ മരണം വരിക്കുന്ന മരണത്തിന്റെ പെരുന്നാൾ, പരലോകത്ത് അല്ലാഹുവിന്റെ തജല്ലി (تجلي) ദർശിക്കുന്ന ഏറ്റവും വലിയ പെരുന്നാൾ. നോമ്പുകാരനെ നോമ്പ് തുറപ്പിക്കുന്നവന് നോമ്പുകാരന്റെ പ്രതിഫലം ലഭിക്കുമെന്ന് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയിട്ടുണ്ട്. അബ്ദുള്ളാഹിബ്നു മുബാറക് റഹിമഹുള്ളാഹ് പണ്ഡിതന്മാരെയും ദരിദ്രരെയും സഹായിക്കുന്നതിൽ വലിയ മാതൃകയായിരുന്നു.

[سورة البقرة (2) : آية 186]

അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അടുപ്പത്തെക്കുറിച്ചുള്ള അതിമനോഹരമായ ഈ സൂക്തം, അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യത്തെയും *(قرب)* അവന്റെ ഉത്തരം നൽകാനുള്ള സന്നദ്ധതയെയും കുറിച്ചുള്ള ആത്മീയമായ ഒരു ഉറപ്പാണ്. 'എന്റെ ദാസന്മാർ എന്നെക്കുറിച്ച് നിന്നോട് ചോദിച്ചാൽ, തീർച്ചയായും ഞാൻ അടുത്തുള്ളവനാണ്' എന്ന് അല്ലാഹു അരുളുന്നു. ഇവിടെ 'അടുപ്പം' എന്നത് സ്ഥലപരമായ ഒന്നല്ല, മറിച്ച് അവന്റെ അറിവും കാരുണ്യവും കൊണ്ട് അവൻ തന്റെ ദാസന്മാർക്ക് എത്രത്തോളം സമീപസ്ഥനാണ് എന്നതിലേക്കുള്ള സൂചനയാണ്. പ്രാർത്ഥന *(دعاء)* എന്നത് ആരാധനയുടെ മജ്ജയാണ്. ഒരു വിശ്വാസി തന്റെ ഹൃദയത്തിന്റെ ആഴങ്ങളിൽ നിന്ന് അല്ലാഹുവിനെ വിളിക്കുമ്പോൾ, ആ പ്രാർത്ഥനയ്ക്ക് ഉത്തരം നൽകാൻ അവൻ കാത്തിരിക്കുന്നു. 'എന്നെ വിളിക്കുന്നവൻ വിളിക്കുമ്പോൾ ഞാൻ ഉത്തരം നൽകുന്നു' എന്ന വാഗ്ദാനം, വിശ്വാസിയുടെ ഹൃദയത്തിൽ അല്ലാഹുവിലുള്ള അചഞ്ചലമായ വിശ്വാസം *(إيمان)* വളർത്തുന്നു. അതിനാൽ, അവർ എന്റെ കൽപ്പനകൾ സ്വീകരിക്കുകയും എന്നിൽ വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്യട്ടെ, എങ്കിൽ അവർ നേർമാർഗത്തിലാകും *(رشد)*. ഈ സൂക്തം നമ്മെ പഠിപ്പിക്കുന്നത്, അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്തിൽ വിശ്വസിച്ചുകൊണ്ട്, പൂർണ്ണമായ വിനയത്തോടെയും *(خشوع)* പ്രതീക്ഷയോടെയും അവനിലേക്ക് തിരിയണമെന്നാണ്.

അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്താൽ യഹ്യായുടെ പരലോകകാര്യങ്ങൾ അവൻ ഏറ്റെടുത്തു. അദ്ദേഹം വഫാത്തായ ശേഷം ഒരു സുഹൃത്ത് അദ്ദേഹത്തെ സ്വപ്നത്തിൽ കാണുകയും, 'അല്ലാഹു നിങ്ങളോട് എന്ത് ചെയ്തു?' എന്ന് ചോദിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം മറുപടി പറഞ്ഞു: 'സുഫ്യാൻ (റഹിമഹുല്ലാഹ്) എനിക്കുവേണ്ടി പ്രാർത്ഥിച്ചതുകൊണ്ട് അല്ലാഹു എനിക്ക് പൊറുത്തുതന്നു.' സാഹിബ് പറയുന്നു: 'ഈ ലോകത്തെ ഇരുണ്ട ദിനങ്ങളിൽ നീ ഒരു വിളക്ക് തേടുക, എങ്കിൽ മരണശേഷം നിന്റെ ഖബറിന് അതൊരു പ്രകാശമായിരിക്കും.' അല്ലാഹു നമ്മെയും നിങ്ങളെയും അവന്റെ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ താല്പര്യങ്ങളും അതിന്റെ വചനങ്ങളുടെ അർത്ഥങ്ങളും അറിയുന്നവരിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുമാറാകട്ടെ. 'എന്റെ ദാസന്മാർ എന്നെക്കുറിച്ച് നിന്നോട് ചോദിച്ചാൽ...' (وَإِذا سَأَلَكَ عِبادِي عَنِّي) എന്ന സൂക്തത്തിന്റെ മുൻഭാഗവുമായുള്ള ബന്ധം ഇതാണ്: അല്ലാഹു തആല നോമ്പെടുക്കാനും, നിശ്ചിത എണ്ണം പൂർത്തിയാക്കാനും, നന്ദി പ്രകടിപ്പിക്കാനും കൽപിച്ചതിന് ശേഷം, അവൻ തന്റെ ദാസന്മാരുടെ അവസ്ഥകളെക്കുറിച്ച് അറിവുള്ളവനാണെന്നും, അവരുടെ സ്മരണയെയും നന്ദിയെയും കുറിച്ച് ബോധവാനാണെന്നും, അവരുടെ വാക്കുകൾ കേൾക്കുന്നവനാണെന്നും, പ്രാർത്ഥനകൾക്ക് ഉത്തരം നൽകുന്നവനാണെന്നും,

കർമ്മങ്ങൾക്ക് പ്രതിഫലം നൽകുന്നവനാണെന്നും അറിയിക്കാൻ ഈ സൂക്തം അവതരിപ്പിച്ചു. ഇതിന്റെ അവതരണ കാരണം ഇതാണ്: ഒരു ഗ്രാമീണൻ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോട് ചോദിച്ചു: 'നമ്മുടെ റബ്ബ് അടുത്താണോ, എങ്കിൽ നാം അവനോട് രഹസ്യമായി സംസാരിക്കാം? അതോ ദൂരത്താണോ, എങ്കിൽ നാം അവനെ വിളിച്ചു പറയണോ?' അപ്പോൾ അല്ലാഹു തആല പ്രാർത്ഥനയ്ക്ക് ഉത്തരം നൽകുന്നതിലെ വേഗതയെ സൂചിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു: 'എന്റെ ദാസന്മാർ എന്നെക്കുറിച്ച് നിന്നോട് ചോദിച്ചാൽ, തീർച്ചയായും ഞാൻ അടുത്താണ് (فَـإِنِّي قَرِيـبٌ).' അതായത്, 'ഞാൻ അറിവുകൊണ്ടും സർവ്വവ്യാപിയായ സാന്നിധ്യം കൊണ്ടും അടുത്താണെന്ന് അവരോട് പറയുക.' ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവിന്റെ പൂർണ്ണതയെയും ദാസന്മാരുടെ അവസ്ഥകളെക്കുറിച്ചുള്ള അവന്റെ ബോധത്തെയും സൂചിപ്പിക്കുന്ന ഒരു രൂപകമാണ്. യഥാർത്ഥ ഭൗതിക സാമീപ്യമല്ല ഇവിടെ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്, കാരണം അല്ലാഹുവിന് അത് അസാധ്യമാണ്. അവൻ ഒരിടത്താണെങ്കിൽ എല്ലാവർക്കും അടുത്താകാൻ കഴിയില്ലല്ലോ. അബൂ മൂസൽ അശ്അരി (റളിയള്ളാഹു അൻഹു) പറയുന്നു: നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമ ഖൈബറിലേക്ക് പോകുമ്പോൾ ആളുകൾ ഒരു താഴ്വരയിൽ വെച്ച് ഉച്ചത്തിൽ തക്ബീർ ചൊല്ലി. അപ്പോൾ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമ പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങൾ സ്വയം കരുണ കാണിക്കുക, നിങ്ങൾ വിളിക്കുന്നത് കേൾവിയോ കാഴ്ചയോ ഇല്ലാത്തവനെയല്ല, മറിച്ച് കേൾക്കുന്നവനും അടുത്തുള്ളവനുമായ അല്ലാഹുവിനെയാണ്.' അശ്രദ്ധരായവർക്ക് മനസ്സിനെ ഏകാഗ്രമാക്കാൻ ഉച്ചത്തിൽ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നത് നല്ലതാണ്, എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യം അനുഭവിക്കുന്നവർക്ക് നിശബ്ദതയാണ് ഉചിതം. സാഅ്ദി പറയുന്നു: 'എന്നെക്കാൾ അടുത്താണ് എന്റെ പ്രിയതമൻ, എന്നിട്ടും ഞാൻ അവനിൽ നിന്ന് അകന്നവനാണെന്നതാണ് അത്ഭുതം.' 'എന്നെ വിളിച്ചാൽ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നവന്റെ പ്രാർത്ഥനയ്ക്ക് ഞാൻ ഉത്തരം നൽകുന്നു' (أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذا دَعانِ) എന്നത് ഈ സാമീപ്യത്തെ ഉറപ്പിക്കുന്നു. പ്രാർത്ഥനയ്ക്ക് ഉത്തരം ലഭിക്കുന്നില്ലെന്ന് തോന്നിയാൽ, അത് അല്ലാഹുവിന്റെ നിബന്ധനകൾക്ക് വിധേയമാണെന്ന് മനസ്സിലാക്കണം. അല്ലാഹു തന്റെ ദാസന്മാരെ സത്യവിശ്വാസത്തിലേക്കും അനുസരണയിലേക്കും വിളിക്കുമ്പോൾ അവർ അതിന് ഉത്തരം നൽകണം (فَلْيَسْـتَجِيبُوا لِي). അല്ലാഹുവിന്റെ വിളിക്ക് ഉത്തരം നൽകുക എന്നത് പൂർണ്ണമായ കീഴടങ്ങലാണ് (ഇൻഖിയാദ്). വിശ്വാസം (ഈമാൻ) ഹൃദയത്തിന്റെ ഗുണമാണ്. കർമ്മങ്ങൾക്കും ആരാധനകൾക്കും ശേഷം വിശ്വാസത്തെ പരാമർശിച്ചത്, സൽകർമ്മങ്ങളിലൂടെയല്ലാതെ വിശ്വാസത്തിന്റെ പ്രകാശവും ശക്തിയും ലഭിക്കില്ലെന്ന് കാണിക്കാനാണ്.

ഈ ഉദാരത (കരം) അവർക്ക് നേർവഴി ലഭിക്കാൻ വേണ്ടിയാകുന്നു. നേർവഴി (റുഷ്ദ്) എന്നത് ദീനിലും ദുനിയാവിലും തങ്ങൾക്ക് ഗുണകരമായ കാര്യങ്ങളിലേക്ക്

എത്തിച്ചേരലാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ വിളിക്ക് ഉത്തരം നൽകി വിശ്വസിച്ചാൽ അവർക്ക് തങ്ങളുടെ ദീനീ-ഭൗതിക കാര്യങ്ങളിൽ നേർവഴി ലഭിക്കുമെന്നാണ് ഈ സൂക്തത്തിന്റെ അർത്ഥം. അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക, പ്രയാസങ്ങൾ നീങ്ങാൻ അല്ലാഹുവിനോട് പ്രാർത്ഥിക്കാതിരിക്കുന്നത് ശരീഅത്തിന്റെയും ത്വരീഖത്തിന്റെയും ആളുകൾക്കിടയിൽ ആക്ഷേപാർഹമാണ്. കാരണം, അത് അല്ലാഹുവിന്റെ തീരുമാനത്തോട് കലഹിക്കുന്നതിന് തുല്യമാണ്. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നതുപോലെ: 'ഒരു ശുപാർശകനും (പ്രാർത്ഥന) ഇല്ലാതെ വിപത്തുകൾ നീങ്ങുകയില്ല'. സാധാരണക്കാർക്കും സulukന്റെ തുടക്കക്കാർക്കും ഭൗതികമായ കാരണങ്ങൾ (തസബ്ബുബ്) തേടൽ നിർബന്ധമാണ്. മധ്യവർത്തികൾക്ക് അല്ലാഹുവിലുള്ള ഭരമേൽപ്പിക്കലാണ് (തവക്കുൽ) ഉത്തമം. എന്നാൽ പൂർണ്ണതയിലെത്തിയവർ (കാമിലീൻ) അങ്ങനെയല്ല, അവരുടെ അവസ്ഥകൾ വിവരിക്കാനാവില്ല; അവർക്ക് തവക്കുലും തസബ്ബുബും ഒന്നാണ്. ഇബ്രാഹീം നബി (അലൈഹിസ്സലാം) തീയിലേക്ക് എറിയപ്പെട്ടപ്പോൾ ജിബ്രീൽ (അലൈഹിസ്സലാം) വന്ന് ചോദിച്ചു: 'നിനക്ക് വല്ല ആവശ്യവുമുണ്ടോ?' അവിടുന്ന് പറഞ്ഞു: 'നിന്നോട് എനിക്കൊന്നുമില്ല'. അപ്പോൾ ജിബ്രീൽ പറഞ്ഞു: 'എങ്കിൽ അല്ലാഹുവിനോട് രക്ഷ ചോദിക്കൂ'. അവിടുന്ന് മറുപടി നൽകി: 'എന്റെ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹുവിനുള്ള അറിവ് എന്റെ പ്രാർത്ഥനയ്ക്ക് മതിയാകും'. ഇതാണ് അസ്തിത്വത്തിൽ നിന്ന് ലയിച്ചുചേർന്ന (ഫനാഅ്) പൂർണ്ണരായ സത്യസാക്ഷികളുടെ (അഹ്ലുൽ ഹഖീഖ) പദവി. പ്രിയപ്പെട്ടവരേ, നിങ്ങൾ എവിടെയാണ്? അതിനാൽ അല്ലാഹുവിനോട് അവന്റെ മാപ്പും പൊറുക്കലും തേടുക. നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) ജനങ്ങളുടെ പദവിക്കനുസരിച്ചാണ് സംസാരിച്ചിരുന്നത്. അതുകൊണ്ടാണ് തന്റെ ഒട്ടകങ്ങളെ അല്ലാഹുവിൽ ഭരമേൽപ്പിക്കണം എന്ന് കരുതിയ ഒരാളോട് 'അതിനെ കെട്ടിയിടുക, എന്നിട്ട് അല്ലാഹുവിൽ ഭരമേൽപ്പിക്കുക' എന്ന് പറഞ്ഞത്. പ്രാർത്ഥനയ്ക്ക് ഉത്തരം ലഭിക്കുമെന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ വാഗ്ദാനമാണ്. പ്രാർത്ഥനയ്ക്ക് ഉത്തരം ലഭിക്കാത്തതിന് പല കാരണങ്ങളുണ്ട്. ഒന്ന്, പ്രാർത്ഥനയ്ക്ക് ഉത്തരം ലഭിക്കുക എന്നത് ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറുക എന്നതല്ല. 'യാ റബ്ബ്' എന്ന് അടിമ വിളിക്കുമ്പോൾ 'ലബ്ബൈക്ക് അബ്ദീ' (എന്റെ അടിമയേ, ഞാൻ ഇതാ നിനക്ക് ഉത്തരം നൽകുന്നു) എന്ന് അല്ലാഹു പറയുന്നത് തന്നെ വലിയൊരു ഉത്തരമാണ്. രണ്ടാമതായി, പ്രാർത്ഥനയ്ക്ക് ഉത്തരം ലഭിക്കുന്നതിന് പല വഴികളുണ്ട്; ഒന്നുകിൽ പാപമോചനം, അല്ലെങ്കിൽ പരലോകത്തേക്കുള്ള നിക്ഷേപം, അല്ലെങ്കിൽ വരാനിരിക്കുന്ന വിപത്ത് തടയൽ. പ്രാർത്ഥന സ്വീകരിക്കപ്പെടാൻ ആത്മശുദ്ധീകരണം (തസ്കിയ) അനിവാര്യമാണ്. ഹലാൽ ആയ ഭക്ഷണം കഴിക്കുക എന്നത് പ്രാർത്ഥനയുടെ താക്കോലാണ്. നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) പറഞ്ഞു: 'ഹറാമായ ഭക്ഷണം കഴിക്കുകയും ഹറാമായ വസ്ത്രം ധരിക്കുകയും ചെയ്ത ഒരാൾ ആകാശത്തേക്ക് കൈ ഉയർത്തി പ്രാർത്ഥിച്ചാൽ അത് എങ്ങനെ സ്വീകരിക്കപ്പെടാനാണ്?'. അതിനാൽ

ഹൃദയത്തെയും ആത്മാവിനെയും അല്ലാഹുവിന്റെ സ്മരണ (ദിക്ർ) കൊണ്ട് ശുദ്ധീകരിക്കുക.

സാമീപ്യം (القربة) കൊണ്ട് അല്ലാഹുവിലേക്ക് പ്രാർത്ഥന ഉയർത്തപ്പെടുന്നു. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'നല്ല വാക്കുകൾ അവനിലേക്കാണ് ഉയരുന്നത്, സൽകർമ്മം അതിനെ ഉയർത്തുന്നു'. അല്ലാഹു അല്ലാത്തതിലേക്കുള്ള ശ്രദ്ധയുടെ അഴുക്കിൽ നിന്ന് ആത്മാവിനെ ശുദ്ധീകരിക്കുക വഴി അവന്റെ കാരുണ്യത്തിന്റെ സ്പർശനം ലഭിക്കാൻ സാധിക്കുന്നു. പ്രാർത്ഥനയിൽ സത്യത്തെ മാത്രം ലക്ഷ്യമാക്കി, സത്യം അല്ലാത്തതിനെ തേടാതെ, രഹസ്യത്തെ (السر) ശിർക്കിന്റെ കളങ്കത്തിൽ നിന്ന് ശുദ്ധീകരിക്കണം. അപ്പോൾ അല്ലാഹു ഉത്തരം നൽകുകയും പ്രതീക്ഷ തെറ്റിക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്യും. 'എന്നെ തേടിയവൻ എന്നെ കണ്ടെത്തി, എന്നെ അല്ലാതെ തേടിയവൻ എന്നെ കണ്ടെത്തിയില്ല' എന്ന് പറയപ്പെട്ടതുപോലെയാണിത്. 'എന്നെ വിളിച്ചാൽ ഞാൻ ഉത്തരം നൽകും' എന്ന് അല്ലാഹു വാഗ്ദാനം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. സഅ്ദി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറയുന്നു: 'ഔലിയാക്കളുടെ വഴി അല്ലാഹുവിനെ അല്ലാതെ മറ്റൊന്നിനെയും അവനിൽ നിന്ന് ആഗ്രഹിക്കാത്തതാണ്'. പ്രാർത്ഥനയുടെ നിബന്ധനകളിൽ വീഴ്ച വരുത്തിയാൽ ഉത്തരം ലഭിക്കണമെന്നില്ല. എന്നാൽ അല്ലാഹു തന്റെ ഔദാര്യം കൊണ്ട് അടിമകളുടെ കർമ്മങ്ങളിലെ കുറവുകളെ പരിഹരിക്കുന്നു. പ്രാർത്ഥിക്കുന്നവനും പ്രാർത്ഥന വായിക്കുന്നവനും തമ്മിൽ വ്യത്യാസമുണ്ട്. പ്രാർത്ഥിക്കുന്നവന്റെ പ്രാർത്ഥന അർശ് വരെ എത്തുന്നു. ഫനാരി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറയുന്നു: 'പ്രാർത്ഥനയിൽ പൂർണ്ണമായ ശ്രദ്ധയും സങ്കല്പവും (استحضار) അനിവാര്യമാണ്'. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അലി റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിനെ പഠിപ്പിച്ച പ്രാർത്ഥനയിൽ ഇത് വ്യക്തമാണ്. തെറ്റായ രീതിയിൽ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നവനും അവന്റെ നല്ല വിചാരം കാരണം അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യം ലഭിച്ചേക്കാം. ഖുശൈരി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) തന്റെ രിസാലയിൽ പറയുന്നു: 'അല്ലാഹു ഇഷ്ടപ്പെടുന്ന അടിമ പ്രാർത്ഥിക്കുമ്പോൾ, അവന്റെ ശബ്ദം കേൾക്കാൻ അല്ലാഹു ആഗ്രഹിക്കുന്നതിനാൽ ഉത്തരം വൈകിപ്പിക്കുന്നു. വെറുക്കപ്പെട്ടവൻ പ്രാർത്ഥിക്കുമ്പോൾ, അവന്റെ ശബ്ദം കേൾക്കാതിരിക്കാൻ വേഗത്തിൽ ഉത്തരം നൽകുന്നു'. ബഗ്ദാദിലെ ക്ഷാമകാലത്ത് മുസ്ലിംകൾ പ്രാർത്ഥിച്ചിട്ടും മഴ ലഭിച്ചില്ല, എന്നാൽ യഹൂദികൾ പ്രാർത്ഥിച്ചപ്പോൾ മഴ ലഭിച്ചു. അപ്പോൾ സഹ്ല് ഇബ്നു അബ്ദില്ലാഹ് (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറഞ്ഞു: 'മുസ്ലിംകളെ അല്ലാഹു സ്നേഹിക്കുന്നതുകൊണ്ട് അവരുടെ പ്രാർത്ഥന കേൾക്കാൻ കാത്തിരിക്കുന്നു, യഹൂദികളെ വെറുക്കുന്നതുകൊണ്ട് അവരെ വേഗത്തിൽ ഒഴിവാക്കുന്നു'. ലോകം നിലനിൽക്കുന്നത് പണ്ഡിതന്മാരുടെ അറിവ്, ഭരണാധികാരികളുടെ നീതി, ധനികരുടെ ഔദാര്യം, ദരിദ്രരുടെ പ്രാർത്ഥന എന്നിവ കൊണ്ടാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ അസ്മാഉൽ ഹുസ്ന കൊണ്ടും സലഫുകളുടെ പ്രാർത്ഥനകൾ കൊണ്ടും പ്രാർത്ഥിക്കണം. അമ്പിയാക്കളെയും ഔലിയാക്കളെയും കൊണ്ട് തവസ്സുൽ (توسل) ചെയ്യുന്നത്

ഉത്തമമാണ്. കഅ്ബ, മൂന്ന് മസ്ജിദുകൾ, സ്വഫാ-മർവ തുടങ്ങിയ സ്ഥലങ്ങൾ പ്രാർത്ഥനയ്ക്ക് ഉത്തരം ലഭിക്കുന്ന പുണ്യസ്ഥലങ്ങളാണ്.

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ നൂറ്റി എൺപത്തിയേഴാം സൂക്തത്തിന്റെ ആത്മീയ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ ***(تفسير إشاري)*** ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖ്ഖി അൽ-ബുർസവി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു രേഖപ്പെടുത്തുന്നു*:* നോമ്പിന്റെ രാവുകളിൽ നിങ്ങളുടെ ഭാര്യമാരുമായുള്ള ശാരീരിക സമ്പർക്കം ***(رفث)*** നിങ്ങൾക്ക് അനുവദിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു*.* അവർ നിങ്ങൾക്ക് ഒരു വസ്ത്രവും ***(لباس)*** നിങ്ങൾ അവർക്കൊരു വസ്ത്രവുമാകുന്നു*.* ആത്മീയ പദവികളിൽ*,* ഇത് ആത്മാവും ***(روح)*** ശരീരവും ***(نفس)*** തമ്മിലുള്ള സുന്ദരമായ പരസ്പര ബന്ധത്തെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്*.* ആത്മാവ് ശരീരത്തിന്റെ നഗ്നതയെയും പോരായ്മകളെയും മറച്ചുപിടിക്കുന്ന വസ്ത്രമായി വർത്തിക്കുമ്പോൾ*,* ശരീരം ആത്മാവിന് ഈ ഭൗതിക ലോകത്ത് അതിന്റെ സൽക്കർമ്മങ്ങൾ പ്രകടിപ്പിക്കാനുള്ള ഒരു വാഹനമായി മാറുന്നു*.* നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ ആത്മാക്കളോട് തന്നെ വഞ്ചന കാണിക്കുകയായിരുന്നുവെന്ന് അല്ലാഹു അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു*.* അതായത്*,* മനുഷ്യസഹജമായ ബലഹീനതകളെ അവഗണിച്ച് കഠിനമായ ആത്മനിയന്ത്രണങ്ങൾക്ക് നിങ്ങൾ സ്വയം മുതിർന്നു*.* എന്നാൽ അല്ലാഹു നിങ്ങളുടെ പശ്ചാത്താപം ***(توبة)*** സ്വീകരിക്കുകയും നിങ്ങൾക്ക് മാപ്പ് നൽകുകയും ***(عفو)*** ചെയ്തിരിക്കുന്നു*.* ഇനിമേൽ നിങ്ങൾ അവരുമായി സമ്പർക്കം പുലർത്തുകയും അല്ലാഹു നിങ്ങൾക്ക് നിശ്ചയിച്ചത് തേടുകയും ചെയ്യുക*.* അതായത്*,* സൽസ്വഭാവമുള്ള സന്താനങ്ങളെയും അതോടൊപ്പം ആത്മീയമായ ഉണർവുകളെയും തേടുക*.* പ്രഭാതത്തിന്റെ വെളുത്ത നൂൽ കറുത്ത നൂലിൽ നിന്ന് വേർതിരിഞ്ഞ് വ്യക്തമാകുന്നത് വരെ നിങ്ങൾ തിന്നുകയും കുടിക്കുകയും ചെയ്യുക*.* ഇതിന്റെ ആത്മീയ തലം*,* അജ്ഞതയുടെ ഇരുളിൽ നിന്ന് ജ്ഞാനത്തിന്റെ പ്രഭാതം ***(فجر المعرفة)*** ഉദയം ചെയ്യുന്നത് വരെയും*,* സത്യവും അസത്യവും വേർതിരിയുന്നത് വരെയും നിങ്ങൾ ദിവ്യജ്ഞാനമാകുന്ന ആത്മീയ ആഹാരം സ്വീകരിക്കുക എന്നതാണ്*.* പിന്നീട് രാത്രിയാകും വരെ നിങ്ങൾ നോമ്പ് പൂർത്തിയാക്കുക*.* ഇത് അല്ലാഹു അല്ലാത്ത സകലതിൽ നിന്നും ഹൃദയത്തെ തടഞ്ഞുനിർത്തുന്ന ഹൃദയത്തിന്റെ നോമ്പിനെ ***(صوم القلب)*** സൂചിപ്പിക്കുന്നു*.* ഭൗതികമായ ആഗ്രഹങ്ങളിൽ നിന്നും ഇന്ദ്രിയസുഖങ്ങളിൽ നിന്നും അകന്ന്*,* ഹൃദയമാകുന്ന പള്ളിയിൽ ***(مسجد القلب)*** നിങ്ങൾ ഭജനമിരിക്കുമ്പോൾ ***(اعتكاف)*** അവരുമായി സമ്പർക്കം പുലർത്തരുത്*.* ഇവ അല്ലാഹുവിന്റെ അതിരുകളാകുന്നു ***(حدود الله).*** അതിനാൽ അവയോട് നിങ്ങൾ അടുക്കരുത്*.* ഇപ്രകാരം അല്ലാഹു തന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ ജനങ്ങൾക്ക് വ്യക്തമാക്കിക്കൊടുക്കുന്നു*;* അവർ സൂക്ഷ്മതയുള്ളവരും ദൈവഭയമുള്ളവരും ***(تقوى)*** ആകുവാൻ വേണ്ടി*.*

സഅ്യ് (سـعى) ചെയ്യുമ്പോഴും, മഖാമു ഇബ്രാഹീമിന് (مقـام) പിന്നിലും, അറഫാത്തിലും (عرفات), മുസ്ദലിഫയിലും (مزدلفة), മിനായിലും (منى), മൂന്ന് ജമറകൾക്ക് (جمـرات) സമീപത്തും, പ്രവാചകന്മാരുടെ (അലൈഹിസ്സലാം) ഖബറുകൾക്ക് (قبور الأنبياء) അരികിലും ദുആക്ക് ഉത്തരം ലഭിക്കുന്നതാണ്. നമ്മുടെ പ്രവാചകന്റെ (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) ഖബറിടവും, മതിൽക്കെട്ടിനുള്ളിൽ കൃത്യമായി നിർണ്ണയിക്കപ്പെടാതെ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന ഇബ്രാഹീം നബിയുടെ (അലൈഹിസ്സലാം) ഖബറിടവുമല്ലാതെ മറ്റൊരു പ്രവാചകന്റെയും ഖബറിടം കൃത്യമായി സ്ഥിരീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ല എന്ന് പറയപ്പെടുന്നു. പുണ്യവാന്മാരായ സ്വാലിഹീങ്ങളുടെ (صالحين) ഖബറുകൾക്ക് സമീപം വെച്ച് ദുആ ചെയ്യുന്നത് ഉത്തരം ലഭിക്കാൻ കാരണമാകുമെന്ന് അതിന്റെ നിബന്ധനകൾ അറിയുന്നവർ പരീക്ഷിച്ച് അറിഞ്ഞതാണ്. അല്ലാഹുവേ, സ്വാലിഹീങ്ങളുടെ ബറകത്തുകളിൽ (بركات) നിന്നും ഞങ്ങൾക്ക് നീ ചൊരിഞ്ഞു തരേണമേ! "നിങ്ങൾക്ക് അനുവദിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു" (أُحِـلَّ لَكُـمْ). ഇവിടെ കർമ്മധാരകന് (نـائب الفاعـل) മുൻപായി സമയത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന പദത്തെ (ظـرف) മുന്തിച്ചു കൊണ്ടുവന്നത് കേൾവിക്കാരനിൽ ആകാംക്ഷ (تشـويق) ജനിപ്പിക്കാനാണ്. കാരണം, ആദ്യം വരേണ്ട കാര്യത്തെ പിന്തിക്കുമ്പോൾ മനസ്സ് അതിനായി കാത്തിരിക്കുകയും, അത് ലഭിക്കുമ്പോൾ കൂടുതൽ ദൃഢമായി മനസ്സിൽ പതിയുകയും ചെയ്യും. അതായത്, "നോമ്പിന്റെ രാവിൽ" (لَيْلَةَ الصِّيامِ) നിങ്ങൾക്ക് അനുവദിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. നോമ്പ് നോൽക്കുന്ന പകലിന് തൊട്ടുമുമ്പുള്ള രാവാണിത്. "ലൈംഗിക സംഭാഷണം" (الرَّفَـثُ). 'റഫഥ്' എന്ന പദത്തിന്റെ യഥാർത്ഥ അർത്ഥം അശ്ലീലവും മ്ലേച്ഛവുമായ കാര്യങ്ങൾ സംസാരിക്കുക എന്നാണ്. പിന്നീട് സ്ത്രീകൾക്ക് മുന്നിൽ വെച്ച് ശാരീരിക ബന്ധത്തെക്കുറിച്ച് സംസാരിക്കുന്നതിനെ സൂചിപ്പിക്കാൻ ഈ പദം ഉപയോഗിച്ചു തുടങ്ങി. പിന്നീട് ഇത് ലൈംഗികബന്ധത്തെ (جماع) സൂചിപ്പിക്കുന്ന ഒരു ആലങ്കാരിക പദമായി (كناية) മാറി. കാരണം, ലൈംഗികബന്ധത്തെക്കുറിച്ച് സംസാരിക്കുമ്പോൾ സാധാരണയായി പരോക്ഷമായി പറയേണ്ട അശ്ലീല പദങ്ങൾ കടന്നുവരാതിരിക്കില്ല. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയല്ലാഹു അൻഹുമാ നിവേദനം ചെയ്യുന്നു: "ഒരു പുരുഷൻ സ്ത്രീയിൽ നിന്ന് ആഗ്രഹിക്കുന്ന കൺസിഗ്നലുകൾ (غمـز), ചുംബനം (تقبيـل) തുടങ്ങിയ എല്ലാ കാര്യങ്ങളെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഒരു പൊതുവായ പദമാണ് റഫഥ്." "നിങ്ങളുടെ ഭാര്യമാരിലേക്ക്" (إِلى نِسائِكُمْ). 'റഫഥ്' എന്ന പദത്തിന് ശേഷം സാധാരണയായി 'ബാഅ്' (ب) എന്ന അക്ഷരമാണ് വരാറുള്ളതെങ്കിലും (ഉദാഹരണത്തിന്: رفث بالمرأة), ഇവിടെ 'ഇലാ' (إلى) എന്ന അക്ഷരമാണ് ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഇത് ശാരീരികമായ അടുപ്പത്തെയും ചേർച്ചയെയും (إفضاء) സൂചിപ്പിക്കുന്നത് കൊണ്ടാണ്. അല്ലാഹു തആലാ അരുളിയിരിക്കുന്നു: "നിങ്ങളിൽ ചിലർ ചിലരുമായി ശാരീരികമായി ലയിച്ചു ചേർന്നിരിക്കെ..." (وَقَـدْ أَفْضـى بَعْضُـكُمْ إِلى بَعْـضٍ). ഇവിടെ ശാരീരികബന്ധമാണ് (جماع) ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. ഇസ്‌ലാമിന്റെ പ്രാരംഭ ഘട്ടത്തിൽ

റമളാനിൽ വൈകുന്നേരമായാൽ ഇശാഅ് നമസ്കരിക്കുന്നത് വരെയോ അല്ലെങ്കിൽ ഉറങ്ങുന്നത് വരെയോ മാത്രമേ ഭക്ഷണവും പാനീയവും ശാരീരികബന്ധവും അനുവദിക്കപ്പെട്ടിരുന്നുള്ളൂ. ഇശാഅ് നമസ്കരിക്കുകയോ അല്ലെങ്കിൽ അതിനുമുമ്പ് ഉറങ്ങിപ്പോവുകയോ ചെയ്താൽ, നോമ്പ് തുറന്നിട്ടില്ലെങ്കിൽ പോലും അടുത്ത ദിവസം വൈകുന്നേരം വരെ ഭക്ഷണവും പാനീയവും സ്ത്രീകളും അവർക്ക് നിഷിദ്ധമാകുമായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ ഉമർ ബിൻ ഖത്താബ് റളിയല്ലാഹു അൻഹു ഇശാഅ് നമസ്കാരത്തിന് ശേഷം തന്റെ ഭാര്യയുമായി ശാരീരികബന്ധത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടു. കുളി (غسـل) കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹം കരയാനും സ്വയം കുറ്റപ്പെടുത്താനും തുടങ്ങി. അദ്ദേഹം നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ സന്നിധിയിൽ വന്ന് പറഞ്ഞു: "അല്ലാഹുവിന്റെ റസൂലേ, തെറ്റ് ചെയ്ത എന്റെ ഈ നഫ്സിനെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹുവോടും അങ്ങയോടും ഞാൻ മാപ്പപേക്ഷിക്കുന്നു. ഇശാഅ് നമസ്കാരത്തിന് ശേഷം ഞാൻ വീട്ടിലേക്ക് മടങ്ങിയപ്പോൾ സുഗന്ധം അനുഭവപ്പെടുകയും എന്റെ മനസ്സ് എന്നെ പ്രലോഭിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെ ഞാൻ ഭാര്യയുമായി ശാരീരികബന്ധത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടു." അപ്പോൾ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: "ഉമറേ, താങ്കൾ അതിന് മുതിരരുതായിരുന്നു." തുടർന്ന് മറ്റ് ചില സ്വഹാബികളും എഴുന്നേറ്റു നിന്ന് തങ്ങൾക്കും സമാനമായ വീഴ്ച സംഭവിച്ചതായി ഏറ്റുപറഞ്ഞു. അങ്ങനെയാണ് ഈ ആയത്ത് അവതരിക്കുന്നത്. ഉമർ റളിയല്ലാഹു അൻഹുവിന് സംഭവിച്ച ആ വീഴ്ച ഈ ഉമ്മത്തിനാകെ അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യം (رحمة) വർഷിക്കപ്പെടാൻ കാരണമായി മാറി. "അവർ നിങ്ങൾക്ക് ഒരു വസ്ത്രമാണ്, നിങ്ങൾ അവർക്കും ഒരു വസ്ത്രമാണ്" (هُنَّ لِباسٌ لَكُمْ وَأَنْتُـمْ لِبـاسٌ لَهُـنَّ). ഈ നിയമം അനുവദനീയമാക്കിയതിന്റെ കാരണം വ്യക്തമാക്കുന്ന ഒരു പുതിയ വാക്യമാണിത് (استئناف). അതായത്, പരസ്പരമുള്ള സമ്പർക്കവും അടുപ്പവും കാരണം അവരിൽ നിന്ന് ക്ഷമിച്ചിരിക്കുക എന്നത് പ്രയാസകരമാണ്. ദമ്പതികൾ ഉറങ്ങാൻ കിടക്കുമ്പോൾ വസ്ത്രങ്ങൾ മാറ്റുകയും പരസ്പരം കെട്ടിപ്പുണരുകയും ചെയ്യുന്നതിനാലാണ് അവരെ പരസ്പരം വസ്ത്രം (لباس) എന്ന് വിശേഷിപ്പിച്ചത്. അല്ലെങ്കിൽ അവരിൽ ഓരോരുത്തരും പങ്കാളിയുടെ രഹസ്യങ്ങൾ മറച്ചുപിടിക്കുകയും അവരെ തിന്മകളിൽ നിന്നും (فجور) നിഷിദ്ധമായ കാര്യങ്ങളിൽ നിന്നും തടയുകയും ചെയ്യുന്നത് കൊണ്ടാണ്. ഹദീസിൽ വന്നതുപോലെ: "ഒരാൾ വിവാഹം കഴിച്ചാൽ അവൻ തന്റെ ദീനിന്റെ മൂന്നിൽ രണ്ട് ഭാഗം കാത്തുസൂക്ഷിച്ചു." അല്ലെങ്കിൽ ഇതിന്റെ അർത്ഥം അവർ നിങ്ങൾക്ക് ആശ്വാസമാണ് (سكن), നിങ്ങൾ അവർക്കും ആശ്വാസമാണ് എന്നാണ്. അല്ലാഹു തആലാ അരുളിയതുപോലെ: "അവളിൽ നിന്ന് തന്നെ അവളുടെ ഇണയെ അവൻ സൃഷ്ടിച്ചു; അവളിലേക്ക് അവൻ ശാന്തി കണ്ടെത്താൻ വേണ്ടി" (وَجَعَلَ مِنْها زَوْجَها لِيَسْكُنَ إِلَيْها). ഒരു ഇണയ്ക്ക് തന്റെ പങ്കാളിയിൽ നിന്ന് ലഭിക്കുന്നതുപോലെയുള്ള ശാന്തി മറ്റൊന്നിൽ നിന്നും ലഭിക്കുകയില്ല. അല്ലാഹു അനാദിയിൽ തന്നെ

അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു (عَلِمَ اللَّهُ): "തീർച്ചയായും നിങ്ങൾ നിങ്ങളോട് തന്നെ വഞ്ചന കാണിക്കുകയായിരുന്നു" (أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتانُونَ أَنْفُسَكُمْ). അതായത്, നോമ്പിന്റെ രാവുകളിൽ സ്ത്രീകളുമായി ശാരീരികബന്ധത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടുക വഴി നിങ്ങൾ ശിക്ഷയ്ക്ക് അർഹരാവുകയും പ്രതിഫലം നഷ്ടപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തുകൊണ്ട് നിങ്ങളോട് തന്നെ അനീതി കാണിക്കുകയായിരുന്നു. വഞ്ചന (خيانة) എന്നത് വിശ്വസ്തതയുടെ (أمانة) വിപരീതമാണ്. അല്ലാഹു തന്റെ കൽപ്പനകളും നിരോധനങ്ങളും അടിമകളെ വിശ്വസ്തതയോടെ ഏൽപ്പിച്ചതാണ്. അതിനാൽ രഹസ്യമായി അവർ അതിനെ ലംഘിക്കുമ്പോൾ അവർ അല്ലാഹുവെ വഞ്ചിക്കുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. അല്ലാഹു തആലാ അരുളിയിരിക്കുന്നു: "നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവെയും അവന്റെ റസൂലിനെയും വഞ്ചിക്കരുത്, നിങ്ങളുടെ വിശ്വസ്തതകളെയും നിങ്ങൾ വഞ്ചിക്കരുത്" (لا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أماناتِكُمْ). കവി സാഇബ് പാടിയതുപോലെ: "ഹൃദയമാകുന്ന മാണിക്യത്തിന്റെ സൂക്ഷിപ്പുകാരനായി നിന്നെ അവർ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു... അതിനാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ ആ അമാനത്തിനെ കള്ളനിൽ നിന്ന് കാത്തുസൂക്ഷിക്കുക, നീ ഉറങ്ങിപ്പോകരുത്." "അതിനാൽ അവൻ നിങ്ങളുടെ പശ്ചാത്താപം സ്വീകരിച്ചു" (فَتابَ عَلَيْكُمْ). ഇത് 'അലിമ' (علـم) എന്ന പദത്തോട് ചേർത്തുവെച്ചതാണ്. അതായത്, നിങ്ങൾ ചെയ്ത തെറ്റുകളിൽ നിന്ന് പശ്ചാത്തപിച്ചപ്പോൾ അവൻ നിങ്ങളുടെ തൗബ സ്വീകരിക്കുകയും നിങ്ങൾക്ക് മാപ്പുനൽകുകയും ചെയ്തു. "നിങ്ങൾക്ക് അവൻ മാപ്പുനൽകുകയും ചെയ്തു" (وَعَفا عَنْكُمْ). അതായത്, ആ പാപത്തിന്റെ കറ നിങ്ങളിൽ നിന്ന് അവൻ മായ്ച്ചുകളഞ്ഞു. "എന്നാൽ ഇനി മുതൽ" (فَـالْآنَ). അതായത്, ആ നിരോധനം ദുർബലപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ. ഇത് "നിങ്ങൾ അവരുമായി ശാരീരിക സമ്പർക്കം പുലർത്തുക" (بَاشِرُوهُنَّ) എന്ന കൽപ്പനയുടെ സമയത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതാണ്. 'അൽ-ആൻ' എന്ന പദത്തിന്റെ ഉത്ഭവം 'സമയം അടുത്തു' എന്ന അർത്ഥമുള്ള ഒരു ക്രിയയിൽ നിന്നാണ്. പിന്നീട് അത് വർത്തമാനകാലത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന നാമമായി മാറുകയും 'അലിഫ് ലാം' ചേർത്ത് ഫത്ഹിൽ അധിഷ്ഠിതമായി നിലനിർത്തുകയും ചെയ്തു. 'മുബാശറത്ത്' (مباشــرة) എന്നാൽ ചർമ്മങ്ങൾ തമ്മിൽ മുട്ടുക എന്നാണ്. ഇത് ലൈംഗികബന്ധത്തെ (جمـــاع) സൂചിപ്പിക്കുന്ന ആലങ്കാരിക പദമാണ്.

ഇതിനെ തുടർന്നുണ്ടാകുന്ന കാര്യങ്ങൾ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. ഭക്ഷണവും പാനീയവും ലൈംഗികബന്ധവും നിഷിദ്ധമാക്കപ്പെട്ടത് തിരുസുന്നത്തിലൂടെയാണ് സ്ഥിരപ്പെട്ടിരുന്നതെങ്കിൽ, വിശുദ്ധ ഖുർആൻ കൊണ്ട് സുന്നത്തിനെ ദുർബലപ്പെടുത്തൽ (نسـخ) അനുവദനീയമാണ് എന്നതിന് ഇതിൽ തെളിവുണ്ട്. എന്നാൽ, ഇതിന്റെ നിരോധനം നമുക്ക് മുമ്പുള്ള പ്രവാചകന്മാരുടെ ശരീഅത്ത് (شـريعة مـن قبلنـا) വഴിയാണ് സ്ഥിരപ്പെട്ടിരുന്നതെങ്കിൽ, അത് അങ്ങനെയല്ല എന്നാണ് ചില പണ്ഡിതന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്. "അല്ലാഹു നിങ്ങൾക്ക് നിശ്ചയിച്ചുതന്നതിനെ നിങ്ങൾ തേടുകയും ചെയ്യുവിൻ" (وَابْتَغُوا ما كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ).

അതായത്, അല്ലാഹു തആലാ ലൗഹുൽ മഹ്ഫൂദിൽ (اللوح المحفوظ) നിങ്ങൾക്ക് രേഖപ്പെടുത്തിവെച്ചിട്ടുള്ള സന്താനങ്ങളെ നിങ്ങൾ അന്വേഷിക്കുക. ലൈംഗികബന്ധത്തിൽ ഏർപ്പെടുന്നവന്റെ ലക്ഷ്യം സന്താനോത്പാദനവും വംശവർദ്ധനവുമായിരിക്കണം എന്നതിലേക്ക് ഇത് വിരൽചൂണ്ടുന്നു. കാരണം, കേവലം ലൈംഗികാസക്തി ശമിപ്പിക്കുക എന്നതല്ല, മറിച്ച് വികാരത്തെ (شهوة) സൃഷ്ടിച്ചതിലും വിവാഹത്തെ (نكاح) നിയമമാക്കിയതിലുമുള്ള യഥാർത്ഥ ജ്ഞാനം (حكمة) ഇതാണ്. തിരുനബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയ ഹദീസിൽ ഇപ്രകാരം വന്നിരിക്കുന്നു: "നിങ്ങൾ വിവാഹം കഴിക്കുക, സന്താനോത്പാദനം നടത്തുക, വർദ്ധിക്കുക; തീർച്ചയായും ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ്പ് നാളിൽ (يوم القيامة) മറ്റു സമുദായങ്ങൾക്ക് മുന്നിൽ നിങ്ങളെക്കൊണ്ട് ഞാൻ അഭിമാനം കൊള്ളുന്നതാണ്." "നിങ്ങൾ തിന്നുകയും കുടിക്കുകയും ചെയ്യുവിൻ" (وَكُلُوا وَاشْرَبُوا) - നോമ്പിന്റെ രാവുകളിൽ തിന്നാനും കുടിക്കാനുമുള്ള ഈ കൽപ്പന "നിങ്ങൾ അവരുമായി ശാരീരികബന്ധത്തിൽ ഏർപ്പെടുക" എന്ന വാക്യത്തോട് ചേർത്തുപറഞ്ഞതാണ് (عطف). "വെളുത്ത നൂൽ നിങ്ങൾക്ക് വ്യക്തമാകുന്നത് വരെ" (حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ). അതായത്, പകലിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ നിന്ന് ആദ്യം വെളിപ്പെടുന്ന നേർത്ത നൂൽ പോലെയുള്ള പ്രകാശം നിങ്ങൾക്ക് ദൃശ്യമാകുന്നത് വരെ. അത് പിന്നീട് പടർന്നുപന്തലിക്കുന്നു. "കറുത്ത നൂലിൽ നിന്ന്" (مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ). അത് പകലിന്റെ വെളിച്ചത്തോടൊപ്പം നീണ്ടുനിൽക്കുന്ന രാത്രിയുടെ ഇരുളാണ്. കാരണം, യഥാർത്ഥ പ്രഭാതം (الصبح الصادق) വെളിപ്പെടുമ്പോൾ അത് ചക്രവാളത്തിൽ നീണ്ടു കിടക്കുന്ന ഒരു നൂൽ പോലെയാണ് പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നത്. തീർച്ചയായും അതിനോടൊപ്പം രാത്രിയുടെ ഇരുളിന്റെ ഒരു അവശിഷ്ടം അവശേഷിക്കുന്നുണ്ട്. പ്രഭാതത്തിൽ നിന്ന് വെളിപ്പെടുന്ന വെളിച്ചത്തോട് ചേർന്നുനിൽക്കുന്ന ആ ഇരുളിന്റെ അറ്റം, വെളുത്ത നൂലിനരികിലെ കറുത്ത നൂൽ പോലെയായിരിക്കും. കാരണം, പ്രഭാതത്തിന്റെ വെളിച്ചം രാത്രിയുടെ ഇരുളെ കീറിമുറിച്ചുകൊണ്ടാണ് ഉദിച്ചുയരുന്നത്. അതുകൊണ്ടാണ് അവയെ വെളുത്തതും കറുത്തതുമായ രണ്ട് നൂലുകളോട് ഉപമിച്ചിരിക്കുന്നത്. "പ്രഭാതമാകുന്ന" (مِنَ الْفَجْرِ). അതായത്, പ്രഭാതകിരണങ്ങൾ പൊട്ടിവിടരുന്നത് വെളുത്ത നൂലിനെ വിശദീകരിക്കാനാണ്. വെളുത്ത നൂലിനെ വിശദീകരിച്ചതുകൊണ്ട് കറുത്ത നൂലിനെക്കുറിച്ച് പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ല; കാരണം അത് ഇതിലേക്ക് വിരൽചൂണ്ടുന്നുണ്ട്. "രാത്രിയുടെ കറുത്ത നൂലിൽ നിന്ന് പ്രഭാതത്തിന്റെ വെളുത്ത നൂൽ നിങ്ങൾക്ക് വ്യക്തമാകുന്നത് വരെ" എന്നാണ് ഇതിന്റെ സങ്കല്പിക്കപ്പെട്ട അർത്ഥം (تقدير). "വ്യക്തമാകുന്നത് വരെ" (حَتَّى يَتَبَيَّنَ) എന്ന അല്ലാഹുവിന്റെ വചനം മേൽപ്പറഞ്ഞ മൂന്ന് കാര്യങ്ങളുടെയും - അതായത് ശാരീരികബന്ധം, ഭക്ഷണം, പാനീയം - അവസാന പരിധിയെ (غاية) കുറിക്കുന്നതാണ്. പ്രഭാതം വരെ ശാരീരികബന്ധം അനുവദനീയമാക്കിയതിൽ, വലിയ അശുദ്ധിയിൽ നിന്നുള്ള കുളി

(غســل) പ്രഭാതത്തിന് ശേഷത്തേക്ക് പിന്തിപ്പിക്കാമെന്നതിനും, വലിയ അശുദ്ധിയോടെ (جنـب) പ്രഭാതത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നവന്റെ നോമ്പ് ശരിയാകും എന്നതിനും തെളിവുണ്ട്. കാരണം, പ്രഭാതോദയം വരെ ശാരീരികബന്ധം അനുവദനീയമാണെങ്കിൽ, പ്രഭാതത്തിന് ശേഷമല്ലാതെ അയാൾക്ക് കുളിക്കാൻ സാധിക്കുകയില്ല എന്നത് അനിവാര്യമാണ്. അങ്ങനെയല്ലെങ്കിൽ, കുളിക്കാൻ ആവശ്യമായ സമയം ബാക്കിവെച്ച് രാത്രിയുടെ അവസാനഭാഗത്ത് ശാരീരികബന്ധം നിഷിദ്ധമാകുമായിരുന്നു. അത് "വരെ" (حـتى) എന്ന പദത്തിന്റെ അർത്ഥത്തിന് വിരുദ്ധമാണ്. "പിന്നീട് നിങ്ങൾ നോമ്പ് പൂർത്തിയാക്കുവിൻ" (ثُمَّ أَتِمُّوا الصِّيامَ). അതായത്, പകലിന്റെ എല്ലാ ഭാഗങ്ങളിലും ശാരീരികബന്ധം, ഭക്ഷണം, പാനീയം എന്നിവയിൽ നിന്നുള്ള വിട്ടുനിൽക്കൽ (إمساك) നിങ്ങൾ തുടരുക. "രാത്രി വരെ" (إِلَى اللَّيْلِ). അത് രാത്രിയുടെ പ്രവേശനമാണ്; സൂര്യൻ അസ്തമിക്കുന്നതിലൂടെയാണ് അത് സംഭവിക്കുന്നത്. പൂർത്തിയാക്കൽ (إتمـام) എന്നാൽ അത് പൂർണ്ണമായ രൂപത്തിൽ നിർവ്വഹിക്കലാണ്. ഹദീസിൽ ഇപ്രകാരം വന്നിരിക്കുന്നു: "രാത്രി മുന്നോട്ട് വരികയും പകൽ പിൻവാങ്ങുകയും സൂര്യൻ അസ്തമിക്കുകയും ചെയ്താൽ നോമ്പുകാരൻ നോമ്പ് തുറന്നു" (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം). അതായത്, നോമ്പ് തുറക്കുന്ന സമയം പ്രവേശിച്ചു. സൂര്യൻ അസ്തമിക്കുമ്പോൾ മാത്രമാണ് രാത്രിയുടെ വരവും പകലിന്റെ പിൻവാങ്ങലും ഉണ്ടാകുന്നത് എങ്കിലും, ഇവ രണ്ടും പ്രത്യേകം പരാമർശിച്ചത് സൂര്യൻ പൂർണ്ണമായി അസ്തമിച്ചു എന്ന് വ്യക്തമാക്കാനാണ്. സൂര്യന്റെ ഒരു ഭാഗം മാത്രം മറയുമ്പോൾ തന്നെ നോമ്പ് തുറക്കാം എന്ന് ആരും ധരിക്കാതിരിക്കാൻ വേണ്ടിയാണിത്. അല്ലെങ്കിൽ, ഒരാൾ ഒരു താഴ്വരയിലായിരിക്കുകയും സൂര്യന്റെ അസ്തമയം നേരിട്ട് കാണാൻ കഴിയാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ, ഈ രണ്ട് അടയാളങ്ങളെ അടിസ്ഥാനമാക്കി പ്രവർത്തിക്കേണ്ടി വരുന്നത് കൊണ്ടാണ്. പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു: റമളാൻ നോമ്പിൽ പകൽ സമയത്ത് നിയ്യത്ത് (نيـة) ചെയ്യുന്നതിന്റെ സാധുതയിലേക്കും, തുടർച്ചയായി നോമ്പെടുക്കുന്ന 'വിസ്വാൽ' (صـوم الوصـال) എന്ന രീതിയെ നിഷേധിക്കുന്നതിയിലേക്കും ഇതിൽ തെളിവുണ്ട്. ഒന്നാമത്തെ കാര്യത്തിൽ: അല്ലാഹു തആലാ പ്രഭാതം വരെ ശാരീരികബന്ധവും ഭക്ഷണവും പാനീയവും അനുവദനീയമാക്കിയപ്പോൾ, നോമ്പിന്റെ തുടക്കം പ്രഭാതത്തിന് ശേഷമാണെന്ന് വ്യക്തമായി. അപ്പോൾ "പൂർത്തിയാക്കുവിൻ" എന്ന കൽപ്പനയുടെ അർത്ഥം: നിങ്ങൾ നോമ്പ് ആരംഭിക്കുകയും അത് രാത്രി വരെ പൂർത്തിയാക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നാണ്. അതുകൊണ്ട് ഇത് പ്രഭാതത്തിന് ശേഷമുള്ള നോമ്പിനായുള്ള കൽപ്പനയാണ്. നോമ്പ് എന്നത് കേവലം വിട്ടുനിൽക്കൽ മാത്രമല്ല, മറിച്ച് നിയ്യത്തോടുകൂടിയുള്ള വിട്ടുനിൽക്കലാണ്. അതിനാൽ "പിന്നീട് നിങ്ങൾ നോമ്പ് പൂർത്തിയാക്കുവിൻ" എന്ന കൽപ്പന പ്രഭാതത്തിന് ശേഷം നോമ്പിനായി നിയ്യത്ത് ചെയ്യാനുള്ള കൽപ്പന കൂടിയാണ്. രണ്ടാമത്തെ കാര്യത്തിൽ: അല്ലാഹു തആലാ രാത്രിയെ നോമ്പിന്റെ

അവസാന പരിധിയാക്കി നിശ്ചയിച്ചു. ഒരു കാര്യത്തിന്റെ പരിധി എന്നാൽ അത് അവസാനിക്കുന്ന ഇടമാണ്. അതിനാൽ അതിനുശേഷം നോമ്പ് തുറക്കൽ അനിവാര്യമാണ്; ഇതോടെ വിസ്വാൽ (وصـــال) ഇല്ലാതാകുന്നു. എന്നാൽ ചില പണ്ഡിതന്മാർ ഇപ്രകാരം അഭിപ്രായപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു: രാത്രി എന്നത് നോമ്പ് നിർബന്ധമാകുന്നതിന്റെ പരിധി മാത്രമാണ്. അതിനാൽ രാത്രി പ്രവേശിച്ചാൽ നോമ്പ് നിർബന്ധമില്ല. എന്നാൽ രാത്രി പ്രവേശിച്ചതിന് ശേഷം നോമ്പ് നോൽക്കൽ അനുവദനീയമല്ല എന്നതിന് ഈ ആയത്തിൽ തെളിവില്ല. കൂടാതെ, "അവരുമായി ശാരീരികബന്ധത്തിൽ ഏർപ്പെടുക", "തിന്നുക", "കുടിക്കുക" തുടങ്ങിയ കൽപ്പനകൾ കേവലം അനുവദനീയതയെയും (إباحة) ഇളവിനെയും (رخصة) കുറിക്കുന്നതാണ്, അല്ലാതെ നിർബന്ധബാധ്യതയെ (وجـــوب) കുറിക്കുന്നതല്ല. അതിനാൽ ഈ ആയത്ത് വിസ്വാൽ എന്ന നോമ്പ് രീതിയെ നിഷേധിക്കുന്നതിന് തെളിവാകുന്നില്ല. നോമ്പിന്റെ അവസ്ഥ പോലെ തന്നെയാണ് ഇഅ്തികാഫിന്റെയും (اعتكـــاف) അവസ്ഥയെന്നും, പകൽ സമയത്ത് മാത്രമേ ശാരീരികബന്ധം നിഷിദ്ധമാകൂ, രാത്രിയിൽ പാടില്ല എന്നുമൊക്കെ ആരെങ്കിലും ധരിച്ചേക്കാം എന്നതിനാൽ, ഇഅ്തികാഫിലിരിക്കുന്നവന് പകലും രാത്രിയും ഒരുപോലെ ശാരീരികബന്ധം നിഷിദ്ധമാണെന്ന് അല്ലാഹു വ്യക്തമാക്കി. അവിടുന്ന് അരുളി: "നിങ്ങൾ അവരുമായി ശാരീരികബന്ധത്തിൽ ഏർപ്പെടരുത്" (وَلا تُبَاشِرُوهُنَّ). അതായത്, അവരുമായി ലൈംഗികബന്ധത്തിൽ ഏർപ്പെടരുത്.

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾ പള്ളികളിൽ ഇഅ്തികാഫ് (اعتكـــاف) ഇരിക്കുമ്പോൾ...' ഇവിടെ ഇഅ്തികാഫ് എന്നത് അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അനുസരണക്കും സാമീപ്യത്തിനും വേണ്ടി പള്ളിയിൽ തങ്ങുക എന്നതാണ്. ഇത് പുരാതനമായ ഒരു ആരാധനാ കർമ്മമാണ്. ഇഅ്തികാഫ് ഇരിക്കുന്നവൻ തന്റെ ഇണയുമായി ബന്ധപ്പെടുന്നത് നിഷിദ്ധമാണ്, അത് ഇഅ്തികാഫിനെ അസാധുവാക്കുന്നു. ഇഅ്തികാഫ് എന്നത് അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയിൽ നിന്ന് ഹൃദയത്തെ ഒഴിഞ്ഞുനിർത്തുന്ന ഏറ്റവും ഉന്നതമായ കർമ്മമാണ്. അതാഇബ് (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറയുന്നു: 'ഒരു വലിയ വ്യക്തിയുടെ വാതിൽക്കൽ ചെന്ന് തന്റെ ആവശ്യം നിറവേറുന്നത് വരെ അവിടെ നിന്ന് മാറില്ലെന്ന് ശപഥം ചെയ്യുന്നവനെപ്പോലെയാണ് ഇഅ്തികാഫ് ഇരിക്കുന്നവൻ; അവൻ അല്ലാഹുവിന്റെ ഭവനത്തിൽ ഇരുന്ന് തന്റെ പാപങ്ങൾ പൊറുപ്പിക്കപ്പെടുന്നത് വരെ അവിടെ നിന്ന് മാറില്ലെന്ന് പ്രഖ്യാപിക്കുന്നു.' ജനങ്ങളിൽ നിന്ന് മാറി ഏകാന്തതയിൽ (خلوة) കഴിയുന്നതിൽ വലിയ ഗുണങ്ങളുണ്ട്; അത് ആത്മാവിനെ വിനയാന്വിതമാക്കുകയും ലോകത്തോട് വിരക്തിയുണ്ടാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇത് സത്യസന്ധതയുടെയും ഇഖ്ലാസ് (إخلاص) എന്ന ആത്മാർത്ഥതയുടെയും പാതയാണ്. ശൈഖ് ഇഫ്ത്താദ (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) പറയുന്നു: 'നിഷിദ്ധമായവയിൽ നിന്ന് അകന്നുനിൽക്കലും, അനാവശ്യമായ സംസാരങ്ങളിൽ നിന്ന് നാവു

കാത്തുസൂക്ഷിക്കലുമാണ് സൂഫിസം.' അല്ലാഹുവിന്റെ അതിരുകൾ (حـدود اللـه) എന്നാൽ സത്യത്തിനും അസത്യത്തിനുമിടയിലുള്ള വേർതിരിവാണ്. അവയെ സമീപിക്കരുത് എന്ന് അല്ലാഹു കൽപ്പിക്കുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ഓരോ രാജാവിനും ഒരു സംരക്ഷിത പ്രദേശമുണ്ട്, അല്ലാഹുവിന്റെ സംരക്ഷിത പ്രദേശം അവന്റെ നിഷിദ്ധങ്ങളാകുന്നു.' അല്ലാഹു തന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ (آيـات) വ്യക്തമാക്കുന്നത് മനുഷ്യർക്ക് ദൈവഭയം (تقـوى) ലഭിക്കാനാണ്. ഈ ഭയത്തിന്റെ ആദ്യപടി ശിർക്കിൽ നിന്നുള്ള അകൽച്ചയാണ്, പിന്നീട് പാപങ്ങളിൽ നിന്നും, തുടർന്ന് അമിതമായ ആഗ്രഹങ്ങളിൽ നിന്നും, ഒടുവിൽ അനാവശ്യമായ കാര്യങ്ങളിൽ നിന്നും വിട്ടുനിൽക്കലാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 188]

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു*:* *'*നിങ്ങൾക്കിടയിൽ അന്യായമായി പരസ്പരം സ്വത്തുക്കൾ തിന്നരുത്*.'* ഈ സൂക്തം അന്യായമായ സമ്പാദ്യത്തെയും വഞ്ചനയെയും കർശനമായി വിലക്കുന്നു*.* ആത്മീയമായി*,* ഹൃദയത്തെ അല്ലാഹുവിലേക്ക് അടുപ്പിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവർക്ക് അവിഹിതമായ സമ്പാദ്യം വലിയൊരു തടസ്സമാണ്*.* ഇമാം ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ *'*റൂഹുൽ ബയാൻ*'* എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ വ്യക്തമാക്കുന്നത് പോലെ*,* അന്യായമായ സമ്പാദ്യം ഹൃദയത്തിൽ ഇരുൾ *(ظلمة)* ഉണ്ടാക്കുകയും*,* ആരാധനകളിലെ മാധുര്യം *(حلاوة)* നഷ്ടപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു*.* അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിവിലക്കുകൾ പാലിക്കുന്നതിലൂടെ ലഭിക്കുന്ന സൂക്ഷ്മത *(تقوى)* കൈവരിക്കാൻ*,* നാം നമ്മുടെ ഉപജീവനമാർഗ്ഗം ശുദ്ധമായി സൂക്ഷിക്കേണ്ടതുണ്ട്*.* അന്യായമായി മറ്റുള്ളവരുടെ അവകാശങ്ങൾ കവരുന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ കോപത്തിന് കാരണമാകുന്ന വലിയ പാപമാണ്*.* അതിനാൽ*,* വിശ്വാസി തന്റെ സമ്പാദ്യത്തിൽ ഹലാൽ *(حلال)* ഉറപ്പുവരുത്തുകയും*,* അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ഭയഭക്തിയോടെ *(خشية)* ജീവിക്കുകയും വേണം*.*

ദൈവഭയമുള്ളവരുടെ (متقيـن) പദവിയിൽ ഒരാൾ എത്തിച്ചേരുകയില്ല; തനിക്ക് അനുവദനീയമായ കാര്യങ്ങളിൽ പോലും, നിഷിദ്ധമായതിലേക്ക് എത്തിച്ചേരുമോ എന്ന ഭയത്താൽ (حذرا) അവ ഉപേക്ഷിക്കുന്നത് വരെ. ശൈഖ് സഅ്ദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'കണ്ണും നാവും കാതും നൽകിയവനെ ഓർക്കുക... ബുദ്ധിമാനാണെങ്കിൽ അവന് വിരുദ്ധമായി പ്രവർത്തിക്കരുത്. നിന്നെ പരിശുദ്ധനായി സൃഷ്ടിച്ചവനെ, നീയും പരിശുദ്ധനായിരിക്കുക... അശുദ്ധനായി മണ്ണിലേക്ക് മടങ്ങുന്നത് അപമാനകരമാണ്. മകനേ, പാപഭാരം ചുമക്കരുത്... യാത്രയിൽ ആ ഭാരം ചുമക്കാൻ നീ അശക്തനാണ്. അലസതയിലും ഖേദത്തിലും

ജീവിതം പാഴാക്കരുത്... സമയം വിലപ്പെട്ടതാണ്, സമയം വാളാണ്.' അല്ലാഹു നമ്മെയും നിങ്ങളെയും ജാഗ്രതയുള്ളവരും ദൃഢവിശ്വാസികളുമാക്കട്ടെ. 'നിങ്ങൾ അന്യായമായി പരസ്പരം സ്വത്തുക്കൾ തിന്നരുത് (وَلا تَأْكُلُوا أَمْوالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْباطِلِ) എന്നതിനർത്ഥം, അല്ലാഹു അനുവദിക്കാത്തതും നിയമമാക്കാത്തതുമായ മാർഗ്ഗങ്ങളിലൂടെ മറ്റുള്ളവരുടെ സ്വത്ത് കൈക്കലാക്കരുത് എന്നാണ്. ബലാൽക്കാരം, കൊള്ള, മോഷണം, കള്ളസത്യം, ചൂതാട്ടം, കൈക്കൂലി, ജോത്സ്യന്മാർക്കും ഗായകർക്കും നൽകുന്ന പ്രതിഫലം, വഞ്ചന തുടങ്ങിയവയെല്ലാം ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. ഇവിടെ 'തിന്നുക' (أكل) എന്ന് പ്രയോഗിച്ചത്, സ്വത്ത് കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിലെ പ്രധാന ലക്ഷ്യം ഉപഭോഗമായതിനാലാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ഞാൻ നിങ്ങളെപ്പോലെയുള്ള ഒരു മനുഷ്യൻ മാത്രമാണ്. എനിക്ക് വഹ്യ് ലഭിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ തർക്കവുമായി എന്റെ അടുക്കൽ വരുന്നു. നിങ്ങളിൽ ചിലർ മറ്റുള്ളവരേക്കാൾ വാക്ചാതുര്യമുള്ളവരായിരിക്കാം. അതിനാൽ ഞാൻ കേൾക്കുന്നതിനനുസരിച്ച് വിധി കൽപ്പിക്കുന്നു. ആരുടെയെങ്കിലും സഹോദരന്റെ അവകാശം ഞാൻ വിധിച്ച് നൽകിയാൽ, അത് നരകത്തിലെ ഒരു കഷ്ണം മാത്രമാണ്.' ഇമാം ശാഫിഈ റഹിമഹുള്ളാഹ് അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത് പ്രകാരം, ഖാദിയുടെ വിധി പുറമേ ശരിയാണെങ്കിലും ആന്തരികമായി (باطنا) അത് സത്യമായിക്കൊള്ളണമെന്നില്ല. ഇമാം അബൂഹനീഫ റഹിമഹുള്ളാഹ് ഇതിനെ സാമ്പത്തിക കാര്യങ്ങളിലേക്ക് മാത്രമായി ചുരുക്കുന്നു. 'നിങ്ങൾ അന്യായമായി സ്വത്തുക്കൾ തിന്നാൻ വേണ്ടി ഭരണാധികാരികളുടെ അടുക്കൽ തർക്കങ്ങൾ എത്തിക്കരുത് എന്ന വചനത്തിൽ, അറിഞ്ഞുകൊണ്ട് പാപം ചെയ്യുന്നത് കൂടുതൽ ഗൗരവമുള്ളതാണെന്ന് ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. ലോകം മൂന്നാണ്: ഹലാൽ (അനുവദനീയം), ഹറാം (നിഷിദ്ധം), ശുബ്ഹത്ത് (സംശയാസ്പദം). ഹറാം ശിക്ഷയ്ക്ക് കാരണമാകുന്നു, ശുബ്ഹത്ത് ചോദ്യം ചെയ്യലിന് കാരണമാകുന്നു, ഹലാൽ കണക്കെടുപ്പിന് കാരണമാകുന്നു. സനാഈ പറയുന്നു: 'ഈ ലോകം ഒരു ശവത്തിന് തുല്യമാണ്... ആയിരക്കണക്കിന് ആളുകൾ അതിനുവേണ്ടി പോരാടുന്നു. ചിലർ നഖം കൊണ്ട് മാന്തുന്നു, മറ്റു ചിലർ കൊക്ക് കൊണ്ട് കൊത്തുന്നു. ഒടുവിൽ എല്ലാവരും മണ്ണടിയും, ഈ ശവം ഇവിടെത്തന്നെ അവശേഷിക്കും.' അതിനാൽ ബുദ്ധിമാൻ ജനങ്ങളുടെ അവകാശങ്ങളിൽ നിന്നും അക്രമങ്ങളിൽ നിന്നും വിട്ടുനിൽക്കണം.

അവർ നിന്നോട് ചന്ദ്രക്കലകളെക്കുറിച്ച് ചോദിക്കുന്നു. പറയുക: അവ മനുഷ്യർക്കും ഹജ്ജിനും സമയനിർണ്ണയത്തിനുള്ള അടയാളങ്ങളാകുന്നു. വീടുകളിൽ അവയുടെ പിൻഭാഗത്തുകൂടി പ്രവേശിക്കുന്നത് പുണ്യകരമല്ല. മറിച്ച്, യഥാർത്ഥ പുണ്യം അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുന്നവരുടേതാണ് *(تقوى)*. നിങ്ങൾ വീടുകളിൽ അവയുടെ വാതിലുകളിലൂടെ പ്രവേശിക്കുക. അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക, നിങ്ങൾ വിജയികളായേക്കാം. റൂഹുൽ ബയാൻ വ്യാഖ്യാനപ്രകാരം, ഈ സൂക്തം അജ്ഞാനകാലത്തെ അന്ധവിശ്വാസങ്ങളെ തിരുത്തുന്നു. ചന്ദ്രന്റെ വൃദ്ധിക്ഷയങ്ങൾ *(أهلة)* കാലഗണനയ്ക്കും ആരാധനകൾക്കും വേണ്ടിയുള്ളതാണ്. വീടുകളിൽ പിൻവാതിലിലൂടെ പ്രവേശിക്കുന്നത് പുണ്യമാണെന്ന അന്ധവിശ്വാസം അല്ലാഹു തള്ളിക്കളയുന്നു. യഥാർത്ഥ നന്മ എന്നത് ഹൃദയത്തിൽ അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള ബോധം *(تقوى)* സൂക്ഷിക്കുന്നതിലാണ്. ആത്മീയമായി, വീട് എന്നത് ഹൃദയത്തെയും, വാതിൽ എന്നത് അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള മാർഗ്ഗത്തെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. സ്രഷ്ടാവിനെ അറിയാൻ അവന്റെ നിയമങ്ങൾ പാലിച്ചുകൊണ്ട് നേരായ മാർഗ്ഗത്തിലൂടെ സഞ്ചരിക്കുക എന്നതാണ് ഇതിന്റെ പൊരുൾ.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിലെ ഈ ഭാഗം നീതിയുടെയും സൂക്ഷ്മതയുടെയും (تقوى) മഹത്വത്തെ ഉണർത്തുന്നു. ഇമാം അബൂഹനീഫ റഹിമഹുല്ലാഹിന്റെ ജീവിതത്തിലെ ഒരു സംഭവം ഇവിടെ വിവരിക്കുന്നു: ഒരു മജൂസിയിൽ നിന്ന് തനിക്ക് ലഭിക്കാനുള്ള കടം ചോദിക്കാൻ അദ്ദേഹം ആ വ്യക്തിയുടെ വീട്ടിലെത്തി. വാതിലിനടുത്ത് വെച്ച് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചെരുപ്പിൽ അഴുക്ക് പറ്റി. അത് നീക്കം ചെയ്തപ്പോൾ ആ അഴുക്ക് മജൂസിയുടെ വീടിന്റെ ചുവരിൽ പറ്റിപ്പിടിച്ചു. ഇത് ആ ചുവരിന് അപമാനമാണെന്ന് കരുതി അദ്ദേഹം അസ്വസ്ഥനായി. ഉടൻ തന്നെ ആ മജൂസിയെ വിളിച്ച് താൻ ചെയ്ത തെറ്റിന് മാപ്പ് ചോദിക്കുകയും അത് എങ്ങനെ വൃത്തിയാക്കാം എന്ന് ആലോചിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ സൂക്ഷ്മതയും നീതിബോധവും കണ്ട ആ മജൂസി അമ്പരന്നുപോയി. ഒരു അമുസ്‌ലിമിനോട് പോലും ഇത്രയും നീതി പുലർത്തുന്ന ഇസ്‌ലാമിന്റെ സൗന്ദര്യം കണ്ട് അദ്ദേഹം ഉടൻ തന്നെ ഇസ്‌ലാം സ്വീകരിച്ചു. അല്ലാഹുവിന്റെ നിയമങ്ങൾ പാലിക്കുന്നതിലുള്ള സൂക്ഷ്മത (تقـوى) എത്ര വലിയ അനുഗ്രഹമാണ് കൊണ്ടുവരുന്നത് എന്നതിന് ഇതൊരു തെളിവാണ്. മറ്റൊരു സംഭവത്തിൽ, ഒരു ഖാദി (ന്യായാധിപൻ) അന്യായമായി വിധി കൽപ്പിച്ചപ്പോൾ അല്ലാഹുവിന്റെ കോപത്തിന് പാത്രമായി അദ്ദേഹം കല്ലായി മാറിയ കഥ വിവരിക്കുന്നു. അന്യായമായി ഒന്നും കൈക്കലാക്കരുത് എന്ന് ഖുർആൻ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'നിങ്ങളുടെ സ്വത്തുക്കൾ നിങ്ങൾക്കിടയിൽ

അന്യായമായി തിന്നരുത്. സമ്പത്ത് അല്ലാഹു നൽകിയ അനുഗ്രഹമാണ്, അത് ആരാധനകൾക്ക് (عبادة) കരുതേകാൻ ഉപയോഗിക്കണം. തുടർന്ന്, ചന്ദ്രന്റെ വൃദ്ധിക്ഷയങ്ങളെക്കുറിച്ച് സ്വഹാബികൾ ചോദിച്ചപ്പോൾ അവതരിച്ച ആയത്തുകളെക്കുറിച്ച് തഫ്സീർ വിശദീകരിക്കുന്നു. ചന്ദ്രൻ (هلال) ആരാധനകൾക്കും സമയനിർണ്ണയത്തിനും (مواقيت) വേണ്ടിയുള്ള അടയാളമാണെന്ന് അല്ലാഹു വ്യക്തമാക്കുന്നു.

ഭൂതകാലം, വർത്തമാനകാലം, ഭാവികാലം എന്നിവയെല്ലാം മനുഷ്യരുടെ ഇടപാടുകൾക്കും താൽപ്പര്യങ്ങൾക്കും വേണ്ടി നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട സമയങ്ങളാണ് (مواقيت). ഹജ്ജ് കർമ്മവും അതിനോടനുബന്ധിച്ച കാര്യങ്ങളും പ്രത്യേക സമയങ്ങളെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നു. ചന്ദ്രക്കലകൾ (الأهلة) പൊതുവായ കാര്യങ്ങൾക്കുള്ള സമയനിർണ്ണയ ഉപാധിയാണെങ്കിൽ, ഹജ്ജിന്റെ കാര്യവും അതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നുവെന്ന് വ്യക്തമാണ്. എങ്കിലും ഹജ്ജിനെ പ്രത്യേകം എടുത്തുപറഞ്ഞത് അതിന്റെ മഹത്വം വ്യക്തമാക്കാനാണ്. കാരണം, മറ്റ് ആരാധനകളിൽ നിന്ന് വ്യത്യസ്തമായി ഹജ്ജിന്റെ നിർവ്വഹണത്തിനും ഖളാഅ് വീട്ടുന്നതിനും കൃത്യമായ സമയം അനിവാര്യമാണ്. സൂര്യൻ പ്രകാശത്തിന്റെ ഉറവിടവും മനുഷ്യജീവിതത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനവുമാണ്, അതിനാൽ അത് ഒരേ അവസ്ഥയിൽ തുടരുന്നു. എന്നാൽ ചന്ദ്രൻ മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു, കാരണം അല്ലാഹു സമയനിർണ്ണയത്തെ അതിനോട് ബന്ധിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇത് മനുഷ്യരുടെ ആവശ്യങ്ങൾക്കായി അല്ലാഹു ചെയ്ത ക്രമീകരണമാണ്. 'വീടുകളിൽ പിന്നിലൂടെ പ്രവേശിക്കുന്നത് പുണ്യകരമല്ല' എന്ന വചനത്തിന്റെ പശ്ചാത്തലം ഇതാണ്: അൻസാരികൾ ഇഹ്റാം ചെയ്താൽ വീടിന്റെ വാതിലിലൂടെ പ്രവേശിക്കുമായിരുന്നില്ല. അവർ വീടിന്റെ പിൻഭാഗത്ത് ദ്വാരമുണ്ടാക്കുകയോ ഗോവണി ഉപയോഗിക്കുകയോ ചെയ്യുമായിരുന്നു. ഇത് പുണ്യമാണെന്ന് അവർ കരുതിയിരുന്നു. എന്നാൽ അല്ലാഹു അവരെ പഠിപ്പിച്ചത്, ഇത്തരത്തിലുള്ള കഠിനമായ ആചാരങ്ങൾ പുണ്യ (بر) അല്ലെന്നാണ്. യഥാർത്ഥ പുണ്യം എന്നത് അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുകയും (تقوى) നിഷിദ്ധമായ കാര്യങ്ങളിൽ നിന്നും വികാരങ്ങളിൽ നിന്നും വിട്ടുനിൽക്കുകയുമാണ്. വീടുകളിൽ അവയുടെ വാതിലിലൂടെ തന്നെ പ്രവേശിക്കുക. അല്ലാഹുവിന്റെ വിധികളിൽ മാറ്റം വരുത്തുന്നതിനെ സൂക്ഷിക്കുക. അല്ലാഹുവിനെ മാത്രം ഭയപ്പെടുകയും അവനിൽ ഭരമേൽപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവനാണ് യഥാർത്ഥ പുണ്യവാൻ.

[سورة البقرة (2) : الآيات 190 إلى 195]

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ നിങ്ങളോട് യുദ്ധം ചെയ്യുന്നവരോട് നിങ്ങൾ യുദ്ധം ചെയ്യുക, എന്നാൽ അതിരുകവിയരുത്. തീർച്ചയായും അല്ലാഹു അതിരുകവിയുന്നവരെ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നില്ല. ശത്രുക്കൾ നിങ്ങളെ എവിടെ വെച്ച് കണ്ടുമുട്ടുന്നുവോ അവിടെ വെച്ച് അവരെ വധിക്കുക. അവർ നിങ്ങളെ എവിടെ നിന്ന് പുറത്താക്കിയോ അവിടെ നിന്ന് അവരെയും പുറത്താക്കുക. ഫിത്ന *(فتنة)* അഥവാ സത്യവിശ്വാസത്തെ തകർക്കാനുള്ള ശ്രമം കൊലപാതകത്തേക്കാൾ കഠിനമാണ്. മസ്ജിദുൽ ഹറാമിനടുത്ത് വെച്ച് അവർ നിങ്ങളോട് യുദ്ധം ചെയ്യുന്നത് വരെ നിങ്ങൾ അവരോട് അവിടെ വെച്ച് യുദ്ധം ചെയ്യരുത്. എന്നാൽ അവർ നിങ്ങളോട് യുദ്ധം ചെയ്യുകയാണെങ്കിൽ അവരെ വധിക്കുക. ഇതാണ് സത്യനിഷേധികളുടെ പ്രതിഫലം. അവർ പിന്തിരിയുകയാണെങ്കിൽ, അല്ലാഹു ഏറെ പൊറുക്കുന്നവനും കരുണാനിധിയുമാണ്. ഫിത്ന *(فتنة)* ഇല്ലാതാവുകയും ദീൻ *(دين)* അല്ലാഹുവിനായി മാത്രം ആവുകയും ചെയ്യുന്നത് വരെ നിങ്ങൾ അവരോട് യുദ്ധം ചെയ്യുക. അവർ വിരമിക്കുകയാണെങ്കിൽ അക്രമികൾക്കെതിരെയല്ലാതെ മറ്റൊരു നടപടിയും പാടില്ല. വിശുദ്ധ മാസത്തിന് പകരമായി വിശുദ്ധ മാസം, എല്ലാ പവിത്രതകൾക്കും തുല്യമായ പ്രതികാരമുണ്ട്. ആരെങ്കിലും നിങ്ങളോട് അതിക്രമം കാണിച്ചാൽ, അവർ കാണിച്ചതിന് തുല്യമായി നിങ്ങൾ തിരിച്ചും ചെയ്യുക. അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക *(تقوى)*, അല്ലാഹു സൂക്ഷ്മത പാലിക്കുന്നവരോടൊപ്പമാണെന്ന് അറിയുക. അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ നിങ്ങൾ ചെലവഴിക്കുക, സ്വന്തം കൈകളാൽ തന്നെ നിങ്ങൾ വിനാശത്തിലേക്ക് *(تهلكة)* സ്വയം തള്ളിയിടരുത്. നിങ്ങൾ നന്മ ചെയ്യുക *(إحسان)*, തീർച്ചയായും അല്ലാഹു നന്മ ചെയ്യുന്നവരെ സ്നേഹിക്കുന്നു.

ഈ സംഭവത്തിൽ, ഒരു വ്യക്തി താൻ വെറുക്കുന്ന കാര്യങ്ങളിൽ പോലും നന്മ ഒളിഞ്ഞിരിപ്പുണ്ടെന്ന് തിരിച്ചറിയുന്നു. ഒരു ശൈഖിന്റെ കാലത്ത് ക്ഷാമം ഉണ്ടായപ്പോൾ, ഓരോ ശിഷ്യനും തങ്ങളുടെ ഭാവി എന്താണെന്ന് സൂചന നൽകുന്ന ഒരു 'ഫാൽ' (ലക്ഷണം) നോക്കാൻ അദ്ദേഹം നിർദ്ദേശിച്ചു. അതിൽ ഒരാൾക്ക് ലഭിച്ചത് 'വഴിയിൽ ആളുകളെ കൊള്ളയടിക്കുക' എന്നായിരുന്നു. അവൻ അത്ഭുതത്തോടെ ആ വഴിക്ക് പോയപ്പോൾ, കൊള്ളക്കാരുമായി കണ്ടുമുട്ടുകയും അവർ പിടിച്ചെടുത്ത വ്യാപാരികളെ വധിക്കാൻ അവനോട് ആവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ, അവൻ ആ വ്യാപാരികളെ മോചിപ്പിക്കുകയും അവർക്ക് ആയുധം നൽകി കൊള്ളക്കാരെ നേരിടാൻ സഹായിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇത് കണ്ട് കൊള്ളക്കാർ പശ്ചാത്തപിച്ച് ശൈഖിന്റെ അടുത്തെത്തി സജ്ജനങ്ങളായി മാറി. അതിനാൽ,

അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിയിൽ പൂർണ്ണമായ സംതൃപ്തി (رضا) കൈവരിക്കുക. 'സർവ്വ' വൃക്ഷം പോലെ വസന്തത്തിലും ശരത്കാലത്തിലും ഒരേപോലെ നിൽക്കുന്നവനാകുക. വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ 'വീടുകളിൽ പിൻവാതിലിലൂടെ പ്രവേശിക്കുന്നത് പുണ്യകരമല്ല' എന്ന വചനം, ആത്മീയമായ കാര്യങ്ങളിൽ അതിന്റെ ശരിയായ മാർഗ്ഗത്തിലൂടെയല്ലാതെ പ്രവേശിക്കരുത് എന്നതിലേക്കുള്ള സൂചനയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യം ലഭിക്കാനുള്ള ഏക മാർഗ്ഗം ദൈവഭക്തി (تقوى) ആണ്. ബാഹ്യമായ കർമ്മങ്ങളും ആന്തരികമായ ശുദ്ധിയും ഒത്തുചേരുന്നതാണ് യഥാർത്ഥ ദൈവഭക്തി. അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുക എന്നാൽ അവനെ അനുസരിക്കുകയും, ഒരിക്കലും മറക്കാതിരിക്കുകയും, നന്ദിയുള്ളവരായിരിക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നതാണ്. അല്ലാഹുവിനെക്കൊണ്ട് അല്ലാഹുവിനെത്തന്നെ സംരക്ഷണം തേടുക (അതായത്, അവനിൽ നിന്ന് അവനിലേക്ക് തന്നെ അഭയം പ്രാപിക്കുക). ഇതാണ് വിജയത്തിലേക്കുള്ള വഴി.

[سورة البقرة (2) : الآيات 191 إلى 193]

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ശത്രുത പുലർത്തുന്നവരോട് പ്രതിരോധം തീർക്കുമ്പോൾ, അവർ നിങ്ങളെ എവിടെ വെച്ച് കണ്ടുമുട്ടുന്നുവോ അവിടെ വെച്ച് അവരെ നേരിടുക. നിങ്ങളെ എവിടെ നിന്നാണോ അവർ പുറത്താക്കിയത്, അവിടെ നിന്ന് അവരെയും പുറത്താക്കുക. അക്രമം കൊലപാതകത്തേക്കാൾ കഠിനമാണ്. മസ്ജിദുൽ ഹറാമിന് സമീപം വെച്ച് അവർ നിങ്ങളോട് യുദ്ധം ചെയ്യാത്തിടത്തോളം കാലം അവിടെ വെച്ച് അവരുമായി യുദ്ധം ചെയ്യരുത്. എന്നാൽ അവർ നിങ്ങളോട് യുദ്ധം ചെയ്യുകയാണെങ്കിൽ അവരെ വധിക്കുക. ഇതാണ് സത്യനിഷേധികളുടെ പ്രതിഫലം. എന്നാൽ അവർ പിന്തിരിയുകയാണെങ്കിൽ, അല്ലാഹു ഏറെ പൊറുക്കുന്നവനും കരുണാനിധിയുമാണ് *(غفور رحيم)*. അക്രമവും മർദ്ദനവും ഇല്ലാതാവുകയും, ആരാധന അല്ലാഹുവിന് മാത്രമായിത്തീരുകയും ചെയ്യുന്നത് വരെ അവരോട് യുദ്ധം തുടരുക. അവർ പിന്തിരിയുകയാണെങ്കിൽ, അക്രമികൾക്കെതിരെയല്ലാതെ മറ്റൊരു ശത്രുതയുമില്ല.

വിശ്വാസികളോട് കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടു: ബഹുദൈവാരാധകരോട് (المشركون) യുദ്ധം ചെയ്യുക. അവരിൽ യുദ്ധം ചെയ്യുന്നവരോടും, യുദ്ധം ചെയ്യാതെ തടഞ്ഞുനിൽക്കുന്നവരോടും ഒരുപോലെ പോരാടുക. മദീനയിൽ വെച്ച് യുദ്ധത്തെക്കുറിച്ച് അവതരിച്ച ആദ്യത്തെ സൂക്തമാണിത്. ഇത് അവതരിച്ചപ്പോൾ, റസൂലുല്ലാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളോട് യുദ്ധം ചെയ്യുന്നവരോട് തിരുമേനി യുദ്ധം ചെയ്യുകയും, അല്ലാത്തവരോട് വിട്ടുനിൽക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയല്ലാഹു അൻഹുവിൽ നിന്ന് നിവേദനം

ചെയ്യപ്പെട്ടതനുസരിച്ച്, ഹുദൈബിയ സന്ധിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ടാണ് ഈ സൂക്തം അവതരിച്ചത്. ഹിജ്റ ആറാം വർഷം ദുൽഖഅദ് മാസത്തിൽ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തന്റെ അനുചരന്മാരോടൊപ്പം ഉംറക്കായി പുറപ്പെട്ടു. ആയിരത്തിനാനൂറ് പേരുണ്ടായിരുന്ന അവർ മക്കയുടെ സമീപത്തുള്ള ജലവും മരങ്ങളും നിറഞ്ഞ ഹുദൈബിയയിൽ ഇറങ്ങി. എന്നാൽ ബഹുദൈവാരാധകർ അവരെ മസ്ജിദുൽ ഹറാമിൽ നിന്ന് തടഞ്ഞു. ഒരു മാസം അവിടെ താമസിച്ച ശേഷം, ആ വർഷം മടങ്ങുകയും അടുത്ത വർഷം ഉംറ നിർവഹിക്കാൻ വരികയും ചെയ്യാം എന്ന വ്യവസ്ഥയിൽ അവർ സന്ധി ചെയ്തു. എന്നാൽ പവിത്രമായ മാസത്തിലും (الشهر الحرام) ഹറമിലും വെച്ച് യുദ്ധം ചെയ്യുന്നതിനെ സ്വഹാബികൾ വെറുത്തു. അപ്പോഴാണ് അല്ലാഹു ഈ സൂക്തം അവതരിപ്പിച്ചത്: 'നിങ്ങൾ യുദ്ധം ചെയ്യുക'. എന്നാൽ 'നിങ്ങൾ അതിക്രമം കാണിക്കരുത്' (وَلا تَعْتَدُوا) എന്ന് അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു. അതായത്, ഹറമിൽ വെച്ച് യുദ്ധം തുടങ്ങിക്കൊണ്ട് അതിക്രമം കാണിക്കരുത്. 'തീർച്ചയായും അല്ലാഹു അതിക്രമകാരികളെ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നില്ല' (إِنَّ اللَّهَ لا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ). 'അവരെ നിങ്ങൾ കണ്ടെത്തുന്നിടത്തെല്ലാം കൊന്നുകളയുക' (وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ) - ഹറമിലായാലും ഹില്ലിലായാലും ശരി. കാരണം, അവർ തന്നെയാണ് ആദ്യം ഹറമിന്റെയും പവിത്ര മാസത്തിന്റെയും അന്തസ്സ് കെടുത്തിയത്. അതിനാൽ അവർക്ക് അതേ നാണയത്തിൽ മറുപടി നൽകാം. 'അവർ നിങ്ങളെ പുറത്താക്കിയ സ്ഥലത്തുനിന്ന് അവരെയും പുറത്താക്കുക' (وَأَخْرِجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ) - അതായത് മക്കയിൽ നിന്ന്. കാരണം, അവർ തന്നെയാണ് ആദ്യം മുസ്ലിംകളെ അവിടെ നിന്ന് പുറത്താക്കിയത്. 'ഫിത്ന' (الفتنة) എന്നാൽ യഥാർത്ഥത്തിൽ സ്വർണ്ണത്തെ ശുദ്ധീകരിക്കാൻ തീയിലിടുന്ന പ്രക്രിയയാണ്. പിന്നീട് അത് പരീക്ഷണങ്ങൾക്കും ദുരിതങ്ങൾക്കും പേരായി മാറി. 'ഫിത്ന കൊലപാതകത്തേക്കാൾ കഠിനമാണ്' (أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ) എന്ന് പറഞ്ഞത്, നാടുവിട്ടുപോകേണ്ടി വരുന്നതിന്റെ വേദന കൊലപാതകത്തേക്കാൾ കഠിനമായതുകൊണ്ടാണ്. 'മസ്ജിദുൽ ഹറാമിനടുത്ത് വെച്ച് അവരോട് യുദ്ധം ചെയ്യരുത്' (وَلا تُقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ) - അവർ അവിടെ വെച്ച് നിങ്ങളോട് യുദ്ധം തുടങ്ങുന്നത് വരെ. അവർ യുദ്ധം തുടങ്ങിയാൽ, നിങ്ങൾ അവരെ കൊന്നുകളയുക. അവർ തന്നെയാണ് ആ പവിത്രത തകർത്തത്. അവർ വിരമിക്കുകയാണെങ്കിൽ (فَإِنِ انْتَهَوْا) - അതായത് കുഫ്റിൽ നിന്നും യുദ്ധത്തിൽ നിന്നും പിന്മാറുകയാണെങ്കിൽ - അല്ലാഹു ഏറെ പൊറുക്കുന്നവനും കരുണാനിധിയുമാണ്. 'ഫിത്ന ഇല്ലാതാകുന്നത് വരെ അവരോട് യുദ്ധം ചെയ്യുക' (حَتَّى لا تَكُونَ فِتْنَةٌ) - അതായത് ശിർക്ക് ഇല്ലാതാകുന്നത് വരെ അവരോട് പോരാടുക.

[سورة البقرة (2) : آية 194]

അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക *(تقوى)* എന്നതിലൂടെയും, അല്ലാഹു സൂക്ഷ്മജ്ഞാനമുള്ളവനാണ് *(عليم)* എന്ന ബോധത്തിലൂടെയും നിഷിദ്ധമായ കാര്യങ്ങളിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുക. വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ വചനം വിശ്വാസികൾക്ക് നൽകുന്ന സന്ദേശം ഇതാണ്: അക്രമം കാണിക്കുന്നവർക്കെതിരെ പ്രതികരിക്കുമ്പോൾ പോലും അതിരുകവിയരുത്. അല്ലാഹുവിന്റെ നിയമങ്ങളെ മാനിക്കുക എന്നത് ഹൃദയത്തിന്റെ വിശുദ്ധി *(تزكية)* കാത്തുസൂക്ഷിക്കുന്നതിലൂടെയാണ് സാധ്യമാകുന്നത്. അല്ലാഹുവിന്റെ ശിക്ഷയെ ഭയപ്പെടുക *(خوف)* എന്നത് വിശ്വാസിയുടെ ആത്മീയ യാത്രയിലെ സുപ്രധാനമായ ഒരു ഘടകമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപനകൾക്ക് വിധേയരാവുക എന്നത് അവന്റെ അടിമത്തം *(عبودية)* പൂർണ്ണമായി അംഗീകരിക്കുന്നതിന്റെ അടയാളമാണ്.

വിഗ്രഹ ആരാധകരോട് ഇസ്‌ലാമിലേക്ക് വരാൻ ആവശ്യപ്പെടുക. അവർ വിസമ്മതിക്കുകയാണെങ്കിൽ, അല്ലാഹുവിനു മാത്രമായി മതം (الـــدين) ശുദ്ധമാകുന്നതുവരെ അവരോട് പോരാടുക. അതിൽ പിശാചിന് യാതൊരു പങ്കുമുണ്ടാകരുത്. അവർ തങ്ങളുടെ അവിശ്വാസത്തിൽ നിന്നും വിരമിക്കുകയാണെങ്കിൽ, അക്രമികൾക്കെതിരെയല്ലാതെ മറ്റൊരു അതിക്രമത്തിനും (عدوان) അനുവാദമില്ല. അക്രമം പ്രവർത്തിക്കുന്നവർക്ക് മാത്രമേ അക്രമം പാടുള്ളൂ എന്നതുകൊണ്ട്, അക്രമം എന്ന പദം ഇവിടെ അക്രമികൾക്ക് മാത്രമായി പരിമിതപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗത്തിൽ യുദ്ധം ചെയ്യുന്നത് യഥാർത്ഥത്തിൽ നീതിയാണ്, എന്നാൽ പങ്കാളിത്തം (المشاركة) എന്ന നിലയിൽ അതിനെ അക്രമം എന്ന് വിളിച്ചു എന്ന് മാത്രം. വിശുദ്ധ മാസങ്ങളിൽ (الشـهر الحـرام) യുദ്ധം ചെയ്യുന്നത് വിലക്കപ്പെട്ടതാണെങ്കിലും, ശത്രുക്കൾ ആ പവിത്രത ലംഘിച്ചാൽ, അവർക്ക് അതേ നാണയത്തിൽ തിരിച്ചടി നൽകാൻ അനുവാദമുണ്ട്. പവിത്രതകൾ (الحرمـات) ലംഘിക്കപ്പെട്ടാൽ അതിന് പ്രതികാരം (قصـاص) ചെയ്യേണ്ടതുണ്ട്. അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുക (تقـــــوى) എന്നത് അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്; വിജയം കൈവരിക്കുമ്പോൾ അതിരുകവിയരുത്. അല്ലാഹുവിന്റെ കൂടെയുള്ളവർ (معية) എന്നത് അവന്റെ ആത്മീയമായ സാമീപ്യത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗത്തിൽ യുദ്ധം (غـزو) ചെയ്യുന്നത് ജീവൻ സമർപ്പിക്കാനുള്ള സന്നദ്ധതയെയും, സകാത്ത് നൽകുന്നത് സമ്പത്ത് ചെലവഴിക്കാനുള്ള സന്നദ്ധതയെയും പരീക്ഷിക്കാനാണ്. ഇതാണ് ജിഹാദിന്റെ രഹസ്യം. സയ്യിദുനാ അലി റളിയല്ലാഹു അൻഹു പറഞ്ഞു: 'ഒരു യുവാവിലെ ഏറ്റവും നല്ല ഗുണങ്ങൾ ധീരതയും ഔദാര്യവുമാണ്.' നബി സല്ലല്ലാഹു

അലൈഹിവസല്ലമയോട് ഇസ്‌ലാമിനെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചപ്പോൾ, നല്ല വാക്കുകൾ പറയുക, ഭക്ഷണം നൽകുക, സലാം വ്യാപിപ്പിക്കുക എന്ന് അവിടുന്ന് അരുളി.

[سورة البقرة (2) : آية 195]

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ നിങ്ങൾ ധനം ചെലവഴിക്കുക. നിങ്ങളുടെ സ്വന്തം കൈകളാൽ തന്നെ നിങ്ങൾ വിനാശത്തിലേക്ക് *(തഹ്ലുക - تهلكة)* സ്വയം തള്ളിക്കളയരുത്. നിങ്ങൾ നന്മ ചെയ്യുക; തീർച്ചയായും അല്ലാഹു നന്മ ചെയ്യുന്നവരെ *(മുഹ്സിനീൻ - محسنين)* സ്നേഹിക്കുന്നു. ഈ സൂക്തം വിശ്വാസികൾക്ക് വലിയൊരു പാഠമാണ് നൽകുന്നത്. അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ദാനധർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യാതിരിക്കുക എന്നത് ആത്മീയമായ നാശത്തിലേക്കുള്ള വഴിയാണ്. ഇവിടെ 'വിനാശം ' എന്നത് കൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ചെലവഴിക്കാൻ മടിച്ച് പിശുക്ക് കാണിക്കുന്നതിലൂടെ ലഭിക്കുന്ന ആത്മീയമായ ശൂന്യതയാണ്. നന്മ ചെയ്യുക *(ഇഹ്സാൻ - إحسان)* എന്നത് അല്ലാഹുവിനെ കാണുന്നു എന്ന ബോധത്തോടെ ആരാധനകൾ നിർവ്വഹിക്കുന്ന അവസ്ഥയാണ്. ഈ ഉന്നതമായ പദവിയിൽ എത്തുന്നവരെ അല്ലാഹു തന്റെ പ്രത്യേകമായ സ്നേഹം കൊണ്ട് അനുഗ്രഹിക്കുന്നു.

ജിഹാദിനെക്കുറിച്ച് ചോദിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'തന്റെ കുതിരയെ അറുക്കുകയും രക്തം ചിന്തുകയും ചെയ്യുന്നവനാണ് ഏറ്റവും ഉത്തമൻ.' ഏറ്റവും ഉത്തമമായ അടിമ മോചനം ഏതാണെന്ന ചോദ്യത്തിന് 'ഏറ്റവും വിലയേറിയത് എന്ന് അവിടുന്ന് മറുപടി നൽകി. ജിഹാദ് രണ്ട് വിധമാണ്; ബാഹ്യവും ആന്തരികവും. ബാഹ്യമായത് അവിശ്വാസികളോടുള്ളതാണ്. ആന്തരികമായത് സ്വന്തത്തോടും (നഫ്സ്) പിശാചിനോടുമുള്ളതാണ്. ആന്തരിക ജിഹാദാണ് ഏറ്റവും കഠിനം. കാരണം, അവിശ്വാസി യുദ്ധത്തിലൂടെയോ സന്ധിയിലൂടെയോ ധനം നൽകിയോ പിന്തിരിഞ്ഞേക്കാം. എന്നാൽ പിശാച് നിന്റെ ദീൻ കവർന്നെടുക്കാതെ നിന്നെ വിട്ടുപോകില്ല. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'പുറത്തുള്ള ശത്രുവിനെ കൊന്നതുകൊണ്ട് കാര്യമില്ല, ഉള്ളിലുള്ള ശത്രുവിനെ കൊല്ലുക എന്നതാണ് പ്രധാനം. പുറത്തുള്ള ശത്രുവിനെ കൊല്ലുന്നത് ബുദ്ധിയല്ല, ഉള്ളിലെ സിംഹത്തെ മുയലിനെക്കൊണ്ട് തോൽപ്പിക്കാനാവില്ല. ശത്രുക്കളെ തോൽപ്പിക്കുന്നത് വലിയ വീരത്വമല്ല, സ്വന്തം നഫ്സിനെ തോൽപ്പിക്കുന്നവനാണ് യഥാർത്ഥ വീരൻ.' തഅ്‌വീലാത്തുൽ കാശാനിയിൽ പറയുന്നു: 'അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ നിങ്ങളോട് യുദ്ധം ചെയ്യുന്നവരോട് (പിശാചിനോടും നഫ്സിനോടും) നിങ്ങൾ പോരാടുക.' അവരെ അമിതമായി പീഡിപ്പിക്കരുത്, അവരുടെ അവകാശങ്ങൾ നിഷേധിക്കരുത്. അല്ലാഹു അതിക്രമകാരികളെ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നില്ല. ഹൃദയത്തിന്റെ കേന്ദ്രമായ മസ്ജിദുൽ ഹറാം

എന്ന സ്ഥാനത്ത് വെച്ച് അവരോട് യുദ്ധം ചെയ്യരുത്, അതായത് ഹൃദയസാന്നിധ്യത്തിൽ അവർ നിങ്ങളോടൊപ്പം ചേരുകയാണെങ്കിൽ അവരെ ഉപദ്രവിക്കരുത്. എന്നാൽ അവർ ഹൃദയത്തിന്റെ ജീവിതത്തെ തകർക്കാൻ ശ്രമിച്ചാൽ അവരോട് പോരാടുക. ശൈഖ് നജ്മുദ്ദീൻ ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'നഫ്സിന്റെ അലസത കാരണം നഷ്ടപ്പെട്ട ആരാധനകൾ (ഔറാദ്) പകരം വീട്ടുക. പിശുക്കിനെ ഔദാര്യം കൊണ്ടും, ദേഷ്യത്തെ സഹനശക്തി കൊണ്ടും, അത്യാഗ്രഹത്തെ ഉപേക്ഷ കൊണ്ടും ചികിത്സിക്കുക. അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക (തഖ്‌വ). അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ചെലവഴിക്കുക (ഇൻഫാഖ്) എന്നത് ദീനിന്റെ ഉന്നമനത്തിനായി ധനം വിനിയോഗിക്കലാണ്. ഹജ്ജ്, ഉംറ, ദരിദ്രരെ സഹായിക്കൽ, കുടുംബബന്ധം ചേർക്കൽ തുടങ്ങി അല്ലാഹുവിങ്കലേക്ക് അടുപ്പിക്കുന്ന എല്ലാ കാര്യങ്ങളും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു.

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ 'നിങ്ങളുടെ കൈകളാൽ നാശത്തിലേക്ക് എറിയരുത്' (وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ) എന്ന വചനത്തെക്കുറിച്ച് റൂഹുൽ ബയാൻ വിശദീകരിക്കുന്നു. ഇവിടെ 'കൈകൾ' (أيد) എന്നത് മനുഷ്യന്റെ ആത്മാവിനെ (أنفس) തന്നെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ഒരു വ്യക്തിയുടെ കർമ്മങ്ങൾ മിക്കതും കൈകൾ കൊണ്ടായതിനാൽ, ആത്മാവിനെ പ്രതിനിധീകരിക്കാൻ കൈകളെ പ്രത്യേകം പരാമർശിച്ചു. അമിതവ്യയം (إسراف) കൊണ്ടോ, അല്ലെങ്കിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ചെലവഴിക്കുന്നതിൽ നിന്നും യുദ്ധത്തിൽ നിന്നും വിട്ടുനിൽക്കുന്നത് കൊണ്ടോ സ്വന്തത്തെ നാശത്തിലേക്ക് തള്ളരുത് എന്നാണ് ഇതിന്റെ അർത്ഥം. അബൂ അയ്യൂബ് അൽ അൻസാരി റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിന്റെ ചരിത്രം ഇതിന് സാക്ഷിയാണ്; ഇസ്‌ലാം വിജയിച്ചപ്പോൾ ഇനി സ്വന്തം സമ്പത്ത് നന്നാക്കാൻ വീട്ടിലിരിക്കാം എന്ന് കരുതിയവർക്ക്, അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ചെലവഴിക്കാനും ജിഹാദിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കാതിരിക്കാനും ഈ വചനം താക്കീതായി ഇറങ്ങി. അവിടുന്ന് മരണം വരെ ജിഹാദിൽ പങ്കെടുത്തു. 'നന്മ ചെയ്യുക' (أحسنوا) എന്ന കൽപ്പന ദരിദ്രരോടുള്ള ഔദാര്യത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഹാതിമുത്ത്വായിയുടെ ഉദാരതയെക്കുറിച്ചുള്ള കഥകൾ പ്രസിദ്ധമാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഔദാര്യത്തിന്റെ ഫലമായി നരകശിക്ഷയിൽ നിന്ന് അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തെ സംരക്ഷിക്കുമെന്ന് ചില വിവരണങ്ങളിൽ കാണാം. ആത്മീയജ്ഞാനികൾ (أهل الحقيقة) ഇതിനെ മറ്റൊരു തലത്തിൽ കാണുന്നു: 'അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ചെലവഴിക്കുക' എന്നത് നിങ്ങളുടെ ആത്മാക്കളെ (أرواحكم) അല്ലാഹുവിന് സമർപ്പിക്കുക എന്ന അർത്ഥത്തിലും അവർ വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നു.

[سورة البقرة (2) : الآيات 196 إلى 198]

അല്ലാഹുവിനുവേണ്ടി ഹജ്ജും ഉംറയും പൂർത്തിയാക്കുക. ഹജ്ജിന്റെയും ഉംറയുടെയും കർമ്മങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി മാത്രം ലക്ഷ്യമാക്കി *(إخلاص)* നിർവ്വഹിക്കണം. ആരെങ്കിലും തടയപ്പെട്ടാൽ, സൗകര്യപ്രദമായ ബലിമൃഗത്തെ അറുക്കുക. ബലിമൃഗം അതിന്റെ സ്ഥാനത്ത് എത്തുന്നതുവരെ തല മുണ്ഡനം ചെയ്യരുത്. രോഗമോ തലയിൽ എന്തെങ്കിലും അസ്വസ്ഥതയോ ഉള്ളവർക്ക് പകരം നോമ്പോ ദാനമോ ബലിയോ നിർവ്വഹിക്കാം. സുരക്ഷിതരാണെങ്കിൽ, ഉംറ കഴിഞ്ഞ് ഹജ്ജ് വരെ ആസ്വദിക്കുന്നവർക്ക് സൗകര്യപ്രദമായ ബലിമൃഗത്തെ അറുക്കുക. അതിന് സാധിക്കാത്തവർ ഹജ്ജിന്റെ ദിവസങ്ങളിലും തിരിച്ചെത്തിയ ശേഷവും മൂന്നും ഏഴും ദിവസങ്ങളിലായി പത്ത് നോമ്പുകൾ നോൽക്കുക. ഹജ്ജ് കാലം നിശ്ചിത മാസങ്ങളാണ്. ആ കാലയളവിൽ അശ്ലീലമോ *(رفث)* തർക്കമോ *(جدال)* പാടില്ല. നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന നന്മകൾ അല്ലാഹു അറിയുന്നു. യാത്രയിൽ ആവശ്യമായ വിഭവങ്ങൾ കരുതിക്കൊള്ളുക, എന്നാൽ ഏറ്റവും ഉത്തമമായ വിഭവം ദൈവഭയമാണ് *(تقوى)*. ഹജ്ജ് വേളയിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹം തേടുന്നതിൽ തെറ്റില്ല. അറഫയിൽ നിന്ന് മടങ്ങുമ്പോൾ മശ്അറുൽ ഹറാമിൽ വെച്ച് അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കുക.

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ (في سبيل الله) രക്തസാക്ഷിത്വം വരിക്കാൻ മടിക്കുന്നതിലൂടെ നിങ്ങൾ സ്വയം നാശത്തിലേക്ക് തള്ളരുത്. യഥാർത്ഥ നിത്യജീവിതം (الحياة الابدية) നഷ്ടപ്പെടുത്തുന്നതാണ് ഏറ്റവും വലിയ നാശം. അല്ലാഹുവിനെ ഏൽപ്പിക്കുക എന്ന നന്മ (إحسان) കൈക്കൊള്ളുക, കാരണം അവൻ നിങ്ങളിൽ നിന്ന് നിങ്ങളുടെ ആത്മാക്കളെ വിലകൊടുത്തു വാങ്ങിയിരിക്കുന്നു. തീർച്ചയായും അല്ലാഹു നന്മ ചെയ്യുന്നവരെ (المحسنين) സ്നേഹിക്കുന്നു. മൗലാനാ റൂമി (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) മസ്നവിയിൽ പാടുന്നു: 'മരണമില്ലാത്ത മരണം നമുക്ക് അനുവദനീയമാണ്, വിഭവങ്ങളില്ലാത്ത അവസ്ഥ നമുക്ക് വിഭവമാണ്. പുറമെ അത് മരണവും ഉള്ളിൽ അത് ജീവിതവുമാണ്. പുറമെ അത് ശൂന്യതയെങ്കിലും ഉള്ളിൽ അത് ശാശ്വതമാണ്.' നജ്മുദ്ദീൻ കുബ്റാ (റഹിമഹുള്ളാഹ്) തന്റെ തഅ്വീലാത്തിൽ പറയുന്നു: 'അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ നിങ്ങളുടെ സമ്പത്തും ആത്മാവും ചെലവഴിക്കുക. അല്ലാഹുവിനെ ഏൽപ്പിക്കേണ്ട ഈ വസ്തു (ആത്മാവ്) നൽകാതിരിക്കുന്നത് നാശമാണ് (تهلكة). ഇതിന്റെ പ്രതിഫലമായ സ്വർഗ്ഗം നഷ്ടപ്പെടുത്തുന്നതാണ് യഥാർത്ഥ നാശം.' നന്മ ചെയ്യുക (إحسان) എന്നത് ആത്മാവിനെ ഇച്ഛകളുടെ അഗ്നിയിൽ നിന്നും, ഹൃദയത്തെ അശ്രദ്ധയുടെ മാലിന്യങ്ങളിൽ നിന്നും, ആത്മാവിനെ (روح) ലൗകിക ബന്ധങ്ങളിൽ നിന്നും

സംരക്ഷിക്കലാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ അനുസരിച്ചും, വിധികളിൽ സംതൃപ്തി (رضى) പൂണ്ടും, സ്വന്തം ഇച്ഛകളെ അല്ലാഹുവിന്റെ ഇച്ഛയിൽ ലയിപ്പിച്ചും (فناء) ജീവിക്കുന്നവരാണ് യഥാർത്ഥ മുഹ്സിനുകൾ. ഹജ്ജിനെയും ഉംറയെയും അല്ലാഹുവിനായി പൂർത്തിയാക്കുക. ഹജ്ജ് നിർബന്ധമായ (فرض) കർമ്മമാണ്. ഉംറയുടെ കാര്യത്തിൽ, അത് ആരംഭിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ പൂർത്തിയാക്കൽ നിർബന്ധമാണ്. അല്ലാഹുവിനുവേണ്ടി (لله) എന്നത് ഈ കർമ്മങ്ങൾ പൂർണ്ണമായും ഭക്തിയോടെയും ലൗകിക താല്പര്യങ്ങളില്ലാതെയും നിർവ്വഹിക്കണമെന്നതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഹജ്ജിന്റെ അഞ്ച് അടിസ്ഥാനങ്ങൾ (أركان) ഇഹ്റാം, അറഫയിലെ നിൽപ്പ്, ത്വവാഫ്, സഅ്യ്, തല മുണ്ഡനം ചെയ്യൽ എന്നിവയാണ്. ഇവയിൽ വീഴ്ച വരുത്തിയാൽ ഹജ്ജ് പൂർണ്ണമാവില്ല.

ഹജ്ജിന്റെയും ഉംറയുടെയും കർമ്മങ്ങൾ നിർവ്വഹിക്കുന്നതിൽ മൂന്ന് രീതികൾ (أوجه) ഉണ്ടെന്ന കാര്യത്തിൽ പണ്ഡിതലോകം ഏകാഭിപ്രായക്കാരാണ്. ഒന്ന് ഇഫ്റാദ് (إفراد): ഹജ്ജിന് മാത്രമായി ഇഹ്റാം ചെയ്യുകയും, അത് പൂർത്തിയാക്കിയ ശേഷം ഹറമിന് പുറത്തുള്ള ഹില്ലിൽ (حل) നിന്ന് ഉംറ നിർവ്വഹിക്കുകയും ചെയ്യുക. രണ്ട് തമത്തുഅ് (تمتع): ഹജ്ജ് മാസങ്ങളിൽ ഉംറയ്ക്ക് ഇഹ്റാം ചെയ്ത് അത് പൂർത്തിയാക്കി, പിന്നീട് അതേ വർഷം മക്കയിൽ വെച്ച് ഹജ്ജിന് ഇഹ്റാം ചെയ്യുക. മൂന്ന് ഖിറാൻ (قرآن): ഹജ്ജിനും ഉംറയ്ക്കും ഒരേസമയം ഇഹ്റാം ചെയ്യുക. ഹജ്ജിന്റെ കർമ്മങ്ങൾ നിർവ്വഹിക്കുമ്പോൾ തന്നെ ഉംറയുടെ കർമ്മങ്ങളും അതിൽ ഉൾച്ചേരുന്നു. നമ്മുടെ മദ്ഹബിൽ ഏറ്റവും ശ്രേഷ്ഠമായത് ഖിറാനാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'നിങ്ങൾ ഹജ്ജിനെയും ഉംറയെയും തുടർച്ചയായി നിർവ്വഹിക്കുക, തീർച്ചയായും അവ രണ്ടും ദാരിദ്ര്യത്തെയും പാപങ്ങളെയും നീക്കിക്കളയുന്നു; ഇരുമ്പ്, സ്വർണ്ണം, വെള്ളി എന്നിവയിലെ അഴുക്കിനെ ഉല (കീർ) നീക്കം ചെയ്യുന്നത് പോലെ.' ആരെങ്കിലും രോഗം, ശത്രുഭയം, സാമ്പത്തിക പ്രയാസം തുടങ്ങിയ കാരണങ്ങളാൽ തടയപ്പെട്ടാൽ (إحصاء), അവർക്ക് സൗകര്യപ്രദമായ ഒരു ബലിമൃഗത്തെ (هدي) അറുത്ത് ഹലാലാകാവുന്നതാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'നിങ്ങളുടെ തലകൾ മുണ്ഡനം ചെയ്യരുത് (തല മുണ്ഡനം ചെയ്ത് ഹലാലാകരുത്), ബലിമൃഗം അതിന്റെ സ്ഥാനത്ത് (മഹല്ല് - محل) എത്തുന്നതുവരെ.' ഹറം മുഴുവനും ബലിമൃഗത്തെ അറുക്കാനുള്ള സ്ഥാനമാണ്. ആരെങ്കിലും രോഗം കാരണമോ തലയിലെ വേദന കാരണമോ (അതായത് പേൻ ശല്യം, മുറിവ്, തലവേദന) ഇഹ്റാമിൽ വെച്ച് തല മുണ്ഡനം ചെയ്യാൻ നിർബന്ധിതനായാൽ, അവർക്ക് ഫിദ്യ (فدية) നൽകാവുന്നതാണ്. അത് മൂന്ന് നോമ്പുകളോ, അല്ലെങ്കിൽ ആറ് മിസ്കീനുകൾക്ക് ദാനമോ ആകുന്നു.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ അർപ്പിക്കുന്ന ബലിമൃഗം (نسك) എന്നത് ഒട്ടകം, പശു, അല്ലെങ്കിൽ ആട് എന്നിവയാണ്. 'ഫമൻ തമത്തഅ' (فَمَنْ تَمَتَّعَ) എന്നതിലൂടെ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്,

ഹജ്ജിന്റെ മാസങ്ങളിൽ ഉംറ നിർവ്വഹിച്ച് അല്ലാഹുവിലേക്ക് അടുത്ത്, പിന്നീട് ഹജ്ജിന്റെ ഇഹ്റാമിലേക്ക് പ്രവേശിക്കുന്നതിനിടയിലുള്ള കാലയളവിൽ ഇഹ്റാമിലെ നിഷിദ്ധങ്ങൾ ഒഴിവാക്കി ആസ്വദിക്കുന്നവനാണ്. ഇതിന് പകരമായി അർപ്പിക്കേണ്ട ബലിമൃഗം (هدى) ലഭ്യമല്ലെങ്കിൽ, ഹജ്ജിന്റെ കാലയളവിൽ മൂന്ന് ദിവസവും, ഹജ്ജ് കർമ്മങ്ങൾ പൂർത്തിയാക്കി മടങ്ങിയ ശേഷം ഏഴ് ദിവസവും നോമ്പനുഷ്ഠിക്കണം. ഈ പത്ത് ദിവസങ്ങൾ (عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ) പൂർണ്ണമായിരിക്കണം എന്നത് ഈ ആരാധനയുടെ ഗൗരവത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. മക്കയിൽ താമസിക്കുന്നവരല്ലാത്തവർക്കാണ് ഈ നിയമം ബാധകം. ഇമാം ശാഫിഇ (റഹിമഹുള്ളാഹ്) വീക്ഷണപ്രകാരം, ഹറമിന്റെ പരിധിയിലുള്ളവരും നമസ്കാരം ഖസ്റാക്കാൻ കഴിയാത്ത ദൂരത്തിൽ താമസിക്കുന്നവരുമാണ് 'മസ്ജിദുൽ ഹറാമിൽ ഹാജറായവർ' (حاضري المسجد الحرام). അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക (تقوى) എന്നത് എല്ലാ കാര്യങ്ങളിലും, പ്രത്യേകിച്ച് ഹജ്ജിൽ അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്. ഹജ്ജിന്റെ പൂർണ്ണത എന്നത് ബാഹ്യമായ കർമ്മങ്ങൾക്കപ്പുറം ആന്തരികമായ ഹൃദയശുദ്ധിയിലൂടെയാണ് (باطن) കൈവരിക്കേണ്ടത്. ഒരു സ്വാലിഹായ വ്യക്തി ഹജ്ജ് പൂർത്തിയാക്കിയ ശേഷം തന്റെ സുഹൃത്തിനോട് പറഞ്ഞത് പോലെ, ഹജ്ജിന്റെ ബാഹ്യമായ കർമ്മങ്ങൾക്കപ്പുറം ആത്മീയമായ പൂർണ്ണതയിലേക്ക് നാം ഉയരേണ്ടതുണ്ട്.

ഹജ്ജ് നിശ്ചിതമായ മാസങ്ങളിലാകുന്നു. അതിനാൽ ആ മാസങ്ങളിൽ ആരെങ്കിലും ഹജ്ജ് നിർബന്ധമാക്കിയാൽ (അതായത് ഇഹ്റാം കെട്ടിയാൽ), ഹജ്ജിന്റെ കാലയളവിൽ അശ്ലീല സംസാരമോ (رفث), അധർമ്മമോ (فسوق), തർക്കവിതർക്കങ്ങളോ (جدال) പാടില്ല. നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന ഏതൊരു നന്മയും അല്ലാഹു അറിയുന്നുണ്ട്. നിങ്ങൾ പാഥേയം (زاد) കരുതിക്കൊള്ളുക. തീർച്ചയായും പാഥേയങ്ങളിൽ വെച്ച് ഏറ്റവും ഉത്തമമായത് ദൈവഭയമാണ് (تقوى). ബുദ്ധിമാന്മാരായ ആളുകളേ, നിങ്ങൾ എന്നെ സൂക്ഷിക്കുക. ഈ സൂക്തം ഹജ്ജിന്റെ കർമ്മശാസ്ത്രപരമായ നിയമങ്ങളെയും ആത്മീയമായ ഔന്നത്യത്തെയും ഒരുപോലെ പ്രതിപാദിക്കുന്നു. ഹജ്ജിന്റെ മാസങ്ങൾ എന്നത് ശവ്വാൽ, ദുൽഖഅദ്, ദുൽഹജ്ജ് എന്നിവയാണ്. ഇഹ്റാം കെട്ടിക്കഴിഞ്ഞാൽ ഭൗതികമായ വികാരങ്ങളെയും അനാവശ്യമായ സംസാരങ്ങളെയും വെടിഞ്ഞ് പൂർണ്ണമായും അല്ലാഹുവിലേക്ക് തിരിയണം. ഇവിടെ 'തഖ്‌വ' എന്നത് കേവലം ഒരു കർമ്മമല്ല, മറിച്ച് ഹൃദയത്തെ അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യത്തിൽ ഉറപ്പിച്ചുനിർത്തുന്ന ഒരു ആത്മീയ അവസ്ഥയാണ്. ഭൗതികമായ യാത്രയ്ക്ക് ഭക്ഷണവും വിഭവങ്ങളും കരുതുമ്പോലെ, പരലോകത്തേക്കുള്ള യാത്രയ്ക്ക് ഏറ്റവും വലിയ കരുതലായി വേണ്ടത് അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള ബോധമാണ്.

ഹജ്ജിന്റെ പൂർണ്ണത എന്നത് തന്റെ വാഹനങ്ങളെ പ്രിയതമയുടെ മുന്നിൽ നിർത്തലാണ്. ഇവിടെ പ്രിയതമ എന്നത് കവി ഉദ്ദേശിക്കുന്ന ആത്മീയ ലക്ഷ്യമാണ്. മുഖാവരണം നീക്കിയവൾ എന്നതുകൊണ്ട് അർത്ഥമാക്കുന്നത് ആത്മീയ സത്യങ്ങൾ വെളിപ്പെട്ട അവസ്ഥയാണ്. ഭൗതികമായ കഅ്ബയിലേക്ക് യാത്ര ചെയ്ത് എത്തുന്നതുപോലെ, ആത്മീയ സഞ്ചാരി തന്റെ മനസ്സിന്റെ തടസ്സങ്ങളെയും (حجب) അഹന്തയുടെ ആഗ്രഹങ്ങളെയും (أهـــواء النفـــس) മുറിച്ചുകടന്ന്, സാക്ഷാത്കാരത്തിന്റെ (مشاهدة) ഉന്നത പദവിയിൽ എത്തണം. നജ്മുദ്ദീൻ കുബ്റാ റഹിമഹുല്ലാഹ് തന്റെ തഅ്‌വീലാത്തിൽ പറയുന്നു: സാധാരണക്കാരുടെ ഹജ്ജ് ഭവനത്തെ (കഅ്ബ) ലക്ഷ്യമാക്കിയാണെങ്കിൽ, വിശിഷ്ടരായവരുടെ (خواص) ഹജ്ജ് ആ ഭവനത്തിന്റെ ഉടമസ്ഥനെ (റബ്ബ്) ലക്ഷ്യമാക്കിയാണ്. ഇബ്രാഹിം അലൈഹിസ്സലാം പറഞ്ഞത് പോലെ: 'തീർച്ചയായും ഞാൻ എന്റെ റബ്ബിലേക്ക് പോകുന്നു, അവൻ എനിക്ക് വഴി കാണിക്കും'. ഇബ്രാഹിം അലൈഹിസ്സലാം തന്റെ സമ്പത്തും മക്കളും ശരീരവും അല്ലാഹുവിനായി സമർപ്പിച്ചു. അല്ലാഹുവിനെ അല്ലാത്തതിനെയെല്ലാം അദ്ദേഹം ശത്രുവായി കണ്ടു. ഇതാണ് യഥാർത്ഥ ഹജ്ജിന്റെ കർമ്മങ്ങൾ. ഇബ്രാഹിം അലൈഹിസ്സലാം പദവികളുടെ (مقامـــات)

ആളായിരുന്നപ്പോൾ, നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ദാനങ്ങളുടെയും വിശേഷാൽ അനുഗ്രഹങ്ങളുടെയും (مــواهب) ആളായിരുന്നു. പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അല്ലാഹുവിനാൽ ഇസ്റാഅ് ചെയ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ, അവിടുത്തേക്ക് തടസ്സങ്ങളൊന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അവിടുന്ന് ഹജ്ജും ഉംറയും പൂർത്തിയാക്കി. അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യത്തിൽ 'ഖാബ ഖൗസൈനി ഔ അദ്നാ' (രണ്ട് വില്ലുകളുടെ അകലം അല്ലെങ്കിൽ അതിലും അടുത്ത്) എന്ന പദവിയിൽ അവിടുന്ന് എത്തി. ഹജ്ജിന്റെ പൂർണ്ണത എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്തിൽ ലയിക്കുക എന്നതാണ്. മാലിക് ഇബ്നു ദീനാർ റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: മക്കയിലേക്കുള്ള യാത്രയിൽ ഒരു യുവാവിനെ കണ്ടു. അദ്ദേഹം പ്രാർത്ഥിച്ചു: 'അല്ലാഹുവേ, അനുസരണങ്ങൾ കൊണ്ട് നിനക്ക് സന്തോഷം ലഭിക്കുന്നു, പാപങ്ങൾ കൊണ്ട് നിനക്ക് ദോഷവുമില്ല. നിനക്ക് സന്തോഷം നൽകുന്ന കാര്യങ്ങൾ എനിക്ക് നൽകുകയും, നിനക്ക് ദോഷം ചെയ്യാത്ത എന്റെ പാപങ്ങൾ പൊറുത്തുതരികയും ചെയ്യേണമേ'. ഹജ്ജിന്റെ വേളയിൽ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'അല്ലാഹുവേ, ആളുകൾ നിനക്കായി ബലി അർപ്പിക്കുന്നു, എനിക്ക് സമർപ്പിക്കാൻ എന്റെ ശരീരമല്ലാതെ മറ്റൊന്നുമില്ല, അത് നീ സ്വീകരിക്കേണമേ'. ശേഷം അദ്ദേഹം ഒരു നിലവിളിയോടെ മരണപ്പെട്ടു. അല്ലാഹുവേ, നിന്റെ കാരുണ്യത്താൽ ഞങ്ങളെയും നിന്റെ ഉന്നതമായ സാമീപ്യത്തിൽ എത്തിക്കേണമേ.

ഹജ്ജിന്റെ മാസങ്ങൾ (أشــهر) എന്നതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് ശവ്വാൽ, ദുൽഖഅദ്, ദുൽഹിജ്ജയിലെ പത്ത് ദിവസങ്ങൾ എന്നിവയാണ്. മൂന്നിൽ കുറഞ്ഞതിനെ ബഹുവചനമായി പ്രയോഗിക്കുന്നത് പൂർണ്ണതയ്ക്ക് പകരമായി ഭാഗികമായതിനെ കണക്കാക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ്. ഈ മാസങ്ങൾ ജനങ്ങൾക്കിടയിൽ സുപരിചിതമാണ് (معلومــات), കാരണം മുൻഗാമികളിൽ നിന്ന് അവർ അത് പാരമ്പര്യമായി അറിഞ്ഞിരുന്നു. ഹജ്ജിന്റെ കർമ്മങ്ങൾ ഈ മാസങ്ങളിൽ മാത്രമേ സാധുവാകു എന്ന് അറിയിക്കാനാണ് ഈ സമയനിർണ്ണയം. ഇമാം അബൂഹനീഫ റഹിമഹുള്ളാഹിന്റെ വീക്ഷണത്തിൽ, ഹജ്ജിന്റെ ഇഹ്റാം (إحــــرام) ഈ മാസങ്ങൾക്ക് പുറത്തും സാധുവാണെങ്കിലും അത് കറാഹത്താണ്. ഹജ്ജിന്റെ ഇഹ്റാം എന്നത് നമസ്കാരത്തിന് മുമ്പ് വുളൂഅ് (طهارة) എടുക്കുന്നതുപോലെ ഒരു നിബന്ധന മാത്രമാണ്. 'ഹജ്ജിന്റെ സമയം' എന്ന് പറയുമ്പോൾ അത് ഇഹ്റാമിനുള്ള സമയമല്ല, മറിച്ച് ഹജ്ജിന്റെ കർമ്മങ്ങൾ നിർവ്വഹിക്കാനുള്ള സമയമാണ്. ആരെങ്കിലും തൽബിയത്ത് (تلبية) ചൊല്ലിയോ, ബലിയർപ്പിക്കാനുള്ള മൃഗത്തിന്റെ കഴുത്തിൽ അടയാളം (تقليــد الهــدى) ചാർത്തിയോ ഹജ്ജ് നിർബന്ധമാക്കിയാൽ (فــرض), അവൻ ഇഹ്റാമിലായി. അപ്പോൾ ലൈംഗിക ബന്ധമോ (رفــث), അതിലേക്ക് നയിക്കുന്ന കാര്യങ്ങളോ പാടില്ല. അതുപോലെ ശരീഅത്തിന്റെ അതിരുകൾ ലംഘിക്കുന്ന പാപങ്ങളും (فسوق), വഴക്കുകളും (جدال) ഹജ്ജിൽ പാടില്ല. ഇത്തരം കാര്യങ്ങൾ ഹജ്ജിൽ സംഭവിക്കില്ല എന്ന് അല്ലാഹു

പറയുന്നത് അവ സംഭവിക്കരുത് എന്ന ശക്തമായ വിലക്കാണ്. ഹജ്ജിന്റെ സമയത്ത് ഇത്തരം കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യുന്നത് നമസ്കാരത്തിൽ പട്ടുടുക്കുന്നതുപോലെ അങ്ങേയറ്റം വെറുക്കപ്പെട്ടതാണ്. ഖുർആൻ പാരായണത്തിൽ അമിതമായ സംഗീതം കലർത്തുന്നത് (تطريب) നിഷിദ്ധമാണെങ്കിലും, ശബ്ദം മനോഹരമാക്കുന്നത് (حسنوا القرآن بأصواتكم) പുണ്യകരമാണ്. നന്മകളിൽ ഏത് ചെയ്താലും അല്ലാഹു അത് അറിയുന്നു എന്നത്, അതിന് പ്രതിഫലം നൽകും എന്നതിന്റെ സൂചനയാണ്. തിന്മകളെ വിലക്കിയ ശേഷം നന്മകൾ ചെയ്യാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നത്, അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുന്നതിനും (تقوى) നന്മകൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനും വേണ്ടിയാണ്.

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ 'തസവ്വദു' (تَزَوَّدُوا) എന്ന വചനത്തെ വ്യാഖ്യാനിച്ചുകൊണ്ട് റൂഹുൽ ബയാൻ വ്യക്തമാക്കുന്നത്, മനുഷ്യന് രണ്ട് തരം യാത്രകളുണ്ടെന്നാണ്. ഒന്ന് ഈ ലോകത്തുകൂടിയുള്ള യാത്ര, മറ്റൊന്ന് ഈ ലോകത്തുനിന്നുള്ള യാത്ര. ഭൗതിക യാത്രയ്ക്ക് ഭക്ഷണം, പാനീയം, വാഹനം തുടങ്ങിയവ ആവശ്യമാണ്. എന്നാൽ പരലോകത്തേക്കുള്ള യാത്രയ്ക്ക് വേണ്ട വിഭവങ്ങൾ അല്ലാഹുവിനെ അറിയുക (معرفة الله), അവനെ സ്നേഹിക്കുക (محبة الله), അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയിൽ നിന്ന് പിന്തിരിഞ്ഞ് അവന്റെ കൽപ്പനകൾ അനുസരിക്കുക എന്നിവയാണ്. ഇതാണ് ഏറ്റവും ഉത്തമമായ വിഭവം (تقــوى). യമൻ നിവാസികൾ യാതൊരു വിഭവവുമില്ലാതെ ഹജ്ജിന് പുറപ്പെടുകയും, പിന്നീട് മറ്റുള്ളവരോട് യാചിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്ന സാഹചര്യത്തിലാണ് അല്ലാഹു വിഭവങ്ങൾ കരുതിവെക്കാൻ കൽപ്പിച്ചത്. മനുഷ്യനിലെ മൂന്ന് ശക്തികളെ—കാമവികാരം (قوة شهوانية), കോപം (قوة غضبية), യുക്തിഭ്രമം (قوة وهمية)—നിയന്ത്രിക്കലാണ് ഹജ്ജിന്റെ യഥാർത്ഥ ലക്ഷ്യം. 'റഫസ്' (رفـث) എന്നത് കാമത്തെയും, 'ഫുസൂഖ്' (فسـوق) എന്നത് കോപത്തെയും, 'ജിദാൽ' (جـــدال) എന്നത് അനാവശ്യ തർക്കങ്ങളെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഇമാം മുഹമ്മദ് അൽ ബാഖിർ റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറയുന്നു: അല്ലാഹുവിന്റെ ഭവനത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കുന്നവനിൽ മൂന്ന് കാര്യങ്ങൾ ഉണ്ടായിരിക്കണം: അല്ലാഹുവിന്റെ നിഷിദ്ധങ്ങളിൽ നിന്ന് തടയുന്ന സൂക്ഷ്മത (ورع), കോപത്തെ നിയന്ത്രിക്കുന്ന സഹനശക്തി (حلم), കൂടെയുള്ളവരോടുള്ള ഉത്തമമായ പെരുമാറ്റം (حسن الصحابة). ഇവയില്ലാത്തവന്റെ ഹജ്ജ് അപൂർണ്ണമാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 198]

ഹജ്ജ് വേളയിൽ നിങ്ങളുടെ നാഥനിൽ നിന്നുള്ള അനുഗ്രഹം ***(فضل)*** തേടുന്നതിൽ നിങ്ങൾക്ക് യാതൊരു കുറ്റവുമില്ല**.** നിങ്ങൾ അറഫയിൽ നിന്ന് മടങ്ങുമ്പോൾ മശ്അറുൽ ഹറാമിൽ വെച്ച് അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കുക**.** അവൻ നിങ്ങളെ നേർവഴിയിലാക്കിയതുപോലെ അവനെ സ്മരിക്കുക**.** തീർച്ചയായും ഇതിനുമുമ്പ് നിങ്ങൾ വഴിപിഴച്ചവരിൽ പെട്ടവരായിരുന്നു**.** വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തം ഹജ്ജിന്റെ കർമ്മങ്ങൾക്കിടയിൽ ഭൗതികമായ കച്ചവടമോ ഉപജീവനമോ തേടുന്നത് അനുവദനീയമാണെന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നു**.** എന്നാൽ**,** ഈ അനുഗ്രഹം തേടുന്നത് ഹജ്ജിന്റെ ആത്മീയ ലക്ഷ്യങ്ങളെ മറികടക്കുന്നതാകരുത്**.** മശ്അറുൽ ഹറാമിൽ ***(***മുസ്ദലിഫ***)*** വെച്ച് അല്ലാഹുവിനെ ഓർക്കുക എന്നത് ഹൃദയത്തെ അല്ലാഹുവിലേക്ക് അടുപ്പിക്കുന്ന ഒരു ഉന്നതമായ ആത്മീയ കർമ്മമാണ് ***(لطيفة).*** അല്ലാഹു നൽകിയ ഹിദായത്ത് അഥവാ നേർവഴി ***(هداية)*** എന്നത് ഏറ്റവും വലിയ അനുഗ്രഹമാണ്**.** അജ്ഞതയുടെ ഇരുട്ടിൽ നിന്ന് അറിവിന്റെ പ്രകാശത്തിലേക്ക് നമ്മെ നയിച്ച ആ നാഥനെ സ്മരിക്കുക എന്നത് ഓരോ വിശ്വാസിയുടെയും കടമയാണ്**.**

ഹജ്ജ് നിർവഹിക്കുന്നവർ തങ്ങളുടെ സഹയാത്രികരോടും ഒട്ടകത്തെ നയിക്കുന്നവരോടും പിരിയുന്നതിന് മുൻപ് പരസ്പരം മാപ്പ് ചോദിക്കൽ (تحلل) അനിവാര്യമാണ്. യാത്രയ്ക്കിടയിൽ അറിഞ്ഞോ അറിയാതെയോ സംഭവിച്ച പരദൂഷണമോ (غيبة), ഏഷണി പറയലോ (نميمة), അഭിമാനത്തിന് ക്ഷതമേൽപ്പിക്കലോ, സ്വത്തുമായി ബന്ധപ്പെട്ട തർക്കങ്ങളോ ഉണ്ടെങ്കിൽ അത് തീർപ്പാക്കണം. അല്ലാഹുവിന്റെ പൊരുത്തം ലഭിച്ചവരായി മടങ്ങുന്നവർ, തങ്ങളുടെ കർമ്മപത്രം പാപങ്ങളിൽ നിന്ന് ശുദ്ധീകരിച്ച ശേഷം വീണ്ടും പാപങ്ങളുടെ മാലിന്യത്തിലേക്ക് മടങ്ങാൻ പാടില്ല. ആത്മീയമായി ചിന്തിക്കുമ്പോൾ, അല്ലാഹുവിലേക്ക് യാത്ര ചെയ്യുന്നവർക്ക് (سلوك) ജീവിതത്തിലെ നിശ്ചിത കാലയളവുകൾ ഹജ്ജിന്റെ മാസങ്ങൾ പോലെയാണ്. യൗവനകാലമാണ് അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള യാത്രയുടെ ഏറ്റവും ഉചിതമായ സമയം. നാൽപ്പത് വയസ്സ് വരെയാണ് ആത്മീയമായ വളർച്ചയുടെയും പക്വതയുടെയും കാലം. ഈ കാലയളവിൽ ആത്മീയമായ ലക്ഷ്യത്തിലേക്ക് എത്താൻ കഴിയാത്തവർക്ക് പിന്നീട് അത് ദുഷ്കരമാണ്. എങ്കിലും, യൗവനത്തിൽ ആത്മാർത്ഥമായി പരിശ്രമിച്ചവർക്ക് വാർദ്ധക്യത്തിലും ലക്ഷ്യപ്രാപ്തി സാധ്യമാണ്. ഹജ്ജ് വേളയിൽ കച്ചവടം ചെയ്യുന്നത് അനുവദനീയമാണെങ്കിലും, ആരാധനയിൽ പൂർണ്ണമായി മുഴുകുന്നതാണ് ഉത്തമം. അറഫയിൽ നിന്ന് മടങ്ങുമ്പോൾ (إفاضة) അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കുക. അറഫ എന്ന പേര് വന്നത് ജിബ്രീൽ അലൈഹിസ്സലാം ഇബ്രാഹിം അലൈഹിസ്സലാമിന് ആ

സ്ഥലം പരിചയപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ അദ്ദേഹം അത് തിരിച്ചറിഞ്ഞതിനാലാണ് (عرفت) എന്ന് പറയപ്പെടുന്നു.

[سورة البقرة (2) : الآيات 199 إلى 207]

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഭവനമായ കഅ്ബാലയത്തിൽ ഹജ്ജ് കർമ്മങ്ങൾ പൂർത്തിയാക്കിയ ശേഷം, വിശ്വാസികൾ അല്ലാഹുവിനോട് പാപമോചനം തേടണം *(استغفار)*. അല്ലാഹു അത്യധികം പൊറുക്കുന്നവനും കരുണാനിധിയുമാണ്. ഹജ്ജ് കർമ്മങ്ങൾക്കിടയിൽ അജ്ഞതയുടെ കാലഘട്ടത്തിലെ അഹങ്കാരവും വംശീയമായ ഉന്നതിയും ഉപേക്ഷിച്ച്, വിനയത്തോടെ അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കുക. മനുഷ്യരിൽ ചിലർ ഭൗതികമായ നേട്ടങ്ങൾ മാത്രം ആഗ്രഹിക്കുന്നു, എന്നാൽ പരലോകത്ത് അവർക്ക് യാതൊരു വിഹിതവുമില്ല. മറ്റു ചിലർ തങ്ങളുടെ ജീവിതം അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതിക്കായി സമർപ്പിക്കുന്നു; അല്ലാഹു തന്റെ ദാസന്മാരോട് അങ്ങേയറ്റം ദയാലുവാകുന്നു. കപടവിശ്വാസികളുടെ വാക്കുകൾ നിങ്ങളെ ആകർഷിച്ചേക്കാം, എന്നാൽ അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ സത്യവിശ്വാസത്തിന് വിരുദ്ധമായ കടുത്ത ശത്രുത ഒളിഞ്ഞിരിപ്പുണ്ട്. അവർ ഭൂമിയിൽ കുഴപ്പങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടാത്ത *(تقوى)* അത്തരം ആളുകൾക്ക് നരകം തന്നെ പ്രതിഫലം. എന്നാൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി മാത്രം ലക്ഷ്യമാക്കി സ്വന്തം ആത്മാവിനെപ്പോലും ബലിനൽകാൻ തയ്യാറുള്ള ഉത്തമരായ വിശ്വാസികളുമുണ്ട്.

ആദം നബി അലൈഹിസ്സലാമും ഹവ്വ ബീവിയും അറഫാ ദിനത്തിൽ അറഫാ മൈതാനത്ത് വെച്ച് കണ്ടുമുട്ടുകയും പരസ്പരം തിരിച്ചറിയുകയും ചെയ്തുവെന്ന് ഖുർആൻ വ്യാഖ്യാതാക്കൾ രേഖപ്പെടുത്തുന്നു. അറഫയിൽ നിൽക്കുക എന്നത് നിർബന്ധമാണെന്നതിന് ഇതിൽ തെളിവുണ്ട്. കാരണം, അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ച കാര്യങ്ങൾ നിർവഹിക്കാൻ ആ സ്ഥലത്ത് ഹാജരാകേണ്ടതുണ്ട്. ഒരു നിർബന്ധ കർമ്മം പൂർത്തിയാകാൻ മറ്റൊന്ന് അനിവാര്യമാണെങ്കിൽ അതും നിർബന്ധമാണ്. അതിനാൽ അറഫയിലെ നിൽപ്പ് (وقوف) നിർബന്ധമാകുന്നു. തുടർന്ന് അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'അൽ മശ്അറുൽ ഹറാമിന് (المشعر الحرام) സമീപം വെച്ച് നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കുക.' ഇത് മുസ്ദലിഫയിലെ 'ഖുസഹ്' (قزح) എന്ന മലയാണ്. ഇമാം നിൽക്കുന്നതും തീ കത്തിക്കുന്നതുമായ സ്ഥലമാണിത്. ജാഹിലിയ്യ കാലത്ത് ആളുകൾ അവിടെ തീ കത്തിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. മശ്അറുൽ ഹറാമിന് സമീപം എന്ന് പ്രത്യേകം പറഞ്ഞത്, ആ മലയുടെ പരിസരത്ത് നിൽക്കുന്നതാണ് മുസ്ദലിഫയിലെ മറ്റ് സ്ഥലങ്ങളെക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠമെന്ന് സൂചിപ്പിക്കാനാണ്. എന്നാൽ മുസ്ദലിഫയുടെ എല്ലാ ഭാഗത്തും നിൽക്കുന്നത് സാധുവാണ്. ഹജ്ജിന്റെ കർമ്മങ്ങൾ അല്ലാഹു നിങ്ങളെ പഠിപ്പിച്ചതുപോലെ അവനെ സ്മരിക്കുക. ഭയഭക്തിയോടും (خيفـــة)

ആഗ്രഹത്തോടും (طمع) കൂടി, അല്ലാഹുവിന്റെ ജലാലത്തും (ജമാൽ) ജമാലും (جمال) ദർശിച്ചുകൊണ്ട് വേണം സ്മരിക്കാൻ. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയതുപോലെ, 'നീ അല്ലാഹുവിനെ കാണുന്നതുപോലെ അവനെ ആരാധിക്കുക' എന്നതാണ് ഇഹ്സാൻ (إحسان). അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കാൻ കൽപ്പിച്ചതിലൂടെ, അവൻ നിങ്ങൾക്ക് നൽകിയ മാർഗദർശനത്തിന് അനുസൃതമായി വേണം ആ സ്മരണയെന്ന് ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ ഈ മാർഗദർശനം ലഭിക്കുന്നതിന് മുമ്പ് വഴിപിഴച്ചവരായിരുന്നു. ശൈഖ് ഖാശാനി റഹിമഹുല്ലാഹ് പറയുന്നു: അല്ലാഹു ആദ്യം നാവുകൊണ്ട് സ്മരിക്കാനും, പിന്നീട് ഹൃദയം കൊണ്ട് അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ ചിന്തിക്കാനും, തുടർന്ന് രഹസ്യമായ ആത്മീയ തലങ്ങളിലൂടെ അവന്റെ വിശേഷണങ്ങളെയും സത്തയെയും ദർശിക്കാനും വിശ്വാസിയെ പ്രാപ്തനാക്കുന്നു. പിന്നീട് അല്ലാഹു കൽപ്പിക്കുന്നു: 'മറ്റ് ആളുകൾ മടങ്ങി വരുന്നതുപോലെ നിങ്ങളും മടങ്ങി വരിക.' ഖുറൈശികൾ തങ്ങൾ ഹറമിന്റെ അവകാശികളാണെന്ന് കരുതി അറഫയിൽ നിൽക്കാതെ മുസ്ദലിഫയിൽ നിൽക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. അവരോട് മറ്റ് ആളുകളെപ്പോലെ അറഫയിൽ നിന്ന് മടങ്ങാൻ അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു. നിങ്ങളുടെ മുൻകാല അജ്ഞതയിൽ സംഭവിച്ച വീഴ്ചകൾക്ക് അല്ലാഹുവിനോട് പാപമോചനം (استغفار) തേടുക.

അറഫാത്തിലെ ആ നിൽപ്പ് (وقـــوف) അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ പാപമോചനത്തിന്റെയും കാരുണ്യത്തിന്റെയും പ്രകടനമാണ്. പശ്ചാത്തപിക്കുന്നവന്റെ പാപങ്ങൾ അല്ലാഹു പൊറുത്തുനൽകുകയും അവന് അനുഗ്രഹങ്ങൾ വർഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അതിനാൽ, നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അബൂബക്കർ റളിയല്ലാഹു അൻഹുവിനോട് ജനങ്ങളെയും കൂട്ടി അറഫാത്തിലേക്ക് പുറപ്പെടാൻ കൽപ്പിച്ചു. അല്ലാഹു തന്റെ മലക്കുകളോട് അറഫാത്തിലെ വിശ്വാസികളെ ചൂണ്ടിക്കാട്ടി അഭിമാനത്തോടെ ഇപ്രകാരം പറയുമെന്ന് റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു: 'എന്റെ അടിമകളെ നോക്കൂ! അവർ വിദൂരമായ എല്ലാ വഴികളിലൂടെയും പൊടിപിടിച്ചും അലങ്കോലപ്പെട്ടും എന്റെ അടുത്തേക്ക് വന്നിരിക്കുന്നു. ഞാൻ അവർക്ക് പൊറുത്തുനൽകിയിരിക്കുന്നു എന്ന് നിങ്ങൾ സാക്ഷ്യം വഹിക്കുക.' അറഫാത്ത് ദിനത്തിൽ പിശാചിനെ കാണുന്നത്ര നിസ്സാരനും നികൃഷ്ടനും അധഃപതിച്ചവനുമായി മറ്റൊരു ദിവസവും അവനെ കാണാറില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യം ഇറങ്ങിവരുന്നതും വലിയ പാപങ്ങൾ പോലും അവൻ വിട്ടുവീഴ്ച ചെയ്യുന്നതും കാണുമ്പോഴാണ് പിശാചിന് ഈ ദുരവസ്ഥയുണ്ടാകുന്നത്. അറഫാത്തിലെ നിൽപ്പ് (وقـــوف) കൊണ്ട് മാത്രം മായ്ച്ചുകളയാൻ കഴിയുന്ന ചില പാപങ്ങളുണ്ട്. ഹദീസിൽ വന്നിരിക്കുന്നു: 'അറഫാത്തിൽ നിൽക്കുമ്പോൾ അല്ലാഹു തനിക്ക് പൊറുത്തുതരില്ല എന്ന് വിചാരിക്കുന്നവനാണ് ഏറ്റവും വലിയ പാപി.' ഒരു ഹജ്ജ് ഇരുപത് യുദ്ധങ്ങളേക്കാൾ (غـزوة) ശ്രേഷ്ഠമാണ്. ഒരു ഒട്ടകത്തെ ഹജ്ജിനായി ഉപയോഗിച്ചാൽ അതിന്റെ വംശത്തിലെ നാല്പത് ഒട്ടകങ്ങൾക്ക് ബറക്കത്ത് ലഭിക്കുമെന്നും, ഏഴ് തവണ ഹജ്ജ്

ചെയ്താൽ ആ ഒട്ടകത്തെ സ്വർഗ്ഗത്തിലെ പൂന്തോപ്പുകളിൽ മേയിപ്പിക്കേണ്ടത് അല്ലാഹുവിന്റെ ബാധ്യതയാണെന്നും പറയപ്പെടുന്നു. ഇതിന് തെളിവായി നഹ്റാനി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്ന ഒരു സംഭവമുണ്ട്: ഒരു ഹമാം (കുളിപ്പുര) ജീവനക്കാരൻ ഒരു ഒട്ടകത്തിന്റെ എല്ലുകൾ വിറകിന് പകരം കത്തിക്കാൻ കൊണ്ടുവന്നു. അദ്ദേഹം അത് തീയിലേക്ക് ഇട്ടപ്പോൾ അത് പുറത്തേക്ക് തെറിച്ചുപോയി. വീണ്ടും ഇട്ടപ്പോഴും അത് പുറത്തേക്ക് തന്നെ വന്നു. മൂന്നാം തവണയും അത് പുറത്തേക്ക് തെറിച്ച് വന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ നെഞ്ചിൽ പതിച്ചു. അപ്പോൾ ഒരു അദൃശ്യ ശബ്ദം കേട്ടു: 'നിനക്ക് നാശം! പത്ത് തവണ മക്കയിലേക്ക് ഹജ്ജിന് പോയ ഒട്ടകത്തിന്റെ എല്ലുകളാണിവ, നീ എന്തിനാണ് ഇതിനെ തീയിലിട്ട് കരിക്കുന്നത്?' ഹജ്ജിന് ഉപയോഗിച്ച മൃഗത്തോട് ഇത്രയും കാരുണ്യമുണ്ടെങ്കിൽ, ഹജ്ജ് ചെയ്ത മനുഷ്യന്റെ അവസ്ഥ എന്തായിരിക്കും! അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യം (فضـل) മൂന്ന് തരത്തിലാണ്. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഗുണവിശേഷങ്ങളിൽ മാറ്റം വരുന്നതുകൊണ്ടല്ല, മറിച്ച് അടിമകളുടെ അവസ്ഥകളിൽ മാറ്റം വരുന്നതുകൊണ്ടാണ്. ഒന്നാമത്തേത് ലൗകിക ജീവിതവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണ്; സമ്പത്ത്, പദവി, ഭക്ഷണം, വസ്ത്രം എന്നിവ ഇതിൽ പെടുന്നു. ഇതിനെ ഉപജീവനം (رزق) എന്ന് വിളിക്കുന്നു. രണ്ടാമത്തേത് പാരത്രിക നന്മകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണ്. ഇത് രണ്ട് തരമാണ്: ഒന്ന്, ശരീഅത്ത് അനുസരിച്ചുള്ള കർമ്മങ്ങളും പിശാചിന്റെ വഴിയിൽ നിന്നുള്ള അകൽച്ചയും. രണ്ട്, ഹൃദയശുദ്ധീകരണവും ആത്മസംസ്കരണവും (تزكيــة النفــس). മൂന്നാമത്തേത് അല്ലാഹുവുമായി നേരിട്ട് ബന്ധപ്പെട്ടതാണ്. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യവും (قربة) അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള എത്തിച്ചേരലുമാണ് (وصــلة). അറഫാത്തിലെ നിൽപ്പ് അല്ലാഹുവിനെ അറിയുന്നതിലേക്കുള്ള (معرفــة) സൂചനയാണ്. ലൗകിക കാര്യങ്ങളിൽ ഏർപ്പെടുന്നത് അന്തിമഘട്ടത്തിലെത്തിയവർക്ക് (أهل النهاية) മാത്രമേ അനുവദനീയമാകൂ. കാരണം, അവരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശത്താൽ നിറഞ്ഞിരിക്കും. അവർ ലോകത്തെയും അതിന്റെ സുഖങ്ങളെയും വകവെക്കുന്നില്ല. അവരുടെ എല്ലാ പ്രവർത്തനങ്ങളും അല്ലാഹുവിന് വേണ്ടിയും അല്ലാഹുവിന്റെ സഹായത്തോടെയും മാത്രമായിരിക്കും.

[سورة البقرة (2) : الآيات 200 إلى 202]

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ ***200*** മുതൽ ***202*** വരെയുള്ള സൂക്തങ്ങളുടെ ആത്മീയ വ്യാഖ്യാനം *'*റൂഹുൽ ബയാൻ*' (روح البيان)* അടിസ്ഥാനമാക്കി താഴെ നൽകുന്നു*:* അല്ലാഹു പറയുന്നു*: '*അങ്ങനെ നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ ഹജ്ജ് കർമ്മങ്ങൾ പൂർത്തിയാക്കിയാൽ*,* നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ പിതാക്കളെ സ്മരിക്കുന്നത് പോലെ*,* അല്ലെങ്കിൽ അതിനേക്കാൾ ശക്തമായി അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കുക*.'* ഇവിടെ *'*സ്മരിക്കുക*' (ذكر)* എന്നത് കൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ മഹത്വത്തെ ഹൃദയത്തിൽ ഉറപ്പിക്കുകയും*,* അവന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ ഓർത്ത് നന്ദിയുള്ളവരാവുകയും ചെയ്യുക എന്നതാണ്*.* അറിവുള്ളവർ പറയുന്നു*,* പിതാക്കളെ സ്മരിക്കുക എന്ന് പറഞ്ഞത്*,* അജ്ഞാന കാലത്ത് ആളുകൾ തങ്ങളുടെ പൂർവ്വികരുടെ വീരഗാഥകൾ പാടി നടന്നിരുന്നതിനെ സൂചിപ്പിക്കാനാണ്*.* എന്നാൽ സത്യവിശ്വാസി തന്റെ നാവിനെയും ഹൃദയത്തെയും അല്ലാഹുവിന്റെ സ്മരണയാൽ *(ذكر الله)* നിറയ്ക്കണം*.* തുടർന്ന് അല്ലാഹു പറയുന്നു*: '*മനുഷ്യരിൽ ചിലർ പറയുന്നു*:* ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ*,* ഞങ്ങൾക്ക് നീ ഇഹലോകത്ത് നൽകേണമേ എന്ന്*.* അത്തരക്കാർക്ക് പരലോകത്ത് യാതൊരു വിഹിതവുമില്ല*.'* ഇത് ഭൗതികമായ ആഗ്രഹങ്ങളിൽ മാത്രം മുഴുകി*,* ആത്മീയമായ ഉന്നതിയെ *(ترقي روحي)* മറന്നുപോകുന്നവരുടെ അവസ്ഥയാണ്*.* എന്നാൽ*, '*ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ*,* ഞങ്ങൾക്ക് നീ ഇഹലോകത്ത് നന്മ നൽകേണമേ*,* പരലോകത്തും നന്മ നൽകേണമേ*,* നരകശിക്ഷയിൽ നിന്ന് ഞങ്ങളെ കാത്തുരക്ഷിക്കേണമേ*'* എന്ന് പ്രാർത്ഥിക്കുന്നവരാണ് യഥാർത്ഥ വിജയികൾ*.* ഈ പ്രാർത്ഥനയിൽ ഇഹലോകത്തെ നന്മ എന്നത് അല്ലാഹുവിനെ അറിയാനുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങളും *(معرفة),* പരലോകത്തെ നന്മ എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യവും *(قرب)* ദർശനവുമാണ്*.* ഇവർക്ക് തങ്ങൾ സമ്പാദിച്ച കർമ്മങ്ങൾക്ക് അനുസരിച്ചുള്ള വലിയ വിഹിതമുണ്ട്*.* അല്ലാഹു കണക്ക് ചോദിക്കുന്നതിൽ അതിവേഗമുള്ളവനാണ് *(سريع الحساب).*

പരിശുദ്ധന്മാരുടെ കർമ്മങ്ങളെ നിങ്ങളുടേതുമായി താരതമ്യം ചെയ്യരുത്; എഴുത്തിൽ 'പാൽ' (ശീർ) എന്നും 'സിംഹം' (ശീർ) എന്നും ഒരേ അക്ഷരങ്ങൾ വന്നാലും അവ തമ്മിൽ വലിയ അന്തരമുണ്ടല്ലോ. അല്ലാഹുവേ, ഞങ്ങളുടെ ഉന്നം നിന്റെ പവിത്രമായ സാമീപ്യത്തിൽ മാത്രമായി പരിമിതപ്പെടുത്തേണമേ, ആമീൻ. 'നിങ്ങൾ ഹജ്ജിലെ കർമ്മങ്ങൾ പൂർത്തിയാക്കിയാൽ' (فَـإِذا قَضَـيْتُمْ مَناسِـكَكُمْ) - അതായത്, കൽപ്പിക്കപ്പെട്ട ആരാധനകൾ നിർവഹിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ, 'നിങ്ങളുടെ പിതാക്കളെ

സ്മരിക്കുന്നത് പോലെ അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കുക' (فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ). ജാഹിലിയ്യാ കാലത്തെ ആചാരങ്ങൾ ഉപേക്ഷിച്ച് ഇസ്‌ലാമിക പാത പിന്തുടരുക. അക്കാലത്ത് അറബികൾ ഹജ്ജ് കഴിഞ്ഞാൽ മിനായിൽ ഒത്തുകൂടി തങ്ങളുടെ പിതാക്കളുടെ വീരഗാഥകളും പൂർവ്വികരുടെ മഹിമകളും വാഴ്ത്തുമായിരുന്നു. അല്ലാഹു അവരെ ഇതിൽ നിന്ന് വിലക്കുകയും, പിതാക്കളെ സ്മരിക്കുന്നതിന് പകരം സർവ്വ നന്മകളുടെയും ഉറവിടമായ അല്ലാഹുവിനെ സ്തുതിക്കാനും വാഴ്ത്താനും കൽപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ശൈഖ് സഅ്ദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പാടുന്നു: 'അല്ലാഹുവിന്റെ തൗഫീഖ് (സഹായം) ലഭിച്ചില്ലെങ്കിൽ, ഒരു അടിമക്ക് മറ്റൊരാൾക്ക് നന്മ ചെയ്യാൻ എങ്ങനെ സാധിക്കും?' 'അല്ലെങ്കിൽ അതിനേക്കാൾ ശക്തമായ സ്മരണ' (أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا) എന്നത് അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കുന്നതിനെ കുറിക്കുന്നു. ഹജ്ജിൽ പങ്കെടുക്കുന്നവരിൽ ചിലർ ദുനിയാവിനെ മാത്രം ലക്ഷ്യമാക്കി പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു: 'ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, ഞങ്ങൾക്ക് ദുനിയാവിൽ നൽകേണമേ' (رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا). ഇവർക്ക് പരലോകത്ത് യാതൊരു വിഹിതവുമില്ല. എന്നാൽ ചിലർ ഇരുലോകത്തെയും നന്മ ചോദിക്കുന്നു: 'ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, ഞങ്ങൾക്ക് ദുനിയാവിലും പരലോകത്തും നന്മ നൽകേണമേ' (رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً). ശൈഖ് അബുൽ ഖാസിം അൽ ഹകീം റഹിമഹുല്ലാഹ് പറയുന്നു: ദുനിയാവിലെ നന്മ എന്നാൽ സന്തോഷകരമായ ജീവിതവും രക്തസാക്ഷിത്വത്തോടെയുള്ള മരണവുമാണ്; പരലോകത്തെ നന്മ എന്നാൽ സന്തോഷവാർത്തയോടെയുള്ള ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ്പും സുരക്ഷിതമായി സിറാത്ത് പാലം കടക്കലുമാണ്. അലി റളിയല്ലാഹു അൻഹു പറയുന്നു: ദുനിയാവിലെ നന്മ എന്നാൽ സ്വാലിഹായ ഭാര്യയും, പരലോകത്തെ നന്മ ഹൂറുൽ ഈനുമാണ്. ശൈഖ് സഅ്ദി പറയുന്നു: 'നല്ല സ്വഭാവമുള്ള ഭാര്യയുണ്ടെങ്കിൽ, അവളെ കാണുന്നത് തന്നെ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചതുപോലെയാണ്.' ചുരുക്കത്തിൽ, അല്ലാഹുവിനെ ധാരാളമായി സ്മരിക്കുകയും ഇരുലോകത്തെയും സൗഭാഗ്യങ്ങൾ ചോദിക്കുകയും ചെയ്യുക.

അല്ലാഹുവിനെ നിശ്ചിത എണ്ണമുള്ള ദിവസങ്ങളിൽ നിങ്ങൾ സ്മരിക്കുക. ആരെങ്കിലും രണ്ട് ദിവസത്തിനുള്ളിൽ *(മടങ്ങിപ്പോകാൻ)* ധൃതി കാണിച്ചാൽ അവന് കുറ്റമില്ല. ആരെങ്കിലും താമസിപ്പിച്ചാലും അവന് കുറ്റമില്ല; സൂക്ഷ്മത പാലിക്കുന്നവർക്കാണ് *(തقوى)* അത്. നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക. തീർച്ചയായും നിങ്ങൾ അവനിലേക്ക് ഒരുമിച്ചുകൂട്ടപ്പെടുമെന്ന് മനസ്സിലാക്കുക. റൂഹുൽ ബയാൻ ഈ സൂക്തത്തെ വിശദീകരിക്കുന്നത് ഇങ്ങനെയാണ്: ഹജ്ജിന്റെ കർമ്മങ്ങൾ പൂർത്തിയാക്കിയ ശേഷം മിനായിൽ വെച്ച് അല്ലാഹുവിനെ ധാരാളമായി സ്മരിക്കുക എന്നത് ഹൃദയത്തിന്റെ വിശുദ്ധിക്ക് *(تزكية)* അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്. 'നിശ്ചിത എണ്ണമുള്ള ദിവസങ്ങൾ' എന്നത് അയ്യാമുത്തശ്രീഖ് *(أيام التشريق)* എന്നറിയപ്പെടുന്ന ദിവസങ്ങളെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ഇവിടെ സ്മരണ *(ذكر)* എന്നത് കേവലം നാവുകൊണ്ടുള്ള ഉച്ചാരണമല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ മഹത്വത്തെ ഹൃദയത്തിൽ ആവാഹിച്ചുകൊണ്ടുള്ള സാന്നിധ്യമാണ്. ധൃതി കാണിക്കുന്നതിനും താമസിപ്പിക്കുന്നതിനും അനുവാദം നൽകിയത് അല്ലാഹുവിന്റെ വിശാലമായ കാരുണ്യത്തെയാണ് *(رحمة)* കാണിക്കുന്നത്. എന്നാൽ ഈ ഇളവുകൾക്കിടയിലും ഹൃദയം അല്ലാഹുവിനോട് ചേർന്നുനിൽക്കുന്നവനാണ് യഥാർത്ഥ സൂക്ഷ്മതയുള്ളവൻ *(متقي)*. അന്ത്യനാളിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ സന്നിധിയിലേക്ക് മടങ്ങേണ്ടവരാണ് നമ്മൾ എന്ന ബോധം *(مراقبة)* എപ്പോഴും നിലനിർത്തുക എന്നതാണ് ഈ സൂക്തത്തിന്റെ ആത്യന്തികമായ ആത്മീയ പാഠം.

അവർ ചെയ്ത സൽകർമ്മങ്ങൾക്ക് പ്രതിഫലമായി അവർക്ക് വലിയൊരു വിഹിതം (نصيب عظيم) ലഭിക്കുന്നു. അവരുടെ സൽകർമ്മങ്ങൾ കാരണമാണ് അവർക്ക് ഈ പ്രതിഫലം ലഭിക്കുന്നത്. അല്ലാഹുവിന്റെ കഴിവിലേക്ക് സൂചന നൽകിക്കൊണ്ട് മരണത്തെക്കുറിച്ച് മുന്നറിയിപ്പ് നൽകുകയും സൽകർമ്മങ്ങൾക്ക് പ്രേരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. 'അല്ലാഹു കണക്കെടുപ്പിൽ അതിവേഗക്കാരനാണ്' (وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ) എന്ന് അല്ലാഹു പറയുന്നു. കണക്കെടുപ്പ് എന്നാൽ കർമ്മങ്ങൾക്കുള്ള പ്രതിഫലം നൽകലാണ്. അല്ലാഹു തന്റെ അടിമകളുടെ എണ്ണവും അവരുടെ കർമ്മങ്ങളുടെ ബാഹുല്യവും ഒരു നിമിഷം കൊണ്ട് കണക്കാക്കുന്നു. അവന് ചിന്തയോ ആലോചനയോ ആവശ്യമില്ല. അതിനാൽ ഇത്രയും കഴിവുള്ളവനെ അനുസരിക്കുന്നതിൽ വീഴ്ച വരുത്തരുത്. ഹസൻ ബസരി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: 'ഒരു കുട്ടി തന്റെ പിതാവിനെ വിളിക്കുന്നത് പോലെ അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കുക.' നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'എന്റെ ഔലിയാക്കളിൽ എനിക്ക് ഏറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ടവൻ ലഘുവായ ജീവിതമുള്ള, നമസ്കാരത്തിൽ വിഹിതമുള്ള,

രഹസ്യമായി അല്ലാഹുവിനെ ആരാധിക്കുന്ന, ജനങ്ങൾക്കിടയിൽ അധികം ശ്രദ്ധിക്കപ്പെടാത്ത, മിതമായ ഉപജീവനമുള്ള വിശ്വാസിയാണ്.' അല്ലാഹുവിന്റെ ദൂതർ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം 'റബ്ബനാ ആത്തിനാ ഫിദ്ദുന്യാ ഹസനത്തൻ...' എന്ന് ധാരാളമായി പ്രാർത്ഥിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. ഹജ്ജിന്റെ കർമ്മങ്ങൾ പൂർത്തിയാക്കി പൂർണ്ണതയുടെ പദവിയിലെത്തിയാലും അല്ലാഹുവിന്റെ പരീക്ഷണം (مكـر اللـه) ഭയപ്പെടണം. അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കുന്നതിൽ വീഴ്ച വരുത്തരുത്. അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കുക എന്നത് ദാരിദ്ര്യവും നിസ്സാരതയും ബോധ്യപ്പെട്ടവനായിട്ടാകണം. ചിലർ തങ്ങളുടെ ആത്മീയ യാത്രയിൽ തങ്ങൾ ലക്ഷ്യത്തിലെത്തിയെന്ന് തെറ്റിദ്ധരിച്ച് അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കുന്നതിൽ വീഴ്ച വരുത്തുന്നു. എന്നാൽ യഥാർത്ഥ ആത്മീയ ജ്ഞാനികൾ ദുന്യാവിലെ നന്മയായി ആരോഗ്യം, സൗകര്യം, ആരാധന ചെയ്യാനുള്ള കഴിവ് എന്നിവയും ആഖിറത്തിലെ നന്മയായി അല്ലാഹുവിനെ ദർശിക്കലും (مشاهدات) സാമീപ്യവും ചോദിക്കുന്നു. നരകശിക്ഷയിൽ നിന്ന് കാക്കുക എന്നത് അല്ലാഹുവിൽ നിന്നുള്ള അകൽച്ചയിൽ (فراق) നിന്നും സംരക്ഷിക്കുക എന്നാണ് അർത്ഥം. അല്ലാഹു കണക്കെടുപ്പിൽ അതിവേഗക്കാരനാണ്. അയ്യാമുത്തശ്രീഖ് (أيام التشريق) ദിവസങ്ങളിൽ അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കുക.

ദുൽഹിജ്ജ മാസത്തിലെ ഈ ദിനങ്ങളിൽ ജനങ്ങൾ മിനായിൽ തങ്ങുന്നു. രണ്ടാമത്തെ ദിവസം 'നഫ്റുൽ അവ്വൽ' (ആദ്യത്തെ മടക്കയാത്ര) എന്ന് അറിയപ്പെടുന്നു, കാരണം ചിലർ ഈ ദിവസം മിനായിൽ നിന്ന് മടങ്ങുന്നു. മൂന്നാമത്തെ ദിവസം 'നഫ്റുസ്സാനി' (രണ്ടാമത്തെ മടക്കയാത്ര) ആണ്. ഈ മൂന്ന് ദിവസങ്ങളും ബലിപെരുന്നാൾ ദിനവും (യൗമുന്നഹ്ർ) ജംറകളിൽ കല്ലെറിയുന്ന ദിവസങ്ങളും നമസ്കാരങ്ങൾക്ക് ശേഷമുള്ള തക്ബീർ ചൊല്ലേണ്ട ദിവസങ്ങളുമാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയതായി വന്നിട്ടുണ്ട്: 'അറഫാ ദിനം മുതൽ തശ്രീഖ് ദിനങ്ങളുടെ അവസാനം വരെ ഓരോ നമസ്കാരത്തിന് ശേഷവും തക്ബീർ ചൊല്ലുക.' ഇവയെ 'മഅ്ദൂദാത്ത്' (എണ്ണപ്പെട്ടവ) എന്ന് വിളിക്കാൻ കാരണം അവയുടെ കുറവാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ വചനമായ 'ദറാഹിമ മഅ്ദൂദത്തിൻ' (എണ്ണപ്പെട്ട കുറച്ചു ദിർഹമുകൾ) എന്നതുപോലെയാണിത്. എന്നാൽ സൂറത്തുൽ ഹജ്ജിലെ 'അയ്യാമിൻ മഅ്ലൂമാത്തിൻ' (അറിയപ്പെട്ട ദിവസങ്ങൾ) എന്നത് ദുൽഹിജ്ജയിലെ പത്ത് ദിവസങ്ങളെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ഇമാം കവാശി പറയുന്നു: 'മഅ്ദൂദാത്ത്' എന്നത് 'മഅ്ദൂദ' എന്നതിന്റെ ബഹുവചനമാണ്. പുല്ലിംഗത്തെ സ്ത്രീലിംഗം കൊണ്ട് വിശേഷിപ്പിക്കാറില്ലാത്തതിനാൽ 'യൗമുൻ മഅ്ദൂദത്തുൻ' എന്ന് പറയാറില്ല. എന്നാൽ ബഹുവചനത്തെ സ്ത്രീലിംഗം കൊണ്ട് വിശേഷിപ്പിക്കാം എന്നതുകൊണ്ടാണ് 'അയ്യാമൻ മഅ്ദൂദത്തൻ' എന്ന് ഖുർആനിൽ വന്നത്. 'ഫമൻ തഅജ്ജല' എന്നാൽ മിനായിൽ നിന്ന് വേഗത്തിൽ പുറപ്പെടാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവൻ എന്നാണ്. ബലിപെരുന്നാളിന് ശേഷമുള്ള രണ്ട് ദിവസങ്ങൾ പൂർത്തിയാക്കി കല്ലേറ് നിർവഹിച്ച് മൂന്നാം ദിവസം വരെ തങ്ങാതെ മടങ്ങുന്നവന്

യാതൊരു കുറ്റവുമില്ല. ഇമാം അബൂഹനീഫ റഹിമഹുള്ളാഹ് അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത് മൂന്നാം ദിവസം പ്രഭാതത്തിന് മുമ്പ് മടങ്ങണം എന്നാണ്. ചുരുക്കത്തിൽ, തശ്രീഖ് ദിനങ്ങളിലെ ആദ്യ രണ്ട് രാത്രികൾ മിനായിൽ തങ്ങുകയും ഓരോ ദിവസവും ഉച്ചയ്ക്ക് ശേഷം ഇരുപത്തിയൊന്ന് കല്ലുകൾ എറിയുകയും വേണം. എന്നാൽ ഇടയന്മാർക്കും ഹാജിമാർക്ക് വെള്ളം നൽകുന്നവർക്കും രാത്രി തങ്ങുന്നതിൽ ഇളവുണ്ട്. ഇമാം ഷാഫിഇ റഹിമഹുള്ളാഹിന്റെയും മറ്റ് രണ്ട് ഇമാമുകളുടെയും വീക്ഷണത്തിൽ, മൂന്നാം ദിവസം കല്ലേറ് നിർവഹിച്ച് മടങ്ങുന്നതാണ് ഉത്തമം. 'ലിമനിത്തഖാ' (ഭയഭക്തിയുള്ളവർക്ക്) എന്നത്, ഈ ഇളവുകളും തിരഞ്ഞെടുപ്പും അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുന്നവർക്ക് മാത്രമുള്ളതാണ് എന്നാണ്. കാരണം, അല്ലാഹു സ്വീകരിക്കുന്നത് സൂക്ഷ്മതയുള്ളവരിൽ (മുത്തഖീങ്ങൾ) നിന്ന് മാത്രമാണ്. ഹജ്ജിന് ശേഷവും അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക, കാരണം പാപങ്ങൾ നന്മകളെ നശിപ്പിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവിലേക്ക് ഒരുമിച്ചുകൂട്ടപ്പെടുമെന്ന് അറിയുക; ഇത് മരണാനന്തര ജീവിതത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഓർമ്മപ്പെടുത്തലാണ്. ഹജ്ജ് മബ്റൂറായതിന്റെ (സ്വീകരിക്കപ്പെട്ട ഹജ്ജ്) അടയാളം, ഒരാൾ ദുനിയാവിനോട് വിരക്തിയും പരലോകത്തോട് ആഗ്രഹവുമുള്ളവനായി മടങ്ങുക എന്നതാണ്.

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തത്തിൽ കപടവിശ്വാസികളുടെ സ്വഭാവത്തെക്കുറിച്ച് മുന്നറിയിപ്പ് നൽകുന്നു. 'മനുഷ്യരിൽ ചിലരുണ്ട്, ഐഹിക ജീവിതത്തെക്കുറിച്ചുള്ള അവരുടെ സംസാരം നിന്നെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തും' *(وَمِنَ النَّاسِ مَن يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا)*. റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീർ വ്യക്തമാക്കുന്നത് പ്രകാരം, ഇവിടെ പരാമർശിക്കപ്പെട്ട വ്യക്തി അഖ്നസ് ബിൻ ശരീഖ് എന്ന കപടവിശ്വാസിയാണ്. അവൻ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ സന്നിധിയിൽ വന്ന് ഇസ്‌ലാമിനോടുള്ള സ്നേഹവും വിശ്വസ്തതയും പ്രകടിപ്പിക്കുകയും, തന്റെ ഹൃദയത്തിലുള്ളതിനെ അല്ലാഹു സാക്ഷിയാക്കുകയും ചെയ്യും. എന്നാൽ, യഥാർത്ഥത്തിൽ അവൻ സത്യവിശ്വാസത്തിന്റെ ശത്രുവും കലഹമുണ്ടാക്കുന്നവനുമാണ് *(أَلَدُّ الْخِصَامِ)*. അവന്റെ വാക്കുകൾ തേൻ പോലെ മധുരമാണെങ്കിലും, അവന്റെ ഉള്ളം കടുത്ത ശത്രുതയാൽ നിറഞ്ഞതാണ്. ഇത് കാണിക്കുന്നത് ഒരു വ്യക്തിയുടെ ബാഹ്യമായ സംസാരത്തേക്കാൾ, അവന്റെ ഹൃദയത്തിലെ ആത്മീയ അവസ്ഥയാണ് *(حال)* അല്ലാഹുവിന്റെ അടുക്കൽ പ്രധാനം എന്നാണ്. കപടത *(نفاق)* എന്നത് ആത്മാവിനെ നശിപ്പിക്കുന്ന ഒരു രോഗമാണ്. അല്ലാഹുവിനോട് അവൻ സത്യസന്ധത പുലർത്തുന്നില്ലെന്ന് മാത്രമല്ല, ഭൂമിയിൽ കുഴപ്പങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കാനും കൃഷിയും സന്താനങ്ങളും നശിപ്പിക്കാനും അവൻ ശ്രമിക്കുന്നു. അല്ലാഹു കുഴപ്പത്തെ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നില്ല *(وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفَسَادَ)*. ഈ സൂക്തം വിശ്വാസികൾക്ക് നൽകുന്ന പാഠം, വാക്കുകളിലെ മാധുര്യത്തിൽ മയങ്ങാതെ, ഒരാളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളിലെ സത്യസന്ധതയും ദൈവഭയവും *(تقوى)* പരിശോധിക്കണമെന്നതാണ്.

ഹജ്ജ് മബ്റൂർ (حج مبرور) നിർവഹിച്ചു മടങ്ങുന്നവൻ പാപങ്ങൾ പൊറുക്കപ്പെട്ടവനായി മടങ്ങുന്നു. അവന്റെ പ്രാർത്ഥനകൾക്ക് ഉത്തരം ലഭിക്കുന്നു. അതിനാൽ, ഹജ്ജ് കഴിഞ്ഞു മടങ്ങുന്നവരെ സലാം ചൊല്ലി സ്വീകരിക്കുന്നതും അവരോട് പാപമോചനത്തിന് (استغفار) അപേക്ഷിക്കുന്നതും സുന്നത്താണ്. ഇബ്റാഹീം ബിൻ അദ്ഹം റഹിമഹുള്ളാഹിന്റെ ഹജ്ജ് പോലെയായിരുന്നു ആ ഹജ്ജ് മബ്റൂർ. അദ്ദേഹം തന്റെ ഉറ്റ സുഹൃത്തിനോടൊപ്പം ബൽഖിൽ നിന്ന് ഹജ്ജിന് പുറപ്പെട്ടു. മടങ്ങിയെത്തിയപ്പോൾ അദ്ദേഹം ദുനിയാവിനോടുള്ള ആസക്തി വെടിഞ്ഞ് ആഖിറത്തിലേക്ക് (آخرة) തിരിഞ്ഞു. തന്റെ സമ്പത്തും കുടുംബവും നാടും ഉപേക്ഷിച്ച് പ്രവാസ ജീവിതം തിരഞ്ഞെടുത്തു. സ്വന്തം അധ്വാനം കൊണ്ട്, കൃഷിപ്പണിയിലോ തോട്ടം നോക്കുന്നതിലോ ലഭിക്കുന്ന വരുമാനം കൊണ്ട് അദ്ദേഹം

തൃപ്തിപ്പെട്ടു. ആത്മീയ പക്വതയുള്ളവർ പറയുന്നു: 'ഉയർന്ന സ്വഭാവമുള്ളവൻ പഴയ ഉടമ്പടികൾ ലംഘിക്കുകയില്ല. നിന്റെ മനസ്സ് നിന്റെ രക്ഷിതാവുമായുള്ള ഉടമ്പടി ലംഘിക്കാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുകയാണെങ്കിൽ നീ പറയുക: അല്ലാഹു കാക്കട്ടെ, തീർച്ചയായും എന്റെ രക്ഷിതാവ് എനിക്ക് നല്ലൊരു വാസസ്ഥലം നൽകിയിരിക്കുന്നു.' മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'ഉടമ്പടി ലംഘിക്കുന്നതും തൗബ (توبة) മുറിക്കുന്നതും ഒടുവിൽ ശാപത്തിന് കാരണമാകും. നിന്റെ തുലാസ് വളഞ്ഞതാണെങ്കിൽ, പ്രതിഫലത്തിന്റെ തുലാസ് നേരെയായിരിക്കും.' ചിലർ പറയുന്നു: 'ഞാൻ ഹജ്ജ് കഴിഞ്ഞ് മടങ്ങുമ്പോൾ എന്റെ മനസ്സ് തിന്മയിലേക്ക് പ്രേരിപ്പിച്ചു. അപ്പോൾ ബൈത്തുല്ലാഹിന്റെ അടുത്തുനിന്ന് ഒരു ശബ്ദം കേട്ടു: 'നിനക്ക് നാശം! നീ ഹജ്ജ് ചെയ്തില്ലേ?' അല്ലാഹു എന്നെ അതുവരെ കാത്തുസൂക്ഷിച്ചു.' തീർച്ചയായും, ചില കർമ്മങ്ങൾ മനുഷ്യന് ഹിജാബ് (حجاب - മറ) ആയിത്തീരും; അവൻ അതിൽ മാത്രം അഭിമാനം കൊള്ളുകയും അതിനെ മാത്രം ആശ്രയിക്കുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ. അഹ്മദ് നാംഖി ജാമി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹുവിന്റെ സദസ്സിൽ സ്ഥിരമായി ഇരുന്നിരുന്ന ഒരു തുർക്കി പൗരന്റെ കഥയുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിൻകഴുത്തിൽ ഒരു പരിച പോലെ പ്രകാശം കാണാമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഹജ്ജിന് പോയി മടങ്ങിയപ്പോൾ ആ പ്രകാശം മാഞ്ഞുപോയി. ശൈഖിനോട് ഇതിന്റെ കാരണം ചോദിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'ഹജ്ജിന് മുൻപ് നീ വിനയവും എളിമയും ഉള്ളവനായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ നിന്റെ ഹജ്ജ് നിന്നെ വഞ്ചിച്ചു; നീ നിനക്ക് തന്നെ വലിയ സ്ഥാനവും പദവിയും നൽകി. അതുകൊണ്ടാണ് നിന്റെ ആത്മീയ പദവി താഴുകയും ആ പ്രകാശം കാണാതാവുകയും ചെയ്തത്.' ഹജ്ജ് ചെയ്യുന്നവൻ സൂക്ഷിക്കേണ്ട കാര്യങ്ങളിൽ പ്രധാനമാണ് ഹറാമുകളിൽ നിന്നുള്ള അകൽച്ച. തന്റെ ചെലവുകൾ ഹറാമായ സമ്പാദ്യത്തിൽ നിന്നാകരുത്. കാരണം, അല്ലാഹു ത്വയ്യിബായ (പരിശുദ്ധമായ) കാര്യങ്ങൾ മാത്രമേ സ്വീകരിക്കുകയുള്ളൂ. ഹജ്ജിന് പോയി മടങ്ങുമ്പോൾ വഴിയിൽ വെച്ച് മരണപ്പെട്ട ഒരാളുടെ കഥയുണ്ട്. കൂട്ടുകാർ അദ്ദേഹത്തെ ഖബറടക്കി. അബദ്ധത്തിൽ ഒരു കോടാലി ഖബറിൽ മറന്നുപോയി. അത് എടുക്കാൻ വേണ്ടി ഖബർ തുറന്നപ്പോൾ, ആ കോടാലി അദ്ദേഹത്തിന്റെ കഴുത്തിലും കൈകളിലും ചുറ്റിപ്പിടിച്ചിരിക്കുന്നത് കണ്ടു! അവർ മണ്ണുമൂടി മടങ്ങി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വീട്ടുകാരോട് ചോദിച്ചപ്പോൾ അവർ പറഞ്ഞു: 'അദ്ദേഹം ഒരാളോടൊപ്പം യാത്ര ചെയ്യുകയും അയാളുടെ സമ്പത്ത് തട്ടിയെടുക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ആ സമ്പത്ത് കൊണ്ടാണ് അദ്ദേഹം ഹജ്ജ് ചെയ്തത്.' നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ഹലാൽ ആയ സമ്പാദ്യം കൊണ്ട് അല്ലാഹുവിന്റെ ഭവനം ഹജ്ജ് ചെയ്യുന്നവൻ വെക്കുന്ന ഓരോ ചുവടിനും അല്ലാഹു എഴുപത് നന്മകൾ രേഖപ്പെടുത്തുകയും എഴുപത് പാപങ്ങൾ മായ്ച്ചുകളയുകയും എഴുപത് പദവികൾ ഉയർത്തുകയും ചെയ്യുന്നു.' ഹലാൽ ആയ സമ്പാദ്യം കൊണ്ട് ഹജ്ജ് ചെയ്യാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവൻ, തന്റെ സമ്പാദ്യത്തിൽ സംശയമില്ലെങ്കിൽ, കടം വാങ്ങിയാണെങ്കിലും ഹജ്ജ് ചെയ്യാം.

പിന്നീട് സ്വന്തം സമ്പത്തിൽ നിന്ന് അത് വീട്ടിയാൽ മതി. അബൂൽ ഖാസിം അൽ ഹകീം സുൽത്താന്റെ സമ്മാനം സ്വീകരിക്കുകയും തന്റെ ആവശ്യങ്ങൾക്കായി കടം വാങ്ങുകയും ചെയ്തിരുന്നു. സുൽത്താനിൽ നിന്ന് ലഭിക്കുന്നത് കൊണ്ട് അദ്ദേഹം കടം വീട്ടുകയായിരുന്നു പതിവ്. ഖുർആനിലെ 'ചില മനുഷ്യരുണ്ട്, അവരുടെ സംസാരം നിന്നെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തും...' എന്ന വചനത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ, പുറമെ നല്ലതെന്ന് തോന്നുന്നതും എന്നാൽ ഉള്ളിൽ കപടത സൂക്ഷിക്കുന്നതുമായ ആളുകളെക്കുറിച്ചാണ് പറയുന്നത്. അവർ അല്ലാഹുവിനെ സാക്ഷിനിർത്തി തങ്ങളുടെ ഉള്ളിലുള്ളത് നാവിലുള്ളത് പോലെയാണെന്ന് വാദിക്കുന്നു. എന്നാൽ അവർ സത്യവിശ്വാസികളോട് കടുത്ത ശത്രുത വെച്ചുപുലർത്തുന്നവരാണ്.

[سورة البقرة (2) : الآيات 205 إلى 207]

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങളിൽ കപടവിശ്വാസികളുടെ സ്വഭാവത്തെയും, സത്യവിശ്വാസികളുടെ ത്യാഗസന്നദ്ധതയെയും വരച്ചുകാട്ടുന്നു. ഭൂമിയിൽ കുഴപ്പമുണ്ടാക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നവന്റെ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹു മുന്നറിയിപ്പ് നൽകുന്നു. അവൻ അധികാരത്തിൽ വരുമ്പോൾ ഭൂമിയിൽ നാശമുണ്ടാക്കാനും കൃഷിയും സന്താനങ്ങളും നശിപ്പിക്കാനും ശ്രമിക്കുന്നു. എന്നാൽ അല്ലാഹു നാശത്തെ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നില്ല. അവനോട് 'അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക' എന്ന് ഉപദേശിച്ചാൽ, അഹങ്കാരം അവനെ പാപത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നു. അത്തരക്കാർക്ക് നരകം മതിയായ പ്രതിഫലമാണ്. എന്നാൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി കാംക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് സ്വന്തം ആത്മാവിനെത്തന്നെ സമർപ്പിക്കുന്ന ഒരു വിഭാഗമുണ്ട്. അല്ലാഹു തന്റെ ദാസന്മാരോട് അങ്ങേയറ്റം കരുണയുള്ളവനാണ്. ഇവിടെ 'ആത്മാവിനെ വിൽക്കുക' എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ തൃപ്തിക്കായി സ്വന്തം ഇച്ഛകളെയും ഭൗതിക താല്പര്യങ്ങളെയും ബലികഴിക്കുന്നതിനെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്.

സ്നേഹവും (محبة) ആത്മാർത്ഥതയും (خلـوص) പ്രവൃത്തികളാൽ തെളിയിക്കാതെ വെറും വാദങ്ങൾ മാത്രമാക്കുന്നത് നിരീശ്വരവാദികളുടെയും (ملاحـــدة) മതനിന്ദകരുടെയും (زنادقــة) രീതിയാണ്. യഥാർത്ഥ പ്രേമി തന്റെ പ്രിയതമൻ ഇഷ്ടപ്പെടാത്തതൊന്നും പ്രവർത്തിക്കുകയില്ല. കവി പാടിയതുപോലെ: 'നീ അല്ലാഹുവിനോട് അനുസരണക്കേട് കാണിക്കുകയും എന്നിട്ട് അവനെ സ്നേഹിക്കുന്നുവെന്ന് വാദിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു; എന്റെ ജീവൻ തന്നെയാണ സത്യം, ഇതൊരു വിചിത്രമായ കാര്യമാണ്! നിന്റെ സ്നേഹം സത്യമായിരുന്നെങ്കിൽ നീ അവനെ അനുസരിക്കുമായിരുന്നു; കാരണം, സ്നേഹിക്കുന്നവൻ താൻ സ്നേഹിക്കുന്നവനെ അനുസരിക്കുന്നവനാണ്.' ഹാഫിള് പറയുന്നു: 'നിന്റെ

ശ്വാസത്തിൽ നിന്ന് സൂര്യൻ ഉദിക്കുന്നതുപോലെ സത്യസന്ധത പുലർത്തുക; കാരണം, കള്ളം പറഞ്ഞതുകൊണ്ടാണ് പ്രഭാതം പോലും കറുത്ത മുഖത്തോടെ ഉദിച്ചത്.' 'അവൻ തിരിഞ്ഞുപോകുമ്പോൾ' (وَإِذا تَوَلَّى) എന്നതിനർത്ഥം അവൻ നിന്റെ സദസ്സിൽ നിന്ന് പിന്തിരിഞ്ഞു പോകുകയോ അല്ലെങ്കിൽ അധികാരം ലഭിച്ച് ഭരണാധികാരിയായി മാറുകയോ ചെയ്യുമ്പോഴാണ്. 'ഭൂമിയിൽ അവൻ ഓടിനടക്കുന്നു' (سَعَى فِي الْأَرْضِ) എന്നത് അവന്റെ അഴിമതിയുടെ വ്യാപ്തിയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. 'കൃഷിയെയും സന്താനങ്ങളെയും നശിപ്പിക്കാൻ' (لِيُفْسِدَ فِيها... وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ) എന്ന് അല്ലാഹു പറയുന്നത്, അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹം ലഭിക്കേണ്ട കൃഷിയെയും ജീവജാലങ്ങളെയും നശിപ്പിക്കുന്നത് ഏറ്റവും വലിയ നാശമാണെന്ന് കാണിക്കാനാണ്. അല്ലാഹു അഴിമതിയെ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നില്ല (وَاللَّهُ لا يُحِبُّ الْفَسادَ). അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രവൃത്തികളിൽ നാം കാണുന്ന നാശങ്ങൾ നമ്മുടെ പരിമിതമായ കാഴ്ചപ്പാടിൽ മാത്രമാണ്; എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവിൽ അതെല്ലാം നന്മയാണ്. അവനോട് 'അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുക' (اتَّقِ اللَّهَ) എന്ന് ഉപദേശിച്ചാൽ, അഹങ്കാരം (عزة) അവനെ പാപത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നു. അത്തരക്കാർക്ക് നരകം മതിയായ പ്രതിഫലമാണ് (فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ). അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു മസ്ഊദ് റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറഞ്ഞു: 'ഒരാളോട് അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടാൻ പറഞ്ഞാൽ, 'നിന്റെ കാര്യം നീ നോക്ക്' എന്ന് മറുപടി പറയുന്നത് വലിയ പാപമാണ്.' ഉമറുബ്നുൽ ഖത്താബ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിനോട് അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടാൻ പറഞ്ഞപ്പോൾ, അദ്ദേഹം അല്ലാഹുവിനോടുള്ള വിനയം (تواضع) നിമിത്തം തന്റെ കവിൾ തറയിൽ വെക്കുകയായിരുന്നു.

ഈ ഖുർആനിക വചനത്തിൽ, തന്റെ ഭൗതിക ജീവിതത്തെയും ആത്മാവിനെയും അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതിയും പരലോകത്തെ പ്രതിഫലവും തേടി സമർപ്പിക്കുന്നവനെക്കുറിച്ചാണ് പരാമർശിക്കുന്നത്. 'ജനങ്ങളിൽ ചിലർ തങ്ങളുടെ ആത്മാവിനെ വിൽക്കുന്നു' (وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ) എന്നതിനർത്ഥം, അവർ തങ്ങളെത്തന്നെ അല്ലാഹുവിന് സമർപ്പിക്കുന്നു എന്നാണ്. ഒരു വിശ്വാസി നോമ്പ്, നമസ്കാരം, ഹജ്ജ്, സകാത്ത്, ജിഹാദ് തുടങ്ങിയ കർമ്മങ്ങളിലൂടെ അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതിയും പ്രതിഫലവും തേടുമ്പോൾ, അവൻ തന്റെ ആത്മാവിനെ അല്ലാഹുവിന് വിൽക്കുന്നതുപോലെയാകുന്നു. അല്ലാഹു തന്റെ ഔദാര്യം കൊണ്ട് ആ ആത്മാവിനെ വിലകൊടുത്തു വാങ്ങുന്നു. 'അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി തേടിക്കൊണ്ട്' (ابْتِغاءَ مَرْضاتِ اللَّهِ) എന്നത് ഈ സമർപ്പണത്തിന്റെ ലക്ഷ്യമാണ്. അല്ലാഹു തന്റെ ദാസന്മാരോട് അതീവ കാരുണ്യമുള്ളവനാണ് (رؤوف). അവൻ ദാസന്മാരെ തഖ്‌വയിലേക്ക് (تقوى) ക്ഷണിക്കുന്നത് അവർക്ക് പ്രതിഫലം നൽകാനാണ്. യഥാർത്ഥത്തിൽ, അവൻ വാങ്ങുന്നതെല്ലാം അവന്റെ തന്നെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ളതാണ്; എന്നിട്ടും തന്റെ ഔദാര്യം കൊണ്ട് അവൻ അതിന് അളവറ്റ പ്രതിഫലം നൽകുന്നു. ഈ വചനം സുഹൈബ് റൂമി (റളിയള്ളാഹു അൻഹു)യെക്കുറിച്ച് ഇറങ്ങിയതാണെന്ന്

പറയപ്പെടുന്നു. അദ്ദേഹം മക്കയിൽ നിന്ന് ഹിജ്റ പോകുമ്പോൾ ഖുറൈശികൾ അദ്ദേഹത്തെ തടഞ്ഞു. തന്റെ സമ്പത്തെല്ലാം അവർക്ക് വിട്ടുകൊടുത്ത്, തന്റെ ദീനിനെ സംരക്ഷിക്കാൻ അദ്ദേഹം മദീനയിലേക്ക് യാത്രയായി. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ അടുത്തെത്തിയപ്പോൾ, അബൂബക്കർ (റളിയല്ലാഹു അൻഹു) അദ്ദേഹത്തോട് പറഞ്ഞു: 'സുഹൈബേ, നിന്റെ കച്ചവടം ലാഭകരമായിരിക്കുന്നു!' വിശ്വാസികൾ തങ്ങളുടെ ആത്മാവിനെ വിൽക്കുമ്പോൾ അവർക്ക് ലഭിക്കുന്ന പ്രതിഫലം സ്വർഗ്ഗമാണ്. എന്നാൽ ഔലിയാക്കൾ (أولياء) തങ്ങളെത്തന്നെ സമർപ്പിക്കുമ്പോൾ അവർക്ക് ലഭിക്കുന്ന പ്രതിഫലം അല്ലാഹുവിന്റെ പൊരുത്തമാണ്. ഒരു സാധകൻ (سالك) തന്റെ ഭൗതികമായ പരിമിതികളിൽ നിന്നും ലൗകിക ബന്ധങ്ങളിൽ നിന്നും വിട്ടുമാറി, യഥാർത്ഥ മുജാഹിദും ആത്മീയ രക്തസാക്ഷിയുമായി മാറണം. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'അപരിചിതർക്ക് (غرباء) മംഗളം'. വുളൂഅ് (وضوء) എന്നത് അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയിൽ നിന്നുള്ള വിച്ഛേദനത്തെയും, നമസ്കാരം അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള സംയോജനത്തെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ബാഹ്യമായ ശുദ്ധി ഭൗതികമായ ഉപജീവനത്തിന് കാരണമാകുന്നതുപോലെ, ആന്തരികമായ ശുദ്ധി ആത്മീയ ജ്ഞാനത്തിനും ഇൽഹാമുകൾക്കും (إلهامات) കാരണമാകുന്നു. അപ്പോൾ ഹൃദയം ഉയിർത്തെഴുന്നേൽക്കുകയും നഫ്സ് (نفس) അതിന്റെ ദുർഗുണങ്ങളിൽ നിന്ന് മരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇതാണ് യഥാർത്ഥ ജിഹാദ്. അല്ലാഹുവിലേക്ക് പലായനം ചെയ്യുന്നവൻ അവന്റെ ജമാലിലും ജലാലിലും ലയിക്കുന്നു. അപ്പോൾ അവൻ 'അല്ലാഹു എന്ന് പറയുക, പിന്നെ അവരെ വിട്ടേക്കുക' (قُلِ اللَّهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ) എന്ന രഹസ്യം ദർശിക്കുന്നു. ആദ്യം സമ്പത്തിനെയും, പിന്നീട് മക്കളെയും, ഒടുവിൽ സ്വന്തം നഫ്സിനെയും ഉപേക്ഷിക്കുക എന്നതാണ് ഇതിന്റെ ക്രമം. ആദ്യത്തേതിൽ കർമ്മങ്ങളുടെ ഏകത്വം (توحيد الأفعال), രണ്ടാമത്തേതിൽ വിശേഷണങ്ങളുടെ ഏകത്വം (توحيد الصفات), മൂന്നാമത്തേതിൽ അസ്തിത്വത്തിന്റെ ഏകത്വം (توحيد الذات) വെളിപ്പെടുന്നു.

[سورة البقرة (2) : الآيات 208 إلى 214]

വിശ്വാസികളേ, നിങ്ങൾ പൂർണ്ണമായി ഇസ്‌ലാമിലേക്ക് പ്രവേശിക്കുവിൻ. പിശാചിന്റെ കാൽപാടുകളെ നിങ്ങൾ പിന്തുടരരുത്. തീർച്ചയായും അവൻ നിങ്ങൾക്ക് വ്യക്തമായ ശത്രുവാണ്. നിങ്ങൾക്കുണ്ടായ വ്യക്തമായ തെളിവുകൾക്ക് ശേഷവും നിങ്ങൾ വഴിപിഴക്കുകയാണെങ്കിൽ, അല്ലാഹു പ്രതാപിയും യുക്തിമാനുമാണെന്ന് അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക. മേഘത്തണലിൽ അല്ലാഹുവും മലക്കുകളും ഇറങ്ങിവരുന്നതും കാര്യങ്ങൾ തീരുമാനിക്കപ്പെടുന്നതും കാത്തിരിക്കുകയാണോ അവർ? അല്ലാഹുവിലേക്കാണ് കാര്യങ്ങൾ മടങ്ങുന്നത്. ഇസ്രായീൽ സന്തതികളോട് ചോദിക്കുക: അവർക്ക് നാം എത്രയെത്ര വ്യക്തമായ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളാണ് നൽകിയത്? അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹം ലഭിച്ച ശേഷം ആരെങ്കിലും അത് മാറ്റിക്കളയുന്നുവെങ്കിൽ, അല്ലാഹു കഠിനമായി ശിക്ഷിക്കുന്നവനാണ്. അവിശ്വാസികൾക്ക് ഐഹികജീവിതം അലങ്കാരമായി തോന്നിയിരിക്കുന്നു. അവർ സത്യവിശ്വാസികളെ പരിഹസിക്കുന്നു. എന്നാൽ അന്ത്യദിനത്തിൽ സൂക്ഷ്മത പാലിച്ചവർ *(تقوى)* അവർക്ക് മുകളിലായിരിക്കും. അല്ലാഹു താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് കണക്കില്ലാതെ നൽകുന്നു. മനുഷ്യർ ഒരൊറ്റ സമുദായമായിരുന്നു. പിന്നീട് അല്ലാഹു സന്തോഷവാർത്ത അറിയിക്കുന്നവരും താക്കീത് നൽകുന്നവരുമായ പ്രവാചകന്മാരെ നിയോഗിച്ചു. അവർക്കിടയിലുണ്ടായ ഭിന്നതകൾ തീർക്കാൻ സത്യവുമായി വേദഗ്രന്ഥം ഇറക്കി. എന്നാൽ വേദം ലഭിച്ചവർ തന്നെ അറിവുണ്ടായിട്ടും പരസ്പരമുള്ള അസൂയ കാരണം അതിൽ ഭിന്നിച്ചു. അല്ലാഹു തന്റെ അനുഗ്രഹത്താൽ സത്യവിശ്വാസികളെ അവർ ഭിന്നിച്ച കാര്യങ്ങളിൽ സത്യത്തിലേക്ക് നയിച്ചു. അല്ലാഹു താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവരെ നേർവഴിയിലാക്കുന്നു. സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കാമെന്ന് നിങ്ങൾ കരുതുന്നുവോ? നിങ്ങൾക്ക് മുൻപ് കഴിഞ്ഞുപോയവർക്ക് സംഭവിച്ചതുപോലെയുള്ള പരീക്ഷണങ്ങൾ നിങ്ങൾക്ക് വന്നിട്ടില്ലാതെ? അവർക്ക് കഷ്ടപ്പാടുകളും ദുരിതങ്ങളും ബാധിക്കുകയും അവർ വിറച്ചുപോവുകയും ചെയ്തു. അല്ലാഹുവിന്റെ സഹായം എപ്പോഴാണെന്ന് പ്രവാചകനും കൂടെയുള്ള വിശ്വാസികളും ചോദിക്കുന്നതുവരെ ആ പരീക്ഷണം നീണ്ടു. അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക, അല്ലാഹുവിന്റെ സഹായം അടുത്തുതന്നെയാണ്.

സത്തയുടെ ഏകത്വം (توحيد الذات) എന്ന ഉന്നതമായ പദവിയിൽ പ്രകാശിക്കുന്നത് അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള നിരന്തരമായ സ്മരണയാണ്. ഹൃദയത്തെ ശുദ്ധീകരിക്കാനും ആത്മീയമായി മിനുക്കിയെടുക്കാനും ഇത് അനിവാര്യമാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവിനെ ധാരാളമായി സ്മരിക്കുക, എങ്കിൽ

നിങ്ങൾ വിജയികളായേക്കാം.' ലക്ഷ്യസ്ഥാനത്ത് എത്തിച്ചേരുന്നതിനേക്കാൾ വലിയൊരു വിജയം മറ്റെന്താണുള്ളത്? അല്ലാഹുവേ, ഞങ്ങളെ നീ വിജയികളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തേണമേ. 'വിശ്വാസികളേ' (يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) എന്ന് അഭിസംബോധന ചെയ്യുമ്പോൾ, അത് നാവുകൊണ്ട് മാത്രം വിശ്വസിച്ച കപടവിശ്വാസികളെ ഉദ്ദേശിച്ചാണെന്നും അഭിപ്രായമുണ്ട്. 'നിങ്ങൾ പൂർണ്ണമായി ഇസ്‌ലാമിലേക്ക് പ്രവേശിക്കുക' (ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً) എന്നതിനർത്ഥം, ബാഹ്യമായും ആന്തരികമായും അല്ലാഹുവിന് പൂർണ്ണമായി കീഴ്പ്പെടുക (استسلام) എന്നാണ്. ഇവിടെ 'സിൽമ്' എന്നാൽ കീഴ്പ്പെടലും അനുസരണയുമാണ്. 'കാഫ്ഫത്തൻ' എന്നത് പൂർണ്ണതയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഇസ്‌ലാമിലേക്ക് പൂർണ്ണമായി പ്രവേശിക്കുക, അതിൽ മറ്റൊന്നും കലർത്തരുത്. ഈ വചനം യഥാർത്ഥത്തിൽ വേദക്കാരായ വിശ്വാസികളെ ഉദ്ദേശിച്ചുള്ളതാണ്. അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു സലാം റളിയള്ളാഹു അൻഹുവും കൂട്ടരും ഇസ്‌ലാമിലേക്ക് വന്ന ശേഷവും തൗറാത്തിലെ ചില നിയമങ്ങൾ, ഉദാഹരണത്തിന് ശനിയാഴ്ചയെ ആദരിക്കുക, ഒട്ടകത്തിന്റെ മാംസവും പാലും ഉപേക്ഷിക്കുക തുടങ്ങിയവ തുടർന്നിരുന്നു. ഇത് ഇസ്‌ലാമിൽ അനുവദനീയമാണെന്ന് അറിഞ്ഞിട്ടും ശീലത്തിന്റെ ഭാഗമായി അവർ അത് തുടർന്നു. അപ്പോൾ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അവരോട് അരുളി: 'റദ്ദ് ചെയ്യപ്പെട്ട (نسخ) നിയമങ്ങളിൽ ഒന്നിനെയും നിങ്ങൾ മുറുകെ പിടിക്കരുത്. നിങ്ങൾ ശീലിച്ചവ ഉപേക്ഷിക്കുക, സത്യത്തിലേക്ക് മടങ്ങാൻ ഭയപ്പെടേണ്ടതില്ല.' സത്യത്തോടൊപ്പമുള്ളവന് ഭയമില്ല, അത്തരം ഭയം പിശാചിന്റെ ദുർബോധനമാണ്. 'പിശാചിന്റെ കാൽപാടുകളെ നിങ്ങൾ പിന്തുടരരുത് (وَلا تَتَّبِعُوا خُطُواتِ الشَّيْطانِ). അവന്റെ വഴിയിൽ സഞ്ചരിക്കരുത്. അവൻ നിങ്ങളുടെ ശത്രുവാണ്. നിങ്ങൾ സത്യത്തിൽ നിന്ന് വ്യതിചലിച്ചാൽ (زللتم), അല്ലാഹു പ്രതാപിയും (عزيز) യുക്തിമാനുമാണ് (حكيم) എന്ന് അറിയുക. അല്ലാഹുവിന്റെ അസ്തിത്വം സ്ഥലകാലങ്ങൾക്ക് അതീതമാണ്. അലി റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിനോട് ചോദിക്കപ്പെട്ടു: 'ആകാശഭൂമികൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിന് മുമ്പ് അല്ലാഹു എവിടെയായിരുന്നു?' അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'അല്ലാഹു ഉണ്ടായിരുന്നു, സ്ഥലമൊന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അവൻ ഇപ്പോഴും പഴയതുപോലെ തന്നെ നിലനിൽക്കുന്നു.' ഇത്തരം ആയത്തുകളെ സംബന്ധിച്ച് മുൻഗാമികളുടെ നിലപാട്, അതിന്റെ ബാഹ്യാർത്ഥത്തിൽ വിശ്വസിക്കുകയും അതിന്റെ യഥാർത്ഥ അർത്ഥം അല്ലാഹുവിലേക്ക് വിട്ടുകൊടുക്കുകയുമാണ് വേണ്ടത് എന്നതാണ്.

അല്ലാഹുവിനെ സംബന്ധിച്ചുള്ള അബദ്ധങ്ങളിൽ നിന്ന് മൗനം പാലിക്കുന്നതാണ് ഉചിതം. എന്നാൽ ഭൂരിഭാഗം ദൈവശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരുടെയും (متكلمين) അഭിപ്രായത്തിൽ, വിശദമായ വ്യാഖ്യാനം (تأويل) അനിവാര്യമാണ്. 'മേഘക്കൂട്ടങ്ങൾക്കിടയിൽ' (فِي ظُلَلٍ كائنة مِنَ الْغَمامِ) എന്നതിലെ 'ളുല്ലൽ' എന്നത് നിഴൽ നൽകുന്നതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. 'ഗമാം' എന്നാൽ നേർത്ത വെളുത്ത മേഘമാണ്. അത് കാഴ്ചയെ മറയ്ക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ് ആ പേര് വന്നത്. മേഘങ്ങൾ

കൂടിച്ചേരുമ്പോഴാണ് അത് നിഴലായി മാറുന്നത്. 'മലക്കുകൾ വരുന്നു' (وَالْمَلَائِكَةُ) എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ നടപ്പിലാക്കുന്നവരാണ് അവർ എന്നതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. യഥാർത്ഥത്തിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ ശിക്ഷയുമായി വരുന്നത് അവരാണ്. മേഘം സാധാരണയായി കാരുണ്യത്തിന്റെ പ്രതീകമാണ്. എന്നാൽ അതിൽ നിന്ന് ശിക്ഷ വരുമ്പോൾ അത് കൂടുതൽ ഭയാനകമാകുന്നു. നന്മ പ്രതീക്ഷിക്കുന്നിടത്ത് നിന്ന് തിന്മ വരുന്നത് ഏറ്റവും വലിയ ദുരന്തമാണ്. 'അവർ പ്രതീക്ഷിക്കാത്തത് അല്ലാഹുവിൽ നിന്ന് അവർക്ക് വെളിപ്പെട്ടു' (وَبَدا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ ما لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِـــبُونَ) എന്ന ഖുർആൻ വചനം ചിന്തകരെ ഭയപ്പെടുത്തുന്നു. തങ്ങൾ നന്മയാണെന്ന് കരുതിയ പലതും തിന്മകളായി മാറുന്ന അവസ്ഥയാണത്. മുഹമ്മദ് ബിൻ വാസിഅ് (റഹിമഹുള്ളാഹ്) ഈ വചനം പാരായണം ചെയ്യുമ്പോൾ അങ്ങേയറ്റം ഭയപ്പെട്ട് കരയുമായിരുന്നു. 'കാര്യം തീരുമാനിക്കപ്പെട്ടു' (وَقُضِيَ الْأَمْرُ) എന്നത് അവരുടെ നാശത്തിന്റെ കാര്യം പൂർത്തിയായി എന്നാണ് അർത്ഥമാക്കുന്നത്. 'കാര്യങ്ങളെല്ലാം അല്ലാഹുവിലേക്കാണ് മടങ്ങുന്നത്' (وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ) എന്ന വചനം വിശ്വാസിയെ എപ്പോഴും അല്ലാഹുവിന് കീഴ്പ്പെടാനും (انقيــاد), സ്വന്തം ഇച്ഛകളെയും പിശാചിന്റെ ചുവടുകളെയും സൂക്ഷിക്കാനും പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു. നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) അരുളി: 'അല്ലാഹു എന്റെ സമുദായത്തെക്കുറിച്ച് പരാതിപ്പെടുന്നു; ഞാൻ അവർക്ക് വേണ്ടി പിശാചിനെ പുറത്താക്കി, എന്നിട്ടും അവർ എന്നെ ധിക്കരിക്കുകയും പിശാചിനെ അനുസരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.' ശൈഖ് സഅ്ദി (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) പറയുന്നു: 'നീ അല്ലാഹുവുമായി യുദ്ധം ചെയ്യുകയും പിശാചിനോട് സന്ധി ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നത് എത്ര വലിയ നാണക്കേടാണ്!' സ്വന്തം മനസ്സിനെ എപ്പോഴും സംശയത്തോടെ കാണുക എന്നത് വലിയൊരു ആരാധനയാണ്. നാൽപ്പത് വർഷം നോമ്പനുഷ്ഠിച്ചിട്ടും പ്രാർത്ഥന സ്വീകരിക്കപ്പെടാത്ത ഒരാളോട് അല്ലാഹു അരുളി: 'നിന്റെ മനസ്സിനെ നീ തന്നെ നിന്ദിക്കുന്നത് എനിക്ക് നാൽപ്പത് വർഷത്തെ നോമ്പിനേക്കാൾ പ്രിയപ്പെട്ടതാണ്.' 'വിശ്വാസികളേ, നിങ്ങൾ പൂർണ്ണമായി ഇസ്‌ലാമിൽ പ്രവേശിക്കുവിൻ' (ادْخُلُــوا فِي السِّــلْمِ) എന്ന വചനത്തിന് പൊതുവായതും പ്രത്യേകമായതുമായ അർത്ഥങ്ങളുണ്ട്. പൊതുവായ അർത്ഥം ഇസ്‌ലാമിന്റെ ബാഹ്യവും ആന്തരികവുമായ നിയമങ്ങൾ പാലിക്കുക എന്നതാണ്. പ്രത്യേകമായ അർത്ഥം, മനുഷ്യന്റെ ഓരോ അവയവത്തെയും ഇസ്‌ലാമിന്റെ ചട്ടക്കൂടിലേക്ക് കൊണ്ടുവരിക എന്നതാണ്. കണ്ണുകൾ, ചെവികൾ, നാവ്, മറ്റ് അവയവങ്ങൾ എന്നിവയെല്ലാം അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾക്ക് അനുസൃതമായി പ്രവർത്തിപ്പിക്കുക.

അല്ലാഹുവിന്റെ വ്യക്തമായ തെളിവുകളെ *(بينات)* കുറിച്ച് ചോദിച്ചു നോക്കുക. അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹത്തെ *(نعمة)* ലഭിച്ചതിന് ശേഷം ആരെങ്കിലും അതിനെ മാറ്റിമറിച്ചാൽ, തീർച്ചയായും അല്ലാഹു കഠിനമായി ശിക്ഷിക്കുന്നവനാണ്. ഇസ്രായേൽ സന്തതികളോട് അല്ലാഹു നൽകിയ അനുഗ്രഹങ്ങൾ എണ്ണിയെണ്ണിയായി വിവരിക്കാൻ കൽപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ *(آيات)* വ്യക്തമായിട്ടും സത്യനിഷേധം സ്വീകരിക്കുന്നവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ ശിക്ഷ *(عقاب)* വളരെ കഠിനമായിരിക്കും. ഈ സൂക്തം അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ നിഷേധിക്കുന്നവരുടെ അവിവേകത്തെയും, സത്യത്തെ അസത്യമാക്കി മാറ്റുന്നവരുടെ *(تبديل)* ഭയാനകമായ അന്ത്യത്തെയും ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) വിവരിക്കുന്നു: ഇസ്‌ലാം എന്നത് കേവലം ബാഹ്യമായ അനുഷ്ഠാനമല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾക്ക് പൂർണ്ണമായി കീഴടങ്ങലാണ്. ശരീരത്തിന്റെ അവയവങ്ങൾ ഇസ്‌ലാമിൽ പ്രവേശിക്കുന്നത് അവയുടെ ദുഷ്പ്രവണതകളെ (شهوة) ഉപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ടാണ്. എന്നാൽ ആന്തരികമായ ഇസ്‌ലാം എന്നത് ആത്മാവിന്റെ (നഫ്സ്) അധമമായ സ്വഭാവങ്ങളിൽ നിന്ന് മോചനം നേടി, അടിമത്തത്തിന്റെ (عبودية) ഉന്നത പദവിയിൽ എത്തിച്ചേരലാണ്. അപ്പോഴാണ് അല്ലാഹു 'സമാധാനമടഞ്ഞ ആത്മാവേ' (يا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ) എന്ന് അഭിസംബോധന ചെയ്യുന്നത്. ഹൃദയം (قلب) ഇസ്‌ലാമിൽ പ്രവേശിക്കുന്നത് അതിന്റെ മാലിന്യങ്ങൾ നീക്കി ആത്മീയ ഗുണങ്ങൾ കൊണ്ട് അലങ്കരിക്കുമ്പോഴാണ്. ആത്മാവ് (روح) ഇസ്‌ലാമിൽ പ്രവേശിക്കുന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഗുണവിശേഷങ്ങൾ സ്വീകരിച്ച്, അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയിൽ നിന്നുള്ള ബന്ധം പൂർണ്ണമായും വിച്ഛേദിക്കുമ്പോഴാണ്. രഹസ്യമായ സത്ത (سر) അല്ലാഹുവിലേക്ക് ലയിച്ചുചേരുമ്പോൾ (فناء) അത് പൂർണ്ണതയിലെത്തുന്നു. പിശാചിന്റെ കാൽപ്പാടുകളെ പിന്തുടരരുത് എന്നത് അവന്റെ അഹങ്കാരത്തെയും ധിക്കാരത്തെയും അനുകരിക്കരുത് എന്ന അർത്ഥത്തിലാണ്. അവൻ നിങ്ങളുടെ വ്യക്തമായ ശത്രുവാണ് (عَدُوٌّ مُبِينٌ). നിങ്ങൾ സത്യമാർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് വ്യതിചലിച്ചാൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രതാപവും (عزيز) യുക്തിയും (حكيم) തിരിച്ചറിയുക. അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ ലഭിച്ചിട്ടും അവയെ നിഷേധിക്കുന്നവർക്ക് കഠിനമായ ശിക്ഷയുണ്ട്. ബനൂ ഇസ്റാഈല്യർക്ക് നൽകപ്പെട്ട വ്യക്തമായ തെളിവുകളെ (آية بينة) കുറിച്ച് ചോദിക്കുക എന്നത് അവരെ കുറ്റപ്പെടുത്താനും സത്യം ബോധ്യപ്പെടുത്താനുമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ (نعمة الله) ദുരുപയോഗം ചെയ്ത് സത്യത്തെ നിഷേധിക്കുന്നവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ ശിക്ഷ കഠിനമാണ്.

അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുന്നവർക്ക് ***(تقوى)*** പരലോകത്ത് ലഭിക്കുന്ന ഉന്നതമായ സ്ഥാനങ്ങളെക്കുറിച്ച് ഈ സൂക്തം വ്യക്തമാക്കുന്നു. ഐഹിക ജീവിതത്തിന്റെ അലങ്കാരങ്ങളിൽ മയങ്ങിപ്പോയവർക്ക് സത്യവിശ്വാസികളുടെ ആത്മീയ ഔന്നത്യം കാണാൻ സാധിക്കുകയില്ല. സത്യവിശ്വാസികൾ തങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളെ അല്ലാഹുവിലേക്ക് മാത്രം തിരിച്ചു വെച്ചവരാണ്. അല്ലാഹു താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് കണക്കില്ലാതെ ***(بغير حساب)*** പ്രതിഫലം നൽകുന്നു. ഇവിടെ 'കണക്കില്ലാതെ' എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ ഔദാര്യത്തെയും ***(فضل)*** അവന്റെ വിശാലമായ അനുഗ്രഹങ്ങളെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ക്ഷമയോടെ ഉറച്ചുനിൽക്കുന്നവർക്ക് ലഭിക്കുന്ന ഈ പ്രതിഫലം ഭൗതികമായ അളവുകോലുകൾക്ക് അതീതമാണ്.

അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ (نعمـة اللـه) മാറ്റിമറിക്കുന്നവർക്ക് കഠിനമായ ശിക്ഷയുണ്ട്. ബനൂ ഖുറൈള ഗോത്രക്കാർക്ക് വധശിക്ഷയും ബനൂ നളീർ ഗോത്രക്കാർക്ക് നാടുകടത്തലും നൽകിയതുപോലെ ഇഹലോകത്തും പരലോകത്ത് നരകത്തിലും അവർ ശിക്ഷിക്കപ്പെടും. ഇബ്നു തംജീദ് (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറയുന്നു: അറിവില്ലാതെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ മാറ്റിമറിക്കുന്നത് കുറ്റകരമാണ്, അറിവോടെയാണെങ്കിൽ അത് അതിലും വലിയ കുറ്റമാണ്. അറിവുള്ളവർ വീഴ്ച വരുത്തിയാൽ അവർക്ക് ലഭിക്കുന്ന ശിക്ഷ അജ്ഞരായവരേക്കാൾ കഠിനമായിരിക്കും. സത്യനിഷേധികൾക്ക് ഐഹിക ജീവിതം അലങ്കാരമായി തോന്നിപ്പിക്കപ്പെട്ടു (زُيِّـنَ لِلَّـذِينَ كَفَـرُوا). അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അതിന്റെ പ്രണയം കുടിയിരുത്തപ്പെട്ടു. അവർ സത്യവിശ്വാസികളായ ദരിദ്രരെ, ഉദാഹരണത്തിന് അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു മസ്ഊദ്, അമ്മാർ, സുഹൈബ്, ഹബീബ്, ബിലാൽ (റളിയള്ളാഹു അൻഹും) എന്നിവരെ പരിഹസിക്കുന്നു. എന്നാൽ അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിച്ചവർ (الَّـــذِينَ اتَّقَـــوْا) പരലോകത്ത് ഉന്നത സ്ഥാനത്തായിരിക്കും. അല്ലാഹു താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് കണക്കില്ലാതെ (بِغَيْـرِ حِسـابٍ) ഉപജീവനം നൽകുന്നു. നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) അരുളി: 'ഞാൻ സ്വർഗ്ഗത്തിന്റെ കവാടത്തിൽ നിന്നപ്പോൾ അവിടെ ഭൂരിഭാഗവും ദരിദ്രരെയാണ് കണ്ടത്, നരകത്തിന്റെ കവാടത്തിൽ നിന്നപ്പോൾ അവിടെ ഭൂരിഭാഗവും സ്ത്രീകളെയാണ് കണ്ടത്.' ഈസാനബി (അലൈഹിസ്സലാം) ഒരു യഹൂദിയോടൊപ്പം യാത്ര ചെയ്യുമ്പോൾ മൂന്ന് അപ്പങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. യഹൂദി ഒന്ന് മോഷ്ടിച്ചു. ഈസാനബി (അലൈഹിസ്സലാം) അത്ഭുതങ്ങൾ കാണിച്ചിട്ടും അവൻ സത്യം ചെയ്തില്ല. പിന്നീട് സ്വർണ്ണക്കട്ടകൾ കണ്ടപ്പോൾ അവൻ അത് സ്വന്തമാക്കാൻ

ആഗ്രഹിച്ചു. ഈസാനബി (അലൈഹിസ്സലാം) അവനെ ഉപേക്ഷിച്ചു പോയി. പിന്നീട് വന്ന കള്ളന്മാർ ആ യഹൂദിയെ കൊലപ്പെടുത്തി.

[سورة البقرة (2) : آية 213]

മനുഷ്യർ ഒരൊറ്റ സമുദായമായിരുന്നു. പിന്നീട് അല്ലാഹു സന്തോഷവാർത്ത അറിയിക്കുന്നവരും താക്കീത് നൽകുന്നവരുമായ പ്രവാചകന്മാരെ നിയോഗിച്ചു. സത്യം വ്യക്തമാക്കുന്നതിനായി വേദഗ്രന്ഥം *(كتاب)* അവരോടൊപ്പം ഇറക്കി. ജനങ്ങൾക്കിടയിൽ ഭിന്നതയുണ്ടായ കാര്യങ്ങളിൽ തീർപ്പുകൽപ്പിക്കാനായിരുന്നു ഇത്. എന്നാൽ, വ്യക്തമായ തെളിവുകൾ ലഭിച്ചതിന് ശേഷവും പരസ്പരമുള്ള അസൂയ *(بغى)* കാരണം വേദം ലഭിച്ചവർ തന്നെ അതിൽ ഭിന്നിച്ചു. അപ്പോൾ അല്ലാഹു തന്റെ അനുഗ്രഹത്താൽ സത്യവിശ്വാസികളെ അവർ ഭിന്നിച്ച കാര്യങ്ങളിൽ സത്യത്തിലേക്ക് നയിച്ചു. അല്ലാഹു താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവരെ നേരായ പാതയിലേക്ക് *(صراط مستقيم)* നയിക്കുന്നു. ഈ സൂക്തം മനുഷ്യകുലത്തിന്റെ ആദിമ ഐക്യത്തെയും, പിന്നീട് അറിവില്ലായ്മയും അസൂയയും കാരണം ഉടലെടുത്ത ഭിന്നതകളെയും, പ്രവാചകന്മാരിലൂടെയും വേദങ്ങളിലൂടെയും അല്ലാഹു നൽകിയ മാർഗദർശനത്തെയും വിവരിക്കുന്നു. ആത്മീയമായി, ഹൃദയത്തിലെ അസൂയയാണ് സത്യത്തെ കാണുന്നതിൽ നിന്ന് മനുഷ്യനെ തടയുന്ന പ്രധാന തടസ്സം എന്ന് ഈ സൂക്തം ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു.

ഈ കഥയിലെ മൂന്നുപേരും സ്വർണ്ണക്കട്ടികൾ കൈക്കലാക്കിയ ശേഷം, ഭക്ഷണം വാങ്ങാനായി ഒരാളെ നഗരത്തിലേക്ക് അയച്ചു. അവൻ പോയ തക്കം നോക്കി, ബാക്കിയുള്ള രണ്ടുപേരും അവനെ കൊന്നു സ്വർണ്ണം പങ്കിടാൻ ഗൂഢാലോചന നടത്തി. എന്നാൽ, ഭക്ഷണം വാങ്ങാൻ പോയവൻ ആ ഭക്ഷണത്തിൽ വിഷം കലർത്തി, തിരിച്ചെത്തി അവരെ കൊന്ന് സ്വർണ്ണം മുഴുവൻ തട്ടിയെടുക്കാൻ പദ്ധതിയിട്ടു. അവൻ തിരിച്ചെത്തിയ ഉടനെ മറ്റുള്ളവർ അവനെ കൊന്നു. ശേഷം, വിഷം കലർന്ന ഭക്ഷണം കഴിച്ച അവരും മരണപ്പെട്ടു. പിന്നീട് ആ വഴി വന്ന ഈസാ അലൈഹിസ്സലാം ഈ ദാരുണമായ കാഴ്ച കണ്ട് അത്ഭുതപ്പെട്ടു. അപ്പോൾ ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാം ഇറങ്ങിവന്ന് ഈ സംഭവം വിവരിച്ചുകൊടുത്തു. അതിനാൽ, ബുദ്ധിമാനായവൻ ഐഹിക ജീവിതത്തിന്റെ (دنيا) ധാരാളിത്തത്തിൽ വഞ്ചിതനാകരുത്. മറിച്ച്, പരലോകത്ത് വിളവെടുക്കാൻ പാകത്തിൽ സൽകർമ്മങ്ങൾ എന്ന വിത്ത് ഇവിടെ പാകുകയാണ് വേണ്ടത്. കാരണം, ഇഹലോകം പരലോകത്തിന്റെ കൃഷിയിടമാണ് (مزراعــة الآخــرة). ധനികർ തങ്ങളുടെ സമ്പത്ത് കണ്ട് ദരിദ്രരെ പുച്ഛിക്കരുത്; അത് അവിശ്വാസികളുടെ സ്വഭാവമാണ്. ആത്മീയമായ സൂചന ഇതാണ്: അല്ലാഹു തന്റെ പ്രത്യേക

ദാസന്മാരുടെ ഹൃദയത്തിൽ മലകൂത്തിന്റെ (ملكوت) വാതിൽ തുറന്നുകൊടുക്കുമ്പോൾ, അവർക്ക് ഈ പ്രപഞ്ചത്തിലെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ കാണിച്ചുകൊടുക്കുന്നു. എന്നാൽ, ആ അവസ്ഥയിൽ അവർ അഹങ്കരിക്കുകയോ സ്വന്തം ഇച്ഛകൾക്ക് (نفس) വഴങ്ങുകയോ ചെയ്താൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ കഠിനമായ ശിക്ഷ (شديد العقاب) അവരെ പിടികൂടുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ ശിക്ഷയുടെ കാഠിന്യം എത്രയെന്നാൽ, ഒരു ചെറിയ പാപം ചെയ്ത് പശ്ചാത്തപിക്കാതെ (توبة) അതിൽ ഉറച്ചുനിന്നാൽ, വലിയ പാപങ്ങളിലേക്ക് അവൻ വഴുതിവീഴുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ ഔലിയാക്കളെയും സ്നേഹിതരെയും പരിഹസിക്കുന്നവർക്ക് പരലോകത്ത് കഠിനമായ ശിക്ഷയുണ്ടാകും. അല്ലാഹു താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് കണക്കില്ലാതെ (بغير حساب) പ്രതിഫലം നൽകുന്നു. ആദം അലൈഹിസ്സലാം മുതൽ നൂഹ് അലൈഹിസ്സലാം വരെയുള്ള കാലഘട്ടത്തിൽ മനുഷ്യർ സത്യവിശ്വാസത്തിൽ ഏക സമൂഹമായിരുന്നു. പിന്നീട് അഭിപ്രായവ്യത്യാസങ്ങൾ ഉണ്ടായപ്പോൾ, സത്യം വ്യക്തമാക്കാനും മാർഗ്ഗദർശനം നൽകാനും അല്ലാഹു പ്രവാചകന്മാരെ നിയോഗിച്ചു.

[سورة البقرة (2) : آية 214]

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ സ്വർഗ്ഗം നേടുക എന്നത് കേവലം വാക്കുകളല്ല*,* മറിച്ച് അതൊരു വലിയ പരീക്ഷണമാണ്*.* *'*നിങ്ങൾക്ക് മുമ്പ് കഴിഞ്ഞുപോയവർക്ക് സംഭവിച്ചതുപോലെയുള്ള പരീക്ഷണങ്ങൾ നിങ്ങൾക്ക് വന്നെത്താതെ നിങ്ങൾ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കാമെന്ന് കരുതുന്നുവോ*?' (*أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ*).* മുൻഗാമികളായ പ്രവാചകന്മാർക്കും സത്യവിശ്വാസികൾക്കും കഠിനമായ ദാരിദ്ര്യവും *(بَأْسَاءُ)* രോഗങ്ങളും *(ضَرَّاءُ)* അനുഭവിക്കേണ്ടി വന്നു*.* അവർ എത്രത്തോളം വിറങ്ങലിച്ചുപോയെന്നാൽ*,* *'*അല്ലാഹുവിന്റെ സഹായം എപ്പോഴാണ് വരിക*?'* എന്ന് ചോദിച്ചുപോകുന്ന അവസ്ഥയിൽ പ്രവാചകന്മാരും അവരോടൊപ്പമുള്ളവരും എത്തിച്ചേർന്നു*.* അപ്പോൾ അല്ലാഹുവിന്റെ സഹായം *(نَصْرُ اللَّهِ)* തീർച്ചയായും സമീപത്താണെന്ന് അവർക്ക് ബോധ്യമായി*.* ഈ ആയത്ത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്*,* ആത്മീയ പാതയിലെ സഞ്ചാരികൾക്ക് *(سالكون)* തങ്ങളുടെ അഹംഭാവത്തെ *(نفس)* തകർക്കാൻ ഇത്തരം പരീക്ഷണങ്ങൾ അനിവാര്യമാണെന്നാണ്*.* ക്ഷമയും *(صبر)* അല്ലാഹുവിലുള്ള അചഞ്ചലമായ വിശ്വാസവും *(يقين)* കൈമുതലാക്കുന്നവർക്ക് മാത്രമേ ഈ പരീക്ഷണങ്ങളെ അതിജീവിക്കാനാവൂ*.*

വിശ്വാസികൾക്ക് സത്യം വ്യക്തമായിട്ടും, അത് മറച്ചുവെച്ച് ഭിന്നതയുണ്ടാക്കിയവരുടെ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് റൂഹുൽ ബയാൻ വിശദീകരിക്കുന്നു. സത്യം (حق) വ്യക്തമായിട്ടും,

അസൂയയും ലോകത്തോട് (دنیا) ഉള്ള അമിതമായ ആസക്തിയും കാരണം അവർ ഭിന്നിച്ചു. ഖാബീൽ ഹാബീലിനോട് ചെയ്തത് അസൂയ നിമിത്തമായിരുന്നു. ഇന്നും നേതാക്കൾ വഴിതെറ്റുമ്പോൾ സാധാരണക്കാരും അവരെ പിന്തുടരുന്നു. എന്നാൽ, അല്ലാഹു സത്യവിശ്വാസികളെ തന്റെ അനുഗ്രഹത്താലും (لطف) തൗഫീഖിന്റെ പ്രകാശത്താലും സത്യത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നു. തുടർന്ന്, സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കണമെങ്കിൽ മുൻഗാമികൾ അനുഭവിച്ചതുപോലെയുള്ള കഠിനമായ പരീക്ഷണങ്ങൾ (بلاء) നേരിടേണ്ടതുണ്ടെന്ന് അല്ലാഹു ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. പ്രവാചകന്മാരും വിശ്വാസികളും അങ്ങേയറ്റം പ്രയാസപ്പെട്ടപ്പോൾ 'അല്ലാഹുവിന്റെ സഹായം എപ്പോഴാണ്?' എന്ന് ചോദിച്ചുപോയി. അപ്പോൾ അല്ലാഹു മറുപടി നൽകി: 'അറിയുക, അല്ലാഹുവിന്റെ സഹായം അടുത്തുതന്നെയാണ്.' സ്വർഗ്ഗം പ്രയാസങ്ങൾ കൊണ്ടും നരകം ഇച്ഛകൾ കൊണ്ടും മറയ്ക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്ന് തിരുനബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയതുപോലെ, ആത്മീയമായ ഉന്നതി കൈവരിക്കാൻ മനസ്സിന്റെ ഇച്ഛകളെ (هوى) വെടിഞ്ഞ് കഠിനമായ പരിശീലനങ്ങളിലൂടെ (رياضات) കടന്നുപോകേണ്ടതുണ്ട്.

[سورة البقرة (2) : الآيات 215 إلى 219]

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ ദാനധർമ്മങ്ങളുടെ ആത്മീയമായ ഔന്നത്യത്തെയും, മനുഷ്യന്റെ സഹജമായ പ്രകൃതിയെയും കുറിച്ചുള്ള അഗാധമായ പാഠങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. *'എന്താണ് ഞങ്ങൾ ചെലവഴിക്കേണ്ടത്?'* എന്ന് ചോദിക്കുമ്പോൾ, അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി മാത്രം ലക്ഷ്യമാക്കി, മാതാപിതാക്കൾക്കും ബന്ധുക്കൾക്കും അനാഥകൾക്കും അഗതികൾക്കും വഴിപോക്കർക്കും നൽകുന്ന ദാനമാണ് ഏറ്റവും ഉത്തമമെന്ന് റൂഹുൽ ബയാൻ പഠിപ്പിക്കുന്നു. ഇവിടെ ദാനം എന്നത് കേവലം ഭൗതികമായ കൈമാറ്റമല്ല, മറിച്ച് ഹൃദയത്തെ ലോകസ്നേഹത്തിൽ നിന്ന് ശുദ്ധീകരിക്കുന്ന ഒരു ആത്മീയ പ്രക്രിയയാണ് *(تزكية)*. യുദ്ധം *(قتال)* വിശ്വാസികൾക്ക് അനിഷ്ടകരമായി തോന്നാമെങ്കിലും, സത്യവും അസത്യവും തമ്മിലുള്ള വേർതിരിവിൽ അത് അനിവാര്യമായ ഒരു പരീക്ഷണമാണ്. മദ്യത്തെയും ചൂതാട്ടത്തെയും കുറിച്ചുള്ള ചോദ്യത്തിന് മറുപടിയായി, അവയിൽ ചില ഗുണങ്ങൾ ഉണ്ടെങ്കിലും അവയിലെ പാപം *(إثم)* വലിയതാണെന്ന് അല്ലാഹു ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. ഇത് മനുഷ്യന്റെ വിവേകത്തെയും ആത്മീയമായ ഉണർവിനെയും മരവിപ്പിക്കുന്നവയാണ്. അവസാനമായി, അധികമുള്ളത് *(عفو)* ദാനം ചെയ്യണമെന്ന നിർദ്ദേശം, ഭൗതികമായ കെട്ടുപാടുകളിൽ നിന്ന് മോചിതനായി അല്ലാഹുവിലേക്ക് മാത്രം ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കാൻ വിശ്വാസിയെ പ്രാപ്തനാക്കുന്നു.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ ഈ ഭാഗം വിശ്വാസത്തിന്റെ ദൃഢതയെയും പരീക്ഷണങ്ങളുടെ അനിവാര്യതയെയും കുറിച്ച് സംസാരിക്കുന്നു. പൂർവ്വസൂരികളായ വിശ്വാസികൾ തങ്ങളുടെ ദീനിനുവേണ്ടി എത്ര വലിയ പീഡനങ്ങൾ സഹിച്ചുവെന്ന് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം വിവരിക്കുന്നു. ഇരുമ്പുചീപ്പുകൾ കൊണ്ട് മാംസം മാന്തിയെടുക്കപ്പെട്ടാലും അവർ സത്യമാർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് വ്യതിചലിച്ചില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ സഹായം (നസ്റുല്ലാഹ്) വന്നെത്തുന്നത് വരെ ക്ഷമയോടെ കാത്തിരിക്കുക എന്നത് പ്രവാചകന്മാരുടെ രീതിയായിരുന്നു. ഖന്ദഖ് യുദ്ധവേളയിൽ മുസ്ലിംകൾ അനുഭവിച്ച കഠിനമായ ഭയവും വിശപ്പും തണുപ്പും ഇതിന് ഉദാഹരണമാണ്. ഹൃദയങ്ങൾ തൊണ്ടക്കുഴിയിലെത്തിയ ആ സന്ദർഭത്തിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ സഹായം അവർക്ക് ലഭിച്ചു. പ്രവാചകന്മാർക്കും തുടർന്ന് ഔലിയാക്കൾക്കും (അൗലിയാഅ്) പരീക്ഷണങ്ങൾ വരുന്നത് അവരുടെ പദവി ഉയർത്താനാണ്. മനുഷ്യൻ ജനിക്കുന്നത് ശുദ്ധമായ പ്രകൃതിയിലാണ് (ഫിത്റ). എന്നാൽ മാതാപിതാക്കളുടെയും സാഹചര്യങ്ങളുടെയും സ്വാധീനം അവനെ സത്യമാർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് വ്യതിചലിപ്പിക്കാൻ കാരണമാകുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ദാനം ചെയ്യുക എന്നത് വിശ്വാസിയുടെ കടമയാണ്. 'എന്താണ്

ഞങ്ങൾ ചെലവഴിക്കേണ്ടത്?' എന്ന് ചോദിച്ചപ്പോൾ, 'ഏതൊരു നന്മ നിങ്ങൾ ചെലവഴിക്കുന്നുവോ അത് മാതാപിതാക്കൾക്കും ബന്ധുക്കൾക്കും അനാഥകൾക്കും അഗതികൾക്കും വഴിയാത്രക്കാർക്കും ഉള്ളതാണ്' എന്ന് അല്ലാഹു മറുപടി നൽകി. ഇവിടെ ചെലവഴിക്കേണ്ട വസ്തുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള ചോദ്യത്തിന്, അത് ആർക്കാണ് നൽകേണ്ടത് എന്ന മറുപടി നൽകിയതിലൂടെ, യഥാർത്ഥത്തിൽ നന്മയുടെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ചെലവഴിക്കുന്നതെന്തും പുണ്യമാണെന്ന് അല്ലാഹു പഠിപ്പിക്കുന്നു.

[سورة البقرة (2) : آية 216]

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു*:* *'*നിങ്ങൾക്ക് ഒരു കാര്യം അനിഷ്ടകരമായി തോന്നാം*,* എന്നാൽ അത് നിങ്ങൾക്ക് ഗുണകരമായിരിക്കും*.* അതുപോലെ*,* നിങ്ങൾക്ക് പ്രിയപ്പെട്ടതായി തോന്നുന്ന ഒരു കാര്യം നിങ്ങൾക്ക് ദോഷകരവുമായിരിക്കാം*.* അല്ലാഹു അറിയുന്നു*,* നിങ്ങൾ അറിയുന്നില്ല*.' (*സൂറത്തുൽ ബഖറ*: 216).* ഈ സൂക്തം മനുഷ്യന്റെ പരിമിതമായ അറിവിനെക്കുറിച്ചുള്ള വലിയൊരു പാഠമാണ്*.* പലപ്പോഴും നാം നമ്മുടെ ഭൗതികമായ കാഴ്ചപ്പാടിലൂടെ കാര്യങ്ങളെ വിലയിരുത്തുമ്പോൾ*,* യഥാർത്ഥത്തിൽ നമ്മുടെ ആത്മീയ ഉന്നതിക്ക് *(*തസ്കിയത്തുൻ നഫ്സ് *- تزكية النفس)* അത്യന്താപേക്ഷിതമായ കാര്യങ്ങളെ നാം വെറുക്കുന്നു*.* എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവ് *(*ഇൽമ് *- علم)* സർവ്വവ്യാപിയാണ്*.* അവൻ വിധിക്കുന്ന ഓരോ കാര്യത്തിലും അദൃശ്യമായ ഒരു നന്മ *(*ഹിക്മത്ത് *- حكمة)* ഒളിഞ്ഞിരിപ്പുണ്ട്*.* അതിനാൽ*,* ഒരു സത്യവിശ്വാസി തന്റെ കാര്യങ്ങൾ അല്ലാഹുവിൽ ഭരമേൽപ്പിക്കുകയും *(*തവക്കുൽ *- توكل),* അവന്റെ വിധിയിൽ പൂർണ്ണമായി തൃപ്തിപ്പെടുകയും *(*രിളാ *- رضا)* വേണം*.* നാം ഇഷ്ടപ്പെടാത്ത കാര്യങ്ങൾ ചിലപ്പോൾ നമ്മുടെ ആത്മീയ ശുദ്ധീകരണത്തിന് കാരണമാകുന്ന പരീക്ഷണങ്ങളായിരിക്കാം*.* അല്ലാഹുവിന്റെ തീരുമാനങ്ങളിൽ സംശയിക്കാതെ*,* അവന്റെ ഔദാര്യത്തിൽ വിശ്വസിച്ചുകൊണ്ട് മുന്നോട്ട് പോവുക എന്നതാണ് ഈ ആയത്ത് നമ്മെ പഠിപ്പിക്കുന്ന ഉന്നതമായ പാഠം*.*

ഈ ഖുർആനിക വചനം എല്ലാ നന്മകളെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. ദാനധർമ്മങ്ങൾ (نفقـة) അർഹമായ സ്ഥാനത്ത് എത്തുമ്പോൾ മാത്രമേ അത് പൂർണ്ണമായി പരിഗണിക്കപ്പെടുകയുള്ളൂ എന്നതുകൊണ്ട്, ആർക്കാണ് അത് നൽകേണ്ടത് എന്നതിലാണ് ഇവിടെ ഊന്നൽ നൽകിയിരിക്കുന്നത്. അടുത്ത ബന്ധുക്കൾ (الأقربين), അനാഥകൾ (اليتامى), പാവപ്പെട്ടവർ (المساكين), വഴിപോക്കർ (ابن السـبيل) എന്നിവരെയാണ് ഇവിടെ പരാമർശിച്ചിരിക്കുന്നത്. ചോദിച്ചു വരുന്നവരെയും അടിമമോചനത്തെയും ഇവിടെ പ്രത്യേകം എടുത്തുപറയാത്തത്, മറ്റ്

ആയത്തുകളിൽ അവരെക്കുറിച്ച് പരാമർശിച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടോ, അല്ലെങ്കിൽ 'നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന ഏത് നന്മയും (وما تفعلوا من خير)' എന്ന പൊതുവായ പ്രയോഗത്തിൽ അവർ ഉൾപ്പെടുന്നതുകൊണ്ടോ ആണ്. നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന ഏത് നന്മയും അല്ലാഹു അറിയുന്നുവെന്നും അതിന് പൂർണ്ണമായ പ്രതിഫലം നൽകുമെന്നും ഈ വചനം ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. മാതാപിതാക്കളോടുള്ള നന്മ, കുടുംബബന്ധം ചേർക്കൽ, ആവശ്യക്കാർക്ക് സഹായം നൽകൽ എന്നിവയാണ് ഈ ആയത്തിലൂടെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നത്. ഇത് നിർബന്ധ ദാനമായ സകാത്തിന്റെ (زكاة) എട്ട് അവകാശികളെ നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ആയത്തുമായി വൈരുദ്ധ്യമില്ല. യുദ്ധം (قتال) അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനയാണ്. ഭൂരിപക്ഷം പണ്ഡിതന്മാരുടെയും അഭിപ്രായത്തിൽ ഇത് ഫർള് കിഫായ (فرض على الكفاية) ആണ്. യുദ്ധം നിങ്ങളുടെ പ്രകൃതിക്ക് അരോചകമായി തോന്നിയേക്കാം, എന്നാൽ അതിൽ നന്മയുണ്ട്. പ്രകൃതിപരമായ ഈ വെറുപ്പ് (കറാഹത്ത്) വിശ്വാസത്തെ ബാധിക്കുന്നതല്ല, മറിച്ച് അത് മനുഷ്യസഹജമാണ്. എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനയോടുള്ള വെറുപ്പ് കാപട്യത്തിന്റെ ലക്ഷണമാണ്. സൂഫിസത്തെക്കുറിച്ച് മൗലാന റൂമി (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) പറയുന്നു: 'ദുഃഖം വരുമ്പോൾ ഹൃദയത്തിൽ സന്തോഷം കണ്ടെത്തലാണ് സൂഫിസം'. ദുന്നൂൻ അൽ മിസ്‌രി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറയുന്നു: ആറ് കാര്യങ്ങൾ കൊണ്ടാണ് മനുഷ്യരിൽ നാശം കടന്നുവരുന്നത്: 1. പരലോക കർമ്മങ്ങളിൽ നിയ്യത്ത് (നിഷ്കളങ്കമായ ഉദ്ദേശ്യം) ദുർബലമാകുക. 2. ശരീരം ഇച്ഛകൾക്ക് അടിമപ്പെടുക. 3. മരണം അടുത്തുവന്നിട്ടും ദീർഘകാലം ജീവിക്കുമെന്ന വ്യാമോഹം. 4. സ്രഷ്ടാവിന്റെ തൃപ്തിയേക്കാൾ സൃഷ്ടികളുടെ തൃപ്തിക്ക് മുൻഗണന നൽകുക. 5. സ്വന്തം തന്നിഷ്ടങ്ങൾ പിന്തുടരുകയും സുന്നത്തിനെ അവഗണിക്കുകയും ചെയ്യുക. 6. മുൻഗാമികളുടെ ചെറിയ വീഴ്ചകളെ ന്യായീകരണമായി ഉപയോഗിക്കുകയും അവരുടെ മഹത്തായ ഗുണങ്ങളെ മറച്ചുവെക്കുകയും ചെയ്യുക. ഇബ്രാഹിം അൽ ഖവ്വാസ് (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറയുന്നു: ഒരിക്കൽ ഞാൻ ഒരു മലയിൽ വെച്ച് ഒരു മാതളനാരങ്ങ ആഗ്രഹിച്ചു, എന്നാൽ അത് പുളിയുള്ളതാണെന്ന് കണ്ടപ്പോൾ ഞാൻ അത് ഉപേക്ഷിച്ചു. അപ്പോൾ അവിടെ വണ്ടുകൾ കടിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഒരു മനുഷ്യനെ കണ്ടു. അദ്ദേഹം എന്നെ പേരെടുത്ത് വിളിച്ചു. അല്ലാഹുവിനെ അറിഞ്ഞവന് ഒന്നും മറഞ്ഞതല്ലെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തോട് ആ വണ്ടുകളിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടാൻ അല്ലാഹുവിനോട് പ്രാർത്ഥിച്ചുകൂടേ എന്ന് ചോദിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം മറുപടി നൽകി...

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തം അവിശ്വാസികളുടെ കുതന്ത്രങ്ങളെയും സത്യവിശ്വാസികളുടെ ത്യാഗത്തെയും വരച്ചുകാട്ടുന്നു. 'നിഷിദ്ധമായ മാസത്തെക്കുറിച്ച് *(الشهر الحرام)* അവർ നിന്നോട് ചോദിക്കുന്നു; അതിൽ യുദ്ധം ചെയ്യുന്നത് വലിയ പാപമാണ്. എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് തടയുന്നതും, അവനിൽ അവിശ്വസിക്കുന്നതും, മസ്ജിദുൽ ഹറാമിൽ നിന്ന് *(المسجد الحرام)* ആളുകളെ തടയുന്നതും, അവിടുത്തെ അവകാശികളെ അവിടെ നിന്ന് പുറത്താക്കുന്നതും അല്ലാഹുവിങ്കൽ അതിനേക്കാൾ വലിയ കുറ്റമാണ്.' ഈ വചനം വ്യക്തമാക്കുന്നത്, സത്യത്തെ അടിച്ചമർത്താൻ ശ്രമിക്കുന്നവരുടെ അക്രമം യുദ്ധം നിഷിദ്ധമാക്കപ്പെട്ട മാസത്തിന്റെ പവിത്രത ലംഘിക്കുന്നതിനേക്കാൾ ഗുരുതരമായ പാപമാണെന്നാണ്. ആത്മീയമായി, ഇത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത് ഹൃദയത്തിലെ വിശുദ്ധിയെ *(طهارة القلب)* കളങ്കപ്പെടുത്തുന്ന അവിശ്വാസവും അഹങ്കാരവും ബാഹ്യമായ നിയമലംഘനങ്ങളേക്കാൾ വലിയ വിപത്താണെന്നാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് മനുഷ്യനെ അകറ്റുന്ന ഏത് പ്രവൃത്തിയും ആത്മീയമായ പതനത്തിന് കാരണമാകുന്നു. സത്യവിശ്വാസികൾ തങ്ങളുടെ വിശ്വാസത്തിൽ *(إيمان)* ഉറച്ചുനിൽക്കുകയും, പരീക്ഷണങ്ങളെ ക്ഷമയോടെ *(صبر)* നേരിടുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ, അവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യവും *(رحمة)* വിജയവും ലഭിക്കുന്നു.

അല്ലാഹുവുമായുള്ള നിന്റെ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് ഞാൻ നിനക്ക് പറഞ്ഞുതരാം. മാതളനാരങ്ങയുടെ ആസക്തിയിൽ നിന്ന് നിന്നെ സംരക്ഷിക്കാൻ നീ അവനോട് പ്രാർത്ഥിച്ചാൽ, ആ മാതളനാരങ്ങയുടെ കുത്ത് (വിഷം) പരലോകത്താണ് നീ അനുഭവിക്കുക. എന്നാൽ വണ്ടുകളുടെ കുത്ത് ഇഹലോകത്തും. ഇത് കേട്ടപ്പോൾ ഞാൻ അവനെ വിട്ട് നടന്നുപോയി. ശൈഖ് സഅ്ദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'ആസക്തികൾക്ക് അടിമപ്പെട്ട മനസ്സിനെ അനുസരിക്കരുത്, ഓരോ നിമിഷവും അത് ഓരോ ഖിബ്‌ലകളിലേക്ക് തിരിയുന്നു. അമ്മാറത്തായ മനസ്സ് (നഫ്സുൽ അമ്മാറ - النفس الأمـارة) മനുഷ്യനെ നിന്ദ്യനാക്കുന്നു, നീ ബുദ്ധിമാനാണെങ്കിൽ അതിനെ ആദരിക്കരുത്.' തഅ്‌വീലാത്തുൽ കാശാനിയിൽ പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾക്ക് യുദ്ധം നിർബന്ധമാക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു' (കുമി അലൈകുമുൽ ഖിതാലു - كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتالُ) എന്നത് മനസ്സിനോടും പിശാചിനോടും ഉള്ള പോരാട്ടമാണ്. 'അത് നിങ്ങൾക്ക് വെറുപ്പാണ് (വഹുവ കുർഹുൻ ലകും - وَهُـوَ كُـرْهٌ لَكُـمْ) എന്നത് കയ്പേറിയ മരുന്നിനേക്കാൾ കയ്പുള്ളതും സിംഹത്തിന്റെ കടിയേക്കാൾ കഠിനവുമാണ്. യഥാർത്ഥ ജിഹാദ് എന്നത് അസ്തിത്വത്തിന്റെ മിഥ്യാബോധത്തെ (അൽ വുജൂദുൽ മജാസി - الوجود المجازى) നീക്കം ചെയ്യലാണ്, കാരണം അതാണ് അടിമയ്ക്കും രക്ഷിതാവിനും

ഇടയിലുള്ള മറ. 'നിന്റെ അസ്തിത്വം തന്നെ ഒരു പാപമാണ്, അതിനോട് തുലനം ചെയ്യാൻ മറ്റൊരു പാപവുമില്ല' എന്ന് പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇബ്നു മൻസൂർ പറയുന്നു: 'എനിക്കും നിനക്കും ഇടയിൽ 'ഞാൻ' എന്ന ഭാവം തടസ്സമായി നിൽക്കുന്നു, അതിനാൽ നിന്റെ ഔദാര്യം കൊണ്ട് ആ 'ഞാൻ' എന്നതിനെ നീക്കിത്തരണമേ.' 'നിങ്ങൾ വെറുക്കുന്ന ഒരു കാര്യം നിങ്ങൾക്ക് ഗുണകരമായേക്കാം' (വ അസാ അൻ തക്റഹൂ ശൈഅൻ - وَعَسـى أَنْ تَكْرَهُـوا شَـيْئاً) എന്നത് നഫ്സിന്റെ ആഗ്രഹങ്ങളാലും തൽക്ഷണ സുഖങ്ങളാലും നിങ്ങൾ മറയ്ക്കപ്പെട്ടതുകൊണ്ടാണ്. അതിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്ന വലിയ നന്മയും ആത്മീയമായ ആനന്ദവും നിങ്ങൾ കാണുന്നില്ല. 'നിങ്ങൾ ഇഷ്ടപ്പെടുന്ന ഒരു കാര്യം നിങ്ങൾക്ക് ദോഷകരമായേക്കാം' (വ അസാ അൻ തുഹിബ്ബൂ ശൈഅൻ - وَعَسى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئاً) എന്നത് ആത്മീയ ആനന്ദങ്ങളിൽ നിന്ന് മനസ്സിനെ തടയുന്നതുകൊണ്ടാണ്. ഹൃദയങ്ങളുടെ ജീവൻ നഫ്സിന്റെ മരണത്തിലാണെന്നും, നഫ്സിന്റെ ജീവൻ ഹൃദയങ്ങളുടെ മരണത്തിലാണെന്നും അല്ലാഹു അറിയുന്നു. ശൈഖ് ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പാടിയതുപോലെ: 'എന്നെ കൊല്ലുവിൻ, വിശ്വസ്തരായവരേ, എന്റെ മരണത്തിലാണ് എന്റെ യഥാർത്ഥ ജീവിതം അടങ്ങിയിരിക്കുന്നത്.' 'അവർ നിങ്ങളോട് പവിത്രമായ മാസത്തെക്കുറിച്ച് ചോദിക്കുന്നു' (യസ്അലൂനക അനിശ്ശഹ്റിൽ ഹറാം - يَسْئَلُونَكَ عَـنِ الشَّـهْرِ الْحَـرامِ) എന്ന വചനത്തിന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ, റസൂലുള്ളാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ബദർ യുദ്ധത്തിന് രണ്ട് മാസം മുമ്പ് ജുമാദൽ ആഖിറ മാസത്തിൽ അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു ജഹ്ഷിനെ (റളിയള്ളാഹു അൻഹു) ഒരു സംഘത്തോടൊപ്പം നിയോഗിച്ച സംഭവം വിവരിക്കുന്നു. അവിടുന്ന് ഒരു കത്ത് നൽകി, രണ്ട് ദിവസത്തെ യാത്രയ്ക്ക് ശേഷം അത് തുറന്ന് വായിക്കാനും ആരെയും നിർബന്ധിക്കരുതെന്നും നിർദ്ദേശിച്ചു. കത്തിൽ നഖ്‌ല എന്ന സ്ഥലത്ത് ഖുറൈശികളുടെ കച്ചവട സംഘത്തെ നിരീക്ഷിക്കാൻ നിർദ്ദേശമുണ്ടായിരുന്നു. അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു ജഹ്ഷ് (റളിയള്ളാഹു അൻഹു) അത് കേട്ടപ്പോൾ 'കേൾക്കുകയും അനുസരിക്കുകയും ചെയ്തു' എന്ന് പറയുകയും തന്റെ അനുചരന്മാരോട് അത് അറിയിക്കുകയും ചെയ്തു. ആരും പിന്മാറിയില്ല. പിന്നീട് അവർ നഖ്‌ലയിൽ എത്തിയപ്പോൾ ഖുറൈശികളുടെ സംഘത്തെ കണ്ടുമുട്ടുകയും അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപന പ്രകാരം കാര്യങ്ങൾ നീങ്ങുകയും ചെയ്തു.

ഉക്കാശ റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിനെ കണ്ട് അവർക്ക് ഭയം തോന്നിയെങ്കിലും, 'അമ്മാർ' വിഭാഗം സമാധാനത്തോടെ ഇരിക്കാൻ നിർദ്ദേശിച്ചു. ഇത് ജമാദുൽ ആഖിർ മാസത്തിന്റെ അവസാന ദിവസമായിരുന്നു. എന്നാൽ അവർ അത് റജബ് മാസമാണെന്ന് തെറ്റിദ്ധരിച്ചു. മക്കയിലെ ഖുറൈശികൾ ഈ സംഭവത്തെ ആയുധമാക്കി, 'മുഹമ്മദ് പവിത്രമായ മാസത്തെ (الشهر الحرام) അശുദ്ധമാക്കി' എന്ന് പ്രചരിപ്പിച്ചു. എന്നാൽ റസൂലുള്ളാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങൾ യുദ്ധത്തിന് കൽപിച്ചിരുന്നില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപന വരുന്നത് വരെ ആ

യുദ്ധമുതലുകളും തടവുകാരെയും തങ്ങൾ സ്വീകരിച്ചില്ല. പിന്നീട് അല്ലാഹുവിന്റെ വഹ്‌യ് വന്നപ്പോൾ, തങ്ങൾ അഞ്ചിലൊന്ന് (خمس) മാറ്റി വെക്കുകയും ബാക്കി വിഹിതം നൽകുകയും ചെയ്തു. ഇതാണ് ഇസ്‌ലാമിലെ ആദ്യത്തെ യുദ്ധമുതൽ. ഈ ആയത്ത് (ഖുർആൻ 2:217) അവതരിച്ചത് പവിത്രമായ മാസത്തിലെ യുദ്ധത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ചോദ്യങ്ങൾക്കുള്ള മറുപടിയായാണ്. പവിത്രമായ മാസത്തിൽ യുദ്ധം ചെയ്യുന്നത് വലിയ പാപമാണ് (كبير), എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് തടയുന്നതും (صد عن سبيل الله), അല്ലാഹുവിനെ നിഷേധിക്കുന്നതും, മസ്ജിദുൽ ഹറാമിൽ നിന്ന് വിശ്വാസികളെ പുറത്താക്കുന്നതും അതിനേക്കാൾ വലിയ കുറ്റമാണ്. മക്കയിലെ മുശ്രിക്കുകൾ വിശ്വാസികളെ തടഞ്ഞുവെച്ചതും, അല്ലാഹുവിന്റെ ഭവനത്തിലേക്ക് പ്രവേശിക്കാൻ അനുവദിക്കാത്തതും, പ്രവാചകരെയും അനുയായികളെയും പുറത്താക്കിയതും അല്ലാഹുവിന്റെ അടുക്കൽ അതിഭയാനകമായ കുറ്റകൃത്യങ്ങളാണ്.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ ഈ ആയത്തുകളെ വിശദീകരിക്കുന്നത് ഇപ്രകാരമാണ്: 'അല്ലാഹുവിങ്കൽ വലിയ പാപം' (അക്ബറു ഇന്ദല്ലാഹ്) എന്നത്, മുസ്ലിംകളെ വധിച്ചതിനേക്കാൾ ഗൗരവമേറിയതും ശിക്ഷാർഹവുമായ കാര്യങ്ങളെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഇബ്നുൽ ഹളറമിയെ വിശുദ്ധ മാസത്തിൽ വധിച്ചതിനേക്കാൾ വലിയ പാപമാണ് അവിശ്വാസികൾ ചെയ്തുകൂട്ടിയതെന്ന് സാരം. കാരണം, യുദ്ധം ചില സാഹചര്യങ്ങളിൽ അനുവദനീയമാണ്, എന്നാൽ അവിശ്വാസം (കുഫ്ർ) ഒരിക്കലും അനുവദനീയമല്ല. കൂടാതെ, യുദ്ധം ചെയ്തവർക്ക് ഒരു വ്യാഖ്യാനമുണ്ടായിരുന്നു (അതായത്, മാസത്തെ സംബന്ധിച്ചുള്ള സംശയം), എന്നാൽ അവിശ്വാസികൾക്ക് അവരുടെ അവിശ്വാസത്തിന് യാതൊരു ന്യായീകരണവുമില്ല. 'കുഴപ്പമുണ്ടാക്കൽ' (ഫിത്ന) എന്നത്, അവർ ചെയ്തുകൂട്ടിയ നാട്ടുകടത്തലും, ബഹുദൈവാരാധനയും (ശിർക്ക്), ജനങ്ങളെ ഇസ്ലാമിൽ നിന്ന് തടയലുമാണ്. ഇത് വധത്തേക്കാൾ ഭയാനകമാണ്. ഈ ആയത്ത് അവതരിച്ചപ്പോൾ, അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു ഉനൈസ് (റളിയള്ളാഹു അൻഹു) മക്കയിലെ വിശ്വാസികൾക്ക് എഴുതി: 'വിശുദ്ധ മാസത്തിലെ യുദ്ധത്തെച്ചൊല്ലി ബഹുദൈവാരാധകർ നിങ്ങളെ ആക്ഷേപിച്ചാൽ, അവരുടെ അവിശ്വാസത്തെയും, റസൂലുള്ളാഹി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) തങ്ങളെ മക്കയിൽ നിന്ന് പുറത്താക്കിയതിനെയും, വിശ്വാസികളെ കഅ്ബയിൽ നിന്ന് തടഞ്ഞതിനെയും ഓർമ്മിപ്പിച്ച് നിങ്ങൾ അവരെ തിരിച്ചും ആക്ഷേപിക്കുക.' 'അവർ നിങ്ങളോട് യുദ്ധം ചെയ്തുകൊണ്ടേയിരിക്കും' എന്നത് അവരുടെ ശത്രുതയുടെ കാഠിന്യത്തെയും മതപരമായ കുഴപ്പങ്ങളിലുള്ള അവരുടെ പിടിവാശിയെയും കാണിക്കുന്നു. 'നിങ്ങളെ മതത്തിൽ നിന്ന് പിന്തിരിപ്പിക്കാൻ അവർക്ക് സാധിച്ചാൽ' എന്നത് അവരുടെ കടുത്ത മതവിരോധത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ആരെങ്കിലും മതത്തിൽ നിന്ന് പിന്തിരിഞ്ഞുപോവുകയും (രിദ്ദ), അവിശ്വാസിയായി മരിക്കുകയും ചെയ്താൽ, അവരുടെ സൽപ്രവൃത്തികൾ ഇഹലോകത്തും പരലോകത്തും പാഴായിപ്പോകും.

ഇമാം ശാഫിഈ (റഹിമഹുള്ളാഹ്) ഈ ആയത്തിനെ അടിസ്ഥാനമാക്കി പറയുന്നത്, ഒരാൾ മരണം വരെ അവിശ്വാസത്തിൽ തുടർന്നാൽ മാത്രമേ അവന്റെ മുൻകാല കർമ്മങ്ങൾ നഷ്ടപ്പെടുകയുള്ളൂ എന്നാണ്. എന്നാൽ ഇമാം അബൂഹനീഫ (റഹിമഹുള്ളാഹ്) അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത്, അവിശ്വാസം സംഭവിച്ചാൽ ഉടൻ തന്നെ കർമ്മങ്ങൾ പാഴാകുമെന്നാണ്. അല്ലാഹു നമ്മെ കാത്തുരക്ഷിക്കട്ടെ.

[سورة البقرة (2) : آية 218]

തീർച്ചയായും വിശ്വസിക്കുകയും*,* തങ്ങളുടെ നാഥന്റെ പ്രീതി തേടിക്കൊണ്ട് അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ സ്വദേശം വെടിയുകയും *(ഹിജ്റ - هجرة),* അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ കഠിനമായി പരിശ്രമിക്കുകയും *(ജിഹാദ് - جهاد)* ചെയ്തവർ*,* അവർ അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തെ പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു*.* അല്ലാഹു ഏറെ പൊറുക്കുന്നവനും കരുണാനിധിയുമാണ് *(ഗഫൂറുർറഹീം - غفور رحيم).* ഈ സൂക്തം സത്യവിശ്വാസികളുടെ ഉന്നതമായ പദവിയെ വരച്ചുകാട്ടുന്നു*.* വിശ്വാസം *(ഈമാൻ - إيمان)* എന്നത് കേവലം ഒരു വാദമല്ല*,* മറിച്ച് അത് ഹൃദയത്തിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കുന്ന സത്യമാണ്*.* ആ സത്യം പ്രാവർത്തികമാക്കാൻ വേണ്ടി സ്വന്തം നാടും വീടും ഉപേക്ഷിക്കുന്നവർ*,* അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ തങ്ങളുടെ ആത്മീയവും ഭൗതികവുമായ എല്ലാ കഴിവുകളും ഉപയോഗിച്ച് പരിശ്രമിക്കുന്നവർ*,* അവർ അല്ലാഹുവിന്റെ വിശാലമായ കാരുണ്യത്തിന് അർഹരാണ്*.* ഇവിടെ *'*ജിഹാദ്*'* എന്നത് കേവലം യുദ്ധം മാത്രമല്ല*,* മറിച്ച് സ്വന്തം മനസ്സിനെ അല്ലാഹുവിന്റെ ഇഷ്ടത്തിലേക്ക് തിരിച്ചുവിടാനുള്ള നിരന്തരമായ പോരാട്ടം കൂടിയാണ്*.* അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യം *(റഹ്മത്ത് - رحمة)* എന്നത് അവന്റെ അടിമകൾക്ക് ലഭിക്കാവുന്ന ഏറ്റവും വലിയ സൗഭാഗ്യമാണ്*.*

അവർ അതിൽ നിത്യവാസികളാണ്. മറ്റ് അവിശ്വാസികളെപ്പോലെത്തന്നെയാണ് ഇവരുടെ അവസ്ഥയും. അതിനാൽ, സത്യവിശ്വാസിക്ക് സൽകർമ്മങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കുകയും, അവയെ നശിപ്പിക്കുന്ന കാര്യങ്ങളിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടത് അനിവാര്യമാണ്. വിശ്വാസത്യാഗത്തിന് (ارتداد) കാരണം ഉറപ്പായ ബോധമില്ലായ്മയാണ്. അല്ലാഹുവിനെ ഏകനായി കാണുന്ന (موحد) ഒരു യഥാർത്ഥ വിശ്വാസിയുടെ അടുത്തുപോലും പിശാചോ ബഹുദൈവാരാധനയോ (شــرك) എങ്ങനെയാണ് വരിക? അവൻ ഭൗതികമായ തടസ്സങ്ങളിൽ നിന്നും ബന്ധനങ്ങളിൽ നിന്നും മോചിതനായി, ആരാധിക്കപ്പെടുന്ന റബ്ബിലേക്ക് എത്തിച്ചേർന്നിരിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി മാത്രം ലക്ഷ്യമാക്കിയുള്ളതാണ് സൽകർമ്മം. അതല്ലാത്തവ അസാധുവാണ്, അത് അതിന്റെ ഉടമസ്ഥന് ഒട്ടും പ്രയോജനപ്പെടുകയുമില്ല. ഹാഫിള്

പറയുന്നു: 'സത്യത്തിന്റെ സന്നിധി വെളിപ്പെടുമ്പോൾ, രൂപകങ്ങളെ മാത്രം ആശ്രയിച്ച് കർമ്മം ചെയ്ത സഞ്ചാരി ലജ്ജിതനാകും.' നന്മകളിൽ വെച്ച് ഏറ്റവും ഉത്തമമായത് തൗഹീദ് (توحيد) ആണ്. അതാണ് എല്ലാറ്റിന്റെയും അടിസ്ഥാനം. അതുകൊണ്ടാണ് അത് തുലാസിൽ വെച്ച് തൂക്കപ്പെടാത്തത്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന ഓരോ നന്മയും അന്ത്യദിനത്തിൽ തൂക്കപ്പെടും, 'ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്' എന്ന സാക്ഷ്യമൊഴികെ. അത് തുലാസിൽ വെക്കപ്പെടില്ല. കാരണം, ആത്മാർത്ഥമായി അത് മൊഴിഞ്ഞവന്റെ തുലാസിൽ അത് വെക്കുകയും, ഏഴ് ആകാശങ്ങളും ഭൂമിയും അവയിലുള്ളവയും വെക്കുകയാണെങ്കിൽ, 'ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്' ആയിരിക്കും അവയേക്കാൾ ഭാരമേറിയത്.' എല്ലാ സൽകർമ്മങ്ങളും ഈമാനിന്റെ പ്രകാശത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. അതിനാൽ, അനുസരണയിലും നന്മകളിലും വ്യാപൃതരാവുക. അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള അറിവ് (العلم بالله) നേടുക. അതാണ് ഏറ്റവും ഉത്തമമായ കർമ്മം. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോട് ഏറ്റവും ഉത്തമമായ കർമ്മം ഏതാണെന്ന് ചോദിച്ചപ്പോൾ 'അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള അറിവ്' എന്ന് അവിടുന്ന് മറുപടി നൽകി. കർമ്മത്തെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചപ്പോൾ അറിവിനെക്കുറിച്ച് മറുപടി നൽകിയതെന്താണെന്ന് ചോദിച്ചപ്പോൾ അവിടുന്ന് പറഞ്ഞു: 'അറിവിനോടൊപ്പം കർമ്മം പ്രയോജനപ്പെടും, എന്നാൽ അറിവില്ലാത്ത കർമ്മം പ്രയോജനപ്പെടില്ല.' തൗഹീദിന്റെ മിനുക്കുപണികൊണ്ടും വിവിധങ്ങളായ ദിക്റുകൾ കൊണ്ടും ഹൃദയത്തെ ശുദ്ധീകരിച്ചാൽ മാത്രമേ ഇത് സാധ്യമാകൂ. ജ്ഞാനികൾക്കല്ലാതെ ഇത് മനസ്സിലാകില്ല. മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'സത്യത്തിന്റെ ദിക്റ് ചെയ്യുക, പിശാചുക്കളെ ദഹിപ്പിക്കുക... നർഗിസ് പുഷ്പത്തിന്റെ കണ്ണുകളെ ഈ കഴുകന്മാരിൽ നിന്ന് മറയ്ക്കുക.' ശൈഖ് ഹസൻ മുഹമ്മദ് ബിൻ സിറാജ് പറയുന്നു: ജുനൈദുൽ ബഗ്ദാദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നത് ഞാൻ കേട്ടു: 'ഇബ്ലീസിനെ ഞാൻ സ്വപ്നത്തിൽ നഗ്നനായി കണ്ടു. ഞാൻ ചോദിച്ചു: ജനങ്ങളെ ഓർത്ത് നിനക്ക് ലജ്ജയില്ലേ? അവൻ പറഞ്ഞു: ഇവർ ജനങ്ങളാണെങ്കിൽ കുട്ടികൾ പന്ത് തട്ടുന്നത് പോലെ ഞാൻ ഇവരെ കളിപ്പിക്കില്ലായിരുന്നു. ഞാൻ ചോദിച്ചു: എങ്കിൽ ആരാണ് ജനങ്ങൾ? അവൻ പറഞ്ഞു: ശൂനീസി മസ്ജിദിലുള്ള ഒരു കൂട്ടർ. അവർ എന്റെ ശരീരത്തെ അലിയിച്ചു കളഞ്ഞു, എന്റെ ഹൃദയത്തെ ദഹിപ്പിച്ചു. ഞാൻ അവരെ സമീപിക്കാൻ ശ്രമിക്കുമ്പോഴെല്ലാം അവർ അല്ലാഹുവിലേക്ക് വിരൽ ചൂണ്ടുന്നു. അവരുടെ ദിക്റിന്റെ പ്രകാശത്താൽ ഞാൻ ദഹിച്ചുപോകുന്നു.' ഞാൻ ഉണർന്നു, രാത്രിയിൽ ശൂനീസി മസ്ജിദിലേക്ക് ചെന്നു. അവിടെ മൂന്നുപേർ തല മൂടിയിരുന്ന് ദിക്റിലായിരുന്നു. അവർ എന്നെ കണ്ടപ്പോൾ ഒരാൾ തല ഉയർത്തി പറഞ്ഞു: 'അബുൽ ഖാസിം, കേൾക്കുന്നതെല്ലാം നീ വിശ്വസിക്കുന്നുവോ? അല്ലാഹുവിനെ അനുസരിക്കുന്നതിലെ അവരുടെ പരിശ്രമവും, അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയിൽ നിന്നുള്ള അവരുടെ ഹൃദയശുദ്ധിയും നോക്കൂ. അവർ യഥാർത്ഥ ഇസ്ലാമിൽ പെട്ടവരാണ്.' ഈ വരികളുടെ

രചയിതാവായ ദരിദ്രൻ പറയുന്നു: എന്റെ ശൈഖ് പറഞ്ഞു, 'ഇസ്ലാം അപരിചിതമായി തുടങ്ങി, അത് അപരിചിതമായി മടങ്ങും' എന്ന നബിവചനത്തിലെ ഇസ്ലാം എന്നത് യഥാർത്ഥ ഇസ്ലാമാണ്. അതിന്റെ ഉടമ ഒരിക്കലും വിശ്വാസം ഉപേക്ഷിക്കില്ല. അത് അപരിചിതമാകാൻ കാരണം അതിന് ഇണകളില്ലാത്തതാണ്.

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ വിശ്വാസം (ഇമാൻ) ഉറപ്പിച്ചുനിർത്തുകയും, സ്വന്തം വീടും കുടുംബവും ഉപേക്ഷിച്ച് പലായനം (ഹിജ്റ) ചെയ്യുകയും, അല്ലാഹുവിന്റെ ദീനിനെ ഉയർത്താൻ വേണ്ടി തങ്ങളുടെ സർവ്വ കഴിവുകളും ഉപയോഗിച്ച് പോരാടുകയും (ജിഹാദ്) ചെയ്തവരെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹു പറയുന്നു: അവർ അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തെ (റഹ്മത്ത്) പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു. അല്ലാഹു ഏറെ പൊറുക്കുന്നവനും (ഗഫൂർ) കരുണാനിധിയുമാണ് (റഹീം). ഈ ആയത്ത് അവരെ ഉത്തമരായ ഒരു സമൂഹമായി അടയാളപ്പെടുത്തുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തെ പ്രതീക്ഷിക്കുക എന്നാൽ അതിനായി പരിശ്രമിക്കുക എന്നാണ് അർത്ഥം. അബൂ ഉമർ അൽ ബൈകന്ദിയുടെ കഥയിൽ നാം കാണുന്നത് പോലെ, ഒരു പാപിക്ക് പോലും അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യം ലഭിക്കാം. മരണസമയത്ത് തന്റെ മോശം പ്രവൃത്തികളിൽ പശ്ചാത്തപിച്ച് അല്ലാഹുവിങ്കലേക്ക് മടങ്ങിയ ആ യുവാവിന് അല്ലാഹു നൽകിയ ആദരം അവന്റെ കാരുണ്യത്തിന്റെ തെളിവാണ്. ഹജ്ജാജിന്റെ മരണവും അതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട സംഭവങ്ങളും അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ പൊറുക്കലിനെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ഹിജ്റ രണ്ട് തരമാണ്: ഒന്ന്, മക്ക വിജയത്തിന് ശേഷം അവസാനിച്ച ഭൗതികമായ പലായനം. രണ്ട്, ആത്മീയമായ പലായനം; അത് സ്വന്തം മനസ്സിന്റെ ഇച്ഛകളിൽ നിന്ന് അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള യാത്രയാണ്. ഇത് ഖിയാമത്ത് നാൾ വരെ നിലനിൽക്കും. അതുപോലെ ജിഹാദും രണ്ട് തരമാണ്: ശത്രുക്കളോടുള്ള ചെറിയ ജിഹാദും, സ്വന്തം മനസ്സിനോടുള്ള വലിയ ജിഹാദും (ജിഹാദുൻ അക്ബർ). മനസ്സിനെ നിയന്ത്രിക്കലാണ് ഏറ്റവും വലിയ പോരാട്ടം.

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തത്തിൽ**,** മദ്യത്തെയും ചൂതാട്ടത്തെയും കുറിച്ചുള്ള ചോദ്യത്തിന് മറുപടിയായി അല്ലാഹു വ്യക്തമാക്കുന്നത് അവയിലുള്ള വലിയ പാപത്തെയും ***(إثم كبير)*** മനുഷ്യർക്ക് ലഭിക്കുന്ന ചില ഭൗതിക ഗുണങ്ങളെക്കാളും ***(منافع)*** ആ പാപത്തിന്റെ ഭാരം വളരെ വലുതാണെന്നുമാണ്**.** ഇത് വിശ്വാസികൾക്ക് തങ്ങളുടെ ജീവിതത്തിൽ സൂക്ഷ്മത ***(تقوى)*** പാലിക്കാനുള്ള ഒരു ഉണർത്തലാണ്**.** കൂടാതെ**,** തങ്ങളുടെ സമ്പാദ്യത്തിൽ നിന്ന് എത്രയാണ് ചെലവഴിക്കേണ്ടത് എന്ന ചോദ്യത്തിന്**,** അത് ആവശ്യത്തിന് മിച്ചമുള്ളത് ***(عفو)*** നൽകാനാണ് അല്ലാഹു കൽപ്പിക്കുന്നത്**.** ഇപ്രകാരം അല്ലാഹു തന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ ***(آيات)*** നിങ്ങൾക്ക് വിവരിച്ചുതരുന്നു**,** നിങ്ങൾ ഈ ലോകത്തെക്കുറിച്ചും പരലോകത്തെക്കുറിച്ചും ചിന്തിക്കാൻ വേണ്ടി**.**

ആദ്യത്തേതിന്റെ ലക്ഷ്യം ബാഹ്യമായ നന്മയും (ഇസ്‌ലാഹുൽ ളാഹിർ), രണ്ടാമത്തേതിന്റെ ലക്ഷ്യം ആന്തരികമായ നന്മയുമാണ് (ഇസ്‌ലാഹുൽ ബാതിന്). രണ്ടാമത്തേതാണ് കൂടുതൽ കഠിനവും ശക്തവും. ആദ്യത്തേതിന്റെ അന്തിമഫലം സ്വർഗ്ഗപ്രാപ്തിയും കാരുണ്യവുമാണെങ്കിൽ, രണ്ടാമത്തേതിന്റെ ലക്ഷ്യം സത്യത്തെയും (അൽ-ഹഖ്) പരമമായ സൗന്ദര്യത്തെയും (അൽ-ജമാലുൽ മുത്‌ലഖ്) ദർശിക്കലാണ്. ആദ്യത്തേത് രക്തസാക്ഷിത്വത്തിലേക്ക് (ശഹാദ) നയിക്കുമ്പോൾ, രണ്ടാമത്തേത് സത്യസന്ധതയിലേക്ക് (സിദ്ദീഖിയ്യ) നയിക്കുന്നു. അല്ലാഹു ഖുർആനിൽ പ്രവാചകന്മാർ, സത്യസന്ധർ (സിദ്ദീഖൂൻ), രക്തസാക്ഷികൾ (ശുഹദാഅ്) എന്ന് ക്രമീകരിച്ചതിലൂടെ സിദ്ദീഖൂൻ രക്തസാക്ഷികളേക്കാൾ ഉന്നതരാണെന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നു. ചുവന്ന ഗന്ധകത്തേക്കാൾ (അൽ-കിബ്‌രീതുൽ അഹ്‌മർ) അപൂർവ്വമായ വലിയ സമരത്തിലൂടെ (ജിഹാദുൽ അക്ബർ) ഒരാൾ തന്റെ ആത്മാവിനെ ശുദ്ധീകരിച്ചാൽ, അവൻ സൃഷ്ടികളോട് കരുണ കാണിക്കുകയും അവർക്ക് ദോഷം വരാതിരിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്യും. ഒരു ശിഷ്യൻ തന്റെ ഗുരുവിനോട് 'ഇസ്മുൽ അഅ്ളം' (ഏറ്റവും വലിയ നാമം) പഠിപ്പിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ, ഗുരു അവനെ നഗരകവാടത്തിലേക്ക് അയച്ചു. അവിടെ ഒരു സൈനികൻ ഒരു വിറകുവെട്ടുകാരനെ അന്യായമായി ഉപദ്രവിക്കുന്നത് കണ്ട ശിഷ്യൻ തിരിച്ചുവന്ന് താൻ ആ സൈനികനെ നശിപ്പിക്കാൻ പ്രാർത്ഥിക്കുമായിരുന്നു എന്ന് പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ ഗുരു പറഞ്ഞു: 'ആ വിറകുവെട്ടുകാരനാണ് എനിക്ക് ഇസ്മുൽ അഅ്ളം പഠിപ്പിച്ചുതന്നത്. ക്ഷമയും സൃഷ്ടികളോടുള്ള കരുണയും ഇല്ലാത്തവർക്ക് ആ നാമം കൊണ്ട് പ്രയോജനമില്ല.' സാഅ്ദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'സൃഷ്ടികളുടെ ഹൃദയം വേദനിപ്പിക്കാതിരിക്കാൻ നിനക്ക് കഴിയുമെങ്കിൽ അത് ചെയ്യുക, അല്ലാത്തപക്ഷം നീ നിന്റെ തന്നെ വേരറുക്കുകയാണ്.' ആത്മാവിനെ

ശുദ്ധീകരിക്കാൻ കുറച്ചു സംസാരിക്കുന്നത് വളരെ ഫലപ്രദമാണ്. ഹലാലായ ഭക്ഷണം ഹൃദയത്തെ ശുദ്ധീകരിക്കുന്നു. മൗലാന റൂമി മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'നിന്റെ ആത്മാവിനെ പിശാചിന്റെ മുലപ്പാലിൽ നിന്ന് മുലകുടി മാറ്റുക, എങ്കിൽ നിനക്ക് ദൈവികമായ ഉന്നതി ലഭിക്കും.' ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയല്ലാഹു അൻഹു പറയുന്നു: 'നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ അനുചരന്മാരേക്കാൾ ഉത്തമരായ ഒരു ജനതയെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. അവർ തങ്ങൾക്കും മുസ്ലിംകൾക്കും ഉപകാരപ്പെടുന്ന കാര്യങ്ങൾ മാത്രമേ ചോദിച്ചിട്ടുള്ളൂ.' മദ്യം (ഖംറ്), ചൂതാട്ടം (മൈസിർ) എന്നിവയെക്കുറിച്ചുള്ള ചോദ്യത്തിന് മറുപടിയായി അല്ലാഹു പറയുന്നു: അവയിൽ വലിയ പാപമുണ്ട്. കാരണം മദ്യം ബുദ്ധിയെ മറയ്ക്കുന്നു, ചൂതാട്ടം സമ്പത്തിനെ നശിപ്പിക്കുന്നു. അവയിൽ ചില ഭൗതിക ഗുണങ്ങൾ ഉണ്ടെങ്കിലും, അവയുടെ ദോഷഫലങ്ങൾ വളരെ വലുതാണ്.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുല്ലാഹ് വിവരിക്കുന്നു: മദ്യത്തിനും ചൂതാട്ടത്തിനും ചില ബാഹ്യമായ ഗുണങ്ങളുണ്ടെന്ന് പറയപ്പെടുന്നു; ഉദാഹരണത്തിന്, ദുഃഖിതർക്ക് ആശ്വാസം നൽകുക, ഭീരുവിന് ധൈര്യം പകരുക, പിശുക്കനെ ഉദാരനാക്കുക, മുഖത്തിന് തിളക്കം നൽകുക, സംസാരശേഷിയില്ലാത്തവനെ സംസാരിപ്പിക്കുക, ഉത്സാഹം വർദ്ധിപ്പിക്കുക തുടങ്ങിയവ. ചൂതാട്ടത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ, അധ്വാനമില്ലാതെ ധനം സമ്പാദിക്കാനും, ഒട്ടകത്തെ അറുത്ത് അതിന്റെ മാംസം ദരിദ്രർക്ക് വിതരണം ചെയ്യാനും സാധിക്കുമായിരുന്നു. വാഖിദി റഹിമഹുല്ലാഹ് പറയുന്നു: ഒരാൾ ഒരു സദസ്സിൽ നൂറ് ഒട്ടകങ്ങൾ വരെ ജയിച്ചെടുക്കുമായിരുന്നു. യാതൊരു കഷ്ടപ്പാടുമില്ലാതെ ലഭിക്കുന്ന ഈ ധനം അവൻ പാവങ്ങൾക്ക് നൽകി പ്രശംസ പിടിച്ചുപറ്റിയിരുന്നു. എന്നാൽ, 'അവ രണ്ടിലുമുള്ള പാപം അവയുടെ ഗുണത്തേക്കാൾ വലുതാണ്' എന്ന ഖുർആനിക വചനം ഇതിന്റെ ഗൗരവം വ്യക്തമാക്കുന്നു. മദ്യപാനം ശത്രുതയും വിദ്വേഷവും വളർത്തുകയും, അല്ലാഹുവിനെ ഓർക്കുന്നതിൽ നിന്നും നമസ്കാരത്തിൽ നിന്നും തടയുകയും ചെയ്യുന്നു. അത് ബുദ്ധിമാനെപ്പോലും വിഡ്ഢിയാക്കുന്നു. മദ്യപൻ സ്വന്തം മൂത്രത്തിലും മലത്തിലും വിസർജ്യത്തിലും പുരളുന്ന അവസ്ഥയിൽ എത്തുന്നു. ഇബ്നു അബീ ദുന്യാ റഹിമഹുല്ലാഹ് ഉദ്ധരിക്കുന്നു: മദ്യപിച്ച ഒരാൾ സ്വന്തം കൈയിൽ മൂത്രമൊഴിച്ച്, അത് വുളൂഅ് എടുക്കുന്നതുപോലെ മുഖത്ത് തടവുന്നതും, 'ഇസ്‌ലാമിനെ പ്രകാശവും വെള്ളത്തെ ശുദ്ധിയുമാക്കിയ അല്ലാഹുവിന് സ്തുതി' എന്ന് പറയുന്നതും കാണാനിടയായി. ചൂതാട്ടത്തിൽ, പ്രതിഫലമില്ലാതെ ധനം നഷ്ടപ്പെടുമ്പോൾ അത് ശത്രുതയ്ക്കും തിന്മയ്ക്കും കാരണമാകുന്നു. മദ്യത്തെ സംബന്ധിച്ച് നാല് ഘട്ടങ്ങളിലായാണ് ഖുർആനിക സൂക്തങ്ങൾ ഇറങ്ങിയത്. ആദ്യം മക്കയിൽ വെച്ച് 'ഈന്തപ്പനയുടെയും മുന്തിരിയുടെയും ഫലങ്ങളിൽ നിന്ന് നിങ്ങൾ ലഹരിയും നല്ല ഭക്ഷണവും ഉണ്ടാക്കുന്നു' എന്ന് ഇറങ്ങി. അന്ന് മദ്യം അനുവദനീയമായിരുന്നു. പിന്നീട് ഉമർ റളിയല്ലാഹു അൻഹുവും മുആദ് റളിയല്ലാഹു അൻഹുവും

അടക്കമുള്ളവർ പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോട് മദ്യത്തെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചപ്പോൾ 'മദ്യത്തെയും ചൂതാട്ടത്തെയും കുറിച്ച് അവർ നിന്നോട് ചോദിക്കുന്നു' എന്ന സൂക്തം ഇറങ്ങി. അപ്പോൾ ചിലർ അത് ഉപേക്ഷിച്ചു, ചിലർ ഗുണം മാത്രം എടുക്കാമെന്ന് കരുതി തുടർന്നു. പിന്നീട് അബ്ദുറഹ്മാൻ ബിൻ ഔഫ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിന്റെ സദസ്സിൽ മദ്യപിച്ച ഒരാൾ നമസ്കാരത്തിൽ ഖുർആൻ തെറ്റായി ഓതിയപ്പോൾ 'നിങ്ങൾ ലഹരിയിലായിരിക്കുമ്പോൾ നമസ്കാരത്തെ സമീപിക്കരുത്' എന്ന സൂക്തം ഇറങ്ങി. ഒടുവിൽ ഉത്ബാൻ ബിൻ മാലിക് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിന്റെ സദസ്സിൽ നടന്ന തർക്കത്തെത്തുടർന്ന്, മദ്യത്തെയും ചൂതാട്ടത്തെയും പൂർണ്ണമായി നിരോധിച്ചുകൊണ്ട് സൂറത്തുൽ മാഇദയിലെ സൂക്തങ്ങൾ ഇറങ്ങി. അപ്പോൾ ഉമർ റളിയള്ളാഹു അൻഹു 'നാഥാ, ഞങ്ങൾ പൂർണ്ണമായും വിരമിച്ചു' എന്ന് പ്രഖ്യാപിച്ചു. ഹിജ്റ മൂന്നാം വർഷം അഹ്സാബ് യുദ്ധത്തിന് ശേഷമാണ് മദ്യം പൂർണ്ണമായി നിരോധിക്കപ്പെട്ടത്. അല്ലാഹുവിന്റെ നിയമങ്ങൾ ഘട്ടംഘട്ടമായി നടപ്പിലാക്കിയതിലെ യുക്തി, ജനങ്ങൾ മദ്യത്തോട് അമിതമായി ആസക്തി പുലർത്തിയിരുന്നു എന്നതാണ്. പെട്ടെന്നുള്ള നിരോധനം അവർക്ക് പ്രയാസകരമാകുമായിരുന്നു. നിരോധനം വന്നപ്പോൾ മദീനയിലെ തെരുവുകളിൽ മദ്യം ഒഴുക്കിക്കളഞ്ഞു. ഇബ്നു ഉമർ റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറയുന്നു: ഞങ്ങൾ മദ്യപാത്രങ്ങൾ തകർത്തു. ഏറെക്കാലം കഴിഞ്ഞും മഴ പെയ്യുമ്പോൾ മദീനയിലെ തെരുവുകളിൽ മദ്യത്തിന്റെ മണവും നിറവും അവശേഷിച്ചിരുന്നു. ജിബ്രീൽ അലൈഹിസ്സലാം പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോട് പറഞ്ഞു: ജഅ്ഫർ ത്വയ്യാർ റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിന്റെ നാല് ഗുണങ്ങളെ അല്ലാഹു ഇസ്‌ലാമിലും അംഗീകരിക്കുന്നു. അതിലൊന്ന്, ജാഹിലിയ്യ കാലത്തും അദ്ദേഹം മദ്യം കുടിച്ചിരുന്നില്ല എന്നതാണ്. കാരണം, അത് ബുദ്ധിയെ നശിപ്പിക്കുമെന്ന് അദ്ദേഹം മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു.

മദ്യപാനത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഈ ആത്മീയ പാഠത്തിൽ, ഒരു വിശ്വാസി തന്റെ ആന്തരിക വിശുദ്ധി കാത്തുസൂക്ഷിക്കേണ്ടതിന്റെ പ്രാധാന്യത്തെക്കുറിച്ച് റൂഹുൽ ബയാൻ (روح البيان) വിശദീകരിക്കുന്നു. മദ്യം എന്നത് ബുദ്ധിയെ മരവിപ്പിക്കുകയും മനുഷ്യന്റെ അന്തസ്സിനെ കളങ്കപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്ന ഒന്നാണ്. അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ഭയവും (تقوى) സൂക്ഷ്മതയും ഉള്ള ഒരു വിശ്വാസിക്ക് മദ്യത്തെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കുക പോലും അസാധ്യമാണ്. മദ്യപാനികളുമായി സഹവസിക്കുന്നത് പോലും അപകടകരമാണ്, കാരണം അവരുടെ ദുസ്സ്വാധീനം വിശ്വാസിയുടെ ഹൃദയത്തെ ബാധിച്ചേക്കാം. മദ്യപിക്കുന്നവന് തന്റെ പെൺമക്കളെ വിവാഹം ചെയ്തു കൊടുക്കുന്നത് അവരെ വ്യഭിചാരത്തിലേക്ക് തള്ളിവിടുന്നതിന് തുല്യമാണെന്ന് ചില സ്വഹാബികൾ (رضي الله عنهم) മുന്നറിയിപ്പ് നൽകിയിട്ടുണ്ട്. കാരണം, മദ്യപൻ തന്റെ ബോധമില്ലാത്ത അവസ്ഥയിൽ അറിയാതെ തന്നെ വിവാഹമോചനം (طلاق) പോലുള്ള കാര്യങ്ങൾ ചെയ്തുപോയേക്കാം. മദ്യത്തെ വിനാഗിരിയാക്കി (خــل)

മാറ്റുന്നത് അനുവദനീയമാണെന്ന് കർമ്മശാസ്ത്ര പണ്ഡിതന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. ഇനി 'മൈസിർ' (ميسر) അഥവാ ചൂതാട്ടത്തെക്കുറിച്ച് പറഞ്ഞാൽ, അത് കേവലം ഒരു പ്രത്യേക തരം കളിയല്ല, മറിച്ച് ഭാഗ്യപരീക്ഷണത്തിലൂടെ സമ്പത്ത് നഷ്ടപ്പെടുത്തുന്ന എല്ലാത്തരം വിനോദങ്ങളും അതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. നദ്ര് (ചതുരംഗം), ശത്റഞ്ച് (ചെസ്സ്) തുടങ്ങിയവയെല്ലാം ഇതിന്റെ പരിധിയിൽ വരുന്നുവെന്ന് പണ്ഡിതന്മാർ വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ അല്ലാത്ത ഇത്തരം വിനോദങ്ങൾ വിശ്വാസിയുടെ ആത്മീയ വളർച്ചയെ തടയുന്നു. അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ഭയവും (تقوى) പശ്ചാത്താപവും (توبة) മുറുകെ പിടിക്കുന്ന ഒരു വിശ്വാസി ഇത്തരം അനാവശ്യങ്ങളിൽ നിന്ന് അകന്നുനിൽക്കേണ്ടതാണ്.

[سورة البقرة (2) : الآيات 220 إلى 224]

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ ***220*** മുതൽ ***224*** വരെയുള്ള വചനങ്ങളുടെ ആത്മീയ വ്യാഖ്യാനം ഇപ്രകാരമാണ്*:* അനാഥകളുടെ കാര്യത്തിൽ വിവേകപൂർണ്ണമായ സമീപനം സ്വീകരിക്കാൻ അല്ലാഹു കൽപ്പിക്കുന്നു*.* അവരുടെ സ്വത്തുക്കൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുമ്പോൾ ഭൗതികമായ ലാഭത്തേക്കാൾ ഉപരിയായി*,* അവരുടെ ആത്മീയവും ഭൗതികവുമായ നന്മ ***(***ഇസ്‌ലാഹ് - إصلاح***)*** ലക്ഷ്യമാക്കണമെന്നാണ് ഇതിന്റെ പൊരുൾ*.* അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ അനാഥകളുടെ സംരക്ഷണം എന്നത് കേവലം ഒരു സാമൂഹിക സേവനമല്ല*,* മറിച്ച് ഹൃദയശുദ്ധിയോടെയുള്ള ഒരു ആരാധനയാണ്*.* തുടർന്ന്*,* സത്യവിശ്വാസികൾ ബഹുദൈവാരാധകരായ സ്ത്രീകളെ വിവാഹം കഴിക്കുന്നത് വിലക്കിക്കൊണ്ട്*,* വിശ്വാസത്തിന്റെ പരിശുദ്ധി ***(***ഈമാൻ - إيمان***)*** നിലനിർത്തേണ്ടതിന്റെ പ്രാധാന്യം ഉണർത്തുന്നു*.* അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി തേടുന്നവർക്ക് സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കുള്ള മാർഗ്ഗം ***(***ജന്ന - جنة***)*** തുറന്നുകൊടുക്കുന്നു*.* ആർത്തവത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ചോദ്യത്തിന് മറുപടിയായി*,* അത് ഒരു ശാരീരിക അവസ്ഥയാണെന്നും ആ സമയത്ത് അകന്നുനിൽക്കണമെന്നും അല്ലാഹു വ്യക്തമാക്കുന്നു*.* ഇത് ശരീരത്തിന്റെ ശുദ്ധീകരണത്തെയും ***(***തഹാറത്ത് - طهارة***)*** ആത്മീയമായ അച്ചടക്കത്തെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു*.* അവസാനമായി*,* അല്ലാഹുവിന്റെ നാമത്തിൽ സത്യം ചെയ്ത് നന്മ ചെയ്യുന്നതിനെ തടയരുത് എന്ന് കൽപ്പിക്കുന്നു*.* അല്ലാഹുവിന്റെ നാമം ***(***ഇസ്മ് - اسم***)*** എന്നത് അങ്ങേയറ്റം പവിത്രമാണ്*,* അത് നിസ്സാരമായ കാര്യങ്ങൾക്ക് ഉപയോഗിക്കരുത് എന്ന് ഈ വചനങ്ങൾ നമ്മെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു*.*

ഈ സൂക്തത്തിലെ സൂചന ഇതാണ്: ഭൗതികമായ മദ്യം മുന്തിരി, ഈന്തപ്പഴം, ഉണക്കമുന്തിരി, ഗോതമ്പ്, ബാർലി, ചോളം തുടങ്ങിയ വിവിധ വസ്തുക്കളിൽ നിന്ന് നിർമ്മിക്കപ്പെടുന്നത് പോലെ, ആത്മീയമായ മദ്യവും അശ്രദ്ധ (غفلة), ഇച്ഛകൾ (شهوة), തന്നിഷ്ടം (هوى), ലോകത്തോടുള്ള പ്രണയം (حب الدنيا) തുടങ്ങിയ വിവിധ രൂപങ്ങളിൽ നിലനിൽക്കുന്നു. ഇവ മനുഷ്യന്റെ മനസ്സിനെയും ബുദ്ധിയെയും ലഹരിയിലാഴ്ത്തുകയും വലിയ പാപത്തിലേക്ക് (اثم كبير) നയിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അതിനാൽ ലഹരിയുണ്ടാക്കുന്നതെല്ലാം നിഷിദ്ധമാണ്. എന്നാൽ ഹൃദയങ്ങളെയും ആത്മാക്കളെയും രഹസ്യങ്ങളെയും ലഹരിയിലാഴ്ത്തുന്ന മറ്റൊരു മദ്യമുണ്ട്; അത് ഗുണങ്ങളുടെ പ്രകാശനം (تجلى الصفات) എന്ന പാനപാത്രത്തിൽ നിന്ന് ആത്മീയ ദർശനങ്ങളുടെ (مشاهدات) പാനപാത്രവാഹകൻ പകരുന്ന ദിവ്യാനുഭവങ്ങളുടെ പാനീയമാണ്. ഇത് ആത്മാക്കളെ ലഹരിയിലാഴ്ത്തുമ്പോൾ, ഭൗതികമായ ഇച്ഛകൾ

കെട്ടടങ്ങുകയും, ഹൃദയങ്ങൾ അല്ലാഹുവല്ലാത്തവയിൽ നിന്ന് വിട്ടുമാറി അവനിൽ ലയിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇത് മനുഷ്യർക്ക് ഗുണകരവും അനുവദനീയവുമാണ്. എന്നാൽ, മദ്യത്തിന്റെ സാന്നിധ്യത്തിൽ ലഹരിയിലായവരും, മദ്യം പകരുന്നവന്റെ (സഖി) ദർശനത്തിൽ ലഹരിയിലായവരും തമ്മിൽ വലിയ വ്യത്യാസമുണ്ട്. ചൂതാട്ടത്തിന്റെ (ميسـر) പാപം എന്നത് വഞ്ചന, കള്ളം, അസഭ്യം എന്നിവയിലൂടെയുള്ള ജീവിതരീതിയാണ്. എന്നാൽ അതിന്റെ ഗുണം എന്നത് ഇരുലോകങ്ങളെയും (كونين) അവഗണിച്ചുകൊണ്ട് അല്ലാഹുവിലേക്ക് മാത്രം ശ്രദ്ധ തിരിക്കലാണ്. ഇതിന്റെ പാപം സാധാരണക്കാർക്ക് (عوام) ദോഷകരവും, ഗുണം വിശിഷ്ടർക്ക് (خـواص) മാത്രം ലഭിക്കുന്നതുമാണ്. വിശിഷ്ടർ വളരെ കുറച്ചുപേർ മാത്രമാണ്. 'എന്താണ് ചെലവഴിക്കേണ്ടത്?' എന്ന ചോദ്യത്തിന്, 'എളുപ്പമുള്ളത് (العفو) എന്ന് അല്ലാഹു മറുപടി നൽകുന്നു. അതായത്, സ്വന്തം ആവശ്യങ്ങൾക്കും കുടുംബത്തിന്റെ ചെലവുകൾക്കും ശേഷം മിച്ചമുള്ളത് നൽകുക. ഇപ്രകാരം അല്ലാഹു നിങ്ങൾക്ക് തെളിവുകൾ (آيـات) വ്യക്തമാക്കുന്നു, നിങ്ങൾ ഇഹലോകത്തെയും പരലോകത്തെയും കുറിച്ച് ചിന്തിക്കാൻ വേണ്ടി.

ഇഹലോകത്തെയും പരലോകത്തെയും കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കാനും, ദുനിയാവിൽ നിങ്ങൾക്ക് ഏറ്റവും ഗുണകരവും എളുപ്പമുള്ളതുമായ കാര്യങ്ങൾ സ്വീകരിക്കാനും, ആഖിറത്തിൽ ദോഷകരമാകുന്ന കാര്യങ്ങളിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കാനും വേണ്ടിയാണ് അല്ലാഹു ഇതെല്ലാം വിവരിക്കുന്നത്. ഇമാം ബഗവി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: ദുനിയാവിന്റെ നശ്വരതയെക്കുറിച്ച് ചിന്തിച്ച് അതിനോടുള്ള വിരക്തി (زهد) വളർത്താനും, ആഖിറത്തിന്റെ ശാശ്വത ജീവിതത്തെക്കുറിച്ച് ചിന്തിച്ച് അതിലേക്ക് ആഗ്രഹം (رغبة) വെക്കാനും വേണ്ടിയാണ് അല്ലാഹു ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ വിവരിക്കുന്നത്. ഈ വചനം ദാനധർമ്മത്തിന് പ്രേരിപ്പിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും, അത് ഒരാളുടെ അധിക സമ്പത്തിൽ (فضـل) നിന്നായിരിക്കണമെന്ന നിബന്ധനയുണ്ട്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ അടുക്കൽ ഒരാൾ സ്വർണ്ണമുട്ടയുമായി വന്ന് അത് ദാനം ചെയ്യാൻ ആഗ്രഹിച്ചപ്പോൾ, നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അത് സ്വീകരിക്കാൻ വിമുഖത കാണിച്ചു. ഒടുവിൽ ദേഷ്യത്തോടെ അത് വാങ്ങി എറിഞ്ഞു കളയുകയും, 'നിങ്ങളിൽ ഒരാൾ തന്റെ സമ്പത്തത്രയും ദാനം ചെയ്ത് പിന്നീട് മറ്റുള്ളവരുടെ മുന്നിൽ കൈനീട്ടി നിൽക്കുന്നു. ദാനം എന്നത് ഒരാളുടെ അത്യാവശ്യങ്ങൾ കഴിഞ്ഞ് ബാക്കിയുള്ളതിൽ നിന്നായിരിക്കണം' എന്ന് അരുളുകയും ചെയ്തു. 'അഫ്വ്' (عفو) എന്ന വാക്കിന് സമ്പത്തിന്റെ അധികം എന്നതിലുപരി, ദാനം ചെയ്യുമ്പോൾ ആ സമ്പത്തിനോടുള്ള ആഗ്രഹം ഹൃദയത്തിൽ നിന്ന് മായ്ച്ചുകളയുക (محو) എന്ന അർത്ഥം കൂടിയുണ്ട്. ഇത് സാധാരണക്കാരുടെ രീതിയാണ്. എന്നാൽ 'ഖാസത്തുൽ ഖാസ്' (خاص الخاص) എന്ന ഉന്നതരുടെ മാർഗ്ഗം 'ഈഥാർ' (إيثار) അഥവാ സ്വന്തം ആവശ്യമുണ്ടായിട്ടും മറ്റുള്ളവർക്ക് മുൻഗണന നൽകലാണ്. ഉമർ റളിയള്ളാഹു അൻഹു തന്റെ സമ്പത്തിന്റെ പകുതി ദാനം ചെയ്തപ്പോൾ, അബൂബക്കർ

റളിയള്ളാഹു അൻഹു തന്റെ സമ്പത്തത്രയും അല്ലാഹുവിനെയും റസൂലിനെയും ഏൽപ്പിച്ച് ദാനം ചെയ്തു. അബൂബക്കർ റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിന്റെയും ഉമർ റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിന്റെയും സ്ഥാനങ്ങൾ വ്യത്യസ്തമാണ്; അബൂബക്കർ റളിയള്ളാഹു അൻഹു മഅ്രിഫത്തിലും, ഉമർ റളിയള്ളാഹു അൻഹു ശരീഅത്തിലും, ഉസ്മാൻ റളിയള്ളാഹു അൻഹു ത്വരീഖത്തിലും, അലി റളിയള്ളാഹു അൻഹു ഹഖീഖത്തിലും അഗ്രഗണ്യരായിരുന്നു. സാധാരണക്കാരുടെ ഔദാര്യം സമ്പത്ത് നൽകലാണ്, എന്നാൽ ഉന്നതരുടെ ഔദാര്യം ആത്മാവിനെ സമർപ്പിക്കലാണ്. ദാനം ചെയ്യാൻ സമ്പത്തില്ലാത്തവർക്ക് അല്ലാഹുവിനെ സ്തുതിക്കുന്ന ദിക്റുകൾ സ്വർണ്ണത്തേക്കാൾ ഉത്തമമാണെന്ന് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പഠിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് വിവരിക്കുന്നു: അല്ലാഹുവിനെ സ്തുതിക്കുന്നതിന്റെയും മഹത്വപ്പെടുത്തുന്നതിന്റെയും തുടക്കം അമ്പിയാക്കളിൽ നിന്നും മലക്കുകളിൽ നിന്നുമാണ്. ജിബ്രീൽ അലൈഹിസ്സലാം അല്ലാഹുവിന്റെ അർശിന്റെ മഹത്വം ദർശിച്ചപ്പോൾ ആദ്യമായി 'സുബ്ഹാനല്ലാഹ്' എന്ന് ഉരുവിട്ടു. ആദം അലൈഹിസ്സലാം റൂഹ് ഊതപ്പെട്ടപ്പോൾ 'അൽഹംദുലില്ലാഹ്' എന്ന് പറഞ്ഞു. നൂഹ് അലൈഹിസ്സലാം പ്രളയത്തിന്റെ തീവ്രതയിൽ 'ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്' എന്ന് മൊഴിഞ്ഞു. ഇബ്രാഹീം അലൈഹിസ്സലാം ഇസ്മാഈൽ അലൈഹിസ്സലാമിന് പകരമായി ബലിമൃഗം ലഭിച്ചപ്പോൾ 'അല്ലാഹു അക്ബർ' എന്ന് പ്രഖ്യാപിച്ചു. ഇവ ചൊല്ലുന്നവർക്ക് ആ മഹത്തുക്കളുടെ പ്രതിഫലത്തിൽ നിന്ന് വിഹിതം ലഭിക്കുന്നു. തുടർന്ന് അനാഥകളെ സംരക്ഷിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ചുള്ള ഖുർആനിക വചനം വരുന്നു. അനാഥകളുടെ സ്വത്ത് അന്യായമായി ഭക്ഷിക്കുന്നവർക്ക് കടുത്ത താക്കീത് ലഭിച്ചപ്പോൾ, സ്വഹാബികൾ അനാഥകളുമായി ഇടപഴകാൻ ഭയപ്പെട്ടു. അവർ അനാഥകൾക്ക് പ്രത്യേക ഭക്ഷണവും താമസവും ഒരുക്കി. ഇത് പ്രയാസകരമായപ്പോൾ അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു റവാഹ റളിയള്ളാഹു അൻഹു നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോട് ചോദിച്ചു. അപ്പോഴാണ് 'അവരെ നന്നാക്കിത്തീർക്കുന്നതിനായി ഇടപഴകുന്നത് ഉത്തമമാണ്' എന്ന വചനം ഇറങ്ങിയത്. അനാഥകളുമായി ഇടപഴകുന്നത് അവരെ നന്നാക്കാനും അവരുടെ സ്വത്ത് വർദ്ധിപ്പിക്കാനും വേണ്ടിയാണെങ്കിൽ അത് പുണ്യകരമാണ്. അവർ നമ്മുടെ ദീനീ സഹോദരങ്ങളാണ്. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുമാ പറയുന്നു: പരസ്പരം ഭക്ഷണം പങ്കുവെക്കുന്നതും സഹകരിക്കുന്നതും ഇതിൽ പെടും. എന്നാൽ അനാഥയുടെ സ്വത്ത് കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നവർ തങ്ങളുടെ അധ്വാനത്തിന് തുല്യമായ പ്രതിഫലം മാത്രം എടുക്കുക. സമ്പന്നനാണെങ്കിൽ അത് ഒഴിവാക്കുക, ദരിദ്രനാണെങ്കിൽ മര്യാദയനുസരിച്ച് (بالمعروف) മാത്രം എടുക്കുക. അല്ലാഹു അനാഥകളുടെ സ്വത്ത് നശിപ്പിക്കുന്നവരെയും നന്നാക്കുന്നവരെയും അറിയുന്നു.

അല്ലാഹു ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ നിങ്ങൾക്ക് ഈ കാര്യത്തിൽ കടുത്ത പ്രയാസം (عنت) വരുത്തുമായിരുന്നു. എന്നാൽ അവൻ കരുണാമയനാണ്.

അല്ലാഹു അത്യന്തം ജ്ഞാനിയാണ് (حكيم). യുക്തി (حكمة) ആവശ്യപ്പെടുന്നതും സൃഷ്ടികളുടെ കഴിവുകൾക്ക് താങ്ങാവുന്നതുമായ കാര്യങ്ങൾ അവൻ നടപ്പിലാക്കുന്നു. 'ലൗ' (لو) എന്ന പദം മുൻപ് പറഞ്ഞ കാര്യത്തിന്റെ നിഷേധത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അനാഥകളുമായി ഇടപഴകുന്നത് ഉദാരമതികളുടെ സ്വഭാവമാണ്. അവരോട് കരുണ കാണിക്കുന്നതിൽ വലിയ പ്രതിഫലങ്ങളുണ്ട്. റസൂലുള്ളാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ആരെങ്കിലും ഒരു അനാഥയുടെ തലയിൽ കരുണയോടെ കൈ വെച്ചാൽ, അവന്റെ കൈ തട്ടുന്ന ഓരോ മുടിയിഴക്കും പകരമായി അവന് ഓരോ നന്മ ലഭിക്കും.' മറ്റൊരു ഹദീസിൽ അന്ത്യദിനത്തിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ സിംഹാസനത്തിന്റെ തണലിൽ മൂന്ന് വിഭാഗം ആളുകൾ ഉണ്ടാകുമെന്ന് വന്നിട്ടുണ്ട്: ഭർത്താവ് മരിക്കുകയും ചെറിയ അനാഥകളായ മക്കളെ ഉപേക്ഷിച്ചുപോവുകയും ചെയ്ത ശേഷം, വിവാഹാലോചനകൾ വന്നെങ്കിലും മക്കൾക്ക് വേണ്ടി വിവാഹം കഴിക്കാതെ ക്ഷമയോടെ കഴിഞ്ഞ സ്ത്രീ; അനാഥകൾക്ക് ഭക്ഷണം നൽകി അവരെ പരിപാലിക്കുന്നവൻ; തന്റെ സമ്പത്ത് കൊണ്ട് നല്ല ഭക്ഷണം പാകം ചെയ്ത് അനാഥകളെയും പാവപ്പെട്ടവരെയും ബന്ധുക്കളെയും അതിഥികളായി സ്വീകരിക്കുന്നവൻ. അല്ലാഹു മൂസാ നബി അലൈഹിസ്സലാമിനോട് അരുളി: 'മൂസാ, അനാഥയോട് ദയയുള്ള പിതാവിനെപ്പോലെയും, വിധവകളോട് കരുണയുള്ള ഭർത്താവിനെപ്പോലെയും, അപരിചിതനോട് സഹോദരനെപ്പോലെയും പെരുമാറുക. എങ്കിൽ ഞാൻ നിനക്ക് അപ്രകാരം ആയിരിക്കും.' അനാഥയുടെ കാര്യങ്ങൾ നോക്കിനടത്തുന്നവന് (كافـــل اليـــتيم) സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോടൊപ്പം സ്ഥാനമുണ്ടാകും. ശൈഖ് സഅ്ദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പാടി: 'അനാഥനായ കുട്ടി തലകുനിച്ചു നിൽക്കുമ്പോൾ നിന്റെ സ്വന്തം മകനെ ചുംബിക്കരുത്; കാരണം ആ അനാഥ കുട്ടി കരഞ്ഞാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ സിംഹാസനം വിറക്കും.' അനാഥയുടെ അവകാശങ്ങൾ ഹനിക്കുന്നതിൽ നിന്നും, അവരുടെ സമ്പത്ത് അന്യായമായി ഭക്ഷിക്കുന്നതിൽ നിന്നും പൂർണ്ണമായും വിട്ടുനിൽക്കണം. അനാഥയെ ഉപദ്രവിച്ചതിന്റെ ഫലമായി ഇസ്ഫന്ദ്യാർ എന്ന വ്യക്തിക്ക് തന്റെ കണ്ണ് നഷ്ടപ്പെട്ട കഥ ഇതിനോട് ചേർത്ത് വായിക്കാവുന്നതാണ്. അനാഥയെ വളർത്തുന്നവൻ സ്വന്തം മകനെപ്പോലെ അവരെ അച്ചടക്കം പഠിപ്പിക്കണം. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'നിങ്ങളെയും നിങ്ങളുടെ കുടുംബത്തെയും നരകാഗ്നിയിൽ നിന്ന് കാത്തുസൂക്ഷിക്കുക.' ഭക്ഷണത്തിൽ ആളുകൾ ഒന്നിച്ചിരിക്കുന്നത് പുണ്യമാണ്. റസൂലുള്ളാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'നിങ്ങൾ ഒരുമിച്ച് ഭക്ഷണം കഴിക്കുകയും അല്ലാഹുവിന്റെ നാമം സ്മരിക്കുകയും ചെയ്യുക.'

[سورة البقرة (2) : آية 221]

വിശ്വാസികളല്ലാത്ത സ്ത്രീകളെ നിങ്ങൾ വിവാഹം കഴിക്കരുത്; അവർ സത്യവിശ്വാസം *(إيمان)* സ്വീകരിക്കുന്നത് വരെ. ഒരു സത്യവിശ്വാസിനിയായ അടിമ സ്ത്രീ, അവൾ നിങ്ങളെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തിയാലും, അവിശ്വാസിയായ സ്ത്രീയെക്കാൾ ഉത്തമയാകുന്നു. അതുപോലെ, സത്യവിശ്വാസികൾ സത്യവിശ്വാസം സ്വീകരിക്കുന്നത് വരെ അവിശ്വാസികളായ പുരുഷന്മാർക്ക് നിങ്ങളുടെ സ്ത്രീകളെ വിവാഹം ചെയ്തു കൊടുക്കരുത്. ഒരു സത്യവിശ്വാസിയായ അടിമ പുരുഷൻ, അവൻ നിങ്ങളെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തിയാലും, അവിശ്വാസിയായ പുരുഷനെക്കാൾ ഉത്തമനാകുന്നു. അവർ നരകത്തിലേക്കാണ് ക്ഷണിക്കുന്നത്. എന്നാൽ അല്ലാഹു അവന്റെ അനുഗ്രഹത്താൽ സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കും പാപമോചനത്തിലേക്കും *(مغفرة)* ക്ഷണിക്കുന്നു. ജനങ്ങൾ ആലോചിച്ച് മനസ്സിലാക്കുന്നതിനായി അവൻ തന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ *(آيات)* വ്യക്തമാക്കുന്നു. റൂഹുൽ ബയാൻ വിശദീകരിക്കുന്നത് പ്രകാരം, ഈ വചനം വിശ്വാസികളുടെ ഹൃദയശുദ്ധിയെയും *(تزكية النفس)* അവരുടെ പരലോക വിജയത്തെയും മുൻനിർത്തിയാണ് അവതരിച്ചത്. അവിശ്വാസികളുമായുള്ള വൈവാഹിക ബന്ധം വിശ്വാസിയുടെ ആത്മീയമായ ഉന്നമനത്തിന് തടസ്സമാകുമെന്നും, അതിനാൽ വിശ്വാസികൾ തങ്ങളുടെ ജീവിതപങ്കാളികളെ തിരഞ്ഞെടുക്കുമ്പോൾ ദൈവഭയം *(تقوى)* അടിസ്ഥാനമാക്കണമെന്നും ഈ സൂക്തം ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിലെ ഈ ഭാഗം ആത്മീയമായ ഉൾക്കാഴ്ചകളും കർമ്മശാസ്ത്രപരമായ നിയമങ്ങളും കോർത്തിണക്കുന്നു. ജുഹൈൻ എന്ന വ്യക്തിയെക്കുറിച്ചുള്ള തമാശയിലൂടെ, അത്യാഗ്രഹികളുടെ സ്വഭാവത്തെയും മറ്റുള്ളവരുടെ വേദനയോടുള്ള അവരുടെ നിസ്സംഗതയെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അതിഥികളെ സൽക്കരിക്കുന്നതിന്റെ മഹത്വം വിവരിക്കുമ്പോൾ, ഒരു വിശ്വാസിയെ സൽക്കരിക്കുന്നത് ആദം നബി(അലൈഹിസ്സലാം)യെ സൽക്കരിക്കുന്നതിന് തുല്യമാണെന്ന് ഉണർത്തുന്നു. തുടർന്ന്, അവിശ്വാസികളായ സ്ത്രീകളെ വിവാഹം കഴിക്കുന്നതിനെതിരെയുള്ള വിലക്ക് (തഹ്രീം) വിശദീകരിക്കുന്നു. എന്നാൽ വേദക്കാരായ സ്ത്രീകളെ വിവാഹം കഴിക്കുന്നത് ഭൂരിപക്ഷം പണ്ഡിതന്മാരുടെയും അഭിപ്രായപ്രകാരം അനുവദനീയമാണ്. മർഥദുൽ ഗനവി(റളിയള്ളാഹു അൻഹു)യുടെ സംഭവത്തിലൂടെ, ഇസ്ലാം എങ്ങനെയാണ് ഭൗതികമായ ആകർഷണങ്ങളെക്കാൾ ആത്മീയമായ വിശുദ്ധിക്ക് മുൻഗണന നൽകുന്നതെന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നു. ഒരു അടിമയായ വിശ്വാസിനി, എത്ര ഉന്നതകുലജാതയായ അവിശ്വാസിനിയെക്കാളും ശ്രേഷ്ഠയാണ്. അതുപോലെ, ഒരു വിശ്വാസിയായ അടിമ, എത്ര സമ്പന്നനായ

അവിശ്വാസിയെക്കാളും ഉത്തമനാണ്. അവിശ്വാസികൾ നരകത്തിലേക്കാണ് ക്ഷണിക്കുന്നത്, എന്നാൽ അല്ലാഹു തന്റെ ഔലിയാക്കളിലൂടെ സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കും പാപമോചനത്തിലേക്കും ക്ഷണിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപനകൾ ഓർമ്മിക്കുന്നതിലൂടെ മാത്രമേ മനുഷ്യന് വിജയം വരിക്കാൻ സാധിക്കൂ.

[سورة البقرة (2) : آية 222]

അല്ലാഹുവിനോട് പശ്ചാത്താപം *(توبة)* ചെയ്യുന്നവരെയും, ശുദ്ധി പാലിക്കുന്നവരെയും അവൻ സ്നേഹിക്കുന്നു. ആർത്തവകാലത്തെ ശാരീരിക ബന്ധത്തെ സംബന്ധിച്ചുള്ള ഈ ഖുർആനിക വചനം, കേവലം ഒരു നിയമനിർദ്ദേശത്തിനപ്പുറം ആത്മീയമായ വിശുദ്ധിയുടെ *(طهارة)* പാഠമാണ് നൽകുന്നത്. ശാരീരികമായ മാലിന്യങ്ങളിൽ നിന്ന് അകന്നുനിൽക്കുക എന്നത് ബാഹ്യമായ ശുദ്ധീകരണമാണെങ്കിൽ, ഹൃദയത്തെ അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയിൽ നിന്ന് ശുദ്ധീകരിക്കുക എന്നത് ആത്മീയമായ ശുദ്ധീകരണമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി കാംക്ഷിക്കുന്നവർ തങ്ങളുടെ ബാഹ്യവും ആന്തരികവുമായ അവസ്ഥകളിൽ ഒരേപോലെ സൂക്ഷ്മത *(تقوى)* പുലർത്തേണ്ടതുണ്ട്. പശ്ചാത്താപം *(توبة)* എന്നത് അല്ലാഹുവിങ്കലേക്ക് മടങ്ങുന്നതിന്റെ പ്രതീകമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ സ്നേഹം *(محبة)* ലഭിക്കാൻ അർഹരായവർ, തങ്ങളുടെ തെറ്റുകളിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുകയും, അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ച പരിധികൾ *(حدود)* പാലിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവരാണ്.

ഈ സന്ദർഭത്തിൽ 'ഓർമ്മപ്പെടുത്തൽ' (تذكر) എന്ന് പ്രയോഗിച്ചത്, ഇത് വ്യക്തമായ ഒരു കാര്യമാണെന്നും മുൻപ് പറഞ്ഞ വിധികൾ പോലെ ചിന്തിച്ചു കണ്ടെത്തേണ്ടതില്ലെന്നും സൂചിപ്പിക്കാനാണ്. ഈ ആയത്തിൽ അവിശ്വാസികളുമായി ബന്ധം പുലർത്തുന്നതിനെ വിലക്കുകയും സത്യവിശ്വാസികളുമായി ബന്ധം സ്ഥാപിക്കാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഒരു സത്യവിശ്വാസി അവിശ്വാസിയായ സ്ത്രീയുടെ സമ്പത്തിലും സൗന്ദര്യത്തിലും ആകൃഷ്ടനാകാൻ പാടില്ല. കാരണം, അവിശ്വാസികളായ സ്ത്രീകളേക്കാൾ സൗന്ദര്യമുള്ളവർ സത്യവിശ്വാസികളിലുണ്ട്. 'അൽ-മുഹീത്ത്' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറയുന്നു: ഒരു മുസ്ലിം ഒരു ക്രിസ്ത്യൻ സ്ത്രീയെ കണ്ട്, അവളെ വിവാഹം കഴിക്കാൻ വേണ്ടി താനും ക്രിസ്ത്യാനിയായിരുന്നെങ്കിൽ എന്ന് ആഗ്രഹിച്ചാൽ അവൻ അവിശ്വാസിയായിത്തീരും. ഇത് അവന്റെ വിഡ്ഢിത്തമാണ്; കാരണം ഇസ്ലാം മതത്തിൽ സൗന്ദര്യമുള്ളവർ ധാരാളമുണ്ട്. എന്നാൽ ഇവിടെയുള്ള ആകർഷണത്തിന്റെ കാരണം 'സ്വഭാവസാദൃശ്യം' (جنسية) ആണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'വ്യഭിചാരിയായ പുരുഷൻ വ്യഭിചാരിണിയായ സ്ത്രീയെയോ ബഹുദൈവാരാധകയെയോ അല്ലാതെ വിവാഹം കഴിക്കുന്നില്ല'. മലിനമായ പ്രകൃതം

മലിനമായതിലേക്ക് ചായുന്നു. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'ദുഷിച്ച സ്ത്രീകൾ ദുഷിച്ച പുരുഷന്മാർക്കും, നല്ല സ്ത്രീകൾ നല്ല പുരുഷന്മാർക്കും ഉള്ളവരാണ്'. ഒരു കവി പാടിയത് എത്ര മനോഹരമാണ്: 'ഓരോ വർഗ്ഗവും തങ്ങളുടെ വർഗ്ഗത്തോടൊപ്പമാണ് പറക്കുന്നത്... പ്രാവുകൾ പ്രാവുകളോടും, പരുന്തുകൾ പരുന്തുകളോടും'. സഅ്ലബി പറയുന്നു: 'നിന്റെ വർഗ്ഗത്തിൽ പെടാത്തവരുമായി സഹവസിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കരുത്'. ആത്മാക്കളുടെ ഈ വ്യത്യാസം, ശരീരം ഈ ലോകത്ത് എത്തുന്നതിന് മുൻപ് 'ആത്മാക്കളുടെ ലോകത്ത്' (عالم الأرواح) അവ തമ്മിൽ നടന്ന പരിചയത്തിന്റെ ഫലമാണ്. ആത്മാക്കൾ തമ്മിലുള്ള ഈ ആദിമമായ പരിചയം (تعارف أزلي) ആണ് സ്വഭാവത്തിലെ നന്മയ്ക്കും തിന്മയ്ക്കും അടിസ്ഥാനം. ഇമാം സഖാവി റഹിമഹുള്ളാഹ് 'അൽ-മഖാസിദുൽ ഹസന'യിൽ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ 'ആത്മാക്കൾ കൂട്ടംകൂട്ടമായി നിൽക്കുന്ന സൈന്യങ്ങളാണ്, അവയിൽ പരസ്പരം പരിചയമുള്ളവ ഇണങ്ങിച്ചേരുന്നു, പരിചയമില്ലാത്തവ ഭിന്നിക്കുന്നു' എന്ന ഹദീസ് ഉദ്ധരിക്കുമ്പോൾ, ആദിമമായ ഈ ആത്മബന്ധത്തെക്കുറിച്ച് വിശദീകരിക്കുന്നു. അല്ലാഹു നമ്മെ നേർവഴിയിലാക്കുകയും നമ്മുടെ മനസ്സിന്റെ തിന്മയിൽ നിന്ന് നമ്മെ കാക്കുകയും ചെയ്യട്ടെ.

[سورة البقرة (2) : آية 223]

നിങ്ങളുടെ ഭാര്യമാർ നിങ്ങൾക്ക് കൃഷിഭൂമിയാണ് ***(حرث).*** അതിനാൽ നിങ്ങളുടെ കൃഷിഭൂമിയിലേക്ക് നിങ്ങൾക്ക് ഇഷ്ടമുള്ള രീതിയിൽ വരാവുന്നതാണ്. എന്നാൽ നിങ്ങൾ സ്വന്തം ആത്മാക്കൾക്ക് വേണ്ടി നന്മ മുൻകൂട്ടി അയക്കുക. അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക ***(تقوى).*** തീർച്ചയായും നിങ്ങൾ അവനെ കണ്ടുമുട്ടുന്നവരാണെന്ന് മനസ്സിലാക്കുക. സത്യവിശ്വാസികൾക്ക് സന്തോഷവാർത്ത അറിയിക്കുക. ഈ സൂക്തം ദാമ്പത്യ ജീവിതത്തിലെ പവിത്രതയെയും, അതിലൂടെ ലഭിക്കുന്ന സന്താനസൗഭാഗ്യത്തെയും ഒരു കർഷകൻ തന്റെ ഭൂമിയിൽ വിത്തിടുന്നതിനോട് ഉപമിക്കുന്നു. ഇവിടെ 'കൃഷിഭൂമി' എന്നത് സ്ത്രീകളുടെ ഗർഭപാത്രത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ആത്മീയമായി ഇതിനർത്ഥം, ഒരു വിശ്വാസി തന്റെ ജീവിത പങ്കാളിയുമായി ഇടപെടുമ്പോൾ അത് കേവലം ശാരീരികമായ ആസ്വാദനത്തിന് വേണ്ടിയല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി കാംക്ഷിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഒരു കർമ്മമായിരിക്കണം എന്നതാണ്. സൽസ്വഭാവമുള്ള സന്താനങ്ങളെ വളർത്തിയെടുക്കുക എന്ന വലിയ ലക്ഷ്യമാണ് ഇതിന്റെ പിന്നിലുള്ളത്. അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുക ***(تقوى)*** എന്ന നിർദ്ദേശം, എല്ലാ കാര്യങ്ങളിലും അവന്റെ നിയമങ്ങൾ പാലിക്കണമെന്നും, അന്ത്യദിനത്തിൽ അവനുമുന്നിൽ മറുപടി പറയേണ്ടവരാണെന്നും ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു.

ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങളിൽ 'വാവ്' (و) ഉപയോഗിച്ച് മൂന്ന് വിഷയങ്ങളെ (മദ്യം, ചൂതാട്ടം, ദാനം) ഒരുമിച്ച് പരാമർശിച്ചത്, അവയെക്കുറിച്ചുള്ള ചോദ്യങ്ങൾ ഒരേ സമയത്താണ് ചോദിക്കപ്പെട്ടത് എന്നതിനാലാണ്. എന്നാൽ ആർത്തവത്തെക്കുറിച്ചുള്ള (حيـض) ചോദ്യം വ്യത്യസ്തമായ ഒരു സന്ദർഭത്തിലാണ് ഉണ്ടായത്. ആർത്തവം എന്നത് സ്ത്രീകളുടെ ഗർഭാശയത്തിൽ നിന്ന് സ്വാഭാവികമായി പുറത്തുവരുന്ന രക്തമാണ് (لـوث). ഈ വിഷയത്തിൽ അജ്ഞതയുണ്ടായിരുന്ന സ്വഹാബികൾ, ആർത്തവസമയത്ത് സ്ത്രീകളുമായുള്ള സഹവാസത്തെക്കുറിച്ച് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോട് ചോദിച്ചു. അപ്പോൾ അല്ലാഹു 'അതൊരു അശുദ്ധിയാണ് (أذى) എന്ന് അറിയിച്ചു. അജ്ഞാനകാലത്ത് ജൂതന്മാരും മജൂസികളും ആർത്തവമുള്ള സ്ത്രീകളെ തൊടുകയോ അവരോടൊപ്പം ഭക്ഷണം കഴിക്കുകയോ ചെയ്തിരുന്നില്ല. എന്നാൽ ഇസ്‌ലാം മധ്യമാർഗ്ഗം സ്വീകരിച്ചു. 'ആർത്തവസമയത്ത് സ്ത്രീകളിൽ നിന്ന് അകന്നുനിൽക്കുക' (**فاعتزلوا النساء في المحيـض**) എന്നതിനർത്ഥം അവരുമായുള്ള ലൈംഗിക ബന്ധത്തിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുക എന്നാണ്, അല്ലാതെ അവരെ വീടുകളിൽ നിന്ന് പുറത്താക്കുക എന്നല്ല. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'അവരെ വീടുകളിൽ നിന്ന് പുറത്താക്കാനല്ല, മറിച്ച് ആർത്തവസമയത്ത് അവരുമായി ലൈംഗിക ബന്ധത്തിൽ

ഏർപ്പെടാതിരിക്കാനാണ് കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്.' പിന്നീട് അല്ലാഹു പറഞ്ഞു: 'അവർ ശുദ്ധിയാകുന്നത് വരെ അവരെ സമീപിക്കരുത്.' ശുദ്ധിയാകുക (تطهرن) എന്നാൽ കുളിച്ചു ശുദ്ധിയാകുക എന്നാണ് അർത്ഥം. ശേഷം അല്ലാഹു പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങളുടെ സ്ത്രീകൾ നിങ്ങൾക്ക് കൃഷിയിടമാണ് (حـــرث). കൃഷിഭൂമിയിൽ വിത്തിടുന്നത് പോലെയാണ് ഗർഭാശയത്തിൽ ബീജം നിക്ഷേപിക്കുന്നത്. 'നിങ്ങൾ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന രീതിയിൽ' (أنى شـئتم) എന്നതിനർത്ഥം, നിഷിദ്ധമായ മാർഗ്ഗങ്ങൾ ഒഴിവാക്കി, അനുവദനീയമായ സ്ഥാനത്ത് (മുൻഭാഗത്ത്) ഏത് രീതിയിൽ വേണമെങ്കിലും നിങ്ങൾക്ക് ബന്ധപ്പെടാം എന്നാണ്. മലദ്വാരത്തിലൂടെയുള്ള ബന്ധം (لواطـة) കർശനമായി നിരോധിക്കപ്പെട്ടതാണ്. അല്ലാഹു പശ്ചാത്തപിക്കുന്നവരെയും (توابين) ശുചിത്വം പാലിക്കുന്നവരെയും (متطهرين) സ്നേഹിക്കുന്നു.

ലൈംഗികവൃത്തിയിലെ അസാധാരണമായ പാപങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച്, കുറ്റവാളിയെ ശിക്ഷിക്കുകയും (تعزير), പശ്ചാത്താപം (توبـة) ഉണ്ടാകുന്നത് വരെ തടവിലാക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നതാണ് പ്രബലമായ അഭിപ്രായം. എന്നാൽ ഇമാം അബൂഹനീഫ റഹിമഹുള്ളാഹ്, ഇമാം മുഹമ്മദ് റഹിമഹുള്ളാഹ് എന്നിവരുടെ വീക്ഷണപ്രകാരം, വ്യഭിചാരത്തിന് നൽകുന്ന ശിക്ഷ (حد الزنى) തന്നെ ഇതിനും നൽകേണ്ടതാണ്. അതായത്, അവിവാഹിതനാണെങ്കിൽ ചാട്ടവാറടി നൽകുകയും, വിവാഹിതനാണെങ്കിൽ കല്ലെറിഞ്ഞു കൊല്ലുകയും വേണം. തുടർന്ന് അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾ നിങ്ങൾക്കായി മുൻകൂട്ടി അയക്കുക' (وَقَـدِّمُوا لِأَنْفُسِـكُمْ). അതായത്, അല്ലാഹു വാഗ്ദാനം ചെയ്ത പ്രതിഫലം ലഭിക്കുന്നതിനായി സൽകർമ്മങ്ങൾ (أعمـال صـالحة) മുൻകൂട്ടി ചെയ്തുവെക്കുക. അത് നിങ്ങളുടെ ആവശ്യത്തിന്റെ നാളിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ അടുക്കൽ സൂക്ഷിക്കപ്പെട്ട നിധിയായിരിക്കും. അതിനാൽ, സ്ത്രീകളുമായുള്ള ബന്ധത്തിൽ കേവലം ശാരീരിക വികാരം (شهوة) തീർക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യം മാത്രം വെക്കരുത്. മറിച്ച്, വിവാഹം എന്ന നിയമത്തിന്റെ യഥാർത്ഥ ലക്ഷ്യമായ അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അനുസരണ (طاعة) മുൻനിർത്തി വേണം പ്രവർത്തിക്കാൻ.

فصل للولد وَاتَّقُوا اللَّهَ بالاجتناب عن معاصيه التي من جملتها ما عد من الأمور وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ مُلاقُوهُ

സന്താനങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചുള്ള ഈ അധ്യായത്തിൽ, അല്ലാഹുവിനോടുള്ള സൂക്ഷ്മത *(تقوى)* കൈക്കൊള്ളാൻ കൽപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപനകൾ ലംഘിക്കുന്നതിൽ നിന്നും, അവൻ നിരോധിച്ച കാര്യങ്ങളിൽ നിന്നും വിട്ടുനിൽക്കുക എന്നതാണ് യഥാർത്ഥ സൂക്ഷ്മത. അല്ലാഹുവിനെ കണ്ടുമുട്ടുക എന്നത് അനിവാര്യമായ ഒരു സത്യമാണെന്ന് നിങ്ങൾ അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക *(وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ مُلاقُوهُ)*. ഈ ബോധം ഹൃദയത്തിൽ ഉറച്ചാൽ, മനുഷ്യൻ പാപങ്ങളിൽ നിന്ന് അകലുകയും അല്ലാഹുവിലേക്ക് അടുക്കുകയും ചെയ്യും.

ഈ സൂക്തത്തിലെ 'ഹു' (الهــاء) എന്ന സർവ്വനാമം അല്ലാഹുവിനെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. അതിനാൽ, 'അവന്റെ പ്രതിഫലം കണ്ടുമുട്ടുന്നവർ' എന്ന അർത്ഥത്തിൽ ഒരു പദം ഇവിടെ അദൃശ്യമായി നിലനിൽക്കുന്നു. അതിനാൽ, നാളെ ലജ്ജിക്കേണ്ടി വരാത്ത വിധം സൽക്കർമ്മങ്ങൾ നിങ്ങൾ കരുതിവെക്കുക. ഹേ മുഹമ്മദ് നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം), അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകളെയും നിരോധനങ്ങളെയും പൂർണ്ണമായ സ്വീകാര്യതയോടെയും അനുസരണയോടെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന സത്യവിശ്വാസികൾക്ക് സന്തോഷവാർത്ത അറിയിക്കുക. അവർക്ക് ലഭിക്കാനിരിക്കുന്ന ആദരവും ശാശ്വതമായ അനുഗ്രഹങ്ങളും വിവരണാതീതമാണ്. ഈമാൻ (إيمــان) എന്ന സുരക്ഷിത ഭവനത്തിൽ നീ ഇരിക്കുക, നീ നിർഭയനായിരിക്കുക. ഈ സുരക്ഷിത സ്ഥാനത്ത് നിന്ന് നീ പുറത്തുപോകരുത്. യഥാർത്ഥ ഈമാൻ ലഭിച്ചവന്റെ അടയാളം, ആ ഈമാൻ അവനെ പാപങ്ങളിൽ നിന്ന് തടയുകയും സൽകർമ്മങ്ങളിലേക്ക് പ്രേരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു എന്നതാണ്. എന്നാൽ കടം വാങ്ങിയ ഈമാൻ (ഈമാൻ ആരിയ) ഉള്ളവനെ അത് പാപങ്ങളിൽ നിന്ന് തടയുന്നില്ല, സൽകർമ്മങ്ങളിലേക്ക് പ്രേരിപ്പിക്കുകയുമില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ 'നിങ്ങൾ അവനെ കണ്ടുമുട്ടുന്നവരാണ്' എന്ന വചനം, മനുഷ്യൻ തന്റെ മടക്കയാത്രയെയും അന്ത്യത്തെയും ഓർക്കണമെന്നും, പരലോകത്ത് ഉപകരിക്കുന്ന സൽകർമ്മങ്ങൾ മുൻകൂട്ടി ചെയ്യണമെന്നും ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. പരലോകത്തിന് വേണ്ടി പ്രവർത്തിക്കുക എന്നതാണ് ഏറ്റവും താഴ്ന്ന പദവി. എന്നാൽ ഏറ്റവും ഉന്നതമായ പദവി അല്ലാഹുവിനെ മാത്രം ലക്ഷ്യമാക്കുക എന്നതാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'അല്ലാഹു എന്ന് പറയുക, പിന്നെ അവരെ അവരുടെ അനാവശ്യമായ തർക്കങ്ങളിൽ വിട്ടേക്കുക'. സ്വർഗ്ഗം ലഭിക്കാനോ നരകത്തെ ഭയന്നോ അല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന് വേണ്ടി മാത്രം പ്രവർത്തിക്കുക എന്നതാണ് ഇതിന്റെ അർത്ഥം. 'തഅ്‌വീലാത്തു നജ്മിയ്യ'യിൽ പറയുന്നത് പോലെ, സ്ത്രീകൾക്ക് ശാരീരികമായ ആർത്തവം (മഹീദ്) ഉള്ളതുപോലെ, പുരുഷന്മാർക്ക് ആത്മീയമായ ആർത്തവമുണ്ട്. അത് അവരുടെ

ഈമാനിന്റെ പൂർണ്ണതയെ തടയുന്നു. പ്രാർത്ഥനയുടെ (മുനാജാത്ത്) യഥാർത്ഥ അവസ്ഥയിൽ നിന്നും, മനസ്സിന്റെ ഇച്ഛകളെ തടയുന്ന നോമ്പിന്റെ യഥാർത്ഥ അവസ്ഥയിൽ നിന്നും അവരെ അത് തടയുന്നു. ആഗ്രഹം (ഹവാ) എന്നത് മനുഷ്യസഹജമായ ഗുണങ്ങളുടെ അതിപ്രസരമാണ്. ആഗ്രഹം വർദ്ധിക്കുമ്പോൾ ഹൃദയത്തിന്റെ തെളിച്ചം (സഫാ) നഷ്ടപ്പെടുന്നു. അതിനാൽ, പുറമെ ആരാധനകളിൽ മുഴുകിയാലും യഥാർത്ഥത്തിൽ അവർ പ്രാർത്ഥനയിൽ നിന്നും നോമ്പിൽ നിന്നും തടയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. സത്യവിശ്വാസികൾ മൂന്ന് വിഭാഗമാണ്: സാധാരണക്കാർ (അവാം), വിശിഷ്ടർ (ഖവാസ്), അതിവിശിഷ്ടർ (ഖവാസുൽ ഖവാസ്). സാധാരണക്കാർക്ക് അവരുടെ ശാരീരിക ആവശ്യങ്ങളിൽ മുഴുകാൻ അനുവാദമുണ്ട്. വിശിഷ്ടർ അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യത്തിൽ (ഹുളൂർ) ആയതിനാൽ അവർ അല്ലാഹുവിലേക്ക് മാത്രം ശ്രദ്ധ തിരിക്കുന്നു. അതിവിശിഷ്ടരായ ഔലിയാക്കൾ അല്ലാഹുവിന്റെ ഖലീഫമാരായി ഈ ലോകത്ത് വർത്തിക്കുന്നു. അവർക്ക് ദുനിയാവും ആഖിറവും കൃഷിയിടമാണ്. അവരുടെ ഇച്ഛ അല്ലാഹുവിന്റെ ഇച്ഛയിൽ ലയിച്ചുചേർന്നിരിക്കുന്നു. അവർ അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുകയും (തഖ്‌വ), അല്ലാഹുവിനെ കണ്ടുമുട്ടുമെന്ന് ഉറപ്പിച്ചു വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

[سورة البقرة (2) : آية 224]

അല്ലാഹുവിനെ മുൻനിർത്തി സത്യം ചെയ്തുകൊണ്ട് നന്മ ചെയ്യുന്നതിനോ*,* ദൈവഭക്തി ***(تقوى)*** പാലിക്കുന്നതിനോ*,* ജനങ്ങൾക്കിടയിൽ രഞ്ജിപ്പുണ്ടാക്കുന്നതിനോ തടസ്സമായി നിങ്ങളുടെ സത്യങ്ങളെ നിങ്ങൾ മാറ്റരുത്*.* അല്ലാഹു എല്ലാം കേൾക്കുന്നവനും അറിയുന്നവനുമാണ്*.* ഈ സൂക്തം വ്യക്തമാക്കുന്നത്*,* അല്ലാഹുവിന്റെ നാമത്തിൽ സത്യം ചെയ്തുകൊണ്ട് പുണ്യകർമ്മങ്ങളിൽ നിന്ന് പിന്തിരിഞ്ഞു നിൽക്കുന്നത് ശരിയല്ല എന്നാണ്*.* ഇമാം ശാഫിഈ ***(റഹിമഹുള്ളാഹ്)*** ഉൾപ്പെടെയുള്ള പണ്ഡിതന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത്*,* ഒരാൾ നന്മ ചെയ്യുകയില്ലെന്ന് സത്യം ചെയ്താൽ*,* ആ സത്യം ലംഘിച്ച് നന്മ ചെയ്യുന്നതാണ് ഉത്തമം എന്നാണ്*.* അപ്രകാരം ചെയ്യുമ്പോൾ സത്യം ലംഘിച്ചതിനുള്ള പ്രായശ്ചിത്തം ***(كفارة)*** നൽകേണ്ടതുണ്ട്*.* അല്ലാഹുവിന്റെ നാമത്തെ നിസ്സാരമായി കാണാതെ*,* അതിനെ ആദരിച്ചുകൊണ്ട് സൽകർമ്മങ്ങളിൽ മുഴുകാൻ വിശ്വാസികൾ ശ്രദ്ധിക്കണം*.*

അല്ലാഹുവിന്റെ ഔലിയാക്കൾ (أولياء) സത്യവിശ്വാസികൾക്ക് എപ്പോഴും ലഭ്യമാണ്, അവർ അതിനായി യഥാർത്ഥത്തിൽ പരിശ്രമിച്ചാൽ മാത്രം മതി. ഹാഫിള് ജമാൽ പാടുന്നു: 'ആ പ്രിയതമന് മുഖംമൂടിയോ മറയോ ഇല്ല, നീ നിന്റെ പാതയിലെ പൊടിപടലങ്ങൾ നീക്കം ചെയ്യുക, എങ്കിൽ നിനക്ക് ആ സൗന്ദര്യം ദർശിക്കാനാകും.' അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'നിങ്ങളുടെ സത്യങ്ങളെ അല്ലാഹുവിനെ തടസ്സമാക്കരുത്; നിങ്ങൾ

പുണ്യം ചെയ്യാനും ദൈവഭയം (تقــوى) സൂക്ഷിക്കാനും ജനങ്ങൾക്കിടയിൽ രഞ്ജിപ്പുണ്ടാക്കാനും.' ബശീർ ഇബ്നു നുഅ്മാൻ അൽ അൻസാരി റളിയള്ളാഹു അൻഹു തന്റെ ഭാര്യയെ ത്വലാഖ് ചൊല്ലുകയും പിന്നീട് അവരെത്തന്നെ വിവാഹം കഴിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അളിയൻ അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു റവാഹ റളിയള്ളാഹു അൻഹു, 'ഞാൻ ബശീറിന്റെ അടുത്തേക്ക് പോകില്ല, അവനോട് സംസാരിക്കില്ല, അവനും അവന്റെ ഭാര്യക്കുമിടയിൽ രഞ്ജിപ്പുണ്ടാക്കില്ല' എന്ന് സത്യം ചെയ്തു. ഇതിനെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'ഞാൻ അല്ലാഹുവിന്റെ പേരിൽ സത്യം ചെയ്തതാണ്, എന്റെ സത്യം ലംഘിക്കാൻ എനിക്ക് കഴിയില്ല.' അപ്പോഴാണ് ഈ ആയത്ത് ഇറങ്ങിയത്. 'അർളതൻ' (عرضة) എന്ന വാക്കിന്റെ അർത്ഥം ഒരു വസ്തുവിന് മുന്നിൽ തടസ്സമായി വെക്കുന്ന തടസ്സം എന്നാണ്. അതായത്, അല്ലാഹുവിന്റെ നാമം കൊണ്ട് സത്യം ചെയ്ത്, പുണ്യം (بر), ദൈവഭയം (تقوى), രഞ്ജിപ്പ് (إصلاح) തുടങ്ങിയ നന്മകൾക്ക് തടസ്സമുണ്ടാക്കരുത്. സത്യം ചെയ്ത കാര്യത്തെ മുൻനിർത്തി നന്മകൾ ഉപേക്ഷിക്കുന്നത് ശരിയല്ല. അല്ലാഹു നിങ്ങളുടെ സത്യങ്ങളെ കേൾക്കുന്നവനും (سميع), നിങ്ങളുടെ ഉദ്ദേശ്യങ്ങളെ അറിയുന്നവനുമാണ് (عليم). മസ്നവിയിൽ പറയുന്നു: 'അല്ലാഹു തന്നെത്തന്നെ 'സമീഅ്' എന്ന് വിളിച്ചു, നീ അശ്ലീലമായ വാക്കുകൾ പറയുന്നതിൽ നിന്ന് നിന്റെ നാവടക്കാൻ. അവൻ തന്നെത്തന്നെ 'ബസ്വീർ' എന്ന് വിളിച്ചു, നിന്റെ ഓരോ നോട്ടവും നിനക്ക് മുന്നറിയിപ്പായിരിക്കാൻ. അവൻ തന്നെത്തന്നെ 'അലീം' എന്ന് വിളിച്ചു, നീ ഭയത്താൽ ഒരു തിന്മയും ചിന്തിക്കാതിരിക്കാൻ.' ഈ ആയത്ത് പൊതുവായതാണ്; ആരെങ്കിലും നന്മ ചെയ്യുകയോ തിന്മയിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുകയോ ജനങ്ങൾക്കിടയിൽ രഞ്ജിപ്പുണ്ടാക്കുകയോ ചെയ്യില്ലെന്ന് സത്യം ചെയ്താൽ, ആ സത്യം ലംഘിച്ച് നന്മ പ്രവർത്തിക്കുകയാണ് വേണ്ടത്. റസൂലുള്ളാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ആരെങ്കിലും ഒരു സത്യം ചെയ്യുകയും അതിനേക്കാൾ നല്ലത് മറ്റൊന്നാണെന്ന് കാണുകയും ചെയ്താൽ, അവൻ തന്റെ സത്യത്തിന് പ്രായശ്ചിത്തം (كفارة) ചെയ്യുകയും നല്ലത് പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്യട്ടെ.' സത്യം ലംഘിച്ച ശേഷം പ്രായശ്ചിത്തം ചെയ്യൽ നിർബന്ധമാണ്. കച്ചവടച്ചരക്കുകൾ വിൽക്കാൻ സത്യം ചെയ്യുന്നത് പാടില്ല; അത് കള്ളസത്യമാണെങ്കിൽ അത് വലിയ പാപമാണ് (يمين غمــوس), സത്യമാണെങ്കിൽ പോലും അല്ലാഹുവിന്റെ നാമത്തെ നിസ്സാരമായ ലൗകിക കാര്യങ്ങൾക്ക് ഉപയോഗിക്കുന്നത് മര്യാദകേടാണ്.

അല്ലാഹു നിങ്ങളുടെ അശ്രദ്ധമായ സത്യപ്രതിജ്ഞകളുടെ പേരിൽ നിങ്ങളെ പിടികൂടുകയില്ല. മറിച്ച്, നിങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങൾ സമ്പാദിച്ച (അതായത്, മനഃപൂർവ്വം ചെയ്ത) സത്യങ്ങളുടെ പേരിലാണ് അവൻ നിങ്ങളെ പിടികൂടുക. അല്ലാഹു ഏറെ പൊറുക്കുന്നവനും സഹനശീലനുമാണ്. തങ്ങളുടെ ഭാര്യമാരുമായി ബന്ധപ്പെടില്ലെന്ന് ശപഥം ചെയ്യുന്നവർക്ക് നാല് മാസം കാത്തിരിക്കാം. അവർ മടങ്ങുകയാണെങ്കിൽ, അല്ലാഹു ഏറെ പൊറുക്കുന്നവനും കരുണാനിധിയുമാണ്. വിവാഹമോചനത്തിന് അവർ തീരുമാനിക്കുകയാണെങ്കിൽ, അല്ലാഹു എല്ലാം കേൾക്കുന്നവനും അറിയുന്നവനുമാണ്. വിവാഹമോചിതരായ സ്ത്രീകൾ മൂന്ന് ആർത്തവകാലം വരെ കാത്തിരിക്കണം. അല്ലാഹുവിലും അന്ത്യദിനത്തിലും വിശ്വസിക്കുന്നവരാണെങ്കിൽ, അല്ലാഹു അവരുടെ ഗർഭപാത്രങ്ങളിൽ സൃഷ്ടിച്ചതിനെ മറച്ചുവെക്കാൻ അവർക്ക് പാടില്ല. ഈ കാലയളവിൽ അവരെ തിരിച്ചെടുക്കാൻ അവരുടെ ഭർത്താക്കന്മാർക്ക് കൂടുതൽ അവകാശമുണ്ട്, അവർ നന്മയാണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നതെങ്കിൽ. സ്ത്രീകൾക്ക് പുരുഷന്മാരോടുള്ളതുപോലെ തന്നെ മാന്യമായ അവകാശങ്ങളുണ്ട്. എന്നാൽ പുരുഷന്മാർക്ക് അവരേക്കാൾ ഒരു പദവിയുണ്ട്. അല്ലാഹു പ്രതാപിയും യുക്തിമാനുമാണ്. വിവാഹമോചനം രണ്ട് തവണയാണ്. അതിനുശേഷം ഒന്നുകിൽ മര്യാദയോടെ കൂടെ നിർത്തുക, അല്ലെങ്കിൽ നല്ല നിലയിൽ വിട്ടയക്കുക. നിങ്ങൾ നൽകിയതിൽ നിന്ന് ഒന്നും തിരിച്ചെടുക്കാൻ നിങ്ങൾക്ക് അനുവാദമില്ല, അല്ലാഹുവിന്റെ അതിരുകൾ ലംഘിക്കുമെന്ന് ഭയന്നാലല്ലാതെ. ഇനി അവൾക്ക് മറ്റൊരു ഭർത്താവിനെ ലഭിക്കുന്നതുവരെ അവളുമായി വിവാഹബന്ധം പുനഃസ്ഥാപിക്കാൻ നിങ്ങൾക്ക് അനുവാദമില്ല.

സത്യപ്രതിജ്ഞയുടെ (يميـــن) യഥാർത്ഥ ലക്ഷ്യം അസത്യം കലരുമ്പോൾ നഷ്ടപ്പെടുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ബലാ വല്ലാഹി (അതെ, അല്ലാഹുവാണെ സത്യം), വലാ വല്ലാഹി (അല്ല, അല്ലാഹുവാണെ സത്യം) എന്ന് അമിതമായി പറയുന്ന കച്ചവടക്കാരന് നാശം'. 'ബുസ്താനുൽ ആരിഫീൻ' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറയുന്നു: കച്ചവടച്ചരക്കുകൾ വിൽക്കുമ്പോൾ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ പേരിൽ സ്വലാത്ത് ചൊല്ലി, 'മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ ബറകത്ത് കൊണ്ട് ഈ സാധനം എത്ര മികച്ചതാണ് എന്ന് പറയുന്നത് കറാഹത്താണ്. കച്ചവടക്കാർ പാപികളാണെന്ന് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയപ്പോൾ, അല്ലാഹു കച്ചവടം അനുവദിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ എന്ന് സ്വഹാബികൾ ചോദിച്ചു. അപ്പോൾ അവിടുന്ന് പറഞ്ഞു: 'അവർ സത്യം ചെയ്യുകയും

പാപം ചെയ്യുകയും, സംസാരിക്കുമ്പോൾ കള്ളം പറയുകയും ചെയ്യുന്നു'. അല്ലാഹുവിനെ സാക്ഷിയാക്കി, 'അല്ലാഹുവാണെ സത്യം, അല്ലാഹു ഇന്ന കാര്യം ചെയ്യും' എന്ന് അമിതമായി സത്യം ചെയ്യരുത്. എന്നാൽ ഒരു വലിയ്യ് (ولي الله) ഇപ്രകാരം സത്യം ചെയ്താൽ, അദ്ദേഹത്തോടുള്ള ആദരവായി അല്ലാഹു അത് സത്യമാക്കി പുലർത്തും. അബൂ ഹഫ്സ് റഹിമഹുള്ളാഹ് ഒരിക്കൽ നടന്നുപോകുമ്പോൾ, തന്റെ കഴുതയെ നഷ്ടപ്പെട്ട ഒരു ഗ്രാമീണനെ കണ്ടു. അദ്ദേഹം അല്ലാഹുവിനോട് പ്രാർത്ഥിച്ചു, 'നിന്റെ പ്രതാപം കൊണ്ട് സത്യം, ആ കഴുതയെ തിരികെ ലഭിക്കാതെ ഞാൻ ഒരടി പോലും മുന്നോട്ട് വെക്കില്ല'. ഉടൻ തന്നെ ആ കഴുത പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. 'അല്ലാഹു നിങ്ങളെ പിടികൂടുകയില്ല' (لا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ) എന്ന സൂക്തത്തിൽ, അർത്ഥശൂന്യമായ സത്യങ്ങളെ (لغــو) കുറിച്ചാണ് പറയുന്നത്. അർത്ഥമില്ലാത്തതും ഉദ്ദേശ്യമില്ലാത്തതുമായ വാക്കുകളാണിവ. ഇമാം ശാഫിഈ റഹിമഹുള്ളാഹിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ, മനഃപൂർവ്വമല്ലാതെ നാവിൽ നിന്ന് വന്നുപോകുന്ന 'വല്ലാഹി' പോലുള്ള വാക്കുകൾ ഇതിൽ പെടുന്നു. എന്നാൽ, മനഃപൂർവ്വം കള്ളം പറഞ്ഞ് സത്യം ചെയ്യുന്നത് 'ഗമൂസ്' (غموس) എന്നറിയപ്പെടുന്ന, അത് പാപത്തിൽ മുക്കിക്കളയുന്ന സത്യമാണ്. അല്ലാഹു 'ഗഫൂർ' (غفور - ഏറെ പൊറുക്കുന്നവൻ) ആണ്, അവൻ അശ്രദ്ധമായി വന്നുപോയ വാക്കുകൾക്ക് ശിക്ഷിക്കുന്നില്ല. അവൻ 'ഹലീം' (حليم - ക്ഷമാശീലൻ) ആണ്, അവൻ ശിക്ഷിക്കാൻ ധൃതി കാണിക്കുന്നില്ല. ക്ഷമ (حلــم) എന്നത് ഒരു മുഅ്മിനിന്റെ ഉന്നതമായ ഗുണമാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'തീർച്ചയായും ഒരു മുസ്ലിം തന്റെ ക്ഷമ കൊണ്ട് നോമ്പുകാരനും നിസ്കരിക്കുന്നവനുമായ ഒരാളുടെ പദവിയിലെത്തുന്നു'.

ക്ഷമ എന്നത് ബുദ്ധിയുടെ അലങ്കാരമാണ്. ക്ഷമയില്ലാത്തവൻ അലങ്കാരമില്ലാത്തവനെപ്പോലെയാണ്. തുടർന്ന് പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു: ഒരാൾ ഒരു കാര്യത്തിൽ സത്യം ചെയ്യുകയും പിന്നീട് അത് ലംഘിക്കുകയും ചെയ്താൽ, അത് ഭാവിയിലെ കാര്യമാണെങ്കിൽ അതിന് പ്രായശ്ചിത്തം (كفـارة) നിർബന്ധമാണ്. ഇതാണ് 'യമീനുൽ മുൻഅഖിദ' (اليمين المنعقدة). ഇനി അത് കഴിഞ്ഞുപോയ കാര്യത്തെക്കുറിച്ചാണെങ്കിൽ, സത്യം ചെയ്യുന്നയാൾക്ക് യാഥാർത്ഥ്യം അറിയാമായിരുന്നിട്ടും അതിന് വിരുദ്ധമായി സത്യം ചെയ്താൽ അത് വലിയ പാപമാണ് (كبيرة). ഇത്തരം വൻപാപങ്ങളിൽ പ്രായശ്ചിത്തം വേണ്ടെന്നാണ് ഇമാം അബൂഹനീഫ റഹിമഹുള്ളാഹിന്റെ പക്ഷം. എന്നാൽ ഇമാം ശാഫിഇ റഹിമഹുള്ളാഹിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ അതിനും പ്രായശ്ചിത്തം നിർബന്ധമാണ്. ഇതാണ് 'യമീനുൽ ഗമൂസ് (اليمـين الغمـوس). ഇനി സത്യം ചെയ്യുന്നയാൾക്ക് യാഥാർത്ഥ്യം അറിയില്ലായിരുന്നു, താൻ പറയുന്നത് സത്യമാണെന്ന് വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു, എന്നാൽ വാസ്തവം മറിച്ചാണെങ്കിൽ, അതിന് പ്രായശ്ചിത്തം വേണ്ട. ഇതാണ് ഇമാം അബൂഹനീഫയുടെ വീക്ഷണത്തിൽ 'യമീനുൽ

ലഗ്വ് (اليمين اللغو). ഇമാം ശാഫിഇയുടെ വീക്ഷണത്തിൽ ഇതും 'യമീനുൽ ഗമൂസ്' ആണ്, അതിനാൽ പ്രായശ്ചിത്തം നിർബന്ധമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ നാമത്തിലോ, അവന്റെ വിശേഷണങ്ങളിലോ (صفات) സത്യം ചെയ്യാം. അല്ലാഹുവിന്റെ നാമത്തിൽ സത്യം ചെയ്യുക എന്നത് 'അല്ലാഹുവാണെ സത്യം', 'എന്റെ ആത്മാവ് ആരുടെ കൈയിലാണോ അവനാണെ സത്യം' എന്ന് പറയുന്നതുപോലെയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ നാമങ്ങൾ കൊണ്ടുള്ള സത്യം 'വല്ലാഹി', 'റഹ്മാനാണെ സത്യം' എന്നിങ്ങനെയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ വിശേഷണങ്ങൾ കൊണ്ടുള്ള സത്യം 'അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രതാപം', 'മഹത്വം', 'കഴിവ്' എന്നിവ കൊണ്ട് സത്യം ചെയ്യുന്നതാണ്. അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയെക്കൊണ്ട് (ഉദാഹരണത്തിന് കഅ്ബ, നബി, പിതാവ്) സത്യം ചെയ്യുന്നത് ശരിയായ സത്യമല്ല, അത് ലംഘിച്ചാൽ പ്രായശ്ചിത്തവും നിർബന്ധമില്ല. അത് വെറുക്കപ്പെട്ടതാണ് (مكـــروه). അത് പാപമായിത്തീരുമോ എന്ന് ഭയപ്പെടുന്നുവെന്ന് ഇമാം ശാഫിഇ റഹിമഹുല്ലാഹ് പറയുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയെക്കൊണ്ട് സത്യം ചെയ്തവൻ ശിർക്ക് ചെയ്തു'. ഇതിന്റെ അർത്ഥം, അല്ലാഹുവിന് മാത്രം അവകാശപ്പെട്ട ആദരവ് മറ്റൊന്നിന് നൽകിക്കൊണ്ട് സത്യം ചെയ്താൽ അത് ശിർക്കാണ്. എന്നാൽ ആദരവ് ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിൽ അത് കുഴപ്പമില്ല. അലി റാസി റഹിമഹുല്ലാഹ് പറയുന്നു: 'എന്റെ ജീവിതം കൊണ്ട് സത്യം' എന്ന് പറയുന്നവരിൽ ഞാൻ കുഫ്ർ ഭയപ്പെടുന്നു. അല്ലാഹുവിനെക്കൊണ്ടല്ലാതെ സത്യം ചെയ്യാൻ പാടില്ല. ഇസ്‌ലാമിൽ നിന്നുള്ള വിട്ടുതൽ കൊണ്ട് സത്യം ചെയ്യാൻ പാടില്ല. അങ്ങനെ ചെയ്താൽ അവൻ ഇസ്‌ലാമിലേക്ക് സുരക്ഷിതനായി മടങ്ങില്ല. ഈ ആയത്തിന്റെ ആന്തരിക അർത്ഥം (إشارة) ഇതാണ്: ഹൃദയത്തിൽ ഉദ്ദേശ്യമില്ലാതെ വെറും നാവിൽ മാത്രം വരുന്ന കാര്യങ്ങൾക്ക് വലിയ ഗുണദോഷങ്ങളില്ല. ഹൃദയത്തിന്റെ ഉറപ്പില്ലാതെ വെറും വാക്കുകൾക്ക് മാത്രം വിലയുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ, 'തങ്ങൾ ചെയ്യാത്തത് പറയുന്നവരെ' അല്ലാഹു ആക്ഷേപിക്കില്ലായിരുന്നു. ഹൃദയം കൃഷിഭൂമിയും, അവയവങ്ങൾ ഉപകരണങ്ങളും, കർമ്മങ്ങൾ വിത്തുമാണ്. വിത്ത് ഭൂമിയിൽ പാകിയാലേ മുളയ്ക്കുകയുള്ളൂ. എന്നാൽ ബാഹ്യമായ വാക്കുകളിൽ അല്പമെങ്കിലും നന്മ ഹൃദയത്തിലുണ്ടെങ്കിൽ അല്ലാഹു അത് പാഴാക്കില്ല. തിന്മയാണെങ്കിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്താൽ അവൻ അത് പൊറുത്തുതരുന്നു.

[سورة البقرة (2) : الآيات 226 إلى 227]

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ ദാമ്പത്യ ജീവിതത്തിലെ അനിശ്ചിതത്വങ്ങളെയും അതിൽ പാലിക്കേണ്ട ആത്മീയമായ സൂക്ഷ്മതകളെയും കുറിച്ചാണ് സംസാരിക്കുന്നത്. 'ഇലാഅ്' (إيلاء) അഥവാ ഭാര്യയുമായി ലൈംഗിക ബന്ധത്തിൽ ഏർപ്പെടില്ലെന്ന് സത്യം ചെയ്യുന്ന അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹു പറയുന്നു: അത്തരം സത്യം ചെയ്യുന്നവർക്ക് നാല് മാസം വരെ കാത്തിരിക്കാം. ഈ കാലയളവിനുള്ളിൽ അവർ മടങ്ങി വരികയാണെങ്കിൽ, തീർച്ചയായും അല്ലാഹു ഏറെ പൊറുക്കുന്നവനും കരുണാനിധിയുമാണ് (غفور رحيم). എന്നാൽ, അവർ വിവാഹമോചനത്തിൽ (طلاق) ഉറച്ചുനിൽക്കുകയാണെങ്കിൽ, അല്ലാഹു എല്ലാം കേൾക്കുന്നവനും അറിയുന്നവനുമാണ്. ഹൃദയങ്ങളുടെ രഹസ്യങ്ങളും ഉദ്ദേശ്യങ്ങളും അല്ലാഹുവിനെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം മറഞ്ഞിരിക്കുന്നതല്ല. ഈ നിയമങ്ങൾ ദാമ്പത്യത്തിലെ വൈകാരികമായ അസന്തുലിതാവസ്ഥകളെ നിയന്ത്രിക്കാനും, കുടുംബബന്ധങ്ങളുടെ പവിത്രത കാത്തുസൂക്ഷിക്കാനും വേണ്ടിയുള്ളതാണ്. ഒരു വിശ്വാസി തന്റെ വാക്കുകളിൽ സൂക്ഷ്മത പാലിക്കണമെന്നും, കോപത്തിന്റെ നിമിഷങ്ങളിൽ പോലും അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടണമെന്നും (تقوى) ഈ സൂക്തങ്ങൾ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയതനുസരിച്ച്, അല്ലാഹു പൊറുക്കുന്നവനും സഹനശീലനുമാണ് (والله غفور حليم). 'തങ്ങളുടെ ഭാര്യമാരിൽ നിന്ന് അകന്നുനിൽക്കാൻ സത്യം ചെയ്യുന്നവർക്ക്' (للذين يؤلون من نسائهم) എന്ന സൂക്തത്തിൽ 'ഈലാഅ്' (إيلاء) എന്നാൽ സത്യം ചെയ്യുക എന്നാണർത്ഥം. ഭാര്യാഭർത്താക്കന്മാർക്കിടയിൽ നാല് മാസത്തെ കാത്തിരിപ്പ് (تربص أربعة أشهر) അല്ലാഹു നിശ്ചയിച്ചു. ഈ കാലയളവിൽ ഭർത്താവിന് ഭാര്യയുമായി ബന്ധപ്പെടാതിരിക്കുകയോ വിവാഹമോചനം നടത്താതിരിക്കുകയോ ചെയ്യാം. ഇസ്‌ലാമിന് മുൻപ് ജാഹിലിയ്യാ കാലഘട്ടത്തിൽ പുരുഷന്മാർ തങ്ങളുടെ ഭാര്യമാരെ ഉപദ്രവിക്കാനായി ഈ മാർഗ്ഗം ഉപയോഗിച്ചിരുന്നു. അവരെ വിവാഹം കഴിക്കാനും സമ്മതിക്കില്ല, എന്നാൽ അവരുമായി ബന്ധപ്പെടുകയുമില്ല. ഈ ദ്രോഹം അവസാനിപ്പിക്കാനാണ് അല്ലാഹു ഈ നിയമം കൊണ്ടുവന്നത്. ഭർത്താവ് തന്റെ സത്യത്തിൽ നിന്ന് പിന്മാറി ഭാര്യയുമായി ബന്ധപ്പെട്ടാൽ (فإن فاءوا) അല്ലാഹു പൊറുക്കുന്നവനും കരുണാനിധിയുമാണ് (فإن الله غفور رحيم). എന്നാൽ വിവാഹമോചനത്തിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കുകയാണെങ്കിൽ (وإن عزموا الطلاق) അല്ലാഹു എല്ലാം കേൾക്കുന്നവനും അറിയുന്നവനുമാണ് (فإن الله سميع عليم). ഈ സൂക്തങ്ങളിലെ ആത്മീയ സൂചന ഇതാണ്: ഒരു അടിമയുടെയും അവകാശം അല്ലാഹു

നഷ്ടപ്പെടുത്തുകയില്ല. ഭാര്യ ഭർത്താവിന്റെ കൈകളിൽ ഒരു തടവുകാരിയെപ്പോലെയായതിനാൽ, അവളുടെ അവകാശങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കാൻ അല്ലാഹു നേരിട്ട് ഇടപെടുന്നു. നാല് മാസത്തെ ഈ കാലയളവിന് ഗർഭസ്ഥ ശിശുവിന്റെ വളർച്ചയുമായി (അറബിയിൽ അർബഈൻ യൗം - أربعين يوما) ആത്മീയമായ ഒരു ബന്ധമുണ്ട്. അല്ലാഹുവിന്റെ റസൂൽ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയതുപോലെ, മനുഷ്യന്റെ സൃഷ്ടിപ്പ് പൂർത്തിയാകാൻ നിശ്ചിത കാലയളവുകൾ ആവശ്യമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിയെഴുത്തുകൾ (അജൽ - أجل) അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവിലാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 228]

വിവാഹമോചിതരായ സ്ത്രീകൾ തങ്ങളുടെ ആർത്തവകാലം മൂന്ന് തവണ പൂർത്തിയാകുന്നത് വരെ *(ثلاثة قروء)* കാത്തിരിക്കണം. ഇത് അവരുടെ ഗർഭപാത്രത്തിൽ അല്ലാഹു സൃഷ്ടിച്ചതിനെ മറച്ചുവെക്കാൻ അവർക്ക് അനുവാദമില്ലാത്ത ഒരു കാലയളവാണ്. അവർ അല്ലാഹുവിലും അന്ത്യദിനത്തിലും വിശ്വസിക്കുന്നവരാണെങ്കിൽ, ഈ കാലയളവിൽ അവരുടെ ഭർത്താക്കന്മാർക്ക് അവരെ തിരിച്ചെടുക്കാൻ *(رجعة)* കൂടുതൽ അവകാശമുണ്ട്, അവർക്കിടയിൽ നന്മയുദ്ദേശിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ മാത്രം. സ്ത്രീകളുടെ അവകാശങ്ങൾ പോലെത്തന്നെ അവർക്ക് ബാധ്യതകളുമുണ്ട്, അത് മര്യാദയോടെ നിറവേറ്റേണ്ടതാണ്. എന്നാൽ പുരുഷന്മാർക്ക് അവരേക്കാൾ ഒരു പദവി *(درجة)* കൂടുതലുണ്ട്. അല്ലാഹു പ്രതാപിയും യുക്തിമാനുമാണ് *(عزيز حكيم)*.

ഈ ഭാഗത്ത് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ വിധി (قضــاء) പ്രകാരമുള്ള കാര്യങ്ങളാണ്. 'അവരുടെ അവധി എത്തുമ്പോൾ' (فَـإِذا جـاءَ أَجَلُهُـمْ) എന്ന ഖുർആനിക വചനത്തിൽ സൂചിപ്പിക്കുന്നത് പോലെ, ഓരോരുത്തരുടെയും കർമ്മങ്ങളും, നരകം വിധിക്കപ്പെട്ട നിർഭാഗ്യവാനോ (شقي) സ്വർഗ്ഗം വിധിക്കപ്പെട്ട ഭാഗ്യവാനോ (سـعيد) എന്ന അവസ്ഥയും മുൻകൂട്ടി നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടതാണ്. ഖാദി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: മലക്കുകൾക്ക് ഈ കാര്യങ്ങൾ വെളിപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കുക എന്നതാണ് ഈ രേഖപ്പെടുത്തലിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം, അല്ലാഹുവിന്റെ വിധി ഇതിനു മുൻപേ തീരുമാനിക്കപ്പെട്ടതാണ്. ഈ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, ആത്മീയ പാതയിൽ (سلوك) സഞ്ചരിക്കുന്ന ഒരാൾക്ക് മനോമാന്ദ്യമോ പ്രകൃതിപരമായ വിമുഖതയോ കാരണം ഇടയ്ക്ക് ഒരു തളർച്ചയോ വിരസതയോ അനുഭവപ്പെട്ടാൽ, ശൈഖും സഹയാത്രികരും അവനെ കൈവിടരുത്. മറിച്ച്, ഉന്നതമായ ആത്മീയ ലക്ഷ്യങ്ങളോടെ (همم علية) അവനെ തിരികെ കൊണ്ടുവരാൻ പരിശ്രമിക്കുകയും നാല് മാസം വരെ കാത്തിരിക്കുകയും വേണം. അവൻ സത്യസന്ധമായ ആഗ്രഹത്തോടെയും

സഹവാസത്തിന്റെ മര്യാദകൾ പാലിച്ചുകൊണ്ടും മടങ്ങിവരികയും, സംഭവിച്ച പിഴവുകൾക്ക് പശ്ചാത്താപം (توبـة) തേടുകയും ചെയ്താൽ, അവനിൽ വീണ്ടും ആത്മീയ ഇച്ഛാശക്തി (إرادة) ഊതിനിറച്ച് അവനെ സ്വീകരിക്കുകയും തെറ്റുകൾ പൊറുത്തു കൊടുക്കുകയും വേണം. ആത്മീയതയുടെ ഈ വസന്തകാലം അലസരായവർക്ക് ആസ്വദിക്കാൻ കഴിയില്ല. നാല് മാസത്തിന് ശേഷവും അവൻ മടങ്ങിവരാൻ തയ്യാറായില്ലെങ്കിൽ, ബന്ധം വേർപ്പെടുത്തുക എന്ന അനിവാര്യമായ തീരുമാനത്തിലേക്ക് അവർക്ക് നീങ്ങാം. അല്ലാഹു അവരുടെ അവസ്ഥകളെക്കുറിച്ച് അറിവുള്ളവനാണ്. സഅ്ദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പാടുന്നു: 'നമ്മൾ തമ്മിൽ സ്നേഹത്തിന്റെയും വിശ്വസ്തതയുടെയും ഉടമ്പടി ഉണ്ടായിരുന്നു, നീ അത് ലംഘിച്ചു. ഇപ്പോഴും സന്ധിക്കാനാണ് ആഗ്രഹമെങ്കിൽ മടങ്ങിവരൂ, നീ മുൻപത്തേതിനേക്കാൾ പ്രിയപ്പെട്ടവനായിരിക്കും.' അബൂ അബ്ദില്ലാഹ് അശ്ശീറാസി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: 'അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള വഴി അറിഞ്ഞിട്ടും അതിൽ നിന്ന് പിന്തിരിഞ്ഞു പോകുന്നവനെ, ലോകത്താരും അനുഭവിച്ചിട്ടില്ലാത്ത വിധം അല്ലാഹു ശിക്ഷിക്കുമെന്ന് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയതായി ഞാൻ സ്വപ്നത്തിൽ കണ്ടു.' തുടർന്ന് 'ത്വലാഖ്' (വിവാഹമോചനം) ചെയ്യപ്പെട്ട സ്ത്രീകളുടെ ഇദ്ദയെക്കുറിച്ചുള്ള നിയമങ്ങൾ വിവരിക്കുന്നു. ശാഫിഈ മദ്ഹബ് പ്രകാരം 'ഖുറൂഅ്' (قروء) എന്നാൽ ശുദ്ധിയുള്ള കാലമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിപ്രകാരം ഇദ്ദയുടെ സമയം കൃത്യമായി പാലിക്കപ്പെടേണ്ടതുണ്ട്.

നാലാമത്തെ ആർത്തവത്തിൽ നിന്നോ, ആർത്തവാവസ്ഥയിൽ വിവാഹമോചനം നടന്നാൽ അവളുടെ ഇദ്ദ (عـدّة) അവസാനിച്ചതായി കണക്കാക്കപ്പെടുകയില്ല. 'അല്ലാഹു അവരുടെ ഗർഭാശയങ്ങളിൽ സൃഷ്ടിച്ചതിനെ' (അതായത് ഗർഭധാരണമോ ആർത്തവമോ) മറച്ചുവെക്കാൻ അവർക്ക് പാടില്ല. ഭർത്താവിന്റെ അവകാശങ്ങളെയും തിരിച്ചെടുക്കാനുള്ള (رجعـة) അധികാരത്തെയും ഇല്ലാതാക്കാൻ വേണ്ടി, താൻ ഗർഭിണിയല്ലെന്നോ അല്ലെങ്കിൽ ആർത്തവകാരിയല്ലെന്നോ (ആർത്തവമുള്ളപ്പോൾ തന്നെ) സ്ത്രീ കള്ളം പറയുന്നതിനെയാണിത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ഭർത്താവിൽ നിന്ന് വേർപിരിയാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന സ്ത്രീ, തന്റെ ഗർഭം വെളിപ്പെടുത്തിയാൽ ഭർത്താവ് പ്രസവം വരെ കാത്തിരിക്കുമെന്ന് ഭയന്നോ, അല്ലെങ്കിൽ കുഞ്ഞിനോടുള്ള സ്നേഹം കാരണം ഭർത്താവ് വിവാഹമോചനം ഉപേക്ഷിക്കുമെന്ന് കരുതിയോ ഇത് മറച്ചുവെക്കുന്നു. ആർത്തവം മറച്ചുവെക്കുന്നത് വിവാഹമോചനം വേഗത്തിലാക്കാനാണ്, കാരണം സുന്നത്തായ വിവാഹമോചനം ശുദ്ധിയുള്ള അവസ്ഥയിലാണ് നടക്കേണ്ടത്. ഇത് സ്ത്രീകളുടെ വാക്കുകൾക്ക് (നിഷേധിച്ചാലും സ്ഥിരീകരിച്ചാലും) വിശ്വാസ്യത നൽകുന്നു എന്നതിന് തെളിവാണ്. 'അവർ അല്ലാഹുവിലും അന്ത്യദിനത്തിലും വിശ്വസിക്കുന്നുവെങ്കിൽ' എന്നത്, അവർ ഇത്തരം കാര്യങ്ങൾക്ക് മുതിരരുത് എന്ന താക്കീതാണ്. അല്ലാഹുവിലുള്ള വിശ്വാസവും പ്രതിഫലവും ശിക്ഷയും ലഭിക്കുന്ന അന്ത്യദിനത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ബോധവും ഇത്തരം

പ്രവൃത്തികൾക്ക് വിരുദ്ധമാണ്. ഇത് സ്ത്രീകൾക്കുള്ള കടുത്ത താക്കീതാണ്. വിശ്വാസിയായ സ്ത്രീക്ക് മാത്രമേ ഈ വിലക്കുള്ളൂ എന്നല്ല ഇതിനർത്ഥം; വിശ്വാസിയായാലും അവിശ്വാസിയായാലും ഈ വിധിയിൽ തുല്യരാണ്. 'ബഊലത്തുഹുന്ന' (بعـولتهن) എന്നതിൽ 'ബഅ്ൽ' (بعـل) എന്നാൽ ഭർത്താവ് എന്നർത്ഥം. ഭർത്താവ് ഭാര്യയുടെ കാര്യങ്ങൾ നോക്കിനടത്തുന്നവനും അവളെ സംരക്ഷിക്കുന്നവനുമായതുകൊണ്ടാണ് ഈ പേര് വന്നത്. വിവാഹമോചനം നടന്ന ശേഷവും അവരെ 'ബഅ്ൽ' എന്ന് വിളിക്കുന്നത് വിവാഹബന്ധം നിലനിൽക്കുന്നുവെന്നും തിരിച്ചെടുക്കാനുള്ള അവകാശം (حـــــــل) ബാക്കിയുണ്ടെന്നുമാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. 'അവർക്ക് അവരെ തിരിച്ചെടുക്കാൻ കൂടുതൽ അവകാശമുണ്ട്' (أحـــــق بردّهـــــن) എന്നത് ഇദ്ദയുടെ കാലയളവിനെക്കുറിച്ചാണ്. ഇദ്ദ കഴിഞ്ഞാൽ തിരിച്ചെടുക്കാനുള്ള അവകാശം ഇല്ലാതാകുന്നു. 'ഇസ്‌ലാഹ്' (إصـــلاح - നന്മ) ഉദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ട് വേണം തിരിച്ചെടുക്കാൻ എന്ന് അല്ലാഹു കൽപ്പിക്കുന്നു. ജാഹിലിയ്യ കാലത്ത് ഭർത്താക്കന്മാർ ഇദ്ദ തീരാറാകുമ്പോൾ തിരിച്ചെടുക്കുകയും പിന്നീട് വീണ്ടും വിവാഹമോചനം നടത്തി സ്ത്രീയെ ദ്രോഹിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അതിനെ തടയാനാണ് ഈ നിർദ്ദേശം. 'സ്ത്രീകൾക്ക് പുരുഷന്മാർക്ക് തുല്യമായ അവകാശങ്ങളുണ്ട്' (وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِـــالْمَعْرُوفِ) എന്നത് ശരീഅത്ത് അനുവദിച്ച മര്യാദകൾ പ്രകാരമുള്ള അവകാശങ്ങളെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. എന്നാൽ പുരുഷന്മാർക്ക് ഒരു പദവി (درجـــة) കൂടുതലുണ്ട്. ബുദ്ധിയിലും ദീനിലും പുരുഷനുള്ള ശ്രേഷ്ഠതയാണിത്. ഭർത്താവിന് ഭാര്യയുടെ മേലുള്ള അധികാരം, അവളുടെ അനുവാദമില്ലാതെ സുന്നത്ത് നോമ്പ് നോൽക്കാൻ പാടില്ലാത്തത്, ഭർത്താവിന്റെ അനുവാദമില്ലാതെ പുറത്തുപോകാൻ പാടില്ലാത്തത്, വിവാഹമോചനവും തിരിച്ചെടുക്കലും ഭർത്താവിന്റെ അധികാരത്തിൽ പെട്ടത് എന്നിവ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു.

സ്ത്രീക്ക് പുരുഷന്റെ മേൽ അവകാശങ്ങളുണ്ട്. അവൾക്ക് ലഭിക്കേണ്ടത് വിവാഹമൂല്യം (മഹർ), ജീവിതച്ചെലവ് (നഫഖ), ഉപദ്രവങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള സംരക്ഷണം എന്നിവയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപനയനുസരിച്ച് പുരുഷന് സ്ത്രീയുടെ മേൽ ചില അധികാധികാരങ്ങളുണ്ട്. അബൂഹുറൈറ റളിയല്ലാഹു അൻഹുവിൽ നിന്ന് നിവേദനം, നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'അല്ലാഹു അല്ലാത്തവർക്ക് സുജൂദ് ചെയ്യാൻ ഞാൻ ആരെങ്കിലും കൽപിക്കുമായിരുന്നെങ്കിൽ, സ്ത്രീ തന്റെ ഭർത്താവിന് സുജൂദ് ചെയ്യാൻ ഞാൻ കൽപിക്കുമായിരുന്നു.' ഭർത്താവിന്റെ അവകാശങ്ങൾ അത്രമേൽ വലുതാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'പുരുഷന്മാർ സ്ത്രീകളുടെ മേൽ ഉത്തരവാദിത്തമുള്ളവരാണ് (ഖവ്വാമൂൻ). അല്ലാഹു ചിലർക്ക് ചിലരേക്കാൾ നൽകിയ ശ്രേഷ്ഠതയും, പുരുഷന്മാർ തങ്ങളുടെ സമ്പത്തിൽ നിന്ന് ചെലവാക്കുന്നതും കാരണമാണിത്.' ഭർത്താവിന്റെ സേവനവും പരിചരണവും സ്ത്രീക്ക് നിർബന്ധമായ ബാധ്യതയാണ്. അല്ലാഹു പ്രതാപശാലിയാണ് (അസീസുൻ), തന്റെ നിയമങ്ങൾ

ലംഘിക്കുന്നവരോട് പ്രതികാരം ചെയ്യാൻ കഴിവുള്ളവനാണ്. അവൻ യുക്തിമാനുമാണ് (ഹകീമുൻ), അവന്റെ നിയമങ്ങളിൽ അഗാധമായ നന്മകളുണ്ട്. ദാമ്പത്യത്തിന്റെ ലക്ഷ്യങ്ങൾ പൂർത്തിയാകണമെങ്കിൽ ഇരുവരും പരസ്പരം അവകാശങ്ങൾ വകവെച്ചു നൽകണം. സന്താനപരിപാലനം, വീട്ടുഭരണം, പരസ്പരമുള്ള നല്ല പെരുമാറ്റം എന്നിവ അനിവാര്യമാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'സ്ത്രീയുടെ ജിഹാദ് ഭർത്താവിനോടുള്ള നല്ല പെരുമാറ്റമാണ്.' ഭർത്താവ് തൃപ്തിയോടെ മരിക്കുന്ന സ്ത്രീ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുമെന്ന് ഹദീസിൽ വന്നിട്ടുണ്ട്. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുമാ പറയുന്നു: 'എന്റെ ഭാര്യ എനിക്ക് വേണ്ടി അലങ്കരിക്കുന്നതുപോലെ ഞാനും അവൾക്ക് വേണ്ടി അലങ്കരിക്കാറുണ്ട്.' ദാമ്പത്യത്തിലെ വിശ്വസ്തതയും പരസ്പര ബഹുമാനവും നഷ്ടപ്പെട്ടാൽ അത് വലിയ നാശത്തിന് വഴിവെക്കും. ഇസ്രായേൽ കാലഘട്ടത്തിലെ ഒരു ഭക്തന്റെ കഥ ഇതിന് ഉദാഹരണമാണ്. അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തിന് മൂന്ന് ആഗ്രഹങ്ങൾ സാധിച്ചുനൽകാൻ അവസരം നൽകിയപ്പോൾ, ഭാര്യയുടെ സൗന്ദര്യം വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ അദ്ദേഹം ആവശ്യപ്പെട്ടു. എന്നാൽ സൗന്ദര്യം ലഭിച്ചപ്പോൾ അവൾ അഹങ്കരിക്കുകയും ഭർത്താവിനെ ഉപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. ഒടുവിൽ പ്രാർത്ഥനയിലൂടെ അവൾ പഴയ അവസ്ഥയിലേക്ക് തന്നെ മടങ്ങി. ഈ കഥകൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, ദാമ്പത്യബന്ധത്തിലെ വിശ്വസ്തതയും ക്ഷമയും അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങൾ നിലനിർത്താൻ അത്യന്താപേക്ഷിതമാണെന്നാണ്.

വിവാഹമോചനം *(طلاق)* രണ്ടു തവണയാണ്. അതിനുശേഷം ഒന്നുകിൽ മര്യാദയോടെ കൂടെ നിർത്തുക, അല്ലെങ്കിൽ നല്ല നിലയിൽ വിട്ടയക്കുക. നിങ്ങൾ അവർക്ക് നൽകിയതിൽ നിന്ന് ഒന്നും തിരിച്ചെടുക്കാൻ നിങ്ങൾക്ക് അനുവാദമില്ല. എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ അതിരുകൾ *(حدود الله)* ലംഘിക്കുമെന്ന് ഭയപ്പെടുന്നവർക്ക് മാത്രം ഇതിൽ ഇളവുണ്ട്. അല്ലാഹുവിന്റെ അതിരുകൾ ലംഘിക്കുമെന്ന് നിങ്ങൾ ഭയപ്പെടുന്നുവെങ്കിൽ, അവൾ എന്തെങ്കിലും വിട്ടുകൊടുത്ത് മോചനം നേടുന്നതിൽ *(خلع)* ഇരുവർക്കും കുറ്റമില്ല. ഇതാണ് അല്ലാഹുവിന്റെ അതിരുകൾ. അതിനാൽ അവയെ നിങ്ങൾ അതിക്രമിക്കരുത്. ആരെങ്കിലും അല്ലാഹുവിന്റെ അതിരുകൾ അതിക്രമിക്കുന്നുവോ അവർ തന്നെയാണ് അക്രമികൾ *(ظالمون)*. റൂഹുൽ ബയാൻ ഈ സൂക്തത്തെ വിശദീകരിക്കുന്നത് ഇപ്രകാരമാണ്: ദാമ്പത്യം എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഒരു കരാറാണ്. അതിനെ കേവലമായ ഭൗതിക ബന്ധമായി കാണാതെ, ആത്മീയമായ ഒരു ഉത്തരവാദിത്തമായി *(أمانة)* കാണണം. ഭർത്താവ് തന്റെ ഭാര്യയെ നിലനിർത്തുന്നത് ദയയോടും *(معروف)* കാരുണ്യത്തോടും കൂടിയായിരിക്കണം. അല്ലാഹുവിന്റെ അതിരുകൾ എന്നത് അവന്റെ നിയമങ്ങളും നിബന്ധനകളുമാണ്. അവയെ മാനിക്കുക എന്നത് ഹൃദയത്തിലെ ദൈവഭയത്തിന്റെ *(تقوى)* അടയാളമാണ്.

അല്ലാഹു തന്റെ അടിമയോട് കാണിക്കുന്ന ഔദാര്യം എത്ര വലുതാണ്! അടിമയുടെ ഭാഗത്തുനിന്ന് വീഴ്ചകളും അകൽച്ചകളും സംഭവിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും, അല്ലാഹു അവന് പശ്ചാത്താപത്തിനുള്ള അവസരം (عـــدّة) നൽകുന്നു. പെട്ടെന്ന് അവനെ കൈവെടിയുന്നില്ല. ഒരുപക്ഷേ, ആ ഇടവേളയിൽ അശ്രദ്ധയുടെ ഉറക്കത്തിൽ നിന്ന് അടിമ ഉണർന്നേക്കാം. തന്റെ നാഥനോടുള്ള സ്നേഹത്തിന്റെ ഫലമായി അവന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ഒരു ചലനം ഉണ്ടായേക്കാം. വേർപാടിന്റെ പരീക്ഷണത്തിലൂടെ അവൻ കടന്നുപോകുമ്പോൾ, ഖേദത്തിന്റെ വിരലുകൊണ്ട് അവൻ പശ്ചാത്താപത്തിന്റെ (توبة) വാതിലിൽ മുട്ടുന്നു. അപ്പോൾ അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ ഔദാര്യത്തിൽ നിന്ന് വിളിച്ചുപറയുന്നു: 'വാതിലിൽ മുട്ടുന്നവനേ, നിന്നെത്തന്നെ ഉപേക്ഷിച്ച് ഇങ്ങോട്ട് വരിക. നമ്മിൽ നിന്ന് വിജയം ആഗ്രഹിക്കുന്നവൻ രാവും പകലും നമ്മുടെ പടിവാതിൽക്കൽ തന്നെ നിലയുറപ്പിക്കട്ടെ.' 'ത്വലാഖ്' (الطلاق) എന്നത് മടക്കി വിളിക്കാൻ അവകാശമുള്ള (رجعي) വിവാഹമോചനത്തെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'രണ്ടു തവണ' (مرتان). അതായത്, രണ്ടു ഘട്ടങ്ങളിലായി. രണ്ടു ദിർഹം ഒരേസമയം നൽകിയാൽ അത് രണ്ടു തവണ നൽകിയതായി കണക്കാക്കില്ലല്ലോ. അതിനാൽ, മൂന്ന് ത്വലാഖുകളും ഒന്നിച്ച് ചൊല്ലുന്നത്

ശരീഅത്തിൽ വിലക്കപ്പെട്ടതാണ്. ഭർത്താവിന് മടക്കി വിളിക്കാൻ അവകാശമുള്ളത് രണ്ടു ത്വലാഖുകൾ വരെയാണ്. അതിനുശേഷം മടക്കി വിളിക്കാൻ അവകാശമില്ല. മറ്റൊരു വിവാഹം കഴിക്കാതെ അവൾ അവന് അനുവദനീയമാവുകയുമില്ല. 'ത്വലാഖ് രണ്ടു തവണയാണ്' എന്ന വചനം വാർത്തയാണെങ്കിലും, അതിന്റെ അർത്ഥം കൽപ്പനയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ വചനത്തിൽ മാറ്റം വരാൻ പാടില്ലാത്തതുകൊണ്ട്, 'അവരെ രണ്ടു തവണ ത്വലാഖ് ചൊല്ലുവിൻ' എന്നാണ് ഇതിനർത്ഥം. 'നന്മയോടെ നിലനിർത്തുക' (إمساك بمعروف) എന്നാൽ ഉപദ്രവിക്കാനല്ല, മറിച്ച് നന്നാക്കാനും നല്ല രീതിയിൽ ജീവിക്കാനുമാണ് മടക്കി വിളിക്കേണ്ടത്. 'നന്മയോടെ വിട്ടയക്കുക' (تسريح بإحسان) എന്നാൽ ഇദ്ദ കഴിഞ്ഞാൽ അവൾക്ക് നൽകാനുള്ള സാമ്പത്തിക അവകാശങ്ങൾ നൽകുകയും, അവളോട് മോശമായി പെരുമാറാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നതാണ്. ഖുൽഇന്റെ (خلع) ചരിത്രത്തിൽ ജമീല ബിൻത് അബ്ദില്ലാഹ് റളിയള്ളാഹു അൻഹ തന്റെ ഭർത്താവ് സാബിത് ബിൻ ഖൈസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിനെ വെറുത്തപ്പോൾ, നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ അടുക്കൽ വരികയും തന്റെ ഭർത്താവിനെ വെറുക്കുന്നില്ലെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തോടൊപ്പം ജീവിക്കാൻ കഴിയില്ലെന്ന് പറയുകയും ചെയ്തു. അപ്പോൾ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമ സാബിത് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിനോട്, അവൾ നൽകിയ തോട്ടം തിരികെ വാങ്ങി അവളെ വിട്ടയക്കാൻ കൽപ്പിച്ചു. ഇതാണ് ഇസ്ലാമിലെ ആദ്യത്തെ ഖുൽഅ്.

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ വചനം ദമ്പതികൾക്കിടയിലുള്ള ബന്ധത്തെയും, അതിൽ അനിവാര്യമായി വരുന്ന വിള്ളലുകളെയും, ഖുൽഅ് (ഖുൽഅ് - خلع) എന്ന നിയമത്തെയും കുറിച്ച് പ്രതിപാദിക്കുന്നു. 'നിങ്ങൾ അവർക്ക് നൽകിയതിൽ നിന്ന് യാതൊന്നും തിരിച്ചെടുക്കാൻ പാടില്ല' എന്ന കൽപ്പനയുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ, വിവാഹമോചനത്തിന് പകരമായി നൽകിയ മഹർ (മഹർ - مهر) തിരിച്ചുവാങ്ങുന്നത് നിഷിദ്ധമാണെന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നു. എന്നാൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ അതിരുകൾ (ഹുദൂദുല്ലാഹ് - حدود الله) - അതായത് ദാമ്പത്യത്തിലെ പരസ്പര ബാധ്യതകൾ - പാലിക്കാൻ കഴിയില്ലെന്ന് ദമ്പതികൾ ഭയപ്പെടുന്നുവെങ്കിൽ, ആ സാഹചര്യത്തിൽ ഖുൽഅ് അനുവദനീയമാണ്. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ നിയമങ്ങളെ ലംഘിക്കാതെ, ദാമ്പത്യത്തിലെ അസ്വസ്ഥതകൾ ഒഴിവാക്കാൻ നൽകിയ ഒരു മാർഗമാണ്. ഭർത്താവ് ഭാര്യയെ ഉപദ്രവിച്ചോ, അല്ലെങ്കിൽ ഭാര്യ ഭർത്താവിനോട് വെറുപ്പ് കാണിച്ചോ ഈ സാഹചര്യം ഉടലെടുക്കാം. എന്നാൽ, ഭർത്താവ് മനഃപൂർവം ഭാര്യയെ ബുദ്ധിമുട്ടിച്ച് പണം തട്ടിയെടുക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നത് കർശനമായി വിലക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ റസൂൽ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'അനുവദനീയമായ കാര്യങ്ങളിൽ അല്ലാഹുവിന് ഏറ്റവും വെറുപ്പുള്ളത് ത്വലാഖ് (ത്വലാഖ് - طـلاق) ആണ്.' അതിനാൽ, അനാവശ്യമായി ദാമ്പത്യബന്ധം വേർപെടുത്തുന്നത് ഒഴിവാക്കേണ്ടതാണ്. ഭാര്യയുടെ ഭാഗത്ത് വീഴ്ചകളില്ലെങ്കിൽ,

ഭർത്താവ് ക്ഷമയോടെയും നന്മയോടെയും (മഅ്റൂഫ് - **معـروف**) അവളോട് പെരുമാറണം. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തന്റെ പത്നിമാരോട് കാണിച്ച ഉത്തമമായ സ്വഭാവം നമുക്ക് മാതൃകയാണ്. ഭാര്യയുടെ മോശം സ്വഭാവങ്ങളിൽ ക്ഷമ കാണിക്കുന്നവൻ അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗത്തിൽ ജിഹാദ് (ജിഹാദ് - **جهـاد**) ചെയ്യുന്നവന്റെ പ്രതിഫലം അർഹിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ അതിരുകളെ ലംഘിക്കുന്നവർ തങ്ങളോട് തന്നെ അന്യായം ചെയ്യുന്നവരാണ് (ളാലിമൂൻ - **ظالمون**).

[سورة البقرة (2) : آية 230]

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തം വിവാഹമോചനത്തിന്റെ അന്തിമഘട്ടത്തെക്കുറിച്ചാണ് പ്രതിപാദിക്കുന്നത്*.* ഒരു ഭർത്താവ് തന്റെ ഭാര്യയെ രണ്ട് തവണ തലാഖ് ചൊല്ലി വേർപിരിഞ്ഞ ശേഷം*,* മൂന്നാം തവണയും തലാഖ് ചൊല്ലിയാൽ*,* അവൾ അവന് അനുവദനീയമല്ലാതായിത്തീരുന്നു*.* പിന്നീട് അവൾ മറ്റൊരു പുരുഷനെ നിയമപരമായ വിവാഹത്തിലൂടെ ***(نكاح)*** സ്വീകരിക്കുകയും*,* ആ ബന്ധം സ്വാഭാവികമായി അവസാനിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതുവരെ അവൾക്ക് ആദ്യ ഭർത്താവിലേക്ക് മടങ്ങാൻ സാധ്യമല്ല*.* ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ അതിരുകളാണ് ***(حدود الله)****.* ഈ നിയമം ഭർത്താക്കന്മാർക്ക് തങ്ങളുടെ ദാമ്പത്യത്തെ നിസ്സാരമായി കാണാതിരിക്കാനുള്ള ഒരു താക്കീതാണ്*.* ആത്മീയമായി നോക്കുമ്പോൾ*,* ഇത് ഹൃദയത്തിന്റെ വിശുദ്ധിയെയും ***(طهارة القلب)*** ദാമ്പത്യ ബന്ധത്തിന്റെ പവിത്രതയെയും സംരക്ഷിക്കാനുള്ള ദൈവികമായ ഒരു വ്യവസ്ഥയാണ്*.* അറിവുള്ളവർക്ക് ***(يعلمون)*** ഇതിലെ ഗൂഢാർത്ഥങ്ങൾ ഗ്രഹിക്കാൻ സാധിക്കും*.*

ആത്മീയതയുടെ ഉന്നതങ്ങളിലേക്ക് വിരൽ ചൂണ്ടുന്ന റൂഹുൽ ബയാൻ (**روح البيان**) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് ഇപ്രകാരം ഉണർത്തുന്നു: തന്റെ ദുഷ്കരമായ മനസ്സിനെ (നഫ്സ് - **نفـس**) വിവാഹമോചനം ചെയ്യുന്നവന് ഈ നീല ആകാശത്തിന് താഴെ അവന് തുല്യനായി മറ്റാരുമില്ല. നിന്റെ നഫ്സ് എന്ന മാലിന്യക്കൂമ്പാരത്തിൽ നിന്ന് പുറത്തുകടക്കുക, എങ്കിൽ മാത്രമേ നിന്റെ ആത്മാവിന് (റൂഹ് - **روح**) ദിവ്യമായ സാമീപ്യത്തിന്റെ സുഗന്ധം ശ്വസിക്കാൻ സാധിക്കൂ. നിന്റെ നഫ്സ് എന്ന വൃദ്ധ നിന്റെ ആന്തരികതയെ (ബാത്വിൻ - **باطن**) കലുഷിതമാക്കുകയും നിന്റെ ഹൃദയമെന്ന ഭവനം തകർക്കുകയും ചെയ്യുന്നിടത്തോളം കാലം, ആത്മാവിന്റെ പ്രകാശനം (തജല്ലി - **تجـلي**) എന്ന വധു നിന്റെ രഹസ്യങ്ങളുടെ മറയ്ക്കപ്പുറം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയില്ല. ഒരാളുടെ യഥാർത്ഥ നിലവാരം മനസ്സിലാക്കി അതിൽ കവിയാത്തവന് അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യമുണ്ടാകട്ടെ. ഈ ആയത്തിലെ സൂചന ഇതാണ്: ഉത്തമരായ സുഹൃത്തുക്കൾ (അഹ്ലുസ്സുഹ്ബ - **اهل**

الصحبة) തങ്ങളുടെ ആത്മാർത്ഥരായ കൂട്ടുകാരിൽ നിന്ന് ഒരു തെറ്റ് സംഭവിച്ചാൽ അവരെ ഉപേക്ഷിക്കുകയില്ല. മറിച്ച്, ഒന്നോ രണ്ടോ തവണ അവർ ക്ഷമിക്കും. മൂന്നാമത്തെ തവണയാകുമ്പോൾ, 'മര്യാദയോടെ നിലനിർത്തുകയോ അല്ലെങ്കിൽ നല്ല നിലയിൽ വിട്ടയക്കുകയോ ചെയ്യുക' (فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ) എന്ന പ്രമാണം അനുസരിച്ച് ഒന്നുകിൽ മനോഹരമായ സൗഹൃദം അല്ലെങ്കിൽ മാന്യമായ വേർപിരിയൽ. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിനോട് ഖിള്ര് അലൈഹിസ്സലാം രണ്ട് തവണ ക്ഷമിക്കുകയും മൂന്നാമത്തെ തവണ 'ഇതാണ് എനിക്കും നിനക്കും ഇടയിലുള്ള വേർപിരിയൽ' എന്ന് പറയുകയും ചെയ്തത് പോലെയാണിത്. എന്നാൽ, ആദരവില്ലാത്തതും സമയനഷ്ടം വരുത്തുന്നതുമായ സൗഹൃദം ശറഇൽ (ശരീഅത്ത് - شـريعة) അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടതല്ല. സൗഹൃദം വേർപിരിയുകയാണെങ്കിൽ പോലും, മതപരമായ സാഹോദര്യത്തിന്റെ ബന്ധം (റഹ്മ് - رحـــم) പൂർണ്ണമായും മുറിച്ചുകളയരുത്. അല്ലാഹുവിന്റെ അതിരുകൾ (ഹുദൂദുല്ലാഹ് - حـــدود اللـــه) ലംഘിക്കപ്പെടുമെന്ന് ഭയന്നാൽ മാത്രമേ വേർപിരിയൽ അനുവദനീയമാകൂ. തുടർന്ന്, മൂന്ന് ത്വലാഖുകൾക്ക് ശേഷം ആ സ്ത്രീക്ക് തന്റെ മുൻ ഭർത്താവിലേക്ക് മടങ്ങാൻ സാധിക്കില്ല, അവൾ മറ്റൊരു പുരുഷനെ വിവാഹം കഴിക്കുകയും ആ ബന്ധം യഥാർത്ഥത്തിൽ പൂർത്തിയാവുകയും ചെയ്യുന്നതുവരെ. റസൂൽ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ ഹദീസിൽ പരാമർശിച്ച 'അസീലാ' (عسـيلة) എന്നത് ദാമ്പത്യ ബന്ധത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഈ നിയമങ്ങളെല്ലാം അല്ലാഹു നിശ്ചയിച്ച അതിരുകളാണ്, അവയെ നിങ്ങൾ അതിക്രമിക്കരുത്.

[سورة البقرة (2) : الآيات 231 إلى 236]

വിവാഹമോചനത്തിന് ശേഷമുള്ള ഇദ്ദ ***(عدّة)*** കാലയളവ് അവസാനിക്കാറാകുമ്പോൾ, സ്ത്രീകളെ മാന്യമായി നിലനിർത്തുകയോ അല്ലെങ്കിൽ ദയയോടെ വിട്ടയക്കുകയോ ചെയ്യണമെന്ന അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനയെ റൂഹുൽ ബയാൻ വിശദീകരിക്കുന്നു. ഉപദ്രവിക്കാനോ അവരുടെ അവകാശങ്ങൾ തടയാനോ വേണ്ടി അവരെ തടഞ്ഞുവെക്കുന്നത് അക്രമമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ ***(آيات)*** പരിഹസിക്കരുത്. അല്ലാഹു നിങ്ങൾക്ക് നൽകിയ അനുഗ്രഹങ്ങളെയും, ഉപദേശത്തിനായി ഇറക്കിയ വേദഗ്രന്ഥത്തെയും ***(كتاب)*** തത്വജ്ഞാനത്തെയും ***(حكمة)*** ഓർക്കുക. ഭർത്താവ് മരിച്ച സ്ത്രീകളുടെ ഇദ്ദ കാലയളവിൽ, അവർക്ക് വിവാഹാലോചന നടത്തുന്നതിൽ തെറ്റില്ല, എന്നാൽ രഹസ്യമായി വാഗ്ദാനങ്ങൾ നൽകരുത്. വിവാഹബന്ധം വേർപെടുത്തുന്നതിന് മുൻപ് നിശ്ചയിച്ച മഹർ ***(مهر)*** നൽകിയിട്ടില്ലെങ്കിൽ, സാമ്പത്തിക സ്ഥിതിക്കനുസരിച്ച് മാന്യമായ വിഭവങ്ങൾ നൽകി അവരെ യാത്രയാക്കുന്നത് ***(متعة)*** ഉത്തമമാണ്.

ഇവിടെ 'അല്ലാഹുവിന്റെ അതിരുകൾ' (حُـــدُودَ اللَّـــهِ) എന്നത് അവന്റെ നിയമങ്ങളെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. മാറ്റം വരുത്താനോ ലംഘിക്കാനോ പാടില്ലാത്തവിധം സംരക്ഷിക്കപ്പെട്ടവയാണവ. 'അറിവുള്ള ജനതയ്ക്ക്' (لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ) എന്ന് അല്ലാഹു പ്രത്യേകം എടുത്തുപറഞ്ഞത്, അറിവ് ഉൾക്കൊള്ളുകയും അതനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവർക്ക് മാത്രമേ ഈ നിയമങ്ങൾ കൊണ്ട് പ്രയോജനമുള്ളൂ എന്നതുകൊണ്ടാണ്. അറിവില്ലാത്തവന് എത്ര ഉപദേശിച്ചാലും അത് ഹൃദയത്തിൽ തങ്ങുകയില്ല. അജ്ഞന് ജ്ഞാനത്തിന്റെ മുത്തുകൾ നൽകുന്നത് കഴുതയ്ക്ക് മുത്ത് മാലയിടുന്നതുപോലെയാണ്. വിവാഹമോചനത്തിന് ശേഷം രണ്ടാമതൊരു വിവാഹം (തഹ്ലീൽ) അനിവാര്യമാക്കിയതിലെ യുക്തി, വിവാഹമോചനത്തിൽ ധൃതി കാണിക്കുന്നവരെ തടയുക എന്നതാണ്. മറ്റൊരു പുരുഷൻ തന്റെ ഭാര്യയുമായി ശാരീരിക ബന്ധത്തിൽ ഏർപ്പെടുന്നത് ഭർത്താവിന് അസഹനീയമായിരിക്കും എന്നതുകൊണ്ട്, ഈ നിയമം അവനെ അതിൽ നിന്ന് പിന്തിരിപ്പിക്കുന്നു. എന്നാൽ വെറും കരാർ മാത്രം മതിയാകുമായിരുന്നെങ്കിൽ ഈ വികാരം ഉണരുകയില്ലായിരുന്നു. ഇമാം അബൂഹനീഫ (റഹിമഹുല്ലാഹ്) പ്രകാരം, തഹ്ലീൽ ഉദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ടുള്ള വിവാഹം കറാഹത്തോട് കൂടി അനുവദനീയമാണ്. എന്നാൽ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'തഹ്ലീൽ ചെയ്യുന്നവനെയും (മുഹല്ലിൽ) അതിന് കാരണക്കാരനായവനെയും (മുഹല്ലിലു ലഹു) അല്ലാഹു ശപിച്ചിരിക്കുന്നു'. ഇത് അവരുടെ അധമമായ അവസ്ഥയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ആത്മീയമായി ഇതിൽ വലിയൊരു സൂചനയുണ്ട്: സഹോദരങ്ങൾക്കിടയിൽ

തെറ്റുകൾ സംഭവിക്കുമ്പോൾ ഒന്നോ രണ്ടോ തവണ ക്ഷമിക്കാം. എന്നാൽ മൂന്നാം തവണയും വഞ്ചന തുടരുകയാണെങ്കിൽ അവരുമായുള്ള ബന്ധം വിച്ഛേദിക്കണം. പിന്നീട് അവൻ പശ്ചാത്തപിച്ച് തിരികെ വരികയും അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അടിമത്തത്തിന്റെ നിബന്ധനകൾ പാലിക്കാൻ തയ്യാറാവുകയും ചെയ്താൽ, അവർക്ക് വീണ്ടും ഒന്നിച്ചുചേരുന്നതിൽ തെറ്റില്ല. അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള പാത വ്യക്തമാണ്, തെളിവുകൾ പ്രകടമാണ്, വിളിക്കുന്നവൻ വിളിച്ചുകഴിഞ്ഞു. എന്നിട്ടും സംശയിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അത് ഹൃദയത്തിന്റെ അന്ധത മാത്രമാണ്.

ഈ ഖുർആനിക സൂക്തം അവതരിച്ചത് സാബിത് ബിൻ യസാർ എന്ന അൻസാരി സ്വഹാബിയെക്കുറിച്ചാണ്. അദ്ദേഹം തന്റെ ഭാര്യയെ വിവാഹമോചനം ചെയ്യുകയും, ഇദ്ദ (عـدّة) അവസാനിക്കാറാകുമ്പോൾ അവളെ തിരിച്ചെടുക്കുകയും, പിന്നീട് ഉപദ്രവിക്കണമെന്ന ഉദ്ദേശ്യത്തോടെ വീണ്ടും വിവാഹമോചനം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. 'നന്മയോടെ അവരെ നിലനിർത്തുക' (فَأَمْسِـــكُوهُنَّ بِمَعْـــرُوفٍ) എന്നതിനർത്ഥം, അവരെ ഉപദ്രവിക്കണമെന്ന ഉദ്ദേശ്യമില്ലാതെ തിരിച്ചെടുക്കുക എന്നാണ്. 'നന്മ' (معروف) എന്നത് ബുദ്ധിയും ശരിയത്തും ആചാരവും അംഗീകരിച്ച കാര്യമാണ്. 'നന്മയോടെ അവരെ വിട്ടയക്കുക' (سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ) എന്നാൽ ഇദ്ദ കഴിയുന്നത് വരെ കാത്തിരുന്ന് അവരെ മാന്യമായി വിട്ടയക്കുക എന്നതാണ്. 'ഉപദ്രവിക്കാൻ വേണ്ടി അവരെ തടഞ്ഞുവെക്കരുത്' (لا تُمْسِـكُوهُنَّ ضِـراراً) എന്നതിലൂടെ, ഇദ്ദ നീട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി അവരെ പ്രയാസപ്പെടുത്തുന്നതിനെ അല്ലാഹു വിലക്കുന്നു. ഇവിടെ ആവർത്തനം വരുന്നത്, നന്മയോടെയുള്ള പെരുമാറ്റം എല്ലാ സമയത്തും നിർബന്ധമാണെന്ന് ഊന്നിപ്പറയാനാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ (آيـاتِ اللّـهِ) പരിഹാസമായി കാണരുത്. അതായത്, അതിലെ നിയമങ്ങളെ അവഗണിക്കുകയോ നിസ്സാരമായി കാണുകയോ ചെയ്യരുത്. പകരം, അവയെ പൂർണ്ണമായി ഉൾക്കൊള്ളുകയും ജീവിതത്തിൽ പകർത്തുകയും വേണം. ഹകീം സനാഈ (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) പറയുന്നു: 'അറിവുണ്ടെങ്കിൽ അത് പ്രാവർത്തികമാക്കുക, വാളുണ്ടെങ്കിൽ അത് ഉപയോഗിക്കാൻ പഠിക്കുക.' തുടർന്ന്, അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെ (نعمـة اللّـه) ഓർക്കാനും അവയ്ക്ക് നന്ദി കാണിക്കാനും കൽപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹു നിങ്ങൾക്ക് നൽകിയ വേദഗ്രന്ഥവും (الكتاب) സുന്നത്തും (الحكمـة) ഉപദേശമായി സ്വീകരിക്കുക. അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക (تقوى). അല്ലാഹു എല്ലാ കാര്യങ്ങളും അറിയുന്നവനാണ്. ഈ സൂക്തം നൽകുന്ന സൂചന, ഉപദ്രവവും ദ്രോഹവും ഇസ്‌ലാമിന്റെ ഭാഗമല്ല എന്നതാണ്. 'മറ്റുള്ളവർക്ക് തന്റെ നാവിൽ നിന്നും കൈയിൽ നിന്നും സുരക്ഷിതത്വം ലഭിക്കുന്നവനാണ് മുസ്ലിം' എന്ന നബി വചനം (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) ഇതിനെ സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്നു. ദമ്പതികൾക്കിടയിൽ പരസ്പരമുള്ള നല്ല പെരുമാറ്റവും ദ്രോഹിക്കാതിരിക്കലും അനിവാര്യമാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 232]

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ വചനമായ 'നിങ്ങൾ അവരെ തടയരുത്' *(فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ)* എന്നതിലൂടെ, വിവാഹമോചിതരായ സ്ത്രീകളെ അവരുടെ മുൻ ഭർത്താക്കന്മാരുമായി വീണ്ടും വിവാഹബന്ധത്തിൽ ഏർപ്പെടുന്നതിൽ നിന്ന് തടയുന്നത് വിലക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. റൂഹുൽ ബയാന്റെ വ്യാഖ്യാനപ്രകാരം, ഇത് ഒരു വലിയ അനീതിയാണ്. ഇവിടെ 'തടയുക' *(عضل)* എന്നതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്, ഒരു സ്ത്രീ തന്റെ മുൻ ഭർത്താവിലേക്ക് മടങ്ങാൻ ആഗ്രഹിക്കുകയും, അവനും അവളെ സ്വീകരിക്കാൻ സന്നദ്ധനാവുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ, അവളുടെ രക്ഷിതാക്കൾ *(ولي)* അതിനെ തടസ്സപ്പെടുത്തുന്നതിനെയാണ്. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെയും അന്ത്യദിനത്തിന്റെയും വിശ്വാസമുള്ളവർക്ക് യോജിച്ചതല്ല. ഈ നിയമം അല്ലാഹുവിന്റെ നിയമങ്ങളെ ആദരിക്കുന്നവർക്ക് ഏറ്റവും പരിശുദ്ധവും *(أزكى)* ശുദ്ധവുമായ ഒന്നാണ്. അല്ലാഹു എല്ലാം അറിയുന്നവനാണ്, നിങ്ങൾ അറിയാത്തത് അവൻ അറിയുന്നു.

വിവാഹമോചനം എന്നത് കഠിനമായ അകൽച്ചയോ (جفاء) അവകാശങ്ങൾ നിഷേധിക്കലോ ഇല്ലാതെ, സൗഹൃദത്തിന്റെ മര്യാദകൾ പാലിച്ച്, അതിക്രമങ്ങളില്ലാതെ നിർവഹിക്കേണ്ട ഒന്നാണ്. ആരെങ്കിലും അക്രമത്തിലൂടെയോ ദ്രോഹത്തിലൂടെയോ ഈ അതിരുകൾ ലംഘിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, അവർ യഥാർത്ഥത്തിൽ സ്വന്തം ആത്മാവിനോട് തന്നെയാണ് അനീതി (ظلم) ചെയ്യുന്നത്. അന്ത്യദിനത്തിൽ അല്ലാഹു നീതി നടപ്പിലാക്കുമ്പോൾ, അക്രമിക്കപ്പെട്ടവന് അക്രമിയുടെ നന്മകളിൽ നിന്ന് പ്രതിഫലം നൽകുകയും, അക്രമിയുടെ പാപഭാരം അക്രമിക്കപ്പെട്ടവന്റെ അക്കൗണ്ടിൽ നിന്ന് നീക്കം ചെയ്യുകയും ചെയ്യും. ഒരാൾ മറ്റൊരാളോട് തിന്മ ചെയ്താൽ, ആ തിന്മയുടെ കറ പതിയുന്നത് സ്വന്തം ഹൃദയത്തിലാണ്. നന്മ ചെയ്താൽ അതിന്റെ പ്രകാശം സ്വന്തം ആത്മാവിനെയാണ് ശുദ്ധീകരിക്കുന്നത്. അതിനാൽ, അക്രമിയുടെ തിന്മ യഥാർത്ഥത്തിൽ തിരിച്ചെത്തുന്നത് അവനിലേക്ക് തന്നെയാണ്. വിശുദ്ധ ഖുർആൻ പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾ നന്മ ചെയ്താൽ അത് നിങ്ങൾക്ക് തന്നെ, തിന്മ ചെയ്താൽ അതും നിങ്ങൾക്ക് തന്നെ.' ശൈഖ് സഅ്ദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പാടുന്നു: 'കഴിയുന്നത്ര നീ സൃഷ്ടികളുടെ ഹൃദയം മുറിവേൽപ്പിക്കാതിരിക്കുക, നീ അങ്ങനെ ചെയ്താൽ അത് നിന്റെ തന്നെ വേരുകളെയാണ് മുറിക്കുന്നത്.' അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ പരിഹാസമായി (هـــــزوا) എടുക്കരുത്. അർത്ഥങ്ങൾ ഗ്രഹിക്കാതെയും, സൂചനകൾ മനസ്സിലാക്കാതെയും, രഹസ്യങ്ങൾ അന്വേഷിക്കാതെയും കേവലം പാരായണം മാത്രം ചെയ്യുന്നത് ഇതിൽ പെടും. ഉപദേശം എന്നത് ഒരു കണ്ണാടി പോലെയാണ്;

അത് ജീവനുള്ള ഹൃദയങ്ങളിലാണ് പ്രതിഫലിക്കുക, മരിച്ച ഹൃദയങ്ങളിലല്ല. ഹൃദയം മരിക്കുക എന്ന അവസ്ഥയിൽ നിന്ന് അല്ലാഹു നമ്മെ കാത്തുരക്ഷിക്കട്ടെ. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'നിങ്ങളുടെ ജീവിതത്തിലും അജ്ഞതയിലും പെട്ടുപോകുന്ന രണ്ട് ലഹരികൾ (سكرتان) നിങ്ങളെ ബാധിക്കാത്ത കാലത്തോളം, നിങ്ങളുടെ നാഥനിൽ നിന്നുള്ള വ്യക്തമായ മാർഗദർശനം നിങ്ങളിലുണ്ട്.' ഹസൻ ബസ്വരി റഹിമഹുള്ളാഹിന്റെ ജീവിതത്തിലെ ഒരു സംഭവം പ്രസിദ്ധമാണ്; ഹജ്ജ് യാത്രയിൽ വഴിതെറ്റിയ അദ്ദേഹത്തെ ഒരു ബാലൻ സഹായിച്ചു. പിന്നീട് ആ ബാലൻ അദ്ദേഹത്തോട് ചോദിച്ചു: 'എന്താണ് താങ്കളുടെ ഭക്ഷണം, വസ്ത്രം?' അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'യവത്തിന്റെ അപ്പവും കമ്പിളിയും, എന്റെ ഇച്ഛകളെ നിയന്ത്രിക്കാൻ.' ബാലൻ പറഞ്ഞു: 'ഹലാലാണെങ്കിൽ എന്ത് വേണമെങ്കിലും കഴിക്കാം, ധരിക്കാം.' അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു: 'എവിടെയാണ് താങ്കൾ ഉറങ്ങുന്നത്?' ബാലൻ പറഞ്ഞു: 'ഞാൻ ഒരു ചെറിയ കുടിലിലാണ്.' അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'അക്രമം കാണിക്കരുത്, എവിടെ വേണമെങ്കിലും കിടക്കാം.' അപ്പോൾ ബാലൻ പുഞ്ചിരിച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു: 'താങ്കൾ അശ്രദ്ധനാണ്! ഞാൻ ദുനിയാവിനെക്കുറിച്ച് പറഞ്ഞപ്പോൾ താങ്കൾ അത് സ്വീകരിച്ചു, എന്നാൽ ദീനിനെക്കുറിച്ച് പറഞ്ഞപ്പോൾ താങ്കൾക്ക് അത് ഉൾക്കൊള്ളാൻ മടിയോ? തിരിച്ചുപോവുക, താങ്കൾക്ക് ഈ വർഷം ഹജ്ജില്ല!' ശൈഖ് സഅ്ദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'ഒരു മനുഷ്യൻ ഉപദേശം കേൾക്കാൻ തയ്യാറാകണം, അത് ഭിത്തിയിൽ എഴുതിയതാണെങ്കിൽ പോലും.' വിവാഹമോചിതരായ സ്ത്രീകൾ അവരുടെ ഇദ്ദ (عدت) പൂർത്തിയാക്കിയാൽ, അവരെ വീണ്ടും വിവാഹം കഴിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് തടയരുത് (عضـل). ഈ വചനം ഭർത്താക്കന്മാർക്കും രക്ഷിതാക്കൾക്കും നൽകുന്ന നിർദ്ദേശമാണ്. മഅ്ഖൽ ബിൻ യസാർ റളിയള്ളാഹു അൻഹു തന്റെ സഹോദരിയെ മുൻ ഭർത്താവുമായി വീണ്ടും ഒന്നിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് തടഞ്ഞപ്പോഴാണ് ഈ ആയത്ത് ഇറങ്ങിയത്. പിന്നീട് അദ്ദേഹം അത് മനസ്സിലാക്കി തന്റെ സഹോദരിയെ വിവാഹം കഴിപ്പിച്ചു കൊടുത്തു. സ്ത്രീക്ക് സ്വന്തമായി വിവാഹം കഴിക്കാൻ അവകാശമുണ്ടെങ്കിലും, കുടുംബത്തിന്റെ അപവാദവും അകൽച്ചയും ഭയന്നാണ് അവർ രക്ഷിതാക്കളുടെ സമ്മതം തേടുന്നത്. അതിനാൽ, ഈ വിലക്ക് സ്ത്രീകളുടെ അവകാശങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കാനാണ്.

അജ്ഞാനകാലത്തെ അന്ധമായ പക്ഷപാതിത്വത്താലും (حميـة الجاهليـة) അന്യായമായും നിർബന്ധപൂർവ്വവും സ്ത്രീകളെ വിവാഹത്തിൽ നിന്ന് തടയരുത്. 'അവർ വിവാഹം കഴിക്കുന്നതിൽ നിന്ന്' (أَنْ يَنْكِحْنَ) എന്നതിലെ സൂചന പ്രകാരം, സ്ത്രീകളുടെ സമ്മതത്തോടെയുള്ള വിവാഹം സാധുവാണ്. 'അവരുടെ ഭർത്താക്കന്മാർ' (أَزْواجَهُـــنَّ) എന്ന് പറയുമ്പോൾ, വിവാഹമോചനം നേടിയവരെയാണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നതെങ്കിൽ, അത് മുൻകാല ബന്ധത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയോ അല്ലെങ്കിൽ വരാനിരിക്കുന്ന ബന്ധത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയോ ആകാം. പരസ്പര തൃപ്തിയുണ്ടാകുമ്പോൾ (إِذا تَراضَوْا) അവർക്ക് ഇഷ്ടമുള്ളവരെ വിവാഹം കഴിക്കാം.

'നന്മയോടെ' (بِـــالْمَعْرُوفِ) എന്നത് ശരീഅത്ത് അംഗീകരിച്ചതും മാന്യതയ്ക്ക് ചേർന്നതുമായ കാര്യങ്ങളെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ഇത് ശരിയായ വിവാഹക്കരാർ, നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട മഹർ, നല്ല പെരുമാറ്റം, നീതിമാനായ സാക്ഷികൾ എന്നിവ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. 'ഇത്' (ذَلِكَ) എന്ന് പറയുന്നത്, സ്ത്രീകളെ വിവാഹത്തിൽ നിന്ന് തടയരുത് എന്ന കൽപ്പനയിലേക്കുള്ള വിരൽചൂണ്ടലാണ്. അല്ലാഹുവിലും അന്ത്യദിനത്തിലും വിശ്വസിക്കുന്നവർക്ക് (مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ) ഈ ഉപദേശം ഗുണകരമാണ്. ഇത് നിങ്ങൾക്ക് കൂടുതൽ പരിശുദ്ധവും (أَزْكَى) പാപങ്ങളിൽ നിന്ന് ശുദ്ധവുമാണ് (أَطْهَـــرُ). അല്ലാഹുവിനാണ് ഇതിലെ നന്മകളെക്കുറിച്ച് പൂർണ്ണമായ അറിവുള്ളത്, നിങ്ങൾക്കത് അറിയില്ല. ഇമാം ഗസ്സാലി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'ഉപദേശം നൽകുക എന്നത് എളുപ്പമാണ്, എന്നാൽ അത് സ്വീകരിക്കുക എന്നതാണ് പ്രയാസകരം'. കാരണം, സ്വന്തം തന്നിഷ്ടങ്ങളെ പിന്തുടരുന്നവർക്ക് സത്യം കയ്പ്പേറിയതാണ്. യഥാർത്ഥ വിശ്വാസി അല്ലാഹുവിന്റെ വചനങ്ങളെ ഭയഭക്തിയോടെ സ്വീകരിക്കുന്നു. അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു മസ്ഊദ് റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറയുന്നു: 'മറ്റുള്ളവരുടെ ജീവിതത്തിൽ നിന്ന് പാഠം ഉൾക്കൊള്ളുന്നവനാണ് ഭാഗ്യവാൻ'. ഒരു പക്ഷിയുടെ കഥ പോലെ, അറിവില്ലാത്തവർ തങ്ങൾക്ക് ലഭിച്ച ഉപദേശങ്ങളെ മറന്ന് അസാധ്യമായ കാര്യങ്ങൾക്ക് പിന്നാലെ പോകുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ പാലിക്കുന്നതിലാണ് മനുഷ്യന്റെ യഥാർത്ഥ വിജയവും നന്മയും അടങ്ങിയിരിക്കുന്നത്.

[سورة البقرة (2) : آية 233]

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ വചനമായ 'മാതാക്കൾ തങ്ങളുടെ കുട്ടികൾക്ക് പൂർണ്ണമായ രണ്ട് വർഷം മുലയൂട്ടേണ്ടതാണ്' *(وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ)* എന്ന സൂക്തം, മാതൃത്വത്തിന്റെ മഹത്വത്തെയും കുഞ്ഞിന്റെ അവകാശങ്ങളെയും കുറിച്ചുള്ള അഗാധമായ ഉൾക്കാഴ്ചയാണ് നൽകുന്നത്. റൂഹുൽ ബയാൻ എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് വിശദീകരിക്കുന്നത് പോലെ, ഇത് കേവലം ഒരു നിയമമല്ല, മറിച്ച് സ്നേഹത്തിന്റെ പ്രകടനമാണ്. 'പൂർണ്ണമായ രണ്ട് വർഷം' എന്നത് കുഞ്ഞിന്റെ ശാരീരികവും ആത്മീയവുമായ വളർച്ചയ്ക്ക് അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്. ഇവിടെ 'മുലയൂട്ടുക' എന്നത് കേവലം പാൽ നൽകലല്ല, മറിച്ച് മാതാവിന്റെ ഹൃദയസ്പന്ദനവും ആത്മീയമായ പ്രകാശവും *(نور)* കുഞ്ഞിലേക്ക് പകരുന്ന പ്രക്രിയയാണ്. പിതാവ് തന്റെ കുടുംബത്തിന്റെ സംരക്ഷണവും ചെലവും *(نفقة)* നിർവ്വഹിക്കാൻ ബാധ്യസ്ഥനാണ്. ഈ നിയമങ്ങൾക്കിടയിൽ അല്ലാഹു ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നത് 'തീർച്ചയായും അല്ലാഹു നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതെല്ലാം കണ്ടറിയുന്നവനാണ്' *(إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ)* എന്നാണ്. ഇത് വിശ്വാസിയെ എപ്പോഴും ദൈവസാമീപ്യവും നിരീക്ഷണവും *(مراقبة)* ബോധ്യപ്പെടുത്തുന്നു. മാതാപിതാക്കൾ പരസ്പര സമ്മതത്തോടെയും കൂടിയാലോചനയോടെയും *(تشاور)* തീരുമാനങ്ങൾ എടുക്കണമെന്നും, ആ തീരുമാനങ്ങൾ കുഞ്ഞിന്റെ നന്മയെ മുൻനിർത്തിയായിരിക്കണമെന്നും ഈ സൂക്തം പഠിപ്പിക്കുന്നു.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ ഈ ഭാഗത്ത്, ശഖീഖുൽ ബൽഖി (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) എന്ന മഹാന്റെ ജീവിതത്തിലെ ഒരു നിർണ്ണായക വഴിത്തിരിവിനെക്കുറിച്ച് വിവരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം തുടക്കത്തിൽ ഒരു വ്യാപാരിയായിരുന്നു. ക്രിസ്ത്യൻ നാടുകളിൽ കച്ചവടം നടത്തിയിരുന്ന അദ്ദേഹത്തോട് അവിടുത്തെ ഭരണാധികാരി ചോദിച്ചു: 'നിന്റെ യാത്രയ്ക്കും കച്ചവടത്തിനുമായി നീ എത്ര കാലം ചെലവഴിക്കുന്നു?' അദ്ദേഹം മറുപടി പറഞ്ഞു: 'മൂന്ന് മാസം യാത്രയ്ക്കും, മൂന്ന് മാസം സാധനങ്ങൾ വാങ്ങാനും, മൂന്ന് മാസം തിരികെ വരാനും, മൂന്ന് മാസം വിൽക്കാനും.' അപ്പോൾ രാജാവ് ചോദിച്ചു: 'ഇങ്ങനെ വർഷം മുഴുവൻ നീ കച്ചവടത്തിൽ മുഴുകിയാൽ, നിന്റെ റബ്ബിനെ ആരാധിക്കാൻ നീ എപ്പോൾ സമയം കണ്ടെത്തുന്നു?' ഈ ചോദ്യം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ആഴത്തിൽ പതിഞ്ഞു. ഉടൻ തന്നെ അദ്ദേഹം കച്ചവടം ഉപേക്ഷിച്ച് ആരാധനകളിലേക്ക് തിരിഞ്ഞു. അല്ലാഹുവിന്റെ തൗഫീഖ് (ദൈവികാനുഗ്രഹം) ലഭിച്ചവനാണെങ്കിൽ, പ്രതിസന്ധികൾക്കിടയിലും അവൻ

ലക്ഷ്യത്തിലെത്തും. എന്നാൽ സ്വന്തം ഇച്ഛയ്ക്ക് വിട്ടുകൊടുക്കപ്പെട്ടവനാണെങ്കിൽ, ഉപദേശങ്ങളൊന്നും അവനിൽ ഫലം ചെയ്യില്ല. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തന്റെ ഉമ്മത്തിന് നൽകിയ ഉപദേശങ്ങളിൽ പ്രധാനപ്പെട്ടതാണ്: 'ഒരു അടിമയിൽ നിന്ന് അല്ലാഹു മുഖം തിരിച്ചു എന്നതിന്റെ അടയാളം, തനിക്ക് ആവശ്യമില്ലാത്ത കാര്യങ്ങളിൽ അവൻ മുഴുകുക എന്നതാണ്. തന്റെ ആയുസ്സിലെ ഒരു നിമിഷം പോലും അല്ലാഹു സൃഷ്ടിച്ച ലക്ഷ്യത്തിനല്ലാതെ ചെലവഴിക്കുന്നവന്റെ ഖേദം നീണ്ടുനിൽക്കും. നാൽപ്പത് വയസ്സ് കഴിഞ്ഞിട്ടും നന്മ തിന്മയെക്കാൾ അധികരിക്കാത്തവൻ നരകത്തിന് തയ്യാറെടുത്തുകൊള്ളട്ടെ.' തുടർന്ന്, 'മാതാക്കൾ' (الوالـدات) എന്ന പദത്തെക്കുറിച്ച് ഖുർആൻ വിശദീകരിക്കുന്നു. ഇത് വിവാഹിതരോ വിവാഹമോചിതരോ ആയ എല്ലാ മാതാക്കളെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. അവർക്ക് തങ്ങളുടെ കുട്ടികൾക്ക് മുലയൂട്ടാൻ (يُرْضِعْنَ) കൽപ്പിക്കുന്നു. ഇത് ഒരു നിർദ്ദേശമാണ് (ندب). മാതാവിന്റെ പാൽ കുട്ടിയുടെ ആരോഗ്യത്തിന് ഏറ്റവും ഉത്തമമാണ്. എന്നാൽ കുട്ടിക്ക് മാതാവിന്റെ പാൽ അല്ലാതെ മറ്റ് മാർഗ്ഗമില്ലാത്ത അവസ്ഥയിൽ, മുലയൂട്ടൽ നിർബന്ധമായിത്തീരുന്നു. മുലയൂട്ടലിന്റെ കാലയളവ് പൂർണ്ണമായ രണ്ട് വർഷമാണ് (حولين كاملين). ഇമാം ശാഫിഈ (റഹിമഹുല്ലാഹ്) മദ്ഹബ് പ്രകാരം, മുലയൂട്ടൽ വഴി ബന്ധം (ഹറാം) സ്ഥിരപ്പെടുന്നത് രണ്ട് വർഷത്തിനുള്ളിൽ സംഭവിക്കുന്നതാണ്. രണ്ട് വർഷത്തിന് ശേഷമുള്ള മുലയൂട്ടൽ ഈ നിയമത്തിൽ പെടുന്നില്ല.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ ഈ ഭാഗത്ത്, മുലയൂട്ടുന്ന കാലയളവിനെക്കുറിച്ചും മാതാപിതാക്കളുടെ പരസ്പര ബാധ്യതകളെക്കുറിച്ചും അല്ലാഹു നൽകുന്ന മാർഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ വിവരിക്കുന്നു. ഇമാം അബൂഹനീഫ (റഹിമഹുല്ലാഹ്) അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത്, രണ്ട് വർഷം പൂർത്തിയാക്കുക എന്നത് നിർബന്ധമല്ല എന്നാണ്. 'മുലയൂട്ടൽ പൂർത്തിയാക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവർക്ക്' എന്ന ഖുർആനിക വചനം, കുറഞ്ഞ കാലയളവും അനുവദനീയമാണെന്നതിലേക്ക് വിരൽ ചൂണ്ടുന്നു. കുഞ്ഞിന് ദോഷം വരാത്ത രീതിയിൽ മുലയൂട്ടൽ നേരത്തെ അവസാനിപ്പിക്കുകയാണെങ്കിൽ, മാതാവിനെ നിർബന്ധിക്കാൻ പാടില്ല. കുഞ്ഞിന്റെ സംരക്ഷണത്തിനായി മാതാവിനെ പരിഗണിക്കാൻ അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചതുപോലെ, മാതാവിനെ സഹായിക്കാനും അവൾക്ക് മാന്യമായ രീതിയിൽ ഭക്ഷണവും വസ്ത്രവും നൽകാനും പിതാവിനോട് അല്ലാഹു കൽപ്പിക്കുന്നു. 'മൗലൂദി ലഹു' (പിതാവ്) എന്ന് പ്രയോഗിച്ചതിലൂടെ, കുഞ്ഞ് പിതാവിലേക്കാണ് ചേർക്കപ്പെടുന്നത് എന്ന തത്വം വ്യക്തമാക്കുന്നു. മാമൂൻ അർ-റഷീദിന്റെ ചരിത്രസംഭവം ഇതിന് തെളിവായി ഉദ്ധരിക്കുന്നു; മാതാവ് ഏത് വംശത്തിൽപ്പെട്ടവളായാലും കുഞ്ഞ് പിതാവിന്റെ വംശാവലിയിലാണ് അറിയപ്പെടുന്നത്. മാതാവ് മുലയൂട്ടുന്ന കാലയളവിൽ അവൾക്ക് ഭക്ഷണവും വസ്ത്രവും നൽകേണ്ടത് പിതാവിന്റെ ബാധ്യതയാണ്. ഇത് അവളുടെ അവകാശമാണ്. ഭർത്താവിനെ സേവിക്കാൻ കഴിയാത്ത സാഹചര്യത്തിലും, കുഞ്ഞിനെ പരിപാലിക്കുന്നതിനായി അവൾക്ക് ഈ അവകാശങ്ങൾ

നിഷേധിക്കപ്പെടരുത് എന്ന് അല്ലാഹു ഉറപ്പിച്ചു പറയുന്നു. ആർക്കും അവരുടെ കഴിവിൽ കവിഞ്ഞ ഭാരം നൽകില്ല (لا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَها). മാതാവിനെ കുഞ്ഞിന്റെ പേരിൽ ദ്രോഹിക്കരുത് (لا تُضَارَّ والِدَةٌ بِوَلَدِها) എന്ന വചനം, പിതാവ് മാന്യമായി പെരുമാറുമ്പോൾ മാതാവ് മുലയൂട്ടാൻ വിസമ്മതിച്ച് കുഞ്ഞിനെ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കരുത് എന്ന അർത്ഥം കൂടി ഉൾക്കൊള്ളുന്നു.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, 'പിതാവിനെ അവന്റെ കുഞ്ഞിന്റെ പേരിൽ ഉപദ്രവിക്കരുത് (لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلاَ مَوْلُودٌ لَهُ بِوَلَدِهِ) എന്ന വചനത്തിന്റെ ആത്മീയവും നിയമപരവുമായ അർത്ഥം ഇപ്രകാരമാണ്: പിതാവ് കുഞ്ഞിനെ മാതാവിൽ നിന്ന് ബലമായി പിടിച്ചെടുത്ത് അവൾക്ക് പ്രയാസമുണ്ടാക്കരുത്. അതുപോലെ, മാതാവ് കുഞ്ഞിനെ പിതാവിന്റെ മേൽ ഉപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന് ദ്രോഹം ചെയ്യുകയുമരുത്. കുഞ്ഞിനെ ഇരുവരോടും ചേർത്തുപറഞ്ഞത്, ആ കുഞ്ഞ് അവർക്ക് അന്യനല്ലെന്നും, അവനോടുള്ള കരുണ (شـــفقة) ഇരുവരും കാണിക്കേണ്ടതുണ്ടെന്നും ഓർമ്മിപ്പിക്കാനാണ്. കുഞ്ഞിന്റെ നന്മയിൽ അവർ യോജിച്ച് പ്രവർത്തിക്കണം. പിതാവ് ഇല്ലാത്ത സാഹചര്യത്തിൽ, കുഞ്ഞിന്റെ അവകാശികൾ (وارث) പിതാവിനെപ്പോലെ തന്നെ കുഞ്ഞിന്റെ ചെലവുകൾ വഹിക്കാൻ ബാധ്യസ്ഥരാണ്. കുഞ്ഞിനെ മുലകുടി നിർത്തുന്ന കാര്യത്തിൽ (فصـال) മാതാപിതാക്കൾ പരസ്പര സമ്മതത്തോടെയും (تـــــراض) കൂടിയാലോചനയോടെയും (تشـــــاور) തീരുമാനമെടുക്കണം. കുഞ്ഞിന്റെ ക്ഷേമമാണ് ഇവിടെ പ്രധാനം. പിതാവിന് വേണമെങ്കിൽ മറ്റൊരു സ്ത്രീയെക്കൊണ്ട് കുഞ്ഞിനെ മുലയൂട്ടാൻ (استرضــاع) അവകാശമുണ്ട്, എന്നാൽ അതിന് നിശ്ചയിച്ച പ്രതിഫലം മാന്യമായി (بالمعروف) നൽകണം. മുലയൂട്ടുന്ന സ്ത്രീയുടെ സ്വഭാവം കുഞ്ഞിനെ സ്വാധീനിക്കും എന്നതുകൊണ്ട്, സൽസ്വഭാവിയായ സ്ത്രീയെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നത് ഉത്തമമാണ്. 'മുലയൂട്ടൽ സ്വഭാവത്തെ മാറ്റുന്നു' (الرضاع يغير الطباع) എന്ന തിരുമൊഴി ഇതിന്റെ പ്രാധാന്യം വ്യക്തമാക്കുന്നു.

[سورة البقرة (2) : آية 234]

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു: *'നിങ്ങളിൽ നിന്ന് മരണപ്പെടുകയും ഭാര്യമാരെ വിട്ടേച്ചുപോവുകയും ചെയ്യുന്നവർ, ആ ഭാര്യമാർ തങ്ങളുടെ ആത്മനിയന്ത്രണം (عدة) നാല് മാസവും പത്ത് ദിവസവും കാത്തിരിക്കേണ്ടതാണ്.'* ഈ സൂക്തം വിധവകളുടെ ആത്മീയവും സാമൂഹികവുമായ ശുദ്ധീകരണത്തെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ഭർത്താവിന്റെ വിയോഗത്തോടെയുള്ള വേർപാട് ഒരു സ്ത്രീയുടെ ഹൃദയത്തിൽ സൃഷ്ടിക്കുന്ന ശൂന്യതയെ, അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള മടക്കത്തിലൂടെയും ക്ഷമയിലൂടെയും *(صبر)* നിറയ്ക്കുക എന്നതാണ് ഇതിന്റെ പൊരുൾ. ഈ കാലയളവ് വെറുമൊരു കാത്തിരിപ്പല്ല, മറിച്ച് ഭർത്താവിന്റെ ആത്മാവിനോടുള്ള ആദരവും, അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിയിൽ തൃപ്തിപ്പെടലും *(رضا)* ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഒരു ആരാധനയാണ്. ഈ കാലയളവ് പൂർത്തിയായാൽ, അവർ തങ്ങളെക്കുറിച്ച് ഉചിതമായ രീതിയിൽ തീരുമാനങ്ങൾ എടുക്കുന്നതിൽ യാതൊരു കുറ്റവുമില്ല. അല്ലാഹു നിങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളെ സൂക്ഷ്മമായി അറിയുന്നവനാണ് *(خبير).*

ശൈഖ് ഇബ്നു മുഹമ്മദ് അൽ ജുവൈനി റഹിമഹുള്ളാഹ് ഒരിക്കൽ വീട്ടിൽ പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ, തന്റെ മകൻ ഇമാം അബുൽ മആലി അന്യസ്ത്രീയുടെ മുലപ്പാൽ കുടിക്കുന്നത് കണ്ടു. ഉടൻ തന്നെ അദ്ദേഹം കുട്ടിയെ വാങ്ങി തലകീഴായി പിടിച്ച് വയറ്റിൽ അമർത്തുകയും വിരൽ വായിലിട്ട് ആ പാൽ പുറത്തുകളയുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'അന്യസ്ത്രീയുടെ പാൽ കുടിച്ച് ഇവന്റെ സ്വഭാവം മലിനമാകുന്നതിനേക്കാൾ നല്ലത് ഇവൻ മരിക്കുന്നതാണ്.' പിന്നീട് ഇമാം അബുൽ മആലി വളർന്ന ശേഷം, സംവാദങ്ങളിൽ എപ്പോഴെങ്കിലും ചെറിയ പിഴവുകൾ സംഭവിച്ചാൽ അദ്ദേഹം പറയുമായിരുന്നു: 'അന്ന് കുടിച്ച ആ അന്യപ്പാലിന്റെ ബാക്കിപത്രമാണിത്.' അതിനാൽ, കുട്ടികളുടെ കാര്യത്തിലും മുലയൂട്ടുന്നവരുടെ കാര്യത്തിലും അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക (تقـوى). നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതെല്ലാം അല്ലാഹു കാണുന്നുണ്ടെന്ന് ഓർക്കുക. ഈ സൂക്തത്തിൽ കുട്ടികളോടുള്ള കാരുണ്യവും ദയയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'നിർഭാഗ്യവാനായ വ്യക്തിയുടെ ഹൃദയത്തിൽ നിന്നല്ലാതെ അല്ലാഹു കാരുണ്യം എടുത്തുമാറ്റുന്നില്ല.' കുട്ടികളോടുള്ള സ്നേഹം നരകത്തിൽ നിന്നുള്ള മറയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിവിലക്കുകൾ പാലിക്കുന്നതിലും, സൃഷ്ടികളോട് കരുണ കാണിക്കുന്നതിലും ബുദ്ധിമാനായ മനുഷ്യൻ ശ്രദ്ധിക്കണം. 'നിങ്ങളിൽ നിന്ന് മരണപ്പെടുന്നവരും ഭാര്യമാരെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നവരും...' എന്ന സൂക്തം വിധവകളുടെ ഇദ്ദയെ (عدة) കുറിച്ചാണ് പറയുന്നത്. നാല് മാസവും പത്ത് ദിവസവുമാണ് ഈ

കാലയളവ്. ഗർഭപാത്രം ശൂന്യമാണെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്താനാണ് ഈ കാലയളവ് നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഗർഭിണികളുടെ ഇദ്ദ പ്രസവത്തോടെ അവസാനിക്കുന്നു.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, 'അവർ തങ്ങളുടെ ഗർഭഭാരം ഇറക്കിവെക്കുന്നു' എന്ന വചനത്തെക്കുറിച്ച് പണ്ഡിതന്മാർ വിശദീകരിക്കുന്നത് ഇപ്രകാരമാണ്: ഭർത്താവ് മരണപ്പെട്ട അടിമസ്ത്രീയുടെ ഇദ്ദ (عِدَّة) സ്വതന്ത്രയായ സ്ത്രീയുടെ പകുതിയാണ്, അതായത് രണ്ട് മാസവും അഞ്ച് ദിവസവും. ഇത് മുൻഗാമികളായ പണ്ഡിതന്മാരുടെ ഏകാഭിപ്രായമാണ്. 'നിങ്ങളിൽ നിന്ന് മരണപ്പെടുന്നവർ' എന്ന വചനം വിശ്വാസികളെ അഭിസംബോധന ചെയ്യുന്നതാണ്. അതിനാൽ, ഈ നിയമങ്ങൾ വിശ്വാസികൾക്ക് മാത്രമുള്ളതാണെന്ന് വ്യക്തമാകുന്നു. ഇദ്ദയുടെ കാലയളവ് പൂർത്തിയായാൽ, അവർ തങ്ങളെത്തന്നെ അലങ്കരിക്കുന്നതിലോ വിവാഹാലോചനകൾ സ്വീകരിക്കുന്നതിലോ യാതൊരു തെറ്റുമില്ല. ഇത് ശരീഅത്തിന് നിരക്കാത്ത രീതിയിലാകരുത്. അല്ലാഹു നിങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളെക്കുറിച്ച് സൂക്ഷ്മമായി അറിയുന്നവനാണ്. അതിനാൽ അവന്റെ കൽപ്പനകൾക്ക് വിരുദ്ധമായി പ്രവർത്തിക്കരുത്. ഇദ്ദയിലിരിക്കുന്ന സ്ത്രീ വിവാഹത്തിൽ നിന്നും, ഭർത്താവ് മരിച്ച വീട്ടിൽ നിന്ന് പുറത്തുപോകുന്നതിൽ നിന്നും, അലങ്കാരങ്ങളിൽ നിന്നും വിട്ടുനിൽക്കണം. അലങ്കാരം ഉപേക്ഷിക്കുക എന്നത് നിർബന്ധമാണ്. ആഇശ (റളിയല്ലാഹു അൻഹ), ഹഫ്സ (റളിയല്ലാഹു അൻഹ) എന്നിവരിൽ നിന്ന് നിവേദനം: നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) അരുളി: 'അല്ലാഹുവിലും അന്ത്യദിനത്തിലും വിശ്വസിക്കുന്ന ഒരു സ്ത്രീക്കും ഭർത്താവല്ലാത്ത ഒരാൾക്ക് വേണ്ടി മൂന്ന് ദിവസത്തിൽ കൂടുതൽ ദുഃഖാചരണം (حداد) പാടില്ല. എന്നാൽ ഭർത്താവിന് വേണ്ടി നാല് മാസവും പത്ത് ദിവസവും ആകാം.' ജാഹിലിയ്യാ കാലത്തെ അനാചാരങ്ങളായ വസ്ത്രം കീറൽ, കവിളത്തടിക്കൽ, മുടി മുറിക്കൽ, ഉച്ചത്തിൽ കരയൽ എന്നിവയിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുക എന്നത് സുന്നത്താണ്. ഇത്തരം പ്രവർത്തികൾ ചെയ്യുന്നവരിൽ നിന്ന് നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) ഒഴിഞ്ഞുനിൽക്കുന്നു. ആത്മീയമായ സൂചന ഇതാണ്: ഒരു മുസ്ലിമിന്റെ മരണം എന്നത് ഭർത്താവിന്റെ ഇഷ്ടപ്രകാരമുള്ള വേർപാടല്ല. അതുപോലെ, അല്ലാഹുവിലേക്ക് യാത്ര ചെയ്യുന്ന ഒരു അടിമക്ക് മരണത്തിലൂടെ തന്റെ ലക്ഷ്യത്തിൽ നിന്ന് തടസ്സമുണ്ടായാൽ, അവന്റെ പ്രതിഫലം അല്ലാഹു ഏറ്റെടുക്കുന്നു. ഇത് ഹൃദയങ്ങൾക്ക് വലിയൊരു ആശ്വാസമാണ്.

വിവാഹാലോചനയെക്കുറിച്ചുള്ള ഈ സൂക്തം അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ കാരുണ്യത്തെയും മനുഷ്യന്റെ വികാരങ്ങളെ മാനിക്കുന്നതിനെയും വ്യക്തമാക്കുന്നു. ഇദ്ദയിലുള്ള സ്ത്രീകളോട് വിവാഹാലോചന നടത്തുന്നതിൽ തെറ്റില്ലെന്ന് അല്ലാഹു പറയുന്നു. എന്നാൽ, അത് ഹൃദയത്തിൽ ഒളിപ്പിച്ചു വെക്കുകയോ അല്ലെങ്കിൽ രഹസ്യമായി വാഗ്ദാനങ്ങൾ നൽകുകയോ ചെയ്യരുത്. അല്ലാഹു നിങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളിലുള്ളതിനെ അറിയുന്നവനെന്ന് ഓർമ്മിപ്പിച്ചുകൊണ്ട്, അവനെ ഭയപ്പെടാനും ***(تقوى)*** അവന്റെ കാരുണ്യത്തെ പ്രതീക്ഷിക്കാനും ***(رجاء)*** കൽപ്പിക്കുന്നു. ഇത് കേവലം നിയമപരമായ നിർദ്ദേശമല്ല, മറിച്ച് ആത്മീയമായ ശുദ്ധീകരണത്തിന്റെ ***(تزكية)*** ഭാഗമാണ്. അല്ലാഹു പൊറുക്കുന്നവനും സഹനശീലനുമാണ് ***(حليم).***

വിശ്വാസികൾക്ക് തങ്ങളുടെ ലക്ഷ്യത്തിലേക്കുള്ള പാതയിൽ പിശാചിന്റെ ദുർബോധനങ്ങളോ (وساوس الشيطان) മനസ്സിന്റെ മാലിന്യങ്ങളോ (رجس النفس) തടസ്സമായി വരാതിരിക്കാൻ അല്ലാഹു മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശം നൽകുന്നു. സത്യത്തെ തേടുക എന്നത് വലിയൊരു കാര്യമാണ്, എന്നാൽ മനുഷ്യൻ ദുർബലനും ജീവിതം ഹ്രസ്വവുമാണ്. എന്നിരുന്നാലും, ഔദാര്യത്തിന്റെ പന്തലുകളിൽ നിന്ന് കാരുണ്യത്തിന്റെ വിളികേൾക്കുന്നവൻ ഇങ്ങനെ വിളിച്ചുപറയുന്നു: 'ആരെങ്കിലും എന്നെ തേടിയാൽ അവനെന്നെ കണ്ടെത്തും, തീർച്ചയായും അന്വേഷകർ എന്നെ അന്വേഷിക്കുന്നു.' (തഅ്‌വീലാത്തു നജ്മിയ്യയിൽ ഇപ്രകാരം രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു). 'നിങ്ങൾക്ക് കുറ്റമില്ല' (وَلا جُناحَ عَلَيْكُمْ) എന്ന വചനത്തിലൂടെ, ഭർത്താവ് മരണപ്പെട്ട സ്ത്രീക്ക് സൗന്ദര്യമോ സമ്പത്തോ മറ്റെന്തെങ്കിലും ആകർഷകമായ ഗുണങ്ങളോ ഉണ്ടെങ്കിൽ, ഇദ്ദഃ കാലയളവിൽ (عدّة) അവളോട് വിവാഹാഭ്യർത്ഥന നടത്തുന്നതിന് പരോക്ഷമായ സൂചനകൾ (تعريض) നൽകുന്നത് അനുവദനീയമാണെന്ന് അല്ലാഹു അറിയിക്കുന്നു. പരോക്ഷമായ സൂചന എന്നാൽ, നേരിട്ട് പറയാതെ മറ്റൊന്നിനും കൂടി ഉപയോഗിക്കാവുന്ന വാക്കുകൾ കൊണ്ട് ഉദ്ദേശ്യം വ്യക്തമാക്കുക എന്നതാണ്. 'വിവാഹാഭ്യർത്ഥന' (خطبة) എന്നത് കൊണ്ട് ഇവിടെ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് ഇദ്ദഃയിലുള്ള സ്ത്രീകളെയാണ്. എന്നാൽ, മറ്റൊരാളുടെ ഭാര്യയല്ലാത്തതോ, ത്വലാഖിനെത്തുടർന്ന് ഇദ്ദഃയിലല്ലാത്തതോ ആയ സ്ത്രീകളോട് നേരിട്ടോ പരോക്ഷമായോ വിവാഹാഭ്യർത്ഥന നടത്തുന്നത് അനുവദനീയമാണ്. എന്നാൽ ഒരാൾ വിവാഹാഭ്യർത്ഥന നടത്തുകയും അവൾ സമ്മതിക്കുകയും ചെയ്താൽ, മറ്റൊരു പുരുഷന് അവിടെ ഇടപെടാൻ പാടില്ല. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'നിങ്ങളിൽ ഒരാൾ തന്റെ സഹോദരന്റെ വിവാഹാഭ്യർത്ഥനയുടെ മേൽ വിവാഹാഭ്യർത്ഥന നടത്തരുത്.' എന്നാൽ അവൾ വ്യക്തമായി നിരസിക്കുകയാണെങ്കിൽ മറ്റൊരാൾക്ക് ആലോചിക്കാവുന്നതാണ്. ഇദ്ദഃ കാലയളവിൽ പരോക്ഷമായി സംസാരിക്കുക

എന്നാൽ, 'നീ വളരെ നല്ലവളാണ്, നിന്നെപ്പോലെയുള്ള ഒരാളെ വിവാഹം കഴിക്കാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു' എന്നോ, 'എനിക്ക് നല്ല സ്വഭാവമുള്ള, ഉദാരമതിയായ ഒരാളെ വേണം' എന്ന് സ്വയം വിശേഷിപ്പിച്ചോ സംസാരിക്കലാണ്. ഇത് അവൾക്ക് താല്പര്യമുണ്ടെങ്കിൽ അവൾ തന്നെ കാത്തിരിക്കാൻ കാരണമാകും. എന്നാൽ, 'ഞാൻ നിന്നെ വിവാഹം കഴിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു' എന്ന് നേരിട്ട് പറയുന്നത് (تصريح) ഇദ്ദഃ കാലയളവിൽ അനുവദനീയമല്ല. 'നിങ്ങളുടെ മനസ്സിൽ ഒളിപ്പിച്ചുവെക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ' (أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ) എന്നത് കൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്, ഇദ്ദഃ കഴിഞ്ഞാൽ വിവാഹം കഴിക്കുമെന്ന് മനസ്സിൽ കരുതുന്നതിനെയാണ്. ഇത് അനുവദനീയമാണ്. 'എന്നാൽ രഹസ്യമായി നിങ്ങൾ അവരോട് വാഗ്ദാനം ചെയ്യരുത്' (لا تُواعِدُوهُنَّ سِرًّا) എന്നതിലൂടെ, വിവാഹത്തെക്കുറിച്ചുള്ള രഹസ്യ ഉടമ്പടികൾ പാടില്ലെന്ന് അല്ലാഹു ഉണർത്തുന്നു. എന്നാൽ 'മര്യാദയോടെയുള്ള വാക്കുകൾ' (قَوْلًا مَعْرُوفاً) പറയുന്നതിൽ തെറ്റില്ല.

ശരീഅത്തിന്റെ വീക്ഷണത്തിൽ, സൂചനകളിലൂടെയും പരോക്ഷമായ പരാമർശങ്ങളിലൂടെയും (تعريض وتلويح) കാര്യങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കുന്നതിനെയാണ് ഇവിടെ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. 'നിങ്ങൾ ദൃഢനിശ്ചയം ചെയ്യരുത്' (وَلا تَعْزِمُوا) എന്നതിലെ ദൃഢനിശ്ചയം (عزم) എന്നത് ഒരു കാര്യം ചെയ്യുമെന്ന് ഹൃദയം കൊണ്ട് ഉറപ്പിക്കുന്നതിനെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ഇമാം റാകിബ് റഹിമഹുള്ളാഹ് വ്യക്തമാക്കുന്നത് പോലെ, മനുഷ്യനിൽ ഒരു പ്രവൃത്തിയിലേക്ക് നയിക്കുന്ന പ്രേരണകൾക്ക് പല ഘട്ടങ്ങളുണ്ട്: ആദ്യം ഒരു തോന്നൽ (سانح), പിന്നെ ഒരു ചിന്ത (خاطر), തുടർന്ന് അതിനെക്കുറിച്ചുള്ള ആലോചന (تفكر), ശേഷം ഇച്ഛ (ارادة), പിന്നെ അതിയായ താല്പര്യം (همة), ഒടുവിൽ ദൃഢനിശ്ചയം (عزم). ഇതിൽ 'همة' എന്നത് മനസ്സ് ഒരു കാര്യത്തിൽ ഏകാഗ്രമാകുന്ന അവസ്ഥയാണ്, 'عزم' എന്നത് ആ കാര്യം നടപ്പിലാക്കാൻ ഹൃദയം ഉറപ്പിക്കുന്ന അവസ്ഥയാണ്. 'വിവാഹത്തിന്റെ കെട്ട്' (عُقْدَةَ النِّكاحِ) എന്ന് പറയുമ്പോൾ, വിവാഹ ഉടമ്പടിക്ക് ദൃഢനിശ്ചയം ചെയ്യരുത് എന്നാണ് അർത്ഥം. ഇദ്ദയിലുള്ള സ്ത്രീയെ വിവാഹം കഴിക്കുന്നത് നിഷിദ്ധമാണ്. ഇദ്ദയുടെ കാലയളവിൽ വിവാഹം കഴിക്കുന്നത് തടയുന്നതിനായി, അതിലേക്കുള്ള ആദ്യപടിയായ ദൃഢനിശ്ചയത്തെ പോലും അല്ലാഹു വിലക്കിയിരിക്കുന്നു. ഒരു കാര്യത്തിലേക്കുള്ള ആദ്യപടികൾ വിലക്കപ്പെട്ടാൽ, ആ കാര്യം തന്നെ വിലക്കപ്പെട്ടതാണെന്ന് വ്യക്തമാണ്. 'നിശ്ചിതമായ കാലം എത്തുന്നത് വരെ' (حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتابُ أَجَلَهُ) എന്നത് അല്ലാഹു നിശ്ചയിച്ച ഇദ്ദയുടെ കാലാവധി പൂർത്തിയാകുന്നത് വരെ എന്നാണ് അർത്ഥം. നിങ്ങളുടെ മനസ്സിലുള്ള ദൃഢനിശ്ചയങ്ങളെ അല്ലാഹു അറിയുന്നുണ്ടെന്ന് നിങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കുക. അതിനാൽ, അത്തരം നിഷിദ്ധമായ കാര്യങ്ങളിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുക. അല്ലാഹുവിനെ ഭയന്ന് ദൃഢനിശ്ചയം ചെയ്തിട്ടും അത് പ്രവർത്തിക്കാതിരുന്നാൽ അല്ലാഹു പൊറുത്തുതരുന്നവനാണ് (غفور). അവൻ ക്ഷമാശീലനാണ് (حليم), ശിക്ഷ

നൽകാൻ തിടുക്കം കാണിക്കുന്നില്ല. അതിനാൽ ശിക്ഷ വൈകുന്നത് കൊണ്ട് നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന കാര്യങ്ങൾ അനുവദനീയമാണെന്ന് തെറ്റിദ്ധരിക്കരുത്. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ അനുസരിക്കുകയും ജീവിതകാലം പ്രയോജനപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുക. അല്ലാഹുവിന്റെ തൃപ്തിയെ സ്വന്തം തൃപ്തിയേക്കാൾ മുൻഗണന നൽകുന്നവനാണ് ബുദ്ധിമാൻ. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ആരുടെ ഹിജ്റ അല്ലാഹുവിലേക്കും അവന്റെ റസൂലിലേക്കുമാണോ, അവന്റെ ഹിജ്റ അല്ലാഹുവിലേക്കും റസൂലിലേക്കുമാണ്. ആരുടെ ഹിജ്റ ഐഹിക നേട്ടങ്ങൾക്കോ വിവാഹം കഴിക്കാനോ ആണോ, അവന്റെ ഹിജ്റ അതിലേക്കാണ്.' ഈ വചനത്തിൽ, ലൗകികമായ കാര്യങ്ങൾ അപ്രധാനമാണെന്ന് സൂചിപ്പിക്കാൻ അവയെ അല്ലാഹു അവഗണിച്ചിരിക്കുന്നു. അബൂ സുലൈമാൻ അദ്ദാരി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'മൂന്ന് കാര്യങ്ങൾ ആഗ്രഹിക്കുന്നവൻ ദുനിയാവിലേക്ക് ചായുന്നവനാണ്: ഉപജീവനത്തിനായുള്ള അമിതമായ അന്വേഷണം, വിവാഹം, അമിതമായ ഗ്രന്ഥരചന.' സത്യം തേടുന്നവൻ ഹഖും ബാത്വിലും വേർതിരിച്ചറിയാൻ ആവശ്യമായ അറിവ് നേടണം. എന്നാൽ തത്വചിന്തകളിലും അനാവശ്യമായ തർക്കങ്ങളിലും മുഴുകുന്നത് ഒഴിവാക്കണം. ആത്മീയ പാതയിൽ (طريقة) സഞ്ചരിക്കുന്നവർക്ക്, ബാഹ്യമായ അറിവുകൾക്കപ്പുറം ഹൃദയത്തെ അല്ലാഹുവിലേക്ക് മാത്രം തിരിക്കുകയും ലൗകിക ബന്ധങ്ങളിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുകയും (تخلي) ചെയ്യേണ്ടത് അനിവാര്യമാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 236]

വിവാഹനിശ്ചയം കഴിഞ്ഞിട്ടും, എന്നാൽ മഹർ നിശ്ചയിക്കാതെയും അല്ലെങ്കിൽ ശാരീരിക ബന്ധം പുലർത്താതെയും വിവാഹമോചനം നടത്തുന്നതിൽ നിങ്ങൾക്ക് കുറ്റമില്ല. അത്തരം സന്ദർഭങ്ങളിൽ, നിങ്ങളുടെ സാമ്പത്തിക ശേഷിക്കനുസരിച്ച് അവർക്ക് ഒരു വിഭവസഹായം ***(متعة)*** നൽകുക. ധനികൻ തന്റെ നിലവാരത്തിനനുസരിച്ചും, ദരിദ്രൻ തന്റെ നിലവാരത്തിനനുസരിച്ചും മാന്യമായ രീതിയിൽ ഇത് നൽകണം. സുകൃതവാന്മാരായ വിശ്വാസികൾക്ക് ഇതൊരു കടമയാണ്. ആത്മീയമായി ചിന്തിക്കുമ്പോൾ, ഈ വിധിയിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യവും ***(رحمة)*** മനുഷ്യഹൃദയങ്ങളോടുള്ള പരിഗണനയും അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ഭൗതികമായ വേർപിരിയലിലും മാന്യതയും ഔദാര്യവും നിലനിർത്തുന്നത് അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ഭക്തിയുടെ ***(تقوى)*** ഭാഗമാണ്.

ആന്തരികവും ബാഹ്യവുമായ ജ്ഞാനങ്ങൾ പരസ്പര പൂരകങ്ങളാണ്. സത്യാന്വേഷികളായ സഞ്ചാരികൾക്ക് (أهل السلوك) വിജ്ഞാന സമ്പാദനം ആവശ്യമില്ലെന്ന് ചിലർ വാദിക്കുന്നത്, കർമ്മങ്ങളിൽ നിന്ന് പൂർണ്ണമായി

വിട്ടുനിൽക്കണം എന്ന അർത്ഥത്തിലല്ല; മറിച്ച്, അജ്ഞരായ ചില സൂഫികൾ തെറ്റിദ്ധരിക്കുന്നത് പോലെ അതൊരു ഉപേക്ഷയല്ല. അല്ലാഹുവിനോട് നാം ഇതിൽ നിന്ന് കാവൽ ചോദിക്കുന്നു. അറിവ് (علـم) എന്നത് പ്രകാശമാണ്; ആ പ്രകാശത്താലാണ് സഞ്ചാരി തന്റെ ലക്ഷ്യത്തിലേക്ക് വഴി കണ്ടെത്തുന്നത്. എന്നാൽ ആത്മീയ ഉന്നതിയിലെത്തിയവർക്ക് (أربـاب النهايـة) അവരുടെ അവസ്ഥകളെ നിർവചിക്കുക അസാധ്യമാണ്. അവർ ഏകത്വത്തിൽ (وحـــدة) നിന്ന് ബഹുത്വത്താലോ (كثرة), തിരിച്ചോ മറയ്ക്കപ്പെടുന്നില്ല. അവർ അന്യതയുടെ (أغيار) പദവികളെ അതിക്രമിച്ചവരാണ്. അവർ എവിടെ നോക്കിയാലും ദിവ്യപ്രകാശത്തെ (أنوار) ദർശിക്കുന്നു. അവർ സത്യത്തെ സാക്ഷാത്കരിച്ചവരാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമക്ക് സ്ത്രീകളെ ഇഷ്ടപ്പെട്ടത്, സാധാരണക്കാർ മനസ്സിലാക്കുന്ന അർത്ഥത്തിലല്ല; മറിച്ച്, വലിയ അവകാശികളായ (وراثة كبرى) ഉന്നതർക്ക് മാത്രം മനസ്സിലാകുന്ന ഒരു രഹസ്യമാണത്. ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ സമാഹർത്താവായ ഈ ദരിദ്രൻ (فقير) പറയുന്നു: ഈ കാര്യങ്ങൾ ഇവിടെ വിശദീകരിച്ചത്, മുൻപ് പറഞ്ഞവ സൂഫികളുടെ കെട്ടുകഥകളാണെന്ന് ആരും തെറ്റിദ്ധരിക്കാതിരിക്കാനാണ്. ഈ പാതയിൽ സഞ്ചരിക്കാത്തവർക്ക് സത്യത്തെയും സൂക്ഷ്മതയെയും തേടുന്നവരുടെ ചുവടുകളുടെ വില മനസ്സിലാകില്ല. 'നിങ്ങൾക്ക് കുറ്റമില്ല' (لا جُناحَ عَلَيْكُمْ) എന്നതിൽ 'കുറ്റം' (جناح) എന്നതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് മഹർ നൽകേണ്ട ബാധ്യതയാണ്. അതായത്, മഹർ നൽകേണ്ടതില്ല എന്നർത്ഥം. 'നിങ്ങൾ അവരെ സ്പർശിക്കുന്നതിന് മുൻപ് വിവാഹമോചനം ചെയ്താൽ' (إِنْ طَلَّقْتُمُ النِّساءَ ما لَمْ تَمَسُّوهُنَّ) എന്നതിൽ സ്പർശനം (مسـيس) എന്നാൽ ലൈംഗിക ബന്ധമാണ്. 'അല്ലെങ്കിൽ നിങ്ങൾ അവർക്ക് മഹർ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ' (أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً) എന്നതിലെ 'അല്ലെങ്കിൽ' (أو) എന്നത് 'ഒഴികെ' (إلا) എന്ന അർത്ഥത്തിലാണ്. അതായത്, മഹർ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അത് നൽകണം. സ്പർശനത്തിന് മുൻപുള്ള വിവാഹമോചനത്തിൽ മഹർ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ പകുതി നൽകണം, നിശ്ചയിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിൽ 'മുത്അ' (متعـة - ഉപഹാരം) നൽകണം. സ്പർശനത്തിന് ശേഷമാണെങ്കിൽ നിശ്ചയിച്ച മഹർ മുഴുവൻ നൽകണം. 'അവർക്ക് ഉപഹാരം നൽകുക' (وَمَتِّعُوهُنَّ) എന്നത് വിവാഹമോചനം മൂലം അവർക്കുണ്ടായ വിഷമത്തെ പരിഹരിക്കാനാണ്. ഇത് വസ്ത്രങ്ങളോ മറ്റ് അവശ്യവസ്തുക്കളോ ആകാം. ഇത് സമ്പന്നൻ തന്റെ കഴിവിനനുസരിച്ചും (عَـلَى الْمُوسِـعِ قَـدَرُهُ), ദരിദ്രൻ തന്റെ കഴിവിനനുസരിച്ചും (وَعَلَى الْمُقْتِرِ قَدَرُهُ) നൽകേണ്ടതാണ്. ഈ ഉപഹാരം അഞ്ച് ദിർഹമിൽ കുറയാനും, മഹറിന്റെ പകുതിയിൽ കൂടാനും പാടില്ല. ഇത് നന്മ ചെയ്യുന്നവർക്ക് (الْمُحْسِـنِينَ) ബാധ്യതയാണ്. ഇബ്നു തംജീദ് റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: വിവാഹമോചിതയായ സ്ത്രീക്ക് നാല് അവസ്ഥകളുണ്ട്: 1. സ്പർശിക്കാത്തവളും മഹർ നിശ്ചയിക്കാത്തവളും, 2. സ്പർശിച്ചവളും മഹർ

നിശ്ചയിച്ചവളും, 3. സ്പർശിച്ചവളും മഹർ നിശ്ചയിക്കാത്തവളും, 4. സ്പർശിക്കാത്തവളും...

[سورة البقرة (2) : الآيات 237 إلى 242]

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ ദാമ്പത്യജീവിതത്തിലെ വിട്ടുവീഴ്ചയുടെയും ***(عفو)*** നീതിയുടെയും ഉദാത്തമായ പാഠങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു*.* വിവാഹമോചനം സംഭവിക്കുന്ന സന്ദർഭത്തിൽ*,* നിശ്ചയിച്ച മഹർ നൽകുന്നതിന് മുൻപ് ബന്ധം വേർപിരിയുകയാണെങ്കിൽ*,* മഹറിന്റെ പകുതി നൽകൽ നിർബന്ധമാണ്*.* എന്നാൽ*,* വിട്ടുവീഴ്ച കാണിക്കുക എന്നത് ദൈവഭയത്തോട് ***(تقوى)*** ഏറ്റവും അടുത്തതാണ്*.* പരസ്പരം ഔദാര്യം കാണിക്കാൻ മറക്കരുത്*.* നമസ്കാരങ്ങളെ*,* പ്രത്യേകിച്ച് മധ്യ നമസ്കാരത്തെ ***(صلاة الوسطى)*** കൃത്യമായി സംരക്ഷിക്കുക*.* അല്ലാഹുവിന്റെ മുൻപിൽ ഭക്തിയോടെ ***(قانتين)*** നിൽക്കുക*.* ഭയപ്പാടുള്ള സാഹചര്യങ്ങളിൽ കാൽനടയായോ വാഹനത്തിലോ ആയിരിക്കുമ്പോൾ പോലും നമസ്കാരം നിർവഹിക്കുക*.* സമാധാനം കൈവന്നാൽ അല്ലാഹു പഠിപ്പിച്ചതനുസരിച്ച് അവനെ സ്മരിക്കുക*.* മരണപ്പെടുന്നവർ തങ്ങളുടെ ഭാര്യമാർക്ക് ഒരു വർഷത്തേക്കുള്ള ചെലവും താമസസൗകര്യവും വസിയ്യത്ത് ചെയ്യേണ്ടതുണ്ട്*.* എന്നാൽ അവർ സ്വയം ഇറങ്ങിപ്പോവുകയാണെങ്കിൽ*,* അവർ ചെയ്യുന്ന കാര്യങ്ങളിൽ നിങ്ങൾക്ക് കുറ്റമില്ല*.* അല്ലാഹു പ്രതാപിയും യുക്തിമാനുമാണ് ***(عزيز حكيم).*** വിവാഹമോചിതരായ സ്ത്രീകൾക്ക് മര്യാദയനുസരിച്ചുള്ള ഉപജീവനമാർഗ്ഗം നൽകേണ്ടത് സൂക്ഷ്മതയുള്ളവർക്ക് ***(متقين)*** ബാധ്യതയാണ്*.* ഇപ്രകാരം അല്ലാഹു തന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ നിങ്ങൾക്ക് വിവരിച്ചുതരുന്നു*.*

വിവാഹബന്ധം പുലർത്താത്തവരും മഹ്ർ നിശ്ചയിക്കാത്തവരുമായ സ്ത്രീകളെ സംബന്ധിച്ചാണ് ഇവിടെ പരാമർശം. അത്തരം സന്ദർഭങ്ങളിൽ മഹ്ർ നിർബന്ധമില്ലാത്തതിനാൽ അവർക്ക് 'മുത്അ' (**متعة** - ഉപഹാരം) നൽകേണ്ടതുണ്ട്. എന്നാൽ വിവാഹത്തിന് മുമ്പ് മഹ്ർ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, സ്പർശിക്കുന്നതിന് മുമ്പ് വിവാഹമോചനം നടന്നാൽ നിശ്ചയിച്ച മഹ്റിന്റെ പകുതി നൽകണം. മരണം സംഭവിച്ചാൽ അത് സ്പർശനത്തിന് തുല്യമായി കണക്കാക്കപ്പെടുകയും പൂർണ്ണമായ മഹ്ർ നിർബന്ധമാവുകയും ചെയ്യുന്നു. 'അവർ വിട്ടുവീഴ്ച ചെയ്യുന്നില്ലെങ്കിൽ' (إلا أن **يعفون**) എന്ന പ്രയോഗം, സ്ത്രീകൾ തങ്ങൾക്ക് ലഭിക്കേണ്ട പകുതി മഹ്ർ വിട്ടുകൊടുക്കുന്നതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അതുപോലെ, 'വിവാഹത്തിന്റെ കെട്ട് കൈവശമുള്ളവൻ' (الذي بيده عقدة النكاح) എന്നത് ഭർത്താവിനെയാണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്; തനിക്ക് ലഭിക്കേണ്ട പകുതി മഹ്ർ അവകാശപ്പെടാതെ ഭാര്യയ്ക്ക്

പൂർണ്ണമായും വിട്ടുകൊടുക്കുന്നതാണ് ഉദാരത. ഇപ്രകാരം വിട്ടുവീഴ്ച ചെയ്യുന്നത് ദൈവഭയത്തിന് (تقـــوى) ഏറ്റവും അടുത്തതാണ്. പരസ്പരം ഔദാര്യം കാണിക്കുന്നതിനെ (فضـــل) വിസ്മരിക്കരുത്. അല്ലാഹു നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിനെ കണ്ടറിയുന്നവനാണ് (بصير). അല്ലാഹുവിന്റെ ഈ ദൃഷ്ടി (بصر) എന്നത് അവന്റെ പൂർണ്ണമായ ഗുണവിശേഷമാണ്. ഒരു വിശ്വാസിക്ക് ഇതിൽ നിന്ന് ലഭിക്കുന്ന പാഠം, തന്റെ കാഴ്ചയെ പാഠങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നതിനായി ഉപയോഗിക്കുക എന്നതും, താൻ എപ്പോഴും അല്ലാഹുവിന്റെ നിരീക്ഷണത്തിലാണെന്ന് ബോധ്യത്തോടെ ജീവിക്കുക (مراقبة) എന്നതുമാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 238]

അല്ലാഹു തആല അരുളുന്നു*:* *'*നിങ്ങൾ നമസ്കാരങ്ങളെയും*,* പ്രത്യേകിച്ച് മധ്യ നമസ്കാരത്തെയും *(*സ്വലാത്തുൽ വുസ്ത്വാ *-* صلاة الوسطى*)* സംരക്ഷിക്കുവിൻ*.* അല്ലാഹുവിനു വേണ്ടി ഭക്തിയോടെ *(*ഖുനൂത്ത് *-* قنوت*)* നിലകൊള്ളുവിൻ*.'* ഈ സൂക്തം നമസ്കാരത്തിന്റെ പ്രാധാന്യത്തെയും അതിന്റെ കൃത്യമായ സമയനിഷ്ഠയെയും ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു*.* ഇമാം ശാഫിഇ *(*റഹിമഹുള്ളാഹ്*)* ഉൾപ്പെടെയുള്ള പണ്ഡിതന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത്*,* ഇവിടെ പരാമർശിച്ച മധ്യ നമസ്കാരം *'*അസ്ർ*'* നമസ്കാരമാണെന്നാണ്*.* ആത്മീയമായി നോക്കുമ്പോൾ*,* ഇത് ഹൃദയത്തിന്റെ സാന്നിധ്യത്തെയും *(*ഹുളൂർ *-* حضور*)* അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള പൂർണ്ണമായ സമർപ്പണത്തെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു*.* ബാഹ്യമായ കർമ്മങ്ങൾക്കപ്പുറം*,* അല്ലാഹുവിനോടുള്ള വിനയവും ആദരവും നിറഞ്ഞ ഒരു അവസ്ഥയാണ് *'*ഖുനൂത്ത്*'.* ഒരു വിശ്വാസി തന്റെ ജീവിതത്തിലെ എല്ലാ തിരക്കുകൾക്കിടയിലും അല്ലാഹുവുമായുള്ള ബന്ധം മുറിയാതെ സൂക്ഷിക്കണമെന്നും*,* നമസ്കാരത്തെ അതിന്റെ എല്ലാ നിബന്ധനകളോടും കൂടി പരിപാലിക്കണമെന്നുമാണ് ഈ വചനം നമ്മെ പഠിപ്പിക്കുന്നത്*.*

ഇമാം ഗസ്സാലി റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ 'ശർഹുൽ അസ്മാഉൽ ഹുസ്ന'യിൽ രേഖപ്പെടുത്തുന്നു: അല്ലാഹു തന്നെ കാണുന്നുണ്ടെന്ന് അറിഞ്ഞുകൊണ്ട് പാപം ചെയ്യുന്നവൻ എത്ര ധിക്കാരിയാണ്! അല്ലാഹു തന്നെ കാണുന്നില്ലെന്ന് വിചാരിക്കുന്നവനാകട്ടെ എത്ര വലിയ അവിശ്വാസിയുമാണ്. ഈ സൂക്തങ്ങളിലെ ആത്മീയ സൂചന ഇതാണ്: ലൗകികമായ ആവശ്യങ്ങൾക്കായി സുഹൃത്തുക്കളെയും കുടുംബത്തെയും പിരിയുന്നതിൽ യാതൊരു കുറ്റവുമില്ലെങ്കിൽ, മതപരമായ ലക്ഷ്യങ്ങൾക്കായി അവരെ പിരിയുന്നതിൽ പിന്നെങ്ങനെ കുറ്റമുണ്ടാകും? അല്ലാഹുവിന്റെ ഭവനം (കഅ്ബ) സന്ദർശിക്കാൻ നിങ്ങൾ അവരെ പിരിയാൻ കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അങ്ങനെയെങ്കിൽ സാക്ഷാൽ അല്ലാഹുവിനെത്തന്നെ

ദർശിക്കാൻ (لقـاء اللــه) അവരെ പിരിയുന്നതിൽ അത്ഭുതമെന്ത്? കഅ്ബ സന്ദർശിക്കാൻ നാടും വീടും വിടണം, എന്നാൽ അല്ലാഹുവിനെ ദർശിക്കാൻ സ്വന്തം ആത്മാവിനെയും ശരീരത്തെയും വിട്ടുമാറണം. നിന്റെ 'നഫ്സിനെ' (സ്വന്തം അഹംഭാവത്തെ) ഉപേക്ഷിച്ച് അല്ലാഹുവിലേക്ക് വരിക. എന്നിട്ട് അവരെ അവരുടെ വ്യർത്ഥമായ കളികളിൽ വിട്ടേക്കുക. 'അവർക്ക് നിങ്ങൾ വിഭവങ്ങൾ നൽകുക' (وَمَتِّعُوهُنَّ) എന്ന ഖുർആനിക വചനം സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, സത്യം തേടി ഇറങ്ങുമ്പോൾ കുടുംബത്തെ പിരിയുന്നവർക്ക്, തങ്ങളുടെ സമ്പത്തിൽ നിന്ന് അവർക്ക് വിഹിതം നൽകി ആ വേർപാടിന്റെ കയ്പ്പ് മാറ്റണം എന്നാണ്. ശീലിച്ചവയിൽ നിന്നുള്ള വേർപാട് കഠിനമാണ്. എന്നാൽ ഈ വിഹിതം നൽകേണ്ടത് അവരുടെ ബന്ധത്തിന്റെ അടുപ്പമനുസരിച്ചല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹു നിശ്ചയിച്ച അനന്തരാവകാശ നിയമങ്ങൾക്കനുസരിച്ചാണ്. കാരണം, ആത്മീയ യാത്രയിൽ അവൻ അവർക്ക് മരിച്ചവനെപ്പോലെയാണ്. 'നിങ്ങൾ വിട്ടുവീഴ്ച ചെയ്യുന്നത് ദൈവഭയത്തിന് (تقوى) ഏറ്റവും അടുത്തതാണ്' എന്ന വചനത്തിൽ, അല്ലാഹുവിനെയല്ലാതെ മറ്റെന്തിനെയും ഉപേക്ഷിക്കുന്നതിലൂടെയല്ലാതെ യഥാർത്ഥ ദൈവഭയം ലഭിക്കില്ല എന്ന സൂചനയുണ്ട്. സൃഷ്ടികളിൽ നിന്ന് എത്രത്തോളം അകലുന്നുവോ അത്രത്തോളം സ്രഷ്ടാവിനോട് അടുക്കുന്നു. 'നിങ്ങൾക്കിടയിലുള്ള ഔദാര്യം മറക്കരുത്' എന്ന വചനം ഇഹലോകത്തെക്കുറിച്ചാണ്. സ്വർഗ്ഗപ്രവേശം അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യം കൊണ്ടല്ലാതെ സാധ്യമല്ല. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'പ്രകാശം ഹൃദയത്തിൽ പ്രവേശിച്ചാൽ അത് വിശാലമാകും.' അതിന്റെ അടയാളം ഇഹലോകത്തോടുള്ള വിരക്തിയും പരലോകത്തോടുള്ള അഭിനിവേശവും മരണത്തിന് മുമ്പുള്ള തയ്യാറെടുപ്പുമാണ്. അല്ലാഹുവേ, നിന്നെ കണ്ടുമുട്ടാൻ തയ്യാറെടുക്കുന്നവരിൽ ഞങ്ങളെ ഉൾപ്പെടുത്തേണമേ. 'നമസ്കാരങ്ങൾ കൃത്യമായി നിർവഹിക്കുക' (حافِظُوا عَـلَى الصَّـلَواتِ) എന്നത് അഞ്ച് നേരത്തെ നമസ്കാരങ്ങളെക്കുറിച്ചാണ്. 'മധ്യ നമസ്കാരം' (الصَّلَاةِ الْوُسْطى) എന്നത് അസർ നമസ്കാരമാണ്. അത് പകലിന്റെയും രാവിന്റെയും നമസ്കാരങ്ങൾക്കിടയിലായതിനാലും, കച്ചവടത്തിരക്കുകൾക്കിടയിൽ ആളുകൾക്ക് അത് നഷ്ടപ്പെടാൻ സാധ്യതയുള്ളതിനാലും, രാപ്പകൽ മലക്കുകൾ സംഗമിക്കുന്ന സമയമായതിനാലും അതിന് പ്രത്യേക ശ്രേഷ്ഠതയുണ്ട്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'അസർ നമസ്കാരം നഷ്ടപ്പെട്ടവൻ തന്റെ കുടുംബവും സമ്പത്തും നഷ്ടപ്പെട്ടവനെപ്പോലെയാണ്.'

അല്ലാഹു തആല പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾ നമസ്കാരങ്ങൾ കൃത്യമായി നിർവഹിക്കുക, പ്രത്യേകിച്ച് മധ്യ നമസ്കാരം (സ്വലാത്തുൽ വുസ്ത്വാ - صلاة الوسطى), അല്ലാഹുവിനോട് പൂർണ്ണമായ ഭക്തിയോടെ (ഖുനൂത്ത് - قنوت) നിലകൊള്ളുക.' ഈ സൂക്തം നമസ്കാരത്തിന്റെ പ്രാധാന്യത്തെയും അതിലെ ഏകാഗ്രതയെയും ഊന്നിപ്പറയുന്നു. ഇമാം ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ 'റൂഹുൽ ബയാൻ' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ വിശദീകരിക്കുന്നത് പ്രകാരം, ഇവിടെയുള്ള 'ഖുനൂത്ത്' എന്നത് കേവലം നിശബ്ദതയല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ബോധത്തോടെയുള്ള ആത്മീയമായ കീഴ്വണക്കമാണ്. ഭയഭക്തിയോടെ (തഖ്‌വ - تقوى) ഹൃദയത്തെ അല്ലാഹുവിലേക്ക് തിരിക്കുക എന്നതാണ് ഇതിന്റെ അന്തസ്സത്ത. യുദ്ധഭൂമിയിലോ ഭയത്തിന്റെ സാഹചര്യത്തിലോ ആണെങ്കിൽ പോലും, നടന്നു കൊണ്ടോ വാഹനത്തിൽ സഞ്ചരിച്ചു കൊണ്ടോ നമസ്കാരം നിർവഹിക്കാമെന്ന് ഈ സൂക്തം പഠിപ്പിക്കുന്നു. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ ദാസന്മാർക്ക് അവൻ നൽകിയ വലിയൊരു ഇളവാണ്. ഹൃദയത്തിന്റെ സാന്നിധ്യം (ഹുളൂറുൽ ഖൽബ് - حضور القلب) നഷ്ടപ്പെടാതെ, ഏത് അവസ്ഥയിലും സ്രഷ്ടാവുമായുള്ള ബന്ധം നിലനിർത്തുക എന്നതാണ് ഇതിലെ ആത്മീയ പാഠം.

ഈ ഖുർആനിക വചനം മധ്യ നമസ്കാരം (الصلاة الوسطى) അസർ നമസ്കാരമല്ല എന്ന് വാദിക്കുന്നവർക്കും, അത് അല്ലാഹു മനഃപൂർവ്വം അവ്യക്തമാക്കിയതാണെന്ന് പറയുന്നവർക്കും എതിരെയുള്ള ശക്തമായ തെളിവാണ്. വെള്ളിയാഴ്ചയിലെ പ്രാർത്ഥന സ്വീകരിക്കപ്പെടുന്ന സമയം (ساعة الاجابة) പോലെ, വിശ്വാസികൾ എല്ലാ നമസ്കാരങ്ങളിലും അതീവ ശ്രദ്ധ പുലർത്താൻ വേണ്ടിയാണ് അല്ലാഹു അത് അവ്യക്തമാക്കിയത്. ആഇശ റളിയള്ളാഹു അൻഹയിൽ നിന്ന് നിവേദനം ചെയ്യപ്പെട്ട ഹദീസിൽ 'മധ്യ നമസ്കാരത്തെയും അസർ നമസ്കാരത്തെയും സംരക്ഷിക്കുക' എന്ന് വന്നത്, മധ്യ നമസ്കാരം അസറല്ല എന്നതിനല്ല, മറിച്ച് മധ്യ നമസ്കാരം എന്നത് ഒരു വിശേഷണവും (لقـــب), അസർ എന്നത് അതിന്റെ നാമവുമാണെന്ന അർത്ഥത്തിലാണ്. 'അല്ലാഹുവിനായി നിങ്ങൾ നിലകൊള്ളുക' (وَقُومُــوا لِلَّـهِ) എന്നതിലെ 'ഖാനിത്തീൻ' (قـــانِتِينَ) എന്നത് നമസ്കാരത്തിൽ അല്ലാഹുവിനെ സ്മരിക്കുന്നവരും വിനയമുള്ളവരുമായിരിക്കുക എന്നാണ്. മുൻഗാമികൾ നമസ്കാരത്തിൽ നിൽക്കുമ്പോൾ അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ഭയഭക്തി (خشوع) കാരണം ചുറ്റും നോക്കുകയോ അനാവശ്യമായി ചലിക്കുകയോ ചെയ്യാറുണ്ടായിരുന്നില്ല. യുദ്ധഭയമോ മറ്റോ ഉള്ളപ്പോൾ നടന്നു കൊണ്ടോ വാഹനത്തിൽ ഇരുന്നു കൊണ്ടോ നമസ്കരിക്കാം. എന്നാൽ ഇമാം അബൂഹനീഫ റഹിമഹുള്ളാഹ് അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത്,

നിൽക്കാൻ സാധ്യമാകുന്നിടത്തോളം കാലം നടന്നു കൊണ്ടോ യുദ്ധം ചെയ്തുകൊണ്ടോ നമസ്കരിക്കാൻ പാടില്ല എന്നാണ്. നമസ്കാരം എന്നത് അല്ലാഹു തന്റെ ഏകത്വത്തിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവർക്ക് (موحدين) ദിവസവും അഞ്ച് തവണ നൽകുന്ന ഒരു വിരുന്നാണ് (ضـــيافة). ഓരോ നമസ്കാരവും പാപങ്ങൾ പൊറുപ്പിക്കുന്നതും ആത്മീയ ആനന്ദം നൽകുന്നതുമാണ്. കഅ്ബുൽ അഹ്ബാർ റഹിമഹുല്ലാഹ് നിവേദനം ചെയ്യുന്നു: അല്ലാഹു മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിനോട് അഹ്മദ് നബിയുടെയും (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) ഉമ്മത്തിന്റെയും നമസ്കാരങ്ങളെക്കുറിച്ച് വിവരിക്കുമ്പോൾ, ഓരോ നമസ്കാരത്തിനും അല്ലാഹു നൽകുന്ന പ്രതിഫലങ്ങളെയും അനുഗ്രഹങ്ങളെയും കുറിച്ച് അത്യത്ഭുതകരമായ കാര്യങ്ങൾ അറിയിക്കുന്നുണ്ട്. ബാങ്ക് കേട്ടാൽ ജമാഅത്ത് നമസ്കാരം ഉപേക്ഷിക്കാൻ ആർക്കും അനുവാദമില്ല. അത് അതീവ പ്രാധാന്യമുള്ള സുന്നത്താണ് (سنة مؤكـدة). ഒരു പ്രദേശത്തുള്ളവർ അത് ഉപേക്ഷിച്ചാൽ അവരോട് യുദ്ധം ചെയ്യേണ്ടതുണ്ട്, കാരണം അത് ഇസ്‌ലാമിന്റെ അടയാളങ്ങളിൽ (شعائر) പെട്ടതാണ്. പള്ളിയിൽ ജമാഅത്ത് നമസ്കാരത്തിന് എത്തുന്നവർ തങ്ങളുടെ സ്വന്തം പ്രദേശത്തെ പള്ളിയിൽ നമസ്കരിക്കുന്നതാണ് ഏറ്റവും ഉത്തമം.

[سورة البقرة (2) : آية 240]

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു*:* *'*നിങ്ങളിൽ നിന്ന് മരണപ്പെടുകയും ഭാര്യമാരെ വിട്ടേച്ചുപോവുകയും ചെയ്യുന്നവർ*,* തങ്ങളുടെ ഭാര്യമാർക്ക് ഒരു വർഷം വരെ വീടുവിട്ടു പുറത്തിറങ്ങാതെ ഭർത്താവിന്റെ വീട്ടിൽ തന്നെ താമസിക്കാനുള്ള വസ്വിയ്യത്ത് *(وصية)* ചെയ്യേണ്ടതാണ്*.* എന്നാൽ അവർ സ്വയം പുറത്തുപോവുകയാണെങ്കിൽ*,* അവർ തങ്ങളുടെ കാര്യത്തിൽ ചെയ്യുന്ന മര്യാദപരമായ കാര്യങ്ങളിൽ നിങ്ങൾക്ക് കുറ്റമില്ല*.'* ഈ സൂക്തം ഇദ്ദയുടെ *(عدة)* നിയമങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണ്*.* പണ്ഡിതന്മാരുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ*,* ഈ നിയമം പിന്നീട് ഖുർആനിലെ മറ്റൊരു സൂക്തം ***(2:234)*** വഴി ദുർബലപ്പെടുത്തപ്പെടുകയോ *(نسخ)* അല്ലെങ്കിൽ ഭർത്താവിന്റെ വീട്ടിൽ താമസിക്കാനുള്ള അവകാശം എന്ന നിലയിൽ സ്ഥിരീകരിക്കപ്പെടുകയോ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്*.* ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുല്ലാഹ് തന്റെ *'*റൂഹുൽ ബയാൻ*'* എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ സൂചിപ്പിക്കുന്നത്*,* ഇത് ഭർത്താവിന്റെ മരണശേഷം ഭാര്യക്ക് ലഭിക്കുന്ന ആദരവും സംരക്ഷണവും വ്യക്തമാക്കുന്നു എന്നാണ്*.* അല്ലാഹു സർവ്വജ്ഞനും യുക്തിമാനുമാണ് *(عليم حكيم).*

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിലെ ഈ ഭാഗം നമസ്കാരത്തിലെ ശ്രേഷ്ഠതകളെയും ഹൃദയസാന്നിധ്യത്തെയും (حضور القلب) കുറിച്ച് പ്രതിപാദിക്കുന്നു. ഇമാമിന് നേരെ പിന്നിൽ നിൽക്കുന്നവർക്ക് നൂറ് നമസ്കാരത്തിന്റെ പ്രതിഫലവും,

വലതുഭാഗത്തുള്ളവർക്ക് എഴുപത്തിയഞ്ച്, ഇടതുഭാഗത്തുള്ളവർക്ക് അമ്പത്, ബാക്കി വരികളിലുള്ളവർക്ക് ഇരുപത്തിയഞ്ച് എന്നിങ്ങനെ പ്രതിഫലം ലഭിക്കുമെന്ന് ഖുൻയയിൽ പരാമർശിച്ചിട്ടുണ്ട്. വരികളിൽ വിടവുകൾ ഉണ്ടെങ്കിൽ അത് നികത്തുകയും, കഴുത്തുകളും തോളുകളും നേർരേഖയിലാക്കി ചേർന്നുനിൽക്കുകയും വേണം. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'നിങ്ങളുടെ വരികൾ നേരെയാക്കുക, അവ തമ്മിൽ അടുപ്പിക്കുക, കഴുത്തുകൾ നേരെയാക്കുക. എന്റെ ആത്മാവ് ആരുടെ കൈകളിലാണോ അവനാണ് സത്യം, വരികളിലെ വിടവിലൂടെ പിശാച് ചെറിയ ആട്ടുകളെപ്പോലെ (حذف) പ്രവേശിക്കുന്നത് ഞാൻ കാണുന്നുണ്ട്.' നമസ്കാരത്തിൽ പൂർണ്ണമായ ശ്രദ്ധയും സാന്നിധ്യവും ഉണ്ടായിരിക്കുക എന്നത് അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്. ശൈഖ് അബുൽ അബ്ബാസ് അൽ ജവാലീഖി റഹിമഹുള്ളാഹിന്റെ കഥ ഇതിനൊരു ഉദാഹരണമാണ്. നമസ്കാരത്തിനിടയിൽ വിറ്റ ഒരു ചാക്കിന്റെ പണത്തെക്കുറിച്ച് ചിന്തിച്ചുപോയ അദ്ദേഹം, ശിഷ്യന്റെ ഉപദേശം കേട്ടതോടെ ലോകജീവിതം ഉപേക്ഷിച്ച് ആത്മീയ സാധനകളിലേക്ക് (رياضة) തിരിയുകയും ഉന്നത പദവിയിലെത്തുകയും ചെയ്തു. 'നമസ്കാരങ്ങളെ നിങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കുക' (حـافِظُوا عَـلَى الصَّـلَواتِ) എന്ന ഖുർആനിക വചനത്തിലെ സംരക്ഷണം എന്നത് കേവലം ശരീരത്തിന്റെ ചലനങ്ങളല്ല, മറിച്ച് ഹൃദയത്തിന്റെ സാന്നിധ്യമാണ്. ശരീരം നമസ്കാരത്തിൽ നിന്ന് പുറത്തുപോയേക്കാം, എന്നാൽ ഹൃദയം എപ്പോഴും അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യത്തിൽ (شـهود) ആയിരിക്കണം. യഥാർത്ഥ ആത്മീയ സഞ്ചാരികൾ മരണത്തിന് മുൻപേ ഈ സാന്നിധ്യത്തിന്റെ ഹറമിലേക്ക് പ്രവേശിക്കണം. അശ്രദ്ധമായ നമസ്കാരം അല്ലാഹുവിങ്കൽ സ്വീകാര്യമല്ല. സൃഷ്ടികളിൽ നിന്ന് മുഖം തിരിച്ച് അല്ലാഹുവിലേക്ക് തിരിയുന്നവനാണ് യഥാർത്ഥ നമസ്കാരി.

[سورة البقرة (2) : الآيات 241 إلى 242]

വിവാഹമോചിതരായ സ്ത്രീകൾക്ക് മര്യാദയനുസരിച്ചുള്ള ഉപജീവനമാർഗ്ഗം *(*നഫഖഃ - نفقة*)* നൽകേണ്ടത് ദൈവഭയമുള്ളവർക്ക് *(*തഖ്‌വ - تقوى*)* അനിവാര്യമായ ബാധ്യതയാണ്*.* ഇപ്രകാരം അല്ലാഹു തന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ നിങ്ങൾക്ക് വ്യക്തമാക്കുന്നു*;* നിങ്ങൾ ചിന്തിക്കുന്നവരാകാൻ വേണ്ടി*.* ഈ വചനം സൂചിപ്പിക്കുന്നത്*,* അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകളെ ആദരിക്കുകയും അതിന്റെ അന്തസ്സത്ത ഉൾക്കൊള്ളുകയും ചെയ്യുന്നവർക്ക് മാത്രമേ യഥാർത്ഥത്തിൽ നിയമങ്ങളുടെ ആത്മാവ് ഗ്രഹിക്കാൻ സാധിക്കൂ എന്നാണ്*.* അല്ലാഹുവിന്റെ നിയമങ്ങൾ കേവലം ബാഹ്യമായ ചട്ടങ്ങളല്ല*,* മറിച്ച് ഹൃദയത്തെ ശുദ്ധീകരിക്കുന്ന മാർഗ്ഗങ്ങളാണ്*.*

ഈ വചനം സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, മരണാസന്നരായ ഭർത്താക്കന്മാർ തങ്ങളുടെ ഭാര്യമാർക്ക് ഒരു വർഷത്തേക്ക് ചെലവിനും താമസത്തിനുമുള്ള സൗകര്യം (متاع) വസിയ്യത്ത് ചെയ്യണമെന്നാണ്. ഇത് അവരുടെ അവകാശമാണ്. ഈ നിയമം ഇസ്‌ലാമിന്റെ പ്രാരംഭ ഘട്ടത്തിലായിരുന്നു. അന്ന് വിധവയുടെ ഇദ്ദ ഒരു വർഷമായിരുന്നു. ഭർത്താവിന്റെ സ്വത്തിൽ നിന്ന് ഒരു വർഷത്തേക്ക് അവർക്ക് ചെലവ് നൽകൽ നിർബന്ധമായിരുന്നു. എന്നാൽ പിന്നീട് അനന്തരാവകാശ നിയമങ്ങൾ (آيات الميراث) അവതരിച്ചതോടെ, ഈ നിയമം റദ്ദാക്കപ്പെട്ടുകയും (نسخ) പകരം നിശ്ചിത വിഹിതം (ربع/ثمن) നൽകുന്ന രീതി നിലവിൽ വരികയും ചെയ്തു. ആത്മീയമായി ഇതിൽ വലിയൊരു പാഠമുണ്ട്. ഒരു മുരീദ് (സത്യാന്വേഷി) തന്റെ ആത്മീയ യാത്രയിൽ പ്രിയപ്പെട്ടവരിൽ നിന്നും ബന്ധുക്കളിൽ നിന്നും വേർപിരിയേണ്ടി വരുന്ന പരീക്ഷണങ്ങളെ നേരിടുമ്പോൾ, അല്ലാഹു അവന്റെ തകർന്ന ഹൃദയത്തെ ആശ്വാസം നൽകി ചേർത്തുപിടിക്കുന്നു. ബുദ്ധി (عقل) എന്നത് ഒരു കപ്പലിന്റെ നങ്കൂരം പോലെയാണ്; അത് മനുഷ്യനെ വഴിതെറ്റാതെ സംരക്ഷിക്കുന്നു. അല്ലാഹു പ്രതാപിയും (عزيز) യുക്തിമാനുമാണ് (حكيم). അവന്റെ ഓരോ നിയമത്തിലും ദാസന്മാരുടെ നന്മയും (مصالح) ആത്മീയമായ ഔന്നത്യവും അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു.

[سورة البقرة (2) : الآيات 243 إلى 246]

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ പുറപ്പെട്ടവരുടെ കഥയിലൂടെ, മരണത്തെ ഭയന്ന് വീടുകളിൽ നിന്ന് ഇറങ്ങിത്തിരിച്ച ആയിരക്കണക്കിന് ആളുകളെ അല്ലാഹു മരണത്തിലേക്ക് നയിക്കുകയും, പിന്നീട് അവർക്ക് ജീവൻ നൽകുകയും ചെയ്ത സംഭവം റൂഹുൽ ബയാൻ വിവരിക്കുന്നു. ഇത് മരണത്തെ തടയാൻ ആർക്കും കഴിയില്ലെന്നും, അല്ലാഹുവിന്റെ വിധി *(قضاء)* അനിവാര്യമാണെന്നും ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. തുടർന്ന്, അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ധനം ചെലവഴിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ചുള്ള *(إنفاق)* മഹത്വവും, അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ പോരാടാൻ *(جهاد)* തയ്യാറായ ബനൂ ഇസ്രായേലിലെ ജനതയുടെ ചരിത്രവും വിവരിക്കുന്നു. അവർ തങ്ങളുടെ പ്രവാചകനോട് ഒരു രാജാവിനെ നിശ്ചയിച്ചുതരണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ടത്, അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കാനുള്ള അവരുടെ ആഗ്രഹത്തെയാണ് കാണിക്കുന്നത്.

ദുനിയാവിന്റെ സമ്പത്തിൽ നിന്നും സ്ഥാനമാനങ്ങളിൽ നിന്നും വിട്ടുനിൽക്കുക, സ്വന്തം നാടും വീടും ഉപേക്ഷിച്ച് സത്യമാർഗ്ഗത്തിലെ ഉന്നതരായ മഹാന്മാരുടെ (خواص العباد) സഹവാസം തേടി നാടുകൾ ചുറ്റുക, ആത്മീയ നേട്ടങ്ങൾക്കായി കഠിനമായ പരീക്ഷണങ്ങൾ സഹിക്കുക - ഇതെല്ലാം ചെയ്യുന്നവന് അല്ലാഹു തന്റെ ഔദാര്യം (إحسان) ചൊരിയുകയും അവന്റെ ദുഃഖങ്ങളെ അകറ്റുകയും ചെയ്യുന്നു. 'എന്റെ പ്രീതിക്കായി ഹൃദയം തകർന്നവരുടെ കൂടെയാണ് ഞാൻ' എന്ന ദിവ്യവാക്യത്തിലൂടെ (انا عند المنكسرة قلوبهم من اجلى) അവന്റെ തകർന്ന ഹൃദയത്തെ അല്ലാഹു കൂട്ടിയിണക്കുന്നു. അങ്ങനെ ആഗ്രഹിക്കുന്നവന് നമ്മുടെ മാർഗ്ഗത്തിലൂടെ അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹം ലഭിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം അല്ലാഹു അവന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെയും (آيات) ഔദാര്യത്തിന്റെ വിവിധ രൂപങ്ങളെയും നിങ്ങൾക്ക് വെളിപ്പെടുത്തിത്തരുന്നു, അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശത്താൽ അവന്റെ ഗുണവിശേഷങ്ങളുടെ പൂർണ്ണതയെ നിങ്ങൾ ചിന്തിച്ചു മനസ്സിലാക്കാൻ വേണ്ടി (لعلكم تعقلون). ശഖീഖുൽ ബൽഖി റഹിമഹുല്ലാഹിന്റെ ചരിത്രം പ്രസിദ്ധമാണ്; മൂന്ന് ദിവസം ഭക്ഷണം ലഭിക്കാതെ അദ്ദേഹം ആരാധനയിൽ മുഴുകി. ശാരീരികമായി തളർന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹം ആകാശത്തേക്ക് കൈകളുയർത്തി പ്രാർത്ഥിച്ചു. ഉടനെ ഒരാൾ വന്ന് അദ്ദേഹത്തെ ഒരു വീട്ടിലേക്ക് കൊണ്ടുപോയി. അവിടെ വിഭവസമൃദ്ധമായ ഭക്ഷണവും സേവകരുമുണ്ടായിരുന്നു. ഭക്ഷണം കഴിച്ച ശേഷം ആ വ്യക്തി പറഞ്ഞു: 'ഈ വീടും സേവകരും നിങ്ങളുടേതാണ്, ഞാൻ നിങ്ങളുടെ പിതാവിന്റെ അടിമയായിരുന്നു'. അപ്പോൾ ശഖീഖ് റഹിമഹുല്ലാഹി പറഞ്ഞു: 'ഈ അടിമകൾക്ക് ഞാൻ മോചനം നൽകുന്നു, ഈ സമ്പത്ത് നിങ്ങൾ തന്നെ

എടുത്തുകൊള്ളുക. ആരാധനയ്ക്ക് തടസ്സമാകുന്ന ഒന്നിനെയും എനിക്ക് വേണ്ട'. സുലൈമാൻ അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ ചരിത്രത്തിൽ, സ്വർഗ്ഗത്തിലെ പാനീയം കുടിച്ചാൽ മരണം സംഭവിക്കില്ലെന്ന് അറിഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹം ഉപദേശം തേടി. ഒടുവിൽ മുൾപ്പന്നിയുടെ (القنفـذ) ഉപദേശം കേട്ട അദ്ദേഹം, ഈ ലോകം ഒരു തടവറയാണെന്നും അതിൽ ദീർഘകാലം ജീവിക്കുന്നത് ഉചിതമല്ലെന്നും മനസ്സിലാക്കി ആ പാനീയം ഉപേക്ഷിച്ചു. ചുരുക്കത്തിൽ, ദുനിയാവ് ഒരു നിഴൽ പോലെയാണ്, അത് നശിച്ചുപോകുന്നതാണ്. അതിനാൽ അല്ലാഹുവിലേക്ക് അടുക്കാൻ തടസ്സമാകുന്ന എല്ലാത്തിനെയും വെടിഞ്ഞ്, ആത്മീയമായ ഉന്നതിയിലേക്ക് പറന്നുയരാൻ നാം തയ്യാറെടുക്കണം.

ഖുർആനിലെ ഈ അഭിസംബോധന ബാഹ്യമായി പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോടാണെങ്കിലും, അർത്ഥതലത്തിൽ ഇത് അവരുടെ ചരിത്രം കേട്ടിട്ടുള്ള വേദക്കാരോടും ചരിത്രകാരന്മാരോടുമുള്ളതാണ്. 'നീ അറിഞ്ഞില്ലേ' (ألم تـر) എന്ന് ചോദിക്കുന്നതിന് പകരം 'നീ കണ്ടില്ലേ' എന്ന് പ്രയോഗിച്ചത്, ആ സംഭവം അത്രമേൽ പ്രസിദ്ധവും വ്യക്തവുമാണെന്ന് ബോധ്യപ്പെടുത്താനാണ്. ഇമാം വാഹിദി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: ഇവിടെ 'കാണുക' എന്നതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് ഹൃദയത്താലുള്ള അറിവാണ് (رؤية القلـب). അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'മരണത്തെ ഭയന്ന് (حَذَرَ الْمَـوْتِ) തങ്ങളുടെ വീടുകളിൽ നിന്ന് പുറത്തിറങ്ങിയ ആയിരങ്ങളെ നീ കണ്ടില്ലേ?' അവർ ആയിരക്കണക്കിന് ആളുകളായിരുന്നു (أُلُوفٌ). മരണത്തെ ഭയന്നാണ് അവർ ഇറങ്ങിയതെങ്കിലും, അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിയിൽ നിന്ന് ഒളിച്ചോടാൻ ആർക്കും കഴിയില്ലെന്ന് ബോധ്യപ്പെടുത്താൻ അല്ലാഹു അവരെ മരിപ്പിക്കുകയും പിന്നീട് ജീവിതത്തിലേക്ക് തിരികെ കൊണ്ടുവരികയും ചെയ്തു. ഇബ്നുൽ അറബി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: ഇതൊരു ശിക്ഷയായിരുന്നു. ശിക്ഷയാൽ സംഭവിക്കുന്ന മരണത്തിന് ശേഷം പാഠം ഉൾക്കൊള്ളാൻ ജീവിതം നൽകപ്പെടും, എന്നാൽ നിശ്ചിത അവധിയെത്തിയുള്ള മരണത്തിന് ശേഷം ഈ ലോകത്ത് ജീവിതമില്ല. ഇസ്രായേൽ മക്കളിലെ ഒരു ഗ്രാമത്തിൽ പ്ലേഗ് ബാധിച്ചപ്പോൾ, അതിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടാൻ ഓടിപ്പോയവരാണ് ഇവർ. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനയാൽ അവർ ഒരേസമയം മരണപ്പെട്ടു. പിന്നീട് കാലങ്ങൾ കഴിഞ്ഞ് അവരുടെ അസ്ഥികൂടങ്ങൾ മാത്രം അവശേഷിച്ചപ്പോൾ, മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിന് ശേഷമുള്ള പ്രവാചകൻ ഹസ്ഖീൽ അലൈഹിസ്സലാം അവരുടെ അരികിലൂടെ കടന്നുപോയി.

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ നിങ്ങൾ യുദ്ധം ചെയ്യുക ***(قِتَال).*** അല്ലാഹു എല്ലാം കേൾക്കുന്നവനും അറിയുന്നവനുമാണെന്ന് നിങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കുക. ഈ വചനം വിശ്വാസികൾക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ തൃപ്തിക്കായി തങ്ങളുടെ ആത്മാവിനെയും സമ്പത്തിനെയും സമർപ്പിക്കാനുള്ള ആഹ്വാനമാണ്. ഇവിടെയുള്ള 'ഖിതാല്' എന്നത് കേവലം ശാരീരികമായ പോരാട്ടമല്ല, മറിച്ച് സ്വന്തം ഇച്ഛകളെയും ***(نفس)*** പ്രലോഭനങ്ങളെയും അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾക്ക് കീഴ്പ്പെടുത്തുന്ന ആത്മീയ സമരത്തിന്റെ പ്രതീകം കൂടിയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ സർവ്വജ്ഞാനത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഓർമ്മപ്പെടുത്തൽ, വിശ്വാസിയുടെ ഹൃദയത്തിൽ ദൈവഭയം ***(تقوى)*** വളർത്താനും, ഏത് സാഹചര്യത്തിലും അല്ലാഹുവിന്റെ നിരീക്ഷണത്തിലാണെന്ന ബോധം ***(مراقبة)*** നിലനിർത്താനും സഹായിക്കുന്നു.

മൂസാ (അലൈഹിസ്സലാം)-ക്ക് ശേഷം ബനൂ ഇസ്രായീലിന്റെ കാര്യങ്ങൾ നിയന്ത്രിച്ചിരുന്നത് യൂശഅ് ബിൻ നൂൻ (അലൈഹിസ്സലാം) ആയിരുന്നു. തുടർന്ന് കാലിബ് ബിൻ യൂഹന്നയും, പിന്നീട് ഹസ്ഖീലും (അലൈഹിസ്സലാം) നേതൃത്വം നൽകി. ഹസ്ഖീൽ (അലൈഹിസ്സലാം) 'ഇബ്നുൽ അജൂസ്' (വൃദ്ധയുടെ മകൻ) എന്ന് വിളിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. കാരണം, അദ്ദേഹത്തിന്റെ മാതാവ് വാർദ്ധക്യത്തിലും വന്ധ്യതയിലും ആയിരുന്നപ്പോൾ അല്ലാഹുവിനോട് ഒരു പുത്രനെ നൽകാൻ പ്രാർത്ഥിക്കുകയും, അല്ലാഹു അത് അവർക്ക് നൽകുകയും ചെയ്തു. ഇമാം ഹസൻ (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പറയുന്നത് ഇദ്ദേഹം തന്നെയാണ് 'ദുൽ കിഫ്ൽ' (ذو الكفل) എന്നാണ്. എഴുപത് പ്രവാചകന്മാരെ വധത്തിൽ നിന്ന് സംരക്ഷിക്കുകയും അവർക്ക് വേണ്ടി സ്വയം സമർപ്പിക്കുകയും ചെയ്തതിനാലാണ് അദ്ദേഹത്തിന് ആ പേര് ലഭിച്ചത്. അദ്ദേഹം അവരോട് പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങൾ പൊയ്ക്കൊള്ളുക, നിങ്ങളെല്ലാവരും കൊല്ലപ്പെടുന്നതിനേക്കാൾ എനിക്ക് കൊല്ലപ്പെടുന്നതാണ് ഉത്തമം.' യഹൂദികൾ വന്ന് ആ പ്രവാചകന്മാരെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചപ്പോൾ, അവർ എവിടെയാണെന്ന് തനിക്കറിയില്ലെന്ന് അദ്ദേഹം മറുപടി നൽകി. അല്ലാഹു തന്റെ ഔദാര്യം കൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തെ യഹൂദികളിൽ നിന്ന് സംരക്ഷിച്ചു. പിന്നീട് ഹസ്ഖീൽ (അലൈഹിസ്സലാം) ആ മരിച്ചുകിടക്കുന്നവരുടെ അരികിലൂടെ കടന്നുപോയപ്പോൾ, അവരുടെ അവസ്ഥ കണ്ട് വിസ്മയത്തോടെ ചിന്തിച്ചുനിന്നു. അപ്പോൾ അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തിന് വഹ്യ് നൽകി: 'ഞാൻ നിനക്ക് ഒരു ദൃഷ്ടാന്തം കാണിച്ചുതരണമെന്ന് നീ ആഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ടോ?' അദ്ദേഹം 'ഉവ്വ്' എന്ന് പറഞ്ഞു. അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു: 'അല്ലയോ അസ്ഥികളേ, അല്ലാഹു നിങ്ങളോട് ഒന്നിക്കാൻ കൽപ്പിക്കുന്നു.' അപ്പോൾ താഴ്വരയുടെ അങ്ങേ അറ്റങ്ങളിൽ നിന്ന് അസ്ഥികൾ വന്ന് പരസ്പരം ചേർന്നു. മാംസമോ രക്തമോ ഇല്ലാത്ത അസ്ഥികൂടങ്ങളായി അവ മാറി. വീണ്ടും അല്ലാഹു

കൽപ്പിച്ചു: 'അല്ലയോ ആത്മാക്കളേ, അല്ലാഹു നിങ്ങളോട് എഴുന്നേൽക്കാൻ കൽപ്പിക്കുന്നു.' അങ്ങനെ അവർ ജീവനോടെ എഴുന്നേറ്റു വന്ന് 'സുബ്ഹാനകല്ലാഹുമ്മ വബിഹംദിക ലാ ഇലാഹ ഇല്ലാ അന്ത' എന്ന് ചൊല്ലി. എന്നാൽ അവരുടെ ശരീരത്തിൽ നിന്ന് ഒരു ദുർഗന്ധം ബാക്കിനിന്നു. അവരുടെ പിൻതലമുറയിൽ പെട്ട യഹൂദികളിൽ ആ ഗന്ധം ഇന്നും അവശേഷിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് പറയപ്പെടുന്നു. അവർ പിന്നീട് തങ്ങളുടെ നാട്ടിലേക്ക് മടങ്ങിപ്പോയി. മരണത്തിന്റെ അടയാളങ്ങൾ മുഖത്തുണ്ടായിരുന്ന അവർ, ധരിക്കുന്ന വസ്ത്രങ്ങൾ കഫൻ പോലെ എണ്ണമയമുള്ളതായി മാറുകയും, നിശ്ചിത കാലം വരെ ജീവിച്ച് മരണപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ഈ കഥയുടെ ഗുണപാഠം മുസ്ലിമീങ്ങളെ ജിഹാദിനും രക്തസാക്ഷിത്വത്തിനും (ശഹാദത്ത്) പ്രേരിപ്പിക്കുക എന്നതാണ്. മരണം അനിവാര്യമാണെങ്കിൽ അത് അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ആകുന്നത് തന്നെയാണ് ഉത്തമം. അല്ലാഹു മനുഷ്യർക്ക് വലിയ ഔദാര്യം നൽകുന്നവനാണ്. ജിഹാദിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുന്നവരുടെ സംസാരവും, അതിൽ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നവരുടെ സംസാരവും അല്ലാഹു കേൾക്കുന്നു. അല്ലാഹു സർവ്വജ്ഞനാണ്. യുദ്ധക്കളത്തിൽ നിന്ന് പിന്തിരിഞ്ഞോടുന്നത് മരണത്തിൽ നിന്ന് രക്ഷിക്കില്ലെന്നും, വിധി അനിവാര്യമാണെന്നും തിരിച്ചറിയുക. അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ പോരാടുക. മരണത്തെ ഭയന്ന് ഓടുന്നത് ഒന്നിനും പരിഹാരമല്ലെന്ന് ഈ ആയത്തുകൾ പഠിപ്പിക്കുന്നു. പ്ലേഗ് ബാധയിൽ നിന്ന് ഓടിപ്പോകുന്നവൻ യുദ്ധക്കളത്തിൽ നിന്ന് ഓടിപ്പോകുന്നവനെപ്പോലെയാണെന്ന് ഹദീസിൽ വന്നിട്ടുണ്ട്. ഇത് വലിയ പാപങ്ങളിൽ (കബാഇർ) പെട്ടതാണ്. അബ്ദുൽ മലികിന്റെ കഥയും ഇതിന് സാക്ഷ്യമാണ്; ആകാശത്തുനിന്നുള്ള വിധിയിൽ നിന്ന് ആർക്കും രക്ഷപ്പെടാനാവില്ലെന്ന് അദ്ദേഹം തിരിച്ചറിഞ്ഞു.

അല്ലാഹുവിനു വേണ്ടി കടം നൽകുക എന്നതിനർത്ഥം അവന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ദാനധർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുക എന്നതാണ്. ഇത് അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അങ്ങേയറ്റത്തെ വിനയവും ***(تواضع)***, അവനിൽ പൂർണ്ണമായി ഭരമേൽപ്പിക്കലും ***(توكل)*** ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. അല്ലാഹുവിന് ഒരു കടം നൽകുക ***(قرض حسن)*** എന്ന് പറയുമ്പോൾ, അത് തികച്ചും നിഷ്കളങ്കമായ ഉദ്ദേശ്യത്തോടെയും ***(إخلاص)***, യാതൊരുവിധ പ്രതിഫലേച്ഛയുമില്ലാതെയും ചെയ്യുന്ന കർമ്മമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യം എത്ര വലുതാണെന്നാൽ, അവൻ തന്റെ അടിമകൾക്ക് നൽകിയ സമ്പത്തിൽ നിന്ന് തന്നെ അവരോട് കടം ചോദിക്കുന്നു. ഇത് അവന്റെ കാരുണ്യത്തിന്റെ പൂർണ്ണതയെ കാണിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ചെലവഴിക്കുന്നവർക്ക് അവൻ അത് പലമടങ്ങ് വർദ്ധിപ്പിച്ച് നൽകുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ പിടി ***(قبض)*** ദാരിദ്ര്യത്തിലേക്കും, അവന്റെ വിപുലീകരണം ***(بسط)*** ഐശ്വര്യത്തിലേക്കും നയിക്കുന്നു. ഒടുവിൽ എല്ലാവരും അവനിലേക്കാണ് മടങ്ങിച്ചെല്ലുന്നത്. ഈ ലോകത്ത് നാം എന്ത് വിതയ്ക്കുന്നുവോ അത് പരലോകത്ത് കൊയ്യാം.

ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുല്ലാഹ് തന്റെ 'റൂഹുൽ ബയാൻ' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ വിധിനിർണ്ണയത്തെ (قضـاء) കുറിച്ച് മനോഹരമായി വിവരിക്കുന്നു: 'വിധിയുടെ കപ്പൽ അത് ലക്ഷ്യമിടുന്നിടത്തേക്ക് സഞ്ചരിക്കും; കപ്പിത്താൻ വസ്ത്രം കീറി കരഞ്ഞാലും കാര്യമില്ല. തീരമില്ലാത്ത കടലിൽ നീന്തുന്നവന്റെ അഹങ്കാരം അവിടെ ഒന്നിനും ഉപകരിക്കില്ല.' അറിഞ്ഞേക്കുക, അല്ലാഹുവിന്റെ അലംഘ്യമായ വിധി (قضـاء حتـم) സംഭവിക്കുക തന്നെ ചെയ്യും. അതിനെ തടയാൻ ഒന്നിനും സാധ്യമല്ല. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയതുപോലെ: 'വിധിയെ തടയാൻ മുൻകരുതലിന് സാധിക്കില്ല.' എന്നാൽ, ചില കാര്യങ്ങൾ മാറ്റത്തിന് വിധേയമാണ് (قضاء معلق). ദാനധർമ്മങ്ങൾ (صدقة), കുടുംബബന്ധം ചേർക്കൽ (صلة الرحم) എന്നിവ ആയുസ്സും ഐശ്വര്യവും വർദ്ധിപ്പിക്കുമെന്ന് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പഠിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു: വിധി രണ്ട് തരമാണ്. ഒന്ന്, മനുഷ്യന്റെ ആയുസ്സ്, ഉപജീവനം, ഭാഗ്യം, നിർഭാഗ്യം എന്നിവ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന അടിസ്ഥാനപരമായ വിധി (كليات). ഇത് മാറ്റത്തിന് വിധേയമല്ല. രണ്ടാമത്തേത്, വിശദാംശങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട വിധി (جزئيـات). ചിലപ്പോൾ പ്രാർത്ഥനയോ, പരിശ്രമമോ, ദാനധർമ്മമോ വഴി ഇതിൽ മാറ്റം വരാം. ഈസാ അലൈഹിസ്സലാം ഒരു വസ്ത്രം അലക്കുന്നവന്റെ മരണത്തെക്കുറിച്ച് പ്രവചിച്ചെങ്കിലും, അവൻ ദാനം ചെയ്ത മൂന്ന് റൊട്ടികൾ കാരണം അവന്റെ മരണം നീട്ടിവെക്കപ്പെട്ട സംഭവം ഇതിന്

തെളിവാണ്. ഇമാം ഖുശൈരി റഹിമഹുള്ളാഹ് 'അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ പോരാടുക' എന്ന ആയത്തിനെ വ്യാഖ്യാനിക്കുമ്പോൾ പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾക്ക് വേദന അനുഭവപ്പെടുകയും അതിൽ നിന്ന് നിങ്ങൾ തേങ്ങുകയും ചെയ്താൽ, അല്ലാഹു നിങ്ങളുടെ തേങ്ങൽ കേൾക്കുന്നവനും അവസ്ഥകൾ അറിയുന്നവനുമാണെന്ന് മനസ്സിലാക്കുക.' അല്ലാഹുവേ, നിന്റെ സന്നിധിയിലേക്ക് ഓടിയണയുന്നവരിൽ ഞങ്ങളെ ഉൾപ്പെടുത്തേണമേ. 'ആരാണ് അല്ലാഹുവിന് നല്ലൊരു കടം നൽകുക' (مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضاً حَسَناً) എന്ന ആയത്തിലെ 'കടം' എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രതിഫലം കാംക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് ചെയ്യുന്ന സൽകർമ്മങ്ങളെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. അത് ഇഖ്ലാസോടെയും (إخـــلاص) സന്തോഷത്തോടെയും ചെയ്യുമ്പോഴാണ് 'നല്ല കടം' (قرض حسن) ആകുന്നത്.

ഖുർആനിലെ 'അല്ലാഹുവിന് കടം നൽകുക' എന്ന പ്രയോഗം അക്ഷരാർത്ഥത്തിലല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ചെലവഴിക്കുന്നതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന ഒരു രൂപകമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്താൽ (فضل) നന്മകൾ പലമടങ്ങ് വർദ്ധിപ്പിക്കപ്പെടുന്നു. ഇമാം ബൈഹഖി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) വ്യക്തമാക്കുന്നത് പോലെ, ഈ വർദ്ധനവ് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രത്യേകമായ അനുഗ്രഹമാണ്; അത് അടിമകളുടെ അവകാശമല്ല. പരലോകത്ത് വിചാരണ വേളയിൽ, ഒരാളുടെ നന്മകൾ കുറഞ്ഞുപോയാൽ, ഈ വർദ്ധിപ്പിക്കപ്പെട്ട പ്രതിഫലങ്ങൾ കൊണ്ട് അല്ലാഹു അവന്റെ ബാധ്യതകൾ തീർത്തുകൊടുക്കുന്നു. അല്ലാഹു 'ഖാബിള്' (القابض - പിടിച്ചുവെക്കുന്നവൻ) ആകുന്നു, അവൻ ചിലർക്ക് ഉപജീവനം ചുരുക്കുന്നു. അവൻ 'ബാസിത്' (الباسـط - വിശാലമാക്കുന്നവൻ) ആകുന്നു, അവൻ ചിലർക്ക് ഉപജീവനം വിപുലമാക്കുന്നു. ഇത് അവന്റെ അഗാധമായ ജ്ഞാനത്തിന്റെയും (حكمة) യുക്തിയുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിലാണ്. ഇമാം ഗസ്സാലി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) തന്റെ 'അസ്മാഉൽ ഹുസ്ന'യിൽ വിവരിക്കുന്നത് പോലെ, അല്ലാഹു ആത്മാക്കളെയും ഹൃദയങ്ങളെയും പിടിച്ചുവെക്കുകയും വികസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തന്റെ അനുചരന്മാരുടെ ഹൃദയങ്ങളെ ഭയത്താൽ 'ഖബ്ള്' (പിടിച്ചുവെക്കൽ) ചെയ്യുകയും, പിന്നീട് ആശ്വാസത്താൽ 'ബസ്ത്' (വികസിപ്പിക്കൽ) ചെയ്യുകയും ചെയ്തത് ഇതിന് ഉദാഹരണമാണ്. ഖുശൈരി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) തന്റെ രിസാലയിൽ സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, 'ഖബ്ള്', 'ബസ്ത്' എന്നിവ ആത്മീയ സഞ്ചാരികൾക്ക് ഭയത്തിനും (خوف) പ്രതീക്ഷയ്ക്കും (رجاء) സമാനമായ അവസ്ഥകളാണെന്നാണ്. ഒടുവിൽ, നിങ്ങൾ എല്ലാവരും അവനിലേക്കാണ് മടങ്ങുന്നത് (إليـه ترجعـون). അന്ന് നിങ്ങളുടെ കർമ്മങ്ങൾക്ക് അനുസരിച്ചുള്ള പ്രതിഫലം ലഭിക്കും. അതിനാൽ, മരണം വന്നെത്തുന്നതിന് മുൻപ് ദാനധർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യാൻ നാം ധൃതി കാണിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം-ന് ശേഷമുള്ള ഇസ്രായേൽ സന്തതികളുടെ ചരിത്രത്തെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹു വിവരിക്കുന്നു. അവർ തങ്ങളുടെ പ്രവാചകനോട് *(*നബി*)* ഒരു രാജാവിനെ നിശ്ചയിച്ചുതരണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ടു. അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ശത്രുക്കളോട് പോരാടാൻ ഒരു നേതാവ് അനിവാര്യമാണെന്ന് അവർ തിരിച്ചറിഞ്ഞു. ഇവിടെ 'രാജാവ്' എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ നടപ്പിലാക്കുന്ന ഒരു ഭരണാധികാരിയെയാണ് *(ملك)* സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. അവരുടെ ഈ ആവശ്യം കേവലം അധികാരമോഹമായിരുന്നില്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ ദീനിനെ സംരക്ഷിക്കാനുള്ള ഒരു ഉപാധിയായിരുന്നു. ആത്മീയമായി ചിന്തിക്കുമ്പോൾ, ഒരു വിശ്വാസിയുടെ ഹൃദയത്തിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ പോരാടാനുള്ള നിശ്ചയദാർഢ്യം *(عزم)* ഉണ്ടാകണമെന്നും, അതിനായി ഒരു വഴികാട്ടിയെ *(مرشد)* തേടേണ്ടത് അനിവാര്യമാണെന്നും ഈ സംഭവം നമ്മെ പഠിപ്പിക്കുന്നു.

അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യം എത്ര വലുതാണ്! അവൻ തന്റെ അടിമകളോട് എത്രമാത്രം വിനയത്തോടെയാണ് പെരുമാറുന്നത്! അവൻ തന്റെ അടിമകളിൽ നിന്ന് കടം ചോദിക്കുന്നു (استقراض). യഥാർത്ഥത്തിൽ, അല്ലാഹു എല്ലാ അർത്ഥത്തിലും സമ്പൂർണ്ണനാണ്, എന്നാൽ അവൻ തന്റെ അടിമകളോടുള്ള കാരുണ്യം കൊണ്ടും, ദരിദ്രരോടും രോഗികളോടുമുള്ള സ്നേഹം കൊണ്ടും, താൻ തന്നെ വിശന്നുവെന്നും രോഗിയായെന്നും പ്രഖ്യാപിക്കുന്നു. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ 'റഹ്മാനിയ്യായ ഇറക്കങ്ങൾ' (التنزلات الرحمانية) എന്ന് ആരിഫീങ്ങൾ വിശേഷിപ്പിക്കുന്നു. ഒരു ദരിദ്രനെ സഹായിക്കുമ്പോൾ, യഥാർത്ഥത്തിൽ അല്ലാഹുവിനെയാണ് സഹായിക്കുന്നത് എന്ന് തിരിച്ചറിയുന്നവൻ, അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യം (حظرة اهل الشهود) കൈവരിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ ഒരു ചെറിയ ആകർഷണം (جذبة) പോലും മനുഷ്യരുടെയും ജിന്നുകളുടെയും മൊത്തം ആരാധനയേക്കാൾ മഹത്തരമാണ്. അല്ലാഹു നമ്മെ സൃഷ്ടിച്ചു, നമുക്ക് സമ്പത്ത് നൽകി, പിന്നീട് ആ സമ്പത്ത് തന്നെ നമ്മോട് കടമായി ചോദിക്കുന്നു. എന്നിട്ട് അതിന് പതിന്മടങ്ങ് പ്രതിഫലം വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നു. ഇതെല്ലാം അവന്റെ ഔദാര്യമാണ്. തുടർന്ന്, ഖുർആനിലെ 'അലം തറ' (أَلَمْ تَرَ) എന്ന സൂക്തത്തിലൂടെ, മൂസാ നബിക്ക് ശേഷം ഇസ്രായേൽ സന്തതികൾ തങ്ങളുടെ പ്രവാചകനായ ശമൂയിൽ (അലൈഹിസ്സലാം) തങ്ങളോട് ഒരു രാജാവിനെ ആവശ്യപ്പെട്ട ചരിത്രം അല്ലാഹു വിവരിക്കുന്നു. യുദ്ധത്തിൽ തങ്ങളെ നയിക്കാൻ ഒരു ഭരണാധികാരിയെ വേണമെന്നായിരുന്നു അവരുടെ ആവശ്യം. എന്നാൽ, യുദ്ധം

നിർബന്ധമാക്കപ്പെട്ടാൽ അവർ പിന്മാറുമോ എന്ന് പ്രവാചകൻ അവരോട് ആശങ്കയോടെ ചോദിക്കുന്നു.

അല്ലാഹു ചോദിക്കുന്നു: 'നിങ്ങൾ യുദ്ധം ചെയ്യാതിരിക്കാൻ സാധ്യതയുണ്ടോ?' (عسيتم ان لا تقاتلوا). ഇവിടെയുള്ള ചോദ്യം, അവരുടെ ഭീരുത്വത്തെക്കുറിച്ചുള്ള അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവിനെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. 'അവർ പറഞ്ഞു: അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ യുദ്ധം ചെയ്യാതിരിക്കാൻ ഞങ്ങൾക്ക് എന്ത് കാരണമാണുള്ളത്?' (قالُوا وَما لَنا فى أَلَّا نُقاتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ). തങ്ങളുടെ നാട്ടുകളിൽ നിന്നും മക്കളിൽ നിന്നും പുറത്താക്കപ്പെട്ടവരായ ഞങ്ങൾക്ക് യുദ്ധം ചെയ്യാതിരിക്കാൻ എന്ത് ന്യായമാണുള്ളത്? എന്ന് അവർ ചോദിക്കുന്നു. ഇവിടെ മക്കളെ പ്രത്യേകം പരാമർശിച്ചത് യുദ്ധത്തിനുള്ള പ്രേരണ വർദ്ധിപ്പിക്കാനാണ്. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിന് ശേഷം ബനൂ ഇസ്രായേലിൽ പല പ്രവാചകന്മാരും വന്നുപോയി. പിന്നീട് അവർ അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ മറക്കുകയും വിഗ്രഹങ്ങളെ ആരാധിക്കുകയും ചെയ്തു. അപ്പോൾ അല്ലാഹു അവർക്ക് ശത്രുക്കളെ (അമാലിക്കുകൾ) ശിക്ഷയായി നൽകി. അവർ ബനൂ ഇസ്രായേലിന്റെ നാട്ടുകൾ പിടിച്ചടക്കുകയും കുട്ടികളെ അടിമകളാക്കുകയും ചെയ്തു. പ്രവാചക വംശത്തിൽ ഒരു ഗർഭിണിയായ സ്ത്രീ മാത്രമാണ് ബാക്കിയുണ്ടായിരുന്നത്. അവർ പ്രാർത്ഥിച്ചതനുസരിച്ച് അല്ലാഹു അവർക്ക് ഒരു ആൺകുട്ടിയെ നൽകി. അവനാണ് അശ്മൂഈൽ (അലൈഹിസ്സലാം). അദ്ദേഹം വളർന്നപ്പോൾ അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തെ പ്രവാചകനായി നിയോഗിച്ചു. എന്നാൽ ബനൂ ഇസ്രായേൽ അദ്ദേഹത്തെ നിഷേധിക്കുകയും, തങ്ങൾക്ക് യുദ്ധം ചെയ്യാൻ ഒരു രാജാവിനെ (ملك) നിയമിച്ചു തരണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ യുദ്ധം നിർബന്ധമാക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ (فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتالُ), അവരിൽ ചുരുക്കം ചിലരൊഴികെ ബാക്കിയെല്ലാവരും പിന്തിരിഞ്ഞു കളഞ്ഞു. അല്ലാഹു അക്രമികളെക്കുറിച്ച് നന്നായി അറിയുന്നവനാണ് (وَاللَّـهُ عَلِيـمٌ بِالظّـالِمِينَ). അവരുടെ വാക്കും പ്രവൃത്തിയും തമ്മിലുള്ള വൈരുദ്ധ്യത്തെയാണ് ഇത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്.

[سورة البقرة (2) : الآيات 247 إلى 251]

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ പോരാടാൻ തങ്ങളുടെ നേതാവിനെ നിയോഗിക്കണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ട ഇസ്രായേൽ സന്തതികളോട്, അല്ലാഹു താലൂത്തിനെ *(طالوت)* അവരുടെ രാജാവായി നിശ്ചയിച്ചു. അറിവിലും ശാരീരിക കരുത്തിലും അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തെ വിശേഷിപ്പിച്ചുവെന്ന് ഖുർആൻ വ്യക്തമാക്കുന്നു. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യമാണ് *(فضل)*. തുടർന്ന്, ദാവൂദ് അലൈഹിസ്സലാം ജാലൂത്തിനെ *(جالوت)* വധിക്കുകയും, അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തിന് രാജാധികാരവും ജ്ഞാനവും *(حكمة)* നൽകുകയും ചെയ്തു. ഈ സംഭവങ്ങൾ വിശ്വാസികൾക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ സഹായത്തെക്കുറിച്ചും *(نصر)* അവന്റെ അചഞ്ചലമായ തീരുമാനങ്ങളെക്കുറിച്ചുമുള്ള വലിയ പാഠങ്ങളാണ്.

ഈ വചനങ്ങളുടെ ആന്തരികമായ സൂചന (ഇശാറ) ഇതാണ്: തങ്ങൾ ഉള്ളിൽ ഒളിപ്പിച്ചുവെച്ചതിന് വിപരീതമായ കാര്യങ്ങൾ പുറമേ പ്രകടിപ്പിക്കുകയും, രഹസ്യമായി വെച്ചതിനേക്കാൾ വ്യത്യസ്തമായ അവകാശവാദങ്ങൾ ഉന്നയിക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ, അവരുടെ വാദങ്ങളുടെ സത്യസന്ധത പരീക്ഷണത്തിന്റെ ഉരകല്ലിൽ വെച്ച് പരിശോധിക്കപ്പെട്ടു. പരീക്ഷിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ അവർ പരാജയപ്പെട്ടു, തെളിവുകൾ നിരത്താൻ അവർക്ക് സാധിച്ചില്ല. 'പരീക്ഷണ വേളയിലാണ് ഒരു മനുഷ്യൻ ആദരിക്കപ്പെടുകയോ അപമാനിക്കപ്പെടുകയോ ചെയ്യുന്നത്' എന്ന് പറയപ്പെടുന്നു. ഹാഫിള് (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പാടി: 'പരീക്ഷണത്തിന്റെ ഉരകല്ല് മധ്യേ വന്നപ്പോൾ, കള്ളം പറയുന്നവന്റെ മുഖം കറുത്തതായി മാറി.' ഇതാണ് ആത്മീയ പാതയിലുള്ളവരും അല്ലാത്തവരുമായ എല്ലാ അവകാശവാദികളുടെയും അവസ്ഥ. സത്യമാർഗ്ഗത്തിലുള്ളവർ (അഹ്ലുൽ ഹഖീഖ) പറയുന്നു: അവർ യുദ്ധത്തെ തങ്ങളുടെ വ്യക്തിപരമായ നേട്ടങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തി വ്യാഖ്യാനിച്ചതുകൊണ്ടാണ് അവർക്ക് പരാജയം സംഭവിച്ചത്. മറിച്ച്, 'അല്ലാഹുവിനെ അവർ ധിക്കരിക്കുകയും, അല്ലാഹുവിന്റെ നാടുകളെ നശിപ്പിക്കുകയും, അല്ലാഹുവിന്റെ അടിമകളെ അടിച്ചമർത്തുകയും, അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശത്തെ അണയ്ക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്തതുകൊണ്ട് ഞങ്ങൾ എങ്ങനെ യുദ്ധം ചെയ്യാതിരിക്കും?' എന്ന് അവർ പറഞ്ഞിരുന്നെങ്കിൽ അവർക്ക് വിജയം ലഭിക്കുമായിരുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രത്യേക ദാസന്മാർ (ഖവാസ്) എണ്ണത്തിൽ കുറവാണെന്ന് ഈ സൂക്തം വ്യക്തമാക്കുന്നു. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'എന്റെ ദാസന്മാരിൽ നന്ദിയുള്ളവർ വളരെ കുറച്ചുപേർ മാത്രമാണ്.' ഇത് എല്ലാ കാലത്തും സംഭവിക്കുന്നതാണ്. എന്നാൽ വിലപിടിപ്പുള്ള വസ്തുക്കൾ എണ്ണത്തിൽ കുറവാണെങ്കിലും, വിലകുറഞ്ഞ ധാരാളം വസ്തുക്കളേക്കാൾ അവയ്ക്ക് തിളക്കവും മഹത്വവും കൂടുതലായിരിക്കും. സഅ്ദി (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) പറയുന്നു: 'കിഴക്കൻ മണ്ണിൽ ചൈനീസ് പാത്രങ്ങൾ നിർമ്മിക്കാൻ നാല്പത് വർഷം

എടുക്കുമെന്ന് ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്, എന്നാൽ ബാഗ്ദാദിൽ നൂറ് ദിവസം കൊണ്ട് നിർമ്മിക്കുന്നവയ്ക്ക് അത്രയും വിലയില്ല. അതിനാൽ അതിന്റെ മൂല്യം നീ കാണുന്നു.' ജിന്നുകളെയും മനുഷ്യരെയും അല്ലാഹു ആരാധനയ്ക്കായി മാത്രമാണ് സൃഷ്ടിച്ചതെന്ന് ഖുർആൻ വ്യക്തമാക്കുമ്പോഴും, സത്യമാർഗ്ഗത്തിലുള്ളവർ എണ്ണത്തിൽ കുറവായത് എന്തുകൊണ്ട്? കാരണം, സൃഷ്ടിയുടെ പരമമായ ലക്ഷ്യം 'പൂർണ്ണനായ മനുഷ്യൻ' (ഇൻസാനുൽ കാമിൽ) ആണ്, അത് ഇതിനകം പൂർത്തീകരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ, എണ്ണത്തിൽ കുറവാണെങ്കിലും അവർ പദവിയിലും മഹത്വത്തിലും വളരെ കൂടുതലാണ്. 'എണ്ണുമ്പോൾ കുറവാണെങ്കിലും, പ്രതിസന്ധികളിൽ അവർ അനേകമാണ്' എന്ന് പറയപ്പെടാറുണ്ട്. ഇബ്നു മസ്ഊദ് (റളിയല്ലാഹു അൻഹു) പറയുന്നു: 'സത്യത്തിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കുന്ന ഒരാളാണ് യഥാർത്ഥത്തിൽ വലിയ സമൂഹം (സവാദുൽ അഅ്ളം).' എല്ലാവരും ഒരേപോലെ ഇഖ്ലാസിലും അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള പൂർണ്ണമായ മടക്കത്തിലും ആയിരിക്കുക എന്നത് ലോകക്രമത്തിന് (മആശ്) യോജിച്ചതല്ല. അതുകൊണ്ടാണ് 'വിഡ്ഢികൾ ഇല്ലായിരുന്നെങ്കിൽ ലോകം നശിച്ചുപോകുമായിരുന്നു' എന്ന് പറയപ്പെടുന്നത്. മറിച്ച്, അല്ലാഹുവിന്റെ രണ്ട് കൈകളുടെയും (യദൈൻ) പ്രഭാവം ലോകത്ത് പ്രകടമാകണം. ഒരു കൈ (റഹ്മത്ത്) വിശ്വാസികൾക്കും സ്വർഗ്ഗത്തിനും കാരണമാകുമ്പോൾ, മറ്റേ കൈ (ഖഹ്ർ) കോപത്തിനും അതിന്റെ അനന്തരഫലങ്ങൾക്കും കാരണമാകുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ രണ്ട് കൈകളും അനുഗ്രഹീതമാണെങ്കിലും, ഓരോന്നിന്റെയും വിധി വ്യത്യസ്തമാണ്. അതിനാൽ ബുദ്ധിമാനായവൻ അല്ലാഹുവിന്റെ കോപത്തിന് കാരണമാകുന്ന കാര്യങ്ങളിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുകയും, അവന്റെ ഔദാര്യം നേടാൻ പരിശ്രമിക്കുകയും വേണം. അലി (കറമല്ലല്ലാഹു വജ്ഹഹു) പറഞ്ഞു: 'പരിശ്രമമില്ലാതെ ലക്ഷ്യത്തിലെത്താമെന്ന് കരുതുന്നവൻ വെറും വ്യാമോഹിയാണ്, എന്നാൽ പരിശ്രമം കൊണ്ട് മാത്രം എല്ലാം നേടാമെന്ന് കരുതുന്നവൻ സ്വയം കഷ്ടപ്പെടുന്നവനാണ്.' അല്ലാഹുവേ, നിന്റെ ഔദാര്യത്തിന്റെയും കാരുണ്യത്തിന്റെയും അലയൊലികൾ ഞങ്ങളിലേക്ക് വർഷിക്കേണമേ. കാരുണ്യവാനായ അല്ലാഹുവേ, നിന്റെ സവിധത്തിലേക്ക് ഞങ്ങളെ എത്തിക്കേണമേ. 'അവരുടെ പ്രവാചകൻ അവരോട് പറഞ്ഞു': അല്ലാഹുവിനോട് തങ്ങൾക്ക് ഒരു രാജാവിനെ നൽകണമെന്ന് ഇസ്മാഈൽ (അലൈഹിസ്സലാം) പ്രാർത്ഥിച്ചപ്പോൾ, അല്ലാഹു ഒരു വടിയും വിശുദ്ധ തൈലം നിറച്ച ഒരു കൊമ്പും നൽകി. ആ വടിയുടെ നീളമുള്ളവനായിരിക്കും നിങ്ങളുടെ രാജാവെന്നും, ആ കൊമ്പിലെ തൈലം ആരുടെ തലയിൽ പുരട്ടുന്നുവോ അവനാണ് ഇസ്രായേൽ മക്കളുടെ രാജാവെന്നും അല്ലാഹു അറിയിച്ചു. വഹാബ് (റഹിമഹുല്ലാഹ്) പറയുന്നു: താലൂത്തിന്റെ പിതാവിന്റെ കഴുതകൾ നഷ്ടപ്പെട്ടപ്പോൾ, അവയെ അന്വേഷിക്കാൻ താലൂത്തിനെയും ഒരു ഭൃത്യനെയും അദ്ദേഹം അയച്ചു. അവർ ഇസ്മാഈൽ (അലൈഹിസ്സലാം) പ്രവാചകന്റെ അടുത്തെത്തി. അപ്പോൾ കൊമ്പിലെ തൈലം താനേ ഒഴുകി. ഇസ്മാഈൽ (അലൈഹിസ്സലാം) വടി കൊണ്ട്

താലൂത്തിനെ അളന്നപ്പോൾ അത് കൃത്യമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം താലൂത്തിന്റെ തലയിൽ തൈലം പുരട്ടി, അല്ലാഹു നിശ്ചയിച്ച രാജാവാണ് ഇദ്ദേഹമെന്ന് പ്രഖ്യാപിച്ചു. ഇസ്രായേൽ മക്കളോട് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'അല്ലാഹു നിങ്ങൾക്ക് താലൂത്തിനെ രാജാവായി നിയോഗിച്ചിരിക്കുന്നു.' അവർ അത്ഭുതപ്പെടുകയും നിഷേധിക്കുകയും ചെയ്തു. അവർ പ്രവാചകനെ കളവാക്കിയതുകൊണ്ട് അവിശ്വാസികളായി എന്ന് ചിലർ പറയുന്നു, എന്നാൽ അവർ വിശ്വാസികളായിരുന്നെന്നും ജ്ഞാനത്തിന്റെ പൊരുൾ മനസ്സിലാക്കാൻ അവർ അത്ഭുതപ്പെട്ടതാണെന്നും മറ്റു ചിലർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

ബനൂ ഇസ്രായേല്യകാർ താലൂത്തിനെ രാജാവായി അംഗീകരിക്കാൻ വിസമ്മതിച്ചപ്പോൾ അവർ ചോദിച്ചു: 'അവന് എങ്ങനെയാണ് ഞങ്ങളുടെ മേൽ അധികാരം (ملك) ലഭിക്കുക? ഞങ്ങളാണ് അധികാരത്തിന് കൂടുതൽ അർഹർ.' അവർ താലൂത്തിനെ അർഹതയില്ലാത്തവനായി കണ്ടതിന് രണ്ട് കാരണങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു: ഒന്ന്, അദ്ദേഹത്തിന് സമ്പത്ത് (مال) ഇല്ലായിരുന്നു. രണ്ട്, അദ്ദേഹം രാജവംശത്തിൽ പെട്ടവനായിരുന്നില്ല. അക്കാലത്ത് പ്രവാചകത്വം ലാവൂദ് നബി (അലൈഹിസ്സലാം) യുടെ വംശത്തിലും, രാജാധികാരം യഹൂദ നബി (അലൈഹിസ്സലാം) യുടെ വംശത്തിലുമായിരുന്നു നിജപ്പെടുത്തിയിരുന്നത്. താലൂത്ത് ആകട്ടെ ബിന്യാമീൻ നബി (അലൈഹിസ്സലാം) യുടെ വംശജനും, തൊഴിൽ കൊണ്ട് ഒരു തുകൽ പണിക്കാരനോ വെള്ളം ചുമക്കുന്നവനോ ആയിരുന്നു. എന്നാൽ അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തെ തിരഞ്ഞെടുത്തു (اصطفاء) എന്ന് പ്രവാചകൻ മറുപടി നൽകി. അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തിന് അറിവിലും (علم) ശരീരപ്രകൃതിയിലും (جسم) വിശാലത നൽകി. അറിവ് ഭരണതന്ത്രജ്ഞതയ്ക്കും, ശരീരബലം ശത്രുക്കളെ നേരിടുന്നതിനും ആവശ്യമാണ്. അല്ലാഹു സർവ്വാധികാരിയാണ് (مالك الملك). താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് അവൻ അധികാരം നൽകുന്നു. നജ്മുദ്ദീൻ കുബ്റാ (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) തങ്ങളുടെ തഅ്‌വീലാത്തിൽ പറയുന്നത്, ബനൂ ഇസ്രായേല്യകാർക്ക് അധികാരം നഷ്ടപ്പെട്ടത് അവരുടെ അഹങ്കാരം (عجب) കൊണ്ടാണ്. അവർ താലൂത്തിനെ നിസ്സാരമായി കണ്ടു. സഅ്ദി (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) പറയുന്നു: 'ഒരു മഴത്തുള്ളി കടലിനെ കണ്ടപ്പോൾ താൻ എത്ര നിസ്സാരനാണെന്ന് തിരിച്ചറിഞ്ഞു. ആ വിനയം കാരണം അത് ഒരു മുത്തായി മാറി. ഉയർച്ച ലഭിക്കുന്നത് വിനയത്തിലൂടെയാണ്.' സഅ്മഖ്ശരിയുടെ ഒരു ഉദാഹരണത്തിൽ പറയുന്നത്, അശുദ്ധമായവയിൽ നിന്ന് ശുദ്ധമായത് ഉത്ഭവിക്കുന്നത് അസാധ്യമല്ല. ചാണകത്തിനും രക്തത്തിനുമിടയിൽ നിന്ന് പാൽ പുറത്തുവരുന്നത് പോലെ, ദുഷിച്ച മാതാപിതാക്കളിൽ നിന്നും ഉത്തമരായ സന്താനങ്ങൾ ജനിക്കാം.

അവരുടെ പ്രവാചകൻ അവരോട് പറഞ്ഞു: 'തീർച്ചയായും അല്ലാഹു ത്വാലൂത്തിനെ നിങ്ങൾക്ക് രാജാവായി നിയോഗിച്ചിരിക്കുന്നു.' അപ്പോൾ അവർ ചോദിച്ചു: 'ഞങ്ങൾക്ക് മേൽ എങ്ങനെയാണ് അദ്ദേഹത്തിന് രാജാധികാരം ലഭിക്കുക? ഞങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തേക്കാൾ രാജാധികാരത്തിന് അർഹതയുള്ളവരാണ്. അദ്ദേഹത്തിന് ധാരാളം സമ്പത്ത് നൽകപ്പെട്ടിട്ടുമില്ല.' അപ്പോൾ പ്രവാചകൻ മറുപടി നൽകി: 'അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തെ നിങ്ങൾക്ക് മേൽ തിരഞ്ഞെടുത്തിരിക്കുന്നു. അറിവിലും ശാരീരിക കരുത്തിലും അദ്ദേഹത്തിന് വിശാലത നൽകുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. അല്ലാഹു താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് തന്റെ രാജാധികാരം നൽകുന്നു. അല്ലാഹു സർവ്വജ്ഞനും വിശാലമായ ഔദാര്യമുള്ളവനുമാണ്.' ഈ സൂക്തം വ്യക്തമാക്കുന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ തിരഞ്ഞെടുപ്പ് കേവലം ഭൗതികമായ സമ്പത്തിനോ പാരമ്പര്യത്തിനോ അടിസ്ഥാനത്തിലല്ല, മറിച്ച് ആത്മീയമായ അറിവ് (علم) കൊണ്ടും, ആത്മസംയമനം പാലിക്കാനുള്ള കരുത്ത് (قوة) കൊണ്ടും അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടവർക്കാണ് നേതൃത്വം നൽകേണ്ടത് എന്നാണ്. രാജാധികാരം എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹം (فضل) മാത്രമാണ്, അത് അവൻ അർഹരായവർക്ക് നൽകുന്നു.

പാനീയമായി സ്വീകരിക്കുന്നവർക്ക് (للشـــاربين) അത് ആസ്വാദ്യകരമാണ്. പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു: അല്ലാഹു പാൽ സൃഷ്ടിക്കുന്നത് ചാണകത്തിനും രക്തത്തിനും ഇടയിലാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ കഴിവ് (قدرة) കൊണ്ട് അവയ്ക്കിടയിൽ ഒരു മറയുണ്ട്. അവയൊന്നും പാലിന്റെ നിറത്തെയോ രുചിയെയോ മണത്തെയോ ബാധിക്കുന്നില്ല. മറിച്ച്, അവയിൽ നിന്നെല്ലാം ശുദ്ധമായാണ് അത് പുറത്തുവരുന്നത്. മൃഗം തീറ്റ തിന്നുമ്പോൾ അത് അതിന്റെ ആമാശയത്തിൽ (كـرش) എത്തുന്നു. മനുഷ്യന്റെ ഉദരത്തിന് സമാനമായ ആ ഭാഗത്ത് വെച്ച് അത് പാകം ചെയ്യപ്പെടുന്നു. അതിന്റെ അടിഭാഗം ചാണകമായും, മധ്യഭാഗം പാലിന്റെ അംശമായും, മുകൾഭാഗം രക്തത്തിന്റെ അംശമായും മാറുന്നു. കരൾ ഈ മൂന്ന് വിഭാഗങ്ങളെയും നിയന്ത്രിക്കുകയും വിഭജിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അങ്ങനെ രക്തം ഞരമ്പുകളിലൂടെയും, പാൽ അകിടുകളിലൂടെയും ഒഴുകുന്നു. ചാണകം ആമാശയത്തിൽ തന്നെ അവശേഷിക്കുന്നു. ചിന്തിക്കുന്നവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ കഴിവ് എത്ര വലുതാണ്! അവന്റെ യുക്തി (حكمة) എത്ര സൂക്ഷ്മമാണ്! മനുഷ്യനിൽ നന്മയുടെയും തിന്മയുടെയും സാധ്യതകളുണ്ട്. ചിലപ്പോൾ പിതാക്കന്മാരിൽ ഒളിഞ്ഞിരിക്കുന്ന നന്മ മക്കളിൽ പ്രകടമാകുന്നു, ചിലപ്പോൾ നേരെ മറിച്ചും സംഭവിക്കുന്നു. ആദം നബി അലൈഹിസ്സലാമിനെയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മക്കളായ ഹാബീൽ, ഖാബീൽ

എന്നിവരെയും നോക്കുക, കാലത്തിന്റെ അന്ത്യം വരെ ഇത് തുടരുന്നു. ചുരുക്കത്തിൽ, ത്വാലൂത്ത് ഇസ്രായേൽ മക്കൾക്കിടയിൽ താഴ്ന്നവനായി ഗണിക്കപ്പെട്ടാലും അല്ലാഹുവിന്റെ അടുക്കൽ അദ്ദേഹം മഹാനും ശ്രേഷ്ഠനുമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടി ഒരു കല്ലിൽ പതിഞ്ഞാൽ അതിനെ രത്നമാക്കാം, മുള്ളിൽ പതിഞ്ഞാൽ അതിനെ പൂവാക്കാം. അവന്റെ തീരുമാനത്തെ ചോദ്യം ചെയ്യാൻ ആർക്കും കഴിയില്ല. അല്ലാഹു ഉയർത്തിയവൻ ഉന്നതനാണ്, ജനങ്ങൾ അവനെ താഴ്ത്തിയാലും. അല്ലാഹു താഴ്ത്തിയവൻ നികൃഷ്ടനാണ്, ജനങ്ങൾ അവനെ ഉയർത്തിയാലും. ബുദ്ധിമാൻ ഇതാലോചിക്കുമ്പോൾ നീതിബോധത്തോടെ മൗനം പാലിക്കുകയും, മരണമില്ലാത്ത ജീവനുള്ളവനായ അല്ലാഹുവിലേക്ക് കാര്യങ്ങൾ ഭരമേൽപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അല്ലാഹു സത്യം പറയുന്നു, അവൻ നേർവഴി കാണിക്കുന്നു. അവരുടെ നബി അവരോട് പറഞ്ഞു: ത്വാലൂത്ത് തങ്ങളുടെ രാജാവാണെന്നതിന് അവർ തെളിവ് ചോദിച്ചു. അപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: അദ്ദേഹത്തിന്റെ രാജത്വത്തിന്റെ അടയാളം (آية) തബൂത്ത് (تابوت) വരികയെന്നതാണ്. 'തൗബ്' എന്നതിൽ നിന്നാണ് തബൂത്ത് ഉണ്ടായത്, അതിനർത്ഥം മടങ്ങുക എന്നാണ്. വസ്തുക്കൾ സൂക്ഷിച്ചുവെക്കുന്ന പെട്ടിക്ക് ഈ പേര് നൽകി. ഉടമസ്ഥൻ തനിക്ക് ആവശ്യമുള്ളപ്പോൾ അതിലേക്ക് മടങ്ങുന്നു. മൂസാ നബി അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ വിയോഗശേഷം ഇസ്രായേൽ മക്കൾ അതിക്രമം കാണിച്ചപ്പോൾ അല്ലാഹു അത് ഉയർത്തിയിരുന്നു. പിന്നീട് ത്വാലൂത്തിന്റെ രാജത്വത്തിന് തെളിവായി മലക്കുകൾ ആ പെട്ടി ആകാശത്തുനിന്ന് കൊണ്ടുവന്നു. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുമാ പറയുന്നു: ആദം നബി അലൈഹിസ്സലാമിന് അല്ലാഹു ഒരു പെട്ടി നൽകിയിരുന്നു, അതിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മക്കളായ പ്രവാചകന്മാരുടെ രൂപങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. അത് മൂസാ നബി അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ കാലം വരെ കൈമാറ്റം ചെയ്യപ്പെട്ടു. അതിൽ തൗറാത്ത് സൂക്ഷിച്ചിരുന്നു. യുദ്ധസമയത്ത് അവർ അത് മുന്നിൽ വെക്കുമായിരുന്നു. അതിൽ നിന്ന് ഒരു ശബ്ദം കേട്ടാൽ അവർ വിജയം ഉറപ്പിച്ചിരുന്നു. അവർ പാപം ചെയ്തപ്പോൾ അല്ലാഹു ശത്രുക്കളെക്കൊണ്ട് അത് പിടിച്ചെടുപ്പിച്ചു. ത്വാലൂത്തിനെ രാജാവാക്കാൻ അല്ലാഹു തീരുമാനിച്ചപ്പോൾ, ആ പെട്ടി അപമാനിച്ച ശത്രുക്കൾക്ക് അല്ലാഹു രോഗം നൽകി. ഒടുവിൽ അവർ അത് രണ്ട് കാളകൾ വലിക്കുന്ന വണ്ടിയിൽ വെച്ചു. അല്ലാഹു നിയോഗിച്ച നാല് മലക്കുകൾ ആ കാളകളെ നയിച്ചുകൊണ്ട് അത് ത്വാലൂത്തിന്റെ അടുക്കൽ എത്തിച്ചു.

താലൂത്തിന്റെ (طالوت) രാജാധികാരത്തിന്റെ അടയാളമായി പെട്ടകം (تابوت) വന്നെത്തുമെന്ന് പ്രവാചകൻ അറിയിച്ചപ്പോൾ, അത് അല്ലാഹുവിൽ നിന്നുള്ള ശാന്തതയും (سكينة) സമാധാനവുമാണെന്ന് അവർക്ക് ബോധ്യപ്പെട്ടു. ആത്മീയ പണ്ഡിതന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത് പ്രകാരം, 'സകീന' (سكينة) എന്നത് മൂന്ന് അർത്ഥങ്ങളിൽ പ്രയോഗിക്കപ്പെടുന്നു. ഒന്നാമത്തേത്, ബനൂ ഇസ്രായേല്യകാർക്ക് പെട്ടകത്തിൽ നൽകപ്പെട്ട അത്ഭുതകരമായ കാറ്റാണ്; ശത്രുക്കളുടെ ഹൃദയത്തിൽ

ഭയമുണ്ടാക്കുന്ന ശബ്ദത്തോടെ അത് വീശിയടിക്കുന്നു. രണ്ടാമത്തേത്, അല്ലാഹുവിന്റെ രഹസ്യങ്ങളിൽ നിന്ന് ഒരുവന്റെ നാവിലേക്ക് പകരുന്ന ജ്ഞാനമാണ് (حكمة). മൂന്നാമത്തേത്, നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് മുസ്തഫ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളുടെയും സത്യവിശ്വാസികളുടെയും ഹൃദയങ്ങളിൽ അല്ലാഹു ഇറക്കിയ പ്രകാശവും ആത്മീയ ശക്തിയുമാണ്. ഇതിലൂടെ ഭയപ്പെട്ടുന്നവർക്ക് സമാധാനവും ദുഃഖിതർക്ക് ആശ്വാസവും ലഭിക്കുന്നു. സൂഫി വീക്ഷണത്തിൽ, 'പെട്ടകം' എന്നത് ഹൃദയത്തെയും, അതിലെ 'സകീന' എന്നത് അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള അറിവിനെയും (علم) ഇഖ്ലാസിനെയും (إخلاص) സൂചിപ്പിക്കുന്നു. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം, ഹാറൂൻ അലൈഹിസ്സലാം എന്നിവരുടെ കുടുംബം അവശേഷിപ്പിച്ച വസ്തുക്കൾ (ബഖിയ്യ - بقية) എന്നത് ആത്മീയമായ പൈതൃകത്തെയാണ് കുറിക്കുന്നത്. ഹൃദയമാകുന്ന പെട്ടകത്തിൽ അല്ലാഹു നിക്ഷേപിച്ച 'ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്' എന്ന ദിക്റിന്റെ വടി (عصا الذكر), ഫിർഔനിന്റെ സ്വഭാവങ്ങളായ നഫ്സാനി ചിന്തകളെ വിഴുങ്ങുന്ന അത്ഭുതമാണ്. സത്യവിശ്വാസിയുടെ ഹൃദയം അല്ലാഹുവിന്റെ ജമാലിന്റെയും ജലാലിന്റെയും വിരലുകൾക്കിടയിലാണെന്ന് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയതുപോലെ, അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്താൽ ആ ഹൃദയത്തിന് നന്മയും തിന്മയും തിരിച്ചറിയാനുള്ള ബോധം ലഭിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ സകീന ഹൃദയത്തിൽ സൂക്ഷിക്കുന്നവരും അല്ലാത്തവരും തമ്മിൽ വലിയ അന്തരമുണ്ട്.

[سورة البقرة (2) : آية 249]

താലൂത്ത് ***(طالوت)*** തന്റെ സൈന്യവുമായി പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു*:* *'*തീർച്ചയായും അല്ലാഹു നിങ്ങളെ ഒരു അരുവി ***(نهر)*** കൊണ്ട് പരീക്ഷിക്കാൻ പോകുന്നു*.* അപ്പോൾ ആരിൽ നിന്ന് വെള്ളം കുടിക്കുന്നുവോ അവൻ എന്നിൽ പെട്ടവനല്ല*.* എന്നാൽ ആരെങ്കിലും അത് ആസ്വദിക്കുകയോ *(*അതായത്*,* കൈക്കുമ്പിളിൽ അല്പം എടുക്കുകയോ*)* ചെയ്യാതെ അതിൽ നിന്ന് കുടിക്കാതിരിക്കുന്നുവോ*,* അവൻ തീർച്ചയായും എന്നിൽ പെട്ടവനാണ്*.'* എന്നാൽ അവരിൽ ചുരുക്കം ചിലരൊഴികെ ബാക്കിയെല്ലാവരും അതിൽ നിന്ന് കുടിച്ചു*.* അങ്ങനെ താലൂത്തും അദ്ദേഹത്തോടൊപ്പമുള്ള വിശ്വാസികളും ആ അരുവി കടന്നപ്പോൾ അവർ പറഞ്ഞു*:* *'*ജാലൂത്തിനോടും ***(جالوت)*** അവന്റെ സൈന്യത്തോടും പോരാടാൻ ഇന്ന് ഞങ്ങൾക്ക് യാതൊരു ശക്തിയുമില്ല*.'* എന്നാൽ അല്ലാഹുവിനെ കണ്ടുമുട്ടുമെന്ന് ഉറച്ചു വിശ്വസിച്ചിരുന്നവർ പറഞ്ഞു*:* *'*എത്രയോ ചെറിയ സംഘങ്ങളാണ് അല്ലാഹുവിന്റെ അനുമതിയോടെ വലിയ സംഘങ്ങളെ പരാജയപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളത്*!* അല്ലാഹു ക്ഷമിക്കുന്നവരോടൊപ്പമാണ് ***(مع الصابرين)****.'*

അല്ലാഹുവിന്റെ ഔലിയാക്കൾക്കും അമ്പിയാക്കൾക്കും (അലൈഹിസ്സലാം) പോലും അധികാരമില്ലാത്ത കാര്യങ്ങളിൽ അവരുടെ ആത്മശാന്തി (സകീനത്ത് - سكينة) നിലനിൽക്കുന്നു. ഇസ്രായേൽ മക്കളുടെ പെട്ടകത്തിൽ (താബൂത്ത് - تابوت) തൗറാത്തിന്റെ ചില ഭാഗങ്ങൾ സൂക്ഷിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ, ഈ ഉമ്മത്തിന്റെ ഹൃദയമാകുന്ന പെട്ടകത്തിൽ മുഴുവൻ ഖുർആനും സംരക്ഷിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അവരുടെ പെട്ടകത്തിൽ അമ്പിയാക്കളുടെ ചിത്രങ്ങളുള്ള ഭവനങ്ങളായിരുന്നുവെങ്കിൽ, ഇവരുടെ ഹൃദയമാകുന്ന പെട്ടകത്തിൽ അല്ലാഹു അല്ലാത്ത മറ്റാരും പ്രവേശിക്കാത്ത ഏകാന്തതകളുണ്ട് (ഖൽവത്ത് - خلوة). അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'എന്റെ ഭൂമിയോ ആകാശമോ എന്നെ ഉൾക്കൊള്ളുന്നില്ല, എന്നാൽ എന്റെ സത്യവിശ്വാസിയായ അടിമയുടെ ഹൃദയം എന്നെ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു.' മനുഷ്യന്റെ ആത്മാവ് ഈ ദൈവിക ഹൃദയമാകുന്ന പെട്ടകത്തെ പ്രാപിക്കാൻ ഭാഗ്യം ലഭിച്ചാൽ, അവൻ ഖിലാഫത്തിന്റെ അധികാരവും ഭരണത്തിന്റെ സിംഹാസനവും ഏറ്റെടുക്കുന്നു. അപ്പോൾ മനുഷ്യന്റെ എല്ലാ ഗുണങ്ങളും (സിഫാത്ത് - صفات) അവന് കീഴ്പ്പെടുന്നു. വഞ്ചകിയായ ദുനിയാവിനോട് അവൻ ചായ്‌വ് കാണിക്കില്ല, മറിച്ച് അതിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുകയും തന്റെ നഫ്സിനെ (നഫ്സുൽ അമ്മാറ - نفس الأمارة) നേരിടാൻ തയ്യാറെടുക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹവും, ഒരു ആത്മീയ മാർഗ്ഗം (ത്വരീഖത്ത് - طريقة) സ്വീകരിക്കുന്നതും, സത്യത്തെ (ഹഖീഖത്ത് - حقيقة) മുറുകെ

പിടിക്കുന്നതും കൂടാതെ ഇത് സാധ്യമല്ല. ആത്മശാന്തി വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവൻ ജ്ഞാനത്തിലേക്ക് (മഅ്രിഫത്ത് - معرفة) എത്തണം. കാരണം, ഹൃദയം ശാന്തതയെ തേടുന്നത് പോലെ, ദൈവിക ജ്ഞാനം ഹൃദയത്തിൽ ശാന്തിയെ ഉളവാക്കുന്നു. അബൂ യസീദ് (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) വിനോട് ജ്ഞാനത്തെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'രാജാക്കന്മാർ ഒരു നാട്ടിൽ പ്രവേശിച്ചാൽ അവർ അതിനെ നശിപ്പിക്കുകയും അവിടുത്തെ പ്രതാപികളെ നിന്ദ്യരാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.' അതായത്, ഹൃദയത്തിൽ ദൈവികമായ പ്രകാശങ്ങൾ (വാരിദാത്ത് - واردات) കടന്നുവരുമ്പോൾ, അത് ഹൃദയത്തിലുള്ള എല്ലാ ദുർഗുണങ്ങളെയും പുറന്തള്ളുന്നു. അബൂ യസീദ് (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) വിനോട് ചോദിക്കപ്പെട്ടു: 'എങ്ങനെയാണ് താങ്കൾ ഈ ജ്ഞാനം നേടിയത്?' അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'വിശക്കുന്ന വയറും വസ്ത്രമില്ലാത്ത ശരീരവും കൊണ്ട്.' സഅ്ദി (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) പറയുന്നു: 'വയർ നിറച്ചുണ്ണുന്നവൻ ജ്ഞാനത്തിൽ നിന്ന് ഒഴിഞ്ഞുനിൽക്കുന്നു.' അല്ലാഹുവേ, നിന്നിലേക്കുള്ള വഴിയിൽ തടസ്സമാകുന്നവയിൽ നിന്ന് ഞങ്ങളെ കാത്തുരക്ഷിക്കേണമേ. ആമീൻ. ത്വാലൂത്ത് തന്റെ സൈന്യവുമായി പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ, അവർക്ക് ദാഹം അനുഭവപ്പെടുകയും അല്ലാഹു അവരെ ഒരു നദിയിലൂടെ പരീക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ നദിയിൽ നിന്ന് അമിതമായി കുടിക്കുന്നവൻ തന്റെ കൂട്ടത്തിൽ പെട്ടവനല്ലെന്ന് ത്വാലൂത്ത് പ്രഖ്യാപിച്ചു. ഇത് ഹൃദയങ്ങളെ ശുദ്ധീകരിക്കാനും സത്യസന്ധരായ വിശ്വാസികളെ വേർതിരിച്ചറിയാനുമുള്ള ഒരു പരീക്ഷണമായിരുന്നു.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, 'അവർ എന്നോട് ചേർന്നുനിൽക്കുന്നു' എന്ന പ്രയോഗം അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ വചനമായ 'കപടവിശ്വാസികളും കപടവിശ്വാസിനികളും പരസ്പരം ബന്ധപ്പെട്ടവരാണ്' എന്നതിലെ അർത്ഥത്തെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. അതായത്, അവർ പരസ്പരം ഒട്ടിനിൽക്കുന്നവരും ഒന്നായിത്തീർന്നവരുമാണ്. 'ആരെങ്കിലും അതിൽ നിന്ന് രുചിച്ചില്ലെങ്കിൽ' എന്നതിലെ 'രുചിക്കുക' (ذوق) എന്നത് അല്പം മാത്രം ആസ്വദിക്കുക എന്ന അർത്ഥത്തിലാണ്. ആരെങ്കിലും അത് അല്പം കുടിക്കുകയോ ഭക്ഷിക്കുകയോ ചെയ്താൽ അവൻ എന്നിൽ പെട്ടവനാണ്, അതായത് എന്റെ ദീനിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവനാണ്. 'എന്നാൽ തന്റെ കൈകൊണ്ട് ഒരു കോരിയെടുത്തവൻ ഒഴികെ' എന്നത് 'അതിൽ നിന്ന് കുടിച്ചവൻ' എന്നതിൽ നിന്നുള്ള ഒഴിവാക്കലാണ്. ഇവിടെ 'രുചിക്കാത്തവർ' എന്ന് പ്രത്യേകം എടുത്തുപറഞ്ഞത് അതിന്റെ ഗൗരവം കൊണ്ടാണ്. കാരണം, ഒട്ടും രുചിക്കാതിരിക്കുക എന്നത് ദൃഢനിശ്ചയത്തിന്റെ (عزيمة) ഭാഗമാണ്, കോരിയെടുക്കുക എന്നത് ഇളവിന്റെ (رخصة) ഭാഗമാണ്. ദൃഢനിശ്ചയം പാലിക്കുന്നവരുടെ അവസ്ഥ വ്യക്തമാക്കാനാണ് ഇവിടെ മുൻഗണന നൽകിയിരിക്കുന്നത്. ഇബ്നു അബ്ബാസ് (റളിയള്ളാഹു അൻഹു) പറയുന്നു: ഒരു കൈക്കുമ്പിൾ വെള്ളം കൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മൃഗങ്ങൾക്കും

സേവകർക്കും മതിയാകുമായിരുന്നു. ഇമാം പറയുന്നു: ഇതിൽ രണ്ട് സാധ്യതകളുണ്ട്. ഒന്ന്, ഒരു പാത്രത്തിൽ തനിക്ക് ആവശ്യമുള്ളത്ര വെള്ളം എടുക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിന് അനുവാദമുണ്ടായിരുന്നു, അത് എല്ലാവർക്കും മതിയാകുമായിരുന്നു. രണ്ട്, അല്പം വെള്ളം എടുക്കുമ്പോൾ അല്ലാഹു അതിൽ ബറക്കത്ത് (بركة) നൽകുകയും അത് എല്ലാവർക്കും മതിയാവുകയും ചെയ്തു. ഇത് ആ കാലഘട്ടത്തിലെ പ്രവാചകന്റെ മുഅ്ജിസത്താണ് (معجـــزة). നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളുടെ കാലത്തും അല്ലാഹു കുറഞ്ഞ വെള്ളം കൊണ്ട് ധാരാളം ആളുകളെ ദാഹം തീർത്ത് സഹായിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ, ആജ്ഞ ലംഘിച്ചവർ മൃഗങ്ങളെപ്പോലെ നദിയിൽ നിന്ന് നേരിട്ട് കുടിച്ചു. അവർക്ക് ദാഹം വർദ്ധിക്കുകയും ചുണ്ടുകൾ കറുക്കുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെ ത്വാലൂത്ത് (അലൈഹിസ്സലാം) അനുസരിച്ചവരെയും അനുസരിക്കാത്തവരെയും തിരിച്ചറിഞ്ഞു. അനുവദനീയമായ ഒരു കാര്യം നിബന്ധനകളോടെ മാത്രം ഉപയോഗിക്കാൻ കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ അത് ലംഘിച്ചവർക്ക് ഇത്രയും വലിയ പരീക്ഷണം നേരിടേണ്ടി വന്നുവെങ്കിൽ, ഹറാമായ കാര്യങ്ങളിൽ ഏർപ്പെടുന്നവരുടെ അവസ്ഥ എന്തായിരിക്കും? അല്ലാഹു നമ്മെ കാത്തുരക്ഷിക്കട്ടെ.

ഖുർആനിലെ 'ചെറിയ സംഘം വലിയ സംഘത്തെ പരാജയപ്പെടുത്തി' എന്ന വചനം, അല്ലാഹുവിന്റെ അനുമതി (بإذن الله) അഥവാ അവന്റെ വിധിപ്രകാരവും സൗകര്യപ്പെടുത്തൽ കൊണ്ടുമാണ് സംഭവിക്കുന്നത് എന്ന് പഠിപ്പിക്കുന്നു. സകല കാര്യങ്ങളും അല്ലാഹുവിന്റെ ഇച്ഛാശക്തിക്ക് (مشـــيئة) അധീനമാണ്. അവൻ സഹായിച്ചാൽ എണ്ണത്തിൽ കുറവാണെങ്കിലും ആരും പരാജയപ്പെടില്ല; അവൻ കൈവിട്ടാൽ എണ്ണത്തിൽ എത്ര പെരുകിയാലും ആർക്കും വിജയിക്കാനാവില്ല. ജാലൂത്തിനെയും സൈന്യത്തെയും പരാജയപ്പെടുത്തിയത് പോലെ, ക്ഷമയുള്ളവരോടൊപ്പം (مع الصابرين) അല്ലാഹു ഉണ്ട്. ഈ സംഭവം ഐഹിക ജീവിതത്തിന്റെ (دنيـــا) ഒരു ഉദാഹരണമാണ്. അത്യാവശ്യത്തിന് മാത്രം ഉപയോഗിക്കുന്നവൻ രക്ഷപ്പെടുന്നു; കൂടുതൽ ആഗ്രഹിക്കുന്നവൻ ഉപ്പുവെള്ളം കുടിക്കുന്നവനെപ്പോലെ ദാഹം വർധിപ്പിക്കുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയതുപോലെ, ആദം സന്തതിയുടെ വയർ നിറയ്ക്കാൻ ഖബറിലെ മണ്ണ് അല്ലാതെ മറ്റൊന്നിനും കഴിയില്ല. എന്നാൽ ആഗ്രഹങ്ങളിൽ നിന്ന് പശ്ചാത്തപിക്കുന്നവനെ (تـوبــــــة) അല്ലാഹു സ്വീകരിക്കുന്നു. മനുഷ്യൻ മണ്ണിൽ നിന്ന് സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടവനായതിനാൽ അവന്റെ പ്രകൃതത്തിൽ ഒരുതരം വരൾച്ചയുണ്ട്, അല്ലാഹുവിന്റെ തൗഫീഖ് (توفيق) എന്ന മഴയാൽ മാത്രമേ അത് മാറൂ. ദാവൂദ് നബി അലൈഹിസ്സലാമിന് അല്ലാഹു നൽകിയ സന്ദേശം ഇതാണ്: 'ദാവൂദേ, നീ ആഗ്രഹിക്കുന്നത് നടക്കണമെന്നാണോ? എന്നാൽ എന്റെ ഇഷ്ടത്തിന് നീ വഴങ്ങിയാൽ നിന്റെ ആഗ്രഹങ്ങൾ ഞാൻ നിറവേറ്റിത്തരാം. നീ വഴങ്ങിയില്ലെങ്കിൽ നിന്നെ ഞാൻ തളർത്തും, ഒടുവിൽ നടക്കുന്നത് എന്റെ ഇഷ്ടം മാത്രമായിരിക്കും.'

ഐഹിക ജീവിതം ഒരു നദി പോലെയാണ്; അതിൽ അമിതമായി മുങ്ങുന്നവർ ഭൗതികതയുടെ അടിമകളാണ്. എന്നാൽ ആവശ്യത്തിന് മാത്രം ഉപയോഗിക്കുന്നവർ അല്ലാഹുവിന്റെ ഔലിയാക്കളാണ് (أولياء الله). അല്ലാഹുവിന്റെ യഥാർത്ഥ ദാസന്മാർ വളരെ കുറവാണ്. അബൂഹുറൈറ റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിനോട് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അന്ത്യകാലത്തെ ഒരു വിഭാഗം ആളുകളെക്കുറിച്ച് പറഞ്ഞു: അവർ പ്രവാചകന്മാരെപ്പോലെ പ്രകാശത്തോടെ പരലോകത്ത് വരും. അവർ വിശപ്പും ദാഹവും വസ്ത്രമില്ലായ്മയും അല്ലാഹുവിനോടുള്ള സ്നേഹം കൊണ്ട് സ്വയം വരിച്ചവരാണ്. അല്ലാഹു ഭൂമിയിൽ ശിക്ഷ ഇറക്കാൻ ഉദ്ദേശിക്കുമ്പോൾ ഇവരെക്കണ്ട് ആ ശിക്ഷ പിന്തിരിപ്പിക്കുന്നു. ശൈഖ് അത്താർ ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പാടുന്നു: 'അവർ തങ്ങളുടെ അസ്തിത്വം മറച്ചുവെച്ചവരാണ്; ശരീരം ശരീഅത്തിലും മനസ്സ് ഹഖീഖത്തിലും (حقيقة) ലയിച്ചവർ. അവർക്ക് നാമരൂപങ്ങളില്ല, അവർ അല്ലാഹുവിലേക്ക് മാത്രം ചേർന്നവർ.'

[سورة البقرة (2) : الآيات 250 إلى 251]

താലൂത്തിന്റെ സൈന്യം ജാലൂത്തിന്റെ സൈന്യത്തെ അഭിമുഖീകരിച്ചപ്പോൾ അവർ പ്രാർത്ഥിച്ചു*:* '*ഞങ്ങളുടെ നാഥാ, ഞങ്ങളുടെ മേൽ ക്ഷമ* ***(صبر)*** *വർഷിക്കുകയും, ഞങ്ങളുടെ പാദങ്ങളെ ഉറപ്പിച്ച നിർത്തുകയും, സത്യനിഷേധികളായ ജനതയ്ക്കെതിരെ ഞങ്ങളെ സഹായിക്കുകയും ചെയ്യേണമേ.*' അല്ലാഹുവിന്റെ അനുമതിയോടെ അവർ ജാലൂത്തിനെ പരാജയപ്പെടുത്തി*.* ദാവൂദ് അലൈഹിസ്സലാം ജാലൂത്തിനെ വധിക്കുകയും ചെയ്തു*.* അല്ലാഹു ദാവൂദ് അലൈഹിസ്സലാമിന് രാജാധികാരവും പ്രവാചകത്വവും നൽകുകയും*,* താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന വിജ്ഞാനങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന് പഠിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു*.* അല്ലാഹു ഭൂമിയിൽ മനുഷ്യരെ പരസ്പരം പ്രതിരോധിച്ചില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ ഭൂമി കുഴപ്പത്തിലാകുമായിരുന്നു*.* എന്നാൽ അല്ലാഹു ലോകത്തോട് വലിയ ഔദാര്യമുള്ളവനാണ്*.*

അല്ലാഹുവിന്റെ സലാമും റഹ്മത്തും ബറകത്തും അവരുടെ മേൽ വർഷിക്കട്ടെ. അല്ലാഹുവേ, അവരോടൊപ്പം ചേർക്കപ്പെടുന്നവരിൽ ഞങ്ങളെയും നീ ഉൾപ്പെടുത്തേണമേ, ആമീൻ. 'അവർ പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ' (وَلَمَّا بَرَزُوا) - അതായത്, ത്വാലൂതും അദ്ദേഹത്തോടൊപ്പമുള്ള വിശ്വാസികളും യുദ്ധക്കളത്തിലെ വിശാലമായ മൈതാനത്തേക്ക് ഇറങ്ങിത്തിരിച്ചപ്പോൾ. ജാലൂതിനെയും അവന്റെ സൈന്യത്തെയും കണ്ടുമുട്ടിയ അവർ, ശത്രുക്കളുടെ ആയുധബലവും എണ്ണവും കണ്ട്, സാധാരണഗതിയിൽ തങ്ങൾക്ക് അവരെ നേരിടാൻ കഴിയില്ലെന്ന് ഉറപ്പിച്ചു. അപ്പോൾ അവർ അല്ലാഹുവിനോട് വിനയത്തോടെ സഹായം തേടി പ്രാർത്ഥിച്ചു: 'ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ' (رَبَّنَا) - ഈ വിളികൊണ്ട് അവർ തങ്ങളുടെ അടിമത്തം

(عبودية) സമ്മതിക്കുകയും, തങ്ങളെ നന്നാക്കണമെന്ന് അപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. 'ഞങ്ങളുടെ മേൽ ക്ഷമ ചൊരിഞ്ഞുതരേണമേ' (أَفْـرِغْ عَلَيْنـا صَـبْراً) - ഒരു പാത്രത്തിലെ വെള്ളം ഒഴിക്കുന്നതുപോലെ, ക്ഷമയെ ഞങ്ങളുടെ മേൽ പൂർണ്ണമായി വർഷിക്കേണമേ എന്ന് അവർ തേടി. യുദ്ധത്തിന്റെ കഠിനമായ പരീക്ഷണങ്ങളെ നേരിടാൻ ഈ ക്ഷമ അനിവാര്യമായിരുന്നു. 'ഞങ്ങളുടെ പാദങ്ങളെ നീ ഉറപ്പിച്ചുതരേണമേ' (وَثَبِّتْ أَقْدامَنا) - യുദ്ധക്കളത്തിൽ കാലിടറാതെ നിൽക്കാനുള്ള മനക്കരുത്തും ശത്രുക്കളുടെ ഹൃദയത്തിൽ ഭയം ജനിപ്പിക്കാനുള്ള കഴിവും നൽകേണമേ എന്നാണതിനർത്ഥം. 'സത്യനിഷേധികളായ ജനതയ്ക്കെതിരെ ഞങ്ങളെ നീ സഹായിക്കേണമേ' (وَانْصُرْنا عَلَى الْقَوْمِ الْكافِرِينَ) - ഈ പ്രാർത്ഥനയിൽ വളരെ മനോഹരമായ ഒരു ക്രമമുണ്ട്; ആദ്യം ക്ഷമ, പിന്നെ മനക്കരുത്ത്, ഒടുവിൽ വിജയം. അല്ലാഹുവിന്റെ അനുമതിയോടെ (بِـإِذْنِ اللَّـهِ) അവർ ശത്രുക്കളെ പരാജയപ്പെടുത്തി. ദാവൂദ് അലൈഹിസ്സലാം ജാലൂതിനെ വധിച്ചു. ജാലൂത് ഭീമാകാരനായ ഒരു അക്രമിയായിരുന്നു. ദാവൂദ് അലൈഹിസ്സലാം ആട്ടിടയനായിരുന്നപ്പോൾ, അല്ലാഹുവിന്റെ വഹ്‌യ് പ്രകാരം ജാലൂതിനെ വധിക്കാൻ നിയോഗിക്കപ്പെട്ടു. വഴിയിൽ വെച്ച് മൂന്ന് കല്ലുകൾ അദ്ദേഹത്തെ വിളിച്ചുപറഞ്ഞു: 'എന്നെ എടുക്കൂ, ഞാൻ ഇന്ന രാജാവിനെ വധിച്ച കല്ലാണ്'. അങ്ങനെ ആ കല്ലുകൾ അദ്ദേഹം തന്റെ സഞ്ചിയിലുമാക്കി. യുദ്ധക്കളത്തിൽ വെച്ച് ജാലൂത് വെല്ലുവിളിച്ചപ്പോൾ, ദാവൂദ് അലൈഹിസ്സലാം മുന്നോട്ട് വന്നു. രാജാവായ ത്വാലൂത് നൽകിയ ആയുധങ്ങൾ വേണ്ടെന്ന് വെച്ച്, തന്റെ കവണയുമായി അദ്ദേഹം ജാലൂതിനെ നേരിട്ടു. ജാലൂത് ദാവൂദ് അലൈഹിസ്സലാമിനെ കണ്ടപ്പോൾ അവന്റെ ഹൃദയത്തിൽ അല്ലാഹു ഭയം ജനിപ്പിച്ചു.

ജാലൂത്ത് ദാവൂദ് നബി (അലൈഹിസ്സലാം) യോട് അഹങ്കാരത്തോടെ പറഞ്ഞു: 'ഞാൻ നിന്നെ കൊല്ലും'. ദാവൂദ് (അലൈഹിസ്സലാം) മറുപടി നൽകി: 'ഒരു നായയെ കൊണ്ടുവരുന്നത് പോലെ കല്ലും കവിണയും കൊണ്ടുവരൂ'. ജാലൂത്ത് പരിഹസിച്ചു: 'നീ നായയെക്കാൾ അധമനാണ്'. ദാവൂദ് (അലൈഹിസ്സലാം) അല്ലാഹുവിൽ ഭരമേൽപ്പിച്ചു കൊണ്ട് പറഞ്ഞു: 'അല്ല, അല്ലാഹു നിന്റെ മാംസത്തെ ഭൂമിയിലെ മൃഗങ്ങൾക്കും ആകാശത്തിലെ പക്ഷികൾക്കും വീതിച്ചു നൽകും'. തുടർന്ന് ഇബ്റാഹീം (അലൈഹിസ്സലാം), ഇസ്ഹാഖ് (അലൈഹിസ്സലാം), യഅ്ഖൂബ് (അലൈഹിസ്സലാം) എന്നിവരുടെ നാമത്തിൽ മൂന്ന് കല്ലുകൾ എടുത്തു. അത്ഭുതകരമായി ആ മൂന്ന് കല്ലുകളും ഒന്നായി ചേർന്നു. അല്ലാഹു കാറ്റിനെ അദ്ദേഹത്തിന് വഴങ്ങിക്കൊടുത്തു, ആ കല്ല് ജാലൂത്തിന്റെ തലയിൽ പതിക്കുകയും തലയോട്ടി തകർത്ത് പുറത്തുവരികയും ചെയ്തു. അങ്ങനെ ജാലൂത്ത് വധിക്കപ്പെട്ടു. തുടർന്ന് ദാവൂദ് (അലൈഹിസ്സലാം) ജാലൂത്തിന്റെ മൃതദേഹം ത്വാലൂത്തിന്റെ മുന്നിലെത്തിച്ചു. ജനങ്ങൾ ദാവൂദ് (അലൈഹിസ്സലാം) നബിയെ സ്നേഹിക്കുകയും ആദരിക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ ത്വാലൂത്തിന് അസൂയ തോന്നി. അദ്ദേഹം ദാവൂദ് (അലൈഹിസ്സലാം) നബിയെ

വധിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. പിന്നീട് ത്വാലൂത്ത് തന്റെ പാപങ്ങളിൽ ഖേദിക്കുകയും അല്ലാഹുവിങ്കലേക്ക് പശ്ചാത്താപം (توبة) തേടുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം ശമുവീൽ (അലൈഹിസ്സലാം) നബിയുടെ ഖബറിങ്കൽ ചെന്ന് പ്രാർത്ഥിക്കുകയും, അല്ലാഹുവിന്റെ അനുമതിയോടെ ശമുവീൽ (അലൈഹിസ്സലാം) ഖബറിൽ നിന്ന് എഴുന്നേറ്റ് വന്ന് അദ്ദേഹത്തിന് പശ്ചാത്താപത്തിനുള്ള മാർഗ്ഗം ഉപദേശിക്കുകയും ചെയ്തു. ഒടുവിൽ ത്വാലൂത്ത് യുദ്ധക്കളത്തിൽ രക്തസാക്ഷിയായി. പിന്നീട് അല്ലാഹു ദാവൂദ് (അലൈഹിസ്സലാം) നബിക്ക് രാജാധികാരവും (ملك) പ്രവാചകത്വവും (نبوة) നൽകി അനുഗ്രഹിച്ചു. അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തിന് ഇരുമ്പ് മെഴുകി കവചങ്ങൾ നിർമ്മിക്കാനുള്ള കഴിവ് നൽകി. അദ്ദേഹം സ്വന്തം അധ്വാനം കൊണ്ട് ജീവിക്കുകയും പക്ഷികളുടെ ഭാഷയും പർവ്വതങ്ങളുടെ തസ്ബീഹും മനസ്സിലാക്കാനുള്ള അറിവ് (حكمة) അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തിന് നൽകുകയും ചെയ്തു.

[سورة البقرة (2) : الآيات 252 إلى 256]

അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ *(آيات)* സത്യസന്ധമായി നിനക്ക് നാം ഓതിത്തരുന്നു. തീർച്ചയായും നീ അല്ലാഹുവിന്റെ ദൂതന്മാരിൽ പെട്ടവനാണ്. ഈ ദൂതന്മാരിൽ ചിലരെ ചിലരേക്കാൾ നാം ശ്രേഷ്ഠരാക്കി. അവരിൽ ചിലരോട് അല്ലാഹു നേരിട്ട് സംസാരിച്ചു. ചിലരെ അവൻ പല പദവികളിലേക്ക് ഉയർത്തുകയും ചെയ്തു. മർയമിന്റെ മകൻ ഈസാക്ക് *(عيسى عليه السلام)* നാം വ്യക്തമായ തെളിവുകൾ നൽകുകയും പരിശുദ്ധാത്മാവിനാൽ *(روح القدس)* അദ്ദേഹത്തിന് കരുത്ത് പകരുകയും ചെയ്തു. അല്ലാഹു ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ അവർക്ക് ശേഷം വന്നവർ തങ്ങൾക്ക് വ്യക്തമായ തെളിവുകൾ വന്നതിന് ശേഷം പരസ്പരം പോരടിക്കുമായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ അവർ ഭിന്നിച്ചു; അവരിൽ ചിലർ വിശ്വസിച്ചു, ചിലർ അവിശ്വസിച്ചു. അല്ലാഹു ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ അവർ പോരടിക്കുമായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ അല്ലാഹു താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് ചെയ്യുന്നു. സത്യവിശ്വാസികളേ, നാം നിങ്ങൾക്ക് നൽകിയതിൽ നിന്ന്, കച്ചവടമോ സൗഹൃദമോ ശുപാർശയോ ഇല്ലാത്ത ഒരു ദിവസം വരുന്നതിന് മുമ്പായി നിങ്ങൾ ചെലവഴിക്കുക. സത്യനിഷേധികൾ തന്നെയാണ് അക്രമികൾ. അല്ലാഹു - അവനല്ലാതെ മറ്റൊരു ദൈവമില്ല. അവൻ എന്നെന്നും ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവനും *(حي)* എല്ലാം നിയന്ത്രിക്കുന്നവനുമാണ് *(قيوم)*. മയക്കമോ ഉറക്കമോ അവനെ ബാധിക്കുകയില്ല. ആകാശങ്ങളിലുള്ളതും ഭൂമിയിലുള്ളതും അവന്റേതാണ്. അവന്റെ അനുവാദമില്ലാതെ അവന്റെ അടുക്കൽ ശുപാർശ ചെയ്യാൻ ആർക്ക് കഴിയും? അവരുടെ മുമ്പിലുള്ളതും പിന്നിലുള്ളതും അവൻ അറിയുന്നു. അവന്റെ അറിവിൽ നിന്ന് അവൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതല്ലാതെ യാതൊന്നും അവർക്ക് ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിയില്ല. അവന്റെ സിംഹാസനം *(كرسي)* ആകാശങ്ങളെയും ഭൂമിയെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. അവ രണ്ടിനെയും സംരക്ഷിക്കുന്നത് അവന് ഭാരമേയല്ല. അവൻ അത്യുന്നതനും മഹാനുമാണ്. മതകാര്യത്തിൽ യാതൊരു നിർബന്ധവുമില്ല. സന്മാർഗം വഴികേടിൽ നിന്ന് വ്യക്തമായി വേർതിരിഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു. അതിനാൽ ആരെങ്കിലും ദുർമൂർത്തികളെ *(طاغوت)* നിഷേധിക്കുകയും അല്ലാഹുവിൽ വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്താൽ, അവൻ മുറിയാത്തതും ഉറപ്പുള്ളതുമായ ഒരു കയ്യുറയിൽ *(عروة وثقى)* പിടിച്ചിരിക്കുന്നു. അല്ലാഹു എല്ലാം കേൾക്കുന്നവനും അറിയുന്നവനുമാണ്.

ദാവൂദ് അലൈഹിസ്സലാം അവർകൾക്ക് അല്ലാഹു നൽകിയ ശബ്ദമാധുര്യം അത്യപൂർവ്വമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം സബൂർ പാരായണം ചെയ്യുമ്പോൾ വന്യമൃഗങ്ങൾ

പോലും ശാന്തരായി അടുത്തു വരികയും, പക്ഷികൾ പറക്കൽ നിർത്തി ശ്രദ്ധയോടെ കേൾക്കുകയും, ഒഴുകുന്ന ജലം നിശ്ചലമാവുകയും കാറ്റ് പോലും അടങ്ങാതെ നിൽക്കുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. 'അല്ലാഹു ജനങ്ങളെ പരസ്പരം തടഞ്ഞില്ലായിരുന്നുവെങ്കിൽ' (وَلَوْلا دَفْعُ اللَّهِ) എന്ന സൂക്തം, അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്താൽ തിന്മ ചെയ്യുന്നവരെ നന്മയുള്ളവരെക്കൊണ്ട് അവൻ തടയുന്ന എന്നതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ ഈ സംരക്ഷണം ഇല്ലായിരുന്നെങ്കിൽ ഭൂമിയിൽ കുഴപ്പങ്ങൾ (فساد) വ്യാപിക്കുകയും കൃഷിയും വംശവർദ്ധനവും ഉൾപ്പെടെയുള്ള സകല നന്മകളും നശിച്ചുപോകുമായിരുന്നു. തിരുനബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'തീർച്ചയായും അല്ലാഹു ഒരു സ്വാലിഹായ മുസ്ലിമിനെക്കൊണ്ട് അവന്റെ അയൽക്കാരായ നൂറ് കുടുംബങ്ങളിൽ നിന്ന് വിപത്തുകളെ തടയുന്നു.' ഭരണാധികാരത്തിന്റെ മഹത്വത്തെയും ഈ സൂക്തം ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. മതവും ഭരണകൂടവും ഇരട്ട സഹോദരങ്ങളെപ്പോലെയാണ്; മതം അടിസ്ഥാനവും ഭരണകൂടം സംരക്ഷകനുമാണ്. അടിസ്ഥാനമില്ലാത്തത് തകർന്നുപോകും, സംരക്ഷകനില്ലാത്തത് നഷ്ടപ്പെട്ടുപോകും. അല്ലാഹുവിന്റെ ഈ സംരക്ഷണം രണ്ട് വിധമാണ്: ഒന്ന് പ്രകടമായതും (ظاهر), മറ്റൊന്ന് രഹസ്യമായതും (خفي). പ്രകടമായ സംരക്ഷണം പ്രവാചകന്മാർ, ഭരണാധികാരികൾ, ജ്ഞാനികൾ (حكماء), ഉപദേശകർ എന്നിവരിലൂടെയാണ്. രഹസ്യമായ സംരക്ഷണം മനുഷ്യന്റെ ബുദ്ധിശക്തിയിലൂടെയാണ്. അല്ലാഹു ലോകർക്ക് വലിയ അനുഗ്രഹം (فضل عظيم) നൽകുന്നവനാണ്. ഈ ചരിത്ര സംഭവങ്ങളെല്ലാം അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളാണ് (آيات اللَّهِ). ജിബ്രീൽ അലൈഹിസ്സലാം മുഖേന സത്യസന്ധമായി നാം നിനക്ക് ഇത് ഓതിത്തരുന്നു. നിശ്ചയമായും നീ പ്രവാചകന്മാരിൽ പെട്ടവനാണ്. അവിശ്വാസികളുടെ വാദങ്ങളെ ഖണ്ഡിക്കാനാണ് ഈ ഊന്നൽ നൽകിയിരിക്കുന്നത്.

അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'ഈ ദൂതന്മാരിൽ ചിലരെ നാം മറ്റുള്ളവരേക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠരാക്കിയിരിക്കുന്നു. അവരിൽ ചിലരോട് അല്ലാഹു നേരിട്ട് സംസാരിച്ചു. ചിലരെ അവൻ പല പദവികളിലേക്കും ഉയർത്തി.' ഈ സൂക്തം പ്രവാചകന്മാരുടെ പദവികളിലെ വ്യത്യാസത്തെയും, അല്ലാഹുവിന്റെ വിശേഷാൽ അനുഗ്രഹങ്ങളെയും വ്യക്തമാക്കുന്നു. 'നേരിട്ട് സംസാരിച്ചവൻ' *(كليم الله)* എന്ന പദവി മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം അവർകൾക്ക് ലഭിച്ചു. നമ്മുടെ പ്രിയപ്പെട്ട പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് മുസ്തഫ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അവർകൾക്ക് അല്ലാഹു നൽകിയ ശ്രേഷ്ഠത സർവ്വ പ്രവാചകന്മാർക്കും മുകളിലാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യം *(قرب)* നേടുന്നതിലും, ദിവ്യജ്ഞാനം *(معرفة)* കരസ്ഥമാക്കുന്നതിലും അവർകൾ അദ്വിതീയരാണ്. ഈ ഉന്നത പദവികൾ അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യമാണ്. അവൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് അവൻ അത് നൽകുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ നിയമങ്ങൾ *(شريعة)* അനുസരിച്ച് ജീവിക്കുന്നവർക്ക് മാത്രമേ ഈ ആത്മീയ ഔന്നത്യം മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിക്കൂ.

ശരീഅത്തിലൂടെ അവിടുന്ന് പ്രകാശിച്ചു, ത്വരീഖത്തിലൂടെ അത് തെളിയിക്കപ്പെട്ടു, ഹഖീഖത്ത് സ്വയം വ്യക്തമായി. അദ്വിതീയനായ സുൽത്താനേ, എത്ര മഹത്തരം! സൂചന ഇതാണ്: തന്റെ ഉള്ളിലെ ദുഷ്പ്രവണതകളായ ജാലൂത്തിനെതിരെ പോരാടുന്ന മുജാഹിദ് (مجاهد), സ്വന്തം കഴിവുകൊണ്ടോ ശക്തികൊണ്ടോ അതിനെ നേരിടാൻ പ്രാപ്തനല്ല. മറിച്ച്, അവൻ തന്റെ റബ്ബിലേക്ക് മടങ്ങുകയും സഹായം തേടുകയും വേണം. 'റബ്ബനാ അഫ്രിഗ് അലൈനാ സബ്റൻ' (رَبَّنا أَفْرِغْ عَلَيْنا صَبْراً) - അല്ലാഹുവേ, നിന്റെ കൽപ്പനകൾ അനുസരിക്കുന്നതിലും നിരോധനങ്ങളിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുന്നതിലും ഞങ്ങൾക്ക് ക്ഷമ നൽകേണമേ. 'വസബ്ബിത് അഖ്ദാമാന' (وَثَبِّتْ أَقْدامَنا) - സുഖത്തിലും ദുഃഖത്തിലും, വിധിയുടെ തീരുമാനങ്ങൾ വരുമ്പോഴും നിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ഞങ്ങളെ ഉറപ്പിച്ചു നിർത്തേണമേ. 'വൻസുർനാ അലൽ ഖൗമിൽ കാഫിരീൻ' (وَانْصُرْنا عَلَى الْقَوْمِ الْكافِرِينَ) - സത്യനിഷേധികളായ ശത്രുക്കൾക്കെതിരെ ഞങ്ങളെ സഹായിക്കേണമേ. പൊതുവെ മതത്തിലെ ശത്രുക്കളും, വിശേഷിച്ചും നമ്മുടെ ഉള്ളിലുള്ള ഏറ്റവും വലിയ ശത്രുവായ നഫ്സുൽ അമ്മാറയും (نفس الأمارة) ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. ഭൂമിയുടെയും ആകാശത്തിന്റെയും നാഥനോടുള്ള ആത്മാർത്ഥമായ പ്രാർത്ഥനയും ശരണാഗതിയും ഉണ്ടാകുമ്പോൾ, അല്ലാഹു ഉത്തരം നൽകുകയും ശത്രുക്കളെ പരാജയപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. ഹൃദയമാകുന്ന ദാവൂദ് (عليه السلام), നഫ്സാകുന്ന ജാലൂത്തിനെ വധിക്കുന്നത് ഇങ്ങനെയാണ്: ദുൻയാവിനോടുള്ള അത്യാഗ്രഹത്തിന്റെ കല്ലും,

പരലോകത്തെക്കുറിച്ചുള്ള അശ്രദ്ധയുടെ കല്ലും, സ്വന്തം ഇച്ഛകളോടുള്ള ആസക്തിയുടെ കല്ലും ചേർത്ത് അവൻ ഒരൊറ്റ കല്ലാക്കി മാറ്റുന്നു. അതായത്, അല്ലാഹു അല്ലാത്തതിലേക്കുള്ള ശ്രദ്ധയെ അവൻ ഉപേക്ഷിക്കുന്നു. അത് തസ്‌ലീമിന്റെയും (تسليم) രിളായുടെയും (رضا) കവണയിൽ വെച്ച് നഫ്സിനെതിരെ എറിയുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ സഹായം അതിന് കരുത്തേകുന്നു. അങ്ങനെ അത് നഫ്സിന്റെ അഹങ്കാരത്തെ തകർക്കുകയും അതിന്റെ ദുർഗുണങ്ങളെ ഇല്ലാതാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അല്ലാഹു ദാവൂദ് (عليه السلام) എന്ന ഹൃദയത്തിന് ഖിലാഫത്തിന്റെ അധികാരവും ദിവ്യജ്ഞാനവും നൽകി. അല്ലാഹുവിന്റെ ഈ ഔദാര്യം ഇല്ലായിരുന്നെങ്കിൽ, മനുഷ്യർക്ക് തങ്ങളുടെ നഫ്സിനെ ശുദ്ധീകരിക്കാൻ സാധിക്കുമായിരുന്നില്ല. ഇതെല്ലാം അല്ലാഹുവിന്റെ മഹത്തായ അനുഗ്രഹമാണ്.

പ്രവാചകത്വത്തിന്റെ (نبـوة) കാര്യത്തിൽ എല്ലാ പ്രവാചകന്മാരും തുല്യരാണ്. കാരണം, പ്രവാചകത്വം എന്നത് വിഭജിക്കപ്പെടാത്ത ഒരൊറ്റ യാഥാർത്ഥ്യമാണ്. എന്നാൽ പദവികളുടെ (درجـات) കാര്യത്തിൽ അവർക്കിടയിൽ ശ്രേഷ്ഠതയുടെ വ്യത്യാസങ്ങളുണ്ട്. ഇബ്‌റാഹീം അലൈഹിസ്സലാമിന് ലഭിച്ച 'ഖുല്ല' (خلــة - അല്ലാഹുവിന്റെ ഉറ്റമിത്രം എന്ന പദവി) മറ്റാർക്കും ലഭിച്ചിട്ടില്ല. ദാവൂദ് അലൈഹിസ്സലാമിന് രാജാധികാരവും പ്രവാചകത്വവും മനോഹരമായ ശബ്ദവും ഒരുമിച്ച് നൽകപ്പെട്ടു. സുലൈമാൻ അലൈഹിസ്സലാമിന് ജിന്നുകളെയും മനുഷ്യരെയും പക്ഷികളെയും കാറ്റിനെയും കീഴ്പ്പെടുത്തി നൽകി. നമ്മുടെ പ്രിയപ്പെട്ട നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയെ അല്ലാഹു പ്രത്യേകമായി ആദരിച്ചത്, അവിടുന്ന് ജിന്നുകൾക്കും മനുഷ്യർക്കും മുഴുവൻ പ്രവാചകനായി നിയോഗിക്കപ്പെട്ടു എന്നതിനാലും, അവിടുത്തെ ശരീഅത്ത് മുൻകഴിഞ്ഞ എല്ലാ നിയമങ്ങളെയും ദുർബലപ്പെടുത്തുന്ന (ناســخ) ഒന്നായതിനാലുമാണ്. പ്രവാചകന്മാരിൽ ചിലർ തങ്ങളുടെ സമുദായത്തെ പ്രവൃത്തികളുടെ ഏകത്വത്തിലേക്ക് (توحيـد الافعـال) ക്ഷണിച്ചു. മറ്റു ചിലർ ഗുണങ്ങളുടെയും (صفات) സത്തയുടെയും (ذات) തലത്തിലേക്ക് ക്ഷണിച്ചു. ഇബ്‌റാഹീം അലൈഹിസ്സലാം അല്ലാഹുവിന്റെ സത്തയിലേക്ക് (ذات) നേരിട്ട് ക്ഷണിച്ചവരാണ്. അദ്ദേഹം തൗഹീദിന്റെ ധ്രുവമാണ് (قطـب التوحيـد). അല്ലാഹുവിന്റെ കലിമുല്ലാഹിയായ മൂസാ അലൈഹിസ്സലാമിനോട് അല്ലാഹു നേരിട്ട് സംസാരിച്ചു. അല്ലാഹുവിന്റെ സംസാരം അക്ഷരങ്ങളോ ശബ്ദങ്ങളോ ഇല്ലാത്ത അനാദിയായ (أزلي) വചനമാണെന്ന് ഇമാം അശ്അരി റഹിമഹുള്ളാഹ് അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. അല്ലാഹുവിനെ കാണാൻ സാധിക്കുമെങ്കിൽ, ശബ്ദരൂപത്തിലല്ലാത്ത ആ വചനം കേൾക്കുന്നതും അസാധ്യമല്ല. 'ചിലർക്ക് നാം പദവികൾ ഉയർത്തിക്കൊടുത്തു' എന്ന വചനത്തിൽ സൂചിപ്പിക്കുന്നത് നമ്മുടെ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയെയാണ്. അവിടുന്ന് അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യത്തിന്റെ പരകോടിയിൽ (قاب قوسين او ادنى) എത്തിയവരാണ്.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിലെ ഈ ഭാഗം പ്രവാചകന്മാരുടെ പദവികളെയും അവരുടെ ആത്മീയ പ്രകാശത്തെയും കുറിച്ചുള്ള അഗാധമായ ഉൾക്കാഴ്ചകൾ നൽകുന്നു. പ്രവാചകന്മാരുടെ പദവികൾ നിർണ്ണയിക്കപ്പെടുന്നത് അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ പ്രകാശിക്കുന്ന ഏകത്വത്തിന്റെ പ്രകാശം (നൂറുത്തൗഹീദ് - نــور التوحيد) എത്രത്തോളം ശക്തമാണ് എന്നതിനെ ആശ്രയിച്ചാണ്. പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ ഇരുട്ടിനെ മറികടന്ന് അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തിന്റെ പ്രകാശം മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ അസ്തിത്വത്തിൽ പൂർണ്ണമായി ലയിച്ചുചേർന്നു. അതിനാൽ അവിടുന്ന് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശമായി (നൂർ - نور) മാറി. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്ന് നിങ്ങൾക്ക് ഒരു പ്രകാശവും വ്യക്തമായ ഗ്രന്ഥവും വന്നിരിക്കുന്നു'. ഇവിടെ പ്രകാശം എന്നത് മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയും ഗ്രന്ഥം എന്നത് വിശുദ്ധ ഖുർആനുമാണ്. തുടർന്ന് ഈസാ അലൈഹിസ്സലാമിന് നൽകപ്പെട്ട തെളിവുകളെയും (ബയ്യിനാത്ത് - بيــات) അവിടുത്തെ പരിശുദ്ധാത്മാവിനാൽ (റൂഹുൽ ഖുദ്സ് - روح القــدس) ബലപ്പെടുത്തിയതിനെയും കുറിച്ച് വിവരിക്കുന്നു. ജൂതന്മാരുടെ നിഷേധത്തെയും ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ അതിരുകവിഞ്ഞ വാദങ്ങളെയും ഖണ്ഡിച്ചുകൊണ്ടാണ് ഈസാ അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ മഹത്വം ഇവിടെ എടുത്തുപറയുന്നത്. അല്ലാഹുവിന്റെ ഇച്ഛാശക്തിക്ക് (മശീഅത്ത് - مشــيئة) അതീതമായി പ്രപഞ്ചത്തിൽ ഒന്നും സംഭവിക്കുന്നില്ല. മനുഷ്യരുടെ ഭിന്നതകളും യുദ്ധങ്ങളും പോലും അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവിലും ഇച്ഛയിലും പെട്ടതാണ്. നന്മയായാലും തിന്മയായാലും, വിശ്വാസമായാലും അവിശ്വാസമായാലും സകലതും അല്ലാഹുവിന്റെ ഇച്ഛയ്ക്ക് വിധേയമാണെന്നത് അഹ്ലുസ്സുന്നത്തി വൽ ജമാഅത്തിന്റെ അടിയുറച്ച വിശ്വാസമാണ്.

വിശ്വസിച്ചവരേ, നാം നിങ്ങൾക്ക് നൽകിയതിൽ നിന്ന്, കച്ചവടമോ സൗഹൃദമോ ശുപാർശയോ ഇല്ലാത്ത ഒരു ദിവസം (യൗമുൽ ഖിയാമ) വന്നെത്തുന്നതിന് മുമ്പായി അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ചെലവഴിക്കുക. സത്യനിഷേധികൾ തന്നെയാണ് യഥാർത്ഥത്തിൽ അക്രമികൾ (ളാലിമൂൻ). ഈ സൂക്തം വിശ്വാസികളെ അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ദാനധർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു. ഇവിടെ 'ചെലവഴിക്കുക' എന്നത് കൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് നിർബന്ധദാനമായ സകാത്തും (സകാത്ത്) ഐച്ഛികമായ ദാനധർമ്മങ്ങളുമാണ് (സ്വദഖ). പരലോകത്ത് വെച്ച് ഒരു വ്യക്തിക്ക് തന്റെ സമ്പത്തോ സ്വാധീനമോ ഉപയോഗിച്ച് രക്ഷപ്പെടാൻ സാധിക്കാത്ത ആ ഭയാനകമായ ദിനത്തെക്കുറിച്ച് ഓർമ്മിപ്പിക്കുകയാണ് അല്ലാഹു. അന്ന് കച്ചവടമോ (ബൈഉൻ) പരസ്പരമുള്ള സൗഹൃദബന്ധങ്ങളോ (ഖുല്ലത്തുൻ) അല്ലാഹുവിന്റെ അനുമതിയില്ലാത്ത ശുപാർശകളോ (ശഫാഅത്തുൻ) ഉപകരിക്കുകയില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകളെ ധിക്കരിച്ചുകൊണ്ട് സ്വന്തം ആത്മാവിനോട് അക്രമം കാണിക്കുന്നവരാണ് സത്യനിഷേധികൾ എന്ന് ഈ സൂക്തം വ്യക്തമാക്കുന്നു.

റൂഹുൽ ബയാൻ എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു 'അദ്-ദാർ' (ദ്രോഹിക്കുന്നവൻ), 'അൻ-നാഫിഅ്' (ഉപകരിക്കുന്നവൻ) എന്നീ അല്ലാഹുവിന്റെ നാമങ്ങളെ വിശദീകരിക്കുന്നു. നന്മയും തിന്മയും ഉപകാരവും ദ്രോഹവും എല്ലാം അല്ലാഹുവിൽ നിന്നാണ് ഉത്ഭവിക്കുന്നത്. മലക്കുകൾ, മനുഷ്യർ, ജഡവസ്തുക്കൾ എന്നിവയിലൂടെയോ അല്ലാതെയോ ഇത് സംഭവിക്കാം. വിഷം സ്വന്തം നിലയ്ക്ക് കൊല്ലുന്നുവെന്നോ, ഭക്ഷണം സ്വന്തം നിലയ്ക്ക് വിശപ്പടക്കുന്നുവെന്നോ, സൃഷ്ടികളിൽ ആരും തന്നെ സ്വന്തം കഴിവുകൊണ്ട് നന്മയോ തിന്മയോ ചെയ്യുന്നുവെന്നോ കരുതരുത്. ഇവയെല്ലാം അല്ലാഹു കീഴ്പ്പെടുത്തി വെച്ച കാരണങ്ങൾ (അസ്ബാബ്) മാത്രമാണ്. ഒരു എഴുത്തുകാരന്റെ കൈയിലെ പേന പോലെയാണ് ഈ കാരണങ്ങൾ. പേനയല്ല എഴുതുന്നത്, മറിച്ച് എഴുത്തുകാരനാണ്. എന്നാൽ, ആ എഴുത്തുകാരനും അവന്റെ കഴിവും ചലനവും സൃഷ്ടിച്ചത് അല്ലാഹുവാണ്. അതിനാൽ യഥാർത്ഥ കർമ്മം അല്ലാഹുവിന്റേതാണ്. ഇതാണ് അഹ്ലുസ്സുന്നത്തി വൽ ജമാഅത്തിന്റെ വിശ്വാസം. തുടർന്ന്, 'സത്യവിശ്വാസികളെ, നിങ്ങൾക്ക് നാം നൽകിയതിൽ നിന്ന് നിങ്ങൾ ചെലവഴിക്കുക' (സൂറത്തുൽ ബഖറ: 254) എന്ന ആയത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ, നിർബന്ധദാനമായ സകാത്തിനെക്കുറിച്ചും, മരണശേഷം പശ്ചാത്താപത്തിനോ പ്രായശ്ചിത്തത്തിനോ അവസരമില്ലാത്ത പരലോകത്തെക്കുറിച്ചും, അല്ലാഹുവിന്റെ അനുവാദമില്ലാതെ

ആർക്കും ശുപാർശ (ശഫാഅത്ത്) ചെയ്യാൻ കഴിയില്ലെന്നും, സകാത്ത് നിഷേധിക്കുന്നവർ കാഫിറുകളെപ്പോലെയാണെന്നും, അവർ സ്വന്തത്തോട് തന്നെ അക്രമം പ്രവർത്തിക്കുന്നവരാണെന്നും ഗ്രന്ഥകാരൻ ഉണർത്തുന്നു.

[سورة البقرة (2) : آية 255]

അല്ലാഹു - അവനല്ലാതെ ആരാധനക്ക് അർഹനായി മറ്റാരുമില്ല. അവൻ എന്നെന്നും ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവനും ***(الحي)***, പ്രപഞ്ചത്തെ മുഴുവൻ നിയന്ത്രിക്കുന്നവനുമാണ് ***(القيوم)***. മയക്കമോ ഉറക്കമോ അവനെ ബാധിക്കുകയില്ല. ആകാശങ്ങളിലും ഭൂമിയിലുമുള്ളതെല്ലാം അവന്റേതാണ്. അവന്റെ അനുവാദമില്ലാതെ അവന്റെ അടുക്കൽ ശുപാർശ ചെയ്യാൻ ആർക്ക് സാധിക്കും? അവരുടെ മുന്നിലുള്ളതും പിന്നിലുള്ളതും അവൻ അറിയുന്നു. അവന്റെ അറിവിൽ നിന്ന് അവൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതല്ലാതെ മറ്റൊന്നും അവർക്ക് ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിയില്ല. അവന്റെ സിംഹാസനം ***(الكرسي)*** ആകാശങ്ങളെയും ഭൂമിയെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നത്ര വിശാലമാണ്. അവ രണ്ടിനെയും സംരക്ഷിക്കുക എന്നത് അവന് ഒട്ടും ഭാരമുള്ള കാര്യമല്ല. അവൻ അത്യുന്നതനും ***(العلي)*** അത്യന്തം മഹാനുമാണ് ***(العظيم)***.

സകാത്ത് നൽകുന്നില്ലെങ്കിൽ, നൽകപ്പെട്ട അനുഗ്രഹങ്ങളിൽ നിന്ന് നീ ഒട്ടും ചെലവഴിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ, നിന്റെ ചികിത്സയ്ക്ക് മറ്റെന്ത് വഴിയാണുള്ളത്? കാരണം, രോഗത്തിനുള്ള അവസാന ഔഷധം തീപ്പൊള്ളലാണ് (കൈ). ഇമാം റാഇബ് (റഹിമഹുല്ലാഹ്) പറയുന്നു: വിശ്വാസികളെ തങ്ങൾക്ക് ലഭിച്ച ആത്മീയവും ശാരീരികവുമായ അനുഗ്രഹങ്ങളിൽ നിന്ന് ചെലവഴിക്കാൻ അല്ലാഹു പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു. സാധാരണയായി 'ഇൻഫാഖ്' (ചെലവഴിക്കൽ) എന്നത് ധനത്തെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത് എങ്കിലും, ശത്രുവിനോടും സ്വന്തം മനസ്സിനോടും (നഫ്സ്) പോരാടുന്നതിലും മറ്റ് ആരാധനകളിലും ശരീരത്തെയും ആത്മാവിനെയും സമർപ്പിക്കുന്നതിനെയും ഇത് അർത്ഥമാക്കാം. ദുനിയാവ് സമ്പാദനത്തിന്റെയും പരീക്ഷണത്തിന്റെയും ഭവനവും, ആഖിറം പ്രതിഫലത്തിന്റെ ഭവനവുമാണ്. ആഖിറത്തിൽ ഉപകരിക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ നേടിയെടുക്കാൻ മനുഷ്യന് മൂന്ന് മാർഗ്ഗങ്ങളാണുള്ളത്: ഒന്ന്, ക്രയവിക്രയം (മുആവദ). രണ്ട്, സ്നേഹബന്ധത്തിലൂടെ ലഭിക്കുന്നത് (സിലത്ത്). മൂന്ന്, മറ്റുള്ളവരുടെ സഹായത്താൽ ലഭിക്കുന്നത് (ശഫാഅത്ത്). നീതി മൂന്ന് തരത്തിലുണ്ട്: മനുഷ്യനും അവന്റെ മനസ്സിനും ഇടയിലുള്ളത്, മനുഷ്യനും മറ്റുള്ളവർക്കും ഇടയിലുള്ളത്, മനുഷ്യനും അല്ലാഹുവിനും ഇടയിലുള്ളത്. ഇതിൽ ഏറ്റവും വലിയ നീതി അല്ലാഹുവിലുള്ള വിശ്വാസമാണ് (ഈമാൻ). ഇതിന് വിപരീതമായ ഏറ്റവും വലിയ അക്രമം അവിശ്വാസമാണ് (കുഫ്ർ). അതുകൊണ്ടാണ് 'അവിശ്വാസികൾ തന്നെയാണ് അക്രമികൾ' എന്ന്

ഖുർആൻ പറയുന്നത്. അതിനാൽ, ദാനധർമ്മങ്ങളിലൂടെയും നന്മകളിലൂടെയും വിശ്വാസത്തെ ശക്തിപ്പെടുത്താൻ വിശ്വാസി ധൃതി കാണിക്കണം. ഒരു ശൈഖിനോട് പിശാച് പറഞ്ഞതായി കഥയുണ്ട്: 'മനുഷ്യനെ വഴിതെറ്റിക്കാൻ ഏറ്റവും എളുപ്പമുള്ളത് പിശുക്കും, ദേഷ്യവും, ലഹരിയുമാണ്.' മുഹമ്മദ് ബിൻ ഇസ്മാഈൽ അൽ ബുഖാരി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) ഉദ്ധരിക്കുന്നു: ജിബ്‌രീൽ (അലൈഹിസ്സലാം) അല്ലാഹുവിനോട് പറഞ്ഞു, 'ഞാൻ ഭൂമിയിലായിരുന്നെങ്കിൽ മൂന്ന് കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യുമായിരുന്നു: കുടുംബസ്ഥരെ സഹായിക്കുക, സൃഷ്ടികളുടെ പാപങ്ങൾ മറച്ചുവെക്കുക, ദാഹിക്കുന്നവർക്ക് വെള്ളം നൽകുക.' സഅ്ദി (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) പറയുന്നു: 'നിനക്ക് ശക്തിയുണ്ടെങ്കിൽ ദുർബലരെ സഹായിക്കുക. നീ നന്മയുടെ വൃക്ഷം നട്ടുപിടിപ്പിച്ചാൽ, അതിന്റെ ഫലം നീ തന്നെ അനുഭവിക്കും.' അല്ലാഹു എന്ന നാമം തൊണ്ണൂറ്റി ഒൻപത് നാമങ്ങളിൽ വെച്ച് ഏറ്റവും മഹത്തരമാണ്. കാരണം, അത് അല്ലാഹുവിന്റെ എല്ലാ ഗുണങ്ങളെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതാണ്. ഈ നാമത്തിൽ നിന്ന് വിശ്വാസിക്ക് ലഭിക്കേണ്ട വിഹിതം 'തഅല്ലുഹ്' (ദൈവത്തിൽ ലയിച്ചുചേരൽ) ആണ്. അതായത്, ഹൃദയം അല്ലാഹുവിൽ മാത്രം മുഴുകുകയും, അവനെയല്ലാതെ മറ്റാരെയും ഭയപ്പെടുകയോ പ്രതീക്ഷിക്കുകയോ ചെയ്യാതിരിക്കുക.

അറബികൾ ലബീദിന്റെ വരികളെ ഉദ്ധരിച്ചുകൊണ്ട് പറയുന്നു: 'അല്ലാഹു ഒഴികെയുള്ളതെല്ലാം അസത്യമാണ്'. ഈ വാക്കിന് മറ്റൊന്നിലും കാണാത്ത സവിശേഷതകളുണ്ട്. ഇതിലെ ഓരോ അക്ഷരം നീക്കം ചെയ്താലും അർത്ഥം നിലനിൽക്കുന്നു. 'അല്ലാഹു' (الله) എന്നതിൽ നിന്ന് 'അലിഫ്' നീക്കിയാൽ 'ലില്ലാഹി' (لِلّٰهِ) എന്ന് ലഭിക്കുന്നു. വീണ്ടും ആദ്യത്തെ 'ലാം' നീക്കിയാൽ 'ലഹു' (لَهُ) എന്ന് ലഭിക്കുന്നു. രണ്ടാമത്തെ 'ലാം' കൂടി നീക്കിയാൽ 'ഹു' (هُ) എന്ന് അവശേഷിക്കുന്നു. ഇത് അല്ലാഹുവിലേക്ക് മടങ്ങുന്ന സർവ്വനാമമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ നാമങ്ങൾക്ക്, പ്രത്യേകിച്ച് 'ലഫ്ളുൽ ജലാല' (لفظ الجلالة) എന്നറിയപ്പെടുന്ന അല്ലാഹു എന്ന നാമത്തിന് വലിയ സ്വാധീനമുണ്ട്. ശൈഖ് ഇഫ്താദ അഫന്ദി (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) ഉദ്ധരിക്കുന്നു: മൗലാന അലാഉദ്ദീൻ അൽ-ഖൽവതി പ്രസംഗിക്കാൻ മിമ്പറിൽ കയറി 'യാ അല്ലാഹ്' എന്ന് ഒരിക്കൽ ഉച്ചരിച്ചപ്പോൾ സദസ്സ് ആത്മീയമായ അവസ്ഥയിൽ ലയിക്കുകയും കരയുകയും ചെയ്തു. മറ്റൊരു സംഭവത്തിൽ, ശൈഖ് വഫാ (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) തന്റെ വീട്ടിൽ അഭയം നൽകിയ വസീറിനെ ആക്രമിക്കാൻ വന്നവർ, ശൈഖ് 'യാ അല്ലാഹ്' എന്ന് ഉച്ചരിച്ചപ്പോൾ ഭയന്നോടി. അവർക്ക് ലഭിച്ച ഫലം നമുക്ക് ലഭിക്കാത്തത് നമ്മുടെ ഹൃദയശുദ്ധീകരണവും (تزكية النفس) സ്വഭാവ സംസ്കരണവും (تبديل الأخلاق) പൂർണ്ണമല്ലാത്തതുകൊണ്ടാണ്. തൗഹീദിന് മൂന്ന് പടികളുണ്ട്: തുടക്കക്കാർക്ക് 'ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്', മധ്യവർത്തികൾക്ക് 'ലാ ഇലാഹ ഇല്ല അന്ത' (നീ അല്ലാതെ ആരാധ്യനില്ല), പൂർണ്ണതയിലെത്തിയവർക്ക് (കുമൽ) 'ലാ ഇലാഹ ഇല്ല അനാ' (ഞാനല്ലാതെ ആരാധ്യനില്ല). 'ഹു' (هو) എന്ന പദം അല്ലാഹുവിന്റെ അസ്തിത്വത്തെ

സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ആരിഫീങ്ങൾ അല്ലാഹുവിനെ അല്ലാതെ മറ്റൊന്നിനെയും കാണാത്തതുകൊണ്ട് അവർക്ക് ഈ പദം പൂർണ്ണമായ ജ്ഞാനം നൽകുന്നു. എന്റെ ശൈഖ് പഠിപ്പിച്ചത്, 'ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്' എന്ന ദിക്റാണ് ഏറ്റവും ഉത്തമം, കാരണം അത് നിഷേധത്തെയും (നഫ്യ്) സ്ഥിരീകരണത്തെയും (ഇസ്ബാത്ത്) ഉൾക്കൊള്ളുന്നു.

ജ്ഞാനവും വിവേകവും (حكما وعلما) എന്നെ പഠിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്' എന്ന് നീ പറയുമ്പോൾ, സൃഷ്ടികളുടെ കർമ്മങ്ങളും ഗുണങ്ങളും സത്തകളും അല്ലാഹുവിന്റെ കർമ്മങ്ങളിലും ഗുണങ്ങളിലും സത്തയിലും ലയിച്ചുചേരുന്നത് (فناء) സത്യദർശനത്തിലൂടെ (الشهود الحقانى) നീ കാണുക. ഇതാണ് ഏകത്വത്തിന്റെ (احدية) പൊരുൾ. ഈ വചനം യഥാർത്ഥത്തിൽ ഈ ഉന്നത പദവിയിലേക്കുള്ള സൂചനയാണ്. 'മുഹമ്മദുൻ റസൂലുള്ളാഹ്' എന്ന് നീ പറയുമ്പോൾ, അല്ലാഹുവിന്റെ കർമ്മങ്ങളാലും ഗുണങ്ങളാലും സത്തയാലും സൃഷ്ടികളുടെ കർമ്മങ്ങളും ഗുണങ്ങളും സത്തകളും നിലനിൽക്കുന്നുവെന്ന് സത്യദർശനത്തിലൂടെ നീ കാണുക. ഇതാണ് വിഭജനത്തിന്റെ (فرق) പൊരുൾ. ഈ വചനം ഈ പദവിയിലേക്കുള്ള സൂചനയുമാണ്. ഒരു അടിമയുടെ ഏകദൈവ വിശ്വാസം (توحيد) ഈ ദർശനത്തിലാണെങ്കിൽ, അത് കേവലം ഭൗതികമായ ഒരു സങ്കല്പമല്ല, മറിച്ച് യഥാർത്ഥമായ സത്യദൈവിക ഏകത്വമാണ്. മൗലാനാ ജാമി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പാടി: 'ലാ' എന്നത് അസ്തിത്വമില്ലായ്മയുടെ ഇരുട്ടാണ്, 'ഇല്ല' എന്നത് അനാദിയായ പ്രകാശത്തിന്റെ ശാഖയാണ്. 'ലാ' എന്നത് നിഷേധവും അവിശ്വാസവുമാണെങ്കിലും, 'ഇല്ല' എന്നത് ദർശനത്തിന്റെ നിധിയിലേക്കുള്ള താക്കോലാണ്. 'ലാ' എന്നത് ബഹുത്വത്തിന്റെ വിരിപ്പിനെ ചുരുട്ടിക്കളയുന്നു, 'ഇല്ല' എന്നത് ഏകത്വത്തിന്റെ പാത്രത്തിൽ നിന്ന് പാനീയം നൽകുന്നു. അത് നിന്നെ കുറവുകളുടെയും കുട്ടതലുകളുടെയും ഭ്രമത്തിൽ നിന്ന് മോചിപ്പിച്ച്, അനാദിയായ ഏകത്വത്തിലേക്ക് എത്തിക്കുന്നു. ബഹുത്വത്തിന്റെ മറ നീക്കാത്തിടത്തോളം കാലം ഏകത്വത്തിന്റെ സൂര്യൻ പ്രകാശിക്കുകയില്ല. ആ പ്രകാശമാനമായ സൂര്യൻ നിന്റെ മറയാൽ നിനക്ക് അദൃശ്യമായിരിക്കുന്നു. നീ ആ മറയിൽ നിന്ന് പുറത്തുവന്നാൽ, നിന്റെ ഉള്ളിലെ ദ്വന്ദഭാവം നീങ്ങിപ്പോകും. കാലത്തിന്റെയും സ്ഥലത്തിന്റെയും ഭൂമിയിൽ എല്ലാം അവിടുത്തെ പ്രകടമായും അദൃശ്യമായും നീ കാണും. അല്ലാഹുവേ, ഞങ്ങളെ ഈ ഏകത്വത്തിലേക്കും (جمع) ദർശനത്തിലേക്കും (عين) ഉറപ്പിലേക്കും (يقين) എത്തിക്കേണമേ. 'അൽ-ഹയ്യു' (الْحَيُّ) എന്നത് രണ്ടാമത്തെ വാർത്തയാണ്. ഭാഷാപരമായി, ജീവനുള്ളവൻ എന്നാണർത്ഥം. മരണം, നിർജീവത എന്നിവയ്ക്ക് വിപരീതമായ ഗുണമാണിത്. ഇത് ബോധത്തെയും ഇച്ഛാശക്തിയുള്ള ചലനത്തെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. മനുഷ്യന് ലഭിക്കാവുന്ന ഏറ്റവും വലിയ പദവി സ്വർഗ്ഗലോകത്ത് ലഭിക്കുന്ന ശാശ്വതമായ ജീവിതമാണ്. അല്ലാഹുവിനെ 'ഹയ്യ്' എന്ന് വിശേഷിപ്പിക്കുമ്പോൾ, മരണമോ നാശമോ ബാധിക്കാത്ത, അനാദിയും

അനന്തവുമായ ജീവിതമുള്ളവൻ എന്നാണ് അർത്ഥം. ഇമാം ഗസ്സാലി റഹിമഹുള്ളാഹ് അസ്മാഉൽ ഹുസ്നയുടെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ പറയുന്നു: 'ഹയ്യ്' എന്നാൽ കർമ്മനിരതനും സർവ്വജ്ഞനുമാണ്. യാതൊരു കർമ്മമോ അറിവോ ഇല്ലാത്തവൻ മരിച്ചവനാണ്. അറിവിന്റെ ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ തലം സ്വന്തത്തെക്കുറിച്ച് ബോധമുണ്ടാവുക എന്നതാണ്. സ്വന്തത്തെക്കുറിച്ച് ബോധമില്ലാത്തത് നിർജീവമാണ്. അതിനാൽ, പൂർണ്ണനായ 'ഹയ്യ്' എന്നാൽ എല്ലാ അറിവുകളും തന്റെ അറിവിനകത്തും എല്ലാ സൃഷ്ടികളും തന്റെ കർമ്മത്തിനകത്തും ഉൾക്കൊള്ളുന്നവനാണ്. അല്ലാഹു അല്ലാതെ മറ്റാരും ഇതിൽ പൂർണ്ണനല്ല. 'അൽ-ഖയ്യൂം' (الْقَيُّــومُ) എന്നാൽ കാര്യങ്ങൾ നിയന്ത്രിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. സൃഷ്ടികളെ പരിപാലിക്കുകയും അവർക്ക് ഭക്ഷണം നൽകുകയും പൂർണ്ണതയിലേക്ക് എത്തിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവൻ. ഇമാം ഗസ്സാലി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: വസ്തുക്കൾ രണ്ട് തരമാണ്. ഒന്ന്, മറ്റൊന്നിനെ ആശ്രയിക്കുന്നവ (ആശ്രിത ഗുണങ്ങൾ). രണ്ട്, സ്വന്തം നിലനിൽപ്പുള്ളവ (ജൗഹർ). എന്നാൽ ജൗഹറുകൾക്ക് പോലും നിലനിൽക്കാൻ ചില നിബന്ധനകൾ ആവശ്യമാണ്. എന്നാൽ അല്ലാഹു അങ്ങനെയല്ല; അവൻ മറ്റൊന്നിനെയും ആശ്രയിക്കുന്നില്ല, മറിച്ച് എല്ലാ വസ്തുക്കളും അവനെ ആശ്രയിക്കുന്നു. അതാണ് 'ഖയ്യൂം'. അല്ലാഹുവിനെ അല്ലാതെ മറ്റെന്തിനെയും ആശ്രയിക്കാതിരിക്കുന്നതിലൂടെയാണ് ഒരു അടിമയ്ക്ക് ഈ ഗുണം ലഭിക്കുന്നത്.

അൽ-ഖയ്യൂം (القيوم) എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഏറ്റവും വലിയ നാമമായ ഇസ്മുൽ അഅ്ളം (اسم الله الأعظـم) ആകുന്നു. ഈസാ അലൈഹിസ്സലാം മരിച്ചവരെ ജീവിപ്പിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുമ്പോൾ 'യാ ഹയ്യു യാ ഖയ്യൂം' (يا حي يا قيوم) എന്ന് പ്രാർത്ഥിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. കടലിൽ യാത്ര ചെയ്യുന്നവർ മുങ്ങിമരിക്കുമെന്ന് ഭയപ്പെടുമ്പോൾ ഈ നാമം ചൊല്ലി പ്രാർത്ഥിക്കാറുണ്ട്. അലി ബിൻ അബീത്വാലിബ് റളിയല്ലാഹു അൻഹു പറയുന്നു: ബദർ യുദ്ധദിവസം നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം എന്ത് ചെയ്യുന്നു എന്ന് നോക്കാൻ ഞാൻ ചെന്നു. അവിടുന്ന് സുജൂദിൽ കിടന്ന് 'യാ ഹയ്യു യാ ഖയ്യൂം' എന്ന് ആവർത്തിച്ചു ചൊല്ലുന്നത് ഞാൻ കണ്ടു. അല്ലാഹു വിജയം നൽകുന്നത് വരെ അവിടുന്ന് ആ അവസ്ഥയിൽ തന്നെ തുടർന്നു. ഇത് ഈ നാമത്തിന്റെ മഹത്വത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. തഅ്‌വീലാത്തു നജ്മിയ്യയിൽ (تأويلات النجمية) പറയുന്നത്, ഇസ്മുൽ അഅ്ളം എന്നത് 'അൽ-ഹയ്യ്' (الحي), 'അൽ-ഖയ്യൂം' (القيوم) എന്നീ രണ്ട് നാമങ്ങളിലേക്കാണ് വിരൽ ചൂണ്ടുന്നത് എന്നാണ്. അൽ-ഹയ്യ് എന്ന നാമം അല്ലാഹുവിന്റെ എല്ലാ നാമങ്ങളെയും വിശേഷണങ്ങളെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. കാരണം, ജീവനുള്ളവനാകുക എന്നതിൽ നിന്ന് അവൻ സർവ്വജ്ഞനും, കേൾക്കുന്നവനും, കാണുന്നവനും, സംസാരിക്കുന്നവനും, ഇച്ഛാശക്തിയുള്ളവനും, എന്നെന്നും നിലനിൽക്കുന്നവനുമാണെന്ന അർത്ഥം വരുന്നു. അൽ-ഖയ്യൂം എന്ന നാമം സകല സൃഷ്ടികളും അവനിലേക്ക് ആവശ്യക്കാരാണെന്നതിനെ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. അല്ലാഹു തന്റെ ഈ രണ്ട് വിശേഷണങ്ങൾ കൊണ്ട് ഒരു ദാസന് വെളിപ്പെടുകയാണെങ്കിൽ,

'അൽ-ഹയ്യ്' എന്ന വിശേഷണത്തിലൂടെ അവന്റെ എല്ലാ നാമങ്ങളുടെയും അർത്ഥങ്ങൾ ദാസന് വെളിവാകുന്നു. 'അൽ-ഖയ്യൂം' എന്ന വിശേഷണത്തിലൂടെ, സൃഷ്ടികൾക്ക് സ്വന്തമായി നിലനിൽപ്പില്ലെന്നും അല്ലാഹുവിന്റെ ഖയ്യൂമിയ്യത്ത് (قيومية) കൊണ്ടാണ് അവ നിലനിൽക്കുന്നതെന്നും അവൻ ദർശിക്കുന്നു. സത്യം വന്നപ്പോൾ അസത്യം നശിച്ചു. അപ്പോൾ അല്ലാഹുവിന്റെ അസ്തിത്വത്തിൽ 'അൽ-ഹയ്യുൽ ഖയ്യൂം' അല്ലാതെ മറ്റൊന്നും കാണാനില്ല. അപ്പോൾ സൃഷ്ടികളുടെ അസ്തിത്വവും അല്ലാഹുവിന്റെ നാമങ്ങളുടെ പ്രഭാവവും ഒന്നായി ലയിക്കുന്നു. അപ്പോൾ ദാസൻ തന്റെ മാനുഷികമായ നാവുകൊണ്ടല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തിന്റെ സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തലിലൂടെ ഈ നാമം ചൊല്ലുന്നു. അബൂ യസീദ് അൽ-ബസ്താമി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹുവിനോട് ഇസ്മുൽ അഅ്ളമിനെക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'ഈ നാമത്തിന് പരിധികളില്ല, എന്നാൽ നിന്റെ ഹൃദയത്തെ അവന്റെ ഏകത്വത്തിനായി ഒഴിഞ്ഞു വെക്കുക, എന്നിട്ട് നിനക്ക് ഇഷ്ടമുള്ള നാമം കൊണ്ട് അവനെ വിളിക്കുക.' അറിഞ്ഞേക്കുക, ഇസ്മുൽ അഅ്ളം എന്നത് ഹഖീഖത്തുൽ മുഹമ്മദിയ്യ (الحقيقة المحمدية) ആകുന്നു. അത് മനസ്സിലാക്കിയവൻ അല്ലാഹുവിനെ മനസ്സിലാക്കി. 'അവനെ മയക്കമോ ഉറക്കമോ ബാധിക്കുകയില്ല' (لا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلا نَوْمٌ). 'സിന' (سنة) എന്നാൽ ഉറക്കത്തിന് തൊട്ടുമുമ്പുള്ള മയക്കമാണ്. 'നൗമ്' (نوم) എന്നാൽ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ പ്രവർത്തനരഹിതമാകുന്ന അവസ്ഥയാണ്. അല്ലാഹുവിന് ഇത്തരം കുറവുകളൊന്നും ബാധിക്കുകയില്ല. അവൻ ജീവനുള്ളവനും നിലനിൽക്കുന്നവനുമാണ്. ഉറക്കം മരണത്തിന്റെ സഹോദരനാണ്, മരണം ജീവന്റെ വിപരീതവുമാണ്. അല്ലാഹു യഥാർത്ഥ ജീവനുള്ളവനായതുകൊണ്ട് അവന് മരണമോ ഉറക്കമോ ബാധിക്കില്ല. മൂസാ അലൈഹിസ്സലാം മലക്കുകളോട് അല്ലാഹു ഉറങ്ങുമോ എന്ന് ചോദിച്ചപ്പോൾ, അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തിന് ഒരു പാഠം നൽകി. രണ്ട് കുപ്പികൾ കയ്യിൽ പിടിച്ച് നിൽക്കാൻ കൽപ്പിച്ചു. ഉറക്കം വന്നപ്പോൾ കുപ്പികൾ താഴെ വീണ് പൊട്ടി. അപ്പോൾ അല്ലാഹു പറഞ്ഞു: 'ഞാൻ ആകാശഭൂമികളെ എന്റെ ശക്തികൊണ്ട് പിടിച്ചുനിർത്തുന്നു, ഞാൻ ഉറങ്ങിയാൽ എല്ലാം നശിച്ചുപോകും.'

ഉറക്കവും മയക്കവും അല്ലാഹുവിന് അസാധ്യമാണെന്ന് 'കശ്ശാഫ്' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'തീർച്ചയായും അല്ലാഹു ഉറങ്ങുകയില്ല, അവന് ഉറക്കം ബാധിക്കുകയുമില്ല.' ഇബ്നുൽ മലക് റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: 'അല്ലാഹുവിന് ഉറക്കം അസാധ്യമാണെന്നതിന്റെ തെളിവാണിത്, കാരണം ഉറക്കം എന്നത് ഒരുതരം ബലഹീനതയാണ്, അല്ലാഹു അതിൽ നിന്നെല്ലാം പരിശുദ്ധനാണ്.' ഈ ഗുണത്തിൽ നിന്ന് ഒരു അടിമക്ക് ലഭിക്കേണ്ട വിഹിതം അമിതമായ ഉറക്കം ഉപേക്ഷിക്കുക എന്നതാണ്. അല്ലാഹു ഉറക്കത്തിന് അനുവാദം നൽകിയിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, അമിതമായ ഉറക്കം അലസതയാണ്. അലസരായവരെ അല്ലാഹു ഇഷ്ടപ്പെടുന്നില്ല. അബൂ യസീദ് അൽ ബസ്താമി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'രാത്രികളെ പകലാക്കി മാറ്റിയ ശേഷമല്ലാതെ എനിക്കൊന്നും

തുറന്നു കിട്ടിയിട്ടില്ല.' സാദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പാടുന്നു: 'ബുദ്ധിമാൻ തലയണയിൽ തല വെക്കാറില്ല, കാരണം ഉറക്കം അവനെ അലസതയുടെ ചങ്ങലയിൽ ബന്ധിക്കുന്നു.' ഒരിക്കൽ ഒരു യജമാനൻ ഒരു അടിമയെ വാങ്ങി. രാത്രിയായപ്പോൾ അയാൾ കിടക്ക വിരിക്കാൻ പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ ആ അടിമ ചോദിച്ചു: 'എന്റെ യജമാനനേ, താങ്കൾക്ക് ഒരു യജമാനനുണ്ടോ?' അയാൾ പറഞ്ഞു: 'ഉണ്ട്.' അടിമ ചോദിച്ചു: 'നിന്റെ യജമാനൻ ഉറങ്ങാറുണ്ടോ?' അയാൾ പറഞ്ഞു: 'ഇല്ല.' അപ്പോൾ അടിമ പറഞ്ഞു: 'നിന്റെ യജമാനൻ ഉറങ്ങാത്തപ്പോൾ നീ ഉറങ്ങാൻ ലജ്ജിക്കുന്നില്ലേ?' ബിലാൽ റളിയല്ലാഹു അൻഹു അത്താഴ സമയത്ത് ചൊല്ലാറുണ്ടായിരുന്ന വരികൾ: 'അല്ലയോ ഉറക്കത്തിൽ മുഴുകിയവനേ, തന്റെ യജമാനൻ ഉറങ്ങാത്തവനായിരിക്കെ ഒരു അടിമ എങ്ങനെയാണ് ഉറങ്ങുക? ഞാൻ പാപിയാണ്, രാത്രി മുഴുവൻ സുഖനിദ്രയിൽ മുഴുകിയിരിക്കുന്നു എന്ന് നീ പറയുന്നുവോ?' 'ആകാശങ്ങളിലുള്ളതും ഭൂമിയിലുള്ളതും അവന്റേതാണ് എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ നിലനിൽപ്പിന്റെ (ഖയ്യൂമിയ്യത്ത്) പ്രഖ്യാപനമാണ്. അവൻ മാത്രമാണ് ആരാധനയ്ക്ക് അർഹൻ എന്നതിന്റെ തെളിവാണിത്. ആകാശഭൂമികളെയും അതിലുള്ളതിനെയും സൃഷ്ടിച്ചത് അവനാണ്. ആകാശഭൂമികളിലുള്ളവയിൽ ആർക്കും പങ്കില്ലാത്തതിനാൽ, അവനെ അല്ലാതെ മറ്റാരെയും ആരാധിക്കാൻ പാടില്ല. 'ആരുടെയെങ്കിലും അടുക്കൽ അവന്റെ അനുവാദമില്ലാതെ ശുപാർശ ചെയ്യാൻ ആർക്ക് കഴിയും?' എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തെയും ശിർക്കിന്റെ നിഷേധത്തെയും വ്യക്തമാക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ അനുവാദമില്ലാതെ ആർക്കും ശുപാർശ ചെയ്യാൻ കഴിയില്ല. മുഅ്തസില വിഭാഗം ശുപാർശയെ നിഷേധിക്കുന്നു, എന്നാൽ അല്ലാഹു 'അവന്റെ അനുവാദത്തോടെയല്ലാതെ' എന്ന് പറയുന്നതിലൂടെ ചിലർക്ക് ശുപാർശ നൽകുമെന്ന് സ്ഥിരീകരിക്കുന്നു.

നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമ തങ്ങൾക്കാണ് അല്ലാഹു 'മഖാമുൽ മഹ്മൂദ്' (ഉയർത്തപ്പെട്ട പദവി) വാഗ്ദാനം ചെയ്തിട്ടുള്ളത്. അന്ത്യദിനത്തിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ സന്നിധിയിൽ ആർക്കാണ് ശുപാർശ (شفاعة) ചെയ്യാൻ അനുവാദമുള്ളത്? അത് അല്ലാഹുവിന്റെ ദാസനായ മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമ തങ്ങൾ മാത്രമാണ്. അവിടുന്ന് ശുപാർശ ചെയ്യാൻ നിയോഗിക്കപ്പെട്ടവരും വാഗ്ദാനം ചെയ്യപ്പെട്ടവരുമാണ്. മറ്റ് പ്രവാചകന്മാരും അവിടുത്തേക്ക് ശുപാർശയിൽ പിന്തുണ നൽകുന്നു. റസൂൽ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമ തങ്ങൾ അരുളി: 'എന്റെ റബ്ബിന്റെ പക്കൽ നിന്ന് ഒരാൾ വന്ന്, എന്റെ ഉമ്മത്തിൽ പകുതി പേരെ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിപ്പിക്കണോ അതോ ശുപാർശ ചെയ്യാനുള്ള അധികാരം വേണോ എന്ന് ചോദിച്ചു. ഞാൻ ശുപാർശ ചെയ്യാനുള്ള അധികാരം തിരഞ്ഞെടുത്തു.' അന്ത്യദിനത്തിൽ പ്രവാചകന്മാർ എല്ലാവരും നമ്മുടെ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമ തങ്ങളെ ശുപാർശയ്ക്കായി സഹായിക്കുന്നു. ജനങ്ങൾ അവിടുത്തെ അടുക്കൽ വരുന്നു. അവിടുന്ന് 'അതിനായി ഞാൻ ഇവിടെയുണ്ട്' എന്ന്

പ്രഖ്യാപിക്കുന്നു. അതാണ് അല്ലാഹു വാഗ്ദാനം ചെയ്ത മഖാമുൽ മഹ്മൂദ്. അവിടുന്ന് അല്ലാഹുവിന്റെ മുന്നിൽ സുജൂദിൽ വീഴുകയും, അല്ലാഹു അപ്പോൾ മാത്രം അവിടുത്തേക്ക് പഠിപ്പിച്ചു കൊടുക്കുന്ന സ്തുതികളാൽ അവനെ വാഴ്ത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. പിന്നീട് അവിടുന്ന് സൃഷ്ടികൾക്കായി ശുപാർശയുടെ വാതിൽ തുറന്നുതരാൻ അല്ലാഹുവിനോട് അപേക്ഷിക്കുന്നു. അല്ലാഹു ആ വാതിൽ തുറക്കുകയും മലക്കുകൾക്കും റസൂലുകൾക്കും പ്രവാചകന്മാർക്കും സത്യവിശ്വാസികൾക്കും ശുപാർശ ചെയ്യാൻ അനുവാദം നൽകുകയും ചെയ്യുന്നു. അന്ത്യദിനത്തിൽ മനുഷ്യരുടെ നേതാവ് (سيد الناس) അവിടുന്ന് തന്നെയാണ്. അവിടുന്ന് അല്ലാഹുവിനോട് മലക്കുകൾക്കും റസൂലുകൾക്കും ശുപാർശ ചെയ്യാൻ അനുവാദം ചോദിച്ചു എന്നതാണ് ഇതിന്റെ മഹത്വം. എന്നിട്ടും അവിടുന്ന് അതീവ വിനയത്തോടെ 'ഞാൻ മനുഷ്യരുടെ നേതാവാണ്' എന്ന് മാത്രം പറഞ്ഞു, 'സൃഷ്ടികളുടെ മുഴുവൻ നേതാവാണ്' എന്ന് പറഞ്ഞില്ല. അവിടുത്തെ ആധിപത്യം പ്രകടമാകുമ്പോഴും മലക്കുകളെ കൂടി ഉൾക്കൊള്ളാനാണ് അവിടുന്ന് അങ്ങനെ പറഞ്ഞത്. അല്ലാഹുവിന്റെ അത്യുന്നതമായ പ്രതാപവും ഗാംഭീര്യവും എല്ലാവരെയും നിശബ്ദരാക്കുമ്പോൾ, അല്ലാഹുവിന്റെ സന്നിധിയിൽ അവിടുത്തേക്കുള്ള സ്ഥാനം (جاه) വെളിപ്പെടുത്താൻ എല്ലാവരും അവിടുത്തെ ആശ്രയിക്കുന്നു. മൗലാനാ ഫനാരീ റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ തഫ്സീറിൽ വ്യക്തമാക്കുന്നത് പോലെ, ശുപാർശയുടെ വാതിൽ ആദ്യം തുറക്കുന്നത് റസൂൽ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമ തങ്ങളാണ്. പിന്നീട് പ്രവാചകന്മാരും, ഔലിയാക്കളും, വിശ്വാസികളും ശുപാർശ ചെയ്യുന്നു. ഏറ്റവും ഒടുവിൽ ശുപാർശ ചെയ്യുന്നത് 'അർഹമു റാഹിമീൻ' (ഏറ്റവും കരുണയുള്ളവൻ) ആണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ശുപാർശ എന്നത്, നരകത്തിൽ ഒരു വിശ്വാസിയും ബാക്കിയില്ലെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തിയ ശേഷം, തൗഹീദ് അറിഞ്ഞിട്ടും കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യാൻ കഴിയാത്തവരെ അല്ലാഹു തന്റെ കാരുണ്യത്താൽ പുറത്തെടുക്കുന്നതാണ്. 'യഅ്ലമു മാ ബൈന ഐദീഹിം വമാ ഖൽഫഹും' (അവരുടെ മുന്നിലുള്ളതും പിന്നിലുള്ളതും അവൻ അറിയുന്നു) എന്ന വചനം, ശുപാർശയ്ക്ക് അർഹരായവരെയും അല്ലാത്തവരെയും വേർതിരിച്ചറിയാനുള്ള അല്ലാഹുവിന്റെ സർവ്വജ്ഞാനത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

ഖുർആനിലെ 'യഅ്ലമു മാ ബൈന ഐദീഹിം' (അവരുടെ മുന്നിലുള്ളതിനെ അവിടുന്ന് അറിയുന്നു) എന്ന വചനത്തിലെ 'അവർ' എന്നത് കൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് മലക്കുകളെയും അമ്പിയാക്കളെയും പോലുള്ള ബുദ്ധിജീവികളായ സൃഷ്ടികളെയാണ് (العقلاء). 'വലാ യുഹീതൂന' (അവർക്ക് അറിവ് കൊണ്ട് ചുറ്റാൻ കഴിയില്ല) എന്നതിനർത്ഥം, അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവിനെ പൂർണ്ണമായി ഗ്രഹിക്കാൻ മലക്കുകൾക്കോ പ്രവാചകർക്കോ സാധ്യമല്ല എന്നാണ്. അല്ലാഹു ഉദ്ദേശിക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ മാത്രം അവൻ അവർക്ക് വെളിപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കുന്നു. ഇവിടെ 'അറിവ്' (علم) എന്ന് പറഞ്ഞത് 'അറിയപ്പെട്ട കാര്യങ്ങൾ' (معلوم) എന്ന അർത്ഥത്തിലാണ്. കാരണം, അല്ലാഹുവിന്റെ വിശേഷണമായ അറിവ് അവന്റെ പരിശുദ്ധമായ

സത്തയിൽ നിന്ന് വേർപെടുത്താൻ കഴിയാത്തതാണ്. നജ്മുദ്ദീൻ കുബ്റാ റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ തഅ്വീലുകളിൽ പറയുന്നത്, നമ്മുടെ പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അല്ലാഹു സൃഷ്ടികൾക്ക് മുൻപുള്ള കാര്യങ്ങളും (അവിടുത്തെ പ്രകാശമാണ് ആദ്യമായി സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടത്), മരണാനന്തരമുള്ള വിചാരണയുടെ ഭീകരതയും, അമ്പിയാക്കൾ പോലും 'എന്റെ കാര്യം, എന്റെ കാര്യം' എന്ന് പറയുന്ന അവസ്ഥയും, ഒടുവിൽ ശഫാഅത്തിനായി എല്ലാവരും തിരുനബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ അടുത്തേക്ക് എത്തുന്നതും അറിയുന്നു എന്നാണ്. 'അവരുടെ അറിവിനെ അവർക്ക് ചുറ്റാൻ കഴിയില്ല' എന്ന വചനത്തിലെ സർവ്വനാമം തിരുനബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയെ ഉദ്ദേശിച്ചാണെന്നും വ്യാഖ്യാനമുണ്ട്. അതായത്, അവിടുന്ന് സൃഷ്ടികളുടെ അവസ്ഥകൾക്ക് സാക്ഷിയാണ്. നമ്മുടെ ശൈഖ് 'അർ-രിസാലത്തുർ റഹ്മാനിയ്യ'യിൽ വ്യക്തമാക്കുന്നത് പോലെ, അമ്പിയാക്കളുടെ അറിവ് അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവിനെ അപേക്ഷിച്ച് ഏഴ് കടലിൽ നിന്നുള്ള ഒരു തുള്ളി പോലെയാണ്. തിരുനബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ അറിവിനെ അപേക്ഷിച്ച് അമ്പിയാക്കളുടെ അറിവ് ഇതേ അവസ്ഥയിലുമാണ്. ബുർദ ശരീഫിൽ പറഞ്ഞതുപോലെ, പ്രവാചകരിൽ നിന്നാണ് എല്ലാവരും അറിവ് പകരുന്നത്. അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവിനെ അപേക്ഷിച്ച് സൃഷ്ടികളുടെ അറിവ് ഒരു ബിന്ദു (نقطة) മാത്രമാണ്. 'കുർസിയ്യുഹു' (അവിടുത്തെ പീഠം) എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ മഹത്വത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന ഒരു രൂപകമാണ്. രാജാക്കന്മാരുടെ പീഠം പോലെ അല്ലാഹുവിന് ഒരു പീഠമുണ്ടെന്നല്ല ഇതിനർത്ഥം. മറിച്ച്, അല്ലാഹുവിന്റെ മഹത്വത്തെ സൃഷ്ടികൾക്ക് മനസ്സിലാകുന്ന ഭാഷയിൽ വിവരിക്കുക മാത്രമാണ് ചെയ്യുന്നത്. കഅ്ബയെ അല്ലാഹുവിന്റെ ഭവനമായി വിശേഷിപ്പിച്ചതും, ഹജറുൽ അസ്‌വദിനെ അല്ലാഹുവിന്റെ വലതു കൈയായി ഉപമിച്ചതും ഇതേ ശൈലിയിലാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ സിഫത്തുകളെ (വിശേഷണങ്ങൾ) സൃഷ്ടികളുടെ പരിമിതമായ ബുദ്ധിക്ക് ഗ്രഹിക്കാൻ പാകത്തിൽ അവതരിപ്പിക്കുക മാത്രമാണ് ഇവിടെ ചെയ്തിരിക്കുന്നത്.

ഈ ഖുർആനിക സൂക്തങ്ങളിലെ പരാമർശങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന്റെ മഹത്വത്തെയും (عظمـة) ഔന്നത്യത്തെയും (كبريـاء) ബോധ്യപ്പെടുത്താൻ ഉദ്ദേശിച്ചുള്ളതാണ്. കഅ്ബയിൽ അല്ലാഹു സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നുവെന്ന തെറ്റിദ്ധാരണ പാടില്ലാത്തതുപോലെ, അർശ് (عرش), കുർസി (كرسي) എന്നിവയുടെ കാര്യത്തിലും അല്ലാഹു അത്തരം ഭൗതിക പരിമിതികളിൽ നിന്ന് പരിശുദ്ധനാണെന്ന് ഉറച്ചു വിശ്വസിക്കണം. ഇമാം (റഹിമഹുള്ളാഹ്) വ്യക്തമാക്കിയതനുസരിച്ച്, അർശിന് മുന്നിലായി സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന ഒരു സൃഷ്ടിയാണ് കുർസി. ഏഴ് ആകാശങ്ങളെയും അത് വലയം ചെയ്തിരിക്കുന്നു. ഭൂമി ഒരു ഗോളാകൃതിയിലാണെന്നും, മുട്ടയുടെ തോട് മുട്ടയെ പൊതിഞ്ഞിരിക്കുന്നതുപോലെ ഒന്നാമത്തെ ആകാശം ഭൂമിയെ പൊതിഞ്ഞിരിക്കുന്നുവെന്നും, രണ്ടാമത്തെ ആകാശം ഒന്നാമത്തെ ആകാശത്തെ പൊതിഞ്ഞിരിക്കുന്നുവെന്നും, അങ്ങനെ അർശ് എല്ലാറ്റിനെയും വലയം

ചെയ്യുന്നുവെന്നും പണ്ഡിതന്മാർ വിശദീകരിക്കുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ഏഴ് ആകാശങ്ങളും ഭൂമികളും കുർസിയുമായി താരതമ്യം ചെയ്യുമ്പോൾ ഒരു വിശാലമായ മരുഭൂമിയിൽ കിടക്കുന്ന ഒരു ചെറിയ മോതിരം പോലെയാണ്. അർശ് കുർസിയേക്കാൾ എത്രയോ വലുതാണ്'. കുർസിയെ നാല് മലക്കുകൾ വഹിക്കുന്നു. അവരുടെ പാദങ്ങൾ ഏഴാമത്തെ ഭൂമിയുടെ അടിയിലുള്ള പാറയിൽ ഉറപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഓരോ മലക്കിനും നാല് മുഖങ്ങളുണ്ട്; മനുഷ്യരൂപത്തിലുള്ള മലക്ക് മനുഷ്യർക്ക് വേണ്ടിയും, കാളയുടെ രൂപത്തിലുള്ള മലക്ക് മൃഗങ്ങൾക്ക് വേണ്ടിയും, സിംഹത്തിന്റെ രൂപത്തിലുള്ള മലക്ക് വന്യമൃഗങ്ങൾക്ക് വേണ്ടിയും, കഴുകന്റെ രൂപത്തിലുള്ള മലക്ക് പക്ഷികൾക്ക് വേണ്ടിയും അല്ലാഹുവിനോട് പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. 'തഅ്‌വീലാത്തുൻ നജ്മിയ്യ'യിൽ പറയുന്നത്, മതപരമായ നിഷ്ഠയനുസരിച്ച് ഖുർആനിലും ഹദീസിലും വന്ന കാര്യങ്ങളെ അവയുടെ ബാഹ്യരൂപത്തിൽ തന്നെ വിശ്വസിക്കണമെന്നാണ്. അല്ലാഹു പ്രത്യേക ജ്ഞാനം നൽകിയവർക്ക് അവയുടെ ആന്തരിക അർത്ഥങ്ങൾ (حقـــائق) വെളിപ്പെടാം. എന്നാൽ ആ അർത്ഥങ്ങൾ സ്വീകരിക്കുമ്പോൾ തന്നെ, സ്വർഗ്ഗം, നരകം, മീസാൻ, സിറാത്ത്, അർശ്, കുർസി തുടങ്ങിയവയുടെ ബാഹ്യരൂപങ്ങളെ നിഷേധിക്കരുത്. അല്ലാഹു സൃഷ്ടിച്ച ഓരോ ഭൗതിക വസ്തുവിനും ആത്മീയ ലോകത്ത് (عـالم المعـنى) ഒരു മാതൃകയുണ്ട്. മനുഷ്യന്റെ ഹൃദയമാണ് അർശിന്റെ മാതൃക, കാരണം അവിടെയാണ് റൂഹ് (روح) കുടികൊള്ളുന്നത്. മനുഷ്യന്റെ രഹസ്യമായ ഉൾക്കാഴ്ചയാണ് (سـر) കുർസിയുടെ മാതൃക. മൗലാനാ റൂമി മസ്നവിയിൽ പാടിയതുപോലെ: 'ഭൂമിയിലോ ആകാശത്തോ അർശിലോ ഞാൻ ഒതുങ്ങുകയില്ല, എന്നാൽ സത്യവിശ്വാസിയുടെ ഹൃദയത്തിൽ ഞാൻ കുടികൊള്ളുന്നു'.

അല്ലാഹുവിനെ സംബന്ധിച്ച് 'വലാ യഊദുഹു' (ولا يؤوده) എന്ന് പറഞ്ഞാൽ, ഒരു ഭാരം അവനെ തളർത്തുകയോ പ്രയാസപ്പെടുത്തുകയോ ചെയ്യുന്നില്ല എന്നാണ് അർത്ഥം. ആകാശഭൂമികളെ സംരക്ഷിക്കുക എന്നത് അവന് ഒട്ടും പ്രയാസകരമല്ല. അവനെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം അടുത്തുള്ളതും അകലെയുള്ളതും, കുറഞ്ഞതും കൂടിയതും എല്ലാം തുല്യമാണ്. ഒരു അണുവിനെ സൃഷ്ടിക്കാൻ പ്രയാസപ്പെടാത്തവന്, ഈ പ്രപഞ്ചം മുഴുവൻ ഒരുപോലെയാണ്. അവന് ഒന്നിനെയും സൃഷ്ടിക്കാൻ എളുപ്പമോ മറ്റൊന്നിനെ സൃഷ്ടിക്കാൻ പ്രയാസമോ ഇല്ല. അവൻ ഒരു കാര്യം ഉദ്ദേശിച്ചാൽ 'ഉണ്ടാകൂ' എന്ന് പറയുകയേ വേണ്ടൂ, അത് ഉടൻ സംഭവിക്കുന്നു. അവൻ ഉന്നതനാണ് (العـلي), അതായത് സത്തയാൽ തന്നെ സമാനതകളിൽ നിന്നും പങ്കാളികളിൽ നിന്നും അവൻ പരിശുദ്ധനാണ്. അവൻ മഹാനാണ് (العظـيـم), അവന് മുന്നിൽ മറ്റെല്ലാ സൃഷ്ടികളും നിസ്സാരമാണ്. ഇവിടെ 'ഉന്നതി' (علو) എന്നത് സ്ഥാനത്തിന്റെയും പദവിയുടെയും ഔന്നത്യമാണ്, സ്ഥലപരമായ ഔന്നത്യമല്ല; കാരണം അല്ലാഹു സ്ഥലകാല പരിമിതികളിൽ നിന്ന് പരിശുദ്ധനാണ്. അതുപോലെ അവന്റെ മഹത്വവും (عظـمة) അവന്റെ പ്രതാപവും അധികാരവും കൊണ്ടാണ്,

അല്ലാതെ അളവോ വലിപ്പമോ കൊണ്ടല്ല. അല്ലാഹു ഭൗതികമായ വസ്തുക്കളിൽ നിന്നും ശരീരങ്ങളിൽ നിന്നും തികച്ചും വ്യത്യസ്തനാണ്. ആത്മീയ ഗുരുക്കന്മാരും (أولياء) പണ്ഡിതന്മാരും (علماء) തങ്ങളുടെ അനുയായികൾക്ക് മഹത്തുക്കളാണ്, കാരണം അവരുടെ ഗുണവിശേഷങ്ങൾ പൂർണ്ണമായി ഗ്രഹിക്കാൻ ശിഷ്യന്മാർക്ക് കഴിയില്ല. ഈ മഹത്തായ ആയത്ത് അല്ലാഹുവിന്റെ സത്തയെയും (ذات) വിശേഷണങ്ങളെയും (صفات) കുറിച്ചുള്ള അടിസ്ഥാന തത്വങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. അവൻ ഏകനാണ്, ജീവനുള്ളവനാണ്, സ്വയം നിലനിൽക്കുന്നവനാണ് (قيـوم), മാറ്റങ്ങൾക്കും കുറവുകൾക്കും അതീതനാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ഖുർആനിലെ ഏറ്റവും മഹത്തായ ആയത്ത് ആയത്തുൽ കുർസിയ്യാണ്'. ഇതിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ നാമങ്ങൾ പതിനേഴ് തവണ പരാമർശിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഇതിൽ 'അൽ-ഹയ്യുൽ ഖയ്യൂം' (الحي القيوم) എന്ന അല്ലാഹുവിന്റെ ഏറ്റവും വലിയ നാമം (اسـم الأعظـم) അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു എന്നതാണ് ഇതിന്റെ ശ്രേഷ്ഠതയ്ക്ക് കാരണം. അലി റളിയല്ലാഹു അൻഹുവിനോട് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'മനുഷ്യരിൽ വെച്ച് ആദം അലൈഹിസ്സലാം നേതാവാണ്, അറബികളിൽ മുഹമ്മദ് സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം നേതാവാണ്, ഖുർആനിലെ എല്ലാ വചനങ്ങളിലും വെച്ച് ഏറ്റവും ശ്രേഷ്ഠമായത് ആയത്തുൽ കുർസിയ്യാണ്'.

മതകാര്യങ്ങളിൽ യാതൊരുവിധ നിർബന്ധവുമില്ല. സന്മാർഗം *(هدى)* ദുർമാർഗത്തിൽ നിന്ന് വ്യക്തമായി വേർതിരിഞ്ഞു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ, ആരെങ്കിലും ദുർമാർഗത്തെ *(طاغوت)* നിഷേധിക്കുകയും അല്ലാഹുവിൽ വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്താൽ, അവൻ മുറിയാത്തതും ശക്തമായതുമായ ഒരു പിടിവള്ളി *(عروة وثقى)* മുറുകെ പിടിച്ചിരിക്കുന്നു. അല്ലാഹു എല്ലാം കേൾക്കുന്നവനും അറിയുന്നവനുമാണ്. റൂഹുൽ ബയാൻ എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് വിശദീകരിക്കുന്നത്, ഈ ആയത്ത് വിശ്വാസത്തിന്റെ അടിത്തറയെക്കുറിച്ചാണെന്നാണ്. ഇവിടെ 'നിർബന്ധമില്ല' എന്ന് പറയുന്നത്, ഇസ്‌ലാമിലേക്ക് പ്രവേശിക്കാൻ ആരെയും നിർബന്ധിക്കരുത് എന്നാണ്, കാരണം വിശ്വാസം എന്നത് ഹൃദയത്തിൽ നിന്ന് ഉദയം ചെയ്യേണ്ട ഒന്നാണ്. 'ത്വാഗൂത്ത്' *(طاغوت)* എന്നത് അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയെ ആരാധിക്കുന്നതിലേക്കോ തെറ്റായ മാർഗങ്ങളിലേക്കോ ക്ഷണിക്കുന്ന എല്ലാത്തിനെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിൽ വിശ്വസിക്കുക എന്നത് ഏകദൈവ വിശ്വാസത്തിന്റെ *(توحيد)* പൂർണ്ണതയാണ്. ഈ പിടിവള്ളി എന്നത് അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള മാർഗമാണ്, അത് ഒരിക്കലും പൊട്ടിപ്പോകാത്തതാണ്.

അലി റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിൽ നിന്ന് നിവേദനം, നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ഏതൊരു ഭവനത്തിൽ ഈ ആയത്ത് (ആയത്തുൽ കുർസി) പാരായണം ചെയ്യപ്പെടുന്നുവോ, അവിടെ നിന്ന് പിശാചുക്കൾ മുപ്പത് ദിവസത്തേക്ക് വിട്ടുനിൽക്കുന്നതാണ്. നാല്പത് രാത്രികളോളം അവിടെ ഒരു മന്ത്രവാദിയോ മന്ത്രവാദിനിയോ പ്രവേശിക്കുകയില്ല. അലിയേ, ഇത് നിന്റെ മക്കൾക്കും കുടുംബത്തിനും അയൽവാസികൾക്കും പഠിപ്പിച്ചു കൊടുക്കുക. ഇതിനേക്കാൾ മഹത്തായ മറ്റൊരു ആയത്ത് ഇറക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ല.' അലി റളിയള്ളാഹു അൻഹു വീണ്ടും പറയുന്നു: മിമ്പറിൽ വെച്ച് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറയുന്നത് ഞാൻ കേട്ടു: 'ഓരോ ഫർള് നമസ്കാരത്തിന് ശേഷവും ആയത്തുൽ കുർസി പാരായണം ചെയ്യുന്നവനെ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് തടയുന്നത് മരണം മാത്രമാണ്. സത്യസന്ധനായ (صـديق) ഒരു വ്യക്തിക്കോ അല്ലെങ്കിൽ ആരാധനയിൽ മുഴുകിയവനോ (عابـد) അല്ലാതെ ഇതിൽ സ്ഥിരത പുലർത്താൻ കഴിയില്ല. ഉറങ്ങാൻ കിടക്കുമ്പോൾ ഇത് പാരായണം ചെയ്യുന്നവനെ അവന്റെ ശരീരത്തെയും അയൽവാസിയെയും അയൽവാസിയുടെ അയൽവാസിയെയും ചുറ്റുമുള്ള വീടുകളെയും അല്ലാഹു സുരക്ഷിതനാക്കുന്നു.' ഉബയ്യുബ്നു കഅ്ബ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിന്റെ സംഭവം പ്രസിദ്ധമാണ്; അദ്ദേഹം തന്റെ ധാന്യപ്പുരയിൽ

നിന്ന് ധാന്യം കുറയുന്നത് ശ്രദ്ധിക്കുകയും, ഒരു രാത്രി കാവലിരിക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ ഒരു ജിന്നിനെ പിടികൂടുകയും ചെയ്തു. ആ ജിന്ന് തന്നോട് പറഞ്ഞത്, 'ആയത്തുൽ കുർസി പാരായണം ചെയ്യുന്നവനെ ഞങ്ങളിൽ നിന്ന് അല്ലാഹു സംരക്ഷിക്കുന്നു' എന്നാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ഇത് കേട്ടപ്പോൾ 'ആ ദുഷ്ടൻ സത്യമാണ് പറഞ്ഞത്' എന്ന് അരുളി. ചുരുക്കത്തിൽ, ജിന്നുകളെയും പിശാചുക്കളെയും അകറ്റാനും, ദുർമോഹങ്ങൾക്കും കോപത്തിനും അടിപ്പെട്ടവരെ സുഖപ്പെടുത്താനും ഈ ആയത്തിന് വലിയ സ്വാധീനമുണ്ട്. എന്നാൽ ഇത് പാരായണം ചെയ്യേണ്ടത് പൂർണ്ണമായ സത്യസന്ധതയോടെ (صدق) ആയിരിക്കണം. മൗലാനാ റൂമി മസ്നവിയിൽ പാടിയതുപോലെ, ഹൃദയത്തിന്റെ സത്യസന്ധതയാൽ സാധാരണമായ കാര്യങ്ങൾ പോലും സ്വർഗ്ഗീയമായ മാറ്റങ്ങൾക്ക് വിധേയമാകുന്നു. വെറും വാക്കുകൾ കൊണ്ടല്ല, മറിച്ച് ആത്മീയമായ അവസ്ഥ (حال) കൊണ്ടാണ് ഫലം സിദ്ധിക്കുന്നത്. അല്ലാഹുവേ, എന്റെ മനസ്സിന് നീ ദൈവഭയം (تقـوى) നൽകുകയും അതിനെ ശുദ്ധീകരിക്കുകയും ചെയ്യേണമേ, നീയാണ് ശുദ്ധീകരിക്കുന്നവരിൽ ഏറ്റവും ഉത്തമൻ. 'മതത്തിൽ യാതൊരു നിർബന്ധവുമില്ല' (لا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ) എന്ന വചനത്തെക്കുറിച്ച് ചില പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നത്, ഇത് മജൂസികളെയും വേദക്കാരെയും ഉദ്ദേശിച്ചാണെന്നും, അവരിൽ നിന്ന് ജിസ്യ സ്വീകരിച്ച് അവരെ ഇസ്ലാമിലേക്ക് നിർബന്ധിക്കരുതെന്നുമാണ്. എന്നാൽ അറബികളിലെ ബഹുദൈവാരാധകർക്ക് ഇസ്ലാം അല്ലെങ്കിൽ വാൾ എന്നതല്ലാതെ മറ്റൊരു മാർഗ്ഗമില്ല.

മതകാര്യങ്ങളിൽ നിർബന്ധിതമാക്കലില്ല (لا إكـراه في الـدين). കാരണം, ബുദ്ധിമാനായ ഒരാൾക്ക് സത്യം ഗ്രഹിക്കാൻ നിർബന്ധത്തിന്റെ ആവശ്യമില്ല. തെളിവുകൾ വ്യക്തമായതുകൊണ്ട് സംശയമില്ലാതെ തന്നെ സത്യമതം സ്വീകരിക്കാൻ അവന് സാധിക്കും. 'സന്മാർഗം വ്യക്തമായിക്കഴിഞ്ഞു' (قَـدْ تَبَيَّـنَ الرُّشْـــدُ) എന്നത് എല്ലാ നന്മകളെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന പദമാണ്. ഇവിടെ അതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് ശാശ്വതമായ സൗഭാഗ്യത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്ന വിശ്വാസമാണ്. 'ദുർമാർഗത്തിൽ നിന്ന്' (مِـنَ الْـغَيِّ) എന്നത് നിത്യമായ ദുരിതത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്ന അവിശ്വാസത്തെ (كفر) സൂചിപ്പിക്കുന്നു. 'ആരെങ്കിലും ത്വാഗൂത്തിനെ (طـاغوت) നിഷേധിക്കുകയും അല്ലാഹുവിൽ വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്താൽ' എന്നതിലെ ത്വാഗൂത്ത് എന്നത് അല്ലാഹുവിന് പുറമെ ആരാധിക്കപ്പെടുന്നതും, അഹങ്കാരം കാണിക്കുന്നതുമായ മനുഷ്യരോ ജിന്നുകളോ പിശാചുക്കളോ ആയ സകലതിനെയും കുറിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിനെ അംഗീകരിക്കുന്നതിനേക്കാൾ മുൻപ് ത്വാഗൂത്തിനെ നിഷേധിക്കണം എന്ന് പറഞ്ഞത്, ഒരു പാത്രത്തിൽ നിറയ്ക്കുന്നതിന് മുൻപ് അത് ശുദ്ധീകരിക്കണം (تخلية قبل التحلية) എന്ന തത്വം പോലെയാണ്. അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നവൻ 'ഏറ്റവും ഉറപ്പുള്ള പിടിയിൽ' (الْعُـــرْوَةِ الْـــوُثْقى) മുറുകെ പിടിക്കുന്നു. അത് ഒരിക്കലും

പൊട്ടിപ്പോകാത്തതാണ്. അല്ലാഹു കേൾക്കുന്നവനും (سميع) അറിയുന്നവനുമാണ് (عليم). വിശ്വാസത്തിന്റെ യഥാർത്ഥ്യം അല്ലാഹുവിനെ സാക്ഷാൽ ദർശനത്തിലൂടെ (شـهود وعيـان) അറിയലാണ്. മനുഷ്യർ മൂന്ന് വിഭാഗമാണ്: സൗന്ദര്യത്തിന്റെ (جمـال) ആളുകൾ, പ്രതാപത്തിന്റെ (جـلال) ആളുകൾ, പൂർണ്ണതയുടെ (كمـال) ആളുകൾ. ആദ്യ വിഭാഗത്തിന്റെ ഹൃദയങ്ങൾ മലക്കുകളുടെ കൈകളിലും, രണ്ടാമത്തെ വിഭാഗത്തിന്റേത് പിശാചുക്കളുടെ കൈകളിലും, മൂന്നാമത്തെ വിഭാഗത്തിന്റേത് അല്ലാഹുവിന്റെ കൈകളിലുമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ കൈ അവരുടെ മേലിലാണ് (يد الله فوق أيديهم). അവർ സത്യത്തിന്റെ ലോകത്തേക്ക് കടന്നവരാണ്.

അല്ലാഹു സത്യവിശ്വാസികളുടെ രക്ഷകനാണ് *(ولي).* അവൻ അവരെ അന്ധകാരങ്ങളിൽ നിന്ന് പ്രകാശത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നു. എന്നാൽ സത്യനിഷേധികളുടെ രക്ഷകർ ദുർമന്ത്രവാദികളായ പിശാചുക്കളാണ് *(طاغوت).* അവർ അവരെ പ്രകാശത്തിൽ നിന്ന് അന്ധകാരത്തിലേക്ക് വലിച്ചിഴക്കുന്നു. ഇവർ നരകവാസികളാണ്, അവിടെ അവർ നിത്യം വസിക്കും. ഇബ്രാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ച് തർക്കിച്ചവനോട് ചോദിച്ച സംഭവം ഓർക്കുക; അല്ലാഹു തനിക്ക് അധികാരം നൽകിയതിന്റെ അഹങ്കാരത്താൽ അവൻ സത്യത്തെ നിഷേധിച്ചു. അല്ലാഹു ജീവിപ്പിക്കുകയും മരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നുവെന്ന് പറഞ്ഞപ്പോൾ, താനും മരിപ്പിക്കുകയും ജീവിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നുവെന്ന് അവൻ വാദിച്ചു. അപ്പോൾ ഇബ്രാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം പറഞ്ഞു: 'അല്ലാഹു സൂര്യനെ കിഴക്ക് നിന്ന് ഉദിപ്പിക്കുന്നു, നീ അത് പടിഞ്ഞാറ് നിന്ന് ഉദിപ്പിക്കൂ'. അപ്പോൾ സത്യനിഷേധി സ്തംഭിച്ചുപോയി. അല്ലാഹു അക്രമികൾക്ക് നേർവഴി കാണിക്കുന്നില്ല. അതുപോലെ, ഒരു നഗരത്തിലൂടെ കടന്നുപോയ വ്യക്തിയെ അല്ലാഹു നൂറു വർഷം മരിപ്പിച്ചു, പിന്നീട് ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ്പിച്ചു. അല്ലാഹുവിന്റെ കഴിവ് *(قدرة)* എത്ര വലുതാണെന്ന് അദ്ദേഹം തിരിച്ചറിഞ്ഞു. ഇബ്രാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം അല്ലാഹുവിനോട് മരിച്ചവരെ എങ്ങനെ ജീവിപ്പിക്കുന്നുവെന്ന് കാണിച്ചുതരാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ, നാല് പക്ഷികളെ ഇണക്കി വളർത്തി അവയെ കഷ്ണങ്ങളാക്കി മലകളിൽ വെക്കാൻ അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു. അവയെ വിളിച്ചപ്പോൾ അവ ജീവനോടെ പറന്നുവന്നു. അല്ലാഹു പ്രതാപിയും യുക്തിമാനുമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ധനം ചെലവഴിക്കുന്നവർ, ഒരു ധാന്യമണിയിൽ നിന്ന് ഏഴ് കതിരുകൾ ഉണ്ടാവുകയും ഓരോ കതിരിലും നൂറ് മണികൾ വീതമുണ്ടാകുകയും ചെയ്യുന്നതുപോലെയാണ്. അല്ലാഹു താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് വർദ്ധിപ്പിച്ചു നൽകുന്നു.

സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ 'അല്ലാഹു സത്യവിശ്വാസികളുടെ രക്ഷകനാണ് (اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا) എന്ന വചനത്തെ വിശദീകരിച്ചുകൊണ്ട് റൂഹുൽ ബയാൻ വ്യക്തമാക്കുന്നത് ഇപ്രകാരമാണ്: അല്ലാഹു എന്നത് അവരുടെ സ്നേഹിതനും സഹായിയുമാണ്, അഥവാ അവരുടെ കാര്യങ്ങൾ ഏറ്റെടുക്കുന്നവനാണ്. അവരെ അവൻ മറ്റൊരാളിലേക്കും ഏൽപിക്കുന്നില്ല. 'വലിയ്യ്' (ولي) എന്ന പദത്തിന് സ്നേഹത്തിന്റെയും സഹായത്തിന്റെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ 'സ്നേഹിതൻ' എന്നർത്ഥമുണ്ട്; കാരണം അവൻ തന്റെ പ്രിയപ്പെട്ടവനെ സഹായിക്കുന്നതിലൂടെ അവനോട് ചേർന്നുനിൽക്കുന്നു. അതുപോലെ, ഭരണത്തിന്റെയും

നിയന്ത്രണത്തിന്റെയും അടിസ്ഥാനത്തിലും ഈ പദം ഉപയോഗിക്കുന്നു. അല്ലാഹു തന്റെ ജ്ഞാനത്തിൽ സത്യവിശ്വാസികളായിരിക്കുമെന്ന് നിശ്ചയിച്ചവരുടെ രക്ഷകനാണ് അവൻ. 'അന്ധകാരങ്ങളിൽ നിന്ന് അവരെ അവൻ പുറത്തുകൊണ്ടുവരുന്നു' (يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ) എന്നതിലെ അന്ധകാരം എന്നത് അവിശ്വാസത്തിന്റെയും പാപങ്ങളുടെയും ഇരുട്ട് മാത്രമല്ല, മറിച്ച് സംശയങ്ങളുടെയും അനിശ്ചിതത്വങ്ങളുടെയും, യുക്തിചിന്തകളിലെ (علـــم اســـتدلالي) ചില ബലഹീനതകളുടെയും ഇരുട്ടുകൾ കൂടിയാണ്. സത്യവിശ്വാസത്തിന്റെ പ്രകാശത്തിലേക്കും (نور الايمان), ദൃഢബോധത്തിന്റെ പ്രകാശത്തിലേക്കും (نور الإيقـان), നേരിട്ടുള്ള ദർശനത്തിന്റെ പ്രകാശത്തിലേക്കും (نـور العيـان) അവൻ അവരെ നയിക്കുന്നു. അന്ധകാരം ബഹുവചനമായി പ്രയോഗിച്ചത് വഴിപിഴപ്പിന്റെ മാർഗ്ഗങ്ങൾ പലതായതുകൊണ്ടാണ്. എന്നാൽ പ്രകാശം ഏകവചനമായി പ്രയോഗിച്ചത് ഇസ്‌ലാം എന്ന സത്യമാർഗ്ഗം ഒന്നായതുകൊണ്ടാണ്. അവിശ്വാസികളുടെ രക്ഷകർ 'ത്വാഗൂത്ത്' (الطـاغوت) അഥവാ പിശാചുക്കളും സത്യമാർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് തടയുന്നവരുമാണ്. ത്വാഗൂത്ത് എന്നത് ഏകവചനമായും ബഹുവചനമായും പുല്ലിംഗമായും സ്ത്രീലിംഗമായും പ്രയോഗിക്കപ്പെടുന്നു.

ദുർമാർഗത്തിന്റെയും വഴിതെറ്റിക്കലിന്റെയും മാർഗ്ഗങ്ങളിലൂടെ, ദുർബോധനങ്ങളാലും മറ്റും അവർ (ത്വാഗൂത്തുകൾ) സത്യവിശ്വാസികളെ പുറത്തുകൊണ്ടുവരുന്നു. 'പ്രകാശത്തിൽ നിന്ന്' (മിനന്നൂർ) എന്നത് അവർ ജന്മനാ ഉൾക്കൊണ്ടിരുന്ന പ്രകൃതിപരമായ വിശ്വാസത്തെയാണ് (ഈമാൻ ഫിത്‌രി) സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. 'അന്ധകാരങ്ങളിലേക്ക്' (ഇലള്ളുലുമാത്ത്) എന്നത് അവിശ്വാസത്തിന്റെയും (കുഫ്ർ) മനസ്സിന്റെ അഴിമതിയുടെയും ഇന്ദ്രിയാസക്തികളുടെയും അന്ധകാരമാണ്. അല്ലെങ്കിൽ, ഉറപ്പുള്ള വിശ്വാസത്തിന്റെ (യഖീൻ) പ്രകാശത്തിൽ നിന്ന് സംശയങ്ങളുടെയും ആശയക്കുഴപ്പങ്ങളുടെയും അന്ധകാരത്തിലേക്ക് അവർ വഴിതെറ്റിക്കുന്നു. ത്വാഗൂത്തുകളിലേക്ക് ഈ വഴിതെറ്റിക്കലിനെ ചേർത്തുപറഞ്ഞത് അവരാണ് അതിന് കാരണക്കാർ എന്ന അർത്ഥത്തിലാണ് (മജാസ്). എന്നാൽ യഥാർത്ഥത്തിൽ വഴികാട്ടിയും വഴിതെറ്റിക്കുന്നവനും അല്ലാഹുവാണെന്ന സത്യത്തിന് ഇത് വിരുദ്ധമല്ല. അതിനാൽ, അവിശ്വാസം അല്ലാഹുവിൽ നിന്നുള്ളതല്ലെന്ന് വാദിക്കാൻ മുഅ്തസിലുകൾ ഈ ആയത്തിനെ തെളിവായി സ്വീകരിക്കുന്നത് അസാധുവാണ്. 'അവർ' (ഉലാഇക) എന്ന് പറയുന്നത് ഈ ദുഷ്പ്രവൃത്തികളിൽ ഏർപ്പെട്ടവരെയാണ്. 'നരകാവകാശികൾ' (അസ്ഹാബുന്നാർ) എന്നാൽ അവരുടെ പാപങ്ങൾ കാരണം നരകത്തിൽ സ്ഥിരമായി വസിക്കുന്നവർ എന്നാണ്. അല്ലാഹു സത്യവിശ്വാസികളെ അന്ധകാരത്തിൽ നിന്ന് പ്രകാശത്തിലേക്ക് കൊണ്ടുവരുന്നു എന്ന് പറഞ്ഞ ശേഷം, സ്വർഗ്ഗാവകാശികളെക്കുറിച്ച് അപ്രകാരം പറയാത്തത് സത്യവിശ്വാസികളുടെ പദവിയുടെ ഔന്നത്യം കൊണ്ടാണ്; സ്വർഗ്ഗത്തിൽ അവർക്കായി

ഒരുക്കിവെച്ചിരിക്കുന്ന അനുഗ്രഹങ്ങളെ വർണ്ണിക്കാൻ വാക്കുകൾ അപര്യാപ്തമാണ്. വിശ്വാസികളുടെ പദവികൾ മൂന്നാണ്: സാധാരണ വിശ്വാസികൾ (അവാം), വിശിഷ്ടർ (ഖവാസ്), അതിവിശിഷ്ടർ (ഖവാസുൽ ഖവാസ്). സാധാരണക്കാരെ അല്ലാഹു അവിശ്വാസത്തിന്റെ അന്ധകാരത്തിൽ നിന്ന് വിശ്വാസത്തിന്റെ പ്രകാശത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നു. വിശിഷ്ടരെ അല്ലാഹു ഭൗതികവും ശാരീരികവുമായ ഗുണങ്ങളുടെ അന്ധകാരത്തിൽ നിന്ന് ആത്മീയമായ പ്രകാശത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നു. അതിവിശിഷ്ടരെ അല്ലാഹു അവരുടെ അസ്തിത്വത്തിൽ നിന്ന് പൂർണ്ണമായി വിമുക്തരാക്കി, തന്റെ നിത്യമായ ഗുണങ്ങളുടെ പ്രകാശത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നു. സത്യം തേടി സ്വന്തം ജീവൻ പോലും പണയപ്പെടുത്തിയവരാണ് ഇവർ. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ ജീവിതത്തിന്റെ തുടക്കത്തിൽ ഏകാന്തതയോട് (ഖലാഅ്) പ്രിയം തോന്നിയതുപോലെ, സത്യം തേടുന്ന ഓരോ യഥാർത്ഥ സാധകനും ഇതാണ് മാർഗ്ഗം. ഫഖ്റുദ്ദീൻ റാസി (റഹിമഹുള്ളാഹ്) ഉന്നയിച്ച ഒരു ആക്ഷേപം, ആരാധനകളിലേക്കും കർമ്മങ്ങളിലേക്കും ജനങ്ങളെ ക്ഷണിക്കുന്നത് അല്ലാഹുവിൽ നിന്നുള്ള മറയാണെന്നതാണ്. എന്നാൽ ഈ ഗ്രന്ഥകാരൻ പറയുന്നു: ഈ ആക്ഷേപം അർത്ഥശൂന്യമാണ്. കാരണം, ആരാധനകളും കർമ്മങ്ങളും അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങളാണ്. ഇബ്നു അബ്ബാസ് (റളിയള്ളാഹു അൻഹു) 'എന്നെ ആരാധിക്കാൻ വേണ്ടി അല്ലാതെ ഞാൻ മനുഷ്യരെയും ജിന്നുകളെയും സൃഷ്ടിച്ചിട്ടില്ല' എന്ന ആയത്തിന് 'എന്നെ അറിയാൻ വേണ്ടി' എന്ന് വ്യാഖ്യാനിച്ചത്, ആരാധനയിലൂടെ മാത്രമേ യഥാർത്ഥ അറിവ് ലഭിക്കൂ എന്ന് സൂചിപ്പിക്കാനാണ്.

അല്ലാഹുവിന്റെ സാമ്രാജ്യത്തെക്കുറിച്ച് തർക്കിച്ചവനെ നീ കണ്ടില്ലേ? ഇബ്റാഹീം നബി (അലൈഹിസ്സലാം) യോട് അല്ലാഹുവിന്റെ അസ്തിത്വത്തെക്കുറിച്ച് സംവദിച്ച ആ അഹങ്കാരിയെ ഓർക്കുക. അല്ലാഹു നൽകിയ രാജാധികാരത്തിൽ മത്തുപിടിച്ച ആ ഭരണാധികാരി, 'ഞാനും മരിപ്പിക്കുകയും ജീവിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു' എന്ന് അഹങ്കാരത്തോടെ പ്രഖ്യാപിച്ചു. അപ്പോൾ ഇബ്റാഹീം നബി (അലൈഹിസ്സലാം) അല്ലാഹുവിന്റെ അജയ്യമായ ശക്തിയെ തെളിയിച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു: 'തീർച്ചയായും അല്ലാഹു സൂര്യനെ കിഴക്കുനിന്ന് ഉദിപ്പിക്കുന്നു, എന്നാൽ നീ അതിനെ പടിഞ്ഞാറുനിന്ന് ഉദിപ്പിക്കുക.' ഈ വെല്ലുവിളിക്ക് മുന്നിൽ സത്യനിഷേധിയായ ആ ഭരണാധികാരി സ്തബ്ധനായിപ്പോയി. ഇവിടെ 'അല്ലാഹുവിന്റെ സാമ്രാജ്യം' (ملك الله) എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ പരമാധികാരത്തെയും (ربوبية) അവന്റെ സൃഷ്ടിപ്പിന്റെ അത്ഭുതങ്ങളെയും കുറിക്കുന്നു. ഈ സംഭവം വിശ്വാസിയുടെ ഹൃദയത്തിൽ അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ഭക്തിയും (تقوى) അചഞ്ചലമായ വിശ്വാസവും (إيمان) വളർത്തുന്നു.

പൂർവ്വസൂരികളുടെ (സലഫ്) ജീവിതചര്യയുടെ തുടക്കം ഏകാന്തതയും (ഖലാഅ് - خلاء) ജനങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള വിട്ടുനിൽക്കലുമായിരുന്നു. നമ്മുടെ പ്രിയപ്പെട്ട പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് മുസ്തഫ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അവരെ മാതൃകയാക്കിയും, ജനങ്ങളുമായുള്ള അമിതമായ ഇടപഴകൽ മൂലം ഹൃദയത്തിൽ രൂപപ്പെടുന്ന മറകളെ (ഹിജാബ് - حجاب) നീക്കം ചെയ്യുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെയുമായിരുന്നു അവർ അങ്ങനെ ചെയ്തത്. മസ്നവിയിൽ മൗലാനാ റൂമി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പാടുന്നു: 'മനുഷ്യൻ എല്ലാ കാര്യങ്ങളിലും കർമ്മനിരതനാണ്, എന്നാൽ ഈ കർമ്മത്തിന്റെ യഥാർത്ഥ ലക്ഷ്യം അല്ലാഹുവിനെ അറിയുകയെന്നതാണ്.' 'ജിന്നുകളെയും മനുഷ്യരെയും എന്നെ ആരാധിക്കാൻ വേണ്ടിയല്ലാതെ ഞാൻ സൃഷ്ടിച്ചിട്ടില്ല' എന്ന ഖുർആനിക വചനം ഓർത്താലും; ഈ ലോകത്തിന്റെ ലക്ഷ്യം ആരാധനയല്ലാതെ മറ്റൊന്നുമല്ല. ഹൃദയമാകുന്ന കണ്ണാടിയെ നീ വൃത്തിയാക്കുക, കാരണം ആരാധനയിലൂടെയാണ് ഹൃദയത്തിന് വിശുദ്ധിയും പ്രകാശവും ലഭിക്കുന്നത്. 'അലം തറ' (നീ കണ്ടില്ലേ?) എന്ന വചനം, നിന്റെ അറിവ് ദൃഢബോധത്തിൽ (ഈഖാൻ - إيقان) നേരിട്ടുള്ള ദർശനത്തിന് തുല്യമാകുന്നതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഇവിടെ പരാമർശിക്കുന്ന രാജാവ് നംറൂദ് ബിൻ കൻആൻ ആണ്. അല്ലാഹു അവന് രാജാധികാരം നൽകിയപ്പോൾ, അവൻ നന്ദി കാണിക്കുന്നതിന് പകരം അഹങ്കരിക്കുകയും അല്ലാഹുവിന്റെ റുബൂബിയ്യത്തിനെ (രക്ഷിതാവ് എന്ന പദവി) ചോദ്യം ചെയ്യുകയുമാണ് ചെയ്തത്. ഇബ്റാഹീം അലൈഹിസ്സലാം 'എന്റെ റബ്ബ്

ജീവിപ്പിക്കുകയും മരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു' എന്ന് പറഞ്ഞപ്പോൾ, നംറൂദ് താൻ വധശിക്ഷയ്ക്ക് വിധിക്കപ്പെട്ടവനെ വിട്ടയച്ചതിനെ 'ജീവിപ്പിക്കൽ' എന്നും, മറ്റൊരാളെ കൊന്നതിനെ 'മരിപ്പിക്കൽ' എന്നും വ്യാഖ്യാനിച്ച് വഞ്ചിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. എന്നാൽ ഇബ്റാഹീം അലൈഹിസ്സലാം അല്ലാഹുവിന്റെ അനിഷേധ്യമായ ശക്തിയെ സൂര്യന്റെ ഉദയാസ്തമയങ്ങളിലൂടെ തെളിയിച്ചപ്പോൾ ആ അഹങ്കാരി നിശബ്ദനായിപ്പോയി.

ഇവിടെ ഇബ്റാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം ഉന്നയിച്ച തെളിവ്, അസാധ്യമായതിനെ തേടുക എന്നതിലേക്ക് നയിക്കുന്ന ഒന്നല്ല. മറിച്ച്, ശപിക്കപ്പെട്ട നംറൂദിന് തന്റെ കള്ളത്തരങ്ങൾ ഒളിച്ചുവെക്കാൻ ഒട്ടും പഴുതില്ലാത്ത വിധമുള്ള വ്യക്തമായ ഒരു ഉദാഹരണമാണ് അദ്ദേഹം അവതരിപ്പിച്ചത്. ഇത് ഒരു തെളിവിൽ നിന്ന് മറ്റൊന്നിലേക്ക് മാറലല്ല, മറിച്ച് തന്റെ വാദത്തെ കൂടുതൽ വ്യക്തമാക്കാൻ മറ്റൊരു ഉദാഹരണം നൽകുകയാണ് ചെയ്തത്. 'അപ്പോൾ സത്യനിഷേധിയായ ആ മനുഷ്യൻ സ്തംഭിച്ചുപോയി' (فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ) എന്നതിന്റെ അർത്ഥം, അവൻ അമ്പരന്നുപോയി, എന്തു പറയണമെന്നറിയാതെ പകച്ചുനിന്നു എന്നാണ്. ഇവിടെ 'സത്യനിഷേധം' (كفر) എന്ന് എടുത്തുപറഞ്ഞത്, അവന്റെ ഈ വാദപ്രതിവാദം തന്നെ ഒരു അവിശ്വാസത്തിന്റെ ഭാഗമാണെന്ന് വ്യക്തമാക്കാനാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ വിജ്ഞാനത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ചോദ്യങ്ങളിൽ (اسئلة الحكم) ഇങ്ങനെ കാണാം: അന്ത്യനാളിനോടടുക്കുമ്പോൾ സൂര്യൻ പടിഞ്ഞാറുനിന്ന് ഉദിക്കുന്നതിന്റെ രഹസ്യം ഇതാണ്; ഇബ്റാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം നംറൂദിനോട് പറഞ്ഞു: 'തീർച്ചയായും അല്ലാഹു സൂര്യനെ കിഴക്കുനിന്ന് കൊണ്ടുവരുന്നു, അതിനാൽ നീ അതിനെ പടിഞ്ഞാറുനിന്ന് കൊണ്ടുവരിക'. അപ്പോൾ ആ സത്യനിഷേധി സ്തംഭിച്ചുപോയി. ജ്യോതിഷികളും മന്ത്രവാദികളും അത്തരമൊരു സംഭവം അസാധ്യമാണെന്ന് വാദിക്കുന്നു. എന്നാൽ അല്ലാഹു തന്റെ കഴിവ് കാണിച്ചുകൊടുക്കാൻ ഒരു ദിവസം സൂര്യനെ പടിഞ്ഞാറുനിന്ന് ഉദിപ്പിക്കും. സൂര്യൻ അവന്റെ സാമ്രാജ്യത്തിലാണെന്നും, ഉദ്ദേശിച്ചാൽ കിഴക്കോ പടിഞ്ഞാറോ എവിടെനിന്നും അതിനെ ഉദിപ്പിക്കാൻ അവന് കഴിയുമെന്നും അവൻ തെളിയിക്കും. 'അക്രമികളായ ജനതയെ അല്ലാഹു നേർവഴിയിലാക്കുകയില്ല' (وَاللَّهُ لا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ). അതായത്, സത്യത്തെ സ്വീകരിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് പിന്തിരിഞ്ഞ്, തങ്ങളെത്തന്നെ ശാശ്വതമായ ശിക്ഷയിലേക്ക് തള്ളിവിട്ടുകൊണ്ട് തങ്ങളോട് തന്നെ അക്രമം ചെയ്തവർ. വ്യക്തവും ശക്തവുമായ തെളിവുകൾ കണ്ടിട്ടും അതിനെ നിഷേധിച്ചുകൊണ്ട് തങ്ങളോട് തന്നെ അക്രമം ചെയ്യുന്നവരെ അല്ലാഹു സന്മാർഗത്തിലാക്കുന്നില്ല. കാരണം, പരീക്ഷണത്തിന്റെ ഈ ലോകത്ത് (دار التكليف) മനുഷ്യൻ തന്റെ ഇച്ഛാശക്തി ഉപയോഗിച്ച് സത്യം തിരഞ്ഞെടുക്കുകയാണ് വേണ്ടത്. അവർ തെറ്റായ വഴി തിരഞ്ഞെടുക്കുമ്പോൾ അല്ലാഹു അവരിൽ സന്മാർഗത്തിന്റെ കർമ്മം സൃഷ്ടിക്കുന്നില്ല. നംറൂദ് അഹങ്കാരം മൂത്ത് ഇബ്റാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാമിനെ അഗ്നിയിൽ എറിഞ്ഞപ്പോൾ, അല്ലാഹു അവന്റെ ജനതയുടെ മേൽ കൊതുകുകളെ അയച്ചു. അവ

അവരുടെ മാംസം തിന്നുതീർക്കുകയും രക്തം കുടിക്കുകയും ചെയ്തു. അവസാനം എല്ലുകൾ മാത്രമായി. നംറൂദിന് മാത്രം ഒന്നും സംഭവിച്ചില്ല. ഒടുവിൽ അല്ലാഹു ഒരു കൊതുകിനെ അവന്റെ മൂക്കിലൂടെ അയച്ചു. അത് നാനൂറു വർഷം അവന്റെ തലയിൽ ചുറ്റിക കൊണ്ട് അടിക്കുന്നതുപോലെ വേദന നൽകി. അവൻ നാനൂറു വർഷം ഭരണം നടത്തിയതുപോലെ നാനൂറു വർഷം അല്ലാഹു അവനെ ശിക്ഷിച്ചു. ശൈഖ് അത്താർ ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'നിന്റെ ശത്രുവിനെതിരെ നീ അമ്പെയ്തു, എന്നാൽ ഒരു കൊതുക് അവനെ നശിപ്പിച്ചു'. ഇതിലെ ആത്മീയ സൂചന ഇതാണ്: അല്ലാഹു നംറൂദിന് മുമ്പാരും നൽകാത്തത്ര അധികാരം നൽകി. അവൻ താൻ ദൈവമാണെന്ന് വാദിച്ചു. മനുഷ്യന് പൂർണ്ണത തേടാനുള്ള കഴിവ് അല്ലാഹു നൽകിയിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ അവൻ തന്റെ പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങൾ കൊണ്ട് ഭൗതിക ലോകത്തെ മാത്രം കാണുമ്പോൾ, പൂർണ്ണത എന്നത് ഈ ലോകത്താണെന്ന് അവൻ തെറ്റിദ്ധരിക്കുന്നു. അവൻ പണത്തിലും അധികാരത്തിലും സ്ഥാനമാനങ്ങളിലും പൂർണ്ണത തേടുന്നു. നംറൂദിനെപ്പോലെ ലോകം മുഴുവൻ കീഴടക്കിയാലും അവന്റെ ആഗ്രഹം അവസാനിക്കുന്നില്ല. അവസാനം അവൻ ഭൂമിയിലെ രാജാക്കന്മാരോട് മാത്രമല്ല, ആകാശഭൂമികളുടെ അധിപനായ അല്ലാഹുവിനോട് തന്നെ മത്സരിക്കാൻ തുടങ്ങുന്നു.

അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ കഴിവുകളെയും പുനരുജ്ജീവനത്തെയും കുറിച്ചുള്ള അതിശയകരമായ ഒരു ദൃഷ്ടാന്തമാണ് ഈ സൂക്തം. തകർന്നടിഞ്ഞ ഒരു നഗരത്തിലൂടെ കടന്നുപോയ ആ മഹാത്മാവ് *(അലൈഹിസ്സലാം)* ചോദിച്ചു: *'*മരണശേഷം അല്ലാഹു ഇതിനെ എങ്ങനെയാണ് ജീവിപ്പിക്കുക*?'* ഇത് അവിശ്വാസമല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ ശക്തിയുടെ പ്രകടനം കാണാനുള്ള ആഗ്രഹമാണ്. അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തെ നൂറ് വർഷം മരണത്തിലേക്ക് നയിച്ചു, പിന്നീട് പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ചു. അപ്പോൾ അല്ലാഹു ചോദിച്ചു: *'*നീ എത്ര കാലം ഇവിടെ താമസിച്ചു*?'* അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: *'*ഒരു ദിവസമോ അതിൽ കുറഞ്ഞ സമയമോ.*'* എന്നാൽ അല്ലാഹു അറിയിച്ചു: *'*അല്ല, നീ നൂറ് വർഷം ഇവിടെ കഴിഞ്ഞു.*'* അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭക്ഷണവും പാനീയവും കേട്ടുകൂടാതെ ഇരിക്കുന്നു, എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കഴുത അസ്ഥികൂടമായി മാറിയിരിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ സർവ്വശക്തിയെയും *(قدرة)* അവന്റെ അറിവിനെയും *(علم)* സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്ന ഈ ദൃഷ്ടാന്തം, അല്ലാഹുവിന്റെ ഇച്ഛാശക്തിക്ക് *(إرادة)* അപ്പുറമായി ഒന്നുമില്ലെന്ന് നമ്മെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു.

മനുഷ്യന്റെ ധിക്കാരത്തിന് കാരണം അവന്റെ സ്വയംപര്യാപ്തതയാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'തീർച്ചയായും മനുഷ്യൻ അതിക്രമം കാണിക്കുന്നു; താൻ സ്വയംപര്യാപ്തനാണെന്ന് കാണുമ്പോൾ' (ഖുർആൻ 96:6-7). ഒരാളുടെ സ്വയംപര്യാപ്തത പൂർണ്ണമാകുമ്പോൾ അവന്റെ ധിക്കാരവും പൂർണ്ണമാകുന്നു; ഒടുവിൽ അവൻ അനുഗ്രഹങ്ങളെ നിഷേധിക്കുന്ന അവസ്ഥയിലെത്തുന്നു. ഒരാൾ തന്റെ ആന്തരിക സത്തയെ (ജൗഹർ - جوهر) പരിപാലിക്കാതെ സ്വന്തം ഇച്ഛയ്ക്ക് വിട്ടുകൊടുക്കുമ്പോൾ സംഭവിക്കുന്നതാണിത്. എന്നാൽ ആത്മീയ പരിശീലനത്തിലൂടെ (തർബിയ്യ - تربية) തന്റെ സത്തയെ സംസ്കരിക്കുകയും, തന്നെത്താൻ അല്ലാഹുവിന് സമർപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവനെ, അല്ലാഹു പൂർണ്ണതയുടെ പാതയിലേക്ക് നയിക്കുന്നു. നബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) അല്ലെങ്കിൽ ആത്മീയ ഗുരുവായ ശൈഖ് (ശൈഖ് മുർഷിദ് - شيخ مرشد) നൽകുന്ന പരിശീലനം, അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയിൽ നിന്ന് ഹൃദയത്തെ ശുദ്ധീകരിക്കലാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ അസ്തിത്വത്തിൽ തന്റെ അസ്തിത്വത്തെ ലയിപ്പിക്കുക (ഫനാഅ് - فناء) എന്നതാണ് ഇതിന്റെ ലക്ഷ്യം. അഹങ്കാരിയായ നംറൂദ് 'ഞാനാണ് മരിപ്പിക്കുന്നതും ജീവിപ്പിക്കുന്നതും' എന്ന് പറഞ്ഞത് തന്റെ സത്ത നശിച്ചതുകൊണ്ടാണ്. എന്നാൽ ആത്മീയ ജ്ഞാനമുള്ളവൻ 'അല്ലാഹു അല്ലാതെ മറ്റൊന്നുമില്ല' എന്ന് തിരിച്ചറിയുന്നു. 'ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്' എന്ന വജ്രായുധം കൊണ്ട് അവൻ തന്റെ നഫ്സിനെ (നഫ്സ് - نفس) തകർക്കുന്നു.

അല്ലാഹു മുശ്രിക്കുകളെ (ബഹുദൈവാരാധകർ) സത്യത്തിന്റെ പാതയിലേക്ക് നയിക്കുകയില്ല. അല്ലാഹു അല്ലാത്തവയിൽ ആശ്രയം വെക്കുന്നത് വലിയൊരു അനീതിയാണ്. അതിനാൽ ബുദ്ധിമാനായവൻ സൂക്ഷ്മമായ ശിർക്കിൽ (ശിർക്കുൽ ഖഫി - شرك خفي) നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുകയും തന്റെ മനസ്സിനെ സംസ്കരിക്കുകയും വേണം. ദുൻയാവിനെ കണ്ട് സന്തോഷിക്കുന്നത് അല്ലാഹുവിൽ നിന്നുള്ള അകൽച്ചയുടെ ലക്ഷണമാണ്. സൃഷ്ടികളിൽ ആശ്രയം വെക്കുന്നത് അല്ലാഹുവിലുള്ള വിശ്വാസക്കുറവാണ്. സഅ്ദി (റഹിമഹുല്ലാഹ്) പറയുന്നു: 'ജംഷീദിന്റെ കൊട്ടാരത്തിൽ ഇങ്ങനെ എഴുതിയിരുന്നു: ഞങ്ങൾക്ക് മുമ്പ് പലരും ഇവിടെ ജീവിച്ചു, കൺപോളകൾ അടയ്ക്കുന്ന വേഗത്തിൽ അവർ മൺമറഞ്ഞുപോയി. ഞങ്ങൾ ലോകം കീഴടക്കി, പക്ഷേ ഒന്നും കൂടെ കൊണ്ടുപോയില്ല. വിതച്ചതുതന്നെ എല്ലാവരും കൊയ്തു, നല്ലതും ചീത്തയുമായ പേര് മാത്രം ബാക്കി'. അല്ലാഹുവേ, ഞങ്ങളുടെ ആയുസ്സ് നീട്ടുകയും കർമ്മങ്ങൾ നന്നാക്കുകയും ആഗ്രഹങ്ങൾ കുറയ്ക്കുകയും ബുദ്ധി പൂർണ്ണമാക്കുകയും ചെയ്യേണമേ. 'അല്ലെങ്കിൽ ഒരു ഗ്രാമത്തിലൂടെ കടന്നുപോയവനെപ്പോലെ' (ഖുർആൻ 2:259) എന്ന വചനം, അല്ലാഹുവിന്റെ കഴിവിലുള്ള അത്ഭുതത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഈ വ്യക്തി ഉസൈർ (അലൈഹിസ്സലാം) ആണെന്നാണ് പ്രബലമായ അഭിപ്രായം. ബൈത്തുൽ മുഖദ്ദസ് തകർക്കപ്പെട്ട അവസ്ഥയിൽ കണ്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹം അത്ഭുതത്തോടെ ചോദിച്ചു: 'ഇത് നശിച്ച ശേഷം അല്ലാഹു എങ്ങനെയാണ് ഇതിനെ പുനരുജ്ജീവിപ്പിക്കുക?'

ഈ ഖുർആനിക സൂക്തത്തിൽ പരാമർശിക്കപ്പെടുന്ന 'ഗ്രാമം' എന്നത് അവിടുത്തെ ജനങ്ങളെ ഉദ്ദേശിച്ചല്ല, മറിച്ച് ആ പ്രദേശത്തെത്തന്നെയാണ്. 'അത് അതിന്റെ മേൽപ്പുരകളോടെ തകർന്നു കിടക്കുന്നു' (وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا) എന്ന പ്രയോഗം ഇതിന് തെളിവാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ കഴിവിനെക്കുറിച്ചുള്ള സംശയത്താലല്ല, മറിച്ച് സാധാരണ ഗതിയിൽ സംഭവിക്കാത്ത കാര്യമായതുകൊണ്ട് അത്ഭുതം പ്രകടിപ്പിക്കാനാണ് അദ്ദേഹം അങ്ങനെ ചോദിച്ചത്. തുടർന്ന് അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തെ നൂറു വർഷത്തേക്ക് മരണത്തിലേക്ക് (اماتة) നയിച്ചു. ചരിത്രത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയതനുസരിച്ച്, അദ്ദേഹം ആ ഗ്രാമത്തിൽ പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ ഒരു മരത്തണലിൽ തന്റെ കഴുതയെ കെട്ടിയിട്ടു. ഗ്രാമം ശൂന്യമായി കിടക്കുന്നത് കണ്ട് അദ്ദേഹം അത്ഭുതപ്പെട്ടു. അവിടെയുണ്ടായിരുന്ന അത്തിപ്പഴവും മുന്തിരിയും കഴിച്ച്, മുന്തിരിനീരും കുടിച്ച് അദ്ദേഹം ഉറങ്ങി. ആ ഉറക്കത്തിൽ അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തെ മരിപ്പിച്ചു. അപ്പോൾ അദ്ദേഹം യുവാവായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂടെയുണ്ടായിരുന്ന ഭക്ഷണവും പാനീയവും അല്ലാഹു കേടുകൂടാതെ സംരക്ഷിച്ചു. ഇത് ഒരു വലിയ ദൃഷ്ടാന്തമായിരുന്നു. പിന്നീട് അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തെ പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ചു (ثُمَّ بَعَثَهُ). 'ബഅഥ' (بعث) എന്ന വാക്ക് ഒരു വസ്തുവിനെ അതിന്റെ സ്ഥാനത്ത് നിന്ന് എഴുന്നേൽപ്പിക്കുക എന്ന അർത്ഥം കുറിക്കുന്നു. അന്ത്യദിനത്തെ 'യൗമുൽ ബഅ്ഥ്' എന്ന് വിളിക്കുന്നത് എല്ലാവരും ഖബ്റുകളിൽ നിന്ന് എഴുന്നേൽക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ്.

ഇവിടെ 'അഹ്‌യാഹു' (അവൻ ജീവിപ്പിച്ചു) എന്ന് പറയാതെ 'ബഅഥഹു' (അവൻ എഴുന്നേൽപ്പിച്ചു) എന്ന് പറഞ്ഞത്, അദ്ദേഹം പൂർവ്വസ്ഥിതിയിൽ ബുദ്ധിയും അറിവും ഉൾക്കാഴ്ചയുമുള്ളവനായി തിരിച്ചുവന്നു എന്ന് സൂചിപ്പിക്കാനാണ്. അല്ലാഹു ചോദിച്ചു: 'നീ എത്ര കാലം ഇവിടെ താമസിച്ചു?' (كَمْ لَبِثْتَ). അല്ലാഹുവിന്റെ കഴിവുകൾക്ക് മുന്നിൽ മനുഷ്യന്റെ അറിവ് എത്ര പരിമിതമാണെന്ന് ബോധ്യപ്പെടുത്താനായിരുന്നു ഈ ചോദ്യം. നൂറു വർഷം എന്നത് ചെറിയ കാലയളവല്ല, മറിച്ച് ദീർഘമായ കാലമാണ്. ആ കാലയളവിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭക്ഷണപാനീയങ്ങൾ കേടുകൂടാതെ ഇരുന്നു എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ അത്ഭുതകരമായ കഴിവാണ് (بدائع آثار قدرته). തന്റെ കഴുതയുടെ അസ്ഥികൾ ദ്രവിച്ചുപോയത് കണ്ട്, താൻ എത്ര ദീർഘകാലം മരണത്തിലായിരുന്നു എന്ന് അദ്ദേഹം തിരിച്ചറിഞ്ഞു. ഇതെല്ലാം മനുഷ്യർക്ക് ഒരു ദൃഷ്ടാന്തമാക്കാനാണ് (آية) അല്ലാഹു ചെയ്തത്.

ഈ നൂറ്റാണ്ടിലുള്ളവർക്ക് നിന്നെ കാണാൻ സാധിക്കുമെന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ വലിയൊരു അനുഗ്രഹമാണ്. നീ കഴിഞ്ഞുപോയ നൂറ്റാണ്ടുകളിൽ നിന്നുള്ളവനായിട്ടും, കാലങ്ങളായി മറഞ്ഞുപോയ തൗറാത്തിലെ അറിവുകൾ നിനക്ക് ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു. 'എല്ലുകളിലേക്ക് നോക്കുക' (وَانْظُرْ إِلَى الْعِظَامِ) എന്ന കൽപന ആവർത്തിക്കുന്നത്, കഴുതയുടെ എല്ലുകളെക്കുറിച്ചും ചിന്തിക്കാനാണ്. ആദ്യത്തെ കൽപന ദീർഘകാലത്തെ മരണത്തെക്കുറിച്ചുള്ള തെളിവ് കാണാനാണെങ്കിൽ, രണ്ടാമത്തേത് ജീവൻ തിരികെ ലഭിക്കുന്നതിന്റെ അത്ഭുതകരമായ പ്രക്രിയയെ നിരീക്ഷിക്കാനാണ്. 'നാം അവയെ എങ്ങനെ ഉയർത്തുന്നു' (كَيْفَ نُنْشِزُها) എന്നതിനർത്ഥം, ചിതറിക്കിടക്കുന്ന എല്ലുകളെ അല്ലാഹു യഥാസ്ഥാനത്ത് ചേർത്ത് വെക്കുന്നു എന്നാണ്. പിന്നീട് അതിനെ മാംസം കൊണ്ട് പൊതിയുന്നു (ثُمَّ نَكْسُوها لَحْماً). എല്ലുകൾ പലതായി ചിതറിക്കിടക്കുന്നതിനാൽ ബഹുവചനമായും, മാംസം ഒരൊറ്റ ആവരണമായി കാണപ്പെടുന്നതിനാൽ ഏകവചനമായും പ്രയോഗിച്ചു. ആത്മാവ് ഊതുന്നതിനെക്കുറിച്ച് ഇവിടെ പരാമർശിക്കാത്തത്, അത് അല്ലാഹുവിന്റെ അഗാധമായ ജ്ഞാനത്തിൽ പെട്ട കാര്യമായതുകൊണ്ടാണ്. ഉസൈർ (അലൈഹിസ്സലാം) തന്റെ കഴുത പുനരുജ്ജീവിക്കപ്പെടുന്നത് കണ്ടപ്പോൾ, അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ കഴിവ് (قدرة) പൂർണ്ണമായി ബോധ്യപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം തന്റെ നാട്ടിലെത്തിയപ്പോൾ ആരും അദ്ദേഹത്തെ തിരിച്ചറിഞ്ഞില്ല. അവിടെയുണ്ടായിരുന്ന ഒരു വൃദ്ധയോട് അദ്ദേഹം തന്റെ വിവരങ്ങൾ പറഞ്ഞു. അവർ അത്ഭുതത്തോടെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രാർത്ഥനയാൽ കാഴ്ചശക്തി വീണ്ടെടുക്കുകയും, അദ്ദേഹം ഉസൈർ (അലൈഹിസ്സലാം) തന്നെയാണെന്ന് തിരിച്ചറിയുകയും ചെയ്തു. പിന്നീട് അദ്ദേഹം ബനൂ ഇസ്രായേല്യർക്കിടയിൽ തൗറാത്ത് മനഃപാഠമായി ഓതിക്കേൾപ്പിച്ചു. ബഖ്തുനസ്വർ തൗറാത്ത് നശിപ്പിച്ചപ്പോൾ, ഉസൈർ (അലൈഹിസ്സലാം) അത് ഹൃദിസ്ഥമായി ഓതിക്കൊടുത്തതും, പിന്നീട് കണ്ടെടുത്ത

തൗറാത്തുമായി ഒത്തുനോക്കിയപ്പോൾ ഒരക്ഷരം പോലും വ്യത്യാസമില്ലാതെ അത് ശരിയായി വന്നതും ചരിത്രത്തിലെ വലിയൊരു അത്ഭുതമാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 260]

ഇബ്രാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം അല്ലാഹുവിനോട് ചോദിച്ചു*:* *'*നാഥാ*,* മരിച്ചവരെ നീ എങ്ങനെയാണ് ജീവിപ്പിക്കുന്നത് എന്ന് എനിക്ക് കാണിച്ചുതരണമേ*.'* അല്ലാഹു ചോദിച്ചു*:* *'*നിനക്ക് വിശ്വാസമില്ലേ*?'* അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു*:* *'*അല്ല*,* എനിക്ക് വിശ്വാസമുണ്ട്*,* പക്ഷേ എന്റെ ഹൃദയത്തിന് ശാന്തത *(طمأنينة)* ലഭിക്കാൻ വേണ്ടിയാണ്*.'* അപ്പോൾ അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു*:* *'*നാല് പക്ഷികളെ എടുത്ത് അവയെ നിന്റെ അടുത്തേക്ക് ഇണക്കി വളർത്തുക*.* ശേഷം അവയെ ഓരോ മലമുകളിലും വെക്കുക*.* എന്നിട്ട് അവയെ വിളിക്കുക*,* അവ നിന്റെ അടുത്തേക്ക് വേഗത്തിൽ പറന്നുവരും*.'* ഈ സംഭവം ആത്മീയമായ ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ്പിന്റെയും *(بعث)* ഹൃദയത്തിന്റെ ദൃഢതയുടെയും *(يقين)* ഉന്നത തലങ്ങളെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു*.* ഇബ്രാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം അല്ലാഹുവിന്റെ കഴിവിലുള്ള വിശ്വാസത്തെ*,* നേരിട്ടുള്ള ദർശനം *(عيان)* കൊണ്ട് പൂർണ്ണതയിലെത്തിക്കാൻ ആഗ്രഹിച്ചു*.* ഇത് അറിവിന്റെ തലത്തിൽ നിന്ന് അനുഭവത്തിന്റെ തലത്തിലേക്കുള്ള *(مشاهدة)* വളർച്ചയാണ്*.*

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുല്ലാഹ് വിവരിക്കുന്നു: അല്ലാഹുവിന്റെ പരിശുദ്ധമായ സത്തയെക്കുറിച്ച് അവിശ്വാസികൾ അങ്ങേയറ്റം അബദ്ധജടിലമായ വാദങ്ങൾ ഉന്നയിച്ചപ്പോൾ, പ്രാർത്ഥനയിലെ മര്യാദകളെക്കുറിച്ചുള്ള വലിയൊരു പാഠം ഇതിലുണ്ട്. പ്രാർത്ഥനയിൽ മര്യാദകൾ പാലിക്കുന്നവർക്ക് അല്ലാഹു പെട്ടെന്ന് ഉത്തരം നൽകുന്നു. എന്നാൽ മര്യാദകൾ കൈവിടുന്നവർക്ക് പ്രയാസങ്ങളും കാലതാമസവും നേരിടുന്നു. ഇബ്റാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം 'എന്റെ റബ്ബേ, മരിച്ചവരെ നീ എങ്ങനെയാണ് ജീവിപ്പിക്കുന്നത് എന്ന് എനിക്ക് കാണിച്ചുതരേണമേ' (رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتى) എന്ന് ചോദിച്ചപ്പോൾ, ആദ്യം അല്ലാഹുവിനെ സ്തുതിക്കുകയും (ثناء) പിന്നീട് തന്റെ ആവശ്യം ഉണർത്തുകയും ചെയ്തു. അതിനാൽ അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തിന് അത് ഉടൻ കാണിച്ചുകൊടുത്തു. എന്നാൽ ഉസൈർ അലൈഹിസ്സലാം 'ഇതൊക്കെ മരണശേഷം അല്ലാഹു എങ്ങനെയാണ് ജീവിപ്പിക്കുക?' (أَنَّى يُحْيِي هذِهِ اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِها) എന്ന് ചോദിച്ചപ്പോൾ, നൂറ് വർഷത്തെ മരണത്തിന് ശേഷമാണ് അദ്ദേഹത്തിന് അത് കാണിച്ചുകൊടുത്തത്. ആത്മാക്കൾ ശരീരത്തിൽ നിന്ന് വേർപെട്ടാൽ പിന്നെ അവയ്ക്ക് ശരീരത്തിലേക്ക് മടങ്ങേണ്ട ആവശ്യമില്ലെന്ന് വാദിക്കുന്ന തത്വചിന്തകരുടെ സംശയങ്ങളെ ഈ സംഭവം ഖണ്ഡിക്കുന്നു. ആത്മാക്കൾ ശരീരത്തിൽ നിന്ന് വേർപെട്ട് ഉന്നതമായ ലോകത്തേക്ക് ചേരുമ്പോൾ, അവയ്ക്ക് ഭൗതിക ശരീരത്തിന്റെ

ആവശ്യമില്ലെന്ന് അവർ വാദിക്കുന്നു. എന്നാൽ അല്ലാഹു ഉസൈർ അലൈഹിസ്സലാമിനെയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കഴുതയെയും നൂറ് വർഷം മരിപ്പിക്കുകയും പിന്നീട് ഒന്നിച്ച് ജീവിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തതിലൂടെ, ആത്മാവ് എവിടെയാണോ അവിടെ ശരീരവും ഉണ്ടാകുമെന്ന് തെളിയിച്ചു. ആത്മാവ് അല്ലാഹുവിന്റെ സന്നിധിയിൽ (مقعد صدق) ആയിരിക്കുമ്പോൾ, ശരീരം സ്വർഗ്ഗത്തിലെ അനുഗ്രഹങ്ങളിൽ പങ്കുചേരുന്നു. ഇബ്റാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം ചോദിച്ചത് അറിവിനെ ദർശനമാക്കി (عين اليقين) മാറ്റാനായിരുന്നു. അറിവിന്റെ ഉറപ്പ് (علم اليقين), ദർശനത്തിന്റെ ഉറപ്പ് (عين اليقين), സത്യത്തിന്റെ ഉറപ്പ് (حق اليقين) എന്നിങ്ങനെ വിശ്വാസത്തിന് പദവികളുണ്ട്. അല്ലാഹു ചോദിച്ചു: 'നീ വിശ്വസിച്ചിട്ടില്ലേ?' (أَوَلَمْ تُؤْمِنْ) - അതായത്, എന്റെ കഴിവിൽ നിനക്ക് ഉറപ്പില്ലേ എന്ന് അല്ലാഹു ചോദിക്കുകയായിരുന്നു.

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല ഇബ്റാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാമിനെക്കുറിച്ച് ഏറ്റവും അറിവുള്ളവനായിരുന്നിട്ടും, ആ വിശ്വാസം കേൾക്കുന്നവർക്ക് ബോധ്യപ്പെടാൻ വേണ്ടിയാണ് 'ബലാ' (തീർച്ചയായും) എന്ന് പറയാൻ അവിടുത്തോട് കൽപ്പിച്ചത്. 'എന്റെ ഹൃദയത്തിന് സമാധാനം ലഭിക്കാൻ' (لِيَطْمَئِنَّ قَلْبِي) എന്ന് ഇബ്റാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം പറഞ്ഞതിന്റെ അർത്ഥം, നേരിട്ടുള്ള ദർശനം (عيان) വഴി ഹൃദയത്തിന് ശാന്തത ലഭിക്കാനാണ്. അലി റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറഞ്ഞ 'മറ നീക്കപ്പെട്ടാലും എന്റെ വിശ്വാസത്തിൽ വർദ്ധനവുണ്ടാകില്ല' എന്നതിന്റെ അർത്ഥം, വിശ്വാസത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ വർദ്ധനവുണ്ടാകില്ല എന്നാണ്; എന്നാൽ നേരിട്ട് കാണുമ്പോൾ ലഭിക്കുന്ന അറിവ് മറ്റൊന്നാണ്. അല്ലാഹു ഇബ്റാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാമിനോട് നാല് പക്ഷികളെ (മയിൽ, കോഴി, കാക്ക, പ്രാവ്) എടുത്ത് അവയെ അറുത്ത്, തൂവലുകൾ പറിച്ചെടുത്ത്, കഷ്ണങ്ങളാക്കി വിവിധ മലകളിൽ വെക്കാൻ കൽപ്പിച്ചു. ശേഷം അവയെ വിളിക്കാൻ കൽപ്പിച്ചപ്പോൾ അവ ഓടിയെത്തി. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ അജയ്യമായ ശക്തിയെയും (عزيز) അഗാധമായ യുക്തിയെയും (حكيم) കാണിക്കുന്നു. സൂഫി പണ്ഡിതനായ ഖുശൈരി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: ഈ നാല് പക്ഷികൾ മനുഷ്യന്റെ നഫ്സിലെ നാല് സ്വഭാവങ്ങളെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. മയിൽ അഹങ്കാരത്തെയും (زينة), കാക്ക നീണ്ട ആഗ്രഹത്തെയും (أمـل), കോഴി ലൈംഗികാസക്തിയെയും (شـهوة), താറാവ് അത്യാഗ്രഹത്തെയും (حـرص) പ്രതിനിധീകരിക്കുന്നു. മുജാഹദ (ആത്മസമരം) വഴി ഈ സ്വഭാവങ്ങളെ അറുത്തുമാറ്റാതെ ഹൃദയത്തിന് ദർശനം ലഭിക്കുകയില്ല. മസ്നവിയിൽ മൗലാനാ റൂമി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു ഈ നാല് സ്വഭാവങ്ങളെയും മനുഷ്യന്റെ ആത്മീയ വളർച്ചയ്ക്ക് തടസ്സമാകുന്ന ഘടകങ്ങളായി വിവരിക്കുന്നു.

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ തങ്ങളുടെ സമ്പത്ത് ചെലവഴിക്കുന്നവരുടെ ഉപമ, ഒരു ധാന്യമണി പോലെയാണ്. അത് ഏഴ് കതിരുകൾ മുളപ്പിക്കുന്നു. ഓരോ കതിരിലും നൂറ് ധാന്യമണികളുണ്ട്. അല്ലാഹു താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് അത് ഇരട്ടിപ്പിച്ചു നൽകുന്നു. അല്ലാഹു വിശാലമായ അറിവുള്ളവനും സർവ്വജ്ഞനുമാണ്. ഈ സൂക്തം ദാനധർമ്മങ്ങളുടെ *(صدقة)* മഹത്വത്തെയും, അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി കാംക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് ചെയ്യുന്ന സൽകർമ്മങ്ങൾക്ക് ലഭിക്കുന്ന അവിശ്വസനീയമായ പ്രതിഫലത്തെയും വ്യക്തമാക്കുന്നു. ഒരു വിത്ത് മണ്ണിൽ പാകുമ്പോൾ അത് എങ്ങനെയാണ് അനുഗ്രഹീതമായ വിളവായി മാറുന്നത്, അതുപോലെ അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ നൽകുന്ന ചെറിയൊരു ദാനം പോലും അവന്റെ ഔദാര്യത്താൽ അനേകം മടങ്ങ് വർദ്ധിപ്പിക്കപ്പെടുന്നു. ഇത് കേവലം ഭൗതികമായ വർദ്ധനവല്ല, മറിച്ച് ആത്മീയമായ ശുദ്ധീകരണവും *(تزكية)* അല്ലാഹുവിനോടുള്ള സാമീപ്യവുമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യം പരിധികളില്ലാത്തതാണ്, അവൻ തന്റെ ദാസന്മാരുടെ ഉദ്ദേശ്യശുദ്ധിക്കനുസരിച്ച് പ്രതിഫലം നൽകുന്നു.

റൂഹുൽ ബയാൻ (روح البيان) എന്ന തഫ്സീറിൽ, മനുഷ്യന്റെ ആന്തരിക സ്വഭാവങ്ങളെ നാല് മൂലകങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തി വിവരിക്കുന്നു. മണ്ണും വെള്ളവും ചേരുമ്പോൾ അത്യാഗ്രഹവും (حرص) പിശുക്കും (بخل) ജനിക്കുന്നു. അഗ്നിയും വായുവും ചേരുമ്പോൾ കോപവും (غضب) ഇന്ദ്രിയാസക്തിയും (شهوة) ഉളവാകുന്നു. ഈ സ്വഭാവങ്ങൾ പരസ്പരം ഇണകളായി വർത്തിക്കുന്നു. ഇവയിൽ നിന്ന് അസൂയ, പക, അഹങ്കാരം തുടങ്ങിയ മറ്റ് തിന്മകൾ ഉത്ഭവിക്കുന്നു. നരകത്തിന്റെ ഏഴ് കവാടങ്ങളുമായി ഈ ഏഴ് സ്വഭാവങ്ങളെ പണ്ഡിതന്മാർ ഉപമിക്കുന്നു. ഇബ്റാഹീം നബി അലൈഹിസ്സലാം നാല് പക്ഷികളെ അറുക്കാൻ കൽപ്പിക്കപ്പെട്ട സംഭവം, ഈ ദുർഗുണങ്ങളെ ആത്മീയമായി അറുത്തുമാറ്റുന്നതിലേക്കുള്ള സൂചനയാണ്. മയിൽ (പിശുക്ക്), കാക്ക (അത്യാഗ്രഹം), കോഴി (ഇന്ദ്രിയാസക്തി), കഴുകൻ (കോപം) എന്നിവയെ സത്യത്തിന്റെ കത്തികൊണ്ട് അറുത്ത്, അവയുടെ അവശിഷ്ടങ്ങൾ നാല് മലകളിൽ (നഫ്സുകൾ) വിതറുന്നത്, ആത്മീയ ശുദ്ധീകരണത്തിന്റെ പ്രതീകമാണ്. ഈ ദുർഗുണങ്ങളെ ഇല്ലാതാക്കി, അവയെ ആത്മീയമായ ഗുണങ്ങളിലേക്ക് പരിവർത്തനം ചെയ്യുമ്പോൾ, മനുഷ്യന്റെ ആത്മാവ് അതിന്റെ യഥാർത്ഥ സ്ഥാനത്തേക്ക് ഉയരുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ധനം ചെലവഴിക്കുന്നവരുടെ ഉദാഹരണം, സകാത്ത് പോലുള്ള നിർബന്ധമായ കാര്യങ്ങളിലും പുണ്യകർമ്മങ്ങളിലും വിനിയോഗിക്കുന്നവരുടേതാണ്.

ഖുർആനിലെ 'ഉപമ' (مثــل) എന്ന പരാമർശത്തിൽ ഒരു വാക്ക് ഒഴിവാക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. കാരണം, ദാനം ചെയ്യുന്നവർ (الــذين ينفقــون) ഒരു വിത്തിനോട് (حبــة) സാമ്യമുള്ളവരല്ല; ജീവനുള്ള മനുഷ്യനെ നിർജീവമായ വസ്തുവിനോട് ഉപമിക്കാൻ പാടില്ലാത്തതിനാലാണിത്. മറിച്ച്, അവരുടെ ദാനധർമ്മങ്ങളാണ് വിത്തിനോട് സാമ്യമുള്ളത്. ഫലഭൂയിഷ്ഠമായ മണ്ണിൽ വിത്തിറക്കുന്ന കർഷകനെപ്പോലെയാണ് ദാനധർമ്മം ചെയ്യുന്നവൻ. 'അൻബതത്' (أنبتــت) എന്നാൽ മുളപ്പിച്ചു എന്നാണ് അർത്ഥം. വിത്ത് മുളപ്പിക്കുന്നു എന്ന് പറയുന്നത് ഒരു ആലങ്കാരിക പ്രയോഗമാണ് (مجــاز). ഏഴ് കതിരുകൾ (ســبع سنابل) എന്നത് ഒരു തണ്ടിൽ നിന്ന് ഏഴ് ശാഖകളായി പിരിഞ്ഞ്, ഓരോന്നിലും നൂറ് വീതം ധാന്യമണികൾ ഉണ്ടാകുന്നതിനെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. അല്ലാഹു തന്റെ ഔദാര്യം കൊണ്ട് താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് ഇതിനെ വർദ്ധിപ്പിച്ചു നൽകുന്നു. ദാനം ചെയ്യുന്നവന്റെ ആത്മാർത്ഥതയും (إخــلاص) അവൻ സഹിച്ച ത്യാഗവും അനുസരിച്ച് പ്രതിഫലത്തിന്റെ അളവിൽ വ്യത്യാസമുണ്ടാകും. അല്ലാഹു വിശാലമായ ഔദാര്യമുള്ളവനാണ് (واسع), അവൻ നൽകുന്ന പ്രതിഫലത്തിൽ യാതൊരു കുറവും സംഭവിക്കില്ല. ദാനധർമ്മം ചെയ്യുന്നവന്റെ ഉദ്ദേശ്യവും (نية) അവന്റെ സമ്പാദ്യത്തിന്റെ രീതിയും അല്ലാഹു അറിയുന്നവനാണ് (عليم). നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ഹലാലായ സമ്പാദ്യത്തിൽ നിന്ന് ഒരു കാരക്കയുടെ അത്ര ദാനം ചെയ്താൽ, അല്ലാഹു അത് തന്റെ വലതുകരം കൊണ്ട് സ്വീകരിക്കുകയും, നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ കുതിരക്കുട്ടിയെ പരിപാലിക്കുന്നത് പോലെ അത് വളർത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്യും; ഒടുവിൽ അത് ഒരു പർവ്വതം പോലെയാകും.' ദാനധർമ്മം ചെയ്യുന്നവന്റെ സമ്പത്ത് അല്ലാഹു വളർത്തുന്നു എന്നത്, ദാനധർമ്മം ചെയ്യുന്നവന് തന്റെ സമ്പത്തിനോടുള്ള സ്വാഭാവികമായ സ്നേഹം കാരണം അതിൽ സംഭവിക്കാവുന്ന കുറവുകളെ പരിഹരിക്കാനാണ്. ശൈഖ് സഅ്ദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു തന്റെ 'ബുസ്താനി'ൽ ഉമർ ബിൻ അബ്ദുൽ അസീസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിന്റെ കഥ വിവരിക്കുന്നുണ്ട്. വിലമതിക്കാനാവാത്ത ഒരു രത്നം അദ്ദേഹത്തിന്റെ മോതിരത്തിലുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു ക്ഷാമകാലത്ത് ജനങ്ങൾ പട്ടിണിയിലായപ്പോൾ, തന്റെ പ്രജകൾ വിശപ്പുകൊണ്ട് വലയുമ്പോൾ താൻ മാത്രം സുഖമായിരിക്കുന്നത് മര്യാദയല്ലെന്ന് കരുതി അദ്ദേഹം ആ രത്നം വിറ്റ് പാവപ്പെട്ടവർക്ക് നൽകി. ആളുകൾ അദ്ദേഹത്തെ വിമർശിച്ചപ്പോൾ, 'പ്രജകളുടെ ഹൃദയം വേദനിക്കുമ്പോൾ രാജാവിന് ആഭരണങ്ങൾ അണിയുന്നത് അലങ്കാരമല്ല' എന്ന് കണ്ണീരോടെ അദ്ദേഹം മറുപടി നൽകി.

[سورة البقرة (2) : الآيات 262 إلى 266]

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ തങ്ങളുടെ സമ്പത്ത് ചെലവഴിക്കുകയും, പിന്നീട് ആ ചെലവഴിച്ചതിന്റെ പേരിൽ അഹങ്കരിക്കുകയോ *(من)* ഉപദ്രവിക്കുകയോ *(أذى)* ചെയ്യാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവർക്ക് അവരുടെ നാഥന്റെ അടുക്കൽ പ്രതിഫലമുണ്ട്. അവർക്ക് യാതൊരു ഭയവുമില്ല, അവർ ദുഃഖിക്കേണ്ടി വരികയുമില്ല. നല്ല വാക്കും മാപ്പും നൽകുന്നത്, പിന്നാലെ ഉപദ്രവം വരുന്ന ദാനത്തേക്കാൾ ഉത്തമമാണ്. അല്ലാഹു അത്യന്തം അലിവുള്ളവനും സഹനശീലനുമാണ്. സത്യവിശ്വാസികളേ, അല്ലാഹുവിലും അന്ത്യദിനത്തിലും വിശ്വസിക്കാത്തവനെപ്പോലെ, ജനങ്ങളെ കാണിക്കാൻ വേണ്ടി മാത്രം സമ്പത്ത് ചെലവഴിച്ചുകൊണ്ട് നിങ്ങളുടെ ദാനധർമ്മങ്ങളെ നിങ്ങൾ അഹങ്കാരവും ഉപദ്രവവും കൊണ്ട് പാഴാക്കരുത്. അവനൊരു മിനുസമുള്ള പാറ പോലെയാണ്; അതിന്മേൽ അല്പം മണ്ണുണ്ട്. അതിൽ കനത്ത മഴ പെയ്തപ്പോൾ അത് വെറും പാറയായി മാറി. തങ്ങൾ സമ്പാദിച്ചതുകൊണ്ട് അവർക്ക് യാതൊരു നേട്ടവുമില്ല. അല്ലാഹു സത്യനിഷേധികളായ ജനങ്ങളെ നേർവഴിയിലാക്കുന്നില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി തേടിയും, സ്വന്തം ആത്മാക്കളെ ഉറപ്പിച്ചുനിർത്താനും *(تثبيتا من أنفسهم)* വേണ്ടി സമ്പത്ത് ചെലവഴിക്കുന്നവരുടെ ഉപമ, ഒരു ഉയർന്ന സ്ഥലത്തുള്ള തോട്ടം പോലെയാണ്; അതിൽ കനത്ത മഴ പെയ്തപ്പോൾ അത് ഇരട്ടി ഫലം നൽകി. മഴ പെയ്തില്ലെങ്കിലും മഞ്ഞുതുള്ളി മതിയാകും. അല്ലാഹു നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതെല്ലാം കാണുന്നവനാണ്. നിങ്ങളിൽ ആർക്കെങ്കിലും ഈന്തപ്പനകളും മുന്തിരിവള്ളികളും ഉള്ള ഒരു തോട്ടം ഉണ്ടായിരിക്കുകയും, അതിൽ അരുവികൾ ഒഴുകുകയും, തനിക്ക് വാർദ്ധക്യം ബാധിക്കുകയും, ദുർബലരായ മക്കൾ ഉണ്ടാവുകയും ചെയ്ത അവസ്ഥയിൽ, അതിൽ തീപിടിച്ച ഒരു ചുഴലിക്കാറ്റ് വന്ന് ആ തോട്ടം കരിഞ്ഞുപോയാൽ എങ്ങനെയുണ്ടാകും? അപ്രകാരമാണ് അല്ലാഹു നിങ്ങൾക്ക് ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ വിവരിച്ചുതരുന്നത്, നിങ്ങൾ ചിന്തിക്കാൻ വേണ്ടി.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിലെ ഈ ഭാഗം മനുഷ്യന്റെ ആന്തരിക വിശുദ്ധിയെയും ദാനധർമ്മങ്ങളുടെ മഹത്വത്തെയും കുറിച്ചുള്ള മനോഹരമായ പാഠങ്ങളാണ്. ഒരു വിശ്വാസിയുടെ ഉദ്ദേശ്യശുദ്ധി (نية) അവന്റെ കർമ്മത്തേക്കാൾ ഉത്തമമാണ്. ഉസ്മാൻ റളിയള്ളാഹു അൻഹു ഒരു കിണർ കുഴിക്കാൻ ഉദ്ദേശിച്ചപ്പോൾ, അതിനുമുമ്പേ മറ്റൊരാൾ അത് ചെയ്തെങ്കിലും, ആ നിയ്യത്തിന്റെ പുണ്യം അദ്ദേഹത്തിന് ലഭിച്ചു. കർമ്മങ്ങൾ കേവലം ബാഹ്യമായ പ്രവൃത്തികളല്ല, മറിച്ച് ഹൃദയത്തിന്റെ അവസ്ഥയാണ്. പൊതുജനങ്ങളുടെ ദാനം സമ്പത്തുകൊണ്ട് മാത്രമാണെങ്കിൽ,

വിശിഷ്ടരായവരുടെ (خواص) ദാനം സ്വന്തം മനസ്സിനെ ശുദ്ധീകരിക്കലും (تزكية النفس) ഹൃദയത്തെ മാലിന്യങ്ങളിൽ നിന്ന് മുക്തമാക്കലുമാണ് (تصفية القلب). അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ദാനം ചെയ്യുമ്പോൾ അത് ഉപകാരപ്പെട്ടവരോട് ഔദാര്യം കാണിക്കാതെയും (من), അവരെ വേദനിപ്പിക്കാതെയും (أذى) വേണം. ഹസൻ റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിന്റെയും ഉസ്മാൻ റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിന്റെയും അബ്ദുറഹ്മാൻ ബിൻ ഔഫ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിന്റെയും ജീവിതത്തിലെ സംഭവങ്ങൾ ദാനധർമ്മങ്ങളുടെ ഉന്നതമായ മാതൃകകളാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി മാത്രം ലക്ഷ്യമാക്കി പ്രവർത്തിക്കുന്നവർക്ക് പരലോകത്ത് ഭയമോ ദുഃഖമോ ഉണ്ടാവില്ല.

[سورة البقرة (2) : آية 263]

നല്ല വാക്കും *(قول معروف)* മാപ്പും *(مغفرة)* അതിനുശേഷം ഉപദ്രവം തുടരുന്ന ദാനത്തേക്കാൾ ഉത്തമമാണ്. അല്ലാഹു അത്യന്തം ഐശ്വര്യവാനും *(غني)* സഹനശീലനുമാണ് *(حليم)*. റൂഹുൽ ബയാൻ വിശദീകരിക്കുന്നു: ദാനധർമ്മങ്ങൾ സ്വീകർത്താവിന്റെ അന്തസ്സിനെ വ്രണപ്പെടുത്താതിരിക്കാൻ ശ്രദ്ധിക്കണം. ഒരു ദരിദ്രനോട് മാന്യമായി സംസാരിക്കുന്നതും, അവന്റെ കുറവുകൾ പൊറുത്തു കൊടുക്കുന്നതും, ദാനം നൽകിയ ശേഷം അവനെ വേദനിപ്പിക്കാതിരിക്കുന്നതും അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതിക്ക് അർഹമാണ്. അല്ലാഹു തന്റെ അടിമകളുടെ ആവശ്യങ്ങളെക്കുറിച്ച് അറിവുള്ളവനാണ്, എന്നാൽ അവൻ തന്റെ ഔദാര്യത്താൽ അവരെ ശിക്ഷിക്കാൻ ധൃതി കാണിക്കാത്തവനുമാണ്.

ദാനധർമ്മങ്ങൾക്ക് ശേഷം ഉപകാരസ്മരണ (مـن) കാണിക്കുന്നതും, ദരിദ്രനെ വേദനിപ്പിക്കുന്ന (أذى) രീതിയിൽ പെരുമാറുന്നതും വലിയ ദോഷമാണ്. ചില പണ്ഡിതന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത്, ഉപകാരസ്മരണ കാണിക്കുന്നത് കാപട്യത്തിന് (نفـاق) തുല്യവും, ദ്രോഹിക്കുന്നത് ആത്മവഞ്ചനയ്ക്ക് (ريـاء) തുല്യവുമാണെന്നാണ്. ദാനത്തിന് ശേഷം ഇത്തരം പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്താൽ പ്രതിഫലം ലഭിക്കില്ലെന്നും, മറിച്ച് പാപം ലഭിക്കുമെന്നും ചിലർ പറയുന്നു. എന്നാൽ വഹ്ബ് റഹിമഹുള്ളാഹ് അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത്, അത്തരക്കാർക്ക് പ്രതിഫലവും ലഭിക്കില്ല, പാപവും ലഭിക്കില്ല എന്നാണ്. മറ്റു ചിലർ പറയുന്നത്, ദാനത്തിന്റെ പ്രതിഫലം ലഭിക്കുമെങ്കിലും അതിന്റെ ഇരട്ടിപ്പുകൾ നഷ്ടപ്പെടുകയും, ഉപകാരസ്മരണ കാണിച്ചതിന് പാപം ലഭിക്കുകയും ചെയ്യുമെന്നാണ്. അല്ലാഹു തന്റെ അടിമകളോട് മറ്റുള്ളവർക്ക് നന്മ ചെയ്ത ശേഷം അത് എടുത്തുപറയരുതെന്ന് കൽപിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ അല്ലാഹു തന്റെ അടിമകൾക്ക് അനുഗ്രഹം ചൊരിയുന്നു എന്ന് ഖുർആനിൽ പറയുന്നുണ്ട്. കാരണം, അല്ലാഹുവിന്റെ അധികാരം പൂർണ്ണമാണ്; അവന്റെ കഴിവ് മറ്റൊരാളെ

ആശ്രയിച്ചല്ല. എന്നാൽ മനുഷ്യൻ എത്ര നന്മകൾ ചെയ്താലും അത് അല്ലാഹു നൽകിയ കഴിവ് കൊണ്ടാണ്. അതിനാൽ അപൂർണ്ണനായ മനുഷ്യന് മറ്റൊരാളെ സഹായിച്ച ശേഷം അത് എടുത്തുപറയാൻ അവകാശമില്ല. ഇത് അനുഗ്രഹത്തിന്റെ മാറ്റ് കുറയ്ക്കുകയും അതിനെ മലിനമാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. കാരണം, ദരിദ്രൻ തന്റെ ആവശ്യത്താൽ ഇതിനകം തന്നെ ഹൃദയം തകർന്നവനാണ്. ദാനം നൽകുന്നവൻ തന്റെ ഔദാര്യം എടുത്തുപറയുമ്പോൾ അത് ആ ദരിദ്രന്റെ ഹൃദയത്തെ കൂടുതൽ മുറിപ്പെടുത്തുന്നു. ഹുസൈൻ അൽ കാശിഫി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'നീ നൽകുന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യമാണ്, അതിനാൽ വെറുതെ ഉപകാരസ്മരണ കാണിക്കുന്നത് തെറ്റാണ്. നീ നൽകുന്നത് നൽകുക, എന്നാൽ അത് എടുത്തുപറയരുത്'. ഇബ്രാഹിം അലൈഹിസ്സലാം അഞ്ച് ആയിരം ആടുകളുള്ള വലിയ സമ്പന്നനായിരുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ സ്തുതി കേൾക്കാൻ വേണ്ടി തന്റെ സമ്പത്ത് മുഴുവൻ നൽകാൻ അദ്ദേഹം തയ്യാറായപ്പോൾ മലക്കുകൾ അത്ഭുതപ്പെടുകയും, 'അല്ലാഹു നിന്നെ തന്റെ ഉറ്റമിത്രമായി (خليل) സ്വീകരിച്ചതിൽ അത്ഭുതമില്ല' എന്ന് പറയുകയും ചെയ്തു. മനുഷ്യർ ദാനധർമ്മങ്ങളിൽ മൂന്ന് വിഭാഗമാണ്. ഒന്നാമത്, തങ്ങളുടെ സമ്പത്ത് മുഴുവൻ അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ചെലവഴിച്ച ഉന്നതർ (അബൂബക്കർ സിദ്ദീഖ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിനെപ്പോലെ). രണ്ടാമത്, തങ്ങൾക്ക് അത്യാവശ്യമുള്ളത് മാത്രം കരുതി ബാക്കി ദാനധർമ്മങ്ങൾക്കായി മാറ്റിവെക്കുന്നവർ. മൂന്നാമത്, നിർബന്ധമായ സകാത്ത് മാത്രം നൽകുന്നവർ. അല്ലാഹുവേ, ഞങ്ങളെ നിന്നിലല്ലാതെ മറ്റൊന്നിലും ആശ്രയമില്ലാത്തവരാക്കേണമേ. 'നല്ല വാക്ക്' (قول معروف) എന്നത് ചോദിച്ചു വരുന്നവരോട് ഹൃദയത്തിന് സന്തോഷം നൽകുന്ന രീതിയിൽ മറുപടി പറയലാണ്. 'പൊറുത്തു കൊടുക്കുക' (مغفـرة) എന്നത് ചോദിക്കുന്നവരിൽ നിന്നുണ്ടാകുന്ന അമിതമായ നിർബന്ധബുദ്ധിയെയും മറ്റും വിട്ടുവീഴ്ചയോടെ കാണലാണ്.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് വ്യക്തമാക്കുന്നു: ചോദിക്കുന്നവന് നൽകുന്നതിനേക്കാൾ നല്ലത് മാന്യമായ മറുപടിയും (قول معروف) മാപ്പും (مغفـرة) നൽകുന്നതാണ്. കാരണം, ദരിദ്രന് ഉപകാരം ചെയ്യുന്നതിനൊപ്പം അവനെ വേദനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്താൽ ആ ദാനത്തിന്റെ പ്രതിഫലം നഷ്ടപ്പെടുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ അടുക്കലുള്ളതാണ് വിനോദത്തേക്കാളും കച്ചവടത്തേക്കാളും ഉത്തമം എന്ന് ഖുർആൻ പറയുന്നത്, നിങ്ങളുടെ കണക്കുകൂട്ടലിൽ നിങ്ങൾ നല്ലതെന്ന് കരുതുന്നതിനേക്കാൾ ഉത്തമമായത് അല്ലാഹുവിങ്കലുണ്ടെന്നാണ്. അല്ലാഹു ഐശ്വര്യവാനാണ് (غني); ദരിദ്രരെ വേദനിപ്പിക്കുന്ന ദാനങ്ങൾ അവന് ആവശ്യമില്ല. അവൻ മറ്റൊരു മാർഗ്ഗത്തിലൂടെ അവർക്ക് ഉപജീവനം നൽകുന്നു. അവൻ സഹനശീലനാണ് (حليـم); ദാനധർമ്മങ്ങൾ ചെയ്ത് അഹങ്കരിക്കുന്നവരെ ഉടനെ ശിക്ഷിക്കുന്നില്ല. ഹദ്ദാദ് (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) തന്റെ മജ്ലിസുകളിൽ പറയുന്നു: ഒരു ദരിദ്രന്റെ മനസ്സിനെ സന്തോഷിപ്പിക്കുന്ന നല്ല വാക്ക്, ശരീരത്തിന് ഉപകാരം

ചെയ്യുന്നതും എന്നാൽ ആത്മാവിനെ വേദനിപ്പിക്കുന്നതുമായ ദാനത്തേക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠമാണ്. ആത്മാവിനെ ആനന്ദിപ്പിക്കുന്നത് ശരീരത്തിന് ഉപകാരം ചെയ്യുന്നതിനേക്കാൾ ഉന്നതമാണ്. ശഅ്ബി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: 'ദാനത്തിന്റെ പ്രതിഫലം തനിക്ക് ആവശ്യമാണെന്ന് തിരിച്ചറിയാത്തവൻ, ദരിദ്രൻ തന്റെ ദാനത്തിന് അർഹനാണെന്ന് കരുതുന്നതിനേക്കാൾ വലിയ അഹങ്കാരിയാണ്.' ദാനധർമ്മങ്ങളിൽ നിന്ന് അഹങ്കാരത്തെയും (رياء) പിശുക്കിനെയും (بخل) അകറ്റുക എന്നത് അനിവാര്യമാണ്. പിശുക്ക് ഒരു തേളായി മാറുന്നുവെങ്കിൽ, അഹങ്കാരം ഒരു പാമ്പായി മാറുന്നു. അല്ലാഹുവിനെ മാത്രം ലക്ഷ്യമാക്കി ചെയ്യുന്ന സൽകർമ്മങ്ങൾ മാത്രമേ സ്വീകരിക്കപ്പെടുകയുള്ളൂ. ലോകത്തിന്റെ നശ്വരതയെക്കുറിച്ച് ഒരു രാജാവിന്റെ കഥ ഉദ്ധരിക്കുന്നു; തന്റെ രോഗം മാറ്റാൻ രാജ്യം മുഴുവൻ നൽകാൻ തയ്യാറായ രാജാവിനോട് ഒരു ആത്മജ്ഞാനി പറഞ്ഞു: 'ഒരു ദുർഗന്ധം വമിക്കുന്ന വായുവിന് തുല്യമായ ഈ രാജ്യത്തെക്കുറിച്ച് നീ എന്തിന് അഹങ്കരിക്കുന്നു?' റസൂലുള്ളാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ആരെങ്കിലും ദുനിയാവിനോട് ആർത്തി കാണിക്കുകയും മോഹങ്ങൾ നീട്ടിക്കൊണ്ടുപോവുകയും ചെയ്താൽ അല്ലാഹു അവന്റെ ഹൃദയത്തെ അന്ധമാക്കും. എന്നാൽ ദുനിയാവിനെ വെടിയുകയും (زهد) മോഹങ്ങൾ കുറയ്ക്കുകയും ചെയ്താൽ അല്ലാഹു അവന് അറിവും മാർഗ്ഗദർശനവും നൽകും.' അന്ത്യകാലത്ത് അഹങ്കാരവും പിശുക്കും വർദ്ധിക്കുമ്പോൾ, ക്ഷമയോടെ അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി മാത്രം കാംക്ഷിക്കുന്നവർക്ക് അമ്പത് സിദ്ദീഖീങ്ങളുടെ പ്രതിഫലം ലഭിക്കുമെന്ന് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അറിയിച്ചു.

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശിഷ്ട ഗ്രന്ഥമായ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ ***264-***ാം വചനത്തിൽ*,* അല്ലാഹു വിശ്വാസികളെ ഉണർത്തുന്നത് ദാനധർമ്മങ്ങളുടെ ആത്മാവിനെക്കുറിച്ചാണ്*.* *'*സത്യവിശ്വാസികളേ*,* നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ ദാനധർമ്മങ്ങളെ ഔദാര്യം കാണിക്കലും *(*മൻ*),* ഉപദ്രവിക്കലും *(*അദാ*)* വഴി പാഴാക്കരുത്*'* എന്ന് അല്ലാഹു കൽപ്പിക്കുന്നു*.* റൂഹുൽ ബയാൻ എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുല്ലാഹ് വിശദീകരിക്കുന്നത് പോലെ*,* ഒരു ദാനം സ്വീകർത്താവിന്റെ ഹൃദയത്തെ മുറിപ്പെടുത്തുന്ന രീതിയിൽ നൽകുന്നത് ആ പുണ്യത്തെ അസാധുവാക്കുന്നു*.* ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി മാത്രം ലക്ഷ്യമാക്കിയുള്ള ആത്മാർത്ഥത *(*ഇഖ്ലാസ്*)* നഷ്ടപ്പെട്ടതിന്റെ ലക്ഷണമാണ്*.* അല്ലാഹുവിൽ വിശ്വസിക്കാത്തവനെപ്പോലെ*,* ജനങ്ങളെ കാണിക്കാൻ വേണ്ടി മാത്രം സമ്പത്ത് ചെലവഴിക്കുന്നവന്റെ അവസ്ഥ*,* ഒരു പാറപ്പുറത്ത് മണ്ണ് വീണതുപോലെയാണ്*.* അതിൽ മഴ പെയ്യുമ്പോൾ ആ മണ്ണ് ഒലിച്ചുപോവുകയും*,* പാറ മാത്രം ബാക്കിയാവുകയും ചെയ്യുന്നു*.* അതുപോലെ*,* കാപട്യം *(*രിയാഅ്*)* കലർന്ന ദാനധർമ്മങ്ങൾ അന്ത്യനാളിൽ യാതൊരു പ്രതിഫലവും നൽകാതെ വെറും ശൂന്യമായിത്തീരുന്നു*.* അല്ലാഹു സത്യനിഷേധികളായ ജനതയെ നേർവഴിയിലാക്കുന്നില്ല*.*

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, അത്യാഗ്രഹിയുടെ കണ്ണുകൾ ഒരിക്കലും നിറയുകയില്ല; എന്നാൽ മുത്ത് ചിപ്പി (സദഫ്) സംതൃപ്തിയോടെ അടഞ്ഞിരിക്കുമ്പോൾ അതിൽ മുത്തുകൾ നിറയുന്നു. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'വിശ്വസിച്ചവരേ, നിങ്ങൾ ദാനം ചെയ്തതിനെ കുറിച്ച് എടുത്തു പറയുകയും (മൻ - مَـــنّ) ഉപദ്രവിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ട് നിങ്ങളുടെ ദാനധർമ്മങ്ങളെ നിങ്ങൾ നിഷ്ഫലമാക്കരുത്.' ആരെങ്കിലും അങ്ങനെ ചെയ്താൽ, അവന്റെ ദാനത്തിന് പ്രതിഫലമില്ലെന്ന് മാത്രമല്ല, ദരിദ്രനെ വേദനിപ്പിച്ചതിന്റെ പാപഭാരവും അവനുണ്ട്. ഇവിടെ 'നിഷ്ഫലമാക്കുക' (ഇബ്ത്വാൽ - إبطال) എന്നതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് പ്രതിഫലത്തെ ഇല്ലാതാക്കുക എന്നതാണ്. 'കഴുകിനെപ്പോലെ' (കല്ലദീ - كَالَّـــذِي) എന്ന് അല്ലാഹു വിശേഷിപ്പിച്ചത് കപടവിശ്വാസിയെയാണ് (മുനാഫിഖ്). അവൻ ജനങ്ങളെ കാണിക്കാൻ വേണ്ടി മാത്രം ചെലവഴിക്കുന്നു. അവന്റെ അവസ്ഥയെ അല്ലാഹു ഉപമിക്കുന്നത് മിനുസമുള്ള ഒരു പാറയോടാണ് (സ്വഫ്വാൻ - صَفْوانٍ). അതിന്മേൽ അല്പം മണ്ണുണ്ട്. അതിൽ ശക്തമായ മഴ (വാബിൽ - وابِلٌ) പെയ്തപ്പോൾ ആ മണ്ണ് ഒലിച്ചുപോയി, പാറ വീണ്ടും വെറും മിനുസമുള്ളതായി മാറി. അതുപോലെ, കപടവിശ്വാസിയുടെ ദാനവും അല്ലാഹുവിന്റെ പക്കൽ യാതൊരു ഫലവും നൽകുന്നില്ല. നമ്മുടെ മദ്ഹബിലെ

പണ്ഡിതന്മാർ (അശ്അരികൾ) വ്യക്തമാക്കുന്നത്, ദാനധർമ്മങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതിയും പ്രതിഫലവും കാംക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് നിർവ്വഹിക്കുമ്പോഴാണ് അത് സ്വീകാര്യമാകുന്നതെന്നാണ്. മൻനും അദയും (ഉപദ്രവവും) ആ ദാനത്തെ അല്ലാഹു വാഗ്ദാനം ചെയ്ത പ്രതിഫലത്തിൽ നിന്ന് പുറത്താക്കുന്നു. കാരണം, അല്ലാഹുവിന്റെ പക്കലുള്ള പ്രതിഫലം ലഭിക്കാൻ കർമ്മം ഇഖ്ലാസോടെയും (ആത്മാർത്ഥതയോടെ - إخلاص) അനുസരണയോടെയും നിർവ്വഹിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

അല്ലാഹുവിനുവേണ്ടി തന്റെ കർമ്മങ്ങളെ നിഷ്കളങ്കമാക്കിയവർക്ക് (ഇഖ്ലാസ് - إخلاص) അവൻ വാഗ്ദാനം ചെയ്ത പ്രതിഫലവും ആ കർമ്മവും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം വളരെ ഗഹനമാണ്. സത്യത്തിൽ, ഒരു വിശ്വാസി തന്റെ ഇടപാടുകൾ നടത്തുന്നത് അല്ലാഹുവുമായാണ്. അതിനാൽ, താൻ ദാനം നൽകിയ ദരിദ്രനോട് അഹങ്കരിക്കാനോ (മന്ന് - مـن), അവനെ വേദനിപ്പിക്കാനോ (അദാ - أذى) യാതൊരു ന്യായവുമില്ല. 'ഇതൊന്ന് വാങ്ങൂ, അല്ലാഹു ഇതിൽ ബറക്കത്ത് നൽകട്ടെ' എന്ന് പറഞ്ഞ് അവനെ ഉപദ്രവിക്കുകയോ അഹങ്കരിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവൻ, അല്ലാഹുവുമായുള്ള ആത്മീയ വിനിമയത്തിൽ നിന്ന് പിന്തിരിഞ്ഞുപോയവനാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി ആഗ്രഹിക്കാതെ, വെറും ഔദാര്യം എന്ന നിലയിൽ മാത്രം ദാനം നൽകുന്നവൻ, തുടക്കം മുതൽ തന്നെ തന്റെ കർമ്മത്തെ അസാധുവാക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന് ഉത്തമമായ കടം നൽകിയവർക്ക് (ഖർളൻ ഹസൻ - قرض حسن) അവൻ വാഗ്ദാനം ചെയ്ത പ്രതിഫലത്തിൽ നിന്ന് അവൻ തടയപ്പെടുന്നു. കാരണം, അവന്റെ കർമ്മം അല്ലാഹുവിനോടുള്ള കടം എന്ന നിലയിൽ ആയിരുന്നില്ല. 'സത്യനിഷേധികളെ അല്ലാഹു നേർവഴിയിലാക്കുന്നില്ല' (അല്ലാഹു ലാ യഹ്ദിൽ ഖൗമൽ കാഫിരീൻ - وَاللَّهُ لا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكافِرِينَ) എന്ന വചനം, നന്മയിലേക്കും നേരായ പാതയിലേക്കും അവർക്ക് വഴികാട്ടുന്നില്ല എന്നർത്ഥം. ഇവിടെ, കാപട്യം (രിയാഅ് - ريـــاء), അഹങ്കാരം, ഉപദ്രവം എന്നിവ സത്യനിഷേധികളുടെ സ്വഭാവമാണെന്നും, വിശ്വാസികൾ ഇതിൽ നിന്ന് അകന്നുനിൽക്കണമെന്നും സൂചനയുണ്ട്. ചില പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു: കാപട്യത്തോടെ കർമ്മം ചെയ്യുന്നവൻ, ചന്തയിൽ പോയി തന്റെ സഞ്ചി നിറയെ കല്ലുകൾ നിറച്ചവനെപ്പോലെയാണ്. ആളുകൾ പറയും, 'എന്തൊരു വലിയ സഞ്ചിയാണ് ഇയാളുടേത്!' എന്നാൽ ആ കല്ലുകൾ കൊണ്ട് ഒരു പ്രയോജനവുമില്ല. അത് വെറും ആളുകളുടെ സംസാരം മാത്രമാണ്. അത് കൊണ്ട് എന്തെങ്കിലും വാങ്ങാൻ ശ്രമിച്ചാൽ ഒന്നും ലഭിക്കുകയുമില്ല. മുൻഗാമികളായ മഹാന്മാർ (സലഫുകൾ - سـلف) തങ്ങളുടെ ദാനധർമ്മങ്ങൾ ആളുകളിൽ നിന്ന് മറച്ചുവെക്കാൻ അതീവ ശ്രദ്ധ പുലർത്തിയിരുന്നു. ചിലർ അന്ധനായ ഒരാളെ അന്വേഷിച്ച് കണ്ടെത്തി ദാനം നൽകിയിരുന്നു, ആർക്കും അത് മനസ്സിലാകാതിരിക്കാൻ. ചിലർ ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്ന ദരിദ്രന്റെ വസ്ത്രത്തിൽ പണം കെട്ടിവെക്കുമായിരുന്നു. റസൂലുല്ലാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'നിങ്ങളെക്കുറിച്ച് ഞാൻ ഏറ്റവും ഭയപ്പെടുന്നത് ചെറിയ ശിർക്കിനെയാണ് (ശിർക്കുൽ

അസ്വർ - شرك أصغر).' അവർ ചോദിച്ചു: 'അതെന്താണ് നബിയേ?' അവിട്ടന്ന് പറഞ്ഞു: 'അത് കാപട്യമാണ് (രിയാഅ് - ريـاء).' അന്ത്യദിനത്തിൽ അല്ലാഹ്ഹ അവരോട് പറയും: 'നിങ്ങൾ ആർക്കുവേണ്ടിയാണോ കാണിച്ചു കൂട്ടിയത്, അവരുടെ അടുത്തേക്ക് തന്നെ പോകൂ. അവരിൽ നിന്ന് നിങ്ങൾക്ക് വല്ല പ്രതിഫലവും ലഭിക്കുന്നുണ്ടോ എന്ന് നോക്കൂ.' റസൂലുള്ളാഹി സല്ലല്ലാഹ്ഹ അലൈഹിവസല്ലം വീണ്ടും അരുളി: 'അന്ത്യദിനത്തിൽ അല്ലാഹ്ഹ അടിമകൾക്കിടയിൽ വിധി കൽപ്പിക്കാൻ ഇറങ്ങിവരും. അപ്പോൾ മൂന്ന് പേരെ വിളിക്കും: ഖുർആൻ പഠിച്ചവൻ, അല്ലാഹ്ഹവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ രക്തസാക്ഷിയായവൻ, ധാരാളം സമ്പത്തുള്ളവൻ. ഖുർആൻ ഓതിയവനോട് അല്ലാഹ്ഹ ചോദിക്കും: ഞാൻ നിനക്ക് നൽകിയ അറിവ് നീ എന്ത് ചെയ്തു? അവൻ പറയും: ഞാൻ രാവും പകലും അത് ഓതി. അല്ലാഹ്ഹ പറയും: നീ കള്ളം പറഞ്ഞു. മലക്കുകളും പറയും: നീ കള്ളം പറഞ്ഞു. നീ ഉദ്ദേശിച്ചത് 'ഇവൻ ഖാരിഅ് ആണ്' എന്ന് ആളുകൾ പറയാനാണ്, അത് അവർ പറയുകയും ചെയ്തു. സമ്പത്തുള്ളവനോടും രക്തസാക്ഷിയോടും ഇതേപോലെ ചോദിക്കും. അവർക്കും ഇതേ മറുപടി ലഭിക്കും. അവരാണ് നരകത്തിൽ ആദ്യം എറിയപ്പെടുന്നവർ.'

[سورة البقرة (2) : آية 265]

അല്ലാഹ്ഹവിന്റെ പ്രീതി തേടിക്കൊണ്ടും, സ്വന്തം ആത്മാക്കളെ ഉറപ്പിച്ചുനിർത്തിക്കൊണ്ടും *(തസ്ബീത്ത് - تثبيت)* തങ്ങളുടെ സമ്പത്ത് ചെലവഴിക്കുന്നവരുടെ ഉപമ, ഒരു ഉയർന്ന ഭൂമിയിലുള്ള തോട്ടത്തിന്റേതുപോലെയാണ്. അതിൽ കനത്ത മഴ പെയ്തപ്പോൾ അത് ഇരട്ടി ഫലം നൽകി. ഇനി കനത്ത മഴ ലഭിച്ചില്ലെങ്കിലും ഒരു ചാറ്റൽ മഴയെങ്കിലും അതിന് മതിയാകും. നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതെല്ലാം അല്ലാഹ്ഹ സൂക്ഷ്മമായി കാണുന്നവനാണ്. ഈ സൂക്തം ആത്മീയമായ ഔദാര്യത്തെയും *(ഇൻഫാഖ് - إنفاق)* ഹൃദയശുദ്ധിയെയും *(ഇഖ്ലാസ് - إخلاص)* എടുത്തുകാണിക്കുന്നു. ഒരു വിശ്വാസിയുടെ സൽപ്രവൃത്തികൾ അല്ലാഹ്ഹവിന്റെ തൃപ്തി മാത്രം ലക്ഷ്യമാക്കിയുള്ളതാകുമ്പോൾ, അത് ആത്മീയമായ ഒരു തോട്ടം പോലെ വളരുകയും, അല്ലാഹ്ഹവിന്റെ അനുഗ്രഹത്താൽ അത് ഇരട്ടി ഫലം നൽകുകയും ചെയ്യുന്നു. വിശ്വാസിയുടെ ഹൃദയം അല്ലാഹ്ഹവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കുന്നത് *(തസ്ബീത്ത് - تثبيت)* ഒരു മലമുകളിലെ ഫലഭൂയിഷ്ഠമായ മണ്ണ് പോലെയാണ്; അവിടെ വിശ്വാസം വേരുറപ്പിക്കുകയും സൽക്കർമ്മങ്ങൾ ഫലങ്ങളായി വിരിയുകയും ചെയ്യുന്നു.

ഈ സൂക്തത്തിലെ ആത്മീയ സൂചന ഇതാണ്: കർമ്മങ്ങൾ ലൗകികമായ ലക്ഷ്യങ്ങളാൽ (അഗ്റാദ്) മലിനമായാൽ, അതിൽ സത്യത്തിൽ നിന്നുള്ള

പിന്തിരിയൽ (ഇഅ്റാള്) അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. സത്യത്തിൽ നിന്ന് പിന്തിരിയുന്നവൻ അസത്യത്തിലേക്ക് (ബാത്തിൽ) തിരിയുന്നു. അസത്യത്തിലേക്ക് തിരിയുന്നവൻ തന്റെ സൽകർമ്മങ്ങളുടെ പ്രതിഫലം നഷ്ടപ്പെടുത്തുന്നു. സത്യത്തിന് ശേഷം വഴികേടല്ലാതെ മറ്റെന്താണുള്ളത്? ദാനധർമ്മങ്ങൾ (സ്വദഖാത്ത്) പോലുള്ള പുണ്യകർമ്മങ്ങളെ അഹങ്കാരം (മൻ) കൊണ്ട് പാഴാക്കരുതെന്ന് അല്ലാഹു നമ്മോട് കൽപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ദരിദ്രനോട് നിങ്ങൾ ഔദാര്യം കാണിച്ചുവെന്ന് അഹങ്കരിച്ചാൽ, നിങ്ങൾ സത്യം തേടുന്നതിൽ നിന്ന് പിന്തിരിഞ്ഞു എന്നാണ് അർത്ഥം. കാരണം, നിങ്ങളുടെ ദാനം സത്യത്തെ തേടിയുള്ളതായിരുന്നെങ്കിൽ, നിങ്ങൾ ദരിദ്രനോട് അഹങ്കരിക്കുമായിരുന്നില്ല. മറിച്ച്, ആ ദരിദ്രൻ നിങ്ങൾക്ക് സത്യത്തിലേക്കുള്ള മാർഗ്ഗമായതിനാൽ, നിങ്ങൾ അവനോട് കടപ്പെട്ടിരിക്കുമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയത്: 'ദരിദ്രർ ഇല്ലായിരുന്നെങ്കിൽ ധനികർ നശിക്കുമായിരുന്നു'. അതായത്, സത്യത്തിലേക്കുള്ള മാർഗ്ഗം അവർക്ക് ലഭിക്കില്ലായിരുന്നു. ചില പണ്ഡിതന്മാർ 'മേൽക്കൈ താഴെക്കൈയേക്കാൾ ഉത്തമമാണ്' എന്ന വചനത്തെ വ്യാഖ്യാനിച്ചത്, മേൽക്കൈ ദരിദ്രന്റെ കൈയാണെന്നും, താഴെക്കൈ ധനികന്റേതാണെന്നുമാണ്; കാരണം ദരിദ്രൻ വാങ്ങുന്നവനും ധനികൻ കൊടുക്കുന്നവനുമാണ്. അല്ലാഹുവിന് വേണ്ടി ഒരു കർമ്മം ചെയ്ത ശേഷം അതിൽ ലൗകികമായ ലക്ഷ്യങ്ങൾ കലർത്തുന്നത് ആ കർമ്മത്തെ അല്ലാഹുവിനുള്ളതാക്കുന്നതിൽ നിന്ന് തടയുന്നു. ആത്മീയമായ ഈ ഉന്നത നിലവാരം (തഅ്വീലാത്തുൻ നജ്മിയ്യ) നന്നായി ഗ്രഹിക്കുക. അല്ലാഹുവിനോടുള്ള പ്രണയം (ഇശ്ഖ്) ഒരു ദാസന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ആധിപത്യം സ്ഥാപിച്ചാൽ, അത് സമ്പത്ത്, മക്കൾ, സ്വന്തം ശരീരം എന്നിവയിലുള്ള പങ്കാളിത്തത്തിന്റെ വേരുകളെ മുറിച്ചുമാറ്റുന്നു. പ്രതിഫലം പ്രതീക്ഷിച്ച് സേവനം ചെയ്യുന്നത് യഥാർത്ഥ പുരുഷത്വത്തിന് ചേർന്നതല്ല. തന്റെ യജമാനൻ ഉദാരനാണെന്ന് അറിയുന്നവൻ പ്രതിഫലത്തെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കുന്നില്ല; ആ ഉദാരനായ നാഥനിൽ നിന്ന് തന്നെ അവന്റെ പ്രതിഫലം പൂർണ്ണമായി ലഭിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവേ, നിന്നിലല്ലാതെ മറ്റാരിലും ഞങ്ങളുടെ പ്രതീക്ഷ വെക്കാതിരിക്കേണമേ. നിന്നെ മാത്രം തേടുന്നവരിൽ ഞങ്ങളെ ഉൾപ്പെടുത്തേണമേ. 'അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി കാംക്ഷിച്ചുകൊണ്ട്' (ഇബ്തിഗാഅ മർദാത്തിൽ ലാഹ്) എന്ന് പറഞ്ഞാൽ അവന്റെ തൃപ്തി തേടുക എന്നാണ്. 'തങ്ങളുടെ ആത്മാക്കളെ ഉറപ്പിക്കാൻ' (തസ്ബീത്തൻ മിൻ അൻഫുസിഹിം) എന്നത്, പിശുക്ക് (ബുഖ്ൽ), ധനമോഹം തുടങ്ങിയ ദുർഗുണങ്ങൾ നീക്കി ഈമാനിലും അനുസരണയിലും ആത്മാവിനെ ഉറപ്പിച്ചു നിർത്തുക എന്നാണ്. ആത്മാവ് ഒരു കുട്ടിയെപ്പോലെയാണ്; അതിനെ പരിശീലിപ്പിച്ചാൽ അത് ശീലിക്കും. സമ്പത്ത് ആത്മാവിന്റെ ഒരു ഭാഗം പോലെയാണ്, അതിനാൽ സമ്പത്ത് ചെലവഴിക്കുന്നത് ആത്മാവിനെ ശുദ്ധീകരിക്കുന്നതിന് തുല്യമാണ്.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, ഉദാരതയുടെയും ആത്മസമർപ്പണത്തിന്റെയും ആത്മീയ തലങ്ങളെ ഇവിടെ വിശകലനം ചെയ്യുന്നു. 'സമ്പത്ത് നൽകുന്നത് ഉദാരതയാണ്, എന്നാൽ സ്വന്തം ജീവൻ അല്ലാഹുവിനായി സമർപ്പിക്കുന്നത് പ്രേമഭാജനത്തിന്റെ (ആശിഖ്) യഥാർത്ഥ ഔദാര്യമാണ്.' ഇസ്‌ലാമിലെ ദാനധർമ്മങ്ങൾ കേവലം ബാഹ്യമായ പ്രവൃത്തിയല്ല, മറിച്ച് ഹൃദയത്തിന്റെ ആഴങ്ങളിൽ നിന്ന് ഉത്ഭവിക്കുന്ന സത്യസന്ധതയുടെയും ഉറപ്പിന്റെയും (തസ്ബീത്ത് - تثبيت) അടയാളമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി കാംക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് (ഇബ്തിഗാഅ് - ابتغاء) ചെയ്യുന്ന ഇത്തരം സൽപ്രവൃത്തികൾ, ഉയർന്ന ഭൂമിയിൽ (റബ്‌വ - ربوة) സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന ഒരു തോട്ടം പോലെയാണ്. അത്തരം ഉന്നതമായ സ്ഥലങ്ങൾ തണുപ്പിന്റെ ദോഷങ്ങളിൽ നിന്ന് സുരക്ഷിതവും കാറ്റിന്റെ സാമീപ്യത്താൽ ഫലപുഷ്ടിയുള്ളതുമായിരിക്കും. ശക്തമായ മഴ (വാബിൽ - وابـل) ലഭിച്ചാൽ അത് ഇരട്ടി ഫലം നൽകുന്നു; മഴ കുറവാണെങ്കിലും നേരിയ മഞ്ഞുതുള്ളികൾ (ത്വല്ല് - طل) കൊണ്ട് പോലും ആ മണ്ണ് സമൃദ്ധമായി വളരുന്നു. അതുപോലെ, ആത്മാർത്ഥതയോടെ ചെയ്യുന്ന ദാനധർമ്മങ്ങൾ അല്ലാഹുവിങ്കൽ ഒരിക്കലും നഷ്ടപ്പെടില്ല; അവ ഇരട്ടിയായി വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടേയിരിക്കും. അല്ലാഹു നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന കാര്യങ്ങളെല്ലാം കാണുന്നവനാണ് (ബസീർ - بصير).

നിഷ്കളങ്കതയും (الإخلاص) കാപട്യവും (الرياء) അല്ലാഹുവിങ്കൽ ഒളിച്ചുവെക്കാൻ സാധ്യമല്ല. ഈ വചനങ്ങൾ നിഷ്കളങ്കതയിലേക്ക് പ്രേരിപ്പിക്കുകയും കാപട്യത്തെക്കുറിച്ച് മുന്നറിയിപ്പ് നൽകുകയും ചെയ്യുന്നു. അതിനാൽ, ബുദ്ധിമാനായ സത്യവിശ്വാസി അല്ലാഹുവിനെ നിഷ്കളങ്കമായി ആരാധിക്കുകയും, അദൃശ്യമായ വിഗ്രഹാരാധനയായ 'ഖഫിയ്യായ ശിർക്കിൽ' (الشـرك الخـفي) നിന്ന് മോചനം നേടാൻ എപ്പോഴും ആഗ്രഹിക്കുകയും വേണം. കാരണം, യഥാർത്ഥ മോചനം നിഷ്കളങ്കതയിൽ അധിഷ്ഠിതമാണ്. ശൈഖ് സഅ്ദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'നീ കേൾക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ ഇതൊരു ഉപദേശമാണ്; നീ മുള്ളാണ് നട്ടുപിടിപ്പിക്കുന്നതെങ്കിൽ നിനക്ക് ജാസ്മിൻ പൂക്കൾ കൊയ്യാൻ കഴിയില്ല.' അതായത്, മുള്ളു വിതച്ചവൻ പൂക്കളോ ഫലങ്ങളോ കൊയ്യുന്നില്ല. നീ മറ്റുള്ളവർക്ക് നൽകുന്ന പാത്രത്തിൽ നിന്ന് തന്നെയായിരിക്കും നീയും കുടിക്കുക. നമ്മുടെ കർമ്മങ്ങൾ പാഴായിപ്പോകുന്നതിൽ നിന്നും, വിശ്വാസത്തിൽ വിള്ളൽ വീഴുന്നതിൽ നിന്നും അല്ലാഹു നമ്മെ കാത്തുരക്ഷിക്കട്ടെ. അല്ലാഹുവിന് വേണ്ടി മാത്രം ചെയ്യുന്നതാണ് നിഷ്കളങ്കമായ കർമ്മം; അതിന് മറ്റാരെങ്കിലും തന്നെ പുകഴ്ത്തണമെന്ന് ആഗ്രഹിക്കാത്ത അവസ്ഥയാണത്. നിഷ്കളങ്കത ഒരു കർമ്മവുമായി ചേരുമ്പോൾ, അത് ചെമ്പിൽ രസായനം (الإكسـير) ചേർത്തതുപോലെയും, നിർജീവമായ ശരീരത്തിൽ ആത്മാവ് ഊതിയതുപോലെയും മാറുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് അതിന്റെ പ്രതിഫലം ഇരട്ടിയാകുന്നത്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയിൽ നിന്ന് നിവേദനം: 'സ്വദഖ ദാനധർമ്മം നൽകുന്നവന്റെ കൈയിൽ നിന്ന് പുറപ്പെട്ടാൽ, അത്

യാചകന്റെ കൈയിൽ എത്തുന്നതിന് മുമ്പ് അഞ്ച് കാര്യങ്ങൾ പറയും: ഞാൻ കുറവായിരുന്നു, നീ എന്നെ വർദ്ധിപ്പിച്ചു; ഞാൻ ചെറുതായിരുന്നു, നീ എന്നെ വലുതാക്കി; ഞാൻ നിന്റെ ശത്രുവായിരുന്നു, നീ എന്നെ സ്നേഹപാത്രമാക്കി; ഞാൻ നശിച്ചുപോകുന്നതായിരുന്നു, നീ എന്നെ നിലനിർത്തി; ഞാൻ സംരക്ഷിക്കപ്പെടേണ്ടവളായിരുന്നു, ഇപ്പോൾ ഞാൻ നിന്റെ സംരക്ഷകയായിരിക്കുന്നു.' മഖ്ഹൂൽ അശ്ശാമിയുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ, ഒരു വിശ്വാസി സ്വദഖ നൽകിയാൽ അല്ലാഹു അവനിൽ സംതൃപ്തനാകുന്നു. അപ്പോൾ നരകം വിളിച്ചുപറയും: 'നാഥാ, നിനക്ക് നന്ദി രേഖപ്പെടുത്താൻ എനിക്ക് അനുവാദം നൽകേണമേ. മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ ഉമ്മത്തിൽ പെട്ട ഒരാളെ എന്റെ ശിക്ഷയിൽ നിന്ന് നീ മോചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അവിടുത്തെ ഉമ്മത്തിൽ പെട്ട ഒരാളെ ശിക്ഷിക്കാൻ എനിക്ക് ലജ്ജ തോന്നുന്നു, എങ്കിലും നിന്റെ കൽപ്പന അനുസരിക്കാൻ ഞാൻ ബാധ്യസ്ഥയുമാണ്.' 'സ്വദഖ' (صدقة) എന്ന വാക്കിന് നാല് അക്ഷരങ്ങളുണ്ട്, ഓരോന്നും ഓരോ അർത്ഥത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു: 'സ്വാദ്' (ص) എന്നത് തടയലിനെ (الصـد) സൂചിപ്പിക്കുന്നു; അതായത്, ഇഹലോകത്തും പരലോകത്തുമുള്ള വിപത്തുകളിൽ നിന്ന് സ്വദഖ ഉടമയെ തടയുന്നു. 'ദാൽ' (د) എന്നത് വഴികാട്ടിയെ (الدليل) സൂചിപ്പിക്കുന്നു; അത് ഉടമയെ സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നു. 'ഖാഫ്' (ق) എന്നത് അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള സാമീപ്യത്തെ (القربـة) സൂചിപ്പിക്കുന്നു. 'ഹാഅ്' (ه) എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗദർശനത്തെ (الهداية) സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അതിനാൽ, സമ്പത്ത് ലഭിച്ചവൻ അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ചെലവഴിക്കുകയും, ആ സമ്പത്തിന് നന്ദി കാണിക്കുകയും വേണം. ആരുടെയും പ്രതീക്ഷകളെ മുറിക്കരുത്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമ പറഞ്ഞു: 'തന്നിൽ അഭയം തേടിയവന്റെ പ്രതീക്ഷയെ മുറിച്ചവന്റെ പ്രതീക്ഷയെ അല്ലാഹു മുറിച്ചുകളയുന്നതാണ്.' ഒരു പണ്ഡിതൻ ഈ ഹദീസ് കേട്ടപ്പോൾ കരയുകയും അതിന്റെ പൊരുൾ തേടി ഒരു സജ്ജനത്തെ സമീപിക്കുകയും ചെയ്തു. അവിടെ എത്തിയപ്പോൾ ആ സജ്ജൻ തന്റെ കൈയിലുണ്ടായിരുന്ന അപ്പം ഒരു നായയ്ക്ക് നൽകുന്നത് കണ്ടു. അദ്ദേഹം സലാം പറഞ്ഞപ്പോൾ ആ സജ്ജൻ മറുപടി നൽകിയെങ്കിലും എഴുന്നേറ്റില്ല. നായ അപ്പം തിന്നുതീർത്ത ശേഷം അദ്ദേഹം എഴുന്നേറ്റ് മാപ്പ് ചോദിച്ചു: 'നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ ഹദീസ് പ്രകാരം, ആ നായ എന്റെ അപ്പം പ്രതീക്ഷിച്ചിരിക്കുകയായിരുന്നു, അതിന്റെ പ്രതീക്ഷ മുറിക്കാതിരിക്കാൻ വേണ്ടിയാണ് ഞാൻ എഴുന്നേൽക്കാതിരുന്നത്.' ഇത് കേട്ട പണ്ഡിതൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഔന്നത്യത്തിൽ അത്ഭുതപ്പെട്ടു. സത്യത്തെയും അല്ലാഹുവിന്റെ തൃപ്തിയെയും തേടുന്നതിലെ നിഷ്കളങ്കതയുടെ ഫലം ഇരട്ടിയാണ്. പരലോക പ്രതിഫലത്തിന് വേണ്ടി മാത്രം കർമ്മം ചെയ്യുന്നവന് സ്വർഗ്ഗത്തിലെ അനുഗ്രഹങ്ങൾ ലഭിക്കുന്നു. എന്നാൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യവും (قربة الحق) അവന്റെ ദർശനവും (الوصال) ലക്ഷ്യമാക്കുന്നവന് സ്വർഗ്ഗത്തിലെ അനുഗ്രഹങ്ങൾക്ക്

പുറമെ, കണ്ണുകൾ കാണാത്തതും ചെവികൾ കേൾക്കാത്തതും മനുഷ്യഹൃദയങ്ങളിൽ ഉദിക്കാത്തതുമായ അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യത്തിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളും ലഭിക്കുന്നു.

[سورة البقرة (2) : آية 266]

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ചെലവഴിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ചുള്ള ഉദാഹരണത്തിന് ശേഷം*,* ഈ വചനം അവിശ്വാസത്തെയും കാപട്യത്തെയും കുറിച്ച് മുന്നറിയിപ്പ് നൽകുന്നു*.* ഒരു വ്യക്തിക്ക് ഈന്തപ്പനകളും മുന്തിരിവള്ളികളും നിറഞ്ഞ ഒരു തോട്ടമുണ്ടെന്ന് സങ്കൽപ്പിക്കുക*.* അതിൽ അരുവികൾ ഒഴുകുന്നു*,* എല്ലാവിധ ഫലങ്ങളും അവിടെയുണ്ട്*.* എന്നാൽ ആ മനുഷ്യൻ വാർദ്ധക്യത്തിലെത്തുകയും*,* അവനെ ആശ്രയിച്ചു കഴിയുന്ന ദുർബലരായ മക്കളുണ്ടാവുകയും ചെയ്തപ്പോൾ*,* തീപിടിച്ച ഒരു ചുഴലിക്കാറ്റ് വന്ന് ആ തോട്ടത്തെ പൂർണ്ണമായും നശിപ്പിച്ചു കളയുന്നു*.* ഇതാണ് അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ദാനം നൽകിയ ശേഷം അഹങ്കാരവും *(كبر)* ഔദാര്യം എടുത്തുപറയലും *(من)* വഴി അത് പാഴാക്കി കളയുന്നവന്റെ അവസ്ഥ*.* ആത്മീയമായി*,* ഈ തോട്ടം എന്നത് ഒരാൾ സമ്പാദിച്ച സുകൃതങ്ങളാണ് *(حسنات).* ചുഴലിക്കാറ്റ് എന്നത് അന്ത്യദിനത്തിൽ അവനെ പിടികൂടുന്ന അല്ലാഹുവിന്റെ കോപമാണ്*.* അല്ലാഹു തന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ ഇപ്രകാരം വ്യക്തമാക്കുന്നു*,* ചിന്തിക്കുന്നവർക്ക് പാഠം ഉൾക്കൊള്ളാൻ വേണ്ടി*.*

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ സ്വർഗ്ഗത്തെയും അതിന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെയും ആഗ്രഹിക്കുന്നവരുടെ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് വിവരിക്കുന്നു. 'നിങ്ങളിലൊരാൾ ആഗ്രഹിക്കുമോ?' (أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ) എന്ന ചോദ്യം, അസാധ്യമായ കാര്യത്തെ നിഷേധിക്കുന്ന രൂപത്തിലുള്ളതാണ്. അതായത്, ഒരാൾക്കും അങ്ങനെയൊന്ന് സംഭവിക്കാൻ പാടില്ലാത്തതാണ്. ഈ ഉദാഹരണം, ഈന്തപ്പനകളും മുന്തിരിവള്ളികളും നിറഞ്ഞ ഒരു തോട്ടം (جنّـــة) ഉള്ള ഒരാളെക്കുറിച്ചാണ്. അതിനു താഴെ അരുവികൾ ഒഴുകുന്നു. അവിടെ എല്ലാവിധ ഫലവർഗ്ഗങ്ങളും ലഭ്യമാണ്. എന്നാൽ, ആ മനുഷ്യൻ വാർദ്ധക്യത്തിലെത്തുകയും (الكبر), അവനെ സഹായിക്കാൻ ശേഷിയില്ലാത്ത ചെറിയ മക്കൾ (ذرية ضعفاء) അവനുണ്ടാവുകയും ചെയ്ത സന്ദർഭത്തിൽ, ആ തോട്ടത്തിലേക്ക് തീജ്വാലകളുള്ള ഒരു ചുഴലിക്കാറ്റ് (إعصار) വരികയും അത് പൂർണ്ണമായും കത്തിനശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ ഉദാഹരണം, സൽകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുകയും എന്നാൽ പിന്നീട് റിയാഅ് (കാണിക്കുവേണ്ടി പ്രവർത്തിക്കുക - ريـــاء) പോലുള്ള കാര്യങ്ങളിലൂടെ ആ കർമ്മങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവന്റെ അവസ്ഥയെയാണ് കാണിക്കുന്നത്. പരലോകത്ത് ഏറ്റവും കൂടുതൽ പ്രതിഫലം ആവശ്യമുള്ള സമയത്ത്, തന്റെ കർമ്മങ്ങൾ ഒന്നുമില്ലാത്ത അവസ്ഥയിൽ അവൻ അങ്ങേയറ്റം ഖേദിക്കുന്നു. അല്ലാഹു

തന്റെ ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളെ (الآيات) വ്യക്തമാക്കുന്നത് നിങ്ങൾ ചിന്തിക്കുന്നവർ ആകാൻ വേണ്ടിയാണ് (لعلكم تتفكرون). ഇമാം ഖുശൈരി റഹിമഹുള്ളാഹ് പറയുന്നു: ഇത് ആത്മാർത്ഥതയുള്ളവനും (مخلـص) കപടവിശ്വാസിക്കും (منـافق) ഇടയിലുള്ള വ്യത്യാസം വ്യക്തമാക്കുന്ന ഉദാഹരണമാണ്. ഒരു കൂട്ടർക്ക് അവരുടെ കർമ്മങ്ങൾ വളരുകയും ഉയരുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ, മറ്റേ കൂട്ടർക്ക് അവരുടെ സമ്പാദ്യവും കർമ്മങ്ങളും നശിച്ചുപോകുന്നു.

ദുരിതങ്ങൾ എല്ലാ വശങ്ങളിൽ നിന്നും തുടർച്ചയായി വരുന്നു. അപ്പോൾ, അല്ലാഹുവിനെ മാത്രം ഉദ്ദേശിച്ചുള്ളവനും അല്ലാത്തവനും തുല്യരാകുമോ? ഒരിക്കലുമില്ല. അതിനാൽ കർമ്മങ്ങളിൽ ആത്മാർത്ഥത (إخلاص) അനിവാര്യമാണ്. കാരണം, ഫലങ്ങൾ അടിസ്ഥാനത്തെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നു. മുആദ് ബിൻ ജബൽ റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിനെ യമനിലേക്ക് അയക്കുമ്പോൾ അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു: 'അല്ലാഹുവിന്റെ റസൂലേ, എനിക്ക് വസ്വിയ്യത്ത് നൽകിയാലും.' അപ്പോൾ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'നിന്റെ ദീൻ ആത്മാർത്ഥമാക്കുക, അല്പം കർമ്മം തന്നെ നിനക്ക് മതിയാകും.' കാപട്യം (ريـاء) ചികിത്സിക്കാൻ രണ്ട് വഴികളുണ്ട്. ഒന്ന്, അതിന്റെ വേരുകൾ മുറിച്ചുമാറ്റുക. അതിനായി അതിന്റെ കാരണങ്ങളെ ഇല്ലാതാക്കുകയും അതിന് വിപരീതമായത് സ്വീകരിക്കുകയും വേണം. അതിന്റെ പ്രധാന കാരണം ദുൻയാവിനോടുള്ള പ്രണയവും തൽക്കാലിക സുഖങ്ങളോടുള്ള ആഗ്രഹവുമാണ്. രണ്ടാമത്തേത്, ആരാധനയ്ക്കിടയിൽ കടന്നുവരുന്ന കാപട്യത്തിന്റെ ചിന്തകളെ തടയുക എന്നതാണ്. ഓരോ ആരാധനയുടെ തുടക്കത്തിലും ഹൃദയത്തെ പരിശോധിക്കുകയും കാപട്യത്തിന്റെ ചിന്തകളെ പുറന്തള്ളുകയും വേണം. എന്നാൽ പിശാച് നിന്നെ വിടില്ല. അവൻ മൂന്ന് ഘട്ടങ്ങളിലൂടെ നിന്നെ തടസ്സപ്പെടുത്തും: ഒന്ന്, തന്റെ കർമ്മം മറ്റുള്ളവർ അറിയുന്നു എന്ന അറിവ്. രണ്ട്, അവരുടെ പ്രശംസ ആഗ്രഹിക്കൽ. മൂന്ന്, മനസ്സ് അതിലേക്ക് ചായുകയും അതിൽ സംതൃപ്തി അടയുകയും ചെയ്യുക. ഇതിനെയെല്ലാം നീ പ്രതിരോധിക്കണം. സഅ്ദി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പാടി: 'അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുന്ന പാപി, തന്നെത്തന്നെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന ആരാധകനേക്കാൾ എത്രയോ ഉത്തമനാണ്.' തതാർ ഖാനിയ്യയിൽ പറയുന്നു: ഒരാൾ അല്ലാഹുവിന് വേണ്ടി നിസ്കാരം തുടങ്ങിയ ശേഷം കാപട്യം കടന്നുവന്നാൽ, അവൻ തുടങ്ങിയത് അല്ലാഹുവിന് വേണ്ടിയായതിനാൽ അത് പരിഗണിക്കപ്പെടും. എന്നാൽ, ആളുകൾ ഇല്ലെങ്കിൽ നിസ്കരിക്കാത്തവനും ആളുകൾ ഉണ്ടെങ്കിൽ നിസ്കരിക്കുന്നവനുമാണ് കാപട്യം കാണിക്കുന്നത്. ഒരാൾ ആളുകൾക്കിടയിൽ നിസ്കരിക്കുമ്പോൾ ഭംഗിയാക്കുകയും തനിച്ചായിരിക്കുമ്പോൾ ഭംഗിയാക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്താൽ, നിസ്കാരത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിന് പ്രതിഫലം ലഭിക്കും, ഭംഗിയാക്കിയതിന് ലഭിക്കില്ല. നോമ്പിൽ കാപട്യം കടന്നുവരില്ല. അബൂദർറുൽ ഗിഫാരി റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിൽ നിന്ന് നിവേദനം: നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി:

'അബൂദർ, കപ്പൽ പുതുക്കുക, കാരണം കടൽ ആഴമുള്ളതാണ്. പാഥേയം വർദ്ധിപ്പിക്കുക, കാരണം യാത്ര ദൂരമുള്ളതാണ്. ഭാരം കുറയ്ക്കുക, കാരണം വഴി ഭയാനകമാണ്. കർമ്മം ആത്മാർത്ഥമാക്കുക, കാരണം സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിക്കുന്നവൻ (نـاقـد) എല്ലാം കാണുന്നവനാണ്.' കപ്പൽ പുതുക്കുക എന്നതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് ഈമാൻ ഉറപ്പിക്കലും തൗഹീദ് (تـوحيـد) ആവർത്തിക്കലുമാണ്. കടൽ എന്നത് നരകമാണ്. യാത്ര എന്നത് പരലോകത്തേക്കുള്ള യാത്രയാണ്. ഭാരം എന്നത് പാപങ്ങളാണ്. അത് കുറയ്ക്കുക എന്നാൽ പൂർണ്ണമായും ഉപേക്ഷിക്കുക എന്നാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'ആരെങ്കിലും തന്റെ രക്ഷിതാവിനെ കണ്ടുമുട്ടാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നുവെങ്കിൽ അവൻ സൽകർമ്മം ചെയ്യട്ടെ.' അതായത്, അല്ലാഹുവിന് വേണ്ടി മാത്രം ആത്മാർത്ഥമായി ചെയ്യുക. ഹദീസിൽ വന്നിരിക്കുന്നു: 'ഞാൻ പങ്കാളികളിൽ നിന്ന് മുക്തനാണ്. ആരെങ്കിലും എനിക്ക് വേണ്ടി കർമ്മം ചെയ്യുകയും അതിൽ മറ്റൊരാളെ പങ്കുചേർക്കുകയും ചെയ്താൽ ഞാൻ അവനിൽ നിന്ന് വിമുക്തനാണ്.' വഹ്ബ് ബിൻ മുനബ്ബിഹ് പറയുന്നു: ഇബ്‌ലീസിനോട് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ അടുത്ത് ചെന്ന് ചോദ്യങ്ങൾക്ക് മറുപടി നൽകാൻ അല്ലാഹു കൽപ്പിച്ചു. അവൻ ഒരു വൃദ്ധന്റെ രൂപത്തിൽ വന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ചോദിച്ചു: 'നീ ആരാണ്?' അവൻ പറഞ്ഞു: 'ഞാൻ ഇബ്‌ലീസാണ്.' നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ചോദിച്ചു: 'നിന്റെ ശത്രുക്കൾ എന്റെ സമുദായത്തിൽ എത്രപേരുണ്ട്?' അവൻ പറഞ്ഞു: 'പതിനഞ്ച് പേർ. നീ അവരിൽ ഒന്നാമനാണ്. പിന്നെ നീതിമാനായ ഭരണാധികാരി, വിനയമുള്ള ധനികൻ, സത്യസന്ധനായ വ്യാപാരി, വിനയമുള്ള പണ്ഡിതൻ, ഉപദേശകനായ വിശ്വാസി, കരുണയുള്ള വിശ്വാസി, തൗബയിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കുന്നവൻ എന്നിവരൊക്കെയാണ്.'

[سورة البقرة (2) : الآيات 267 إلى 273]

വിശ്വാസികളേ, നിങ്ങൾ സമ്പാദിച്ചതിൽ നിന്നും, ഭൂമിയിൽ നിന്ന് നാം നിങ്ങൾക്കായി പുറപ്പെടുവിച്ചതിൽ നിന്നും നല്ലവയായവ നിങ്ങൾ ചെലവഴിക്കുക. മോശമായവ ചെലവഴിക്കാൻ നിങ്ങൾ ഉദ്ദേശിക്കരുത്. അല്ലാഹുവിനോടുള്ള സൂക്ഷ്മത ***(تقوى)*** കൈവരിക്കുക എന്നതാണ് ഇതിന്റെ ലക്ഷ്യം. അല്ലാഹു അത്യന്തം ധനികനും സ്തുത്യർഹനുമാണ്. പിശാച് നിങ്ങളെ ദാരിദ്ര്യം കൊണ്ട് പേടിപ്പെടുത്തുകയും, നിങ്ങളെ നീചവൃത്തികൾക്ക് പ്രേരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. എന്നാൽ അല്ലാഹു അവന്റെ പക്കൽ നിന്നുള്ള പാപമോചനവും ***(مغفرة)*** ഔദാര്യവും ***(فضل)*** വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നു. അല്ലാഹു വിശാലമായ അറിവുള്ളവനാണ്. അവൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് ജ്ഞാനം ***(حكمة)*** നൽകുന്നു. ആർക്ക് ജ്ഞാനം നൽകപ്പെട്ടുവോ, അവന് വലിയ നന്മയാണ് ലഭിച്ചിരിക്കുന്നത്. നിങ്ങൾ നൽകുന്ന ദാനധർമ്മങ്ങളോ നേർച്ചകളോ അല്ലാഹു അറിയുന്നുണ്ട്. അക്രമികൾക്ക് സഹായികളില്ല. നിങ്ങൾ ദാനങ്ങൾ പരസ്യമായി നൽകുന്നുവെങ്കിൽ അത് നല്ലതാണ്; എന്നാൽ അത് രഹസ്യമായി ദരിദ്രർക്ക് നൽകുന്നതാണ് നിങ്ങൾക്ക് കൂടുതൽ ഉത്തമം. അത് നിങ്ങളുടെ പാപങ്ങളെ മായ്ച്ചുകളയുന്നു. അല്ലാഹു നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിനെക്കുറിച്ച് സൂക്ഷ്മമായി അറിയുന്നവനാണ്. അവരെ നേർവഴിയിലാക്കുക എന്നത് നിന്റെ ബാധ്യതയല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹു താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് ഹിദായത്ത് ***(هداية)*** നൽകുന്നു. നിങ്ങൾ ചെലവഴിക്കുന്ന നന്മകൾ നിങ്ങളുടെ സ്വന്തം ഗുണത്തിന് വേണ്ടിയാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി ***(وجه الله)*** കാംക്ഷിച്ചല്ലാതെ നിങ്ങൾ ചെലവഴിക്കുന്നില്ല. നിങ്ങൾ ചെലവഴിക്കുന്ന നന്മകൾക്ക് പൂർണ്ണമായ പ്രതിഫലം ലഭിക്കും, നിങ്ങളോട് അനീതി കാണിക്കപ്പെടുകയില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ തടയപ്പെട്ട ദരിദ്രർക്ക് വേണ്ടിയാണ് ഈ ദാനങ്ങൾ. അവർക്ക് ഭൂമിയിൽ സഞ്ചരിക്കാൻ സാധിക്കാത്തവരാണ്. അവരുടെ മാന്യത കാരണം അവർ ചോദിക്കാത്തതുകൊണ്ട്, അജ്ഞൻ അവരെ ധനികരെന്ന് കരുതും. അവരുടെ അടയാളം കൊണ്ട് അവരെ തിരിച്ചറിയാം. അവർ ആളുകളോട് നിർബന്ധപൂർവ്വം ചോദിക്കുന്നില്ല.

വിശ്വാസികളിൽ ചിലർ ഹറാമിൽ നിന്ന് അകന്നു നിൽക്കുന്നവരാണ് (ورع). ചിലർ എപ്പോഴും ശുദ്ധി (طهـــارة) പാലിക്കുന്നവരാണ്. ചിലർ ധാരാളമായി ദാനം ചെയ്യുന്നവരാണ്. ചിലർ ജനങ്ങളോട് ഉത്തമ സ്വഭാവം (حســن الخلـــق) കാണിക്കുന്നവരാണ്. ചിലർ ജനങ്ങൾക്ക് ഉപകാരം ചെയ്യുന്നവരാണ്. ഖുർആൻ

പാരായണം പതിവാക്കുന്നവരും, ജനങ്ങൾ ഉറങ്ങുമ്പോൾ രാത്രി നമസ്കാരത്തിൽ (قيـام الليـل) മുഴുകുന്നവരുമുണ്ട്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോട് ചോദിക്കപ്പെട്ടു: 'അങ്ങയുടെ ഉമ്മത്തിൽ എത്രപേർ താങ്കളുടെ കൂട്ടുകാരായിരിക്കും?' അവിടുന്ന് പറഞ്ഞു: 'പത്ത് വിഭാഗം ആളുകൾക്ക് എന്റെ കൂട്ടുലഭിക്കില്ല: അക്രമിയായ ഭരണാധികാരി, അഹങ്കാരിയായ ധനികൻ, വഞ്ചകനായ വ്യാപാരി, മദ്യപാനി, ഏഷണി പറയുന്നവൻ, കാപട്യം കാണിക്കുന്നവൻ, പലിശ തിന്നുന്നവൻ, അനാഥയുടെ സ്വത്ത് ഭക്ഷിക്കുന്നവൻ, സകാത്ത് തടയുന്നവൻ, അമിതമായ മോഹങ്ങൾ വെച്ചുപുലർത്തുന്നവൻ.' നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമ പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങളിൽ ഓരോരുത്തരോടും അല്ലാഹു നേരിട്ട് സംസാരിക്കും. അവനും അല്ലാഹുവിനും ഇടയിൽ ഒരു മധ്യസ്ഥനോ മറയോ ഉണ്ടാവില്ല. അവൻ തന്റെ വലതുഭാഗത്തേക്ക് നോക്കുമ്പോൾ താൻ മുൻകൂട്ടി ചെയ്ത കർമ്മങ്ങൾ കാണും. ഇടതുഭാഗത്തേക്ക് നോക്കുമ്പോഴും താൻ ചെയ്ത കർമ്മങ്ങൾ തന്നെ കാണും. മുന്നിലേക്ക് നോക്കുമ്പോൾ നരകത്തെ മാത്രമേ കാണുകയുള്ളൂ. അതിനാൽ ഒരു കാരക്കയുടെ കഷ്ണം കൊണ്ടെങ്കിലും നിങ്ങൾ നരകത്തിൽ നിന്ന് കാത്തുരക്ഷിക്കപ്പെടുക.' എന്റെ ശൈഖ്, അല്ലാഹു അദ്ദേഹത്തെ സുരക്ഷിതനായി നിലനിർത്തട്ടെ, എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: 'സ്രഷ്ടാവായ അല്ലാഹുവുമായുള്ള ഇടപാടിൽ മനുഷ്യന്റെ ഏറ്റവും നല്ല സ്വഭാവം അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിയിൽ തൃപ്തിപ്പെടലും (رضى) അവന് പൂർണ്ണമായി സമർപ്പിക്കലുമാണ് (تسليم). സൃഷ്ടികളുമായുള്ള ഇടപാടിൽ ഏറ്റവും നല്ല സ്വഭാവം വിട്ടുവീഴ്ചയും (عفـــو) ഔദാര്യവുമാണ് (سـخاء).' അല്ലാഹുവിന്റെ നാമത്തിൽ, സ്തുതി അല്ലാഹുവിനാണ്. അവൻ വിശ്വാസികളോട് ദാനം ചെയ്യാൻ കൽപ്പിച്ചു, അതുവഴി അവരുടെ മനസ്സിനെ നിന്ദ്യമായ സ്വഭാവങ്ങളിൽ നിന്ന് ശുദ്ധീകരിക്കാൻ ഉദ്ദേശിച്ചു. അറിവുള്ളവരെ (عارفين) സമ്പത്തും ആത്മാവും സമർപ്പിക്കാൻ അവൻ വഴികാട്ടി. നമ്മുടെ നേതാവ് മുഹമ്മദ് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ മേൽ അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹമുണ്ടാകട്ടെ. ഈ ഗ്രന്ഥകാരൻ ഇസ്മാഈൽ അൽ-ബുറൂസി പറയുന്നു: ഉപദേശങ്ങൾ നൽകാൻ ഞാൻ നിയോഗിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ, ഖുർആനിക വചനങ്ങളുടെ അർത്ഥങ്ങൾ ലളിതമായി വിവരിക്കാൻ ഞാൻ തീരുമാനിച്ചു. ഓരോ വചനത്തോടും ചേർന്ന് അതിന് അനുയോജ്യമായ പ്രോത്സാഹനങ്ങളും താക്കീതുകളും ഉൾപ്പെടുത്തി. 'സത്യവിശ്വാസികളേ, നിങ്ങൾ സമ്പാദിച്ചതിൽ നിന്നും നല്ലവയിൽ നിന്ന് നിങ്ങൾ ചെലവഴിക്കുവിൻ' എന്ന വചനത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ, 'നല്ലവ' (طيبات) എന്നത് ഹലാൽ ആയതും ഉത്തമവുമായ സമ്പാദ്യമാണെന്ന് പണ്ഡിതന്മാർ വിശദീകരിക്കുന്നു.

ഭൂമിയിൽ നിന്ന് നാം നിങ്ങൾക്കായി പുറപ്പെടുവിച്ച വിശിഷ്ടമായ വിഭവങ്ങളിൽ നിന്ന് (طيبـات) നിങ്ങൾ ചെലവഴിക്കുക. നികൃഷ്ടമായവയെ (الخـبيث) നിങ്ങൾ ദാനധർമ്മത്തിനായി ഉദ്ദേശിക്കരുത്. 'ത്വയ്യിബ്' (طيب) എന്നാൽ ഹലാലായതും, പരിശുദ്ധമായതും, മനസ്സിന് ഇമ്പമുള്ളതുമാണ്. ഇതിന് വിപരീതമാണ് 'ഖബീഥ്'

(خـــبيث) അഥവാ ഹറാമായതും, അശുദ്ധമായതും, വെറുക്കപ്പെട്ടതുമായവ. അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു അബ്ബാസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിൽ നിന്ന് നിവേദനം: ചിലർ ഈത്തപ്പഴത്തിന്റെ ഗുണനിലവാരമില്ലാത്ത ഭാഗങ്ങൾ ദാനമായി നൽകിയിരുന്നു, അതിനെതിരെയാണ് ഈ വചനം ഇറങ്ങിയത്. നിങ്ങൾ സ്വന്തമായി വാങ്ങാൻ ആഗ്രഹിക്കാത്ത, നികൃഷ്ടമായ വസ്തുക്കൾ അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ചെലവഴിക്കരുത്. അഥവാ, നിങ്ങൾ കണ്ണടച്ച് (إغمـاض) അത്തരം വസ്തുക്കൾ സ്വീകരിക്കുന്ന അവസ്ഥയിലല്ലാതെ, സാധാരണഗതിയിൽ നിങ്ങൾ അത് സ്വീകരിക്കുകയില്ലല്ലോ. അല്ലാഹു സർവ്വസ്വതന്ത്രനാണ് (غـــني), നിങ്ങളുടെ ദാനധർമ്മങ്ങൾ അവന് ആവശ്യമില്ല. എന്നാൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ മഹത്വം അറിയാത്തവരാണ് നികൃഷ്ടമായവ ദാനം ചെയ്യുന്നത്. അല്ലാഹു സ്തുത്യർഹനാണ് (حمـيـد). ഒരു കർഷകൻ നല്ല വിളവ് ലഭിക്കാൻ മികച്ച വിത്തുകൾ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതുപോലെ, വിശ്വാസി തന്റെ പരലോക പ്രതിഫലം വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ ഏറ്റവും ഉത്തമമായത് ദാനം ചെയ്യണം. അല്ലാഹുവിന്റെ റസൂൽ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ഒരാൾ തന്റെ അധ്വാനത്തിലൂടെ നേടുന്ന ഭക്ഷണമാണ് ഏറ്റവും ഉത്തമം'. ഹറാമായ സമ്പാദ്യത്തിൽ നിന്ന് ദാനം ചെയ്താൽ അത് സ്വീകരിക്കപ്പെടുകയില്ല. കൃഷി ചെയ്യുന്നതും മരങ്ങൾ നട്ടുപിടിപ്പിക്കുന്നതും വലിയ പുണ്യമാണ്. അബൂ ഉമാമ അൽ ബാഹിലി റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിനോട് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ചോദിച്ചു: 'നീ എന്താണ് ചുണ്ടുകൾ ചലിപ്പിക്കുന്നത്?' അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'എന്റെ കൈവശം ദാനം ചെയ്യാൻ ഒന്നുമില്ലാത്തതിനാൽ ഞാൻ സുബ്ഹാനല്ലാഹ്, അൽഹംദുലില്ലാഹ്, ലാ ഇലാഹ ഇല്ലല്ലാഹ്, അല്ലാഹു അക്ബർ എന്ന് ചൊല്ലുകയാണ്'. അപ്പോൾ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അത് വലിയൊരു ദാനമായി അംഗീകരിച്ചു.

പിശാച് നിങ്ങളെ ദാരിദ്ര്യം കൊണ്ട് ഭയപ്പെടുത്തുകയും, നിങ്ങളെ നീചമായ കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. എന്നാൽ അല്ലാഹു അവന്റെ പക്കൽ നിന്നുള്ള പാപമോചനവും ഔദാര്യവും വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നു. അല്ലാഹു സർവ്വവ്യാപിയും സർവ്വജ്ഞനുമാണ്. അവൻ താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് വിവേകം *(حكمة)* നൽകുന്നു. ആർക്ക് വിവേകം നൽകപ്പെട്ടുവോ, തീർച്ചയായും അവർക്ക് വലിയ നന്മയാണ് ലഭിച്ചിരിക്കുന്നത്. ബുദ്ധിമാന്മാർ മാത്രമേ ഇത് ആലോചിച്ചു മനസ്സിലാക്കുകയുള്ളൂ. റൂഹുൽ ബയാൻ വിശദീകരിക്കുന്നത് പ്രകാരം, പിശാചിന്റെ ഭീഷണി ഭൗതികമായ ദാരിദ്ര്യത്തെക്കുറിച്ചാണ്, എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ വാഗ്ദാനം ആത്മീയമായ ഐശ്വര്യത്തെക്കുറിച്ചാണ്. വിവേകം അഥവാ ഹികമത്ത് എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ദീനിനെക്കുറിച്ചുള്ള ആഴത്തിലുള്ള ഉൾക്കാഴ്ചയും, കാര്യങ്ങളുടെ പൊരുൾ മനസ്സിലാക്കാനുള്ള ദിവ്യമായ പ്രകാശവുമാണ്.

ദരിദ്രർക്കും അഗതികൾക്കും സ്വർണം ദാനം ചെയ്യുന്നതിനേക്കാൾ ഉത്തമമാണ് നിനക്ക് (ഈ സൽപ്രവൃത്തികൾ). അതിനാൽ ബുദ്ധിമാനായവൻ രാപ്പകൽ ദിക്റുകളിൽ (ذكـــر) മുഴുകുകയും, പൂർണ്ണമായ ആത്മാർത്ഥതയോടും ഉറച്ച വിശ്വാസത്തോടും (يقين) കൂടി ദരിദ്രർക്ക് ദാനം നൽകുകയും വേണം. ഔദാര്യവും ദാനശീലവുമാണ് യഥാർത്ഥ മാന്യത; വെറും വീമ്പുപറച്ചിലുകൾ പൊള്ളയായ ഡ്രം കൊട്ടുന്നതുപോലെയാണ്. ഒരിക്കൽ ഇസ്കന്ദർ ചക്രവർത്തി തന്റെ സദസ്സിൽ ഇരിക്കുമ്പോൾ ആരും ഒരു സഹായവും ചോദിച്ചുവന്നില്ല. അപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'അല്ലാഹുവാണെ സത്യം, ഈ ദിവസത്തെ ഞാൻ എന്റെ ഭരണകാലമായി എണ്ണുന്നില്ല.' ചോദിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'ആവശ്യക്കാരുടെ ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റുന്നതിലും, ദുഃഖിതരെ സഹായിക്കുന്നതിലും, നന്മ ചെയ്യുന്നവർക്ക് പ്രതിഫലം നൽകുന്നതിലും അല്ലാതെ രാജാധികാരത്തിൽ എന്ത് ആനന്ദമാണുള്ളത്?' ശൈഖ് സരിയുസ്സഖതി (ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു) സൂഫികളെ വിശേഷിപ്പിച്ചത് ഇങ്ങനെയാണ്: 'അവരുടെ ഭക്ഷണം രോഗികളുടേതുപോലെയാണ്, ഉറക്കം അസ്വസ്ഥരായവരുടേതുപോലെയാണ്. സമ്പത്തിൽ നിന്നുള്ള വിരക്തിയും അതിൽ നിന്നുള്ള അകൽച്ചയുമാണ് അവരെ ഫഖീറുകൾ (فقراء) എന്ന് വിളിക്കാൻ കാരണം.' ഒരു സൂഫി തന്റെ സമ്പത്തും ആത്മാവും അല്ലാഹുവിനെ തേടുന്നതിനായി സമർപ്പിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ അവൻ ഭൗതികലോകത്തിന്റെ (دنيا) അടിമയാണ്; ഈ ലോകം സത്യമാർഗ്ഗത്തിലേക്കുള്ള തടസ്സവുമാണ്. അതിനാൽ നീ ഔദാര്യവും (إيثار) പൂർണ്ണമായ അല്ലാഹുവിലേക്കുള്ള ദാരിദ്ര്യവും (افتقار) കൈക്കൊള്ളുക. 'പിശാച് നിങ്ങളോട് ദാരിദ്ര്യത്തെക്കുറിച്ച് വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നു' (ശൈത്വാൻ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ).

വാഗ്ദാനം (وعـد) എന്നത് ഭാവിയിൽ സംഭവിക്കാനിരിക്കുന്ന കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ച് അറിയിക്കുന്നതാണ്. ഇത് നന്മയ്ക്കും തിന്മയ്ക്കും ഉപയോഗിക്കാം. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'നിഷേധികളോട് അല്ലാഹു വാഗ്ദാനം ചെയ്തത് നരകമാണ്.' ഇതിന്റെ അർത്ഥം, പിശാച് നിങ്ങളെ ദാരിദ്ര്യത്തെക്കുറിച്ച് ഭയപ്പെടുത്തുന്നു എന്നാണ്. അവൻ പറയും: 'നിന്റെ സമ്പത്ത് പിടിച്ചുവെക്കുക, ദാനം ചെയ്താൽ നീ ദരിദ്രനായിപ്പോകും.' 'അവൻ നിങ്ങളോട് നീചവൃത്തികൾ കൽപ്പിക്കുന്നു' (يَـأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَـاءِ). അതായത്, പിശുക്ക് കാണിക്കാനും ദാനം തടയാനും അവൻ നിങ്ങളെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു. അറബികൾ പിശുക്കനെ 'ഫാഹിഷ്' (فـاحش) എന്ന് വിളിക്കാറുണ്ട്. 'അല്ലാഹുവാകട്ടെ, തന്റെ പക്കൽ നിന്നുള്ള പാപമോചനവും (مغفره) ഔദാര്യവും (فضل) നിങ്ങൾക്ക് വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നു.' അതായത്, നിങ്ങൾ ചെലവഴിക്കുന്നതിന് പകരമായി ഈ ലോകത്ത് വർദ്ധനവും പരലോകത്ത് പ്രതിഫലവും നൽകുമെന്ന് അവൻ വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ വാഗ്ദാനം പിശാചിന്റെ വാഗ്ദാനത്തെ പൊളിച്ചെഴുതുന്നു. അല്ലാഹു സർവ്വവ്യാപിയും (واسع) അറിവുള്ളവനുമാണ് (عليم). അവൻ നിങ്ങളുടെ ദാനധർമ്മങ്ങൾ അറിയുന്നു, അതിനാൽ നിങ്ങളുടെ പ്രതിഫലം നഷ്ടപ്പെടുകയില്ല. അവൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് അവൻ ജ്ഞാനം (حكمة) നൽകുന്നു. ഖുർആനിലെ ഉപദേശങ്ങളാണ് ജ്ഞാനം. അത് മനസ്സിലാക്കാനും അതനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിക്കാനും അല്ലാഹു തൗഫീഖ് നൽകുന്നു. ജ്ഞാനം ലഭിച്ചവന് വലിയ നന്മയാണ് ലഭിച്ചിരിക്കുന്നത്. ബുദ്ധിമാന്മാർ (أُولُـوا الأَلْبَـابِ) അല്ലാതെ മറ്റാരും ഇതിൽ നിന്ന് പാഠം ഉൾക്കൊള്ളുന്നില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ ഗ്രന്ഥം ലഭിച്ചവൻ ഭൗതികവാദികൾക്ക് മുന്നിൽ തലകുനിക്കാൻ പാടില്ല, കാരണം അവന് ലഭിച്ചത് വലിയ നന്മയാണ്. തിരുനബി (സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം) അരുളി: 'ഖുർആൻ വലിയൊരു സമ്പത്താണ്, അതിനുശേഷം മറ്റൊരു സമ്പത്തില്ല.' പിശാച് ദാരിദ്ര്യത്തെക്കുറിച്ച് വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നത് അവൻ യഥാർത്ഥത്തിൽ ദരിദ്രനായതുകൊണ്ടാണ്. പിശുക്ക്, അത്യാഗ്രഹം, അല്ലാഹുവിന്റെ വാഗ്ദാനങ്ങളിലുള്ള സംശയം, അല്ലാഹുവിനെ ഭരമേൽപ്പിക്കാതിരിക്കൽ എന്നിവയെല്ലാം ഈ പിശാചിന്റെ ദുർബോധനങ്ങളിൽ പെടുന്നു. ലോകസ്നേഹം എല്ലാ തിന്മകളുടെയും തലവനാണ്.

[سورة البقرة (2) : الآيات 270 إلى 271]

അല്ലാഹുവിനോട് നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന ഏതൊരു നേർച്ചയും *(نذر)* അല്ലെങ്കിൽ നിങ്ങൾ നൽകുന്ന ഏതൊരു ദാനധർമ്മവും *(صدقة)* തീർച്ചയായും അവൻ അറിയുന്നു. അക്രമികൾക്ക് *(ظالمون)* തങ്ങളുടെ തെറ്റുകൾക്ക് സഹായികളായി ആരും തന്നെയില്ല. നിങ്ങൾ ദാനധർമ്മങ്ങൾ പരസ്യമായി നൽകുന്നുവെങ്കിൽ അത് എത്ര നല്ലതാണ്! എന്നാൽ, നിങ്ങൾ അത് രഹസ്യമായി നൽകുകയും ദരിദ്രർക്ക് എത്തിച്ചുകൊടുക്കുകയും ചെയ്യുന്നുവെങ്കിൽ, അതാണ് നിങ്ങൾക്ക് കൂടുതൽ ഉത്തമം. അത് നിങ്ങളുടെ പാപങ്ങളിൽ ചിലതിനെ മായ്ച്ചുകളയാൻ കാരണമാകും. നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹു സൂക്ഷ്മമായി അറിയുന്നവനാണ് *(خبير)*.

ആരെങ്കിലും ഈ ആപത്തുകളെ തടഞ്ഞുവെച്ചാൽ, അല്ലാഹു അവനെ വിവിധ തരത്തിലുള്ള ആദരവുകൾ (كرامـات) കൊണ്ടും പദവികളുടെ ഉയർച്ച കൊണ്ടും അനുഗ്രഹിക്കുന്നു. അല്ലാഹു വിശാലമായ അറിവുള്ളവനാണ്. തന്റെ ദുർബോധനങ്ങളിൽ (وساوس) നിന്ന് അകന്നുനിൽക്കുന്നവർക്ക് അവൻ ജ്ഞാനം (حكمـة) നൽകുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രതാപത്തിന്റെയും സൗന്ദര്യത്തിന്റെയും ഗുണവിശേഷങ്ങൾ (صفات الجـلال والجمـال) വെളിപ്പെടുമ്പോഴും, സൃഷ്ടികളുടെ ഗുണങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടികർത്താവായ ഗുണങ്ങൾക്ക് (صفات الخالقيـة) മുന്നിൽ അലിഞ്ഞുപോകുമ്പോഴും പ്രവാചകന്മാരുടെയും ഔലിയാക്കളുടെയും ഹൃദയങ്ങളിൽ പ്രകടമാകുന്ന ദിവ്യദാനമാണിത്. അപ്പോൾ അവർക്ക് രഹസ്യങ്ങൾ വെളിപ്പെടുന്നു. യഥാർത്ഥ ജ്ഞാനം എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ ഗുണങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള ഒരു പ്രകാശമാണ്. തന്റെ അടിമകളിൽ താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവരുടെ ബുദ്ധിയെ അല്ലാഹു ഇതിനാൽ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നു. ഇത് കേവലമായ യുക്തികൊണ്ടോ തെളിവുകൾ കൊണ്ടോ ലഭിക്കുന്നതല്ല. യുക്തിപരമായ അറിവുകൾ (معقـولات) വിശ്വാസികൾക്കും അവിശ്വാസികൾക്കും പൊതുവായതാണ്. എന്നാൽ ജ്ഞാനം (حكمة) അങ്ങനെയല്ല. ബുദ്ധിമാന്മാർ (أولوا الألباب) അല്ലാതെ ഇത് ഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. അവർ മനുഷ്യബുദ്ധിയുടെ പുറംതോടിൽ തൃപ്തിപ്പെടാതെ, പ്രവാചകന്മാരെ (അലൈഹിസ്സലാം) പിന്തുടർന്ന് അതിന്റെ കാതലിലേക്ക് എത്തിച്ചേർന്നവരാണ്. അല്ലാഹു ആർക്കെങ്കിലും പ്രകാശം നൽകിയില്ലെങ്കിൽ അവർക്ക് പ്രകാശമില്ലെന്ന് അവർ തിരിച്ചറിയുന്നു. അതിനാൽ, വഞ്ചനയുടെ ലോകത്ത് മയങ്ങിക്കിടക്കുന്നവനേ, നീ ഉണരുക! അല്ലാഹുവിനെക്കുറിച്ച് വഞ്ചകൻ നിന്നെ വഞ്ചിക്കാതിരിക്കട്ടെ. റസൂലുല്ലാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'അല്ലാഹുവിന്റെ വലതുകരം നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നു, രാപ്പകൽ ചെലവഴിച്ചാലും അത് കുറയുകയില്ല'. അല്ലാഹുവിന്റെ ഗുണങ്ങളെ സ്വഭാവമാക്കുന്ന വിശ്വാസി ദരിദ്രർക്ക് നൽകുന്നു, ദാരിദ്ര്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള പിശാചിന്റെ ദുർബോധനങ്ങളെ തള്ളിക്കളയുന്നു. കാരണം ഉപജീവനത്തിന്റെ

താക്കോലുകൾ അവന്റെ കൈയിലാണ്. നിങ്ങൾ എന്ത് ചെലവഴിച്ചാലും (നന്മയിലായാലും തിന്മയിലായാലും), എന്ത് നേർച്ച നേർന്നാലും അല്ലാഹു അത് അറിയുന്നു. അതിന് അവൻ പ്രതിഫലം നൽകും. അക്രമികൾക്ക് (ظـالمين) അല്ലാഹുവിന്റെ ശിക്ഷയിൽ നിന്ന് രക്ഷിക്കാൻ സഹായികളില്ല. നിർബന്ധിത ദാനങ്ങൾ പരസ്യമായി നൽകുന്നത് നല്ലതാണ്, എന്നാൽ ഐച്ഛികമായ ദാനങ്ങൾ രഹസ്യമായി നൽകുന്നതാണ് ഉത്തമം.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, ദാനധർമ്മങ്ങൾ രഹസ്യമായി നൽകുന്നതിനെക്കുറിച്ചുള്ള ഈ അധ്യായം ആത്മീയമായ ഉന്നതിയെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ദാനധർമ്മങ്ങൾ വെളിപ്പെടുത്തുന്നതിനേക്കാൾ (إبداء) രഹസ്യമായി (إخفـاء) നൽകുന്നതാണ് ഉത്തമം. കാരണം, പരസ്യമായി നൽകുമ്പോൾ അത് ആത്മപ്രശംസയിലേക്കോ (ريــاء) പ്രശസ്തിയിലേക്കോ (ســمعة) നയിക്കാൻ സാധ്യതയുണ്ട്. എന്നാൽ നിർബന്ധമായ ദാനധർമ്മങ്ങളുടെ (واجب) കാര്യത്തിൽ, മറ്റുള്ളവർക്ക് മാതൃകയാകാൻ വേണ്ടി പരസ്യമായി നൽകുന്നതാണ് ശ്രേഷ്ഠം. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിൽ നിന്ന് നിവേദനം: ഐച്ഛികമായ ദാനധർമ്മങ്ങളിൽ (تطــــــوع) രഹസ്യമായി നൽകുന്നത് പരസ്യമായി നൽകുന്നതിനേക്കാൾ എഴുപത് മടങ്ങ് പുണ്യമുള്ളതാണ്. എന്നാൽ നിർബന്ധമായ സകാത്ത് പോലുള്ളവ പരസ്യമായി നൽകുന്നത് ഇരുപത്തിയഞ്ച് മടങ്ങ് പുണ്യമുള്ളതാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'അവൻ നിങ്ങളുടെ പാപങ്ങളെ മായ്ച്ചുകളയുന്നു' (تكفــــير). രഹസ്യമായി ദാനം ചെയ്യുമ്പോൾ അത് അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ഭക്തിയെ (تقوى) വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. സജ്ജനങ്ങളായ പൂർവ്വികർ തങ്ങളുടെ ദാനധർമ്മങ്ങൾ മറ്റാരും അറിയാതിരിക്കാൻ അതീവ ശ്രദ്ധ പുലർത്തിയിരുന്നു. ഒരാൾ തന്റെ ദാനധർമ്മം രഹസ്യമായി സൂക്ഷിക്കുമ്പോൾ, അത് അവന്റെ മനസ്സിനെ അഹങ്കാരത്തിൽ നിന്ന് സംരക്ഷിക്കുകയും, അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി മാത്രം ലക്ഷ്യമാക്കാൻ അവനെ പ്രാപ്തനാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'രഹസ്യമായി നൽകുന്ന ദാനം അല്ലാഹുവിന്റെ കോപത്തെ ശമിപ്പിക്കുന്നു'. അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യം നേടാൻ നിർബന്ധമായ കർമ്മങ്ങളും (فــرض) ഐച്ഛികമായ കർമ്മങ്ങളും (نفــل) അനിവാര്യമാണ്. അല്ലാഹുവിനോട് അടുക്കുന്ന അടിമയെ അല്ലാഹു സ്നേഹിക്കുന്നു, അപ്പോൾ അവന്റെ കേൾവിയും കാഴ്ചയും കൈകളും അല്ലാഹുവിന്റെ സംരക്ഷണത്തിലായിത്തീരുന്നു.

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ ഈ സൂക്തങ്ങൾ വിശ്വാസികളുടെ ഔദാര്യത്തെയും ആത്മീയ ഔന്നത്യത്തെയും കുറിച്ചുള്ള അമൂല്യമായ പാഠങ്ങളാണ്. 'അവർക്ക് നേർവഴി കാണിച്ചുകൊടുക്കൽ നിന്റെ ബാധ്യതയല്ല' എന്ന വചനം, ഹൃദയങ്ങളെ ഹിദായത്തിലേക്ക് *(هداية)* നയിക്കുന്നത് അല്ലാഹു മാത്രമാണെന്ന സത്യത്തെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. എന്നാൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി കാംക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് നിങ്ങൾ നൽകുന്ന ദാനധർമ്മങ്ങൾ, അത് ആർക്ക് നൽകുന്നുവോ അവർക്ക് അത് ഗുണകരമായി ഭവിക്കുന്നു. ദരിദ്രരായ മുഹാജിറുകൾക്കും മറ്റും വേണ്ടി അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ചെലവഴിക്കുമ്പോൾ, അത് അല്ലാഹുവിനോടുള്ള സ്നേഹത്തിന്റെ *(محبة)* അടയാളമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി *(رضا)* മാത്രം ലക്ഷ്യമാക്കി ചെയ്യുന്ന സൽകർമ്മങ്ങൾക്ക് അർഹമായ പ്രതിഫലം അവൻ പൂർണ്ണമായി നൽകും. അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ തങ്ങളെത്തന്നെ സമർപ്പിച്ചവർ, ഉപജീവനത്തിനായി ഭൂമിയിൽ സഞ്ചരിക്കാൻ കഴിയാത്തവർ, അവരുടെ സംയമനം *(تعفف)* കാരണം അവർക്ക് ചോദിക്കാൻ കഴിയാത്തവർ എന്നിവരെയാണ് ഇവിടെ പരാമർശിക്കുന്നത്. അവരുടെ അവസ്ഥ മനസ്സിലാക്കി സഹായിക്കുന്നവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രത്യേക കാരുണ്യമുണ്ട്.

പ്രധാന കാര്യം കർമ്മങ്ങളെ ലൗകികമോ പാരത്രികമോ ആയ യാതൊരുവിധ കലർപ്പുകളുമില്ലാതെ അല്ലാഹുവിനായി മാത്രം നിഷ്കളങ്കമാക്കുക (إخــــلاص) എന്നതാണ്. അത്തരം കലർപ്പുകൾ ശിർക്കിന്റെ അംശമാണ്, ശിർക്ക് വലിയൊരു അക്രമവുമാണ് (ظلـــم عظيـــم). അതിനാൽ അതിൽ നിന്ന് പൂർണ്ണമായും വിട്ടുനിൽക്കണം. നിന്റെ സേവനത്തിൽ അഹങ്കാരം അരുത്, അല്ലാഹുവിനെ മാത്രം സ്തുതിക്കുക, നിന്നെത്തന്നെ വലുതായി കാണരുത്. രഹസ്യമായി ദാനം നൽകുക എന്നത്, ആ കർമ്മത്തെ നഫ്സിന്റെ (നഫ്സ് - النفس) താൽപ്പര്യങ്ങളിൽ നിന്ന് ശുദ്ധീകരിക്കുന്നതിലേക്കുള്ള സൂചനയാണ്. അങ്ങനെ അത് അല്ലാഹുവിനായി മാത്രം സമർപ്പിക്കപ്പെടുന്നു. അപ്പോൾ ദാനം നൽകിയവൻ അല്ലാഹുവിന്റെ തണലിലായിരിക്കും. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയതുപോലെ: 'അന്ത്യദിനത്തിൽ മനുഷ്യൻ തന്റെ ദാനത്തിന്റെ തണലിലായിരിക്കും.' അതായത്, അവന്റെ ദാനം അല്ലാഹുവിനു വേണ്ടിയാണെങ്കിൽ അവൻ അല്ലാഹുവിന്റെ തണലിലായിരിക്കും; സ്വർഗ്ഗത്തിനു വേണ്ടിയാണെങ്കിൽ സ്വർഗ്ഗത്തിന്റെ തണലിലായിരിക്കും; മറിച്ച്, സ്വന്തം തന്നിഷ്ടങ്ങൾക്കു വേണ്ടിയാണെങ്കിൽ അവൻ നരകത്തിന്റെ തണലിലായിരിക്കും. ഇത് നന്നായി ഗ്രഹിക്കുക. നീ നനഞ്ഞ മരമാണ് നട്ടതെങ്കിൽ, കയ്പ്പുള്ള മുള്ളുള്ള ചെടിയാണ് മുളയ്ക്കുക; നീ എന്ത് വിത്താണോ

വിതയ്ക്കുന്നത്, അത് കൊയ്യുമെന്ന് പ്രതീക്ഷിക്കുക. 'അവർക്ക് നേർവഴി കാണിച്ചു കൊടുക്കൽ നിന്റെ ബാധ്യതയല്ല' (لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ) എന്നതിനർത്ഥം, നബിയേ, അവർക്ക് നന്മകൾ ചെയ്യാനും തിന്മകളിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കാനും നിർബന്ധപൂർവ്വം മാർഗ്ഗദർശനം നൽകൽ താങ്കളുടെ ബാധ്യതയല്ല എന്നാണ്. താങ്കളുടെ ബാധ്യത അല്ലാഹു വെളിപ്പെടുത്തിയ വചനങ്ങളിലൂടെയും ജ്ഞാനത്തിലൂടെയും (ذكر حكيم) നന്മയിലേക്ക് ക്ഷണിക്കുകയും തിന്മയിൽ നിന്ന് തടയുകയുമാണ്. ഈ വചനം നബിയെ അഭിസംബോധന ചെയ്യുന്നതാണെങ്കിലും ഇതിന്റെ ആശയം പൊതുവായതാണ്, എല്ലാ മുസ്ലിംകൾക്കും ഇത് ബാധകമാണ്. എന്നാൽ അല്ലാഹുവാണ് താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക്, നന്മയെ സ്വീകരിക്കാൻ സന്നദ്ധരായവർക്ക്, പ്രത്യേകമായ മാർഗ്ഗദർശനം (هداية خاصة) നൽകുന്നത്. തൗഫീഖ് നൽകുന്ന മാർഗ്ഗദർശനം അല്ലാഹുവിന്റെ പക്കൽ നിന്നാണ്, സത്യം വിവരിച്ചുകൊടുക്കുന്ന മാർഗ്ഗദർശനം നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ പക്കൽ നിന്നും. ദരിദ്രരായ മുസ്ലിംകൾ വർദ്ധിച്ചപ്പോൾ, അമുസ്ലിംകൾ ഇസ്ലാമിലേക്ക് കടന്നുവരാൻ പ്രേരിതരാകാൻ വേണ്ടി അവർക്ക് ദാനം നൽകുന്നത് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തടഞ്ഞിരുന്നു. അപ്പോഴാണ് ഈ വചനം ഇറങ്ങിയത്. അതായത്, ഇസ്ലാമിലേക്ക് വരാൻ വേണ്ടി ദാനം തടയേണ്ടതില്ല എന്നാണ് ഇതിന്റെ സൂചന. സന്നദ്ധദാനത്തിന്റെ (صدقة التطوع) കാര്യത്തിൽ അവിശ്വാസം തടസ്സമല്ലെന്ന് ഇതിൽ നിന്ന് മനസ്സിലാക്കാം. നിർബന്ധദാനത്തിന്റെ (واجب) കാര്യത്തിൽ പണ്ഡിതന്മാർക്കിടയിൽ അഭിപ്രായവ്യത്യാസമുണ്ട്; ഇമാം അബൂഹനീഫ റഹിമഹുല്ലാഹ് അത് അനുവദനീയമാണെന്ന് അഭിപ്രായപ്പെട്ടപ്പോൾ മറ്റുള്ളവർ അത് പാടില്ലെന്ന് പറയുന്നു. 'നിങ്ങൾ എന്ത് നന്മ ചെലവഴിച്ചാലും അത് നിങ്ങൾക്ക് തന്നെയാണ്' (فَلِأَنْفُسِكُمْ) - അതായത് അതിന്റെ പ്രതിഫലം നിങ്ങൾക്ക് തന്നെയാണ് ലഭിക്കുക, മറ്റുള്ളവർക്ക് അതിൽ പങ്കില്ല. അതിനാൽ ദാനം നൽകിയവരോട് അഹങ്കരിക്കുകയോ അവരെ വേദനിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യരുത്. മോശമായത് ദാനം ചെയ്യരുത്. ചില പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു, അല്ലാഹുവിന്റെ സൃഷ്ടികളിൽ ഏറ്റവും മോശപ്പെട്ടവനാണെങ്കിൽ പോലും അവന് നൽകിയാൽ നിനക്ക് പ്രതിഫലം ലഭിക്കും. 'അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി കാംക്ഷിച്ചല്ലാതെ നിങ്ങൾ ചെലവഴിക്കുന്നില്ല' എന്നത് ഒരു ഒഴികഴിവ് പറയലല്ല, മറിച്ച് നിങ്ങളുടെ ദാനം അല്ലാഹുവിനു വേണ്ടിയല്ലാതെ ആകരുത് എന്ന ഓർമ്മപ്പെടുത്തലാണ്. നിങ്ങൾ ചെലവഴിക്കുന്ന നന്മകൾക്ക് അല്ലാഹു ഇരട്ടി പ്രതിഫലം നൽകും. 'അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ തടയപ്പെട്ട ദരിദ്രർക്ക്' (لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ) - അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ജിഹാദിലും മറ്റും മുഴുകി, കച്ചവടത്തിനോ ഉപജീവനത്തിനോ വേണ്ടി ഭൂമിയിൽ സഞ്ചരിക്കാൻ കഴിയാത്തവർക്ക് നൽകുക. ഇവർ 'അസ്ഹാബുസ്സുഫ്ഫ' (أصحاب الصفة) ആണെന്നും പറയപ്പെടുന്നു. മദീനയിലെ പള്ളിയിൽ താമസിച്ചിരുന്ന, വീടോ ബന്ധുക്കളോ ഇല്ലാത്ത ഏകദേശം നാനൂറോളം

വരുന്ന മുഹാജിറുകളായിരുന്നു അവർ. അവർ പകൽ സമയത്ത് ഖുർആൻ പഠിക്കുകയും രാത്രിയിൽ പള്ളിയിലെ വരാന്തയിൽ കഴിയുകയും ചെയ്തിരുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അയക്കുന്ന സൈനിക ദൗത്യങ്ങളിൽ അവർ പങ്കെടുക്കുമായിരുന്നു. വൈകുന്നേരമായാൽ സമ്പന്നരായ സ്വഹാബികൾ അവർക്ക് ഭക്ഷണം എത്തിച്ചു കൊടുക്കുമായിരുന്നു.

[سورة البقرة (2) : الآيات 274 إلى 279]

അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ തങ്ങളുടെ സമ്പത്ത് രാപ്പകൽ ഭേദമന്യേ, രഹസ്യമായും പരസ്യമായും ചെലവഴിക്കുന്നവർക്ക് അവരുടെ നാഥന്റെ അടുക്കൽ പ്രതിഫലമുണ്ട്. അവർക്ക് യാതൊരു ഭയവുമില്ല, അവർ ദുഃഖിക്കുകയുമില്ല. പലിശ *(ربا)* തിന്നുന്നവർ പിശാച് ബാധിച്ചവനെപ്പോലെയല്ലാതെ എഴുന്നേൽക്കുകയില്ല. കച്ചവടം പലിശ പോലെയാണെന്ന് അവർ വാദിച്ചതാണ് ഇതിന് കാരണം. എന്നാൽ അല്ലാഹു കച്ചവടത്തെ അനുവദിക്കുകയും പലിശയെ നിഷിദ്ധമാക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. തന്റെ നാഥന്റെ ഉപദേശം ലഭിച്ച ശേഷം ആരെങ്കിലും പലിശയിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിന്നാൽ, മുമ്പ് വാങ്ങിയതൊക്കെ അവന് വിട്ടുകൊടുക്കപ്പെട്ടതാണ്. അവന്റെ കാര്യം അല്ലാഹുവിങ്കലേക്കാണ്. എന്നാൽ ആരെങ്കിലും വീണ്ടും പലിശയിലേക്ക് മടങ്ങിയാൽ അവർ നരകാവകാശികളാണ്. അവർ അവിടെ നിത്യവാസികളായിരിക്കും. അല്ലാഹു പലിശയെ നശിപ്പിക്കുകയും ദാനധർമ്മങ്ങളെ വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. നന്ദികെട്ട പാപികളെ അല്ലാഹു ഇഷ്ടപ്പെടുന്നില്ല. വിശ്വസിക്കുകയും സൽകർമ്മങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുകയും നമസ്കാരം നിലനിർത്തുകയും സകാത്ത് നൽകുകയും ചെയ്തവർക്ക് അവരുടെ നാഥന്റെ അടുക്കൽ പ്രതിഫലമുണ്ട്. അവർക്ക് ഭയപ്പെടാനില്ല, അവർ ദുഃഖിക്കുകയുമില്ല. സത്യവിശ്വാസികളേ, നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക *(تقوى)*. നിങ്ങൾ വിശ്വാസികളാണെങ്കിൽ പലിശയിൽ ബാക്കിയുള്ളത് ഉപേക്ഷിക്കുക. നിങ്ങൾ അങ്ങനെ ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ അല്ലാഹുവിനോടും അവന്റെ റസൂൽ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തങ്ങളോടും യുദ്ധം പ്രഖ്യാപിച്ചതായി അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക. നിങ്ങൾ പശ്ചാത്തപിച്ചാൽ *(توبة)* നിങ്ങളുടെ മുതലിന്റെ തുക നിങ്ങൾക്ക് ലഭിക്കും. നിങ്ങൾ അക്രമം ചെയ്യരുത്, നിങ്ങൾ അക്രമിക്കപ്പെടുകയുമില്ല.

ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിൽ നിന്ന് നിവേദനം: ഒരു ദിവസം റസൂലുള്ളാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അസ്ഹാബുസ്സുഫ്ഫയുടെ അരികിൽ നിൽക്കുകയും അവരുടെ ദാരിദ്ര്യവും കഷ്ടപ്പാടും എന്നാൽ അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളുടെ വിശുദ്ധിയും കണ്ട് ഇപ്രകാരം അരുളുകയും ചെയ്തു: 'അസ്ഹാബുസ്സുഫ്ഫാ, നിങ്ങൾ സന്തോഷിക്കുക! എന്റെ ഉമ്മത്തിൽ നിന്ന് ആരെങ്കിലും നിങ്ങൾ ഇപ്പോൾ ഏത്

അവസ്ഥയിലാണോ ആ അവസ്ഥയിൽ അല്ലാഹുവിനെ കണ്ടുമുട്ടുകയും, തനിക്ക് ലഭിച്ചതിൽ സംതൃപ്തനായിരിക്കുകയും ചെയ്താൽ, അവൻ എന്റെ കൂട്ടുകാരനായിരിക്കും.' 'യഹ്സബുഹുമുൽ ജാഹിലു' (അവരെക്കുറിച്ച് അറിവില്ലാത്തവർ അവരെ ധനികരെന്ന് കരുതുന്നു) - അതായത്, അവരുടെ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് അജ്ഞരായവർ അവരെ സമ്പന്നരായി തെറ്റിദ്ധരിക്കുന്നു. 'മിനത്തഅഫ്ഫുഫി' (മാന്യത കാരണം) - ചോദിച്ചുവാങ്ങുന്നതിൽ നിന്നുള്ള അവരുടെ വിട്ടുനിൽക്കലും, ആഗ്രഹങ്ങളെ നിയന്ത്രിക്കാനുള്ള അവരുടെ കഴിവും കൊണ്ടാണ് അവർ അങ്ങനെ കാണപ്പെടുന്നത്. 'തഅ്രിഫുഹും ബിസീമാഹും' (അവരുടെ അടയാളങ്ങൾ കൊണ്ട് നിങ്ങൾക്ക് അവരെ തിരിച്ചറിയാം) - അവരുടെ ദൗർബല്യവും പ്രയാസകരമായ സാഹചര്യങ്ങളും കൊണ്ട് നിങ്ങൾക്ക് അവരുടെ ദാരിദ്ര്യം മനസ്സിലാക്കാം. 'ലാ യസ്അലൂനന്നാസ ഇൽഹാഫാ' (അവർ ആളുകളോട് നിർബന്ധപൂർവ്വം ചോദിക്കുന്നില്ല) - ഇവിടെ യാചനയെയും നിർബന്ധപൂർവ്വം ചോദിക്കുന്നതിനെയും (ഇൽഹാഫ്) നിഷേധിക്കുന്നു. ഇൽഹാഫ് എന്നാൽ ഒരാൾ മറ്റൊരാളെ നിർബന്ധിച്ച് ചോദിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുക എന്നതാണ്. എന്നാൽ അത്യാവശ്യ ഘട്ടങ്ങളിൽ ചോദിക്കുന്നത് അനുവദനീയമാണ്, എങ്കിലും പാപമാണ്. റസൂലുല്ലാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങളിലൊരാൾ കയർ എടുത്ത് കാട്ടിൽ പോയി വിറക് കെട്ടുകൾ ചുമന്നുകൊണ്ടുവന്ന് തന്റെ മുഖം (അഭിമാനം) സംരക്ഷിക്കുന്നത്, ആളുകളോട് ചോദിക്കുന്നതിനേക്കാൾ ഉത്തമമാണ്; അവർ നൽകിയാലും ഇല്ലെങ്കിലും.' അല്ലാഹു ലജ്ജയുള്ളവനെയും, ക്ഷമയുള്ളവനെയും, മാന്യതയുള്ളവനെയും ഇഷ്ടപ്പെടുന്നു. അല്ലാഹുവിനുവേണ്ടി ദാരിദ്ര്യത്തെ സമ്പന്നതയേക്കാൾ തിരഞ്ഞെടുത്തവരും, റസൂലുല്ലാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ ചര്യ പിന്തുടരുന്നവരുമായ ഈ മഹാന്മാരെ സഹായിക്കുക എന്നത് വലിയൊരു പുണ്യമാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'നിങ്ങൾ എന്ത് നന്മ ചെലവഴിച്ചാലും അല്ലാഹു അത് അറിയുന്നവനാണ്.' ആറ് കാര്യങ്ങൾ ആറ് വിഭാഗങ്ങളിൽ ഉത്തമമാണ്: പണ്ഡിതന്മാരിൽ അറിവ്, ഭരണാധികാരികളിൽ നീതി, ധനികരിൽ ഔദാര്യം, യുവാക്കളിൽ പശ്ചാത്താപം (തൗബ), ദരിദ്രരിൽ ക്ഷമ, സ്ത്രീകളിൽ ലജ്ജ. ദാരിദ്ര്യത്തിൽ ക്ഷമയില്ലാത്തവൻ വെളിച്ചമില്ലാത്ത വിളക്ക് പോലെയാണ്. അതിനാൽ ധനികൻ തന്റെ സമ്പന്നതയുടെ മേഘങ്ങളിൽ നിന്ന് ദീനിന്റെയും ദുനിയാവിന്റെയും അനുഗ്രഹങ്ങൾ വർഷിക്കുകയും, ദാരിദ്ര്യം കൊണ്ട് മരിച്ച ഹൃദയങ്ങളെ ജീവിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയും വേണം. അല്ലാഹു സുകൃതവാന്മാരുടെ പ്രതിഫലം പാഴാക്കുകയില്ല.

[سورة البقرة (2) : الآيات 275 إلى 277]

പലിശ *(ربا)* ഭക്ഷിക്കുന്നവർ, പിശാച് ബാധയേറ്റ് മത്തുപിടിച്ചവനെപ്പോലെയല്ലാതെ *(*ഖിയാമത്ത് നാളിൽ*)* എഴുന്നേൽക്കുകയില്ല. കച്ചവടം പലിശ പോലെയാണെന്ന് അവർ വാദിക്കുന്നതാണ് ഇതിന് കാരണം. എന്നാൽ അല്ലാഹു കച്ചവടത്തെ അനുവദിക്കുകയും പലിശയെ നിഷിദ്ധമാക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ, തന്റെ രക്ഷിതാവിങ്കൽ നിന്ന് ഉപദേശം ലഭിച്ചവന് പലിശയിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കാവുന്നതാണ്. അവന്റെ മുൻകാല കാര്യങ്ങൾ അല്ലാഹുവിങ്കലാണ്. എന്നാൽ ആരെങ്കിലും വീണ്ടും പലിശയിലേക്ക് മടങ്ങുകയാണെങ്കിൽ, അവർ നരകാവകാശികളാണ്; അവർ അവിടെ നിത്യവാസികളായിരിക്കും. പലിശയെ അല്ലാഹു നശിപ്പിക്കുകയും ദാനധർമ്മങ്ങളെ *(صدقات)* വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. നന്ദികെട്ട പാപികളെ അല്ലാഹു ഇഷ്ടപ്പെടുന്നില്ല. തീർച്ചയായും വിശ്വസിക്കുകയും സൽകർമ്മങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുകയും നമസ്കാരം നിലനിർത്തുകയും സകാത്ത് നൽകുകയും ചെയ്തവർക്ക് അവരുടെ രക്ഷിതാവിങ്കൽ പ്രതിഫലമുണ്ട്. അവർക്ക് യാതൊരു ഭയവുമില്ല, അവർ ദുഃഖിക്കുകയുമില്ല.

യഥാർത്ഥത്തിൽ ബുദ്ധിമാനായ മനുഷ്യൻ തനിക്ക് ലഭിച്ച സമ്പത്തിനെ അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ചെലവഴിക്കുകയും, അതിലൂടെ പരലോകത്തേക്ക് വിഭവങ്ങൾ ഒരുക്കുകയും ചെയ്യുന്നവനാണ്. അല്ലാതെ, കേവലം സമ്പത്ത് കൂട്ടി വെച്ച് അത് അനുഭവിക്കാതെയും മറ്റുള്ളവർക്ക് നൽകാതെയും ഇരിക്കുന്നവനല്ല. അത്തരക്കാരൻ യഥാർത്ഥത്തിൽ തന്റെ അനന്തരാവകാശികൾക്ക് വേണ്ടി സമ്പാദിക്കുന്നവൻ മാത്രമാണ്. 'പലിശ തിന്നുന്നവർ' (الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبا) എന്ന് അല്ലാഹു വിശേഷിപ്പിച്ചത്, സമ്പത്തിന്റെ പ്രധാന ഉദ്ദേശ്യം ഭക്ഷണമാണെന്നതിനാലാണ്. ഇമാം അബൂഹനീഫ (റഹിമഹുള്ളാഹ്) പ്രകാരം, പലിശ (الربا) എന്നാൽ അളവിലോ തൂക്കത്തിലോ പകരം ലഭിക്കാത്ത അധിക വർദ്ധനവാണ്. സ്വർണ്ണം, വെള്ളി, ഗോതമ്പ്, ബാർലി, ഈന്തപ്പഴം, ഉപ്പ് എന്നീ ആറ് വസ്തുക്കളിലാണ് ഇത് ബാധകമാകുന്നത്. ഖിയാമത്ത് നാളിൽ പലിശ തിന്നുന്നവർ ഖബറുകളിൽ നിന്ന് എഴുന്നേൽക്കുന്നത് പിശാച് ബാധിച്ചവനെപ്പോലെ വിറച്ചുകൊണ്ടായിരിക്കും. അവരുടെ വയറ്റിൽ പലിശയുടെ ഭാരം കാരണം അവർക്ക് നേരെ നിൽക്കാൻ സാധിക്കില്ല. 'അല്ലാഹു കച്ചവടത്തെ അനുവദിക്കുകയും പലിശയെ നിരോധിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു' (وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبا). കച്ചവടം അല്ലാഹുവിന്റെ നിയമപ്രകാരം ഹലാലാണ്, പലിശ ഹറാമും. ആർക്കെങ്കിലും അല്ലാഹുവിന്റെ ഉപദേശം (موعظة) ലഭിക്കുകയും അവൻ പലിശയിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുകയും ചെയ്താൽ, മുൻപ് നടന്നവ അല്ലാഹു പൊറുത്തു കൊടുക്കും.

എന്നാൽ നിരോധനത്തിന് ശേഷവും പലിശയെ ഹലാലായിക്കണ്ട് ആരെങ്കിലും അതിലേക്ക് മടങ്ങിയാൽ, അവർ നരകാവകാശികളാണ്. അല്ലാഹു പലിശയെ നശിപ്പിക്കുകയും (يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبا) സ്വദഖയെ വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'അല്ലാഹു സ്വദഖ സ്വീകരിക്കുകയും, നിങ്ങളിലൊരാൾ തന്റെ കുതിരക്കുട്ടിയെ പരിപാലിക്കുന്നത് പോലെ അതിനെ വളർത്തുകയും ചെയ്യുന്നു.'

[سورة البقرة (2) : الآيات 278 إلى 279]

സത്യവിശ്വാസികളേ*,* നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുകയും *(تقوى),* പലിശയിൽ ബാക്കിയുള്ളത് ഉപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുക*.* നിങ്ങൾ യഥാർത്ഥ വിശ്വാസികളാണെങ്കിൽ മാത്രം*.* എന്നാൽ നിങ്ങൾ അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നില്ലെങ്കിൽ*,* അല്ലാഹുവിനോടും അവന്റെ റസൂൽ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അവരോടും ഉള്ള യുദ്ധപ്രഖ്യാപനത്തെക്കുറിച്ച് അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക*.* എന്നാൽ നിങ്ങൾ പശ്ചാത്താപത്തിലേക്ക് *(توبة)* മടങ്ങുകയാണെങ്കിൽ*,* നിങ്ങളുടെ മൂലധനം നിങ്ങൾക്ക് ലഭിക്കും*.* നിങ്ങൾ അക്രമം ചെയ്യരുത്*,* നിങ്ങൾ അക്രമിക്കപ്പെടുകയുമില്ല*.* റൂഹുൽ ബയാൻ വിശദീകരിക്കുന്നത് പ്രകാരം*,* പലിശ എന്നത് ഹൃദയത്തിലെ ആത്മീയമായ പ്രകാശത്തെ കെടുത്തുന്ന ഒരു ഇരുട്ടാണ്*.* അല്ലാഹുവിനോടുള്ള യുദ്ധം എന്നത് അവന്റെ കോപത്തിനും ശിക്ഷയ്ക്കും പാത്രമാകുന്ന അവസ്ഥയാണ്*.* യഥാർത്ഥ വിശ്വാസം *(إيمان)* ഹൃദയത്തിൽ വേരുറച്ചവൻ അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾക്ക് മുൻപിൽ തന്റെ ഭൗതിക താല്പര്യങ്ങളെ ബലിനൽകാൻ സന്നദ്ധനാകുന്നു*.*

വിശ്വാസികൾക്ക് അവരുടെ റബ്ബിന്റെ അടുക്കൽ (عند ربهم) അവർക്ക് വാഗ്ദാനം ചെയ്യപ്പെട്ട പ്രതിഫലമുണ്ട്. അവർക്ക് വരാനിരിക്കുന്ന വിപത്തുകളെക്കുറിച്ചുള്ള ഭയമോ (خـــوف), നഷ്ടപ്പെട്ടുപോയ കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള ദുഃഖമോ (حـــزن) ഉണ്ടാവുകയില്ല. പലിശ ഭക്ഷിക്കുന്നവന്റെ അവസ്ഥ, അമിതമായ ആർത്തി കാരണം വിശപ്പടങ്ങാത്ത നായയെപ്പോലെയാണ്. അവൻ തിന്നുകൊണ്ടേയിരിക്കും, വയർ വീർത്ത് ഭാരമേറുമ്പോൾ എഴുന്നേൽക്കാൻ ശ്രമിക്കുമ്പോൾ വീണ്ടും വീണുപോകും. അന്ത്യദിനത്തിൽ പലിശക്കാരുടെ അവസ്ഥയും ഇതുതന്നെയാണ്. ബുദ്ധിമാൻ തനിക്ക് താങ്ങാൻ കഴിയാത്ത ഭാരം ഇഹലോകത്തും പരലോകത്തും ഏറ്റെടുക്കില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ ദീനിൽ അനുവദനീയമായ മാർഗത്തിലൂടെ സമ്പാദിക്കുന്ന വ്യാപാരിയെപ്പോലെയാകണം വിശ്വാസി. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പലിശ ഭക്ഷിക്കുന്നവനെയും നൽകുന്നവനെയും എഴുതുന്നവനെയും സാക്ഷികളെയും ശപിച്ചിട്ടുണ്ട്. പലിശയുടെ ഏറ്റവും ചെറിയ പാപം സ്വന്തം മാതാവുമായി വ്യഭിചരിക്കുന്നതിന് തുല്യമാണെന്ന് അവിടുന്ന് അരുളിയിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ, ഈ

ഭയാനകമായ അവസ്ഥ കേൾക്കുന്നവൻ ഉടൻ തന്നെ അല്ലാഹുവിന്റെ സന്നിധിയിലേക്ക് പശ്ചാത്താപം (توبة) ചെയ്യണം. ഒരു കടം തിരിച്ചടക്കുമ്പോൾ അധികമായി നൽകാൻ നിബന്ധന വെക്കുന്നത് പലിശയാണ്. ഇമാം അബൂഹനീഫ റഹിമഹുള്ളാഹ് തന്റെ കടക്കാരന്റെ വീടിന്റെ തണലിൽ നിൽക്കാൻ പോലും വിസമ്മതിച്ചത്, അത് പലിശയിലേക്ക് നയിക്കുന്ന ഒരു നേട്ടമായി മാറുമോ എന്ന സൂക്ഷ്മത (ورع) കൊണ്ടാണ്. അബൂ യസീദ് അൽ ബസ്താമി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു ഒരു ഉറുമ്പിനെ തിരികെ എത്തിക്കാൻ ദീർഘദൂരം യാത്ര ചെയ്തത് പൂർണ്ണമായ ദൈവഭയം (تقوى) കൊണ്ടാണ്. എന്നാൽ ഇന്നത്തെ കാലത്ത് ഹലാലും ഹറാമും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം പോലും പലരും മറന്നുപോയിരിക്കുന്നു. അല്ലാഹു നമ്മെ നേർവഴിയിലാക്കട്ടെ. സത്യവിശ്വാസികളേ, നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക (تقـــوى). പലിശയിൽ ബാക്കിയുള്ളത് പൂർണ്ണമായും ഉപേക്ഷിക്കുക. നിങ്ങൾ യഥാർത്ഥ വിശ്വാസികളാണെങ്കിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ അനുസരിക്കുക. അല്ലാത്തപക്ഷം, അല്ലാഹുവിനോടും അവന്റെ റസൂലിനോടും യുദ്ധം (حـــرب) പ്രഖ്യാപിച്ചതായി നിങ്ങൾ അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക.

[سورة البقرة (2) : الآيات 280 إلى 286]

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലെ സൂറത്തുൽ ബഖറയുടെ അവസാന ഭാഗം അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ കാരുണ്യത്തെയും അടിമയുടെ നിസ്സഹായാവസ്ഥയെയും വരച്ചുകാട്ടുന്നു. കടം വാങ്ങിയവൻ പ്രയാസത്തിലാണെങ്കിൽ അവന് സാവകാശം നൽകുന്നത് *(*ഇൻളാർ*)* അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതിക്ക് കാരണമാണ്. എന്നാൽ, ആ കടം ദാനമായി വിട്ടുകൊടുക്കുന്നത് *(*സദഖ*)* അതിനേക്കാൾ ഉത്തമമാണ്. തുടർന്ന്, അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യം തേടുന്നവർക്ക് അനിവാര്യമായ വിശ്വാസത്തിന്റെ അടിത്തറകൾ വിവരിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ കേൾക്കുകയും അനുസരിക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നതാണ് വിശ്വാസിയുടെ ലക്ഷ്യം. അല്ലാഹു ഒരു ആത്മാവിനും അതിന്റെ കഴിവിനപ്പുറമുള്ള ബാധ്യതകൾ നൽകുന്നില്ല. നാം ചെയ്ത നന്മകൾ നമുക്കും, നാം ചെയ്ത തിന്മകൾ നമുക്ക് തന്നെയും ബാധകമാണ്. 'ഞങ്ങളുടെ നാഥാ, ഞങ്ങൾ മറന്നുപോവുകയോ തെറ്റ് ചെയ്യുകയോ ചെയ്താൽ ഞങ്ങളെ ശിക്ഷിക്കരുതേ' എന്ന് പ്രാർത്ഥിക്കാൻ അല്ലാഹു നമ്മെ പഠിപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്തിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവർക്ക് അവന്റെ സഹായം എപ്പോഴും കൂടെയുണ്ടാകും.

അല്ലാഹുവിങ്കൽ നിന്നും അവന്റെ റസൂൽ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയിൽ നിന്നും വരുന്ന ഒരു മുന്നറിയിപ്പാണിത്. അല്ലാഹുവിനോടുള്ള യുദ്ധം എന്നാൽ അവന്റെ ശിക്ഷയെ നേരിടലാണ്. റസൂൽ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോടുള്ള യുദ്ധം എന്നാൽ അവിടുത്തെ കൽപനകൾക്കെതിരെയുള്ള പോരാട്ടവും കുഴപ്പവുമാണ്. ഈ

ആയത്തുകൾ അവതരിച്ചപ്പോൾ ഥഖീഫ് ഗോത്രക്കാർ പറഞ്ഞു: 'അല്ലാഹുവിനോടും അവന്റെ റസൂലിനോടും യുദ്ധം ചെയ്യാൻ നമുക്ക് ശേഷിയില്ല.' നിങ്ങൾ പലിശയിൽ (ربـــا) നിന്ന് വിരമിച്ച് അല്ലാഹുവിങ്കൽ പശ്ചാത്താപം (توبـــة) സ്വീകരിക്കുകയാണെങ്കിൽ, നിങ്ങളുടെ മുതലിന്റെ അസ്സൽ (رأس المال) നിങ്ങൾക്ക് തിരിച്ചെടുക്കാം. നിങ്ങൾ മറ്റുള്ളവരോട് അനീതി കാണിക്കരുത്, അതുപോലെ നിങ്ങൾക്ക് തിരിച്ചുകിട്ടാനുള്ളതിൽ കുറവ് വരുത്തി നിങ്ങളോടും അനീതി കാണിക്കരുത്. ഇതാണ് പലിശ ഉപേക്ഷിക്കുന്നവനുള്ള വിധി. എന്നാൽ പലിശയിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കുന്ന വിശ്വാസിക്ക്, അവന് ശക്തിയുണ്ടെങ്കിൽ ഭരണാധികാരി അവനോട് യുദ്ധം ചെയ്യണം; സകാത്ത് നിഷേധിച്ചവരോട് അബൂബക്കർ റളിയള്ളാഹു അൻഹു യുദ്ധം ചെയ്തതുപോലെ. ആരെങ്കിലും ബുദ്ധിമുട്ടിലാണെങ്കിൽ (ذو عسـرة) അവന് സാവകാശം നൽകുക. കടം മുഴുവൻ വിട്ടുകൊടുക്കുകയോ സാവകാശം നൽകുകയോ ചെയ്യുന്നത് നിങ്ങൾക്ക് ഉത്തമമാണ്. റസൂൽ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ഒരു മുസ്ലിമിന്റെ കടം അവധി കഴിഞ്ഞിട്ടും നീട്ടിക്കൊടുക്കുന്ന ഓരോ ദിവസവും അവന് ദാനധർമ്മത്തിന്റെ പ്രതിഫലമുണ്ട്.' കടം കൊടുക്കുന്നതിനും സഹായിക്കുന്നതിനും വലിയ പുണ്യമുണ്ട്. അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ശക്തി നേടാനും, ദരിദ്രനായ മയ്യിത്തിനെ കഫൻ ചെയ്യാനും, അവിവാഹിതനായി ജീവിക്കുന്നതിലെ ഫിത്നയിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടാനും കടം വാങ്ങുന്നത് അനുവദനീയമാണ്. കടം വീട്ടാൻ ഉദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ട് വാങ്ങുന്നവനെ സഹായിക്കാൻ അല്ലാഹു മലക്കുകളെ ഏൽപ്പിക്കുന്നു. എന്നാൽ കടം വീട്ടാൻ കഴിയുന്നവൻ ഉടൻ തന്നെ അത് വീട്ടാൻ ശ്രദ്ധിക്കണം. രക്തസാക്ഷിത്വം (شهادة) എല്ലാ പാപങ്ങളെയും പൊറുപ്പിക്കും, കടം ഒഴികെ എന്ന് ജിബ്രീൽ അലൈഹിസ്സലാം നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയെ അറിയിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിനാൽ ബുദ്ധിമാനായ വിശ്വാസി തന്റെ കടങ്ങൾ വീട്ടാൻ അതീവ ശ്രദ്ധ പുലർത്തണം.

അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക *(تقوى)* എന്ന അവസ്ഥയിൽ ജീവിക്കുകയും, പിന്നീട് നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവിലേക്ക് മടങ്ങുകയും ചെയ്യുന്ന ആ ദിനത്തെ നിങ്ങൾ ഭയപ്പെടുക. അന്ന് ഓരോ ആത്മാവിനും താൻ സമ്പാദിച്ച കർമ്മങ്ങൾക്ക് പരിപൂർണ്ണമായ പ്രതിഫലം നൽകപ്പെടും. അവരോട് ഒട്ടും അനീതി കാണിക്കപ്പെടുകയില്ല. ഈ സൂക്തം വിശുദ്ധ ഖുർആനിൽ അവതരിച്ച അവസാനത്തെ വചനമാണെന്ന് പണ്ഡിതന്മാർ *(علماء)* അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. മരണാനന്തര ജീവിതത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഓർമ്മപ്പെടുത്തലാണിത്. അന്ന് അല്ലാഹുവിന്റെ മുന്നിൽ നിൽക്കുമ്പോൾ, ഭൗതിക ലോകത്ത് ചെയ്ത ഓരോ ചെറിയ കാര്യവും കണക്കിലെടുക്കപ്പെടും. അവിടുത്തെ നീതി *(عدل)* പരിപൂർണ്ണമാണ്. അതിനാൽ, ഈ ലോകത്ത് സൽകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തും, ഹൃദയശുദ്ധിയോടെയും *(إخلاص)* ജീവിക്കാൻ നാം ശ്രദ്ധിക്കണം.

മതത്തിന്റെ പദവികളെക്കുറിച്ച് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ഒരു വ്യക്തിയുടെ ഇസ്‌ലാമിന്റെ സൗന്ദര്യം എന്നത് അനാവശ്യമായ കാര്യങ്ങൾ ഉപേക്ഷിക്കലാണ്.' 'ഒരു ദിവസത്തെ നിങ്ങൾ സൂക്ഷിക്കുക' (**وَاتَّقُوا يَوْماً**) എന്ന വചനത്തിൽ 'ദിവസം' എന്നത് കാലത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന ക്രിയാവിശേഷണമാണ് (**ظــرف**). അതായത്, അല്ലാഹുവിന്റെ ശിക്ഷയെ ആ ദിവസത്തിൽ നിങ്ങൾ സൂക്ഷിക്കുക എന്നർത്ഥം. അല്ലെങ്കിൽ അത് കർമ്മപദമാണ് (**مفعول به**). 'നിങ്ങൾ അവിശ്വസിച്ചാൽ, ഒരു ദിവസത്തെ നിങ്ങൾ എങ്ങനെ സൂക്ഷിക്കും?' (**فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْماً**) എന്ന ഖുർആനിക വചനം പോലെയാണിത്. അല്ലാഹുവിനോട് അവിശ്വാസം പുലർത്തുന്ന അവസ്ഥയിൽ, ഇത്രയും ഭയാനകമായ വിശേഷണങ്ങളുള്ള ആ ദിവസത്തെ നിങ്ങൾ എങ്ങനെ നേരിടും എന്നാണ് ഇവിടെ അർത്ഥമാക്കുന്നത്. 'അതിലേക്ക് നിങ്ങൾ മടക്കപ്പെടുന്നു' (**تُرْجَعُــونَ فِيــهِ**) എന്നത് കർമ്മണി പ്രയോഗമാണ്. നിങ്ങളുടെ കർമ്മങ്ങളുടെ വിചാരണയ്ക്കായി നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവിലേക്ക് മടങ്ങുന്നു. 'ഓരോ ആത്മാവിനും അത് സമ്പാദിച്ചത് പൂർണ്ണമായി നൽകപ്പെടും' (**ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ**). അതായത്, നന്മയായാലും തിന്മയായാലും ചെയ്ത കർമ്മങ്ങളുടെ പ്രതിഫലം പൂർണ്ണമായി നൽകപ്പെടും. 'അവർ അക്രമിക്കപ്പെടുകയില്ല' (**وَهُمْ لا يُظْلَمُونَ**) എന്നതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്, അവരുടെ പ്രതിഫലത്തിൽ കുറവ് വരുത്തുകയോ ശിക്ഷയിൽ വർദ്ധനവ് വരുത്തുകയോ ചെയ്യില്ല എന്നാണ്. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയല്ലാഹു അൻഹു പറയുന്നു: 'ഇതാണ് ഖുർആനിൽ അവസാനമായി അവതരിച്ച ആയത്ത്. ഇതിനുശേഷം ഏഴ്, ഒമ്പത്, ഇരുപത്തിയൊന്ന്, അല്ലെങ്കിൽ എൺപത്തിയൊന്ന് ദിവസങ്ങൾക്കോ, അല്ലെങ്കിൽ മൂന്ന് മണിക്കൂറുകൾക്കോ ശേഷം നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തന്റെ റബ്ബിനെ കണ്ടുമുട്ടി.' ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാം നബിയോട് പറഞ്ഞു: 'ഇതിനെ

സൂറത്തുൽ ബഖറയിലെ ഇരുന്നൂറ്റി എൺപതാം ആയത്തിന് ശേഷം വെക്കുക.' അങ്ങനെ അത് കടം സംബന്ധിച്ച ആയത്തിനും പലിശ സംബന്ധിച്ച ആയത്തിനും ഇടയിൽ സ്ഥാനം പിടിച്ചു; പലിശയിൽ നിന്നുള്ള കർശനമായ വിരോധം ഉറപ്പിക്കാനാണത്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം തിങ്കളാഴ്ച ജനിച്ചു, തിങ്കളാഴ്ച നിയോഗിക്കപ്പെട്ടു, തിങ്കളാഴ്ച മദീനയിൽ പ്രവേശിച്ചു, തിങ്കളാഴ്ച വഫാത്തായി. പതിനെട്ട് ദിവസം അവിടുന്ന് രോഗബാധിതനായിരുന്നു. അവിടുന്ന് അവസാനമായി പറഞ്ഞത്: 'നമസ്കാരം, നിങ്ങളുടെ അധീനതയിലുള്ളവർ (അടിമകൾ), നമസ്കാരം. തീർച്ചയായും നാം അല്ലാഹുവിന്റേതാണ്, അവനിലേക്കാണ് നാം മടങ്ങുന്നത്' എന്നായിരുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ആർക്കെങ്കിലും ഒരു പ്രയാസം നേരിട്ടാൽ, എന്റെ വിയോഗം എന്ന പ്രയാസത്തെ അവർ ഓർക്കട്ടെ. കാരണം, അതാണ് ഏറ്റവും വലിയ പ്രയാസം.' അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'ലോകർക്ക് കാരുണ്യമായിട്ടല്ലാതെ നിന്നെ നാം അയച്ചിട്ടില്ല.' അവിടുത്തെ ജീവിതവും മരണവും കാരുണ്യമായിരുന്നു. ഈ ആയത്തിൽ അല്ലാഹു ഖുർആനിൽ അവതരിപ്പിച്ചതിന്റെ സാരം ക്രോഡീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. ഖുർആൻ എങ്ങനെയാണോ വേദഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ സാരവും അന്ത്യവും, നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം എങ്ങനെയാണോ പ്രവാചകന്മാരുടെ അന്ത്യവും, അതുപോലെ ഈ ആയത്ത് ഖുർആനിന്റെ സാരമാണ്. മനുഷ്യന്റെ വിജയത്തിന് രണ്ട് കാര്യങ്ങൾ അനിവാര്യമാണ്: ഒന്ന്, അധമമായ അവസ്ഥകളിൽ (دركـات) നിന്നുള്ള മോചനം. രണ്ട്, ഉന്നതമായ പദവികൾ (درجات) കൈവരിക്കൽ. അധമമായ ഏഴ് അവസ്ഥകൾ: അവിശ്വാസം, ശിർക്ക്, അജ്ഞത, പാപങ്ങൾ, നിന്ദ്യമായ സ്വഭാവങ്ങൾ, ആത്മീയ മറകൾ, നഫ്സിന്റെ തടസ്സം എന്നിവയാണ്. ഉന്നതമായ എട്ട് പദവികൾ: അല്ലാഹുവിനെ അറിയൽ (معرفـة), ഏകദൈവ വിശ്വാസം (توحيـد), അറിവ്, ആരാധനകൾ, ഉത്തമ സ്വഭാവങ്ങൾ, ദൈവിക ആകർഷണങ്ങൾ, സ്വന്തം അസ്തിത്വത്തിൽ നിന്നുള്ള ലയം (فنـاء), അല്ലാഹുവിലുള്ള സ്ഥിരത (بقـاء) എന്നിവയാണ്. 'നിങ്ങൾ സൂക്ഷിക്കുക' (وَاتَّقُوا) എന്ന വാക്ക് ഈ ലക്ഷ്യങ്ങളെല്ലാം ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. കാരണം, തഖ്‌വയുടെ (تقوى) യഥാർത്ഥ അർത്ഥം അല്ലാഹുവിൽ നിന്ന് നിന്നെ അകറ്റുന്നവയിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുകയും അവനിലേക്ക് അടുപ്പിക്കുന്നവ പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നതാണ്.

[سورة البقرة (2) : آية 282]

വിശ്വാസികളേ, നിങ്ങൾ നിശ്ചിത കാലയളവിലേക്ക് പരസ്പരം കടം ഇടപാടുകൾ നടത്തുമ്പോൾ അത് എഴുതിവെക്കുക. അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുന്നവരായി *(تقوى)* നിങ്ങൾ മാറണം. അല്ലാഹു നിങ്ങൾക്ക് അറിവ് നൽകുന്നു. ഈ വചനം കേവലം ഒരു നിയമപരമായ നിർദ്ദേശമല്ല, മറിച്ച് ഹൃദയശുദ്ധീകരണത്തിനുള്ള മാർഗ്ഗം കൂടിയാണ്. ഇടപാടുകളിൽ സത്യസന്ധത പുലർത്തുന്നത് അല്ലാഹുവിനോടുള്ള ഭയഭക്തിയുടെ *(تقوى)* ഭാഗമാണ്. എഴുതിവെക്കുമ്പോൾ നീതിപൂർവ്വം *(عدل)* പ്രവർത്തിക്കുക. എഴുതാൻ അറിയുന്നവൻ അല്ലാഹു പഠിപ്പിച്ചതുപോലെ എഴുതാൻ വിസമ്മതിക്കരുത്. കടം വാങ്ങിയവൻ എഴുതിക്കൊടുക്കട്ടെ. അവൻ തന്റെ റബ്ബായ അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുകയും *(تقوى)* കടത്തിൽ നിന്ന് ഒട്ടും കുറയ്ക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്യട്ടെ. അല്ലാഹുവിന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ ഈ സൂക്ഷ്മതയാണ് ഏറ്റവും ഉത്തമം.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, അജ്ഞതയെ വിജ്ഞാനം കൊണ്ടും, പാപങ്ങളെ സുകൃതങ്ങൾ കൊണ്ടും, നിന്ദ്യമായ സ്വഭാവങ്ങളെ സ്തുത്യർഹമായ ഗുണങ്ങൾ കൊണ്ടും മാറ്റിയെടുക്കുക എന്നതാണ് സാധാരണക്കാരായ വിശ്വാസികളുടെ (അവാം) കർമ്മപഥം. 'നമ്മുടെ മാർഗ്ഗത്തിൽ സമരം ചെയ്യുന്നവരെ നാം തീർച്ചയായും നേർവഴിയിലാക്കും' എന്ന വചനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, തങ്ങളുടെ കഴിവിനനുസരിച്ച് പരിശ്രമിക്കുന്നവർക്ക് അല്ലാഹു നൽകുന്ന മാർഗ്ഗദർശനമാണിത്. എന്നാൽ, പ്രത്യേക പദവി ലഭിച്ചവർ (ഖവാസ്) ആകട്ടെ, അല്ലാഹുവിന്റെ ആകർഷണത്താൽ (ജദ്ബ) നയിക്കപ്പെടുന്നവരാണ്. ഈ ആകർഷണം അവരെ തങ്ങളുടെ അഹംഭാവത്തിന്റെ മറകളിൽ നിന്ന് പുറത്തുകൊണ്ടുവരികയും, അല്ലാഹുവിന്റെ ഗുണവിശേഷങ്ങളുടെ പ്രഭാവം (തജല്ലി) ദർശിക്കാൻ പ്രാപ്തരാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അവിടെ അവർ 'സിദ്റത്തുൽ മുൻതഹ'യുടെ തണലിൽ വിശ്രമിക്കുന്നു. ഉന്നതരിൽ ഉന്നതരായവർ (ഖവാസുൽ ഖവാസ്) ആകട്ടെ, അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രത്യേക പരിഗണനയാകുന്ന ആകർഷണത്താൽ (ജദ്ബത്തു റഹ്റഫിൽ ഇനായ) നയിക്കപ്പെടുന്നു. അവർ 'ഖാബ ഖൗസൈനി' എന്ന ഉന്നത പദവിയിലേക്ക് ഉയർത്തപ്പെടുന്നു. അവിടെ വെച്ചാണ് 'തന്റെ ആത്മാവിനെ അറിഞ്ഞവൻ തന്റെ രക്ഷിതാവിനെ അറിഞ്ഞു' എന്ന സത്യം വെളിപ്പെടുന്നത്. യഥാർത്ഥ ദൈവഭക്തി (തഖ്‌വ) വഴി അവർ യഥാർത്ഥ വിശ്വാസം (ഈമാൻ) കണ്ടെത്തുന്നു. തുടർന്ന്, സാമ്പത്തിക ഇടപാടുകളെക്കുറിച്ചുള്ള അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ വരുന്നു. നിങ്ങൾ പരസ്പരം കടം വാങ്ങുകയോ കൊടുക്കുകയോ ചെയ്യുമ്പോൾ, അത് എഴുതിവെക്കുക. ഈ എഴുത്ത് നീതിപൂർവ്വകമായിരിക്കണം (അൽ-അദ്ൽ). എഴുതാൻ അറിയുന്നവർ അല്ലാഹു പഠിപ്പിച്ചതുപോലെ അത് നിർവ്വഹിക്കാൻ വിസമ്മതിക്കരുത്. കടം ബാധ്യതയുള്ള വ്യക്തിയാണ് അത്

എഴുതിക്കൊടുക്കേണ്ടത് (ഇംലാഅ്). അപ്പോൾ അവൻ തന്റെ രക്ഷിതാവായ അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുകയും (തഖ്‌വ), കടത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ ഒട്ടും കുറവ് വരുത്താതിരിക്കുകയും വേണം. കടം വാങ്ങിയവൻ ബുദ്ധിശൂന്യനോ (സഫീഹ്), ദുർബലനോ, അല്ലെങ്കിൽ സ്വന്തമായി എഴുതിക്കൊടുക്കാൻ കഴിയാത്തവനോ ആണെങ്കിൽ, അവന്റെ രക്ഷിതാവോ പ്രതിനിധിയോ നീതിയോടെ അത് നിർവ്വഹിക്കണം.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ മനുഷ്യജീവിതത്തിന്റെ സുരക്ഷിതത്വത്തിന് വേണ്ടിയുള്ളതാണ്. കടമിടപാടുകളിൽ അറിവില്ലായ്മയോ മറ്റ് തടസ്സങ്ങളോ ഉള്ളവർക്ക് വേണ്ടി അവരുടെ രക്ഷിതാവോ (ولي) പ്രതിനിധിയോ നീതിപൂർവ്വം (عـــدل) കാര്യങ്ങൾ നിർവ്വഹിക്കണം. സാക്ഷികളെ നിശ്ചയിക്കുമ്പോൾ, നിങ്ങളുടെ മതവിശ്വാസികളായ, പ്രായപൂർത്തിയായ സ്വതന്ത്രരായ പുരുഷന്മാരിൽ നിന്ന് രണ്ട് പേരെ സാക്ഷികളാക്കുക (استشهاد). സാമ്പത്തിക ഇടപാടുകളിൽ സ്ത്രീകളുടെ സാക്ഷ്യം പുരുഷന്മാരോടൊപ്പം സ്വീകാര്യമാണ്, എന്നാൽ ഹദ്ദുകളിലും ഖിസാസുകളിലും പുരുഷന്മാരുടെ സാക്ഷ്യം തന്നെ അനിവാര്യമാണ്. സ്ത്രീകളിൽ ഒരാൾ മറന്നുപോയാൽ മറ്റേയാൾ ഓർമ്മിപ്പിക്കാൻ വേണ്ടിയാണ് രണ്ട് സ്ത്രീകളെ സാക്ഷികളാക്കുന്നത്. സാക്ഷികൾ തങ്ങളെ വിളിച്ചാൽ സാക്ഷ്യം വഹിക്കാൻ വിസമ്മതിക്കരുത് (لا يأب الشهداء). ഇടപാടുകൾ ചെറുതായാലും വലുതായാലും അവ എഴുതിവെക്കുന്നതിൽ മടുപ്പ് കാണിക്കരുത്. അല്ലാഹുവിന്റെ അടുക്കൽ ഏറ്റവും നീതിപൂർവ്വകവും (أقسط) സാക്ഷ്യത്തിന് ഏറ്റവും ഉറപ്പുള്ളതും (أقوم) സംശയങ്ങൾ ഒഴിവാക്കാൻ ഏറ്റവും ഉചിതവുമായ മാർഗ്ഗമാണിത്. എന്നാൽ കൈമാറ്റം നേരിട്ട് നടക്കുന്ന കച്ചവടമാണെങ്കിൽ (تجارة حاضرة) അത് എഴുതിയില്ലെങ്കിലും കുറ്റമില്ല. എങ്കിലും സൂക്ഷ്മതയ്ക്ക് വേണ്ടി സാക്ഷികളെ വെക്കുന്നത് ഉത്തമമാണ്. എഴുത്തുകാരനോ സാക്ഷിയോ ആർക്കും ഉപദ്രവം (لا يضار) വരുത്തരുത്.

ഈ സൂക്തത്തിൽ 'എഴുത്തുകാരനോ സാക്ഷിയോ ഉപദ്രവിക്കപ്പെടരുത്' എന്ന് അല്ലാഹു കൽപ്പിക്കുന്നു. എഴുത്തുകാരൻ (كـــاتب) തന്റെ ജോലിയിൽ വ്യാപൃതനായിരിക്കുമ്പോൾ അവനെ തടസ്സപ്പെടുത്തുകയോ, സാക്ഷി (شاهد) തന്റെ അറിവിലുള്ള സാക്ഷ്യം നിർവഹിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് അവനെ വിലക്കുകയോ ചെയ്യരുത്. അതുപോലെ, അവരുടെ സേവനത്തിന് അർഹമായ പ്രതിഫലം നൽകാതിരിക്കുന്നതും അവരോടുള്ള ഉപദ്രവമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ഈ കൽപ്പനകൾ ലംഘിക്കുന്നത് പാപമാണ് (فسوق). അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക (تقوى), അവൻ നിങ്ങൾക്ക് നന്മകൾ പഠിപ്പിച്ചുതരുന്നു. ഖുർആനിലെ ഏറ്റവും ദൈർഘ്യമേറിയ ഈ സൂക്തം, സൃഷ്ടികളുടെ അവകാശങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കേണ്ടതിന്റെയും സാമ്പത്തിക ഇടപാടുകളിൽ സൂക്ഷ്മത പാലിക്കേണ്ടതിന്റെയും അനിവാര്യത വ്യക്തമാക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യം കൊണ്ട് അവൻ മനുഷ്യർക്ക് ഇടപാടുകൾ എങ്ങനെ

നടത്തണമെന്ന് പഠിപ്പിച്ച നൽകി, അതുവഴി അവർക്കിടയിൽ ശത്രുതയും തർക്കങ്ങളും ഉണ്ടാകാതിരിക്കാൻ അവൻ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശം നൽകി. ഈ സൂക്തം മൂന്ന് അവസ്ഥകളെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു: ഒന്ന്, അല്ലാഹുവും അവന്റെ അടിമകളും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം; തന്റെ അടിമകളുടെ ലൗകിക കാര്യങ്ങളിൽ പോലും അല്ലാഹു എത്രമാത്രം കരുണ കാണിക്കുന്നുവെന്ന് ഇത് വ്യക്തമാക്കുന്നു. രണ്ട്, അടിമകൾ അല്ലാഹുവുമായുള്ള ബന്ധം; ലൗകികമായ ഇടപാടുകളിൽ ഇത്രയധികം സൂക്ഷ്മത ആവശ്യമാണെങ്കിൽ, പരലോകത്തെ കാര്യങ്ങളിൽ എത്രയധികം സൂക്ഷ്മത വേണമെന്ന് വിശ്വാസികൾ ചിന്തിക്കണം. അല്ലാഹു വിശ്വാസികളുമായി ഒരു ഉടമ്പടി (ميثاق) ചെയ്തിട്ടുണ്ട്; അവരുടെ ആത്മാക്കളെയും സമ്പത്തിനെയും സ്വർഗ്ഗത്തിന് പകരമായി അവൻ വാങ്ങിയിരിക്കുന്നു. മൂന്ന്, മനുഷ്യർ പരസ്പരമുള്ള ബന്ധം; അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്തെ മാതൃകയാക്കി മനുഷ്യർ പരസ്പരം പെരുമാറണം. അല്ലാഹുവിന്റെ അതിരുകൾ (حدود) ലംഘിക്കാതെ, പരസ്പര സ്നേഹത്തിലും നന്മയിലും നിലകൊള്ളുക. എല്ലാ അവസ്ഥകളിലും അല്ലാഹുവിനോടൊപ്പം ആയിരിക്കുക.

[سورة البقرة (2) : آية 283]

അല്ലാഹു സുബ്ഹാനഹു വതആല പറയുന്നു*:* '*നിങ്ങൾ യാത്രയിലാവുകയും, എഴുത്തുകാരനെ കണ്ടെത്താൻ കഴിയാതിരിക്കുകയും ചെയ്താൽ, കൈവശം വെക്കാവുന്ന പണയവസ്തുക്കൾ (رهن) സ്വീകരിക്കേണ്ടതാണ്.* ' ഈ വചനം വിശ്വാസികളുടെ പരസ്പര ഇടപാടുകളിലെ വിശ്വസ്തതയെയും സൂക്ഷ്മതയെയും കുറിച്ചാണ് സംസാരിക്കുന്നത്*.* ഒരു വിശ്വാസിക്ക് തന്റെ സഹോദരൻ നൽകിയ അമാനത്ത് *(أمانة)* അഥവാ സൂക്ഷിപ്പ് വസ്തുക്കൾ തിരികെ നൽകേണ്ടത് നിർബന്ധമാണ്*.* അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുന്ന *(تقوى)* ഒരു ഹൃദയം എപ്പോഴും തന്റെ ഉടമസ്ഥന്റെ അവകാശങ്ങൾ വകവെച്ച് നൽകാൻ ബാധ്യസ്ഥനാണ്*.* സാക്ഷ്യം മറച്ചുവെക്കുന്നത് ഹൃദയത്തിന് രോഗം ബാധിച്ചതിന്റെ ലക്ഷണമാണ്*.* അല്ലാഹു നിങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളെല്ലാം അറിയുന്നവനാണ് *(عليم).*

അല്ലാഹു സർവ്വജ്ഞനാണ് (عليم). നിങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ ഒളിഞ്ഞിരിക്കുന്ന രഹസ്യങ്ങളും അന്തർഗതങ്ങളും അവൻ അറിയുന്നു. നിങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ നന്മയെ, നിങ്ങളുടെ ഇഖ്ലാസ് (إخلاص) അഥവാ നിഷ്കളങ്കത, ഹൃദയശുദ്ധി, സത്യസന്ധത എന്നിവയുടെ അളവനുസരിച്ച് അവൻ പ്രതിഫലം നൽകുന്നു. അതിനാൽ, അധമമായ സ്വഭാവങ്ങളിൽ നിന്ന് തന്റെ ഹൃദയത്തെ ശുദ്ധീകരിക്കുകയും, രഹസ്യങ്ങളുടെയും അനിർവ്വചനീയതയുടെയും ലോകത്തേക്ക് (عالم السر والإطلاق) യാത്ര തിരിക്കുകയും, എല്ലാ അവസ്ഥകളിലും അല്ലാഹുവുമായി ഉത്തമമായ

ബന്ധം പുലർത്തുകയും, ഉന്നതമായ പദവികളിൽ എത്തിച്ചേരുകയും ചെയ്യവന് മംഗളങ്ങൾ! ആത്മീയജ്ഞാനത്തിന്റെ സത്യാവസ്ഥകൾ അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട ഒരു ഭവനം പോലെയാണ്. എന്നാൽ അഹംഭാവവും മോഹങ്ങളും ഉയർന്നുപൊങ്ങുന്ന പൊടിപടലങ്ങൾ പോലെയാണ്. പൊടിപടലങ്ങൾ ഉയർന്നുകഴിഞ്ഞാൽ, കാഴ്ചശക്തിയുള്ളവനാണെങ്കിൽ പോലും ഒന്നും കാണാൻ സാധിക്കില്ലല്ലോ. അതായത്, അല്ലാഹുവിന്റെ അദൃശ്യലോകം അലങ്കരിച്ച ഒരു വീട് പോലെയാണ്. മോഹങ്ങൾ അതിനുമുന്നിലെ പൊടിപടലങ്ങളും. ഒരാൾ തന്റെ മോഹങ്ങളെ ഉപേക്ഷിക്കാത്ത കാലത്തോളം, അവൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന സത്യത്തെ ദർശിക്കാൻ അവന് കഴിയില്ല. കാഴ്ചക്കാരനും കാഴ്ചയ്ക്കും ഇടയിൽ മറയുണ്ടെങ്കിൽ അത് ദർശനത്തെ തടയുന്നു. അതിനാൽ ആ തടസ്സങ്ങളെ നീക്കം ചെയ്യുക, അപ്പോൾ നിനക്ക് സത്യത്തിന്റെ ദർശനം ലഭിക്കും. 'നിങ്ങൾ യാത്രയിലാണെങ്കിൽ' (وَإِنْ كُنْتُمْ عَلى سَـفَرٍ) - അതായത്, അല്ലാഹുവിലേക്ക് യാത്ര ചെയ്യുന്നവരും അവനിലേക്ക് തിരിഞ്ഞവരുമാണെങ്കിൽ, 'എഴുതാൻ ഒരാളെ കണ്ടെത്താൻ കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ' (وَلَمْ تَجِـدُوا كاتِبـاً) - എഴുതാൻ അറിയാത്തതുകൊണ്ടോ, കടലാസോ പേനയോ ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ടോ ആണെങ്കിൽ, അപ്പോൾ 'പണയവസ്തുക്കൾ' (فَرِهـانٌ) - അതായത്, കടം ഉറപ്പാക്കാൻ പണയം സ്വീകരിക്കുക. അത് 'കൈവശം വെക്കേണ്ടതാണ്' (مَقْبُوضَـةٌ). പണയം കൈമാറാതെ അത് സാധുവാകില്ല. യാത്രയിൽ പണയം വാങ്ങാൻ കൽപിച്ചത്, യാത്രയിൽ എഴുത്തുകാരെയും സാക്ഷികളെയും ലഭിക്കാൻ പ്രയാസമുള്ളതുകൊണ്ടാണ്. ഇത് ഒരു നിബന്ധനയല്ല, മറിച്ച് സാധാരണ സാഹചര്യത്തെ മുൻനിർത്തിയുള്ള നിർദ്ദേശമാണ്. റസൂലുല്ലാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം മദീനയിൽ വെച്ച് ഒരു ജൂതന്റെ പക്കൽ തന്റെ പടയങ്കി പണയം വെച്ച് ഇരുപത് സ്വാഅ് ബാർലി വാങ്ങിയത് ഇതിന് തെളിവാണ്. 'നിങ്ങളിൽ ചിലർ ചിലരെ വിശ്വസിക്കുന്നുവെങ്കിൽ' (فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُمْ بَعْضاً) - അതായത്, കടം കൊടുത്തവൻ കടം വാങ്ങിയവന്റെ വിശ്വസ്തതയിൽ തൃപ്തനാവുകയും പണയം ആവശ്യമില്ലെന്ന് കരുതുകയും ചെയ്താൽ, 'വിശ്വസിക്കപ്പെട്ടവൻ തന്റെ അമാനത്ത് (വിശ്വാസ്യത) നിറവേറ്റട്ടെ' (فَلْيُؤَدِّ الَّذِي اؤْتُمِنَ أَمانَتَهُ). കടം എന്നത് ഒരു അമാനത്താണ്, അത് കൃത്യമായി വീട്ടണം. 'അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക' (وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ) - അമാനത്തുകൾ സംരക്ഷിക്കുന്നതിലും കടം വീട്ടുന്നതിലും അല്ലാഹുവിനെ ഭയപ്പെടുക. 'സാക്ഷ്യം മറച്ചുവെക്കരുത്' (وَلا تَكْتُمُـوا الشَّـهادَةَ) - സാക്ഷികളേ, നിങ്ങൾ വിളിക്കപ്പെട്ടാൽ സത്യം പറയുക. 'അത് മറച്ചുവെക്കുന്നവന്റെ ഹൃദയം പാപിയാണ്' (فَإِنَّـهُ آثِـمٌ قَلْبُـهُ). സാക്ഷ്യം മറച്ചുവെക്കുക എന്നത് ഹൃദയത്തിൽ ഒളിപ്പിക്കലാണ്. പാപം ഹൃദയത്തിൽ ഉറച്ചുപോയതുകൊണ്ടാണ് അങ്ങനെ പറഞ്ഞത്. ഹൃദയം നന്നായാൽ ശരീരം മുഴുവൻ നന്നാകും, അത് കേടായാൽ ശരീരം മുഴുവൻ കേടാകും. ഇബ്നു അബ്ബാസ് റളിയള്ളാഹു അൻഹു പറയുന്നു: ഏറ്റവും വലിയ പാപം അല്ലാഹുവിൽ പങ്കുചേർക്കലാണ് (ശിർക്ക്).

[سورة البقرة (2) : آية 284]

ആകാശങ്ങളിലുള്ളതും ഭൂമിയിലുള്ളതും അല്ലാഹുവിന്റേതാണ്. നിങ്ങളുടെ മനസ്സിലുള്ളത് നിങ്ങൾ വെളിപ്പെടുത്തിയാലും അതല്ല നിങ്ങൾ അത് മറച്ചുവെച്ചാലും, അല്ലാഹു നിങ്ങളെക്കൊണ്ട് അതിനെക്കുറിച്ച് കണക്ക ചോദിക്കുന്നതാണ്. അപ്പോൾ അവൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് അവൻ പൊറുത്തുകൊടുക്കുകയും, അവൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവരെ അവൻ ശിക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അല്ലാഹു എല്ലാ കാര്യങ്ങൾക്കും കഴിവുള്ളവനാണ് *(قدير)*. ഈ സൂക്തം അവതരിച്ചപ്പോൾ, മനസ്സിൽ തോന്നുന്ന ചിന്തകൾക്ക് പോലും വിചാരണ നേരിടേണ്ടി വരുമെന്ന് ഭയന്ന സ്വഹാബികൾ റളിയള്ളാഹു അൻഹും പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോട് സങ്കടം ബോധിപ്പിച്ചു. അപ്പോൾ അല്ലാഹു 'സമിഅ്നാ വ അത്വഅ്നാ' *(*ഞങ്ങൾ കേട്ടു, ഞങ്ങൾ അനുസരിച്ചു*)* എന്ന് പറയുന്ന വിശ്വാസികളുടെ ഹൃദയങ്ങളെ വിശാലമാക്കിക്കൊണ്ട്, മനസ്സിന്റെ ആഴങ്ങളിൽ ഉദിക്കുന്ന അനിയന്ത്രിതമായ ചിന്തകൾക്ക് *(خواطر)* അല്ലാഹു ശിക്ഷ നൽകുകയില്ലെന്നും, മറിച്ച് ആ ചിന്തകളെ ഉറപ്പിച്ചു നിർത്തുകയും അതിനനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്യുമ്പോഴാണ് വിചാരണയെന്നും വ്യക്തമാക്കി. ഇത് അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ കാരുണ്യത്തെയും *(رحمة)* അവന്റെ വിശാലമായ വിജ്ഞാനത്തെയും *(علم)* സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

സ്വർഗ്ഗവും കള്ളസാക്ഷ്യവും സാക്ഷ്യം മറച്ചുവെക്കലും: 'നിങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ച് അല്ലാഹു അറിവുള്ളവനാണ്' (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ). അതായത്, നന്മയാണെങ്കിൽ നന്മയായും തിന്മയാണെങ്കിൽ തിന്മയായും അവൻ നിങ്ങൾക്ക് പ്രതിഫലം നൽകും. കള്ളസാക്ഷ്യം പറയുന്നതും സത്യം മറച്ചുവെക്കുന്നതും മനുഷ്യനെ നരകത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്ന കർമ്മങ്ങളാണ്. ഇവ രണ്ടും ഹൃദയത്തിന്റെ കാഠിന്യത്തെയും (سنخ القلب) അധഃപതനത്തെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹു പറയുന്നു: 'തീർച്ചയായും അവന്റെ ഹൃദയം പാപിയാണ്' (فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ). ശത്രുത പോലുള്ള പല കാരണങ്ങളാൽ മനുഷ്യർക്കിടയിൽ ഈ പാപങ്ങൾ എളുപ്പത്തിൽ സംഭവിച്ചുപോകുന്നു. അല്ലാഹു നമ്മെ കാത്തുരക്ഷിക്കട്ടെ. അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക, ദീനിന്റെ ആളുകൾ രണ്ട് വിഭാഗമാണ്: നിൽക്കുന്നവരും (الواقفون) സഞ്ചരിക്കുന്നവരും (السائرون). നിൽക്കുന്നവൻ എന്നാൽ ഭൗതികമായ രൂപത്തിന്റെ അതിരുകളിൽ തങ്ങിനിൽക്കുന്നവനാണ്. അവന് അർത്ഥതലങ്ങളിലേക്കുള്ള (عالم المعنى) വാതിൽ തുറക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ല. മുട്ടത്തോടിനുള്ളിൽ കുടുങ്ങിയ പക്ഷിയെപ്പോലെയാണവൻ. അവന്റെ ആഹാരം ഭൗതികമായ കർമ്മങ്ങളിൽ മാത്രമാണ്. ശരീരമെന്ന ജയിലിൽ തടവിലാക്കപ്പെട്ട അവന് ഹൃദയത്തിന്റെ ലോകത്തേക്ക് പ്രവേശനമില്ല. അവനെ നിരീക്ഷിക്കാൻ രണ്ട്

മലക്കുകൾ (الكرام الكاتبين) നിയോഗിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. അവൻ ചെയ്യുന്ന ചെറിയ കാര്യങ്ങൾ പോലും അവർ രേഖപ്പെടുത്തുന്നു. എന്നാൽ സഞ്ചരിക്കുന്നവൻ (السـائرون) ഒരിടത്തും തങ്ങിനിൽക്കാത്തവനാണ്. അവൻ രൂപത്തിന്റെ ലോകത്തുനിന്ന് അർത്ഥത്തിന്റെ ലോകത്തേക്കും, ശരീരത്തിന്റെ ഇടുക്കത്തിൽ നിന്ന് ആത്മാവിന്റെ വിശാലതയിലേക്കും യാത്ര ചെയ്യുന്നു. ഇവർ രണ്ട് തരമാണ്: നടന്നുപോകുന്നവരും (سيار) പറന്നുപോകുന്നവരും (طيار). ശരീരത്തിന്റെയും ബുദ്ധിയുടെയും പാതയിലൂടെ സഞ്ചരിക്കുന്നവനാണ് നടന്നുപോകുന്നവൻ. സ്നേഹത്തിന്റെയും (عشق) നിശ്ചയദാർഢ്യത്തിന്റെയും (همة) ചിറകുകളിലേറി സത്യത്തിന്റെ വിശാലതയിൽ പറക്കുന്നവനാണ് പറന്നുപോകുന്നവൻ. 'നിങ്ങൾ യാത്രയിലാണെങ്കിൽ എഴുത്തുകാരനെ കണ്ടെത്താൻ കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ' (وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَى سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كاتِباً) എന്ന വചനം ശരീരത്തിന്റെ ജയിലിൽ നിന്ന് മോചിതനായ സഞ്ചാരിയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അവന് രേഖപ്പെടുത്താൻ എഴുത്തുകാരനെ ലഭിക്കുന്നില്ല. ചിലർ പറയുന്നു, ഇരുപത് വർഷമായി തന്റെ ഇടത് തോളിലെ മലക്ക് ഒന്നും രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ല. മറ്റൊരാൾ പറയുന്നു, വലത് തോളിലെ മലക്ക് എന്നോട് പറഞ്ഞു: 'നിന്റെ ഹൃദയത്തിലെ കാര്യങ്ങൾ പറയൂ, ഞാൻ അത് രേഖപ്പെടുത്തട്ടെ, അല്ലാഹുവിലേക്ക് അടുക്കാൻ അത് സഹായിക്കും'. അപ്പോൾ ഞാൻ പറഞ്ഞു: 'ഫർളായ കർമ്മങ്ങൾ തന്നെ ധാരാളമാണ്'. തടവും നിയന്ത്രണവും അവകാശങ്ങൾ നിറവേറ്റാത്തവർക്കാണ്. എന്നാൽ രാപ്പകലുകൾ അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി തേടി സഞ്ചരിക്കുന്നവന് ഇത്തരം നിയന്ത്രണങ്ങൾ ആവശ്യമില്ല. 'പണയം വെക്കപ്പെട്ട വസ്തു' (فَرِهـانٌ مَقْبُوضَـةٌ) എന്നത് അല്ലാഹുവിങ്കൽ ഹൃദയം പണയം വെച്ച സഞ്ചാരിയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അല്ലാഹുവിനെയല്ലാതെ മറ്റൊന്നിനെയും ഉൾക്കൊള്ളാത്ത ഹൃദയങ്ങളാണവ. എന്നാൽ സ്നേഹത്തിൽ ലയിച്ച്, ബുദ്ധി നഷ്ടപ്പെട്ട പറക്കുന്നവന് (طيار) പണയം ആവശ്യമില്ല. അവൻ അല്ലാഹുവിന്റെ പിടിയിലാണ്. ആകാശഭൂമികളിലുള്ളതെല്ലാം അല്ലാഹുവിന്റേതാണ് (لِلَّهِ ما فِي السَّماواتِ وَما فِي الْأَرْضِ). അവനല്ലാതെ മറ്റാരെയും ആരാധിക്കരുത്. 'നിങ്ങളുടെ മനസ്സിലുള്ളത് നിങ്ങൾ വെളിപ്പെടുത്തിയാലും മറച്ചുവെച്ചാലും' (وَإِنْ تُبْـدُوا مـا فِي أَنْفُسِـكُمْ) എന്നതിൽ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് ഹൃദയത്തിൽ ഉറപ്പിച്ച പാപങ്ങളെയാണ്. വെറുതെ മനസ്സിൽ വരുന്ന ചിന്തകൾ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടില്ല. അല്ലാഹു അവയെ വിചാരണ ചെയ്യും. തന്റെ ഔദാര്യം കൊണ്ട് അവൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവർക്ക് പൊറുത്തുകൊടുക്കുകയും, മറ്റുള്ളവരെ ശിക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യും.

അല്ലാഹു തആല തന്റെ അഗാധമായ ജ്ഞാനവും (حكمة) യുക്തിയും (مصالح) അടിസ്ഥാനമാക്കി താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നവരെ ശിക്ഷിക്കുന്നു. പാപം നിസ്സാരമാണെങ്കിൽ പോലും അവന്റെ ഇച്ഛാശക്തിക്ക് അനുസൃതമായി അത് സംഭവിക്കാം. എന്നാൽ സത്യനിഷേധികളെ (الكفـار) അവൻ തീർച്ചയായും

ശിക്ഷിക്കും; കാരണം ശിർക്ക് (شرك) അവൻ പൊറുക്കുകയില്ല. ശിക്ഷയെക്കാൾ മുൻപായി പൊറുക്കലിനെ (مغفــرة) ഖുർആനിൽ പരാമർശിച്ചത്, അവന്റെ കോപത്തെക്കാൾ (غضب) അവന്റെ കാരുണ്യം (رحمة) മുൻകടന്നതുകൊണ്ടാണ്. അല്ലാഹു സർവ്വതിനും കഴിവുള്ളവനാണ് (قـدير). തന്റെ അടിമകളെ വിചാരണ ചെയ്യാനും, അതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പൊറുത്തുനൽകാനോ ശിക്ഷിക്കാനോ അവന് പൂർണ്ണമായ അധികാരമുണ്ട്. 'തഫ്സീറുത്തയ്സീറിൽ' പറയുന്നത് പ്രകാരം, ഹൃദയത്തിൽ തോന്നുന്ന കാര്യങ്ങൾക്കും അല്ലാഹു വിചാരണ ചെയ്യുമെന്നതിന്റെ തെളിവാണ് ഈ സൂക്തം. ഒരു പാപം ചെയ്യുമെന്ന് ഉറച്ച തീരുമാനമെടുക്കുന്നത് (عزم) പാപമാണ്. എന്നാൽ വെറുതെ മനസ്സിൽ തോന്നുന്ന കാര്യങ്ങൾ (حضرة) അല്ലാഹു പൊറുത്തുതരുന്നു. ഒരു പാപം ചെയ്യാൻ തീരുമാനിച്ച ശേഷം അതിൽ ഖേദിക്കുകയും (نــدم) പശ്ചാത്തപിക്കുകയും (اســتغفر) ചെയ്താൽ അതും പൊറുക്കപ്പെടും. എന്നാൽ ഒരു തിന്മ ചെയ്യാൻ മനസ്സിൽ തോന്നുകയും, സ്വന്തം ഇഷ്ടപ്രകാരമല്ലാതെ തടസ്സങ്ങൾ കാരണം അത് ചെയ്യാതിരിക്കുകയും ചെയ്താൽ, ആ പാപത്തിന് ശിക്ഷ ലഭിക്കില്ല. ഉദാഹരണത്തിന്, വ്യഭിചരിക്കാൻ തീരുമാനിച്ച ഒരാൾക്ക്, അത് പ്രാവർത്തികമാക്കിയില്ലെങ്കിൽ വ്യഭിചാരത്തിന്റെ ശിക്ഷ ലഭിക്കില്ല. എന്നാൽ മനസ്സിൽ തോന്നിയ ആ ചിന്തയ്ക്ക് ശിക്ഷയുണ്ടോ? നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'എന്റെ ഉമ്മത്തിന്റെ മനസ്സിൽ തോന്നുന്ന കാര്യങ്ങൾ, അവർ അത് പ്രവർത്തിക്കുകയോ സംസാരിക്കുകയോ ചെയ്യാത്തിടത്തോളം അല്ലാഹു പൊറുത്തുതന്നിരിക്കുന്നു.' ഈ ഹദീസ് വെറും ചിന്തകളെക്കുറിച്ചാണെന്നും, ഉറച്ച തീരുമാനത്തിന് (عـــــزم) ശിക്ഷയുണ്ടെന്നും ഭൂരിഭാഗം പണ്ഡിതന്മാരും അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. ഇമാം അബൂ മൻസൂർ റഹിമഹുള്ളാഹ് ഇതേ അഭിപ്രായമാണ് രേഖപ്പെടുത്തിയത്. ഒരാൾ ഒരു പാപത്തിൽ പങ്കാളിയാകുന്നത്, അത് ചെയ്യുന്നവനെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുമ്പോഴാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'ഒരു പാപം നടക്കുന്നിടത്ത് സന്നിഹിതനായിട്ടും അത് വെറുത്തവൻ, അവിടെ ഇല്ലാത്തവനെപ്പോലെയാണ്. എന്നാൽ അവിടെ ഇല്ലാത്തവൻ ആ പാപത്തിൽ സംതൃപ്തനാണെങ്കിൽ, അവൻ അവിടെ സന്നിഹിതനായവനെപ്പോലെയാണ്.' മറ്റൊരു ഹദീസിൽ കാണാം: 'ഒരു കൂട്ടരെ അവരുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ പേരിൽ സ്നേഹിച്ചാൽ, അവൻ അവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ (زمرة) ഉൾപ്പെടുത്തപ്പെടും; അവൻ ആ പ്രവർത്തികൾ ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ പോലും.' അതിനാൽ ബുദ്ധിമാനായവൻ തന്റെ ഹൃദയത്തിൽ നിന്ന് ദുഷിച്ച ചിന്തകളെ നീക്കം ചെയ്യണം. ദുഷിച്ച കൂട്ടുകെട്ടുകളിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കണം. സൂക്തത്തിന്റെ ആത്മീയമായ അർത്ഥം (إشارة) ഇതാണ്: അടിമകൾ എപ്പോഴും തന്റെ ബാഹ്യമായ ചലനങ്ങളെയും ആന്തരികമായ ചിന്തകളെയും സൂക്ഷ്മമായി നിരീക്ഷിക്കണം (مراقبـــة). അല്ലാഹുവിന്റെ അടിമത്തത്തിന്റെ മര്യാദകൾ (آداب العبوديـة) ലംഘിച്ചാൽ അവന്റെ ശിക്ഷയ്ക്ക് പാത്രമാകും. മനുഷ്യൻ സൃഷ്ടിയുടെയും (خلق) കൽപ്പനയുടെയും (أمر) ലോകങ്ങൾ

ചേർന്നതാണ്. അവന് മലകൂത്തിൽ (ملكوت) നിന്നുള്ള പ്രകാശമാനമായ ആത്മാവും (روح), ഭൗതിക ലോകത്തുനിന്നുള്ള ഇരുളടഞ്ഞ നഫ്സും (نفس) ഉണ്ട്. ആത്മാവ് തന്റെ നാഥനിലേക്ക് അടുക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു, നഫ്സ് അധമമായ ലോകത്തേക്ക് താഴാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. നഫ്സിന്റെ ഇരുളിൽ നിന്ന് അതിനെ ശുദ്ധീകരിച്ച് (تزكية) ആത്മാവിന്റെ പ്രകാശം അതിൽ നിറയ്ക്കാനാണ് പ്രവാചകൻ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം നിയോഗിക്കപ്പെട്ടത്. ഇതാണ് ഔലിയാക്കളുടെ (أولياء) സ്ഥാനം. എന്നാൽ ശൈത്താൻ നഫ്സിന്റെ ഇരുട്ടിനെ പ്രകാശിപ്പിച്ച് ആത്മാവിനെ അധഃപതിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. ചുരുക്കത്തിൽ, നിങ്ങളുടെ ഉള്ളിലുള്ളതിനെ നിങ്ങൾ വെളിപ്പെടുത്തിയാലോ മറച്ചുവെച്ചാലോ അല്ലാഹു നിങ്ങളെ വിചാരണ ചെയ്യും. നഫ്സിന്റെ ഇരുട്ടിനെ നീക്കി ആത്മാവിന്റെ പ്രകാശം സ്വീകരിക്കുന്നവർക്ക് അവൻ പൊറുത്തുകൊടുക്കുന്നു.

[سورة البقرة (2) : آية 285]

വിശ്വാസികൾ തങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ ഉറപ്പിച്ചു പറയുന്നതിങ്ങനെയാണ്*:* 'അല്ലാഹുവിന്റെ ദൂതൻ *(*റസൂൽ *- رسول)* തനിക്ക് തന്റെ രക്ഷിതാവിങ്കൽ നിന്ന് അവതരിപ്പിക്കപ്പെട്ട കാര്യത്തിൽ വിശ്വസിച്ചിരിക്കുന്നു*.* സത്യവിശ്വാസികളും അപ്രകാരം തന്നെ*.* അവരെല്ലാവരും അല്ലാഹുവിലും*,* അവന്റെ മലക്കുകളിലും *(*മലായിക്ക *- ملائكة),* അവന്റെ വേദഗ്രന്ഥങ്ങളിലും *(*കുതുബ് *- كتب),* അവന്റെ ദൂതന്മാരിലും *(*റസൂൽ *- رسل)* വിശ്വസിക്കുന്നു*.'* അവർ പ്രഖ്യാപിക്കുന്നു*:* 'അല്ലാഹുവിന്റെ ദൂതന്മാരിൽ ആർക്കുമിടയിൽ ഞങ്ങൾ വിവേചനം കാണിക്കുന്നില്ല*.'* അതായത്*,* ചിലരിൽ വിശ്വസിക്കുകയും മറ്റു ചിലരിൽ അവിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന രീതി ഞങ്ങളിലില്ല*.* അവർ തുടർന്നു പറയുന്നു*:* 'ഞങ്ങൾ കേൾക്കുകയും അനുസരിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു*.'* അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപ്പനകൾ ഞങ്ങൾ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം കേൾക്കുകയും*,* അവയ്ക്ക് വിധേയപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു*.* 'ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ*,* നിന്റെ പാപമോചനം *(*ഗുഫ്റാൻ *- غفران)* ഞങ്ങൾ തേടുന്നു*.* നിങ്കലേക്കാണ് ഞങ്ങളുടെ മടക്കം *(*മസീർ *- مصير).'* ഈ സൂക്തം വിശ്വാസികളുടെ പൂർണ്ണമായ സമർപ്പണത്തെയും *(*തസ്‌ലീം *- تسليم),* അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അവരുടെ അചഞ്ചലമായ വിധേയത്വത്തെയും വരച്ചുകാട്ടുന്നു*.*

അവൻ തന്റെ ശരീരത്തെ നരകത്തിന്റെ ആഴങ്ങളിലെ അഗ്നികൊണ്ടും, തന്റെ ആത്മാവിനെ അത്യുന്നതനായ അല്ലാഹുവിൽ നിന്നുള്ള അകൽച്ചയെന്ന അഗ്നികൊണ്ടും ശിക്ഷിക്കുന്നു. സൃഷ്ടിപ്പിന്റെയും കൽപ്പനയുടെയും (عالمی الخلق والأمر) ലോകങ്ങളെ ക്രമീകരിക്കുന്നതിലും, അതിൽ തന്റെ കാരുണ്യവും പ്രതാപവും

പ്രകടമാക്കുന്നതിലും അല്ലാഹു സർവ്വശക്തനാണ് (قَدِيرٌ). നജ്മുദ്ദീൻ ദായ ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു തന്റെ തഅ്‌വീലാത്തുൽ കാമിലയിൽ ഇപ്രകാരം രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. 'ആമനർ റസൂൽ' എന്നാൽ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം വിശ്വസിച്ചു എന്നാണ് അർത്ഥം. തന്റെ രക്ഷിതാവിൽ നിന്ന് തനിക്ക് അവതരിപ്പിക്കപ്പെട്ട ഖുർആനിലെ എല്ലാ ആയത്തുകളിലും അദ്ദേഹം വിശ്വസിച്ചു. അല്ലാഹുവിൽ നിന്നുള്ളതാണ് എന്ന നിലയിൽ അതിലെ നിയമങ്ങൾ, കഥകൾ, ഉപദേശങ്ങൾ, പ്രവാചകന്മാരുടെ ചരിത്രങ്ങൾ എന്നിവയിലെല്ലാം അദ്ദേഹം വിശദമായ വിശ്വാസം (ايمانا تفصيليا) പുലർത്തി. പ്രവാചകത്വത്തിന് മുൻപ് അദ്ദേഹം അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തിൽ വിശ്വസിച്ചിരുന്നില്ല എന്നല്ല ഇതിനർത്ഥം; മറിച്ച്, ഖുർആൻ അവതരിക്കുന്നതിന് മുൻപ് അതിനെക്കുറിച്ച് അറിവില്ലാതിരുന്ന അവസ്ഥയിൽ നിന്ന് അതിലേക്ക് വിശ്വാസം കൈവന്നു എന്നതാണ്. 'നിനക്ക് വേദത്തെക്കുറിച്ചോ വിശ്വാസത്തെക്കുറിച്ചോ അറിവുണ്ടായിരുന്നില്ല' എന്ന ഖുർആനിക വചനം ഇതിനെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. 'അൽ-മുഅ്മിനൂൻ' (വിശ്വാസികൾ) എന്നത് ഒരു പുതിയ വാചകത്തിന്റെ തുടക്കമാണ്. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ വിശ്വാസം നേരിട്ടുള്ള ദർശനത്തെയും (مشـــاهدة) സാക്ഷാത്കാരത്തെയും അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളതാണ്, എന്നാൽ വിശ്വാസികളുടെ വിശ്വാസം തെളിവുകളെയും (بـرهـان) പ്രമാണങ്ങളെയും അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളതാണ്. ഈ രണ്ട് വിശ്വാസങ്ങളും തമ്മിലുള്ള വ്യക്തമായ വ്യത്യാസം കാണിക്കാനാണ് ഖുർആൻ ശൈലിയിൽ മാറ്റം വരുത്തിയത്. അവർ അല്ലാഹുവിൽ വിശ്വസിച്ചു, അവന്റെ മലക്കുകളിൽ വിശ്വസിച്ചു - അവർ അല്ലാഹുവിനും പ്രവാചകന്മാർക്കും ഇടയിൽ സന്ദേശവാഹകരാണെന്ന നിലയിൽ. അവർ അവന്റെ വേദങ്ങളിലും ദൂതന്മാരിലും വിശ്വസിച്ചു. 'ഞങ്ങൾ അവന്റെ ദൂതന്മാരിൽ ആർക്കിടയിലും വിഭജനം നടത്തുന്നില്ല' എന്ന് അവർ പറയുന്നു. യഹൂദരെയും ക്രിസ്ത്യാനികളെയും പോലെ ചിലരിൽ വിശ്വസിക്കുകയും ചിലരെ തള്ളിക്കളയുകയും ചെയ്യുന്ന രീതിയല്ല വിശ്വാസികളുടേത്. അവർ പറയുന്നു: 'ഞങ്ങൾ കേട്ടു, ഞങ്ങൾ അനുസരിച്ചു'.

സത്യം ഞങ്ങളിലേക്ക് വന്നപ്പോൾ ഞങ്ങൾ അത് മനസ്സിലാക്കുകയും അതിന്റെ സത്യതയിൽ ദൃഢവിശ്വാസം (يقيــن) രേഖപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. അതിലെ കൽപനകളും വിലക്കുകളും ഞങ്ങൾ അനുസരിച്ചു. ഈ ആയത്ത് അവതരിച്ചപ്പോൾ ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാം റസൂൽ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയോട് പറഞ്ഞു: 'അല്ലാഹു താങ്കളെയും താങ്കളുടെ ഉമ്മത്തിനെയും പ്രശംസിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ താങ്കൾ ചോദിക്കുക, അത് നൽകപ്പെടും.' അപ്പോൾ റസൂൽ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം 'ഗുഫ്‌റാനക റബ്ബനാ' (ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവേ, നിന്റെ പാപമോചനം ഞങ്ങൾ തേടുന്നു) എന്ന് പ്രാർത്ഥിച്ചു. അതായത്, ഞങ്ങളുടെ മുൻകാല പാപങ്ങൾ പൊറുക്കണമേ എന്നർത്ഥം. അല്ലാഹുവിനോടുള്ള കടമകൾ നിറവേറ്റുന്നതിൽ മനുഷ്യസഹജമായ വീഴ്ചകൾ സംഭവിക്കുമല്ലോ, അതിൽ നിന്നുള്ള

മോചനമാണ് ഇവിടെ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അനുസരണയും (سمع) കീഴ്വണക്കവും (طاعة) പ്രകടിപ്പിച്ച ശേഷം പാപമോചനം തേടുന്നത് പ്രാർത്ഥന സ്വീകരിക്കപ്പെടാനുള്ള ഉപാധിയാണ്. 'ഇലൈകൽ മസീർ' എന്നാൽ മരണം വഴിയും പുനരുത്ഥാനം വഴിയും മടക്കം നിങ്ങളിലേക്കാണ് എന്നർത്ഥം. ആഇശ റളിയള്ളാഹു അൻഹ പറഞ്ഞതുപോലെ, ഖുർആൻ സ്വീകരിക്കുകയും അതിനനുസരിച്ച് സ്വഭാവം രൂപപ്പെടുത്തുകയുമാണ് വിശ്വാസം. വെറും പാരായണം കൊണ്ട് മാത്രം കാര്യമില്ല. ഒരു രാജാവ് തന്റെ പ്രതിനിധിക്ക് ഒരു കൊട്ടാരം പണിയാൻ കൽപന നൽകിയാൽ, ആ കൽപന ദിവസവും വായിച്ച് നടക്കുകയല്ലാതെ പണി പൂർത്തിയാക്കാത്തവൻ ശിക്ഷയ്ക്ക് അർഹനാകുന്നത് പോലെയാണ് ഖുർആൻ വായിച്ചിട്ടും കർമ്മം ചെയ്യാത്തവൻ. ഖുർആൻ പാരായണം എന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ കൽപനകൾ നടപ്പിലാക്കാനുള്ള ഒരു മാർഗ്ഗമാണ്. 'ഗുഫ്റാനക റബ്ബനാ' എന്നതിൽ ഒരു സൂചനയുണ്ട്; വിശ്വാസത്തിന്റെ ഫലമായി അടിമ തന്നെത്തന്നെ തിന്മകൾക്ക് യോഗ്യനായും തന്റെ നാഥനെ എല്ലാ നന്മകൾക്കും യോഗ്യനായും കാണുന്നു. തന്റെ എല്ലാ കർമ്മങ്ങളിലും അല്ലാഹുവിനെ സ്തുതിക്കുകയും (حمد), വീഴ്ചകളിൽ പാപമോചനം തേടുകയും (استغفار), തന്റെ കഴിവുകളിൽ അഭിമാനിക്കാതെ അല്ലാഹുവിന്റെ സഹായം മാത്രം തേടുകയും (لا حول ولا قوة الا بالله) ചെയ്യുക എന്നതാണ് ഒരു വിശ്വാസിയുടെ അടയാളം. തൗബ, ഇസ്തിഗ്ഫാർ, അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹത്തെ ദർശിക്കൽ, സംതൃപ്തി, നന്ദി എന്നിവയിലൂടെ മാത്രമേ സത്യസാക്ഷാത്കാരം സാധ്യമാകൂ. ഇതിനായി അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശം ലഭിക്കുകയോ, വിജ്ഞാനം നേടുകയോ, ചിന്താശുദ്ധി കൈവരിക്കുകയോ, അല്ലെങ്കിൽ ഒരു ശൈഖിന്റെ സഹവാസം ലഭിക്കുകയോ വേണം. ശൈഖ് അബൂ മദ്യൻ ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പറയുന്നു: 'നിന്നെ തന്റെ സ്വഭാവത്താൽ സംസ്കരിക്കുകയും, നിന്റെ ആന്തരികതയെ പ്രകാശിപ്പിക്കുകയും, നിന്നെ അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യത്തിലേക്ക് ചേർത്തുനിർത്തുകയും ചെയ്യുന്നവനാണ് ശൈഖ്.'

അല്ലാഹു ഒരാളോടും അയാളുടെ കഴിവിലപ്പുറമുള്ളതൊന്നും അടിച്ചേൽപ്പിക്കുകയില്ല. അവൻ സമ്പാദിച്ച നന്മ അവന് ഗുണകരമാണ്, അവൻ ചെയ്ത തിന്മ അവന് ദോഷകരവുമാണ്. ഞങ്ങളുടെ നാഥാ, ഞങ്ങൾ മറന്നുപോകുകയോ തെറ്റ് സംഭവിക്കുകയോ ചെയ്താൽ ഞങ്ങളെ നീ ശിക്ഷിക്കരുതേ. ഞങ്ങളുടെ നാഥാ, ഞങ്ങൾക്ക് മുൻപുള്ളവരുടെ മേൽ നീ ചുമത്തിയതുപോലെയുള്ള ഭാരമൊന്നും ഞങ്ങളുടെ മേൽ നീ ചുമത്തരുതേ. ഞങ്ങളുടെ നാഥാ, ഞങ്ങൾക്ക് താങ്ങാൻ കഴിയാത്തതൊന്നും ഞങ്ങളുടെ മേൽ നീ വെച്ചുതരണമേ. ഞങ്ങളോട് നീ മാപ്പ് ചോദിക്കുകയും *(عفو)*, ഞങ്ങളോട് പൊറുത്തുതരികയും *(مغفرة)*, ഞങ്ങളോട് കരുണ കാണിക്കുകയും *(رحمة)* ചെയ്യേണമേ. നീയാണ് ഞങ്ങളുടെ രക്ഷകൻ *(مولى)*. അതിനാൽ സത്യനിഷേധികളായ ജനതയ്ക്കെതിരെ നീ ഞങ്ങളെ സഹായിക്കേണമേ. റൂഹുൽ ബയാൻ എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി റഹിമഹുള്ളാഹ് വിശദീകരിക്കുന്നത് പ്രകാരം, ഈ സൂക്തം അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ കാരുണ്യത്തെയും അടിമയുടെ ബലഹീനതയെയും വിളിച്ചോതുന്നു. വിശ്വാസിയുടെ ഹൃദയത്തിൽ അല്ലാഹുവിനോടുള്ള അചഞ്ചലമായ ഭരമേൽപ്പിക്കൽ *(توكل)* ഈ പ്രാർത്ഥനയിലൂടെ പ്രതിഫലിക്കുന്നു.

അല്ലയോ ദാസാ, നിന്റെ അദൃശ്യമായ അവസ്ഥകളിലും അല്ലാഹു നിന്നെ സംരക്ഷിക്കുന്നു. അതിനാൽ, നിന്റെ ഭൗതികമായ ശരീരത്തിന്റെ ലോകത്തുനിന്ന് നിന്നെത്തന്നെ മോചിപ്പിക്കാൻ നീ പരിശ്രമിക്കുക. നിന്റെ ബാഹ്യമായ രൂപത്തിന്റെ വൃത്തത്തിൽ നിന്ന് പുറത്തുകടന്ന്, നിന്റെ അറിവിനെയും തിരിച്ചറിവിനെയും യഥാർത്ഥ്യത്തിലേക്ക് (تحقيق) എത്തിക്കുക. നിന്റെ സ്വന്തം അസ്തിത്വത്തിൽ നിന്ന് നീ വിട്ടുമാറാത്ത കാലത്തോളം, നിന്റെ ലക്ഷ്യത്തിൽ നീ ഒരിക്കലും എത്തിച്ചേരുകയില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രകാശത്തിന്റെ സമുദ്രത്തിൽ നിന്ന് നീ കരയിലേക്ക് ഇറങ്ങാത്ത കാലത്തോളം, പ്രേമികളുടെ (അഹ്‌ലുൽ ഇശ്ഖ്) മാർഗ്ഗത്തിൽ നീ പൂർണ്ണനാവുകയില്ല. 'അല്ലാഹു ഒരു ആത്മാവിനെയും അതിന്റെ കഴിവിനപ്പുറം പ്രയാസപ്പെടുത്തുകയില്ല' എന്നത് അല്ലാഹുവിൽ നിന്നുള്ള ഒരു അറിയിപ്പാണ്, അല്ലാതെ വിശ്വാസികളുടെ വാക്കുകളല്ല. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ കാലത്ത്, 'നിങ്ങളുടെ മനസ്സിലുള്ളത് നിങ്ങൾ വെളിപ്പെടുത്തിയാലും ഒളിച്ചുവെച്ചാലും അല്ലാഹു നിങ്ങളെ വിചാരണ ചെയ്യും' എന്ന സൂക്തം ഇറങ്ങിയപ്പോൾ സ്വഹാബികൾക്ക് അത് വലിയ പ്രയാസമായി. അവർ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ അടുക്കൽ വന്ന് മുട്ടുകുത്തിയിരുന്ന് പറഞ്ഞു: 'അല്ലാഹുവിന്റെ റസൂലേ, നമസ്കാരം, നോമ്പ്, ഹജ്ജ്, ജിഹാദ് തുടങ്ങിയ

ഞങ്ങൾക്ക് സാധ്യമായ കാര്യങ്ങൾ മാത്രമാണ് ഞങ്ങളോട് കൽപ്പിച്ചിരുന്നത്. എന്നാൽ ഈ സൂക്തം ഞങ്ങൾക്ക് താങ്ങാനാവുന്നില്ല.' അപ്പോൾ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ചോദിച്ചു: 'നിങ്ങൾക്ക് മുൻപുള്ള വേദക്കാർ പറഞ്ഞതുപോലെ, ഞങ്ങൾ കേട്ടു, ഞങ്ങൾ അനുസരിച്ചില്ല എന്ന് പറയാനാണോ നിങ്ങൾ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്?' അവർ പറഞ്ഞു: 'അല്ല, ഞങ്ങൾ കേട്ടു, ഞങ്ങൾ അനുസരിച്ചു. ഞങ്ങളുടെ റബ്ബേ, ഞങ്ങൾ നിന്നോട് പാപമോചനം തേടുന്നു, നിന്നിലേക്കാണ് മടക്കം.' അപ്പോൾ അല്ലാഹു 'റസൂൽ വിശ്വസിച്ചു...' എന്ന് തുടങ്ങുന്ന സൂക്തം അവതരിപ്പിച്ചു. തുടർന്ന് അല്ലാഹു 'അല്ലാഹു ഒരു ആത്മാവിനെയും അതിന്റെ കഴിവിനപ്പുറം പ്രയാസപ്പെടുത്തുകയില്ല' എന്ന സൂക്തം അവതരിപ്പിച്ചു. ഇതിലൂടെ, മനസ്സിലുള്ളത് എന്ന് ഉദ്ദേശിച്ചത് മനഃപൂർവ്വം ചെയ്യുന്ന തിന്മകളെയാണ്, അല്ലാതെ മനുഷ്യന് തടയാൻ കഴിയാത്ത ചിന്തകളെയല്ല എന്ന് വ്യക്തമാക്കി. 'കഴിവ്' (وسع) എന്നത് മനുഷ്യന് അനായാസം ചെയ്യാൻ കഴിയുന്ന കാര്യമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ കാരുണ്യത്താൽ ഈ ഉമ്മത്തിന് അവൻ എളുപ്പമാണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. ഒരു ആത്മാവ് ചെയ്ത നന്മയ്ക്ക് അതിന് പ്രതിഫലം ലഭിക്കും, തിന്മയ്ക്ക് അതിന് ശിക്ഷയും ലഭിക്കും. 'റബ്ബേ, ഞങ്ങൾ മറന്നുപോവുകയോ തെറ്റ് പറ്റുകയോ ചെയ്താൽ ഞങ്ങളെ പിടികൂടരുതേ' എന്ന പ്രാർത്ഥനയിലൂടെ, അശ്രദ്ധമൂലം സംഭവിക്കുന്ന തെറ്റുകളിൽ നിന്ന് അല്ലാഹു ഈ ഉമ്മത്തിന് ഇളവ് നൽകി. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം പറഞ്ഞു: 'എന്റെ ഉമ്മത്തിൽ നിന്ന് തെറ്റും മറവിയും നിർബന്ധിതമായി ചെയ്യുന്ന കാര്യങ്ങളും അല്ലാഹു ഉയർത്തിയിരിക്കുന്നു.' മുൻകാല സമുദായങ്ങൾക്ക് ഇതിൽ പിടുത്തമുണ്ടായിരുന്നു, എന്നാൽ ഈ ഉമ്മത്തിന് അല്ലാഹു അത് ലഘൂകരിച്ചു നൽകി.

റൂഹുൽ ബയാൻ തഫ്സീറിൽ ഈ സൂക്തത്തെ വിശദീകരിക്കുന്നത് ഇപ്രകാരമാണ്: 'ഞങ്ങളുടെ മേൽ ഭാരമേൽപ്പിക്കരുതേ' (ولا تحملنا) എന്ന പ്രാർത്ഥന, മുൻഗാമികളായ ബനൂ ഇസ്രായീൽ സമുദായത്തിന് നൽകപ്പെട്ട കഠിനമായ നിയമങ്ങളെ (ആശാർ - إصر) ഉദ്ദേശിച്ചുള്ളതാണ്. പാപമോചനത്തിനായി സ്വന്തം ജീവൻ ബലി നൽകുക, തെറ്റ് ചെയ്ത അവയവങ്ങൾ മുറിച്ചുമാറ്റുക, അശുദ്ധമായ ഭാഗം നീക്കം ചെയ്യുക, വെള്ളമല്ലാതെ ശുദ്ധീകരണത്തിന് അനുവദിക്കാതിരിക്കുക, രാപ്പകലുകളിലായി അമ്പത് നമസ്കാരങ്ങൾ നിർബന്ധമാക്കുക, പള്ളിയിൽ വെച്ച് മാത്രം നമസ്കരിക്കുക, നോമ്പുകാരൻ ഉറങ്ങിയാൽ ഭക്ഷണം കഴിക്കാൻ പാടില്ലാത്ത അവസ്ഥ, പാപങ്ങൾ കാരണം ചില നല്ല വസ്തുക്കൾ അവർക്ക് നിഷിദ്ധമാക്കപ്പെടുക, സമ്പത്തിന്റെ നാലിലൊന്ന് സകാത്തായി നൽകുക, രാത്രി ചെയ്ത പാപം രാവിലെ വാതിലിൽ എഴുതി വെക്കുക തുടങ്ങിയ കഠിനമായ ബാധ്യതകൾ അല്ലാഹു ഈ ഉമ്മത്തിന് നൽകിയിട്ടില്ല. അല്ലാഹു ഈ സമുദായത്തോട് കരുണ കാണിക്കുകയും, 'അവരുടെ മേലുള്ള ഭാരങ്ങളും ചങ്ങലകളും അവൻ ഇറക്കിവെക്കുന്നു' എന്ന് പ്രഖ്യാപിക്കുകയും ചെയ്തു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'എളുപ്പവും വിശാലതയുമുള്ള ഹനീഫിയ്യായ ദീനുമായാണ് ഞാൻ നിയോഗിക്കപ്പെട്ടത്.'

'ഞങ്ങൾക്ക് താങ്ങാൻ കഴിയാത്തത് ഞങ്ങളുടെ മേൽ ചുമത്തരുതേ' (ولا تحملنا ما لا طاقة لنا بـه) എന്നത്, മനുഷ്യന് നിർവഹിക്കാൻ പ്രയാസമുള്ളതും വീഴ്ചകൾ സംഭവിക്കാൻ സാധ്യതയുള്ളതുമായ കാര്യങ്ങളിൽ നിന്ന് സംരക്ഷണം തേടലാണ്. 'ഞങ്ങൾക്ക് മാപ്പ് നൽകേണമേ' (واعف عنا) എന്നത് പാപങ്ങളുടെ അടയാളങ്ങൾ മായ്ച്ചുകളയാനും, 'ഞങ്ങൾക്ക് പൊറുത്തുതരേണമേ' (واغفر لنا) എന്നത് നമ്മുടെ കുറവുകൾ മറച്ചുപിടിക്കാനും വേണ്ടിയുള്ള പ്രാർത്ഥനയാണ്. അല്ലാഹു നമ്മുടെ മൗലയാണ് (അധിപൻ/സഹായി), അതിനാൽ സത്യനിഷേധികളായ ജനതയ്ക്കെതിരെ ഞങ്ങളെ സഹായിക്കേണമേ. ഇസ്രാഇന്റെയും മിഅ്റാജിന്റെയും രാവിൽ, സിദ്റത്തുൽ മുൻതഹയിൽ വെച്ച് അല്ലാഹു റസൂൽ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമക്ക് മൂന്ന് കാര്യങ്ങൾ നൽകി: അഞ്ച് നേരത്തെ നമസ്കാരം, സൂറത്തുൽ ബഖറയുടെ അവസാന ഭാഗം, അല്ലാഹുവിൽ പങ്കുചേർക്കാത്ത ഉമ്മത്തിലെ അംഗങ്ങൾക്ക് പൊറുത്തുകൊടുക്കൽ. അല്ലാഹു റസൂലിനോട് ചോദിച്ചു: 'നീ ചോദിച്ചുകൊള്ളുക, നിനക്ക് നൽകപ്പെടും.' അപ്പോൾ റസൂൽ സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം ഈ സൂക്തങ്ങൾ ഓതുകയും, അല്ലാഹു ഓരോന്നിനും 'അങ്ങനെ തന്നെ ഞാൻ ചെയ്തിരിക്കുന്നു' എന്ന് മറുപടി നൽകുകയും ചെയ്തു.

അല്ലാഹുവിനോട് അവർ പ്രാർത്ഥിച്ചു: 'സത്യനിഷേധികളായ ജനതയ്ക്കെതിരെ ഞങ്ങളെ നീ സഹായിക്കേണമേ'. അല്ലാഹു അരുളി: 'തീർച്ചയായും ഞാൻ അത് ചെയ്തിരിക്കുന്നു'. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയിൽ നിന്ന് നിവേദനം: 'സ്വർഗ്ഗത്തിലെ നിധികളിൽ നിന്ന് അല്ലാഹു രണ്ട് ആയത്തുകൾ ഇറക്കിയിട്ടുണ്ട്. സൃഷ്ടികളെ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിന് രണ്ടായിരം വർഷം മുമ്പ് റഹ്മാനായ അല്ലാഹു സ്വന്തം കൈകൊണ്ട് അവ രേഖപ്പെടുത്തിയതാണ്. ഇശാ നമസ്കാരത്തിന് ശേഷം ആരെങ്കിലും അവ പാരായണം ചെയ്താൽ, രാത്രി നമസ്കാരത്തിന് (ഖിയാമുല്ലൈൽ) പകരമായി അത് മതിയാകുന്നതാണ്'. മറ്റൊരു റിപ്പോർട്ടിൽ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'സൂറത്തുൽ ബഖറയുടെ അവസാനത്തെ രണ്ട് ആയത്തുകൾ ആരെങ്കിലും പാരായണം ചെയ്താൽ അത് അവന് മതിയാകും'. അതായത്, രാത്രി നമസ്കാരത്തിന് പകരമായോ അല്ലെങ്കിൽ അന്ത്യദിനത്തിലെ വിചാരണയിൽ നിന്ന് രക്ഷയായോ അത് ഉപകരിക്കും. 'സൂറത്തുൽ ബഖറ' എന്ന് പറയുന്നതിനെ വെറുത്തവർക്ക് ഇതൊരു മറുപടിയാണ്. 'പശുവിനെ പരാമർശിക്കുന്ന സൂറത്ത്' എന്ന് പറയുന്നതാണ് ഉചിതമെന്ന് അവർ വാദിച്ചിരുന്നു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയതുപോലെ: 'പശുവിനെ പരാമർശിക്കുന്ന സൂറത്ത് ഖുർആനിന്റെ കൂടാരമാണ് (ഫുസ്താത്)'. അതായത്, ഖുർആനിലെ വിജ്ഞാനങ്ങളെ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന കേന്ദ്രം. 'അതുകൊണ്ട് നിങ്ങൾ അത് പഠിക്കുക; അത് പഠിക്കുന്നത് ബറക്കത്താണ്, അത് ഉപേക്ഷിക്കുന്നത് ഖേദകരമാണ്. ദുർമന്ത്രവാദികൾക്ക് (അൽ-ബത്വല) അതിനെ നേരിടാൻ കഴിയില്ല'. 'അൽ-ബത്വല' എന്നാൽ ആരാണെന്ന് ചോദിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളി: 'മന്ത്രവാദികൾ'.

അതായത്, അത് പാരായണം ചെയ്യുന്നവനെ മന്ത്രം കൊണ്ട് ബാധിക്കാൻ മന്ത്രവാദികൾക്ക് കഴിയില്ല. 'ഒരു വീട്ടിൽ മൂന്ന് രാത്രി അത് പാരായണം ചെയ്താൽ പിശാച് അതിനടുത്ത് വരില്ല'. മുആദ് ബിൻ ജബൽ റളിയള്ളാഹു അൻഹു സൂറത്തുൽ ബഖറ ഓതിത്തീരുമ്പോൾ 'ആമീൻ' എന്ന് പറയാറുണ്ടായിരുന്നു. അബൂ അസ്‌ലം അദ്ദൈലമി പറയുന്നു: 'പിശാചിനെ പിടികൂടിയ സംഭവത്തെക്കുറിച്ച് എന്നോട് പറയണമെന്ന് ഞാൻ മുആദ് ബിൻ ജബലിനോട് ആവശ്യപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം എന്നെ മുസ്ലിംകളുടെ സകാത്ത് പിരിക്കാൻ ചുമതലപ്പെടുത്തി. ഞാൻ ഈത്തപ്പഴം ഒരു മുറിയിൽ സൂക്ഷിച്ചു. അതിൽ കുറവ് കണ്ടപ്പോൾ ഞാൻ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയെ വിവരമറിയിച്ചു. അവിടുന്ന് പറഞ്ഞു: അത് പിശാചാണ് എടുക്കുന്നത്. ഞാൻ മുറിയിൽ കയറി വാതിൽ അടച്ചു. അപ്പോൾ വലിയൊരു ഇരുട്ട് വന്ന് വാതിലിനെ മൂടി. പിന്നീട് അവൻ മറ്റൊരു രൂപത്തിൽ വാതിലിന്റെ വിടവിലൂടെ അകത്ത് കടന്നു. ഞാൻ എന്റെ വസ്ത്രം മുറുക്കിയുടുത്ത് അവനെ പിടികൂടി. അവൻ ഈത്തപ്പഴം തിന്നുകയായിരുന്നു. ഞാൻ അവനെ പിടിച്ചപ്പോൾ അവൻ പറഞ്ഞു: എന്നെ വിട്ടേക്കൂ, ഞാൻ വലിയൊരു കുടുംബമുള്ളവനാണ്, ദരിദ്രനാണ്. നിസിബീനിലെ ജിന്നുകളിൽ പെട്ടവനാണ് ഞാൻ. നിങ്ങളുടെ നബി നിയോഗിക്കപ്പെടുന്നതിന് മുമ്പ് ഈ ഗ്രാമം ഞങ്ങളുടേതായിരുന്നു. അദ്ദേഹം നിയോഗിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ ഞങ്ങളെ പുറത്താക്കി. എന്നെ വിട്ടേക്കൂ, ഞാൻ ഇനി വരില്ല. ഞാൻ അവനെ വിട്ടു. ജിബ്‌രീൽ അലൈഹിസ്സലാം വന്ന് നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയെ വിവരമറിയിച്ചു. നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം എന്നോട് ചോദിച്ചു: നിന്റെ തടവുകാരൻ എന്ത് ചെയ്തു? ഞാൻ വിവരം പറഞ്ഞു. അവിടുന്ന് പറഞ്ഞു: അവൻ വീണ്ടും വരും, നീ അവനെ പിടിക്കുക. ഞാൻ വീണ്ടും മുറിയിൽ കയറി വാതിൽ അടച്ചു. അവൻ വന്ന് വിടവിലൂടെ അകത്ത് കടന്ന് ഈത്തപ്പഴം തിന്നാൻ തുടങ്ങി. ഞാൻ അവനെ പിടിച്ചു. അവൻ പറഞ്ഞു: എന്നെ വിട്ടേക്കൂ, ഞാൻ ഇനി വരില്ല. ഞാൻ ചോദിച്ചു: നീ ഇനി വരില്ലെന്ന് പറഞ്ഞിരുന്നതല്ലേ? അവൻ പറഞ്ഞു: ഞാൻ ഇനി വരില്ല. അതിനുള്ള അടയാളം ഇതാണ്: നിങ്ങളിൽ ആരെങ്കിലും സൂറത്തുൽ ബഖറയുടെ അവസാന ഭാഗം പാരായണം ചെയ്താൽ ആ രാത്രി ഞങ്ങളിൽ ആർക്കും ആ വീട്ടിൽ പ്രവേശിക്കാൻ കഴിയില്ല'. അല്ലാഹുവിന്റെ തൗഫീഖോടെ 'റൂഹുൽ ബയാൻ' എന്ന ഖുർആൻ വ്യാഖ്യാന ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഒന്നാം വാല്യം ഇവിടെ പൂർത്തിയാകുന്നു. ഇൻഷാ അല്ലാഹ്, ഇതിനെത്തുടർന്ന് സൂറത്ത് ആലു ഇംറാൻ വ്യാഖ്യാനത്തോടെ രണ്ടാം വാല്യം ആരംഭിക്കുന്നു.

العبد المحتاج الى مزيد الترقي الشيخ إسماعيل الحقي

അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്താൽ കൂടുതൽ ഉന്നതിയിലേക്ക് ഉയരാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന ദാസൻ*,* ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി *(*റഹിമഹുള്ളാഹ്*).* അവിടുന്ന് തന്റെ ആത്മീയ യാത്രയിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യം തേടുന്ന ഒരു എളിയ ദാസനായി സ്വയം അടയാളപ്പെടുത്തുന്നു*.* ആത്മീയ ഉന്നമനം *(ترقي)* എന്നത് ഒരു വിശ്വാസിയുടെ ഹൃദയത്തിൽ അല്ലാഹുവിനോടുള്ള സ്നേഹവും ഭയവും *(تقوى)* വർദ്ധിപ്പിക്കുന്ന പ്രക്രിയയാണ്*.* അല്ലാഹുവിന്റെ വിശേഷണങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള അറിവും *(معرفة)* അവന്റെ ദാസന്മാരോടുള്ള കാരുണ്യവും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതാണ് ഈ ആത്മീയ പാത*.*

അല്ലാഹുവിന്റെ ഔദാര്യത്താലും (فضـــل) അവന്റെ ഉദാരതയാലും എന്റെ അസ്തിത്വത്തിന്റെ പാപങ്ങൾ പൊറുക്കപ്പെട്ടു. എന്റെ പിതാവ് മുസ്തഫാ എഫന്ദി ഇസ്താംബൂളിലെ അക്സറായി പ്രദേശത്ത് ജനിച്ചവരാണ്. അവിടെയുണ്ടായ വലിയ അഗ്നിബാധയിൽ വീട്ടുപകരണങ്ങളും മറ്റും കത്തിനശിക്കുകയും കുടുംബത്തിന്റെ ക്രമങ്ങൾ തകിടം മറിയുകയും ചെയ്തപ്പോൾ, അവർ അവിടം വിട്ട് ഹിജ്റ പോയി. എന്റെ ശൈഖ്, ഖുഥുബുകളുടെ നേതാവ് (സയ്യിദുൽ അഖ്താബ്) ഫദ്ലുല്ലാഹി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു താമസിച്ചിരുന്ന ഐദിൻ എന്ന സ്ഥലത്ത് അവർ കുടിയേറി. ശൈഖവർകൾ അവിടെ താമസിച്ചിരുന്ന കാലത്ത്, ഞാൻ മൂന്ന് വയസ്സായപ്പോൾ പിതാവ് എന്നെ ശൈഖിന്റെ സന്നിധിയിൽ കൊണ്ടുപോയി കൈമുത്തിച്ചു. അതുകൊണ്ട് ശൈഖവർകൾ ഇടയ്ക്കിടെ എന്നോട് പറയുമായിരുന്നു: 'നീ നമ്മുടെ മൂന്ന് വയസ്സുമുതൽ നമ്മുടെ മുരീദാണ്'. പത്ത് വയസ്സായപ്പോൾ, എദിർനെയിലെ ഖലീഫയും ശൈഖിന്റെ ബന്ധുവുമായ സയ്യിദ് അബ്ദുൽ ബാഖി എഫന്ദിയുടെ സേവനത്തിനായി എന്നെ അയച്ചു. അവിടെ ഖുർആൻ പാരായണവും എഴുത്തും പഠിച്ചു. പിന്നീട് ശൈഖവർകൾ ഫിലിബയിൽ നിന്ന് ഇസ്താംബൂളിലേക്ക് ഹിജ്റ പോയതറിഞ്ഞ് ഞാൻ അങ്ങോട്ട് യാത്രയായി. ശൈഖിന്റെ ഉന്നതമായ സദസ്സിൽ പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ, അവിടുന്ന് ഉടൻ തന്നെ ബൈഅത്ത് (مبايعـــة) സ്വീകരിക്കാൻ ആംഗ്യം കാണിക്കുകയും ദിക്ർ തൽഖീൻ നൽകുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെ ഞാൻ അവിടുത്തെ അസ്ഹാബുകളിൽ ഒരാളായി. അവിടെ സേവനത്തിലും പഠനത്തിലും മുഴുകിയിരിക്കെ, ഒരു ദിവസം ഇശ്റാഖ് നമസ്കാരത്തിന് ശേഷം ഞാൻ ഉറക്കത്തിൽ ഒരു സ്വപ്നം കണ്ടു. ശൈഖവർകൾ ഹറമിന്റെ വാതിലിന് പുറത്ത് നിൽക്കുന്നു. എന്നെ കണ്ടപ്പോൾ അവിടുന്ന് പറഞ്ഞു: 'ഇങ്ങോട്ട് വരൂ, ഈ ത്വരീഖത്തിൽ നിനക്ക് ഇസ്തിദാദ് (استعداد - ആത്മീയ യോഗ്യത) ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടോ എന്ന് നോക്കട്ടെ'. ഞാൻ അടുത്തുചെന്ന് എന്റെ തല അവിടുത്തെ മുബാറക്കായ മുട്ടുകളിൽ വെച്ച് കിടന്നു. അവിടുന്ന് തന്റെ പുണ്യഹസ്തം എന്റെ നെറ്റിയിൽ വെച്ച്, 'നിനക്ക് ഇസ്തിദാദ് ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു, നിനക്ക് ഇസ്തിദാദ് ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു' എന്ന് രണ്ട് തവണ ആവർത്തിച്ചു. ഉടൻ തന്നെ ബിസ്മി ചൊല്ലി ഫാതിഹ സൂറത്ത് മുഴുവനായി ഓതി, എന്റെ തല മുതൽ

പാദം വരെ ഊതി. എന്നിട്ട് പറഞ്ഞു: 'ഇപ്പോൾ പൊയ്ക്കൊള്ളൂ, ഞാൻ നിന്നെ ബർസയിലെ ഖലീഫയാക്കിയിരിക്കുന്നു'. അന്ന് ഞാൻ 'മുത്വവ്വൽ' എന്ന ഗ്രന്ഥം പഠിക്കുകയായിരുന്നു. ഈ ഊത്തിന് ശേഷം മുത്വവ്വൽ കൂടുതൽ വ്യക്തമായി മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിച്ചു. അന്ന് എനിക്ക് ഇരുപത് വയസ്സിൽ താഴെയായിരുന്ന പ്രായം. ഈ ആത്മീയമായ ഊത്ത് (نفخ) കാരണം എനിക്ക് ഫത്ഹ് (فتح - ദൈവികമായ തുറവി) ലഭിക്കുകയും, ഖുർആൻ വചനങ്ങളും ഹദീസുകളും വ്യാഖ്യാനിക്കാനും എഴുതാനും ഞാൻ ആരംഭിച്ചു. പിന്നീട് ശൈഖുമാരുടെ ശൈഖായ മുഹ്യുദ്ദീൻ ഇബ്നു അറബി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയും എന്റെ വായയിൽ ചുംബിക്കുകയും ചെയ്തു. ഞാനും അവിടുത്തെ പാദങ്ങളിൽ ചുംബിച്ചു. ഇതിനാൽ കൂടുതൽ രഹസ്യങ്ങൾ (أسـرار) വെളിപ്പെട്ടു. ശൈഖ് അബ്ദുൽ ഖാദിർ ജീലാനി, ഇബ്രാഹിം ബിൻ അദ്ഹം, നമ്മുടെ ത്വരീഖത്തിലെ പീറുകളായ ശൈഖ് ഉഫ്താദ, ഹദായി ഖുദ്ദിസ അസ്റാറുഹും എന്നിവരിൽ നിന്നും അറിവുകൾ ലഭിച്ചു. പ്രവാചകന്മാരിൽ ആദം അലൈഹിസ്സലാം മുതൽ നമ്മുടെ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം വരെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയും, അവസ്ഥകളുടെ രഹസ്യങ്ങളും മനുഷ്യരുടെ പദവികളും എനിക്ക് വെളിപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ഞാൻ അനുഭവിച്ച കഷ്ടപ്പാടുകൾക്കും പ്രയാസങ്ങൾക്കും കണക്കില്ല. കാരണം, തുടക്കത്തിൽ റൂമിലെ നാടുകളിൽ നിന്ന് ഉസ്കൂബ് നഗരത്തിലേക്ക് ഖലീഫയായി നിയമിതനായി പത്ത് വർഷത്തോളം അവിടെ കഴിഞ്ഞു. പിന്നീട് ബർസയിലേക്ക് മാറി. കുറച്ച് കാലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ദീനിനും ദുനിയാവിനും ഫിത്നകൾ (فتن) ഉണ്ടായി. ശൈഖവർകളെ മാഗൂസ കോട്ടയിലേക്ക് നാടുകടത്തിയപ്പോൾ, 'ശൈഖില്ലാത്ത ശരീരം കൊണ്ട് എന്ത് പ്രയോജനം' എന്ന് കരുതി ഞാൻ അങ്ങോട്ട് യാത്ര തിരിച്ചു.

ഈ എളിയവന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ആത്മീയമായ ആകർഷണവും (جذبـة) ദൈവികമായ പ്രകാശവും (تجلى) വർദ്ധിച്ച ഒരു സന്ദർഭത്തിൽ, എന്റെ ശൈഖ് എനിക്ക് ചില മാർഗ്ഗദർശകമായ വചനങ്ങൾ നൽകി. സൂറത്ത് യൂസുഫിലെ ചില ആയത്തുകൾ ഓതിയ ശേഷം, ആ ആത്മീയ ഉണർവിന്റെ നിമിഷത്തിൽ അദ്ദേഹം വലിയൊരു പ്രാർത്ഥന നടത്തി. 'നിന്നെ എന്നിലേക്ക് എത്തിച്ച ഈ ബന്ധം ഒരു വലിയ പാരമ്പര്യമാണ്. നിന്നെയല്ലാതെ മറ്റൊരാളോടും എന്റെ ഹൃദയത്തിന് ഇത്രയേറെ അടുപ്പമില്ല' എന്ന് പറഞ്ഞ്, അദ്ദേഹം തന്റെ വിരലുകൾ എന്റെ നെഞ്ചിൽ വെച്ച്, 'ഈ നഫ്സ് (نفـس) ഇനി മുതൽ നിന്നിലേക്ക് ചേരട്ടെ' എന്ന് അരുളിയപ്പോൾ, ആ പുണ്യവാനായ ശൈഖിന്റെ കാൽമുത്താൻ എനിക്ക് സാധിച്ചു. അപ്പോൾ വിവരണാതീതമായ ആനന്ദവും ഉന്മേഷവും എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ നിറഞ്ഞു. നേരത്തെ സ്വപ്നത്തിൽ കണ്ട കാര്യങ്ങൾ യാഥാർത്ഥ്യമായി മാറുകയായിരുന്നു. ആ സമയത്ത്, 'നിന്റെ കീർത്തി നാം ഉയർത്തിയിരിക്കുന്നു' (وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ) എന്ന വചനത്താൽ സന്തോഷവാർത്ത അറിയിക്കപ്പെട്ടവനായും, 'എഴുന്നേൽക്കുക, താക്കീത് ചെയ്യുക' (قُـمْ فَأَنْـذِرْ) എന്ന കൽപ്പനയാൽ അഭിസംബോധന

ചെയ്യപ്പെട്ടവനായും എനിക്ക് അനുഭവപ്പെട്ടു. അല്ലാഹുവിന്റെ നാമങ്ങളായ അബ്ദുല്ലാഹ്, അബ്ദുൽ ഖാദിർ, അബ്ദുല്ലത്തീഫ്, മഹ്മൂദ്, ഖിബ്‌ലത്തു അഹ്‌ലിസ്സമാഅ് തുടങ്ങിയ നാമങ്ങളാൽ ഞാൻ വിളിക്കപ്പെട്ടത് എന്റെ രചനകളിലും ആത്മീയ അടയാളങ്ങളിലും വ്യക്തമാണ്. എന്റെ രചനകൾ നൂറിലധികമാണ്. അതിൽ 'തഫ്സീർ റൂഹുൽ ബയാൻ', 'ശർഹുൽ അർബഈൻ', 'ശർഹു ആദാബ്', 'ശർഹു നഖ്ബത്തിൽ ഫിക്ർ', 'കിതാബുൽ ഖിത്വാബ്', 'കിതാബു നജാത്ത്', 'നഖ്ദുൽ ഹാൽ', 'അൽ ഹഖ്വുസ്സരീഹ്', 'കിതാബുത്തീജ', 'ശർഹുൽ മുഹമ്മദിയ്യ', 'ശർഹുൽ മസ്നവി', 'തുഹ്ഫത്തു ഹാസകിയ്യ', 'തഫ്സീറുൽ ഫാത്തിഹ', 'ശർഹുൽ കബാഇർ', 'തമാമുൽ ഫൈള്' എന്നിവ ഉൾപ്പെടുന്നു. എന്റെ ശൈഖ് തന്റെ 'തഫ്സീർ ഫാത്തിഹ ഖനവി' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനം പൂർത്തിയാക്കിയ ശേഷം, ഒരു വെള്ളിയാഴ്ച എന്നെ വിളിച്ച്, മുപ്പത്തിയാറ് വർഷത്തെ തന്റെ അധ്വാനഫലമായ ആ വലിയ ഗ്രന്ഥം എനിക്ക് നൽകി, 'അല്ലാഹു നിനക്കും ഇതിന്റെ ഗുണം വർദ്ധിപ്പിച്ചു നൽകട്ടെ' എന്ന് പ്രാർത്ഥിച്ചു. അന്ന് ആത്മീയമായ രഹസ്യങ്ങൾ എനിക്ക് വെളിപ്പെട്ടു. ശൈഖ് എന്നെക്കുറിച്ച് പറഞ്ഞത്, 'അല്ലാഹു എനിക്ക് നൽകിയ ഒരു ഖലീഫയെ നിനക്ക് നൽകിയിരിക്കുന്നു, അത് ശൈഖ് ഹിദായക്ക് പോലും ലഭിച്ചിട്ടില്ല' എന്നാണ്. ശൈഖിന്റെ വിയോഗത്തിന് ശേഷം, സുൽത്താൻ മുസ്തഫയുടെ കാലത്ത് രണ്ട് തവണ യുദ്ധത്തിലും രണ്ട് തവണ ഹജ്ജിലും പങ്കെടുക്കാൻ എനിക്ക് ഭാഗ്യമുണ്ടായി. പിന്നീട്, ശൈഖിന്റെ വിയോഗത്തിന് ഇരുപത്തിയെട്ട് വർഷങ്ങൾക്ക് ശേഷം, അല്ലാഹുവിന്റെ അനുമതിയും റസൂലുല്ലാഹി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ സൂചനയും മുഹ്‌യുദ്ദീൻ ഇബ്നു അറബി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹുവിന്റെ വചനങ്ങളും ഖിള്ർ അലൈഹിസ്സലാമിന്റെ സഹായവും ശൈഖിന്റെ അനുഗ്രഹവും കൊണ്ട് ഞാൻ ഇസ്താംബൂളിലേക്ക് യാത്ര തിരിച്ചു. ഉസ്കുദാറിൽ മൂന്ന് വർഷം താമസിച്ച ശേഷം, ദൈവികമായ പ്രേരണയാൽ വീണ്ടും ബർസയിലേക്ക് മടങ്ങി.

ഈ അധ്യായത്തിൽ, എന്റെ ആത്മീയ ജീവിതത്തിലെ ചില നിർണ്ണായകമായ അനുഭവങ്ങളെയും ദർശനങ്ങളെയും കുറിച്ച് ഞാൻ വിവരിക്കുകയാണ്. ഉസ്കൂദാർ (Üsküdar) എന്ന സ്ഥലത്ത് താമസിക്കുമ്പോൾ, ആത്മീയ ഉന്നതിയുടെ ഉത്തുംഗ ശൃംഗങ്ങളിൽ എനിക്ക് ചില വിശിഷ്ടമായ അനുഭവങ്ങൾ ലഭിക്കുകയുണ്ടായി. ഒരു രാത്രിയിൽ, മഹാനായ ഹസ്രത്ത് മുഹമ്മദ് ഉഫ്താദ (حضرت محمد افتاده) ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു, ഹസ്രത്ത് മഹ്മൂദ് ഹദായി (محمود هدایی) ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു എന്നിവർ എന്റെ മുന്നിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയും, എന്റെ അരികിലിരുന്ന് ആത്മീയമായ ഉന്നതിയെക്കുറിച്ച് സംസാരിക്കുകയും ചെയ്തു. അവർ എന്നോട് അരുളി: 'ഞങ്ങൾ ഈ പദവിയിൽ എത്തിയത് നിരന്തരമായ ആത്മീയ പരിശ്രമത്തിലൂടെയാണ്.' ശാം (Sham) എന്ന സ്ഥലത്ത് താമസിക്കുമ്പോൾ, മഹാനായ ശൈഖ് അക്ബർ (شیخ اکبر) ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു പലതവണ എന്റെ സ്വപ്നത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയും, പുകയില ഉപയോഗിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ചും സംഗീതോപകരണങ്ങളുടെ

നിഷിദ്ധതയെക്കുറിച്ചും കർശനമായ മുന്നറിയിപ്പുകൾ നൽകുകയും ചെയ്തു. അല്ലാഹുവിന്റെ ഔലിയാക്കളെ (أولياء) നിന്ദിക്കുന്നവരും അവരെക്കുറിച്ച് മോശമായി സംസാരിക്കുന്നവരും വലിയൊരു അപകടത്തിലാണ്. അല്ലാഹു തന്റെ ഔലിയാക്കളെ വേദനിപ്പിക്കുന്നവരോട് കഠിനമായി കോപിക്കുന്നു. ഹസ്രത്ത് ശബിലി (حضرت شبلی) റഹിമഹുള്ളാഹ്-വിനെ പരിഹസിച്ചവർക്ക് അല്ലാഹു നൽകിയ ശിക്ഷ ഇതിന് ഉദാഹരണമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ രഹസ്യങ്ങൾ (أسرار إلهية) സൂക്ഷിച്ചുവെക്കുക എന്നത് നിർബന്ധമായ കാര്യമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ ഔലിയാക്കളോട് സ്നേഹവും ബന്ധവും പുലർത്തുക എന്നത് അനിവാര്യമാണ്, കാരണം 'ഒരാൾ താൻ സ്നേഹിക്കുന്നവരോടൊപ്പമായിരിക്കും' (المرء مع من أحب) എന്ന തിരുവചനം സത്യമാണ്. അന്ത്യനാളിൽ തങ്ങളുടെ ശുപാർശകരാകേണ്ടവർ തന്നെ തങ്ങൾക്ക് എതിരാളികളായി മാറുന്ന അവസ്ഥ എത്രയോ ഭയാനകമാണ്!

ചുവന്ന ഗന്ധകം (അൽ-കിബ്രീതുൽ അഹ്മർ) എന്ന് വിശേഷിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന ശൈഖ് ഇസ്മാഈൽ ഹഖി ഖുദ്ദിസ സിർറുഹു തന്റെ വിശാലമായ കാരുണ്യത്താൽ ഇപ്രകാരം അരുളി: 'അന്ത്യദിനത്തിൽ നമ്മുടെ ശുപാർശ (ശഫാഅത്ത്) ലഭിക്കുക എന്നത് നമ്മെ നിഷേധിക്കുന്നവർക്കാണ്.' അതായത്, നമ്മെ അംഗീകരിക്കുന്നവർക്ക് ശുപാർശയുടെ ആവശ്യമില്ലാത്ത വിധം അവർ അല്ലാഹുവിന്റെ മാപ്പും പാപമോചനവും (അഫ്‌വും ഗുഫ്റാനും) മാത്രമല്ല, മറിച്ച് അല്ലാഹുവിന്റെ അപാരമായ ഔദാര്യങ്ങളും അനുഗ്രഹങ്ങളും (ഫള്ലും ഇഹ്സാനും) കരസ്ഥമാക്കുന്നവരായിരിക്കും. കാരണം, അല്ലാഹുവിന്റെ പൂർണ്ണമായ പ്രകടനങ്ങളെ (മളാഹിറുൽ കുല്ലിയ്യ) അംഗീകരിക്കുക എന്നത് സത്യത്തെ അംഗീകരിക്കലാണ്, അവയെ നിഷേധിക്കുക എന്നത് സത്യത്തെ നിഷേധിക്കലാണ്. സത്യം (അൽ-ഹഖ്) തന്നെത്തന്നെ അംഗീകരിക്കുന്നവനെ ശിക്ഷിക്കുകയില്ല; എന്നാൽ അവന്റെ അംഗീകാരത്തിൽ നിഷേധത്തിന്റെ അംശങ്ങൾ കലരുകയും, ഏകത്വത്തിൽ (തൗഹീദ്) ബഹുദൈവാരാധന (ശിർക്ക്) കൂടിക്കലരുകയും ചെയ്താൽ ഒഴികെ. ഈ ദരിദ്രനായ ഞാൻ, എന്റെ ശൈഖിന്റെ നിർദ്ദേശപ്രകാരം, അദ്ദേഹം വഫാത്തായ ശേഷം അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരുമകനായിത്തീർന്നു. ആത്മീയമായ ബന്ധത്തിന് (മുനാസബത്തുൽ മഅ്നവിയ്യ) ശേഷം ഭൗതികമായ വൈവാഹിക ബന്ധവും (മുസാഹറത്തുസ് സൂരിയ്യ) അവിടെ സംഭവിച്ചു. ലോകത്തിന്റെ അഭിമാനമായ നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം അരുളിയതുപോലെ: 'അല്ലാഹുവേ, ഞാൻ ആരുമായി വൈവാഹിക ബന്ധം സ്ഥാപിച്ചുവോ, ആര് എന്നോട് വൈവാഹിക ബന്ധം സ്ഥാപിച്ചുവോ അവർക്ക് നീ പൊറുത്തു കൊടുക്കേണമേ.' ഇത് നബി കുടുംബവുമായി (ആലു റസൂൽ) വൈവാഹിക ബന്ധം സ്ഥാപിക്കുന്നതിലെ ശ്രേഷ്ഠതയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. പാപമോചനത്തിനുള്ള കാരണങ്ങളിൽ ഒന്നാണത്. ഇത് ഹസ്റത്ത് സിദ്ദീഖ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിന്റെയും ഫാറൂഖ് റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിന്റെയും പ്രത്യേക പദവിക്കും, ഹസ്റത്ത് ദുന്നൂറൈൻ റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിന്റെയും

മുർത്തളാ അലിയുടെയും (റളിയള്ളാഹു അൻഹു) മഹത്വത്തിനും തെളിവാണ്. കാരണം, സിദ്ദീഖിന്റെ മകൾ ആഇശയും ഫാറൂഖിന്റെ മകൾ ഹഫ്സയും നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലമയുടെ പത്നിമാരായി. അതുപോലെ റുഖിയ്യയെയും ഉമ്മു കുൽസൂമിനെയും ദുന്നൂറൈനും, ഫാത്തിമയെ മുർത്തളാ അലിക്കും നബി സല്ലല്ലാഹു അലൈഹിവസല്ലം വിവാഹം ചെയ്തു കൊടുത്തു. ഈ രഹസ്യം മുൻകാലങ്ങളിലും പിൻകാലങ്ങളിലും നിലനിൽക്കുന്നു. എന്നാൽ ആത്മീയ രഹസ്യവും ഭൗതിക രൂപവും ഒത്തുചേരുന്നത് അപൂർവ്വമാണ്. 'കാര്യങ്ങളെ ഉൾക്കാഴ്ചയോടെ കാണുക, ആയുസ്സ് തീരുന്നതിന് മുൻപ് നബിയുടെ രൂപത്തോടും രഹസ്യത്തോടും ബന്ധപ്പെടുക.' എന്റെ ജനനം ഹിജ്റ 1063 ദുൽഖഅദ് മാസത്തിന്റെ തുടക്കത്തിൽ ഞായറാഴ്ചയായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ ഹിജ്റ 1137-ആം വർഷമാണ്. എന്റെ ആയുസ്സ് 75 വർഷമായിരിക്കുന്നു. വഫാത്തിന്റെ സമയവും അല്ലാഹുവിന്റെ അറിവിലൂടെ നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ അത് മറച്ചുവെക്കലാണ് ഉചിതം. ഇതിനെക്കുറിച്ച് ചില സൂചനകൾ ഞാൻ കവിതകളിലൂടെ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. സത്യവിശ്വാസിയേ, ഈ പറഞ്ഞതൊന്നും അഹങ്കാരത്തോടെയല്ല, മറിച്ച് ഔലിയാക്കളുടെ ശ്വാസോച്ഛ്വാസത്തെ വെളിപ്പെടുത്താനും ആ സിൽസിലയുമായി ബന്ധപ്പെടാൻ പ്രേരിപ്പിക്കാനുമാണ്. നല്ല ധാരണയോടെ (ഹുസ്നുളൻ) ഇത് സ്വീകരിക്കുക. എന്റെ ശൈഖിൽ നിന്ന് ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്, ഹസ്റത്ത് അലി റളിയള്ളാഹു അൻഹുവിലേക്ക് എത്തുമ്പോൾ ഞാൻ മുപ്പത്തിയൊന്നാമത്തെ കണ്ണിയാണെന്ന്. അസ്ഹാബുൽ കഹ്ഫിന്റെ കൂടെയുണ്ടായിരുന്ന നായ എട്ടാമത്തേതായതുപോലെ, ജൽവതിയ്യ ത്വരീഖത്തിന്റെ ഈ സിൽസിലയിൽ ഞാൻ മുപ്പത്തിരണ്ടാമത്തെ കണ്ണിയായിത്തീരുന്നു. ഇത് മനസ്സിലാക്കുക. നിന്റെ ഹൃദയത്തെ ഈ വൃത്തവുമായി ബന്ധിപ്പിക്കുക. പ്രിയപ്പെട്ടവന്റെ പ്രണയമാകുന്ന ചങ്ങലയിൽ ബന്ധിതനാവുക. മൻസൂറിനെ തൂക്കിലേറ്റിയ ഈ പ്രണയത്തിന്റെ കുരുക്ക് നിന്റെ കഴുത്തിലും അണിയുക. അല്ലാഹുവിന്റെ സാമീപ്യത്തിലേക്കുള്ള വഴി എത്ര ദൂരമാണെങ്കിലും, നിന്റെ ഹൃദയത്തിലും ആത്മാവിലും ചലനമുണ്ടെങ്കിൽ, പ്രണയമാകുന്ന കുതിരപ്പുറത്ത് നീ സഞ്ചരിക്കുക. ആ ജ്ഞാനികളുടെ പൂന്തോട്ടത്തിൽ പ്രവേശിക്കാത്ത ഹൃദയമേ, നീ പഞ്ചസാരയുടെ മാധുര്യം തേടുക. ജൽവതിയ്യ സദസ്സിൽ നിന്ന് പ്രണയത്തിന്റെ പാനപാത്രം നുകർന്നവനേ, നിന്റെ അവസ്ഥ അതീവ മനോഹരമായിരിക്കുന്നു.

الشيخ إسماعيل حقي البروسوي - [تفسير روح البيان]